
Dictionarius per auctoritates
sanctorum doctorum et philosophorum

Ex dis

Predictum est et satis abhominabile dedecus ut tradiciones quas
antiquitus a patribus suscepimus infringi paciamur
Cassiodorus hoc Epistola ... leges consuetudinis tanto ... esse quanto
vetustior est facile imitari non potest quod plurima secula custodierunt

Dictionariu per auctoritates SS.
Doctorum et Philosophorum

474

N. Inv. 474.

II

Iste liber est alberti de Rad plebani de Rukowno Sed iam emptus
est per doctorem Bilina pro [illegible] flor Anno domini millesimo [illegible]
Nicolaum [illegible] feria sexta ante dominicam post pascha Et legatus per eum pro libraria
theologorum Vniuersitatis studii Cracouien

905

II

Huius·
te precep
ti serie
commo
nemus
ut neque
mulieres in monasterio
tuo deinceps qualibet occasione per
mittas ascendere neque monachos tuos
sibi commatres facere. Idem ibidem. Tue
sollicitudinis est adhibenda ut ea que
pro quiete religiose conversationis fue
runt ordinata nec dissimulando negli
gere nec quibuslibet valeat presumptio pertur
bare. Ambrosius in libro de officiis. Ad negli
gentiam patris refertur dissolucio fi
liorum. Idem in sermone. Ad superiorem
respicit quicquid ab inferiore committitur.
Bernardus in libro de preceptis et dispensationibus.
Hoc in regula lego. Considerans penes
abbatem sit quod hoc vel illud esse in pro
videntia vel arbitrio seu dispositione sit
abbatis. Ut autem pro sua voluntate ali
quid de regula mutet ubi me legisse
non recolo. Immo inquit omnes
magistram regulam sequantur nec ab ea
temere declinetur a quoque. Ergo nec ab ipso
abbate. Omnes inquit magistram sequantur
regulam. Nemo ergo sequatur suam
voluntatem etc. Idem ibidem. Super fratrum
transgressiones non super patrum tra
diciones constituitur abbas qui eligi
tur custos mandatorum ultor minorum.
Idem ibidem. Quoscumque de tuis tristes
inveneris aut pusillanimes et iner=

uiosos ipsorum te patrem te novis
esse abbatem consolando exhortando
increpando sic agis opus tuum omnis
tuum portas et portando sanas quos
quos sanando portas. Si quis vero
ita est sanus et magis iuvet quam iu
vetur ante hoc perfecto te non patrem
sed fratrem esse cognoscas tantum
non abbatem. Pater abbas sanctus Be
dictus in regula sua dicit magno opere
sollicitudinem gerere debet abbas et cum
sagacitate industria que currere ne
aliquam de omnibus sibi subditis perdat
noverit se curam infirmarum se curam sus
cepisse animarum non super sanas tyra
nidem. Idem ibidem. Abbas non
conturbet gregem sibi commissum nec
quasi libera utens potestate iniuste
disponat aliquid sed cogitet semper quia
de omnibus iudiciis et operibus suis
redditurus est domino racionem. Idem
ibidem. Oportet autem abbatem esse
doctum divina lege ut sciat unde pro
ferat nova et vetera castum sobrium
misericordem et semper exaltet misericordiam iudicio
ut ipse idem consequatur. Oderit vicia
diligat fratres. Idem ibidem. In ipsis
imperiis suis abbas sit providus et
consideratus sive secundum deum sive
secundum seculum sint que iniungit discer
nat et temperet cogitet discretionem
sancti patriarche Jacob dicentis Si
greges meos plus in ambulando fe
cero laborare morientur cuncti una
die. Idem in consideratione libro iiii°. Ubi
necessitas urget excusabilis dispensa
tio est utilitas dico communis non propria
ta. Cum autem nichil horum est non
plane fidelis dispensatio sed crudelis
dissipatio est. Ieronimus ad Nepoci
anum. Ille dispensator optimus est

qui nichil sibi sinet Idem Nemo ma
melius me seruare potest

De abbatissa Ierom in regula
Iuvenculas abbatissas fieri
vehementissime prohibemus Anastasius
in sermone. Vita abbatisse velud pen
natum animal ad alta semper per desiderium
evolet publicum resonet et luceat per
exemplum Idem. Tales abbatisse re
gendarum animarum curam suscipere
debent que subditas sibi verbis et ex
emplis ducatum prebeant sancte re
ligionis Idem. Omnis actio abbatis
se semper sit super demum semper de deo co
gitatio in deum et exceptis vicijs
quibus non compassio sed rectitudo
debetur omnibus eam cupio esse co
passibilem omnibus gratam

De abisso Glo. super illud psalmi
Iste abissus sicut vestimentum
amictus eius Abissus est profun
ditas aquarum latentium in visceribus
terre et ipsam terram ambigentium
Abissus ergo scilicet talis profunditas
aquarum est amictus eius scilicet terre sicut
vestimentum quia tota terra circumdatur
et amicitur huius abisso aquarum
super montes stabunt aque hoc ad litteram
dum est Hystorice non sit exponitur A
bissus scilicet persecutionum amictus eius id
est ecclesie sicut vestimentum quoniam ec
clesia persecutionibus circumdatur et un
dique tegitur et inter medulas pres
suras semper crescit aque persecution
Stupne stabunt super montes id est
apostolos et prophetas et ecclesie prelatos Idem
ibidem Nota quod abissus dicitur multis
modis Dicitur enim profunditas aqua
rum ut hic dicitur etiam profunditas re
rum et causarum quas solus deus
cognoscit unde iudicia tua abissus
multa homines et iumenta salvabis

domine dicitur etiam abissus profun
ditas veteris et novi testamenti unde
abissus abissum invocat scilicet propter
concordiam testamentorum adinvicem
et hoc invoce cataractarum id est apostolorum
et prophetarum Dicitur etiam profunditas
abissus cordis humani quam solus deus
novit unde profundum et inscruta
bile est cor hominis quis cognoscet
illud Dicitur abissus pessima pestis
quia non est maior pestis inimicitate
hominis pestilente Dicitur etiam abissus
profundum inferni unde cum venerit
peccator in profundum peccatorum contemp
net Dicitur etiam abissus profun
dum supplitiorum in id est inferior
pars inferni unde et de abissis ter
re reduxit me

De absolutione Gregorius in omelia
super illud Iob Quorum remise
ritis peccata remittuntur eis et quorum
retinueritis retenta sunt Ecce qui
districtum iudicium meruerunt animarum
iudices fiunt et alios dampnant
vel liberant qui semet ipsos dampna
ri metuebant Idem ibidem. Horum
profecto nunc in ecclesia tenent locum sol
vendi ac ligandi auctoritatem suscepi
unt qui gradum regiminis sortiuntur
Idem ibidem Grandis est iste honor
sed gravius pondus istius honoris est
durum quippe ut qui nescit tenere
moderamina vite sue iudex fiat vite
aliene ac sepe agitur ut vel immeri
tos absolvat quos ipsum tenere
ligatos Sepe quoque in solvendis ac
ligandis subditis sue voluptatis mo
tus non autem causarum merita sequitur
unde fit ut ipse a ligandi et solvendi
potestate se privet qui hanc pro suis vo
luntatibus et non pro suorum subditorum

mortuus exiret Idem ibidem Sepe fit
ut erga quelibet proximum odio vel
gratia moveatur iudicare autem digne
de subditis nequeunt qui subiectis
ut subiectorum causis sua vel odia vel
gratia movent prosequuntur unde
per prophetam dicit Mortificabant animas
que non moriuntur prosequentur [illegible]
vere per prophetam dicit Mortificabant
animas que non moriuntur et vivifica
bant animas que non vivunt non mo
rientem quippe vivificat mortificat
qui iustum dampnat et non victurum
vivificare nititur qui reum de suppli
cio absolvere conatur Idem ibidem
omelia 26 Causa ergo pensanda est
et tunc ligandi atque solvendi potestas
est exercenda Videndum enim est que fu
erit culpa aut que sit penitentia se
cuta post culpam ut quos pater
omnipotens per compunctionis gratiam visi
tat illos pastoris sententia absol
vat Tunc enim vera est absolucio pre
sidentis cum interni sequitur arbitrium
iudicis quod bene quadriduani mor
tui resuscitatio illa significat que videlicet
demonstrat quia prius mortuum voca
vit et vivificavit dicens Lazare ve
ni foras et postmodum is qui vi
vens egressus fuerat a discipulis
est solutus sicut scriptum est Cumque
egressus esset qui fuerat ligatus
tunc dixit discipulis Solvite eum
et sinite eum abire Ecce illum disci
puli iam viventem solvunt quem magister
resuscitavit mortuum Si enim discipuli
Lazarum mortuum solverent fetorem
magis ostenderent quam virtutem Ex qua
consideratione intuendum est
quod illos nos debemus pastorali
auctoritate absolvere quos auctorem
nostrum cognoscimus per resuscitantem gratiam
vivificaret Que nimirum vivifica
tio ante operationem rectitudinis in ip
sa iam cognoscitur confessione pec
catorum. unde et huic ipsi mortuo La
zaro nequaquam dicitur revivisce
sed veni foras Omnis quippe peccator
dum culpam suam intra conscientiam su
am abscondit introrsus latet et
in suis penetralibus occultatur Sed
tunc mortuus venit foras cum pec
cator sponte suam nequitiam con
fitetur Idem ibidem dicitur Cur
reatum tuum intra conscientiam abscon
dis foras iam confessione egre
dere que apud te interius per negli
gentiam vel dissimulationem latens ve
niat itaque foras mortuus id est cul
pam suam confitetur peccator venien
tem vero foras solvant discipuli ut
pastores ecclesie penam ei debeant
amovere qui meruit quia non erubu
it confiteri quod fecit. Hec ab so
lutionis ordine breviter diximus ut
sub magno moderamine pastores
ecclesie vel solvere studeant vel ligare
Idem ibidem Sed utrum iuste vel in
iuste pastor obliget. pastoris
tamen sententia gregi timenda est ne non
ille qui subest etiamsi iniuste forsi
tan ligatur ipsam tamen obligationis
sue sententiam ex alia culpa mereatur Idem
ibidem Pastor vero vel absolvere in
discrete timeat vel ligare is autem
qui sub manu pastoris est ligari
timeat vel iniuste nec pastoris
sui iudicium temere reprehendat
ne et si iniuste ligatus est ex ipsa non
tamen tumide reprehensionis superba
culpa que non erat fiat

De abstinencia Gregorius super
Ezechielem omelia 19 Plus tamen

concupiscencia quam necessitas petit et se
pe dum carnis inopie satisfacere cre
dimus voluptatis surrepcio surrepit
et modum refectionis excedit Idem
ibidem Si etenim plus quam debemus ca
limus hostem nutrimus et si necessitati
eius que debemus non reddimus
civem nostrum necamus Idem ibidem
Sepe dum quasi tantum necessitati carnis
parcimus ad plus tamen nos hostem
prius enutrimus. Isidorus Cum alimen
tis vicia supplentur quibus nutrire
virtutes veniunt et dum virtus alitur
plerosque maioris vires augentur Idem
in moralibus libro 30 super illud Job 30
versa est in luctum cythara mea per ab
stinenciam igitur vicia sunt corrigenda
iocunda non caro et tanto mode
ramine quisque sibimet debet pre
esse ut et ad culpam caro non ex
cedat et tamen ad esse suum rectitudinis
inope subsistat Idem ibidem Vir
tus abstinencie aut omnino nulla
est cum quisque corpus non edomat
quantum valet aut valde inordina
ta est si corpus atterit plus quam
ferre valet Idem in omelia quia de
paradisi gaudiis per cibum cecidimus
ad hoc inquantum possumus per absti
nenciam resurgamus Idem in omelia
alia. Cogitandum summo opere est ut
qui se illicita meminit commisisse a
quibusdam eciam licitis studeat ab
stinere quatinus per hoc conditori suo
satisfaciat ut qui se illicita com
misit prohibita sibimet ipsi precisum
dere debeat et iam concessa et
se reprehendat in minimis qui se me
minit deliquisse Idem in omelia de
vigilia beati laurencii Cum vult ve
nire Expulsus eciam abstinencia car
nis non numquam vana gloria obsidet

querens. scilicet de gloria vana Idem in pas
torali Abstinenciam sepe impaciencie sepe
vero superbie sepe vane glorie culpa co
mitatur Idem ibidem Incassum cor
pus per abstinenciam atteritur si iacens
inordinate dimissa motibus ani
mus viciis dissipatur Idem super illud Job
3o Nonne dissimulavi etc. Ille solus
in illicita non cadit qui tante eciam
a licitis se restringit Idem super illud
2o Regum ultimo David noluit aquam
bibere sed obtulit eam domino fundens
eam super terram quam cum sit concupita
Augustinus in libro de bono coniugali Facilius
est a bono concupito abstinere quam in
quo modum tenere Idem in libro de con
flictu viciorum et virtutum Ventris in
gluvies dicat adesse deus omnia mun
da creavit et qui saturari cibo res
puit quid aliud quam munere con
cesso ingratus existit Dicit abstinencia
vel talibus persuasionibus respondet unum
horum que dicit verum est querens
scilicet de conflictu viciorum et virtutum I
dem in libro confessionum Hoc me docu
isti ut quemadmodum medicamenta
sic alimenta sumpturus accedam sed dum
ad quietem sollicitatis ex indigencia
molestia transeo in ipso transitu michi
insidiatur laqueus concupiscencie etc.
Idem in libro de questionibus evangelii et habetur
indicatur di. xli Non est quod
vel quantum pro congruencia persone
sue vel valitudinis necessitate quis
accipiat sed quanta facilitate capiat
cum oportet Idem de fide ad petrum
Bonum dei in eo quod a carnibus abstinet
non tamen res inmundas eas fugi
unt sed mundiores vite instituta sec
tantur et in eo quod coniugia non improbans
bonum est si cui existimat sed continencia

nugem bonus nuptiarum meliorem esse
non dubitant ¶ Idem in libro de bono co
niugali Ad hoc institutum opus est prui
dendi ut tamquam bono dono quo ipsi utuntur
et eorum est seruus suus id est corpi
bus suis preberant ¶ Idem super epistolam Io
hannis et habetur in decretis di. xli. ¶ De
licie quelibet si absque desiderio et appe
titu maiori perparant non afficiunt
et uiles cibi cum appetitu guloso
percepti impediunt perfectum abstinencie
salutaris ¶ Unde dauid aquam male
concupitam effudit et helyas in
uentatus articulo carnes cum gratiarum
actione comedit ¶ Non enim cibus sed
appetitus in uicio est ¶ Idem in libro
de doctrina christiana fieri potest et quere
infra de gula ¶ Ambrosius in libro de muliere forte
¶ Cibus parsimonie et potus abstine
tie docent nescire uicia quia docet
nescire causas uiciorum causa enim
uel occasio peccandi sepe multos de
cepit. hinc filiis dei postquam se
dit manducare et bibere surrexerunt
ludere id est ydolatrare ¶ Idem in sermo
ne ¶ Gula a paradyso regnante expu
lit. abstinencia ad paradysum errantem
tem reuocauit ¶ Idem super Beati immacu
lati ¶ Indecorum est illos homines
curare de cibo lauto qui celesti mi
litant regno ¶ Idem in exameron se
minis hominis secundum que infra
de spiritu ieiunio ¶ Idem Ambrosius in ser
mone ¶ Ieiunium (?) custodia est uirginita
tis et mater continuacio (?) castimonie ¶ Sa
nitatis non castitate prodest et nutrit
in cerebrum ¶ Crisostomus super Iohannem
¶ Abstinencia sicut abstinere sanitatis
ita delectationis est mater ¶ Origenes super
epistolam ad romanos ¶ Ad hebreos ¶ Iu
uentutem mitte quere infra de gula

¶ Hugo de sancto victore ¶ Gaudeat qui
potest parce uiuere parca enim uita et
cedit inertia (?) hebitudine extinguit ui
tutes nutrit animum roborat et mentem
ad celestia subleuat ¶ Idem super illo
uerbo ¶ Est puer hic qui habet quinque
panes ordeaceos ¶ Dicamus hunc
nos qui uoluptati operam damus
que et qualia comederunt illi ad
mirabiles uiri populus uidelicet et dis
cipuli sui ¶ Consideremus eciam quantita
tem ciborum quos apportabant ad illam
mensam magnam quia quinque tan
tum panes et illos ordeaceos uili
tatem eciam mense uideamus et ad
inueniemus et imitemur ¶ Idem in libro
de compunctione cordis ¶ Excessus ci
borum consumit et corrumpit esca sa
tis corpus ¶ Nichil autem sit iocundius
est sicut cibus bene digestus nichil est
sic palate nichil sit sensum acuunt
operatur nichil sic egritudine curat
sicut moderata refectio ut habetur
in decretis de con. di. v. nichil est ca
tales et c legimus ¶ Ieronymus ad paulinum
¶ Tunc preclara est apud deum abstine
cia corpus cum animus ieiunat
amicis ¶ Idem ad eandem ¶ Sit uilis
et uespertinus cibus tuus olera et
legumina et modicum eciam piscicu
los pro summis delicijs ducas ¶ Idem
ad Furiam ¶ Cibos lautos iuueni
bus et puellis incentiua assero
uoluptatum in ipsis eciam cibis calida
queque deuita nec solum de carnibus
loquor super quibus uas electionis
profert dicens ¶ Bonum est non man
ducare carnes et non bibere uinum etc
in ipsis leguminibus inflancia queque
et grauia declinanda sunt nichil que
scias ita cauteriz christianus adolescentulis
sicut esum alearum

Unde et in alio loco Idem apostolus
ait Cum infirmus est oculus ma
ducet ardor namque corporum frigidio
ribus est epulis temperandus Idem
ad eustochium Et quid in me pot
esse consilii queritur de lyonice
remedio Idem ad eustochium Et
quid in me pot[est] Idem ad eandem
parcus cibus et venter semper esuri
ens triduanis ieiuniis antefertur
et multo melius est cottidie parum
sumere quam raro satis sumere plu
uia enim illa pessima est que
semel ruit aut paulatim descendit
in terram subcutis aut et nimius
ymber inprecepts arva subvertit
Idem ad eandem Nonnulli vitam pu
dicam appetentes in medio itinere
corruerunt et leguminibus concitant
stomachum que etiam parte modera
te quod sumpta sunt noxia Et ut
quod sentio loquar nichil sic in
flammat corpora et titillat membra
genitalia sicut indigestus cibus
ructus quod convulsus Idem et habetur
de c. di. v. nichil superfluitas cibi
gignat morbos varios et mortife
ros moderata vero refectio fu
gat egritudines procurat sospitatem
et hilaritatem Idem in libro 2o contra
Jovinianum Providet oratius appeti
tum ciborum qui consumpti relinquit
penitentiam et dolorem Sperne volup
tates nocet empta dolore volup
tas Idem in eodem Galienus doc
tissimus ypocratis interpres dicit
pingues et obesos qui mensuram
excedunt nec vivere posse diu nec
sanos esse animos scilicet corporum nimio
sanguine et adipe involutos quam
in luto nil tenue nil quod celeste sed
semper de carne et ventris ingluvie

Idem Jovinianus in libro 2o contra Jovini
anum Chermon stoycus vir elo
quentissimus narrat de vita antiquorum
egipti sacerdotum quod omnibus curis
huius mundi post positis semper in tem
plo fuerunt et rerum naturas et ra
tiones siderum contemplati sunt nunquam
mulieribus se miscuerunt nunquam
propinquos et cognatos viderunt
a carnibus et vino semper abstine
runt propter tenuitatem et subtilitatem
sensus et maxime propter appetitum
libidinis coercendum et cubile de
foliis palmarum habebant flabellum
ex una parte intra obliquum pro
pulvillo capiti supponebant bidui
triduum quod ieiunii in eandem sustine
tes humores corporis qui nascuntur
ocio et ex mansione unius loci
minima victus castigatione siccabat
Idem ibidem legimus quosdam pla
tonis discipulos oculos sibi ipsi
effodisse ne per visum corporis a con
templacione mentis et inquisicione
philosophie veritatis / sibi ipsi effodisse / re
vocaverunt et hoc exemplum aperta
te philosophos receperunt Tertullianus quoque
refert democritum philosophum excecasse
semet ipsum eo quod mulieres aspicere
sine concupiscentia non valebat Idem ibidem
et habetur plurimi di. c. ult. Pinguis
venter grossum sensum generat Idem
in libro 2o contra Jovinianum quod quia
mirandum est epicurus voluptatis
assertor omnes libros suos replevit
replevit oleribus et pomis et vi
libus utendum quia caris et epule
conquisite cum ingenti cura et im
pensa parantur maiore quod pena habent
inquirendo quam voluptate in abutendo

Idem ibidem Beatitudo paradisi absque
abstinentia tibi non potuit dedicari
Cum dominus ieiunare adam in paradiso
sunt comedit et eiectus est Idem
ad eustachium de gulosis et luxuriosis
dicit apostolus quorum deus venter est
Idem contra iouinianum quod di
ligit et quod maxime diligit hoc
maxime colit Ex quo sollicite pro
videndum est ut quos saturitas de
paradiso expulit reducat esuries
et abstinentia ventris Idem audiant
filii qui ea que necessaria sunt corpori
subtrahunt illud quod in ysaia dominus
ait Ego dominus odio habens rapinam
De rapina quidem holocaustum affert
qui vel nimia ciborum egestate vel ni
mia sompni penuria corpus suum
nimis immoderate affligit Sed et
videat etiam quod ait apostolus Car
nis inquit penuria ne feceritis
in desideriis Idem in epistola ad furiam
Difficile inter epulas servatur pudi
citia Inter cunctis sordidum osten
tat animum Idem eidem Quando come
dis cogita quod statim tibi legendum
sit de scripturis sacris aut orandum
illico vel studendum vel scribendum
Idem ad letam de instructione filie
Sic comedat ut semper esuriat et
statim post cibum possit legere psallere
et orare Idem eidem Virgo et mo
nachos sic dumtaxat equos suos
ut sibi meminerint semper esse curren
dum Idem multo melius est stoma
chum te dolere quam mentem imperare
corpori quam sermone gressu vacillare
quam pudicitia Idem Castigo inquit
apostolus xpi corpus meum et in ser
vitute redigo si ille timet quis
nunc potest esse securus Si david
amicus dei et Salomon amabilis
dei victi sunt quasi homines ut et
ruine eorum nobis sint ad cautelam
et penitentie eorum ad salutem nobis exem
pla prebeant quis in lubrica via lap
sum non timeat Idem contra ruffinum
Galienus dicit ciborum corporis de
fomenta sunt anime quanto magis
venter impletur tanto magis anima
minoratur Primus salubritas corporis
est ciborum et potuum abstinentia Nul
la cum patitur infirmitate qui ci
borum et potuum diligit parcitatem
parcitas etiam ciborum repulsio est
morborum Idem ad eustachium Pudici
tia aliter tuta esse non potest nisi
per abstinentiam Idem Ante annos
robuste etatis periculosa est absti
nentia gravius sed postquam tenuerit
tunc ieiuniis maceretur Idem hoc
preceptum scriptum sit et longi itine
ris vires pectes supportant Idem
ad demetriadem Novi ego in utro
que sexu propter nimiam abstinentiam
cerebri sanitatem in quibusdam fuis
se vexatam et precipue in hiis qui
in humectis et frigidis cellulis ha
bitaverunt ita ut nescirent quid a
gerent quo ve se verterent quid loqui
quid ve tacere deberent Idem dicat
quisque quod volet ego loquor contra
meam scio michi abstinentia et no
cuisse intermissam et profuisse re
petitam Idem modicus ac tem
peratus cibus et corpori et anime
utilis est Idem contra iouinianum
Cum equitas non aliter recipit
sanitatem nisi temperato cibo casti
gato victu Quibus ergo cibus re
cipit sanitas hiis etiam procul dubio
servari potest Idem non mediocriter
erat que infra de ieiuniis et
oratione que in Idem contra iovinianum

Ysidorus de summo bono Abstinencia vivificat et occidit vivificat quosdam animam corporis aut necat Idem abstinencia cum operibus bonis acceptabilis est deo qui autem a cibis abstinent et prave agunt demones imitantur quibus esca non est et nequicia semper adest Idem supra ieiunium et quere de ieiuniis Idem illud in libro 20 c. xlii Sicut carnales cupiditates per abstinenciam resecantur ita duris omnibus adversitatibus premuntur et ideo compatibiles non est plura quere infra de afflictionibus Item de flagellis Item de tribulacionibus Bernhardus super Cantica Qualibus in hoc corpore manens profeceris erras si mea putas emortua et non magis suppressa velis nolis intra fines tuos habitat adversarius Iebuseus subiugari quidem potest exterminari non potest Idem ser. Inter primordia conversionis quere infra de incipientibus plura quere infra de afflictionibus Item supra de flagellis Item supra de tribulacionibus Item infra de temptacionibus Item infra de paciencia Augustinus libro 1o de academicis Cum tibi tuo animo indigna et adversa multa evenerint non te contempnas nam si divina providencia pertendit usque ad nos quod minime dubitandum est tibi crede michi sic tecum agi oportet ut agitur Bernhardus in epistola Fidelis cotat summa irrefragibili veritate sub una qua nocebit adversitas si nulla dominetur iniquitas Boecius in iiiio de consolacione Vir sapiens et bonus moleste ferre non debet si infortune certamen induatur quod hoc cum virtus vocatur quod suis viribus nitens non superatur adversis Beda super epistolam Sicut aurum in fornace clausum ignibus comminat probatum non foras cum sit fulgoris apparet Ita fidelium constancia inter infidelium pressuras et adversitates contemptibilis quidem videtur et stulta sed ubi tempus retribucionis finito certamine tribulacionis et adversitatis advenerit tunc quantum fuit glorie quantum ne flammis passionum et adversitatum perfecerunt eorum virtus et bonitas ostendit Idem super Marcum quere de causis et quere infra de afflictionibus Ciprianus in epistola ad Anastasiam uxorem Unde ne turberis quod hoc quod prius tibi venerunt infirmitates adversa non enim deciperis sed probaris cito deus ad te placatum tempus remittet et quam post tenebras noctis splendidum diei lumen aspicies atque post glaciem frigus amica tibi tempora et serena succedent sic etiam post infirmitatem salus veniet et vita post mortem promittitur Unde cum fine concludunt omnis mundi prospera et adversa ne vel tristibus desperacio vel letis elacio ducatur Unde etiam est mare in quo navicule corporis nostri velificant quorumdam enim naves fortissimis camarum nexibus solidate crebros equoris concitatos fluctus illese pertranseunt quorumdam non fragilis iunctura lignorum etiam in tranquillo vicinum morti confecit corpus Seneca ad Lucillum epistola az. Non sum ita demens ut egrotare velim sed si fuerit egrotandum nichil effeminate faciam Non enim pati tormenta et adversa op-

7 a

tabile est sed pati fortit. Idem eidem
in epla 78 Certa in omni morbo
grauia sunt metus scilicet mortis
dolor corporis et intermissio volup
tatis. Idem eidem dolere nemo potest
valde diu sic enim nos amantissima
nostri natura disposuit ut dolore
aut tollerabilem faceret aut brevem
demum tollerabilis est omnis mor
bi patientia si contempseris illud quod
extremum morbus omnis minatur id
est mortem. Idem ibidem Relinque
la tua et adversa tua tibi ipse facere
commoda et te quietum ancietate levius
enim omnis dolor est si nichil illi
opinio adiecerit levem enim dolo
rem facies si levem putes. Idem que
dubium est sunt iocundi est vetus
se nam vale est enim mali sine fine gau
dere. Idem in epla vi ad apostolum pau
paulinum Feramus equo animo
ut vita foro quod sors acceperit do
net in vicia felicitas sine mal
omnibus et adversis impenatur
Idem ibidem Vir bonus quod quis ei ac
ciderit equo animo sustinebit sci
et enim illud sibi accidisse divina
lege qua universa procedunt Idem
in epla 1x placeat homini quod quicquid deo
placeat et ob hoc ipsum quod deo
placet Ptolomeus in almagesti
qui in hoc mundo permanere voluit
cor patiens in adversitatibus prepa
ret plura que infra de afflictioni
bus Item infra de flagellis Item
infra de patientia Item infra de perse
cutionibus Leo papa in ser. Unum sibi
factura est anima ut palam labo
rum qua sibi subtrahi multas ini
micis adversantibus senciet viri
bus tunc celat culpe plura que
vis supra de capitulo proximo Item
infra de tribulationibus Item infra
de patientia

De afflictionibus Gregorius in
moral. quotiensque aliquibus certa
tis interioribus pressuras nobis prouenit
afflictio ponenda sunt que patimur
si recordamur quid quis liberit ad pa
tibulum qui nos invitat ad celum Idem
super Ezech necesse est ut peccantes et
que infra de penis peccatorum Idem
ibidem urbes civitas et quere infra
de penis peccatorum Idem super Ezech
Si ipse hunc sine flagello non exiit
qui sine peccato venit quomodo fla
gellis digni non erunt qui hic
cum peccato venerunt Idem ferimus
mentis mee que super proxime Idem
in xxxii moral. in hac vita et fla
gellis atteri et mens aliquando conte
mptari necesse est pilla eum restringi
tur ne ... pro patria diligamus
Sicut cum viator amena prata
... oblivisceretur quo tendebat
... supplicia consummimur ne
intrinsecus extollamur et ut non
sibi sed domino tribuat quod lingua
approbatione exigitur Idem in v° mo
ralium tam valde sunt occulta iudi
cia dei tunc tamen occultiora sunt
cum hic bonis bene est et malis
male quia de bonis cum hoc fit
incertum est utrum hoc fiat ut pro
moti ad meliora crescant an latenti
dei iudicio hic remunerentur et cum
malis male est incertum est utrum
hic incipiat et in futura tempora
finiuntur Idem in li° x° moral. duo
bus modis in hac vita iudicat
homines deus aut quia per mala pre
sencia iam incipit irrogare tormenta
sequencia aut quia tormenta sequen
cia flagellis presentibus extinguit

Electos quippe deus diuinitus et pia agere et multa tribulacionis tollerare. Idem flagellis bonorum aut mala perpetrata purgantur aut que poterant perpetrari futura ditat. Idem dum corpus quoque deus omnipotens percutit et flagellat et condolendum est misericordie percutis et compaciendum est iusticie iudicis. Idem electi meus tribus modis i. vel labore commissionis vel temptatione probacionis vel fortitudine solucionis atteruntur atque ipsa attricione liberati purgantur vel purgata liberantur. Idem in registro Pena prius si afflicti cum committit finis est culpe precedentis si ad ipsum ad ipsum timore diuino committit inicium est pene subsequentis. Idem in registro Bonorum dei humilitas in afflictionis tempus debet maxime apparere. Idem inter flagella digna quanto contra ferientem est superbire et sementis acrius iracundiam prouocare. Idem in 2o libro morali. Si iusta placere deo sancti non possunt aut nulla nisi que deo placuerit possumus iusta sunt vel cuncta que patimur. Unde valde iniustum est si de iusta passione et afflictione murmuramus. Idem in 1o moral. Quia qui desperacione murmurat quid aliud quam iusticiam ferientis accusat Prauiore ergo sit inter quisque factore suo estimat si contra flagellum dei querelam parit. Idem in omel. Perfecte aduersarius vincitur quando mens inter et inter temptaciones dyaboli adelectacione consensu modum omnibus refrenat et inter concupiscencias proximi abodio et inter flagella dei custoditur a murmuracione. Idem in moral. Si mens mea forti de

sideriis mundum diligit quamquam sibi in hac vita sit amarum dulce existimat et omne quod affligit regimen putat tanquam etiam per morte appetit ut aptius vitam plenius possit. Aug. li. 1. de academicis Si exceptus es a passione flagellorum exceptus es a numero filiorum flagellat enim deus omnem filium quem diligit. Idem Sicut sub uno igne aurum rutilat et palea fumat et sub eodem flagello palee quiuntur et frumenta purgantur sic vita et eadem tribulacio et afflictio bonos probat et purificat malos aut dampnat vastat et exterminat. Idem inter de assumptione legimus deum ipsum et super priximo duo. Sup. vbi in incolatu vdu est magna si tunc atestimonijs dei no declines tunc nullus affligit nullus persequitur. Idem sup. luc. Corona proposita est sub cuncta certamina sunt nemo enim potest nisi vincit coronari nemo potest vincere nisi certauerit ipsius quoque corone maior est fructus ubi maior est labor et afflictio flagellorum. Idem ibidem Ihesus ab apostolo suo et discipulo voluit tradi et a iudeis suis flagellari vt a proprio tuo tu desertus a socio tuo tu proditus et afflictus moderate feras tuum errasse iudicium tuum perisse beneficium. Idem de afflicionibus qui in deliciis et afflictionibus ... mouet facit se dignum videri consuetudinibus dum vult esse indignus fore. Greg. sup. math. quando carnalia homines affligunt tunc spiritualia florent. Idem sicut vernali flatu lapsant arbores ad folia et ad fructus sic afflictionibus et flagellis excitant

anime ad virtutes Idem li. de reparacione
lapsi Intellige dilectissime quod si penas
et afflictiones infert deus hoc tunc
ira passibili sed tum ineffabili cleme
cia fit indignantis nos permanentes affec
tu unde non libenter valde deus irasci
tur penitentes cupiens in miseriis
nostris mutationes morum cordis lac
rimas quibus hoc eum anima dicat et a
git deus cupidus salutis nostre non
pene Idem in glo. super illud Ozee 2°
Sepiam vias tuas spinis quia provi
dencia dei sepe nobis subtrahit quod
cupimus in super et affligit ut sic ad
eum redire cogamur Ad Thimo. cum
virtutum est afflictio corporum Idem nec
electis suis in hac vita parcit super
pp. c. Idem in epistola ad Castricianum
Multos cernimus ethnicos et publi
canos madere sanguine feriate lupas
rapinis implere multos et tamen fla
gellum non appropinquat ad tabernacula
eorum nec cum hominibus verberantur
cum econtrario videamus sanctos
viros egritudinibus et egestatibus
torqueri Omnes enim inter veteres re
ges Josia sanctior et tamen egiptio
mucrone peremptus quis etiam petro
paulo que sublimior et tamen neroni
ana gladio cruentavit et ut de homi
nibus taceam adultum filius dei sus
tinuit ignominiam crucis et tu beatos
putas qui felicitate terrena et deli
ciis perfruuntur magna enim ira dei est
quando deus peccantibus in hoc mundo non
irascitur Non enim pater diligit filium
nisi quem flagellat nec magister disci
pulum erudit austeritate sine dum inte
dunt in equalitati persone consulerint
enim sepe iustos dum improbe defen
dunt iniquos Idem Omnes cito numi

bus corrumpit iudicem pauper aut qui
non habet quod offerat non solum
audiri contempnitur sed secundo contra veri
tatem opprimitur plura quere infra de
personarum acceptione Idem in glo. ma
lach. 2° inter cetera peccata sacerdotum hoc
maximum notatur quod non causas
sed personas consideravit et despecto iu
sto paupere divites iniustos honorant nō
Idem in glo. ysa. 3° super illud Cunac
attentis pauperum quod iuvent principes cum
pauperes delinquentes publice arguunt
et confundunt divitibus peiora pecca
tibus nec etiam vultum indignationis
ostendunt

De acceptione munerum quere infra
de advocatis de iudicibus
de muneribus Iniquorum divitibus rapi
na pauperum dum cottidie opes sibi the
saurizant et in delicias abutuntur que
ad sustentacionem pauperum dantur sibi re
tinent vel pinguius distribuunt et a
liorum inopias suas vel suorum divi
cias faciunt Idem in or. super amos
Quicumque a de consanguinitate aut
amicicia vel hostili odio vel inimicicia
in iudicando declinatur pervertit iudicium
christi qui est iusticia Bern. in li. de con
sideracione ad Eug. papam causas in
dicas minorum In legenda sancti Silvestri
pape legitur de eodem quod non ad persone
potenciam sed ad morum diligenciam atten
debat et tanto unumquemque eminen
tius honorabat quanto sanctius
eum vivere didicisset et a detractoribus
aures suas quasi aspidibus separa
bat Seneca in epistola hoc laboramus
errore et sic nobis imponitur quod venire
estimamus eo quod est sed adiacentia ille
et ea quibus adornatus est ac tum
nobis verum hominis estimacionem inire
et scire qualis est nudum inspice de
ponat patrimonium deponat ho

ides et alia fortune mendacia cor
pus etiam ipsum exuat et anima in
tueri qualis quantusque sit alieno vel
an suo magnus de accidie ignoran
quere infra de gratia et gratiarum
actione

De accidia Greg. in moral. de
tristicia vel accidia nascitur
malicia rancor pusillanimitas de
speratio torpor circa precepta et vaga
tio mentis circa illicita Idem ibidem
humana anima ad solum deum petendum
appetendum facta est omne autem quod
infra deum appetit minus est ideo quod
iure ei non sufficit omne quod deus
non est hinc est quod huc illucque
spargitur et a bona quamque re repel
lente fastidio removetur Idem acci
dia est animi torpor quo negligit
aliquis bona inchoare aut fasti
dit incepta perficere Idem in li. moral.
Duo in bonis operibus operatum sunt
timenda s. fraus et desidia etc. quere
infra de activa vita Idem in omelia
penthecostes Pigritia est amor dei o
ciosus etc. Idem in pastoral. plerosque
quod piger dum utilia agere negli
git quedam sibi difficilia oppo
nit quedam non incaute formidat
et dum quod inveniat quod velud
iuste metuat ostendit quod in otio
quasi iuste torpescat Idem si quod
in nobis mortuum est adiutum non
attendit hoc etiam contingit quod
quasi adhuc vivum tenetur Idem qui
adhuc in fine est conversionis fidu
ciam non amittit qui non post con
versionem torpescat etiam spem quam
que potuit esse de preteritorum remis
sione subtrahit Idem Accidia est
de virtutum laudabili contitio utrum
que bonis languida deiectio plura
quere infra de securitate mala
Item infra de negligentia Item in
fra de correctione remissa Item in
fra de ocio Aug. sup. illud ps. omnem
escam abhominata est anima eorum etc.
Accidia est tedium boni eterni adeo
dati Idem in li. 8. confessionum Non
erat quid viderem dicturus michi surge
qui dormis nisi verba somnolen
ta et lenta modo ecce modo sine
parvulum ibat in longum Idem ibidem
Proice te in deum et noli metuere
noli tepescere non se subtrahet a te
ut cadas securus proiice te et salvabit
te Idem in eodem Palato non sano
pena est panis qui sano est suavis
et oculis egrotis odiosa lux que
puris est amabilis et iustitia tua
domine displicet tristibus et iniquis
Idem in li. de opere monachorum Nullo
modo decet ut in ea vita ubi sena
tores fiunt laboriosi fiant opifices
ociosi et ubi quo veniunt relictis
deliciis qui fuerunt prediorum domini ibi
fiant rustici delicati Idem sup. Gen.
Cum autem deus sex diebus operatum
fuisse et die septima quievisse scrip
tura tu speras requiem nisi post la
borem Idem sup. illud Iohannis. Qui
cum lotus est non indiget etc. inde
tractatus .lvi. q. l. Idem ad Ieronimum de
origine anime non ideo non debui
facere quod potui si non potui totum
quod volui Idem in li. de x. cordis Me
lius erat ut iudeus faceret aliquid
in die sabbati utile in agro suo quam
quod in theatro consisteret ociosus
Idem in li. de conflictu viciorum
et virtutum torpor et ignavia dicit
Si lectioni continuata studio semper insis
tis oculorum caliginem incurris ne
indesinenter lacrimas fundis ipsos etiam
oculos amittis si protelatis vigiliis

psalmorum cursum psalmis in fanam
capitis moneris si cottidiano labore
te confitis ad opus spirituale quando
compungeris contra bonum videt quid
tibi ad hec profunda tam longa pro
nis temporis spacia unquam scis si transi
na die vives uno et si vel unam u
nam horam in hac vita facies un
forte dementia tua credit quod sal
vator in ewangelio dicit Vigilate quia nes
citis diem neque horam qua propter dispu
te corporis inertiam semper que memento
quia regnum celorum non tepidi non
molles non desides sed violenti vim
que facientes diripiunt plura quere in
fra de ocio Ambrosius super lucam Dis
ce rogare quod cupis impetrare
fastidiosos enim celestium profecto
munerum non sequitur Idem super Beati
in maculati Semissas excubias calli
dus insidiator irrumpit Idem de vir
ginibus plerumque remissiores [?] quere infra
de correctione remissa Item plura que
infra de negligencia Crisostomus de repa lap
si Sicut vestimentum generat tineas et
nutrit eas ex corpore et ignavia ge
nerant et nutriunt desperationem Idem
res dubia facit semper homines negli
gentes Idem de conpunctione cordis pro
dicionis mee nulla alia causa est quam
negligencia mea atque desidia Idem in
corporibus volucribus [?] quere infra de
desperatione Idem si forte incorpore
quere infra de negligencia Idem in con
punctione cordis non video quod aliquis
nisi non vera et perfecta cupidine ce
lestium teneatur alioquin omnia que videt
esse gravia umbris putaret et ipse
plura quere infra de ocio Ieronimus in epistola
Sicut deus non vult mortem peccatoris sed
magis ut convertatur et vivat ita te
pidos odit et cito de eis nauseam facit

Idem ad Iulianum Sed corruunt si fue
rint negligentes et peccatores si sordes
fletibus laverint pristinum recipiunt
gradum Idem super ecclesiasten acedia et
desidia quedam ingenium vulgo est
plura quere infra de negligencia Idem
Ioviniano semper aliquid boni operis
facito ut te diabolus inveniat o
ciosum Ysidorus de summo bono libro 2o
capitulo 2o Dei famulus sine intermissione legere
orare et operari oportet ne forte mentem
ocio deditam spiritus fornicacionis
subripiat Cedit enim labori voluptas
cum aut ocio vacante citius provocat
Idem Somnus et desidia quere super
de activa vita Idem multos veniun
tur commisso in errores pristinos
reducat ac vivendi corpore resolvit
Horum ergo exempla quisque caveat
devita ne dei timorem a te repelle
rursus mundanis erroribus immer
garis Idem tepidus in compunctione
quere infra de ocioso verbo Bernhardus in
epistola proclamando ocio ociosa secularium
ridiculum est ocio sum autem est quod
vel nulla habet utilitatem vel utilitatis
intencionem Idem eadem Chrisostomus quod ad
gustum tibi dulcissimum nauseas
si tamen gustasti quam dulcis est dominus
Aut certe non dum gustasti et ne
scis quid aut quomodo sapit Christus
ideo quod non afficiat ingenium et
in optimum Aut si forte gustasti et
non sapit tibi dulce sane non habet
palatum Idem secundum Cassianum Doleo a
liquos vim inferre vigiliis gra
vi desidia somnolentos noctes cum ce
teri sed inprincipia precantes tamquam
mortuos afferre cum tamen ipsi magna
alacritate post noctem ut necesse so
lempnius delectent Vereor valde
ne inveniam desidiam aliqui abhorrantes

tum indignacione recedant. Idem
tuum tempore vel accidia vel tedio te sen
tis affici noli propterea diffidere atque desis
te a studio spirituali sed iuvantis re
quire manum et trahi te supplicans ex
ora. Idem in ser. Tepescentium processu tem
poris affectuum nostrorum gustationis paul
latim refrigescit caritas habundat
iniquitas sed ut sic dicam consummamur
materie qui spiritu cepimus. Idem super
Sicut negligentia quid pigricie est ymmo
quid recordie est et non crebris
suspiriis et feruentissima affectione
hanc abrumpere et in illam tam felicem
agonem iactari animus studeamus
ne nobis duricia cordis nostri ne
nobis aperto reatum quas apostolus
sine affectione commemorat esse. Idem
ad fratres de milicia templi. Qui in tem
tacionum et cogitacionum malarum et
in vicium sentina est ocium. Idem in
dicas sinus ociosus dei gratiamus sit
addam feriato. Idem ocium sanctum est va
care deo ymmo negocium cum negocio.
Idem in libro V de consideracione ad
Eugenium papam Fugienda proinde ocio
sitas est quia mater nugarum noverca
virtutum. Idem ibi qui ad remissi
us agendum se querit scandala (?) de scandala
la. Idem Cur times querere inspira de
activa vita. Idem in s. Accidia est
quidam animi languor tum legere non
libet orare non delectat meditaciones
solite non seruantur. Idem accidia est
quedam animi torpor quo quis fasti
dit inchoata perficere aut negligit
aliqua bona inchoare. Accidia est men
tis confusio sine intima tristicia. Ysi
dorus libro 2 de summo bono ca. 34
quedam mala species virtutum preferunt
et remissa sequentes mansuetudo
esse creditur et quod agit torpens
negligencia putat agere indulgencia

pietatis. Crisostomus super Math. Vicium illud
quod vacancia et ocio nascitur. Nam diffi
nias amoris hec est passio vacan
cium. Basilius in exameron omelia
7. Desidia principium est nequicie ocio
sitas non initium est malicie. Innoc
3 de vilitate [illegible] nisi tunc procede. Ocio
sitas et voluptas arma sunt hostis
antiqui ad invadendas animas captivan
das. Anacletus papa Sicut instancia
mater est omnium virtutum ita sua que
quoque contra sit noverca [illegible] est
negligencia. Effrem in vitas pa
trum quid perdicionis est negligentia
Ysaac in collacionibus patrum Dixit
quidam pater et illud quoque notandum
quod monachus qui non sicut diu
iuxta beneplacitum dei nec studiose
laborat iuxta beneplacitum dei pro sa
lute sed circa virtutum acquisicionem
negligenter agit permittitur utique adversus
in temptaciones cadere ne penitus minima
ociositate ad deteriora declinet. Idem
obliquat (?) enim permittit deus temptaciones
super pigros et negligentes ut in quibus
et non in vanitatibus meditentur.
Facit autem hoc deus semper diligen
tibus eum ut castiget eos et faciat
sapientes et viam doceat suam facere
voluntatem quos etiam qui ad eum [illegible]
quietos non [illegible] quousque fessi
sunt et pro certo sciant quod hec sibi
propria negligentia contingerunt. Glosa super
illud Luce 7. Cum hec dabitur illi et
[illegible] desidiosus sepe ingemini
perdit ut de negligentia [illegible]
quia sine contemplacio quod sine labore
assequi potuit. Et aliquando studio
sus tarditate negligencie puniuntur
ut eo maiora premia inveniat quo
studiosius elaborat. Glosa super illud Ysaie
26. Nunquam [illegible] sanctitatis ne

negligencia contemptum parit Glo. sup.
illud Re. x. li. c. vi. Cecidit fervum
intelligencia cordis perditur dissolucione
negligentie Seneca in epistola Ocium sine
litteris mors est et vivi hominis se-
pultura Idem Cito merito ocio vita tor-
pebit si relinquendum est quod quod offendit
unde lux non venit ad silvam qui que
quasi rubeta vertitur Tullius li. 3. de offi.
Qui deliberare volunt utrum illud quod
honestum est sequantur in ipsa delibera-
tione facinus committunt Seneca li. 1.
declamationum Torpent ingenia desi-
diose iuventutis quere j de nimen-
bus Valerius in alleg. li. vi. Fortis
animi est contempnere vitam non odis-
se tamen se ipsos ante amare minorum
est degenerum est et quos constat credere
laborum compellunt eum ad hoc ut in-
tam durare velle quid te putent et quid
minorum ignaviae quippe videntur Leo papa
dicit Nos inferiorum culpe ordinum ad nul-
los magis referende sunt quam ad desi-
des negligentes quasi rectores qui mul-
tam sepe nutriunt pestilenciam dum
austeriorem adhibere dissimulat medici-
nam Plura quere infra de negligencia
Item infra de remissa operacione Item
infra de securitate mala Item infra
de ocio Nota quod accidia est diffidencia
implendi precepta dei in quantum ardua
et grauia sunt implenda Nota quod
desidia respicit operis consummacionem
negligencia non respicit inchoacionem Nota
quod quamuis torpor et accidia neglige-
ncia et ignauia tepor et desidia seg-
nicies et tristicia uanitas et uacui-
tas inercia et inertia tedium et ocio-
sitas et fastidium sunt idem secundum rem
et essenciam tamen differunt secundum racio-
nem nominacionum et significacionum Bern.
Inter seculares homines nuge sunt
sed inter sacerdotes ore blasphemie

sunt sed inter sacerdotes ore blasphe-
mie sunt Interdum tamen si incidant
ferende fortasse sunt sed referende
nunquam

De actiua vita Greg. sup. Ezech.
Actiua vita est panem esurien-
ti tribuere verbo sapiencie nescientem doce-
re ad humilitatis viam superbientem pro-
ximum revocare infirmantis curam
gerere et commissis nobis qualiter sub-
sistere valeant dispensare Idem consi-
derandum est nobis opus nostrum qua-
le sit quod foris cogitacio in opere et
quod sit intencio in cogitacione Idem
in moralibus li. 1. laborante compula-
ri est seruum prius persistere in labore si-
cut tu in itinere totis nisibus viam
quod non contrahit sed tamen de potes-
tatis terminis labor itineris subleuat
Idem in primo moral. Sepe quod agitur
districta discussione iudicetur ne
bona estimentur que mala sunt vel
saltem videntur bona sufficiat puten-
tur perfecta non sunt Idem ibidem
Non numquam in ipsis bonis que agi-
mus ad deterius propinquamus quia dum leti-
ciam nostre menti pariunt quadam secu-
ritate intorpore mens laxatur vel
elacione vana polluitur Idem sup.
illud Astra non sunt munda apud
deum districte iudicatur maculas in-
quinacionis habent eciam illi qui pre mundi-
ciam sanctitatis lucent Idem in 22 mo-
ral. Sicut hoc sancti viri proprium ut
bona quidem que faciunt videant et
tamen tunc pergunt aliorum memoria
oculos iam auertant Idem Sancti
viri nimis consultant et quere infra
de cognacione dei et sui Idem ibidem
Sunt nonnulli qui cum bona aliqua
faciunt protinus iniquitatum suarum
obliviscuntur Qui si districtum et
certum iudicem attenderent plus de mal-

sius metuerent quam de bonis imperfectis exultarent plus etiam impetrent quod debitores adhuc remanent quam quod operantes quandam iam preciorum debiti persoluissent. Idem in omelia de domini in adventus domini. Cum boni fratres agitis semper male acta ante oculos revocate ut dum caute culpa inspicitur numquam inaniter animus de bono opere glorietur. Idem Augustinus super psalmo. Non loca vel ordines creatori nostro nos proximos faciunt sed non aut merita bona deo coniungunt aut mala distinguunt. Gregorius in omelia. Nullus in bono opere iam positus de querere infra de confidentia bona. Idem in alia quadam omelia. Quamquam bene nos egisse recolitis valde de ipsis bonis pertimescite actibus ne concessa nobis prosperitas eorum remuneratio sit honorum. Idem in fine moral. Sancte quis locus securitatis remanet cum et mala nostra pure mala sunt et bona que agimus nequaquam pure bona esse possunt. Idem in moral. super illud Iob ix. c. Verebar omnia opera mea quia culpe surreptio in ipso virtutis actu nos inquinat quid ad securitatem superest nisi ut studio se semper etiam in virtute timeat. Idem ibidem. Bona quidem eterni opera que sed et hec timenda sunt hiis qui nolunt placere deo. Duo namque in bonis operibus sunt timenda scilicet fraus et desidia. Desidiam autem facit timor amor dei fraudem vero tempsit primus amor sui dum saluti per bone actis tacita fauoris humani aura vel quelibet res potior desiderat. Alius ergo

ille in opere dei fraudem non facit qui cum ad studia bone actionis invigilat nec ad corporalis rei premia nec ad laudem oris nec ad humani iudicii favorem anhelat. Idem ibidem. Hinc apte exterius video sed quid in hiis lateret perpenderim ignoro se per cum bona nostra facta latrocinante fraude deperiunt quia vero iis actibus terrene coruptione se subiungit sepe etiam desidia intervenienti desiciunt a fervore quo cepta sunt amore frigescente tabescunt. Idem super Ezech. omel. 22. Non omnes qui leguntur aut predicant non aliqui asperia tolerant nec omnes qui abstinentia corpus suum castigant domino pastoria vitam ministrant qui in legendo atque predicando gloriam querunt largiendo quoque que habent ac qui corpus in abstinentia laudes ab hominibus recipere appetunt non domino sed sibi ministrant quo circa per prophetam domini anima est in mea immaculata hec nichil ministrabat habet cum macula in mea qui in bono opere quod agit terrene glorie sibi premium ponit qui in hoc mundo mercedem recipere quid fedat in conspectu dei speciem boni operis macula prave intentionis. Idem infra. Restat ergo ut summo opere debeamus in intentione nostra discutere quatinus omne quod agimus nobis potius quam domino ministremus. Idem in moral. Dum bonum quod agis per intentionem ad celestia elevemus. Idem in omel. In cunctis que agit radicem boni operis humilitate teneat te nec quibus iam superiores sed quibus adhuc inferiores estis aspi

no

rite dum meliora vobis exempla
proponitis ut ad meliora semper ascen
dere consulitate valeatis Idem in
iiii° dyalogorum Tutior via est ut bonum
quod quisque post mortem suam spe
rat agi per alios agat dum vivit
ipse beatius quippe est liberum exire
quam post vincula libertatem querere Ide
in registro Apud deum dominum non gra
dus elegantior sed vite melioris ac
tio complacet Idem in epistola ad anas
tasium Cum de tuis bonis actibus
magna consolatione gaudeo illa que
per labores tua sunt mea per caritatem
fiunt Augustinus ad Idem. de origine a
nime non ideo non debui facere
quod potui si non potui totum
quod volui Idem quod vis et non
potes deus reputat esse factum Idem
ad inquisitiones Januarii libro primo quod
neque contra fidem neque contra bo
nos mores esse convincitur inde indif
ferenter tenendum et propter eorum inter quos vi
vitur societatem servandum est Idem
Augustinus ad publicolam 23 q. 1 de occi
dendis et habetur in decretis Absit quod
ea que propter bonum licitum et honestum
facimus aut habemus si quid per hoc
preter nostram voluntatem cuiquam ma
li acciderit nobis imputetur alioquin
nec ferramenta domestica vel agres
tia sunt habenda vel quis eis vel se ip
sum vel alterum interimat nec arbor
est plantanda ne quis se suspendat
in illis nec fenestra facienda est ne
per hanc se quisque precipitet in aliis
plura quere infra de operatione bona
Ambrosius. libro primo de officiis Solliciti
esse debemus ne quid temere faciamus
aut quicquam incommensum incurio
sius agimus aut quid quod omnino cuius
probabilem non possimus rationem reddere

vacatione actus cum uni causa et uno
omnibus reddit tamque ab omnibus
exanimat Idem illud Affectus tu
us facto tuo nomen imponit Crisostomus
super Math. qui sunt spiritu dei non sunt
contenti sedere ociosi sed ipse spiritus qui
in eis est urget eos ad aliquod bonum
agendum assurgere Idem in libro 2° de
compunctione meretis maior tibi debetur
Et quere infra de operatione bona Ide
in libro de militia christiana Non aga
mus simile in fidelibus interim sed
agnitionis fide dissimiles ab eorum etiam
studiis et moribus dividamur Plura
quere infra de operatione Bernardus in glo
super illud Eccles. Unum virum de mil
le possumus hoc in loco cogitamus
pluries accipe et mulieres populi
Et quere infra de operatione Idem glo
super illud Eccles. xlii Melior est ini
quitas viri quam bene faciens mu
lier Et infra de operatione Idem super
illud Johannis xviii Nobis non licet
interficere quemquam causam remanet ipsos
dicunt infra de operatione bona Idem
contra vigilantium quod semel fecisse
bonum est non potest malum esse si fre
quenter fiat Idem semper aliquid boni
operis facito ut te dyabolus inveni
at ociosum Non enim facile capitur
a temptatione qui bona vacat ac
tione Plura quere infra de opera
tione Ysidorus de summo bono libro
2° capitulo 2° Dei servum sine intermis
sione legere orare aut operari opor
tet ne forte mentem ocio deditam
spiritus fornicationis surripiat Cedit
enim labori voluptas cum actio
vacante otio preoccupat Idem illud
capitulo 10 Servus et desidia in omni ac
tione bona formidanda sunt Servi

dem aut deos facimus quociens
de bono opere nostro nosmet ipsos et
non deum laudamus Desidiam uero
facimus quociens quociens pre torpo
rem ea languide que dei sunt o
pamur Idem ibidem ca° 22 Ille mer
cedem bone actionis percipit qui
amando iusticiam facit non is qui
eam solo metu penarum minoris cus
todit plura queras infra de opa
tione Bernh in epistola Omnia fac cum
consilio nec tamen cum aut quorum
cumque sed tuo bonorum bonos eciam ha
beas intra filio bonos in obsequio
bonos eciam contubernales qui uite
tue sint et honestatis custodes et
testes in eum non timet reprehensor
securius accedit temptator et li
bencius iniquitas perpetratur Idem in
libro de amore dei Iuxta virtutum uero
progredi regredi est Idem in epistola
non ex foliis non ex floribus sed
ex fructu arborum bona vel mala cog
noscitur Deinde sicut scriptum est
A fructibus eorum cognoscetis eos
opera ergo et non uerba discernunt inter
filios dei et filios diffidencie Idem
in libro de amore dei Quamuis ad huc
non uideat oculus non tamen ces
sent opari manus ut qui profic
ere in magno fidelis sit in minimo
Idem in sermone tempore stricto pro
cessu temporis a feruore iam gustato
nos paulatim cum refrigescit
caritas et habundat iniquitas et sic
heu consumatur in carne qui spiritu ce
peramus Idem Cur times ubi time
dum non est cur deliberare nos ubi
deliberacione opus non est Erat enim
uocat te ira et ideo currere non
potes uocat te ueritas unde decipi
non uales uocat te ira unde defi
cere non potest Cur ergo queris con

silium ubi consilii opus non est Cum
vincere non times ubi mori dampno
non uelles plura quere infra de quie
te Item infra de operacione Item in
fra de quiete et labore Item infra
de timore

De actiua simul et contemplatiua
Gregorius super Ezechielem in omelia [illegible]
Sciendum est quod sicut bonus ordo
uiuendi est ut ab actiua in contempla
tiuam tendatur ita plerumque utiliter
animus a contemplatiua ad actiuam
reflectitur ut per hoc quod contemplatiua
mente accenderit actiua perfectius
teneat Idem super eadem omelia
3 et in 4to moral. Due sunt sicut scimus
predicatorum uite actiua scilicet et con
templatiua sed actiua prior est tempore
quia de bono opere tenditur ad contem
placionem Contemplatiua uero maior
est merito et uirtute Nam actiua
in usu presentis temporis laborat Conte
platiua uero sapore diuino uentura
et eternam requiem iam degustat
Idem ibidem Quamuis actiua bona
sit contemplatiua tamen melior est
Nam illa cum uita mortali deficit
hec autem in mortali uita plenius ex
crescit et cum utraque uite sint
de dono gracie quamdiu tamen inter
proximos uiuimus uiuimus una no
bis in necessitate est scilicet actiua altera
uero in uoluntate scilicet contemplatiua
Nullus enim cognoscens deum ad
eius regnum ingreditur nisi bene pri
us operetur Idem Sine contemplatiua
ergo uita possunt ad celeste patriam
intrare qui bona que possunt o
pari bona que possunt hec ergo
in necessitate est illa uero in uolunta
te hec in seruitute illa autem in liberta
te est Unde Maria optimam par

tem elegit 2o Idem in .10. omel. In
actiua uita meus sine desertu fugi
a contemplatiua uero infirmitatis sue
pondere uicta lassatur Idem Marthe
cura non reprehenditur Marie uero
laudatur quia magna sunt actiue
merita sed contemplatiue potiora Un
de nec auferri pars Marie dicitur eo quod
actiue uite opera cum corpore transeunt
Contemplatiue uero gaudia in fine
melius conualescunt Idem Quam
quis 2o quere infra de predicatoribus
bonis Idem Cum culmen perfectionis
apprehendere nituntur si contemplatiue
uite arcem tenere desiderant necesse
est ut se prius in actionis campo
per exercitium probent Idem ad contempla
tiuam pertinet amor dei amor autem
proximi ad actiuam Aug. de ciuitate
dei Ex tribus illis uite generibus
scilicet ocioso actuoso et ex utroque composito
quamuis salua fide quisque possit in
quolibet eorum uitam ducere et ad sem
piterna premia peruenire Interest tamen
quid amore teneat ueritatis quid of
ficio caritatis impendat nec esse
debet unusquisque sic ociosus ut
in eodem ocio utilitatem non cogitat
proximi nec sic actuosus ut in o
pere contemplacionem non requirat
dei Idem ocium sanctum querit caritas
ueritatis negotium iustum suscipit
necessitas caritatis quam sarcinam si
nullus imponit percipiende atque in
tuende uacandum est ueritati Idem
in li.o de uita christiana Sicut incog
nitione tacendus est certe ita in ac
cione negligentia cauet autem quisque
putat ueritatem agnoscere dum ad
huc nequiter uiuat Greg. in li.o 2o
Dyalogorum Nisi prius anima didicerit
nota ut terrena contempnere non poterit

celestia contemplari Idem in eodem
Nemo eorum qui delectatur presentibus
et caducis potest celestia et spiritualia
contueri nam et apud homines sic
mos est ut tunc thesauros suos
uerecunditas que diuicias paterfamilias
filiis suis cum eos adultos iam
uiderint et puerilis lasciuie uicia
repressisse. Unde apostolus animalis ho
non percipit ea que dei sunt Idem
super illud Math. 23 Alligant onera
et cetera uita uitam tuam et esto au
sterus circa aliorum uero benignus au
diant te homines leuia mandantem
et magna facientem Seneca in epistula
ad Lucill. in epistula .xl. Illud ergo
agamus ut quod tempus plus uos
trum sit quod non erit nisi uo
bis prius ex ceperimus Varro in suis
Uiatores non eunt ut eant sed
et uita uia non sui causa sit sed ut ei
preclarum aliquid fiat utile quod sed
inglorium est in laborato in alienos
labores succedere Ysydorus de sum
mo bono li.o 3 c. xv. Actiua uita
est innocencia bonorum operum Contem
platiua uero speculacio supernorum illa
communis multorum ista uero paucorum
Idem ibidem Qui prius in actiua
uita profecit post ad contemplacionem
melius ascendit merito enim in is
ta sustollitur qui in illa utilis inue
nitur Idem in li.o Differenciarum Inter actiuam
et contemplatiuam uitam ista distan
cia est quod actiua in operibus iusti
cie et utilitate proximi uersatur Con
templatiua uero uacans ab omnibus
negociis in sola dei dilectione defi
gitur Una in opere bone conuersacionis
alia in contemplacione incommutabilis

uitatis Idem ibidem Actiua uita
mundanis rebus bn utitur Contem-
platiua uero mundo renuncians soli deo
uiuere delectat Idem in eodem Ac-
tiue uite magna sunt premia sed
contemplatiue potiora Actiue uite
opera cum corpore finiuntur Contempla-
tiue gaudia amplius in fine crescunt
Idem ibidem Contemplatiua
uita per rachel oculitur que fuit
pulcra sed sterilis quia per contemplatio-
nis ocium minus bonum filii generantur
Actiua uero uita monstratur per lyam
lippis oculis sed fecunda cum actio
laboriosa quia est minus quam alta con-
siderimus sed semper in eo quod erga
proximi utilitate plus cohibet
tanto fecundior in operibus sed infi-
nis crescit glossa de martha et maria
Idem in eodem Hii qui ad contem-
placionis ocium uenire contendunt
prius in studio actiue uite se de-
bent exercere ut de opere iusticie sor-
tes exhauriunt peccatorum cor mundo
cohibeant ad uidendum diuina nam
mens que aut temporalem ad huc
gloriam querit aut carnalis con-
cupiscentie temptacionibus cedit
a contemplacione diuinorum procul
dubio prohibetur Idem in eodem
Sicut per contemplacionem amandus est
deus ita per actualem uitam diligen-
dus est proximus et per hoc sicut
sine utriusque dilectione esse non pos-
sumus sic sine utraque uita uiuere
non debemus Bernardus in sermone A-
lii uacant sancte contemplacioni A-
lii dediti sunt fraterne amministracioni
alii in amaritudine anime sue re-
colunt annos suos tamquam uulne-
rati dormientes in sepulcris sic
plane sic opus est ut maria pre-

et sublimiter senciat de deo suo
Martha uero misericorditer et benigne de
proximo suo. Lazarus autem humiliter
et misere de seipso Prosper in libro de
uita contemplatiua Habet actiua ui-
ta profectum sed contemplatiua fasti-
gium hec facit hominem sanum illa per-
fectum Idem ibidem Contemplatiua
uero mundi mundo perit et se ipsum deo
de uanitate restituit. actiua uero mundi
proposito colligit et a proposito penitus
non recedit actiua sollicitum habet
cursum sed contemplatiua requie et
gaudium sempiternum per hanc regnum
acquiritur sed in illa percipitur Bernardus
in prologo nec iacob nisi prius cognita
lya desideratos rachel amplexus
meruit optinere Idem super Canti-
ca Sane efficit mens fructificans
uerbo illic cum sollicitat utilitas
proximi hic inuitat caritas ubi
Et quidem leta mater est in prole sed
letior in amplexibus est sponsi Ca-
ra sunt pignora filiorum sed oscula plus
delectat Idem Ex bonis operibus in-
de non ficta caritatis recipit conso-
lacionem mens affecta quietis quoci-
ens sibi hec ut ut assolet subtra-
hitur consolacionis Idem in sermone
Bonum acquirit gradum qui bene
ministrauit proximo forte melior qui
uacauerit deo sed assertum qui per-
fectus fuit in utroque Idem optimam
partem elegit sibi maria licet non
minoris forte apud meritis fuerit
apud deum humilis conuersacio marthe
sed electione laudatur maria quia ipsa
quidem oracionis uacacio quo ad nos
spectat nobis eligenda est hec uero
solicitudo amministracionis temporalium iniungitur
Idem Felix domus est illa et beata
congregacio ubi de maria martha

consequitur nam maria emulari mar
tha indignum iudicatum est Glo super illud
Johannis 16 Mulier cum parit tristi
ciam habet cum autem peperit puerum
i. masculum non feminam quia ad fruc
tum etiam contemplationis eius referunt
actiones Glo super illud Joh 21 Mit
tite in dexteram partem navigii re
the et invenietis Contemplativa
enim demum quod activa desiderat et
dem audit Glo super illud Luce et
huic erat soror nomine maria glosa
hec vocatur ociosa quia otium est proprie
contemplative unde et antiquitus
philosophi dicebant ociosi ysaac in colla
tionibus patrum Sicut post doloribus par
tus fructus oritur letificans parientem
Sic post labore et actione nascitur i. crea
tur ... dei spiritus et consolacio Idem
Preciosissima est opus acquisicio quod
tamen sapiencia comparatur Seneca in epistola
Sub silice inclusum post angulo latet
Surge ergo et te quoque dignum fin
ge deo affingens aut auro non argento
non gemmis non enim potest ex materia
tua ymago deo similis fieri proximi
Tulius de officio Facilior et tucior
et aliis minus gravius est vita ocio
sorum fructuosior vero et ad claritatem
aptior est eorum qui ad rem publicam
et ad magnas res agendas se acco
modaverunt De contemplacione sive de
vita contemplativa quere infra sub lucra
t. de contemplativa etc.

De accusacione Gregorius in moral
Imprudentes dum bonum quod
vident accipere nequeunt per accusacionem
maliciam malum quod non vident ad accu
sationem querunt Aug in libro de conspic
tuia officium est minorum bonorum et
benivolorum Idem distancius in sili

tudine operum quere infra de accu
satione Ysidorus in synonimis
Nullus iudices suspiciosus arbitrio
dum probata et sic indicat non enim
qui accusatur sed qui convincitur re
us est

De advocatis Gregorius super Ezech
Iniustus advocatus causas
in iustas nullo modo accipit nec ver
ba dare iniusticia consentit Idem
in moral super illud Job 30 de torren
tibus Ista rapientes cum singula
repperissent ad eum cum clamore cur
rebant In vallibus repite singulos
cum clamore currere est sub oracione tam
sanctorum accusantibus etiam prava sepe
litigare Idem si dei filii sunt qui pa
cem faciunt procul dubio sathane sunt
filii qui confundunt Aug de verbis
domini usque adeo cupiditatis invalescunt
mala ut iam pro consuetudine ve
dantur leges corrumpantur inimica sen
tencia etiam pia venalis sit et nul
la iam causa possit esse sine causa
Idem in libro de natura boni multi
studio contradicendi diruperunt se
cum Ambro in libro de officio Con
tencio numquam stabilitatis sepe quadam
scrupulum solent enim inconsiderate
talia opponi eliminato malivole
ne argumento ut moneant ad ob
insipientem homini nec potest esse qui
contencio extorqueat ad quod dicatur
tamen constitutam ut intus in animo
dat et foris victor accedat Nemo
enim patitur se vinci licet sciat esse
vera que audit collatio ergo nos
dicere etc. plura que infra de iudiciis
Ieronimus in epistola Nichil stultius acci
tius demonum qui litigare Idem
cum maiore tertare periculum est cu
pari ambiguum cum inferiore turpe

et in honestum. Bernhardus libro de consideracione ad Eugenium papam. Cottidie perstrepunt in palacio leges sed Iustiniane non domini. Lex enim immaculata conuertens animas licet aut non talem tales leges quam lites sunt et cauillaciones subuertentes iudicium. Idem ad eundem. Miror uero quodam modo religiose aures tue audire sustinent huiusmodi disputaciones aduocatorum et pugnas uerborum que magis ad subuersionem auditorum et pru et in talibus que ad inquisicionem proficiunt corrigere prauum morem et precidere linguas magniloquas et labia dolosa claude. Idem. Aduocati sunt qui docuerunt linguam suam loqui mendacium diserti aduersus iusticiam eruditi pro falsitate sapientes sunt ut faciant malum loquentes. Fluit pellit non enim ut grances sed ut grauiores appellare licet. Idem. Qui non agrauatus appellat liquet quia aut grauare intendit aut tempus redimere. Helinandus libro 2o. De
45 mo sternes orator aut lingua tam si dicatur dampnificata est nisi linguas eam ut dici solet sinualibus argenteis. Apud aduocatos enim ipsum silencium est venale. Nothanus in quadam inuectiua de malis iudicibus et aduocatis. Tales iudices et personarum acceptores non attendunt merita causarum sed merita personarum et personas non iura sed munera non iusticiam sed pecuniam non quod racio dictet sed quod voluntas affectet non quod lex sanciat sed quod mens cupiat. Nunc inclinant animum ad iusticiam sed iusticiam ad animum non quod liceat hoc libeat sed ut liceat hoc quod libeat. Pauperum causam cum mora negligentes diuitum tamen cum instancia promouentes in illis rigorem ostendentes cum istis quos mansuetudine dispensatis illos cum difficultate respicientes istos cum fauore tractantes illos negligenter audientes istos subtiliter auscultantes lucro in archa dampnum in consciencia pecuniarum captantes sed animarum captiuantes. O falsa diuiciarum felicitas que sic diuitem hdatez efficit infelicem. Ysidorus de summo bono libro 3o ca. 41. Non est persona consideranda in iudicio sed causa. Idem ibidem c. 60. Quia prauorum est ut inter iurgantes caritas maneat postponenda est vero tauisacio ut semper preualeat dilacio. Bernardus contra aduocatos. Hii sunt qui causas machinantur ad iusti impediunt pro iusti fastidiunt admoniti ablinquunt paratam dedignantur contemplacionem. Hii sunt incapscoribus et quo attendunt atque intellectu inbus statue insensibilibus bestie. Hii sunt ad intelligendum pigri ad iudicandum ligneri ad contendendum flammei ad ignoscendum ferrei. Hii sunt ad fallendum uulpes ad vastendum tigrides ad sermendum taurus ad consumendum minotaurus. Quorum si nares afflauerit vulnus mortifer? amen marsilium mox in de leuis argi oculos puuria la medontis arguacias ulixis fallacias synonis consilia architophelis et epistula apolonius loquitur in quadam tragedia. Seneca quomodo impium contendam quod uiderit neronem re sine apud inferos balneantem ministros quos sub tunc auros feruens infundentes et tum uidet collegium aduocatorum

adesse venenum inquit hunc separate
venale hominum genus ut nullior nasce
rentium balneum adhuc enim lo
cus super est quem reservavi nobis
Advocati si lucro pecunie capiuntur
veluti abiecti et degeneres inter vilis
simos habeantur ff. de postulando l. quis
quis. Glosa super illud pri. Iohannis 2o Ad
vocatum habemus iustus advocatus
non suscipit tamen iniustam causam
De avaricia advocatorum quere in
primo viciorum c. 22 ibi abhor minio
det homines multum retrahe

De captacione vel contemptu munerum
Nota quod scribit Valerius ma
ximus li. iiiio de marco curio romanorum
legato sedente in scampno atque lig
neo catino cenante qui respuens ma
gnum pondus auri quod ei legati samp
nitum attulerant ridens eisdem di
cens Narrate inquid samnitibus
Marcum curium malle locupletibus
imperare quam ipsum locupletem esse
et mementote me nec acie vinci nec
pecunia posse corrumpi plura quere de
muneribus Item infra de iudicibus Din
dimus ad allexandrum Duplex est
apud nos eloquentia cuius quod omnibus
solum precipiens non mentiri artem
autem aliam beneloquendi non dign
amus nec facundie rethorum orato
rum quod operam damus quorum officium
est fallentibus sermonibus mendacia
figmentare et innocentie fide menti
entibus conferre ac perfidis pessi
mos assignare qui dum putat alie
ne laudis fructum per magna merce
dem rapuisse nescit se munimentum
sue conscientie pariter perdidisse. De
adoracione queras infra de ydolatria
Item infra de latria Item infra de oro
ne

De adolescentibus Ambrosius de
offi. pulcra virtutis adoles
centium verecundia et suavis gracia
que non solum infantis sed etiam i
psis spectatur sermonibus plura quere
infra de iuvenibus et iuventute
Item infra de senibus et senectute
Ambro. super illud ps. Preveni in ma
turitate et clamavi etates maturita
tis quisque in adolescentia positus se
nilem induit gravitatem et iuveni
les annos veterana quadam con
tinencia regit et componit nam quid
pot sive laudis si corporis volupta
tibus affectum et iam gelu frigidum
adsera devocionis senectutis depo
site iam insigne virtutis se committat
officia Ambrosius in li. de viduis Ci
ma est lapsibus adolescentia quod va
riorum estus cupiditatum fervor infla
mat calentis etatis Idem in li. de offi
honorum adolescentium est timore dei
sive deferre parentibus honore exhibe
re senioribus tueri castitatem non
aspernari humilitatem diligere clementi
am ac verecundiam que sunt ornamen
ta minoris etatis plura quere infra
de iuvenibus et iuventute Item infra
de senibus Beda super cantica quid a
mabilius verecundo adolescente qui
pulcher est et qui splendida gemma
in vita et multa adolescentis quam
vere et quam minime dubia bone spei
inicia bone indolis index Idem de
consideratione ad eugenium papam Verbo
adolescente et studente eloquentie
cum sapientia magis non aliud quam
iusticie honeste hostem reputes et
prohibemus filius sermonibus dicit ille magi
disciplinis magis cito venit impossi
cio Idem in li. de amore Letare iuve
nis in adolescentia tua plura quere infra

de iuventibus Tullius in li. de senec-
tute Frustra sperat adolescens se
diu victurum quid enim
stultius quam incerta pro certis habere
quin etiam illa etas multo plures quam
senectus habet mortis casus facilius
enim in morbos adolescentes inci-
dunt et gravius egrotant et tristius
curantur in hoc etiam melioris
condicionis est senex quia quod sperat
adolescens hoc ille iam consecutus
est ille enim vult diu vivere ille diu vi-
xit Idem mors etiam contingit a-
dolescentibus adversante et repug-
nante natura et ideo gravius seni-
bus vero mors tamquam sponte ve-
nit nulla vi adhibita ideo levius
quod sunt ergo poma ex arboribus
si cruda sunt vix evellunt si vero
cocta et matura sponte decidunt
sic iuvenibus adolescentibus vita aufert
senibus et senectute Cyprianus
de xii abusionibus dicit in senibus
sobrietas et morum perfectio requiritur
sic in adolescentibus obsequium et
subiectio et obedientia vite debetur Re-
veta adolescentis sit officium maio-
res natu vereri et ex his unum pro-
batissimum eligere cuius consilio regatur
et moribus informetur

De adulatione Greg. in dyalo-
go Honoris est ut acceptatio
in multis ab adulatione valde sur-
repiat si ab ipso cordis hostio nequa-
quam citius fuerit expulsa Idem Regis-
tro nec parvum nec reprehensibile est
in eligendo episcopo ipsi se nati indui-
partes dividere Ex quo grave est qui in huius-
modi tempus non ex iudicio sed ex fa-
vore adulationis venit electio
Idem incessanter crescit culpa adu-
latoribus enutrita Idem sicut ignis
aura flante grandescit sic bonorum
meritum studiis commendatum proficit

Idem cura mulieris negligit quod
primo dignum laudibus invenitur Ide
Greg. in epistula Inter verba laudationis
et vituperationis semper ad mentem re-
currens retinendum est et si in ea non
invenitur bonum quod de nobis dicitur
magna nobis debet tristitia generari
si vero in ea non invenitur malum quod
dicitur in magnum debet letitia pro-
silire Idem quid enim si omnes laudant
et conscientia accusant quere infra de
conscientia bona Idem in registro Si lau-
dibus letamur et vituperationibus fra-
gimur gloriam nostram in alieno ore po-
suimus Idem in omel. Nos pro culpa sua
reprehendimus quempiam cepta voce si
adhuc quod est gravius aliquid imper-
sona in hoc mundo potens sit forsi-
tam etiam eius errata laudantur ne
si per intermediam auditur minus a
nobis subtrahat quod prius velo-
cius impendebat Greg. nazanzenus
in apologetico multos laudari prosunt
aliis vero vituperari utrumque tamen
bonum est si in tempore suo proferatur
Aug. de confessionibus ne et nam resta-
Adulator est qui ideo dat consen-
sum ne offendat eum quem captat
sive ferunt Idem de tim. Si minus
consultat fovendus est amicus at
si errat docendus est si docet audi-
endus laudator vero et errans confir-
mat errore Idem super illud ps. Cum
laudatur peccator in desideriis anime sue adu-
latium lingue ligant animas in pec-
catis delectat enim homines facere ea
in quibus non solum non timentur
reprehensores sed etiam auditur laudator
Idem ad Ieremiam non aliter intelligendo
intelligo queras infra de correctio-
ne bona Ambros in li. de officiis non
est vera amicitia ubi fallacia est adu-
latio Idem perspiciendum est ne adula-

tionibus aperiamus aures emolli-
ri enim adulatione non solum fortitu-
dinis non esse sed etiam ignavie videtur.
Ieronimus in quodam sermone. Verus humilis-
tium laudator in facie traditur in corde.
Idem ad [illegible]. Ceteros omne
vite mee tempus assumimus a quo in-
tro neque sic hominem neque monachum
nullum facile liberum invenies. Augu-
stinus. Heu me qui me laudat perimit
me flagellat. Idem ad Eustochium.
Evenit hoc in mea etate nimium ut
sepe spe respiciende laudis respiciende
laudis eos a quibus laudari volumus
ante laudemus. Idem. Adulator blandus
inimicus est. Idem. Plus laudatori quam tu
tibi credere noli. Idem ad eandem. Dic
illis non quod velint audire sed
quod vellent semper audisse. Idem ad Ce-
lantiam. Adulatorum assentationes et
noxia blandimenta fallacie velud
quasdam pestes anime fuge. Nichil enim
quod tam facile corrumpat mentes homi-
num nichil quod tam dulci et molli vul-
nere animum feriat sicut blandimenta mu-
lierum et adulatorum verba mollia fe-
riunt autem interiora ventris. Unde
sapiens dicit verba adulatorum etc. Idem
ibidem. Et fit ut qui adulari nescit aut
superbus aut invidus reputetur.
Idem ibidem. Et que tanta vanitas
que tanta levitas cordis ut velud
conscientia propria aliena opinione sequa-
tur quod est ficta aliorum simulatione
rapi vento false laudationis gaudere
ad circumventionem suam et illusionem
beneficio accipere. Idem ibidem. Tu er-
go si vere laudabilis esse cupis
laudem hominum ne requiras sed illius gra-
tiam custodiam qui illuminabit abscon-
dita tenebrarum. Sit ergo animus tibi
intentus ac vigilans et adversus

paratus semper armatus. Idem. Nos ad patri-
am festinantes mortiferos sirenarum
cantus surda debemus aure transire. Idem.
Adulatio est sermo vane laudis causa
causa placendi compositus. Idem. Adula-
toribus nostris libenter favemus et quamvis
nos respondeamus indignos et
callidus rubor ora perfundat attamen
ad laudem suam intrinsecus anima letatur.
Idem Pammachio et Occeano. Nec vitiis
adversariorum si quid honestum habuerint
detrahendum est nec amicorum lauda-
da sunt vicia sed unumquodque non personarum
sed rerum pondere iudicandum est. Idem
Ieronimus super Matheum VI. Rigida vita
et predicatio vera declinare debet aul-
la palacia que frequentant mollibus
induti adulantes qui parant pulvi-
na subcubito qui vitam peccantium
palpant non pungunt ut vel sic a-
liquid mereantur. Bernardus in sermone. Cum
consuetudinis suas in alienis labiis po-
nunt non magni precii [illegible] sunt ille
sicut adulancium linguis vel vitupera-
ri placent vel laudari. Idem in epistola.
Amicicia vera nec unquam obiurgatione
nec unquam. Idem. Docuerunt linguam
suam [illegible] de multiloquio. Beda.
Inimica est adulatio que sicut
oleum in flamma sicut ardentibus
impetra dare solet aditum. Petrus
Damianus. Proprie virtutis audire
preconium sicut vanos in iactanciam
erigit ita bonos ac sobrios ad si-
tiam maioris virtutis et humilitatis
accendit. Ex concilio Carthaginensi.
Clericus qui adulationibus vacare nō diligent'
deprehenditur ab officio suo quantocius
degradetur. Boetius de consolatione. Cum
falso laudaris ipsum necesse est laudi-
bus erubescas. Seneca in epistola. Il-
lud prope nos impedit quia cito

nobis placemus si invenimus
oculos plurima laomedontis argui
as ulixis fallacias symonis consilia
achitophelis et oscula absolonis legit
in quadam tragedia Senece quomodo
visum est cuidam quod videret Nero
nem cesarem apud inferos balne
antem ministros suos cum cum
auro fervens infundentes et cum
videret collegium advocatorum adfe
venientem inquit huc properate ve
nale hominum genus ut in hoc nasse
meum balneatum adhuc enim locus
super est quem reservam vobis Adu
tata si lucro petrane rapiantur ve
qui blandis uiris nos dicat qui pru
dentes qui sanas et uos sumus Idem
Hinc doce beatum esse non quem vul
gus beatum dicat vel vocat sed cui omne
bonum in anima est Socrates ait pu
tem laudare nimie decet Tullius
nō De offic. Adulatoribus aures no
patefaciamus quia talibus enim
nos esse credimus ut iure laudemur
quo quo inflati vanis opinionibus
ita in innumera peccata et errores
maximos incidimus Idem falsi
amici adulacionem afferunt pro con
silio et una est eorum contentio
ut quis blandisse fallat quoquo in innu
bilia peccata proveniunt tum scilicet ho
mines inflati falsis opinionibus
turpiter irridentur Glo. super illud ps.
Avertantur statim erubescentes qui
dicunt euge euge plus nocet lingua
ma adulatoris quam gladius persecu
toris Glo. super illud Prov. xxix. qui
fictis blandiciis et sermonibus pro
ximum laudat insidiacio ei parat
quibus imprudens ubi vel aperte se
curus incurrat Glo. super illud Math.
Dimittite mortuos sepelire mortu
os mortuum sepelit qui peccatorem peccato
rem adulacionibus aggere premit eos
admitte hora more cohortantis Sene
ca. videt vel audit se laudari labo
rat ut vera sint que dicuntur Tullius
in li. de amicicia Aperte quidem adula
tem nemo videt nisi quodammodo est
cogitans sed callidus et occultus no
facile cognoscitur quippe qui eciam
adversando se assentatur et litigare
se simulans blanditur atque ad extre
mum dat manus vincique se patitur
ut is illius qui est plus ingenii vi
deatur Seneca li. de ingenio gentibus
Sit tibi tam triste a turpibus
laudari quam ob turpia laudari Idem
difficillimum opus cum ceteris est as
sentaciones adulatorum repellere quo
niam firmatos animos voluptate
resolvunt Idem nullius per assenta
cionem amiciciam merearis nec ad
tuam proveniendam per hanc aditum
pandas Idem non acerba sed blan
da verba timeas Idem omnibus esto
benignus nemini blandus Plautus
in aulularia multos inquit adu
latores aliquam semet ipsos laudat
qui vel fugatores ferus vel prin
cipantes bestias que vestigiis
inserunt aut tubulibus deprae
hendunt aut casu opprimunt Pe
tronius Adulatores ficti dulc
cedines diviciarum captant mensas
primus vel post meditantes quam id
quod gratissimum auditoribus fore
putant piscator nisi illam impo
suerit hamis escam quam scit
appetituros fore putant piscator
pisciculos sine spe prede
moratur in scopulo Doctores et
nisi dixerint talia que adulescentu
li approbent soli relinquuntur in scol.

De adulterio Aug. in li. de ciu.

magis adulterinus, omnis enim ve
hemens amator proprie uxoris adul
ter est. Item in eodem 32 q. vii Ad
ulterii malum vincit fornicationem,
vincitur autem ab incestu. Peius est
enim cum matre quam cum aliena uxo
re dormire. Sed omnium horum pes
simum est quod contra naturam
fit, scilicet ut si vir membro mulieris
ad hoc non concesso abutatur. Ingenue
pullulat. Sed ubi gratia fuit et latro
qui fraude in caput femina sit germina
humanum recepit terra vel vulva et
quod suum est confovet et fetum corpo
rat et corporatum in membra dis
tinguit et inter illas fetus nectens
angustias dei manus semper operatur
idem quod corporis creator est et ani
me. Noli ergo despicere bonitatem figuli qui
te plasmavit et fecit ut voluit,
quia non in seminibus sed in voluntate
nascentis causa maior est atque vir
tutum. Idem ibidem dominus noster Ihesus
Christus voluit non solum de alienige
nis sed etiam de adulterinis commixti
onibus nasci, nobis magnam fiduci
am prebens ut qualitercumque modo nas
camur tamen ut eius vestigia sequentes
ab ipsius corpore non separemur,
cum nos per fidem membra sua esse
ait, ideo quia si filii eius sumus, que ipse
fecit imitari per fidem debemus. Ieronimus
libro primo contra Iovinianum: Adulter
est in suam coniugem amator arden
tior, quippe in aliena uxore omnis
amator turpis est, nimius
amor vilis est. Idem ibidem: Nichil
est fedius quam uxorem quasi adulte
ram adamare. Certe qui dicunt se
causa rei publice et causa generis
humani uxoribus iungi et liberos pro
creare, imitentur saltem pecudes

et postquam uxoris venter intumuerit
non destruant partus et filios, nec ama
tores se uxoribus exhibeant sed ma
ritos. Augustinus in libro de bono coniugali: Fi
dei violatio dicitur adulterium, cum vel
proprie libidinis instinctu vel alieno con
sensu cum altero vel cum altera contra
pactum coniugale concumbitur. Idem in
libro de coniugiis adulterinis: Indignantur
viri si audiant adulteros viros
pendere similes adulteris feminis pe
nas, cum tanto gravius eos opor
tuerit puniri, quanto magis ad eos
pertinet virtute vincere et exemplo re
gere feminas coniugatas. Idem in eodem:
Adulterii malum vincit fornicationem,
vincitur autem ab incestu. Peius est enim
cum sua matre quam cum aliena uxore
dormire. Horum autem pessimum est quod contra natu
ram. Ysidorus libro primo ethimologiarum: Ad
ulterium est alieni thori violatio. Cle
mens papa: Quid in omnibus peccatis adul
terio gravius? Augustinus in libro de bono co
niugali: Quod est cibus ad salutem
hominis, hoc est concubitus ad salu
tem generis. Quod autem in sustentan
do victu cibus illicitus, hoc est in
querenda prole fornicarius vel ad
ulterinus concubitus. Idem Augustinus
contra Iulianum: Sicut adulterium non
potest esse sine bono nature, nec tamen
ideo bonum est, ita coniugium non potest
esse sine malo concupiscentie, nec tamen
ideo malum est. Idem ibidem: Inter
peccatores in coniugio quid aliud nisi
quedam adulter uxoris est omnis
enim vehemens amator proprie uxoris
adulter est. Augustinus de coniugiis adulte
rinis et habetur in decretis d. v. 16. Un
decumque nascuntur homines si parentum
vitia non sectantur, honesti et salvi
erunt. Semen enim hominis ex qualicumque

homine ut creatura dei est sed eo ma
le utentibus male erit Idem ibidem
Sicut boni filii adulterorum nulla e
defensio adulterii per malos filios coniuga
torum nulla tamen est inquinacio sacra
menti homines et ut prius Idem in libro
de unico baptismo libro primo ysmahel
et qui separat a populo dei non obsunt
uero ancilla sed obsunt fraterna
discordia di. 16 quere infra Idem
Augustinus in epistola contra ruffinum et
habetur in decretis di. 16 Macula de ad
ulterio non est eius culpa qui nas
citur sed illius qui generat sicut enim
in seminibus non peccat terra que co
fouet non semen quod in sulcum
iacitur non humor et calor quibus
in temperata frumenta Idem adul
tera incendiorum et corruptelas in
genuo non instituere nouit sancta
dignitas sed dampnare uel disponere
sed punire Valerius maximus libro 6
zelantis tarentinorum prefectus cum
filius eius adulterio dampnatus
esset et utroque oculo stetisset sententia
indicas carere deberet ac tota ciui
tas in honore patris aliquamdiu e
dem repugnaret adulterium incend
ne lex a se ipso condita uiolaretur suo
primus deinde oculo filio eruto u
trumque scilicet usum uidendi reliquit Cyp
rianus Carthaginensis episcopus addona
tum adulterum disputacionem indecenter
et lenocinatricem admicia publice
auctoritatis ind qui pudica for
tasse ad spectaculum matrona processe
rat de spectaculo reuertitur impu
dica De aduentu christi quere infra
de christo
De aduersitatibus et pressuris
Gregorius in omelia nec prospe
ritas animum inflat nec aduersitas
mentem eleuat quia et ille semper

prosperitatis inter uenena tegitur
et ille qui confidencia aduersitatis
aperitur qui ergo in aduersitate pro
ximum despicit aperte conuincitur
quod hunc in prosperis non amauit
Idem ibidem Nos non prospera e
leuent non aduersa perturbent ut
qui in soliditate fidei figimur ne
quaquam rerum transeuncium mutabilitate
moueamur Idem in moral. magis
est pacie uirtus quere infra de
pacia Idem ibidem plus in hoc
mundo quere infra de honore malo
fugiendo Idem ibidem Dum aduersa
fortuna sunt que prospera Gregorius
plerumque quasi uelud iram dei que infra
de temptacionibus Idem prefecte
in aduersariis quere infra de te
ptacionibus Gregorius nazanzenus uir
prudens in molestiis reminiscit
et efficitur ornacior in aduersis pla
querias infra de correctione dei Ide
in eodem. Semper est ad certamen
aduersarii animus erigendus et contra
occultas insidias cautela pruden
da Idem in registro aduersitas que
bonis obicitur uirtutis non in
dicium reprobacionis Idem ibidem
in omnipotenti deo tunc certa fidu
cia est quando cum bono opere aliquis
aduersitatis in hoc mundo recipitur
ut plena merces in eterna retribu
cione percipiatur Idem in eodem Du
bium non est peruersorum odia bonos
sustinere dum eos qui uitentis opibus
peruersorum aduersitatibus lacerant Ide
in 2o libro moral. pia mens cum se
aduersa ab hominibus pati conspicit
tunc in diuine consolacione gratie
requiescit Idem in 3o libro moral
magna consolacio tribulacionis est
si cum aduersa patimur auctorem

dona ad memoriam reuocamus Idem
in vi. moral. Illos quippe ueritas ab
eterna aduersitate eripit quos in temporali-
bus per disciplinam ferit qui ergo ut
redeunt ferire tunc non valet eri-
pi quia ferire quidem eum que per dis-
ciplinam negligunt hic ferire aduersi-
tatis et afflictionis sue tempore per
adiutorium non inueniunt ereptorem
Idem in 3o libro moral. Non sine gra-
uissima admiratione conspicio quod in
matris utero Iohannes spiritu sancto repletur
et quo maior nemo surrexit ab ini-
quis incarceratus et puelle saltu
capite truncatur quid est quod omnipotens
deus sic in hoc seculo despicit quos
sic sublimiter ante secula elegit nisi
quia pietate fidelium patet quod id-
circo eos premit in infimis quia ui-
det quomodo remuneret in summis/ hic
ergo colligat unusquisque quid illic
passuri sunt quos reprobat si hic
sic cruciat quos amat Idem in omel.
Quanto quisque alicui profecerit
tanto in hoc mundo inuenit quod duri-
us portet quia cum a presenti seculo
mentis nostre delectatio deficit eius-
dem seculi aduersitas magis cres-
cit Idem in alia omelia mala que
nos hic premunt ad deum nos ire com-
pellunt Idem super Ezechielem Ferrum
mentis nostre ad subtilitatem non ducitur
nisi malleorum frequenter aduersitatibus
elimetur Item infra de certamine et
infra de tribulationibus Idem de
correctione dei Idem misericors deus
adhibet tempestatem aduersitatem ne
etiam inferat ultionem ipsa enim
aduersitas correctionis est origo sub-
limis Idem in dyalogo Non mun-
dus illis quibus magna dona tri-
buit prima quedam reprehensibilia

relinquit ut semper habeant contra quod
bella gerant et de uictis magnis ho-
stibus mentem non erigant quando
eos adhuc aduersarii etiam minimi fa-
tigant plura quere infra de afflic-
tionibus Idem de temptationibus Idem
Greg. in 2o libro moralium super illud Job
1o. quere infra de afflictionibus et
flagellis August. in libro de uera religione
Hec est iustitie pulcritudo cum be-
nignitatis gratia concordans ut
quia bonorum inferiorum dulcedine de-
cepti sumus amaritudine penarum
et aduersitatibus erudiamur Idem contra
decimo quod profuit ista mala et aduer-
sa que fideles pie perferunt uel ad
emendenda peccata uel ad exercenda pro-
banda quod iustitiam uel ad demonstran-
dam huius uite miseriam ut et illa
uera atque perfecta beatitudo desideretur
ardentius et instantius requiratur
Idem dilectis suis deus uter asperorum
facit delectentur in media ablutione
rerum que sunt in patria Idem super
Gen. ad litteram Ipse sibi met homo ter-
ris in temptationibus et aduersitati-
bus innotescit et iste saluus illa per-
petua que turpiter est amissa per
corporis voluptate plura quere infra
de correctione dei Ambros. in exame-
ron In firmitas corporis et aduersitas
sobrietas mentis est Idem Ambros.
super Lucam Corona promissa quere in-
fra de certamine Idem in sermone Tribus
et eiusdem iniquitatis est in aduersis
miserabilem et humilem fieri et in pros-
peris insolenter efferri Crisost. super
illud Luce 14. Hec facient uobis cum
aliquid aduersitatis patimur non labo-
rem sed coronam cogitemus sicut ne-
gociator non tam pelagus sed etiam

ticam perferet. Idem ibidem. Ad princi-
pem vite et ad auctorem et consu-
matorem fidei aspiciamus et conside-
remus qui amabilis hominibus et preter
virtutem et preter dominum deum nostrum adver-
sa passus quia tunc omnia facilia
putabimus. Idem super Math. Sicut v-
itali flatu laxantur arbores ad folia
et ad fructum sic et persecucionibus
et adversitatibus homines excitantur ad
virtutem.

De adversitatibus hominum. Grego-
rius. Dum omne de seculo undique per-
cutimur et amaritudinibus replemur
et tunc tota mente ipsas amaritudines
amamus fugientem mundum sequi non
possumus sequamur et labenti inhere-
mus sed quia fugientem sequi non pos-
sumus ideo cum ipso labimur que te-
nemus. Plura quere supra de adversi-
tatibus anime variis. Quia accepta
dum hanc desperavit auxilium et
tota sint addicta mente tamen ipsa tunc
descendet ad eam angelus domini sed
sermo divinus et excutit flamme extin-
guatque ardores ut nequaquam ignita ia-
cula inimici in cordis catholica pene-
trent nec illusione fornacis clauda-
tur. Idem epistola ad episcopos. Que quidem
pressure apud incredulos pene sunt
apud fideles gloria itaque atque vic-
toria est quia in esse adversarios est
in angustiis non cecidisse. Idem ne-
que in hac vita electis suis promisit
deus gaudium delectacionis sed magis
amaritudine tribulacionis et adversita-
tis ut more medicine post amara
pocula redeant ad dulcedinem eterne
salutis. Plura quere infra de afflic-
tionibus. Idem Aug. in sermone de
assumpcione. Legimus dominum Jhesum doluisse
flevisse fatigatum fuisse crimi-
nas et flagella ad demum crucem
suscepisse et mortem subisse. Numquam
autem legimus eum risisse aut pro-
speratum in hac vita fuisse. Sicut pla-
ne gaudent omnes electi cum reperiunt
mundi huius adversitatibus fatigari
scientes aliam viam non sibi esse
per quam possint celos preciosos pe-
netrare. Plura quere infra de afflic-
tione. Ysidorus in synonimis.
Adversa corporis anime sunt remedia.
Egritudo carnem vulnerat et mentem
curat languor corporis frangit vicia
libidinis. Idem de summo bono 3o c. 2o.
Viri sancti plus formidant prospera
quam adversa quia dei servos prospera
deiciunt sed adversa frequenter erudiunt
et defendunt. Idem in hac vita deus
parcit impiis et tamen non parcit
electis in alia vero non parcit electis (?)
et non parcit iniquis. Idem ibidem
c. 4o. Ad magnam utilitatem divino
iudicio mens iusti diversis passioni-
bus et adversitatibus agitatur pro
quibus si non murmuraverit sed gratias
deo egerit sive quod culpe quod talia pa-
ti dignus sit reputaverit hoc quod ex
passione tolerat pro virtute reputatur
quia et divinam recognoscit iusti-
ciam et suam intelligit culpam. Idem
ibidem c. 16. Omnis dei cuncta huius
mundi prospera contraria sunt et
dum ista adversa senciunt ad celeste
desiderium ardencius excitantur.
Idem ibidem c. 10. Cum vite future
premia diligenter contemplatur animus ad-
versa vite presentis equanimiter portat
quod collibus dulcedine huius ama-
ritudines temperat et collibus eterni-
tate huius transitoria despicit lu-
xuriate (?). Plura quere infra de af-
flictionibus. Idem sui (?) ...

16

prosperabitur ideo qui tunc fuerunt
cum maiori difficultate instaura-
seruauit quia prosperitas mundi in pre-
iudicium est anime et iusticie nunc
autem senescentis sic omnes anime vir-
tutes voracitatis vicio destruuntur
non enim potest quisque quispiam vir-
tutum perfectionem attingere nisi ven-
tris prius ingluuiem edomuerit
Nemo quippe potest domari cete-
ris vicijs nisi prius ventris inglu-
uiem restrinxerit. nec quisquam fa-
tere potuit aperiret ipsos spus in mun-
dos compescere nisi per abstinenciam
gule Tunc enim hostes qui extra
nos sunt a nobis foras superamus
cum prius que intra nos sunt vicia
extinguimus. Nam frustra foris agit
bellum qui periculum intus habet
Idem tamen non est abstinencia epu-
lacio ardentis epulonis diuitis in-
tendat supplicium tunc tantali in infer-
no inter ignes erit in pena quanta
in hoc mundo fuit epulacio copiis Idem
ibidem xlij Salutari discretione
carnis est moderanda materies ne
saltem aut totaliter extinguatur aut
immoderate laxetur Idem Com-
minutis cibis utuntur quanto magis
ventre pascunt tanto amplius
mentis sensum obtundunt Nam
et greci dixerunt ex crasso ventre
subtilem sensum gigni non posse
Idem ibidem ca. xxxvij libidinem
abstinencia domat Nam quotiens
corpus inedia frangitur tunc mens
ab appetitu illicito reuocatur Idem li-
bidinis ignes ciborum fomentis vires-
cunt corpus autem quod abstinencia fran-
gitur temptacio non excitat unde
et tres pueri abstinentes flama

babilonie incendij et si tetigit non
combussit Idem Quidem continentes
ad testimonium carnis etiam aque ab-
stinenciam querere plura querere infir-
de ieiunio Basilius in epistola Obseruandus
est sumendi modus et tempus ti-
bi qualitas et quantitas fugienda
quoque sunt superflua et adulterina
condimenta obseruandus est itaque
modus ut saltem non effundat ani-
mam super alienum album qui comedit
obseruet tempus etiam sed ne ante
horam preueniat qualitas et videlicet
qualibus cibis vtatur communitas fir-
mitatis excepta causa manifeste
infirmitatis Idem super Cant Absti-
nebo animo quia in vino est luxuria
aut si suo infirmus modico vino
vtatur iuxta consilium apostoli Abstine-
bo etiam a carnibus ne dum nutri-
mus carnem nutriant sic etiam
carnis vicia nutriantur Panem etiam
ipsum cum mensura studebo sumere
ne onerato ventre stare tedeat
adorandum Idem dominari ancilla-
ri magna abusio est Idem carnem
oportet restringere non extinguere
ferat enim et ancilletur non ducetur
alioquin qui solum carnem imperat ino-
victur Idem vinum et similago et
mulsum et pinguia corpori milita-
tis tribuenda sunt non spiritu fer-
uentis non anima saginatur sed cato
piper zinziber ciminum et saluia et
huiusmodi mille species assamentorum pala-
tum quidem delectant sed libidinem
accendunt Aristoteles in x ethicorum po-
tus et cibi ieiunia et amplius ac-
cepti corrumpunt sanitatem que autem
commensurata sunt et faciunt et au-

gerit et saluat ysaac in collacio-
nibus patrum sicut ex doloribus par-
tus oritur fructus letificans pa-
rientem sic ex labore et abstinencia
nascitur in anima structorum dei scientia
Et sicut pater curam gerit filii sui
sic deus curam gerit corporis quod
pro ipso affligitur et semper est . Iuxta
illud in libro de mirabilibus mundi
Chodierne remedium nobis parsimo-
nia est . Que non solum potest curare
languores illapsos sed etiam preca-
vere ne veniant Petrus damianus
Quid grave si unum diem per ebdo-
madam parcimus anime sue tri-
buat ad quod agendum pro incolu-
mitate servanda dieta quoque medi-
cinalis impellit . Nam legitur augu-
stus iussu consilio medicorum semper
uno die per ebdomadam abstinebat
ut alleviato corpore semper incolumis
permaneret Boetius de consolatione
li° 2° Paucis minimisque natura con-
tenta est plura quere infra de mor-
tificatione corporis et abstinencia et
continencia queritis infra de ieiu-
nio et castitate de abstinencia et
elemosina quere infra de ieiunio
et abstinencia et oratione quere infra
de ieiunio De abstinencia valerius
li° 2° Erunt antiquorum illa simplicitatis
in cibo capiendo humanitatis simul
et continentie indices certissima . Nam
maximis viris prandere et cenare
in propatulo non erat verecundie quia
nec ullas epulas habebant quas o-
culis populi subiecere erubescerent vini
etiam usus romanis feminis ig-
notus fuit ne si in aliquod dedecus
laberentur Dindimus ad allexandrum
magnum genus bragmanorum
pura et simplicia vita vivunt nullis
rebus capitur illecebris nichil ap-
petit amplius quam natura flagi-
tat simul nobis alimonia nunquam
luxurie sagacitas per omnia elementa
perquirit sed quas tellus ymolato
ferro parturit mensam epulis one-
ramus innatis . Hinc est quod ullo
genere morborum laboramus sed diuti-
na salute perfruimur medicine re-
medium nobis parcimonia est que
non solum illapsos potest curare do-
lores sed etiam precavere ne veniant
Idem ad eundem Nullus nobis pre-
ciosus habitus est sed membra papi-
ri tegimine et quod verius est pudore
velamus Femine nostre non ornantur
ut placeant nec suum augenda pul-
critudine plus affectare quam nate
sunt nam quis potest opus nature
corrigere quod cum fuerit aut in-
fructuosum est quod vincatur aut
iniquum quia preferatur Idem ad
eundem Neque eruendis domibus
nostris igne saxa non solvimus
nec adempcione pulveris cemeta
duriora confiximus quin pocius
in defossis telluris speluncis aut
excavatis moncium latebris capaci-
tatis habitamus Seneca ad lucillum Non
est iocunda res aqua et polenta
aut frustum ordeacei panis sed sum-
ma voluptas est posse capere etiam
ex hiis voluptatem et ad illud se de-
duxisse quod eripere nulla fortuna pos-
sit Idem in epistola 83 ad eundem Plu-
res aut prandi pudore quam bona
voluntate a prohibitis abstinent
ebrietatem inebrians tuus sit ex fa-
tali nec ad voluptate sed ad cibum
accede palatum tuum fames
excitet non sapores desiderio par

no vedune quia hoc tantu curare
debes ut desinant non ut recesserit
Idem ad lucillum in epistola iiii. Mag
ne diuicie sunt legi nature compo
sita paupertas aut lex nature scit quos
fines nobis statuat scilicet non esu
rire non sitire non algere ut famem
situm que depellas non est necesse manna
temptare nec castra sequi ad manum
est quod satis est quam iocundum est
nichil poscere quam magnificum est ple
num esse nec ex fortuna pendere Idem
in eadem in epistola 27. Pane et aquam
natura desiderat nemo ad hoc pau
per est intra que quisque desiderium
suum clauserit cum ipso racione de fe
lici contendat Idem in 2a Cui cum
paupertate bene conuenit diues est et
quere infra de paupertate Boecius
de consolacione li. 2o Paucis minimis
que natura contenta est si saciatatem
si superfluis urgere velis aut iniocun
dum erit quod infuderis aut no
xium Ieronimus contra Iouinianum Plato
cum diues esset et thoros eius dyo
genes lutatis pedibus conculcaret
videns que non posset vacare philosophie
elegit que achademicam villam ab ur
be procul non solum desertam sed etiam
pestilentem ut assiduitate morborum
libidinis impetitus frangeret Idem
ad Celenciam quid que supra non insti
ciam offertur deo non debet im
pedire iusticiam sed adiuuare Quid
aut prodest attenuari abstinencia
corpus si anima intumescat superbia
quam laudem merebimur de pallore ie
iunii si inuidia liuidi simus Quid
virtutis habet vinum non bibere et ira
cia inebriari Idem tunc nunquam
preclara est iusticia tunc pulchra ac
magnifica castigacio corporis cum

animus ieiunat a viciis Idem virtu
tem abstinencie tenens carne affli
git qui animam frangit superbiam et
a variis ciborum desideriis mentem
retrahit ita ut totam vim eius oc
cupat in cupiditate virtute Iouinianus
ad Celenciam Caue si ieiunare ceperis
et abstinere te putes iam esse sanctum
hoc enim virtutis additamentum non
perfecte sanctitatis est quid supra instaz
subsequitur super Idem Iouinianus ad Celenciam
omnibus virtutibus apitulatur absti
nencia magna aut tota gloria apte
est non formetur cum ait Castigo
corpus meum etc sed ut castigacione
corporis anima erudiatur Item Aug
super simia Nulla abstinencia sit a
voluntate carnali que non theat
in exordio dolorem donec in meliore
partem consuetudo deflectat Aristo
teles in li. de regimine principum philosophia
nichil aliud est quam victoria et absti
nencia contra (?) stabilium abstinencia est
statuta prandendi non conuenire ve
Abstinencias fortis spiritus fit et caro
casta vita que longa preces sancte fit
sensus acutus Idem in 2o libro co
ntra Iouinianum Sine inter sensibus
viuere possumus id est sine aspectu auditu
adoratu atque complexu absque gustu
aut et cibo impossibile est humanum
corpus subsistere Ad esse ergo debet
racio ut tales ac tantas sumamus
escas quibus non oneretur corpus
nec libertas anime pregrauetur quia
ut comedendum est et dirigendum
et de ambulando et dormiendo et
postea venis inflatus intentura libi
dinis sustinendo Idem videns Nec
tales accipiamus cibos quos aut
difficulter digere aut comestos mag

no labore perdicas delectamus olerum et pomorum ac lignum fatilior apparatus est et arte impendiis certo non indiget et sine cura sustentatur quam genus moderate sumptus quia nec avide devoratur quia irritamenta gule non habet et digestione leviori decoquitur et tectu indecertos de con. di. nec tales

De acceptione personarum. Gregorius in omel. Iudicare digne de subditis nequeunt qui in subditorum causis sua vel odia vel gratiam insequuntur. Idem in moral. li. xx in pri. Quia ab internis et invisibilibus claudimus oculos non invisibilibus pascimur a deo ideo plerosque homines non ex eo quod ipse est sed ex rebus que circa ipsum sunt veneramur. Quid autem ipse sit vel quid possit in acceptione personarum non pensamus sed ex rebus adiacentibus diiudicamus. Aug. in li. confessionum. Absit domine ut in tabernaculo tuo pre pauperibus accipiantur persone divitum aut pre ignobilibus nobiles quia potius infirma mundi elegisti ut confundas fortia et plura que re infra de personarum acceptione personarum. Ambro. de offic. Unum est genus superbie facile honoribus. Idem ibidem. Absit ut gratie causa te mereri determines nihil sic opinionem minuit fidem gravat quam si in iudicando potentiori dones causam inferioris vel pauperem arguas innocentem et divitem excuses reum culpe. Ysidorus de summo bono li. iii ca. ca. lv. Non est persona in iudicio consideranda sed causa. Idem ibidem ca. lx. Quattuor modis pervertitur iudicium que re infra de iudicio. Idem. Iudices iniqui bene-

dit nisi quem viderit ardentioris ingenii obedientis etiam si deserit infirmum continuus desperatus. Idem in alia quadam epistola libenter tuas afflictiones et flagella patiar et tu michi futura gloria reservetur non enim iudicabit deus bis in idipsum. Idem ad Utinam ob dei mei nomen atque iustitiam universa me infidelium turba persequatur et affligat utinam in obiurgationem meam solidius insurgat hic mundus tuus ut a Christo merear laudari et sue pollicitationis sperare mercedem. Idem ibidem. Gratias ago deo meo quia dignus sum quem mundus oderit et affligat. Idem per bonam et malam famam a Christo et a sinistris miles Christi graditur. Idem quanto in hoc seculo persecutione paupertate et inimicorum potentia vel morborum cruciatibus fuimus afflicti tanto post resurrectionem in futuro meliora premia consequemur. Ysidorus de summo bono li. 3o ca. 3o. Electis illud carius sentitur quod amare deo quod per carnis flagella crebris corriguntur. Idem. Qui flagellis affligitur licet in oculis cordis illum qui voluntarie dorsum posuit ad flagella revolvat. Idem ibidem c. 2o. Omnis divina percussio et afflictio aut purgatio vite presentis est aut initium pene sequentis. Nam quibusdam flagellis hic ac vita inchoant et in eterna percussione perdurant. Unde per moysen dominus dicit. Ignis succensus est in ira mea et ardebit usque ad inferni novissima. Idem ibidem. Quibusdam dicta polet. Non iudicabit deus bis in idipsum qui tamen non attendunt illud quod scriptum est alibi Ihesus populum Israel de terra Egipti liberans secundo eos qui

no tardi p quus cum si una culpa bis
non puniat una tamen punitio intel
ligitur que illic hic cepta illic pficiat
ut in his qui omnino no corriguntur
precedentium punitio flagellorum seque
ntium sit initium tormentorum hinc est quod
in ps scribitur operiantur sicut dyploide
confusione Dyplois enim duplex
vestimentum est quo figuraliter in
duuntur qui et temporali pena et eterna
miserabiliter dampnabuntur Idem libro
ca x Ad magnam utilitatem divino
iudicio mens iusti diversis passio
num afflictionibus agitatur ex quo super
ps ca o Beatus super qui habitat in mun
do isto q in certaminis stadio posi
timus ubi prius mortuus est quis
quis ergo laborem vel plagam et flagel
la pro xpo non suscepit in futuro
iudicio quasi miles ingloriosus appa
rebit Idem in li de variis passionibus
hec est via inter tribulationes prius et
afflictiones via magnum tunc tamen habitaculi
via glorie via regni Idem non sit
condigne passiones et afflictiones
huius temporis ad preteritam culpam quam
dimittit nobis ad presentem gratie
consolationem que permittitur nobis ad
eternam penam que remittitur nobis
ad futuram gloriam que permittitur no
bis Idem devotus miles non dole
bit suas afflictiones et flagella que
benigni sui regimus militia intuetur
queras infra de temptationibus Be
da super marcum Quinque de causis affli
guntur homines molestiis carnis
aut scilicet propter merita augenda ut Job
et sancti martires aut propter humilitatem
conservandam ut paulus ab angelo
sathane aut propter peccata emendanda et
corrigenda ut maria soror moysi

et paliticus qui no nisi dimissis peccatis
potuit curari aut ad gloriam dei pro
cetus natus aut ad initium dampnati
onis eterne sicut herodes iii cansas
penales queras tibi profecto tales
est elephancia pro culpa tacta maria
pro cecum natum xpum suo glorificatur
Quarta sanatur paulo job et inde pro
batur Transit in eterna per herodem pe
na moderna. plura queras super. c iii
Item infra de pacientia Item infra de tri
bulationibus Ysidorus de summo bono
Non oportet eciam queras infra de egris
Idem in li iii c 62 qui inter sua
summa diligenter cogitat omnia fla
gella inter prodigia equanimiter portat
Tentationes vel quere infra de contemp
tu mundi

De affectionibus anime bonis Aug
de civitate dei apud nos iuxta
scripturas sanctas quoque doctrinam cives sce
civitatis dei in hac vita inter peregrinacione
secundum deum viventes metuunt cupiunt
quod dolent et gaudent et quia rectus
est amor eorum istas omnes affectio
nes anime habent rectas Idem recta
voluntas est amor bonus et volun
tas perversa perversa malus amor. Amor
ergo inhians habere quod amatur cu
piditas est id aut habens eo quod frui
tur leticia est fugiens autem quod
ei adversatur timor est illud quod accide
rit tristicia est proinde mala sunt
ista si malus est amor bona vero si
bonus Idem in li de pacientia voluntas
bona id est voluntas fidelis deo sub
dita voluntas superne suspensa amore
accensa voluntas que diligit deum
et proximum propter deum sine amore dei de
quo videt apostolus petrus Domine tu scis
quia amo te Sine deo dicit apostolus
paulus in timore et tremore vestram
ipsorum operamini salutem sine gaudio

de ipso dicit idem gaudentes in tribu-
latione placente sine tristicia qualem
idem apostolus se dicit habuisse magnam
pro fratribus suis quecumque amara et
aspera sufferat caritatis dei est Idem
in libro de ecclesiasticis dignitatibus Pau-
lus sanctus et iustus caret peccato nec
tamen eo solo desinit esse iustus et
sanctus cum affectu bono teneat sancti-
tatem Idem in libro soliloquiorum quanto
magis augetur spes uidende illius
tam uehementer non est pulcritudinis
tanto magis ad illam totus amor
et affectus conuertatur. plura queras
infra de uoluntate bona Item infra
de appetitu Item infra de proximo ca[pitu]lo
Item infra de uoluntate mala Ysido-
rus de summo bono iiii[or] sunt quali-
tates affectionum quibus mens iusti
tedio salubri compungitur i[d est] memoria
preteritorum facinorum recordacio futurarum
penarum consideracio peregrinacionis in huius
uite longinquitate desiderium superne
patrie quo quantocius ad eam ualeat
peruenire Auctor de spiritu et anima hec
anima quattuor affectiones quibus
mouetur ad uirtutes dolor namque de
peccatis timor de penis desiderium ~~despe-~~
~~ratis~~ spes gaudium de premiis quedam
exordia sunt uirtutum Idem affectus
anime quadripartitus et duo sunt gau-
dium de eo quod amamus uel gaude-
dum speramus et de eo quod odimus
iam dolemus uel dolendum metuimus
et a concupiscibilitate gaudium et spes
de irascibilitate dolor et metus ori-
untur qui quidem affectus quattuor
anime sunt omnium uiciorum atque uirtu-
tum quasi quedam principia et fo-
mitia uel origo Basilius super Canticum ha-
bent effectus uoces suas per quas se
uel cum nolunt produnt ubi gra-

+ Speratis

timor incitat illos spes dolor gemebundas
amor iocundas habet uoces Idem
in sermone super illo Iohelis 2[o] Conuerti-
mini ad me in toto corde uestro Conuer-
tatur ergo amor tuus ut nichil omnino
diligas nisi deum aut certe propter
ipsum conuertatur etiam ad ipsum timor tu-
us quia peruersus est timor omnis quo
metuis aliquid preter deum aut non
propter deum sic etiam et gaudium tuum
et tristicia tua conuertantur ad ipsum hoc
autem ita fiet si secundum deum doleas uel
leteris Ambrosius libro primo de officiis Af-
fectus tuus operi tuo nomen imponit
et plus pensatur affectus quam semper
Quid enim peius magis quam
letari cum malefeceris et in rebus
pessimis exultare hec et ea quoque que
statim semper est tristicia morte operis
Boetius de consolacione libro 3[o] est mentibus
hominum uerum boni quia naturaliter inserta
cupiditas hec ad falsa deuius error
adducit Seneca omnis homines tendit
ad gaudium hec unde stabile magnum
quia consequantur ignorant Tullius in
prima rethorice Cicero in nata nobis
nobis inserunt pietate religione
ueritate plura quere infra ca[pitu]lo pro-
ximo Item infra de affectu natu-
rali Item infra de uoluntate bona Item
infra de uoluntate mala Item infra
de desiderio

De afflictionibus et flagellis Gre-
gorius in 20 libro moralium super illud
Iob 30 Insidiati sunt mihi preua-
luerunt et non fuit qui ferret
auxilium Dicit hoc beatus Iob de ma-
lignis spiritibus uidelicet hostibus
occultis dicit et uniuersa mater
ecclesia de pijs suis persecutoribus sed
aduersariis aptius taliter nocuerunt
bona putando peruertunt hec qua

rationem nunc dicit non sunt qui fer-
ret auxilium nisi quia deus omnipo-
tens quos intimum diligit ad tempus
derelinquit. Hinc psalmista deprecatur dicens
Non me derelinquas usquequaque. De-
linquit ergo sicut admodum admodi-
cum posse nostrum noverat qui ne us-
quequaque relinqueretur petebat. Suos
suos dominus veniendo adiuvat
derelinquendo probat. donis firmat
tribulationibus temptat. nisi quod
per animum gratia vocat sed temp-
tatio interrogat. Idem ibidem Opti-
me deus electorum suorum adversarios te-
poraliter permittit concessit ut per
malorum sevitiam purgetur vita
bonorum. Neque quippe dominus adver-
sarios bonus esse permitteret nisi
etiam quantum prodessent videret
nam dum iniusti tunc iusti pur-
gantur et utilitati innocentium
militat vita pravorum. dum hanc
et premendo humiliat et humiliando
semper ad meliora format. Unde rex
quoque per salomonem dicit. Qui stul-
tus est serviet sapienti. sed tamen
sepe conspicimus sapientes sub esse
stultis aut arte divitiis tene-
re sapientes simul obsequi stultos
tyrannica elatione dicunt quomodo ergo
diffinitione divina sapienti stultus ser-
vit sapienti dum plerique hunc
iure temporalis dominio comprimunt et
opprimunt. Sed sciendum est quia tam
sapientes iniquum dum stultus pre-
mentes terrore prestantis quod vel du-
ris laboribus fatigat contumeliis
lacerat profecto eundem ab omni vite
ortum rubigine urendo purgat stul-
tus non sapienti etiam dominando ser-
vit cum eundem ad meliorem statum
premendo producit. Sic nam unquam
pupillus dominus ad disciplinam magis-
terium servi presunt terrent puniunt
et serviunt et tamen esse servi nullo
modo desistunt quia ad hoc ipsum ordi-
nati sunt ut proficientibus dominis
suis etiam feriendo famulentur. Quia
ergo mala reproborum bonorum divi-
tiarum purgant utilitati iustorum
militat etiam pravitas iniquorum. Bern.
in sermone Quid est hic nisi labor et
dolor et afflictio spiritus. Comedere nisi
quia fames te cruciat et utrumque la-
bor est quia non fames gravior est
ideo comedere necesse est laborem.
Idem ibidem Nemo in hoc seculo
potest habere quod quis vult quia quando vel
iustus iustitia vel in iustus iniustitia
satiatur vel voluptuosus volupta-
te vel curiosus curiositate vel
ambitiosus inani gloria. plura que-
ras infra de brevitate vite. Origenes
in quadam omelia nil interim firmum
nil tutum nil stabile sed omnia infir-
ma sunt omnia caduca omnia temporalia
et transitoria presens vita pertransit
iuventus cum senescit honor aut-
fert divitie fugiunt delicie pereunt
sicut aliquis fugitivus plura que-
ras infra de temptatione

De affectionibus anime malis
Greg. in moral. Mens nostra ab
initione peccati secum concupita modo
spe decipitur modo pavore vexatur
modo desidendo dolore cruciatur
modo falsa hilaritate relaxatur.
Idem Quinis trinitatis ymaginem in
nostra natura servemus namque tyr
delectationibus mobilibus perturbati in-
convenienter non relinquimus ita
ut modis nos semper alternantibus

cupido cruciat metus stringat
leticia demulceat et dolor affligat
Aug. in 3° de libero arbitrio volun-
tas mala sive cupiditate rapiatur
sive timore vexetur sive leticia
diffundatur sive tristicia contrahatur
atque in hiis omnibus animi perturba-
cionibus quecumque sunt aliis vel
eo tempore commoda contempnat et
preferit potest etiam sine alterius
operis instructu sapientum decipere Ide-
m in epistola Sapiens non metu fran-
gitur non potestate mutatur prosperis
non attollitur nec tristibus mergitur
ubi enim sapiencia ibi virtus est animi
ubi constancia ibi fortitudo Ambrosius
de virginibus Sunt autem velud inter equi
quatuor affecciones scilicet ira cupiditas
timor et cupiditas voluptas quibus
furentibus quibus cum cepit agi-
tari nequaquam se ipsam cognoscit
Idem in omel. super Joelem Cavendum
est ne egritudo quam eruca nos co-
medat ne locusta nos nasset gau-
dio illicit voluntas et gestiens le-
ticia perdivisa se iactitans ne bruchus
vel preteritorum et futurorum metus radices
sapiencie devoret ne rubigo stulte desi-
derium futurorum rerum inutiles corrupis-
tat et nos perferat ad ruinam Boe-
cius de consolacione Animi si vis cla-
rum cernere verum gaudia pelle timorem
spem quoque fugato nec dolor assit Se-
neca homo habet omnes affectus ut
magno ipse insaniat in idem prodet a-
lios furere Plura quere infra de vo-
luntate mala Item infra de gaudio
malo Item infra de timore malo Item
infra de tristicia mala De alimento
quere infra de cibo De aleatoribus
quere in summa confessorum

D
Ecambiatoribus Bernardus in registro
Sunt hii qui mutatus te-

runt quesitus refugit satius est
altaribus apponendus sed ille qui
ultro ambit vel importunum se inge-
rit est procul dubio repellendus
Idem Sicut locus regiminis deside-
rantibus negandus est ita fugien-
tibus offerendus Idem in xx° moral.
Innuerant culpe nequeunt que sua
de prelatis amore percurrunt Idem in
registro Quia homo querit infra de dig-
nitatibus et honore Idem Verecun-
dus nobis est et confitere valde pudet
quia sacerdotes et clerici sibi duca-
tum arripiunt qui conversionis religio-
se initia non inierunt Idem Or-
dinate ad ordines accedendum est
nam casum appetit qui ad summa
loci fastigia postpositis gradibus
per abrupta ascensum querit Idem
Sciendum autem quod edificatum parietes
non prius tignorum pondus accipiunt
nisi a novitate sue humoris siccentur
ne si ante pondera quam solidentur
accipiant cuncta simul ad terram fa-
bricam deponant Idem in pastor.
Nulla ars doceri presumitur nisi prius
intenta meditacione discatur
ab imperitis ergo pastorale magiste-
rium qua temeritate suscipitur
quia est ars artium regimen animarum
Idem Sacrum officium non solum non
diligit sed eciam nescit quid ad cul-
men regiminis anhelans in occul-
ta meditacione cogitacionis cete-
ris subiectione pascitur laude propria
letatur ad honorem cor elevat rerum
affluencium habundancia exultat
Idem Nescit laudem cum suppetit
fugere qui ad hanc didicit cum
deesset anhelare Idem unde super
illud Osee 8 Ipsi regnaverunt et non
ex me principes extiterunt et non

cogitatione posse namque et non posse ar-
bitrio suum creatoris regnant hii
qui nullis fulciti virtutibus regna-
re divinitus vocati sunt sua cupiditate
accensi culmen regiminis appetunt
rapiunt potius quam assequuntur Idem
qui a fronte mederi alios properat in fron-
te vulnus portat qui mente apud
deum locum intercessionis accipit qui
se familiarem eius esse per vite merita
non cognoscunt Cuncti enim liquido
novimus quia dum is qui displicet
ad intercedendum mittitur irati animus
ad deteriora provocatur Idem quod
dicere pudet et grave valde est rege-
re rectores et qui docendi sunt doc-
tores non erubescunt videri nec
metuunt ducatum animarum impru-
denter assumunt quibus omnis via
ductoris ignota est et quo ut est
ipsi inest gradiuntur Augustinus de civitate
dei locus superior sine quo populus
regi non potest si teneatur et administretur
ut decet tamen indecenter appeti-
tur Idem in libro de civitate homines
dyaboli tanto magis imitantur quan-
to magis neglecta iusticia poten-
tie student cuiusque adepcione letan-
tur cupiditatibus inflamantur que-
rens inferri Item Augustinus de ambicione super-
bus Et deus ut ihesus propter ipsam
deserunt in alienationes affectus Et ac-
cior cum seculi gloriam subeunde pau-
pertatis virtute contempserit tunc
fastidiis ad tunc natus es tunc ap-
petis quod indebitum est tunc in-
sidias tunc fraudes Idem ordinatio
mundi a deo est operatio non mundi a
dyabolo ita circa adeo prelatum ordi-
natio est sed a malo est ambicio pre-
latus Idem Sepe quos mala vicia
non delectant quos mala potuit
movere

hypocrisia nulla avaricia subvertere
facit ambicio temporis licet enim se
venenum gerunt domesticum scelus
et ut ducatur aliis primus omnibus
serunt Idem habet ambicio domes-
ticum piaculum ut cum domineri aliis
primus omnibus serunt et curiarum
obsequio ut honore donetur et dum
vult omnibus esse sublimior fit omni in-
ferior et vennosior Crisostomus super Math.
Suadet dyabolus homines ad hono-
res terrenos ut auferat celestes
honores plura queras infra de ho-
nore malo Jeronimus ad eustochium
Quociens ambicio seculi te delectat
quociens in mundo aliquid videris
gloriosum totiens paradysum mente trans-
cende contempne quod futura sis et
dices quid cum viciis mecum est et
ante quid nolui super terram Idem Augustinus
libro ix de civitate nemo securus gaudet
propria potestate Idem de doctrina christiana
Scio debere esse christianus ut non glorietur
super alios homines. dedit tibi deus
deus esse super bestias debes autem vel-
le omnes homines tibi esse equales Idem
de civitate dei prope principium et de-
bellare superbos hoc quod ei est pro-
be anime spiritus inflatus affectat et
amat ergo sibi in laudibus dici sed licet ei
populi simulant ipsa tamen ei dominandi libi-
do dominatur plura queras infra de
dignitatibus et honore Item de hono-
ribus et dignitate Item de potenti-
bus et potestate Item de prelatis ma-
lis Item de gloria vana Item de iac-
tantia Ysidorus de summo bono libro 3
c. xxxiii Qui regimine sacerdotali con-
tendit appetere ante semetipsum dis-
cutiat si vita honori sit congrua quod
si non discrepat humiliter ad id quod

nota

notatur accedat. Peccatum quippe
culpa geminat si quisquam cum culpa ad
sacerdotale culmen aspirat. Idem
ibidem. Dum ipse hoc commissionem pie-
tatis intendit ut alius quoque pie
esse possit ille non discipulus Christi
sed pietatis et antichristi sectator
consistit quia non Christo sed pro seculi
honore portare studet curas Christi
gravamina et labores. Idem in eodem
Non debet honoris ducatum sus-
cipere qui nescit alios trahente luce
melioris operis precedere. Neque enim quisquam
ipse hoc perficiat alius et subditorum
culpas corrigit et ipsemet vitiis
inserviat. Plura quere infra de dig-
nitatibus. Item de prelatis malis. Item
de potentibus. Item de acceptione. Bernardus
de consideratione ad Eugenium papam
O ambitio ambientium crux quomodo
omnes torques omnibus places. Nihil
enim acrius cruciat nihil molestius
inquietat nihil tamen apud miseros
mortales celebrius negotiis eius.
An non apostolorum limina plus ambitio
terit quam devotio. Idem ad eundem
Vides certe vides omnem ecclesiasticum
zelum fervere pro sola dignitate tu-
enda honoribus totum datur sancti-
tati vero nichil. Idem eidem. Vides
homines permotos ad honores eccle-
siasticos quosque provolare moresque ap-
plaudunt sibi nescio dumtaxat
imitatione non merito et dignos
se estimant dignitate ad quam ambi-
tiose pervenerunt. Idem super Cantica. O
utinam prelati nostri tam vigiles reperiantur
ad curam quam alacres currunt ad ca-
thedram. Idem ibidem. Improbe nimis
curris et preesse desideras quibus
prodesse non curas et quorum non zelas

salutem nimis ambitiose tibi ven-
dicas subiectionem. Idem. Quotiens
hominibus preesse desideras totiens deum
meum preire contendis et tunc vere
non sapis que dei sunt. Idem epistola
Ambitio in imis iacet videt tamen
omne sublime sed ipsa videri refu-
git nec vivit optato nam honore
natura est ut careat nisi arbitros ca-
veat. Idem. Curritur in clero pas-
sim ab omni ordine et etate a doctis pa-
riter et indoctis ad ecclesiasticos cu-
ras tamquam sine curis quisque victu-
rus sit cum ad curas pervenerit. Idem
in sermone. Curritur passim ad sacros
ordines et ipsis quoque spiritibus an-
gelicis veneranda misteria homines ap-
prehendunt sine reverentia sine con-
sideratione neque enim signum regni ce-
lestis occupare aut illius timent
imperii gestare coronam in quibus a-
varitia regnat ambitio imperat sedet
iniquitas luxuria dominatur superbia
principatur. Idem ibidem. O perversitas et
abusio filiorum Adam qui cum as-
cendere difficillimum sit et descendere
facillimum ipsi tamen et leviter as-
cendunt difficilius vero descendunt
parati semper ad honores et ad celsitu-
dines ecclesiasticorum graduum suscipien-
dos ipsis etiam angelicis humeris
formidandos. Plura alia infra quere
de electis. Item infra de beneficiatis.
Item infra de prelatis malis. Item
infra de contemptu mundi. Altus un-
dique currit sedulus explorator blan-
ditur obsequitur simulat et dissimulat
nescio quid sibi suffragia mendicare
erubescit manibus et pedibus re-
pens quando tandem se ingerere que-
at in patrimonium crucifixi et dum habeat
que sola ambitionibus invenerunt

poria Nummos regere presens est quam
implentissimus die ut sua districte
repetat res rei usurarius Idem ibidem
Potentes tormenta potenter pacientur
attendat superbia cordium semper sequa
tur et regem suum ante sublime
videant oculi tui festina multipli
care prebendas deinde ad archidi
aconatum evola deinde ad episcopatum
aspira nec videm regnum [illegible]
quia sic non itur ad astra Quo pro
grediens miser aut ab altiori gra
du sit casus gravior Neque enim
sic paulatim decides sed tamquam ful
gur impetu vehementi quasi alter
sathanas deicieris Idem super Can
tica radix iniquitatis ambicio
subtile malum virus secretum pes
tis occulta doli artifex mater ypocri
sis livoris parens viciorum origo cri
minis fomes virtutum erugo tinea
sanctitatis excecatrix cordium ex reme
diis morbos creans ex gravans ex
medicina languorem Idem Unde ta
tus simulacionis ardor et querere in
sua deplorare mala Idem Difficile
forte et querere infra deplorare ma
lis Idem Omnes que sua sunt que
nota runt non que Ihesu Christi nam que
tum ecclesiastice dignitatis officia
intuemini questum et tenebrarum
negocia transierunt nec in hiis anima
rum salus sed luxus queritur divicia
rum Propter hoc enim tondentur propter
hoc frequentant ecclesias et missas
celebrare et psalmos decantare
non verentur pro episcopatibus et archi
episcopatibus hodie decertatur ut ecclesia
rum redditus in superfluitatibus et
vanitatibus et luxuriis dissipentur
et dispergantur Idem in libro de contemp
tu mundi Audite filii adam genus
avarorum et ambiciosorum quod vobis
cum terrenis diviciis et gloria tem
porali que nec vere sunt divicie nec
vere sunt aurum et argentum No
ne terra rubea sunt et alba qua
solus hominum error et ambicio repu
tat preciosa Denique si vestra sunt
hec tollite ea hinc vobiscum sed homo
cum interierit non sumet omnia neque
descendet cum eo gloria eius Idem Dator
pecunie non dicat aliquis sufficit nec
libidinosus saciabitur voluptate sic
et cruentus qui semper sanguinem semper
sitit et ambiciosus aut cupidus
inanis laudis adeptus dignitatum
titulis nullo gaudio capit animo re
medium sed desiderio estuat ampliori
Ysidorus in epistola ad Severum Omni
bus hominibus reges ira regibus ipsa do
minandi libido dominatur Idem Maiore
est ambiendus qui tunc est am
biciosus Item vos aut querere usque
de ypocrisi Boecius in 3° de consola
tione Potestatibus aut dignitatibus
fulgere cupis danti supplicabis et
qui precellere ceteros honore cupis pos
cendi humilitate vilescis Etiam pe
tis sed per aspera quoque distractus se
curus esse desistens Idem in eodem
Non possumus ob honores reverencia
dignos iudicare quos ipsis hono
ribus reputamus indignos et
infra si ergo reverendos facere neque
unt dignitates si ultro improborum
contagione sordescunt si [illegible]
estimacione vilescunt quid est quod
ipse competende pulcritudinis habeant
nec dum aliis prestent Idem libro 2° de
De Consolacione philosophie Quid de dignitatibus
potenciaque disseram que vos nec

dignitatis ac potestatis iniustis tocio co-
equatis. **Idem ibidem.** Non virtutibus
ex dignitate sed ex virtutibus digni-
tatis honor accrescit. **Idem ibidem.**
Si ipsis dignitatibus ac potestatibus in-
esset aliquid naturalis ac proprii boni num-
quam pessimis provenirent neque enim
sibi solent adversa sociari natura enim
respuit ut contraria queque iungantur.
Itaque cum pessimos plerosque digni-
tatibus fungi dubium non sit illud
etiam liquet natura sui bona non
esse que se pessimis herere patiuntur
quod etiam de cunctis fortune mu-
neribus dignius estimari potest.
Idem ibidem. Nemo illorum etc. quere
infra de prudentia verorum ponderatione.
Seneca ad Lucillum epistola 88. Quod te-
terrimo turpissimo contingere ac
turpissimo potest non est deum opes
autem et honores lenoni et lanistae
contingunt. Unde sequitur se bona non
sunt. **Valerius libro 6.** Humana et fra-
gilia prius tamen sentiantur sunt ista que
nitet et opes et honores humane vo-
cantur affluunt enim subito repente
dilabuntur nullo in loco nulla in persona
stabilibus innixa radicibus consis-
tunt sed incertissimo flatu fortune hu-
cusque illuc acta quos in sublime ex-
tulerunt inproviso recursu destitu-
tos profundo cladum miserabiliter
inmergunt itaque ut estimari nec
dici bona debent que inflictorum
malorum magnitudine desiderio sui du-
plicent. Plura quere infra de digni-
tatibus et honoribus item de potentibus
et principatu et de peccatis malis. **Va-
lerius libro 8.** Nulla est tanta humi-
litas que dulcedine glorie non tan-
gatur nec ab hiis qui eius contemptum
introducere conantur negligitur. Hanc

Allexander in sacialum laude pecto
accepit qui anaxarcum comitem suo
ex auctore Democrito preceptore in-
numerabiles mundos esse referentem. Heu
me inquit miserum quod nec unius po-
titus sum gloria. **Idem ibidem in 8**
nam etc. quere infra de gloria vana.
Curtius libro 7 dixit quid potius ma-
ximus natu Allexander Si dii au-
ditum cordis tui ut corporis audien-
ta animi tui parem esse voluissent
orbis te non caperet. Altera enim ma-
nu orientem et altera contingeres occide-
ntem. Quod tu ignoras arbores mag-
nas diu crescere et una hora extirpa-
ri. Stultus est qui fructus earum
exspectat et altitudinem non metitur.
Vide ne dum ad cacumen pervenire
contenderis ne in ipsis ramis quos
comprehenderis deficias ac descendas.
nichil tamen firmum est cui periculum
non subest etiam ab invalido. Nam
etiam minus bonum ledit et leo quoque
cedit. Denique si deus es tribue mor-
talibus beneficia debes et non sua
eis eripe. Si autem homo es id quod
es semper cogita. stultum enim est
eorum meminisse propter que tui ipsius
obliviscaris. **Sidonius in epistola libro 2.**
Ambitiosi quidam nos facis vere pro-
gressi summam latitudinis summam
potestatem putant hoc ipso satis in-
feriores aliis quia parum intelle-
gunt se famulatu inquietissimo
subiacere. Nam sicut homines re-
ges ita regibus dominandi cupiditas
dominatur. **Socrates.** Stultum est ut
quis imperare aliis velit cum sibi
ipsi imperare non possit. **Idem.** Divi-
tias expetis que multis exitio fu-
erunt honores concupiscis qui quam

plures pessum dederunt splendidis
quingijs manus mittis que non in
quam domos funditus everterunt
Despice ergo stultas militorum tuorum
tangias et rebus felicissimos mihi
ave celestium arbitrio te committe qui
facultate bona norunt tribuere
que sunt bona Seneca in prover-
biis Sine honore dabo tibi magnum
imperium impetrabo tibi cum mul
tos reges si vicio te vicerit Idem
ad lucillum epistola lxxiij Ambiciosis
non tam iocundum est multos
post se videre quam grave est aliquem
ante se procedere Idem Ambicio ipsa
instabilis est sicut et omnis cupi
ditas quia semper incipit a fine
Idem in libro de iiij virtutibus Ne in
te altiori te ponas in qua stantem
timendum est descendenti caden
dum est Salustius in ij post gloriam
inuidiam sequi meminer itaque
quo clarior eris eo magis anxius
et solicitum esse te oportet Blesensis
epistola lxj O inanis gloria o quantum
est in rebus inanis o ambicio terra
[illegible] honoris in complexibus fa
mes o continua cordium cruciatus o
subuersio cupiditas dignitatum [illegible]
ob repsit hec pestis unde invaluit
hec execranda presumpcio ut indigni
dignitas te ambiunt et quanto
minus ascendere meruerit ad honores
tanto in fortunijs honoribus se in
portat hodie per phas et nephas ho
die in omnis corporis destruunt cur
runt infesti ad kathedram pas
toralem nec attendunt quod sit
eis kathedra pestilencie dum sibi
et alijs sit occasio sit ruine in gre
gibus et armentis et aves et

thami corporis animositate prestan
cior alios antecedit homo vero bes
tijs omnibus bestialior tanto desiderijs
atque audacius melioribus ante se
presumit quanto minus de virtutibus titu
lis atque consciencie sinceritate confidit
utinam saperent et ne ipsi iniquitates
suis excessibus aggravarent Eccl. vij
Noli querere ab homine ducatu
neque a rege kathedram honoris ne
querias fieri iudex nisi virtute va
leas iniquitates ipsi non te mittas
in populo neque augeas tibi peccata du
plicia qui nichil didicit aliorum doc
tor efficitur velud es sonans aut
tymbalum tinniens usurpatur pre
dicantis officium cum sit truncus
inutilis et ydolum mutum Apud
veteres cum condicio sapientis ve
nerabilis hodie non tamquam abiecta
et vilis calcatur et quadam muta
cione abhominabili stulticia ponitur in
sublimi et hoc est quod ecclesiastes quasi
deplorando loquitur vide inquid ma
lum quod est sub sole stultum positum
dignum in dignitate sublimi et sapien
tes sedere deorsum [illegible] pueri
sus [illegible] importabile dign
tatis usurpant de aliena plus quam
sua [illegible] presumentes deambulare que
vas infra deuita

D ecausa [illegible] Greg. in vj
moral. Qui in adversitate pro
[illegible] despiciat apte [illegible] quod hec
in [illegible] non amant Sic cum quis
in prosperitate diligitur incertum est
valde utrum prosperitas an persona sit dili
gatur amissio aut prosperitatis inter
rogat vim dilectionis Idem in moral
2a Amicus utilitatis est [illegible]

nus unde et ipsa veritas discipulis suis
ait vos amici mei estis si feceritis
que precipio vobis Idem ibidem Amicus
quasi animi custos dicitur unde nam
in mito qui custodit voluntatem
dei in preceptis eius utitur amicus
dei vocatur. Hinc est quod eisdem
discipulis rursum ipsa veritas dicit
vos autem dixi amicos quia omnia
quecumque audivi a patre meo nota
feci vobis Idem Nemo potest diligere
quem non vult videre Idem Amicus
qui utilitatis causa assumptus est tam
diu placebit quamdiu utilis est Idem
in dyalogo Inter amantes se ami
cos magnum caritatis familiaritatis
ausum probat Idem in registro ut
aliquid secularis auctoritatis loqua
mur amici omnia tractanda sunt
sed prius de ipsis Idem amicorum
amissio nos tanto debet tollerabili
us contristare quanto nos illos
amissuros conditio mortalitatis ex
posuit Idem in pastorali Ab illo cui
sume rectus est eo ipso iam discre
pat quo pro superp amicitiis intra me
concordat Aug' in li° boppm .q. melius
sic probat amicum quemadmodum
oneris amici portatio Idem in soli
loquio Illam amicitie legem iustis
sima arbitror qua prescribitur ut
non minus ita nec plus quisque ami
cum quam seipsum diligat Idem ami
citia dicenda non est quam pecunia
conscia facit Idem tanto magis
amicos meos quanto magis et cer
te quanto magis bene utuntur ra
tionali et certe quanto magis desi
derant ea bene uti Idem in epistola
ad te rogarem nisi hoc soleret
esse indicium minus de amicitia pre

sumentis Idem Nemo potest vera
citer amicus esse hominis nisi prius
fuit amicus veritatis quod si gra
tis non fiat nullo fieri pacto potest
Idem in libro de cathezizandis
rudibus Nulla est maior ad ama
torem invitatio quam prevenire ama
do et nimis durus est animus
qui dilectionem si nolebat impendere
nolit rependere Idem ad Iohannem
Arcite vult ille qui utiliores esse
plerique multos ungantes quam ami
cos abnegare metuentes Illi enim
dum irrideantur dicunt aliqua vera
que corrigimus Isti autem minorem
quam oportet exhibent iustitie liber
tatem dum amicitie timent exaspe
rare dulcedinem Idem non amicus
qui parcit amicus est nec amicus qui
verberat inimicus melius est enim
cum severitate diligere quam cum lenita
te decipere et qui frenetico ligat et
qui litargicum excitat quamvis ambo
bus molestus ambos tamen amat
et nonnullis aliquando finem attendis
pecoribus paululum pergere et pastore
aliquo flagello ad gregem errantia
revocare Idem ad eundem Rogo te
ut si fieri potest ut inter nos queramus
et disseramus aliquid quo sine ama
ritudine discordie corda nostra pas
cantur Si vero non possum dicere quid
mihi videatur emendandum in scrip
tis tuis nec tu in meis nisi cum sus
picione invidie aut amicitie lesio
ne quiescamus ab hiis et nostre vite
salutis parcamus Idem in libro de or
dine discipline Adolescentes inimi
citias vitent cautissime suscipiant constan
tissime finiant citissime in omni vita
loco et tempore amicos habeant aut

hre instent Idem ibidem Amici qd
aliud q unum esse conant et quo
magis unanimes tanto magis
sunt amici Idem in sermone post
festum sce trinitatis dominica vj Est
amica et prava amicitia que nec
amicitia dicenda est qua conspirant
mala faciunt Est et alia amicitia car
nalis per consuetudinem cohabitandi
co alloquendi et in simul conversandi
honesta quidem est sed consuetudinis
non racionis habet enim illa et pecco
ra Est et alia amicitia superior non
consuetudinis sed racionis qua diligimus
superior non consuetudinis sed racionis qua
diligimus hominem propter fidem et ra
nem et benivolentiam mutuam de
super istam amicitiam quod que primus
nunc everunt dictum est Incipiat ergo
homo amare deum et non amabit
in homine nisi deum Aug de trinitate
Inimicus si insultat ferendus est
Amicus autem si errat docendus
est Idem in omel Nos autem cari
ssimi ut amici dei esse possimus
quid dominus nobis fecerit videamus
non solum enim homines viri et
iustos ipse nos fecit Idem in li de miri
rabilibus mundi Quisquis deterioribus
amissis meliora affectat dei amicus
efficitur Idem in li iiij confessionum
Bene quidem de amico dixit quidam
anime mee Ambro de offic li 2o
Nemo potest amicus hominis esse qui
dei fuit infidus pietatis custos
amicitia est et equalitatis magistra
ut superior inferiori se exhibeat equa
lem et inferior superiori fidelem Idem
amicitia nescit supplicium Idem vir
tus est amicitia non questus qua
non pecunia paritur sed gratia ut palli

citatione precium vel precio sed concerta
tione benivolencie Idem inter dispares
mores non potest esse amicitia Idem
ibidem Dedit deus formam amicitie quam
sequamur Amici inquit que audivi
a patre meo nota feci vobis nichil
enim occultat qui amicus est Idem
ibidem Servate filii cum fidelibus amici
ciam qua nichil in rebus humanis pul
crius est Solacium enim huius vite est
ut habeas cum quo archana pectoris
et qui in prosperis gratuletur in ad
versis compaciatur et in utrisque conso
letur pariter Idem in eodem Aliquando
inimicicie sunt propter amicam innocenti
am Idem in li de patriarchis Consue
tudo et gracia dilectionis nobis non
solum carnis sed etiam sermone tenea
mus Idem ibidem Quos magis di
ligimus eos etiam precibus amplius
et videmus plura quere infra delic
ta Ysid de compunctione li 1o ubi ami
citia permanet ibi nichil facile creditur
nichil facile recipitur quod possit dis
pendium operari Si enim inimicitie semel
occupaverint animos omnia que fi
unt que dicuntur que audiuntur ita re
cipiuntur et intelliguntur ut ad amores
crescant inimicitias si quid enim
boni dicitur de inimico non creditur
si quid vero mali creditur hoc statim
et confirmatur Idem super Math Inimi
cus manifestus et c. i. de inimicitia I
dem compunctione li 4o Hic amanti
cium mos est et amatorum ut amorem
suum silencio tegere nequeant sed neces
sarius suis et caris afferunt et pro
dunt et flammas amoris intus per
tus cohibere non possunt Enarrat
ergo frequentius ut ipsa narrandi as
siduitate solacium sui amoris capiat

Idem Amor amici admodum impaciens
non potest enim non videre quem amat
Idem mendax est omnis amicitia que
dum amoris vinculo non tenetur pla-
cere querens infra debitum Idem in omelia
[illegible] est odium [illegible] Idem quando ami-
citia inter duos Cum enim inter duos
amantes debitores dei sumus cum at
inter ipsos odia gerimus debitores no-
bis ipsis facimus Idem ad Aug. de
amicitia omnis tollenda est suspicio
et sic cum amico quasi cum altero se
loquendum est Idem Amicitia aut pa-
res invenit aut facit Idem super Mi-
cheam legi in quadam controversia
Amicus diu queritur vix invenitur
difficile servatur facile perditur Idem
contra Iovinianum li. 1o. Rari sunt a-
mici boni et fideles et pudici et deum
timentes semper enim virtus rara est
Idem in eadem Pythagore sunt ista
precepta amicorum omnia esse communia
et amicum se alterum ipsum esse Idem
ad Demetriadem Secularis sententia est
eadem velle et eadem nolle ea de-
mum firma amicitia est Idem ad Flo-
rentium de stabilienda amicitia impen-
dio precor Cuncta parte posco ne vas-
tentes amicitias que Christi glutino
coheserunt aut temporis aut locorum
magnitudo divellat quin potius se-
deremus eas receptis epistolis ille cur-
rant inter nos illi sibi obviant ille
nobiscum loquantur non multa cum
perdita est caritas si tali tecum ser-
mone fabuletur Idem in epistola In a-
micis non res queritur sed voluntas
Nam alterum ab amicis sepe perficitur
alterum vero sola caritas tribuit Idem
illa vera necessitudo est et Christi glutino
coheserunt aut temporis aut locorum
copulata quam non utilitas rei fami-
liaris non presentia tantum corporum non sed

dola palpans adulacio sed timor dei
et divinarum studia conciliant Idem super
capath Delicata est nimis amicitia
que felicitate et diviciis sequitur
amicorum Idem super epistola ad Philipp
Cum presumunt de amico que rogatu-
rus est ipsa quodammodo presumptione
prejudicat ne sibi rogare audiat
quod rogatur Idem multa amicici
a aliquo reputat ipsum non amantes
Idem liberorum habundancia tunc permittit
affectio et suggerit amor quod negat
ingenium Idem Pamachio et Oce-
ano vel bonis adversariorum si quid
honestum fuerint detrahendum
est vel amicorum laudanda sunt vi-
cia Unum quodque enim non personarum
affectione sed rerum pondere iudicandum
est Ysidorus li. ethimologiarum amicus quasi
animi vel amicitie custos per derivacionem
dictus proprie aut amicus
ab amo i. cathena caritatis vocatur
Idem de summo bono li. 3o. c. 3o. Non
sunt fideles in amicicia quos mu-
nus non gracia copulat cito enim
deserunt nisi semper acceperint Amici-
cia enim que munere glutinatur eo-
dem suspensa dissolvitur Idem ibi-
dem c. 31. Amicicia in rebus tantum bo-
nis servanda est nam qui ea in malis
utuntur non sibi amici sed inimici con-
stituunt Idem ibidem c. 29. Rari sunt
qui usque ad finem constant in amici-
ciam multos ab amicicia aut ad-
versitas temporis aut contencio que-
libet accionis avertit Idem ibidem
Sepe per honores quorum mutantur et
mores et quos enim conglutinatos
amicos habuerunt postquam ad culmen
honoris venerunt amicos habere
despiciunt Idem ibidem c. 26. Sepe
per simulacionem colitur quere infra de
amicitia falsa Idem vera amicitia

que nichil querit a rebus amici nisi
solam benivolenciam .i. ut gratis diligat
amantem **Bernhardus super Cantica** Vera
amicicia non unquam habet ab inquisi
cionem adulacionis nemo unquam **Idem
in libro de amore dei** Iustus et apparet
vera caritas et amicicia sincera si pro
ximi bone opere ut verum diligimus
**Idem in libro de consideracione ad Eugenium
papam** Amor et amicicia dominum nescit
ut gratis abtemperat libere reveretur
Bernhardus in epistola Amicicia pauperes reges
amicos facit sed amor paupertatis
reges constituit Regnum enim celorum
Rabanus super Lucam Vera fraternita
tis amicicia est que fratrem venerat
devotum et corripit dissolutum
que presenti obsequitur absente non
rodit sanos applaudit infirmum de
serit placitum non provocat ira
tum metuit ut maiorem **Glo. Ber.
v°** plena et perfecta amicicia inter per
fectos viros eiusdemque virtutis
perseverare potest et ad hanc quibus
dam gradibus pervenitur Primus est
mundanorum contemptus Secundus ne quis
se sapientem et consultum iudicans sibi
ipsi amico tradere magis velit Tercius
ut omnia que utilia et necessaria estimat
bono caritatis et pacis et ami
cicie postponat Quartus ut animo
despiciat aliena Quintus ut iram fratris
etiam irracionabilem sedare cupiat
Nam alterius tristiciam sicut propria
est pernicioso sed nisi eam quantum inter se
etiam de tui fratris mente depellas
Septimus et postremus gradus
amicorum est peremptorius ut scilicet
de hoc mundo te credas cotidie mi
graturum **Dyonisius Ariopagita** ap
pollini philosopho dicit pars anime mee a
mico meo **Boecius de consolacione** que
felicitas amicum fecit infortunium ini
micum faciet **Seneca ad Lucillum epistola
3ª** Tam audacter cum amico loquere
quam tecum et tu quidem ita vive ut
nichil tibi vel secreti committas nisi quod
committere et inimico tuo posses **Idem
ibidem** Si aliquem amicum estimas cui
non tam credis quantum tibi vehemen
ter erras et non satis nosti vim ami
cicie vere **Idem ibidem** Errat et ille
qui amicum querit in atrio probat
in convivio plura quere infra de socie
tate **Seneca** Amicos in secreto ad
mone sed palam lauda **Idem** amicorum
est frequenter admonere **Idem** amicicia
est bona voluntas erga aliquem

De amicicie nobilitate et uti
litate **Tullius in libro de amicicia**
Amicicia omnibus rebus preponenda
est nichil enim est tam nature ap
tum tamque conveniens ad res secun
das vel adversas sicut amicicia **Idem**
quanta sit vis amicicie ex hoc in
telligi potest quod ex infinita societate
generis humani quam ipsa natura conci
liavit ita contracta res est et in an
gustum adducta ut omnis caritas
inter duos vel paucos coniungetur
Idem ibidem Est autem amicicia nichil
aliud nisi omnium divinarum et humanarum re
rum cum benivolencia et carita
te consensio **Idem ibidem** Diffiniunt
amiciciam paribus officiis et volun
tatibus sed hoc quidem est nimis
et in utilitate ad calculos vocare a
miciciam ut sit par racio acceptorum
et datorum Dicior enim et affluen
cior videtur esse amicicia neque observa
re stricte quam plus reddat quam acce
perit **Idem in eodem** Quomodo potest
vitalis esse vita que non amici mutua
benivolencia conquiescit Quid
enim dulcius quam habere cui audeas sic
loqui sicut tecum quis eciam tantus

esset fructus in prosperis rebus si non
habes qui illis congaudeat Adversas
vero res difficile foret ferre sine ali-
quo qui eas gravius quam tu etiam
ferret Idem ibidem Secundas res
facit amicitia splendidiores et adver-
sas partiens communicans que leviores
Idem ibidem In vera amicicia et non
tam utilitas parta et parvum quam
amor ipse delectat amiciciarum que
cuique sua permanet stabilitas et certa
possessio ita etiam ut si illa maneat
que sunt quasi dona fortune tamen
vita inculta et amicis deserta iocun-
da esse non possit Idem ibidem Cum
nam res humane fragiles sunt et
caduce semper aliqui sunt acquirendi
quos diligamus Caritate et benivo-
lencia subtracta omnis est vita sub-
lata et iocunditas Idem infectum (?)
dissimilis rebus maxime utendum
est concilio amicorum et tunc amicorum
maior est auctoritas tribuenda Idem
in eodem Tarquinum Bruti amiculum
gaudente dixisse fertur tunc se pri-
mum intellexisse quos fidos habu-
isset amicos quos vel infidos cum
iam gratiam referre posset Idem non
cito diligas nec indignos Idem in
libro 2o de officiis Ut cum ab iniusta-
cione maxime in amicicias vera
vigent plura queras infra de so-
cietate Seneca ad Lucill epistula tertia
Demonstrabo tibi nostrum amatorium sine
herba cum medicamento si vis ama-
ri ama amantem cum neminem ne-
mo amat Idem quid dulcius quam
habere cum quo omnia loqui audeas
et cum sic loquaris ut tecum Idem
eodem Diu cogita an tibi in amici-
ciam aliquis sit recipiendus cum
autem tibi placuit toto illum pec-
tore admitte tam audacter cum

amico loquere quam tecum et tu quidem
ita vive ut nichil tibi committas nisi
quod committere inimico tuo possis Idem
utrumque vicium est et omnibus cre-
dere et nulli invenit magne prope (?)
Idem amans qui cupiat scit quod
aut sapiat non videt Idem amans
qui suspicatur vigilans hoc somniat
dormiens Idem amans iratus
multa mentitur sibi Idem amare
et sapere vix adeo conceditur Idem
amoris oculus qui facit saniat (?) Idem
amor animi arbitrio sumitur sed non
deponitur Idem Amor amicicie solitu-
dinis causa est Aristoteles in libro de ania-
libus Amans in sua apprehensione
amati plus delectatur quam in mag-
na aliorum comprehensione Idem in
viiio ethicorum Amans est alter tu
Amicicia in metha ca sua cpl (?)
Amicicia non acquiritur nisi consor-
tio amicorum aut consuetudine Con-
suetudo aut non fit nisi diutina
familiaritate Plautus in Aulula-
ria In amiciciam et fidem stultum
non recipias nam insipientum
et verborum facilius destruuntur
odium quam collegium Dionisius ad Al-
exandrum magnum Cumque de terre-
nis amissis meliora sectatur
non est ipse quidem deus sed dei
amicus efficitur Sydonius Quem
non cupias cum sed bonorum nec in
discreta familiaritate videas sed
examinata sodalitate fiat amplius
prosperus Idem maximus nexus
amicorum crescit de studiorum parilita-
te Idem quos amplius diligimus
his etiam plus timemus Ennodius
prima perplexitate utilis amicus
de impetracione diffidens Idem nunquam
sine offensa amici Prosper cuenitus

absconditur Idem mens anxia
amoris totum credit evenire pos
se quod metuit Ovidius res est
soliciti plena timoris amor Virgi
lius in bucolicis Omnia vincit amor
et nos cedamus amori Socrates
amicus vario animo acceptus cito
amittitur Valerius libro iiii Cleobo
lus lindius unus de septem sapi
entibus magis amicorum invidiam
quam inimicorum insidias cavere
debemus Idem dicit Bias
unus de septem sapientibus dixit
sic oportet homines in amicicia co
lere ut reminiscantur eos ad gra
ves inimicitias converti Idem Sapiens
dixit molestius est inter duos
amicos quam inter duos inimicos
posse iudicare Plinius ad nectendas
inimicitias tenacissimum vin
culum est morum similitudo Quintilia
nus c xvii Non reperio quid in
rebus humanis contigit et nota
prestantius amicicia quid concor
dia cum fortune maximum munus
quid enim foret humano generi
felicius si omnes essent amici non
bella non sediciones non latroci
nia non lites tot quot mala que
hominibus per se ipsis nata sunt
fortune accessissent Tullius in
libro de amicicia Monendi sepe sunt
amici sit lenis et monitio tam
at acerbitate obiurgacio contume
lia Sed nescio quomodo verum est quod
in Andria familiaris meus Tere
ncius ait Obsequium amicos ve
ritas odium parit quod est amicicie venenum
maxima autem est veritas si quidem
ex ea nascitur odium in illa culpa sed
quam et virtute approbatur et in Teren
cium obsequio pellitur tum aut

aures clausas sunt veritati ita etiam
ut ab amico verum audire nequeat
aut huius perfecto salus desperanda
est monere ergo et moneri proprium est
amicicie vere et alterum libere facere
non aspere alterum vero patienter
recipere

De amicicie constantia et fide
litate Tullius de amicicia

Boni viri et sapientis est hec duo
tenere in amicicia primo ne quid
fictum vel simulatum sit Aperte at
odisse magis ingenui est quam
fronte occultare sententiam deinde non
solum allatas ab aliis criminaciones
repellere sed nec ipsum quidem suspiciosum
semper esse vel existimare aliquid ab
amico esse violatum Accedat huc
suavitas quedam sermonum
atque morum haud mediocre condime
ntum amicitie Idem in libro 3o de natura
deorum nichil est virtute amabilius
quam qui adeptus fuit ubicumque gen
tium erit a nobis amicicia diligetur
Si autem ad fructum nostrum refer
imus et non ad illius commodum
quem diligimus non est amicicia
sed mercatura quedam utilitatum
suarum Prata enim et arva et pe
cudes hoc modo diliguntur quod
ex eis fructus capiantur hominum autem
caritas gratuita est plura quere
infra Item Tullius Valerius libro 4
Sincere fidei amicicie pignora in ad
versis rebus cognoscuntur in quibus
quidquid prestatur totum et constanti
benivolencia proficiscitur felicitatis
autem cultus in maxima ex parte adu
lacioni quam caritati erogatus sus
pectus quoque est eo quod semper plus
petit quam impendat Idem in eodem
Damon et Phintias Pitagore disci

puli tam fideles inter se invicem amicitia ut cum alterum eorum Dyonisius Syracusanus interficere vellet et is tempus ab eo quo priusquam periret domum profectus res suas ordinaret impetrasset alius vadem se pro eius reditu tyranno Dyonisio dare non dubitavit. Appropinquante autem prefinito die nec illo tam cito redeunte unusquisque stultitie tam temerarium sponsorem condempnavit. Sed is de constancia sui amici nichil se metuere predicavit. Eodem itaque momento et hora a Dyonisio constituto alius qui eandem horam acceperat supervenit et se exhibuit moriturum. Admiratus autem tyrannus Dyonisius tanto societatis et amicitie vinculo et constancia caritatis supplicium remisit eosque insuper ut ipsum in societatem amicitie tercium in sodalicii gradum reciperet magnis precibus impetravit. Hee vires amicitie mortis contemptum spernere vite dulcedinem extinguere crudelitatem tyranni mansuefacere odium in amorem convertere penam beneficio pensare potuerunt. Plura quere in summa de societate boni. Seneca libro vi de beneficiis. Nescis quantum sit amicitie precium si non intelligis te ei daturum multum si te dederis rem secularis rarum que non alicubi magis deest quam ubi nichil absit. Idem in epistola 3 ad Lucillum. Si aliquem amicum estimas cui non tantum credis quantum tibi ipsi vehementer erras et non satis nosti vim vere amicitie. Idem omnia cum amico delibera sed de ipso prius. Idem Amicum paro ut habeam pro quo mori possim et ut habeam quem in exilium sequar cuius me morti et

opponam et impendam. Idem eadem. Monstrabo tibi verum amatorium sine medicamento sine herba si vis amari ama amantem enim nemo non amat. Idem Quid dulcius quam habere inde semper in ipso uno. 4 Aristoteles libro 8 ethicorum. Adolescentes amant ut plurimum delectabile et ideo cito fiunt amici sed cito resiliunt et eorum amicitia mutatur mutata delectatione. Idem in eodem. Veterani amaritudine repleti non sunt vivi amicorum eo quod delectacio in eis modica est. Ovidius de ponto libro primo. Nomen amicitie barbarorum corda movet. Nota quod amicitia quedam est naturalis et vera, alia naturalis et non vera, alia nec naturalis nec vera. Amicitia naturalis et vera est illa que inter virtuosos consistit, que naturalis dicitur quia natura congruit ut boni diligant bonos. Vera dicitur quia sequitur quod illis vera sunt si sint virtuosi et amici. Amicitia naturalis et non vera est illa que inter parentes et proximos quia naturale est ut pater diligat filium. Sed non est vera quia non sequitur si sunt propinqui quod sint amici. Sepius enim inter propinquos et parentes est inimicitia magna. Amicitia autem nec naturalis nec vera est illa que est inter dominum et servum et inter homines inter quos tamdiu perseverat amor et amicitia tamdiu durat et consequuntur utilitas temporalis et non ultra. Idem Tullius in libro de amicitia. Veterana quoque amicitia sicut vinum vetus debent suavissima maxima est enim vis vetustatis et consuetudinis. Idem in eodem. Auget amiciciam et societatem benivolencia consuetudo et familiaritas. Idem Absque amicis vitas adeo parit

Idem de offic. li. 3o. nichil amabi-
lius nichil copulacius quam morum
similitudo. Ysidorus. Amiciciam non
cupias hominum sed bonorum ne indiscre-
ta familiaritate vilescas. Idem.
Maximus nexus animorum tressit
de studiorum paritate. Idem. Quos
amplius diligimus hiis etiam plus
timemus. Plinius. Ad nectendas
amicicias tenacissimum vinculum
est morum similitudo. Plura queras
infra de dilectu. Item infra de societa-
te bona. Quid pro amico sit faciendum
et quid non. Tullius li. 3o de officiis.
Amicis tribuere non recte posse et
tribuere quod non sit equum contra officium.
Idem ibidem. Honores et divicie
et voluptates et cetera huius generis que
videntur utilia numquam amicicie ante-
ponenda sunt aut neque contra re-
publicam neque contra iusiurandum
aut fidem amici vir bonus faciet
etiam si iudex fuerit de ipso amico.
Deponit enim personam amici cum
induit iudicis sed tantum dabit ami-
cicie ut amici causam velit esse ve-
ram ut terminande litis tempus quoad
leges permittunt accomodum acco-
modet. Cum autem iuramento sententia di-
cenda sit meminerit se deum testem
habere. Idem in eodem. Si omnia facien-
da sunt que amici volunt non a-
micicie tales sed pocius coniuraciones
tales putande sunt. Idem ibidem.
Cum id quod utile videtur in ami-
cicia cum eo quod honestum est
comparatur iaceat utilitatis species
et valeat honestas et cum in ami-
cicia que honesta non sunt postu-
lantur religio et fides anteponantur
amicicie. Idem in li. de amicicia.
Nulla est excusacio peccati si causa a-
mici peccaveris. Nam cum concilia-
trix amicicie virtutis opinio fuit
difficile est amiciciam manere si a vir-
tute defeceris. Quod si rectum statue-
rimus vel concedere amicis quicquid velint
vel ab eis impetrare quicquid velimus
perfecte quidem sapientes simus si
nichil res petita vicii vel inhonesti
habeat. Hec ergo prima lex in amicicia
sanciatur ut nec rogemus res
turpes nec faciamus rogati. Tur-
pis enim excusacio hoc est et minime
accipienda si quis contra rem pu-
blicam amici causa se fecisse fateatur.
Ab amicis ergo honesta petamus
et amicorum causa honesta faciamus.
Idem in eodem. Consilium vero libere
dare gaudeamus. Plurimum quoque in ami-
cicia amicorum bene suadencium va-
let auctoritas. Idem ibidem. Multa sunt
que nostri causa numquam faceremus
causa tamen amicorum velimus sint
honestissime ut supplicare precari pro
amico indigno in aliquem acerbius
invehi pro amico. Valerius eod. li.
iiij. Tullius cum amici cuiusdam
in iure rogacionem repulisset et ob id cum
indignacione dixisset quid ergo
mihi opus est amicicia tua si quod
rogo non facis rudit immo quid michi
tua si propter te qui quin edas et bi-
bas. Nam sine amico conversacio
leonis ac lupi commixtio est. Quod
amicicia non sit nisi inter bonos. Tul-
lius in li. de amicicia. Hoc primum sentio
amiciciam nisi inter bonos esse non
posse. Negant etiam quemquam virum
esse nisi sapientem sed illam sapientiam
interpretantur quam nemo mortalis
adhuc assecutus est. Idem in eodem.
Nichil est virtute amabilius nichil
quod magis alliciat ad amandum
quippe cum propter virtutem et pro-

bilitatem etiam eos quos nunquam vidi-
mus diligamus. Idem in eodem. Bo-
ni bonos mores diligunt asciscunt-
que sibi propinquitate coniunctis atque
natura. Nichil enim est appetentius
similium sui atque rapacius quam natura.
Idem ibidem. Dispares mores dis-
paria studia sequuntur quorum dissimilitu-
do dissociat amicicias. Neque ob aliam
ullam causam boni improbis amici esse non
possunt nisi quia tanta est inter eos
quanta maxima potest esse distantia
studiorum. Idem. Instabilis autem
stabilitas amicicie firmari potest
cum benivolentia iuncti permanent quid tu
cupiditatibus quibus ceteri serviunt
imperant. Deinde equitate et iusticia
gaudent omnia quod alter pro altero
suscipit nec quicquam nisi rectum
et honestum alter ab altero petit nec
solum se inter se colunt et diligunt
sed etiam verentur et venerantur. Nam
ornamentum totum amicicie tollit
qui ex ea verecundiam tollit. Pernicio-
sus quod in eis error est qui existimant
libidinum peccatorumque omnium in amici-
cia patere licentiam. Virtutum enim
adiutrix amicicia data est a natura
non viciorum comes ut quia solita-
ria virtus non posset ad ea que
summa sunt pervenire coniuncta et so-
ciata cum altera [illegible] tum ami-
cicia perveniret. Idem ibidem. Quorum
dissimilitudo dissociat amicicias. Atque
vero societatem et amicicias benivo-
lentia familiaritas et consuetudo.
Idem. Monere et moneri proprium est
amicorum. Idem de officiis libro 2o. Nichil
amabilius quam similitudo morum. Idem.
Interdum ab blandiciones vel maxime
in amicicia vera vigent. Bene

in epistola. Amica mea si facies facta
tua. Idem. Diu cogita an tibi aliquis
in amiciciam recipiendus sit. Cum
autem placuit toto illum pectore ad-
mitte tam audacter cum amico lo-
quere quam tecum. Tu autem vive ut
nichil tibi committas nisi quod inimico
tuo committere posses. Verum quia eum ma-
le est et omni homini arcte et nulli sed
alterius honestius decernitur alterius
modo tuearis. Idem. Amicum paro ut
habeam quem in exilium sequar pro
quo etiam mori possim. Aristotiles in
viii ethicorum. Amicicia perfecta est
bonorum consimilium quod in virtute et
volunt bonum amico inquantum a-
micus et virtuosus est et bonus
non autem propter semetipsos. Idem
in eodem. Delectaciones propter delectus
aut conferens sunt delectaciones
que sunt per accidens et sunt cito dis-
solubiles eo quod delectans et delec-
tacio cito permutantur. Similiter et
quod confert id est utile. Idem ibidem.
Amicicia propter utilitatem est amici-
cia mercatorum. Plautus in aulula-
ria. In amiciciam et fidem non re-
cipias stultum nam insipientum
et improborum facilius sustinet odium
quam collegium. Ysidorus. Maximum
nexus amorum consistit de studiorum
parilitate. Idem. Quos amplius
diligimus advertendas amicicias
hiis etiam plus timemus.

De amicicie impedimentis

Tullius libro de amicicia. Sa-
pio nichil difficilius et dicebat quod
amiciciam usque ad extremum vite diem
permanere. Interdum enim dimit-
tunt contencione luxurio vel alte-
rius commodi quod idem adipisci
neque non potest. Vestem vel nulla ma-

iorem amicicie esse quam implorare
cupiditate pecunie. Inoptimus vero
quibus ipsis certamine honoris et glorie
ex quibus inimicicias maximas
sepe inter amicissimos vidimus ex
titisse. Vere enim amicicie difficillime
reperiuntur in alijs qui in honoribus
rei publice versantur. Ubi enim in
venies qui honorem amici sui su
is honoribus anteponat. Idem in
eadem. Tenendum eciam nullam in ami
cicijs maiorem esse pestem quam adula
cionem que est vicium hominum levium
ac fallacium ad voluptatem omnia
loquencium et nichil ad veritatem. Idem
supra. Cum ipsa vis amicicie co
nstat quod unus quasi animus
ex pluribus fiat quomodo id fieri poterit
si ne in uno animus unus erit
sed varius et commutabilis ac multi
plex. Idem. Nulla est hec amicicia cum
alter audire verum non vult et alter
ad mentiendum semper est paratus. Plau
tus in aulularia. Conviccus et de
bachaciones et tota simola non
quero ut maiorem pariant ut ma
nichil ad eos dabunt. Symachus
in epistola sua. Mollis est animus
diligentis et ad omnem sensum dolo
ris arguitur. Si negligencius tract
etis marcessit ut rosa. Si durius
teneas liquescit ut lilia. Seneca
in epistola ix ad lucill. Amicus qui
utilitatis causa assumptus est tam
diu diligitur quam diu utilis erit.
Hinc est propter utilitatem reflorentes ami
corum turba circumsedet circa e
versos aut solitudo est et inde
amici fugiunt unde probantur. Ute
est enim ut vicia inter se contrarius
ex conveniant. Idem eadem. Tum

amicus esse cepit quia expedit pla
cebit aliquid precium et contra ami
ciciam quod si illum in amicicia
precium placet preter illam negociacio
est illa que ad quod in aliquod
accedit non amicicia

De amicis fortune. Tulius
libro 2o de officiis. Honores et
divicie et voluptates et cetera
huius temporis genus que videntur
utilia potius fortune numquam amici
cie anteponenda sunt. Quintilia
nus t xv. Hostis an diligat tum
experimenta non nisi habent. Felicitas
Boecius de consolacione. Quem felici
tas amicum infortunium inimicum
facit. Ovidius in libro tristium. Cum
fueris felix multos numerabis ami
cos. Tempora si fuerint nubila
solus eris. Varro in suis. Amici
divitum palee sunt circa grana
vis amicum experiri calamitosus
fias

De amicicia cum malis homi
nibus. Tulius in libro de amicicia.
Erumpunt sepe vicia amicorum
tum in ipsos amicos tum in alios
quorum in amicos redundat infami
a tales amicicie sunt remissione
usus eluende et dissuende magis
quam discindende. Cavendum est namque
ne solum amicicie dissipate sed ini
micicie suscepte videantur. Nichil enim
turpius quam cum illo bellum gerere
cum quo familiariter iam vixisti
hoc autem duo nisi quid admodum
intollerabile exarserit in iura
ut nec rectum nec honestum sibi
met fieri posset ut non statim alie
nacio sit distinctio ex facienda. Hec
ergo fiant amicorum dissidia si nature
fuit ut extincte pocius amicicie

quā opp̄sse videant̄ et potius dica et videant̄ amicicie desecte quaꝫ amicicie nove coorte hinc autem honor veteri amicicie tribuendus est ut inculpa sit ille qui facit non qui patitur iniuriam. Plura queras infra de societate mala

De amicicia falsa. Greg̃ in in moral. Quem in adu̇sitate quere sup̄ de amicicia vera. Aug̃ in sermone. Sunt amici sup̄ de amicicia. Idem in li° confessionum. Sicut inimici litigantes plerumq; corri gunt sic amici adulantes p̄uertunt. Idem in epistola ad ieronimum. Michi timor capitis dolet dum tangit nam dum ei p̄titur non sanatur hoc est enim dum acute videt ille qui dixit ꝫ sup̄ de amicicia vera.
nō Idem in li° de vbis dni. Non potit tūc quoadiam cum ipso qui dissors esse voluit cum amico. Ambros in li de officiis. Non est vera amicicia
nō ubi est fallax adulato. Idem pro sp̄iacundiam est ne adulacionibus aures ap̄iamus emolliri enim adu latione non solum fortitudinis non esse s; etiam ignavie videtur. Crisos sup̄ math. Inimicus manifestus s; qui amicus fictus ille enim dum timetur facile vitatur iste vero dum non cognoscitur p̄valet. Idem sup̄
nō dem. Aspultum pacis porrige tem pore quo inimica ecclesia sicca offerunt in usu est s; vereor valde ne plures ꝯ nobis labiis tantum pacem firmant cum ipsis non corde sed ꝯ corde velit ipsorum saluari. Ier° ad eustachium. Adulator blandus in imicus est. Idem ad cellaut. Adul torꝫ assentaciones ꝫ videas sup̄ de adulacione. Idem sup̄ in ouct sī incolle

Nimo vera fides est aliud enim in labiis aliud in corde v̄satur vere vero amice lingwa mella tegunt. Ysidorus de summo bono li° 2° c° 31. Amicicia in rebus tm̄ bonis sup̄ de amicicia vera. Idem in li° 3. c 26. Cavendus est inimicus qui ma infestus est s; multo magis ille qui videri non potest. Facile ca vimus quem videmus quem at non videmus difficult̄ anolus ꝯ pellimus. Idem ibidem. Sepe per simulatam amicicia tollitur ut qui non potuit aperte decipere decipiat fraudulent̄. Idem. Pad uersa et p̄spera comprobatur si deus et proximus vere diligatur quia dum aduersa procedunt amicus fraudulentus detegitur. Basil in epistola. Amicicia vera nunquam habet adulacionem obiurgacionem vero frequenter. Idem. Nemo magis iram dei et homi meretur quam amicum se simulans inimicus. Boecius de consolacione. Nec pestis efficacior ad nocendum quam familiaris inimicus. Tulius li° de amicicia. Falsi amici adulatores afferunt pro consilio et hec una cum est contencio quis eorum blandis sime fallat ꝯ quo in medulla p̄tra sp̄ueuerunt dum homines inflati fal sis opinionibus turpit̄ videntur. Idem ibidem. Tarquinium bruti amiculum et sup̄ de amicis for tune. Idem Seneca epistola 3ᵃ ad lucill. Nullus habꝫ inimicus malo ꝫ sup̄ de amicis fortune. Idem. Amicus qui utilitatis causa ꝫ sup̄ quere de amicicie impedimentis. Plura queras sup̄ de adulacione. Item in fra de simulacione. Item infra de sci encia mala

De amore inequali. Greg̃ in moral.

Quod valde meus approbat et amat
etiam in sermone frequenter replicare
solet Idem in confess. Vis amoris hec
agere in animo solet ut quod ipse
semper cogitat nullum aliud ignorare
credat Aug. in li° confessionum Qui
amat non laborat omnis enim labor
non amantibus gravis est Idem
quantum intus crescit amor tantum
intus crescit pulcritudo quia ipse amor
est anime pulcritudo Idem Amor est
quedam vita amantem deo copulans
vel copulare desiderans Idem verus
amor non sentit amaritudinem sed
dulcedinem quia sapor amoris dulce
do sicut sapor odii est amaritudo I
dem vita anime amor est nam qui
non mortuus est Idem in li° de vidui
tate nullomodo sunt onerosi labores
amantium sed etiam ipsi delectant si
cut venantium aucupantium et piscan
tium Idem in eo quod amatur aut
non laboratur aut etiam labor ama
tur Idem in li° de moribus ecclesie Nichil
est tam durum atque ferreum quod non
amoris igne vincatur Idem de tri
li. xiiii nemo aliquid volens quod
non in corde prius dixit quod illud
amore concipitur sive creature sive
creatoris Idem in li° de civitate dei
Michi videtur quod diffinicio brevis
et vera virtutis est ordo amoris
Idem in li° de coniug. adult. Impaciens
amor vel latinus modus fit nisi
detur quod amatur Idem in epla
Non faciunt bonos vel malos mores
nisi boni vel mali amores Idem vel
de ordinibus discipline Omnis est
amor amantis hoc unum vult fieri cum
eo quod amat et si contingat unum
cum eo fit Idem in li° confessionum
Pondus meum amor meus eo fe
ror quocumque feror Idem in medit. Mo
nachus neque detineas quicquam per amorem
rependi potest quod per amorem da
tum est Idem de civitate dei in li. se
tenciarum Duas in toto mundo civita
tes duo faciunt amores Ierusalem facit
amor dei Sed babilonia amor seculi
Idem super epistolam Iohannis arma dura
et gravia levia et quasi nulla facit
amor Idem super Can. Ioh. Quia deus
semper pulcher est et queritis infra de
pulcritudine Idem li° in° de trinitate
circa principium Item prorsus ignorata
amare nullus potest Idem in eodem
Omnis amor studentis animi est
hoc est volentis scire quod nescit non
est amor eius rei quam nescit sed eius
quam scit propter quam vult scire quod ne
scit quilibet ergo studiosus et queritis
infra de concupiscentibus Aug. in viiii. li°
de trinitate circa finem Quid est amor
nisi et queres queritis infra de dilectione
Idem de spiritu et lit. Fieri aliquid vel
credi potest quod tamen non amari
potest diligi aut vel amari quod neque
scitur neque creditur non potest Idem
lib. desideriorum quere infra de amore
Iohannis ad deum in libro Idem in li°
de doctrina christiana Bonorum ingeniorum
insignis est indoles in illis verum
amare non verba Idem in li° de con
flictu viciorum et virtutum Recedat amor
pravus seculi in quo omnes sic vivificantur
ut deinceps moriantur et succedat a
mor futuri seculi in quo omnes sic vi
vificantur ut deinceps moriantur ubi
nulla adversitas turbat nulla angustat
necessitas nulla molestia inquietat sed
perennis leticia regnat Idem super i°
Iohannis 7. omel. xviii Erat autem illi
domus egrota et amicus annos habens
in infirmitate sua. ab amore seculi

semper remanere. Demum ille legem dei
implet qui se ab hoc seculo abstinet
non enim potest quis amare quod eter-
num est nisi desierit amare quod tem-
no porale est. Qui ergo seculum amat deum
amare non potest occupatam quippe
manum habet. Dicat ille deus tene quod
tibi do sed ille non vult de manu dimit-
tere quod tenebat et ideo non potest acci-
pere quod offertur. Non occupetur ergo
amor tuus qui poteris ad deum tendere
et inherere ei qui te creavit. Idem ibidem
Continencia a rebus temporalibus ne
preciose amentur que remanere est istis
modo possumus unde dicit apostolus Et qui
utuntur hoc seculo tamquam non utantur.
Idem ibidem Omnes scripture nichil aliud
te docent nisi continenciam ab amore
seculi ut amor tuus currat in deum.
Idem ibidem tuta finem omel. hoc
tenentes in memoria que commemoravi
valeant ut non diligatis seculum. Qua-
lis est enim amicicia mundi fallax est
ut inimicum deo faciat cito in una tan-
tum temptacione offendit homo deum et
fit inimicus dei tunc proditur ini-
micus fuisse nam quando laudabat
deum inimicus erat dei sed nec ipse
sciebat nec alii accedit temptacio ta-
ngitur vena et proditur febris. Non
sic autem beatus Job qui dixit dominus
dedit dominus abstulit sit nomen domini benedic-
tum. Idem ibidem in xi omel. Itaque fra-
tres dileccio mundi et amicicia mundi
inimicum deo facit nec hoc ipsum exhi-
bet quod promisit unde mendax est
et fallitur. Idem ibidem Tene ergo
deum qui numquam fallit numquam deficit
quia nichil verius est nec aliquid
pulcrius deo est tibi omnia omnia
non sufficiunt nisi qui te creavit et

quid quam creavit aliud apprehendis in-
iustum est solus enim ille tibi potest
sufficere qui ad similitudinem suam
te fecit ex quo sensu dictum est illud
Domine ostende nobis patrem et sufficit
nobis et iterum Saciabor cum appa-
ruerit gloria tua. Jeronimus ad
Bellenciam Fidelius et gracius semper
absentium est quod amore quam quod
aspectu possidetur. Idem in epistola Ni-
chil amantibus durum nullus labor
difficilis in amore. Amemus ergo no
et nos et facile videbitur omne quod
difficile putabat. Idem in sermone
Cogitis & hoc habet proprium impa-
ciens amor ut quem desiderat semper
venturum se credat et ignorat si quid
iudicium racione multociens tacet
nescit modum nec aliud cogitare
potest nisi quod amat. Idem Amor
non accipit de impossibilitate sola-
cium nec de difficultate remedium. Idem
libro primo contra Jovinianum Pythago-
re sunt ista precepta amicorum omnia
esse communia et amicum se alterum
esse. Idem super epistola ad Phil. Qui
presumunt de amore eius quem rogatu-
rus est ipsa quodammodo presumpcione
prejudicat ne sibi negare audeat quod
rogatur. Idem super epistola Multitudinis
amor aliquando presentat speciem non a-
mantis. Idem ibidem Habundanciam
tum summittit amoris affectio et sug-
gerit amor quod negat ingenium.
Ambrosius in epistola. Severus amor
serena gerit faciem et innumeris
se reddit affabilem. Idem in libro 2o de
officiis. Quid tam nisi cum nature
quam amantem se amare quod nimium
non amat. Idem in sermone Amor
inter presentes gracius inter absentes
molestus. Crisostomus super Math. xxxi dicit

scintio amoris hoc est anime vaca-
tis passio Idem super Mat hic ictus
et tanis efferunt et produnt quia
flamas amoris intra pectus sin-
to hibe non possunt se euaserunt fre-
quencius ut ipsa assiduitate nar-
randi solacium sui amoris capere
possunt Idem amor animo impaciens
non potest videre quod amat Idem super Ioh
vitam hominis nichil facit ita cla-
rum ut amor Idem in quadam
omelia Perfectus amor et perfectum odium
et quere infra de amore proximi ad-
dendum Idem super Math Numquam potest
aliquis obliuisci quod diligit nec
reminisci quod odit Idem in omelia
perfectus amor et perfectum odium et quere
infra de amore proximi addendum Idem
super Math Numquam potest aliquis ob-
liuisci quod diligit nec reminisci
quod odit Idem in omelia Sicut odium
anime malum suggerit sic amor
anime bonum Idem libro 2o de compunctione
cordis Si corporalis amor et quere
infra de amore Idem in libro de lau-
dibus beati pauli Vehemens amor
flammam quandam continet et pre-
cipuum meritum est de primo non ta-
cere Bernardus in libro de amore Quid autem
est amor quam vehemens et bene ordi-
nata voluntas Idem super Cant
Dignum sit amoris que infra Gre-
gorius in omelia penthecostes Si quis
diligit me et cetera Spiritus apparentibus
intus facta sunt corda flammancia
quia dum deum in ignis visione
susceperunt per amorem suauiter arse-
runt Ipse namque spiritus sanctus amor
est unde et Iohannes dicit Deus ca-
ritas est qui ergo mente integra
deum desiderat profecto iam habet quem
amat Nec enim deum quisquam

posset diligere si eum quem diligit non
haberet Idem eadem Sed ecce si unus-
quisque vestrum requiratur an diligat
deum tota fiducia et secura mente
videt diligo in ipso aut lectionis
exordio audistis quid veritas dicat
Si quis diligit me sermonem meum
seruabit Probacio ergo dilectionis exhi-
bicio est operis. Hinc in epistola sua Idem
Ioh dicit Qui dicit quia diligit
deum et mandata eius non custodit
mendax est Vere enim deum diligimus
si mandata eius seruamus Vere dili-
gimus si a nostris nos voluptatibus
coartamus Nam qui adhuc per illi-
cita desideria defluit profecto deum
non diligit quia deo in voluntate
sua penitus contradicit Tergit ergo
sordes primi operis qui deo parat do-
mum mentis Idem ibidem Qui ergo deum
vere diligit qui in eius corde man-
data custodit in eius corde et deus
venit et mansionem facit quia sic
eum amor deitatis penetrat ut ab
hoc amore etiam temptacionis tempore
non recedat Idem ibidem Ille ergo vere
deum amat cuius indolem mentem
delectacio praua ex consensu non
superat Nam tanto quisque a superno
amore disiungitur quanto inferius
delectatur Unde et adhuc subditur
Qui non diligit me sermones meos
non seruat Idem ibidem Ad vosmet
ipsos ergo fratres karissimi introrsus re-
dite et si deum vere amatis requirite
nec tamen aliquis sibi credat quidquid
sibi animus absque operis attestacione
videt de dilectione conditoris non lin-
gua sed mens et vita requiruntur nō
Numquam est enim amor dei ociosus o-
peratur enim magna si est Si autem
operari renuit amor non est Idem
in omelia de festo penth Nemo

potest venire ad me nisi pater meus
traxerit eum · magna gratie co
mendatio nemo venit nisi tractus
Quem autem trahat et quem non tra
hat quare istum trahat et illum
non trahat noli velle iudicare si non
vis errare semel accipe et intellige
non dum traheris ora ut traharis
quid hic dicimus fratres si trahimur ad
xpm ergo inviti credimus ergo
violencia adhibetur non voluntas
excitatur noli te cogitare invitum
aliquem trahi invitus non trahitur
animus sed amore Idem ibidem est que
dam voluptas cordis cui dulcis est
panis ille celestis porro si poete dice
re licuit trahit quemque sua voluptas non
scilicet obligacione sed delectacione quanto
forcius nos dicere possumus et debemus
trahi hominem ad xpm qui delectatur
veritate delectatur beatitudine delectatur
iusticia delectatur eterna vita quod
totum xpus est Da amantem et sen
tit quod dico da desiderantem da fer
ventem da in ista solitudine peregrina
tem atque sicientem et ad fontem eterne pa
trie suspirantem da talem et scit quid
dicam Ramum viridem ostendis ovi et
trahis eam nuces puero demonstran
tur et trahitur Si ergo ista que inter
dumtaxat delicias voluptates que ter
renas revelantur amantibus trahunt
quomodo non trahit xpus a patre reve
latus Quid enim forcius desiderat
et amat anima quam veritatem Bern. super
Can. O vigorem fervidi amoris quam dul
cis tu es quam gloriose illaqueas quam
suaviter premis quam delectabiliter ancoras
quam fortiter stringis quam prudenter
erudis O felix amor ex quo oritur
strenuitas morum puritas affec
tuum subtilitas intellectuum desideri
orum sanctitas operum claritas virtu
tum fecunditas Idem super Can. ubi

est amor ibi nimis labor non est
sed sapor et suavitas Idem ibidem
in sermone xx · vita anime amor
est primum fides concipit spes parturit
ipsum sanctus format et vivificat ter
cio lactat cor autem illuminat et con
fortat Idem amor vehemens nescit
ab amando quippe non ab honora
do dicitur amor Idem in libro de consider
acione ad eugenium papam Amor
dominum nescit spiritus attemperat
libere veneretur Basilius sine discre
cione impetus est ymo potius
incrementum maiorum et vivus virtutum
In collacionibus patrum Fervens zelus
amoris vicit in tanta furoris inso
lencia tempestatem virtute dilectionis Se
neca in epistola ad lucillum epistola xxvij
Una est cathena que nos alligatos
tenet amor vite Idem Amans quid
cupiat scit quid autem sapiat non
videt Idem amare et sapere vix a
deo conceditur Idem amans quod sus
picatur vigilans hoc sompniat dor
miens Idem amans iratus multa
mentitur sibi Idem amor ociose
solitudinis causa est Idem amoris
vulneris idem qui facit sanat Idem
amor animi arbitrio sumitur
sed non deponitur Aristoteles in libro de anima
libus Amans in minima apprehensione
amati plus delectatur quam in mag
na aliorum delectacione Idem in 4o ho
ethicorum Amantes se ipsos dicuntur illi
qui appropriant sibi ipsis plus honoris
et delectacionis debito et horum cu
pidi inveniunt magis dissensiones
inter homines et ista sunt manifeste
mali Idem in 8 ethicorum Amans est
alter tu Idem in 2 topicorum magis
amamus cum sentimus quod non est
facile sumere quam quod est facile Avi
cenna in methaphisica sua · c · plt Amor
non acquiritur nisi consorcio consorcium
autem consuetudine consuetudo autem

non fit nisi diuturna familiaritate
Tullius de officiis libro 3o. Nichil ama
bilius nichil copulacius copulacius
quam humorum et morum similitudo. Idem
in libro de amicicia. Nam bonos dili
gunt asciscunt quod sibi quasi propin
quitate coniunctos atque natura. Nichil
enim appetencius est similium atque ra
pacius quam natura. Theofrasti sententia
fuit amantem esse tecta iudicia rerum
quibus homo preterens amat seruus
ipsum ideo in iudicio sui ipsius pre
ceteris errat amor namque priuatus
vehementer mentem concutit

De amore dei ad homines. Gregorius
in moral. et in omel. Vbique
nobis occurrit superna medicina di
uini amoris quia deus dedit homini
precepta ne peccaret et peccanti homini
dedit remedia ne desperaret. Idem in
moral. Conditor noster miera dispensa
cione consilii et amoris sui tunc a
nobis et culpas nostras respicit et vi
uendi tempora impendit ut languores
temporalis vite spacia temporis prero
ri fiant in adiutorium munimis et lo
gius in augmentum dampnacionis.
Idem in omel. super illud Luce. xv. Gau
dium est angelis dei in celo super uno
peccatore etc. Pensemus si possumus
fratres karissimi dispensacionem diuine pietatis
et diuini amoris stimulus si ceciderint
minatur pena lapsis nero ut surgere
appetant promittit veniam illos terret
ne presumant in bonis istos vero
monet ne desperent in malis. Pensemus
ergo karissimi super nos dei diuicias ac
vis conditoris nostri post tergum
sequitur deus et monet qui iam et
amolus contemptus est et nos ad huc
contempsit peccare nos videt et per
tulit qui nos ante culpam peccare
prohibuit etiam post culpam perpetratam
conspectare adueniat non desistit
Ecce ipse qui nos despeximus vocat
nos auersi ab illo sumus tamen ille non
auertitur vnde bene per ysaiam dicitur
Et erunt oculi tui videntes preceptorem
tuum et aures tue audient vocem post
tergum monentis. Quasi enim homo
in faciem est monitus quando in insti
tuam conditus precepta rectitudinis
accepit. Sed tunc hec eadem precepta co
tempsit quasi conditori suo dorsum
mentis in faciem dedit sed ecce adhuc
vocare non cessat qui nos qui dorsum
ei in faciem dedimus tamen vbi desperi
mus tamen etiam precepta calcauimus sub
sequens post tergum nostrum deus nos a
uersos reuocat qui et videt quod de
spicitur et tamen per precepta clamat et
per paciam iam conspectat. Pensate fratres
karissimi. Ecce si quilibet nostrum loquenti fa
mulus suus cito supplicaret et terga
in faciem mitteret cunquidem contemptus
dominus suus supplicium sui feriret et
vindictam districte animaduersionis infligeret
sed ecce nos peccando auctori nostro dor
sum in faciem dedimus et tamen susti
nemur super nos benigne reuocat et
qui ferire nos auersantes digne po
tuit tamen ut reuertamur munera repro
mittit. Tanta ergo nostri conditoris
pietas. Amorosa duricia nostri rea
tus et cordis emolliat et homo qui
si malum quod fecit compunctus perculsus
poterat saltem adeo conspectatus
recensus erubescat. Fiducia ergo habete
fratres karissimi de misericordia et amore conditoris
nostri cogitate que fecistis recogitate
que fratres largitate superne pietatis
aspirate et ad misericordem iudicem dum
adhuc conspectat cum lacrimis iam
venite. Idem in alia quadam omelia super
illud Luce. Si quis vult venire post
me etc. Ecce inter nos et deum discordia
peccando facimus et tamen ad nos deus
priorum suos legatos mittit et nos qui
peccauimus ad pacem rogati ne ueniamus

Erubescat ergo humana superbia quam
amatoris deus contempnit et tamen vo
cat et revocat adversantes sibi sic
nunc ait quando peccanti dicit Ad
me revertere et ego suscipiam te Idem
in summa tribulatione positis sola con
solatio est pietas et misericordia conditoris
Idem super Cant Musitor libro nominant
ubera et oscula gene et femora et
hiis similia quibus usus non est
irridenda divina hystoria sed magis
consideranda misericordia quia dum membra
viri corporis memorat sic ad amorem
vocat notandum quam misericorditer et
misericorditer operatur nobiscum deus
qui ut cor nostrum ad instigacionem sin
ceri amoris accenderet usque ad turpis
amoris nostri verba descendere est dignatus
Idem super illud Ysa. 26 Quo si blan
diatur amor deus tamen superiores
deus et prius pater modo aquile modo
galline modo nutri blandienti se com
parat ut nos tum blandiciis et minis
amabiles quod diligunt fetus suos Idem
in xxviii moral Non se despiciet hu
mana fragilitas et plura queras in
fra de desperatione Item infra de con
ceptione Christi Item de passione Idem
in iiii moral Caritas ihesu meditate
caritatis nostre non crederet Idem in eodem
Ille apud deum plus in amore est qui
ad eius amorem plurimos trahit plu
ra queras infra de Christi passione Item
de vita christiana Aug. in libro de civita
te dei Patientia et amor dei ad penitentiam i
nvitat malos sicut flagellum dei ad
patientiam erudiat bonos Idem ad
Iulianum comitem Quantum nos ama
vit deus quere infra de passione
Christi Idem de vita christiana Agnosce
quantum te deus diligat qui amplius
quam tu ipse te diligis qui te mori
cupiente vult vivere Idem in libro de ka
thezizandis rudibus Maxime propter
hoc venit Christus ut cognosceret

homo quantum deus eum amet homo
et idem cognosceret ut ei in amorem
a quo prior dilectus est inardesceret
Idem in libro de spiritu et littera Amat deus
ut ametur et cum amatur nichil
aliud vult quam amari sciens ipso a
more esse bonos et beatos qui se ama
verint per amorem eius venit ad homines
filius homo et dicti illius sunt
esse eius filii hominum Idem Amavit
te homo deus et fecit se pro te
hominem subiciat se et suscepit te in
humanavit se et erexit te exinanivit
se et implevit te exinanivit se
maiestate et implevit te divinitate
descendit usque ad te et tu descendes
usque ad eum Idem in libro confessionum
Amor tuus domine suavis est et que
re infra c. proximo Idem in sermone
de assumptione O mire pietatis af
fectus queras infra Christi nativitate
Idem in libro de verbis domini O magna
pietas et amor domini cum tibi pro
creatione reddere debeamus obsequia
debita servitutis extorqueas Capis
enim miseri etiam nolentibus et
minitus in reos indicas et condescen
das Idem super illud Petite et acci
pietis non tantum hortatur deus et
queras infra de Christi misericordia et pieta
te Idem nemo de civitate dei et que
ras i de Christi misericordia et pietate Aug.
libro primo de civitate c. 29 Sic itaque
deus est ipse pater amat nos et quid
intelligam filius et spiritus sanctus Non
quia nos modo non amet deus
quales futuri sumus non quales
modo sumus sed quales eum amat
tales inctum conservat plura que
infra de Christi misericordia et pietate Idem
infra de Christi passione Idem in libro de
civitate persuadendum erat homini
quantum nos dilexerit deus et
qualis quantum ne desperamus et

qualem nec suspensuri essemus Ambrosius super
Lucam Considera affectum domini a
moris patrem quasi enim pateretur
filii suscepit periculum quam orbitatis
auxit dolorem ne tibi periret fructus
tue redemptionis Cum enim sint de
studio tue salutis ut ipse magis
de sua prole ut tecum dum te moreretur
ille ipse te dispendia vite suscepit
ut dominus te misereret et celestibus
consecrauit Idem ibidem Ibi donis
fideles suas suos magis quam glo
riam suam amant quam timores
homo propter eos quod mirum si maior
in dilectione tenebatur suorum suorum
sociorum quos relinquebat interius
quam dilectione glorie sue quam habebit
in celis Idem li. 2°. de offic. Quod
tam insitum nature quam diligere
se diligere Idem super Lucam Omnia no
bis est Christus et querere infra de Christo
misericordia et pietate Item infra de Christi
passione Beda in sermone de digni
tate conditionis humane Beneficia
enim nobis ex amore dei collata nec
modum habere poterunt nec nume
rum nec finem Quippe cum nec
tempus ad intelligendum sufficiat
nec scientia suppetat ad laudandum
nec si totum tempus vite occupet
omnis absque mora laudes teneant gra
rum actionibus insistant potens
homo pensare quod debes Idem
Beda in quodam sermone septuagesi
ame initium hominis leue est vita
parce donatorum dum amoris Nunc
enim dei beneficia si potes et tunc
considera quid mereris tua facta per
pende tunc dominus omnibus actus
ipsos meditare et tunc nec digni
te iudicabis eo quod sentiens si in
intelligas quid mereris Ceterum ob
tunditur sensus confunditur animus

spiritus perturbatur si ab homine dinos
catur sed nec humana poterunt ab
sque mora pensari si diuina computes
beneficia que de amore gratuito per
cepisti Idem in sermone quodam de dic
undis Certum est enim quod si beneficia
dei uni que nullis precedentibus me
ritis nostris nobis collata sunt assi
due cogitaremus peccata in nobis aut
non dominarentur aut penitentia confri
gerent Quis enim mente concipere
non dicam verbis exprimere potest quanta
ta sint circa nos beneficia dei uni fe
cit enim nos cum non eramus rede
mit nos cum perijssemus et adhoc
celorum nobis gaudia repromisit I
dem in li. 2°. de compunctione cordis si
millies moriamur et si omnes virtutes
anime et corporis expendamus nichil
tamen ad hunc dignum gerimus ad ea
que recepimus de bonitate dei beneficia
glosa. Unde cum deus in nullo nostri
indigeat tamen cum non eramus ce
nos fecit animam inspirauit non qua
lemcumque sed talem qualem nulli exce
ptis amantibus de hinc paradisum
plantauit celum extendit terram
que substrauit inde luminaria celi nobis
accendit per uniuersum mundi repleu
dentia terrarum quoque fluminibus fon
tibus que replent campos quoque vir
gultis et floribus ordinauit Idem
in li. de reparatione lapsi nemo ama
torum carnalium nemo eciam si sic
in hoc super modum insaniens sit quo
ardescere potest in amore dilecte
sue sicut deus effunditur in amore
animarum nostrarum Idem ibidem non est in
quam aliquis omnino non potest non mi
nus amicus nec alius quisquam quam
qui sic nos aliquando dilexit quemadmo
dum ille qui fecit nos Item in eodem
Sicut optimi medicorum eos quos vi

decumt morbo longe egritudinis af
flictos in illis rigore temperant me
dicine et delicacius ac tenerius agunt
cum eis. Ita deus quos uidit uehemen
tius esse corruptos non tam districta
obseruancie reuocat ad normam uir
tutis sed sensim et paulatim ita ut
inquantum plurimos subleuet et sustentet
ne uideatur eis minus esse corruptio
repentina. Idem in eodem. Talis est
erga homines pietas dei quod nunquam
respuit hominem penitenciam agere
uolentem si sibi parcere et supplicatur
offertur eciam si ad summum quis ma
lorum peruenerit et si uelit inde reuerti
suscipit eum deus et amplectitur sicut
pius pater filium prodigum. Idem super
illud Math. xxi. Nouissime misit
filium suum etc. Homo si passus fuerit
semel iniuriam statim minuitur eius
dileccio et affectus uel certe si non mi
nuitur tamen non crescit. Dei autem
dileccio et misericordia quanto amplius offen
ditur tanto magis augetur. Plura
quere infra de Christo misericordia et pietate.
Item infra de Christi passione. Item
Crisostomus super Math. Deus inuitus et
cum magno dolore compellitur dampnare
peccatores. Non enim sic dolet deus
quod ipse a peccatoribus offenditur quantum
dolet uolentibus aliquem querere et perdere
cogitur qui uult omnes homines
saluare. Idem ibidem. Deus gaudet
non de suo lucro sed de nostra salute. Irri
tatur deus non de sua iniuria sed de
nostra perdicione. Idem libro 2o de conpunc
tione. Sufficiat sanctis ad compunctionem
cordis recordacione beneficiorum diuine
dileccionis donatur et omnem honorem
gloriam non sibi sed deo totaliter assignare.
Idem in eodem. Oportet recor
dari priorum delictorum etiam eos quibus
uenia ut intuentes quantum ingentem

nostrorum massam debitorum nobis remis
sit deus et eo amplius ipsum dili
gamus considerantes quod nisi mi
seracio eius nobis subuenisset pon
dus illud magnum peccatorum nostrorum
ad inferna nos supplicia profundius
depressisset. Idem in libro de laudibus sancti
Pauli. Caritate ergo et amorem
dei nostri non tam pro passione pen
sare debet precia mens humana quam
pro animo pacientis. Sic enim semel
Christus passus mortem pro nobis ut
paratus esset penam morte incompa
biliter grauiorem pro nobis milles su
stinere sed paratus non promisit quia
non apertum. Contrariant ergo hii
omnes qui sibi sapientes uidentur
et hunc diuini amoris vincem (?) enume
rant si possunt puto enim intel
lectum creatum tam alte erigi pos
se ut huius eminencia caritatis com
prehendere possit quia plene scire non
potest creatura quibus nos amore
dilexerit creator omnium deus. In-
dem in glossa super Johannem. Deus natura
misericors paratus est et saluet per
clemenciam quos saluare non potest per
iusticiam. Idem ad Ebreos. Impetra
uit Christus quia pro amore patrem pe
tiuit multa que multa in de corpore circa
crucem astancium crediderunt. Idem
moralium super Abacuk. Quamuis si eg
rotus et estuans febribus aquam
frigidam postulet et dicat ad me
dicum unum potior erratum vere pro a
nimo nostro medice clamabo
et non exaudies. Et uidens sapiens
et clementissimus medicus dicit suo
quo ipse dedam dare quid et quod postu
las non misereor modo quia ima
talis crudelitas esset et uoluntas tua
contra tuam salutem petit. Ita deus
noster et deus meus secundum pietatis et
clemencie sue pondera et mensuras nostre

dum non exaudit clamantem ad se
ut eum probet et magis purget
ad rogandum et quasi igne tribula
cionis excoctum puriorem faciat et iu
stiorem Ysidorus de summo bono Ille qui
nos malos tollerat non dubium quin
conversis nobis clementer cognoscat
Idem Videm cum deo nec secundum
quantitatem nec secundum qualitatem nec
secundum situm nec secundum habitum proprie mo
tum aliquid digne dici posset inest
tamen ei quodam modo latitudo caritatis
qua nos aberrantes revocat et colli
git et continet in unitate Inest etiam
ei longitudo qua nos malos longa
nimiter portet donec emendatos et
ad patrie restituat Inest etiam ei al
titudo sapientie per quam omnem sensum
sue scientie in immensitate superat
Inest etiam ei profundum quo dap
nandos inferius secundum equita
tem disponens pre ordinat Bernhardus in
epistola super illud misericordia domini ab eterno
et usque in eternum ab eterno propter predes
tinacionem in eternum propter beatificationem
una carens principio altera nesciens
finem Et quidem nos ab eterno predestinat
etiam in eternum beatificat Idem Et quoniam
divites es domine in misericordia quoniam magni
ficus in iusticia quoniam munificus in
gracia Idem in sermone Domine deus meus
non est quis similis sit tibi remu
nerator copiosissime reconciliator pyis
sime liberator quia gratis reppro
bulos iuste iudicas innocentes et
misericorditer salvas etiam peccatores Idem
magna est misericordia domini que formam
sui ipsius fecit domum mundi ita ut
parvus esuriret fons vite sitiret
deus virtus infirmaretur etiam vita mo
reretur Idem que maior misericordia quam
propter creaturam creari creatorem de
di redemptorem occidi vivificatorem
humiliari exaltatorem Idem pater tam

dedit filium quo redimeret servos misit
spiritum sanctum in spiritum quo servos adopta
ret in filios unicum filium dedit in precium
~~deum~~ redempcionis spiritum sanctum in signum
remuneracionis se ipsum totum servat
in hereditatem adopcionis Idem super
illud Apud dominum misericordia et copiosa apud
eum redempcio prorsus copiosa quia
tantum una gutta sed omnes gutte sa(n)g
wnis eius largiter per quinque partes
corporis domini nostri profluxerunt Quid Nota
ergo ultra tibi facere debuit et non fecit
Illuminavit cecos solvit vinctos redu
xit errantes reconciliavit reos iu
stificavit impios Triginta tribus
annis super terram visus est et cum ho
minibus conversatus est et tandem
pro hominibus mortuus est Idem a du
ri et indurati et insensati filii ade
quos non emollit tanta benignitas
tanta caritatis flamma tam ingens
ardor amoris tam vehemens ama
tor qui pro vilibus sarcinulis tan
preciosas merces exhibuit Non enim
corruptibilibus auro vel argento re
demit nos sed suo sanguine precioso Idem
quid ergo faciunt considerata tanta
et tam indebita misericordia tam gratu
ta et sic probata dilectio tam inopina
ta dilectio tam invicta mansuetudo
et tam stupenda amoris dilectionis
amorisque dulcedo Quid inquam hec
faciunt diligenter considerata nisi ut
considerantis animum ab omni penitus pra
va necessitate et abstrahant amore
ut ad se mirabiliter et immutabiliter
rapiant vehementer afficiantque faciant
pre contemptu quidquid sine contemptu
appeti nullatenus potest Idem Amat
deus hominem ex se toto quia tota tri
nitas amat si tamen totum dici potest
de infinito et simplici et incomprehensibi
li bono De patre autem divine maiestatis
dicitur Sic deus dilexit mundum id est homines

Ut filium unigenitum suum daret. De fi-
lio vero dei dicitur: Tradidit in mortem
animam suam. De spiritu sancto dicitur: paracli-
tus quem mittet pater etc. Bernhardus ym-
num quod deus dedit in precium nostre redemp-
cionis se fecit in minimum sic sumat in
premium nostre glorificacionis. Bernhardus ym-
ponit et apparuit in refectionem ani-
marum suarum. Idem super Cantica sermone
62. Deus summus factus est humi-
lis a amoris vim. Quis enim sic
fecit amor dignitatis nescius dig-
natione dives affectu pietatis potens
suasu efficax. Quid violencius tri-
umphat de deo. Amor denique semper
commendavit ut scias amoris fuisse
quod plenitudo effusa est quod alti-
tudo adequata est quod singularitas
associata est quod divinitas humanata
est. Idem. Maior est inquit ille ini-
quitas mea quam ut veniam merear.
Absit. Maior enim est dei pietas quam
que vis iniquitas. Quid ad omnem tri-
bulacionem ad omnem necessitatem apta
est nobis urbs refugii sinus matris
compassivus apta foramina petre videlicet
viscera misericordie dei mei. Certe ergo non pu-
lsacionum vel iudiciorum. Si pater misericordiarum
deus dicitur qui misericordia tamen et ori-
ginem accepit compassio iudicandi no-
vit attendi magis communi. Idem. Be-
nigna dulcedo suavitatis domini ihesu
multum potenciam modum commendabat
in omni peccatore videlicet longanimi-
tas in expectando et felicitas venie
in perdonando. Ad hoc quidem deus sus-
pendit diu suam ultionis a peccatore
contempnente ut quandoque graciam con-
ciliat impenitente. Idem. Ingenua por-
ta est vita tua domine ihesu offertur cum
omnibus et nemo illius compos est
nisi qui contempserit. Gaudeat ergo ille
quippiam est que precio damnacionem

adiudicabat gracia peccatorum. Idem.
Venia fieri posset tamen quod fecerat
deus nisi vita dei subvenisset. Cul-
pa enim et ulcio quam quam in hominem unus
venerat auferebat et tegebat semper
ad vindictam tempora iudicans quia
semper tendebat ad lapsum fragilitas
peccatoris. Idem. Nunquam bone spei
de tua pietate diffidat quia cum ini-
mici essemus rede-misti nos in sang-
uine tuo et reconciliasti nos deo nostro.
Certe sub umbra vite tue protectus
ad thronum gracie tue postulans ve-
niam curro clamans et pulsans
domine miserearis mei. Si enim ad me-
ream nos vocasti veniam non que-
rentes quanto magis veniam impe-
trabimus postulantes. Idem. Quos in
carne quesivit dilexit ipsum vide-
runt in vita que quesivit hominem et
vocavit peregrinum. Numquid ergo venientem
et postulantem eiciet foras. Idem. Ergo
fratres fidenter quod est in me michi
deest usurpans suscipiam de viscera-
ribus domini mei ihesu quia affluunt mi-
sericordia eius nec desunt foramina
per que effluat. Ipsi vita. Foderunt
enim manus eius et pedes eius latus-
que lancea perforavit perforaverunt. Itaque
per has rimas licet michi sugere
mel de petra oleumque de saxo durissi-
mo. Dico quid ad dubia durior est at
ad dubica durissimo vero ad horren-
da crimina supplicia. Idem. Propter man-
suetudinem et pietatem que predicantur
in te et de te domine ihesu currimus ad te
et post te audientes quod spernas
pauperes nec abhorreas peccatores. Idem.
Quid trepidas ad opus accede. Fruc-
tus est et tanta poena tempta-
tus absque peccato in poena maioris
fiet precio. Idem. Nunc cogitare suf-
ficiat qualiter dominus pro nobis venerat ad
nos subvenit nobis singularis illa

maiestas noluit cum mori ut vi
ueremus surgere ut regnaremus co
ulare ut repararemur et tandem us
q ad ultissima inclinata s̃ opa mia
ut nos constituet sup omnia opera
sua Idem in li° de ꝯfess̃ Deus amat
ut caritas nouit et veritas sedet ut
equitas dicatur ut maiestas re
git ut principium tuetur ut salus opatur
ut virtus reuelat ut lux assistat
ut pietas Idem sup Cum habitat. Vi
gilat sup nos ut indefessus et per
uigil ille singularis clementie oculus
non dormit neqz dormitat qui
custodit isrl et illud quidem utile
est quia non dormit neqz dormi
tat qui impugnat isrl Non enim
in nobis tam magna sollicitudo ge
reret si nobis tam magna necessitas
incumberet uideretur nec tam multi
plex nobis custodia nisi ptr multi
plices insidias poneretur Idem in s̃
mone Quatuor sunt fide magne
nne diuine videlicet remissio cu
stodiendus subtractio oportunitatis
virtus resistendi et sanctitas afferen
tur plura querere infra de xpi con
ceptione Idem de xpi natiuitate
Item de xpi passione Item de xpi mi
sericordia et pietate Eusebius cesa
riensis in 1 omel pape Maximini ꝯ
hominem dum amoris insigne est
quod int ipa mundi principia similitu
dinem et ymaginem dum dei sui per
inus homo accepit sed genere ampli
us est quod personam mei et forma
sui filius hominis deus auctor assump
sit grandi quidem dignatione primo homi
ni particulam uite de suo primus forma
tor infudit s̃ nunc genere maiori cari
tate pro eodem homine non tam sua
dedit s̃ semet ipm tradidit et impendit

Idem ibidem Magnum quidem michi est
de deo quod me secundum ce opus suum
s̃ multo plus est quod ipm tulisse
ideo impretium meum qui quid tam co
pioso munere ipa redemptio hominis a
gitur ut homo dum vale uideatur
Damascenus in sermone de quadragesima
in xpo iustum liberalis est magnus
et salus ualet bonus deus quod in
diuisione et collacione donorum suorum
plus gaudet ipe qui confert quam
ille qui suscipiunt dona salutis absque
Sedatus in sermon de die iudicii Cer
tum est verum quod si beneficia dei in
que nullis precedentibus meritis
nobis collata sunt assidue cogite
mus in nobis aut non dicant aut
primam corrigunt Anselmus in li°
Cur deus homo Conceptus est deus
homo ut homo fieret pannis inuol
uitur in presepio ponitur circumciditur
deridetur flagellatur cruci affigitur
moritur et toto corpore per effusionem
sanguinis sui passionum ꝯsummatur Se
neca in epla ad lucill Si dominus tibi do
naret in qua resplendet aliquid mar
moris non mediocre munus uoca
res s̃ magnum donatum reputares
et unde tibi istum quem trahis spiritum
unde habes istam lucem per quam ac
tus uite tue disponis et ordinas Mo
ne si gratus es dices deus hoc dedit
cuiqz michi semp ipe deus Idem plu
ra et maxima beneficia refert deus
in nos sine spe recipiendi et quia n°
ipe collato eget nec nos ei quidquam
conferre valeamus

De amore hominis ad deum Berg in
omel de dnica tria in aduentu
dni sup illud Math Btus qui non fu
erit scandalizatus in me Visis tot
signis tantis qz miraculis non scandali

zari quia scilicet potuit sed pacius admira
ri vim potentie infidelium mens grauem
in illo scandalum protulit dum illum post
tot miracula morientem vidit unde
et paulus dicit Nos predicamus christum
crucifixum iudeis quidem scandalum
gentibus autem stultitiam Stultum
quippe visum est hominibus ut auctor
vite pro hominibus moreretur et inde contra
deum homo scandalum sumpsit unde de
debitor amplius fieri debuit Nam
tanto deus ab hominibus dignius ama
dus et honorandus est quanto pro hominibus
et indigna suscepit Cauendum ergo
valde hominibus est ne in deo morte
despiciant qui dei miracula venerantur
Idem Presens amor caritatis namdu
tem a se excludit temporalis iocundi
tatis Idem in instaurino est ut illud
super omnia amemus qui super omnia
nos amauit Idem de fonte amoris
etiam non bibit qui adhuc in corde gerit
Idem dulcis est amor christi dulciter
amandus est christus ipse enim pestes
mentis sanat secreta cordis illuminat
mente impugnando sanat et amicus
exhilarando corroborat Idem Amor
na fulgens est feruor sancti amoris
ardens in mente per desiderium et splen
dens in facie per exemplum Idem super
Ezech omelia xii Magnitudo contempla
tionis non nisi deum amantibus con
cedi potest Idem Si autem in aliquo
creato cordis sui tui amor fuit occu
patus iam ex toto corde non amas
deum Idem ibidem Necesse est ut delu
tiato in nobis amore seculi solus a
mor conualescat dei Idem in libro xx moralium
super Job Tunc solum vera obsequia
deo reddimus si cum ipsi amantes fidu
ciam non timemus cum nos ad opera
bona non metus sed amoris affectus
dirigit cum mala mentis nostre iam non

placet etiam si liceret Idem ibidem
Mensura maior est amoris fiduciam
ubi adhuc maior est mens pura cogni
tionis Idem in primo moralium pena quippe
pe interrogat qui si quietus quis
reuertatur dum amat Idem Sepe in pigris
mentes amor ad opus excitat Idem
vero ingentium vero amare negli
git intra ingredi recusat quia non
studet videre quod appetit Idem in
omelia Si caritate diligimus etc que
infra de amore caritatis bonum Idem Si
adhuc pura seculo etc infra Idem in
viii moralium Si mens humana forti
desiderio in deum dirigitur quicquid
in hac vita videtur amarum dulce
existimat et omne quod affligit re
quiem putat cupere etiam per mortem
appetit ut obtinere vitam plenius
possit Idem in omelia penth Si quis
diligit me etc Idem electi amando
ardent loquendo alios accendunt
et quos illo tangunt protinus in dei
amore ardere faciunt Idem super Ezech
Tunc semel amor dei absorbuit cum
ad terrena foris desideria quasi inse
sibilem reddit Idem in x moralium vir
tuti mortis dei dilectio comparatur
quia que semel cepit a dilectione mun
di extinguit Idem nichil preciosius
deo virtute dilectionis et nichil deside
rabilius nobis quam contuitione caritatis
Idem Si dei vocantur filii queras
infra de caritate Aug in libro soliloquiorum
Deum amat quisquis quid amare potest
siue sciens siue nesciens Idem in ser
mone Amore dei nichil suauius
nichil sublimius nichil dignius nil
utilius nil iocundius inuenitur
Idem Solus deus sine molestia ca
tur cum iocunditate complectitur cum
securitate desideratur Idem cum incipit

Hamo amare deum non amabit in
homine nisi deum. Idem in li. de mori
bus ecclesie. Nichil aliud omnino virtu
tem affirmaverim nisi summum amo
rem dei. Unde temperancia est amor
integrum se prebens ei quod amatur.
Fortitudo non est amor omnia facile
tollerans propter id quod amatur. For
titudo non est amor omnia facile tol
lerans propter id quod amatur. Iusticia
autem amor soli amato serviens et propter
ea recte imperans et bene dominans ce
teris que homini sunt subiecta. Pruden
cia non est amor bene discernens et
eligens ea quibus adiuvetur in deum
ab hiis quibus impeditur ad amandum
deum. Unde michi videtur quod diffini
tio brevis et vera virtutis est or
do amoris ad amandum deum. Idem in
li. 2o de ci. dei. Erecta sursum corporis
forma admonet hominem ea que sur
sum sunt querere et amare. Idem in
viiio de ci. dei. Si sapiencia deus est ve
rus philosophus est amator dei. Idem in li.
de doctrina christiana. Qui vere diligit quem
non aliud quam unde nomen domini glori
ficetur optet. Idem ad volusianum. Quid
autem eligamus quod precipue dili
gamus nisi quo nichil melius inve
nimus hoc autem deus est cui si ali
quid diligendo vel preponimus vel equa
mus nos ipsos diligere nescimus. Solus
enim se novit diligere qui deum super
omnia diligit. Idem in li. de doctrina christi
ana. Ille ordinatam habet dilectionem
qui non diligit quod non est diligendum
et non eque diligit quod minus vel am
plius diligendum est. Idem ibidem. Omnis
peccator non quantum peccator est non est
diligendus. Sed omnis homo est diligen
dus propter semet ipsum et si deus homi
ne amplius diligendus est deus ampli
us quisque deum debet diligere quam
se ipsum. Idem in li. de cathechizandis
rudibus. Si deum amare pigeat
saltem redamare non pigeat. Nulla enim
maior ad amorem invitacio quam preveni
re amando et nimis durus est ani
mus qui dilectionem si nolebat impen
dere nolit rependere diligenti. Non enim
melius vel decencius quam per dilectionem
rependi potest quod per dilectionem im
pensum est. Diligamus ergo deum
qui ipse prior dilexit nos et unico
filio suo non pepercit sed pro nobis
omnibus tradidit illum. Idem maxi
me propterea prius querere super proximum t.
Idem super primam canonicam Iohannis.
Talis est quisque qualis est eius dilec
tio. terram diligis terra es. celum
diligis celum es. deum diligis et
quid dicam deus es. Audi prophetam
Ego dixi dii estis etc. Idem ibidem.
Dilige et fac quod vis. Sive taceas di
lectione taceas. Sive clames dilectione
clama. Sive corrigas et emendas di
lectione et corrige. Sive parcis dilectione
parce. Idem li. iiio confessionum. Anima vero
que deo per dilectionem iungitur illuminatur
melioratur perficitur. Cum autem creatu
ris dilectione copulatur tunc obte
nebratur peioratur corrumpitur. Corrum
pitur ergo quod non in esse nature
quod per ymaginem accepit sed in approxima
cione creature per quam dei gracia consistit.
Idem de natura et origine anime. Cum
audimus ut toto corde diligamus
deum hoc non dici potest de illa par
ticula carnis nostre que sub costis latet
sed de illa in qua cogitaciones fiunt que
merito appellatur hoc nomine quia
sicut motus non cessat in corde un
de pulsus venarum undequaque diffun
dat ita numquam quiescimus aliquid cogi
tando versare. Idem. Deum vere di
ligere est eum semper in corde portare

toto cum affectu circumspicere atque in ipso
delectari toto intellectu eum querere ac
eundem cum vera mentis mundicia
contemplari Idem dilectio tantum non
men est hoc est autem vera dilectio
ut inherentes veritati iuste vivamus
Idem dulcius dilectione nichil est dul
ce illum est dilectio sed dulcius factum
Idem tenete dilectionem dei ut quomodo
deus est eternus ita et nos in dei di
lectione maneatis in eternum Idem in ser
mone de questione sancti pauli Dili
gamus eum per quem facta sunt tempora
ut liberemur a tempore et figamur in eter
nitate Idem in libro de doctrina Nam qui
temporalia et eterna hoc interest quia
temporale aliquid plus diligitur ante
quam habeatur vilescit autem cum adve
nit Eternum ardencius ante diligitur
adeptum quam desideratum Non enim
facit animas nisi cum vera et certa spe
des est eternitas Idem cetera creatura
vilescat ut creator in corde dulcescat
Idem in libro confessionum Scintilla boni amo
ris de qua dominus dicit Ignem veni mit
tere in terram etc Igitur cum illa vene
rit et flammam pulcherrima fecerit omnem
cupiditatem carnalium ligna consumet
Idem ibidem quam miri sunt amantes o
dores tui amoris domine deus quo per
fruuntur illi qui nichil preter te diligunt
nil aliud querunt nil aliud eciam
concupiscunt Idem ibidem In mensus
es domine et sine mensura debes ama
ri et laudari ab hiis quos tuo precio
so sanguine redemisti Idem Absor
beat domine queso mentem meam ab
omnibus que sub celo sunt ignita et
melliflua vis amoris tui ut totus
tibi inheream sola que suavitas tue
dulcedine pascar Idem Anima amore
eterni ut eternus amor te eternaliter
amet Idem Quam summa est dulcedo
divini amoris et hilaritudinis prepus

incognita quam non habent nisi qui
sciunt Idem Anima amorem qui illius
amore tui descendit in utero virginis
et ibi sibi amorem tuo copulavit
amor humiliando se sublimando te
coniungendo limum sue eternitatis limo
tue mortalitatis Idem Quantum in
te crescit amor dei tantum in te cres
cit anime pulcritudo quia ipse amor
est anime pulcritudo Idem in epistola Tan
to nobis melius est quanto magis
in illum imus quo nichil melius Imus
autem non ambulando sed amando quem
tanto habemus presenciorem quanto eun
dem amorem hic potimus puriorem
amorem Idem in libro de moribus
ecclesie Nichil est tam durum aut ferre
um quod non amoris igne vincatur
quo cum se anima rapit in deum super
omnem carnis naturam libera et ad
miranda volitabit pennis pulcher
rimis et integerrimis quibus ad am
plexum dei castus amor innititur
Idem in libro confessionum Minus te domine
amat qui tecum aliquid amat quod
propter te amat o amor qui semper
ardes et nunquam extingueris cari
tas deus meus accende me tui a
moris igne continenciam iubes da
quod iubes et iube quod vis Idem
ibidem Domine amore tuo percussisti
cor meum et amavi te sed et ce
lum et terra et omnia que in eis sunt
ecce undique michi dicunt ut amem
te nec cessant omnibus dicere ut in
excusabiles sint omnes Idem ibidem
Pondus non ad ima tantum est sed ad
loca sua Ignis sursum tendit
sed lapis deorsum et inordinata sunt
inquieta ordinantur et quiescunt
pondus meum amor meus eo feror
quocunque feror dono tui amoris domine
accendimur et sursum ferimur in ar
descimus et imus ascendimus ascen
siones in corde et cantamus canticum

gradum Idem in x° decimo confess
Deus meus quid amo cum te amo
non corpus non decus temporis non
candorem huius lucis non dulces
melodias cantilenarum non florum
et ornamentorum et unguentorum suauem
olenciam non manna non mella
non membra carnis amplexibus
acceptabilia non hec amo cum
amo deum meum et tamen amo
quandam lucem et quandam cibum
et quendam amplexum cum amo
deum meum lucem videlicet et vocem
odorem cibum et amplexum interio
ris hominis mei ubi fulget anime
mee quod non capit locus ubi so
nat quod non capit tempus ubi
olet quod non spargit flatus ubi sapit
quod non minuit edacitas et ubi
heret quod non divellit societas
Idem ibidem Idcirco domine descendisti
ad nos vita mea et tulisti mortem me
am de habundancia vite tue intonu
isti clamans dictis factis vita mor
te descensu ascensu ut amemus te
et vocamus ad te Idem ibidem
languet domine anima mea fame amo
ris tui refocilla eam satiet eam di
lectio tua impinguet eam affectus
tuus impleat eam amor tuus oc
cupet me totum et possideat me to
tum Idem super canonem Iohannis
omel 2a quomodo poteris amare deum et
querere iussisti de amore mundi Idem in
libro de civitate dei Iter addiscendi amore
amando eum attendendo negligendo re
cedis Augustinus vel auctor libri de spiritu et
anima Certe domine quia me fecisti et
querere iussisti de amore ex tacito Idem
in sermone vel in libro de omnibus Ipse vis
desideriorum facit tollerancia laborum et
dolorem et nemo nisi pro eo quod delectat

suscipit sponte ferre quod cruciat
Idem In modico stat preter me domine
gustare per amorem quod gusto per ag
nicionem senciam per affectum quod sen
cio per affectum per intellectum plus tibi
debeo qui me reparasti totum sed nec plus
habeo qui me reparasti totum sed nec quod ha
beo quod sum Idem ibidem Tam diu
cruciatur anima mea humana quam
diu amat aliquid preter te domine deus
meus quia fecisti nos ad te et inquie
tum est cor nostrum donec quiescat in
te Idem epistola prima omelia secunda Non
non possumus amare deum si amamus
mundum et querere iussisti de amore mun
di Idem ibidem in libro confessionum amor
tuus domine suavis est et sanctus
Nam pectora que possidet sua dulce
dine et suavitate ac tranquillitate replet
Idem super epistolam Iohannis omnium sic
amoris quam dulciter capis quam forti
ter stringis quam sapienter erudis quam
glose illaqueas quam delectabiliter exercitas
quam fortiter inebrias Idem Ofelyo ad
dei Ex quo nascitur fervencius morum
puritas affectionum subtilitas intellec
tuum fecunditas virtutum dignitas
meritorum sublimitas premiorum Idem
ibidem omel yo Quamdiu eris pul
cri amando eum qui semper est pulcher
Idem ibidem super illud Non habebat spe
ciem neque decorem et sublevet tibi da
ret speciem et decorem et quam speciem
quem decorem pulchritudinem utique
caritatis et amoris ut curres ut
ames Si enim amas curris si cur
ris amas et pulcher es pulcher ergo
iam es sed noli pulcritudinem tuam at
tendere ne perdas quod accepisti illum
autem attende a quo factus es pulcher
ideo pius pulcher ut ille te amet Tu
autem totam tuam intencionem in illum

surge ad illum curre eius amoris
amplexus pete ab illo semper tunc
cade ut semper sit inter dm̄ suus est
qui amor castus permanens in secula
seculorum Amen Idem in li° de virgi. Do
tus valus per annulum figuratur uxor
de qua prouobis sunt sponsus manere Ide
in li° de meditatione Quare ego quantum
debeam diligere dm̄ qui me fecit cum
non non eram vedeunt quam pie
cum non eram et de nichilo me fe
cit cum non eram vedeunt sed non la
pidem non arborem aut aliquod de
animalibus sed voluit me hominem esse
dedit michi vivere sentire discernere
et intelligere penetrans eram ego sed
ad mortalem vitam ipse descendit mor
talitatem ipse suscepit mortem susti
nuit et mortem vicit et sic amor
te ad vitam me miserum misericordit
restituit Idem ibidem de multis ca
pitulis liberator meus liberavit me
quando errabam reduxit me quando ignora
bam docuit me quando peccabam corri
puit me quando contristabar consolatus
est me quando desperabam confortavit me
quando cecidi erexit me quando steti tenuit
me quando ivi duxit me quando veni susce
pit me hoc et valde multa talia val
de mirabilia fecit deus meus de quibus
erit michi valde dulce semper loqui sem
per cogitare semper gracias agere et pro
ipsius omnibus beneficiis possum
eum laudare et amare benedicere et
predicare Quid enim omnibus quod
illi rependam non habeo nisi ut illum
diligam Non enim melius aut de
centius quam predilectionem rependi potest
quod predilectionem impensum est Plura
queras infra de caritate Item infra
c° de proximo Item infra de gradibus amoris
Item supra de amore dei et proximi
Ambros. in epistola Cum mens igni

divini amoris decoquitur ab omni peccatorum
inquinamento purgatur Idem celestis
amor quia celestia amat celestibus fru
gitur et ad celestes delicias ardenter
anhelat Idem Vehemens amor re
queras infra supra de amore mundi
Idem in li° de fuga seculi Tu sutur
autem et hetur. xviij. q. i. Cui porcio
deus est nichil debet diligere nisi de
um hec est vera sacerdotis fuga ab
dicacio domesticorum et quedam alie
nacio carissimorum ut a suis et fu
ncte se abnegent qui servire deo cupit
Item Ambros. super illud beati imma
culati Notam fac michi viam in qua
ambulem etc Tu qui ambulare desi
deras dona carne tuam et sic am
bulabis velocius ambulas aut
si amas Non enim addit passibus
sed affectibus currimus Idem in li° suo
de officiis Quod etiam iustum naturaliter
quam amantem se amare Idem in ser
mone Vangelus amor et servitus
invicem sibi inimica est Ipse vero
servitus et amor semper impar est
Ille frequenter cum cum simulacione
diuidit Iste vero dum sua est cum gra
tulacione tractat Ille frequenter mer
cede despicit quamvis iste vero se
penus assumit alienum Idem ad the
odosium imperatorem nemo maiori
fiducia utitur quam qui diligit
ex affectu Crisos in li° de laudibus
sancti pauli quem divinus amor
semel absorbuit cum foris adter
rena desideria quasi insensibilem
reddit Idem super Math. omnes species
et iusticie in malis hominibus in
veniuntur sola vero gratia vera amo
ris non nisi in amantibus deum
reperitur Idem in li. de compunctione cordis
hic amancium mos est quere supra
de amore in generali Idem super Iohannem
vitam hominis nichil tam clarum

et securitatem facit sicut amor dei Idem
li. de conspiratione cordis si amor cor
poralis ita dementiam tenet animam ut
ab omnibus etiam actibus eam cogat
abscedere et in illo solo quem amat
cogitationum suarum tenere quomodo non
amor christi ab omnibus corporalibus velut
abstrahet animam sibi et soli corpo
riet ac desideriorum suorum vinculis sibi co
stringet Idem ibidem hoc agit vis
amoris ut si anima toto affectu desi
deria sua contendat ad celum degere
si ab ministratur interius atque inter
homines commisceri se neglat vita si a
liquis corpus trahat etiam si appellat
Idem sufficit satis et quere supra
c. proximo Idem vehemens amor quere
supra de amore in generali Idem in li. de
laudibus sancti pauli Caritati vel
amori christi nichil similius quam tantum
potentius amoris quantus in apostolo
paulo fuit Sic enim christum sic sitiebat
quere infra de amore contracto Idem
ibidem Quis audeat blasphemando
dicere quere infra de amore contracto
Idem super ioh. Cum peccatorum corporis
tenebras deserunt hii sunt maxime
qui deum ut oportet diligunt Idem qui
vult deum amare necesse est ut adiat
divicias et qui voluit amare divici
as necesse est ut adiat deum Ieronimus
ad damasum papam ubi metus est non
est perfecta dilectio qui autem diligit deum
non ideo mandata custodit qui aut
timore pene aut premium aviditate com
pellitur sed quia hoc ipsum quod adeo in
betur est optimum ubi enim metus
est ibi non est perfecta dilectio Idem pro
logum ad phil. Cum presumit de di
lectione eius et quere supra de amore
in generali Idem in epistola nichil amantibus
durum nullus labor difficilis in amo
re amemus et nos christum et facile
videbitur omne quod difficile videbatur

Idem in sermone hoc habet proprium impa
tiens amor et quere supra de amore
in generali Idem Augustinus est amor dei so
litudinem amat peccatum deum amare
non potest Idem Verus amor non delec
tatur nisi in infimis quia celestibus
fruitur deliciis plura queras supra de
amore in generali Item infra de caritate
Item infra de amore proximi Ysidorus
de summo bono li. 2o c. 3o Fortis est
ut mors dilectio quia sicut mors vio
lenter separat animam a corpore sic et
dilectio dei violenter segregat animam
a mundano et carnali amore Idem ibidem
c. xxxi Aliud est non peccare amore
dilectionis dei non peccat horrescit ce
malum amplectendo iusticie bonum no
etiam cum delectatio peccati etiam si sce
leris impunitas promittatur Dum non
sola pena supplicii inire mala respuunt
quamvis non compleat opus peccati vivit
tamen in eo voluntas peccandi dolet
quod sibi illicitum quod lex noscit prohibere
Ille ergo mercedem boni operis percipit
qui amando deum iusticiam facit non
is qui eam solo metu penarum invitus
custodit plura quere infra de amore
proximi Item de caritate Idem de dilec
tione dei Bern. in li. de amore dei Dili
ges dominum deum tuum Luce x Quatuor
in nobis et ambo in deum et tam con
gruit affectus In eo namque quod dicit
toto corde totum sibi vindicat vendi
cat voluntatem per hoc vero quod dominus
dicit in tota anima totum sibi vendicat
intellectum amore In omnibus autem verbis
mentem per caritatem in tota vero mente
memoriam per fruicionem sapientie Primo aut
horum scilicet voluntas addit animam trahit
permonet secundo scilicet amor permonet
Tercio scilicet caritas contemplatur Quar
tum scilicet sapientia fruitur amore sua
intensive caritatis Idem ibidem non
pure primo diligitur deus et absque intui

tu primum diligendus sit vacua namque
vera caritas esse non potest sed nec
mercenaria esse debet Quippe non querit
que sua sunt affectus enim est amo
ris non contractus vendicionis Idem
super cant Non abducitur blandiciis non
seducitur fallaciis nec minis frangitur
hoc est toto corde impermixtis ex to
ta anima inductis ex totis viribus
inseptis ex tota mente Tota enim
anima diligendus est deus in premissis
quia magna valde dedit sed maiora pro
misit / Promisit enim a labore requiem
a servicio libertatem a timore securitatem a
merore consolacionem a morte resurreccionem
a resurreccione vero plenam leticiam
et exultacionem Merito ergo dandum
est ei si quid a nobis dignatur postu
lare sed ipse petit et dicit fili da michi
cor tuum vult ergo a nobis diligi vel
amari qui postulat cor sibi dari Idem
in libro de diligendo deum causa diligendi
deum deus modus vero est sine modo
diligere Ceterum deum quantum sit dilige
dus est Dubitari potest utrum nam quo me
rito suo an quo nostro commodo dilige
dus sit deus Dare ad utrumque ibi idem
Unde enim non plane michi occurrit ali
am dignam causam sine causa diligendi
deum preter ipsum solum Porro si dei
meritum queratur quo saltem merito suo di
ligendus sit deus id est principium quia
prior dilexit nos Idem ibidem ihesu
non est amor tuus otiosus qui te di
ligunt non torpescunt non amor est
tuus transitorius sed eternus Dignus
ergo plane dignus est ut redametur
a nobis multum quippe meruit ipse a
nobis quia in multis dedit se ipsum no
bis Quid enim melius se ipso poterit
dare tibi Ipse namque se ipsum nobis dedit
in precium nostre redempcionis se fecit in meri
tum nostre virtutis se servat in premium nostre
glorificacionis se ipsum exponit et apponit
in refeccionem animarum cum angelis suis

sanctis Dignus ergo plane dignus
est ut redametur a nobis qui tot et
tanta ac talia dedit nobis preterea
si quis advertat quis ille sit qui nos
amavit Deus enim ipse rex glorie rex
regum et dominus dominancium cui omnis lingua
wa loquitur et omnis spiritus confitetur
et omne genu inclinatur celestium terres
trium et infernorum Vera ergo et gra
tuita est huius maiestatis divine ca
ritas non querentis que sua sunt sed
que nostra Dominus autem et tanta qua
libet caritas exhibetur Cum adhuc in
quit inimici essemus reconciliati sumus
deo per mortem filii eius et cum adhuc
peccatores essemus Christus pro nobis mortuus est
iustus pro iniustis etc. Dilexit ergo nos
deus et gratis dilexit et dilexit ini
micos sed quantum dilexit sic inquit deus
dilexit mundum id est hominem ut filium suum
unigenitum daret etc. Dignus ergo pla
ne dignus est ut diligamus eum qui
ipse prior dilexit nos Denique dileccio
que tendit in deum tendit in immensum
tendit in infinitum Nam et immensus
et infinitus est deus quis itaque vel qua
lis potest esse finis vel modus nostre
dileccionis Nam amor iam non gra
tuitus est sed rependitur debitus Facile
proinde plus diligit qui se amplius
dilectum intelligit Quid ergo retribuam
domino deo pro omnibus que tribuit et
retribuit michi Idem ibidem Considera
quid ei debeas qui tanto precio te rede
mit Si enim me totum pro me facto
debeo factori meo quid retribuam pro me
refecto et recreato ac redempto re
demptori meo Et pro me si refecto
sit redempto salvat suo sanguine pre
cioso Non enim tam facile refectus
ac redemptus sum qui factus nec
in omnibus vel in tota mundi fabrica tam
fatigatus est auctor et fabricator
mundi quantum in refeccione vel in re
dempcione mea qui ibi dixit et facta

sunt hic no sustinuunt in das sius
multas contradictiones insultus su
os plures obseruationes in uitorantis
suis illusiones in morte etiam ergo pro
brationes Inope etiam prime creato
nis me michi dedit Inope uero recre
ationis se michi dedit et me michi
reddidit Datus ergo et redditus me
sibi debeo et bis me debeo Quid at
retribuam deo pro se ipso Nam et si me
milies rependere si possem quid ergo
sum addam Iuste ergo totam sibi me
am uendicat uitam qui pro me po
suit suam Id enim ratio dictat et
iusticia naturalis urget totum scilicet
dare illi a quo se totum habet et ergo
se totum toto debere talem diligere qui
se totum dedit gratuito amore Apud
eum quippe dominus deus ut ueniunt
de nobis quia in multis semet ipsum de
dit nobis Quid enim se ipso melius
poterit dare uel ipse Igitur dignus
plane dignus est ut reametur qui
ipse prior dilexit nos Idem super Cant
Valde michi amandus est per quem
sum uiuo et sapio Qui tibi domine
non sapit desipit et qui curat esse
et uiuere nisi propter te pro domine pro nichilo
et dum michi est et dignus plane est
morte qui tibi ingratus est Idem in
libro de amare dei Te domine uelle et
uehementer uelle quod est amare te et
te singulariter amare quia amare uo
dignaris cum aliqua alia re siue
carnali siue spirituali siue terrestri siue
celesti que non amatur propter te hoc
demum est non nisi bonum uelle hoc
est bene qui uult omnia bene quia habet
quis te iugiter amat te Idem ibi
dem Spiritus est deus et ipse concupiscit
decorem anime illius quam aduenerit
in spiritu ambulantem et curam carnis
in desideriis non perficientem perfectum
eius animam suo amore flagrantem
concupiscit Idem in libro de xii gradibus
Spiritus deo dicit est qui habet deum habet
autem quis deum iugiter habet deum
Idem super Cant sermone xxx Inter anime
amor dei est hunc fides concipit spes
parturit spiritus sanctus format lectio lectitat
meditacio pascit oracio uero illuminat
et confortat Idem Felicitas amat deum
qui amore ardet felicius qui languet
sed felicissime qui moritur pro amore Idem
super omnia te michi domine bone Ihesu
reddit amabilem calix quem bibisti opus
redempcionis mee hoc omnino nostrum amorem
facile uendicat tibi hoc est inquam quod
ad te nostram deuocionem et blandicius alli
cit et plus mouet et instinctus cogit
et magis urget et forcius attrahit et
arcius stringit et uehemencius afficit
et delectabilius indulcescit Idem Ca
ne iudeus et paganus nequaquam ta
libus aculeis mactantur amoris quales
experitur ecclesia que ait uulnerata caritatem
te ego sum et iterum fulcite me floribus
stipate me malis quia amore langueo
Cernit enim ecclesia sponsa Christi regem su
um salomonem in dyademate quo coro
nauit eum mater sua Cernit unicum
summi dei patris filium crucem sibi baiu
lantem cernit cesum et consputum ip
sum dominum maiestatis cernit
auctorem uite et glorie clauis confixum
lancea perfossum obprobriis saturatum
cernit tandem illam dilectam animam po
nentem ipsam pro amicis uel ut uerius
dicam pro inimicis cernit utique hoc
omnia ad suam ipsius magis gladius a
moris transfixerat et dicit fulcite me flori
bus stipate malis quia amare quibus sua
ui languo usque in morte facile ergo plus

diligit sponsa quae se amplius diligit. Dignum igitur plane dignum et iustum est et omni ratione dignissimum est et iustissimum et illum super omnia amemus qui super omnia nos amavit. Quid enim retribuam domino pro omnibus que retribuit mihi nichil autem quod retribuam nisi ut ipsum diligam. Diligam ergo te domine fortitudo mea. Dominus firmamentum meum et refugium meum et liberator meus deus meus adiutor meus et sperabo in eum protector meus et cornu salutis mee et susceptor meus. Laudans invocabo dominum etc. Calicem salutaris accipiam et nomen domini invocabo. Vide quomodo unum quod sine modo deus a nobis amari meruit qui prior ipse nos amavit tantus et tantum et tam gratis tales ac tantillos quales nos sumus qui ad ipsum comparati nichil sumus. Plura quere infra c. proxima. Item infra de dilectione. Origenes super Exodum xx. Si non tota fide cum deo tuo permaneas pro sceleribus que commisisti zelotipus est omnes motus tuos et incessus tuos et appetitus novit nichil in te latitum nichil etiam dissimulatum vel prodigium unde potest. Apostolus in epistola permittit deus pure qui sibi vero sunt ex amore. Plura quere infra de caritate. Richardus de sancto victore. Amor divinus vere perfectus dulcissima est que non solum iniurias sed et ipsam mortis amaritudinem vertit in dulcedinem. Idem. Amor dei est dulcedo saporis intimi et quanto ardentius amat tanto suavius gustat. Idem. Si tepus ut mens tua placida tranquillitate te funditus divinus amor absorbeat. Idem. Splendide vestes amoris sunt virtutes spirituales quibus amor ornatur et decoratur. Cingulum enim quo cingitur amor dei est gaudium spirituale ubi amor ibi spes ibi gaudium letitia

tus amoris est suavitas orationis ternital est eius simplicitas intentionis quia simplex amor simplicitatem amat. Idem. Amor divinus est ignis lux mel vinum et sol. Ignis enim est in meditatione mentem purificans a sordibus vitiorum. Lux vero est in oratione mentem irradians claritate virtutum. Mel autem est in gratiarum actione mentem dulcorans dulcedine divinorum beneficiorum. Vinum vero est in contemplatione mentem inebrians suavi et iocunda delectatione. Sol est in eterna beatitudine mentem clarificans serenissimo lumine et suavissimo calore mentem confortans in ineffabili gaudio et perhenni iubilatione. Basilius in exameron. Balsamum suavitatis est amor christi per quem recedimus ab amore mundi. Idem. Thesaurus indeficiens est amor dei quem qui habet dives est qui non habet pauper est quantumcumque dives esse videatur. Idem. Unguentum suave et optimum est amor sui boni quo pestes mentis sanantur et cordis oculi illuminantur. Cassianus in collationibus. Que plena est divino amore fragrat desiderio magis eternorum quam super omnia sibi redolent aromata virtutum et suavitates celestium gaudiorum. Hugo de sancto victore in libro de arra anime. Tanta est species pulcritudinis divine ut qui viderint eam invidere non possit non diligere. Idem ibidem. Queramus ergo qualiter ad amorem possimus pervenire quia ipse colliget et stabiliet corda nostra ipse pacem restituet et continua perfecta leticiam consolatione. Idem. Nemo autem potest amare quod nescit et ideo si deum amare cupimus prius eum agnoscere semper satagamus sapienter cum ipse dicat

sit qui sciri et non amari queat
et quo magis scitur et videtur tanto
magis diligitur et amatur. Volen-
tem ergo huius summi boni adver-
tere principia prius oportet animo et men-
te recedere ab omni perturbatione ac
fluctuatione visibilium rerum atque ad
illa conscendere et penetrare plenaria
ubi quies summa ingens tranquillitas
pura serenitas inveniuntur et mellif-
luus quod moveat ... qui inten-
tum sollicitatus animum. Dum diu enim
vacamus in rebus huius seculi. Beda
non possumus libere cogitare supe-
rna. Hec anima se de hoc mundo conatur
et etiam diligat amplectatur deum
ut possit videre eum quem tanto
plus videt quanto magis seculo
moritur. Idem magnitudo autem huius
contemplationis non nisi amantibus
concedi potest. Debet ergo cor integre
servare videlicet voluntatem compedi-
tam ab affectionibus alienis vanis
etiam vel intellectum a sollicitudinibus
superfluis et districtis quia sanctus spiritus
discipline effugiet fictum et auferet
se a cogitationibus alienis que sunt
sine intellectu memoria etiam ab o-
tiosis negotiis non inquam a neces-
sariis occupationibus et hoc est
deum diligere ex toto corde scilicet ut cor
tuum non sit inclinatum ad alteri-
us rei dilectionem nisi in deo et propter
deum. Si amor cordis tui fuerit in
aliis occupatus iam ex toto corde
non diligis dominum deum tuum. Glossa
super illud psalmi Domine ante te omne
desiderium meum. Amor dei est cla-
mor cordis apud deum. Non enim
desinunt orare qui non desinunt ama-
re. Dyonisius in libro de divinis nominibus.
Scribit autem divinus Ignatius:
Amor meus crucifixus est.

De amore dei et proximi. Gregorius.
Sicut in duobus lignis superiori vi-
delicet et inferiori vestis texitur
ita in duobus preceptis amor et cari-
tas operatur scilicet in dilectione dei et
proximi. Idem in omelia xxxi post pentecosten.
Si quis aliquem amat quem propter deum
non habet amat caritatem non habet sed habere
se putat. Amor enim verus est cum
et in deo diligitur amicus et propter
deum diligitur inimicus. Idem in moralibus.
Per amorem dei et proximi gignitur
et per amorem proximi amor dei nutri-
tur. Idem in omelia. Ad amorem dei et
proximi plerumque plus exempla quam
verba inmovent audientium corda in
amore. Idem. Deum et proximum per-
fecte amare iam ad ingressum regni
celestis est tendere. Idem super Ezechielem. Ha-
bent quoque mense altaris latitudinem
cubiti unius quia electorum corda in am-
oris amplitudinem dilatata et deum
quem non vident et proximum quem
vident diligunt et medullitus sen-
tiunt sed tamen diligere possunt quan-
tum debent quia non adhuc vident
quem diligunt ubi enim maior est
mensura ibi etiam maior est men-
sura cognitionis ubi etiam maior est
mensura amoris. Augustinus in libro de lau-
dibus caritatis. Totam amplitudi-
nem et magnitudinem divinorum eloqui-
orum possidet caritas qua deum et
proximum diligimus que radix est om-
nium bonorum. Unde et veritas ait in
hiis duobus mandatis tota lex pen-
det et prophete. Si ergo non vacat per-
quirere infra de caritate. Idem ad Vo-
lusianum. Omnes hee que disputationes
quorumlibet philosophorum que leges quarumlibet
civitatum duobus preceptis christianorum
nullomodo poterunt comparari. Diliges
inquit dominum deum tuum ex toto cor-
de tuo et ex tota anima tua et pro-

proximum tuum sicut te ipsum. Hic autem tradit philosophia quod omnes naturarum causae non nisi in solo Deo sunt omnium conditore. Hic etiam ethica quia vita bona et honesta non aliunde desideratur quam cum ea quae diligenda sunt diliguntur, hoc autem Deus scilicet et proximus. Hic etiam logica quia veritas et lumen animae rationalis non nisi Deus. Hic etiam laudabilis rei publicae salus, quia non aliter custoditur optime civitas quam cum bonum commune quod est Deus diligitur atque in illo se invicem homines amore sincerissimo complectuntur. Idem ibidem. In hac dilectione virtus non est nisi diligere quod diligendum est. Idem. Diligere prudentia nullis modis molestiis avertitur, fortitudine nullis illecebris abduci temperantia est, nulla superbia posse divelli iustitia est. Idem in libro de doctrina christiana. Quatuor amoris diligenda praecipiuntur: unum quod supra nos est scilicet Deus, alterum quod nos ipsi sumus, tertium quod iuxta nos est scilicet proximus, quartum quod infra nos est scilicet nostrum corpus. Idem ibidem. Haec est regula dilectionis divinitus instituta ut Deum toto corde et propter se, proximum vero propter Deum diligas sicut te ipsum, id est ad quod et propter quod te ipsum diligere teneris, ipsum in bono; ergo diligendus est proximus non in malo et propter Deum non propter se ipsum. Idem ibidem. Omnis peccator inquantum peccator non est diligendus, sed homo omnis diligendus est propter Deum, Deus autem diligendus est propter semetipsum. Et si omni homine amplius diligendus est Deus, amplius debet quisque diligere Deum quam se ipsum. Solus quidem ille se novit diligere qui Deum super omnia diligit. Ambrosius super Lucam. Ergo quid nemo proximus magis quam qui vulnera nostra curaverit

diligamus eum quasi Deum; diligamus etiam eum qui unitate alterius corporis compatitur. Non enim cognatio facit proximum sed misericordia, quia misericordia secundum naturam est. Nichil enim tam secundum naturam quam iuvare consortem naturae. Ysidorus de summo bono libro 2o capitulo 3o vel secundum alios. Augustinus super Iohannem. Arbitror propterea spiritum sanctum ideo bis datum semel in terra et iterum de caelo ut nobis commendarentur duo praecepta caritatis scilicet Dei et proximi. Unus spiritus et duo data, una caritas et duo praecepta, quia non alia caritate diligit proximum quam illa qua diligit Deum. Ro[bertus?] sequitur nisi etiam caritate Dei qui sibi amore non dividitur proximi. Et quia fraterna societate sequitur ad Deum dilectionis perpetratione propria nec potest Deum diligere qui non perseverat in dilectione proximi. Oberunt(?) Christus cum Deus est et homo. Totum ergo Christum non diligit qui hominem odit. Idem in libro diffinitionum. Caritas est perfecta dilectio in Deum et proximum quae amorem complectitur utrorumque. Plura quaere infra capitulo proximo. Glossa super illud Ecclesiastici xvii. Addidit illis disciplinam. Hoc enim naturalis et lex instruit ut Deum toto corde tota anima tota virtute nostra diligamus et mandata eius in Dei et proximi. Gregorius in moralibus. Dilectione custodimus. Plura quaere infra capitulo proximo.

De amore sive dilectione proximi

Gregorius in moralibus. Tantus amor caritatis nos sociat ut quod quisque in se ipso non accepit hoc in alio se gaudeat accepisse. Idem in eodem. Probatio caritatis non est signa facere sed unumquemque ut se ipsum diligere, de Deo vera cognoscere, de proximo vero meliora quam de se ipso sentire. Idem in moralibus. Unaquaeque anima quantum lata fuerit in amore proximi tanta alta erit in cog

nota

intione dei plura quere infra De
caritate Item infra de dilectione Bern(ardus)
sup(er) Cant(ica) Audiens unusquisque ae
stimatur de mensura dilectionis et
amorem quem habet ad deum et ad pro
ximum ut ubi gracia que multum
habet amoris magna sit que vero
parvo parva sit que autem nichil nichil
sit dicente ap(osto)lo Si caritatem non ha
buero nichil sum plura quere in
fra de caritate Beda sup(er) illud Joh(annis)
ult(imo) Symon Iohannis diligis me plus
his Item Greg(orius) Amorem nostrum er
ga proximum plus opera bona loquantur
quam lingwa ut in ipso bono opere
proximi amari se videant et tamen
tantum non possumus quantum volu
mus operari tunc omnipotenti deo suf
ficiant occulta cordis nostri Idem in vii
moral(ium) Cum in prosperitate positus ama
tur in bonis incertum est an per
sona vel prosperitas amatur In bonis
enim non cognoscitur amicus et
in malis nobis abscondit inimicus
Cum ergo adversitate proximum desperat
apte convincitur quod hunc in prosperis non
amavit Idem Qui utilitatis tempore
assumptus est tam diu diligitur quam
diu utilis erit Idem in v° moralium
Pena quippe interrogat si quis vera
citer proximum amat Idem in omelia
Vis amoris hoc agere solet in animo
et quere sup(ra) de amore in generali Idem
ibidem Si vimus proximum amare cum
vivat quam non tamen eo etiam in illi
us necessitate ea que sibi nociva sunt
patitur Idem Si quis quelibet amat
que non propter deum amat caritatem
non habet sed habere se putat Idem in
alia quadam omelia Ad filium reguli vo
catus est deus noluit venire ad ser
vum vero centurionis non venit iam
rogatus veniens ergo et nos proprium
ut quem plus amare deum videmus

Mum eadem amplius nos amemus
Idem in pastorali Nam sunt eadem ipsa
bona que imitari non possumus sed in
aliis amamus et amando fiunt que
utique amantur in nobis Hinc ergo pen
sent mundi quanta virtutis est amor et
caritas que alienum laboris opera nostra
sine suo labore facit Idem in registro
Nec ab esse credendus est qui per amo
ris vinculum alteri adheret Idem
sup(er) Ezech(ielem) Tunc quisque portat proxi(mum)
quantum amat Si enim amas portas
si desistis amare desistis et tollera
re Idem in registro Dum nos nobis
per operacionis [illegible] apem [illegible] quasi am
bulantes plurimum nos iam nobis ma
nus tenemus fit quod [illegible] promi
sione caritatis ut eo fortior robusti
us amor et dilectio perfigurat quo et
altero alter innititur. Non enim ab
esse credendus est et sup(ra) Idem unde
Credat michi caritas tua quia val
de contristatus sum de tristicia tua
ac si inter nimia ego pertulissem dum
tis enim mandatis perficimur proximos
sicut nos met ipsos diligere corporum
langworibus tamquam propriis condolere
Idem in omelia Si quid impendi nobis
recte volumus hoc aliis facere depu
tamus si vera caritate ac vere di
lectionis illorum separamus Greg(orius) Naza
zenus in libro primo appallogeticorum In
chil est tam validum ad dilectionem qua
si contraria parte constet affectio Aug(ustinus)
in ep(isto)la Debet omnis homo proximum
diligere tamquam semet ipsum ut quomodo
potest hominem vel beneficencie consola
tione vel doctrine informatione vel
discipline cohercione secum ducat
ad colendum deum Idem in libro de
moribus ecclesie Qui diligit proximum
agit quantum potest ut salvus sit corpore
salvus quod sit animo sed salus corporis
ad salutem anime referenda est plura

queras infra de caritate. Idem in libro omeliarum 40. Quatuor sunt dilectiones.
Una est carnalis inter virum et uxorem
et hec licet sit licita tamen de se non
est meritoria quia etiam in brutis anima-
libus inveniuntur passeres enim nidos
faciunt coniugia habent una confovent
pullos nutriunt. Quamvis autem hec dilec-
tio non sit meritoria de se potest tamen
hec dilectio fieri meritoria quando scilicet
vir diligit uxorem quia bona et vir-
tuosa est vel ut virtuosa sit. Tunc
enim non diligit uxorem propter pulcri-
tudinem sed propter virtutem et sic redu-
citur ad istud preceptum Diliges proxi-
mum sicut te ipsum id est ad gratiam in presenti
et gloriam in futuro. Unde scriptum est
ad Ephe. 5o Viri diligite uxores vestras
sicut Christus dilexit ecclesiam. Secunda di-
lectio est naturalis qua pater diligit fi-
lium et ista licet sit licita tamen non
est meritoria. Non magna enim laudatione
dignum in homine quod video in tigride et
in serpente. Serpentes namque et lupi
amant filios suos. Non est ergo lau-
dandus homo qui filios amat sed de-
testandus est homo qui filios non
amaret. Hic enim filios amas pecori-
bus comparans. Hic non amas ser-
pentibus comparans. Potest etiam hec
dilectio fieri meritoria quando scilicet
pater diligit filium quia bonus est
vel quia bonus sit. Tunc enim non
diligit filium ut filium sed diligit Christum in
filio suo et tunc reducitur ad istud ad
istud preceptum Diliges proximum sicut
te ipsum. Sicut scriptum est Vos patres
nolite ad iracundiam provocare filios
vestros sed educate illos in disciplina et
timore domini. Tertia dilectio est socialis
sive consuetudinis que contrahitur
ex consuetudine cohabitandi colloquendi
et conveniendi que licet sit licita non
tamen est meritoria cum etiam sit
inter animalia. Duo namque equi sil

manducaverint et desiderant se videre
ad aliam viam procedit unus festi-
nat alter vix regitur a sessore et
tamen se promovet impetu suo donec
ad amicum equum perveniat. Cum autem
pervenit quasi in loco suo quieto requi-
escit. Quamvis etiam ista dilectio non
sit de se meritoria potest tamen fieri
meritoria quando scilicet quis dili-
git amicum quia bonus est et vir-
tuosus vel ut virtuosus fiat et
sic talis dilectio reducitur ad illud
preceptum dei de dilectione proximi.
Unde scriptum est Amicus fidelis me-
dicamentum vite et immortalitatis
qui metuunt dominum invenient illum.
Quarta dilectio virtus qua quis aliquem
diligit propter fidem virtutem et boni-
tatem et ista dilectio de se est merito-
ria de qua datum est preceptum Dili-
ges proximum tuum sicut te ipsum. Hec
enim dilectio non potest esse inter
animalia que carent fide et virtute
et bonitate. Idem in libro 8 de trinitate.
Ex una eademque caritate deum et
proximum quia diligimus sed deum propter se-
met ipsum nos autem et proximos propter
deum. Idem in libro 1o de doctrina christiana.
Quanto supra naturam et excellentia
est divina substantia est tanto pre-
ceptum quo diligimus deum a pro-
ximi dilectione secernit. Idem in libro
de doctrina christiana. Omnes eque di-
ligendi sunt sed tamen omnibus pro-
desse non possis tunc hiis potis-
simum consulendum est qui pro
locorum et temporum vel quarumlibet re-
rum oportunitatibus constricti tibi
quasi quadam sorte iunguntur. Idem
in libro de coniugiis adulterinis. Quali-
bet sunt facienda non iubente lege
sed libera voluntate et ea sunt virtus
in officiis gratiora que cum liceat
nobis impendere non tamen cumpa

caritatis impendimus proximo propter
deum Idem in libro de defensione contra
Curramus credendo sperando desideran
do et elemosinas dando malis qui
ignoscendis hyllarie et concorde cur
rendo quoque unice ut adimeantur
orando et sic audiamus precepta
proficiendo ne tunc negligamus ad
plenitudine caritatis Idem in epistola
Conveniet diligencia dilectionis similiter
tum castigare largitionum simulare
ambos amare si ambo offendunt
si ambo diligunt ambo molestare
quidam egri sunt indignant si am
bo sanari gratulant Idem in libro pri
de trinitate dei propter hoc voluit deus
omnes homines ex uno homine procre
ari ut omnes homines mutuo se dili
gerent et amarent et ut non solum
nature similitudine sed etiam homines
aut quia iusti sunt aut ut iusti sint
debet amare sic enim diligis proximum
sicut te ipsum Idem omnis pecc quie
supra proximo Idem in libro de trinita
te dei profectum odium debet malis qui
secundum deum vivunt sic ut nec propter ma
lum oderit hominem nec amet vitium
propter hominem sed enim odit vicium
tunc amat hominem Idem in libro de do
no perseverantie Nichil sic probat amicum
amatum quemadmodum oneris amici
portacio Idem in omelia Nichil
tam secundum naturam quam amare et ad
amare consortem nature Idem in ser
mone Cum incipit homo amare deum
non amabit in homine nisi deum Idem
in libro confessionum Beatus qui amat te
domine deus meus et amicum in te et
inimicum propter te Idem si perfecte a
liquem amas querunt sunt apud deum
illa placent tibi sive que loquitur
sive que agit Idem Nemo potest vera
citer amicus hominis esse nisi primum
tus fuit amicus veritatis Idem super

illud ii Cor xi Quis infirmatur
et ego non infirmor et Quanto ma
ior est caritas et amor proximi tanto
maiores plage pro peccatis alienis illi
tus sunt Idem in libro viii de civitate
Eadem causa est quere super eodem
Ambro in libro de patriarchis Consue
tudo et gratia caritatis est ut dilec
tos nobis non solum oculis sed etiam
sermonem teneamus et quos diligi
mus etiam praesentes libentius intuea
mur Idem in libro de offic Non minus
vos diligo quos in evangelio genui
quam si de coniugio suscepissem Non enim
vehementior est natura ad diligendum
quam Idem ibidem plus illos diligere
debemus quos perpetuo nobiscum futuros
esse putamus quam quos tantum
in hoc seculo nobiscum habemus Idem
ad Theodosium imperatorem Nemo maio
ri fiducia utitur quam qui diligit ex
affectu Idem dicit Greg in iiii libro dya
logorum Idem in libro 2o de offic Quod
tamen insitum nature quam diligentem
se diligere Idem libro 2o de offic Consi
dera o homo unde nomen sumpsisti
utique ab humo que nichil cuiquam eri
pit sed omnia largitur unde et enim
appellata est humanitas ut nature con
sortem diligat et adiuvet Idem Non
est enim firmus amor nisi mutuus
se ferre perhemat obsequiis Idem Nemo
potest hominem amare qui deum non
amat Idem in sermone Sanguinis a
mor et fraternitas et quere supra de eadem
Homines addam Crisostomus super Math Omnis
species iusticie etiam in malis homini
inveniuntur sola vero gratia vere dilec
tionis non invenitur nisi in veris Idem
super Math Cum hominem amat simile
est sicut qui deum amat quia yma
go dei est in quo deus diligitur sicut
rex in sua ymagine honoratur Idem in libro

de compunctione cordis Quum habet ihesus
patrem habet matrem habet filios habet
omnem propinquitatem habet. Quis ergo
queris mortuos sepelire sequere me
et dimitte mortuos ut sepeliant mor
tuos suos. Idem in eodem. Dico tibi
monache quid queris patrem aut quid
queris matrem tuam. Aut christiana
est mater tua aut non. Si sancta
est aut peccatrix. Si sancta est gau
det quia tu servis deo si peccatrix et
non potes eam convertere dimitte illam
quia mortua est. Idem super math. xx.
Alii filiis suis provident divicias divi
tias. Alii honores sed nemo providit
eis deum. Peccatorum illorum magno pre
cio comparant. Salutem autem illorum
nec gratis accipere volunt ut salvent
[illegible] quia corporum sunt parentes
non animarum. Plura quere infra de
amore parentum. Idem super illud math.
xxiii super illud odio habebunt invicem
&c. Quando pauci erant christiani tunc
tunc erat cor eis unum et anima una.
Sed nunc odium et invidia hoc agunt
ut nec in duobus hominibus sincerum
invenies caritatem. Idem super math.
xx. Numquam potest aliquis oblivisci
eius quod diligit nec eius reminisci
quod odit. Idem in omelia. Sicut odium
omne malum suggerit sic dilectio sug
gerit omne bonum. Idem in libro de compuncti
one cordis. Hec amancium mos est &c
quere supra de amore in generali. Idem
super iohannis. Etiam si fratres insanabi
liter vitio tenuerint tamen maneat
cum eisdem ob amorem curantes et
monentes eos et portemus ad inve
niendum [illegible] propter amorem sic eum ad im
plendum legem christi et promissis [illegible]
[illegible] bonum. Idem in quadam omelia. Perfec
tus amor et perfectum odium cum indi
cio non cognoscit. Puta si perfecte oderis
aliquem qualiacumque fuerint apud eum

omnia tibi displicebunt etiam si bona
fuerint apud eum. Similiter et si
aliquem perfecte amas quecumque sunt apud
illum omnia tibi placent sive que lo
quitur sive que facit etiam si mala
fuerint. Sicut enim odium omne mala
suggerit sic etiam amor omne bonum.
Idem. Mendax est omnis amicicia
que dum amoris vinculo non largitur.
Idem in libro de laudibus sancti pauli.
[illegible] dilectione et amor christi in
fuit apostolus paulus quasi enim univer
sum mundum genuisset sic perturbabatur
sic currebat per mundum sic festinabat
omnes in regnum celorum inducere orando
deo supplicando promissis eos etiam
docendo terrendo nunc sermone nunc
epistolis scribendo. Idem ibidem. Nemo
sic dilexit inimicos &c quere infra
de amore inimicorum. Idem super epistolam
ad philippenses. Cum presumit de dilectione eius
quem rogaturus es ipsa quodammodo
presumptione dilectionis prevenit
ei ne sibi negare audeat quod ro
gatur. Idem in sermone. Hoc habet proprium
impaciens amor &c quere supra de
amore in generali. Idem super illud [illegible]
in diligite inimicos vestros &c. O im
mensa dei bonitas. O ineffabilis dei be
nignitas. O immensa dei clemencia
salvatoris premium nobis pollicetur
si nos inimicos diligamus si nos ca
pistemus inimicos sed cum nos [illegible]
[illegible] et stulti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nobis beneficium est. Ysidorus
libro 3o de summo bono c. xxxiii. Quan
tum bonum est quod quis propter deum
et in deo fratrem diligit tantum malum
et perniciosum est quod eum propter se ipso
amplectitur. Idem ibidem. Plerique
diligunt quemque in alio quod odit ipse
ipso ut patet in infantibus amantibus
quidam corpus ignavia et tamen
odimus eam quod ignavi esse nolumus
sic lapides et equos et huiusmodi alia

que licet diligamus tamen hec esse
nolumus cicius si possimus Idem ibi
dem c. 60 Quia parum est ut inter
diligentes dilectio maneat caritatis
ideo postponenda est omnis rei cura
racio ut perveneret dilectio maneat
caritatis Idem ibidem li° 2° ca. iii°
Non potest deum diligere qui indilectione
proximi nosscitur oberrare Christus enim
deus est et homo Totum ergo non
diligit qui hominem odit Idem Dilec
cio que animas copulat eadem sus
penso dissolvitur plura quere infra
de caritate Hylarius in li° suo de t
rinitate Dum mandatum proximo
simile est sequitur eiusdem esse officii
et meriti utrumque preceptum neque enim
aut dei sine proximi aut proximi sine
deo potest utilis esse dilectio ad salutem
Beda super illud Johannis ult. Symon
iohannis diligis me plus hiis Tercia
perfecta dilectio est qua deum ex toto
corde tota anima tota virtute pro
ximum autem tamquam nos ipsos diligere
iubemur et neutra harum dilectio sine
altera valet esse perfecta quia nec de
us vere sine proximo nec sine proximo
potest deus vere amari Unde dominus
terciens interrogato petro an se dili
geret adiungebat per singula ita con
cludens Pasce oves meas sine pas
ce agnos meos Bernhardus in li° de amore
dei In hoc apparet quod vera et
sincera sit caritas quod proximi bo
nu ut eque nostrum diligimus Idem in
suo apollogetico Mirantur fiducia
caritatis unus operatur non quia
et alius amat ut operatur mecum operantem
Ille quidem opus suum perdit istius
nostra caritas et amor numquam excidit
plura quere infra de caritate dei
Rabanus de super lucam vera frater
nitatis dilectio est que fratre veneran
de notum et corrupit dissolutum quam
presenti obsequitur absentem non credit
sano applaudit et infirmum non dese
rit plantatum non provocat et ira
tum non metuit ut maiorem Ori
genes super Can. Creator universitatis
tum nos condidit inseruit cordibus
nostris semina caritatis nunc autem cari
tas et dilectio dormitat in nobis Glo.
super illud Ecc. vi Qui timet deum
eque habebit et plena et perfecta amo
ris dilectio inter viros perfectos eius
demque virtutis prevenire potest sed ad hanc
quibusdam gradibus pervenitur Primus
gradus est mundanorum contemptus
Secundus ne quis se ipsum sapientem
et consultum iudicans sibi magis
quam amico proximo credere velit Ter
cius omnia que utilia et sunt de ami
cicia vera Tullius in li° de amicicia
Quod res humane fragiles sunt et ca
duce et queras infra super de amici
cie nobilitate et utilitate Glo. super
illud Johannis xiiii Ad dilectionem hunc
admonere hic est finis divinus in quo
non quiescat aliquis plura queras
infra de caritate

De amore extatico Breg. super
Ezech. omel. xiii Contempla
tiva vita est et queras infra de con
templacione Dyo. in li° de divinis nominibus
Est autem extasim faciens divinus
amor nec dimittens sui ipsorum esse
amatores sed amandorum propter hoc et
paulus magnus in extasi factus
divini amoris virtute ipsius participans
ore divino dixit Vivo ego iam non
ego vivit vero in me Christus sicut
verus amator et extasim passus non
sui ipsius vivens sed amati sicut vita si
cut sed attente et valiter id ipsum secundum
virtutem extendi ad perfectam verar
chie sursum actione sive semper nego
ciante Aug. li° 2° confess. Quies apud
te est valde et vita imperturbabilis et

intrat mte intrat ingaudiu domi
ni et habet se optime in optimo Ide
in x. confess. aliqn intromittis me
dne ad affectum multu inusitatum
introrsus ad nescio quam delectacoez
et dulcedine que si pficiatur in me
nescio quid erit quod vita non erit
Idem ibidem Introducat me domine
ingaudiu inconsuetam dulcedine
que si non est vita eterna nescio q
sit vita etna Idem ibidem plus de
lectant omnia qm singula tamen
si possunt senciri omnia sed tamen
longe hijs melior est qui fecit om
et hic est deus nr Idem omnis copia
que deus meus non est delectacio
michi non est Idem sup illud Johis
vi Dne ad quem ibimus Qr nos me
recede a te da michi alud te ut a
te fugiam adte aliogn non receda
ate Idem in li° cfess langwet dne
anima mea et querit sup de amore
hominis addu Idem in 2° li° de tri
nitate sup illud apli p fidem ambula
mus et non p speciem Illa est
spes que rapit amen animam vena
lem desiderio sui tanto ardenciorez
quanto mundiore et tanto mundiore
quanto ad spiritualia resurgente Tan
to autem ad resurgente quanto ma
gis a carnalibus morientem Bnth
in li° de amore dei Non ingm dne
clausos oculos michi adte inhianti
nichil sit eis laboriosius qm non
laborare Idem in li° de p destinacoe
scorum Dicit enim nobis frequens
divinus sermo de fugiendo isto secu
lo atque utinam qm facilis sermo tam
cautus et solicitus effectus corrobe
ret sed heu quod peius est frequenter
nobis aliquid recipit frenum deside
rium illecebris cupiditatum et vani
tatum effuso mente occupat in tan
quod hoc qm magis intueri studes
hoc magis qz cogites animo qz re
nolitas Non enim heu est in potesta
te mea cor meum et cogitaciones me
que subito et impetuoso se effunde
mentem anim qz confundunt atque
alio trahunt quin tu ipso sueras ad
secularia revocant mundana nobis
inferunt voluptates ingerunt
illecebrosa intronunt ipso qz in tem
pore quo magis mentem meam ele
vare pararemus inspiciam namus cogi
tacionibus ad terrena plerumque deci
mur et in infimis volutam Ista
dictas posuit infra de contemptu
dei Item infra de fuga seculi Bnth
in li° deci° de amore dei. Non ingm
dne clausos oculos michi adte in
hyanti inmictis in os cordis mei qd
non licet michi prius pponere qm
dem sencio dulcedinem adeo tam forte
tem qm si pficeretur in me nichil
ultra quererem sed cum accipiens alto
corpis usu nullo anime sensu spus
intellectu me prunctis advertere quod
sit Idem dne nichil michi tam dul
ce qm tecum esse et omnis copia
que tu non es egestas michi est
Amo enim te magis magis qz ama
re cupio tu michi melle dulcior lac
te niveque candidior nectare sua
vior gemmis et auro preciosor cunctis
qz terrarum divicijs et honoribus
michi es carior Idem in sermone
de peccato primi s forma p filijs hominum
Talis est que nos sequimur tu ad
hereamus totus desiderabilis magis
non solum ipsis sed etiam omnibus ange
li desiderant prospicere Quid ergo
nobis suavius apponemus numquid
hec sunt delicie angelorum gustate
prandete et videte quam suavis est
dominus hunc cui pia mente et hunc
sapori et hunc sapientie que trahi
here de oculis dne dulcedinis

omne quod pie ipsum desiderat non
valet aliquatenus comparari. Dauid enim
miratus in sole splendorem, in flore
pulcritudinem, in pane saporem, in mel
le dulcedinem, in terra fecunditatem.
Et adeo sunt hec vniuersa creata
nec dubium quin multo amplius re
seruauit sibi conditor vniuersitatis
quam donauit creaturis. Idem in ser
mone Ephye. Totus suauis est, totus
salubris est, totus delectabilis est, to
tus denique secundum sponse vocem desi
derabilis. Idem in alio quodam sermone
Deus ... futurus est verum plenitu
do piorum, memorie continuacio, eternita
tis. Crisostomus in libro de laudibus sancti Pauli
Vehemens amor durati penam con
tempnit et proprium meritum est de
merito vel de premio non curare. Can
tati autem vel amori Christi nichil similius
quam tantus, correptus amor, quantus
in Paulo fuit. Ita enim ignis Christi sic
feruebat in apostolo Paulo, tamquam totam
mentem sibi plene deuicerit et compre
hendat amor Christi ut etiam quod ceteris precte
teris amabilius videbat, secundum esse
cum Christo, rursumque quod vtique placet
Christo contempneret et absque etiam Christo
anathema esse a proximo optabile sibi et
qualiter credendum est quod in Christo
et propter Christum. Idem in libro 2o de compunctione
cordis. Hoc autem vis amoris et que
vis super de amore [illegible]. Idem
vbidem. Quis audeat blasphemando
dicere quod Paulus plus dilexerit Christum
quam Christus Paulum, sed tamen vide imper
lo stupendum prodigium quam hoc amo
re insanuit insania spirituali, qui tan
to igne amoris eius exarsit ut mo
ras longas vite et dilaciones profec
tionis sue qua redire tardatur ad
Christum ingemisceret et doleret dicens: Po
siti inquit in hoc tabernaculo
ingemiscimus et iterum. Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis
huius. Et rursus desiderium habens dissol
ui et esse cum Christo multo enim melius
est. Sed quanto hoc inquit placet illi qui
amo permanere enim in carne necessarium est
propter vos et quid eligam ignoro. Idem
vbidem. Intantum etiam succensus
et ardet amore Christi Paulus apostolus
ut etiam si quas in mortales flammas
adhiberas non senciat nec sciat, non mirum.
Multo namque vehemencior est ignis ille
quo intus vritur per amorem. Non enim
erat Paulus sicut nos sumus mercen
narii qui timore gehenne regnum que
rimus, sed ardenciori desiderio constric
tus ita sufferebat omnia ut populus que
patitur penis solacia magis amoris
sui caperet quam doloris corporis sen
tiret. Mens namque diuina caritas vel
amor semel absorbuit cum foris ad
terrena desideria quasi insensibilem reddit
pre habundancia ergo deuocionis et a
moris Paulus dolores non sensit
corporis. Dolor enim non est nisi quando
ibi et amor fuit. Qui ergo mente
ne viuunt in carne sentiunt et illis do
lor corporis est grauis quia suaue fu
it eis gaudium corporis. Qui autem in
spiritu viuunt nichil senciunt nam in car
ne vnde etiam illis de vastacione car
nis non est grauis quia non fuit
gaudium carnis suaue. Et hoc modo
Paulus apostolus in extasi vel in amore
extatico positus dicebat. Vitalis dico
in Christo vel a Christo. Namque quedam mentis
bene affecte sanitas quedam tibi videtur
insania, cum impossibile sit effectu super
fluum in affectu pro Christo et in Christo
anathema velle esse a Christo. Hoc
ergo dicebat Paulus quasi insania spiritus
non insaniens, cum hoc nec angeli
nec potestates vel dominaciones aut celestes
[illegible] affectare possent, videlicet Pau
lum aliquid separari a Christo sed ut per hoc [illegible]

tenderet atque omnibus ante oculos po-
neret quanta vis sit amoris in eo
esset. Tunc etiam ea que impossibilia
sunt fieri dicat magis posse fieri quam
ipsum ab amore Christi posse separari. Un-
de post modum subinfert dicens Certus
sum enim quod neque mors neque vita etc.
Idem ibidem Per singula enim momen-
ta mentis eius oculos tamquam
ad celum pre decore celestium tractus
et tentus reverti rursus ad terrestria
recusabat unde dicebat Nostra autem con-
versatio in celis est. Ita ne mirum diceret
Vivo ego iam non ego vivit vero
in me Christus. Et iterum Christo confixus
sum cruci. Ubi enim prospexit paru-
lus ea que in celis sunt contempsisset
ista que squaloris et egestatis ple-
na sunt. Unde etiam si triste quid
quando pertulit animo ubi solacii modes-
tibus comparato hic solus in corpore nichil
sensit. Si etiam delectabile quippiam
in hoc seculo videbatur tamen illa
delectatio celestis delectationis huius
suavitatis absorbuit sicut lumen
solis et dulcedo mellis et lumina stel-
larum et dulcedines pre amore absorbuerant.
Idem ibidem Sic ergo dum amoris
anima Pauli per singulos dies flante
spiritu sancto magis ac magis accendebatur
et ad superna tendens non solum tres
celos penetravit sed etiam animo ten-
dit usque ad ipsum Christum cum celorum
dominum super amat. Amor enim animo in-
patiens non potest non videre quod
amat. Idem ibidem Puto quod non de-
linquat aliquis si sanctum hunc apostolum
tali cuidam conferret similitudinem
ut si ubi gratia flamma quedam in
celesta terram universam repleret et
inde ascenderet repletis omnibus
usque ad ipsa perveniret celi fastigia
sed et inde superans omnia etiam il-
lum qui super celum est locum tran-
scenderet atque illa etiam que illic sunt
spacia impleret sed nec illo quidem
licet flamma omnia incrementa sumeret
sed ascenderet adhuc usque ad tertium celum
et hoc omnia uno et eodem igne re-
pleret. Ita enim debet amari Christus
et sic amor eius debet animam hominis
a rebus presentibus facere alienam o
felicem et felicissimam animam que
sic in deo incenditur affici ut per uni-
tatem spiritus in deo solum amet deum
et nec privatum aliquid amet sed
nec semet ipsum ipsum aut nisi unius
hore spacio donatum est Christum. I-
dem ibidem Ac ipsum enim pre decore
quodammodo quodammodo tamquam qui non
sit et omnino non sentire se ipsum a
semet ipso etiam contemnit et pene
ad nullam celestis est conversationis
non humane affectionis. Idem Tales
autem sunt celestis curie senatores
qui hoc amore facti sunt insani
martires Christi inter tormenta gau-
dentes. Cur hoc ego non dicam de
sermone spiritus et caritatis divine quod
in furore lascivie sue lascivus poe-
ta dicebat Insanire libet. Hoc pau-
li fuit insania cum dicebat Opta-
bam ego anathema esse a Christo. Hic
est enim beniamin adolescentulus
in mentis excessu qui nec se nec
suum aliquid sensit sed illud solum in
excessit totus et ideo verissimus
amator fuit Christi. Idem Talis etiam
erat sponsa Christi que pre amoris ma-
gnitudine languebat et ideo dice-
bat Nunciate dilecto meo quia amo-
re langueo. Et pre amoris magnitu-
dine languebat omnia corporalia et
temporalia facta sunt tedio. Idem Si-
nus enim et thalamus dilecti spon-
si sunt corda eorum in quibus anima
per amorem celestem invisibili spon-
so iungitur ut eius desiderio arde-
at et nulla iam longitudine pena

deputet et corde de mundo festinet
ad amoris celestis amplexum mole-
sta sponsi visione requiescere toto cor-
dis conamine inardescit Idem Agnes
utique que iam talis est nullam pen-
itus consolacionem recipit sed ad illum
quem amat et diligit medullitus
suspirat fervet et anhelat et lan-
guetur fit ei inlis etiam ipsa pal-
lor corporis anima transfixa est in amo-
ris vulnere caritatis Idem mala est omnis
salus cordis et corporis que dolorem
huius vulneris nescit Cum autem
anhelare iam incipit desiderium et
vehemens amoris sentitur tepido tunc
iam fit anima salubrior convalescere
que prius egrotabat consalute Hugo
de sancto victore in libro de arra anime Sen-
tio quidem tam vehementer et sua-
viter afficior ut iam totus quodam-
modo a memet ipso abalienari et
nescio quo abstrahi incipiam veloci-
ter cum innovor et totus immutor
et bene michi esse incipit ultra quam dici
sufficiam exhilaratur omnis conscientia
in oblivionem venit omnis preteritorum
dolorum miseria exultat animus clares-
cit intellectus cor illuminatur desideria
iocundantur Iam quod alibi nescio ubi me
esse conspicio et quod quibusdam amplexi-
bus amoris intus teneor et nes-
cio quid illud sit et tamen illud si-
retinere et nunquam perdere toto nisu la-
boro Idem ibidem luctatur enim quo-
dammodo delectabiliter animus ne recedat
ab eo quod semper amplecti desiderat et
quasi in illo omnium desideriorum finem inve-
nerit summe et ineffabiliter exultat
nichil amplius querens nichil ultra
magis appetens sed semper sic esse vo-
lens Idem ibidem Anima ergo sic
spiritu sapientie illustrata et divini amoris
ignibus inflamata ac undique per-
fusa gratia quia diligit instan-

et odit iniquitatem omnibus placet et
ab omnibus amatur ac ab omnibus com-
mendatur Illi etiam qui sunt contradicto-
res quasi fuerint inimici tamen videntes
hominem huiusmodi timent et verentur et
si bonum in bono non vult imitari ne-
quicia indurata dissimulare tamen
non potest natura creata Idem dig-
num quidem est ut qui divino fervet
amore amicus dignus habeatur hono-
re sicut enim inter quidam pro natura
gratiam et quidam angelicam lingu-
am virtutis et natura eorum gra-
cia inter se loquuntur vel etiam hoc ipsum
quod sunt et ubi sunt exterioribus
aspectibus innotescunt Auctor in
libro de spiritu et anima Certe domine quia
me fecisti debeo amori tuo me
ipsum totum et quia me redemisti de-
beo tibi me ipsum totum immo tantum
debeo et plus quam me ipsum totum
totum quanto tu es maior me pro
hoc ipsum quod habeo possum pro quo dedis-
ti te ipsum totum plus ergo debeo ti-
bi quam me ipsum totum nec hoc ipsum quod
habeo possum reddere tibi sine ipso Fac
ergo precor domine me gustare per amorem
quod gusto per agnicionem senciam que-
so domine per affectum quod sencio per intel-
lectum trahe domine trahe me in amo-
rem tuum Trahe post te ipsum ut hoc
ipsum quod habeo totum / totum quod de-
bitum est condicione et pietate sic fac
totum tuum dilectione et amoris uni-
tate Virg. pr. Cap. Plurimi querentes
comunt aude non id esse nisi vim a-
moris que animam deterris ad celsa
celi fastigia producit nec ad summam
posse beatitudinem pervenire nisi amore
animi desideria provocantis Idem ibi-
dem Dum portant ymaginem terreni se-
cundum interiorem hominem ille agitur cu-
piditate et amore terreno qui vero

portat ymaginem celestis secundum inte
riorem hominem agitur similitudine celes
ti agitur anima tunc perfecta pulcri
tudine ubi dei speciem eius et adumbra
verit et quoddam tenue quoddam et vel
ut accepit Idem ibidem Solus ille
amor probabilis est qui deo et animam
virtutibus coaptatur

De amore eterni boni Bern in o
melia Si eternitate diligimus
cuncta temporalia in usu non in affectu
possidemus Si gloriam dignitatum
diligitis in illa superna et eterna bea
titudine angelorum curiam aspicite festina
te Idem si adhuc pro tuo seculo mente
inhesens si adhuc terrenis volup
tatibus delectaris amare vere non
potes eterna gaudia que audis Idem
ymaginus diligi non potest quidquid sine
conclusum Illa ergo appetenda sunt
illa summopere diligenda sunt que nec
inventa cupiunt nec adepta deficiunt
Idem perfectus amor eternitatis a sua va
nitate excludit temporales iocunditates
Idem fixus amoris eterni non bibit q
ordia corde gerit Aug in omel Tene
te dilectionem dei ut quomodo deus est eter
nus sit et vos in dei dilectione mane
atis in eternum Idem anima amore eter
ni ut eternus amor te eternaliter amet
Idem in li de doctrina christiana Inter eterna
et temporalia et hoc interest quia tempora
le aliquod plus diligitur priusquam ha
beatur vilescit autem cum advenerit
Eternum vero ardentius adeptum quam de
sideratum Nichil enim satiat animam
nisi cum vera et certa fides est eter
nitatis Bernardus in li de mediis Cur per
multa vagaris homuncio querendo
bona anime tue et corporis tui Ama u
num bonum in quo sunt omnia bona et
sufficit tibi desidera simplex quod est
omne bonum et eternum bonum et satis
Quid quod cum amas totum quod
desideras anima mea totum ubi est

ubi nichil deest Si enim delectat te pul
critudo ubi fulgebunt iusti sicut sol
Si velocitas aut fortitudo aut liber
tas corporis cui nichil possit obsiste
re erunt similes angelis dei quia
seminatur corpus animale et resurget
corpus spirituale vel potestate non natura
Si te delectat longa et salubris vi
ta ubi est sana eternitas et eterna
sanitas Si te vero delec
tat satietas satiabuntur utique cum
apparuerit gloria dei Si ebrietas in
ebriabuntur ab ubertate domus eius
Si melodia ubi concinunt angelorum
chori deo sine fine dicentes Sanctus
sanctus sanctus Si delectat te quelibet non
immunda sed munda voluptas Torren
te voluptatis sue potabit eos deus
Si sapientia filii dei virtus et dei sapientia
manifestabit se ipsum illis Si ami
citia diligent illi omnes deum plus quam
semet ipsos quia illi diligent eum et
se invicem illum quem sed ille se et
illos per se ipsum Si te delectat con
cordia omnibus omnibus erit ubi una vo
luntas quia nulla erit alia quam dei
voluntas Si potestas quia erunt omnes
erunt omnipotentes sue voluntatis
sicut deus potest quod volet per se ipsum
ita illi poterunt quod per se ipsos quia
illi qui sunt et erunt ibi non aliud
volent quam ille sit et ipse volet quid
quid ipsi volent et quod ipse volet non
potest non esse Si te vero delectat
divitie vel honores illi deus fideles
suos super multa constituet nec solum
fideles sunt sed amici et filii et dii ex
celsi omnes Plura que infra de beati
tudine Item infra de gloria eterna

De amore et timore Bern in mo
ral Cum plus ibi quod tunc
amus aquosum plus volus deo
per internam gratiam infundit quod
invenimus Idem appositis quasi quibus

dam gradibus provectus ire pedes
p timorem primus in ymo ponimus ut
postmodum ad alta p amore subleve
mur et sit ab illo quod quisque timet
respirat ut timeat et ab eo quod iam
timuit sublevatur ut presumat Idem
sup Cant Quo maiori caritate et
amore sponsa fidelis in deum ardet
eo timidius se probat ei et magis ne
vetur ne sponsus aliquid in ea inveni
at propter quod eam a se dimittere queat
Aug in li de civitate Anima dei bona
talem time sententie utrasque te probo
esse non sunt amando enim times ne
amante te ut amatum a te graviter
offendas Idem xiiij de ci te dei Timor
est amor fugiens quod ei adversatur
Idem sup can Joh Timor quasi locu
caritati parat sicut preceptum introdu
cens filum tunc et ni primus exeat seta
non succedit filum tunc aut reperit
caritas spiritus tunc pellitur timor
qui sibi locum paravit et quando illa
crescit ille decrescit maior est cari
tas unde est timor et unde caritas
maior timor Idem ibidem quid est
timor castus timere deum ne recedat
a te Idem sup ps Timor dni magnum
presidium est proficientibus ad salute
proficientibus foras mittit Idem
in li de libero arbitrio non irritatur ca
ritas incommoditatum enim pro peccatum
hs patim sunt saluberrimum timorem quem
introducit ipsa sed illum castum perma
nentem in seculum seculi Idem de fide
ad petrum desperemus nec impetus ani
plus indicamus Idem sup i Can
Joh Exhortemur que minatur oportet
amo que pollicetur amplius et inlicit
amans timidus sunt promittens sunt
terrens sunt terrens Idem in li de co
niugiis adulterinis Et principali viuncu
lo in nuiius nisi appetit metu factorum
cohercetur pena in ethorum et timore

faltem frenetur cupiditas si amore
non eligitur continencia Idem in
epla Vide et omnia quecumque bene
facis propter dnm facias preciosus enim
res tua te admino receptura merce
dem quam enim timoris et amoris
causa perficias Bern in li de consid
cone Bonum facit affectus unum pud et
ipsa gemina scilicet timor dni sanctus et
amor sanctus Hys enim duobus anima
perfecte affecta veluti duobus quibus
brachiis suis deum amplecti stringit
et tenet et ait Tenui eum nec dimit
tam Idem in epla Quem qui semel
affecerit caritatis sui iniri esse non
pant Querunt enim quod vestit dolo
plus quam oportet sollicitudo plus quam
valent Idem timeamus et amemus
propter propterius dignatione non dissi
mulemus ergo non gressuemus in
medio enim est enim inter ambas
se affectus ambabus bisfaciens om
nibus se demonstrans

De amore privato sunc de amo
re recto vel de amore sui Greg
sup Ezech vehementer claudit oculos
cordis amor privatus Aug in li de ci
vitate dei Amor sui est principium cau
tatis dyaboli Idem in li iiij de trin
Recipiunt homo debet amare aut
quia iustus est aut ut iustus sit Qui
aut alio se diligit Idem ad volusia
ille plus nocet se diligere qui deum
diligit qui credulo ut sumo et vero
fruatur bono Idem Adeo mentis ca
ritas invalunt adeo interior vel infe
rior homo absurdunt ut omnia ne
sit sive bona pter corpora Idem in epla
ad marcell Tunc precepta scripta aut
et qui alios vult curare et curor su
us latrat Ambros in li ii ethic Una
tes se pacis dicuntur illi qui sibi ipsis
assunt plus honoris et delectatio
nis debito et hoc causa incidunt

dissensiones int(er) homines et ista sunt
universal(ia) mali Idem in x(°) ethic(orum) pes
simus est aut(em) qui ad se ipsum et amicos
utitur malicia optimus aut(em) qui ad a
lios virtute utitur s(ed) non ad se ipsum
Theofrastus sunt amantium esse
ceca iudicia Unde est quod quilibet
homo p(re)terit amat seipsum unde est q(uod)
pactans in iudicio suo q(uod) prius erat
amor enim privatus vehementer clau
dit oculos mentis et corrumpit iudiciu(m)
rationis Seneca in ep(isto)la 2a ad Lucill(um) A
mans quod cupiat scit quid autem
sapiat non videt Idem amare et sa
pe(re) vix deo datur Idem ad Lucill(um) qua
torum una est cathena que nos alli
gatos tenet amor vite Valerius Ma
ximus in li(bro) 2o Dulcedo vite multa fa
cere et pati turpit(er) cogit Iulius Cel
sus li(bro) 2o Que nolumus licenter credi
mus et que nos ipsi sentimus alios
quoque sentire credimus et speramus
Terencius in Al Adelphis Homine
imperito nichil in iustius qui nichil rec
tum esse putat nisi quod ipse facit
Quintus Curcius Thebarus magnus
ad Alexandrum ait Natura mortaliu(m)
hoc nomine prava et sinistra dici pot(est)
quod in suo quisque negocio hebetior est
quam in alieno Varro in Sentis Non tam
modeste quis sua miratur quam aliena
hoc aut(em) fit quia nemo sibi invidet
Aug(ustinus) in li(bro) xv de ci(vitate) dei c(apitulo) xv Cu(m) dum est
tor hominis tamen plus sit quid minus
quam corpus peccat et non est perfectus
amor eius Item si plus etiam se a
mat minus homine quantum amandus
est deus tam incorporalis minus sit
ipsa quam deus etiam sic minus peccat
et non l(ice)t perfectum amorem ipsius sui
maiori autem prosperitate et iniquitate
peccat tam corpus suum tamen amat
quantum amandus est deus Item de a
more recto que infra de amore mulierum

Item infra de amore temporalium sive
de amore mundi Item infra amore pec
cati Item infra amicicia Item infra
de vana gloria Item infra de ambicione

De amore parentum et propinquorum

Greg(orius) in moral(ibus) Sepe ad ava
riciam nos alliciat fecunditas prolis
eo enim magis ad ambitum tempore
grande hereditatis attendit quo
multis heredibus fecundat Idem ille
sine dubio familiaris appetit qui
ex amore pietatis sue nescire desid(e)
rat quos carnaliter novit Idem li(bro) vi
moral(ium) Stratum dampna gratia dei nun
tiat si tunc carnis notitia prestitur
Hinc cognatus ergo et propinquus de
bet fieri qui vult perfecte cum deo iungi
Aug(ustinus) in ep(isto)la Carnalem affinitatem ut in
nobis et in viris velud xpiana pi
mamus hoc tamen nec sic ita ut
ingratitudo sit quisque parentibus et ea
dem ipsa beneficia quibus et in hanc
vitam et editus susceptus atque nut(ri)
tus cumulata desiderat deridat Ma
ter eius etiam mater est etiam matris
tue Idem li(bro) de viduitate Nec ideo
laudanda es quia filios habes sed quia
eos pie nutrire studes ut enim nas
cantur fecunditatis est ut aut(em) pie
vivant felicitatis ut aut(em) sic ut sic
instituantur ut instruantur volunta
tis est ac potestatis Idem in li(bro) 1o Confe
ssionum pro magno laudatum sum in
homine et quere sup(ra) de amore si
ne dilectione p(ro)ximi Greg(orius) sup(er) illud
Item nolite vocare vobis sup(er) ter
ram Certe in arbore quamvis ramus
ramum p(re)cedat tamen cum ramorum
una d(icatur) radix sit et in mundo quam
vis homo gignit hominem tamen unus
est pater celestis qui nos omnes cre
ando creavit et regenerat ad salutem
Idem ibidem sup(er) ag(ite) xxv Sicut herbe et
plura quere sup(ra) de amore sine dilec
tione p(ro)ximi Ambr(osius) in li(bro) de bo(no) mortis

Ad negligenciam patris refertur dis-
solucio filiorum. Idem. Debent autem
recordari parentes quod filii fuerunt
et ipsi eciam considerare debent filii quo-
niam futuri sunt et ipsi parentes et sci-
re quod sunt filii parentibus et parentes fi-
liis modesti uel moderati. Idem
in sermone. Sanguinis amor et frutabe
quere supra de amore hominis. Addendum
Idem super illud apostoli Eph. v. Este
nos patres & quere supra de amore
hominis addendum. Proprium filiorum est non
obedire parentibus et quia poterunt
parentes aliquid imperare plurimum ad
imperii asperitas in duas partes. Hic parentum
est parvulos suos atque lactantes ad
iracundiam provocare uel iam adoles-
centulis et maioris etatis imperare
que gravia sunt. Ergo in filiis obse-
quium et subiectionis necesse est demo-
strata sit in parentibus moderatius im-
peretur imperium ut non quod possimus
sed quod filii posse noverint non
graviter. Idem. Similiter filios decet
parentibus obedire suos vero decet
imperanti domino esse subiectos. Idem
ibidem. Parentes ita deum diligunt filii
ac si eos in dei erudierunt discipli-
na. Ceterum nolle eos contristare de-
cedendo que bona sunt sed libertate tri-
buere tum peccandi non est hoc amare
filios sed odisse. Idem in epistola ad He-
liodorum licet parvulus &c. Idem in ana-
dem. Omnis hic ordo in caritatis affectu
nitus est. Ama post deum patrem, ama
matrem, ama filios. Si autem necessitas
euenerit ut amor parentum ac filiorum
seu quorumlibet propinquorum dei amo-
ri comparetur et non possit utrumque ser-
vari tunc odium in suos et in deum
est pietas observanda. Idem Ysidorus
de summo bono li. 3. c. xxxi. Multi
dum propinquorum utilitates procurant
a dei timore et amore procul separant
semet ipsos. Uir autem spiritualis ita

prodesse debet sue propinquitati ut dum
illis gratiam et amoris carnis prestare
studet ipse tamen a proposito suo proposito
non declinet. Idem. Ordinata in eodem
discretio est dum quod negatur pa-
rentibus prestatur pauperibus ut noverint non pro-
hiberi pietatis officium sed negari car-
nalitatis affectum. Pauperibus enim et
propinquis carnalibus prestitur quod pauperibus
pie impendit. Idem de summo bono li.
3. c. xxiij. Multi monachorum amore
parentum non solum vivens cum sed et
forensibus iniuriis involvunt et pro
eorum temporali salute suas animas per-
diderunt. Bernardus in epistola. Puer iste
inter cognatos et notos queritur sed
non invenitur. Fuge ergo fratres tuos
et propinquos tuos si tuam uis inve-
nire salutem. Fuge inquam fuge de me-
dio babilonis. Fuge a facie gladii aquilo-
nis. Denique iubetur anima filia regis
oblivisci populum suum et domum patris
ut concupiscat rex decorem suum. Idem.
O durum patrem o sevam matrem o pa-
rentes o propinquos impios et crudeles.
Immo non parentes sed peremptores quorum
dolor salus propinquorum quorum consola-
cio mors filiorum est qui me malunt
perire cum eis quam regnare sine eis.
Idem. Consignat carnes tuas divinus
amor ne te decipiat carnalis amor
blanditur enim prolonguera cuius labor
et dolor lacrimatur circum te sed insidi-
atur tibi ut rapiat pauperem animam
tuam. Rape pauperem dum attrahit
eum. Idem ibidem. Fidelis sermo et
omni acceptacione dignus. Quasi si ma-
trem contempnere sit impium tamen con-
tempnere patrem et matrem propter Christum
pyssimum est. Nam qui dixit honora
patrem et matrem ipse eciam dixit
qui amat patrem plus quam me non
est me dignus. Basilius in exameron
dum parvas causas filii prestant parentes

.i. alii quod parentes etc.

no

nascendo iustum est ut hiis cedat in
vendi parem tribuant porcione Glo
super Math. xv. Pietas est remissio ulci
tum cupiditate rerum carnalis quo
que vincitur dilectio Glo Luce xiiii super
illud et pater in filium nature pignora
ra sunt dei beneficia nec debet plus
amari beneficium quod accipitur a deo quam
ipse deus a quo beneficium est acceptum
Codice de episcopis et clericis l. cum qui in
matribus et sororibus et germanis
nichil preter criminis estimat fedus
naturale permittit Aristoteles in viii ethicorum
Proles est commune bonum parentum ideo
coniuges coniungit et ligat. Propter quod qui
prolem non habent cito finibus est
dilectio Idem in viii° ethicorum Parentes
amant filios eo quod sunt pars eorum
et delectatur gustu eo quod matres plus
diligunt filios eo quod genuerunt eos cum
dolore. Homines enim plus diligunt fi
lios quam econverso filii diligant parentes
hoc habent in filiis filius enim pars est
matris et patris et non econverso propterea
pater et mater plus diligunt naturaliter
filios quam econverso unde nomine amor
qui vincat paternum Aristoteles in viii° ethicorum
Dilectio poetarum ad sua carmina est sic
dilectio parentum ad filios Hugo de sancto
victore De corde sensus nascitur et
amant corda fetus suos et parentes di
ligunt suos adeo ut sepe animum proprii
parum contemptum et eum visu dignum
commendare non erubescat. Confabulantur di
cunt omnes bestias suos fetus bonum
probandos putasse inter quas simia
castigari non potuit quin suum filium
deformem et dum visu dignum cunctis
aliis ante foret sic est de multis

De amore patrie Valerius maximus
li° v° Codrus rex Atheniensi
um cum ingenti hostium exercitu pa
tria regio delibata ferro et igne vas
taretur humano auxilio destitutus ad
appollinis oraculum confugit ac plega
tos sciscitatus est quo nam modo
tam grave bellum dispelli posset
Apollo vidit istud bellum dispelli
non posse nisi rex ipse codrus hos
tili manu sponte ipsum occideret Hoc
ergo responsum non solum in athenien
sium castris percellunt sed etiam in castris
inimicorum et ob hoc illuc edictum est
publice promulgatum ne quis cor
pus Codri regis vulnerarent. Cumque
Codrus illud cognovisset depositis
insignibus regalibus famuli suc
cinctum induit ac perambulantium hos
tium globo se obiecit unumque eorum
falce percussum in necem suam com
pulit ne tota athene in fine patria
corruisset. Ambrosius in epistola Hec
prima captivitas parum non videre
sed multo tristius quam in aliena patria
tanta es auditurus quanta in pa
tria alii. Hoc ipsum sepe dixisti Idem
ad Sichodorum. Sume tenerum queris
infra de monachis de amore et casti
tate infra de castitate

De amore parentum et propinquorum
Gregorius in omelia Diligamus eos
qui nobis carnis cognatione iuncti
sunt et quos proximos nominus di
ligamus etiam quos adversarios in
via dei patimur sed odiendo et fugiendo
nescamus. Idem Amatur in hoc mun
do quilibet adversarius sed in via dei con
trarius non amatur etiam si propinquus.
Idem in viii moralium Sepe videmus quos
dam ope et professione mundum relin
quere sed tamen per inordinatis affec
tibus propinquorum pretoria urrupe tene
norum cursus et lutatis nature liber
tatem inturbare connectis relinquere quo
itaque ire nisi in vetere ambulant Augustinus
in li° de doctrina christiana omnes eque di
ligendi sunt sed si omnibus prodesse non
possis hiis potissimum consulendum
est qui pro locorum et temporum et quarum
rerum oportunitatibus constrictius tibi
quasi quadam sorte iunguntur Idem

in epistola ad ... Si filios non amaretis asspe-
tibus vinceremini. Ambrosius in libro de fuga
seculi. Cum portio sua deus est nichil
debet intelligere nisi deum. Hoc enim
est vera sacerdotis fuga. Scilicet abdica-
tio domesticorum et quedam alienatio
carissimorum ut suis se abneget qui
soli deo servire diligit. Idem in libro de
officiis. Non minus vos diligo quos
in evangelio dominum nostrum ut genui quam si coniugio
suscepissem. Non enim vehementior
ad diligendum est natura quam gratia.
Idem in sermone. Sanguinis amor et
querit ... de amore hominis ad deum.
Crisostomus super illud Johannis xix. Cum vi-
disset ergo ihesus matrem suam et discipulum do-
cet nos vos hominem christi usque ad ul-
timam respirationem omnem diligentiam
et curam facere circa parentes quia cum
aliis mulieribus et astantibus ni-
chil dixit. Debet ergo nos plus ali-
quid impendere parentibus sicut enim ad
respirantes ad salutem et ad spiritualia ge-
nitores non sunt oportet noscere sit
quando nichil impediunt debet eis
ante alios omnia preberi quia nos
genuerunt quia aluerunt quia
... multa versuta nobiscum et circa
nos affectuosissime sustinuerunt. Idem
super Math. Sicut herbe cum humore
nascuntur et crescunt sic homines per
humorem nascuntur et augentur et
sicut humor de radicibus ascendit
in herbam et transmittitur affectio
parentum ad alios procreandos. Jeronimus
in epistola. Honora patrem tuum sed si te a vero
patre non separat tamdiu scito
tamdiu copula quamdiu ille suum nove-
rit creatorem. Idem. Ob amorem christi
obmittenda est sepultura patris ... quoniam
omnis amorem nullus relinquendus
est inhumanatus. Idem ad Helyodorum. Li-
cet parvulus collo pendeat nepos licet

sparso crine et scissis vestibus ubera
quibus te nutrierat mater ostendat licet
in limine domus iaceat prostratus
pater per calcatum perge patrem sine lacrimis
sed siccis oculis ad vexillum crucis evola cru-
cis solum pietatis genus est in hac
re crudelem esse. Idem ibidem. Gladium
tenet hostis ut me perimat et ego de
matris mee lacrimis cogitabo. Bernhardus
in epistola. Non superat amorem patris
et matris solus nisi sponsi affectus.
Idem ad Paulinum. Grandis amoris pietas
in propinquos impietas est in deum. Idem
ad Fabiolam. Multa nos facere cogit a-
moris affectus et dum propinquitatem
aspicimus corporum corporis et anime of-
fendimus creatorem. Idem ibidem. Quanti
monachorum dum patris et matris mi-
serentur suas ipsorum animas perdiderunt.
Bernhardus in epistola. Quia ad deum devoti sumus
debitores nos constat esse parentibus
ac postquam et nutrivit et nasci ... ipsos
relinquimus multo magis ab eorum
sollicitudine liberi sumus. Augustinus. Amandus
est genitor sed preponendus creator. Am-
brosius. Affectum debeo parenti sed magis ob-
sequium debeo salutis auctori.

De amore inimicorum. Gregorius in re-
gistro. In inimici dilectione tunc ve-
ritas custoditur cum nec de profectu
eius deicitur nec de illius ruina letatur.
Idem in omelia. Amatur in hoc mundo
quilibet adversarius sed in via dei comes
non amatur. Idem in omelia. Cum in deo
diligitur amicus et propter deum diligitur
inimicus tunc est vera dilectio proximi
et dei. Idem. Una quidem et summa est pro-
batio vere dilectionis si etiam ille diligi-
tur qui adversatur. Prosper. Cuius caritas per so-
lam odii adversitatem solet plura querere
infra detractate. Idem. Patres suas mul-
tum valere facit qui eas etiam perimunt

effundit Idem iubet deus ut diligā
inimicus et tamē abimpiis rogā
deus ut occidat eorū inimicus quius
quis sic orat in ipsis suis precibus contra
conditorem pugnat Idem fundit q̄dam
os et linguam pro adversarijs preter
tem s; intima cordibus teneant amo
rem. Nam sepe etiam proximis oro
nem impendimus s; hanc quasi recepto po
tius quam caritate monstramus
Idem in omē Sicut nulla proficit vul
neri medicamentum nisi adhuc in eo sit
ferrum ita nichil prodest oro illius cuius
adhuc dolor in mente uel odium fratrum
manet impertoē Item Greg' in moral
Sciendum aut plerumq; solet ut nō amis
sa caritate et inimici nos ruina leti
ficet et virtutem eius gloria sine inui
die culpa contristet dum et ruente
eo quosdam bene erigi credimus et
proficiente eo plerosq; iniuste oppi
mi formidamus Idem in Registro Co
tidias ferre adversum s; diligē max
timum est in occulta cogitatione Idem
in li° 3° dyal° Qui occulta hostis insi
dias tollerant suos q; in hoc mundo
adversarios amant et cunctis carna
libus desiderijs obviant etia pacis
tempe necē est ut martires dei fiat
Idem in omē Imitatione dnī glosius
est inimicas tacendo fugē quam rude
do superare Idem in alia omē Qui p̄ pravis
malos non tollerat ipse sibi p̄ intolle
rantia testis est q; quere infra de impa
tientia Idem sup' Ezō. Pacia vera est
que etiam p̄ ipsum illum amat quem
tollerat Nam tollerasse et odisse nō
est virtus mansuetudinis s; velamen
furoris Aug' in sermō et in li. decam
bus xpi Si tanta suffert homo pro
salute carnis sue ut manus secanci
um aut urencium medicorum quanta d;
sufferre p̄ anima sua ut furores quorū

libet inimicorum Idem in omel Ro
dum vindicatus est ipsius Non dum
vindicata sunt vincla xpi Adhuc
enim expectat pacia xpi et tu stati
im decimus inimicis vindicari vide
dum tuum iniurie pendente et audi
dicente Pr ignosce illis q; Disptas
ergo tu frequenter ignoscē si vis inimi
cum ppt deum amare nec erit tibi oc
casio invidendi si tibi consuetudo
fuit ignoscendi Idem in enchid' Ele
mosina est veniam petenti ignoscē
Non solum ergo qui dat esurienti
cibum sicienti potum nudo vestitu
peregrinanti hospicium fugienti redep
tionem tecto dedicatum tristi consola
cionem infirmo uel sano medelam
erranti viam deliberanti consiliū
et quodcumq; necēm est indigenti sed
etiam qui dat veniam peccanti facit
elemosinam Si quis iniurias uoce
despiciat similis est illi qui gladio
se ipsum transfigeret ut alterius timeāt
cedat Idem in li° de ci° dei Propria
laus romanorum fuit ut si quis alie
nas iniurias recepissent p̄ppter
fuerunt et pati magis ignoscere q̄
ulcisci et amicicias dando potius
quam beneficia accipiendo prestabant
et ideo talibus decerent actibus Ro
ma crevit Idem in epla ad marcell
Cesaris mores extollens cicero di
cebat quod nichil oblivisci solebat
nisi iniurias illatas Idem in epla
ad Generosum Et tu sentiunt et hec
in decretis xxiij. q. iiij. Iniuria in
iuste irrogata cuius est infamia q̄
fiat Idem in li° de verbis dnī dicit
tibi deus dimitte et dimittet tibi
s; ego prius dimisi tibi dimitte uel
tu postea. nam si non dimiseris
revocabo te et q̄ q̄ tibi dimiseram

triplicabo. Idem Aug. in li° de verbis
dni et in sermone de beato Stephano
Dicat aliquis non possum diligere
inimicos. Quicunque es ille attendis
quid tibi fecit homo et non attendis
quid feceris deo quare ergo non dimit-
tis homini parcere ut tibi deus digne-
tur dimittere multum. Idem in li° de con-
flictu viciorum et virtutum ad idem dicit
Absit ut illum ames quem in omnibus
tibi contrarium video qui te derogat
qui tibi detrahit qui tibi insultat
qui te contumeliis exasperat tibi peccata
tua improperat qui te dictis et factis
et honoribus semper preuenire festinat
nisi enim tibi inuiderit nequaquam
se tibi preferre studeret. Dilectio vera
videt Nunquid quia hec que vicios
odio habenda sunt in homine propterea
non est amanda dei ymago in ho-
mine propterea non est amanda dei yma-
go in homine prout ymago Christi qui
meruit potius pro homine suos in-
imicos dilexit et ante crucis tor-
mentum nos omnes admonuit
dicens Diligite inimicos vestros quapropter
omnem amaritudinem cordis euome
et quo pacto valueris caritatis dul-
cedinem sume si vis dei filius et he-
res esse nichil enim illa preciosius
nichil sublimius nichil dignius
nichil utilius nichil iocundius nichil
dulcius nichil delectabilius nichil
beatius invenitur. Idem in eodem Si
passio nostri redemptoris ad memoriam
nobis reducatur nichil tam durum est
quod non equo animo tolleretur. Chris-
tus enim ut ait petrus pro nobis pas-
sus est nobis relinquens exemplum
ut sequamur vestigia eius. Sed quanta
sunt hec incomparabiliter illius que
nos patimur. Ille sustinuit opprobria
derisiones Contumelias alapas spu-
ta flagella spineam coronam crucem et
tandem ignominiosam denique mortem. Nos at-
miseri ad iram et inuidiam vno ver-
bo dictum vna voce tota littera frangi-
mur. Idem in sermone dni in monte Si
irasci non est peccatum fratri tuo sine
causa aut dicere racha aut dicere fatue
multo minus fas est aliquid animi-
ne vel indignationis in animo retinere
per quod in odium indignatio conuertatur
Idem in glo. super illud mathei xviii
Si non dimiseritis ex corde quod in
nos delinquunt etiam hoc quod nobis
peccatum dimissum renouatur. Idem
in sermone Angelica et hominum unitas
humana felicitate sed dyabolica unitas
inimica dilectione. Idem ergo nos admo-
nens ad dilectionem inimicorum que ad purgan-
da peccatorum vulnera nullum medicamine
tam utilius cognosco. Idem in omelia
Ad veniam peccatorum si terrene
substancie non fuerint ad elemosinas fa-
ciendas caritas et dilectio inimicorum
satis per se sufficiunt. Crisostomus super
Matheum. Licet sancte conuenit christianis ini-
micis reddere nec sitis sibi inter vesti-
tum indutus si enim malum est inimi-
cum suo non est alicuius de culpa
qui malum malo rependit ac per hoc
non potest bonus homo fieri qui ma-
lum imitatur. Idem de compunctione
cordis li° primo Si tuo modo non ledas
eum qui te lesit auertas te tamen ab eo
nec libenter eum videas manet sine
dubio vulnus livoris in pectore et do-
lor non amor agitur in corde nunquam
tu ita vis propicium tibi fieri deum ut
si quid non ledat auertat se tamen
a te et peccatorum tuorum memoriam
teneat et inde te iam non velit. Ta-
lem ergo vis esse erga te deum tuum tu
debitores tuorum veniam poscis ab eo

talem te debes exhibere hiis qui dere
linquunt te Idem super epistolas ad Hebreos
D in eventualibus mod dei inimicos
et infinito ab eo distantes intervallo
hos amicos et fecit et vocat quid
ergo pati non debemus et libenter
nō tollerare pro hac amicicia pro amicicia
cum homini sepe patiamur et quanto
magis pro amore et amicicia dei pati
deberemus Idem in libro de laudibus sancti
pauli Caritati aut vel amori xpi
nichil simile quia tantus excessus
amoris quantus in apostolo paulo fuit De
nique cum sic dilexit inimicos nemo in
sidiatores suos tam beneficus fuit
quanto enim plus tormenta ei offere
bant et efferebant tanto magis
eorum miserebatur insaniam et quanto
conviciis et verberibus et iniuriis ab eis
pulsabatur tanto eorum furore plus
miseretur et deflet sicut primus pater
filii furentis et insanientis et semivida
et ulcera patiens et tunc fletu pusi
vivit propter salutem corporis et anime
compaciendo Audi quam patienter quam
et mansuete pro illis loquitur qui eum
quadragies quinquies verberaverunt
quia eius cruorem sitiebant et co
tidie discrimine cupiebant Testimonium
enim perhibeo illis quod emulacionem vel
zelum dei habent etc. Sepe etiam
lacrimabatur et vehementer dolebat et
vehementer dolebat cum eos perventos
viderit Idem ibidem Sicut [illegible] tempus
in animo consistit arte virtutum omnes
tamen flammas proprie caritatis ardo
re vincebat ut cum missum in ig
nem ferrum totus profectus ignis
efficitur sic Paulus igne caritatis
succensus totus factus est caritas
quia quasi tamquam unde esset pater
sic in amore omnes iunctos non solum
carnales verum etiam spirituales patres

sollicitudine ac pietate superabat et
corpus et animam pro hiis quos dile
xit impendens ubi cum contempse
xit paulus ea que mollis sunt
contempsit hoc que penalibus et
egestatis sunt plena Idem super [illegible]
[illegible] Bene nequam cum mando ser
vus ille decem milia talenta debe
bat talenta non est appellatus
nequam sed quod fratri remittere noluit
dampnum vocat eum nequam Idem
ibidem Si oderis inimicum amplius
tibi nocuisti scilicet animam quam
sibi scilicet corpus et ille forsitan
nichil nocet odiendo cum te aut
ipsum sine dubio ledis Si ergo peper
ceris inimico tibi amplius pepercisti
et si benefeceris illi tibi amplius
profuisti quam illi Idem super illud [illegible]
v° Audistis quia dictum est antiquis
oculum pro oculo. Primus gradus pa
ciencie et dilectionis ad inimicos est
recipere iniuriam Secundus postquam
receperis non velle vindicare Ter
cius est non facere reparari ea que
passus es sed quiescere Quartus ex
hibere semet ipsum ad paciendum mala
Quintus etiam ad amplius exhibere
quam ille faciens iniuriam velit
Sextus non odio habere illum qui has
iniurias facit Septimus etiam di
ligere Octavus etiam benefacere Nonus
etiam pro illo deum deprecari sicut scrip
tum est Diligite inimicos vestros
et benefacite illis qui oderunt nos
et orate pro persequentibus et calumpnian
tibus nos ut sitis filii patris vestri
qui in celis est Idem super Johannem Ne
memoriam malorum habeamus in eos
qui nos ledunt sed et recordemur
eos et ploremus Ploratu enim dig
ni sunt non qui paciuntur sed qui male
faciunt Nam et ipsos quidem maxime
ledunt et avarus et calumpniator

et quecunque alteri quod cunque malum
facit nobis aut maxime proficit
nisi nos ipsos vindicavimus Idem ibidem
Iram et iniuriam vindicare potens
si te non vindicaveris non auctor si te
vindicaveris quid non vindicans dum
constituis vindicatore et inimicum in
imici tui christi inquit dominus vindicans
et vindicabis aut temet ipsum deum
constitutis inimicum eo quod usurpavis
tibi officium quod est dei Idem in libro
de compunctione cordis Non vastetis
et tamen alicuius malicie memores
puniet deus sed et eos qui fratres nos
centes aut offensos negligunt et
contempnunt Idem super illud ad hebreos
pacem nobis unica est nichil adeo
confusam facit ingerenti mala si
cut fortis tolleriancia pacientes Idem
in eodem Inimicitie si semel occupa
verint animam annua que fiunt que di
cuntur que audiuntur ita accipiuntur et in
telliguntur ut ad maiores et longiores
proficiant inimicicias Et quid cum
boni dicunt de inimico non creditur Et quod
autem mali hoc solum creditur hoc
firmatur Idem in eodem Inimicum
pedibus nullis contristam fratres et
quia qui nichil mali fecerimus satis
facere negligimus et oblivioni tradimus
culpam et inimicitias intemptus lo
gius protrahimus ignorantes quod tanto
nobis longior erit pena quanto et
discordia Idem in quadam omelia Per
fectus amor et perfectum odium que
supra de amore proximi Idem super
Iohem Qui simulata pacis porrige tem
pore quo munera offerunt in usu e
sed vereor ne plures eonobis tin
bis labiis pacem faciant quam vo
luntate corde sed corde desidat et eo af
fectu vult proximum non solum amicum
sed etiam inimicum diligi vel amari
Ambrosius li. de officiis His qui primum
vera sibi facta monetur tibi faciat se dig
num iudicari contumelia dum vult in ea
indignus haberi Bufium se putabat
accepisse theodosius imperator cum ro
garetur ignoscere tunc enim venie
propior erat cum fuisset iracundie com
tio maior Idem super lucam Xpus no
luit ab apostolo suo tradi ut a sacio tuo
tu desertus a tuo socio tu proditus
moderate feras tuum errasse iudicium
ipsisse quoque beneficium inimico sacio col
latum Idem super epistolam ad galatas Numq
sis ad gratiam semper est credendum nunc
erit deum credis Idem in quadam epistola
non habz ulcionis studium perfecta virtus
nec ulla est iracundia ubi plenitudo
est caritatis Idem super lucam dixit do
nare iniurias tuas quia persecutoribus
suis Xpus ignovit Ysidorus de summo
bono li. 2o. capitulo 2a Quod desperis
fidentes meritis pigre ipse delinquen
tibus veniam prestant sed nichil stat
illibatum ea aculpa qui non est pa
tus adveniam prebendam Idem ibidem
ca.o xxxi Amicicia in velenis tam bonis
est studia et quere supra de amicicia
vera Idem in synonimis Odium inter
fratres a regno dei separat a celo subt
hit et a paradiso erit odium nec passio
adimit nec martirio compiatur Idem
de summo bono li. 3o c.o 62 Qui inter
futura prima diligenter cogitat
omnia mala inter putis equanimiter por
tat qui collimus dulcedine huius ca
vitudine temperat et eo illius eterni ta
te transitoria huius despicit bre
tem Rich super Cay Deo peccator
erit execrabilis frustra ei offert
et munus suum ad altare qui conscius
sibi est quod fratrem suus habz aliquid ad
versum se Denique non respexit dominus
ad munera caym eo quod non recte am
bulavit cum fratre suo Idem nemo
magis iram dei meretur qui amicum

se simulans inimicus Idem in epistola
Quilibet qui fecit iniuriam magis
ledit se ipsum eo quod longe peius sit
violencia et iniuriam facere quam suffer-
re Glo. 4a Canonica iohannis 3o capitulo
interfectum cum cayn dampnabitur qui
ergo genere homicidii tenetur ut scilicet
discordet per odium a fratribus Idem ho-
micida omnis est qui liberum vel servo per-
sequitur vel odio insequitur Idem de summo
bono Qui fratrem suum tardius reconci-
liat deum sibi tardius placat Idem
frustra sibi deum propiciari querit qui
cito placari proximo negligit

De amore mundi sive rerum
temporalium Greg. in omel. Mun-
dus iste eciam agnitus diligitur ama-
rus et ipse ruine eius predicant quod
amandus non est Ruine namque mun-
di voces eius sunt Idem Qui bona
mundi huius diligunt velint nolint
timoris et doloris penis succumbunt
Idem in omelia quadam Quid est quod
in hoc mundo libeat audire ubique luc-
tus aspicimus ubique gemitus audimus
destructe sunt urbes eversa sunt
castra depopulati sunt agri in solitu-
dinem redacta est terra alios in capti-
vitatem duci alios detruncari alios
interfici videmus Quid est ergo fra-
tres mei quod in hac vita libeat diligere
si talem mundum diligimus non iam
gaudia sed vulnera amamus Idem ibi-
no dem Nolite fratres mei diligere talem
quem videtis diu stare non posse quan-
ti adhuc pridem sani atque incolumes a-
liquid in crastinum acturos se puta-
bant et tamen eadem nocte subito
defuncti sunt et in ruine laqueo de-
prehensi Idem in iudic. Mens que
hic eminet plus meroribus afficiat
quam honoribus gaudeat Idem disce
non diligere mundum ut diligas deum dis-
ce ut caritatis funde ut impleatis

Idem Omnes huius seculi dilectores in ter-
renis sunt fortiores et in celestibus
debiliores Idem Vilescunt temporalia
cum desiderantur eterna Ideo mundani
temporalia diligunt quia quam sint fu-
gativa non attendunt Nam si velo-
citatem transitus eius aspicerent hunc
etiam prosperantem minime adamarent
Idem in x° moralium super illud Iob Et
nequaquam in eodem statu permanet Con-
tinuus successus temporalium certum
est future calamitatis indicium Vitu-
lus mactandus liber ad pascua
mittitur et infirmus desperatus a me-
dico non artatur Idem Qui felicita-
tem quesitam interius inveniunt auctorem
qui eam tribuunt non requirunt Idem
in moralibus Quasi per amena prata ad
carcerem pervenit qui prosperis vite prospe-
ra ad interitum tendit Idem in vii°
libro moralium Hii in tantum terrena quasi per-
manentie diligunt quia quanta sit
vite sequentis eternitas non attendunt
dum quam soliditate presentis non con-
siderant exilium patriam tenebras lu-
men cursum stacionem putant qui
cum maiora nesciunt illa meditare
de minimis nequaquam possunt Idem
cum incenditur desiderium terrenorum re-
frigescit amor eternorum Idem super
Ezech. Quibusdam perversis mentibus
et huius mundi dilectoribus nichil est
laboriosius quam si eis preparatur
ut in huius mundi actibus non labo-
rent Idem in omel. de vergulo Mundi
quam pruritum et amaritudinibus re-
pletur et tamen tota mente ipsas
//amaritudinibus replentur// amari-
tudines fugientem mundum sequimur
labenti inherimus et quia fugientem
sequi non possumus cum ipso labimur
quem tenemus Tunc enim labenti in-
nititur necesse est ut cum labente
labatur Idem Aliquando nos mundus re-

traxerit adeo nunc autem tot amaritu
dinibus plenus est ut etiam ipse mun
dus nos mittat ad deum mala que
nos hic premunt ad deum nos ire com
pellunt Idem super Ezech omelia xviij
Mundus iam et aquilonibus amatus
amarus est qui enim tot attritus
passionibus a gloria sua recedit quem
iam nolumus ex proximo regum ad quod
sequamur audit Si ergo mundus cadit
et nos cum amando amplectimur
apponi nolumus potius qui salvari
quia nulla nos racio ab illius rui
na separat quos eum passionibus
amor ligat facile est ergo animum ab eius
dilectione distingere cum omnia mundi
gaudia destructa cernimus conspicere Si
enim talem mundum adhuc diligimus
non iam gaudia sed vulnera amamus
plura quere infra de contemptu mundi
Augustinus super lucam et est glosa psalmo
10. Amor vero terrenarum rerum viscus est
pennarum spiritualium ne volare possint
intellecta Idem super canonicam Joh omelia
2 Quando possumus amare deum
si amamus mundum qui separat nos
a caritate dei Duo enim sunt amores
seculi dei et mundi Si ergo mundi a
mor nos inhabitet non est quo intret
amor dei Recedat ergo amor mundi
et inhabitetur amor dei melior accipi
at intellectum conclude malum amo
rem mundi ut impleatis amore sancto
dei Vas enim est sed adhuc plenus est
effunde ergo malum quod habes ut
accipias bonum quod non habes Idem
ibidem Ve tibi si amaveris condita
et deseris conditorem Pulchra sunt
tibi ista sed quanto pulcrior qui for
mavit ea quemadmodum si sponsus
faciat anulum sponse sue et illa accep
tum anulum plus diliget quam sponsum
suum qui fecit anulum Nunquid non in
ipso dono sponsi adultera deprehendetur

quamvis illa diliget hoc quod dedit spon
sus ergo si dedit tibi deus hec omnia
ama illum qui fecit et dedit hec omnia
plus est ei quod vult adhuc dare tibi
qui fecit hec omnia vult enim dare
se ipsum tibi si tu per omnibus amaveris
ipsum Si autem amaveris ista quamvis ea
fecit creator deus et neglexeris crea
torem tuum deum dilexeris et dampna
beris Idem in libro de conflictu viciorum et
virtutum Cupiditas dicit valde sine
culpa est si quedam habenda concupiscis
quia non multiplicare appetis sed egere
pertimescas et quod alius male retinet
et tu melius expendes. mundi contemp
tus videt et etiam quere infra de con
temptu Idem in libro 2 civitatum Duas in to
to mundo civitates duo faciunt amores
Jerusalem facit amor dei sed babiloniam facit
seculi Interroget ergo se unusquisque et
inveniet unde sit civis Idem de civitate
dei Cum perverse amat cuiuslibet nature
bonum etiam si illud adipiscatur ipse fit
in bono peior et miser meliore privatus
iubet eterna lex amorem a temporalibus
avertere et ad eterna transferre Idem super
Canonicam Johannis Sicut dilectio dei est
fons omnium virtutum ita dilectio mundi est
fons omnium viciorum Idem de conflictu vi
ciorum et virtutum Recedat amor pre
sentis seculi supra quere Idem Quid
prodest et quere infra de avaricia
Idem in epistola ego tu amatores huius
seculi intueor et quere infra de amato
ribus ubi dei Idem super illud Johannis
xvj Quem hic mundus non potest
accipere reminantis amator mundi nun
quam est amator dei Idem super Johannem
Si te delectat hic mundus semper vis
esse in mundo Si autem fuerit mundus
non remanebis in mundo Idem Non
habent spirituales oculos mundi ama
tores Idem in libro 2 de civitate dei
ca. 10 pro incorruptibili temporali illi non

ctus atque in quantalibet deos tanto
sit hominis anima despectior quanto
vero temporalium mutabilium est cupidior
Idem in epistola Fallax mundi istorum sua
vitas est quere infra de contemptu
mundi Idem in epistola Utaris hoc hoc
mundo tamquam non utens ut de bo
nis eius bona facias et non malus
fias quia et ipsa bona sunt et adeo
bona sunt nec dantur hominibus nisi
ab illo qui habet omnium celestium atque
terrestrium potestatem sed ne putentur ma
la dantur etiam bonis et ne putentur
magna vel summa bona dantur etiam
malis ideo auferuntur etiam ipsa
bonis ut probentur et auferuntur malis
ut cruciantur Idem super Joh. xl. Utinam
tales essent amatores vite fugientis
laborat miser homo ne moriatur
moriturus et non laborat ne peccet
in eternum victurus Idem in li. confessionum
Volentes gaudere forinsecus & quere
infra de gaudio malo Idem in libro
de vera religione Creatura si possideri
gaudent & quere infra de gaudio ma
lo Idem Crudelior cunctis bestiis
est amor huius Idem Miser est om
nis animus vinctus amicicia rerum temporalium
dilaniatur cum eas amittit et ami
sit et tunc sentit miseriam etiam
si non amittat Idem Seculi amicicia
aut lucris aut beneficiis aut diuici
is constat honoribus Salvatoris
autem amicicia consistit in deo et in
proximis diligendis Idem Anima que
permittit amore corporalium que innatur
corpori et sic vincit omnis mundus
sive promittens sive terrens Idem
Non amicorum multorum turba non
familie multitudo non auri et argenti
congestio non gemmarum lapilla ful
gentia non vindemiarum ubertas non
densitas segetum non iocunditas con
tenta pratorum possunt ullum afferre
presidium anime de corpore exeunti sed plus

tunc affligebunt quem plus talia dilexe
runt Idem Ecce mundus fugit et
que super Idem Periculosior est mundus
blandus quam molestus et magis
cavendus est cum se allicit diligi quam
cum admonet cogit contempni Ide
super Johannem Adeo naturalis est affec
tus et amor in hoc mundo vivendi ut
eum nec petro senectus abstulerit
Unde dictum est ei Alius te cinget
et ducet quo tu non vis sed vincat
eum ius amoris dum Idem in sermone
de ordine dilecta Omnia quitos dere
pisti & quere infra de contemptu mun
di. Ambrosius super Lucam exponens
illud apostoli Michi mundus crucifixus
est Non utique amant diuicias non
amant honores seculi non amant
que sua sunt sed que vero Idem in eodem va
Verumque nolis mulierem vel uxo
rem iungere atque bonis ambobus cu
mulare michil michi fugiendum quam
concubitum esse decrevi Michil enim
sentio quod magis evertere virtutem deici
at virilem animum quam blandimenta femine
corporis quam ille contactus sine quo mu
lier vel uxor esse non potest Idem
in li. de civitate dei Non frustra dya
bolus uxorem Job cum etiam filios ab
stulisset tamquam nocendi peritus ab
stulerat que quantum esset necessaria temp
tator iam primus in eva prima didice
rat mulierem Idem in epistola contra
Julianum et in li. de coniugiis adulte
rinis Omnis enim vehemens ama
tor proprie uxoris adulter est Idem in
temporibus impingo quid aliud nisi quo
dam adulter est uxoris Idem Si
cut ignis vestem sic libido consumit
animam Idem O quam pro parva gaudentes
hora unica perditur vita futura i.
eterna Idem Fornicari inebriari hec
sunt parva que iam quasi licite committuntur

4

sed non legibus dei quibus eum aliquando
admiciendo ductus est quia lupanar inge-
ctans intrant meretrices dum esse et
adulteria accede dum prohibet xpi
q. iii Idem lamentantibus oculis suis
cat ihu xpi non amanti que videntur
sed que non videntur non cupido vite p-
sentis sed ei qui festinat dissolui et
esse cum xpo Idem Hunc mundum
v. quere infra de contemptu mundi Idem
Qui vult deum possidere quere infra
de contemptu mundi Idem in libro de
patriarchis Cur vitam istam tanto
tempore desideramus in qua quanto quis
diutius fuit tanto maiori peccatorum
sarcina pregravatur Idem Ambrosius
in sermone Concerto clamat propheta Divi-
tie si affluant nolite cor apponere
v. quere infra de divitiis Idem vlt°
de officio et [illegible] indecenter xi q. iii
Avarus habet curam non ut faciat sed ut
cogitet et subveniat in necessitatibus
pauperum Idem dicit dulcedinem mergetur
si ab amore temporalium non recedis
plura quere infra de contemptu mundi I-
dem super paulum Non cum quo tendit
ignoratur qui studium habet vitam
Idem super Lucam Non tempus sed affectus
nota in crimine est Magna enim illecebra
delinquendi est affluentia temporalium
que in superbiam extollit et oblivionem
sui et auctoris infundit Idem Dixit
divites v. quere infra de divitibus
Crisostomus super illud Math. vi Si oculus tu-
us fuit nequam etiam corpus tuum tene-
brosum erit Sicut qui oculos habet
infirmos in loco tenebroso melius vi-
det in sole autem nichil Sic qui habet
oculum terrenis desideriis sordidatum
in rebus non mundialibus sapiens et
astutus est in rebus non spiritualibus sed
quid forsitan quidquam sed iustitie lumen
non sentit Idem super Math. Cum in-
dividuo amare vite est ut odiat divitias

qui non volunt amare divitias vite est
ut odiat deum Idem super Joh. Non
acrius domos et agros que infra in
fra de divitiis Idem super illud Math.
Qui portavimus pondus diei et estus
qui mundus in principio sui omnibus bo-
nis prosperabatur ideo qui tunc fuerunt
in mundo tum maiore difficultate in ius-
titiam fuerunt quia prosperitas mundi
impedimentum est anime Nunc autem
senescens mundus omnibus adversitati-
bus premitur et ideo concupiscibilis non
est mundus Idem super Johannem xvii Ubi
qui xpus meminit vite quia hec est de-
siderabilis super omnia delectabilior omnibus
Idem Iudeum admiror ita amandum est
geminus humanum ponit addiscendi futu-
rum mundi Idem ult° quia nemo potest
ledi nisi a se Omnia aviditate amplec-
tuntur homines umbras huius vite stu-
gunt ventos et cum viderunt omnia
periculis et mortalibus et perplexis per
plena superari quia se viderunt sole seda
libus pessimus et contumeliis insidiis
et invidia inquies timoribus atque nulle
hominum infinitis compertibus fructu
non nullum nisi interitum esse et penarum
perpetuam competitur tamen a plurimibus
adamatur Ieronimus in epistola Qui tem-
poralia nimis diligit quasi somnium
vigilans videt Transierunt enim quasi
insompnia nocturna unde ps. Dormierunt
sompnum suum Idem ad Cyprianum id est
gregie dum est nullus est tam senem
etiam si decrepite senectutis est ut sit
et se non adhuc uno plus anno vi-
vere presumitur Idem ad Julianum Dif-
ficile immo impossibile est sive bonis
presentibus et futuris ut et hic ventrem
et ibi mentem impleat ut de deliciis
transeat transeat ad delicias ut in utro-
que seculo primus sit ut et in terra et
in celo quis appareat gloriosus Non go

te p amorem et unione coniugas te
rene felicitati si desideras eterne bea
titudine sociari Idem ad Iuliam Quan
dm p amorem usamur in rebus secula
non possumus de deo libere cogitare I
dem ad nepotianum Cottidie morimur
cottidie commutamur et tamen ipse amo
rem mite cogitamus preclaros eternos nos
esse credimus Hoc ipsum autem quod scribo
quod dicto quod dicto de uita mea subt
rahitur quot puncta quot notarum
quot notarum dampna sunt temporis
Idem contra Iouinianum Vanitates illa
rebelliones ex que infra de comparatione
mundi Idem in epistola Magna securitas
est mihi contemptio secularis hic nam
tum ad terrena concupiscenda cor inhiat
securus tranquillusque esse non potest
aut enim non habita concupiscit ut ha
beat aut habita metuit ne amittat
et dum in aduersis sperat prospera semper
in prosperis formidat aduersa Crisosto
mus si placet de mundi amore quere
infra de contemptu mundi Ysidorus de summo
bono Mundi enim amatores non
solum ideo rei sunt quia infima pro
summis appetunt uerum etiam miseri sunt
pro hoc quod cum eorum terrena ad ipsa
desiderata pertingunt Idem ibidem libro
3o co. 63 Cum graui dolore amittuntur
que cum magno amore possidentur mi
nus autem carendo dolemus que minus
possidendo diligimus Idem quanto quis
quis diuitijs et potencia huius mundi
maior est tanto magis liber a peccato
est Et grande patrimonium grandis tem
tacio est Idem ibidem ca 6x. Terrena
enim seruando perdimus sed largiendo
seruamus Patrimonium enim retentum
perit erogatum uero permanet diu enim
cum rebus nostris durare non pos
sumus quia aut nos illas moriendo
deserimus aut ille nos uiuentes de
serunt Idem ibidem ca 16. Terra
rum est ut que mundus odit diligat
adeo Idem ibidem ca xviij Non
est corporale remotum esse a mundo
sed multo melius est uoluntate nostra
quod uero est uiri perfecti Idem ibidem ca
22o Multis argumentis insidiatur
dyabolus eis qui renunciant seculo ut eis
se uero amore subripiant quoniam
sunt illos complexus seculi ferit quos
post renunciacionem seculi ad amorem
mundi reducit Bernardus in sermone dominico de
aduentu domini anima amans temporalia
quamdiu inquinata non est amore dei dig
na Idem Munde in munde cum sis
fugiens me teneas quomodo me te
nere si permaneres turbaris mundus
et amatur quid faceret si tranquillus
esset formosus mundus quomodo quomodo
haereres qui fetidum sit amplecteris
flores quomodo colligeres si asperum ma
lum non reuocares Idem dicit michi
ubi sunt amatores mundi qui ante
pauca tempora nobiscum erant nichil ex
eis apud nos remansit nisi cineres
et uermes attende diligenter quid sunt
uel quid fuerunt sicut tu es homines
derunt biberunt et riserunt duxe
runt in bonis dies suos et in puncto
ad inferna descenderunt Idem Beatus
qui post illa non abijt que possessa
non onerant amata coinquinant et
amissa cruciant Idem in epistola bona
sunt temporalia si non amantur in
ordinata si uero sic amentur non tamen
possidentur multum quia quadam sui dulce
dine cor possidentis cito subuertunt
Idem in sermone Diuiciarum plenitudo et
habundancia temporalium obliuionem
et in opinionem faciunt eternorum Idem in
simul diuiciarum amor inseparabilis

est longe et eum amplius deside-
rio torquet animam quam refrigeret
usu suo. Ut porro quorum acquisicio plena
laboris possessio ad timoris et a-
missio plena doloris et doloris invenitur. Idem. Audite filii Adam audite filii Adam genus avarum et ambiciosum. Audite quid vobis cum terrenis diviciis et gloria temporali que nec vere divicie nec vere sunt. Aurum et argentum nonne terra est rubea et alba quam solus error hominum facit aut reputat magis preciosum. Denique si vestra sunt hec que amatis tollite ea vobiscum. Sed homo cum interierit non sumet omnia neque etc. Idem in epistola. Si lapis/si hec cor etc. quere in sermone de contemptu mundi. Stultum et summe dementie est ea semper querere que numquam nec satis temperant appetitum. Leo papa in sermone. Nullum peccatum sine cupiditate committitur et omnis illicitus appetitus istius aviditatis est morbus. Amor pecunie vilis est, sed eius affectio et avida licet cupiditas etiam parvo pro exiguo peccare non metuit nec ullum est in illo corde iusticie vestigium in quo sibi cupiditas pecunie fecerit habitaculum. Hinc Judas inebriatus veneno dum sitit lucrum pervenit ad laqueum. Rabanus loquens de cupiditate super illud ad Thi. ult. Accepta pecunia etc. dicit ita. O pestis maligna et semper bonis animis detestanda quem illesum que intactum dimittis. Tu enim genus humanum confudisti, tu discipulum comitem Christi ab apostolatu precipitasti, tu milites custodientes sepulcrum domini captivasti, tu iudeos simul seduxisti, tu totum fere mundum miserabiliter occupasti. Juli. de mirabilibus mundi. Est autem nequissima pestis cupiditatis que solet ceteros quos capit efficere ut cum finem querendi non inveniant et eo magis quo fuit locupletata mendicat. Plura quere infra de avaricia. Item infra de contemptu mundi. Item infra de divitibus. Item infra de prosperitate temporali. Item infra de renunciacione seculi.

De amore peccati. Greg. in omel. Non vos terreat rex, amor superbie non superbia inflet non ira dilaniet non luxuria polluat non invidia consumat. Amore vero fratres redemptor in accubuit et nos ipsius amore dispiciamus vincere nosmet ipsos. Item Greg. in mor. Nequaquam homo ad delectacionem peccati rapitur nisi prius per voluntarias mentis infirmetur. Idem. Cum quis adhuc per timorem bona facit a malo penitus non recessit quia eo ipso peccat quo peccare vellet si potuisset. Idem ibidem. Non intuetur dominus quantum quisque facere valeat sed quantum velit et cum deest potestas peccandi fu-rens nec potuisset occasio peccandi datur apud te tamen natus tyrannus est cum potuisset occasio peccandi datur apud te tamen intus tyrannus est cum potuisset iniquitas donatur. Idem in x. moral. Cuius culpa dimittitur que nequaquam magna hac studio perpetratur. Aug. in li. de vera religione. Usque adeo peccatum est voluntarium malum. Idem in li. de libero arbitrio. Peccatum est voluntaria et turpis affectio. Idem super Gen. Naturale est nobis bene velle, male vero velle non est nature sed voluntatis perversio. Idem in li. de confessionibus. Ego ad te suspirabam ligatus non ferro sed

mea serva voluntate. Idem li. de libe
ro arbitrio. Peccatum in voluntate non
est in re. Unde nullus peccat in eo quod
vitare non potest. Idem in li. de duabus
animabus. Peccatum est voluntas consequen
di vel retinendi quod iustitia vetat. Ysi
dorus de summo bono li. 2o. ca. 22o. A
liud est non peccare dilectione dei, a
liud timore supplicii. Qui enim amore
divine dilectionis non peccat horrescit
omne malum amplectendo iustitie bonum
nec ei delectat peccatum etiam si scelerum
impunitas promittatur. Qui vero sola
pena supplicii reprimunt in se vicia quam
vis non compleat opus peccati vivit tamen
in eo voluntas peccandi dolet quod sibi
illicitum esse quod lex demonstrat pro
hibere. Ille ergo mercedem boni operis
percipit qui amando iustitiam facit non
is qui et solo metu penarum invitus
custodit. Idem ibidem. Quidam diligunt
peccatum et faciunt. Quidam diligunt tamen
et non faciunt. Plerique non faciunt tamen
et non diligunt. Nonnulli quoque peccatum
non faciunt et tamen iustitiam oderunt.
Gravius autem peccat qui non solum di
ligit peccatum sed etiam facit quam qui non
facit et tamen diligit / gravius tamen
interdum peccat qui diligit et non
facit quam qui non facit et diligit vel
quam qui facit et odit. Gravissimum
autem est non solum facere sed etiam facere
peccatum diligere. Idem ibidem. Sunt quidam
qui confestim perpetrato flagitio confun
duntur et sunt qui non solum non do
lent se gessisse peccatum sed etiam de ipso
malo opere gloriantur. Atque ad cumulum
mali sit deterius dum de ipsis gra
tulantes extolluntur in peius. Et de
talibus Salomon ait letantur cum male
fecerint et exultant in rebus pessimis.
Plura que infra de peccato

De amore mulierum fugiendo. Gre
gorius in dyalogo. Carnalis
et mulieribus delectatio mentem quam
infecit obstinat ut inde non vale
at veri luminis claritatem. Unde cum
inferius non delectatur inde ver
sus superna taliumque patitur. Idem
in mor. Nulla ante dei oculos
iustitie vel pietatis opera valent
que cum tactus pravi sumenda mo
strantur. Idem. Iuvenis dum formam
peccat Senex aut insanit. Ber
razazenus in apollogetico. Luxuria
est sitis ebria delectatio momen
tanea amaritudo eterna lucem odit
tenebras appetit velamen querit.
Idem. Luxuria est cum immundis deside
riis descendens illicita mentis ef
feminate prostitutio. Idem. Luxuria
sensum ebetat intellectum confundit
maculat voluntatem obscurat me
moriam enervat cerebrum obnubilat
ingenium vultum reddit pallidum an
helitum facit fetidum. Denique per
luxuriam hominis natura corrumpitur
senium et senium et senectus inducitur
vita minuitur et morti quotocius
appropinquatur. Aug. in li. de pugna vi
ciorum. Inutilis quidem victoria est inter
hostilia arma pugnare et in ipso lis
libidinis libidines est et flammis circum
dari vel ardere. Idem in eodem. Se
parari a contagione deceptor pestife
ra feminarum quantum enim quisque lon
gius fuit ab ea dapibus tanto minus
sentit adversa. Nunc ergo voluptati
bus famulatur qui non est ubique
sequentibus sequacia voluptatum.
Idem ibidem. Temptationibus subia
cet qui iunctus est femine in qua
nichil aliud est nisi quod ferat pro pro
mauter. Idem ibidem. Lubrica est
spes que inter fomenta peccati salvari

se putat et inserta victoria est
sicut prius Idem Aug. Habitare cum
femina et non tangere eam magis
est quam mortuum suscitare si ergo
qui minus est non potes quod ma-
ius est quomodo tibi credam crede
michi episcopus loquor cedros libani
arietes gregum hac peste reperi
cecidisse Idem in soliloquiorum Dis-
tinctius uelis mulierem uel uxorem
pingere atque bonis omnibus cumula-
re nichil michi fugiendum quam cubi-
tum esse decreui Nichil enim sentio
quod magis ex arce mentem deici-
at uirilem quam blandimenta
feminea corporumque ille contactus
sine quo mulier uel uxor haberi
non potest Idem in libro de ciuitate dei Ideo
frustra dyabolus uxorem iob cum ce-
teris ab stulisset tamquam nocendi pe-
ritus abstulerat que quantum esset ne-
cessaria temptatori iam primus in
eua prima didicerat mulierem Idem
in epistola contra Julianum et in libro
de coniugiis adulterinis Omnis enim
uehemens amator proprie uxoris
adulter est Idem intemperans in
temperans quid aliud nisi quidem ad
ulter est uxoris Idem sicut ignis
uestem sic libido consumit animam Ibi-
dem Quam cuncta breuis generatur hora in qua
perditur uita eterna Idem formicari in-
ebriari hec sunt peccata que iam quasi
licite committuntur sed non legibus dei
Dum enim aliquis ad iudicium ductus
quia lupanar meretricum intrauit me-
retricis esse et ad meretrices accede-
dens prohibent prohibet xxxii q. iii.
Idem lasciuientibus oculis suis in-
spicis meretrices et dyabolus tenebra-
libus oculis suis te inspiciet manum
tuam ponis in sinum meretricis et illa
ponet dyabolus inflammatam ignis infernalis

tu meretricem brachiis amplecteris
et dyabolus brachiis suis feruens ar-
dentibus amplexabitur te Tu mere-
tricem osculaberis et dyabolus dentibus
suis acutissimis dilacerabit te et
labiis suis ardentibus cremabit
te O miser pro consortio fetidissime
mulieris seu meretricis perdis consor-
tium eterne iocunditatis Idem de illis qui
tunc ponunt finem luxurie quando iam
ponunt uite Idem in libro de conflictu uici-
orum et uirtutum Corporalis fortitudo
dicat Cur te uoluptate tua modo no
dilatas cum te quid sequatur ignores
Acceptum ergo debes indesideriis
perdere non debes quia quam citius per-
transeat nescis Si enim deus imperi-
tum hominem in uoluptate carnis cum
mulieribus uellet in ipso generis humani
in exordio masculum et feminam non
fecisset Carnis munditia uidet Nolo
ignorare te fingas quod post hanc
uitam recipies si enim pie et caste ui-
xeris tunc sine fine gaudebis si at
impie et luxuriose eternis incendiis
subiacebis Unde aut magis caste
uiuere debes Unde quantum tempus
uiuendi pertranseat ignorare te affirmas
et sic cogitandum quia est cunctorum hora
per quam perditur uita futura Idem in epistola
Cum sit femina fures agnoscite mi-
tipula cum est anime latronum mente
suauis mors blanda percussio infect-
io lenis pernicies delicata libens ma-
lum sapida ingulacio et omni rerum ca-
lamitas mulier est non sic auaricia
concutit non sic inflat superbia non
sic delectat ambitio facilius aliis care-
mus in nobis hic aut intus hostis
inclusus est quocumque pergimus hunc
inimicum nobiscum semper portamus
Plura que infra de mulierum ornatu
Item de ornatu corporis Item de familia
uitare mala Idem in primo libro contra

Jouiniam. Amor mulierum insatiabilis
est extinctus enim reaccenditur
et post copiam et rursus inopes
fit animum virilem effeminat ut excep
ta passione quam sustinet nichil aliud
sinit cogitare. Idem super Ozee iiii°
Luxurie voluptas insatiabilis est
dum enim sicetur famem non satieta
tem parit. Idem super Ozee x. fornicati
ti sunt et non cessaverunt quia nunquam
desinunt fornicandi sed desideria magis
desinunt. Idem ibidem. fornicacio de ro
nabili homine brutum animal efficit
ita etiam ut lupanaria consectetur
Idem in epistola ad Salvinam. Et in serico
et in pannis vilibus libido dominatur
nec regum purpuras timet nec men
dicancium spernit squalorem. Idem in le
vitico xxvii. Glo. demones cum de omnibus
peccatis gaudeant tamen precipue de for
nicacione et ydolatria quia in istis
et corpus et anima maculatur. Idem
in li° 2° contra Jouinianum. Tactus a
lienorum corporum et feminarum ardencior
appetitus virorum insanie est. Idem
in epistola. Quid tibi cum feminis qui ad
altare cum domino fabularis dic mi
chi sacerdos dic clerice qualiter eisdem
labiis osculatur filium virginis quibus
es osculatus labia meretricis. Iuda
osculo filium hominis tradis. Idem Ada
mas inter malleum et incudem non
frangitur. Hircino tamen sanguine
dissipatur. Sic vir fortis qui inter tri
bulacione magna non frangitur in for
nace tamen veneris vincitur resolutus
gladius etiam igneus est species mu
lieris. Idem in epistola. Janua dyaboli via
iniquitatis percussio scorpionis noci
vumque genus femina. Idem nemo in sinu
vipperam portans securos capit som
nos que si non percutit sollicitat tamen
Idem nemo diu tutus est qui propinquus

periculo est. Idem super Eccl. In ruina
quam generis fatalior ad capiendum mu
lier est et erat cum proxima stipula
incendit ignem flammigero igne per
urit conscienciam hominis perurit funda
menta quoque montium comburit. Idem
ad Amandum presbiterum. luxuria vini
ceris mater libidinis est ventrem
quoque vini potacionibus irrigatum et ci
bo distentum voluptas genitalium
sequitur atque pro membrorum ordine ordo vi
ciorum est. Idem De nolis quociens
enim concupiscimus tociens fornicamur
inter has etiam tantas illecebras
voluptates ferreas etiam mentes li
bido domat que maiore in virgini
bus patitur famem dum dulcius pu
tat esse quod nescit. In epistola. Idem
ad matrem et filiam in gallijs commo
rantes. libidinosa mens ardencius
inhonesta persequitur et quod non
licet dulcius suspirat ex prohibi
cione enim ubi caritas dei defecit
desiderium mali crescit quo ante
fit longe dulcius quod vehemencius
prohibetur. Unde Ovidius titulo. Quod
licet ingratum est quod non licet acrius
urget quod cum concupiscit dulci
us fit cum vetatur. Idem. Quid for
cius Sampsone quid sapiencius Sa
lomone quid David sanctius dum
tamen isti mulierum amore superati sunt
Idem talis nutrix preceps est ad libidi
nem improba ad petulanciam frequens
ad luxuriam inverecunda ad fornicacionem
omnem tunc supponit peccata peccatis non
cessat pessimus deteriora quoque vo
luntate crudelis insipiens et vana
semper ad malum prona sed ad bonum
contugabilis et pigerrima velox ad
difficilis aditum et quid plura si
cut tinea lanam devorat et sicut
ignis ligna fenum stipula consumit

ita caro mea rebellis et delicata animam meam torqueat et consumit. Idem caro mea data est nobis quasi anime bellum que si mortificetur adducit vitam si vero nutriatur parat se ad bellum laudabo autem illum qui precarius servierit pietatem. Idem caro quibusdam illecebris animam trahit ad mortiferas voluptates sed meum est voluptatis ardorem restringere et quasi lascivientes iumenta frenis medie subiugare ita ut non libidine sed cibos querat et spiritum suum sessorem suum moderato cursu portet se intessi. Idem nichil vilius quam a carne vinci et nichil gloriosius quam vincere carnem. Idem Ieronimus ad oceanum Ego iudico si cum viris femine habitent non deesse viscatum dyaboli. Idem ibidem Tecla post temptacionem passionis anthiochie a paulo pergere pariter prohibetur Nemo cum miles cum uxore pergit ad bellum germinent cum femine cum viris habitantes libidinis spinas et tribulos afflatonis nam archana mentium attractacione pereunt. Idem ad nepocianum Solus cum sola et absque arbitro vel teste non sedeas. Idem Sancti amoris suspiciones et quidquid probabiliter contra te fingi potest ne fingatur ante devita crebra munuscula et sudariola et fasciolas ac cibos degustatos dulcesque litteras et blandas sanctus amor non habet. Idem in libro 3o contra Iovinianum Si quis se putat inter delicias posse versari et deliciarum viciis non teneri decipit semet ipsum Cum enim periculosum sit sepe capiantur ille crebris quanto magis circumdantibus nos undique vetitis voluptatum libere abuire non possumus Sensus enim vir id cogitat quod videt quod audit quod odorat quod gustet quod

attrectat. Idem ibidem Frustra quidam sibi blandiuntur falsa fide et pudicicia mentis abuti se posse voluptatibus carnis cum constet naturam sit corpus voluptatibus preferri sine voluptatibus et pollucione mentis. Plura que re infra de fornicacione Item infra de ornatu corporis. Idem idem contra Iovinianum Scripserunt Aristoteles et Plutarchus et noster Seneca de matrimonio libros plures et in amore forme mulieris inueniunt in hunc modum Amor mulieris forme rerum oblivio est et insanie proximus et fedus minime convenientius animo sapientis turbat consilia generosos animos frangit que vilissimos iracundos temerarios facit duros impiosos et simul blandos efficit et cum fruendi cupiditate insaciabilis flagrat adeo sui facit et ipse nomen spernere adeo erit. Idem super Ozee Sicut vinum et ebrietas mentis sue impotentem facit ita fornicatio et voluptas pervertit sensum animique debilitat et tandem de homine racionali brutum animal facit. Idem sicut gule se incentes habent deum ventrem ita qui libidini serviunt habent deum belphegor. Idem super Naum 3o Multi propter fornicationem eciam in corpore debilitati sunt et cum perdicione anime carne quoque franguntur et destruuntur qui serviunt. Idem super illud Amos 6o Audite vacce pingues Nemo diu tutus est qui periculo proximus est. Item glossa primo Cor. 6o Parva sorte brevis est voluptas fornicacionis que perdit eternam salutem anime et corporis. Plura que infra de fornicacione Item infra de luxuria Ambrosius in sermone Vide ista meretricem et forma decorum putas sed caverunt oculi tui Nam si vere videris erit deforme victricis aspectu mag

accendentes libidines tetram collum
onem anime vulnera conspicuae cupidita
tes affectus ergo tunc deceptio etiam
deceptio tunc ignis est. Nam per ame
nus indicium cum res transit in affec
tum. Idem in epistola. Quid est quod ma
gis publicum sit quam offensa pudo
ris et defloratio virginitatis. Vide
profecto quod magis se prodat quam
dispendium castitatis. Idem in libro de vir
ginibus. Saltat sed adulterae filia que
vero pudica que vero casta est fili
as suas religionem et disciplinam
non saltationem docet. Crisostomus super Math.
Quid est mulier nisi amicitie inimica effugabile
penale malum temptatio naturalis cala
mitas desiderabilis domesticum peri
culum mali natura boni colore depic
ta. Ergo si dimittere illam peccatum est
necesse est aut enim dimittentes adulte
rium committamus aut tenentes illas
cotidianas pugnas et amaritudi
nes habeamus. Idem. Sexus mulie
bris incautus et mollis est. Incautus
quidem quia non omnia que videt aut
audit cum sapientia recte considerat. Mol
lis vero quia facile flectitur vel de ma
lo in bonum vel de bono in malum. Idem
in sermone. Quid est speciosa mulier
sepulcrum dealbatum nisi fuerit sobria
casta et pudica. Pulcritudo vero sine
his virtutibus est papyrum pateris
et venenum insipientibus compositum.
Idem super Johannem. Nichil fortius mu
liere religiosa et prudente ad deli
niendum virum et informandum et flec
tendum eius animum ad quodcumque voluerit
illa. Idem. Docere mulierem non permit
titur in ecclesia quia huiusmodi genus hominum
loquax est et ad libidinem provocans.
Item quia mulier semel docuit et fecit
mundum subvertit. Idem super Math. xxi.
Mulier que sedet in domo ociosa fa

ale peccatum incurrit fornicationis
quia virum facilius conspectus nascitur.
Nam diffusio amoris hec est va
cantis anime passio. Idem super Math.
xix. Levius est ad concupiscentiam pug
nare et ad semet ipsum quam ad mulie
rem pretiosam. Idem super Math. v.
Mulier si se ornaverit et quesierit in
fra de ornatu corporis. Idem super Math.
Nomen actum carnalem homo
similis animalibus invenitur ma
xime non per ipsum libidinis. Idem
super Johannem. Porci sunt qui vitam
suam libidini et voluptatibus man
ciparunt. Idem super Math. Modum
nescit libido sed quanto magis comple
tur tanto magis accenditur. Idem in
libro quod nemo leditur nisi a se ipso. Hii
qui in delicijs et luxurijs vitam du
cunt resoluta corpora et omni cera
molliora circumferunt atque corpore
quodam infirmitatis repleta quibus
podagre tremor et in matura senec
tus accedit senescit aut corpus et qui
genes et ac tardi et obtusi et quo
dammodo iam sepulti. Idem in eodem.
Apud prudentes voluptas diffinitur
quod est cum quis suis desiderijs frui
tur sed ubi quis ex desiderijs potest
dum vel egritudo non sinit vel ipsa
sacietas desiderare facit. Modum
enim nescit libido sed quanto magis
concitatur tanto magis accenditur.
Idem in libro de reparatione lapsi. Cor
poris decoris pulcra non in alio quam
in flemmate et sanguine consistit et
pelle que corporibus suis corruptibi
libus colligunt. Cum hijs enim oculorum
orbes splendescunt genarum color
depingitur et visus omnis ornatur.
Et nisi per singulos dies vigent huiusmodi
succos ex fonte recentis prodentibus

venus citius aridior efficitur cutis oculi tenuantur rubor omnis de vultu tum cum suo decore discedit et pallor et discolor accedit quod si diligenter consideres que sunt illa qualia videlicet inter illam cutem que tibi tam formosa videtur lateant et illa que sub naribus et intra nares teguntur sed et illa que inter fauces et ventre absconduntur nichil aliud nisi quoddam sepulcrum intus fetidum quod potius dealbatum similitudinabis que quidem apparent hominibus potius foris tam speciosa intus vero sunt omni spurcitia plena tu deinde si inter vestimenta vel in veste quacumque videris flemmata sputa vel sputamina tam horrescis ut vel potius saltem digitis ea contingere refugis et appetitum retorques ab illis et quomodo ergo spatellaria flemmatum que in mulieribus magis quam unus putrida et fetida sunt diligis et concupiscis. Idem ad deus malicia dum se saciare appetit non attendit quod citum vel ut alijs noceat et sibi nichil proficiat. Idem in libro de reparacione lapsi. Illud gehenne ignem etc. quere infra de luxurie remedio. Idem in eodem. Decem si placet decimus annos etc. quere infra de luxurie remedio. Aug. in omel. Mulier est caput peccati arma dyaboli expulsio paradisi delicti mater corrupcio legis antique. Idem super Matth. Nemo amator corporalium specierum vel iuvencularum vel aliarum rerum concupiscibilium vel ipsius vite carnalis potest vere dicere michi mundus crucifixus est etc. Aug. in epistola ad largum. Vincula (?) hominis seculi habet asperitatem veram iocunditatem falsam certum dolorem sed incertam voluptatem durum laborem timidam quietem rem miserie plenam sed spe

felicitatis inanem. Aristoteles in phisonomia sua. Ex qualitate corporis perpenditur anime licet complexionem. Femineus ergo animus solers est ad iracundiam pronus odijs tenax in misericors (?) invidus laboribus et amoris impaciens dolosus subdolus et avarus preceps et timidus. Idem in libro de animalibus xvi. Mulier cito decipitur et est debilis spei fortis memorie multum mendax. Idem. Frequens feminarum usus mentem mollificat sensum ebetat et sapientem esse non patitur. Idem in libro 2o de regimine regum. Nequaquam consideras confidas in operibus et sermonibus mulierum nec te committas illis et si mutas (?) committere tunc illi te committas que fidelis et plus dilecta creditur esse tibi quia dum mulier tractat personam tuam scias te esse quasi quoddam depositum apud eam qui in suis manibus est vita tua. Idem ibidem libro 2o. Noli te inclinare ad coitum multum quia coitus est quedam proprietas porcorum qualis ergo erit tibi gloria si queris vicium irracionalium bestiarum et actus brutorum. Coitus autem nimius est destructio corporis abbreviacio vite corrupcio virtutum legis transgressio et feminreos generat mores. Tullius. Illum ergo liberum non dicam cui mulier imperat etc. quere infra de servitute. Secundus philosophus. Quid est mulier hominis confusio insaciabilis bestia continua sollicitudo indesinens pugna cottidianum dampnum domus tempestatis solhendum (?) impedimentum incontinentis viri naufragium adulterium vas periculosum capitium (?) animal pessimum pondus gravissimum aspis insanabilis humanum mancipium dyabolicum instrumentum. Innocencius in sua methateca (?) penitencie. Mulier fatalis est etc. quere infra de mulieribus. Idem in phisonomia sua in omnibus animalium generibus etc. quere infra de muliere ff. (?) in omnibus

modis naturales efficiunt legitimi. q(uere) sed michil Nichil enim est amoris furore vehementius q(uod) retinent preste p(re)sse est Seneca que faciem habent malam & quere infra de luxuria Idem aut odit aut diligit mulier nil inter et michi est tercium medium Idem apte mala dum est mulier tunc demum bona est Idem blando cunctos ora sub vultu dampnat Idem lascivia et laus nunquam habent concordiam Idem formosa facies muta commendacio est Idem amans quid cupiat scit quod sapiat non videt Idem amare et sapere vix adeo conceditur Idem amor animi arbitrio sumitur non deponitur Idem amoris vulnus idem qui facit sanat Idem amans quod suspicatur vigilans hoc somniat dormiens Idem amans iratus multum mentitur sibi C. de epis et cler(icis) l. cum qui in matribus et sororibus et commatribus et filiabus nichil sem[...]tinis fedus naturale permittit Ovidius de fast(is) Fastus inest pulcris sequiturque superbia formam Idem in epistola lis est cum forma magna pudicicie Boecius Femina falx sathane fetens rosa dulce venenum Semper prona rei que prohibetur ei Femina turpis opus dum amans vinum lumina vocem pollinit annichilat necat exurit orbat et arbat Femina fallere falsa que dicit quod cavebit Femina piscibus et mare fluctibus ante carebit Femina ridendo flendo fallitque canendo Femina dum iurat fallet qui crediderat Femina res vilis vas fragilis et pueriles Mobilis instabilis nil unica nisi lis. Pectore femineo venalis tercior aura est

De angelis et eorum ordinibus et dignitatibus et officiis et naturis Greg(orius) in moral(ibus) Sublimior est tunc angelica natura a re nature condicione distincta quia nos et loco circumscribimur et cecitatis ignorancia coartamur Angelorum non spiritus loco quidem circumscripti sunt sed tamen eorum sciencie longe supra nos incomparabiliter dilatantur Interius quippe exterius sciendo distincti sunt qui ipsum fontem sciencie contemplantur Idem in eodem Civitatis celsitudine quarus angeli sublevare videant nec virtutes tamen angelice comprehendunt Idem in eodem Visio angelorum est admiracionis intime contemplacionis prorumpens in laudes conditoris Idem in eodem Nisi angeli quedam intra nobis nunciantes ad tempus ex aere corpora sumerent exterioribus nostris obtutibus non apparerent nec cibos cum abraham caperent nisi propter nos solidum aliquid ex celesti elemento gustarent Idem ibidem Certa angelorum iusticia dispensandis quibusque gentibus sunt prelata Idem in omelia Subiectionibus esse indicium per angelos exhibetur Idem in omelia de dragma perdita et inventa Qui minima nunciant hii sunt angeli qui non summa nunciant archangeli appellantur. Hinc est quod ad mariam non quilibet angelus angelus sed gabriel archangelus mittitur qui tocius mundi gaudia nunciabat. Virtutes autem vocantur hii mirum spiritus per quos signa et miracula frequencius fiunt Potestates non vocantur hii qui potencias hec in suo ordine perceperunt ut eorum dicioni virtutes adverse subiecte sunt quorum potestate refrenantur ne corda fidelium spiritus mali tantum temptare valeant quantum vellent Principatus quoque dicuntur qui et ipsis quoque bonis

spiritibus presunt qui subiectis
aliis dum queque sunt agenda dis
ponunt eis ad complenda diuina ministe
ria principantur. Dominaciones uero nomi
nantur que etiam principatus potesta
tum alta dissimilitudine transcendunt.
Illa uero spirituum agmina que mira po
tencia preeminent pro eo quod eis cetera
ad obediendum sunt subiecta domina
tiones appellantur. Throni quoque di
cuntur illa spirituum agmina. Propterea cheru
bin sunt vocata quia tanto perfec
tiori sciencia plena sunt quanto cla
ritatem dei vicinius contemplantur
ut secundum creature modum eo plenius
omnia sciant quo visione conditoris
sui pro dignitatis meritum appropinquant.
Seraphin autem ardentes vel incenden
tes appellantur que quia sic deo coniuncta
sunt ut inter hec et deum nulli alii spiri
tus medii inter sunt ut inter hec et deum
nulli alii spiritus medii intersint tan
to magis ardent quanto hunc vici
nius vident. Idem in eadem omelia
superdicta. Quia illuc tanta creditur
ascensura multitudo hominum quanta mul
titudo remansit angelorum superest
ut ipsi quoque homines qui ad celeste
patriam redeunt ex illis agminibus
aliquid illuc reuertentes imitentur.
Idem ibidem. Distincte conuersationes
singulorum hominum distinctis hominibus
congruunt angelorum et in eorum
sorte semel ordine per comparationis
similitudine computantur. Nam sunt
plerique qui parua diuine cognitionis minima
capiunt sed tamen hec eadem parua mini
strare pie fratribus non desistunt.
Isti itaque in angelorum numerum currunt.
Et sunt nonnulli qui diuine largitatis
munere refecti secretorum celestium summa
non solum capere sed etiam aliis pre
ualent nunciare. Quibus ergo isti

nisi numero deputantur archangelorum.
Et sunt alii qui mira faciunt signa
et ea valenter operantur. quo ergo isti
nisi ad supernarum virtutum sorte et or
dinem congrue respondent. Et sunt non
nulli qui etiam de corporibus obsessis
malignos spiritus fugant eos quod virtu
te orationis et vi accepte potestatis eiciunt
quo isti meritum suum nisi inter potestatum
celestium numerum sortiuntur. Idem ibidem. Et
sunt nonnulli qui acceptis virtutibus
etiam electorum hominum merita transcendunt
cumque etiam bonis meliores sunt elec
tantur quoque fratribus principantur. Quo
ergo isti sortem suam nisi inter principa
tuum numerum accipiunt. Et sunt nonnulli
qui sic in semetipsis cunctis vitiis
omnibusque desideriis et illecebris
dominantur ut ipso iure munditie dii inter
homines nuncupentur. quo ergo isti
nisi inter numerum dominationum currunt. Ide
m ibidem. Et sunt nonnulli qui semet ip
sos vigilanti cura dominantur dum seque
ipsos sollicita intencione discuciunt
diuino timori semper inherentes hoc in
munere virtutis accipiunt ut iudicare
recte etiam alios possint quorum pro
fecto mentibus dum diuina contempla
tio presto est. In hiis velud in throno
suo dominus deus presidens aliorum
facta examinat et cuncta mirabiliter
de sede sua sancta disponit. Quid ergo
isti sunt nisi throni sui conditoris.
Quia vero cherubin plenitudo sciencie
dicitur et apostolo Paulo testante didicimus
quia plenitudo legis est dilectio. Omnes
ergo qui dei et proximi caritate pre
ceteris amplius pleni sunt meritorum
suorum sorte recte cherubin numeros
percipiunt. Idem ibidem. Et sunt nonnulli
qui superne contemplationis amore accensi

in solo conditoris sui desiderio anhe-
lant vel iam in hoc mundo currunt
solo caritatis amore pascuntur terre-
na quoque cuncta contempnunt et alti-
ius omnia temporalia transcendunt ardent
aut et ardent atque in ipso suo amo-
re requiescunt amando quidem ardent
et loquendo alios accendunt et quos
verbo tangunt in amore dei protinus
ardere faciunt. Quid ergo istos nisi
seraphin dixerimus quorum cor in igne
conversum et lucet et uret. Aug. in li.
confessionum. Angelica natura valde muta-
bilitatem suam cohibet pre dulcedine
felicissime contemplationis tue domine.
Idem de civitate dei. Sed angeli quorum
societati et congregationi in hac pere-
grinatione laboriosissima suspiramus
sicut habent permanendi eternitatem sic ha-
bent cognoscendi facilitatem. Idem ibi-
dem. Boni angeli omnium temporalium re-
rum et corporalium scientiam qua inflantur
demones vilem non quia earum ignari
sunt sed caritas dei qua sanctificantur
est illis cara pre cuius pulcritudine
omnia que infra sunt etiam semet ip-
sos contempnunt. Idem. Angeli sancti
certius et melius omnia cognoscunt
quam demones. Idem in enchiridion. Sed
angeli etiam ista temporalia certius no-
verunt quam demones quia rerum
earum principales causas in verbo conspici-
unt. Demones autem nec eternas tem-
porum et temporalium causas principales
et quodammodo cardinales in dei sapientia
contemplantur sed quorundam signorum no-
bis occultorum maiori experientia mul-
to plura quam homines futura prospiciunt.
Idem. Demones sepe fallunt vero
numquam. Idem libro 3o de civitate. Spi-
ritui quedam vera de temporalibus
rebus nosse permittitur propter subtilitatem
sui sensus partim experientia temporum
callidiores facti partim angelis bonis
sibi iussu dei revelantibus aliquid no-
dem nephandi spiritus que ipsi factu-
ri sunt quasi divinando predicant. Idem
ibidem. Tanta oppressorum angelorum scientia
atque virtute magice artes quod concurrunt
quibus tamen scientia quam potestas adeo da-
ta est etiam ad fallendos fallaces vel
addocendam plorandaque storum patriam
vel admonendum fideles ne tale quid
facere pro magno desiderent. Idem in libro
de ecclesiasticis dogmatibus. Interas
anime cogitationes diabolus non videre
certissimum est sed motibus quibusdam
corporis ab illo ad affectionem indiciis
colligi quod procul dubitamus. Beata
vero cordis solus ille novit qui dixit:
Tu solus nosti corda filiorum hominum.
Idem super Gen. xi. Gaudent demo-
nes hanc potestatem sibi dari ut ad
in temptationem hominum serpentes move-
ant ad hoc ut quolibet modo fallant
quo possunt. Hoc autem facere permit-
tuntur ad primum facti memoriam. Idem
ibidem super Gen. vii. Dum per incanta-
tionem demonum veneficia et male-
fica aliquid facere conantur discurrunt
sepe demones subito et secum sue
causas quibus hec aguntur quidam
asserunt sic quod cum illis deo permittente
veras creaturas subito producunt. Idem
libro xviii de civitate dei. Non solum ani-
mas sed nec illa corpora vere qua-
cumque credidimus demonum arte vel pote-
state in membra bestialia posse conver-
ti sed fantasticum hominis quod cogi-
tando sive somniando per innumerabi-
lia rerum genera variatur quod quamvis
corpus non sit corporum tamen similitu-
dines et formas mira celeritate
capit. Idem super illud ps. In immissiones

a
78

per angelos malos et Angeli boni et
mali eisdem utuntur elementis Idem
super illud Job ventus vehemens dy
abolo licet adeo semel potestate accep
ta omnia elementa concutere Idem super
illud Naum x. Ve civitas sanguinum et
Quisque etiam in corporis morbo flagel
lum dyaboli sentitur in mittitur
enim aliquid non contra natura eleme
torum sed ad eminentie preciente regnus
morbi vel ydropsis vel labor tal
culi Idem in libro de predestinatione pro
rum Quantulibet homines sanitate
polleat non dum sunt equales an
gelis dei in celo Idem libro xi de civitate
c. 33. habent quidem deus nuncios id est
angelos non tamen aliquid ei que
nescit annunciant non enim sunt ulla
que nesciat Sed bonum angelorum est
de operibus dei eius consulere veritatem
et hoc est quod ei dicitur non nulla nun
ciare non ut ipse ab eis discat sed ut
ab ipso ipsi per eius verba discant sine
sono Idem nunciant etiam angeli a
deo missi quod ipse deus voluerit
et ad quos voluit tantum ab illo per
illud verbum eius audientes id est in eius
veritate invenientes quid ipsis facien
dum sit et quibus et quando et qualiter
annunciandum sit Ambrosius super Lucam
Non est in potestate nostra angelos vide
re cum apparent sed in potestate eorum est
apparere et videri quando volunt Idem ibidem
Solemus terreri et animo affectu a
lienari superioris potestatis occursu sed
sicut humana defectus est terreri sic
angelice benignitatis est pavente
depio affectu blandiendo consolari
contra demones si quos sua presencia terri
tos senserint ampliore terrore
concuciunt Idem in eodem Angelos
non ingenuitate credimus tamen pecca
tores penis adhibent Et enim qui gau
dent unius peccatoris conversione in

peccatorum utique peccatorum non ingenium sunt
cruciatus Idem ibidem Unusquisque
conversione sua quam grata credat esse
celestibus angelorum quorum affectum pa
trocinium aut videri debet offensa
Jeronimus super illud Math. xviii Angeli
eorum semper vident faciem patris
Magna dignitas est animarum ut
una quaeque habeat ab ortu nativitatis
homines in custodiam habent angelum de
putatum Idem super num. xxv Adde
unicuique nostrum angelus bonus qui re
gat et moneat quando pro actibus nostris
corrigendis et miserationibus a deo
conposcendis cottidie videat faciem dei
patris Idem super Jeremiam 2 Et cottidie
angeli de terra longinqua id est de superna
patria descendentes in mundum iustos
vel in temptationibus superne celestium ro
borant vel finito certamine ad palmam
retributionis introducunt Idem super
illud ysaie xli Annunciate nobis ventura et
nota quod post adventum Christi ydola
conticuisse futurorum scientiam permittentia
si quid ante predixerunt sic scientiam
temperarunt ut quod quod evenerit oracu
lo convenerit ut est illud Apollinis Ayam
da romanos vincere posse Crisostomus super
Math Factum est ut moreretur mendi
cus et portaretur ab angelis in sinum
abrahe Tante pene pauperis sit requie
te delicijs computari ut portaretur ab
angelis et induceretur in paradisum ne
forsitan ambulans pauper lazarus
laboraret portaretur cum post tantos
labores quia primus defecerat lazarus et
portatus ab angelis Non enim suffece
rat lazaro angelus unus sed plures pla
res venerunt ut chorum leticie faciant
Idem super epistola ad hebreos Intellige quan
tus honor nobis convenit ut ad nos
sicut ad amicos deus ministros suos
angelos destinet quamvis enim mul
tum intersit inter angelos et homines

propinquos tamen eos fecit nobis deus
quia nostre saluti student propter nos dis
currunt nobis suo funguntur officio Ier.
sup. Math. humane nature ad aspec
tum angelorum pane et honorum est
angelorum consolacionem inuenientibus
ad hilar. Ysid. de summo bono li. primo
In est angelis immutabilitas in na
sed fecit eos incorruptos caritas sem
pi terna Idem in eodem exponens illud
Ez. eth. Tu signaculum similitudinis &
Quanto subtilior est angelica natura
tanto plenius constit ad similitudinem
diuine nature compressa Idem ibidem An
geli in verbo dei cognoscunt omnia an
tequam fiant et que apud homines fu
tura sunt angeli deo reuelante co
gnouerunt Idem in eodem videtur re
dung quod deum angeli vident et vide
desiderant et habent et habere festinant
amant et amare intuuntur sed desiderant
sine labore et sine fastidio saciantur
ne sit eis in desiderio anxietas deside
rantes et vicissim ne sit in satietate
fastidium iterum saciati desiderant Idem
ibidem Inter angelos distancia potesta
tum est et per graduum dignitatem sunt
eisdem ministeria distributa aliis quod alii
preferuntur tam culmine potestatis quam
sua virtutis subministrant que alii precep
tis aliorum atque iussis obediunt superiorum
Unde ad zachariam prophetam angelus
angelum mittit et quecumque debeat enun
ciare precepit Idem in eodem Boni
angeli ad ministerium salutis humane de
putati sunt ut curas administrent mun
di et regant omnia iussu dei Idem
ibidem utrumque in scripturis sanctis pro
deo ponitur angelus ubi non pater
non spiritus sanctus sed pro incarnationis
dispensatione solus filius intelligitur
Dyo. iiii. c. de di. no. diuine men
tes sunt super reliqua existencia et

viuunt ut reliqua viuencia et intel
ligunt et cognoscunt super sensum
et racionem et super omnia existencia
pulcrum et per bonum desiderant et
eo participant Idem in eodem ca. iiii.
Angelus est ymago dei manifesta
tio occulti luminis speculum purum
clarissimum immaculatum incoinquinatum
incontaminatum clarissimum si sic fas
est dicere totam speciositatem deifor
mis bonitatis suscipiens et pure
declarans in se ipso si possibile est bo
nitatem que est in abditis Idem in ec
clesiastica ierarchia c. iiiio Docet autem
Theologia per angelos ad nos diuinam
informacionem peruenire Idem ibidem
Diuinum ihesu misterium angeli primum
edocti sunt et postea per illos ad nos
cognicionis gracia peruenit Damas
cenus li. 2o c. 3o Angelus est sub
stancia incorporea intellectualis semper
mobilis arbitrio libera deo ministrans
gracia non natura immortalitatem
suscipiens Idem ibidem Fortes an
geli sunt et parati ad diuine voluntatis
impletionem seu complecionem et vbicum
que confestim inueniuntur et vbicumque
diuinus nutus iusserit Orig. sup. Luc.
Unicuique homini duo sunt angeli vnus
iusticie et alter iniquitatis Si cum
bone cogitaciones in corde tuo fuerint
et in animo tuo iusticia pullulauit
haud dubium quod nobis loquatur ange
lus domini bonus Si vero mala fuerint
in corde tuo versata tunc loquitur no
bis angelus malus Idem Orig. sup.
illud ps. Angelis suis mandauit
de te &c. vult dyabolus minime gloriam
saluatoris quasi auxilio indiget an
gelorum assumptionis pedem nisi eorum
manibus subleuetur sed ego tota con
fidencia dyabolo contradico et super populi per
sona hoc non posse dici vel intelligi

tam demonis Rex enim indiget an
gelorum auxilio qui maior est angelis
cum angelorum creator et dominus et imperator
Idem in libro qui dicitur pastoris Cunctis
hominibus duos adesse angelos cre
dimus scilicet malum qui ad scelera semper
exhortatur et bonum qui ad optimum
Bernardus in sermone Benignus est deus
qui non est contentus nostrorum singu
litate numerorum sed ipsis etiam custodiis
angelicam custodiam superponens Idem
super Qui habitat super illud verbum An
gelis suis mandavit de te Quantam
debet tibi hoc verbum inferre leticiam
afferre reverenciam conferre fiduciam
et devocionem Reverenciam quidem et leticiam
presencia angelorum fiduciam pro custodia
et devocionem pro benivolencia Caute
ergo ambula ubi sunt angeli dei
sicut enim deus mandavit de te ut
custodiant te in omnibus viis tuis
Idem in libro v° de consideracione ad euge
nium papam Sunt illa superna urbs credi
mus esse cives spiritus potentes glo
riosos beatos distinctos in personis
dignitatibus ab initio constitutos
in ordine suo perfectos in genere suo men
te puros affectu benignos religione
pios castimonia integros veritate
individuos pace securos a deo con
ditos divinis laudibus et obsequiis
deditos Idem super quoniam angelis in
quolibet diversorio reverenciam exhibe
angelo tuo nec ipso presente facias quod
me presente et vidente facere non aude
res Idem super Canticum Gaudent ange
li in conversione et penitencia peccatorum sa
lute hominum siquidem lacrime quoque peni
tencium vinum est angelorum Idem
non ambigo quin angeli gratulantur
et plaudere in paradiso colligant quos
tam gratanter et dignanter visitent
quibus visitant Denique letantur in
conversione peccatorum et in assumpcione

animorum non digno sciunt Idem in epistola
quadam Si quis haberet oculos ap
tos et videret quos orarius propheta
puero revelavit videret procul dubio
quemadmodum que veniunt principes con
iuncti psallentibus in medio iuvencu
larum tympanistriarum videret insuper
qua cura quo ne tripudio inter sunt
cantantibus assunt orantibus insuper
meditantibus super sunt quiescentibus
presunt ordinantibus et proficiunt
procurantibus agnoscunt enim conci
ves suos Idem super Qui habitat quid
sub tantis custodibus timeamus
nec enim superari nec seduci umquam aut
seducere possunt quia custodiunt nos
in omnibus viis nostris Fideles enim
sunt prudentes sunt potentes sunt
quid trepidamus tantum sequamur eos
et adhereamus eis et tunc in protec
cione dei commorabimur Idem angelorum
nos sumus sociandi et interim fra
terna societate copulandi Idem si bo
ni spiritus se a nobis elongaverint im
petus malorum quis poterit sustinere
Idem ibidem Opus est illi angelica
ope angelica consolacione angelicis
manibus qui iam defecit qui iam
supra modum offendit in lapide Idem
super eodem Quociens gravissima cer
nitur temptacio urgere et tribulacio
vehemens imminere invoca custodem
tuum ductorem tuum adiutorem tuum
in opportunitatibus in tribulacionibus
non enim dormitat et si aliquando ad tempus
dissimulet Angele qui meus es cus
tos pietate superna me tibi commissum
salva defende guberna

De anima et condicionibus eius
Gregorius in moralibus libro xxxvi. Creata
ad solum deum agnoscendum facta est ani
ma ei non sufficiat quod quicquid illud sit
quod deus non est Anima ante quod
infra deum est in deo est hinc est quod

anima tua deus non sufficit huc illuc qz spargitur et ab una quaqz re impel lente fastidio removet' plura quere infra de affectionibus anime Idem xxx ij moral' sup illud Job xxxj Si le tatus sum sup divicijs contra demum nil sufficit menti qui natur' dm quit Greg' in moral' li. xxj sup illud Job xxxj Pepigi fedus cum oculis meis ut ne cogitarem quid' de virgine Cu sit invisibilis anima nequaqm cor poralis rerum delectatione tangitur nisi quod inherens corpi quasi que dam ingrediendi foramina sin corpis sensus habz visus quippe et auditus gustus et odoratus tactus quasi q dam vie mentis sunt quibus foras veniat ut ea que contra eius sstam sunt concupiscat p hos et enim corpis sensus quasi p quasdam corpis fenes tras exteriora queqz anima respiciat et respiciens concupiscit hinc et enim Jeremias ait Ascendit mors p fenes tras meas ingressa est domus meas Cum enim p has corporis fenestras exterius incaute respicit plerqz in delectationem peccati etiam nolens cadit atqz suis malis obligatus deside rijs incipit velle quod noluit Pre ceps quippe anima mea dum autem non prudet ne incaute non videat quod concupiscat ceteca postmodum incipit desiderare quod videt Studens ergo vir velud insidianti morti fenestras corpis claudit dicens pepigi fedus cum oculis meis ut ne cogitarem quid de virgine Greg' in 2° dyalog' Fixum tene petre quod loquor quia anime videnti creatorem angusta est modica est omnis creatura quantulibz enim pars de luce creatoris appere ut breve fit ei omne quod creatum est quia ipsa luce insinus cui conte ditur in dm ut sup constat mundo

fit etiam ipsa videntis anima etiam sup semet ipsam cumqz in dei lumine rapitur sup se in interioribus am pliatur et dum sup se conalescat con spicit quam breve sit quod humiliata comprehende non potuit comprehen dit Idem in viij moral' sup illud Job xxviij Anime preciosum videt oculus eius unde p propheta dicit Si separaveris preciosum a vili quasi os meum eris vilis quippe est deo mun dus pns et preciosa est anima humana Cum ergo a vili preciosum separat quasi os dm vocatur quia enim deus vba sua dissert qui ab amoris pntis seculi loquendo que potest humanam animam euellit Aug' li. 3° de li° arbitrio ca° 31 Non medio cria bona sunt non solum qz anima est et secundum suam naturam iam oe corpus excellit sz etiam qz faculta tem habet ut adiuvante creatore suo semet ipsam excolat et pio studio pos sit omnes acquirere virtutes p quas et a difficultate cruciante et ab ig norante errante liberetur Idem in li de diffinitione anime Anima est substa creata invisibilis in mortalis dei similima nullam ymaginem habens nisi conditoris sui Idem sup Gen ad litteram Sic deus animam simplicem crea turam fecit anima precellit omnem cor poream creaturam Idem vel auctor in li° de spiritu et anima Anima est spiritus intellectualis racionalis semper vivens semper in motu bone maleqz volun tatis capax Idem in eodem Anima est racionalis concupiscibilis et irascibi lis p racionabilitatem habilis est illa ut ad aliquid cognoscendum supra infra se in se et infra se Cognoscit quidem dm supra se semet ipsam at in se sz angelos infra se quod est aut

celi ambitu continetur infra se per congruam
penetrabilitate et invisibilitate abil'
est anima ad aliquid appetendum vel
fugiendum amandum vel odiendum
Unde cum alia racionalitate oritur omnis
cognicio sine sensus sed cum aliis eius
potenciis oritur affectus omnis Ide.
Aug. in epistola ad Ieronimum super animam
racionalem que est ymago dei nichil
est nisi deus cuius est ymago Idem
ad eundem in libro de origine anime
Anima per totum corpus quod animat
non locali diffusione sed quadam vi-
tali intencione porrigitur Nam per
omnes corporis particulas tota simul
adest nec minor in minoribus nec
maior in maioribus sed alicubi inten-
cius alicubi remissius operatur In
omnibus autem particulis corporis tota et
in singulis tota est Idem ibidem
Sicut cum anima amabiliter vel persona-
liter consistente in capite descendit uni-
ficacio in singulis membris ita con-
ipso et Idem in libro de quantitate anime
Corpora que deus creavit quoddam
est deterius anima quoddam autem par
deterius ut anima pecoris par ut an-
geli melius autem anima nichil fuit
est et si quando forsitan est aliquid me-
lius hoc peccato anime fit non natura
que tamen non usque adeo fit deterior
ut ei pecoris anima preferenda sit solus
ergo deus ei colendus est qui solus
ei melior est quia solus eius auc-
tor est Idem in libro xiiii de civitate dei
c. xiiii Qui omnia mala anime ex
corpore putant accidisse in errore
sunt. Nam corrupcio corporis non ag-
gravat animam non peccati primi nec
prima causa causa est sed pena Non
enim caro corruptibilis animam peccat-
tricem sed anima peccatrix fecit carnem
esse corruptibilem ex qua quamvis corrup-
cione carnis licet consistat quedam in-
citamenta viciorum non tamen omnia

tribuenda sunt carni ne ab hiis omnibus
purgemus dyabolum qui non habet
carnem Idem ibidem Non corpus
sentit sed anima per corpus Idem in libro de
fide ad Petrum Spiritus omnium animalium qui-
bus non est intellectus quia quedam
corpora deterrent quedam vero de aqua origi-
nem ducunt quamdiu spiritus sunt quam-
diu in corporibus vivunt Anima quippe
que vivus corpus non est cum sua
carne incipit et desinit vivere quia
quod corpori suo vitam non tribuit
tunc nec eciam ipsa vivit. Anima vero
racionalis vivit post vitam corporis
quia similitudinem habet et ymagi-
nem sui conditoris Idem et habetur in
decretis xxiiii q. iii c. Si habes Tan-
tum dampnum est in dimissione unius
anime quam multorum corporum Idem Aug.
super illud Actuum v Dixit petrus Ana-
nia cur temptavit sathanas cor tuum et alia
translacio habet Cur implevit sathanas
cor tuum Ubi notandum quod mentem ho-
minis iuxta substanciam mentis nichil im-
plere possit nisi creatrix trinitas
solus deus etc. iuxta operacionem autem et
voluntatem vel affectionis instinctu
tantummodo impletur anima eciam ab hiis
que sunt creata Implet ergo satha-
nas cor alicuius non quidem ingre-
diens in eum et in sensum eius neque
introiens abdita cordis eius si quidem
potestas hominis solius dei est sed callida
et fraudulenta decepcione animam in
affectus malicie trahens per cogita-
ciones et incentiva viciorum quibus
ipse sathan plenus est tamquam incantator
facit Implevit ergo sathan cor Ana-
nie non in ipsum intrando sed malicie
sue virus inserendo Idem in libro de or-
dine Anima sibi redditur que sit pul-
critudo universitatis intelligit que per-
fecto ab uno cognominata est et ideo
illam inde non licet anime que in
multa procedit Cum autem se com-
posuerit et ordinavit anima tunc

diudebit iam deum vide atque ipsum
fonte quo emanat anime vita ipsum
que patrem veritatis Idem ibidem Pulcritu
do anime virtus est et deformitas vicium
est Idem Anima virtutum floribus ad
ornata ac vere celestis gracie irriga
ta paradisus dei est Idem ad Januarium
de celebracione pasce li. 2o Ex omni cre
atura ducitur aliqua similitudo ad di
vina misteria figuranda Amant enim
requiem sive pie anime sive nequam
sed que perveniant ad illud quod amant
plurimi nesciunt nec aliquid appetunt
etiam ipsa corpora ponderibus suis
Nam sicut corpus tam diu nititur
pendo sive sursum sive deorsum
donec ad locum quo veniens nititur
acquiescat Pondus quippe olei si di
mittatur in aere deorsum nititur
si autem sub aquis ponatur sursum ele
vatur Sic anime ad ea que amant
properant nituntur ut perveniendo
quiescant Et multa quidem per corpus
delectant sed non est in eis vera re-
quies et eterna sed nec diuturna saltem et
propterea magis sordidant animam et ag
gravant ut sincerum eius pondus quo
in superna fertur impediant Cum enim
anima se ipsa delectatur non dum re
incorruptibili delectatur et ideo adhuc
superba est et fatua quia semet ipsam
pro summo bono colit et habet cum su
perior sit deus Cum ergo anima in
deo delectatur ibi veram certam et
eternam requiem invenit quam in a
liis rebus querebat nec inveniebat
Idem in li. contra epistolam fundamenti
Nimis te pate natura anime racio
nalis aliquanto minus esse quam deus est
et tanto minus ut post ipsum deum
te melius aliquid nichil sit O ani
ma nimis superba es si indigneris quod ante
cedit te deus et nimis contumeliose
de illo sentis si non in effabiliter glo
rie tam magnum bonum esse te ut

solus ille sit prestancior te nec tam
o anima sive mea velata es que cer
tis rerum temporalibus quibus mensuris no
taris ut videas ad ipsum deum dominum
tuum Impugnantur enim terrena tibi cer
ta desinunt docent te esse dominam
illorum Docent etiam ut servias et
domino deo tuo qui cunctorum est dominus
et unus Idem in epistola ad optatum Et
forsitan anime origo lateat dummodo
redempcio clareat periculum nullum
credo quod in iuveniat Idem in li. de
doctrina christiana Fugatis enim anime
omnibus ab incommutabili lumine omnium
regulatore sed illud solum agit ut ipse
sibi regnet et corpori suo et non
potest nisi et corpus suum diligere ma
gnum autem aliquod adeptum se putat
si etiam sociis id est aliis hominibus
potuit dominari Idem ibidem Animam
hominis non faciat aliquid temporale sed
eternitas que sola vera et certa salus
anime est Idem in libro de utilitate
credendi Recte factum nullo modo
esse potest quod non a recta racione pro
ficiscitur Porro recta racio ipsa vir
tus est Omnis autem virtus non nisi
sapienti animo presto est Solus ergo
sapiens non peccat Idem in li. de or
dine Doctissimi viri racionale dixe
runt quod racione utitur vel uti posset
racionabile autem quod racione factum esset
aut dictum Tria sunt autem genera
in quibus illud racionale apparet Unum
in factis ad aliquem finem relatis aliud
in dicendo Tercium in delectando
Primum admonet nos nichil temere facere
Secundum recte docere Tercium beate contem
plari Idem in li. 4o de accidentibus
ad Gradum quamvis placeas deo qui
in ipso fine mundi non curris adde
mus Curre ergo O misera anima dum
tempus est recupera immortalitatem
qua te dyabolus spoliavit in adam
ut in adam te inveniat ille qui et ipsum

dyabolum cum suis omnibus iusto iudi
cio condempnauit. Quiescere ergo an
tequam placeas deo placeas enim deo
si tibi placuerint iudicia domini et que
comprehendis et que non comprehendis
ideo autem deus tibi displicet quia
non facit ille quod tu uis hec tamen
est iusticia naturalis non ut creator ser
uiat creature sed pocius ut creatura
seruiat suo creatori. Plura quere infra
de gracia. Item infra de morte. Item
in ecclesiasticis dogmatibus capitulo xviii. Ex
duabus substanciis constat homo tan
tum scilicet ex anima et corpore. Anima cum
racione sua et corpus cum sensibus suis
per quos tamen sensus non mouetur
corpus. Anima non sine corpore racionale
suum tenet. Idem in iiiio libro de trinitate
Nemo spiritualis intelliget vel quere
infra de morte. Idem in libro soliloquiorum
Ex eternitate ueritatis in anima consis
tentis probat immortalitatem anime
racionalis. Idem ibidem. Anima uerius
est ubi amat quam ubi animat. Idem
uel auctor libri de spiritu vasa que crea
turis saporis et facultates et anima
quam dei gracia respirat etc. Idem in libro
de ecclesiasticis dogmatibus c. xlviii. Ante
passionem domini omnes sanctorum anime in in
ferno sub debito preuaricacionis ade
detinebantur donec auctore domino per glo
riam eius mortem de similis condicione
liberarentur. Idem ibidem capitulo xlvo
Post passionem domini omnes sanctorum ani
me cum christo sunt et exeuntes de cor
pore ad christum ueniunt expectantes
resurreccionem corporis sui ut integram
et perpetuam beatitudinem cum ipso per
participent sicut et peccatorum anime in in
ferno sub timore positi expectant re
surreccionem corporis sui ut cum ipso ad
penam detrudantur eternam. Idem in eodem
libro c. xviii. Animas hominum non esse ab ini
cio mundi inter ceteras intellectuales naturas
nec omnes in simul creatas sicut ori
genes fingit neque cum corporibus per
coytum seminatas sicut luciferiani et
Cirillus et aliqui latinorum presumptores
affirmant quasi nature consequenciam
seruantes. Sed dicimus corpus tantum per
coniugii copulam seminari creacionem uero
anime solum creatorem omnium nosse. Sed
dei iudicio respuandum est coagulari
in uulua et compingi atque formari
ac formato iam corpore animam creari
et infundi ut uiuat in utero homo con
stans ex anima et corpore et egrediatur
uiuus ex utero plenus humana substancia.
Idem ibidem capitulo xvi. Neque duas animas
in uno homine dicimus esse sicut Iaco
bus et quidam alii syrorum scribunt unam
animalem qua corpus animatur et in mix
ta sit sanguinem et alteram racionalem que
racionem ministrat sed dicimus unam ean
demque animam esse in homine que et
corpus uiuificat sua societate et
semet ipsam sua racione disponit habens
in se ipsa libertatem arbitrii et in sua
cogitacione eligat quod uult. Idem ibi
dem c. xvii. Solum hominem credimus
animam habere substantiuam que exuta corpore
uiuit et sensus atque ingenia uiuaciter
tenet neque cum corpore moritur sicut
zenon dicit quia substancialiter uiuit. Idem
capitulo xviii. Animalium autem anime non sunt
substanciales sed cum ipsa carne carnis
uiuacitate nascuntur et cum carne
moriuntur et ideo nec racione reguntur
sicut plato et alexander putant sed
ad omnia nature incitamenta ducuntur.
Idem in libro 3o de libero arbitrio capitulo
ix. Vilius anima melior est quam corpore.
Idem ibidem c. xx. Omnis natura bona
est. Quere infra de interpretacione. Ambrosius
in epistola ad hyreneum. Si hoc uerum et sa
num bonum sicut illud concupiscibile et
delectabile gustauit illa et hiis duabus
hauserit affectionibus excludens dolo
rem et formidinem incredibiliter concu
pisceret accepta ullum dei concupiscentie

amicum decorum diligit sup amicum le
ticia delectatur sup omnia aromata cu
pit frequenter videre sepius intendere
desiderat attrahi ut posset sequi Iero
sup illud Math. xviii angeli eorum in
celis &c. Magna dignitas animarum ut
una queque ab ortu conceptionis et na
tivitatis homines habeat ad sui custodiam
angelum delegatum Idem ad Heliodorum
epm de epitaphio Nepociani Immorta
litatem animam etiam post dissolucionem
sui corporis subsistente pictagoras som
niavit democritus credidit Aplo dog
matizavit in consolacionem sue dampna
cionis Socrates in carcere disputavit
Idem in epistola ad paulinum xpi templa
animam credentis est illam exorna illam
vestias illi offer donaria Idem ad cella
ciam virg. plurimis nichil querimus ca
mente debet esse que in dei habitaculo
paranda est quem non auro templa
fulgencia non gemmis altaria distinc
ta delectant sed anima virtutibus co
ornata Aug. sup Can. Magnum vis for
mosam esse animam ut illum ad se de
celo trahat et illum descendere faciat
ad terras ut ille veniat ad amatam
Equali pulcritudine decoranda est
anima quali quo eciam fervere debet
anima amore ut ille loquatur ad eam
qui ad presentem modo locutus est spon
sam Idem sup Math. non sepeliuntur
abiunicte simo mundus et vita incom
prehensibilibus in anima sicut enim in corp
naturalibus formam et figuram semen
sit et in anima que suscipit verbum
paulatim formatur concepto verbi
in anima unde dicit apostolus ad phill
3o Filioli quos iterum parturio donec
formetur xpus in vobis Idem sup Can.
Omnes anime naciones universitatis
conditor deus creavit ad bonum sed
pusu nro sepe fit ut res que bone
sunt p natura dum hiis abutimur
in malum nos ad peccata deducunt ving

autem demonibus anime amor est
quo bene utimur ad amandum sapi
enciam amicum et virtutem quando
vero vitiatur amor in peiora corruunt
tunc amamus carnem et sanguinem
Plura quere infra de gracia Item
de morte Ysidorus de summo bono li
3o c. 12 Mutabilis est anima non
localiter sed temporaliter suis affectionibus
quo movetur corpus aut et loco et tempore
variatur Idem ibidem Multo gravatam
sua splendore possidet anima sed co
rupcione carnis fuscatur qua re
tinetur inclusa Bern. in li. de medi
tacione Tria in mente in nemo p que
dam vetulo aspicio contuitu sunt
aut hec tria memoria intelligencia
et voluntas Idem o anima dei yma
gine insignita dei similitudine decora
ta deo fide desponsata dei spu do
tata dei sanguine redempta cum
angelis deputata capax beatitudinis
heres divine bonitatis particeps racionis
que est quedam vadimus divi... minus
quid ergo tibi que cum carne quid
tibi cum delectis vicatimus Idem
o anima preciosa non auro vel argento
sed agni dei sanguine redempta cum
tenet ydam ... tradere ... dictatur
cum xpus pro te sui precioso effu
deret sanguinem Idem Gratis te caro
habent qui tam caro precio te rede
mit Totus enim iste mundus ad unius
anime precium non potest estimari Ideo
enim deus animam suam pro toto mun
do dare noluit pro anima humana dedit
Sublimus est ergo anime precium
que non nisi sanguine vel vita xpi
potuit redemi Tantam ergo quantitatem
dolens homo pro anima tua sed tu pro
dolor pro nichilo dabis illam Vere et
cum deus dei filius cum esset in si
nu patris a regalibus sedibus pro
ca redimenda descendit et eam a
potestate dyaboli liberavit qui tunc vidit

et proximum similibus invectiva cum
tamquam demonibus esse tradendam
ut morte perpetua dampnare flevit
super eam qui flere nesciebat et non
solum flevit sed semet ipsum occidi per-
misit et sic ipsos eam suo sanguine
precio nunc redemit Idem Agnosce
homo quam nobilis est anima et quam
gravia sunt eius vulnera Idem quanti
ancillam et ancillam quanti magna
ab ipso est Idem Nobilem hospitem
habes caro nobilem valde diligenter
attende quid hospiti huic tibi presencia
largiaris Ipse enim est qui tribuit ocu-
lis tuis visum auribus auditum pe-
dibus incessum et membris singulis
et sensibus usum suum Denique disces-
sus eius probat quid eius presencia con-
ferebat Postquam enim anima discedente
lingua silet oculi nil vident nec
aures audiunt quicquam et sic de sin-
gulis Da ergo honorem hospiti tan-
to quem deus tibi dedit et posuit in
vectorem Idem in sermone V de adven-
tu domini Anima magis est ubi amat
quam ubi animat Aristoteles in libro de anima
Anima est actus corporis organici
physici potencia vitam habentis Idem
separatur hoc ab hoc tamquam perpetuum
a corruptibili Idem in eodem Anima
perfectibilis est scienciis et virtutibus Idem
anima est tamquam tabula rasa in
qua nichil est depictum apta na-
ta depingi Idem in libro de morte Aristotelis
qui vocatur liber de pomo Homo
non potest comprehendere res nobiles
nisi per gradus anime que sunt pur-
gata ab immundiciis suis et perfecta
et sanctificata Avicenna in logica sua
Perfectio anime racionalis in duobus con-
sistit scilicet in mundicia et ornatu Mun-
dicia anime est ut corripiatur a sordidis
moribus et sanctificetur a turpibus
fantasiis Privatus non anime racionalis
ut depingatur in ea certitudo veritatis
divine Idem ibidem Anima est sicut spe-
culum nec depingunt in ea forme
totius esse nisi cum fuerit mundata et
tersa a sordidis moribus Hermes
Trismegistus Anime post dissolucionem
corporis tangentur credere penis que
in hac vita noluerunt credere verbis Sibilla
Tyburtina Anime cum carne advenient
quas iudicat ipse et coram domino
reges sistent in unum Tullius non est
lugenda mors quam inmortalitas con-
sequitur Idem Tullius loquens de illo
qui bene vixit Ex hac inquit vita dis-
cedit tamquam ex hospicio non tamquam
ex domo Plura quere supra de affectu
vel bonis et malis

De antichristo Gregorius in xv libro
morum super Iob Sicut in predi-
catione sua Christus elegit pauperes ydio-
tas et simplices sic ille dampnatus
homo antichristus astutos et duplices ac
huius mundi scienciam habentes electurus est
Idem ibidem Dampnatus ille homo tan-
ta in immensitate magnus erit ut omne
peccatum prava transcendat Idem super
illud Iob xli Faciem eius precedat
egestas etc. Priusquam dampnatus ille
homo appareat a sancta ecclesia mira-
culorum virtutes subtrahentur prophetie
absconduntur Ysidorus in libro primo De
Sentenciarum Antequam antichristus appa-
reat virtutes et signa cessabunt
ab ecclesia ut eam abiectiorem nimium
eius audacius et acrius persequatur
Cyprianus in epistola Exaltacio et in-
flacio et arrogans ac superba iacta-
ncia non de Christi magisterio sed de anti-
christo spiritu nascitur et nutritur Crisostomus
super illud Mathei xxiiii Odio habebunt
invicem etc. Cum pauca erant Christiani
tunc erat eis cor unum et anima una
in domino sed nunc per tempore antichristi
tunc erit odium ita ut nec inter duos

hominibus sinceram inveniens caritatem
Glo. 2ª ad thess. ii. Nascetur autem antichristus
in babilone de tribu dan iuxta quod
iacob ait: Fiat dan coluber in via et cum
venerit circumcidet se iudeis dicens: Ego
sum christus vobis promissus. Glo. 2ª ad thes-
sal. super illud donec de medio fi-
at. Completa discessione ad romanum
imperium et completa romane ecclesie obe-
dientia tunc aderit discessio ab utroque
imperio qua impleta aderit ille iniquus
scilicet antichristus. Glo. ibidem. Similiter im-
pleto tempore eius quo plenitudo genci-
um intraverit ad fidem ecclesie tunc reve-
labitur discessio a fide quia refrigescet
caritas et habundabit iniquitas tunc ve-
niet antichristus

De [illegible] que fiunt in sop-
no. Greg. in iiii° dyalogo. Sancti
viri inter illusiones atque revelationes ip-
sas visionum voces aut ymagines quo-
dam intimo intimo sapore discernunt
ut sciant quid a bono spiritu percipiant vel
quid ab illusore patiantur. Idem in registro.
Est in illusione nocturna valde necessaria dis-
cretio qua subtiliter pensari debeat ex
qua re menti accidat dormientis.
Aliquando enim ex crapula aliquando ex nature
superfluitate vel infirmitate venit. Cum
talis illusio non est timenda quia hanc
animus pertulisse magis dicendus est
no quam fecisse. Cum vero ultra modum ap-
petitus gule in sumendis rapitur
alimentis atque idcirco humorum recep-
tacula gravantur habet exinde animus
reatum aliquem non tamen usque ad pro-
hibitionem percipiendi sancti misterii vel
missarum sollempnia celebrandi cum
fortassis aut dies festus exigit aut
exhiberi misterium pro eo quod sacerdos alius
in loco illo deest ipsa necessitas compellit.
Nam si sunt alii qui divinum misterium
implere valeant a celebratione quia subtra-

here se debet a celebratione misterii il-
lius crapula pro reverentia sacramen-
ti si tamen dormientis mentem turpi y-
magine non concusserit et necessitas
aderit tunc poterit celebrare. Si vero
ex precedenti cogitatione illata et tur-
pi vigilantis animo dormientis ori-
tur illusio patet sibi reatus suus.
Videt enim de qua radice processerit
illa mentis et corporis inquinatio pollu-
tionis que scilicet mens hoc quod cogi-
tavit sciens postea pertulit nesciens.
Sed et pensandum est utrum ipsa cogi-
tatione suggestione an delectatione
vel quod maius est peccati consensu acci-
gerit. Aug. in x. confessionum. Adhuc
vivunt in memoria mea talium rerum
ymagines in sompnis autem non solum
usque ad delectationem sed etiam usque ad con-
sensum factumque simillimum apparet.
Idem in libro de conflictu viciorum et virtutum.
Dyabolus insompniis frequenter nostra
perturbat ut vel sic quoque ad falsita-
tem pertrahat. Dormientes etiam ali-
quorum sepius excitat ut vigilarum
tempore sompnos deprimat aut cogita-
tionum illecebras mentibus insipientium
intromittat. Ysidorus de summo bono
libro 3° c. 6. Cum nullis aut levis
conscii sunt delictis tales aut nunquam
aut raro terroribus fatigantur noc-
tibus sed placato vel peracto sompno
dormientes et quiescentes interdum ex
professorum quedam archana vident
et multa mistica contuentur. Cum
vero corda sua gravioribus viciis pol-
luerunt tales coniunctione sue frequenter fre-
quenter illusi species tremendas aspi-
ciunt et terrentur. Cassianus in libro
de institutione monachorum. Perfecte
mentis indicium non est vel ad puros
concerti inter manifestationem per falla-
ces ymagines huiusmodi illusio operatur
concepta cum temporis precedentibus sepe

contingit ut tunc manifestatos mor
bi latentes intrinsecus inaspice Isi
Ysidorus de summo bono ubi sup Non
est peccatum qui nolentes ymaginibus noc
turnis illudimur sed tunc est peccatum si an
que illudamur cogitationes affecti
bus preuenimus

De appetitu acumbus Buh in li de co
sideracione ad eugenium papam Sui
qua est omnis appetitus ad quem facien
dam iusta in opera non compellit Non enim
ut gaudeas sed ne gaudeas hic appeta
re Idem qui non gaudiatus appetat
liquet quod ante gaudere intendit aut
tempus redimere quis

De appetitu naturali Greg in xviii
mor Anima sine delectatione
esse non potest Idem in mor super
illud Job vi Innolute sunt semite gres
suum eorum Replebi vetita comprehende consi
derando naturaliter volunt et appetunt
sed ad perfecta semper mala replicantur bo
bona quidem cupiunt a natura sed a ma
lis nunquam recedunt impellente ma
licia Aug li eo in x ethi Delectatio naturalis
est nobis Item in 3o Thopicorum Omnia
quidem bonum appetunt Idem in principio
ethi Omnis cognitio et prohibitio bo
num aliquod comparat Idem in principio me
thaphisice Omnes homines natura scire deside
rant Boetius de consolacione li iiio Na
turaliter homines aut deus esse volunt
Est enim mentibus hominum veri boni
naturalis inserta cupiditas sed ad falsa
quecumque deuius error abducit Lacta
tius in li de sapia Natura hominis
aut deus esse volunt ut duarum rerum
cupidus esset scilicet sapie et religionis
sed idem homines falluntur quoniam aut
religionem suscipiunt omissa sapiencia
aut sapie soli student omissa religi
one cum tamen alterum sine altero esse
non possit Aug li 2o de libero arbitrio
Sicut mentibus nostris impressa est

notio bonitatis ita etiam sapie notione
naturaliter hominis impressum Idem super
gen Naturale est nobis velle male at
velle non nature sed voluntatis est p
prie Idem xix de civitate dei Sicut enim
nemo est qui gaudere nolit ita nemo e
qui habere pacem nolit Ipsi enim pacis in
tencione gerunt et bella cum constituit
pacem esse belli optabilem fine Idem
ibidem Tantum bonum est pax quere
infra de pace et concordia Seneca ad
lucillum epistola lxx Omnes homines naturaliter
tendunt ad gaudium sed unde stabile mag
num quod consequitur ignorat quere in
fra de gaudio et bono Ambro li vo de
off Similis hominibus in est studium natura
lium investigare Natura enim nos ad stu
dium cognicionis attrahit et inquirendi in
quirendi cupiditate infundit Idem ead
tam studium natura quod diligere consortem
nature Idem 2o li de offic Quod tam
insitum nature quam diligentem se diligere
Glo super illud Ecc xviii Addidit disci
plinam legis naturalis et vitalis insinuat
ut deum diligamus toto corde tota virtu
te tota anima et ut mandata eius et
proximi dilectione custodiamus Crisos super
Johem xvii ad nichil ita amandum est ge
nus humanum sicut ad discendum futura Ide
valde appetitiuum est glorie genus huma
num Idem super Johem xvii utique xpus
meruit vite gloriam tunc super omnia est de
siderabile et delectabilibus omnibus Plini
us in epla ad arriani Est vere ut lau
dis sue spacio lectetur et cum nescio quo
pacto quo pacto viuat homines magis
gloria lata quam magna Dyo in vo
de diuinis nominibus Omnia deitate ipam
desiderant ut principium ut continentiam
et ut finem Boetius li iiio de consolacione
liquet ergo esse beatitudinem statum om
nium bonorum congregacione perfectum que ut diximus
nunc mortales omnes diuerso tramite

adipisci conantur Aristoteles in iii° Thopicorum
Magis est eligendum quod est propinquius
fini et omnino quod ad finem vite appetibilius
Idem in vi ethicorum omnes homines bonum
verum appetunt Augustinus in libro soliloquiorum
Quanto augetur species illius videnden
di vehementer estuo pulcritudinis tue
ad illam totus amor voluntas que conver
titur Idem in libro de agone christiano Omnis
creatura velit nolit creatori suo subiec
ta est unde scriptum est Deum time et
mandata eius observa hoc est omnis
homo Aristoteles in iii° ethicorum Naturaliter
ab omnibus inquiritur regimen et liber
tas Iulius celsus Naturale est omnes
homines libertatem diligere Tullius in i Re
thoricorum Quedam innata ius nobis in
serunt pietatem religionem veritatem Idem
in libro 3° de amicicia Multo magis secundum
naturam est excelsitudo et magnitudo
animi comunitas iusticia liberalitas quam
divicie quam voluptas Seneca ad Lucil
epistola xxxix Magni animi est magna con
tempnere et mediocria malle quam nimia
utile est in inmensum exeat cupiditas
que naturalem modum transilit Idem in epistola
lxx Quicumque nemet finis in mente
omnia sunt sine cupiscentiis Idem eadem
epistola xxvi Cum vis scire quod petis
utrum naturale an cecam habeas cupidi
tatem considera si potest alicubi consis
tere Nam si longe progresso semper
aliquid amplius restat habenda scito na
turale non esse Idem in epistola lxx
vi Vidisti aliquem cancrum & quere infra
de avaricia Item infra de avaricia Item
infra de cupiditate Glosa super illud Ro
vii Video aliam legem Talis est ani
carnalitas ut ardentius desideraret
prohibita quibus non memoratis latent
quasi sopitus Ovidius Quod licet in
gratum est quod non licet acrius urget
Seneca epistola lxxviii Naturale est mali

sui fine gaudere Contemplacio brevis corporum
que superius dicta sunt de appetitu na
turali Hec sunt que a quolibet homine
naturaliter appetuntur A delectacio naturalis
B superna veritatis C veritas bonitatis
D Bonitas pacis E gaudium cordis
F proximum diligere G deum amare H
futura previdere I Gloriam et honorem
querere K vitam habere L Deum in beatitu
dine considerare M Deum timere et illi
obedire N regimen et libertatem habere
O pietatem P religionem Q veritatem
R magnanimitatem S comunitatem T
iusticiam V libertatem X excelsitudinem
Y cupiditatem restringere Z prohibita
facere Augustinus de civitate dei Locus super
ior sine quo appetitus regi non potest
etiam si teneatur et administretur ut
decet tamen inderetur appetitur Idem
in epistola ad matrem et filiam in gallias
commorantes Libidinosa mens arden
tius in honesta prosequitur et hoc quod non
licet dulcius suspiratur Ex prohibicione
enim ubi caritas dei desit desiden
ium mali crescit quo aucto fit longe
dulcius quod vehemencius prohibetur
Quod cum concupiscat dulcius sit dum
vetatur Bernardus in sermone Appetitus incor
de prurit sed subiectus te est quia nisi
sponte consenseris nocebit

De apibus Ambrosius in sermone Apis
rore celi nascitur conubitum
nescit mella componit Recte ergo com
paratur apibus sacerdotes quia sicut
apes castitate corporis perferunt sibi
invicem celestis cohibent aculeum legis
condunt pueri enim sunt ad sanctificacionem
suavis ad refeccionem senem adultorum
apibus ergo plane comparandi sunt sacer
dotes quia velud alveario quadam gra
matris ecclesie continetur Idem sermone
Apes quem sobole habent unam incolunt
mansionem unius patrie limite clauduntur

cundimus quius est labor communis cibus
communis operatio communis usus et fruc-
tus fructus communis omnibus est communis
volatus communis quod est omnibus genera-
tio integritas quoque corporis virgina-
lis est et partus earundem omnibus est
communis quia nec ullo concubitu miscentur
nec libidine resolvuntur nec partus
doloribus quassantur et tamen subito ma-
ximum filiorum examen emittunt. Nam
tum alie aves vix in anno uno sin-
gulos edunt fetus apes geminos cre-
dunt et dupplici tercius fecunditate respon-
dent. Apes etiam regem sibi ordinant
ipsi sibi populos creant et licet posite
sint sub lege tamen sunt libere. Apes
regem sibi substituunt naturali affectu
diligunt summa protectione defendunt
et pro eo perire licitum putant pulcrum.
Regi etiam suo tantam devocionis
reverentiam observant ut nullo de domibus
audeant exire nec in aliquos prodi-
re passus nisi rex et earum prius
fuerit egressus et volatus sibi ve-
dicavit principatum. Eligunt autem
apes sibi in regem magnitudine cor-
poris et specie magis insignem et
quod in rege precipuum est mansue-
tudine clariorem. Nam et si rex apium aculeum
habuerit ipso non tamen utitur ad vin-
dictandum. Naturaliter etiam apes ille
meliores sunt ad pugnandum que minori-
ma inter eas potuerit perstare sed et apes
ille que non obtemperant legibus
regis earum ipsa conditione se invi-
cem mulctant ita ut aculei sui vul-
nere moriantur. Item in examine apium
nulla est otiosa quedam enim inter se
certant tanquam pestria quedam invigilant
victum querendo alie solitam castris
exhibent custodiam alie futuros ex-
plorant imbres et speculantur nubium
concursum alie de floribus ceras fi-
gunt alie rorem insumunt floribus

colligunt et fugiunt. Alie cellulas
nunc rotundas nunc quadratas nunc
connexione et equalitate componunt et ta-
men tot opera diversa nulla alicuius in-
vidia laboribus nulla rapitur vel rapi-
na victum querit sed ipsius labore et vo-
latu per herbas et flores que sibi co-
gnita sunt recolligunt. Habent tamen
apes spicula sua et inter mella fun-
dunt venena si ab aliquo fuerint
lacessite vitam quod suam ponunt ardo-
re vindicte pro damnationis defensione
suorum. Apis itaque tamen sit infirma ro-
bore valida tamen est vigore sapientie
et virtutis amore cuius fructus om-
nibus suavis est et gratus qui dul-
cedinis sue suavitate fauces obdul-
cat et vulneribus ac interioribus ulceri-
bus medicamentum infundit. Hucusque
Ambrosius in exameron. Ysidorus in libro
ethimologiarum. Apes dicte sunt eo quod pedi-
bus se invicem alligent vel pro eo
quod sine pedibus et alis formantur
vel generantur quos tamen post modum
accipiunt. Hec solertes sunt generandi
mellis officio assignatis et sibi propri-
as incolunt sedes non sibi vendica-
tos aliena domicilia sua inenarra-
bili arte componunt et ex variis flori-
bus mirio artificio componunt favum
textis quod cellas et innumera prole castra
inet replent exercitum et regem ha-
bent et prelia movent fumum et
amen fetorem naturaliter fugiunt
tumultu quoque terrentur et exasperantur.
Idem ibidem. Apes plerique dicunt ex-
periri de boum cadaveribus nasci. Nam
pro hiis creandis vitulorum occisorum
carnes verberantur et ex putrefacto
cruore vermes creantur qui post-
modum apes efficiuntur. Proprie enim apes
vocantur de bobus orte sicut scrabo-
nes ex equis ut dicit Ysidorus. Ex eo

ys li° h. de animalibus dicit de apibus
q operaciones apium sunt diuise modo
nam queda flores adducunt alie
mellificant alie aluearia preparant
et si introitus aluearij fuerint am
pli illos restringit et primo incipiunt
facere domos in quibus habitant reges
earum deinde domos alias in quibus
habitant apes aluearia custodientes
et que mellificant et ceram ex flori
bus comportant primo accipiunt ipsam
cum pedibus anterioribus Deinde mu
tant ipsam cum pedibus anterioribus
scilicet ad pedes medios deinde ad coxas
pedum posteriorum et sic onuste rede
unt ad aluearium suum Item quando rex
apium nequid volare tunc ferunt
vel portant eum alie apes et si fuerit
rector apium unus mares eriunt
ex una parte et femine ex alia Sed si
fuerit mortuus mares erunt in do
mibus suis cum feminis femina vero
rectorum est dupla ad alias Rectores
autem apium sunt duorum modorum unus
enim est niger et alius est rubeus
et hic melior est Idem ibidem Apes
que sunt silvatice per se querunt so
litudinem et modicum mellis faciunt et
moriuntur ante autumpnum Idem ibidem
Apis autem bona est parua rotunda
in se densa constricta mediocriter
villosa differunt et apes que pascu
tur floribus et arboribus montanis
nam fide sunt minores et fortiores
ceteris et plus pacientes laboris
Item Reges earum non apparent extra
aluearia soli nisi cum magno sti
patu aliarum apium et ipse rex sive
rector apium in medio earum est et
quando fugiunt apes a rege suo et ve
niunt ad alium regem possidentem plu
res apes si rex quem dimiserunt
insequitur eas accidunt apes Idem ibidem

Si apis aliqua moriatur in alueario
alie apes extrahunt eam statim
quia hoc animal mundum est plus quam
alia animalia unde odor fetidus ma
xime grauat eas Similiter et omnis
fumus Idem ibidem Congruit autem
apibus in hyeme locus calidus
et in estate frigidus et quando venit
ventus fortis tunc subito custodes
aluearium cooperiunt orificia aluearis
ne ventus subintret et si fuerit flu
uius prope apes potabunt ex eo et
non ex alio Item apes eiciunt otiosas
inter se nec permittunt eas secum ali
quatenus commorari Item quando volant
apes cum quasi modicum lapillum
inter pedes portant ne propter sui leuitatem
a vento valido circumducantur Idem
ibidem Si homo dimiserit apibus mul
tum de melle non multum post modum
operantur et si modicum dimiserit pig
rescunt ad amplius operandum et
propter hoc debet custos apium dimittere
de melle secundum multitudinem vel pau
citatem apium huiusque Alexander Can
tuariensis Quod apibus inueniuntur na
ture stationis sunt eis per labores
se fideles utiles et discrete

De apibus dicitur ad volusianum
ex imperitissimis et abiectissimis
ex paucissimis illuminatur nobili
tate multiplicantur preclarissima
ingenia cultissima eloquia mira
biles peritias doctorum facundorum
atque doctorum subiugat apibus xpo
et ad viam pietatis et salutis pre
dicando conuertunt unus ex igno
bili prosapia dispergunt populos mira
bili facilitate conuertunt inter i
nimicos augentur persecucionibus
crescunt et propter afflictionum angu
stias usque in extrema terrarum dila
tantur Idem ad eundem Apostolis
dedit deus potestatem super naturam

ut eam curarent super demones
ut eos eicerent super elementa ut
ea mutarent super animas ut eas
a peccatis absolverent super morte ut ip
sam contempnerent super angelos ut
corpus domini consecrarent. Idem super
Johannem. Magnum piaculum vero est si pro
prophetarum oracula post apostolorum testimo
nia. Et quere infra de fide. Idem ad
Marcellum de spiritu et litera. Paulus
cum prius vocaretur Saulus hoc no
men elegit ut se ostenderet parvum
tamquam minimum apostolorum qui ma(g)num
pro damnatione et proterva con
tentus est gratiam et ideo merito
pro ipsius gratie defensione tota
die clamabat et certat. Idem in sermone
Paulo tracto dum vivus consulerat
tam et cum fideli hodie habent
paulum dictante viva pacis no
lens. Idem de civitate dei. In erudi
ditos liberalibus disciplinis et om
nino ut ad philosophiam attinet doctri
nas homines impolitos non peritos
grammatica non armatos dyalec
tica non inflatos rethorica pis
catores cum retibus fidei paucis
simos ad mundi mare Christus misit
deus atque ita ex omni gente genero
tam multos et mirabiles pisces
et tanto mirabiliores quanto ra
riores et ipsos etiam philosophos per apostolos
cepit deus. Beda super Lucam. Ero
dio et quia virtus Christi et forti
tudo apostolorum agentibus habeban(tur)
adhuc ut iudei a iudeis lapidaban(tur)
quia legis inimici accusare dili
gebant ut pedagogi contra prin
cipes et duces et populos multos pre
habatur idcirco plebs apostolorum sim
plices videlicet piscatores infinita
multa iudeorum romanorumque ceperunt
et per viros inermes sed apostolos non
potuerunt superare sed potius convenire

per apostolos cetum quod mundi velocit(er)
superavit. Idem super Matheum super illud
Et facta est dum consummasset ihesus et cetera
deo predicantibus apostolis amplius
laborabat ihesus et ideo predicantibus
apostolis amplius laborabat ihesus in
securus cum eos quasi sol radios
suos quasi rosa sue fragrantis
odores et quasi ignis suas scin
tillas dispersit ut sicut sol in suis
radiis apparet sicut rosa in suis
odoribus sentitur sicut ignis in
suis scintillis apparitur sic in illorum
virtutibus Christi potentia cognosceret(ur).
Dum enim videret discipulos bene
instructos non tollant et sapientiam
ingredi aut opera eorum magna consi
derans non admiretur potentiam
auctoris faciebat enim mirabilia
Christus faciebat et discipuli eius et
inter mirabilia eius operationes
maior virtutum fama crescebat. Ide(m)
in libro de laudibus sancti pauli. Cum
quasi pennatus angelus totum cir
cuendo Paulus pervolavit orbem et
velud incorporeus labores et pericula
contempsit et quasi iam celum possi
deret cuncta prorsus terrena despex
it. Ambrosius in sermone. Cum a rusticis
et piscatoribus et absque eloquentie
instante regnum celorum pollicenti
bus nemo crederet ideo dedit deus
apostolis et aliis fidelibus suis pote
statem miracula faciendi. Idem super
Acta in mataneam apostoli cum ceden(tur)
flagellis cum intruderentur carcerib(us)
exultabant uberius eo quod illis iniu
riis eterne glorie meritum lucrabantur
et quia digni fuerint pro Christo nomine con
tumelias sustinere. Non enim illis erat
de passionibus studium de prosperitatib(us)
et honoribus cura non displacere

que etiam in istis quolibet cogitatio-
ne fuerunt sed ille se peccatoris preferre
putabant quam peccatorem esse pluribus
verberibus flagellatus Idem Simone
Petro sicut bono dispensatori cla-
vem regni celestis deus dedit et pau-
lo tamquam ydoneo doctori magis-
terium ecclesiastice institutionis iniunxit
ut quos ille erudierit ad salutem
ille suscipiat ad quietem ut quorum
corda paulus patefecerit doctrina
verborum eorum animabus petrus ad-
aperiat regna celorum Idem videns
Ambrosius ergo ambo ergo claves a
domino perceperunt iste scientie sed ille po-
tentie divitias immortalitatis ille
dispensat iste largitur Idem in eadem
Utrum inter petrum et paulum quis cui
preponatur incertum est puto autem
illos equales esse meritis qui equa-
les sunt sunt passione et simili e-
os fidei devotione creditur vixis-
se quos simul videmus ad marti-
rii gloriam pervenisse Non enim
sine causa factum esse putamus quod
uno die uno in loco unius tyranni tol-
lerarunt sententiam una quippe die pas-
si sunt ut ad christum pariter pervenirent
uno in loco ne alteri roma deesset sub
uno persecutore ut equalis crudeli-
tas utrumque constringeret Dies ergo
pro merito locus pro gloria persecutor de-
victus est pro virtute Idem in urbe
autem roma que caput et principa-
tum obtinet nacionum ambo pariter
martirium pertulerunt ut scilicet ubi caput e-
rat superstitionis illic etiam caput qui-
esceret sanctitatis Idem videns Sunt etiam
etiam mirabilia que fecerunt illic
etiam magum symonem magnum suis
orationibus de aere vacuo et inani pre-
cipitem prostraverunt ut qui paulo an-
te volare temptaverat subito iam ambu-

lare non posset ut qui pennas as-
sumpserat tunc etiam plantas amit-
teret Idem Ambrosius in sermone Cla-
vem petri fidem dixerim petri per
quam celos aperuit penetravit infer-
na securus maria calcavit intrepi-
dus tanta enim apostolice fidei vir-
tus est ut illi cuncta pateant ele-
menta hoc est quia non illi clau-
debantur angelice ianue non por-
te prevaleant tartari non aquarum
fluenta desistant Idem ipsa autem
clavis quid fides dicitur videamus
quemadmodum constet quemadmodum
solidata sit arbitror illam xii arti-
ficum operatione conflatam Duodecim
enim apostolorum symbolo fides sanc-
ta concepta est qui quidem xii ve-
lud artifices pariter in unum convenientes
clavem istam suo consilio conflave-
runt Clave enim quedam nominum di-
xerim symbolo per quam reserantur dyaboli
porte ut lux illic adveniat Idem
in sermone Ius meum terra mirabili-
um petri vectus est et in fines orbis
epistolarum pauli verba penetraverunt Idem
de pauli cuius cum persecutor
gladio percussisset dicitur fluxisse lactis
unda magis quam sanguinis que enim
pauli epistola non melle dulcior lacte
candidior est que tamquam etiam
pastos nutrit ad salutem Idem raptus
in paradisum usque tertium celum iam corporis
non sentiebat et adiuvabat dei adiutor
poris infirmitates despiciende crubes-
cebat itaque sciens quod in paradiso vidis-
set et audisset clamabat dicens quod
adhuc velud vinctos de hoc mundo
detinemus ut neque gemitus neque at-
tractantes neque gustantes que sunt
Item Ieronimus in epistola ad pamachium et
oceanum An putatis fratres quare in-
fra de iudicio dei de extremo Idem

q romanam li° primo Ait dicitur super
petrum fundari ecclesia licet ad ipsum in a
lio loco super omnes apostolos fiat et cuncti
claves regni celorum accipiant et ex e
quo super eos ecclesie fortitudo solidetur
tamen propterea unus eligitur ut capite
constituto scismatis occasio tolleretur
sed cur non iohannes qui virgo electus est
quia etati delatum est Petrus enim
senior erat ne adhuc adolescens pro
gressionis etatis hominibus preferretur et
etiam quia magister bonus et pacificus
occasionem iurgij debuerat discipulis
auferre Dixerat enim eis pacem me
am do vobis relinquo vobis Et iterum
Qui voluit inter vos maior fieri sit omnium
minister et etiam ne in adolescentem que
dilexerat preceteris causam invidie occasionem
prebere videretur invidie si pre ceteris dilec
tum ceteris omnibus antetulerit Et
autem iohannes tunc fuisse pu
erum manifestissime docent ecclesiastice
hystorie quod usque ad traiani imperium vi
xerat et quod passionem domini lxviij anno
dormierit quod et nos in libro de viris
illustribus breviter perstrinximus Refert
autem tertulianus quod a nerone in fer
ventis olei dolium missus purior
et vegetior exiverit quam intraverit
Damascenus li° 3° c° 33 Immunis sa
pientiam eum autem predicatum est non
balistis non armis non exercitibus
adversarios devincens sed pauci nudi
pauperes illiterati secuti vincti morti
ficati crucifixum et mortuum in carne
deum esse predicantes sapientibus preva
luerunt Sequebatur autem eos omnipo
tens crucifixi virtus mors enim quondam
terribilissima vincitur et antequam
invisa mors horribilis et odibilis eligitur
Richardus de sancto victore In una mira
bilia in hijs que divinitus fieri sunt
fidem nobis faciunt et dubitare non
sinunt Vincunt enim attestatione et
protestatione sive confirmatione signis
pro argumentis prodigijs pro experimen
tis utinam attendant iudei advertant
pagani cum quanta cautione securitate ex
hac parte ad divinum iudicium poterimus acce
dere et adiurare Nam cum omni con
fidencia poterimus dicere deo iudici Domine
si est error aliquis in fide nostra in quid
non a te nos ipso domine decepti sumus
Nam istam fidem tenemus ipse nobis tot
et tantis signis et prodigijs confir
masti que non nisi per te et a te fieri
potuissent Leo papa in quadam sermone
Igne spiritus sancti quam nunc linguas for
te et a te fieri potuissent Christus perfudit
apostolos ut ipsi post modum universum
mundum tanquam xij soles radijs et totidem
lampades veritatis illuminarent et ine
briati novo vino replerent et inflecterent
propria dura corda omnium apostolorum Remigius
super epistolam Cor Sicut quidam dux
romanorum targinus nomine legatis tri
dam gentium aurum volentibus dare
spernere ac liberalitate respondit parius velle
romanos possidentibus aurum imperare
quam aurum possidere Ita sancti apostoli
magis desiderabant possessores divi
tiarum per fidem et doctrinam christi possidere
quam aliquid proprium habere Idem in hoc go
seculo sancti apostoli quasi nichil habebant
sed in capite suo christo omnia possidebat
Idem Hoc ergo quod quis non appetit
neque quod plus habere quam ad usum ne
cessarium vite habet omnia possidet Ne
mo enim plus habet quam ille qui nullo
indiget Bernhardus in sermone licet mira
et magna et divina fuerint que deus
in gessit interius hoc tamen unum super
alia opera divina eminent quod infantes
et simplicibus discipulis suis totum
mundum et omnem altitudinem sapiencie
subiugavit Ayno et remigius super

illud ad hebr. hij omnes testimonio
fidei probati inuenti sunt hij fuerunt
filij dei lux mundi sal terre stelle fir
mamenti terrenum homines angeli celes
tes viui lapides et splendide margari
te De prio nato dant et de flamme sco
Apostolos Petrus andreas Bartholome(us)
Correptum natum Jacobus passimque
iohannes Infernus thomas philippus
ponit in altum fert q in cena quo spa
matheus Culpam dimittit Symon fert
purge iudas Iudicis alpheus redemi
ntam q3 mathias Item nota q paulus
fidem bern. Ambros. interpretatur quietus
ut qualis sint in uirtute demonstret
cognomine Stdin glo. ad Ro. i. dicitur
modicus Stdin Idem interpretatur mi
rabilis Stdin uo Remig. interpretatur
os tube paulus dicitur quietus ppter
certam modicus p humilitate mirabilis
p conuersatione os tube p predicacionem

De apostatis Bern. sup Ezech.
Dicitur qui a fide recedit apos
tata est Ita qui ad pristinum opus quod
deseruerat reddit ab omni dubitatione
apostata iudicatur etiam si fidem tene
re uideatur Aug. in li. de uerbis dni
apli Semper bonis operibus adde semper
ambula semper proficere noli in uia resta
re noli retro redire noli de uia ca
dere noli demare remanet enim qui
non proficiat retrocedit qui adea reuol
uitur unde iam discesserat Demat qui
apostatat Idem in li. de uirginitate
Qui preter aliud credendum est deum p
mitte ut inspexant iniuno professionis
uitre multi capiuri nisi ut habens ca
dentibus timor ut augeatur quo mod
campinet Eximialis auilatensis hij q
post statum religionis professionem apo
statant et adseculum redeunt et postmo
dum sine redeunt remedia uo requirunt

sine pena communem profiteri uos recu
perant quos certa inbemus adeben
tis officio no admitti et quorumque i
sit post primam lectionem solacium non p
sumat atque quod si presumpserit ab
omni alienus habetur di. lo. c. ult. A
postatatio uocamus retro abeuntes
ut xxvi q. ult. non ab fuctis Bern.
in medit. Nunquam rex supplicius
terreus ad culpam apostatare dilabitur
quociens pro esse hominibus delectatur
quociens honore sue singularitate
delectatur Bas. de xii abusionibus
Dicitur turpissimus saltus de excel
so in abissum de paradiso in sterq
linium de solio in cloacam de celo in fer
num de claustro in seculum de paradiso
in infernum Idem in epla De si cu
iudeam nimis quomodo puer uerecundus
simplex timoratus angelus fuit cum
uoluntate fratris migrauit in ipso regu
lare decretum sui deserere notum et
locum inuenire etiam talis q et Da
uid sanctitati surreptum sit q sapiencie
salomonis sit illusum q sampsonis for
titudini obrimatum sit quod ptho pleu
sum dolo captum expulit de patria
paradisi quid mirum si tenello surripuit
adulescentulo in loco horroris et uas
te solitudinis hinc accedat q nec
sicut babilonios reues spes decepit
illum uel sicut giezi pecunie amor
uel honoris ambicio sicut Julianum
apostatam q fefellit illum status sodu
pit religionis prodidit amicitias semoro
Boecius li. i. de consolatione Illud pre
tium iniam certum deserit ordinem
lectos non hz pcitus Idem contra Iouin
ianum li. i. nam cum monachum
se esse iactet et post sordida tunica
et nudos pedes et cibarium panem et
aque potum ad candidas uestes et ni
tidam cutem ad mulsum et ad elabo

veritas tamen ad unum semper et proxi
mi se conferunt

De appropinquatione materia addicio et di
ad nos Greg. in xvi mor.
super illud Job xxxvi Vinctus clamaverit
cuius audiet deus cum venerit super
illum clamorem eius angustie tempore
deus non audit qui tranquillitatis
tempore inspicientis suum clamantem
deum non audivit Hinc et enim Ysaias
ait Querite deum dum inveniri potest
et tunc ei non videtur deus et ipse est
tunc et videbitur et ipse non erit u
dum adhuc in iudicio apparuit et tamen
si modo queritur hic invenitur secundum
modo cum in iudicio apparuerit
et videri potest et tunc inveniri non
potest Invocate ergo deum dum ipse q
uerit cum deum inveniri potest Idem
ibidem li. xxvi super Job xxxiii Cu
stodit super vias hominum et omnes
gressus eorum considerit Gressus hominum
vel vocat singulas operationes quibus
in vitium vel alternantes motus inti
me cogitationis quibus quasi quibus
dam passibus vel longe adeo rece
dimus vel prope domino appropinquamus
Addicio cum quot tot gressibus a
deo longe fit quot magis cogita
tionibus decrescit Aug. in li. de civi
tate dei Sicut deo quanto sublimi
or tanto fit quisque propinquior sic
nulla est adeo alia longinquitas
quam eius dissimilitudo Idem incorrup
tibili et eterno et incommutabili bono
tanto est anima dissimilior quanto
rerum temporalium mutabilium est cupi
dior Idem ibidem Item addicio voluntas
est amando cum accedis neglige
do recedis Idem li. vi. de civitate
ca. xxii In rebus spiritualibus
querere minima de bono Ambros. super
Beati immaculati Coniuncti sermonis

nunc consideremus quid sit appropinquare
deo Considere magistrum atque discipulum
si discipulus studiosius ingenium ma
gistri vel haurient vel preceptis eius
intendent ita ut ad similitudinem eius
operis atque doctrine proxime videatur ac
cedere tunc dicere solemus quod talis dis
cipulus appropinquavit magistro sic et tu
si te prebeas imitatorem Christi sicut i
dem ait Imitatores mei estote sicut
et ego Christi Si dolum nescias munda
tiam odias veritatem sequaris iusticiam
non refugias castimoniam diligas
tunc appropinquasti Christo et proprie appro
pinquasti deo Crisostomus enim est via qua
pervenitur ad patrem qui semper apud
patrem est Remigius super illud ps. Prope
est dominus omnibus invocantibus
eum Et ipse est magnus dominus omnibus
qui recte credunt iuste vivunt bene
docent et in mandatum cor habent
Bern. in meditat. Attendimus ad deum
duobus modis meditatione et oratione
Meditatio quid desit docet oratio ne quod
desit obtinet

De arrogancia Greg. in iiii mor.
Hoc proprium arrogantium mentium
esse solet ut et pauca credant que ipsi
multa dixerunt et multa credant
que ipsis pauca dixerunt quia sua semper
dicere volunt aliena dicere non possunt
Idem Arrogantes quando se perfecti
in videant si sententiam suam loquendi
brevitate constringant Tanto enim
credunt se esse meliores doctores
quanto se potuerint multiplicare loqua
citatis aspire plura querere de
iactantia Idem arrogantes si non inve
niunt voces hominum ad quas inhient
ipsi met sententiam suam laudantes predicant
Idem in xxiii mor. habent arroga
tes hoc proprium ut ab auditoribus suis
ne quid forte inordinatum dixerunt

tunc requirunt cum se laudabiliter
aliquid dixisse cognoscant. Idem super
est arroganciam qui prius quam dicant
mira se dicere confirmat. Idem mos
arrogancium esse solet ut recte dicta
semper a dictis videant ne si ad bene
prolata consenciat inferiores esse ceteris
videatur. Idem ibidem. Arrogantes
sicut inflantur laudibus ita correp
tionibus inflammantur et aquolibet eciam
iusto se reprehendi despiciunt sed magis in
multis suis sermonibus defensionis con quer
runt. Idem. Sicut virtus animae ma
gis conservat sic arrogancia roborat
Agit namque mente innitescere et
contra mores valere quia quod negat inno
cenitudinis hoc reparat amor laudis.
Idem in moralibus libro xxiii super illud Job
xxxi. Nichil locutus est michi. Omnes
arrogantes moris quando pauca tamen
audiunt sed eas sibi dici despiciunt que
clariores non emendare contempnunt.
Et de superbia per eciam redargui consti
mant quia semet ipsos humiles esse pu
tant. Idem in moralibus libro xxiii. Habent
hoc proprium arrogantes ut plus arguere
appetant quam consolari et omnia que
hominibus eveniunt cognoscunt conpo
suit arbitrantur imputatibus ad merito
se. Et qui semper appetunt inoperare
et nunquam fenere multa plerumque in
repando mentiuntur. Nam ut arguere
docte videantur fingunt non nunquam
que redarguant. Nesciunt quippe oc
culta dei iudicia subtiliter querere atque
id quod non intellexerunt humiliter per
scrutari obstaculum namque virtutis tumor
mentis est qui dum inflat nubilat.
Idem ibidem super illud Job xxxii. Video
et ego partem meam et audio sapienciam
meam. Omnis enim arrogancia habet
esse partem suam consistimat si sciam no

tam habeat quam ostendat quia minimorum
omnes clari sciam non habere appetunt
sed audere. Idem in pastorali. Eligit
patiens quibuslibet et humiles magis
mala perpeti quam ostentacionis vicio
occulta sua bona foris ingerere pu
blicari. Et contra eligit arrogans bo
na dicere vel falsa iactare ne mala
vel minima perpeti possit. Idem in Regis
tro de quodam monacho. Sunt que
dam bona que placent in illo sed hoc
est in eo vehemens vicium quia valde
de sibi sapiens esse videtur. Ysidorus
de summo bono libro 3o capitulo xi. Nunquam
legendo perfectam consequuntur sciam ar
rogantes nam quamvis insufficiente
sapientes esse videantur medullitus
tamen archana veritatis non tangunt
quia superbe mihi procedunt. Semper enim
superbe legunt superbe querunt superbe
disputant cum fastidiente stomacho
loquuntur et concurrunt et ideo nunquam
inveniunt hoc quod volunt. Cyprianus
in epistola. Arrogancia ac superba iactan
tia non de corpore magisterio sed de ante
corpore spiritu nasci solet. Buchar in libro de
duodecim gradibus humilitatis. Arro
gans decimus te plus sibi credit quam
aliis. Idem. Quoniam vanitati dedita
et timencius arrogancia laude alterius
suam reputat intimacionem plura que
re infra de presumptuosis. Boecius
in 3o topicorum. Si arrogans est cui
opus cum arrogancia cum quisque
sit aliorum. Arrogancia est animi mo
tus quo quis movetur quod iactando
se scire quod non habet. Arrogancia est
gloriari quod quis accepit pla
cendi turpi cupiditate. Arrogancia
est mentis elacio de eo quod non est
sicut sicut superbia de eo quod est de
arrogancie querere infra detractione
tione bona. Item de correctione mala

Item de zelo bono Item de zelo malo

De carnis spiritualis Ambro(sius) in li(bro) contra Auxencium imperatorem et habetur in decretis xxiii q. viii c. Convenior adversus milites gothos pro lacrime mee arma mea sunt talia enim sunt arma sacerdotis aliter nec debeo nec possum resistere inimicis Aug(ustinus) in li(bro) contra quasdam hereses leges habet ut testatoris voluntati in omnibus pareatur sed silent leges inter arma Idem arma contra fides est Arma contra oratio est que adversarium contra vincit Idem super illud Religionis insignia sunt arma sacerdotis Idem aggre di nunc inimicum non fuste non fer ro non saxo sed mansuetudine et bonis operibus et castitate hec sunt arma fidei nostre quibus in aggressione certamus Item Ambro(sius) Precepta Christi sunt arma christianorum et divinus timor et terrore expellit hostilem Idem ar ma hec mea sunt quibus nos salua tor noster instruxit scilicet oro una et ieiunium Ieiunium est melius quam murus tuetur Quia facilius eminus libat quam rapina Oro longius vulnerat quam sagitta Sagitta enim non nisi co mminus proxime percutit adversarium Oro non longius vulnerat quam sagitta potius vulnerat nimio Armis ergo nos celestibus muniamus accingamur lorica fidei salutis galea prote gamur verbo dei velud spirituali gladio defendamur Dum enim hiis armis instructus fuit nec presentem perturba tionem metuit nec futuram iudicium pertimescat Sapiens quid in li(bro) de arte pugnandi dicit Arma lucencia terrent hostes Arma fortis contra dyabolum sunt ista et quere infra de demo(nis) temptacionibus Bern(ardus) in ser mone utilior est mos fletu lorica

ferrea quam stola linea quamvis illa sit amena hec honora

De ascensu spirituali Greg(orius) in omelia Qui cunctos que agitis vadite bonum operis humilitate tenete nec qui bus iam superiores sed quibus adhuc inferiores estis aspicite ut dum melio ra vobis exempla proponitis ad maio ra semper conhumilitate ascendere valeatis Idem in registro Tanto nervus inter ascenderet quanto per convallem lacrimarum humilius iacerem ac multum nunc me despuit honor ancxiosus Isi dorus de summo bono Dum primus in ac tiva vita bene proficit ad contemplacionem postea melius ascendit Tanto enim magis ista sustollitur quanto quis in illa magis utilius innuitur Bern(ardus) in epistola aut ascendas necesse est aut de scendas quod si attemptaveris stare ne cesse est ut ruas et corruas Idem quod ascensiones in corde suo disponunt ut eant et ascendant de virtute in vir tute videre deum in syon eo felicius me reri ascendere intribulacione quo summo bono familiarius adherent plurium consuetacionis ordine et exemplo Idem in meditat(ionibus) Ab exterioribus ad interiora redeam ab inferioribus ad superiora con scendam ut possim cognoscere unde ve niam aut quo vadam quid sum vel unde sum ut per cognicionem mei ascen dam ad cognicionem dei Idem Bern(ardus) in li(bro) de amore dei Intenciones cogitaciones voluntates affectiones mee et omnia interiora mea venite ascendamus in montem ubi deus videt me hic tum asino scilicet corpore meo donec ego cum puero i. racio cum intelligencia illuc usque properantes veritatem adoremus Reuertem cum Reuertem et hec quia tam cito subito reuertem Idem in sermon Quicum lege et non faciens legem pecora est ille pertica faciens qua in orone da

bona voluntas cum videris que
agenda sunt et qualescunque ad agendum
que videris ascende tu ad oracionem ora
instanter ora perseveranter Idem in quodam
sermone sancti Andree nemo repente
fit summus Non enim volando sed scande
do vel ascendendo scale summitas appre
hendi[tur] Ascendamus ergo velud duo
bus quibusdam pedibus meditatione
scilicet et oracione Meditacio siquidem docet
quid desit oracio ne maxime obtineat
ne desit Illa viam ostendit Ista per viam
deducit Per meditacionem agnoscimus
imminentia nobis pericula sed per oracionem
evadimus eadem Idem Subtus te erit
appetitus tuus et tu dominaberis illius
non ut inclinum ascendas Primo enim
necesse est levare te super te calcando
carnalia desideria que nos militant
adversum te Idem Perseveranter in disciplina
quam suscepisti ut per humilitatem asce
datis ad sublimitatem quia hec est via
regia et non utique alia ambulare ideo
quod in ea qui aliter vadit cadit pocius
quam ascendit quia sola est humilitas
que exaltat sola que ducit ad vitam
Idem in epistola Multo facilius reperies
multos secularis de malo conversos ad
bonum quam quempiam de religiosis asce
dere de bono in melius Rarissima avis
in terra est qui de gradu bono quem
in religione forsitan semel attigerit
vel parum ascendat Idem Ubi sancte insp[i]
rationi perfecte consencio erit non umquam
rapi a tuo spiritu in deum ut incipias
gaudere de bonis dei tui quia prius plus
mala lugebas plura que infra de perio
situ entibus Ambrosius in sermone Sicut
qui saltat corporaliter nunc in aere suspen
ditur nunc ad altiora iactatur nunc al
tius saltibus ad loca diversa tollitur
Sic eciam qui spiritualiter saltat nunc nemine
te fide nunc in aeris sublimitate ele

vigitur nunc ad sydera altiora sustol
litur et nunc eciam diversis cogitacionum
saltibus paradysum et celum illustrat
Idem ibidem Et sicut qui totaliter
saltat nobilitate membrorum se colligens
girum sibi totius orbis assumit ut
ad alta celorum valeat facilius pervola
re Idem in libro de bono mortis Sequimur
te domine ihesu sed ut sequamur accersi quia
sine te nullus ascendit tu enim es
via veritas atque vita ergo vivifica quia
vita conforta quia veritas suscipe tuos
quia via pande nobis illud bonum in quo
bono sunt omnia bona in quo bono est
quies prima et secunda et tranquillitas
lumen et immortalitas amarum facinorum
perpetua hereditas gracia pia non morti
subiecta sed ab omni morte penitus exem
pta ubi nulle lacrime nullus fletus
Idem in libro de fuga seculi Cum velit
ascendere non sequatur leta seculi non
delectabilia humus mundi sed que sunt
plena doloris et fletus Idem Cum
velit salvus esse super mundum ascendat
querat ulterius salutis ulterius in qua
apud deum fugiat istum mundum quis
enim umquam sollicitus de bono mundo
huius potuit eum ipso ascendere quis
umquam dum lucris dampnis sue pro
videt potuit ut liceantibus anime prom
dere plura quere infra Auctor in libro
de spiritu et anima Omnia bona corporea
diu stare non possunt ingressus est homo
ab exterioribus ad interiora ab inferio
ribus ad superiora conscendere Tante
enim dignitatis est humana condicio
ut nullum bonum preter summum sibi suf
ficere posset Idem Cum interius intus
et intimius penetrans semet ipsum
transcendit ille veraciter ad deum ascendit
Anshelmus in libro de similitudinibus Tria
nota sunt tunc libere ascendenti scilicet

Inmo terrena beneficia et placio Innocen
cia talis esse debet ut nulli noceat bene
ficium ut omnibus prosit placio ut semet
ipsum iudicet omnibus prosit prelacio
ut semet ipsum iudicet omnibus inferio
rem. Unde apostolus In humilitate superiores
invicem arbitrantes. Hec tria debet quili
bet alijs impendere et nichil horum sibi
fieri absolute exigere Idem alterius
virtute sunt quam vicium non virtute debet
attendere quisquis ad humilitatis culmen
ascendere debet

De assimulacione uel addicione Dyon[isius]
in capitulo de ecclesiastica Ierarchia
Deificacio est addicio sicut est possibilis
assimulacio et unitacio. Hanc autem assi
mulacionem et unitacionem sicut divina do
cent eloquia venerandorum preceptorum
delectacionibus et sacris operacionibus tan
tum sequentur ut in sancte vitas ipsa dicit
Si quis diligit me sermonem meum ser
vabit et pater meus diliget eum et
ad eum veniemus

De astrologia et de astris Augustinus in
libro de ordine discipline Astro
logia est magnum religiosis argume
tum tormentumque Idem in libro de civitate
dei Omnesque universorum stellarum situm
quorumque universorum iam se comprehen
disse iactantur ut Aratus uel Eudox
uel si qui alij sunt hos omnes huius ve
nerandi liber refellit auctoritas Idem
astrologia Geometria et alia huius
modi speculativa sunt curiosa quia nichil ad
salutem pertinet sed magis mittunt in
errore et a deo avocant Idem astrorum
indices occulta revelare conantur et
alijs futura nunciare sibi non nesciunt
providere Ambrosius in exameron As
trologi que sua sunt nesciunt et quo
aliena noverunt qui quid sibi immineat
ignorant et quomodo possunt alijs q[ue]

futura sunt nunciare ridiculum est quo
cius credere quia si possent sibi potius
providerent Item Ptolomeus in prologo
almagesti Non est maior nuncius et
deus derisor artis huius quam ille qui ex
peris est eius Idem in almagesto Sapi
ens dominatur astris Item astronomi non
nisi quedam generalia futura in multi pronunc
tiant in particulari non contingencialiter non
predicunt Extravagantis martini pape
xxvj. q. v. Non licet christianis tradici
ones tradere gentium et observare vel cole
re elementa aut lune aut stellarum cursus
aut inanem signorum fallaciam pro domo
facienda uel propter segetes uel arbores
plantandas uel coniugia socianda Glosa
sola in apparatu circa. Ergo reprehenditur
hic astronomia vel preventos et ac
cessum dispositionem lune licitum est enim
medicis considerare tempus seminandi et
circa medicas tempora minuendi et po
cionandi infirmos certe hec non repre
hendentur sed illi reprehendentur qui credunt in
esse necessitatem superioribus corporibus
super actibus humanis uel colunt ea sicut
deos. Unde non est negandum quin
lune cursus et aliarum stellarum quedam
signa rerum inferiorum quamvis non ipse
sint cause actuum humanorum In libro Sapie
ncie xiiij Solem et lunam rectores orbis
terrarum deos putaverunt Albumasar
qui et geaphar in libro introductorio ma
iori de magisterio in iudicijs astro
rum tractatu vij. differencia xxvj Iupiter
et venus sunt fortune Fortunarum at
tamen sunt species quarum una est for
tuna huius mundi et altera est fortu
na futuri seculi Fortuna autem futuri
seculi dignior est fortuna huius
seculi et queritur et fit per fidem et quia
Iupiter plus est fortuna quam venus
Ideo factum est eius significator super
fidem per quam queritur et fit fortuna fu

tum stelle que est dignior Et sic ve
nenerit significatio super fortunas hui⁹
mundi que sunt et est et sit consolacio
et gaudium atque leticia vana et est ve
lior Item in eodem in 4ᵒ tractatu 5ᵒ do
mina in 4ᵗᵃ inquit est significatio sapiencie
et intellectus atque discipline Inquisitor
autem sapiencie pro impendit et pro nichi
lo ducit subam et hereditatem Inquisi
tor vero substantie et pro nichilo ducit sapi
enciam et quia contraria sunt substancie et diui
ciarum opposita sunt contraria sapiencie
et intellectus ideo posite sunt domus
unius eorum in oppositione domus
alterius verbi gratia sagittarius et pisces
sunt domus iouis que sibi inuicem
sunt opposita signa eorum gemini et
virgo domus mercurii Item in eodem
4ᵒ tractatu 7ᵒ differentia 4ᵗᵃ Deserta no
na dignitas hominis super totum anima
lia et quere infra de hominis dignitate
Item Zeaphar qui dictus est albumasar
sar libro predicto 3ᵒ tractatu tercio differen
tia in fine Dicunt circuli superiores et
quod quod in eis est cum planetis mouent hec
corpora terrestria motu frequenti Ita ge
neratio et corrupcio fit frequenter in
hoc mundo usque ad deus quod deus no
uit Item eodem libro tractatu 2ᵒ differentia 4ᵗᵃ
Circulus superior circundat plures nimis
circulos in quibus sunt plurime stelle
probauerunt autem eorum sapientes astro
nomie mille viginti nouem stellas et
septem eorum sunt velociores motu
que sunt in planete scilicet saturnus
iupiter mars sol venus mercurius
atque luna hii vero septem planete di
uersos habent cursus et unusquisque eorum di
uersus est circulus a circulo socii sui
Cetere vero mille xxii stelle sunt motu
tardiores et nominantur stelle fixe et
iste mille xxii stelle fixe quas pro
bauerunt sapientes sunt in uno circulo
et motus unius cuiusque earum est sicut

motum alterius et in omnibus centum
annis vadunt vero unum gradum co
ntra motum primi mobilis Deinde po
suerunt has mille xxii stellas in quadra
ginta octo ymaginibus quarum
unaquaque ymagine nominauerunt quod
nomine suo quo est apud antiquos
astronomos communis concordia Ex his
ergo mille xxii stellis sunt trecente
lx stelle in xx ymaginibus unius quarum
unaquaque ymagine nominauerunt quod
nomine suo quo est apud antiquos as
tronomos communis concordia et una cir
ca maius polus septentrione declinantibus
quarum ymaginum prima est ursa minor
2ᵃ post ipsam est ursa maior et sic
deinceps usque ad zodiacum et ille yma
gines xx et una vocantur ymagines
septentrionales alie vero trecente lxiii stel
le sunt in zodiaco id est in via solis et
planetarum et faciunt xii ymagines
quarum prima est aries secunda thaurus
et cetera signa zodiaca que vocantur
ymagines signorum Alie vero trecente
xvi stelle fixe sunt in xv ymagi
nibus declinantibus a via solis versus
polum meridiem quarum prima est thetimos
id est cetus Secunda est algebor id est orion et
sic deinceps usque ad polum antarti
cum et ille xv ymagines vocantur
ymagines meridiane iste sunt xl
viii ymagines de stellis fixis in
octaua spera inter duos polos scilicet
articum et antarticum ex quibus ille
xii ymagines que sunt in zodiaco
vel in via solis et planetarum sunt
digniores et principaliores et vniuersali
ores omnibus aliis ymaginibus
atque stellis Nota quod secundum intentionem
astronomica et secundum alphraganum differentia
xxii in fine et secundum aristotelem 2ᵒ de ce
lo et mundo Iste est ordo magnitudinis
planetarum et stellarum fixarum omnium

quia sol est maior omni corpore celes-
tium id est planetarum et stellarum post
solem sunt in ordine 2o magnitudinis
xv stelle que in prima magnitudine
ponuntur inter stellas fixas ab alfra-
ganus Tertio ordine magnitudinis
est iupiter In quarto saturnus In quinto
omnes alie stelle fixe suis ordinibus
posite quas ptolomeus in septima dis-
tinctione almagesti et alfraganus
in dicta xxiv in sex gradus magnitu-
dinis dividunt In vito loco magnitu-
dinis ponitur mars In septima terra In
octavo venus In nona luna In decimo
mercurius Item secundum quod ptholomeus et
alfraganus dividentes regiones ha-
bitabiles incipiunt primum clima ab illo
loco terre ubi polus articus elevatur
circa per xvi gradus ultimum autem
clima terminatur ubi polus elevatur per l
gradus Quilibet autem gradus in celo
incipit de terre spacio lxvi miliaria
Iherusalem est in medio climatum vel
in fine tercii climatis et in principio quar-
ti unde ipse operatus est salutem
in medio terre Nota quod secundum quosdam
alios astronomos gradus in celo con-
tinet lxx stadia que faciunt octagin-
ta miliaria et computantur octo stadia
pro uno miliari Item nota quod tota cir-
cumferencia terre habet viginti milia
miliaria et quinquaginta miliaria Item
quod terra sancta secundum arabes utrasque in-
albitas et amenitas ab oriente ver-
sus indyam ydumeos autem et egyp-
tios et philisteos habet maritimas ptho-
lomaydam vel acon et tyrum et
tripolim et decapolim et omnes alias
usque ad anthiochiam habet ad occidentem
tyberiadem et cesaream philippi et
regione decapoleos et damascum
habet ad aquilonem versus caldeam
et babiloniam Civitas urbs est in illa
parte syrie que dicitur iudea palestina
et ad oriente civitatis monte oliveti inter
quem et monte syon est vallis Iozaphat
per cuius vallis medium medium fluit syloe
fluvius parvus iuxta quem sepulta
sunt virgo maria mater dei et ibi erit
finale iudicium mundi Nazareth autem est
castellum vel opidum parvus quam civitas
in introitu galilee ex parte occidentali
iuxta monte thabor et montes gelboe
Bethleem distat ab urbe per iiiior milia-
ria parva in declivo montis Ierosolimi-
tani versus meridiem

De avaricia Gregorius in moralibus De ava-
ricia proditio fraus fallacia per-
iuria inquietudo in violencia et contra
misericordiam obdurationes cordis animi oriuntur
Idem avaricia desiderans rebus habitis
non extinguitur sed augetur Nam in
morem ignis cum ligna que consumit
conceperit tunc excrescit Idem cum vi-
detur desiderium terrenorum refrigescat
amor eternorum Idem inhiscunt temporalia
dum desperantur eterna Avari vero tem-
poralia diligunt quia quam sunt fugi-
tiva non attendunt Idem vita pravis ple-
na est doloribus cum fletu agitur et
tamen cum lacrimis ad amatur non amit-
titur sine dolore quod cum amore pos-
sidetur Idem communis processus tem-
poralium rerum est future calamitatis
indicium vitulus enim mactandus liber
ad pascua dimittitur Idem Quam felici-
tatem quesitam interius inveniunt auc-
torem qui eam tribuit non requirit
Idem super illud Ozee x Effraym vitu-
la docta et vitula triture laboribus
afflicta relegata pauperes Iterum ad eun-
dem laborem vel non compulsa revertitur
Ita pravorum avarorum mens hominis

huius mundi studiis dedita et si si-
bi vacare liceat subito terrenis sordi-
bus festinat et ipsum misere commisa-
tionis tortum et laboribus grauiter ita ut
cessare non libeat etiam si liceat hinc
Israheliticus populus refectionem manne fasti-
diens pepones porros cepas et concupi-
uit. Idem super Ezech. omelia xiv. Plus co-
cupiscentia quam necessitas petit plura quam
necessaria de diuitiis. Aug. in libro de
libero arbitrio. Auaricia est insaciabilis
habendi cupiditas. Idem ibidem. Dicendum est
radicem omnium malorum esse auariciam
hoc est plus velle quam satis est. Tan-
tum autem satis est quantum exigitur
sibi et in suo genere conseruandum modo.
Idem super Gen. Auaricia est immodera-
tus appetitus non solum pecunie sed
etiam altitudinis et sciencie. Ysid. de sum. bo. ii.
Auaricia est multa acquirere nec superflua
pauperibus erogare. Idem in li. de viciis diui-
Inexplebilis est auaricia diuitum. Sem-
per rapit et numquam saciatur nec de-
um timet nec homines veretur nec pa-
trem patrem nec matrem agnoscit nec fratri
obtemperat nec amico fidem seruat vi-
duam opprimit pupillorum res inuadit li-
beros in seruicium redigit testimonium falsum
profert et probat res mortui hominis
occupat quasi non ipsi qui hoc faciunt
morituri. Idem in sermone. Non solum auarus
est qui rapit aliena sed et ille qui cupide
seruat sua. Idem ibidem. Quid est ista in-
sania amittere vitam appetere mortem
acquirere aurum perdere celum. Idem in li. de
decem cordis. Quid facture venturus es
ad filium tuum vel ad patrem tuum qui te pre-
cessit tuum precedenti non mittis partem
mortis. Idem in quadam epistola. Quid pro-
dest in hoc seculo quodlibet temporale vel
transitorium acquirere siue sit pecunia siue
sit voluptas ventris et gutturis si-
ue sit honor in humana laude. Nonne sicut
vmbra fumus et ventus mox [illegible]

transierunt et ruerunt. Ve autem illis qui
transeuntibus adheserunt quia simul
cum transeuntibus perierunt. Idem
Auaricia in frigidis senibus tanto ad
acquirendum feruencius inardescit quan-
to citius relictura est quod acquirit.
Aquilonalibus sane dementia [illegible]
supplicibus ancorare se festinat cum ta-
men peruenit quo tendebat. Idem canon. iustis.
Sicut dilectio dei est fons omnium vir-
tutum ita dilectio mundi vel auaricia
rerum mundalium est fons omnium viciorum.
Idem de ci. dei li. xv c. xxii. Incor-
ruptibili illi vero et eterno incommutabi-
li quod bono tanto fit anima hominis
dissimilior quanto rerum temporalium mu-
tabilium quod cupidior. Idem in li. confess.
Cupiditas vel auaricia facit homines
gulosos intemperatos ebriosos im-
mundos rapaces fornicatores adulte-
ros stupratores incestos flagiciosos
et alia innumera per que dyabolus hu-
manum genus precipitare solet. Idem
ad comitem sibi carum. Auarus homo
similis est inferno. Infernus enim
quantoscunque deuorauerit numquam dicit
satis est sic etiam si omnes thesauri
confluxerint in auarum. Idem ad eundem.
Non amicorum turbe non familie
multitudo non auri vel argenti co-
gestio non gemmarum lapilli fulgencia
non vindemiarum vbertas non densi-
tas segetum non iocunditas poten-
tia pratorum potest anime recedenti nullum
afferre presidium sed tunc plus luge-
bunt qui plus talia dilexerunt.
Idem in li. de doctrina christiana. Aua-
rus animus est terre vendendo cum
diues est nimis vendendo animas pe-
cuniam o terra quam numquam videbis
terrus possides terrus moriturus es
quod possides hoc relicturus es. Idem
in li. de conflictu viciorum et virtutum

Cupiditas dicat valde sine sine culpa esse quod quedam habenda concupiscas quia non multiplicare appetitus sed esse contemnentis et quia alius malus retinere ipsum tu melius conpendens. Augustinus. Quanto tempus videt. Jeronimus. Nec apud homines sine periculo putatur quia quanto quis amplius habere cepit tanto plus habere concupiscit. Sit quod ut modum inconcupiscendo non habeat dum in imis hominis mundi curis desinere festinat. Sic ergo secularibus viris ita periculosa est res cupiditatis industria quanto magis periculosior illis qui iam habitu et conversatione seculares esse desierunt qui totum quod habuerunt decimum esse deo voverunt. Sic forte dicas ideo a suis religiosis quibusdam viris plura sunt habenda ut melius ab ipsis cum a popularibus cogentur ipsi pauperibus. Et ergo contemnis sed a platis non aut a publicis. Idem de civitate dei. Temporalibus magis utendum est quam fruendum quere infra de divitiis. Idem de vilus dom. Esse vetule divites et quere infra de divitiis. Idem super lucam. Amor vero terrenorum est viscus penarum spiritualium. Idem Augustinus super canonicam Johannis. Amare terrenum potius amare deum et quere supra de amore mundi. Item de divitiis. Item de divitibus. Idem de conflictu viciorum et virtutum. Avaricie morbus nunquam melius compescitur nisi cum quis decem mortis sine oblivione meditatur. Idem in libro de vita Christi. Cupiditas in arbitrio habet ex arbitrio voluntatis progressum habet ex iocunditate voluptatis sed firmamentum ex vinculo voluntatis. Ambrosius in sermone. Divites honoratos avaricia et per cupiditate fedatos ipsa mente deformitas per mala regi

in anime pervertit intrare dicit enim dominus arta est via etc. Idem libro I de officiis et habetur in decretis XIIII q. II. Aurum habet ecclesia non ut servet sed ut erogat et subveniat in necessitatibus. Melius est enim servare vasa viventium pauperum quam mortuorum metallorum. Ornatus enim sacramentorum est redemptio captivorum. Idem in sermone. Idem in sermone. Quos gladius cupiditatis habet quo plus ascendit eo magis ad altiora festinat unde fit gravior ruina lapsuro. Idem in libro de interpellacione Job. Modum non habet avaricia nec rapiendo repletur sed magis incitatur et tanto magis egentior quanto plura quesierit. Idem in sermone. Qui pecuniam appetit fidem perdit qui aurum redigit graciam prodigit. Avaricia enim tenebras est et cecorum religionis induit. Certa inquit est avaricia sed dampnum fraude occultatur ingenuis non indiget quia cupiditatis sed que cupiditatis sunt. Idem ibidem. Avarus erubescit inpure nomine sed turpo non erubescit inpura quesitum. Semper ergo avarus alienis vitatur et alienis se pascit dampnis. Est ille preda alterius alterius egestas. Est ille leticia fletus alienus. Idem in sermone. Quid ergo aurum congregas in quo nulla certa fiducia est aurum tui avaricia respet et terra est pulvis tuorum cupiditas aufferat et sordes sunt aurum enim et argentum vilis materia est et et aliena. Aurum et argentum non natura pristinum instituit sed homini cupiditas effecit. Idem in sermone. Sicut qui per insaniam mente turbati sunt non iam res ipsas sed passiones sue fantasias vident. Sic etiam mens avari vinculis cupiditatis astricta semper aurum semper argentum videt semper redditus computat gratius aurum vel argentum intuetur

quam solem ipsa eius oratio vel supplicacio
addidit auro quod et vellet ut omnia si-
bi in aurum convertentur. Denique quicquid
post summitum in aurum convertere temptat
vinum in aurum mutat lana sibi aurum
efficitur. Medium etiam nequissima nisi
ve arte corpus auri aurum nascitur. Vos
quid agis cumque avare nec satietas
umquam nec finis aderit cupiditati
an nescis quia puteorum aqua si frequen-
tius hauriatur salubrior et lympidior
efficitur quod si ociosa remanserit in u-
tilior et corruptior fit sic et pecunia si-
si cesset et iaceat inutilis erit si non
moveatur et aperitur incolume omnibus
fructum profert. Mitte ergo uberes pe-
cunie fructus orones dico pauperum in-
tercessiones qui scilicet quorum pietate officiorum
tuorum memores apud iustum iudicem
deum dignus opus tuorum allegacionibus
postulant. Idem in eodem. Non modicus
est crimis habenti tollere quam tu possis
et humides indigentibus denegare.
Esurientium panis est quem tu geludis
detines nudorum vestimentum est quod tu
geludis miserorum redemptio et absolu-
cio pecunia quam abscondis. Tantorum er-
go te scias invadere bona quantis pre-
stare possis et non velis. Non enim sunt
bona hominis que secum auferre non
potest sola misericordia comes est optima de-
functorum. Idem ibidem. Bona quidem
aut avarus sunt ista verba tua sed me-
lius est aurum et nichil vives si sic res-
pondet avarus. Item et si quis impu-
dicus de pudicicia loquitur et scorta
vituperet illis quibus libido dominatur quo
ipsa quum inanitate statum avarus accenduntur
sed si tibi diligenter ante faciem tuam metus
adducas futuri iudicii forma tuo in-
telliges quales gemitus cordis tibi re-
tundes. O quantus horror o quantus
amarus pudor quante tibi tenebre per-
venient audienti tibi qui compunctionis

illam sentenciam qua dicitur Discedite
a me maledicti in ignem eternum quia esu-
rivi enim et non dedistis michi quia aqui-
la etiam et quam magnum pretium tibi tunc
esset in die iudicii sermo benediccionis ille
quo dicitur Venite benedicti patris
mei percipite regnum et quere plura in-
fra de divitiis. Item super de amore
mundi. Crisostomus super Iohannem. Cum admag-
nus fontem mundi quasi stercus in mit-
tens totum fontem in mundum fetens
sic et inordinatas iusticias intrans ang-
rica omnia superavit fetendo facit ab
eo qui ille est avaricie fetore. Idem
super illud Math. vi. Si oculus tuus fuerit
simplex et cetera. Sicut qui habet oculos
infirmos videt tenebrosa melius vi-
det. Insipiens nichil sic qui habet o-
culum cordis terrenis desideriis sordi-
datum et velut quod in mundialibus
sapiens et astutus est in rebus vero
spiritualibus sentit quod sed instruere lume
non sentit. Idem super Iohannem. Sicut mini-
as mortes suorum letantur sic cupidi ad
pecunie iacturas pervenisse voluntati
nequiquam imperio eius tamquam fures de-
tentur et incantatione scienciis eius
erudire plura quere infra de divi-
tiis. Idem in epistola. Avarus est sicut
infernus insaciabilis qui quo am-
plius rapit et devorat eo amplius
rapere cupit quod perdat et mactet.
Idem super illud Ecclesiastes. Avarus non
implebitur pecunia et Flaccus quoque sic
hoc concordat sentencia qua dicit Ava-
rus semper eget. Et Iuvenalis hys-
toricus. Avaricia nec copia neque
inopia minuitur et quanto maior fuit
substancia tanto plures insidias habuit quod
opes devorent congregatas. Ille vero
non plus videt quam habet quam unus
hominis venter capere non potest. Idem super

illud Eccl(esiast)es Saturitas divitis non
divicias nunc cupita et que infra de
divitiis. Idem Qui temporalia nimis
diligit quasi semper vigilans videt
tamen serviunt cum omnia quasi visio noc
turna unde ps(almista) Dormierunt sompnum
suum. Plura que infra de divitiis. Ide(m)
in epistola. Avaro deest tam quod habet
quam quod non habet. Idem Cum cetera vi
cia in homine senescunt sola avaricia
iuvenescit. Idem Quid est avarus
nisi bursa publica cellaria latronum
vorax puteus sibilus etiam omnium demo
num. Idem Avaricia modum ignorat
et cum omnia devoraverit nescit tamen
satiari prius. Idem Servus te divite
facere non pecunie est adiciendum sed
cupiditati trahendum. Idem ad Paro
chum. Avarus eodem actu acquirit
solidum quo perdit animam lucratur
ymaginem imperatoris et perdit ymaginem
regis celestis. Idem Quid est mundus
et omnis gloria eius nisi lutum et feces
Magna ergo servitus et miseria mundi
glorie secularis sive nam tua ad terrena
concupiscenda cor inhiat securus tranquil
lum esse non potest quia aut non
habita concupiscit ut habeat aut habita
metuit ne amittat et dum in adversis
sperat semper in prosperis formidat. Adhuc
sed plura quere infra de divitiis et
supra de amore mundi. Item ad eundem
Quid agis ceca cupiditas ordi
natur an religionis cuentis idem
impedimentum prosperitati quod in tempore stare
debuerat. Aurum enim insensibile
quod est metallum mortuum per te a homi
nibus vocabulis dicatur. Idem ibidem
Et quid est vel quale quod vos impe
ratores inspiratos amittat adeo quibus splen
dor et quantus est ille fulgor per quem
splendor veri luminis solis amittitur
Aurum enim et argentum lutum quoniam

situm est et ut propheta dicit lutum offen
sionis est aurum. Avarus enim corde
lutum ut porcus. Idem ibidem Per avaritiam
Iudas tradidit salvatorem et quando legi
tur et auditur tuum scelus abhorremus os
et quantum in verbo illum proditorem dis
cipulum condempnamus sed quantum in facto
nostro est nos ipsos propriis nostris gladiis confo
dimus sive laqueo suspendimus. Quoti
ens nos unde Iudam dampnat quando
Iudam turpius imitantur. Ysidorus in libro ethimologiarum
Avidus dictus est ab avendo. Avere in
quo est cupere hinc et avarus nam quid
est avarum esse nisi progredi ultra quam
sufficit. Avarus enim dictus est abeo quod
est avidus auri et numquam opibus conple
tur. Idem de summo bono libro 3° capitulo xli
Numquam satiari novit cupiditas semper
enim avarus eget quanto quod magis ac
quirit tanto amplius querit. Licet potuerit de
siderio augendi cruciatur sed etiam amit
tendi metu affligitur. Qui enim bona
mundi diligit velit nolit timoris et do
loris pene succumbit. Idem in eodem libro 3°
capitulo xliii Cum gravi dolore amittuntur
que cum magno amore possidentur. Quoniam
aut carendo dolemus que nimis possi
dendo diligimus. Idem ibidem c. homo
Quia terrena servando amittimus lar
giendo servamus patrimonium enim retentum
perit manet autem erogatum. Diu
enim cum rebus nostris durare non pos
sumus quia aut nos illas moriendo de
serimus aut ille nos viventes derelinquunt.
Idem in libro ethimologiarum Hoc iure possidetur
quod recte. Hoc recte quod bene. Male
ergo possidet qui vel suis male utitur
vel aliena presumit. Qui enim cupiditate
tenetur possessus est non possessor. Plura
quere infra de divitiis. Item supra de a
more mundi. Bernardus in libro de contemptu mundi
Nunc trahit quemque sua voluptas et
ardorem turpis lucri sectantes cum stimu

estimat quorum certa dampnacio est
Idem Vtinam sapes[!] miser et intelligen-
tium thesauro pecunie thesaurum ire dei pi-
ter[!] cumulari utinam nouissima prouide-
res animaduerteres profecto acus pe-
cunie cumulos non facile transitu[r]os Idem
in sermone Diuiciarum amor insaciabilis
est longe enim amplius desiderio tor-
quet animum quam refrigerat usu suo in-
terte quarum acquisicio quidem laboris
laboris possessio uero timoris amis-
sio plena doloris inuenitur Plura que-
re infra de diuiciis Item supra de amore
mundi Rabanus loquens de cupidita-
te super illud Matth. ult. Accepta pecunia
et dicit ita Vt posset malignia et semper
bonis animis detestanda quem illesum
quem mansuetissimum dimittis Tu eius
genus humanum confudisti tu disipulum
propter tormentum ab apostolatu praecipitasti
tu milites custodientes sepulcrum cap-
tivasti tu iudeos simulator seduxisti
Glo. super illud i. Thi. 3° non cupidi-
Morbo cupiditatis omnes homines la-
laborant Glo. Colo. 3° ult. Auaricia
tam fugienda est quam ydolatria cui
simile et par peccatum est quia rebus
creatis quasi deo creatori seruiunt Glo.
super illud Miche. vii. Periit sanctus de
terra ubique insidie ubique fraudulencia
pro libidine cui et auaricia germana
esse ignorat Glo. super illud Luce 12°
Villam emi etc. Amor temporalium est ins-
tus penarum spiritualium quibus adherendum
est nolandum[!] Glo. super id i. Thimo. vi.
Incidunt in temptacionem et in laqueum
dyaboli Non est genus malicie quod
a cupiditate non procedat et incan-
tate qua penitus caret cupidus Au-
tenticum Quomodo oportet episcopos etc. Aua-
ricia est omnium malorum mater maxime
quod in dicium inherent animabus Omnis
enim sine periculo non finem et accedat
videns iudicem animam auro vendere
et perimens quam quis egerit illicitum hoc
pecunias dando redimere possit Seneca
in epistola Thomstro[!] similis est est aua-
ricia fontibus quod enim stultius quam
deficientibus ira[!] augere materiam Idem
cum cetera vicia senescunt homine se-
nescente sola auaricia iuuenescit
Idem Auarus ipse sine inferre tempta
est Idem Auarus nisi cum moriturus
nil recte facit Idem Auaro quid pe-
ius optes nisi ut diu viuas Idem
Largus[!] auari sine alterius dampno esse
non potest Idem quis magis diues
quam qui minus cupit ut essemus
si hec nostra non essent Idem ad Matt.
Vidisti aliquem canem missa a domino suo
fenestra panis aut carnis apto ore
capiente quidquid accipit protinus inte-
grum deuorat et semper ad spem futuri
inhiat Idem euenit nobis quod quid ex-
spectantibus nobis fortuna proiecit
id sine voluptate ulla dimittimus
statim ad rapinam alterius erecti et
attoniti Idem in alia epistola Cuius
quis de acquirendo cogitat oblitus
est accepti sed multum habet manus ma-
lum cupiditas quam quod ingrata est
Idem ad eundem in epistola prima Ne-
mo aliis est deo dignus nisi qui
opes contempsit Quintilianus in libro
de oratoria institucione Auaris tam
deest quod habet quam quod non habet
Idem ad Matt. in epistola longa Nemo
unum est idem quod fuit prius quod
quod vides currit cum tempore nichil
quod cernitur stabile ut solidum est
et nos tamen ea cupimus tamquam ut ea
futura sint aut semper nos ea habituri
simus Idem vidisti aliquem tuae etc. in-
de supra Epistola super illud Matth. vi. Thezau-
rizate uobis etc. Ame stulticia est

illinc relinque unde exiturus es et
illuc non premitte quo venturus es
quod quod pauca tua feceris hoc tamen est
Unde quod aut hic relinquisti hoc per
didisti Nam quod temporale congre
gatur hoc spirituale perditur quod aut
temporale despicitur hoc in celo spiritualiter
congregatur unde scriptum est dispersit
dedit pauperibus etc. Idem ibidem Qui
collocat thezauros in terra non ha
bet quod speret in celo ut quid enim
respiciat in celum ubi nichil habet
repositum unde psalmus Quid michi est
in celo etc. Tullius in libro de senectute
Avaricia senilis quid sibi velit non in
telligo Quid enim absurdius esse pot
est quam quo minus restat in eo plus viati
cum querere Idem in rethorica 2o Ava
ricia omnem hominem ad omnes maleficium
impellit Idem de officiis libro 1o Iudo
mo clari hominis hospites multi re
cipiendi sunt et admittendi sunt hones
tum studium quorum atque adhibenda est
cura largitatis alioquin cum ampla do
mus dedecori domino sit si non est in
ea solitudo et maxime si sub alio do
mino solita est frequentari Odiosum
enim est valde cum a pretereuntibus
dicitur O domus antiqua heu quam dispari
domino dominaris Valerius libro 10 Ava
ricia est latencium indagatrix lucro
rum maleficiorum manifeste predevora
go avidissima nec habendi fructu felix
et querendi cupiditate miserrima Sa
lustius in catellinario Avaricia fidem
probitatem ceterasque bonas artes et virtutes
subvertit Avaricia pecunie studium habet
quam nemo sapiens concupivit hec quasi
quam malis venenis imbuta corpus
animumque virilem effeminat semper infini
ta et insaciabilis est nec copia nec
inopia minuitur Didimus ad allexandrum

magnum Divicias possidemus quecumque non
cupimus Est enim ferocissima pestis cu
piditas que solet egenos quos capit
efficere dum fame inquirendi non minuit
sed quo magis sunt locupleta eo magis
mendicat Idem ibidem Est aut vilis
sima pestis cupiditas querere semper de
amore Epycurus Si cui sua non vide
tur amplissima quamvis tocius mundi do
minus sit tamen miser est Idem Si vis di
ves esse vel fieri non pecunie adiciendum
sed cupiditati detrahendum est

De auditoribus verbi dei Beatus
in morale Verba sapiencie que reprobi
audiunt electi quoque non audiunt solum
sed eciam degustant ut eis in corde sapi
at Reproborum aut auribus non mentibus
sonant Idem plerosque discipuli intra semet
bona audiunt cum compungit vita mala
exemplo destruunt Idem quibus quibus
preceptis auditis discordat opere quociens
ea audit corde suo reprehendit atque dif
funditur quia illud quod non fit memorat
nam inquo se errasse considerat ipsa
latenter consciencia se accusat Idem super
Ezechielem Quidam dum verbum dei audierint
non audient quod scilicet amorem ad presens
dei eloquium percipiunt sed cor audiendi deside
rio non excellunt Idem Alia predica
toris est prospectus auditorum Idem in omelia
Cibus mentis est verbum dei et quasi
cibus acceptus stomacho languente
reicitur quod sermo dei auditus in ventre
memorie non retinetur homo perfecto vita
desperatur unde illud psalmus Omnem escam
abhominata est anima eorum et appropinqua
verunt etc. Idem Predicacionis auditus non
instruitur quando mens interius per
ipsum sensum non inungitur Idem super ezechielem
Tercius vitas audiret qui predicatur quo
rum per auditur cordis humilitas custodi
tur aut predicatoris non percipit cum
quam homo quantulacumque iactancia inquinatur

utrique pedes affectionis vel intencionis
aliquatenus inquinantur. Idem in regis
tro vtilius est semper viri allocucio quam
aut dixit audiens quod ne sciuit non
uerat aut cognouit quod est apud
illud amplius quod eciam se nescisse
nesciebat. Idem in moral super Job 38
Ille sermo cor audientis penetrat quem hic
in ore commendat opere confirmat. Idem
super ezech. Cum in exposicione sacri elo
quii ut auditoribus placeat et querere
infra de doctoribus et doctrina. Idem ibi
dem. Quanto auditores in caritate et in
tellectu proficiunt tanto sanctis predicatoribus
gracia maior datur. Idem in moral. Ad super
num desiderium inflammare suos auditores
nequeunt verba que frigido pectore pro
feruntur. Aug. in li. de vilus dicitur. Inde decorum
re est in honesta causa non facere quod pre
cepit abstinare inde indecente non audire
velle quod volt implere. Idem de doctrina
christiana. Fit ut homines cum non audi
ant obedienter quem se ipsum non audit
et dei verbum quod audientibus predicat
simul cum ipso predicatore contempnat.
Idem in sermone. Non minus reus erit qui
verbum dei negligenter audierit quam ille qui
negligencia sua corpus xpisti in terram ca
dere permiserit. Idem. Audiamus euangelium
quasi presentem dominum. Idem. Illud sacrifici
le est ymmo eciam inutile ut quis ta
ceatur aliquid verum propter auditores inca
paces. Idem in viii li. de trinitate. Bo
na locucio est suauiter docens et eciam
congruenter mouens audientem. Idem
in epistola. Ego tamen amatores huius se
culi in deo nescio quid possit esse ad eorum
animos sanandos optima predicacio co
rum res huius mundi velud prosperas
hunc fastu suo respuunt salubres mon
iciones quid aut aduersis angustiantur
magis timant euadere. Idem. Cum gressus
hominis ad animo dirigantur nec sint
in homine nec illius corripere quidam
quod predicator potest corripere aut non
valet pulsare tamen potest non at
aperire manus gratie non dampnum inmu
tare plura que infra de predicatoribus.
Ysid. de summo bono li. 2. ca. 29. Qui
dam curiosi si delectantur audire quos
libet sapientes non ut veritate altera
sciant sed ut illorum facundiam sermonis
agnoscant more poetarum qui magis
composicionem verborum quam sentenciam veritatis
sequuntur. Plura que infra de predicatoribus.
Bern. in sermone. Benigne audiendum
est de veritate suscipiendum est sollicite co
seruandum quidquid ad animarum pertinet
salutem et non sicut verbum hominis sed
sicut vere est verbum dei siue sit con
solatorium siue comminatorium siue cor
rectorium audiatur. Idem super Beati
no. incipit pacifici quoniam filii dei vocabuntur.
Considerate diligenter quia non paci
dicos sed pacificos commendauit. Sunt
enim qui dicunt et non faciunt. Sed
sic quemadmodum non auditores legis
iusti sunt sed factores sic non com
dictores pacis sed actores iustificabuntur.
Leo papa in sermone pentecostes. Ne uni
tam omnis in doctore nec docti nec
indocti despiciant illi ut probent
se amare quod nouerunt isti satagant
audiant se discedere quod nesciunt.
Innocentius papa dist. xliii. Absurdum est
enim fieri magistrum qui necdum didicit
esse discipulus. Item dist. xxxvi. in Sal
uator non primus in medio doctorum
sedet audiens illos et interrogans
et dixit postea cepit predicare quia
primus quisquam debet discere et alios
audire quam predicandi vel docendi offi
cium usurpare. Beda super Apok. 1o.
Ille soli beati sunt qui audiunt et mente
recondunt dei verbum ut opere tamen

plicant et uitam eternam possidebunt. Glo. sup. luce viij. Qui habet amorem uerbi dabitur ei et sensus in telligendi quod amat. Sed qui non habet amorem audiendi verbum dei quamuis naturali ingenio se intelligere putet nulla tamen uere sapientie dulcedine degustabit. Basilius in principio exa meron. Qualis auditor dignus sit magnitudine relatorum minime quis ignoret. Talis ergo sit in animis et corporibus et curis huius seculi inmunis sit sustentatus qui etiam sit laboriosus et anima solliciter circumspectus. Aug. sup. Cant. nisi quis ad etatem perfectam peruenit libellus hic non est in manibus eius tenere permittitur. Item Aug. in li. de predestinatione sanctorum nullus est dum presti natus nisi per eum qui libenter audire uerbum dei studiamus quamuis quod patrem dum. Item ysid. de summo bono. Disce quod nescis ne doctor inutilis uideris. Prius esto uerborum auditor et postea doctor. Ide illud. Disputare stude non superare. Plus diligas audire quam dicere. Plus auscultare quam narrare. Crisos. sup. math. Sicut qui non masticat cibum non sentit eius saporem. Ita qui non masticamus quod audimus non intelligemus uirtute uerbi

De auribus et auditu. Berg. in medit. Nocte est ut ne adau res uanitas ueniat mens adquisi tionis auditu uehementer repellit. Idem in Regula. Dum mancupia dicatur audire non uenimus non solum opi nionem tuam sed etiam graui as et animam tuam. Idem sup. illud ysa. xxx. Aures que audient uocem post tergum monentis prima condi tione quam in facie adam audiuit adeo recessisse et multiplicauimus sed post peccatum quam post tergum positus audiuit Maledicta terra in opere tuo hunc casum nos omnes retrocedimus et tamen nunc adeo nos clementer audimus. Conuertimini adme in toto corde uestro et iterum Conuertimini adme et ego con uertar ad uos ut hijs et huius modi monitis antiora petamus et hoc est Et aures tue audient uocem post ter gum monentis. Idem in omelia. Qui infacie homo est monitus et querere pius de amore dei ad homines. Idem sup. ezech. Sicut malus aer querere infra de tua sanitate. Aug. in li. confessionum Cau tius michi accidit ut me amplius cantus quam res que cantatur moueat penaliter me peccare confiteor et tunc mallem non audire cantantem. Idem in li. de x. cordis. Cum ambulauerimus de cantata delectati namque contrarium nulli rei possumus ad tempus dulcibus et in postero amaris. Talibus enim tur pitudinibus caneorum anima humana illecti eneruatur et decidunt a uir tute defluentes inturpitudinem et post ipsas postea sentit anima huius dolores et cum amaritudine digerit quod cum temporali delectatione et dul cedine prius bibit. Idem in li. soliloq orum. Nichil esse sentio quod magis ex celse arte uirtutis deiciat animum uiri lem quam blandimenta dulcia feminarum. Idem in simon. Non minus reus erit qui sup. ca. lo. proximo. Crisos. in simone. In theatro facto non solum uides res in fas fantastas et infestas sed audis etiam scurriloquia et corpo intestin incitio et habitu mollius in corde et corpore tuo ubi auditu et cantu dyabolico leduntur aures tue et undique peruertitur mens tua. Idem. Si quis audit quod non letanus intur

pra loquendo nec audire sustinet Idem
Sicut sordes et lutum aures inqui
nant carnis ita scurrilia verba vel
cantica fatua in mundo auditum men
tis Ieronimus in prologo super Iosue Nos
ad patriam festinantes mortiferos
syrenarum cantus surda debemus
aure transire Idem in epistola ad fabiolam
Quod quod non edificat audientes ver
titur in periculum loquentium Idem eidem
Non enim tibi intemperatum licet alios
pacienter audire quia nec ab aliis op
tas recipere tuam Idem eidem Semper
linguam tuam assuesce de bonis re
bus loqui et auditum tuum ad laudem
magis bonorum quam ad malorum vitupera
tionem accommoda Idem super aggeum Oci
osum verbum et quere infra de oracio et de
verbo ocioso Idem Non longe est a facto
qui adherere letatur in verbo auditu
Idem Ieronimus ad nepotianum Disce arce
detractorem dum te videt non te cum
libenter audire Nemo enim invito au
ditori libenter refert Idem ad Cellenc
Ideo malum detractionis tam celebre
est quia fere libenter ab omnibus au
ditur quod si non esset iam omnes
detrahere perhorrerent Idem in epistola ad
palmachium super illo verbo psalmi Sicut aspi
dis surde Recte serpentibus comparantur
qui dei verbum quod audiunt nature
tenebrosa dissimulant calliditatis astu
cia plura quere infra de detractione
Ex epistola agathonis de xxx iiii Psalteri
Symphoniarum psalmodiarum et de omnibus qui
bus uxores ducendi licencia non est
etiam aliarum nuptiarum emitent co
nvivia nec tetulus intersint ubi ama
toria cantantur et turpia aut obsceni
motus corporum choreis et saltacionibus
efferuntur ne auditus et obtutus sa
cris misteriis deputatus turpium spec
taculorum atque verborum contagione
polluantur Ex quarto concilio de quo di
bta non oportet ministros altaris vel
quoslibet clericos spectaculis aliquibus
interesse que aut in nuptiis aut in ce
nis exhibentur sed antequam timelici
idest ioculatores ingrediantur surgere debent
et abire ne polluantur ne
corporis aures sacris ministeriis deputa
te Isidorus in synonimo Nulla tuas aures
in predicacione sermonis surripiat vanitas
enim sermo cito polluit mentem et fa
cile agitur quod libenter auditur Idem de
summo bono libro 2o xxx capitulo Sepe uni
pervertit qui falsa dicturus est in
tium sermonis acceperit fidem ad reliqua
mendacia credulos faciat auditores
Idem capitulo xxxi Sunt multi ad cre
dendum pigri qui non movent ad fidem
auditu verbi gravantur aut delinquunt
qui sibi loquentes movere compellunt
Idem Quidam curiosi delectantur au
dire et quere super capitulo primo Basil
in libro de solitudine Vitium scurrile
procul abicere procul et ab aure relegan
dum est fede enim ad cachinnos mo
vent sed fedius movens Idem super
Cain Unus est detractor et quere
infra de detractoribus Idem ad eu
genium papam Detrahere an detrahen
tem audire quid horum dampnabilius
sit non facile dixerim Idem libro de specu
latione Ad auditum perficiendum mor
sunt vana sed causa efficiens instru
mentum vel organum quemcumque corpo
ris vel cupiditas et animi curiositas et
auditu percipiendum attendas

De auro Augustinus super Canonicam Iaco
bi Aurum materia laborum est
periculum possidentium cruciatus vir
tutum malus dominus proditor ser
vus Aurum nemo tutus habet nisi
qui abscondit inspiciam deum suum sub
iget per tenebras quicumque per tenebras
custodit Idem libro Aurum apud bo

nota

bonos homines mam vine plebet et nono que hic tunc magis probet quod contempnitur ut scilicet ipsa sui todiviciis se esset quod nulla eius possessio est tunc est abdicacio fructuosa. Ambrosius li. 2o de officiis et tunc sunt et habetur in decretis xij q. ij. Aurum habet ecclesia non ut servet sed ut erogat et in necessitatibus pauperum subveniat. Idem melius est enim salvare vasa viventium pauperum quam vasa mortuorum metallorum. Idem laqueus est in auro querere iusticia de divicijs. Idem Ornatus enim sacramentorum est redempcio captivorum. Idem in hexameron. Qui aurum redigit gratiam Christi prodigit. Idem ibidem. Quid ergo aurum congregare vel querere. Supra de avaricia. Ysidorus in li. ethimologiarum. Avarus dictus est quod sit cupidus auri et nunquam opibus compleatur. Avere enim idem dictum est quod cupere hinc et avarus quasi auri cupidus. Jeronimus in epistola. Socrates ille thebanus quondam ditissimus cum ad philosophandum athenas pergeret magnum auri pondus proiecit in mare non reputans se posse simul virtutes et divicias cum divicijs possidere. In decretis xiij q. ij. Legitur in quadam tragedia Senece quomodo nimium est cruda quod vidit Neronis Cesarem apud inferos balneantem ministros quod suos circa eum aurum fervens et bulliens in os eius infundentes et dicentes Aurum sitisti aurum bibe. Nota quod in montibus mineralibus quanto plus appropinquatur inferno tanto melius est aurum.

De baptismo. Augustinus in li. de baptismo. Baptismus est tinccio in aqua verbo vite sanctificata. Idem super illud Joh. xv Vos mundi estis propter sermonem meum omelia lxxx et habetur et habet c. q. i. Verbo baptisma consecratur. Idem Detrahe verbum quid est aqua nisi aqua accedit verbum ad elementum et fit sacramentum. Unde habet tanta virtus aque ut corpus tangit et cor abluat nisi faciente verbo id est invocatione trinitatis non quia dicitur sed quia creditur. Nam et in ipso verbo aliud est sonus transiens aliud virtus manens. Idem in omelia quadam Postquam vos credere promisistis tercio capita vestra in sacro fonte demersimus quod ordo baptismatis duplici misterii celebratur significacione. Recte enim tercio mersi estis qui baptismum accepistis in nomine Christi qui die tercio resurrexit a mortuis. Illa enim tercio repetita demersio typum exprimit dominice sepulture habetur hec verba de consecratione di. iiij ca. postquam. Idem in enchiridion ca. 32. A parvulo recens nato usque ad decrepitum senem sicut nullus prohibendus a baptismo ita nullus est qui non peccato moriatur sed parvuli tantum originali maiores non solum omnibus que male vivendo ad illud addiderunt. Idem in li. de baptismo. Parvulorum sacramenta in solis electis efficiunt quod figurant. Idem in ps. lxx Judeis omnibus communia erant sacramenta sed non communis omnibus erat gratia que est virtus sacramentorum. Ita et nunc baptismus communis est omnibus baptizatis sed non virtus baptismatis id est ipsa gratia est communis. Habetur autem hec verba in decretis de con. di. iiij ca. c. 1o. Idem Aug. in li. 1o de penitentia ca. 3o. Omnis qui iam sue voluntatis arbiter constitutus est cum accedit ad sacramentum fidelium nisi peniteat eum veteris vite novam non potest inchoare vitam ab hac pena cum hoc baptizantur solum parvuli sunt immunes. Idem contra Julianum. Diluuntur in baptismate cuncta peccata et originalia contracta et etiam sequentia vel ignorantia adiecta. Idem in primo li. de baptismo. Hiis qui ficto corde bapti

-zantur aut peccata nullatenus dimit
tuntur quia spiritus sanctus discipline effu
giet fictum aut in ipso tempore pec
to per virtutem sacramenti dimissa iterum
propter fictionem replicantur ut illud etiam
verum sit apostoli dictum quot quot in xpo
baptizati estis xpm induistis et illud
spiritus sanctus discipline effugiet fictum
ut induat eum xpm sacramentis baptismi
exuat eum xpm per vicies fictionis ha
betur hec verba de consecratione di. iiij ca. quo
niam aut sanctorum li. iiij distinctione
iiij dicit Augustinus hec verba diversorum
non appendo sed queriendo et aliorum opini
onem refellendo unde dicit in eodem
li. primo de parvulorum baptismo Idem
beatus Aug. Tunc valere incipit baptismus
ad salutem cum illa fictio veraci confessione
recesserit que corde in malicia perseve
rante peccatorum ablucionem fieri non sine
bat Idem ad renatum Quis offerat
corpus xpi nisi per hiis qui sunt me
bra xpi et ideo non pro parvulis non
baptizatis unde nemo fit membrum xpi ni
aut baptismate in xpo aut morte pro
xpo latro enim non ille noster ad crucis
dominum sectator sed in cruce confessor a cipri
ano inter martires computatur quia
suo sanguine baptizabatur tanto namque
appensus est tantum quod valuit apud
eum qui hoc novit appendere quod confes
sus est dominum crucifixum quantum si fu
isset pro domino crucifixus Tunc enim fi
des eius de ligno floruit quando discipu
lorum fides marcuit Ille eum despexit
de moriente iste speravit in moriturum
illi fugerunt auctorem vite iste rogat
consortem pene illi dolverunt ta
quam homines mortem iste credidit reg
naturum post mortem Illi deseruerunt
sponsorem salutis hic honoravit socium
crucis Inventa est in eo mensura
martirum quam defecerunt illi qui futuri
martires erant Quis non consideret
quanta fide quanta spe quanta cari
tate mortem pro xpo viventem suscipere
potuit qui vitam ab eo moriente quesivit
hinc accedit quod non incredibi
liter latrone qui tunc credidit iuxta
dominum crucifixum aqua illa que de vul
nere lateris xpi fluxit tamquam sacro
baptismate fuisse perfusum Idem in
li. v. de baptismo parvulorum Invenit homines
xpm aliquando usque ad sacramenti percepcionem
aliquando usque ad vite sanctificacionem Illud au
tem et bonis et malis potest esse quod
hoc aut sedem proprium bonorum et piorum
est Idem in eodem Sicut eorum pro quibus
renascuntur parvuli iusticie spiritus sanctus
sua traicit in eos fidem quos voluntate
propria non dum habere potuerunt sic eorum
per quos nascuntur caro peccati traicit in
eos noxam quam non vita dum propria
contraxerunt Idem de civitate dei
li. xiij ca. vij Quicumque non percepto re
generacionis lavacro pro confessione xpi mo
riuntur tantum valet eis ad dimittenda
peccata quantum si abluerentur sacro fonte
baptismi Idem li. iiij de baptismo et habetur
in decretis di. iiij ca. de con. Baptismi
vicem aliquando implere passionem de latrone
illo cui non baptizato dictum Hodie me
cum eris in paradiso Beatus ciprianus
non leve documentum assumit quod ergo
etiam considerans invenio non tantum
passionem pro xpi nomine susceptam
id quod baptismo deerat posse supplere sed
etiam fidem et confessionem cordis Si
forte ad celebrandum misterium baptismi
in angustiis temporum succurri non
potest Neque enim latro ille pro nomine xpi
crucifixus est sed pro meritis facinorum
suorum nec etiam quia credidit passus est
sed dum patitur credidit Quantum ergo
etiam valeat etiam sine visibili sacra
mento baptismi hoc quod ait apostolus

indũist

nō

not

Corde creditur ad iusticiam ore autem
confessio fit ad salutem in illo latro
ne declaratum est quod tunc implet
invisibiliter baptismus visibilis quando
ministerium baptismi non contemptus reli
gionis sed articulus necessitatis excludit
Idem ibidem Et baptismus inquit non
potest esse ubi confessio cordis de
fuerit Conversio autem cordis potest quidem
esse non percepto baptismo sed contempto bap
tismo non potest nec ullo modo dicen
da est conversio cordis addito cui dei
sacramentum contempnitur Idem super epistolam ad
hebreos capitulo vi Ideo pluraliter dixit apostolus
fundamentum baptismatum quia est
baptismus in aqua scilicet baptismus flaminis
Et est baptismus sanguinis in sang
wine Et est baptismus flaminis id est
contricionis inspiracio hoc autem non ideo
dicit quia baptismus visibilis sacramen
tum est fieri nisi in aqua sed quia ip
sius virtus id est efficacia datur non modo
per aquam sed eciam per sanguinem et penitenciam
Idem in libro de unico baptismo Cum er
go sit maior fides an aqua non du
bito quid videamus fidem Si ergo quod
minus est sanctificare potest nemo quod maius
id est fidem de qua ipse Christus ait Qui credit
in me eciam si mortuus fuerit vivet
Idem de fide ad petrum capitulo 32 Ex illo
tempore quo salvator dixit Nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto
absque sacramento baptismi preter eos
qui in ecclesia sanguinem suum fundunt
aliquis accipere vitam eternam non potest
Idem in libro de ecclesiasticis dogmatibus capitulo
42 Nulla cathecuminum quamvis in bonis
operibus defunctum vitam eternam habe
re credimus excepto martirio ubi baptis
mi tota sacramenta implentur Idem
in eodem Baptizatis tamen iter salutis
esse credimus Cum autem aliquis habens
fidem et caritatem voluit baptizari

et non potest necessitate mortis preventus
tunc supplet omnipotentis benignitas
quod sacramento defuerat dum enim quibus
salvus potest nisi salvat tenetur sed cum
iam non potest tamen vult non impu
tat ei deus qui suam potenciam sacra
mentis non alligavit Idem Augustinus super
leviticum questione 84 Invisibilem sanctificacionem
quibusdam affuisse et profuisse sine
visibilibus sacramentis visibilem sanctifica
cionem que fit visibili sacramento sine in
visibili posse adesse non posse prodes
se nemo dubitet Idem ibidem Nec tamen
visibile sacramentum ideo contempnendum quia
contemptor eius invisibiliter sanctificari non
potest hinc Cornelius et qui cum eo
erant iam spiritu sancto infusi baptizati
sunt nec superflua iudicata est visibilis
sanctificacio quia invisibilis esse potest
et prodest visibilis autem que fit sacra
mentis sine invisibili prodesse non potest
cum ipsa sit omnis illius utilitatis Sy
mon enim mago visibilis baptismus non
fuit quia invisibilis non affuit Idem
in libro de fide ad petrum capitulo 30 et habetur
in decretis distinctione iiii Firmissime tene par
vulos qui vel in uteris matrum vivere in
cipiunt et ibi moriuntur vel de matribus
nati sine baptismi sacramento de hoc seculo
transeunt eternis suppliciis puniendos quia
et si peccatum proprie accionis non habuerunt
originale tamen peccati carnis concep
cione traxerunt Idem ad Bonifacium
et habetur in decretis de consecratione distinctione iiii Pre
cedit et si non dum fides illa que in
credencium voluntate consistit iam tamen
ipsius fidei sacramentum baptismus fidelem
facit et sicut credere dicitur ita et fi
delis vocatur non rem ipsam mente an
nuendo sed percipiendo ipsius rei sacramentum
Idem Augustinus super iohannem omelia
iiii et habetur in decretis de consecratione distinctione iiii

nota

Baptismus talis est qualis est ille in
cuius potestate datur non qualis est
ille per cuius ministerium datur. Idem super
eundem omelia vi. Cum baptizat ma-
lus illud quod datum est bonum est et
per ministros dispares dei munus equale est
quia non illorum sed eius est hic enim
est qui baptizat. Idem et habetur de con-
secratione di. iiii. Ego dico et nos dicimus omnes
quia iustos oportet esse tanti iudicis
ministros per quos baptizatur. Sint mi-
nistri iusti si volunt. Si autem noluerint
esse iusti qui in kathedra moysi se-
dent securum me facit magister meus de
quo spiritus sanctus dicit hic est qui bap-
tizat. Idem in omelia v super iohannem. Quos
baptizavit iudas christus baptizavit
sic quos ergo baptizavit ebriosus
homicida fornicator vel adulter si bap-
tismus christi erat christus baptizavit.
Non timeo adulterum non timeo ebrio-
sum non timeo homicidam quia colum-
bam attendo per quam michi dicitur hic est
qui baptizat. Idem in libro de fide ad pe-
trum ca° 31. Si in heresi quacumque vel scis-
mate quisquam in nomine patris et fi-
lii et spiritus sancti baptismi sacramentum acce-
pit sed salute que est virtus sacramenti
non habet si extra catholicam ecclesiam
ipsum sacramentum habuerit. Debet ergo ad ec-
clesiam redire non ut baptismi sacramen-
tum iterum accipiat quod nemo debet in ali-
quo repetere sed ut in societate katholica
vitam accipiat. Baptismus enim extra
ecclesiam neminem prodesse. Ibi enim nunquam
potest prodesse baptismus ubi prodesse
potest elemosina salutem in ecclesia. Idem
ibidem et habetur in decreto dc̄ con. di. iiii.
Romanus pontifex non hominem
iudicat qui baptizat sed spiritum dei subminis-
trare gratiam baptismi licet paganus
sit qui baptizat. Item augustinus super iohannem
omelia vi tu superius autem et habetur in
decreto de con. di. iiii. Baptismus
talis quid nonciat Iohannes baptista. Qui vi-
dit columbam descendentem super christum
novit quid non novit potestatem domi-
nicam baptismi in nullum hominem transituram
a domino sed ministerium plane transiturum
in bonos et malos non exhorreat
columba ministerium malorum sed respiciat
domini potestatem. Idem ibidem. Quid facit
tibi minister malus ubi bonus est
dominus. Neque enim qui plantat neque
enim qui rigat aliquid est sed qui in-
crementum dat deus. Idem in eadem
omelia. Si superbus fuerit minister cum
dyabolo computatur sed donum christi non
contaminatur quod per ministrum fluit sed purum
est. Per lapidem enim canale transit
aqua ad areolas in canali lapi-
deo nichil generatur sed ortus plurimos
affert fructus. Idem ibidem. Noluit at-
que dominus potestatem baptismi dare servis
ne servus in servo spem poneret. Bap-
tizat ergo servus ut minister baptizat
autem dominus tanquam potestatem habens
quam si daret servis ut haberet ipsorum
esset quod domini erat tot essent baptis-
mi quot servi ut sicut dictus est
baptismus Iohannis sic diceretur bap-
tismus petri vel pauli quod ne fieret
retinuit sibi deus potestatem baptismi
servis autem ministerium dedit. Idem
ibidem. Si ergo servus dicat se baptiza-
re dicit recte sed sicut tanquam minister
baptizat si tanquam dominus non di-
cit recte et ideo non differt sive bonus
sive malus minister baptizet. Inde ergo
nemo dicit baptismus meus cum
nonnulli dicant evangelium meum prudenti-
tia mea licet hec sint adeo inequali-
ter data est alius enim alio melius operatur
in evangelizando et alius alio pru-
dentior est alius aut alio magis
minus ne baptizatus dicatur non potest
sive ab inferiori sive a superiori sive a

melior sine adiectione baptizetur Idem
Aug. sup. leuit. q. 81. dns ait Ego
dominus qui sanctifico vos et de moyse di
ctum est Sanctificabis eum s; moyses
sanctificauit nos visibilibus sacramentis
p ministerium Dns aut sanctificauit inui
sibili gracia p spm scm ubi est totus
fructus visibilium sacramentorum et sine
hac sanctificatione visibilia sacramenta
nichil prosunt Idem Aug. ad orosi
um q. lxx et hetur in decret. de con.
di. iiii Quamuis vnum baptisma sit et
hereticorum scilicet eorum qui in nomine pa
tris et filii et spiritus sancti baptizant
et ecclesie katholice tamen qui foris
ecclesiam baptizant non sumunt baptis
mum ad salutem s; ad pniciem habentes
formam sacri s; virtute eius abnega
tes et ideo ecclesia eos non rebaptizat
quia in nomine trinitatis sunt bapti
zati et ipa est forma sacramenti Item
Aug. in li. de simbolo et hetur de co.
di. iiii Paruuli exsufflant et exor
cizantur ut pellatur ab eis dyaboli
potestas ne iam contendat eos subu
tere ne baptismum consequant non er
go infantibus creatura dei exsuf
flatur vel exorcizatur s; dyabolus
ut recedat ab homine Idem in epla
ad maximianum in li. de vnico baptismo
Rebaptizare hereticum qui hec signa
sanctitatis percepit omnino peccatum est catho
licum vero rebaptizare inmanissimum
scelus est Sumunt autem et hetur
hoc autenticum in decre. de co. di. 4ta
Idem in libro de vnico baptismo Marti
rem gloriosum cyprianum qui apud
hereticos vel scismaticos datum bap
tismum valebat cognoscere dum eos
nimis detestatur tanta eius merita
ad triumphum secuta sunt martirii ut
et caritatis qua excellebat luce illa

ob umbracio fugaretur et si quid pur
gandum erat passionis falce tolleretur
nec tamen nos qui baptismi vitatem
et hereticorum iniquitate agnoscimus Ido
sancto cypriano meliores sumus sicut
nec petro quia gentes iudaizare no
cogimus Idem in epla ad dardanum de
cognitione bapti Non pot quisquam renasci
antequam natus sit si autem ipsum adeo
in illo puero accelatus est usus ro
nis et voluntatis ut inter materna
viscera iam posset agnoscere et crede
quod in aliis paruulis expectatur etas ut
possit in miraculis est habendum diuine
potentie non ad humane trahendum
exemplum nature Nam quod voluit deus lo
cutum est et inuentum Idem etiam de
Ieremia legitur prius quam exires de vul
ua sanctificaui te Illa tamen sanctificatio qua
efficimur templum dei non nisi renas
torum est Nisi quis inquit renatus fuit
ex aqua et spiritu sancto non potest intrare
in regnum dei nemo autem renascitur
nisi prius nascatur unde illa sanctifica
cio iohannis et Ieremie pot solum predestinacionem
accipi Idem Aug. ca. xxxi ad
dardanum Non dicendum est quia credidit
infans in utero s; exultauit nec eliza
beth dicit exultauit infans in fide
s; exultauit in utero meo et potuit
esse hec sanctificatio tante rei amaio
re cognoscendum indicium a paruulo
cognite Idem in li. primo de baptismo
paruulorum Et hetur in decret. de con. di.
iiii Valet querere si totum ludicre
et minime et ioculariter ageretur
utrum approbandus esset baptismus qui sic
daretur diuinum iudicium per aliquas reue
lationis miraculum oratione implorandum
esse censere Idem et hetur in decret. de
con. di. 4ta Id etiam te non moue
at quod quidem non ea fide ad baptismum

paruulos ferunt ut percipiant ad uitam regenerentur etiam si eos putant hoc remedio temporalem recipere sanitatem. Non enim propterea non illi paruuli regenerantur quia nec ab illis hac intencione offeruntur. Idem ad neophitos in epistola xii ad Bonifacium episcopum et habetur de consecratione distinctione iiii. Nichil est aliud credere quam fidem habere et ideo cum respondetur paruulus credere qui fidei nondum habet effectum respondetur fidem habere propter fidei sacramentum et conuertere se ad deum propter conuersionis sacramentum. Idem ibidem et habetur de consecratione distinctione iiii. Primam ergo certissimam consistis tenendam qua renunciare te operibus dyaboli respondistis. Ambrosius libro primo de spiritu sancto capitulo 3. Ubi non est plenum sacramentum nec principium nec aliqua species baptismi existimatur. Plenum autem est si patrem et filium et spiritum sanctum fatearis. Si unum neges totum subruis et si unum in sermone comprehendas scilicet patrem uel filium uel spiritum sanctum alios neges plenum est sacramentum fidei. Ita etiam licet patrem et filium et spiritum sanctum dicas et patris uel filii uel spiritus sancti potestatem minuas uacuum est omne misterium. Idem ibidem. Cum dicatur in nomine Christi per unitatem nominis impletum est misterium nec a Christi baptismate spiritus separatur quia et Christo baptizauit in spiritu. Idem in eodem. Uideo consideremus utrum sicut in nomine Christi legimus baptismum esse plenum sacramentum ita etiam spiritu sancto tantum nuncupato nichil desit ad misterii plenitudinem. Rationem sequamur quia enim unum dixerit trinitatem significauit. Si Christum dicas et patrem a quo unctus est filius et ipsum qui unctus est filium et spiritum quo unctus est designasti. Scriptum est enim

hunc Ihesum a Nazareth quem unxit deus spiritu sancto. Et si patrem dicas filium eius et spiritum oris eius pariter indicas si tamen illud in corde comprehendas. Et spiritum sanctum dicas deum patrem a quo procedit et filium cuius est spiritus nuncupasti unde et rationem compleletur auctoritas dominus dicit: Uos autem baptizabimini spiritu sancto. Idem ibidem. Qui ergo baptizat in nomine Christi baptizat in nomine trinitatis que ibi intelligitur. Trinus tamen est tres personas sed unum nomen ubi dicimus in nomine patris et filii et spiritus sancti. Non enim in nominibus sed in nomine id est inuocatione uel confessione patris et filii et spiritus sancti. Inuocatur enim ibi trinitas ut in uisibilibus operetur sicut quod per ministerium operatur in uisibilibus. Si ergo dicatur in nominibus non est ibi sacramentum quia non seruatur forma. Item Ambrosius de Valentiniano qui morte preuentus ad baptismum non peruenit. Uentre meum doleo ut prophetico utar eloquio quia quem regeneraturus eram amisi. Ille tamen gratiam quam poposcit non amisit. Idem in libro primo de spiritu sancto capitulo 3. Quidam negauerunt se scire spiritum sanctum cum tamen baptizatos se dicerent baptismo Iohannis qui etiam aduenientem Ihesum non in suo nomine baptizauit. Isti ergo qui nec in Christi nomine nec iteratum est in ipsis baptismi sacramentum sed innouatum. Remigius in glossa super Iohelem super illum locum: Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Qui dicit se credere in Christum et non credit in spiritum sanctum nondum habet claros oculos. Unde baptizati a Iohanne in nomine uenturi id est Ihesu Christi quia dixerunt: Neque si spiritus sanctus sit audiuimus iterum

baptizabantur ymo unum baptismum
nunc accipiunt Idem in epistola ad octea
num de unius uxoris viro Qui spi
ritum sanctum nesciebant cum baptis
mum a iohanne receperunt itero bap
tizati sunt Re quis donacistis vel gen
tilibus putaret aquam sine spiritu sufficere
ad salutem Idem Fides que fideles fa
cit in aquis baptismi datur vel auge
tur quia non habenti aliquid datur
et idem habenti ut plenius habeat
Idem super epistola ad ephesios 2o li. hoc etiam
sciendum est quod licet ter immergatur
baptizandus propter misterium trinitatis
tamen unus baptismus reputatur. Illud
etiam ignorandum non est quod in matris
utero nullus potest baptizari etiam
si mater baptizetur Idem super illud
ezech. xvi. Aqua non est lota et ha
bent lavacra gentilium et hereticorum
sed non lavant in salutem immo etiam
qui non plena fide baptismum accepe
runt non spiritum sed aquam acceperunt
Transitur aut hec non auctas et
hetur in decretis de con. di. iiijta Am
brosius super illud ad Ro. xi. Sine
penitencia sunt dona dei et vocacio gracia
dei in baptismo non requirit gemitum
vel planctum vel aliquod opus
sed omnia gratis condonat Idem li.
1o de spiritu sancto ca. 3o In nomine christi
tota trinitas intelligitur Intelligitur
enim cum christum dicis et pater a quo
unctus est et ipse filius christus qui
unctus est et spiritus sanctus quo perunctus
unctus est Ambrosius in li. de officiis
et hetur. xxvi Si una tantum
sed uxores bigamum dicit non solum
qui post baptismum coniugia frequentant
sed etiam qui ante baptismum coniugia
frequentant unam et post baptismum
aliam habuisse probantur Idem ibidem

per baptismum culpa dimitti potest lex abole
ri non potest In coniugio autem non cul
pa sed lex est quod ergo culpe est in
baptismo relaxatur quod legis in coniu
gio non solvitur per baptismum Idem de
obitu valentiniani Que sunt uba
cione nisi sacra baptismatis deterso
labe peccati ablutus ascendit quem sua
fides lavit Ysidorus in li. sententiarum et in
libro 2o de summo bono Transfertur
aut et hetur in decretis de con. di. iiijta
Qui in matribus uteris sunt ideo de
baptizari non possunt quia qui natus
secundum adam adhuc non est non potest
renasci secundum christum neque in eum rege
neracio dici potest in quem generacio non
precessit Idem in li. de officiis et hetur
in decretis de con. di. iiijta Constat
baptismum solis sacerdotibus traditum
esse eiusque ministerium nec ipsis dyaco
nibus implere licitum est absque episcopo
vel presbytero nisi hiis procul absentibus
et ultima languoris cogat necessitas
quod etiam laicis fidelibus permittitur
Idem in eodem et hetur in decretis
de con. di. iiijta Parvuli alio profitente
baptizantur qui adhuc credere vel loqui
nescivit sicut etiam piocgus et muti
vel surdis alius profitetur dum
baptizantur Si non pro eo qui credere potest
alius credit non ad idem valet
sicut scriptum est Etatem habet pro
se loquatur Dyonisius in 2o ca. ecclesiastice
ierarchie Verbum est principium sacris
simorum preceptorum sacre actionis et
ad aliorum divinorum mandatorum et sa
crarum actionum susceptivam oportuni
tatem formans animales habitus ad
super celestis quietis anagogem imme
ter faciens sacre et divinissime nostre
regeneracionis tradicio Damascenus
li. iiijo sententiarum Baptismus est per

que prouincias sed spiritus accipiunt
et per ipsum altius mente sit nobis re
gracias sigillum custodia et illuminacio
Hugo de sancto victore libro 2° parte sexta
capitulo 2° Baptismus est aqua diluendis
criminibus apta sanctificata per verbum dei.
Zacharias propheta Bonifacio episcopo
et habetur in decretis di. iiii sancti
ssime preceptum est in synodo an
glorum ut quicumque sine invocacione
trinitatis mersus fuit quod sacramentum
regeneracionis non habet quod omnino
verum est quia si mersus in baptismi
fonte quis fuit sine invocacione tri
nitatis perfectus christianus non est nisi
in nomine patris et filii et spiritus sancti
fuit baptizatus. Nicolaus papa ad
consulta Bulgarorum et habetur de c. di.
iiii A quodam iudeo multos bap
tizatos asseritis ut quid inde sit
agendum consulitis hii profecto si
in nomine trinitatis vel in nomine christi
sicut in actibus apostolorum legimus
baptizati sunt unum quidem
idem quod est ut sanctus exponit Am
brosius. Beda sive hereticus sive scis
maticus sive facinorosus quisque in
confessione sancte trinitatis bapti
zet. Non valet ille qui baptizatus
est abomnibus catholicis rebaptizari ne
confessio et trinitatis invocacio videatur
annullari de c. di. iiii Mulier quo
niam sancta baptizare non presumat nisi
necessitate cogente. Zacharias papa Boni
facio episcopo Retulerunt michi nuncii
tui quod fuit sacerdos in eadem provin
cia qui latinam linguam penitus
ignorabat et dum baptizabat nes
ciens latinum eloquium infringens lin
guam ait Baptizo te in nomine pa
tria et filia et spiritus sancta et tu inde
hoc rebaptizare considerasti sed si ille qui

nota

non baptizavit non errorem introducens vel heresim sed pro sola ignoran
cia romane locucionis infringens
linguam et baptizans dixit non
possumus consentire ut denuo bap
tizetur de c. di. iiii°. Leo papa et
habetur de c. di. iiii°. Si nulla extant
indicia inter propinquos et clericos
vel vicinos quibus baptizati fuisse
doceantur agendum est ut renascantur
ne pereant in quibus quod
non ostenditur gestum ratio non sinit
ut videatur iteratum confitendum
est omnis videtur quod collatum esse
nescitur quia non temeritas intervenit
presumpcionis ubi est diligencia
pietatis unde et habetur de c. di.
iiii. Duo tempora in baptizandis
electis sunt servanda id est pascha et
penthecoste ut in sabbato pasche
vel penthecostes baptismi sacramentum
celebretur qui non necessitate mortis
vel periculi urgentur debent cum
tempore baptizari. Rabanus in libro
de simbolo et habetur de c. di. iiii
Ante baptismum debet in homine pre
venire cathezizandi officium ut fi
dei rudimenta cathecuminus accipiat
et sciat cui debitor deinceps fiat.
Septem sunt dona baptismi scilicet
primo pabulo sacrati salis usque ad
confirmacionem que fit per episcopum. Primum
est collacio salis in ore baptizandi.
Secundum est narium et aurium et narium
linicio cum sputo. Tercium in fronte
et pectore crucis signacio. Quartum
est olei sacri unccio. Quintum baptismi
ablucio. Septimum virtutis in unccione cum
crismate apprehendere facienda. Septimum
crismacio in fronte per episcopum z. q. i. per
venit. Secundum alios primum est exsuf
flacio et insufflacio. Secundum est salis
linicio. Tercium est salve contractus

Quartus est unctio impectore et sca
pulis. Quintum est crismatio. Sextum
est cerei impositio. Septimum est vestis
candida. Hugo sup. sinazo li° iiij° di. ix.
Ante baptismum fit cathecismus
sequitur exorcismus ut ab eo qui iam
in fide instructus est adversarii virtus
repellatur. Exorcismus enim de greco
in latinum dicitur adiuracio. Cathecis
mus vero dicitur instructio. Cathetizare
enim est ut instruere ut de simbolo
et de rudimentis fidei. Exorcizare
vero est adiurare ut Exi spiritus immun
de. Et simbolum dicitur signum vel colla
tio quia eo fideles ab infidelibus
discernuntur. Collatio quia ibi totius
fidei sufficiencia et integritas collecta
est. Cathecismus ergo et exorcismus
neophitorum sunt magis quam sacra
lia quia sacra dici debent. Neophi
tus dicitur novitius in tempestatum vel
rudis. Et dicitur neophitus nuper
ad fidem conversus vel in disciplina
religionis conversatus rudis. Hec
ergo precedant baptismum non quod sine
istis non possit verus esse baptis
mus sed ut baptizandus de fide in
struatur et sciat cui debitor deinceps
fiat et ut dyaboli potestas in eo demi
nuatur. Idem in eodem di. vi. Eos
qui sanctificati spiritu cum fide et cari
tate ad baptismum accedunt quamvis
constat per fidem et contritionem prius
iustificatos id est de macula peccati
purgatos et ab obligatione eterne pene ab
solutos tamen adhuc teneri satisfac
tione temporali qua penitentes in
ecclesia ligantur dubium non est. Cum
ergo baptismum accipiunt tunc et a
peccatis si qua interim est post con
versionem contraxerunt mundantur et
ab exteriori satisfactione absolvuntur
et gratia adiutrice omnis quam virtus
augetur. Summus igitur peccata magis

nexu debilitantur ita ut vere novus ho
dici tunc possit. Item Hugo sup. sinazo
di. viij. Cum ergo in baptismo peccatum
deleatur et exterior satisfactio non im
putetur quantum tamen penalitas cui per
peccatum addicti sumus non tollatur. Hoc ideo
fieri tradunt sancti. Aug. li° 2° de
baptismo parvulorum et ysidorus de summo bo
no li° primo ca° 23. Quia si a pena
homines liberarentur per baptismum ipsam libera
tionem putarent fore baptismi precium
non eternum regnum. Ideo per soluto re
atu peccati tunc pena temporalis manet
ut illa terrena eterna vita studio prius
perquiratur que erit a penis omnibus
aliena. Ideo etiam manet illa pena
temporalis ut sit fidelibus materia
certandi et occasio vincendi qui non
vincerent si non pugnarent nec pug
narent si in baptismo inmortales fierent.
Plura de baptismo quere in summa Ray
mundi. De leticia materia quere infra de
maria.

De letitudine. Greg. super ezech. o
melia xiiij. Iam investigemus
que sit in angelis sine fine festivi
tas in visione dei que leticia sine de
fectu quis amoris ardor non cruci
ans sed delectans quantum in eis
sit desiderium in visione dei cum sati
etate et satietas cum desiderio in
quibus nec desiderium penam generat
nec satietas fastidium parit. Quando
inherendo beatitudini sunt beati quando
contemplando semper eternitatem sunt eterni
quando coniuncti semper vero lumini fac
ti sunt lux quedam quando semper
aspicientes incommutabilem immuta
ti sunt in commutabilitate. Idem ibid.
Hic amoris divini flammis aliquatenus
ardeamus sed ibi plenarie ardebimus
ubi videmus quem amamus. Ignis
enim eius in syon sed caminus in ierusa
lem. Cum deus diligatur medullitus

no. ben.

appetitus non tantum tamen diligere
possunt quantum debent quia non
valent valent unde que amant Idem
libro ani. iii. Cuius in carne corrup-
tibili partus comprehendere valeat que
sit illa angelorum ineffabilis et sine
fine leticia que qualis ne latitudo sine
defectu multitudo unde creatoris atque
in eius dilectione sine in imitatione
perfecte Idem ibidem Erit pax sine dis-
cordia voluntas sine iniuria ius-
ticia sine mandato iuuentus sine
senectute decor sine deformitate
vita sine morte leticia sine perturba-
cione ubi tamen non desunt prima
non deficiunt anima non moriuntur
Ibi quod quis amabit aderit nec desiderare
valuit quod non deuenerit Idem ibidem
Et sciemus que et quanta sunt
que promittuntur nobis modis anima
vilescent que sunt interius Idem
Celorum hereditas quam coheredum numerus
non angustat que et omnibus una
est et singulis tota que tanto ex-
tenditur largior quanto ad hanc partici-
pancium multitudo dilatatur Idem
Merces que sanctis promittitur mul-
ta est magna est preciosa est diu-
turna est tam multa est quod non pot-
est numerari tam magna est quod non potest
comprehendi tam preciosa est quod non
potest estimari tam diuturna quod non
potest finiri Item Gregorius in moralium
super illud Iob xiiii. Donec veniat
lux perfecte beatitudinis vel eternitatis
presencia nulla tribulatur quousque ius-
torum et iniustorum corpus finiatur
Idem in viii libro moralium In illa eterna
patria cum iustorum mens in contempla-
cione rapitur eius lingua cordis de
in laudes tanta non eleuatur Idem
xviii. moralium Ibi uniuscuiusque mentem
ab alterius oculis membrorum corpulen-
cia non abscondit sed patebit animus
omnibus patebit etiam corporalibus
corporis oculis ipsa corporis armonia sic
quod unusquisque tunc erit conspecta-
bilis alteri sicut nunc potest esse sibi
Idem in illa eterna contemplacione agitur
ut omnis deus quo magis visus
fuerit eo magis diligatur Idem Qui ad
ipsum fontem venerimus tunc erit no-
bis inpressa sitis simul atque sacietas
sed longe aberit a siti necessitas et longe
a sacietate fastidium quia sicientes sa-
ciabimur et saciati siciemus Idem in
illa resurreccionis gloria erit corpus
nostrum subtile quidem per effectum spiritalis
potencie et palpabile per veritatem nature
Idem Sicut hii qui adhuc viuentes
sunt mortuorum animas quo loco ha-
beantur ignorant ita mortui vitam
in carne viuencium post eos qualiter
disponatur nesciunt quia et vita spiritus
longe est a vita carnis et sicut cor-
porea atque incorporea diuisa sunt genere
ita et distincta sunt cognicione quod
tamen de animabus sanctis dicendum non
est quia que intus omnipotentis dei clari-
tatem vident nullomodo credendum est
quod sit foris aliquid quod ignorant
Idem in dyalogo Quid est quod non vide-
ant qui videntem omnia vident Idem
nichil incertum agi quod inde non
possunt qui creatorem vident Idem in
iiii° dyalogo Sicut electos beatitudo le-
tificat ita credi necesse est quod a die sui
exitus reprobos ignis concremat Idem
in moralibus Tanta caritas ibi sociat e-
lectos ut quod quis in semet ipso non
accepit hoc in alio se gaudeat acce-
pisse Idem Que lingua dicere vel
etiam intellectus sufficiat capere superne
ciuitatis illius quanta sunt gaudia
scilicet angelorum choris interesse cum
beatissimis spiritibus illis glorie conditoris
assistere presentem dei vultum cer-

terre incircumscriptum lumine vide nullo
metu mortis affici sed incircumscriptae
lucis perpetuitatis munere iocundari Idem
ibidem Quid in hac vita nobis est
discretio operum erit in illa gloria procul
dubio distinctio dignitatum ut ibi quis
quod hic alius alium retribucione transcendat
Idem in omelia super illud luce xvi cha
os magnum etc credendum est quod ante
retribucionem extremi iudicii iniusti con
spiciant quosdam iustos in requie ut
eos videntes in gaudio non solum de
suo supplicio sed de illorum bono gaudio
crucientur Iusti vero semper intuentur
iniustos in suppliciis et tormentis
ut hinc eorum gaudium crescat quia ma
lum illud conspiciunt quod misericorditer
evaserunt Tanto quod ereptori suo ma
iores gratias referunt quanto vident
in aliis quod ipsi si derelicti fuissent per
peti potuissent Idem ibidem Iustorum
anime et si in nature sue bonitate mi
sericordiam habeant tamen tunc illa gloria
sui auctoris iusticie iuncte tanta rec
titudine cogentur ut nulla moveantur
ad reprobos compassione Idem ubi supra Licet
iustis sufficiant sua gaudia ad maio
rem tamen suam gloriam videbunt
penas malorum quas ipsi per dei misericordiam e
vaserunt Idem Greg in omelia de do
minica iii^a post penthecosten Superna illa
civitas ex angelis et hominibus con
stat ad quam tot credimus homines ascen
dere quantos illic contigit electos
angelos remansisse Sicut scriptum est
Statuit terminos gencium secundum numerum
angelorum dei Idem Quia illuc tanta
creditur ascendere multitudo hominum
quanta multitudo remansit angelorum
superest ut ipsi quoque homines qui ad
celestem patriam redeunt concives ag
minibus illic revertentes aliquid inveniant
Idem in omelia post octavam pasche super id
Iohannis Ego sum pastor bonus Ibi

ympnodia angelorum chori ibi sanctarum
supernorum civium ibi dulcis sollempni
tas peregrinacionis huius tristi labo
re redeuncium ibi providi prophetarum
chori ibi iudex apostolorum numerus ibi innume
rabilium martirum victor exercitus tanto
illic letior quanto durius hic afflic
tus ibi confessorum sanctorum constanti
a premii sui perceptione consolata ibi
fideles viri quos a virilitatis sue ro
bore voluptas seculi non potuit e
mollire ibi sancte mulieres que cum secu
lo etiam sexum vicerunt ibi pueri
qui hic annos suos moribus suis
transcenderunt ibi senes quos hic e
tas debiles reddidit et tamen virtus
operis non reliquit Queramus ergo
fratres hec gaudia in quibus cum tanto
rum civium sollempnitate gaudeamus
Idem in 3° dyalogorum Apud omnipotentem
dei singularem mundicia multi quam
cordis mundicia valet impetrare Idem
in glo super illud Math v^o Beati mundo
corde Mundicia cordis est puritas
omnem abhorrens inmundiciam Aug
li^o 13 de civitate ca^o vi Quid est cur
capescende retinende quod beatitudinis
voluntas sit una omnium ut tanta consis
tat de ipsa beatitudine rursus diversitas
voluntatum non quod eam aliquis nolit
sed quod non omnes eam norunt Si enim eam
omnes nossent non ab aliis putaretur esse
in virtute animi ab aliis in delectacionibus
corporis ab aliis atque ab aliis
aliud atque aliud Quomodo ergo omnes
amant quod non omnes sciunt quid sit
amare quod nesciat Cur ergo beatitudo
amatur ab omnibus cum tamen nes
ciatur ab omnibus Idem ubi supra Quam
propter quid mirum est quod omnes homines
beati esse velint eaque ardentissimo amo
re appetant et propter hoc cetera quecumque
appetant nec quisquam potest amare quod
omnino quid vel quale sit nesciat nec

pot nescire quid sit quod se velle
scit sapiunt ut omnes beatam vitam sciat
Idem ibidem Beati autem habent quod
volunt quamvis non omnes qui habent
quod volunt continuo sint beati Con-
tinuo autem miseri sunt qui vel non
habent quod volunt vel id habent quod non
recte volunt Beatus ergo non est ni-
si qui et habet omnia que vult et ni-
chil vult male Ille quippe beate vivit qui
vivit ut vult nec male aliquid vult
Idem ibidem Cum ergo compositis duobus
constet beata vita hoc inter malos
sit aliquis bonus in hac vita non
tamen nisi finitis omnibus omnibus ma-
lis est beatus Cum non cum hac vita ve-
nerit ad beatam qui in his miseriis
fidelis et bonus est tunc vere erit
beatus quod nunc nullo modo potest esse par-
ut sic homo vivat quomodo vult Ibi
enim ubi nolet male vivere aut nolet
aliquid quod deerit aut quod non
libuerit sed quicquid amabitur aderit nec
desiderabitur quod deerit Idem in eodem
Omne quod ibi erit bonum erit et summus
deus summum bonum erit et quod amo-
beatissimum ita semper fore certum erit
Idem in eodem libro c. xx Beatos autem
se esse velle omnes est beatos etiam se
esse velle omnes in corde suo vident
nec tamen omnium fides est qua ad bea-
titudinem pervenit Idem Beata vita est
amor et perfecta notitia veritatis ipsa
enim est summum bonum inenarrabile
gaudium serena leticia purum et per-
fectum et infinitum oblectamentum
Idem Summum bonum amare summa est
beatitudo Idem in libro de moribus ecclesie
Beatus quidem esse nemo ille dici
potest qui non amat quod amat qua-
lecumque sit illud neque qui non amat
quod habet etiam si optimum sit Nam et qui
appetit quod adipisci non potest cru-
ciatur et qui adeptus est quod ad ap-
petendum et amandum non est fallitur
et qui non appetit quod adipiscendum
esset egrotat Idem in libro de orando
deum Ille vero beatus est qui omnia que
vult habet nec aliquid vult quod non
decet Idem in libro xiii de trinitate dei
Constat vero omnium optandarum pleni-
tudinem esse felicitatem Idem ad dar-
danum Beatissimi sunt quibus hoc
est quibus hoc est deum habere quod
nosse ipsa quidem rei notitia plenis-
sima verissima felicitas est Idem
in libro de moribus ecclesie Beata ergo
vita est cum id quod optimum est et
diligitur et amatur Idem in libro de spiritu
et littera Quid hoc bono melius quid
hac felicitate iocundius vivere deo
vivere de deo vivere in deo apud quem
est fons vite et in cuius lumine vide-
bimus lumen Idem ibidem Vita eterna
diffinita est eam esse ut cognoscant
unum verum deum in eo mentes in eo
finis in eo perfecta felicitas in eo beate
ecclesie quoniam vite summa consistit Idem
libro 2o de libero arbitrio Tanta est
pulchritudo iusticie tanta iocunditas
lucis eterne hoc est incommutabilis
veritatis atque sapiencie ut etiam
si non liceret in ea amplius manere
quam unius diei mora propter hoc so-
lum innumerabiles annos huius vite
plenos deliciis et omnium circumfluencia
temporalium bonorum recto merito que con-
temperentur Non enim falso aut
parvo affectu dictum est quoniam meli-
or est dies una in atriis tuis super
milia Idem Quanta vitalis dulcis et
amabilis et semper memorabilis ubi
non est hostis impugnans ubi nulla
perventus est illecebra nocens sed sum-
ma et certa securitas et secura tranquil-
litas tranquilla iocunditas et iocun-
da felicitas et felix eternitas et

eterna beatitudo et vita sine termino sine fine visio atque fruicio et laudacio dei viventis. Idem ibidem. Sicut tota vita corporis anima est sic beata vita anime deus est. Idem super canonicam Joh. omelia 2a. Caritas nobis promissa est vita eterna. Idem in libro de ecclesiasticis dogmatibus ca. 21. Nullum credimus ad salutem nisi deo invitante venire nullum invitatum ad salutem nisi deo adiuvante operari nullum nisi orantem auxilium promereri nullum dei voluntate perire sed permissum proclamamus arbitrium ut ingenuitas potestatis semel hominibus attributa ad similem redigatur necessitatem. Idem in xv de trinitate. Tunc quidem verbum nostrum non erit falsum quia neque mentiemur neque fallemur fortassis et non erunt volubiles cogitaciones ab aliis in alia euntes atque redeuntes sed omnem scientiam nostram uno simul conspectu videbimus. Idem libro primo de libero arbitrio ca. 28. Beate vivere nichil aliud est quam veris bonis certisque gaudere. Idem libro 2o ca. 22. Beatitudine unius hominis non fit alter beatus. Idem super illud Johannis. Hec est vita eterna. Vita eterna est cognicio unius dei. Idem ibidem. Unde hic est cognicio inchoata erit plene. Qui ergo proficit in cognicione magis tendit vivere. Quando autem erit plena cognicio tunc etiam erit sine fine laudacio. Idem in libro de trinitate. Contemplacio est dei merces fidei cuius mercedem recipiende per fidem corda mundantur sicut illic scriptum est fide mundans corda eorum. Idem ibidem. Illud quod ait iusticia est in subveniendo miseris quod prudencia in precavendis insidiis quod fortitudo in perferendis molestiis quod temperancia in coherciendis delectacionibus pravis non ibi erit ubi omnino nichil

malum erit. Idem ibidem libro primo ca. 8. [illegible] operis tui [illegible] merces est requies permansura. Idem de civitate dei libro 19 et est glosa Cor. xv super illud. Est autem [illegible] multe mansiones in una vita erunt scilicet varie dignitates premiorum sed ubi deus erit omnia in omnibus erit in dispari claritate par gaudium ut quod habebunt singuli commune sit omnibus quia etiam gloria capitis omnium erit per vinculum caritatis. Idem super genesim libro xii ca. 35. Sed quid movet quid opus sit spiritibus defunctorum corpora sua recipere in resurrectione si eis potest sine corporibus summa beatitudo adhiberi difficilis questio est nec potest omnino perfecte diffiniri sed tamen dubium non est raptam a carnalibus sensibus hominis mentem etiam post mortem ipsa carne deposita non sic videre incommutabilem substanciam sicut sancti angeli vident sive alia latenciore causa sive ideo quia inest ei naturalis quidam appetitus corpus suum administrandi quo retardatur quodammodo ne tota intencione pergat in illud summum celum donec ille appetitus conquiescat. Porro si tale sit corpus cuius sit difficilis et gravis administracio sicut hec caro que corrumpitur multo magis avertitur mens ab illa visione summi celi. Proinde cum hoc corpus iam non animale sed spirituale receperit angelis equata perfectum habebit nature sue modum obediens deo et imperans corpori vivificata a deo et vivificans corpus tam ineffabili facilitate ut sit ei glorie quod fuit sarcine. Idem in libro de civitate dei x°. Illa visio dei tante erit pulchritudinis tantoque amore dignissima ut sine hac quibuslibet aliis bonis preditum non dubitet Plotinus infelicissimum dicere. Refugiendum est inquit Plotinus ad illam clarissimam patriam et ibi pater

quo
nota
questio difficilis

tibi omnia. Idem in ult. de civitate dei.
Quid est quod per prophetam dicit: Ego ero
illi deus et ipsi ego ero unde satientur
et quecumque ab hominibus honeste desi-
derantur et vita et salus et virtus
et victus et copia et gloria et honor
et pax et omnia bona. Idem ibidem.
Sic etiam intelligitur: Erit deus omnia
in omnibus. Ipse enim erit finis omnium
desideriorum nostrorum qui sine fine vide-
bitur sine fastidio amabitur sine fa-
tigatione laudabitur. Idem in eodem libro
de civitate dei. Erit illius civitas et
una in omnibus et inseparabilis in sin-
gulis voluntas libera et ab omni ma-
lo liberata et ab omni bono impleta
fruens indesinenter eternorum iocundi-
tate gaudiorum oblita penarum oblita
culparum nec tamen ideo liberationis
sue oblita ut liberatori suo non sit gra-
ta. Quod ergo attinet ad scientiam rationale
memor erit preteritorum etiam malorum
suorum. Quantum autem ad experimenti
sensum prorsus immemor erit. Ideo
pax celestis civitatis est ordinatissi-
ma societas fruendi deo et invicem
in deo. Idem. Quanta erit illa felici-
tas ubi nullum erit malum nullum
latebit bonum vacabitur dei laudibus
qui erit omnia in omnibus. Idem. Ipse
finis erit desideriorum nostrorum qui sine
fine videbitur sine fastidio amabitur
sine fatigatione laudabitur. Hoc munus
hic affectus hic actus profecto erit
omnibus sicut vita eterna ipsa erit
omnibus. Idem in eodem. In nobis
ipsis ymaginem contuentes dei tamquam
minor ille filius evangelicus ad nos
met ipsos reversi surgamus et ad il-
lum redeamus a quo peccando re-
cessimus. Ibi nemo esse non habebit
mortem ibi nemo nosse non habebit
errorem ibi nemo amare non habebit
offensam. Idem ibidem. Aberit omnis de-
formitas omnis tarditas omnis quoque cor-
ruptio et si quid ad illud non decet
regnum in quo resurrectionis et pro-
missionis filii equales erunt et
angeli dei sine corpore et si non ce-
les etate certe in felicitate. Idem ibi-
dem. Ita deus erit notus atque con-
spicuus ut videatur spiritu a singulis
nobis et in nobis videatur et ab altero
in altero videatur et in se ipso videatur
in celo novo et in terra nova atque
in omni que tunc fuerit creatura vide-
atur et etiam per corpora et in omni cor-
pore quocumque fuerit spiritualis corporis o-
culi acie pervenienti directe patebunt
etiam cogitationes nostre invicem nobis.
Idem in eodem. Premium virtutis erit
ipse qui virtutem dedit eique se ipsum
quo melius et maius nichil possit
esse promisit ergo. Ego inquit ero
illorum deus et vide supra. Idem libro
xo. de civitate dei et habetur in epistola
ad marcellam. Hortor te ut adicia-
ris unus civium illius patrie ubi rex
est veritas lex est caritas dignitas
veritas pax felicitas vita eternitas.
Idem in libro xxii de civitate dei. Ve-
ra ibi erit gloria quam certa qui spe-
ciosa scientia sine labore aliquo vel er-
rore ubi enim sapientia de ipso suo fon-
te potabitur cum summa felicitate
sine ulla difficultate. Idem in ultimo
libro de civitate dei. Omnes illi nu-
meri corporalis armonie qui nunc latent
intrinsecus et extrinsecus in tanta ac
tanta laude mirabilis pulcritudinis
delectatione sentientur. Idem xxii de
civitate dei. Ubi voluerit spiritus ibi
protinus erit tunc et corpus. Idem
ibidem. Non sunt contemplanda
sed plurimum veneranda sanctorum corpora qui-
bus dum adhuc viveret spiritus sanctus
quasi quibusdam organis adiutus
omnis bonus usus est. Idem in en-
chiridion. Resurgent corpora sanctorum

sine ullo motu sine ulla deformi-
tate sine ulla corruptione et oneris
difficultate ingentibus tanta erit fe-
licitas quanta felicitas. Idem ibidem
Non autem deo perit terrena materies de
qua mortalium caro creatur sed in quemque
libet pulverem cineremque solvatur cor-
pus humanum in quoslibet halitus au-
rasque diffugiat in quamcumque corporum
aliorum substantiam vel etiam in ipsa vitat
elementorum primordia vertatur in quorum
quorumque etiam animalium vel etiam
hominum cibum cedat carnemque mu-
tetur illi tamen anime humane in
momento temporis reddit omnipotens
deus que primitus illud idem corpus
ut homo fieret et cresceret et viveret
animavit. Idem ibidem Non est vera
salus vita nisi ubi felicitas vivit
nec vera inmortalitas nisi ubi salus
nullo dolore corrumpitur. Ubi autem
infelix moritur non sinitur ut ita
dicam ibi mors ipsa non moritur
et ubi dolor perpetuus non interimit
sed affligit ubi ipsa corruptio non
finitur. Idem in libro de ecclesiasticis dog-
matibus capitulo ix Erit resurrectio mor-
tuorum omnium hominum una et in simul non
prima iustorum et secunda peccatorum sicut fabu-
lat sompniator sed una erit omnium et
si illud resurgere dicitur quod cadit
ergo caro nostra in veritate resurget
sicut in veritate cadit et non secundum
origenem immutatio corporum erit id est aliud
novum corpus pro carne nostra sed eadem
caro corruptibilis que
cadet resurget incorruptibilis et
tam iustorum quam iniustorum caro re-
surget incorruptibilis vel ut penas
possit sustinere pro peccatis vel in eterna glo-
ria maneat pro meritis bonis. Idem
ibidem capitulo viii. Ex autem dicimus in sim-
bolo fidei vivos et mortuos id est ad

venientem dominum iudicandos non solum ius-
tos et peccatores credimus iudicari sicut
theodorus putat sed etiam vivos qui
in carne adventu inveniendi sunt qui
adhuc morituri vel immutandi sunt
credimus iudicari. Idem ibidem capitulo
xx. Post resurrectionem et iudicium non
credimus restitucionem futuram qua
origenes delirando sompniat ut
sed sompniat demones vel impii
homines post tormenta quasi suppli-
ciis compurgati vel demones qua
creati sunt in angelicam redeant
dignitatem vel homines impii iustorum
doneantur societati eo quod hoc divine
conveniat pietati ne quid de rationa-
libus pereat creaturis sed quolibet mo-
do salventur ut origenes delirat. Nos autem
ipsi iudici omnium illi veritatori iusto
credimus qui dixit Ibunt impii in
supplicium eternum Iusti autem in vitam
eternam ut percipiant operum suorum fruc-
tum. Idem ibidem capitulo plii In resur-
rectione commortuus sexus forma
non mutabitur sed vir mortuus re-
surget in forma viri et femina mor-
tua resurget in forma femine carens
tamen in hac vita sexuum condicione
non naturali specie ne non vera resurrec-
tio sit si non in illud resurgit quod
cadit. Idem in enchiridion Nos quid
tunc latere poterit quando tu deus meus vi-
ta viventium causa causarum forma
formarum formosissima formarum re-
nobis clara visione manifestabis
cum a te procedimus fontem vite
lumine eterno et dulcissima specierum tuarum
comparatione cum visione tua erit nobis delec-
tabilis nimia sitis simul et sacietas
sed longe aberit a siti necessitas longe
quoque a sacietate fastidium quia et sitientes
saciabimur et saciati siciemus. Idem

in li° de doctrina christiana Immortalitas
et incorrupcio corporis de sanitate
anime procedit Sanitas autem anime
est firmissima inherencia incommuta-
bili bono Idem in li° de natura et gra-
cia Refert venerabilis presbiter Dominus
Ciprianum dixisse cum exponeret illud
Beati mundo corde quoniam videbunt videlicet
quos non reatus arguit nulla consciencia
peccati Nam deus mundus mundo con-
spicitur corde Templum enim dei non
potest esse pollutum Idem super Canonicam
Johannis Deum nemo vidit unquam Res est
invisibilis deus non oculo sed corde
querendus est sed quemadmodum si solem
istum videre vellemus oculum corporis
primus purgaremus quo videri lux
ista potest Sic volentes videre deum
oculum quo deus videri potest pur-
gare necesse est Sed ubi est iste ocu-
lus Audi evangelistam Beati inquit
qui sunt mundo corde quia ipsi deum vi-
debunt Idem in li° de ordine discipline
O deus magne quam erunt illi oculi
qui te videbunt quam sani quam decori
quam valentes quam constantes quam sere-
ni quam beati et quid est id quod vi-
dent Permittitur nobis aspectus pul-
critudinis cuius imitacione pulchra
sunt alia cuius comparacione feda
sunt omnia. Videbit autem deum
qui bene vivit bene studet bene
orat Idem in li° de trinitate. I° Illud
summum bonum quod purgatissimis
mentibus cernitur a quibus se cerni
comprehendi quod non potest quia mentis
humane acies invalida in tam ex-
cellenti luce non figitur nisi prius
per iusticiam fidei enutrita vegetetur
Idem ibidem Videri autem divinitas huma-
no visu nullomodo potest sed eo visu
videtur quo iam qui vident non ho-
mines sed ultra homines sunt Idem pri(mo)

illud Johannis xiiii Manifestabo ei
me ipsum Hec visio erit merces fi-
dei Idem Merces nobis promissa est
vita eterna Idem Vita eterna est cog-
nicio unius dei Idem xii li. confessionum
Creatura rationalis particeps eternita-
tis tue valde mutabilitatem suam
pre dulcedine felicissime contemplacionis
tue cohibebit Idem in eodem Ci-
vitas celestis mansio secura O pa-
tria totum continens quod delec-
tat O quam gloriosa sunt dicta de te ci-
vitas dei Idem in sermone de dedi-
cacione ecclesie Oculus non vidit
deus absque te que preparasti expectanti-
bus te pax super pacem et ineffabilis
exultacio torrens voluptatis domine
flumine leticie et quid dicam fide
non capitur spe non attingitur cari-
tate non comprehenditur desideria
et omnia vota transgreditur acqui-
ri non potest estimari non potest
Idem in sermone quodam Cum nos po-
tabimur non solum factis sed etiam
corporibus cum illam faciem videbimus
que vincit omnes concupiscencias Tam enim
dulcis est fratres mei tam pulchra
ut illa visa nichil aliud possit delec-
tari Sacietas enim erit insaciabilis
et nullum fastidium semper esurie-
mus et semper saturati erimus Idem
in li° de conflictu viciorum et virtutum
Recedat amor presentis seculi in quo
omnes sic vivificant ut deinceps
moriantur et succedat amor futuri
seculi in quo omnes sic vivificantur
ut deinceps non moriantur ubi nulla
adversitas turbat nulla necessitas gau-
dium angustiat nulla molestia inqui-
etat sed perhennis leticia regnat Idem
in li° primo de accedentibus ad graciam
Primus parens nobis remansit sed occul-
ta et tanta et tristis viam docet
pervenias ad patriam in qua sanctam
patriam celestem supernam eternam in qua

sterum intelligimus quia habitem nec ullam
perturbacionem aut mortem timentem
casum quia amicos non videntem
nullas eciam insidias inimicorum formi-
dantem sed in eternitate cum eterno
rege regnante cum perpetua felicita-
te gaudentem. Domine ihesu qui es eterna
vita tu constituisti fundamenta huius
sempiterne requiei patre in monti-
bus sanctis tu candidisti eam quia
habitatio mea tu es ut nos ipse docu-
isti. Una sempiterna lux et lucerna
sol iusticie et unus permanens dies
stella splendida et matutina tu tem-
plum sacerdos et sacrificium rex deus
dominator et rector. Tu es sanctitas et
fons tu gaudium serenitas et pax tu
permanens dulcedo te illic omnes sentient
tum te inquam ubique manente et nus-
quam discedente et pro gaudiorum perpetua-
tem tuis virginibus distribuente.
Idem Augustinus de fide ad petrum. Tempus
autem acquirendi vitam eternam in
hac tantum vita deus omnibus dedit u-
bi voluit eciam esse penitenciam fructuo-
sam. Ideo autem hic penitencia fructuosa
est quia potest hic homo deposita ma-
licia sua bene vivere et mutata volunta-
te mutata simul opera que mutare et ea
facere que deo placent. Quia quicumque in
hac vita non fecerit habebit quidem pe-
nitenciam in futuro seculo de malis
suis sed indulgenciam in conspectu dei non
inveniet quia et si erit ibi stimulus
penitudinis nulla tamen erit ibi cor-
rectio voluntatis a talibus enim ita
culpabitur iniquitas sua ut nullate-
nus possit ab eis vel diligi vel desi-
derari iusticia. Voluntas enim eorum ta-
lis erit ut habeat in se malignitatis
sue supplicium nunquam tamen recipere
possit bonitatis affectum quia sicut
illi qui cum christo regnabunt nullas
in se male voluntatis reliquias habe-
bunt. Ita illi qui erunt supplicio ig-
nis eterni cum dyabolo et angelis eius
deputati sicut nullam habebunt ulte-
rius requiem sic bona nullatenus po-
terunt habere voluntatem. Et sicut cohere-
dibus christi dabitur perfectio gracie ad
eternam gloriam ita consortibus dya-
boli cumulabit ipsa malignitas penam
qui exterioribus deputati tenebris nullo
illustrabuntur lumine interioris veritatis.
Idem ad eundem. Ibi ipsa erit stolarum
gloria sed una erit omnium vita eterna. I-
dem. Absolonis formositas et cetera quere
infra de gloria eterna. Idem ibidem.
Surget corpus spirituale sicut ante di-
xi spirituale quia vivificante spiritu immor-
tale et incorruptibile permanebit. Sic
autem dicitur spirituale corpus cum non sit
spiritus sed permanebit corpus sicut nunc
animale corpus cum non sit spiritus
sed permanebit corpus sicut nunc animale
corpus dicatur cum tamen modo non
sit anima sed corpus. Spiritualia vero dic-
ta sunt corpora cum tamen procul dubio
corpora sint futura non spiritus. Ambro-
sius libro 2o de officiis. Dico vitam beatam con-
sistere in altitudine sapiencie suavitate
consciencie virtutis sublimitate. Idem
super lucam. Beatus pauper tamen qui cla-
mavit et dominus exaudivit eum. Pau-
per a crimine pauper a viciis pauper tal-
is in quo princeps mundi nichil inveniet.
Pauper illius pauperis emulus qui
cum esset dives propter nos factus
est pauper. Prima ergo ipsa beatitudo
est cum deposuero omne peccatum et ex-
uero omnem maliciam et simplicitate
contentus fuero inops malorum. Super-
est ergo ut mores meos corrigam
et temperem. Quid enim michi prod-
est caruisse secularibus nisi fuero mi- nota
tis atque mansuetus nam qui sequi-
tur viam rectam sequitur utique illum qui
ait discite a me quia mitis sum et
humilis corde. Itaque pre indigens

affectum tuum ut non irascaris a
recte iratus ne pecces iuxta quod
scriptum est Irascimini et nolite pec
care Declarum est enim temperare mo
tum affectus nec minus virtutis est
prohibere iracundiam indignationem quam com
pescere quoniam animo non irasci tum plerosque
quam illud levius hoc autem fortius
estimetur Cum autem hoc feceris
merito quia peccator es et lugeto pec
cata tua lugeto delicta et bene Tria
beatitudo est peccata deflentis quia trini
tas est que peccata condonat Ablue ergo
te lacrimis lava te fletibus si tu ipse
te fleveris alius non te flebit Redeam
si Saul deflevisset se peccasse sua prium
el utique cum non flevisset deposuit
primum tempore mortis delicta defle
re nam iuvat esurire magis et siti
re iustitiam Eger enim dum ingravatum
morbo est non esurit quia dolor egri
tudinis non excludit famem qui at
esurit utique virum acquirit augmentum
Cum autem est manus virtutis mise
ricordia que norma iustitie Iustitiam at
sequitur una. Unde dictum est Disper
sit dedit pauperibus et cetera quia unde
differt mercedem amittit nisi mundo
corde impertiat Nam si iactantia querit
nullus est inde fructus Emunda er
go interiora tue mentis quia nisi pri
us interiora tua vacua feceris ab omni
labe peccati et nisi dissensiones et con
tentiones ab affectu tuo te recedant
non poteris aliis ferre medicinam
Deinde ergo ipso pacem impone ut cum
tu ipse fueris pacificus tunc et
aliis pacem feras Quomodo enim ali
orum corda potes mundare nisi tuum
ante mundaveris Cum autem patitur
persecutionem in ultimo certamine constitu
tus adversis probatur ut cum legitime
certaverit coronetur Idem Ambrosius
in libro de bono mortis Iustorum beatorum
quam animarum per ordinem digesta letitia

hec est primo quia recedunt calamo
nec illecebris eius sunt inflexe
deinde quod proprio sedulitatis et inno
centie sue securitate potiantur nec
maiorum suorum memoria torqueantur
et cognoscunt quibusdam animarum esse
bus Tercio quod sciant ad legis dono
testimonio fulciantur ut factorum suorum
incertum stipendium iudicium non vereantur
eventum Quarto quia incipiunt intel
ligere requiem suam et futuram glo
riam previdere eaque se consolatione
mulcentes in habitaculis suis cum
tranquillitate magna requiescent stipa
te presidiis angelorum Quintum est ordo
exultationis quia absque corruptibili
carne corporis nectiam lucem libertate
quam meruerunt et promissam sibi possidet
hereditatem quod Est enim ordo quietis
quia est ordo resurrectionis Sexto
demonstratur eis quod vultus eorum
sicut sol incipiet refulgere et stellarum
luminibus comparari Septimum est ut
exultent cum fiducia et sine cuncta
tione confidant et sine trepidatione
letentur festinantes vultum eius vi
dere cui sedule servitutis officia de
tulerunt Idem Vera ac beata vita est
quam expectamus in futurorum que non
occasu nec temporibus terminatur Et
ita enim est et ideo vita vita appellatur
hec enim vita prius ymago vel umbra
est et non veritas Idem Si ob probrum tu
um gloria est domine ihesu qualis erit
gloria tua. tue ergo participatione glo
rie quid erimus cum simus opprobriis
gloriosi Idem in libro de obitu satiri
fratris Si terra renovatur et celum cur
ergo dubitemus hominem renovari
propter quem celum factum est et
terra Si prevaricator servatur ad pe
nam cur iustus non servetur ad glo
riam Si vermis non moritur peccatorum
quomodo admodum moritur caro iustorum hec
est ergo resurrectio sicut illius et id quod

decidit hoc resurgat quod mortu
um fuit reviviscat Denique hoc est
summa series et causa iusticie ut quia
corporis et anime quia consors est vita
que cum anima cogitavit corpus
efficit ideo iusta dei iusticia coniuge
te utraque veniet ad iudicium utraque
aut eterne pene detur aut perpetue
glorie restituetur Idem de obitu
valentiniani Beatus qui vel unius
vertute correxit errorem beatus
qui subitum mortis animo anticipa
verit Ieronimus in epistola ad virgines
et Beda in glosa super illud Math.
Super omnia bona sua constituet
eum etc. Bona sunt plana et sua
via quia qui promisit bonus et su
avis est Quid enim bonis his
melius esse possit quam a labore cor
poris et mundi huius eripimur
quoque receptum paradisi divicias et
delicias possidere celorum regna ca
pere corruptibilibus incorrupta
temporalibus eterna pensare fugien
tia manentibus permanencia stabilibus
ignominiam tenebras luce terram
celo infirmitatem virtute laborem
requie servitutem honore captivi
tatem regno tristiciam leticia egri
tudine sanitate et denique mortem
vita mutare has delicias omnibus
pater ordinat filius adimplet spiri
tus Idem in sermone Cogitis me
Beata superiorum civium societas et
admirabilis eorum eorum unanimitas
ubi nemo alicuius invidet glorie
sed totum in aliis possidet unusquis
que quod gratis prestatur omnibus
ut in omnibus et de omnibus glori
ficetur et honorificetur deus amen Idem
super illud Math. xxv intra in
gaudium domini etc. Tunc electi erunt
in gaudio conclusi quia unusquisque

se unum inveniet interius sed gaudii
et leticie spiritualis Idem ad amandum
presbiterum Porro quod ait ut si deus omnia
in omnibus hoc sensu accipiendum
est quia dominus et salvator noster
omnia non est in omnibus sed pars in
singulis ubi gracia In Salomone
est sapiencia In david bonitas In iob
paciencia In daniele cognicio futurorum
In petro fides In phinees et paulo
zelus In iohanne virginitas et sic
ceteris Cum autem omnium rerum finis
advenerit tunc omnia in omnibus
erit et singuli sanctorum omnes virtu
tes habebunt ut sit etiam christus
dominus totus in cunctis Idem Beatus
est qui divinas scripturas legens ver
tit verba in opere et nudam nudus crucem se
quens puris manibus et mundo pec
tore pauperem se spiritu et non opere
gloriatur Crisostomus in libro de reparacione lapsi
Scriptum est de hac gloria quod
inde aufugiet omnis dolor et gemitus
Quid enim hac vita beatius ubi nul
lus metus paupertatis nec egritudinis
nulla cupiditas contradicet nullus
tibi desiderium ubi cuncta conveniunt et le
ticia magis splendor et lux sed super
hec anima erit sociari consorciis an
gelorum cum quibus celestium virtutum contu
berniis perfrui sed adhuc super hec omnia
est primus domini nostri Ihesu christi inenarra
biles aspicere conspectus et maies
tatis eius inenarrabili splendore divi
luminis varia radiari De rege vero
patre qui medius omnium sanctorum sedet
dicere nostro nulla sufficit effugit enim
omnem sermonem atque omnem sensum
humane et angelice cognicionis potes
dit illud decus illa gloria illa maies
tas Idem ibidem Et si cottidie nos op
porteret tormenta perferre sed etiam ipsam
gehennam pro tempore tollerare pro
eo ut christum dominum videre possimus

possemus in gloria unio qz sciorum
sociari dignum esset pati dum quod tris
te est ut tante glorie participes simus
Idem in eodem Considera totius creature
formacionem non enim in ista que nunc
est inqualitate persistet sed in alia trans
formabitur splendidiore et multo pul
criorem quanto si dici potest aurum
plumbo splendidius est hec enim futura
paulus paulus dixit dicens quia et
ipsa creatura liberabitur a servitute
corrupcionis in libitate glorie filiorum
dei Tunc enim cum quod simplicitas
est pro corrupcionis in libitate glorie
filiorum dei celum et terra simul al
terabuntur in effabili pulcritudine de
corabuntur Idem super Iohem Si presens vi
ta tam delectabilis est quid utique di
cet quid de illa ubi ... dolor et
tristicia et gemitus Illic tunc morte
non oportet neque finem illorum sus
picari bonorum eternorum Beati enim et
tres beati et multociens beati quia ita
beata regione pacientur sicut inferi q
ab illa beatitudine semel ipsos alienant
et repellunt Idem de reparacione lapsi
Unum sciorum erit una concordia nullus
enim demonum metus aut insidie ter
ror gehenne mors neque corporis ne
que anime sed in mortalitatis munere metu
utique resolutus Idem super illud Math
Facies eius resplendunt sicut sol In
corruptorum gloria corporum non hoc
tantum splendoris emittet quantum
corpora corruptibili luce procedit vel
talem lucem qualem nunc mortales
oculi capere possunt sed tantus erit fu
ture lucis splendor quantum corporis
ferre non possit oculus vel aspectus
cum tamen illud tulerit qui in monte
transformacione resplendunt propterea oste
ditur quia tunc tanta revelatum sit
quantum oculi mortalium ferre potue
runt et tamen hoc ipm tulerunt

quod integro sed ceciderunt in facies suas
super terram Ad agi ergo nunc ocu
los tuos et vide celos et considera
ornamentum ibi congregatum non au
ri neque vestium vel gemmarum sed virtu
merita adornatum sideribus splen
didius emicante sole clarius fulge
tem Intuere ergo intuere ibi cetum
non solum cum hominibus sed cum angelis
thronis archangelis et dominacionibus
principatibus ac potestatibus quorum
decore aut qui medius eorum sedet
nox nulla sufficiet qui effugiet
demum sermone et omnem sensum an
gelicum et humanum illud decus illa vir
tus illa pulcritudo illa gloria illa
maiestas Ysid de summo bono Quia
sine fide impossibile est placere deo
Vere beatus est qui et recte credendo
bene vivit et bene vivendo fidem
veram custodit Idem ibidem libro 1° ca°
ult Non fiet in futurorum tor impiorum
iustorum compassione dampnatorum
dolendi affectio ubi tanta erit sciorum
de dei contemplacione gaudium et tris
ticie nullus tribuatur introitus Sicut
illud Comparatus candidus color in
gro colori fit pulcrior Sic et sciorum
regnum comparatum dampnacioni ma
lorum gloriosior apparebit Idem libro 2°
ca° 2° primo Unus quisque sed deum
sapiens est beatus est beata non ...
cognicio divinitatis est Cognicio ac
divinitatis est virtus bonum operis vir
tus non bonum operis fructus eternitatis
est Idem in libro ethicorum beatus dicitur qui
bene actus suis ad habendum quod
vellet et non paciendo quod vellet
ille autem vere beatus est qui habet omnia
que vult bona et nichil vult nisi bo
num Idem in synonimis Salus incho
antibus promittitur sed perseverantibus
datur Non est enim beatus qui bonum
facit sed qui perseveranter bene facit

quia qui perseveraverint usque in finem
salvus erit Idem Beatus ampli
or eius in caritate tanto largior et
felicior in eterna beatitudine Idem de su
mo bono li. 1o ca. 10. Videtur credendum
quod demum angeli videant et videre de
siderant et sciant et scire festinant
et amant et amare intimi sed de
siderant sine labore et saciantur sine
fastidio ne cum in desiderio sit anxie
tas desiderantes saciantur et ne
sit in sacietate fastidium itero deside
rant saciari Bernardus in sermone Beati
tudo triplex est scilicet in optimis mo
ribus in singularibus virtutibus et in
gaudiis celestibus Prima est ad ...
2a ad gustum 3a ad plenum gaudi
um Idem Illud est summum et verum
gaudium quod non de creatura sed de
creatore concipitur et quod cum possede
ris nemo tollet a te cui comparata
omnis aliunde iocunditas meror est
omnis suavitas dolor est omne dul
ce amarum est omne decor fedum est
et omne postremo quodcumque quod delec
tari possit molestum est Idem super
Cant. Deus replet in bonis anime
desiderium tunc ipse mee futurus est
plenitudo lucis ipse voluntatis
mee plenitudo pacis ipse memorie
continuatio eternitatis Primum facit ve
ritas dei Secundum facit caritas dei
Tercium perficit summa potestas et eternitas
deus Idem in sermone Deum certa ra
tionale nostrum scientia et ignorancia constat
tamquam scientiis et persuasio scientia tamen
perfectibile ut desiderium eius contemptibile
et certa illud quod dicitur irascibile prius
et ira et leticia necessarium implebit
ergo deus rationale nostrum luce sapie
ita ut penitus nichil nobis desit
in ulla sapientia vel scientia Implebit
et concupiscibile nostrum fonte iustitie

sic ut omnis desideremus eam et ea
penitus repleamur sicut scriptum
est Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam
et quoniam quidem iusticiam quidquid reprimere
debet reprimet quidquid concupiscere concupis
cet et quod hiis omnibus magis appe
tet quod magis sunt appetendum
Iam vero quod dicitur irascibile tunc re
plebitur illud deus perfecta erit in nobis
tranquillitas et in summam iocundita
tem atque leticia replebimur divina pace
Idem Sicut replebit deus animas
nostras tunc sunt in eis scilicet perfecta scientia
iusticia perfecta leticia perfecta sic re
plebitur maiestate eius omnis terra
nostra tunc sunt corpus nostrum in mor
tale agile impassibile configuratum
demumque corpori claritatis sue Idem
eterna beatorum cum sollempnitas est fa
cie ad faciem deum intueri eius dul
cedine sine fastidio saciari ut que
semel habent se scire semper velint
ac eius imperio perfrui sine defectu
Idem super Cant. Quare tristis es ani
ma mea et quare conturbas me spera
in deo quoniam adhuc confitebor illi tunc
videlicet error a racione dolor a voluntate
atque de memoria timor omnis reces
serit et successerint illa que speramus
mira serenitas plena suavitas eterna
securitas Primum faciet in te deus Se
cundum caritas deus Tercium summa po
tentia deus ut sit deus omnia in
omnibus racione nostra recipiente lucem
in conturbabilem voluntate nostra re
cipiente lucem imperturbabile memo
ria nostra perpetuam [illegible] Idem illuc
O vere meridies plenitudo fervoris
et lucis solis status umbrarum consumma
tio [illegible] o lume meridi
anum o vernalis temporis o estiva
venustas o autumpnalis ubertas o
requies ferratio o tuta habitatio et pa
radisus dulce pabulum deus meus. O

pulcritudine et iucunditatis. Nichil ibi for
midabitur nichil ibi fastidietur nichil ibi
deficiat bonitatis summum unum erit
videre deum vivere cum deo esse in deo
Idem super Cant. Ibi videbimus glorie
decorem sanctorum splendore regie
potestatis honore tue ingnoscite patris po
tenciam filii sapienciam et spiritus sancti
benignissimam bonitate Idem ibidem
Egredere paulisper queso anima mea de
carcere et papilione corporis ut in hostio
stans videas dei tui gloriam per transi
ire et pro fructibus primi laboris ante ocu
los tuos pone mercedem quam oculus
non vidit nec auris audivit Idem
qualis erit illa dies cum tibi maria
mater dei choris occurret comitata vir
ginis tua post rubrum mare submer
so cum exercitu suo pharaone tympanum
tenens concinet dicens Cantemus domino &c.
Idem Que enim potest esse maior
hereditas quam contemplari et videre sen
sum pulcritudine sapiencie verbi et veritatis
et luminis et virtutis ineffabilem et ma
gnificam dei naturam considerare et in
super eam que ad dei similitudinem facta est
substantiam contueri Idem in quodam ser
mone super illud psalmi Lauda ierusalem dominum
Lauda ergo et laudes replica qui mu
nitissimis vectibus et inexpugnabilibus
seris clause sunt porte salutis tue
ubi nullus inimicus intrat nec ul
lus amicus exit nulle sunt ibi tempta
ciones nulla seorsum cogitacionum ruina
confundit quia ipse pellis ille contortis
longe est a muris tuis et a finibus
tuis et ille qui semper idem est omnia
in ydemptitate considerat et congregat
Idem Sancti dei vident oculis intuen
tes essentia deitatis nulla corporeorum fan
tasmatum ymaginatione decepti Idem
in sermone de septem beatitudinibus super
illud Math. Beati pauperes spiritu &c. Vide
mus pauperes aliquos qui si veram

haberent paupertatem non adeo pusil
lanimes invenirentur ut prope reges
et tales reges sed hii sunt qui pauperes
esse volunt eo tamen pacto ut nichil
eis desit et sic diligunt paupertatem
ut nullam inopiam paciantur Sunt
et alii mites sed quamdiu nichil dicitur
vel agitur nisi pro eorum arbitrio volu
tatis patebit autem quam longe sunt a
mansuetudine si levis oriatur occasio
turbacionis. Hec autem mansuetudo
quomodo hereditabit terram promissionis
que ante hereditatem deficit Alios quoque
lugentes in deo sed si de corde puro et
consciencia non ficta procederent ille lacri
me non utique tam facile solverentur
in risum Nunc autem cum hinc inde ociosa
et scurrilia verba profluant quam
primus lacrime profluxerit non arbitror
quod hiis aut eis divina consolacio promit
tatur quia quidem post lacrimas de
votas tam facile vilis consolacio ad
mittitur Alii autem vehementer contra
illorum dicta zelantur ut videri possint
esurire et sitire iusticiam quod grande
nimis esset si esset apud eos. De suis quoque
peccatis idem iudicium sed nunc pondus
et pondus utrumque mensura et men
sura abhominacio est apud deum Ira
contra alios tam impudenter qui
inhumaniter estuant semet ipsos aut
tam insipienter quam inutiliter palpant
Sunt et alii misericordes de hiis que ad
ipsos non pertinent qui eciam scanda
lizantur quod non datur omnibus hinc
dantur sic tamen ut ipsi nichil nec in
modico quid gravientur qui si vere mi
sericordes essent de suo primus deberent
facere immo et si non possent de ter
rena substancia de voluntate saltem bo
darent indulgenciam hiis qui contra
se forte peccare videntur Dicunt nihi
quod dulce pigmentum dulce verbum benedic
tum Sunt eciam qui peccata sua confitentur

sic ut possint videri quo desiderio
inmundi cordis id agere Unum enim
in confessione lavant nisi quod ea peccata
que ipsi dicunt alijs ab alijs non possunt
audire pacienter Sunt autem et alij qui
si viderint quempiam vel leviter scan
dalizatum valde solliciti sunt quo
eum in pacem reducere possint et ab hac
videntur pacifici nisi quod eorum quomodo
si forte tamen eos quidquam secundum dictu
ne sint tardius veniunt potius diffi
ciles quam se dari qui minorum si ne
patrem diligent aut dulcius quam ea
prius quererent sibi ipsis Anshelmus
in libro de similitudinibus Preter beatitudi
nis sunt pulcritudo agilitas forti
tudo libertas sanitas voluptas
longevitas sapientia amicicia concor
dia pax honor potestas securitas gau
dium eternitas Ista ut estimo sunt que
preter se et preter quecumque alia ab ho
minibus appetuntur Idem in vita illa et
vel pulcritudo iustorum solis pulcritu
dini que septuplicata qua modo sit
splendidior erit adequabitur Idem ve
locitas agilitatis nos tanta conco
mitabitur ut ipsis angelis dei eque
celeres simus qui de celo ad terras
et e converso dicto vel verbo citius dilabuntur
Idem in futuro seculo sic iustus for
tis erit ut etiam si velit terram com
movere possit et sic e diverso malus
vel iniustus imbecillis erit ut nec
vermes ab oculis suis amovere queat
Idem Gaudium erit iusto intus et
extra gaudium sursum atque deorsum
gaudium circum circa et ubique gaudium
plenum Idem Tunc iusti scient cunc
ta que fecit deus secunda sed tam ea
que preterita sunt quam ea que post modum
sunt futura Ibi etiam a singulis omnes
et ab omnibus singuli cognoscentur
nec quisquam omnino latebit qua patria

qua gente qua de stirpe quibus editus
fuit vel quid etiam in vita sua fecerit
erit Si autem fuit malus cum nec sapientia
predictus tum tantis doloribus urge
bitur ut non solum insipiens verum
omnino fiet et amens Idem in illa vi
ta si fuit malus ad omnia que no
luit cogetur et ab omnibus que volu
erit prohibebitur Idem in illa perfecta
in diversitate in mirabilium angelorum bo
norum et hominum ubi nullus minus di
liget alium quam se ipsum non aliter gau
debit quisque pro singulis quam pro se ipso
Si ergo cor hominis de tanto suo bo
no vix capiet gaudium suum quomodo
capax erit tot et tantorum gaudiorum
Paschasius Que summa et perpetua fe
licitas ubi gloriosus angelorum chorus
exultat ubi prophetarum exultacio ymnis
insignis gaudet ubi martirum populus
in mirabilis ob eternam victorias co
ronatus tripudiat ubi virginum clari
ssima turba letancium effulget unde
ubi confessorum fortitudo letatur ubi cetero
illorum communicatur digni fuerunt qui
precepta domini servantes ad celestes the
sauros patrimonium transtulerunt Fulgen
tius in epistola Sicut per speculum in
tuemur tunc nobis visio manifes
tatur quia nos ipsos et ipsum speculum
et quod quod prius ad esse videmus sed per
speculum divine claritatis ipsum deum ut
est videbimus quantum est possibile no
bis et nos ipsos et omnia alia que
sunt intra et in celo et in inferno
vera et certa sciencia cognoscemus
Beda deus contemplabitur clarissime
in plenitudine divine lucis amabitur
dulcissime in latitudine caritatis pos
sidebitur securissime in longitudine
perpetue hereditatis Idem in omelia na
talis domini super illo Luce ii° Videtis
autem pastores cognoverunt de verbo quod

nō

dem erit et visio dei cognicio eius
est et hec est sola bta hominis vita ip
so dicente ac testante qui nos patri
eius commendans dicit inter alia hec
est autem vita eterna ut cognoscant te so
lum verum deum et quem misisti ihesum
xpm Idem in omel' natalis dni super
illud Luce ij° Venerunt festinantes
Festinemus illum videre in diuina pa
tris ac sua maiestate fulgentem festi
nemus inquam nam tanta beatitudo no
est cum desidia aut torpore querenda sed
alacriter sunt sequenda xpi vestigia
Nam et ipse cursum nostrum data ma
nu iuuare desiderat delectatur quod eius
lus audire Trahe me post te cur
remus in odore vnguentorum tuorum
Idem ibidem hec est sola ac vera beatorum
non solum hominum sed etiam angelorum
vita faciem sui tenere creatoris quam
desiderabat ardenter psalmista cum dicebat
Sitiuit anima mea ad deum viuum quando
veniam etc Leo papa in sermone penthec'
Non in delectacione corporis vite beatitu
do consistit sed in conscia puritate ab omni
labe peccati qui nichil melius delectat
quam consiliorum honestas et operum pul
critudo Idem non te quaquam fuerit
felicitati sed desideres eterne beatitudinis
Idem non cantilenis et gaudijs sed
suspirijs et lacrimis ad veram beatitu
dinem peruenitur Idem ille beatus est qui
fide splendet qui spe gaudet caritate
te feruet qui temperancia viget qui pru
dencia lucet qui iusticia cumulat
qui fortitudine pollet qui humilitate
redolet qui puritate tunc lucet Idem
qui de torrente tribulacionis non
bibit de fonte eterne beatitudinis no
gaudebit vel gustabit Boecius in li°
de consolacione Beatitudo est status om
nium bonorum aggregacione perfectus Idem
beatitudo est summum bonum racionalis pos

sessio Idem beatitudo est summum bonum
quo quis adepto nil amplius de
siderare queat quod si quid afforet
iam summum esse non posset quia re
linqueretur extrinsecus aliquid quod
posset optari Idem perfecta felicitas est
quando quis velis adesse et quodque nolis
abesse Idem in li° de corrupcione ciuitatis
dei Solum summum beatitudinis est con
templacio conditoris vbi rex virginis
filius erit gaudium sempiternum delec
tacio ciuibus opus laus perpetua crea
toris Glo super illud primo Regum xxx
ducenti lassi viri qui cum sarcinis etc
signat infirmos ecclesie qui tamen spi
ritualibus viris currere nequeunt in
via dei sed quia fidem habent et opus
bonum seruant apostoli hoc adamant .i. a xpo
summum beatitudinis cum perfectis accipiunt
Vnde sequitur ibidem et equa pars de
scendenti in epla Beatus non is quem vul
gus appellat adque pecunia magna
confluit Sed ille beatus est cui bonum
omne in animo est erectum et excelsum
et immutabilia calcans Idem in epla
xij ad lucill' Ille beatissimus est et
securus sui possessor qui crastinum
diem non solicitudine expectat Idem
in epla xli ad eundem Cum iocundi
est nichil possidere quam magnificum
est plenum esse nec ex fortuna pendere
Idem in epla ad lucill' lxxxiij Qui
nimis aliquando homines ad deos ire sed
et deus ad homines venit immo in ho
mines Nulla enim beata vel bona mens
sine deo est Idem ad paulum cap. in
Speramus eterno anno et vtamur
foro quod fores contexit donec in
mota felicitas finem malis omnibus
imponat Idem ad lucill' O quando illa
veniat dies qua nemo in honorem
tuum meruit hunc ergo cogitaciones
tue tendant hec tracta hec opta hec
mes qui et intimius fruendis istius

in li. ad asclepium. Si intelligens in
deus dn o asclepiens omni bonorum
tota mente plenissimus Si tu multa
sunt bona et non potius unum in
quo sunt omnia Aristoteles in li° primo
ethicorum Omnis cognicio et prohesis bo
num aliquod cooptat Perfectius autem
dicimus quod propter se est persequibile
quam propter aliud est eligibile Talis autem
felicitas esse videtur hanc enim semper
eligimus propter se et numquam propter
aliud est Omnis ergo prohibet felicem
dicere eum qui secundum virtutem
operatur perfectam et exterioribus suf
ficienter habundat Igitur felicitatis
actus anime secundum virtutem perfectam
omnia cum honesto concordat vom
Aristoteles in 3° thopicorum Omnia quidem
bonum appetunt quod autem propter se e
ligendum eo quod propter aliud magis
magis est eligendum et quod propinquius
est fini et animo quod est ad finem inte
appetibilius Ovidius in li° methamor
ph. ultima semper expectanda dies
homini est dici quod beatus ante obitum
supprema quod funera nemo debet Ca
tho felices obeunt quorum sine cri
mine vita est etc. Prosper in li. epigr
Felices vere faciunt semper quod beatos de
vero et summo gaudia nata bono
Nam mundi ex opibus levis ac pe
ritura voluptas Edita perpetue semina
mortis habet Oratius in li. carminum
Non possidentem multa vocabis recte
beatum Idem ibidem Rectius occupat
nomen beati qui deorum muneribus sa
pienter uti durum quod pauperiem pati
Item Prosper in li. epig. Semper erunt
quod erunt eterna gaudia vite Gau
dendi quia causa erit ipse deus nec
vanos pariet mens diversa volutas
Zenophon in li° de Ciro Cirus ma
ior moriens dixit Nolite arbitrari

consiles et consilii mei karissimi
cum a vobis recessero nusquam aut
nullum me fore nec enim dum eram
vobiscum animum meum videbatis sed eum
esse in hoc corpore ex eis rebus quas
gerebam intelligebatis eundem ergo
esse credite etiam si nullum videbitis
Tullius in li° declamatoria Virtus absque beata
vita esse nequit nec vita beata absque
virtute Idem in tuscul. li° primo Nulla
est celeritas que cum celeritate animi
possit contendere quam manet incorrupta
sui quod simul natura est ut ita ferunt ut pe
netret ac dividat omne celum hoc
eo quod ei demum sedes naturalis erit cum
ad sui simile penetraverit in qua nulla
egens aletur et sustentabitur eisdem
rebus quibus et astra vel angeli sus
tentantur cumque corporis facibus ad
omnes cupiditates inflamari soleamus
perfecto beati erimus cum corporibus relic
tis et cupiditatum et emulacionum ex
pertes fuerimus tantoque nos magis eam
plaudebis rebus perspicientibus quod po
nemus quia et inest in mentibus
nostris insaciabilis quedam dua viden
di cupido qua perspicue visione fruen
tur qui tunc etiam cum has terras
incolentes caligine circumfusi erant
tum acie mentis conspicere cupiebat
quod non solum quia mori miserum est
sed etiam quia nichil mors habet quod
horrendum sit et qui morte non ti
met magnum presidium ad vitam beatam
comparat Idem in li° de senectute Cum
in hiis inclusi corporis compagibus
sumus munere quodam necessitatis et gravi
opere perfungimur Est enim animus celestis
altissimo domicilio depressus et quasi
dimersus in terra locum quedam divine
nature et eternitati quod contrarium O
preclarum diem cum illud ad aliud divinum
animorum concilium ceterum quod perficiscar
cumque ex hac turba et colluvione

dissidencium profiteatur. tumque contra hac
turbe ad viros sapientes et ad ratio
nem meam propone tuum corpus a
me cremandum est quo nemo vir me
lior natus est nemo pietate prestan
tior. Idem in prohib. xiii. Brevis nobis
data est vita sed memoria bene acte
vite perpetua que si non esset longior
quam hec vita quis esset tam amens
qui maximis laboribus et periculis
ad summam laudem gloriamque conten
deret. Apuleius. Origo felicitatis con
virtute manat sola virtus potest for
matissimam facere et absque hac condicionibus
prosperis potest felicitas inveniri. Var
ro non est felicitas que secum fert mi
seriam. Senec. humana felicitas ali
cuius aspergitur adversis ita ut mea
vera felicitas non queratur. Valerius
maximus li. vii. Anaxagoras interro
gatus cuidam quis nam esset beatus
Nemo inquit ex his quos tu felices
existimas sed eum in illo invenies
qui ex omnibus arte constare credunt.
Non enim ille erit diviciis aut hono
ribus habundans sed aut exigui ruris
aut non ambiciose doctrine fidelis
et pertinax cultor secessu quam in fronte
beatior. Eusebius cremonensis. In vera
resurrectione nulla remanebunt indi
cia lepre nulla penitus apparebunt
vulneris vestigia aut debilitates in
carne vitiata non invenientur in corde

De bello. Gregorius in dyalogo. Non
nunquam dominus inquilinus mag
na dona tribuit pro quedam reprehen
sibilia delinquunt ut semper habeant co
tra quod bella gerant et devictis
magnis hostibus mente non erigantur
quia eos adhuc adversarii etiam minimi
fatigant. Idem in moralibus. Semper adver
titate et labore adversarii et quere in
fra de certamine et labore. Item infra de
militibus. Item infra de pugna. Aug.
in li. xix. de civitate dei ca. xii. Hac
intencione ystinum bellum geritur ut pax
acquiratur. Idem in epistola ad comitem
Esto etiam bellando pacificus ut eos
quos expugnas ad pacis unitatem
vincendo perducas. Idem. Hoste pug
nante necessitas perimat non voluntas
et sicut bellanti et resistenti violen
cia redditur ita victo vel capto misericordia iam
debetur maxime quo pacis non timetur
perturbacio. Idem super Josue. viii. Jus
tus cum bellare fas sit cum iustum
bellum susceperit utrum aperte pugnet an
ex insidiis nichil ad iusticiam pertinet. Idem
ad bonifacium comitem. Noli existimare
quere infra de militibus. Idem in li.
questionum et habetur. xxiii. q. ii. Justa bel
la diffiniri solent que ulciscuntur
iniurias si gens et civitas impete
nda est que vel vindicare neglexerit
quod a suis improbe factum est vel
reddere quod per iniuriam ablatum est
sed hoc genus belli sine dubio iustum
est quod deus imperat qui novit quid
cuique fieri debeat in quo bello duc
tor exercitus vel ipse populus non tam auc
tor belli quam minister iudicandus est.
Ambro. li. i. de officiis. Non in infe
rendo sed depellendo iniuria lex vir
tutis qui enim non repellit a socio
iniuriam si potest tam est in vicio
quam ille qui facit. Anastasius papa. Qui
potest obviare et perturbare perversos
et non facit nichil est aliud quam
eorum impietati favere nec caret scrupu
lo societatis occulte qui manifesto
facinori desinit obviare. xxiii. q. iii.
Nota ad hoc quod bellum sit iustum vel
licitum exiguntur quinque. Primum est quod
persone liceat sanguinem fundere alias
bellabit pro victu [illegible] substitutum vel pro pla

tus ecclesiasticus sed tamen porrigit ut
habeat ius gladii alias clericus non licet
pugnare. Secundum est ut non fiat animo
ultionis vel odii tamen. Tercium propter recu
peratione rerum aut defensione dampnorum
tum ut cum alias subsistere non possit
aut habere pacem. Quartum auctoritas eius
qui potest licentiare bellum, scilicet imperator
vel alius princeps non recognoscens
superiorem. Ysidorus libro xviii ethimologiarum et habetur
xxiii q. ii ca. 1 Justum bellum est quod
ex edicto principis geritur de rebus
repetendis aut propulsandarum hostium
causa. Idem undecim Champulus dictus
ducentorum militum quia bellum primo
manu incipiebat. Tullius de officiis
Bellum ita suscipiatur ut nichil aliud nisi
pax quesita videatur. Codice de cadu
cis tollendis libro primo quod belli calami
tas introduxit hoc pacis lenitas so
pire debet. Plura quere infra de certa
mine et labore. Item infra de militibus
et stipendiis. Item infra de pugna.

De beneficiis. Ambrosius in hymnario
Beneficium largientis prebenti ma
gis prodest quam suscipienti. Nam ima
quod ad indigentem pervenit sed gratia
multiplicate mercedis permanet tri
buenti. Idem beneficium se reputabat ac
cepisse Theodosius imperator cum roga
batur ignoscere et tunc venie propinqui
or erat cum fuisset iracundie commo
tio maior. Seneca in libro de beneficiis
habet inter duos beneficii lex est ut unus
obliviscatur dati sed alter semper memor
sit accepti. Taceat qui dedit sed nar
ret qui beneficium accepit. Idem quod
volens gratum esse illud vere efficia
cit demus quomodo vellemus accipere
cito sine aliqua difficultate libenter
ante omnia. Idem maxime delectum est
ubi dans tamquam in manis et maxime(?)
bus beneficiis usurpare gloriam benefi
cii. Idem libro 3o de beneficiis Ingratus
est qui dissimulat beneficium reddere quando
reddendum est sed magis ingratus est qui
non reddidit. Omnium ingratissimus autem est
qui oblitus est. Apparet enim illum non
sepe cogitasse de reddendo cui obrepsit
oblivio. Plura quere infra de liberalitate.
Aristoteles in viii ethicorum. Super excellenti
benefactori debetur honoris exhibitio
sed indigenti lucri exhibitio. Augustinus in en
chiridion et habetur in decretis di. xlv.
Et qui emendat multa bona sine bene
ficia prestantur invitis quando eorum consulitur
utilitati non voluntati qua ipsi sibi
met inveniuntur inimici. Plinius philosophus
Cumulare largitatem sed prudenciam continentem
caveamus. Idem Cum beneficia sua ver
bis adornat non ideo predicant quia
fecerunt sed ut predicantur fecisse credunt.
Idem beneficia nostra nullo modo melius
tueri quam augendo possumus perpetue
cum accipiens ea tam graviter invi
pretetur ut dum priora accepit pos
teriora accipere vereatur. Symonides cum
interrogaretur quid inter homines facile
consenesceret, respondit beneficium. De beneficiis
ecclesiasticis quere in decretis et in decretalibus.

De beneficiatis. Gregorius in registro
Sicut ecclesia res proprias amittere
non debet ita rapacitatis ardore alie
nas invadere non oportet. Idem Lau
dabile studium et conveniens est cuncto et
religioso gratum deo patrem terrenis
preferre compendiis semper veritatis lu
crum sectari. Idem super illo verbo Johannis vi
Amen amen dico vobis queritis me
non quia vidistis signa sed quia de pa
nibus meis manducastis. Gregorius Pecorum
personam dominus illos intra sanctam ecclesiam
detestatur qui per sacros ordines adeo
non propinquantes et non in eisdem ordi
nibus virtutum merita sed intus presentis co
modo requirunt. Nec cogitant quid
bene vivendo facere debeant sed quo

cupienda compendia fortiant. August.
de ulbus dni. Clericus si non contentus
fuit de stipendiis que de altari dno
iubente consequit*r* sed cotidie intimo mia
vendit intercessiones munera libenter am
plectitur hic negociator magis quam
clericus dici potest. Idem. Si privatim no
bis sufficiant que possidemus non sunt
illa nostra sed pauperum quorum procurationem
quodammodo gerimus non proprietatem nobis
usurpatione dampnabili vendicemus.
Idem et habetur xii q. i. non est eorum
fugare clericum et a se repellere pauperum
manum xii q. i. ca° nolo. Ambro. li. de
offic. et habetur xii q. ii. Aurum habet
ecclesia non ut servet sed ut eroget et sub
veniat in necessitatibus. Quibus est enim
servare vasa viventium pauperum quam mor
tua metallorum ornatus sacramentorum
redemptio pauperum est et captivorum.
Et vere illa sunt vasa preciosa que re
dimunt animas a morte. Ille verus the
saurus dni qui operatur quod sanguis
eius operatus est. In hiis enim ge
neribus vasa ecclesie etiam initiata
vel consecrata confringere vel conflare et
vendere licet. Ieron. ad heliodorum xii
q. xii. Gloria episcopi est opibus pauperum
providere ignominia sacerdotis est propriis
insudare diviciis natus in paupere
domo in tugurio rusticano qui vix
milio pane rugientem ventrem poteram
saturare nunc similam et mella fas
tidio. Idem Damaso. Quodcumque habent
clerici pauperum est et domus illorum omnibus
debent esse communes susceptioni peregrinorum
et hospitum invigilare debent xii q.
i. Idem ibidem. Clerici qui bonis parentum
et opibus propinquorum sustentari possunt
si quod pauperum est accipiunt sacrile
gium profecto committunt in dubio et con

mittunt et pauperum talia iudicium
sibi manducant et bibunt xvi q. i. Q̄uo-
niam. Idem. Viris apostolicis et evangeliza
toribus Christi in necessariis usibus nolle quod
quam tribuere se ipsum condempnare est xvi
q. i. Leo papa xii q. ii. Episcopi velut eccle
sie tamquam velut commendatariis non tam
quam propriis utantur. Prosper in li° de vita
contemplativa. Paulinus et Hilarius
episcopi tales ac tanti viri volentes proprium
fieri discipuli renunciaverunt omnibus
que habebant qui non possessores sed
ut procuratores facultates ecclesie pos
sidebant et idcirco scientes nichil
aliud esse res ecclesie nisi vota fidelium
et precia peccatorum ac patrimonium pauperum
non eas vendicaverunt in usus suos
ut res proprias sed ut commendatas pau
peribus diviserunt. Bern. in epistola ad
Fulconem. Quod quod preter victum necessarium
ac simplicem vestitum de altari retines
tuum non est rapina est sacrilegium
est. Idem. Conceditur tibi ut sibi bene
deservis de altario vivas non autem
ut de altario luxurieris et ut de al
tario superbias et inde compares tibi
frena vel aurea vel argentea sellas
que depictas varia grisea que pellicea
caltaria de cancellaria denique plus cal
caria quam altaria splendent. Idem ad
Henricum. Clamant nudi famelici con
querentes et dicunt nobis fame et fri
gore morientibus quid conferunt
tot mutatoria vestium vel contexta
vestitus vel plicata in manticis vestrum
est quod expenditis nobis subtrahi
tur crudeliter quod vos expenditis inaniter.
Idem super Cant. Timeant clerici timeant
autem ministri ecclesiarum dei qui interius
sedeo quas possident tam iniqua
gerunt ut stipendiis que sufficere
debeant minime sint contenti sed

superflua quibus egenum foveri sustentandi impie sacrilege qz sibi retinent
et expendunt in usus sue superbie atque luxurie victum pauperum consumunt
non verentur duplici profecto iniquitate peccantes eo quod et aliena diripiunt
et sacris elemosinis in suis vanitatibus et turpitudinibus abutuntur
Idem in quadam epistola Honores et dignitates ecclesiasticas non ignoro deberi
hiis qui eas digne et secundum deum administrare et velint et possint Idem
in libro de contemptu mundi Ve ve tibi clerice ve mors in olla mors in al-
la carnium mors in deliciis est non modo quia secus introitum delectationis
posita est sed ob id maxime quia ipsa peccata sunt que comedis ac
si propria tibi minus sufficere videantur Salliatus ergo esto tamquam redditu-
rus racionem dignos precio generis fundere dignos quoque fructus penitentie agere
Idem in eodem O terribilis deus in consiliis super filios hominum Venient
ante tribunal christi et tunc audietur pauperum querela gravius accusatorum durat
quia quorum miserie stipendiis non debuerant peccata Idem in eodem Quando
poterit esse vestitus contentus qui hoc animo intravit ut stipendia cleri in
usus voluptatis congreget seu expendat Triplex ergo funiculus
qui difficile rumpitur misere trahit clericum in primis peccatorum quia
et impure intrat et indigne ministrat et ipso fructu abutitur quem
expectat Idem in eodem Ordinavit deus hiis qui evangelio serviunt non de
evangelio querere divicias vel ornatum sed tamen vivere ut ait apostolus paulus
ut videlicet sint contenti corporis alimen-

to non luxure gule incitamentu vel li-
bidinis incentiva et quibus tegantur non quibus ornentur accipe Idem in eodem
de altario uiquit apostolus vivat non superbiat non luxuriet denique non
ditetur non construat sibi tamquam plane dignam omnem ecclesiam sinagogam
... ditior fiat qui sibi de bonis ecclesie ampla palacia fabricet
et mutans quadrata rotundis et rotunda quadratis nec loculos
inde congreget nec in vanitate aut superfluitate dispergat non ex-
tollat de facultatibus ecclesie consanguineos aut nepotes aut neptes
nec filias ducat in Idem omnes que
sua sunt querunt non que ihesu christi ministri christi non sunt sed ser-
viunt antichristo honorati incedunt de bonis domini sui qui suo domino
honorem non deferunt nec impendunt. Unde ille queso que videos
cottidie meretricius nitor histrionicus habitus regius ap-
paratus in frenis et pectoribus. Unde queso est aurum et argentum in frenis
et sellis et calcaribus deaurata plus aut calcaria quam altaria ful-
gent Quorum nec salus curatur nec casus reputatur qui cum sint
de patrimonio crucifixi saturati dilatati impinguati et incrassati
non compatiuntur quidem super contri-
cione Yoseph Idem in sermone mat-
theo dicturus est deus in novissimo
die iudicii Illud quod acquisivi
sanguine proprio vos consumpsistis in ap-
paratu regio quod acquisivi sputis et flagellis vos consumpsistis in
iuriatis et scutellis quod acquisivi in corona spinea portando vos
consumpsistis plumaria mollia capitum

no
no

supportando quod acetum fel et
acetum potandi vos conspuistis vi
no et nectare inebriando quod ac
cusum manibus crucifixoris vos
consuperasti tu alios et tapillis Idem
Bern. passim et quere infra de eleemos.
Idem in li. de consideracione ad Eugenium
papam. Quare dabis michi de mediis prepositorum
qui non plus inquirerent subditorum
marsupia evacuandis quam eorum
vicia extirpandis ubi est qui ora
do flectat iram dei qui predicet
annum placabilem domino leniora loquuntur
sed graviora gravamus habent in
dicium

De beneficiis dei Aug. super illud
Aggei Gaudium est angelis
dei in celo et in terra providemus si
possumus et quere infra de Christi ira
et pietate Aug. super illud Luce Pe
tite et accipietis et non tantum hor
taretur ut peteremus nisi dare vel
let quod petimus et quere infra
de ira Christi et pietate Item plura
quere infra de creatura corporali Idem
dedit nobis deus esse et que infra
de homine et eius dignitate Greg.
in sermone de dignitate condicionis hu
mane. Beneficia a deo nobis collata
nec modum habere potuimus nec nume
re nec finem quippe cum nec sen
sus ad intelligendum sufficiat nec
lingua suppetat ad laudandum nec si to
tum tempus vite occupet omnes absque
quia laudes teneant gratiarum actionibus
insistant potest homo pensare quid
debeas deo rependere Idem in quodam
sermone in hoc omne nimium homi
lene est in comparacione donorum Nu
mera beneficia dei si potes et tunc
considera si ingratus et quere infra
de Christi ira et pietate Item plura
que infra de creatura corporali Item
infra de laude vera quid debeas deo re
pendere Idem in quodam sermone Damas
cenus in sermone de quinquagesima
in Christo Item liberalis est iste mag
nus et salus et naturaliter bonus
deus qui in collacione donorum suorum
plus gaudet ipse qui confert benefi
cia quam ille qui suscipit dona sa
lutis ab ipso Beda in sermone de
die iudicii Certum est hominem quod si bene
ficia dei nostri que nullis precedentibus
meritis nostris nobis a deo collata sunt
assidue cogitaremus aut nulla nobis
peccata dominarentur aut cito per penitenciam cor
rigerentur Idem Quis enim mente con
cipere non dicam ulterius exprimere potest
quanta sunt circa nos beneficia di
vina effecit enim nos cum non esse
mus redemit cum perissemus et in
super celorum nobis gaudia repromi
sit Ut hec plenius intelligamus atten
te pietatem et devote quere infra de
religione Bern. in sermone quorum
quod non emolliunt nos dei beneficia non
alliciunt promissa non corrigunt fla
gella non terrent supplicia eterna
Idem Quis cogitare sufficiat qua
liter deus dominus noster prevenerat nos
venit ad nos subvenerit nobis illa
singularis divina maiestas voluit enim
mori ut viveremus servire ut regna
remus exulare ut repatriaremus
denique ad opera vilissima inclinata
est ut nos constitueret super omnia
opera sua Seneca de beneficiis Si do
mus tibi donetur in qua resplendeat
aliquid marmoris non mediocre mu
nus vocabis et unde tibi iste quem
trahis spiritus unde tibi ista lux per quam
actus vite tue disponis et ordinas
nonne si gratus es dices Deus no
bis hec omnia dedit erit ergo michi
semper ille deus Idem plura ac ma

omnia beneficia refert deus in nos
sine spe recipiendi quia nec ipso
collato quoque eget nec nos ei quicquam
quod conferre possimus si vellemus
plura quere supra de christo vnica. Aristoteles
in viii° ethicorum. Duo sunt quorum bene
ficiis nullus potest sufficienter recom
pensare scilicet deus et pater

De beniuolencia et benignita
te. Ambrosius i de officiis. Beniuo
lencia est tamquam fons aque refici
ens sicienti tamquam lumen quod ceteris
aliis lucet nec illis desunt qui de
suo lumine aliis lumen accendunt. I
dem ibidem. Beniuolencia est quasi
mens quedam parens omnium que ami
ciciam copulat et connectit in omnibus
filiis fidelis in prosperis leta et in tris
tibus bene mesta. Idem ibidem. Tolle be
niuolenciam ex hominum vsu si erit tam
quam si solem tulleris ex hoc mundo quia
sine ea hominum vsus esse non potest.
Idem ibidem. Augetur beniuolencia cetu
communione fidei consorcio inicande so
cietate suscipiende gracie necitudine
iusticiorum communione sed inter disparis
mores et studia contraria beniuolencia
esse non potest. Tullius in fine ii° de
rethorica. Pietas est beniuolencia
in parentes. plura quere supra de ami
cicia. Item infra de pietate

De benignitate. Ieronimus super
epistola ad Gallatas dicit quod sto
ici diffinientes benignitatem dicunt
quod benignitas est virtus sponte ad
benefaciendum exposita. Idem ibidem.
Benignitas est virtus lenis blan
da tranquilla omnium bonorum apta con
formacio inuitans ad sui familia
ritatem dulcis alloquio et moribus
temperata

De bygamis. Ambrosius in libro de
officiis et Decretum di. xxvi. Vnica tantum.
Bygamum dicimus non solum qui post
baptismum coniugia frequentauit sed eciam
qui ante baptismum vnam et post bap
tismum alteram habuisse probantur. Idem
ibidem. Qui sine crimine vnius vxo
ris est vir non prohibetur ad legem sacer
docii suscipiendi. qui autem iterauit co
niugium culpam quidem non habet co
inquinacionis sed prerogatiua exuitur sa
cerdocii. Idem ibidem. In coniugio non
culpa sed lex. Et quere supra de bap
tismo. Augustinus super epistola ad titum et
Decretum di. xxvi. Acutius intelligunt
qui nec eum qui cathecuminus vel pa
ganus habuit vnam et post baptismum
alteram ordinandum censuerunt quia
de sacramento agitur non de peccato
propter sanctitatem sacramenti. sicut femina
si cathecumina viciata est non potest
post baptisma inter dei virgines con
secrari. Ita non absurde insinuatur
bygamum non peccasse sed normam
sacramenti amisisse non ad vite me
ritum sed ad ordinacionis signaculum
vnius enim vxoris vir ecclesie signi
ficat ex omnibus gentibus vnita
tem carne vni viro christo subditam
Nota quod iiii^or assignantur raciones quare	nota
bigamus non potest promoueri. Vna
propter defectum sacramenti quia non est
ibi sacramentum vnitatis cum carnem suam
diuiserit in plures ut supra dictum est
ex dictis Augustini. Secunda vero est propter
prerogatiuam ordinum ut supra dictum
est ex verbis Ambrosii. Tercia racio est prop
ter signum incontinencie ex eo quod commuta
tus sunt ad aliam ut apparet Decretum su
per xxxiv. di. Presumpsit ubi dicitur
quod tale ministerium sola continencia o
portet impleri. Quarta racio est
ex eo quod non habet bygamus fronte
alios exhortandi ad castitatem

vel viduitate unde dicit Ambrosius Quomodo potest hortator esse viduitatis ille qui coniugia frequentaverit xxxii. di. Una tantum Iohannes in epistola Cum senectute quere infra de castitate triplici

De blasphemia Gregorius in moralibus filii in cordibus suis deo maledixerunt cum bona in aperto gererent sed in occulto noxia moliuntur Idem ibidem Deo quippe maledicunt cum se et ab illo vires accepisse intelligunt sed tamen de eius muneribus propriam laudem querunt Augustinus de vera religione Blasphemia est est proprie quando de ipso deo falsa dicuntur et ideo peius est blasphemare quam peierare quia peierando falsis rebus testis adhibetur deus sed blasphemando de ipso deo falsa dicuntur Idem super Iohannem flagellatus est christus flagellis iudeorum sed non minus flagellatur blasphemiis falsorum christianorum Idem Non minus peccant qui blasphemant christum regnantem in celis quam qui crucifixerunt christum ambulantem in terris Ambrosius libro primo de interpellatione Iob Bonum est tacere dum compellatur qui maledicit Bonum est quando convicia refellere ne et nos inter blasphematores censeamur provocantes igitur huiusmodi peccatum sicut Iob qui silencio suo redarguebat conviciantes Iohannes super epistolam ad Tytum Neminem blasphemare non simpliciter accipitur nec cum ait Neminem hominem blasphemare sed absolute ait neminem scilicet non deum non angelum nec aliam dei creaturam omnia quippe que a deo facta sunt valde bona sunt et ideo maledici non debent Beda Quod olim ad literam faciebant iudei hoc faciunt hodie falsi christiani nam christus qui tunc cedebatur colaphis iudeorum nunc ceditur blasphemiis falsorum christianorum Crisostomus super Iohannem Glorificemus deum non per fidem solum sed etiam per vitam quia nequaquam aliter nos erit gloria sed blasphemia non enim ita blasphematur deus a gentili inquinato sicut a christiano Augustinus in xxx iiii. Non solum maledicit qui simoniam maledicendo contra deum profert sed etiam ille qui sub nomine christiano male agit turpiter vivit quia talis nomen dei coram aliis blasphemari facit Haymo super Cantica Blasphemia est quando vel contumeliam inferre in iniuriam creatoris Glossa super illud Ysaie xviii. Populum terribilem, dicit propter blasphemie comparationem levius est Glossa super psalmum lxxiii. Gravius peccat contemptor sedentis in celo maiestatis quam crucifixor ambulantis in terra paupertatis Bernhardus Fugienda est curiositas quere infra de verbis Rex Caveto ne quis pretium quere infra de precio Item plura quere infra de maledictione Item de contumelia

De bonitate et bono Gregorius in moralibus Hii veraciter boni sunt qui in bonitate persistere etiam inter malos possunt Idem Bonum quod agimus per intentionem bonam semper ad celestia elevemus Idem Quantum in bono proficimus tunc etiam bona de aliis sentiamus Idem illa bona sunt non deo accepta que ante eius oculos malorum opum admixtione maculantur Idem bona que hominibus innotescant sine periculo nequeunt esse possessa Idem in dyalogo Occulta

videntur bona sed non sunt bona quia
non bono animo fiunt Idem in re
gistro Bonum nemo sine dubio faci
tis si bona volentibus vos operem
fecitis Idem Cito bonum amittitur
nisi largiendo custoditur Quod autem
rectum et honestum est et causa
virtutis id solum arbitror esse
bonum Aug. in li. de natura boni
Omne bonum a deo est Omnis autem
natura bona est ergo omnis natura
a deo est Idem ibidem Omnia quan
to magis moderata speciosa et ordi
nata sunt tanto magis bona sunt
et hec tria ubi magna sunt magna
bona sunt ubi parva sunt parva
bona sunt ubi nulla nulla bona sunt
Idem Bone quippe nisi bona deus
Idem ibidem [illegible] quantum
bonum sit deus qui nulli bene est
qui ab ipso recedit Idem in libro de
libero arbitrio Bonum aliquod est
homo et melius eo quod precepti
domini capax est et adhuc melius quod
preceptum iam cepit virtutem adhuc
melius quod cum precepto paruit
et potius omnibus melius tamen et
ne sapientie lumine beatus erit Idem
ad inquisitiones Januarii li. 2o Quod
neque contra fidem neque contra bo
nos mores iniungitur indifferenter
est habendum et pro eorum inter quos
vivitur societate servandum est Idem
in li. de duabus animabus Cogni
tio summi mali sine cognitione sum
mi boni non potest homini contingere
Summum autem bonum id est quo superius
esse nichil potest bonum est deum vi
dere et nescio quid huic bono com
parari queat Idem in li. de bono co
niugali Habemus tum temporaliter ille
est melior qui bonum aliquod am
plius quam alius habet excellens at

est sive omnia bona vel media qui
magnum bonum cum magno malo
quia melius est sive zachei statu
ram cum sanctitate quam golie cum
febre Idem ad publicolam et habetur
indictio [?] xxiiii q. v. De occidendis
Absit ut ea que propter bonum et lici
tum et honestum facimus aut
habemus si quid preter hec preter nostram
voluntatem cuiquam mali acciderit
nobis imputetur alioquin nec ferra
menta domestica vel agrestia sunt
habenda ne quis eis vel se vel alterum
interimat nec arbor est plantanda
ne quis se suspendat in illis nec
fenestra facienda ne per hanc se se
quisque precipitet in abissum et quid
plura commemorem quod est in usu
hominum bono ac licito unde non pos
sit pernicies irrogari Idem de verbis
domini Potes aurum perdere etiam no
lens potes perdere domum potes
honores potes denique casu per
dere salutem etiam ipsam potes ipsam
animam perdere salutem etiam ipsam
potes animi bonum autem quo vere
bonus es nec invitus accipis nec
invitus amittis Idem in 2o libro
de libero arbitrio Virtutes quibus
vivitur magna bona sunt pote
rie vero animi sine quibus nec rec
te vivi non potest media bona
sunt et infima vel minima sunt
bona corporalia medijs et minimis
potest aliquis male uti magnis
vero non Leo pa. in sermone Gaude
bonitas et innocentia gaude peni
tus et constantia quia ubique secura
es et illesa Tu enim temptata pro
ficis Tu humilians erigis Tu pug
nas vincis si occideris coronaris Idem

Bonitatem hec proprium est ut inter nebulas fulgeat. Impietas autem et malicia etiam si in lumine fuit tenebrescit. Idem in 2o de compunctione cordis. Ignoras quantum bonum sit placere deo si enim scires tunc nichil aliud mercedis muneris computares nescis quia maior et maior debetur tibi merces quod non spe mercedis operaris sed tantum studio placendi deo tuo. Idem in li. de lapsis. Non est profecto securus et bonus. Ambros. de bonitate presbyteri in marcian x. Qui timent te videbunt me et letabuntur. Est enim naturaliter insitum et gratis adeo datum bonis hominibus ut virtutes et bonitates suas in aliis amene. Perfectioribus ergo hominibus aspectus boni viri leticia est plerisque vero correctionis admonitio improbis vero bonorum visorum tribulatione torquentur. Plura quere iterum. Bern. in epistola. Inter bonos bonum esse salutem habet inter malos autem bonum esse etiam laudem habet. Illud tante felicitatis est quante et difficultatis quale nempe est illud tangere picem et non inquinari abire in igne sine lesione vel periculo. Idem. Fac tamen consilio non tamen omnium aut quorumlibet sed tantum bonorum. Bonos ergo in consilio bonos in obsequio bonos etiam habeas contubernales qui vite tue et honestatis sint et custodes et testes. Idem in so dni preceptum et quere infra de consilio. Idem in epistola. Nunquam profecto bonus est qui non vult esse melior et ubi incipit nolle melior esse ibi desinit etiam bonus esse. Idem in vita virtutum et bonorum operum non progredi regredi est. Idem super Cant. Non mediocris profecto titulus est virtutis inter pravos vivere bonum et inter malignantes candore innocentie retinere et morum lenitate. Idem ad fratres de monte dei. Bonitas et virtus vult doceri non subtilitate questionum labore sed scitum amore. Idem in li. de amore dei. Bonus homo spiritu sapientie et bonitatis illustratus et dei gratia perfusus omnibus placet et ab omnibus commendatur. Ipsi etiam adversarii videntes eum honorant et timent et reverentur quia et si bonum non velit imitari nequiciam dissimulare tamen non potest naturam. Seneca in epistola. Nulla est sine deo mens bona. Idem. Magna pars bonitatis est velle fieri bonum. Idem. Nullius boni sine socio iocunda est possessio. Idem ad luc. epistola xi. Aliquis vir bonus eligendus est nobis ac ante oculos nostros habendus ut tamquam illo spectante vivamus et omnia tamquam illo vidente faciamus. Nisi enim ad regulam prava non corriges. Plura quere infra de societate bona. Item infra de parte bona. Item ad luc. in epistola lxxx. Est autem bonitas pessimus esse meliorem. Tull. in li. 3o de offic. Vir bonus et iustus nichil cuiquam quod in se transferret detrahat. Idem. Vir bonus non solet facere sed nec cogitare quod audere non audeat. Greg. in omelia dominica xx post penth. Boni enim soli nunquam sunt nisi in celo et mali soli nunquam sunt nisi in inferno. Hec autem vita que inter celum et infernum posita est sicut in medio subsistit utrasque partes communiter recipitur quos tamen sancta mater ecclesia nunc indistincte

sustapit et postmodum in egressio
ne distrexit Ergo boni estis qui
diu in hac vita subsistitis malos equa
nimiter tolleratis Nam quisquis malos
non tollerat etc. quere infra de discr.
Idem in mor. Incassum quippe a
gitur bonum si ante vite terminum de
seratur quia frustra velociter currit
qui prius quam ad metas veniat de
ficit Ysid. de summo bono Bonum non
incepisse sed perfecisse virtus est Ie
ronimus super epistula ad Gallat. Boni
tas est virtus ad benefaciendum ex
posita vel benignitas est virtus prope
fervet ipsam Idem contra vigilancium
Ex semel fecisse bonum est non potest
malum esse si frequenter fiat Dyon.
in li. de divinis nominibus Bonum est
diffusivum sui Idem Bonum in singulis
tamen perfecte inest perfecta facit et inte
gra et pura et optima minus vero
ipsum participancia sunt imperfecta Ambr.
li. 2o de offic. Popularis et amabilis
grata est bonitas nichil est quod tam
facile sensibus illabitur humanis I
dem in li. de virginibus Plerique venus
tiores esse nolunt ut boni videantur
sed nichil simulatum aut fictum vere
bonitatis certissimum est Idem de bo
no mortis Pande nobis illud bonum
in quo sunt omnia bona Idem in epistula
ad Hyreum si hoc unum et summum bo
num sicut pro comparabili ac delecta
bili anima gustavit incredibiliter
concupiscat Aug. ad Marcellinum de bap
tismo parvulorum li. i. Duo hec scilicet
bonum et malum et alia duo scilicet
usus bonus et usus malus sibi
met adiuncta iiiior diversitates faciunt bene
cum utitur bono continentia dedicatus
ydolo Item male utitur malo concupiscenciam
relaxans adulterio sed bene utitur ma
lo concupiscenciam restringens coniugio vel
matrimonio Plura quere infra de compa
tione bona Idem bonum quod habent
impii quere infra de gaudio Idem
in sermone de innocentibus Esto bonus
quia habes bona quere infra de divi
tiis Idem in li. de continencia Tanta
est omnipotentis bonitas dei ut etiam
de malis possit facere bona scilicet in
ignoscendo sive sanando sive ad utilita
tem coaptando sive in ipsis puniendo vindi
cando Idem li. vi de trinitate ca. xxvi
In rebus spiritualibus cum maiori mi
nor adheret sic creatura illa fit ma
ior quam prius erat sed non ille In hys
autem rebus que non mole magna
sunt maius esse idem est quod est me
lius esse Melior autem fit spiritus ali
cuius creature cum adheret quam si
non adhereat et ideo etiam maior
quia melior est Qui ergo adheret
deo unus est spiritus Idem in viiio
li. de trinitate ca. iiii Tolle hoc et il
lud bonum et vide si potes ipsum bonum
deum videbis non aliquo bono aliud
bonum sed ipsum bonum omnis
boni bonum Idem ibidem ca. x Cum
potueris bonus aliis omnibus detrac
tis vel circumspectis perspicere ipsum per se
bonum tunc perspicies deum Cum si
perfecte inheseris continuo beatificaberis
Pudeat ergo cum alia que sunt tibi
deum non amentur nisi quia ei inhe
rendum bonum ipsum unde bona sunt
omnia Hoc est enim bonum in quo vi
vimus et sumus et quo absente nec
esse possumus Tullius de paradoxis
Quod rectum et honestum et cum vir
tute est solum hoc opinor bonum esse
Idem potest nec bene esse cuiquam ma
lo Idem in li. de amicicia Boni dili
gunt bonos quasi propinquitate con
iunctos atque natura plura quere in

sup. de amicicia Item infra de inte
ncione Item sup. de amore eternum bo
ni Hermes qui et mercurius trimegis
tus in li. ad asclepium Si intelliges
inde eius deum o asclepi et cum bo
norum tota mente plenissime si tam
multa sunt bona et non potius unum
bonum in quo sunt omnia Aristoteles in
tercio Topicorum omnia quod bonum ap
petunt Idem in principio ethicorum Omnis
cognicio et proheresis bonum aliquod
optat Boecius li. 3o de con. phi.
Est mentibus hominum veri boni
naturaliter inserta cupiditas De bonis
operibus quere infra de opere de bona
intencione quere infra de i. De Boni
tate dei quere infra de deo De bo
na vita quere infra de vita et vita
De bona societate quere infra de socie
tate De bonitate doctrine quere in
fra de d. De bonis xpianis quere
infra de bono x

De breuitate et instabilitate
hominis vite Greg. in mor.
xi. li. sup. illud Job Et nunquam in eodem
statu permanet hoc ipsum vite tot
tidie a vita transire est qua dum in
fancia ad pueriaciam pueritia ad adolescen
ciam Adolescencia ad iuventutem iuven
tus ad senectutem senectus transit ad
mortem in cursu vite prius ipsis
suis augmentis ad detrimentum im
pellitur Idem carnales mentes id
circo presencia diligunt quia vita tem
poris quam fugitiua sit minime perpendunt
Nam si velocitate transitus eius as
picerent hanc etiam prosperante minime ad
amarent Idem in mor. li. xxii. sup.
Job xxxii Nescio quidem subsistam
et postmodum tollat me factor meus
quantumcumque enim longum fuit tempus
vite presentis eo ipso breue est quo per
manens non est nobis omne dignum est

ut diutinum iudicet quod quia fine tran
silitur Idem in xxvi. li. super
illud Job xxxiiii Subito morientur
et ipso cottidiano momento quo vi
uimus incessanter a vita transimus ita
ut viuendi nobis spacium unde crescere
creditur inde decrescat Plura quere
infra de morte Idem in xvi mor.
Breuiandum quod creauit et ordinauit
nos et quere infra de dispensacione
dei Idem in li. viiio Illi vitam pre
sentem quasi permanentem diligunt qui
quanta sit vite sequentis eternitas non
attendunt dum quia soliditatem perhenni
tatis non considerant exilium patriam
tenebras lucem cursum stacionem
putant Qui enim maiora nesciunt
indicare de minimis nequaquam possunt
Idem in registro Vita presens navi
ganti similis est Is namque qui
nauigat stet sedeat iaceat semper
ultimus vadit quia navis impulsu
ducitur ita et nos sumus quia siue
vigilantes siue dormientes siue
iacentes siue stantes siue ambulan
tes siue volentes siue nolentes
per momenta temporum cottidie ad finem
vite perducimur Idem in omelia Fron
tis hominis mundi ruina est ad hoc
enim floret ut cadat ad hoc blan
ditur ut decipiat ad hoc germinat
ut quodcumque germinaverit cladibus co
primatur Idem xvi mor. Quos inf
torum est tanto solercius presentem vi
tam quam sit fugitiua cogitare quan
to studiosius noverunt celestis
patrie bona perpendere eterna Idem
in ix mor. Ipso usu vite humane
cottidie veterascimus et ab interioribus
exterioribus bonis impulsu et
nisi nos visitans superna vel ad amo
rem eius compungendo vivificet vel
ad terrorem flagellando restauret

repentino lapsu mens mea funditus
tota destruitur que prius innovata
falsis consolacionibus videbatur
Aug. de civitate dei li. xiij Quid quid
hic vivitur de spacio vite minuitur minusque
restat ut omnino nichil aliud sit tem
pus huius vite nisi velox quidam
cursus ad mortem in quo nemo pau
lulum stare vel tardius ire permittitur
sed omnes pari gressu currere perur
gentur Idem in li. confess. Quo ma
gis homines crescunt ut sint eo ma
gis festinant ut non sint Idem in
nichil est diuturnum in quo aliquid e
extremum sed et omnia seculorum spacia
sunt finita et si eternitati com
parentur non tam exigua estimanda
sunt quam nulla Idem In nullis in
hoc tempore vivitur nisi ad acquirere
meritum quo in eternitate vivamus
Idem non est audacia sed dementia
vivere in eodem statu in quo quis mo
ri non audeat Idem in xi. confess. Quis
tenebit cor hominis in hac vita et
affliget illud ut paululum ex
stet et paululum recipiat splendorem
semper manentis eternitatis Idem in ser
mone de vita Vita quantos de
cepisti quantos excecasti que dum
fugis nichil es dum videris umbra
dum extolleris fumus es dulcis es
stultis amara sapientibus Igitur
timenda es fugienda es quia pericu
losa es corruptibilis es brevis es vera
non es sed falsa es Curre ergo cur
re sapiens fuge quia fugis sic est
homo in vita ista quam quis sit in do
mo aliena Idem in omelia super illud Unus
Omnes vitam habebunt amare quid
strepis o munde in munde quid queris
infra de mundo Idem super Johem xi.
Utinam tales erunt amatores vite
permanentis quales sunt amatores

vite fugientis laborat miser homo
ne moriatur moriturus et non labo
rat ne peccet victurus in eternum Idem
in libro de libero arbitrio Si prude
tes dicuntur qui modis omnibus agunt
ut differant mortem et ut vivant
paucos dies quam stulti sunt qui
sic vivunt ut perdant eternos dies et
annos Ambros. in li. de patriarchis Cur
vitam istam tanto opere desideramus
in qua quanto diucius quis fuerit
maiori oneratur peccatorum sarcina Unde
Job ait Dies mei pauci et mali Non
quod mali sint dies ipsi sed quia nobis
accessu dierum cottidie malicie et im
pericie cumulantur Idem in li. de bono
mortis Desinat hoc seculum multis
generationibus tamquam undis quantis et
tamquam tempestatibus turbatura miseri
arum Idem in sermone hoc tantis ma
lis hec vita repleta est ut in eius
comparatione mors remedium reputetur
esse non pena et ideo brevem fecit
eam deus ut quia prosperitatis molestie
finiri non poterant compendio temporis
finirentur Idem in libro de fide re
surrectionis Quid cum nobis mi
serius qui tamquam spoliati et nu
di proiecti in hanc vitam corpore
fragiles animo imbecilles ambo ad
sollicitudines desides ad labores
et proni ad voluptates plura que
infra de mundo Idem ad nepotianum
Cottidie morimur cottidie commuta
mur et tamen nos eternos esse cre
dimus hoc ipsum quod dicto quod scribo
quod dico quod emendo quod bibo
quod relego facio de vita mea sub
trahitur quot puncta quot sunt
quot meorum dampna sunt temporum
Idem super epistolam ad gallatas Brevis
est istius vite curriculum et hoc ip

sum quod loquor quod dicto quod
scribo quod relego quod emendo
de tempore meo michi decrescit et finitur
Idem Omne tempus quod in vir-
tutibus non impendimus perit
et quasi pro nichilo reputatur sed hoc
solum habemus lucri quod in Christi no-
mine et amore consumimus Idem ad
Heliodorum in epitaphio Nepotiani
Xerxes ille rex potentissimus et que-
re infra de morte Idem ad Cyprianum
Illud egregie dictum est nullum
esse tam senem etiam si decrepi-
te senectutis constat ut non se
adhuc uno plus anno se vivere
suspicetur Idem ad Cyprianum pres-
biterum Nichil ita decipit homines
quam dum ignorans spa-
cia vite sue longiore huius secu-
li possessionem sibi promittunt unde
et illud egregie dictum est Bernhardus in
sermone Homo natus de muliere
et ideo cum reatu brevi vivens
tempore et ideo repletur multis mi-
seriis et ideo cum fletu et vere
multis quia simul corporis et anime
Idem in epistola Tu quod in brevi in
mundo non habitamus cum interi-
eris non sumes omnia que tecum
descendet gloria tua sed et breves
dies hominis sunt et tempus mo-
dicum et amor eius incertum est
Idem Cogita unde venis et eru-
bescas ubi sis et ingemiscas Natu-
ra tua cum tua est in unda laborio-
sa sed mors periculosa Idem in hac
vita quidem durat parum tibi vita
illam que semper durat et dum vivis
meditare morere mundo et post mortem
vivas in aspias vivere deo Idem dum
hic vivis illi vivas qui ut semper

vivens semel mortuus es est
vive illi cum si non vixeris mo-
riens Idem in sermone Quid in vita
humana certius morte et quid ho-
ra mortis incertius Honores cum no-
minentur et quere infra de morte
Idem non debet contristari in hiis que
agit qui nescit quomodo hic venit
vel quando hinc recedit Beda in omni
toto hominis vite tempore pro eter-
ne vite perceptione nitatur laborare
debemus Remigius super epistolam ad Phi-
lemonem Omne tempus nostre vite
comparatione eternitatis aut nichil est
aut hora brevissima Thomas a
ptus in legenda sua vita nostra in
qua nati sumus misera est et ca-
sibus subiacens et tam fugitiva
ut cum teneri putatur labefacta
diffugiat tollit cum eam tempo-
ribus cassus et ita fugit ut vix
teneri non possit Seneca in epistola
Nemo qui bene vivat sed quam diu
vivat cum omnibus possit conti-
gere ut bene vivant sed ut diu pla-
cere infra de mundo Idem libro 4to
de naturalibus questionibus Effugit tempus
et avidissimos sui deserit preci-
endo et magis est modicum suum
se eleganter Iulius Canius dicenti
hoc inquit annos habeo hos inquit
hos dies quos non habes Ovidius
libro 3o de arte Nec que preterijt iterum
revocabitur etas nec que preterijt
hora redire potest preterunt anni
more fluentis aque Idem in libro fa-
stis titulo labitur occulte fallitque vo-
lubilis etas Et celer admissis la-
bitur annus equis Ex parabolis
sapientum homo vite iocundatus
est non datus lex cui vitis est
que iubet et nasci et mori Itaque

male vivunt qui se semper victuros
sperant Plura que infra de mundo
Seneca ad lucill epistola lxxiij Nemo
nostrum idem est qui fuit pridie quid
quod videtis currit cum tempore nichil
quod cernitur stabile vel solidum est
et tamen nos ea cupimus tamquam aut
semper futura sint aut semper ea nos
habituri simus Bern Dormi Bernardo
carthusiensi que supra de afflictionibus
et flagellis Augustinus in quadam exhor
tatione ut non solum lingua sed et
moribus et opere laudetur deus Ergo
fratres non tantum ad sonum attendite
cum laudatis deum sed toti cantate
laudate et collaudate cantet vox
cantet vita cantet facta et si est
adhuc gemitus et tribulatio sugge
te tamen omnia transitoria spate die
illum victuro et venturo quo sine
defectu laudabimus sine fine vivemus
Ysid. Cum vite future et quere B
de adversitatibus Bern si sapis si
habes cor quere infra de contemp
tu mundi Ezay Cencta si placet de
unus annos et quere infra de con
temptu de mundi

De cantu ecclesiastico Gregorius in
viij moral in illa eterna
patria dum in choro mens
in contemplatione rapitur etiam lingua
in laudis cantico elevatur Idem super
Ezech vox psalmodie cum intente
tione cordis agitur per hanc omnipo
tenti deo iter ad cor paratur ut in
tente menti vel prophetie misteria vel
compunctionis gratiam infundat Idem
ad quedam epistolam componente gra
maticam in uno ore cum Iovis lau
dibus Christi se laudibus non capi
unt Idem in Registro Recte mentis
est deum non solum in prosperis sed
etiam in adversitatibus collaudare Idem
studeam ut ad aures dei veniam per
tibus et cantibus impetremus vi
gilancius studendum est ut voces bo
nis actibus adiuvent Idem et ha
betur xcij di ca. 1o Sicut qui deum
vocibus sequuntur sed moribus fugiunt
et cum blanda vox queritur bona
vita deserit dum cantor delectat
populum vocibus deum moribus stimulat
i. tamen se ex asperat Augustinus in lib. 9
confess Cum vel accidit ut me am
plius cantus quam res que cantatur
moveat penaliter me peccare confi
teor et tunc mallem non audire ca
tante Idem in lib. de decem cordis Can
tilenis delectati vanis canti
cis nulli rei profuturis ad tempus
dulcibus sed imposterum amaris talibus
turpitudinibus cantionum aures humanas
illecti enervantur et decidunt a virtu
te defluentes in turpitudine et per
turpias postea sentiunt dolores et cum
amaritudine surgunt quod cum
delectatione biberunt Idem in lib. soli
loquiorum Nichil magis sencio quam mag
ceparte virtutis deiciat animum virilis
sicut cantus et blandimenta dulcia
feminarum Idem in lib. de rectitudine
catholice conversationis Sicut vox
sine modulatione quod vox est pecoris
sic cantus et oracio sine devotione
est quasi mugitus bovum Idem super
illud psalmi Benedicam dominum in omni
tempore Semper laudandus est deus
donum sine blandiatur in prosperis sive
castiget in adversis Idem Cum incipit
hec tace in futuro mutus erit Idem
in anima Si non vales deum laudare
vocibus et cantibus lauda bonis
operibus assiduis orationibus et piis
cogitationibus Idem in xo lib. confessionum
Quantum flevi in ymnis et canticis suaviter sonantis ecclesie
suis sancte religiosius et arde
tius pennas movent animos nostros
inflammant pietatis et devotionis

tum ibi cantat qui si omnino non can
tarent quorum nescio qua occulta fa
miliaritate cum homine concitantur. Tu
autem nichil accedit et sicut. Augustinus Idem
in enchiridion Misericordiam et iudicium canta
bo tibi domine quia nisi per indebitam misericordiam
nemo liberatur et nisi per debitum iu
dicium nemo condempnatur. Idem libro ix
confessionum Cum iustina valentiniani re
gis et pueri mater hominem tuum Am
brosium persequeretur heresis sue causa
conturbat plebs in ecclesia mori parata cum
episcopo suo tunc ympni et psalmi ut
canerentur secundum morem orientalium par
tium ne populus tedio contabesceret insti
tutum est et ex illis diebus usque in
hodiernum diem retentum est multis
ac pene cunctis gregibus tuis domine
Ignatius anthiochie ecclesie tercius post
petrum apostolum episcopus qui et cum ipsis
degebat apostolis vidit per visionem quo
modo per antiphonas sancte trinitatis
ympnos angeli concinabant. Iste
quoque modum visionis anthiochene tra
didisse probatur ecclesie et exhoc ad
cunctas transiuit ecclesias Ambrosius libro primo
de officiis Vox ipsa non remissa non
fracta vel femineum sonans qualem
multi gravitatis specie simulare consue
verunt sed formam quandam et regu
lam ac sucum virilem reservans Idem
super beati immaculati Media nocte
ait propheta surgebam ad confitendum
nomini tuo super iudicia iustificationis
tue et tu surge vel media nocte ad
cantandum laudes dei si non potes
tota nocte in laudibus dei vigilare
Idem Pernoctabat in oratione dominus
Ihesus non indigens precationis au
xilio sed nobis statuens imitationis
exemplum Idem In noctibus since
rius cogitamus Idem in libro de of
ficiis Cum aves cum tubicinum
quodam pacto die lete ululare ethe

re consueuerint et velud sollempnes
surgente vel occidente die cantus in
staurant ut per nocturni temporis ac
diurni laudes suo referant crea
tori quod nobis incentivum devo
tionis est Quis enim sensum ho
minis gerens non erubescat sine
psalmorum celebritate diem clau
dere vel inchoare cum et aves mini
tissime sollempni devotione et dulci
carmine dierum ac noctium ortus et oc
casus singulariter prosequantur Glossa de
prologo psalterii Ympnus est laus
dei cum cantico Canticum est exul
tatio mentis habita de eternis in vo
cem prorumpens Ut igitur habeas
ympnum oportet ut habeas laudem
et canticum Crisostomus in sermone facto in
theatro Non solum vides res in
famias sed audis spurcaloquia et
corporis meretricis incessu et habitu mol
libus et auditu et cantu dyabolico
leduntur aures tue et undique pon
situr mens tua Iohannes de regu
la monachorum Monachi servantes
regulam apostolicam a glorificatione dei
laudes incipiunt in glorificatione
terminantes Idem ad rusticum mona
chum Nunquam de manu tua liber
psalterii discedat sic oratio sine
intermissione vigil sensus nec va
gis cogitationibus patens Idem
et habetur de con. di. v. Melior est
quinque psalmorum decantatio cum cor
dis puritate et sinceritate ac spiritu
ali hylaritate quam totius psalterii
modulatio cum cordis anxietate
atque tristicia Idem ad rusticum mo
nachum Dicas et psallas psalmum
in ordine tuo in quo non dulcedo
vocis sed mentis affectus et devo
tio queritur cordis dicente apostolo
psallam spiritu psallam et mente
Idem in epistola Cum psalmum dicis

C
2

tionis verbum loquentis agnoscere et
in compunctione magis cum quam
in tinnule vocis dulcedine delecta
re lacrimas psallentis deus ma
gis respicit quam vocis melodiam.
Idem iudeorum di. 2a legitur episcopus at
tis presbiteri qui filios suos etc. Idem
super epistola ad Ephesios et habetur in decreto
xcii di. Cantantes et psallentes
in cordibus vestris domino. Audiat
hoc dicit. Audiant hec adolescentu
li audiant hii quibus in ecclesia psal
lendi est officium deo non voce sed
corde cantandum nec in tragediarum
modum guttur et fauces medica
mine liniri ut in ecclesia theatrales
moduli audiantur et cantica sed in
timore in scientia et opere et scientia scripturarum
etc. Idem contra Iovinianum de c.
di. viii. Non mediocriter errat
qui magno bono preferet mediocre
bonum. Nomine vocabulorum dignita
tem amittit homo qui vel ieiunium
caritati aut vigilias preferet sen
sus integritati ut propter inusitatam
immoderatam atque indiscretam vel
psalmorum vel officiorum decantationem
aut amentie aut tristicie notam
incurrit. Nunquid verborum multitudi
ne flecti deus ut homo potest. Non
enim verbis tamen sed corde magis oran
dus est et laudandus deus qui propterea
melior est quam psalmorum etc. sicut
b. Idem prologo Iosue nos ad pa
triam festinantes mortiferos syre
narum cantus surda debemus aure
pertransire. Idem sic cantet servus Christi
ut non vox canentis sed verba pla
ceant que leguntur et cantantur. Ysid. li.
in Ethi. ca. xi. et habetur in decre
to di. xxi. clericos et j. lectores ale
gendo psalmiste a psalmis canen
dis sunt vocati. Ille enim predicat

-l. legunt populis quod serviant ipsi
isti canunt ut excitent populum et ani
mos audientium ad compunctionem
licet quidam lectores et cantores
tam in secularibus prominerent et canerent
ut quosdam ad luctum lamentationis
compellant. Idem etiam pronun
ciatores vocantur eo quod porro an
nunciant tanta et tam clara erit eorum
vox ut longe positorum aures ad im
pleant. Idem dicit. Cantor autem vo
catus est qui vocem modulatur
in cantu huius modi duo genera di
cuntur in arte musica sicut ea doctissimi
homines latine dicere poterant
precentor et succentor. Precentor scilicet
qui vocem premittit in cantu. Succen
tor qui subsequenter canendo respondet.
Concentor autem dicitur qui consonat
qui autem non consonat nec conci
nit nec concentor erit. Idem in li. 3
de summo bono. Bonum est corde semper
orare. Bonum etiam est et sono vo
cis deum spiritualibus ympnis glori
ficare. Nichil est autem sola voce ca
nere sine cordis intentione sed sicut
ait apostolus cantantes in cordibus
vestris domino hoc est non solum
voce sed corde psallentes et iterum
psallam spiritu psallam et mente. Idem
Sicut orationibus erigimur ita psal
morum studiis delectamur. Psallendi enim
utilitates tristia corda con
solatur et gratiores mentes facit fasti
diosos oblectat inertes exsuscitat
peccatores ad lamenta invitat. Bernardus
in epistola. Nichil superius cunctis ma
gis spectare libet vel summo regi ex
hibetur qui dum mani
bus pectora gemitibus pavimenta tu
duntur et pro forensibus causis can
tus spiritualibus sacra tecta resultant

Idem. Nichil interius tam proprie
reputat celestis habitacionis statum
sicut alacritas laudancium deum.
Idem. Si nox est in foro in choro
dies autem in foro et labia in psal
mo tunc pessime diuidit homo
quia folia dat deo fructum ipsum dyabolo.
Idem super Cant. Vel aliud dum
psallitis cogitetis nec solas dico
vitandas cogitaciones vanas et o
ciosas sed et ille vitande sunt illa
dumtaxat hora et illo in loco quas
officiales fratres pro communi necessitate
quasi frequenter admittere compelluntur
sed nec illa quidem recipere tunc
est que forte paulo ante in codici
bus legeratis. Idem ibidem. Moneo
vos dilectissimi pure et strenue
deum ut sicut reuerenter ita et ala
criter deo domino assistatis non
pigri non sompnolenti non oscitan
tes non parcentes vocibus non sibi
quodam balba de naso sonantes sed
virili ut dignum est sonitu et affectu
voces et cantus sancti depromentes. I
dem. Doleo aliquos vestrum in sacris vigi
liis et festiuitatibus grauiori
sompno nec celi principes reueri sed
in conspectu angelorum presencia quasi mor
tuos apparere cum tamen ipsi vestra alacri
tate permoti vestris interesse sollempniis
delectentur. Non licet dubitare ubi domi
ni corporis et sanguinis misteria sacra
geruntur supernorum ciuium adesse conuen
tus. Glossa super illud ysaie 23 Bene ca
ne dicitur hec esse musice natura quod
si letum inuenit leciorem facit si tris
tem tristiorem reddit. Glossa super illud
1 Cor xi propter angelos. Angelica presen
cia nobis adesse credendi sunt maxime
cum diuinis officiis mancipamur id est cum
ecclesiam ingressi vel laudibus sacris

iure accommodamus vel psalmodie
operam damus vel oracioni insistimus
vel missarum sollempnia celebramus.
Non enim dubitare licet ubi diuina cor
poris et sanguinis misteria geruntur
supernorum ciuium adesse conuentus. Glossa
super illud ps. Ascendit deus in iubila
cione. Iubilus est ineffabile gaudium
quod nec exprimi valeat nec taceri potest
et hoc etiam reputat in cantibus sollemp
nitatibus circa easdem voces varias
formas melodias sicut in natali domini
cantatur Tanquam sponsus quia non va
lens exprimere mentis aut cordis hyla
ritatem. Ex concilio tholetano. Psalmis
ta id est cantor potest absque sciencia episcopi
sola iussione presbiteri officium suscipere
cantandi dicente sibi presbitero Vide
ut ore cantas corde credas et quod
corde credis operibus comprobes. Item
ex synodo septima di. xxxiiii. Omnes
psallentes respondentes deo in iusti
ficacionibus tuis meditabor et non
obliuiscar sermones tuos. Item ex con
cilio Agathensi. Dyacones subdyacones
et deinceps di. xxxiiii. quere supra
de clericis

De cathecuminis. Bern. in libro de con
sideracione ad Eugenium papam
Ubi simile vel ab ore et ab aure
relegandum est procedere eum ad cathecu
menos nouerit sed fidelis mores

De cardinalibus virtutibus in tal
Greg. in mor. Prudencia tem
perancia fortitudo atque iusticia tanto
perfecte sunt singule quanto inuicem sibi
iuncte. Idem super Ezech. Unumquodque tamen
prudens est quantum temperatus fortis
et iustus tantum temperans quantum pru
dens fortis et iustus tantum fortis
quantum prudens temperans et iustus tan
tum iustus quantum iustus temperans fortis
et prudens plura que iusticia deuitabe

vi timus ubinam loquatur agnoscere
et incomparabiliter magis anima continetur
intelligibile veritatis dulcedine delectatur
Aug. de civitate. Illud quod ait plato
iusticia est in subveniendis miseris
quod prudencia in precavendis insidi-
is quod fortitudo in perferendis molestiis
quod temperancia in cohercendis delec-
tacionibus pravis non ibi erit ubi
omnino nichil mali erit. Idem in epistola
Iulian. Vita virtus est diligere quod
diligendum est id solum diligere pru-
dencia nullis inde molestiis averti
fortitudo est nullis illecebris averti
temperancia est nulla superbia iusticia
est. Idem de moribus ecclesie. Nichil aliud
virtute affirmaverim nisi summum
amorem dei unde temperancia est amor
integrum se prebens ei quod amatur
fortitudo est amor omnia facile tol-
lerans propter illud quod amatur iusticia
est amor soli amato serviens et
propterea recte dominans et bene imperans
ceteris que homini sunt subiecta. Pruden-
cia est amor bene discernens ea quibus
adiuvetur ab hiis quibus impeditur
et ea sagaciter eligens unde michi vi-
detur quod diffinicio brevis et vera vir-
tutis est ordo amoris. Idem in libro xix
de civitate ca. xix. In mortalis est
omnis iusticia nec in illa beatitudine de-
sinet esse sed talis ac tanta erit ut
perfectior et maior esse non possit for-
tassis et alie tres virtutes valeret
prudencia sine aliquo iam errore
periculo fortitudo sine molestia tolle-
randorum malorum temperancia sine repug-
nancia libidinum erunt in illa felicita-
te ut prudencie sit nullum bonum deo
preponere vel equare fortitudinis sit deo
firmissime coherere temperancie nullo
defectu noxie delectari nunc autem
quod agit iusticia in subveniendo mi-
seris quod prudencia etc. vide supra
Aug. de civitate. Idem libro primo de libe-
ro arbitrio c. xxvii. Prudencia est ap-
petendarum et vitandarum rerum sciencia.
Fortitudo est anime affectio qua omnia in-
commoda dampna rerum non in nostra potesta-
te constitutarum contempnimus. Temperan-
cia est affectio coherens et cohibens ap-
petitum ab hiis rebus que turpiter appe-
tuntur. Iusticia est virtus qua sua cui-
que tribuuntur. Plura que infra de virtu-
tibus. Ieronimus in epistola. Vis scire quales
querit dominus ornatus? habeto iusticiam
temperanciam prudenciam fortitudinem. Inclu-
sis ornamentis precinctus undique hac ge-
minarum varietate distinctus. Idem super
Naum. Quamdiu in hoc quibus pugna-
mus et regimur sunt quasi scuta virtu-
tum scilicet prudencia iusticia temperancia
et fortitudo sic econverso inimica sunt
stulticia, iniquitas, luxuria, formido
quibus ab hoste protegimur. Ysidorus li. ethi.
Prudencia est virtus qua a bonis ma-
la distinguntur. Fortitudo est qua equani-
miter tollerantur. Temperancia est qua
libido et rerum concupiscencia refrenatur. Ius-
ticia vero est qua recte iudicando sua
cuique distribuuntur. Bern. in li. de consyde-
racione ad eugenium papam. Iusticia
querit prudencia invenit fortitudo
vendicat temperancia possidet. Plura
quere infra de virtutibus. Macrobius
super sompnium cypionis. Plotinus philosophus
inter professores philosophie princeps cum pla-
tone in libro de virtutibus gra-
dus virtutum digerit et distinguit
ita dicens. Quatuor sunt genera vir-
tutum. Prime politice, secunde purgatorie,
tercie sunt animi iam purgati. Quarte
vero dicuntur exemplares. Et sunt po-
litice quia homo animal sociale animal
est homo secundum quas homo operatur virtu-
tes et secundum quas homo politicum animal

nuncupatur. Prudencie ergo politice virtutis est ad racionis normam que cogitat vel agit universa dirigere ac nichil preter rectum facere vel velle humanisque actibus tamquam divinis arbitris providere. Fortitudinis autem fortitudinis politice est animum supra periculi metum agere nichilque nisi turpia timere tollerare fortiter prospera vel adversa. Temperancie vero politice est nichil appetere penitendum in nullo legem et modum racionis excedere sub iugo quoque racionis cupiditatem corporis domare. Iusticie est autem unicuique quod suum est servare. Secundum autem genus virtutum sunt virtutes purgatorie que sunt ociose vel contemplative qui rebus publicis actibus sequestrant quarum officia Plotinus philosophus dispersit sic. Prudencia est mundum et omnia que in mundo sunt divinorum contemplacione despicere omnemque anime cogitacionem in sola divina dirigere et ad illa cuncta corporis opera regulare. Temperancie est derelinquere que corporis usus requirit inquantum natura patitur. Fortitudinis autem est non terreri propter recessum anime de corpore vel propter aliquod periculum mortis ut anima habeat liberum ascensum ad superna. Iusticia vero est ad unum suum per virtutis obsequium unicuique consentire quod suum est tribuendo. Has autem quidam et multi suspicantur esse virtutes et nullas alias. Tercie vero sunt virtutes purgati animi quas predictus Platinus philosophus appellabat eas que in suis actibus animus quandam divinam similitudinem assequitur. Ita videlicet quod illic prudencie est divina non quasi in eleccione eligere preferre sed hec sola nosse et ingiter speculari et tamquam nichil aliud sit delectabiliter intueri. Temperancie vero sit terrenas cupiditates non reprimere sed penitus obliviscisci. Fortitudinis autem sit passiones ignorare non vincere ut nesciat irasci cupiat nichil. Iusticie vero sit ita cum superna et divina mente sociari ut servet cum ea perpetuum fedus inmitando inseparabiliter. Quartum autem genus virtutum vocat Plotinus philosophus exemplares quas in mente divina consistunt de quarum exemplo reliquas virtutes omnes per ordinem defluunt. Sicut enim id quod per ymagines et nobilitates in ceteris virtutibus invenitur motus itaque Plotinus preceteris ponens quas omnium rerum creaturarum causas et racionis esse voluit. Plato. Si enim rerum ceterarum multo magis virtutum ydeas esse in mente divina credendum est ita scilicet quod ipsa mens divina in deo sit prudencia. Temperancia vero in deo est quod scilicet ipsa mens eius in se sempiterna intencione conversa est sicut et in nobis temperancia dicitur per hoc quod concupiscibilitati conformatur. Fortitudo autem dei est eius incommutabilitas quia semper idem est nec aliquo aliqualiter mutatur. Iusticia vero dei est quod perhenni lege a sempiterna operis sui continuacione non flectitur quod est idem quod absque racione legis eterne in operibus suis.

De caritate. Bernhardus in omelia penthecostes: Caritas aut proficit aut deficit. Nunquam enim amor dei est ociosus. Operatur enim magna si est; si vero operari renuit caritas non est. Idem in omelia xxxiiii post penthecostes. Si quis aliquem amat si propter deum non amat caritatem non habet sed habere se putat sive putabit. Caritas enim vera est tunc et in deo diligitur amicus et propter deum diligitur inimicus. Idem ibidem. Ut ergo caritas vera in nobis consistere valeat et ad amorem dei et ad amorem

proximi contemplacionem relinquat dei ut
plus quam debet inherens contemplacioni
dei compassionem abneget proximi. Idem
ibidem super illo verbo Amice quomodo huc
intrasti non habens vestem nupcialem
Cogitaciones vestras palliata inquisitione
discutite de vestibus singulis corda vestra
examinate si vestem nupcialem habetis si
contra felicitate aliena nulla vos
invidie face succenditis si per occulta
maliciam nemini nocere festinatis Ecce
rex noster ad nupcias nostre fidei ingreditur
et cordis nostri habitum contemplatur
et ei quem caritate vestitum non in
venit protinus iratus dicit Amice
quomodo huc intrasti non habens ves
tem nupcialem Idem ibidem Si quid
impendi nobis nolumus recte hoc a
liis impendimus et quod nobis fieri
nolumus hoc aliis faciamus tunc
vera caritatis illesa servamus Idem
in moralibus Tanta caritas in patria
sociat nos ut quod quis in se non ac
cepit hoc in alio accepisse se gau
deat Idem in x. moralium Caritas illum
ipse tue carnis non credunt mendita
tem Idem super Cant. Caritas in anima
pacificat cor in temptacionibus men
tem roborat et ut sedes sapiencie
sit anima iusti quietem tribuit et ei
dem locum parat Idem in Registro Cre
dat mihi caritas tua quia valde eo
tristatus sum de tristicia sua ac si
mee iniuriam pertulissem ego ipse Domi
nus autem mandatis precipimur proximos
sicut nos metipsos diligere eorum quoque
languoribus tamquam nostris vel propriis
condolere Idem ibidem O quam bona
est caritas que absencia per ymaginem
presencia sibimetipsis exhibet per amorem
divisa est unit confusa ordinat
inequalia consociat imperfecta con
summat Idem ibidem Magnum bonorum omnium

caritas nichil sapiat contrarium nichil
asperum nichil tam ferum sit quod terreat corda
et corroborat ut nichil grave nichil dif
ficile sed dulce fiat totum quod agitur
totum quod iubetur Idem ibidem Du
ros nobis per opera quadam operacio
nem ingenui quasi ambulantes per lubri
cum via simul nobis manus tenemus
fit quoque ex magna prensione caritatis ut
eo singulorum robustius caritas perfigatur
quo et alter alteri magis innititur
Idem caritatem recte predicator egregius
vocat vinculum perfeccionis quia virtu
tes quidem cetere perfeccionem generant sed tamen
easdem caritas ita ligat ut ab amantis
dissolui mente nequaquam queant Idem
Caritas cum sit plurimum virtutum concor
diam suave compaginat disparata con
iungit prava corrigit ceteras quoque virtu
tes perfeccionis sue munimine solidare
quibus quisquis in eius radice se inserit in
servit nec viriditate quidem deficiat nec
a fructu dulcedinis inarescit Idem
in pastoral. Nostra sunt bona omnia
etiam ea que imitari non possumus
si in aliis amamus et cum amantur fi
unt quorum in nobis amantur Idem
nichil preciosius deo quam re infra dedis
cordia Idem Mens inqua anima est que
infra de devocione hinc ergo penset
mundi caritas quante virtutis est
que alieni laboris opera mea sine la
bore facit Idem ibidem Illa que est
mater omnium custos quoque virtutum caritas
per imparis mentem amittitur Idem super
Ezech. Quem semel caritas absorbuit
cum ad terrena foris desideria quasi in
sensibilem reddit Idem sicut in duobus
lignis superiori videlicet et inferiori ves
tis texitur in duobus preceptis caritatis
operatur scilicet in dilectione dei et proximi Aug.

in li(bro) de moribus ecc(lesi)e Caritas est
rectissima anime affectio coniungens nos
deo Idem in li(bro) soliloquiorum Caritas
est virtus qua deum videre eo quod summum
desideramus Idem in spiritu et anima
Caritas est vita quedam copulans
amantem cum amato Idem caritas est
dulce vinculum iocundum et salubre sine
qua dives pauper est et in qua pauper
est dives Idem lex caritatis super omnes
libros et leges est Idem in libro de lau
dibus caritatis Caritas est clavis
et custodia cordis mater et custos
ac magistra virtutis radix et origo
omnis bone operationis principium edi
ficationis templi decoris sanctitatis
fundamentum supreme caritatis ac divine
celsitudo divine bonitatis Idem ibidem
Totam amplitudinem et magnitudinem
divinorum eloquiorum possidet caritas qua
deum diligimus et proximum que radix
est omnium bonorum unde et ipsa veritas ait
In hiis duobus mandatis etc. Ea ergo
non vacat cum paginas sacras per
scrutatur omnia sermonum involucra vel
revolve tene caritatem in qua pendet
omnia Idem super ca(nonicam) Johannis Quantum
caritas crescit tantum timor decrescit
minor caritas maior timor et econverso
Idem ibidem Timor quasi locum preparat
caritati sicut per setam sub introduci vidimus
filum et nisi prius occurrit seta filum
non succedit cum autem cepit caritas
inhabitare pellitur timor qui sibi prepa
ravit locum et quando illa crescit ille
decrescit Idem in li(bro) de laude caritatis
Beatum caritate dulce vinculum iocundum
et salubre sine qua dives pauper est
et cum qua pauper dives est hec enim
in adversitatibus tollerat in prosperitatibus
temperat In duris passionibus fortis
in bonis operibus hilaris In temptatione
tutissima In hospitalitate latissima
Inter veros fratres letissima sed inter
falsos paciencissima in abel per sacri
ficium secura In noe per diluvium secura
In abraham peregrinatione fidelissima In
moyse inter iniurias lenissima In da
vid in tribulationibus mansuetissima
In tribus pueris blandos ignes inno
center expectat In machabeis sevos
ignes fortiter tollerat Sed quid ego de
caritate maius ac liberius possum
dicere quam per os apostoli laudes into
nat eius demum super eminentem viam
demonstrantis atque dicentis Si linguis
hominum loquar et angelorum caritatem
autem non habeam factus sum velut
eramentum sonans et cymbalum
tinniens etc. Idem in li(bro) de vera religione
Hec est perfecta caritas ut bona potio
ra magis et minora minus diligamus
Idem ad Julianum Comitem Qui cari
tate plenus est tranquillo animo et
serenissimo vultu procedit Qui aut
odio plenus ambulat iracundus
Idem li(bro) lxxxiii questionum Caritatis
venenum est spes adipiscendorum tem
poralium aut retinendorum nutrimentum
eius caritatis est imminutio cupidita
tis Perfectio autem caritatis est nulla
cupiditas Signum eius perfectionis
est nullus timor Idem in li(bro) de perfec
tione iusticie Perfecta caritas foras
mittit timorem et facit precepta sua
levia non solum non prementia
onere ponderum verum etiam sublevantia
vice pennarum Idem in enchiridion Regnat
carnalis cupiditas ubi non regnat
caritas minuitur autem cupiditas
caritate crescente crescat ante cari
tas donec veniat ad tantam magni

tudinem qua maior esse non possit
Idem in enchiridion Caritas est pro-
pria spiritus amor spiritus sancti dulcedo
anime gaudium conscientie scala celi ia-
nua paradisi imperatrix et regina vir-
tutum Idem caritas est concordia
mentium dulcedo et gaudium angelorum
beatitudo omnium electorum Idem in libro de
laudibus caritatis Caritas inter ob-
probria secura est inter odia benefica
inter iras placida inter insidias inno-
cens in iniquitate gemens in veritate
respirans in virtute congratulans
Idem nichil preciosius deo quam vir-
tus caritatis Nichil desiderabilius
dyabolo quam extinctio caritatis Idem
ibidem Divinarum scripturarum multiplicem
habundanciam latissimam doctrinam sine
ullo errore comprehendit et sine labo-
re custodit cuius cor plenum est
caritate apostolo dicente plenitudo legis
est dilectio Idem ibidem Ille tenet quod
patet et quod latet in divinis sermonibus
qui caritatem servat in moribus
Idem ibidem Caritas ista fuit in
Susanna casta viro in Anna post
virum In Maria preter virum In paulo
libera ad arguendum In petro humi-
lis ad obediendum in christianis humana
ad confitendum in christo divina ad igno-
scendum Idem super I canonica Joh-
annis iiii Nescio unde magnifi-
centius nobis caritas commendari
possit quam ut diceretur deus caritas
est brevis laus et magna laus
brevis in sermone sed magna in compre-
hensione Quam cito dicitur deus
quam cito caritas est et hoc breve est
si numeres unum est Si ad ap-
pendes quantum est Idem ibidem in commen-
tum Carissimi quo plus loquor de
caritate tanto plus loqui desidero

Nulla enim res ardencior nulla gene-
rosior caritate Nichil enim nobis pre-
dicatur dulcius nichil salubrius dicitur
vel auditur Idem ibidem Caritas ut per-
ficiatur nascitur cum fuerit nata nutri-
tur cum fuerit roborata perficitur cum
autem ad perfectum fuerit dicit mihi vivere
christus est et mori lucrum Item Cupio
dissolvi et esse cum christo Idem in libro
confessionum Caritas deus meus accende
me continencia iubes iube quod vis et
da quod iubes Idem in libro de iiii^or vir-
tutibus O caritas quam magnas vires
habes que deum de celo deposuisti O
clara caritas que tanta es interius
quanta eris melius que tanta es in
hac pugna quanta eris in patria
christus enim descendit de celo trac-
tus pondere caritatis Idem in libro de
coniugiis adulterinis multa sunt
facienda non iubente lege sed libera
caritate et ea sunt in nostris officiis
grata que cum liceret nobis non
impenderemus tamen causa caritatis im-
pendimus propter deum Idem super illud
I Cor xii Quis infirmatur etc Quan-
to maior est caritas tanto maiores
plagas peccatis alienis assumunt Idem
super Joh Nullo opere demonstranda est ca-
ritas et dilectio ne sit infructuosa
sancti nominis appellacio Plura quere supra
de amore Item infra de dilectione Idem
in libro xii de civitate dei capitulo xxii Cum
neglecta caritate sapientie que semper
eodem modo manet concupiscitur scientia
mutabilium rerum ex temporalium compe-
rimento tamen scientia inflat non e-
dificat Idem in viii de civitate dei circa
finem Quid est autem caritas quere
infra de dilectione Idem xiv de civi-
tate et voluntas dei et quere infra
de spiritu sancto Idem in libro de cathezizandis

rudibus addeo quod sacerdotes hoc
etiam intellige delectat quomodo cari-
tas quanto officio prius descendit in
infima tanto velocius recurrit ad
intima per bonam caritatem nichil que-
rendo aliis ad quos descendit preter
eorum salutem sempiternam Idem in eodem
Tunc vere est opus bonum cum a cari-
tate iaculatur operantis intentio et
tanquam ad suum locum rediens rursus
in caritate requiescit Idem illud Cum
ius omnibus eadem debeatur esse cari-
tas non tamen omnibus eadem est
adhibenda medicina Ipsa enim cari-
tas alios parturit cum aliis infirma-
tur alios curat edificare alios contre-
miscit offendere alios se inclinat a-
lios erigit aliis blanda aliis severa
nulli inimica sed omnibus mater Idem
in eodem Omnis scriptura vel quod quod littera
est mandatum et auctoritate divina firmatum
et proprium narrat et dilectionem monet
quia propter in veteri testamento est occul-
tatio novi et in novo testamento
est veteris manifestatio Idem illud
Caritatem nichil est adversius quam invi-
dentia mater autem invidentie superbia
est Idem in libro de perfectione iustitie Co-
ta mente dilige deum quod est su-
mmum bonum quod perceptum tunc ergo non
perficietur homini ista perfectio quamdiu
etiam in hac vita nullus licet non at-
tente curritur si quo currendum est
nesciatur quomodo autem scietur si nullis
preceptis ostenderetur sic ergo curra-
mus ut comprehendamus Idem in ser-
mone de laudibus caritatis divinarum
scripturarum multiplicem habendam ha-
bundantiam et ipsius ibi Beatam fieri
caritate dulce [illegible] et
salubre sine qua dives pauper est et
in qua pauper dives est hec in adversi-
tatibus tollat in prosperitatibus temperat

Induens passionibus fortis sed [illegible]
ius operibus hilaris est in temptatione
tutissima in hospitalitate latissima inter
veros fratres letissima inter falsos pa-
tientissima Idem illud Si linguis
hominum loquar et cetera usque ibi Caritas num-
quam excidit O quanta est ista lux ani-
marum prophetie virtus sacramentorum sa-
lus scientie soliditas fidei fruc-
tus divitie pauperum vita morientium
Idem illud Quid tam magnum quam
[illegible] mori quid tam benignum quam
etiam inimicos diligere sola caritas est
quam felicitas aliena non premit quia
non emulatur sola est quam sua felici-
tas non extollit quia non inflatur
sola est quam conscientia mala non pun-
git quia non agit perperam inter oppro-
bria secura est inter odia benefica est
inter iras placida inter insidias in-
nocens est inter iniquitates gemens
est inter virtutes respirans Idem in
eodem Quid caritate fortius non
ad retribuendas sed ad non curan-
das iniurias Nam ideo caritas om-
nia suffert et tollerat in presenti vita quia
credit omnia de futura vita ideo pa-
tienter sustinet omnia que hic infe-
runtur quia sperat omnia que ibi pro-
mittuntur Unde merito dicitur quod cari-
tas numquam excidit Ambrosius Hieronymus
Quid autem tam bonum quam caritas que
malum non cogitat et ideo tenuis
fugit iniquitas [illegible] ubi ambu-
lans ubi contendens bonum ergo illius cu-
patem se anima tua prebeat ut super
nubes volitet et sicut aquila renova-
bitur sicut aquila pennas emit-
tat ut renovatis alarum remigiis
alta petere ne formidet ut videat
fontem illum eterne vite ac affluit
ac exundat omnibus bonis multis

indigemus Idem li° de patriarchis Ca pietudo et grand caritatis est ut dilectos nobis non solum oculis sed etiam sermone teneamus et quos diligimus eos etiam preceteris libentius intueamur Idem super Luc(am) Caritas paciens est debet patiam uberatim si benigna est non debet reddere maledictum si non querit que sua sunt non debet resistere si diripienti si non emulatur odire non debet inimicum Caritas eundem spiritum ordinat confusa sociat inequalia confirmat imperfecta Idem Consulta caritas aliquo reputat presentem non amantes Idem super epistola ad Gal(atas) et habetur in decretis 1 q. 1 Vide quantum bonum est caritas quia si sit martirium fecerimus ut nostras reliquias ab omnibus religiosis honorari et si opinionem vulgi sectantes intrepidi sanguinem fuderimus et substantiam nostram usque ad mendicitatem propriam dederimus sine caritate hunc opus non tam premium quam penam debetur et perfidie magis tormenta sunt quam corona victorie Idem in sermone de assumptione Cum Xpm diligunt secum eum caritatis vincula colligant Idem Caritas in communicatione et iustitia maiorum comprobatur Idem Sine caritate cetere virtutes non sunt virtutes Plura quere supra de amore Item infra de dilectione Ysid(orus) in li° differentiarum Caritas est dilectio per quam diligimus et proximum que amorem complectitur ceterorum Ysid(orus) de summo bono li° 2° ca° 3° Tanta est caritatis virtus ut etiam prophetie et martirium sine caritate nichil esse credantur Idem ibidem Nullum premium caritati recompensatur caritas enim virtutum omnium optinet

principatum unde et perfectionis vinculum nuncupatur Idem ibidem Remanet inse caritate dei qui a caritate non dividitur proximi et qui a fraterna societate secernitur a divine caritatis participatione privatur Idem Quamvis non nulli fide atque operibus fatiant videantur esse participes tamen quia privantur caritate fraterne dilectionis nullum habent incrementum virtutis Idem li° 29 ca° 30 Rari sunt qui usque ad finem persistant caritate Nam multos a caritate aut adversitas temporis aut contentio quelibet actionis avertit Sepe etiam per honores quorundam mutantur et mores et quos ante conglutinatos caritate habuerunt postquam ad culmen honoris venerunt amicos habere despiciunt Idem eodem li° 3° ca° lx Cura per viros est ut inter iurgantes caritas maneat ideo post ponendus est rei causa ut proferentur dilectio Bernh(ardus) super Cant(ica) Caritas unumquemque eius estimatur ex mensura caritatis quam habet ut ubi grandis que multam caritatem habet magna sit que vero parum parva que autem nichil nichil sit apostolo dicente Si caritatem non habuero nichil sum Idem O bona mater caritas que sive foveat infirmos sive exerceat iam provectos sive arguat inquietos diversis diversa exhibens sicut filios diligit universos cum te arguit mitis est cum blanditur simplex est pie solet sevire sine dolo mulcere pacienter novit irasci humiliter indignari hec benigna est licet lesa licet offensa si cum ipsis ad illam fueris obviat tibi quasi mater honorificata Idem Pes anime amor est qui si bonus est caritas est si malus cupiditas est Item Omnium virtus

sit fesso vehiculum, viatori viaticum
et int[er] lux caligantibus, arma
pugnantibus. Sola caritas fatigatis
est requies, desolatis solacium, man
sio viatori. Idem. Virtus discre
cionis absque fervore caritatis iacet
et fervens caritas vehementia
absque discrecionis temperamento precipi
tat. Idem in libro de amore dei. Hinc
apparet quod caritas vera sit et sin
cera si proximum bonum eque ut nostrum
diligimus. Idem in libro de xii gradibus.
Vere dulcis et suavis cibus est
caritas que fessos allevat, debi
les roborat, mestos letificat, iugum
denique veritatis facit suave et onus
leve. Idem in libro de preceptis et dispen
sacionibus. Vera caritas est vel amaz
vnic dixerim que de illo fonte
non hauserit haurire potero quo
pot nisi primus fuit ipsi fonti qui
caritas est que deus est. Prius aut
deo est qui amat deum inquantum
amat. Idem. Sancte in illa caritate
que timorem expellit labores non
sentit, victum non intuetur, premi
um non requirit et tamen plus omnibus
urget. Idem in apologetico. Tanta
fiducia caritatis alius operatur non
amans et alius amat nichil operans.
Ille quidem opus suum perdit, istius vero
caritas numquam excidit. Idem ad quen
dam abbatem. Nescio quomodo caritas
semel affecerit sui nescis esse non
sinit, metuit quod necesse dolet quod
non oportet, sollicitatur plus quam opor
tet aut voluerit, compatitur volens
et nescitur invita. Caritas cum te
arguit amicus est, cum blanditur
simplex est et inde supra plura que
s. de amore. Item infra de dileccione.
Rabanus super lucam. Vera fraternita
tas caritas est que fratrem venatur

de nocivum et corrupcie dissoluta
que prius obsequitur et absentem
non rodit, presenti applaudit et infir
mum non deserit, placatum non pro
vocat et victum incitat ut maio
rem. Prosper in libro de vita contempla
tiva. Caritas est recta voluntas
ab omnibus terrenis et presentibus et pre
sus aliena penitus et adiuncta deo
unita inseparabiliter et unita quodam
igne spiritus sancti a quo est et ad quem
refertur, aliena omnis inquinamenti
corrupcionis nescia, nulli muta
bilitatis obnoxia, supra omnia
que carnaliter diliguntur excelsa, af
fectionum omnium potentissima, divine contem
placionis avida, semper in omnibus
invicta, omnium bonorum actionum summa,
salus morum, finis celestium preceptorum,
mors criminum, vita virtutum, virtus
pugnancium, palma victorum, anima
sanctarum mencium, causa meritorum bo
norum, premium perfectorum, sine qua nullus
umquam deo placuit, cum qua nullus
peccare potuit vel poterit, fructuo
sa penitentibus, leta proficientibus,
gloriosa perseverantibus, victoriosa in
martiribus, operosa in omnibus omnino
fidelibus, et copiosa est quicquid est bo
m operis meritis vivit et viget.
Mocls plura quere supra de amore.
Fulgencius in sermone. Caritas est
fons et origo bonorum omnium, munim
egregium, via que tendit ad celum,
in qua dum ambulat nec errare
potest nec timere. Ipsa enim protegit, ipsa
dirigit, ipsa perducit. Aug. super Can
tica. 2. Creator universitatis cum
nos condidit inseruit cordibus nostris
semina caritatis, nunc autem caritas
dormitat in nobis. Marcellus papa.

ingenii honore cum caritas que nichil rapit quoniam nichil agit aperum nichil confusum sed perfecte caritas habitaret utique tunc temperares cum amalis et bonis ac peccatoribus sum satageres Idem Caritas quod tet corda semper corroborat ut nichil grave nichil sit difficile sed fiat totum dulce quod agitur dum eius est primum intrare maxima suave composita dispositate compungere prana dirige et reliquas virtutes perfectionis sue munimine solidare Glo super illud Coloc iii qui est vinculum perfectionis Cetere virtutes sunt quasi fessis vehiculum viatori viaticum lucerna caligantibus arma pugnantibus ipsa vero caritas est requies fesso viatori mansio plena lux pervenientibus perfecta gloria vincentibus perpetua corona vincentibus Glo super illud ps Domine ante te omne desiderium meum Caritas est clamor apud deum nec desinit orare qui non desinit amare Glo super illud charitas donec fermentetur totum tam deum caritas crescere debet donec totam animam in sui perfectionem convertet ita ut nichil preter deum diligat vel vellat Curramus ergo credendo sperando desiderando et elemosinas in bonis dando et malis ignoscendis hylariter et ex corde faciendo et currentium vires ut adiuventur orando et sic audiamus precepta perfectionis ne currere negligamus ad plenitudinem caritatis Plura quere supra de amore Item infra de dilectione Item infra de trinitate Item infra de virtutibus theologicis

De caritate et continencia vel castitate Greg super Ezech Antiqui mimicus castitate in nobis si sine caritate sunt non timet quia nec ipse carne premitur ut in eius luxuria dissoluatur Aug in li de virginitate Si nuptias contempsistis filiorum hominum ex quibus gigneretis homines toto corde diligite speciosum forma pre filiis hominum vacare vobis liberum est a coniugalibus vinculis sed non vacare liberum est a vinculis caritatis Idem ibidem Inspicite vulnera pendentis cicatrices resurgentis et sanguinem morientis precium credentis et commercium redimentis haec omnia quantum valeat cogitate haec in statera caritatis appendite et quod amoris in nuptias vestras impenderetis illi totum illuc pendite qui pro vobis commutare dependit in cruce Toto ergo vobis figatur in corde qui totus pro vobis fixus fuit in cruce totum caritas teneat in animo vestro quod si occupari noluistis nuptiis Idem in li de bono coniug Illa virgo unico coniugate preponitur que nec multitudini se amandam preponit cum amore unius de multitudine quid nec se uni coponit unus iam uniuerso cogitans non que mundi sunt ut placeat deo suo que speciosus forma pre filiis hominum sic amavit ut licet cum sicut maria virgo concipere carne non posset ei tamen corde concepto castitatem virginem integram custodiret Idem in eodem Si omnes vellent ab omni concubitu abstinere unde subsisteret genus humanum utinam omnes hoc vellent dumtaxat in caritate vera de corde puro et conscientia bona et fide non ficta multo citius dei civitas compleretur et acceleretur finis electorum

Unde apostolus vellem omnes homines
esse sicut me ipsum Idem in li. de
kathezizandis rudibus ad deo gra
tias sacerdotem Caritati nichil est ad
versius quam luxuria et inmundicia
mater aut inmundicie superbia est
sicut luxurie gula Crisostomus super act
xxxiii Odio habebimus invicem et
Amando parati erant Christiani tunc
erat cum eis cor unum et anima una
in domino Nunc autem communita
tione credencium regnat odium et lu
xuria ita ut vix in duobus in
venias caritatem Bernhardus Castitas si
caritate lampas sine oleo est sub
trahe oleum et lampas non lucet
caritate et castitas non placet sed
aquam pulchra casta est genera
tum caritate Idem super Cant Quod
claritas ut aiunt lune non nisi a
sole est sic absque caritate seu instia
continentie virtutum nullum est pla
quere supra de amore Item infra de
castitate Item infra de dilectione

De caritate et scientia Gregorius moralium
Cum caritas non edificat
scientia procrerit et inflat super Idem super
Ezechielem Inter caritatem et scientiam testis
est oracio bona que si fortasse oro
de fuit perfecto certum est nec cog
nosse te deum nec diligere proximum
Idem in pastorali Sepe dum quosdam
maior scientia erigit alterorum caritate
distingit et quod quo plus sapiunt
eo plus a caritatis virtute despi
unt Augustinus super Iohannem Scientia time
da est ne inflet ergo amate scientiam
sed ante ponite caritatem quia caritas
edificat et non permittat inflare scientiam
si possiderit illam Idem in libro de
vera religione Spiritualis homo iudi
cat omnia quia super omnia est quando

cum deo autem est qui cum intel
ligit et caritate diligit Idem Cum
neglecta quere supra de claritate Ysidorus
de summo bono li. 2o. capitulo 3o. vel secundum
alios Augustinus super Iohannem Debitores sumus
scientiam esse Iesus datum semel solveret
interim et iterum de celo ut nobis duo
commendaret precepta caritatis scilicet
dei et proximi Bernhardus in li. de diligen
do deum liquet absque scientia digni
tatem omnino inutilem esse sed scientiam
absque caritate dampnabile est Idem
super Cant Cibus indigestus et qui
bona non habet decoctionem malos
generat humores et non nutrit corpus
sed corrumpit ita et multa scientia stoma
cho anime ingesta si decocta non
fuit igne caritatis Idem in sermone
Sicut bonum nosse sic et velle soli
perfecta religio est

De carbonibus spiritualibus Glossa
super illud psalmi Carbones suc
censi sunt ab eo id est peccatores de ingra
ti vel qui iam erant mortui fuerunt
si sunt id est illuminati revixerunt duo
vehemente Carbones qui dicuntur
peccatores penitentes ut hic Carbo
nes etiam dicuntur opera caritatis
habundantis ut illud Si esurierit ini
micus tuus ciba illum et carbones
congeres super caput eius Carbones
qui dicuntur exempla sanctorum unde
cum carbonibus desolatoriis

De carnalitate sive de carnis
cura Gregorius in omelia Unde ca
ro nostra ad tempus suum mittitur unde
inde spiritus noster interit Idem
in moralium carnales mentes idcirco
temporalia diligunt quia vita car
nis quam fugitiva sit minime perpen
dunt Nam si relaxatate tu situs

cuis aspicerent hanc etiam prosperitatem
minime amarent Idem hii vitam car-
nis permanente diligunt qui quanta
sit vite sequentis claritas non perpendunt
quia sollicitudinem presentatis non
considerant exilium patriam tenebras
lumen cursum stacionem putant Idem
in moralibus super illud Job Memento mei
quia ventus est vita mea qui qui
maiora nesciunt iudicare dementius
nequaquam sciunt plura querere super debili-
tate vite huius Idem Nichil sic ad
edomandum delectacionem carnalium desi-
deriorum valet quam ut unusquisque quod
vivus diligit mortuum penset Item
Gregorius in moralibus Sepe dum quasi con-
cessi carnis seruimus ad prelium contra
nosmet ipsos hostem spiritus enutrimus
Idem super Ezechielem omelia xix Sepe du-
carnis inopie se satisfacere credimus
voluptas surrepit et modum refre-
nans excedit Idem ubi supra Si carnem plus
quam debemus tribuimus hostem enutri-
mus et necessitati eius non debemus
que debemus non reddimus eciam
vitam necamus Plura quere infra de
voluptate Item infra de gula Item
infra de mortificacione Augustinus de cunta-
tione et carne uxorem et quere infra
de mortificatione carnis Idem ventris
ingluvies dicat quere infra de conflic-
tu maiorum et virtutum Idem volup-
tas facit homines et quere infra de
voluptate Crisostomus super Matheum ad quid
impinguas dic michi corpus tuum
quid eum ymolare te Christus aut
numquam appone mense Idem super Matheum
porci sunt qui vitam suam volupta-
ti carnis et libidini mancipaverunt
Idem apprehendentibus quere infra de vo-
luptate Idem in libro de reparatione lapsi
Centum si placet demus annos

et quere infra de contemptu mundi Idem
per omnem actum carnalem homo filiis
bestiis nunc est sed maiorem se per ipsius
libidinis Idem qui in deliciis et luxu-
ria et quere infra de luxuria Item
infra de voluptate Item de ornatu cor-
poris Ysidorus de summo bono libro 2o xx Sol-
licita discretione caro est moderan-
da maties ne sollicitus aut integre co-
tignatur aut in moderate lascivi-
Idem super sicut omnibus carnalis et quere
supra de abstinencia Item de gula Ite
de luxuria Item de voluptate Item
infra de ornatu Item Ysidorus ubi supra
Nichil prodest incorrupcio carnis ubi
non est integritas mentis nichil quod
valet mundum esse corpore cuiusquam pol-
lutus est mente Idem in epistola Cri-
men est capud post consignationis sancti-
ficationem aut creta aut alicuius pigmen-
ti fuco vel pulvere sordidari et quere
infra de corporis ornatu Item infra de
luxuria Item infra de deliciis Item
infra de voluptate Item infra de or-
natu Augustinus de virginitate Non quid
in nobis amatur vir pulchritudinem carnis
sed pulchros mores quibus sanatis et
tamen Bernardus in epistola dimmus tractan-
dum est corpus ne rebellat et inso-
lescat sic tu ut sinere sufficiat quod
ad serviendum spiritui datum est nec sic
habendum est tamquam propter illud vi-
vamus sed tamquam sine quo vivere
non possumus Idem carnem oportet
restringere non extinguere frenat eum
ne peccat ancillet ne ducitur aliogin
qui secundum carnem ypocritis moriens
Quam cum ancillam et ancilla dua-
re magna abusio est Idem Continge
incarne sunt sine propter hominum sine
institu religionis si necesse est ymo
quia necesse est nullus deo placere non
possunt mulieres eiusmodi citra perfectum

proficit vino nisi imperfectum de
ficit tamen tam deus est Idem de
delicatore et procuratore carnis se con
stituit ut magis ventre sileam ne
lit parte qua anime busfacere nullum
religionis signum quibuslibet suavi
quibuslibet lecte medicatur et tollerabile
est unde contingit ut nec hic sine
murmure esse possit nec in futuro
ubi pena murmuratoris tollerare ne
cesse est pacem minuat ubi aute
non est pax ibi nec deus est qui
in pace factus est locus eius Idem in li
de contemptu mundi Nonnulli tamen spre
cepiunt carnem confirmant anime curam
negligunt dum carnis curam per
ficiunt [illegible] desideris nec enim p'
tare metuunt sed punire nec virtuti
cordis datur opera sed corporis valitudi
vino etiam voluptati Idem super Can tu
tibi [illegible] tui dispensator suspectu
est michi fateor tua ymmo [illegible]
ipso dispensatio Vereor enim tibi sub
tegmine illud et hoc nomine discretio
nis a carnis prudencia illud te salte
volo admonitum esse ut si tibi apostoli auc
toritates placent de bibendo vino mo
dicum medicis quod ille adiungit no
permittas sed propter stomachi infirmi
tatem Idem in apologetico Quid nos
dicitis abstinatores et neglectores mo
rum et corruptores [illegible]
ypocras et sequaces eius docent a
nimas salvas facere in hoc mundo xpc
et eius discipuli docent perdere quem
ergo nos eorum magistrum eligitis
Ac manifestum se facit qui sic dispu
tant hoc valet ut hoc nocet oculis
illud prodest vel nocet capiti illud
pectori vel stomacho bonum est illud
vel malum [illegible] quilibet quod a suo
magistro didicit hoc in medio [illegible]
Idem super Can [illegible] Cum volu

erit inquit dominus animam suam sal
vam facere perdet eam quid ergo nos
hic dicitis abstinatores et [illegible]
et ypocras sanius voluptate carnis
alter sanitate corporis prefert medica
[illegible] magister utriusque contemptum
docet Idem Ista caritas destruit
caritatem hec discretio discretionem
confundit talis una crudelitate ple
na est qua videlicet ita corpori servitur
ut anima iugulatur Que enim cari
tas est carnem diligere et spiritum negligere
que qualis ne discretio totum dare
corpori et anime nichil qualis ne ma
ancillam vestire et dominam interficere Nullus
ergo plenus misericordia speret se consequi
misericordiam Idem in sermone Filii hominum usquequo
gravi corde et pigri corpore ut quid
diligitis vanitatem et negligitis veri
tatem Pinguedo enim carnis delicie
corporis satietas ventris aute mor
tem nos deserent aut nos illa in
ipsa morte deseremus unde propheta dicit
Quid cum interierit non sumet omnia
neque descendet cum eo gloria eius
Seneca in epistola Quae honestum ei in
le est cui corpus pro nimis carum
est Idem agatur corporis cura ita ut
ut cum coegerit ratio cui dignitas cui
fides mittendum sit in ignem Idem
in epistola prima ad lucill Fateor nobis
insitam esse corporis curam et carita
tem non ergo nego indulgendum
sibi sed serviendum illi nego multis
enim serviet qui corpori servit qui pro
illo nimium timet qui ad illud omnia
refert Idem Sic nos gerere debemus
non tamquam propter corpus vivere de
beamus sed tamquam non possimus vivere
sine illo huius nos nimius amor
timoribus inquietat sollicitudinibus
onerat contumeliis obicit [illegible]
intuemur incommoda quecumque non [illegible]

piacula et intuitu nos reducamus
Idem ad eundem epistola xv Quantum
potes circumscribe corpus tuum
et animo locum laxa multa enim
incidunt incommoda corporis curae
deditos Idem in fine epistole Hanc sa
nam hanc salubrem formam vite te
neto ut corpori tuo tantum indul
geas quantum bone valitudini satis
est durius enim tractandum est ne ani
male parat plura quere infra de gu
la Item infra de delicijs Item infra
de voluptate Item infra de ornatu I
tem de solitudine Seneca ad lucill
epistola xx in Corpus inquit nostrum etiam
si nichil sine illo per nos fieri potest tamen
magis necessarium rem esse crede quam
magnam vanas ergo fugito corporis
voluptates leviores ac penitendas
que nisi magna moderatione temperentur
in contrarium habituras et in suspici
cium te deducturas esse scias Cor
poris enim voluptas ad dolorem
incidit nisi modum tenuerit modum
autem in eo tenere difficile est quod bonum
esse credis Idem in epistola lxv Maior
sum et ad maiora genitus quam ut
corporis mei sim mancipium quod
quidem corpus non aliter inspicio quam
vinculum aliquod libertati mee circum
datum firmant ergo deteriora melioribus
Idem in epistola lxv Nec adiungis hoc
corpus liberi esse tamquam alieno ingres
turus inhabita Glosa super illud Ro vii
Video aliam legem etc Talis est nostra
carnalitas ut ardentius desideret
prohibita quibus non memoratis
iaceret quasi sopita Petrus Ravennas
Omnis vir devotus quere infra de
solitudine Aristotiles in libro de pomo
Omnis illecebre corporis firmantur in
nichilo et destruunt substantiam corporis

et faciunt hominem descendere in interitum
O carne humana Bern in omelia
Unde caro mea etc quere sup
ra pro primo Idem in registro Voluptas
et libido carnis nequaquam sine pec
cato esse potest Augustinus in libro de baptismo
parvulorum Sicut corpus per quos renascuntur
parvuli instinctu spiritus virtute sua trahit
in eos fidem quos voluntate propria no
dum habere potuerunt sic eorum per quos
nascuntur caro peccatum trahit in eos no
xam quam nondum propria vita contra
xerunt Idem in libro de fide ad Petrum Cum
sibi invicem vir et mulier commisce
tur ut filios gignat non est sine
libidine parentum concubitus et ab hoc
filiorum ex carne nascentium conceptio non
potest esse sine peccato conceptus ubi
peccatum in parvulos non transmittit propa
gacio sed libido vel fecunditas nature
facit homines cum peccato nasci sed fedi
tas libidinis que in carne hominum
sine peccato esse non potest Idem super
Canonicam Joh omelia 1a Non potest homo
quamdiu carnem portat humana non habere
vel levia peccata quere infra de peccatis ve
nialibus Idem ad comitem fili carissime
Caro nostra preceps est ad libidinem
improba ad speculandum frequens ad
luxuriam inverecunda ad fornicacionem
timen tum supponit peccato peccatis non ces
sat pessimus deteriora iungere volupta
te turbidis vana inspiciens ad ma
lum prona ad bonum incapabiles et pi
gerrima volens ad mortem ad vitam dif
ficilis et quid plura Sicut tynea lanam
devorat sicut ignis ligna fenum sti
pula consumit ita caro nostra rebellis
et delicata animam nostram cruciat
et consumit Idem ad eundem Caro
nostra data est nobis quasi ad bella
anime que quidem caro si mortificetur
adducit vitam si nutriatur parat se

ad bellum illum aut hominem laudabo
qui carnis sue hic prestat. Idem
ad eundem. Caro humana est sicut in
sera bestia que grauat animam mea
Idem in libro theozo. Carne vincit &
quere infra de carnis mortificacione
plura que supra posui etc. Bern. in ser
mone. Caro mea ad similitudinem iumen
torum fedus init ut porte de peccato na
ta in peccato nutrita in eius corrupta in
ipsa sui prima origine sed multo am
plius viciata de mea prava consue
tudine. Idem in epistola. Grauis lucta
grave periculum contra domesticum hos
tem .i. carnem meam pugnare maxime
cum nos peregrini simus in illa, fiam in
habitet regionem. Glo. super illud Eccl.
Omnis caro sicut fenum. Sicut enim fenum
intra nascitur vel folium in arbore cres
cit virescit siccatur et decidit. Idem
caro mea nascitur, quasi primum putum cres
cit in infancia et pueritia floresscit in
adolescencia maturescit in iuventute
arescit in senectute siccatur in senec
ta et senio sed decidit in morte. Bern.
in sermone. Cum iudicium carnis tota
anima dependeat michi caro potest
utilius quam salus anime providere
ut videlicet in tempore suo sit resper
tus illius et ipsa socia passionis
felicitatis quoque consors invenitur.
Domina caro mea quere infra de lu
xuria. Item supra de amore mulieris.
Hildebertus de miseria condicionis
humane. Caro mea quere infra de mi
seria. De carnis temptacione et concu
piscencia quere infra de temptacione.
De carnis mortificacione quere infra
de morte. De carnis resurreccione quere
infra de resurreccione. De carnis volup
tate quere infra de voluptate.

De carnis mundicia. Aug. in li. de
conflictu viciorum et virtutum. Carnis
mundicia videtur nolo ignorare te
fingas quod post hanc vitam reci
pias. Si enim pie et caste vixeris si
ne fine gaudebis si autem impie
et luxuriose eternis incendiis subia
cebis & quere infra de conflictu. Idem
de civitate dei. Non amittitur cor
poris mundicia manente animi castitate
etiam in corpore tacto. Idem in epistola.
Quidquid in carne non sumpsit nec p
mpsit libido pacientis solius erit
culpa facientis omnis quia illa viole
tia non ex pro corrupcionis cupi
dine sed pro passionis vulnere reputatur
Unde Lucia Christi virgo dicit. Si me
invitam feceris violari castitas mi
duplicabitur ad coronam. Idem in libro
de meditacione. Mundicia carnis non
violatur anima non consenciente vel
permittente quidquid enim nolens invitus
contingit in mea carne in mundicia
non est plura que infra de castita
te. Greg. in registro. Custodienda
est mundicia carnis in studiis bone
accionis. Idem in moralibus. Nulla est
mundicia carnis quam non commendat
sanctitas mentis. Idem ibidem. Nulla
sunt cetera bona quere infra de cas
titate.

De castitate triplici. Aug. in li.
de bono coniugali. Sicut bonum
erat quod martha faciebat occupata
multa circa ministerium sanctorum sed me
lius quod maria soror eius sedens ad
pedes domini et audiens verbum domi
num cum hospicio recepissent. Ita
bonum susanne in coniugali castitate
laudamus sed tamen ei bonum anne vi
due ac multo magis marie virginis
ante ponimus. Idem in li. de virginale
castitate. Virgine et sancto spiritu tamen aucte

nec peccatum esse nuptias inuenimus
nec eas bono uel virginalis con-
tinencie uel eciam vidualis adequa-
mus Idem contra Julianum Vera pu-
dicicia siue coniugalis siue vidualis
siue virginalis dicenda non est que
non vere fidei operibus mancipatur
Coniuges enim et vidue et virgines
esse non possunt si contaminata volun-
tate mechantur Ambrosius in libro de vir-
ginitate Docemur triplicem esse cas-
titatis virtutem vnam coniugalem aliam
viduitatis et terciam virginitatis Ieronimus
in epistola Cum in semente terre bone
centesimum et sexagesimum et tricesimum
fructum euangelia doceat et cen-
tenarius pro virginitatis corona
primum tenet gradum sexagenarius
pro labore viduarum in secundo sit tri-
cenarius federa nupciarum ipsa digi-
torum coniunctione testetur bigamia in
quo erit numerus ymmo extra numerum
certe nec intra bonum oritur sed in
vepribus et spinetis vlpium que hec
vocis impossibilio comparantur Idem ad
Pammachium de morte Sancte Pau-
line In agro terre bone tres fructus
legimus filiam centesimum sexagesimum
et tricesimum viribus mulieribus et
coniugiume et virtute coniunctis tria
opera prima venerabilis Eustochium
virginitatis flores metit paula la-
borio-sum viduitatis aream terit Pau-
lina matrimonii castum cubile conser-
uat Idem in amico Bona est casti-
tas coniugalis melior continencia vidu-
alis sed optima perfecta virginalis

De castitate in genere Ber. in moralium
libro xxxi Nulla sunt cetera
bona si castitatis testimonio non
approbantur Idem nulla est castitas
carnis quam non commendat suaui-
tas mentis Idem in pastorali Co-
tinentes quos omnis licitum quamquam non
grauat nequaquam pondus illicitum ter-
rene solicitudinis premat sed tanto eos
paciores dies ultima quanto expedi-
ciores inueniat ne quo meliora agere
vacantes possunt eo deteriora supplicia si
negligunt incurrant Aug. in libro de eccle-
siasticis dogmatibus melior est continencia
nuptiis sed non sibi sola sufficiat ad sa-
lutem nisi pro solo pudicicie amore
retineatur sed eciam si causa vacandi
deo eligitur alioquin diuorcium magis
esse videtur quam appetitus castitatis
Idem in confessionibus Iubes domine iube
quod vis et da quod iubes Idem de
virginitate Sicut nemo impudice u-
titur corpore nisi spiritu prius concepta ne-
quicia ita nemo pudiciciam seruat in
corpore nisi spiritu prius insita castitate
Idem de ciuitate dei Non amittitur
corporis castitas manente animi sanc-
titate eciam in tacto corpore Idem in
epistola Quod quis intacte non promisit
nec promisit et que super de carnis in-
dicia Idem pudicicia corporis querere
supra Idem per continenciam quippe colligi-
mur et colligimur in vnum a quo in multa
defleximus Idem libro primo de doctrina
christiana In mortalitate et incorrupcio-
carnis exemplum sanitatis prodit Sani-
tas autem anime est firmissime inherere
incommutabili bono scilicet deo Idem in libro
de bono coniugali Si omnes homines
vellent ab omni concubitu continere et
querere supra de castitate Idem in libro
de viduitate In viduali et virginali
continencia excellencia muneris ampli-
oris expetitur qua expetita et elec-
ta et voto debito oblata iam non
solum capescere nupcias sed eciam si non
nubatur tamen velle nubere dampna-
bile est Idem ibidem Cum quippe non
redditur quod non imperio compulsus

sed consilio quomodolibet veniat tanto ma-
gis fraudati voti auget iniquitatem
quanto minus sunt vovendi necessitatem
Idem ibidem Plane non dubitaverim
dicere lapsas animas a castitate sancti-
tate que vovent deo adulteris esse
peiores Idem in epistola Virtus pudi-
cicie nos hominibus honorabiles an-
gelis desiderabiles ipsi denique deo pla-
cabiles atque amabiles reddit. Pudici-
cia namque conscienciam mundat affectum
purgat intellectum illuminat et primum in
animo propositum roborat et confirmat
Idem Non ditatis nos animos sine pu-
dicos etc. Idem Anima perfecta continen-
cia maximum bonum est. Ideo vigilan-
tissime cavendum est ne per superbiam cor-
rumpatur Idem Castitas animos attra-
hit in unitos respuit demones con-
fundit angelos imitatur infernum clau-
dit celum aperit denique deo cum fiducia
semper assistit Idem in soliloquio Quantu-
muis uxorem velis pingere ac bonis cu-
mulare nichil michi tam fugiendum
quam concubitum esse decerno sen-
cio quod magis ex arce virtutis deiciat
animum virilem quam femine blandimenta
corporumque contactus ille sine quo uxor ha-
beri non potest Idem Illa est sancta et
casta femina et vere christiana que dolet
fornicante viro et non dolet propter car-
nem sed propter caritatem Idem Oculus
dum etc. dolendum est Multi viri vin-
cuntur a feminis superant eciam femine
castitate quos viri superare contempnunt
Plura quere infra de virginibus et
de viduis Item infra de coniugatis Am-
brosius Inter omnia christianorum certamina
sola castitatis prelia duriora sunt ubi
cottidiana est pugna sed rara victoria
Idem In carne preter carnem vivere non
terrena vita est sed celestis Idem in libro de
viduitate Castitas solitudine quiet
pudica secretum impudica quentum
Idem in epistola Prima pars castitatis in-
tegra est cupiditates facultatum vincere
quia lucri studium temptatio pudoris
est Idem Quid est quod magis pu-
blicum sit quam offensa pudoris nichil
perfecto quod magis se prodat quam
dispendium castitatis Idem in libro de pa-
triarchis Bonum munus pudicicia
sed maioris meriti cum periculo abest
Idem Qui non nubunt et uxores
non ducunt sicut angeli ita sunt in
terris ut tribulacionem carnis non sen-
ciant servitute nesciant igne vincant et
mundane cogitaciones non allicient
contagio sed divinis rebus intendant
ut tamquam geniti corporis infirmita-
te non que sunt hominis sed que sunt
dei cogitent Idem Castitas adoles-
cenciam decet iuventutem ornat senec-
tutem amplificat cumque eius habet
insignia sue canos maturitatem gravi-
tatis velamen pudoris qui devocionem
non impediat sed augeat religionem
Idem in libro de officiis Verecundia est
pudicicie comes cuius societate cas-
titas ipsa tucior est Idem Vidisti me-
tricem et forma decorem putasti er-
rarunt oculi tui nam si vere vidis-
sent deforme meretricis affectum vidis-
sent utique marcescentes libidines
veterum colluvione anime vulnera con-
sciencie cicatrices affectus ergo deceptus
est deceptus visus nam perit omne
iudicium cum res transit in affectum
Idem de virginitate Saltat sed adul-
tere filia que vero pudica que casta
est mater. Filias suas religionem
et disciplinam doceat non saltacionem
Plura que infra de virginibus Item
de viduis Item de coniugatis Idem
in epistola Non placent ceterorum sanitates
membrorum si vel in uno inveniatur cor-

ruptio Idem Uouentibus castitate
non solum nubere sed uelle nubere dam
nabile Idem Ornat pudiciciam uerecun
dia et quod proprium inferiorum semper
fuit coniunctas inter virtutes pudicicia
peperit Idem in sermone Cogitas non
inferioris virtutis est agnicio ab
stinere quod aliquis delectabat quam cingulum de
lectamenta nescisse Idem Presentis virtu
tis est indicium est renunciare subi
to corporis voluptati fugere notas om
nis illecebras et talentis Adhuc
ceteris flamas fidei et caritatis
ardore extinguere Idem epistola diffi
cile inter epulas servatur pudicicia in
teger enim tutis fortidinum audit diu
Idem Castigo inquit apostolus corpus meum
pus meum et in servitute redigo etc. Si
ille timet quis nunc pot esse securus
si dauid amicus dei et Salomon
amabilis domino uicti sunt quasi homines
et ut ruine eorum nobis ad cautelam
et pene ad salutem exempla prebent
quis in lubrica via lapsum non time
at Idem grandis est virtutis et solici
te diligencie quod nata sis incarne non
tamen carnaliter uiuere tecum pugnare
cottidie et inclusum hostem argi ut
fabule ferunt centum oculis obserua
re Idem magnus est pudicicie labor
sed magis est premium temporalis custo
dia sed remuneracio sempiterna Idem ad
eustochium Ea quod in me pot esse con
silii etc. quere infra de luxurie reme
dio Idem in libro 2º contra iouinianum Tac
tus alienorum corporum et feminarum de
lectatio appetitus viciorum inspirare est
Idem libro 1º contra Iouinianum In omni
gradu et sexu tenet pudicicia prin
cipatum Idem ibidem Doctissimi viri
dixerunt uxoribus inprimis pudiciciam

tiam esse retinendam qua perdita omnis
virtus ruit In hac enim omnium muliebrium
virtutum principatus est Hec enim pau
perem commendat diuitem extollit defor
mem redimit et pulchram exornat Idem
in epistola Multo melius est te stomachum
dolere quam mentem imperare corpori quam
sine gressu uacillare quam pudiciciam Idem
ad furiam Duce uere est nobis iac
tantiae pudicicia que sine comitibus
suis et appendiciis suis continencia
scilicet et paruitate fidem sui facere non pot
Idem Non nulli uitam pudicam ap
petentes in medio itinere corruerunt
dum solam abstinenciam carnium sufficere
sibi putant et leguminibus onerant
stomachum que que etiam moderate
parce que sumpta noxia sunt et ut quod
compertus sentio loquar nichil sic in
flamat corpora et titillat membra
genitalia sicut illud digestus cibus
ructusque conuulsus Idem ad pammo
chium Uetus hostis antiquus magis
contemnere quam et mori esse certamen
facile enim alienatus est contra uictus habent
intestinum non bellum periculosius est
Idem Quid pulchrius anima casta que
dei filia nuncupatur et nullos extrinse
cus querit amplexus unde ps Audi
filia et uide etc. Idem Ingressus inne
rum fomenta libidinum et impudice
mentis indicia sunt Idem Speculum
mentis est facies et tacite oculi cor
dis archana fatentur Idem ad eustochium
Pudicicia aliter tuta esse non potest
nisi per abstinenciam Idem super illud amos
iiiº Audite uacce pingues Nullus
securus sum ipsam martirem dum tutus
est qui periculo proximus est Idem in iiº
libro contra Iouinianum Multa plurimum
reliquerunt frequenciam orbium ubi uul
te sunt oculorum amicus quam illecebre ne

plurimum et humidam nactam vero animi
fortitudo mollescit et mundi huius
impudicicia animus stupescit unde
et pitagorici frequenciam huius mundi
declinantes in desertis habitabant Idem
ibidem Platonici et stoici in templorum
porticibus versabantur ut honestiorum
habitaculi sanctitate commoti nichil aliud quam
de virtutibus cogitarent Sed et ipse Pla
to cum dives esset tamen ut posset
philosophie vacare villam achademiam ele
git procul ab urbe non solum deser
tam sed et pestilentem ut assiduitate
morborum libidinis impetus frangerentur
Idem in eodem Cheremon stoicus vir elo
quentissimus narrat de vita sacer
dotum antiquorum egipti qui omnibus
curis postpositis mundi huius semper
in templo fuerint et rerum naturas ac
raciones syderum contemplati sunt num
quam mulieribus miscuerunt numquam
cognatos et propinquos viderunt carni
bus et a vino semper abstinuerunt
propter tenuitatem sensus et maxime
propter appetitum libidinis refrenandum
et cubile de foliis palmarum habent
Idem in eodem Legimus quosdam pla
tonis discipulos sibi met oculos ef
fodisse ne per in spectum acuitate in placacione
philosophie revocarent Idem in epistola ad
Paulinum ama scientiam scripturarum et car
nis vicia non amabis Idem ad Ne
pocianum Solus cum sola secreto et
absque arbitro vel teste non sedeas
Idem eidem Caveto omnes suspicio
nes et quidquid contra te probabiliter fin
gi potest ne fingatur ante devita Idem
Crebra munuscula et sudariola et fas
ciolas et degustatos cibos dulces quoque
et blandas litterulas castus amor
non habet Idem ad oceanum devita
clericorum prima temptamenta clericorum
feminarum frequentes accessus quere
infra declinas Idem ad eundem E
go iudico si cum viris habitent femine
non deesse insidias dyaboli Certa
post temptacionem passionis antipho
thie prohibetur a paulo preter purgare
Idem in 2° libro contra Jovinianum Frus
tra quidam sibi blandiuntur salva fide
et pudicicia mentis se abuti posse
voluptatibus corporis cum contra
naturam sit corpus voluptatibus
perfrui sine voluptate mentis Idem
Libidinosa mens ardencius in ho
nesta prosequitur et quod non licet dul
cius suspicatur Crisostomus super Matheum De
virtutes vero sunt spirituales et ange
lice precipue tamen castitas vero est ange
lica per quam eciam solam purgantem
homines angelis comparantur et vin
cit naturam virtutibus Idem Illa est
gloriosa continencia non quam transgredi
non potest necessitas vel corporis debi
litas sed quam complectitur voluntas
sancti propositi Idem in sermone Sanctas
in theatro non solum vides res in
faustas sed audis spurciloquia et que
sunt de auribus et auditu Idem in
bro casto qualiscumque uxor bona videtur
Idem in libro de reparacione lapsi Illa
gehenne igne hiis que nunc te ex
agitant flammis libidinis oppone
Est enim hec mirabile medicamenti
genus ut ignis ignibus extinguatur
Idem in eodem Centum si placet de
mus annos deliciis carnis addas
et decies centum que erit collatio orbis
ad eternitatem comparacio vel compensa
cio Nam omne tempus huius vite
quasi noctis unius sompnium ad eternita
tis comparacionem videtur Esto ergo ali
quis ita demens qui ad hoc ut una
nocte videat sompnium delectabile

nota

castitatis eligat subire penas. Idem in eodem. Corporis decorem subactum quere supra de amore mulierum fugiendo. Idem in sermone. Prima cessit pugna carnis adversus animam et anime adversus carnem nec ultra insurgit ancilla in dominam nec sua superbit in liberam sed universa hec prelia ieiuniorum presidia conquiescunt. Ysidorus de summo bono libro 2° capitulo [illegible]. Amanda est pulcritudo castitatis cuius delectatio degustata dulcior invenitur quam carnis castitas est enim fructus suavitatis inviolata pulcritudo sanctorum castitas est securitas serenitas corporis sanitas mentis quia valet mundum esse corpore eum qui pollutus est mente. Idem. Angelus est uxorem ducere quam per libidinis ardorem perire unde Paulus melius est nubere quam uri. Idem in eodem capitulo 39. Quidam in iuventute luxuriose viventes in senectute continentes fieri volunt et tunc eligunt servire castitati quando libido eos suos habere contempsit. Idem. Nequaquam in senectute continentes vocandi sunt qui in iuventute luxuriose vixerunt tales enim non habent remunerationis premium quia laboris certamen non habuerunt illos autem expectat gloria quibus fuit certamina laboriosa. Idem. Quidam continentes sicut pane cum pondere comedunt sic etiam aquam cum mensura bibunt asserentes ad castimoniam carnis etiam aque abstinentiam querere. Idem. Libidinis ignes ciborum fomentis nutriuntur corpus autem quod abstinentia frangit temptatio non corrumpit unde et tres pueros abstinentes flamma babilonii incendii si tetigit non combussit. Idem in libro ethimologiarum. Continens non solum in castitate dicitur sed etiam in cibo et potu in ira quoque et in provocatione mentis et libidine detrahendi nam continens eo quod in multis se contineat vel abstineat appellatur. Bernardus super Cantica. Quid castitate decorius que mundum de immundo conceptum semine de hoste domesticum de homine facit angelum. Idem ibidem. Differunt quidem inter se homo pudicus et angelus sed felicitate non virtute. Nam et si castitas illius id est angeli felicior sit huius tamen id est hominis fortior est. Idem. Sola est castitas quo in hoc mortalitatis tempore statum quedam immortalitatis glorie representat. Idem in sermone. Continendum est in veritate quidam enim continent pro necessitate aut loci aut temporis aut persone aut ministrorum opportunitate quidam autem continent pro voluntate scilicet propter favorem hominum vel aliquod temporale quodam quidam vero continent in veritate soli deo placere cupientes. Cyprianus in libro de XII abusionibus. Pudicitia ornamentum nobilium est exaltatio humilium nobilitas ignobilium pulcritudo debilium prosperitas laborantium solamen merentium augmentum omnis pulcritudinis decus religionis defensio criminum multiplicatio meritorum dei filia [?] et amica plura quere infra de pudicitia. Pudicitia maxime mulieres ornat ff. in autentica quomodo oporteat episcopos § l. Si enim nichil est furore amoris vehementius quam rectitudinem perfecte philosophie est ff. quibus naturales efficiuntur legitimi § sed nichil. De castitate et caritate quere supra de caritate et continentia de castitate et abstinentia quere supra de abstinentia item infra de ieiunio.

De castitate et humilitate. Bernardus in moribus. Hic mente vere est pudicitia cingi ut tu sobrietate debeat in humilitate sustineri. Idem. Per

humilitatis custodiam servanda est
munditia castitatis si enim prec sub
dos spiritus premitur tunc illicite carnis
superbia non levatur Idem omelia
vij super .. Et cum virtus est humilitas
custos virtutis restat ergo ut omne
quod facit se sic mens deprimat ne quod
sibi congregat ventus elationis tol
lat tum ergo bona fecit agitis sunt
ad memoriam mala acta revocate ut
tum cave culpa conspicitur nunquam
de bono ope in caute animus letetur
que plus illud Aug. libro de virginitate
Sapientes virgines dicit ne lampa
des earum extinguantur et quamvis non
nisi alia sapientes sed humilibus conve
nientes Idem Ama pretiosa continentia
et maxime virginitas magnum bonum
est in sanctis dei ideo vigilantissime caven
dum est ne per superbiam corrumpatur Ide
Facilius sequuntur agnum et si non quoque
lent tamen certe quoque possunt humi
les coniugate quam virgines superbe Ide
Neque putare debet castus humilitate
sed cohibere putatio enim humilitatis ma
ior superbia est Idem super Johannem me
liorem esse virginalem castitatem quam
pudicitiam coniugalem quis dubitet et
si tu teneris superbiam et tua mater
humilitatem melior erit mater quam filia
Idem non dubito mulierem humilem pre
ferri virgini superbe Idem quoniam
in humana miseria quere infra de decep
tione Ambrosius super Lucam Decet ut
quanto castior est virgo tanto carior
sit humilior novit enim deferre senio
ribus si integra sit humilitas integra est
professio castitatis Bernardus super Missus
est Pulchra commixtio virginitatis
et humilitatis nec mediocriter deo placet
illa anima in qua humilitas commendat vir
ginitatem et virginitas exornat humili
tatem Idem Potes quidem sine virginitate

salvari non potes autem sine humili
tate Potest quidem deo placere humilitas
que virginitatem deplorat amissam
et sine humilitate audeo dicere nec ma uo
rie virginitas placuisset Idem super
Cant. Continentia non habet meritum
apud deum que gloriam querit humanam
Ideo quod maxime opus est intentionis
puritate qua soli deo mens nostra et
appetat placere et valeat inherere Plura
quere infra de virginitate et humilitate
De castitate virginali quere infra de
virginibus et virginitate De casti
tate viduali quere inferius de viduis
De castitate coniugali quere infra de
coniugio et coniugatis Item de matrimo
nio

De casu hominis in peccatum Greg.
in xj moralium Mens humana
mortalitatis sue pondere nisi insta
ti suo arta disciplina custodia tene
atur mox ad deteriora dilabitur et tu
ad meliora nititur quasi contra fulmen
vel fluminis ictum conatur sed sine la
bore ad yma revolvitur Idem in xx li. mo
ral. Nisi nos divina visitatio vel ad
amorem compungendo muniret vel
ad timorem flagellando restauraret re
petitus lapsu mens nostra funditus
tota destruitur que paulo ante in
novata videbatur Idem in mor. Se
pe committunt homines mala que feci
unt et ex dicto puniuntur cadentes in ma cet
la que nesciunt Idem in unoquoque
lapsu semper a minimis incipitur et
succedentibus deflectibus ad gra
viora pervenitur Idem auget reatum
et casum culpe sequentis premium
glorie perdentis quanto namque altior
tanto casus gravior et unusquisque
casus tanto maioris est criminis quanto
prius quam caderet potuit maioris esse
virtutis Idem Pravum quod prius non diluit
mox suo pondere ad aliud trahit Idem

in pastorali Si quod videtur bonum
gerendum, sollicita intentione non respicit
etiam id quod fuerat bene gestum
deperdit. Idem Dum fortiori studio
intenderit retro respicere conatur
si velut bonis amplioribus ad mi-
nora retorquetur. Idem in pastorali Cum
sua facta nimia flore ac decentiae ne-
gligit a statu iustitie non gradu repe-
te sed pronus totus cadit. Idem super
Ezechielem Sicut qui a fide recedit apos-
tata est, ita qui ad pravum opus quod
deseruerat redit ab omnipotenti deo
apostata iudicatur, etiam si fidem tenere
firmiter videatur. Plura quere infra
de peccato. Augustinus de civitate dei Audeo dicere
superbis esse utile cadere in aliquod apertum
manifestumque peccatum unde sibi displiceant
qui iam sibi nimis placendo ceciderant. Salubrius enim
Petrus sibi displicuit quando flevit quam
sibi placuit quando presumpsit. Idem in libro
de viduitate Plane non dubitaverim
dicere lapsas ruinas a castitate sanc-
tiore que deo vouerunt adulteris esse
deteriores. Idem in libro de verbis domini apostoli
Semper adde, semper ambula, semper
proficere, noli in via retardare, noli retro
redire, noli cadere. Remanet enim retro
qui non proficit. Retrocedit qui ad ea
relabitur unde iam recesserat. Et devi-
at qui apostatat. Crisostomus super Iohannem Et
habetur in decretis parte prima di. xl. Homo
christianus fortius cadit inspiciendo propter
duas causas aut propter magnitudi-
nem peccati aut propter altitudinem dignita-
tis. Idem in omelia dominica prima adventus
domini Cum habeamus autem peccatum
liberum habemus arbitrium si volumus
sequi voluntatem dyaboli an non. Quod
si simul peccantes obligaverimus
nos operibus eius, iam in nostra virtute
non possumus evadere sed sicut navis
fracto gubernaculo illuc ducitur quo tem-
pestas impellit, sic homo divine gratie
auxilio perdito per peccatum non quod vult a-
git sed quod dyabolus suggerit. Idem
ibidem Sicut primo in potestate populi
est sibi facere regem quem vult, factum
autem de regno pellere non est in eius po-
testate, quia voluntas ipsa iam commissa
est in necessitatem. Sic homo prius quam
peccet habet liberum arbitrium utrum ve-
lit esse sub regno dyaboli; cum autem
peccando ei subiugatur, iam per se non
potest ab eius potestate, quia voluntas
eius commissa est in necessitate. Et hoc
est quod communiter peccatores solent dicere: vel-
lemus esse iusti sed non possumus. Veri-
tatem dicunt sed non habent excusationem
a peccato, quia potuerunt primo non es-
se sub dyaboli potestate, de qua modo illos
eos potest eripere nisi solus deus. Idem
in epistola ad corruptam de dei virgine
Facta es corruptio sathane desponsa-
ta Christi, facta es corruptio scortum dyaboli,
ex venerabile de templo dei facta in
immunditie habitaculo spiritus sancti tugurium
dyaboli, que prius incedebas cum
fiducia ut columba, nunc lateris in tenebris
ut stellio. Ysidorus de summo bono Quem-
admodum ad virtutum intendentes cul-
men non a summis inchoant sed a modi-
co, ut sic sensim ad altiora pertingant,
ita et qui dilabuntur ad vicia non sta-
tim a magnis criminibus incipiunt sed
a modicis assuescunt et sic ad maio-
ra perveniunt. Idem ibidem Multis
insidiatur dyabolus arguentes eos quod
renunciant seculo ut eius se iterum
amori substernant, quamvis autem
illos corpus seculi fecit quos post
renunciationem mundi ad eius amorem
reduxit. Idem in libro sinonimorum Iusto dei
iudicio in reatum nequiore labuntur
qui sua peccata minime distinguere

nota

contemptum plura quere infra de
peccato Bernhardus super Cantica Septies in die
cadit iustus et septies resurget iu
stus si tamen cadat in die ut se cadere
videat et cecidisse sciat et resurgere
cupiat et requirat manum adiuvantis
et dicat Domine in voluntate tua prestitisti
decori meo virtutem averte faciem
tuam a me Idem Si proficere currere est
ubi vero non currere ibi incipis et de
ficere hinc plane colligitur quia nolle
proficere non nisi deficere est Idem in
epistola Beatus es si pugnando moriaris
quia mortuus mox coronaberis Vi
deat tibi decertando pugnare predis cum
victoria preter et corona Idem in ea
dem Habet Christus quod multos mili
tes qui fortissime ceperunt steterunt
et vicerunt paucos autem qui de fu
ga conversi rursus ingesserunt se
periculo quod declinaverant rursus
que fugaverunt hostes quos fugiebant
plura quere infra de peccato

De cataractis Glossa super illud psalmi
Abyssus abyssum invocat in
voce cataractarum tuarum ad literam Catha
racte dicuntur septem hostia nili que
latencia sunt tamen eorum origo ignoretur
dicuntur autem catharacte meatus qui
dam aeris celestes per quos ros et plu
vie de celo descendunt Unde in Ili
nis fontes et cataracte celi rupte
sunt Mistice vero catharacte dei di
cuntur doctrine prophetarum et apostolorum a qui
bus fluenta divine sapientie nobis ema
naverunt De Cathetismo quere supra
de baptismo De cautela quere infra de
circumspectione Item infra de consilio Ite
infra de discretione Item infra de pru
dentia De casu angeli quere infra de
demonibus

De cella Iohannes in epistola Habeto cel
lam pro paradiso varia scripturarum
poma decerpe in hiis utere deliciis
hiis fruere amplexibus Bernhardus ad fra
tres de monte dei Cella terra sancta
est et locus sanctus in quo dominus et
servus eius sepius colloquuntur sic
ut ad amicum suum in qua crebro fi
delis anima verbo dei coniungitur spon
sa sociatur terrenis celestia divinis
humana coniunguntur Si quidem sicut tem
plum dei sanctum est sic et cella servi dei
in templo enim et in cella divina trac
tantur crebrius autem et in cella Idem ibidem
Semper aliquid de pacta die
ta ad profectum mentis in thesaurum
cordis congrega nec ea die bonum
cellicola invenisse se reputat in qua
nichil eorum prefuit que in cella requiritur
recolit se gessisse Idem ibidem De
cella in celum sepius ascenditur vix
autem umquam a cella in infernum desce
ditur nisi sicut dicit psalmista descendat
in infernum viventes scilicet ne descendat
morientes hoc enim modo cellarum
incole sepe descendunt in infernum
Sicut enim assidue contemplando
amant et requirere gaudia celestia ut
ea ardencius appetant et sic et do
lores inferni ut horreant et refu
giant Idem ibidem Celle dignitas
et sancte conversationis secretum et so
litarie professionis titulus non nisi per
fectis convenire videntur Idem ibidem
O languide o egrote cella tua tibi
remedium est in qua curare temptasti
Iuventus patrum Vade sede in cella tua
et cor tuum docebit te omnia plura
quere infra de solitudine Item infra de
contemplatione Item infra de contemptu
mundi Item infra de fuga seculi Ite
infra de religione Item infra de re
ligiosis Item infra de monachis

De celo et celesti conversatione
Gregorius in moralibus exponens Iob

in celo superat unde hostis antiquus
antiquitus ad eum accedere non vale
bat Idem In hijs quorum conversacio
in celis est ac requiescit et residet
deus Idem Occasione leticie interius
positi celo perhennis dum super terram
ambulantes conversacionem in celis ha
bemus Idem Quanto quis magis
superius venerit tanto magis in celo
ac interius intrare Ambrosius in sermone
Est ergo sancte viventibus quedam
inter se cognacio continua atque societas
nec interest utrum in celis maneant
an in terris Conversacio enim
querit quos separat elementum ut di
versis licet corporibus dividantur
eisdem tamen actibus coniunguntur Bini
mores unum sunt pirum mores contra
hostes infesti. Armis ergo nos celes
tibus muniamus accingamur lori
ca fidei salutis galea protegamur
verbo dei velud spirituali defendamur gla
dio qui enim hijs armis et talibus
moribus instructus fuit nec pre
sentem perturbacionem metuit nec futu
rum iudicium pertimescit Fulgencius
in sermone Ille perfectus celestis est qui
erubescit mala que fecit qui lamen
tis semet ipsum punit qui per viam
humilitatis incedit qui candore uni
tatis appetit qui per iter virtutum cur
rit qui non curat de temporalibus
qui delectatur in spiritualibus qui cor
suum fixit in celestibus unde Pau
lus apostolus nostra conversacio in celis
Eusebius Cesariensis in sermone Qui vult
vitam celestem ducere hunc mundum
studeat non amare abiciat affectio
nes corporales et ardenter amet
delicias celestes pacienter sustineat
illatas iniurias et nulli inferat
contumelias Richardus de sancto Victore

Ille celestem habet conversacionem qui
dum sitit de deo loquitur et in deo vivit
qui in deo quiescit cui deus sapit cui
mundus desipit cui deus placet cui
peccatum displicet cui deus redolet cui
mundus fetet Bernhardus Qui ascensiones
in corde suo disposuit quere supra de ascensu
spirituali Idem Primus ceciderunt nichil
inspectaris zo quere infra de gustu spiri
tuali Idem contemplacionis species in[?] sunt
que infra de contemplacione Glosa deuteronomii
vij Septem sunt celi aereum ethe
reum Igneum Sydereum Cristallinum
empireum et celum sancte trinitatis
quod dicitur celum celorum Beda in
libro de naturis Celum est subtilis ac
ignee nature rotundum et a centro
terre equalibus spacijs undique col
locatum et interius secundum rotunditatem
habet formam quodammodo qua ad angelos
eius partem sunt continuam quo ad nos
Est autem mobile super axem immobi
lem et super duos polos motu circu
lari sempiterna et uniformi ab oriente
in occidentem volvitur secum vehit de
uno totum quod est inferius ipso usque
ad lunarem globum et ignem etiam
superiorem Probatur circumferencie virtus
quoque eius motiva se extendit usque
ad inferiora elementa omne quoque super
quod subiectum est obedit eius virtuti
motus ordine uniformi et imper
turbato et ne propter velocitatem motus
eius tota mundi machina dissolvatur
ordinato planetarum cursu retardatur
vel remoratur et moderatur motus
eius Turbatis ergo inferioribus et
velud casualiter ac sine suis ordini
bus fluctuantibus celum tamen et celes
tia sub tenore ordinis nec ad momentum
quidem aliquatenus delinquunt Idem
manifestum est igitur quod cum corpus
celi sit sphericum rotundum et continuum

et terra respectu celi non obtineat
nisi medium puncti cum terra sit centrum
celi patet quod in terra est maxima con-
gregacio virtutis luminis celi et lumi-
norum corporum in celo contentorum id est stella-
rum unde cum actio luminis celestis
sit generativa et productiva vegetabilium
et sensibilium naturarum manifestum
est quod terra medium tenetur obtinens
maxime congruit corpori generativo cum
in ipsa tamquam in centro radiorum celestium
virtute se contingencium maxima fiat
congregacio Idem celum autem empir-
reum quod est supra celum predictum
est corpus primum natura simplicissimum
id est decorpulencia habens minimum sub-
tilissimus et tamen solidissimum quasi ex-
fusum continuum et quantitate maxi-
mum qualitate lucidum figuracione spe-
ricum locali situ supremum amplitudine
insensibilium et invisibilium creaturarum in
se contentum et bonorum spirituum habi-
taculum Idem Damascenus autem ubi
quod sit deus tamen hoc celum maxime
sedes dei nuncupatum est quia in eo
facture mundi maxima est species et
gloria summis celi et manifestius relu-
cet in eo divine virtutis operacio Aristoteles
in libro de causis proprietatum elementorum et in
libro de celo et mundo Celum est elementum
quintum ab aliis iiii^or elementis natu-
rali proprietate et differencia distinctum ne-
que est leve neque grave Nam si esset
ex aliis iiii^or vel aliquo horum tunc inge-
deretur in ipsum corrupcio celi universaliter
vel particulariter Unde creator omnium pos-
suit ipsum celum causam et principium
generacionis et corrupcionis Idem ibidem
Est autem celum immobile et inquietum
et incorruptibile et inalterabile quia
non habet contrarium alterans vel cor-
rumpens et est finitum continuum ad loca
extensionum quia mensuratur in tempore et
spacio finito movetur autem naturali motu

sempiterno a motore infinito id est
deo glorioso et sublimi Idem in tercio
libro de celo et mundo Celum suo motu
circulari luminosorum continuo et sempiter-
no inflammat illud super quod movetur
Unde ether commotu celi ignitur et
tamen celum quinta essencia non inflam-
matur quia celum cum sit de quinta
essencia non recipit ab inferioribus
aliquas peregrinas impressiones vel
in mutaciones quamvis omnia inferi-
ora ab ipso naturaliter immutentur
Idem in libro de sensu et sensato Celum
quasi in natura splendidum est sed inter
partes eius est diversitas magis et minus
quia in stellis que sunt essencialiter
partes celi plus est splendoris et in aliis
partibus minus et ideo videtur lumen
stellarum sed non celi quamvis radius
celi sit coniunctus cum radio ignis
elementaris non tamen in unitate ipsi-
us [illegible] Thomas de aquino parte prima
summe questione lxviii articulo iiii C[illegible]
tum celum nominat totum corpus
mundi quod est super terram et aquam
Nam etiam aves que volant in ae-
re dicuntur propter hoc aves celi secundum
illud psalmi Et volucres celi comme-
derunt illud Et quia in isto corpore
mundi sunt multe distinctiones et
differencie propter hoc Basilius et Damas-
cenus et alii philosophi plures ponunt plu-
res esse celos ad distinctionem ergo et
locorum sciendum est quod celum in scripturis
dicitur tripliciter Uno modo dicitur celum
dicitur naturaliter et proprie et sic celum dicitur
corpus aliquod sublime et luminosum
actu vel potencialiter incorruptibile
per naturam et secundum hoc ponuntur quali-
tates celi scilicet celum primum et supremum
totaliter lucidum quod vocatur celum
empireum id est igneum non a calore sed
a splendore quia totaliter splendidum

est et lucidum quo vocatur celum
empireum id est igneum non a calore et
locus supremus sive sedes et habitacio dei
et spirituum beatorum Secundum celum est subcon
vexo totaliter dyaphonum et vocatur
celum aqueum sive cristallinum non
ab humore vel frigore sed a dyaphanitate
Tercium celum primum est dyaphonum et
primum lucidum actu quod est sub celo
cristallino et vocatur celum sydereum
et dividitur in novem speras scilicet speram
stellarum fixarum et septem speras vii
planetarum que spere possunt dici vii celi
Secundo dicitur celum in scripturis participa
cionem alicuius proprietatis corporis celes
tis scilicet sublimitatis et luminositatis ac
tu vel potencia et sic totum istud spa
cium quod est ab aquis usque ad orbe
lune Damascenus ponit unum celum
de quo intelligitur quod apostolus fuit raptus
usque ad tercium celum nominans illud celum
aereum et sic secundum Damascenum sunt
quatuor vel saltem tres celi corporei scilicet
aereum quod est infimum et sydereum quod
est medium et aliud supremus quod est tercium
celum sed quia totum illud spacium me
dium quod est ab aquis usque ad orbem
lune continet duo elementa scilicet elementum
ignis et elementum aeris et in utroque
notatur superior et inferior regio propter
hoc istud celum vel istud spacium quod
est ab aquis usque ad orbem lune dis
tinxit Rabanus in quatuor celos superio
rem regionem ignis nominans celum
igneum inferiorem vero regionem vocant
celum empireum olimpium ab altitu
dine cuiusdam montis qui vocatur
olimpus illud usque pertingens supe
riorem vero regionem aeris vocant ce
lum ethereum propter inflammacionem inferio
rem vero regionem aeris appellant suo
nomine celum aereum de quo dicitur
in ewangelio et volucres celi comederunt

illud et sic dum isti quatuor celi tribus
celis superioribus coniunguntur sunt in
universo secundum Rabanum septem celi cor
porei Celum eciam empireum non re
putabat corporeum sed spirituale quia ce
lum illud est habitacio spirituum beatorum vel
celum cristallinum quod est primum mo
bile et computabat cum celo sidereo
quod raptu primi mobilis circumfertur
Tercio dicitur celum in scripturis methaphorice
et sic ipsa sancta trinitas que dicitur
celum propter eius spiritualem sublimita
tem et excellenciam de quo celo exponitur
quod dyabolus dixit ascendam in ce
lum id est ad equalitatem dei quamquam eciam
bona spiritualia in quibus est thezaurus renum
veracio nominantur celum propter eorum
eminenciam unde dicitur merces vestra mul
ta est in celis Vt Augustinus exponit Di
cit quod non tria genera supernaturalium visionum
scilicet corporalis ymaginarie et intellectualis
tres celi nominantur de quibus exponit
Augustinus quod paulus fuit raptus usque ad
tercium celum

Certamen Gregorius in dyalogo
Sine labore certamine non est
palma victorie Idem non nunquam deus
in quibus magna dona tribuit parva
quedam reprehensibilia relinquit ut
semper habeant contra quod bella gerant
et devictis magnis hostibus mente
in superbiam non erigant quando eos ad
huc adversarii eciam minimi fatigant
Idem in registro Vos qui inter viam
contra frequenciam hominum ducitis tanto
maiora certamina pati necesse est quanto
ad vos plenius magis temptacionum ac
cedit Idem in moralibus Amor est vir
tus certaminis foris quempiam videre
mala que perficit et intus quod tollerat
non habere Idem Semper est ad certamen
adversarii animus erigendus et contra
occultas insidias cautela providenda

Idem Greg. q promissionis veritatis veru
dia plero qz germonis est certamis q
nostra pta prode qui non adnumera
mtat et vtrq qz malum quanto vo
lunstus videtur tanto humilius pro
ditur Idem labor preualet pugne
ut restat corona victorie Idem in
iniquitate concepti et in delicto editi p
vdice corruptionis molestias pugnam
hanc nobiscum deferimus qui tunc labo
re vincimus et tunc gloria coronemur
Idem ... hostis impugnationem
certaminis tunc nisi augent ... dua
tamus plura quere infra de pugna Au
gustinus in epistola Non debet qui placat
infringi qui vult post plura conari in
ves illo ... certaminibus qui
... in celestia ... victoribus Idem
in li. de vitus div ... baptizati sunt
omnis iustificati ... restat tamen ...
adhuc lucta tum carne tum mundo
tum dyabolo qui autem lucta aliquid fecit
aliquid ... alio ... punitur Idem
contra Julianum contra genitalia ...
que nobis ingenita est ... p...
vehementius vidua qui virgo decertat
et vehementius victrix dum casta esse
voluit qui que casta semper fuit con
fligit et tanto amplius in ea ...
da voluntas laborabit quanto maio
res ei consuetudo vires dedit Idem
... est ... abiungressi que
infra de consuetudine et conflictu de
pugna Idem in li. contra ... heretes
domabit certanti victoriam qui certandi
dedit audaciam Idem ... Eya fra
tres in ... certamine est feruet enim
opus vrget aduersarius ... parit
late temptat vincere ... Ambros. ...
lucam Corona ... subeunda sunt
certamina Nemo enim potest nisi vicerit
coronari et nemo potest vincere nisi prius

certauerit ... corone maior
est fructus ubi maior est labor pla
quere infra de pugna Item de miliri
bus ... in libro de ... cordis
... agimus tempus in quo ...
ti videmur pro visu penam habet lau
dem ... et pro tribulationi
bus salute confert Idem sup aggeo
... resiste tuis desideriis et tunc
intelliges quanto fortes sunt ...
desideriorum malorum qui te ...
hec est pugna periculosa et hec est vic
toria gloriosa qui ... odire
q amant et amare q odiunt Idem
in epistola ... sunt certamine co
natus est ... in ... salon
... et ideo forsitan ... pla
quere ... de ... Item sup
de afflictionibus Item infra de temp
tationibus Item infra de tribulati
onibus ... de summo bono li. ...
... senectute co
... sunt qui in iuu
tute ... tales enim
non habent ... quia laboris ...
tamen non ... illos enim ...
... gloria in quibus fuit certamen
laboriosa Bern. sup Can. Quamdiu
in hoc corpore manens ...
... si ... et ...
magis ... quia ... nobis
inter fines tuos habitat Jebuzeus
subiugari quidem potest ... non
non potest Idem Idem sup Cum habitat
in mundo quasi ... stadio
... ubi ... mortuus est
... ergo ... vel plagam
... pro ... non suscepit in fu
turo ... miles ingloriosus ...
plura que sup de accidia Item infra
de labore Item infra de ... Item
infra de temptatione Leo ... in ser...

nota

Vnum sibi factura est anima ut pal
ma laborum quam sibi subtrahi, nimi
rum minimus adimpacienter sentit
viribus contendat custe plura quere
infra de labore Item supra de bello Bo
ecius in iiiito de consolacione Cum sa
piens moleste ferre non debet cir-
cumfortune certamen addicitur addu
ci hoc enim virtus vocatur quia suis
viribus nitens non superetur ab ad
versis plura quere supra de accidia
Item infra de labore Item infra de
operacione Item infra de temptacione
Item infra de tribulacione Item infra
de conflictu De certitudine quere infra
de cognicione Item infra de sciencia
De cibo et ciborum provisione
quere supra de abstinencia Item
infra de gula Item infra de ieiunio
Item infra de luxuria Item infra
de temperancia Item supra de castitate
Augustinus de vera religione Alimenta car
nis corrupta .i. amittencia suam
formam in membrorum fabricam mi
grant Idem in epistola ad Vincent. do
natistam Cibus esurienti panis
tollitur si de cibo securus iusticiam
negligat quam esurienti panis frangam
ut in iusticie seductus acquiescat
et habetur in decret. ·v· q· v· non om
Ambro· in li· de officiis et habetur in
decret. lxxxvi· di· pasce fame
morientem Quisquis enim pascendo
hominem servare poteris si non paveris
occidisti Aris. in 2° de anima Ali
mentum nutrit inquantum est pote
ncia caro Constantinus in practica sua
Cibus assumptus et incorporatus in
membris quod nutrit et augmen
tat corpus superfluus autem calorem
naturalem temperat et deperdita re stau
rat et custodit corpus ne deficiat
Item Cibus assumptus in plenitudinem

corporis vertitur et in ipsius naturam
transmutat Unde iiii. requirunt
ur Primo namque precedit ipsius ali
mentacio Secundo requiritur eius mastica
cio Tercio in locum digestionis et pu
ri ab impuro separacio Quarto ipsius
puri attractacio per singula membra
Quinto requiritur eiusdem ad membra
assimilacio Septimo et ultimo sequi
tur ipsius tibi incorporacio et in naturam
corporis conversio Idem Quod talis
est et similium membro nutrimentali
transit in naturam carnis et sanguinis
quod non frigidum et siccum conviti
in naturam ossis Idem omnis cibus
de quo multus sanguis generatur
paucam habet superfluitatem Et econtrario
Cibus de quo paucus sanguis ge
neratur multam habet superfluitatem Idem
Secundum ciborum diversitatem disponuntur
et variantur singulorum corporum complexio
De cibo spirituali nes
Gregorius in omelia de hom. Cibus
mentis est verbum dei et quasi cibus
acceptus stomacho languescente rei
citur quod verbum auditum in ventre
memorie non retinetur Quisquis autem
alimenta non recipit huius perfecto vi
ta desperatur Unde ps. Omnem escam
abhominata est anima eorum Idem
super Ezech. Cibus et augetur in
nobis cibus vite spiritualis cum tempo
ribus predicare verbum dei Idem Qui
In quo iam cordis ore gustaverit
quae sit illa dulcedo celestium premiorum
quere infra de gustu spirituali Item in
fra de eukaristia Augustinus ad comitem
Iulianum Sicut corporalibus cibis ali
tur sic codicibus eloquiis et oracionibus
interior homo noster pascitur et nutritur
Idem in li° de vera religione quam diu sumus
in hoc corpore quere infra de gustu

spirituali. Gregorius super Johannem. Sicut cor-
pus indiget cibo cottidiano sic et
anima si non suscepit inbecillior fit
et turpior ne deficiamus ergo per
cunctos et quere infra de eukaris-
tia. Jeronimus super Matheum. Non in solo
pane vivit homo sed in omni verbo quod
de ore dei. Qui ergo non vescitur verbo dei non
vivit vita dei. Bernardus in libro de x. quod
debemus humilitatis. Primus cibus anime
humilitatis est purgatorius cum ama-
ritudine. Secundus est caritatis conso-
latorius cum dulcedine. Tercius est
contemplacionis solidus cum fortitudine.
Idem in sermone quodam de rogacionibus.
Credo nobis esse tres panes in cibum
anime nostre scilicet veritatis caritatis et
fortitudinis. Hiis enim tribus egeo.
Deficit enim ratio mea pro ignorancia ve-
ritatis languet etiam voluntas
mea pro inedia affectionis infirmatur
caro mea pro inopia fortitudinis. Idem
in epistola. Fratres tradiderunt michi in-
terpelans (?) Celestis enim hereditas et quere
infra de gustu spirituali. Idem in sermone
beati qui lugent et quere infra de
gustu spirituali. Item infra de eukaristia.
Fulgencius in sermone de nativitate domini.
Dies eternitatis Christus in celo satiat an-
gelos pascens dies temporis Christus
homines interna reficiens ut enim pa-
nem angelorum manducaret homo
deus angelorum factus est homo utros-
que pascens utrosque reficiens et tamen
integer permanens qui et angelos
per speciem de se ipso saciat in patria et
nos per fidem reficiat ne deficiamus
in via. Ille panis ille cibus. Quam bonus
panis quam bonus cibus qui semet-
ipsum dat angelis ad gaudium stabili-
tatis semet ipsum etiam dat hominibus
ad remedium fragilitatis et qui est an-
gelorum esca nobis factus est medicina.

Plura quere infra de eukaristia. Glo-
sa super illud psalmi centesimum primi. Omnem
escam abhominata est anima mea et
Est cibus corporalis unde dignus
est operarius cibo et est cibus spiritualis
et hic est multiplex cibus verbi dei
unde non in solo pane etc. Cibus sa-
cre scripture unde pasti mensam et
pasti cibum. Cibus operacionis sancte
unde meus cibus est ut faciam etc.
Cibus sacre eukaristie unde caro
mea vere est cibus. Cibus eterne glorie
unde et ego dispono vobis sicut dis-
posuit michi pater meus. Plura quere
infra de gustu spirituali.

De circumspectione. Bernardus in de [...]
tuo. Sine circumspectionis solli-
citudine cor meum destituitur periculis dubiis
undique patens aperitur quia talis
... hostis tanto liberius pectus meum
penetrat quanto magis undique a lori-
ca circumspectionis et prudencie dep-
rehendit. Idem super Cantica Sanctorum ac-
tio quodammodo parte circumspecta est bona
desiderabilis prudens mala relinquere
precavens sed hoc est laboriosius ubi
finis meus ingerat ne se ante ocu-
los mala sub specie bonorum falla-
citer abscondant. Idem ibidem. Via
est vita presens et tanto quisque
necesse est ut insidiantes spiritus cave-
at quanto maiora sunt dona que
portat. Tullius in rhetorica. Circum-
speccio est contra viciorum maiorum cau-
tela. Plura quere de consideracione.
Item infra de consilio. Item infra de
providencia. Item infra de prudencia.
Item de intelligencia. Item infra de
discrecione. Pauci vitam hominum
qui etatem in medio viro agunt
ad cavenda pericula cominus assidu-
a et ipse cottidiana oportet esse circumspeccio

precepto semper et intento ut est ad
letarum qui pancratii vocantur ut
sicut illi ad inferendos ictus sunt pe
riti sic et animus et mens viri prude
ntis adversus et percutiendas iniurias
omni loco atque tempore prospiciens de
bet esse erecta mens et ardua non
quiescens umquam aciem flectens con
silia cogitacionesque contra fortune
libera atque insidias iniuriarum con
manus et brachia pretendens ne
qua in re adversa et repentina incur
sio irrumpat et liberis oriatur Seneca
ad lucill epistola lxxxxi. precogitati ma
li mollis ictus venit de stultis
fortune credentibus omnibus videtur
nova et inopinata facies magna at
que celestis est apud imperitos mali no
vitas et ideo sapiens assuescit se
malis futuris et que alii diu paciendo
faciunt gravia hic facit levia diu
cogitando Idem Non dabis tibi li
beros impetus sed circumspicies quo
cum diu sit ei et quousque tibi indi
sibitum(?) sit sed totum ante prospicia
s

Occurrunt Glosa super illud psalmi
In circuitu impii ambulant
i. in cupiditate rerum temporalium Item
glosa ibidem Sathan a domino requisitus
unde veniret dicit Circuivi ter
ram et. Gregorius in moralibus Solet per gy
rum circuitus laboris anxietas
designari Sathan ergo perambulans
terram circuivit quia dum quieti
mole celestis stare contempsit ab illo
spiritualis potencie volatu corruens
malicie sue pressus pondere foras
ad gyrum laboris venit et hoc est quod
de membris eius per psalmistam dicitur
In circuitu impii ambulant quia du
m interiora non appetunt exteriorum labo
re fatigantur Glosa super illo verbo psalmi Ca
put circuitus eorum caput id est superbia
vel dyabolus a quo incipit omne pec
catum et est causa efficiens huius cir
cuitus eorum Omnia in circuitu impii
ambulant semper discurrentes et numquam
ad stationem virtutis pervenientes semper
talia querentes et numquam hiis finem
imponentes sicut numquam quiescentes
sed in rota mundi continue se volventes
omnia inchoantes et ante perfectionem
unius ad alia transeuntes unde versus
Nemo pagit(?) nullam sectorum inchoat
omnibus Unde et Augustinus Confitetur se
semper in circuitu semper fuisse et in labo
re antequam ad legem dei accederet in
quietem invenit et absolvi obstaculis
circuitus impiorum quorum caput cir
cuitus dyabolus eorum est qui circuit
querens quem devoret Glosa super
illud psalmi Circuibit et Iherusalem in ta
bernaculo tuo cum hostium vociferacio
nem Nota quia est circa circuitus
impiorum bonus enim christianus circuit
mentem et cogitaciones suas et deside
ria sua ne serpenti dyabolo pateat a
ditus intrandi ad similitudinem strenu
i militis castra sua fossatis et
vallo muniens psalmus non confunde
tur cum loquetur inimicis suis in porta
Secundo circuit opera sua mala usque ad
philateria ut de illis peniteat et
conteratur Unde psalmus Semper cogitabo
peccatum meum Tercio circuit opera satisfac
cionis et pene ut ea diligenter compe
nsatur(?) Unde psalmus Lectum meum lac
rimis stratum meum rigabo et Item
Recogitabo tibi omnes annos meos
Quarto circuit opera mea ut in illis
inveniatur Quinto circuit omnia dona
sibi collata scilicet generalia et specia
lia sed precipue dona gratuita et parum(?)
inclita redempcionis animarum nostrarum

ut in illis sanctificetur et pro omnibus
gratias deo agat Sexto creavit omnia
creata scilicet visibilia et invisibilia
ut in illis deum laudet qui omnia
ad laudandum deum invitant unde
in ps. opera que creabuntur laudabunt dominum
et in ypa^c firmamenti opera ipsum lau
dem meam narrabunt Septimo creavit
omnia flagella peccatoribus inflicta ut
alius sibi caveat et metum non
peccet Beatus enim est qui lavabit
manus suas in sanguine peccatoris fe
lix que faciunt aliena pericula cautum
Octavo creavit premia future vite ut
illa sumantur speret unde Credo videre
bona domini in terra viventium qui autem ha
bitant in terra morientium videbunt
bona in terra viventium Beatitudine
vocat terram propter suam stabilitatem
et infirmitate Est etiam specialis
creatura prelatorum unde ps. Convertentur
ad vesperam et famem patientur ut ca
nes et circuibunt civitatem scilicet totam
ecclesiam per bona opera alios ad fidem
invitando vel per totum mundum predica
do Canis enim habet latratum ad
arcendum lupos habet etiam lin
guam medicinalem qua lingit vulnera
et curat habet etiam rabidam fa
mem propter vehementem calorem stoma
chi naturalem per quem signatur fervens
caritas prelatorum Super hos omnes
creaturas precellit creatura creatrix sa
pientie increate de qua dicitur Syra
ch creatura sola

De clamore Super illud ps. Voce
mea ad dominum clamavi. bene
dicit voce mea. i. non aliena que vox
clamoris est clamor oris tantum et non
cordis vel que est per intencionem vel que
sit gravia questus vel que interrumpit
interioribus cogitationibus quibus oratio perdit

sanctitate unguenti hinc non vox
clamoris sine voce cordis quem
brutis et hominibus Unde et illud de
gestio tuo Clamate altius deus
est enim baal deus ut Est etiam cla
mor cordis sine voce oris de quo
sic dicit et quo moyses tacens et
anna et Susanna clamabat Est
etiam clamor cordis et oris et operis
unde ihesus clamavit clamore va
lido et emisit spiritum Item clamor
quandoque dicitur causa clamoris unde
vox sanguinis fratris tui abel
clamat ad me de terra. et sic passus
dicitur peccata nostra clamare ad deum et eu
charistiam clamare inter manus
indigni sacerdotis ut ipse deus vide
at et iudicet Sic etiam peccata sodomorum
clamabant ad deum Ille autem clamor
qui est cordis et oris vel cordis
oris et operis est oratio pura et im
maculata Est enim oratio purus animi
affectus ad deum plerosque in vocem
ne prorumpitur erumpens Ambrosius
Clamare dicitur sanguis qui effusus
est innocens non tam voce quam
causa et interpellare dicitur deum non
per certamine eloquium sed indignatione co
missi scelerum sed non tam accusare
criminibus quam conscientie illius clamare
constringit Conscientia enim sceleris
ventum tacitum semper sine contradictione
indicat et clamat Idem in libro de
incarnatione dominice corporis servorum ger
vasii et prothasii licet sanguinis
voce canora decelus ad terram per
venit clamat enim sanguis doloris
indicio clamat sanguinis operationis
pretio clamat sanguinis passionis
triumpho Idem clamor in oratione est
intenta meditatio cum fervente me
ditatione devotione Seneca timor cla

morem posuit et clamor timoris ostendit Greg. in xxiiii li. moral. sup illud Job xxxiiii Vnquid clamorem eius audiet deus cum venerit sup illum angustia clamore eius angustie tempore dominus non audit qui tranquillitatis tempore in precepti sui clamante dum non audivit Bern. in sermone Clamat xpus ego reficio clamat mundus ego deficio clamat dyabolus ego inficio Ad quem ergo crebius volumus vertere

De claudicatione glo. sup illud ps. Claudicaverunt a semitis suis Est aut claudicatio gratie culpe que est mala ut hic et est claudicatio gratie que est bona qua claudicabat Jacob postquam luctatus est cum angelo qui supplantavit iacob Cum enim angelus i. gratia dei pertetigit nervum femoris i. amorem [illegible] carnis tunc efficit homo claudus in illis et bene currit in virtutibus et gratiis Est etiam claudicatio nature sicut sunt quidam qui claudicant uno pede sed integritate corporis sed sepe contingit quod melius incedit claudicans quam utroque pede incedens De claustro et claustralibus quere infra de religione Item infra de religiosis bonis et malis Item infra de solitudine Item de monachis De caritate quere i. de caritate De caritatione quere infra de xpo

De clemencia Greg. in moral. Amor est virtus et tamen foris quempiam videre mala que supet et intus quod tollet non habet perfecte aut mansuetudinis et clemencie laus est adversa pati et potentius fortis et intus clemens Idem in xx moral. Primus siquidem mansuetudinis et clemencie modus modus est ut omnis quas pati potest contumelias animus hominis portat et redemptoris sui obprobria cogitans adversa se parat Hunc enim impetendus ab adversitate deprehenditur quam ab hoste dormiens invenit Secundus modus mansuetudinis et clemencie est ut cum aliorum excessus aspicimus nra delicta quibus in alios excessimus videamus Erubescat enim non parcere qui vel deo vel proximo se peccando recolit commisisse plura quere infra de mansuetudine Jeronimus Qui clemenciam non habet nec indutus est viscera misericordie et lacrimarum fonte quamvis sit spiritualis non tamen adimplet legem xpi [illegible] aut in decretis di. lxxxvi Plura quere infra de mansuetudine Item infra de ira Item infra de pietate Item i. de compassione Bern. in epla Non habet ulla omnis [illegible] perfecta virtus Perfecta enim virtus est morum possessio nec ulla est iracundia ubi est plenitudo caritatis plura quere de mansuetudine Item de pietate Seneca in li. de clemencia Clemencia est temperantia animi in potestate ulciscendi vel clemencia est lenitas superioris adversus inferiorem dici etiam potest clemencia inclinatio animi ad lenitatem in pena exigendum [illegible] hoc omnes intelligunt clemenciam esse que se flectit citra id quod merito constitui potest Huic contraria est Crudelitas aut opponitur clemencie que nichil aliud est quam atrocitas animi in penis exigendis crudeles enim vocantur qui puniendi causam habent sed modum non habent Idem clemencia aut vici

na est tunc habet cum aliquid tri-buit ex ea. Idem ibidem. Nullum ex omnibus clementia magis decet quam principem atque regem. Idem in libro de iiii[or] virtutibus. Res magne clementie est pocius indulgendo quam vindicando corrigere. Idem in libro. Scito honestum esse et magnum vindicte genus ignoscere. Idem. Alteri semper ignoscito tibi nunquam. Optimum est alteri semper ignoscere tamquam si tu ipse cotidie pecces. Idem in epistola. Nec principatum habere nec vulgarem quere infra de potentibus et potestate. Idem. Pestifera vis est ad nocendum valere. Idem. Tibi parcas tum videris alii parcere. Idem. Tam omnibus ignoscere quam nulli crudelitas est. Modium ergo tenere debemus sed quia difficile est temperamentum ideo in partem humanam humaniore preponderet. Idem. Magni animi proprium est placidum esse atque tranquillum et iniurias atque offensiones despicere. Muliebre autem est litigare et more ire sic gerere. Idem. Clementia non tantum honestiores sed tuciores prestat ac principis suo beneficio tutus nichil presidiis eget sed arma portat ornatum causa. Idem. Cui a tota civitate diligitur a tota defenditur et colitur. De quo quidem principe loquuntur homines eadem secreto que palam loquuntur. Idem. Clementia ut magnum inter regem et tyrannum discrimen sit. Idem. Nullum animal morosius est nullum maiore arte tractandum est quam homo. Idem in eodem. Servo imperare moderate laus est et mancipio cogitandum est non quantum illud impune pati possit sed quantum tibi permittat equi-

bonique natura que parcere etiam captivis et pretio comparatis iubet. Idem. Iracundie ac pro corporis captu pugnacissime sunt apes et aculeos in vulnere relinquunt. Rex autem apum sine aculeo est. Noluit illum natura sevum quidquam facere telumque detraxit iramque eius inermem reliquit. Exemplum autem hoc magnis regibus ingens est. Pudeat ergo ab exiguis animalibus non trahere mores cum tanto moderatior hominum animus esse debeat quanto vehementius nocet. Idem. Errat si quis existimat tutum esse sibi regem ubi nichil tutum a rege est. Salvum regem clementia in aperto monstrabit. Securitas securitate mutua paciscenda est. Non est opus in altum struere turres nec multiplicabus se muniis turribus que sepire. Unum est inexpugnabile munimentum amor civium. Quid pulchrius quam cunctis optantibus vivere quod audeat struere pro tuo aliquis ille sub quo pax et iusticia pudicicia securitas et dignitas florent sub quo civitas opulenta copiaque bonorum omnium habundat. Idem in epistola ad Neronem. Verecundiam peccandi facit ipsa clementia presidentis. Idem eodem. Clementem vocabo non alieno dolore felicem sed eum qui suis stimulis exagitetur non prosilit qui intelligit magni animi esse iniurias in summa potencia pati nec quicquam gloriosius esse principe impune leso. Idem in libro secundo de clementia. Rex lesus aut impietate habeat penam si tute potest donec. Si minus tute temperet longe quod sit in suis quam in alienis exorabilior iniuriis. Nam quemadmodum magni animi non est pro de-

alieno liberalis est sed ille qui quod
alteri donat sibi detrahit ita clemen
tem voco et ut supra Item Seneca
in tragediis Quo plura possis plura
patienter feras violenta imperia
nemo diu continuit moderata durant
Tullius in philippica 2a Nullum est
armatorum presidium sed caritate et beni
volencia civium oportet regem esse
septum non armis Idem in libro de
officiis Nichil est laudabilius nichil
est magno et preclaro viro
dignius clemencia et placabilitate
que tamen ita probanda est ut ad
hibeatur rei publice tanta severitas
sine qua civitas administrari non
potest Item quintus curcius libro vi. Ve
rum dunctaxat clemencia non tam
in corpore sed eciam in aliorum qui pacet
ingenijs sita est Plura quere infra
de compassione mansuetudine pie
tate mia et paciencia Item Tullius libro
de officiis Omnis admonicio et castigacio et
quere infra de correctione capitula
te Ovidius in libro 3o tristium Parcere
prostratis nobiles novit ira leonis
Quanto quis maior tanto placa
bilior esset

Dedicacio ecclesie Bernardus in omelia
et in pastorali Clericus amo
vendus est cuius sic vivat ut exem
plum vivendi ceteris prebeat Idem in re
gistro Nec virginum hij qui ordinati
sunt precant prudenter debet quales
sunt qui ordinantur ut primus appa
ratur si inter eorum conversacionis in annis
plurimis fuerit si studium leccionis
et elemosine dilexerint amore Idem
Procul dubio deus offenditur si ad sa
cros ordines quispiam non conuito
sed per favore quod absit aut venalitate
provehitur Idem Cum tum accepto
sacro ordine lapsus in peccatum ca

rnis fuerit sacro ordine ita careat
ut ad altaris ministerium ulterius non
accedat Idem et habetur in decretis di
stinccione Presbiteri igitur quasdam minu
tas collevent promereri ne celesti
curam remissi ubi contumelias fe
re verissimum terreno quid indicio to
ta die assistere fortes sunt in oracione
ad celeram deo vivus hore merine
tolle sentiuntur Augustinus super iohannem Sed in
figurali templo negociatores pubula
duos quanto magis in eius potatores
et tota genuora Idem O utinam tam
vigiles reperirentur ad curam quam
alacres currunt ad kathedram Idem
Cuncta volunt preesse prodesse sed glo
riantur preesse et quia videntur se superi
ores credunt se esse sapienciores
Idem in libro de singularitate clericorum dis
ce ibi temperancie modum qui per
licencia quis concessum dum femas
me sacra sollempnia sed odio habeas
in comunicacione prevata Idem in libro de
gradu inter clericorum Clericus duas res pro
fessus est scilicet sanctitatem et clerica
tum sed ultimus sanctitate Nam clerica
tum propter presbiterium suum deus imposuit
ut cunctalis suis manus autem ho
mo qui honor Et quis sapiens
et intelliget hec ergo professus
est clericus sanctitatem professus est et
quod vivendi sanctitate professus est
qui bonum et quam iocundum habitare fra
tres in unum Si aut ab hoc proposito
recedit et quod manens clericus sunt
dimidius et non integer erit dimi
dius et ipse recedit Si aut et intus
sunt simulacrum totus recedit Aqualu
cium est cadere a proposito sed peius est
simulare propositum Idem in libro de singula
ritate clericorum Cum corpus agimus in
noctibus lucido lux celestis innocencia to

tum se contempserint per cetera ut eam
sine macula vel ulla ruga redderet
illibatam qualis est ille clericus ut tan-
tus hoc sponsa Christi committitur ut pro
unius femine amore culpare totam
ecclesiam patiatur plura que in regula
de vita clericorum Ambrosius in epistola Tu
quicumque in clero es dominus porcio eius
et possessio eius noli recedere de domi-
ni possessione ut vere dicas dominus
possedisti renes renes meos et
cor meum suscepisti me de utero ma-
tris mee et deinde tibi dicat tam-
quam bono suo Transi et recumbe
tunc erit tibi gloria coram simul dis-
cumbentibus Plura quere infra de
episcopis et sacerdotibus Crisostomus super Matheum
layci delinquentes facile emendantur
clerici autem si semel mali fuerint
inemendabiles sunt Idem clerici non
debent habere maculam quia ipsi sunt
virtus et pulcritudo ecclesie et si mali
fuerint totam ecclesiam deturpabunt
Idem ibidem Cum videt aliquis cleri-
nota cum recto propositum agentem si depre-
hensus fuerit non inde dolet quod pec-
caverit sed quod gloriam suam amisit
Idem ibidem Nichil autem difficilius
quam illum corrigere qui omnia scit et
tamen diligit malum contempnens
bonum Idem ibidem Omnia que in scrip-
turis sunt propter meditacionem cottidianam
viluerunt propterea clericus qui semper
meditatur in scripturis aut omnino ob-
stinatus est et corde perversus aut si
semel reperit contemptum scripturis
numquam conticuit ut in illis timeat
et obstupescat plura que infra de episcopis
item infra de sacerdotibus Ieronimus
ad quendam leuitam et habetur in decretis
xii q i duo sunt genera christianorum Est
autem unum quod est divino officio mancipatum
et oracioni et contemplacioni deditum
quod quidem ab omni strepitu cessare con-
venit ut sunt clerici et devoti i. con-
versi Cleros enim grece latine sors
dicitur unde clerici vocantur i. sorte elec-
ti Hii eciam sunt reges id est se et
alios in virtutibus regentes et ita
in deo regnum habent et hoc significat
corona in capite Hanc enim coro-
nam habent ab institucione ecclesie in
signum regni quod christo exspectat
Raso vero capitis est temporalium
deposicio Ipsi enim victu et vestitu
contenti nulla inter se habentes proprie-
tatem omnia debent habere communia Aliud
genus christianorum sunt layci laos
enim grece latine populus significat
Hii quoniam temporalia possideant
non tamen nisi ad usum Nichil enim
miserius est quam propter nummum deum
contempnere Hiis concessum est uxo-
rem ducere terram colere inter virum
et virum iudicare causas agere obla-
ciones super altare ponere decimas
reddere et ita salvari poterunt si vi-
cia evitando benefecerint Idem ad
Nepocianum de vita clericorum et habetur
xii q i Clericus qui Christi servit ecclesie
primum interpretetur vocabulum suum et
nominis diffinicione prolata nitatur
esse quod dicitur Si enim cleros grece
latine sors appellatur propterea clerici
dicuntur quia de sorte domini sunt vel
quia ipse dominus sors i. pars cleri-
corum est et quia vel ipse pars domini
est vel dominum partem habet ideo se
talem se debet exhibere ut et ipse
possideat dominum et possideatur a domino
Idem ibidem Clericus qui dominum possi-
det et cum propheta dicit Pars mea
dominus nichil extra dominum habere potest
quod si quispiam aliud habuerit preter
dominum pars eius non erit dominus

sed altario serviens altaris oblatione sustentetur et habens victum et amictum et vestitum his contentus erit et nudam crucem Christi nudus sequatur. Idem ad eundem. Omnes delicias et lepores et risu dignas urbanitates in comediis erubescimus in secularibus hominibus et detestamur quanto magis in clericis et monachis. Idem ad eundem. Facilius contempnitur clericus qui sepe vocatus ad prandium non recusat. Nos nunquam petentes raro accipiamus etiam invitati quia beatius est magis dare quam accipere. Nescio enim quo etiam ipse qui deprecatur tribuat, si tum acceperis vilior te iudicat. Et miro in modo si alio rogante contempseris plus te postea veneratur. Idem. Qui altario serviunt de altario vivant. Vivant inquit non divites fiant. Unde et eos nobis comparari zona et una tunica induimur ne detractio cogitemus. Idem ad Nepotianum de vita clericorum. Clericus vita Christi debet ornari etiam. Idem. Negociatorem clericum quem ex inope divitem factum ex ignobili gloriosum quasi quandam pestem fuge. Idem. Procuratores atque dispensatores domorum alienarum atque villarum quomodo possunt esse clerici qui proprias iubentur contempnere facultates. Idem. Amico rapere quicquam furtum est sed ecclesiam fraudare sacrilegium est. Idem ad Damasum papam et habetur in decretis xvi q. i. Quando quidem quicquid habent clerici pauperum est et domus illorum omnibus debent esse communes susceptioni peregrinorum et hospitum invigilare debent. Idem ad rusticum monachum. Sic vive in monasterio ut clericus esse merearis. Multo tempore disce que postmodum doce

as. Iuvat bonos semper sectare meliores quos sibi apostolus vel clericus vel episcopus in clericum te elegerint age ea que clerici sunt et habetur in decretis xvi q. i. Idem ad eundem. Si clericatus titillat vel delectat te desiderium dignitatis quod possis dare et venalem hostiam offeras deo ne miles esse velis antequam tyro ne prius magister sis quam discipulus. Idem. Unde xvi q. i. Non est humilitatis mee neque mensure de ministris ecclesiarum sinistre quippiam dicere habent illi suum ordinem atque gradum quem si tenueris quomodo tibi in eo vivendi sit aditus ad Nepotianum libri iii docere te potuit. Idem. Sic ergo age et vive ut adolescentiam tuam nulla sorde commacules sed ad altare Christi quasi virgo de thalamo procedas ut habeas de foris bonum testimonium. Femine quoque nomen tuum noverint vultum autem tuum ignorent. Idem ad Oceanum. Prima temptamenta clericorum sunt feminarum frequentes accessus. Istius modi enim sepe reprehensibiles prohibent clericos. Quid tibi remota cum feminis que ad altare cum domino fabulantur nunquam mechorum apostolorum femine fuerunt seu affuerunt. Idem. Propheticae virgines tecum commorantur que de genere tuo non sunt. Audi qualis est feminarum cum clericis commercio feminarum cum clericis nullo pacto concedi permittitur conversacio. Ianua enim dyaboli et via iniquitatis ac scorpionis percussio nocendique genus femina est. Flammigero cum igne permittitur femina christianam sibi habitantes comburit consciencie fundamenta. Idem. Monachus credere non potest toto corde certum deo qui feminarum accessibus copulatur. Idem ad eundem. Ego indico si cum clericis habitent femine non decent nuptiarum virginum dyaconi tecla pro temptationibus passionum antiochie a

paulo presbiter pergere prosequitur Nec
cum miles cum uxore pergit ad bel
lum contemnant eum ferme cum cle
ricis certantes primas libidinis et tu
bulos affectionis nam aethana me
tum acuto unctione pruriunt Idem
clericus aut honestior ceteris est aut ce
teris fabula est Idem ad eustochium
Sunt alii de mei ordinis hominibus
qui ideo presbiteratum et dyacona
tum ambiunt ut licencius videant
mulieres omnis hiis cura de vestibus
si bene oleant si pes laxa pelle non
folleat crines calamistri vestigio ro
tantur digiti de anulis radiant et
ne plantas humidior via spargat vix
imprimunt summa vestigia tales cum
videris sponsos magis estimato quam
clericos Idem et habetur xl. iiij. di. Me
dicat infelix clericus implacens qui
opes simul manu parans solus epis
cubat dominum solus sibi vendicat
Vide supra plura hic infra de episcopis item
de sacerdotibus Idem li. primo contra Io
uinianum Episcopus presbiter et diaconus
non sunt meritorum nomina sed officiorum
Nec dicatur Si quis episcopatum desiderat
bonum gradum desiderat sed bonum opus
desiderat virtus eiusdem officii repu
tatur in beatitudine Nunquid stephanus
dyaconus qui primus martirio corona
tus est minor futurus est in regno
celorum multis episcopis Idem Sicut in
legionibus et exercitu sunt duces et
tribuni ac centuriones ac milites
quamquam ipsa pugna vocant nomina dig
nitatum et sola fortitudo quaeritur
sic etiam in hoc campo et prelio quo
contra demones dimicamus non que
runtur clericorum nomina sed opera et gloriosior
sub imperatore christo est ille clericus non
qui nobilior sed qui felicior fuit Idem
ad oceanum Hospiciolum tuum raro aut
numquam mulierum pedes terant quia non

potes toto corde esse ut supra Idem et
habetur in decretis di. xxxiii. Num
quid de mulierum formis disputes sed
feminam quam videris bene conversantem
mente dilige non carnali frequentia
vel frequencia Idem Si bonum est si dicit
apostolus mulierem non tangere malum est
ergo tangere Idem ad eundem et habetur
in decretis de con. di. v. Sint tibi
cottidiana ieiunia refectio saciet
tem fugiens nichil enim prodest tibi
biduo vel triduo transmisso vacuum por
tare ventrem si postea pariter obstinatur
vel repleatur Idem ibidem Sint tibi
ieiunia plura continua moderata id est
cottidie esurire et cottidie prandere
Noli inquit apostolus adhuc aquam bi
bere sed modico vino utere propter infir
mitates tuas Curant eum vel ut
delinquentes curatos quam super ieiunium
Idem non mediocriter curat et quere
supra de abstinencia Idem ne tales ac
cipiamus alios et quere infra de gu
la Item supra de abstinencia Item de
ieiuniis Item ad paulinum de institucione
clericorum Multitudines hominum et offi
cia et salutaciones et convivia velud
quasdam cathenas voluptatum fugi
as sit tibi vilis et vespertinus cibus
olera et legumina et pisciculos pro
summis delicijs ducas Venter ple
nus facile de ieiuniis disputat
Idem ad eundem Templum christi est
anima credentis illam exorna illa
vestias virtutibus illi offer dona
ria et in illa christum suscipe Vestio at
quomodo plus placeat mundo qui christo
displiceat Plura quere de clericis Item
supra de beneficiatis Item supra de ambi
ciosis Item infra de episcopis Item in
fra de sacerdotibus Idem li. 2o contra
Iouinianum Theramon secundus vir e
loquentissimus narrat de vita antiquorum

egypti sacerdotum et clericorum pharaonis
qui omnibus mundi curis postpositis semper
in templo fuerunt et rerum naturas ac
rationes syderum contemplati sunt nunquam
se mulieribus miscuerunt nunquam
cognatos et propinquos viderunt a
carnibus et vino semper abstinuerunt
propter subtilitatem sensus et intellectus
et maxime propter appetitum libidi-
nis comedebant tubule aut de folys
seu palmarum fiunt. Idem ad occeanum
Non vestis tenera facit ornatum clerici
sed castitas mentis interius. Ysidorus in li. 4º
ethimologiarum et habetur in decretis di. xxi. Cle-
ros et clericos hinc appellatos credimus
quia mathias sorte electus est quem
primum legimus per apostolos ordina-
tum clericum. Cleros enim grece latine
sors vel hereditas dicitur propterea ergo
dicti sunt clerici quia de sorte sunt
domini vel quia dominum partem habent. Idem
libro quarto. Generaliter autem clerici nuncupantur
omnes qui in ecclesia christi deserviunt quorum
gradus sunt hostiarius et nomina hostia-
rius et psalmista lector exorcista
acolitus subdyaconus dyaconus presbiter et episcopus.
Item ysidorus de vita clericorum et habetur
in decretis di. xxiii. Hiis ergo lege
patrum cavetur ut a vulgari vita se-
clusi a mundi voluptatibus se absti-
neant non spectaculis non pompis
intersint convivia publica fugiant et
privata non tantum pudica sed casta sobria
colant usuris nequaquam incumbant
neque turpium occupacionibus lucrorum
fraudibus cuiuslibet studium appetant
amorem pecunie quasi materiam cunctorum
malorum vel criminum fugiant secularia
officia et negocia abiciant honoris
gradum per ambicionem non suscipiant
pro beneficiis medicine dei vel pro
sacramentis ecclesie munera non accipiant
dolos et coniuraciones caveant odium
emulaciones obtrectaciones atque in-
vidiam fugiant non vagis oculis
non effreni lingua aut petulancia
tumidoque gressu incedant sed pudorem
aut verecundiam mentis simplici habitu
et incessu demonstrent obscenitatem
id est turpitudinem et membrorum et verborum
sicut et operum penitus execrentur vi-
duarum et virginum frequentaciones fugiant
contubernia feminarum et extranearum nullatenus
appetant castimoniam quoque
corporis inviolabilis perpetuo studeant
conservare. Senioribus quoque debitam obe-
dienciam prebeant neque ullo iactancie
studio semet ipsos attollant postre-
mo doctrine leccionibus psalmis ym-
nis et canticorum exercicio iugiter incu-
bant. Tales enim debent esse qui divi-
nis cultibus se se mancipandos stu-
dent ut dum sciencie operam dant doc-
trinam gracie populis administrent. Item
ysidorus. Corona clericorum regale decus
significat quia summe deo regnare
est. Summitas vero capitis eorum depi-
latur ut eorum mens libera circa
divina demonstretur. Tonduntur autem
capilli usque ad revelacionem sensuum
scilicet oculorum et aurium ut ad audi-
endum et intelligendum verbum dei non
impediantur et ut vicia in corde et
ore pullulancia cetaque superflua pre-
cidantur quibus observatis reddetur
eis corona glorie in celestis. Item y-
sidorus in epistola ad ludifredum et habetur
in decretis di. xxv. perlectis sanctitatis
tue litteris. Idem di. xxi. Clericos autem
usque infinem. Origenes super secundam levi-
ticus clericatus non in eo est ut quis
sedeat in agmine presbiterorum sed si dignum lo-
cum suum ut in tota precepta dum dignus
incedat. Idem illud. Cum tocius
ecclesie dacionem tenet reddet pro toto cor

pore vincens Bern. in sermone dilatata
videtur mater ecclesia et ipse clericalis
sacratissimus ordo super numerum multipli-
catus est. Multiplicasti et si domine multi-
plicasti gentem non magnificasti leti-
ciam dum michi minus apparet de-
crevisse meriti quam numero accrevisse.
no bn Idem in solempnia clericorum cuius materia
est negligencia eorum unde sancta dei ec-
clesia perturbat et corrumpit. Idem ti-
meant clerici etc. quere supra de beneficiatis
Idem in sermone de malis clericis
que supra de beneficiatis. Idem de co-
sideracione. Iudeis celebrant ieiunium et
in nocte committunt adulterium pauperibus
tribuunt elemosinam et de pauperibus
accipiunt predam talicem tribuunt
et ipsi usque ad ebrietatem bibunt. Esu-
rienti tribuunt buccellam panis et
ipsi comedunt usque ad crapulam ven-
tris et ut breviter concludam omnia
in publico phas et in occulto non ces-
sant facere nephas. Idem de contemptu.
Res pauperum non pauperibus dare par
sacrilegio crimen est. Sane patrimonia
pauperum sunt facultates ecclesiarum et
eius sacrilega cupiditate surripitur
quicquid sibi ministri vel dispensatores
non utique domini ultra victum et vesti-
tum accipiunt. Idem Quod quis preter
victum etc. quere supra de beneficiatis.
Idem Ve ve qui in domo dei vides
horrendum quod ydolatrias instituens
menator si non ydolorum simulacris ava-
ricie si non quibusdam certa venter
suus factus est deus suus. Quod enim
quisque precipue colit id sibi precipue deum
constituit. Idem concedite tibi quere
supra de beneficiatis. Idem Timeant cle-
rici. Idem Ve tibi clerice. Idem mali
clericus quere eciam supra de beneficia-
tis. Idem ad Eugenium papam dicens

est declinans quod aliud esse et aliud vi-
deri volunt milites enim sunt in
gestu sed clerici sunt in questu sed neu-
trum in actu et tamen utrosque ce-
cupiscunt utrosque deserunt. utrosque
confundunt. unusquisque autem magis
aptus in ordine suo resurget ubi non
magis sed qui sine ordine peccaverint
sine ordine peribunt et quia multo et
et quia non laborant ut rustici nec
evangelizant ut clerici nec pugnant
ut milites nec vivunt ut homines
unde cum in labore hominum non sunt
ideo cum hominibus non flagellabuntur
et quia multe fuerant hominem ideo pro-
icientur ubi nullus est ordo sed sem-
piternus horror inhabitat. Idem D
Pro pupa abusio filiorum adam et maxime
clericorum quia cum difficile sit ascendere
et facillime descendere ipsi tamen
facilius ascendunt et difficillime des-
cendunt parum semper ad gradus ecclesias-
ticos ipsis eciam angelicis spiriti-
bus eciam celestibus ministeriis for-
midandos. Venient ergo venient
ad tribunal districti iudicis audietur
pupillorum et pauperum clamor et
accusacio gravius allegacio dura
quia quorum vivere stipendiis non
diluerunt peccata. Certa namque duces et frau-
dulenti mediatores quia non dum
deo reconciliati reconciliacionis tamen
officium assumpserunt. Idem ad eundem
Vides enim ecclesiasticum zelum fer-
vere pro sola tuenda dignitate. Ho-
nori totum datur sanctitati vel par-
um aut nichil. Idem in alia quadam
epistola ad Fulconem Presumunt multi
plurare prebendas inde ad archidia-
conatum evolat inde ad episcopatum
aspirat non sic autem paulatim de-
scendes ut ascendisti sed tamquam

fulgur in spiritu vehementi velud alter
Sathanas decidit. Idem. Despicit ho-
die putrida tabes clericorum ferre per
omne corpus ecclesie. Nam officio ministri
sunt Christi et serviunt antichristo. Hono-
rati incedunt de bonis domini cui nullum
deferunt honorem. Si decimas et primicias
non attulerint murmurant. Avaricie
eorum ipsi parentem sublimiter venerunt. Vide-
runt nemo curat. Plura que supra
de ambiciosis. Item de beneficiatis.
Item infra de bursariis. Item de pre-
latis. Item infra de sacerdotibus
bonis et malis. Item infra de episcopis.
Item de predicatoribus bonis et ma-
lis. Item Basilius. In clero gerens un-
guam quid nisi de suo ministerio iudicium
celeste tenet officium angelus cum
deo constitutus sibi est. Ergo tamquam
angelus eligitur aut reprobatur.
In angelis autem minima pravitas
districtius iudicatur. Unde est incompara-
bilius quam humana. Restat ergo quo-
ne iudicium hiis qui presunt et po-
tentes potenter tormenta patientur.
Ex concilio Calcedonensi et habetur in decretis
di. xli. Clericus professionem suam et habitu
et incessu probet et ideo nec vestibus
nec calciamentis decorem superfluum
querat. Et concilio Carthaginensi et
habetur in decretis di. xliiii. Clerici
bibendi vel edendi causa tabernas
non ingrediantur nisi peregrinationis
necessitate compulsi. Idem in eodem
concilio di. xliiii. Nullus clericus vel episcopus
in ecclesia comedat nisi transeuntes
hospitiorum necessitate reficiant.
Populi etiam ab huiusmodi conviviis quantum
fieri potest prohibeantur. Gelasius papa
et habetur di. xxxvi. Omnis de sua
et aliorum salute considerat ubi unus

tribus impositis curationis humane tanta
superexcrevit calamitate necesse. Clemens
papa dist. xxiiii. Tales decet esse
ministros Christi qui semper septiformi
gratia spiritus sancti sunt decori et
quorum doctrina et conversationis for-
ma eadem gratia in alios transfundatur
ne celestes margaritas spiritualium donorum
officiorum quorumque diversorum sordide inter pedi-
bus conculcent. Synodus A. et ha-
betur xxi. di. iiiia. Omnis iactantia
et ornatus corporalis a sacro ordine
sit aliena. Qui vero permanserit epithi-
mio tradatur. Epithimius interpreta-
tio latine vel grecus pene sunt sus-
pensio unius septimane. Item in decre.
di. xli. Sicut in tribus mores eorum
cum quibus conversamur observare
mancum sic etiam de indumentis
intelligendum est. Item Clemens papa
di. xxiii. Tales ad ministerium eligant
clerici qui digne possint divina sacra-
menta tractare. Melius est enim domino
paucos habere ministros qui possint
digne opus dei committere quam multos
inutiles qui onus grave ordina-
tori adducunt. Lucius papa di. lxxxi.
Clericus solus ad femine tabernaculum
non accedat nec appareat neque sine ma-
iorum nata sacerdotis sine persone nec
solus presbiter cum sola femina fabulas
misceat nec archidiaconus sub pre-
textu humilitatis aut officii frequenter
intret domum alicuius matrone. Idem
ibidem. Nemo cum cohabitantia habeat
feminam nisi soror aut alia proxima
sint et hoc cum magna sollicitudine
fiat. Non enim ignoro multas sathana
ne. Synodus T. et habetur di. lxxxi.
In omnibus observare queunt ut tertii
quibus et certo tempore et certo in loco
et etatis persone vel apparere clerici vel

loqui debeat mulieribus ut ex
cludatur omnis nephanda suspicio
certus solus ad solam accedere nul
latenus religionis racio permittit
Ex concilio Carthag. Cum omnibus
circa clericos conversance femine non
cohabitent sed sole matres aut ma
tertere amite sorores et filie fratrum
aut sororum et quecumque de familia do
mestica necessitate etiam antequam ordina
rentur iam cum eis habitabant
vel filii eorum iam ordinatis patribus
uxores acceperunt aut aliunde non
habentibus in domo quas ducant aliun
de ducere necesse fuit

De cogitatione plura quere
infra de contemplacione item
infra de delectacione Greg. in mor.
Cogitate quid facitis recogitate quod
fecistis largitate superne pietatis
aspicite et admonere vos iudice deo
adhuc confertat cum lacrimis veni
te Idem super Ezech. Sic sepe cogi
tacio bona cogitationi sinistre co
niungitur ut ipso ipse qui easdem cogi
taciones generat animus ignorat Idem
in mor. Tanto longius mens a
necessariis cessat quanto inania
latius cogitat Idem non nunquam
impulsu cogitationis illicite affli
gimur quia quibusdam terrene re
rum conspectibus actibus qua
mus licitis libentur occupamur Idem
in vii mor. Sepe dum ab eloquio
compositum grave multiloquium incor
de tollamus et eo magis cogitatio
nes in mente fervent quo illas
indiscreta silencii custodia angus
tat Idem Sancti viri quo agere
sunt ne poterunt laborant in opere
tanto internis nequaquam agere
possunt ne nunquam labantur in

cogitacione Idem Ante oculos di
vinitatis non transvolat cogitacio
nes nec ulla momenta temporum tran
seunt preter retribucionis
actum Idem in Pastor. Quod in
nobis corde fugamus quod ocu
lis totiens recedit quotiens per
pravas cogitaciones defluit Idem
in Registro Illud ab omnipotenti
deo pollutum in opere ostenditur quod
de pollucione cogitationis generatur
Idem super Ezech. omel. 2 super illud
Eccl. Oculi sapientis in capite eius
stultus autem in tenebris ambulat
Tunc utique oculos in capite habemus
quando intra redemptorem nostrum tacita co
gitacione conspicimus cum omnis
nostre mentis intentio in eius imi
tacione se erigit ne si veras lucis
aspectum mentis oculus negligerent
clausus in tenebris errans cadat
quanto eius impetus Idem Quantumque
sit in munda cogitacio mente non
polluit quando racio non consentit
Idem Quanto graviori tumultu
cogitacionum premitur tanto orationi
instare debemus Aug. in libro de
libero arbitrio Cogitat liberum co
gitat arbitrium cum format cogita
cionem sanat cum imitat affectum
roborat ut producat ad actum ser
vat ne sentiat defectum Idem
xii de civitate dei Quod est quod
sit quisque debeat cogitare nisi
ut oculos convertat in semet ipsum
distat se discutiat se inspiciat
se querat et semet inveniat quod
displicet hoc necet et quod placet
hoc optet et plantet Idem in li.
de presidencia iusticie Qualibet
iusticia sit preditus homo cogitare

debet ne aliquid in ipso quod ipse
non dei videt inveniat esse culpa
dum tum vero iustus sedeat in thro
no suo cogitacionum fugere delicta
non possunt. Idem. Sicut aures
nostre ad peccata nostra sic aures dei ad
cogitaciones nostras non potest aut
fieri ut faciat mala facta qui habet
cogitaciones bonas. Idem eciam de co
gitacione procedunt nec quisquam potest
aliquid facere vel aliquid faciendum
membra movere nisi primo precesserit
iussio cogitacionis. Sicut enim de uno
in pallacio quod quod iusserit imperator
per totum Romanum imperium emanat
et quodque videmus agi per provincias
sed questus et motus totum fit ad
unam iussionem imperatoris intus se
dentis movet polonio illa labia cum
loquitur et movetur emius provincia
tum fit quod ille loquitur. Sic et in
uno quoque intus est imperator in
corde cogitacio sed et si bonus fuit
imperator bona iubet et mala fuit
tum ergo ibi sedet christus in corde
quid potest iubere nisi bona. Cum autem
possidet dyabolus cor hominis quid potest
iubere nisi mala. In tuo autem arbitrio
erit quod sequaris. Idem in libro de con
sensu iiii evangelistarum. Nunquam dy
abolus intrat mentem hominis nisi in
mittendo per suggestiones iniquas co
gitacionum iniquarum. Idem. Quociens
cogitacio immunda vincitur tociens
homo coronari meretur. Quot ergo
fuit in mundo victorie tot erunt
in celo corone. Idem in xxi de civitate
capitulo xv. Atque ita fit et quere infra
de cari. Idem in libro xiiii de civitate capitulo
iiii. Tanta cogitacionis vis est ut
nec ipsa mens in conspectu suo semet
ipsam quodammodo ponat nisi quando

semet ipsam cogitat ac per hoc nichil
ita nichil in conspectu mentis est nisi
unde cogitatur ut nec ipsa mens qua co
gitatur quidquid cogitatur aliter esse possit
in conspectu suo nisi semet ipsam co
gitando conspiciat. Idem in xv libro
de trinitate capitulo xx. Cogitacio formatur
ab illa re quam scimus verbum est quod
in corde dicimus. Idem ibidem capitulo 28. Cogi
tacio formata similima est cogi
tacio formabat. Idem super illud Eccl.
viii. Unum de mille et possumus cogi
tatus nostros pro viris accipere et pro
operibus mulieres et dicere quod difficile co
gitacio aliquando invenitur pura. Idem
in epistola ad thelesiphontem. Cum nisi
ulla cogitacione seu vicio commovetur
vel saxum dicam vel christus est vel deus
est. Idem. Quamdiu vero sumus in rebus
huius seculi dedico cogitare recte ac
libere non possumus. Idem. Cave ne spes
et quere infra de confessione. Idem
non sinas cogitaciones malas cres
cere sed dum parvus est hostis interfice.
Ysidorus de summo bono libro 2° capitulo xxiii.
Cogitacio prima delectacionem parit
delectacio consensum gignit con
sensus accionem accio consuetudinem
consuetudo necessitatem necessitas de
speracionem desperacio facit obstinacionem
obstinacio vero generat mortem eternam.
Idem ibidem capitulo xxvi. Nequissimi co
gitacione procedunt opera et ab opera
cione nascitur cogitacio. Idem ibidem.
Sicut vipera a suis filiis in utero po
sitis lacerata perimitur sic ita nos
cogitaciones nostre intra nos et in
ternis enutrite concepte viro ve
neno consumunt et animam nostram cru
deli vulnere perimunt vel occidunt. Idem
ibidem nichil prodest quod mentis malum et bonum

sensu prudencior discernimus nisi opere aut mala cogitata caveamus aut bona precogitata faciamus. Idem. Non est peccatum quando volentes ymaginibus nocturnis illudimur, sed tunc est peccatum quando si antequam illudamur cogitationes affectibus prevenimus. Idem. Perverse cogitationes sine perpetratione maiori non est ad dampnationem nec est occasio subeundi discriminis sed pocius augende virtutis. Idem de summo bono li. 2 ca. xxiij. Omnia fugere potest homo preter cor suum. Non enim potest a se quisquam recedere. Idem ibidem ca. xxvi. Corde male loquitur qui interius cogitationes noxias meditatur. Bis male loquitur qui et male cogitat et male refert cogitata. Idem. Cogitationes illicitas ingerere demonum est, sed cogitationibus oblectari proprie nostrum est. Cipr. li. 2 de compunctione cordis. Ad hoc creatus es ut deo servias et illi placeas et tu de mercede cogitas. Ignoras enim quantum sit bonum placere deo. Si enim scires, tunc nichil mercedis contuitu cogitares aut considerares. Nescis quia maior tibi debetur merces quando non spe mercedis operaris sed tantum studio placendi deo tuo. Acceptior enim est donec fiunt illa que mercedem non postulant pro dante operis quo deus ministratur; est esse cum illo sine quo nunquam aliquis bene est. Idem li. primo de compunctione cordis. Credendum est. Nolite cogitare de crastino nec audire sed quemquam nec animo servare, unde de hoc mandato aliquid dicere erubesco. Plura quere infra de voluntate. Idem de compunctione. Sicut speculum conspicuo anhelitu inficitur, sic cordis munda cogitatione ymago superne pulcritudinis viciatur. Idem super Math. Deus non iudicat ex operibus sed ex cogitationibus dicente apostolo. Testimonium illis reddente conscientia eorum et cogitationibus accusantibus in die cum iudicabit deus occulta hominum. Bern. de consideratione ad Eugenium papam. In tua consideratione salutis nemo tibi germanior unico matris tue. Contra salutem ergo propriam cogites. Nichil unquam dixi quod dixisse debuerim, quidquid se cogitationi offerat quod quomodocumque tuo ad salutem tuam non pertineat respuendum. Idem in meditationibus. Demonum autem est malas cogitationes suggerere et nostrum est illis non consentire. Nam quociens resistimus dyabolum fugamus, angelos letificamus, deum honoramus. Ipse enim nos hortatur ut pugnemus, adiuvat ut vincamus, certantes aspectat, deficientes sublevat et vincentes ipse coronat. Socrates de Platone. Omnis philosophia est assidua mortis cogitatio. Seneca. Per egrotationem cogita et tracta quod iure infirmissimus esse senseris. Idem in li. de iiii virtutibus. Cogitationes vagas et velud sompnio similes non recipias quibus si animum oblectaveris cum omnia disposueris tamen tristis remanebis. Idem in declamationibus li. iiii. Acrior est cupiditas ignota cognoscendi quam nota sive cognita repetendi. Idem. Cogitatio tua stabilis sit et quere infra de prudenti vero ponderatione. Tull. de officiis li. 1. Magni ingenii est futura cogitare et ante mentis oculos constituere quid evenire possit et quid agendum cum evenerit. In vitas patrum. Nichil sic contedeat demonem aut spiritum fornicationis quam si revelantur cogitationes fornicationis immunditie, nichil non sic letificat demones quomodo si abscondantur cogitationes prave et immunde. Ysid. in synonimis.

Cum diu cogitatus tunc fac quod
placet Gregorius pastoralis Dum tempus
inquo de deo non cogitas te repu
ta perdidisse

De cognicione dei et sui Gregorius
in moralibus Sancti dei omnes quanto
in dei cognicione proficiunt tanto ma
gis intra dignitatis conspiciunt Nun
quam quippe legitur quod abraham ci
nerem et pulverem se professus est
nisi dum here dei colloquium meruisset
Idem Sancti viri ingenium virtutem
ad cognoscendum infirmitate propriam
dirigunt atque eorum firmitatis proprie
recognicione melius quale sunt Idem
Sancti viri minime exultant dum
cognoscunt bona que faciunt sed dum
faciunt que cognoscunt facienda et
si intelligendo vel cognoscendo con
gaudent numeris largitori tamen
considerant debitum operis Idem nulla
est cognicio reprehensionis si non
sequantur etiam lamenta penitudinis
Idem Sancti viri quo verius summa
cognoscunt eo sublimius terrena de
spiciunt Idem Tunc vere cognoscimus
bona nostra unde sint quando hec qu
amittendo sentimus quod a nobis servari
non possunt Idem Nemo fortitudinem
suam nisi cum vectus esse cepit de
prehendit Nam qui omnino prius est
neque hoc potest cognoscere quod est
Idem Ne contra suum auctorem homo
superbiat considerat unde venit et tunc
intelligit quid sit Idem Qui plenissi
me vult cognoscere qualis est talis
minorum debet conspicere qualis ipse
non est ut ex bonorum virorum inter
pretatione atque fama metiatur quantum ipse
de bono deformis est Idem Dum
pensamus atque cognoscimus quales
ergo aliquos simus ex ea vita nos ta
les alios minus tollerarimus quam alie
na in iusticia hoc in nobis vindicat
quod ipse iuste consciencia nostra non accu
sat Idem Numquam deus mente illam
deserit que se imperiis non audiat cognos
cat sed nulla est recognicio reprehensio
nis si non sequantur lamenta penitu
dinis Idem in hoc mundo dum vivimus
tunc perfecte que facienda sunt scimus
quando perficientes per intelligenciam nichil
nos perfecte scire cognoscimus Idem ma
gna perfectio est sue imperfectionis cogni
cio Idem Dolor flagelli temperatur du
culpa propria cognoscitur quia tanto
quisque patiencius ferramenta medici
tolleravit quanto putridum esse conspicit
vulnus quod secat Idem Humane pura
nitatis consideratio est deo grata et
magna oblatio Idem Dum mens huma
na ad aliena peccata iudicanda rapitur
proprium iudicium vanie ac cognicione privatur
Idem Nec quia affert non cotollit
nec supplicantes quos impleverunt
sed lamentantes facit plura que infra
de cognoscendo deo Idem omelia xl. Cu
natus esset ihesus xpistus Omnia quippe ele
menta auctorem suum venisse testata
sunt ut de eis quoddam usu humano loqu
demur hunc celi esse cognoverunt quia pro
tinus stellam miserunt Mare cognovit
quia sub plantis eius se calcabile pre
buit Terra cognovit quia eo moriente
contremuit Sol cognovit eum quia
lucis sue radios abscondit Saxa
cognoverunt quia tempore mortis eius
scissa sunt Infernus cognovit quia
hos quos tenebat mortuos reddidit
et tamen hunc quem deum omnia insen
sibilia elementa cognoverunt adhuc infi
delium iudeorum corda nunc cognoscunt
et duriora saxis scindi ad penitenciam

nō

ad perveniendum noluit cum consilii abnegat
quem clamata aut signis aut suspiri
bus deum clamat
De cognicione sui ipsius Gregorius super
Ezechielem Et unusquisque ante faciem
suam ambulabat Ille autem veraciter
se ipsum ante se ponit sibique impositum est
qui se in suis actibus tamquam alium
attendit Unus enim homo qui aliter
pensat ea que proximi sunt et aliter
ea que sunt sua pondus et pondus
habet utrumque ergo est abhominabile apud
deum quia si sic proximum ut se diligeret
sicut in bonis et impropriis sic se cer
neret et si se sicut proximum aspiceret
semet ipsum in malis sicut proximum
iudicaret Debemus ergo nosmet ip
sos ante nos ponere et videre Idem in
moralibus Dum incorporabilis mens se to
tam delectando perit a subtilitate inti
me cognicionis ingrossessat Idem in
pastorali Sensus humane cognicionis
si se ipsum stultum peccatorem quam cog
noscat cognicionem interne claritatis
apprehendit si autem candore sibi iusti
cie seu sapiencie tribuit a luce se super
ne cognicionis concludit Idem in regis
tro Bonarum mencium est eciam ubi suas
culpas aliquo modo cognoscere ubi cul
pa non est Unde supra proximo capitulo Idem
in dyalogo Vehementer claudit oculum
cordis amor privatus Idem Quanto
quisque semet ipsum minus videt tanto
minus sibi displicet et tanto maioris
gracie lumen recipit quanto repre
hensibiliorem semet ipsum esse cognoscit
Augustinus libro de civitate dei Genus celestium
terrestrium quam rerum magni solet estimare
genus humanum in quo profecto meliores
sunt qui hinc scire praeponunt nosse se
met ipsos laudabilior quam est animus cui
nota est infirmitas sua quam qui ea
non perspecta scrutatur vias syderum et
noverit viam qua ingrediatur medium
Idem in libro de ordine Ut homo se cog
noscat magnus opus est consuetudine
et sensibus removeri et animum in se
metipsum colligendi et retinendi Idem
nemo insanabilior est eo qui sibi sa
nus esse videtur Idem in sermone pastorali
Homo temerariis iudiciis et quere
supra de temerario iudicio Idem super
epistola prima Corinthios xiiii Ascendat homo tri
bunal mentis sue et constituat se
ante faciem suam assit accusatrix
cogitacio testis conscientia carnifex timor
et iudex racio discernat Idem de trini
tate dei Tria sunt que in unoquoque
artifice conspectantur ut aliquid effi
ciat ad perfectum scilicet natura doctrina
et usus Natura autem ingenio doctri
na sciencia usus vero fructu iudican
dus est Idem in libro de doctrina christia
na Bonorum ingeniorum insignis est
indoles in verbis verum amare non verba
Idem in libro de trinitate capitulo iiii Cognicio
vero notacio si minor est quam id quod noscitur
et plene cognosci potest perfecta non
est Si vero noticia maior est nam ea
superior est natura que novit quam
illa que cognita est sicut maior
est noticia corporis quam ipsum corpus
ipse quod ea noticia corporis cognitum
est illa enim sed noticia vita quedam
est in racione cognoscentis Corpus
autem non est vita et qualiscumque vita quo
libet corpore melior et maior est non
mole sed virtute et nobilitate Idem
Curiosum est genus humanum ad cog
noscendum vitam alienam desidiosum
aut ad corrigendum vitam suam Idem
in libro de singularitate clericorum Amator
est sue salutis qui deuitat incur
sum aliene mortis et ille prudens

est sic qui scrutatus est cladibus ac
terrorum que supra de circumspectione
Item infra de consideratione Idem in
libro de singularitate clericorum Utilius
est ut infirmum se homo cognos
cat ut fortis consistat quam fortis
videri velit et infirmus emer
gat plura que infra de cognitione propria
de ignorancia de intelligencia Am
brosius in epistola Omnis bona prima est
titulatio suorum consiliorum est et pri
us examinat quid in seipso decorum
aut honestum sit Crisostomus super Matheum
aliquis alterius culpam cito cognoscit
suam non difficile quia quilibet in
alterius causa tranquillum habet cor sed
in sua non sua cor habet perturbatum
Idem ibidem Sicut qui semel ipsum
cognoscit novit et reliquos ita qui
se nescit consequenter et ceteros ignoravit
Idem ibidem Ille seipsum cog
noscit qui se ipsum nichil estimat
Idem in sermone Quando attribueris
super stratum tuum et neminem infes
tum habueris antequam veniat tibi
sompnus perfer in medium rationem tu
am vel conscienciam tuam et cognosce
te peccata tua si quid in verbo si quid
in facto vel cogitatione peccasti Nul
lus enim invenitur peccatorum tale reme
dium sicut eorum recognicio continua
ta Ysidorus de summo bono Nichil peius
est quam culpam agnoscere et non de
flere Idem Specialius vicia et quere
infra de cognitione propria et consideratione
Bernhardus in libro meditationum capitulo v° Stude
cognoscere te quia multo melior et
laudabilior est si te cognoveris quam
si te neglecto cognosceres cursus
syderum vires herbarum complexiones
hominum naturas animalium et quam si ha
beres omnium celestium et terrestrium sci

enciam Redde ergo te tibi et si non
semper vel sepe saltem interdum re
ge tuos affectus dirige tuos ac
tus corrige gressus dispone mores
tuos nichil inte maneat indiscipli
natum pones omnes transgressiones
tuos ante oculos tuos et statue
te ante te tamquam alium quendam
te et sic temet ipsum plange plora
iniquitates tuas et peccata quibus
offendisti deum creatorem tuum Unde
Psalmus Exitus aquarum deduxerunt ocu
li mei quia non custodivi legem tuam
Idem in eodem Ab exterioribus ad in
teriora revertar ab inferioribus ad su
periora conscendam ut possim cognos
cere unde veniam aut quo vadam vel
sim et quid sim ut per cognicionem mei
perveniam ad cognicionem dei Idem qui
perfecte se examinando cognoscit suo
peccato nullius peccatum comparat simile
Idem in libro 2° de consideratione ad eu
genium papam Noveris licet omnia mi
steria noveris lata terre alta celi pro
funda maris et si temet ipsum nes
cieris eris similis edificanti sine fun
damento ruinam faciens non structuram
Idem multi multa sciunt et que infra
de cognitione Idem tua consideracio in
tria quedam dividitur et quere in
fra de consideratione Idem Si cognos
cere te velis depone personam tuam
se pone dominum vel mone dignitatem
intus te ipsum considera nec qualis
sis alias credas Idem inicium salutis
est noticia peccati tui Nam qui pec
care se nescit corrigi non vult ne
quam potest Idem quantum in cognitione
mei proficio tantum ad cognicionem dei
accedo plura que infra de consideratione
Item infra de cognitione de districtione
de providencia de ignorancia Richardus
in Apocalypsim Unde ergo aptius

qui q mens rónalis quto studiosius
ad se descendum intendit tanto ef
ficatius ad dei cognicionem ascendit
et quanto se ipam intueri negligit
tanto a dei speculacione descendit Ba
silius in exameron Omni tempore
difficilium est semet ipm cognoscere
Richardus de sancto victore lib° de
Beniamin Omnis qui ad sciencie al
titudinem nititur ascendere primum et
principale sit ei studium semet ipum cog
noscere magna enim altitudo sciencie
est semet ipm cognouisse mons
enim magnus et altus est plena
cognicio spiritus rónalis omnium munda
norum sciencias cacumen mons ille tras
cendit omnem phiam ab alto consi
derans despicit Ysaac syrus in
collacionibus patrum Qui cognoscit
cat semet ipm omnium aliorum scia do
natur et nam cognicio sui induct omnium
sciarum plenitudo Idem primum malum
egrotanti animi est sanitatem non habere
Secundum est infirmitatem non cognoscere
Tertium est medelam non querere quar
tum est oblatam respuere Pastor
abbas in vitas patrum ille solus
homo qui semet ipm cognoscit Ide
orans dixit Deus meus noverim
te noverim me breuis quidem oracio
sed fidelis hec est enim vera phia qui
utraque cognicio et prius natura ad
salutem Respon quidem cognicione timor
concipitur et humilitas de posteriori
uero spes et caritas generatur Dyo in
lib° de celesti Jerarchia primum donum
quo respectu ad fratrum lumine recipimus
aliqui ille qui semet ipos cognoscunt
Seneca ad lucill epla vj hoc ipum
argumentum animi in melius translati
quia vicia sua que prius ignorabat
modo videt Idem ad eundem epla lix

luctus morbus quibus afficimur an
imi quo quis se peyus habet mi
sentit Macrobius libro primo de
sompno Scipionis De celo uit aut
quidam descendit notisoliton id
est cognosce te ipm Nam et del
phici uox hec fertur oraculi con
sulenti ad beatitudinem quo itinere
perueniret Si te inquit agnoueris
sed et in ipius fronte templi hec in
scripta sunt Idem Anima autem
una est cognicio sui ipius si ori
ginis sue exordia primum respexerit
nec se extra quesierit Secunda uero
est si fine sui corporis attenderit
sic enim anima virtutibus et generosa
nobilitatis induitur quibus post
corpus euecta eo unde descenderat
reportatur

De cognoscendo deum Greg in mor
Qui autem omnia etc vide supra
de cognicione dei et ira Idem in pas
toral Deus humane cogitaciones c
querere ut supra Idem dum incomprehensibi
lius etc quere supra c° proximo Idem
in mor li° x° supra illo verbo Job qui
facit magna et inscrutabilia et in
vestigabilia quorum non est numerus Greg
dum fortitudinis facta tunc vere
conplemus tum nos hec complere
non posse cognoscimus tunc facun
dius loquimur tum de hiis obstupe
do tacemus plura quere infra de
deo Item supra de beatitudine Glo in
libro prov Sapientes quoque scien
actus et sermones suos ita quoque
meam et alios animi sui motus di
ligenter examinat Aug li° x° de civi
tate dei c° prim Certa fides utcunque in
choat cogitacionem cognicio vero ita
non perficietur nisi post hanc vitam
cum videbimus facie ad faciem Idem

vides in li° hexam. quomodo Quod
q' mente ... cognoscendo ...
nullum autem bonum pfecte cognoscit
q non pfecte amatur Idem dum cog
noscere sicut est in sua natura diuina
nec homo pot nec angeli s; nec tho
ni nec ptates nec dnationes nec oe
quod nominat'. Idem de t'in. Deha
re summa & que infra de deo Ambros
sup lucam vera sapia est que est in
disciplina diuina cum agnoscit' xpe
indiuitatis sue plenitudine adoran
dus Idem Ancso deus meus ut cog
noscam te amem te et gaudeam
de te Plura que infra de deo Hilarius
in li° de trinitate In mensum est qd
comprehenditur et incomprehensibile contra
significaciam amoris si moris est
qd semper intencioni est non anic
tatur non intelligitur non attin
git non tenet' Idem ubi significa
cionem vei ipius natura qui ...
ergo insensu labes est in intellige
cia stupor est ... aut non la
infirmitate s; silencium confitebor
Idem periculoso est nimis de rebus
diuinis et tam reconditis aliquid ultra
pscriptum celeste proferre ut ut ul
tra pscriptionem dei sermo sit de deo
Idem deus est credendus intellige
dus orandus et hymni officiis elo
quendus Crisos sup mathm et sup
epl'a ad hebreos Sicut de deo multa
intelligimus que loqui penitus non
valemus sic etiam de deo multa loq
mur que intellige non sumus ydonei
plura que infra de deo Item supra
de beatitudine et negligencia Dyo' de
diuinis nominibus ca° pmo Uniu'sali'
aut non est audend' aliquid dicere
ul etiam cogitare de supsubstanciali et oc
culta deitate pt' ea que nobis ex

diuinis eloquiis sunt expssa plura
que infra de deo et de beatitudine Ysid'
de summo bono li° 3° ca° 3° Sola tri
nitas sibi soli integre nota est et
unitate psona plura quere infra de
deo Ioh Damascen' Non reliquit
nos deus in omnimoda sui ignorancia
... cognicio ex
tendi deum ab ipso deo nali' est in
serta s; et ipa creacio et eius pmane
cia et gubinacio magnitudine diuine
pdicat nature Ioh'nes ad helio doro
Absque noticia creatoris sui omnis ho
pecus est Glo° pr illud ad hebre pmo
Qui cum sit splendor glorie ubique
si quid religiosius nobis opus est
intellectus maxime ubi de deo loq
m' aliquid ul audimus quia nec ad lo
quend' digne de deo lingua sufficiat
nec ad pcipiend' pualet intellectus ultra
enim de deo intelligimus z° Seneca i
li° de naturalibus questionibus Quid est qd
nos inter ipos non inspiciamus quia
de diuinis similes sumus Idem inspice
mente displicite mores facta revolue qui
ab his et in his potius cognoscere quid
sis De coloribus que infra de mulieri
bus. de collaborantibus que infra
de labore de compassione de collacione
que de locucione et eleccione

De comitate et vanitate Greg'
in registro Nullus unum ne
glecta utilitate comuni suo lucro psiciat
Idem dum nos nobis p operacionis opera
... quasi ambulantes plebem
nobis manus tenemus fit ut ... mag
na comitatis pvisione ut eo singulorum
robustius comitas pfigitur quo et
alterius alter in nititur Idem Si me
pter ipsum operacio non facit quia sancte
estimo bonum pximi eciam me ocio
so laboris tamen me pter ipsum fiat et
hoc ei fit cone qui de alterius actibus
bonum' sit gaude' Idem in epla Cu

de tuis actibus magna consolacione
gaudeo illa que per laborem tua sunt
mea per caritatis communionem fiunt Idem
ibidem Princeps pacis dilectio meretur
constat cum bonorum operum se cohibet
adiutorem Idem in moralibus Pro qua-
litate audiencium formari debet ser-
mo doctorum ut et ad sua singulis
congruat et tamen a communis edificacionis
arte non recedat Plura que infra
de singularitate Item infra de concordia
et pace Aug. super actus apostolorum
Melior est cognacio et fraternitas
Christi fraternitate sanguinis Fraternitas
enim sanguinis interdum est inimica si-
cut est Christi autem fraternitas sine inter-
rupcione pacifica est Illa interdum se co-
mmunia dividit cum emulacione hec at
sua communicat cum congratulacione Illa
frequenter in consorcio despicit cognacio-
nem hec autem assumit communem alienum
Idem in regula de vita clericorum Cor
unum in unum sicut maiori studio et
frequenciori alacritate quam si vobis
singulis propria faceretis Caritas enim de qua
scriptum est quod non querit que sua sunt
sic intelligitur quia communia propriis non
propria communibus anteponit et ideo
quanto amplius rem communem quam
propria vestra curaveritis tanto vos am-
plius profecisse noveritis Idem in libro
de virginitate Videbunt vos vir-
gines alii sed vero invidebunt et
collaudando vobis quod ipse non habent
habebunt communiter in vobis Plura
quere infra de singularitate Idem
de doctrina christiana Omnis res que dan-
do non deficit dum habetur et non
datur non dum habetur quomodo ha-
benda est Plura que infra de uni-
tate Iuli. de mirabilibus mundi Exponit

Alexander magnus Didimo regi
Bragmanorum Libera est res communitas
et nescit ex parti dispendium cum in al-
terius participacione transfundit sicut
quod unam faciem lune plura cernentes
nullum dampnum prime materie generabunt
que quando facultate tociens accipit
plus lucendi quociens causas inve-
nit plus prestandi Plura que infra
de singularitate Tull. in libro de officiis
Sunt demum que interius gig-
nuntur ad usus hominum hominum causa
generantur homines autem hominum causa fu-
isse generatos ut ipsi homines inter se
alii aliis prodesse possent In hoc igitur
debemus naturam ducem sequi et com-
munes utilitates in medium ferre af-
ferre quia cuius iusticia ut neminem
noceamus et communi utilitati servi-
amus Idem ibidem Quod rei publice
non est utile nequaquam alicui potest
utile esse Idem in eodem Qui rem
publicam sunt prefecti duo precepta
platonis teneant unum est ut que
quis agunt ad rem publicam referant
obliti comodorum suorum alterum ut
totum corpus rei publice curent
ne dum partem unam tuentur reliquas
deserant Apud platonem eciam
illa civitas iustissime traditur
ordinata in qua omnes proprios negant
affectus Idem in eodem Omne offi-
cium quod ad communem hominum usum co-
nectum et ad societatem tuendam
valet anteponendum est illi officio
quod cognicione propria continetur Est
enim humane nature aptius et uti-
lius Idem in eodem Primum iusticie
fundamentum est ne cui noceatur
deinde ut communi utilitati serviatur
Idem in libro de amicicia Inter amicos
omnium rerum consiliorum voluntatum

absque omni retemptione debet esse cari
tas Idem ibidem Michi non inmor
tue est qualis respublica post mor
tem meam futura sit qua qualis
hodie sit Magnitudo eciam animi
remota humanitate et communione hu
mana feritas quedam et inhumanitas
Ambro in libro de officiis Sic deus ge
nerari iussit omnia ut et pastus com
esset omnibus et ipsa terra foret om
nium quedam communis possessio Natura
ergo ius commune generavit usurpacio aut
hominum fecit ius privatum Idem Num
quam sapit Nemo sua spectare com
moda sed ad id quod equum est quod
decorum atque honestum totus inten
dit affectus non querens quod sibi soli
utile est sed quod communiter omnibus prodest
plura quere infra de concordia et pa
ce Idem in exameron Apes commu
nem sobolem habent etc. que supra de apibus
Idem Cicero ad principem quod tua
ture caret communione divinum est Idem
in oracione sua pro Marcello Ille fortuna
tus est cuius salute non minor pe
ne ad omnes quam ad ipsum leticia perveniet
Idem nichil ad indicandum est utile le
ticia perveniet Id nisi qui in que pro
pter quomodo enim potest uni prodesse
quod omnibus nocet nichil credo
non videtur sibi utiles esse posse
qui omnibus est inutilis Idem in
libro tercio de officiis Considera o homo etc.
que infra de homine Idem super Lucam
Vir est campum inopie nunc videri
avariciam et enim volatilibus celi pre
ca sine labore usus conbiberat
pabuli quia fructus sibi communes
ad escam datos spiritali quod ven
dicare negat dominii Idem Nam
iniustus est non negat alii quod

ad usum communiter omnibus datum
est Ieronimus in sermone Omne quod unum
est tunc magis unum erit si sit nob
comune cum fidelibus Idem Nunquam
quia ad quem utilitate uti oportet
hiis que sunt sine rapina sine pe
riculo sine dimicacionibus et non adinven
mentis censuorum Idem super Iohannem
Quales possumus imitatores fieri
nisi Christi ad communem utilitatem omnia
negociantes et non que nostra sunt qua
rentes Plura quere infra de singla
ritate de concordia de veritate Idem
Cogitis me etc. quere supra de dilectione
Augustinus in libro de plantacionibus In
illa prefata quere supra de beatitudine
Beda de conversacione Querimus inter
dispensatores ut fidelis quis inve
niatur ubi unitas viget corrupcibilis
est dispensacio laudabilis unitas
Unitas dico communis non propria Va
tum michi horum est plane non est
fidelis dispensacio sed crudelis dissi
pacio Idem in sermone Deus dominum
nostrum commune disciplina communi vita ci
bus studiis delectatur usque nunc
ergo diviciarum cupiditas et consola
ciones proprie voluntatis tanto la
bore quesitas tanto pudore mendi
cas et quod inquis faciam Ecce
ancilla et filia eius Idem in apolo
getico O quanta fiducia de communione
caritatis alius operatur nichil amans
et alius amat nichil operans Ille quod
opus suum istius non caritas et amor
nunquam confundit plura que infra de
singularitate Seneca in libro de vitabilibus
hominibus duas res dedit nobis que
validissimum facerent hominem scilicet racionem
et societatem Idem Duo alio mag

tuti sumus quam quod invicimus invicem
affectus plura queue infra de singu
laritate Item infra de concordia et
pace Augustinus Civitas non desidit
quod quemcumque est aliam sed quod
civium civilibus queunt plura que
infra de singularitate Expositor qui
dam super illud Johannis Thomas non
erat cum illis quando venit Ihesus quod
dicas amator singularitatis communia
loca communia opera communes orationes
quid querimus incurrum cunctos observancias
quid fastidis amas discordia quod
dulcia caritas Christus mortuus est
ut dei filios in unum congregaret Christus
nascens locum indiviso non habet
Christus moriens dualius aut habet in
de crucifixus medius autem Christus
resurgens in medio discipulorum stetit
Bernardus ergo moram communem diligas
communem regulam magistra communia et ma
iorum morum cumulentur exempla non
te sequatur Christus in tua dispersione
qui non conveniunt nisi deus colligere
ergo dispersi caveant dispersores pariter
aut hec est auctoritas Ysidorus de libro
de ortu et vita et obitu sanctorum.
Glossa Actuum iiii° Qui ita vivunt ut omnia
sint communia in domo tenebolite vocantur
que vita tanto felicior est quanto sta
tum futuri seculi imitatur ubi omnia
communia quia deus ibi est omnia in omnibus
et quia ibi est summa pax et securitas
et civium unitas in qua typus huius
vite precessit unde Iherusalem que vi
sio pacis dicta est plura que infra de
singularitate Seneca in epistula Non potest
quisquam bene degere in hac vita qui
se tantum intuetur qui omnia ad utilitates
suas convertit Alteri enim vivas op

tet si tibi vis vivere Idem in alia epistula
In hoc gaudeo aliquid discere ut aliis
doceam nec me res ulla delectabit
licet sit singularis et communis quam
mihi soli sciturus aut habiturus
sum Idem Sanctissime vivent homines
si duo verba tollerent scilicet meum et tuum
Glossa super illud psalmus vidi iniquita
tem et contradictionem in civitate
scilicet babilonia que est civitas
malorum in qua vidi iniquitates
i. perfidiam et ideo contradictionem
quia communitate litigant et contra
dictionem presserunt Hec communitate
erat vivum et anima una et omnia
communia sunt Est etiam civitas bo
norum scilicet celum unde glosa dic
ta sunt dicte civitas dei quilibet
etiam homo habet suam civita
tem scilicet mentem in qua videtur
iniquitas et contradictio et hec in
iquitas non est horaria sed die ac
nocte circundabit eam super muros
eius iniquitas et labor in medio
eius et in iusticia

De civitate Augustinus in epistula ad
Marcellinum Quid est respublica
nisi res populi Res ergo communis
res est utique civitatis dei quod est
autem civitas nisi multitudo hominum
in quoddam vinculum redacta concor
die Apud eum eos legitur Ita brevi
ius multitudo dispersa atque vaga
concordia civitas facta fuit Idem
in libro de ordine Anima quid aliud
quam unum esse conatur et quanto
magis unanimes tanto magis
anima sunt Ysidorus Unus una civi
tas est cum periculosa dissensio quid
est autem dissentire nisi non unum
sentire quemvis multitudo ea unus

vivit quo magis in uno erit eo
ipsa tocius in uno tunc nominat
quam tociens Et quod amor omnis non
ne unum vult fieri cum eo quod amat
et si contingat unum cum eo fit
ambrosius in sermone Caritati non in
super tunc peccato infertur concedam
desine ergo peccare et caritas non
pellit ut quid ergo fugis patriam
si vis salvus esse tua potius pec
cata subterfuge si tu peccare desie
ris victus est inimicus hec est pri
ma captivitas caritate patriam
non habere unde Gregorius tunc plena
est cordis nostri compassio cum ma
lum inopie pro proximo suscipere
non metuimus ut illud a passione libe
remus Idem in storo anime et que
infra de gloria eterna Idem vera iu
sticia compassionem habet quere infra
de iusticia Idem in xxx li. moralium
illud Job xxx. Flebam quondam su
per eum qui afflictus erat et compa
tiebatur anima mea pauperi plus
aut non minus esse dicimus compa
ti concorde quam rem dare quia quis
quis perfecte indigenti compatitur
minus estimat omne quod datur Idem
ibidem super afflictum quippe com
paciendo plangimus cum aliena
peccata nostra deputamus et culpa
delinquencium nostris mundare fleti
bus non cessamus Prosper in poli
tica Caritas non desiderat hoc con
queniencius est alicui sed quod omni
bus plura quere de concordia et pa
ce

De compassione Gregorius in moralium
li°. xxx. super illud ad hebre
um x° temptatio aut per omnia et ipsa

gis est concorde compati quam elemo
sinam dare Nam qui concorde com
patitur de suo dat qui vero largitur ele
mosinam non minus de suo sed de alie
no largitur Idem minus non compatitur
qui quod uere est proximo negat Ide
ideo dominus cum quem perciperem et
tle sic sue fati disponebat eadem p
mysit ut corpus fragilitatem cognosceret
quantum aliis compati debuisset
Idem in moralium tanto quisque perfectior
est quanto perfectius dolores alienos
sentit membrorum enim perspicum non
dolet Idem cum aliene infirmitati
compatimur tanto valencius a vita
roboramur plura quere infra de pie
tate Augustinus in epistola ad Sebastianum pa
tristica est et etiam si dici potest mi
seria alicuius mens tribulari vel
implicari meden vel habere dolore com
passionis contrahi vel amore at
trahi Idem in epistola ad Iohannem sermone 1°
apostolus frater sum videns tamquam videns
et Ouie ubi dicit apostolus de compas
sione me non simulatione fallacie
dicit sit eius tamquam egrotus qui mi
nistrat egroto non qui se febres habere
mentiatur sed cum animo condolentis
aut compacientis cogitat quomodo ad
modum vellet sibi ministrari si ipse
similiter egrotaret et sic aliis egro
tantibus ministrando compatitur
Gregorius in omelia Duobus modis crux
christi tollitur scilicet cum aut per abstine
ciam corpus affligitur aut per com
passionem non flectitur plura que
infra de mia Augustinus in li°. soliloquiorum
Nichil magis facit aliis compati
vel aliorum onera sic portare quam cu
cogitamus quanta pro nobis pertulit deus

vel cum cogitamus nos in eodem
malo fuisse vel esse potuisse vel
cogitando quod nullus est si aliquid bo-
num non habeat quod nos non habemus
etiam si lateat Bern(ardus) Neminem vidi
nō homines compassivos et misericordes
male fine perire Ysid(orus) de summo bono
Plus male agentibus quam patien-
tibus compatiendum est Fulgentius
ad arcem contemplationis facilius ascendit
qui per compassionem aliorum infirmi-
tatibus condescendit Hugo de sancto
victore super illud 2a Cor(inthios) xi. Quis
infirmatur et ego non Beata anima que com-
passionem habere potest omnibus quidem pa-
tiuntur sed paucis compatiuntur Pauci non
possunt impii compati cum non
possunt nisi pii plura que supra de ira
et pietate Glo(sa) super illud 1o Regum
Predicatores debent esse pii ut pro-
ximis compatiantur per caritatem a via
dei non exorbitent per compassionem
plura que infra de ira Item de pietate
Item super de clementia

De compunctione Greg(orius) in mor(alibus)
Si nos virtus compunctionis
in interius omnis strepitus male
nō suggestionis obmutescit Idem
ubi libro xxiii. Quatuor sunt qua-
litates quibus viri iusti mens in compunc-
tione afficitur scilicet cum aut malorum
suorum reminiscitur considerans ubi fuit
aut divinorum iudiciorum sententiam metuens
considerans ubi erit aut cum mala
vite presentis attendens merens cogi-
tat ubi nunc est aut superne patrie
bona contemplando lugens conspicit
ubi non est Idem super Ezech(iel) omel(ia)
x. plus aliquando nos exempla quam ro-

tiuidorum verba compungunt Idem ibi-
dem Quidam peccatores compuncti et co-
puncti ut fletibus iam iustus esse
incipit cum cepit accusare quod fecit
Cur enim iustus non sit qui contra
iniustitiam iam per compunctionis
lacrimas ferit quere infra de contritione
Item in libro de imagine Compunctio
est qua cor consideratione malorum suorum
interno dolore tangitur et movetur Idem
in libro de ulus dei Bene ut columba
quanto magis homo sua mala cog-
noscit tanto amplius suspirat et
gemit meditando si quando parit suam
sententia non compunctionis compunctio
aut devotionis devotio non commendat
orationem plura quere infra de contri-
tione et pena Ambro(sius) in libro de penitentia
su. sacri Non solus dolor compunc-
tionis lacrimas habet sed et letitia
lacrimas suas et pietas fletum ex-
citat et oratio stratum rigat Idem in
sermone Pater in nobis est deus
cum bene agimus iudex aut in est
cum peccamus Cogitur non deus a
nobis dum compellitur quodammodo
precibus compunctionis lacrimis suam sen-
tentiam immutare cum iniqua faci-
mus dominum non minus provoca-
mus sed compunctionis lacrimis exorando
non blasphemando per supplicium sed
merendo per humilitatem Vilitas volun-
tas que non indignatione pervertitur
sed ira condonatur plura que infra de
contritione de dolore bono de lacri-
mis de pena Idem in sermone Demus
illi compunctionem de peccatis emenda-
tionem pro primis suis afferamus
illi cor suo timore confixum pro
clamoribus reddamus illi palmas

perseverantie cum alapis suis Crisostomus libro
2° de compunctione cordis Sola
est cordis compunctio que sicut de
vorat anime adiungit et purificat compunc
tione peccatorum flammas ut fluminis in un
dantis extinguunt et sicut pulvis
non potest stare a facie venti ita nec
compunctionem Idem ibidem Sola compunc
tio cordis que facit animam purpuram
desiderare ... amare lacrimas fu
gere risum Idem in eodem Hec est
humilitas cordis vera compunctio mag
na agere et humilia loqui iuste facere
et semper tremere ac timere Idem ibidem
Solet merorem inmictas si perturba
tus incubuerit consumere vires
anime proinde modus est observandus
Non ergo flendum et nichil aliud agen
dum Idem ibidem Sicut impossibile
est ut ignis inflammetur in aqua sic
impossibile est compunctionem cordis
vigere in deliciis Contraria enim
sibi sunt et contrariorum peremptoria
Hec enim mater est fletus ille vero
risus ista cor constringit ille vero
cor dissolvit ista volare facit inte
llectum ille vero plurimum pondus imponit
et demergunt corpus et animam in
infernum Idem in eodem Non solum
flendum et nichil aliud agendum sed
oportet recordari priorum delictorum
etiam illorum de quibus veniam
consecuti sumus ut amplius deum
diligamus atque cum his corde com
puncti consideremus quod nisi dei mise
ratio subvenisset tam et tam mag
num illud pondus peccatorum nostrorum ad in
fernum nos supplicia sine dubio de
mersisset Idem ibidem Hec ergo cau
sa est quod malis nostris addimus deteriora
dum priorum malorum memoria non
permanet nec dolor aliquis aut com
punctio intrat in nobis pro commissa
mali quamvis sed hinc est quod nec ad con
fessionem descendimus quoniam cum con
fitebimur ea quorum nec quidem memo
riam retinemus et sic consuetudine
contemperandi despectus nullus dolor
est aut compunctio facilius malis
supervenientibus totum damus Idem
in eodem Si animus ex anima nostra sti
mulus aufferatur doloris et compunctionis
et cuncta sibi securitas fiducia labe
tur quis eam post hec terrebit
aut quis eam a desperatione revoca
bit et quid prohibebit ubi nichil me
tuitur nichil verecundie nichil pu
doris ut non in omnis peccati fo
veas demergatur Idem Prophete
ergo et huiusmodi lugent et plangunt
dolent sancti et gemitus compunc
tionis conferunt et lacrimas fundunt
in conspectu dei nobis autem satis
et inmo tentalibus sufficiat ad compunc
tionem cordis recordari iusticia dei
et operum nostrorum bonorum operum gloriam
non nobis assignare sed deo qui est
omnium bonorum principium summa et coro
na Idem in 4° 1° de compunctione cor
dis Non requirit deus a nobis talia
onera pondus neque concludi inter
angustias cellule nec in obscuris
antris aut tenebrosis inhabitare latibulis
latibulis Sed hoc solum est quod
postulat a nobis ut semper recordemur
et ad animum nostrum revocemus peccata nostra
et omnium gestorum nostrorum faciamus
in memoria nostra propheta supplicemus
deo et gehennam ponamus in conspectibus
nostris et angelos qui in die in

dicit disturbunt ubique et congregat ex omni orbe terrarum eos qui tradendi sunt in gehennam ac eterno igni super plicis cruciandi. Idem. Ponamus etiam illud ante compunctionis oculos quanti doloris est excludi et privari de regno celorum quod ut michi videtur ipsa gravius est gehenna. Nam et si ille infernalis non arderet et immortalis illa pena non esset hoc tamen solum quod alieni efficimur a Christo domino deo meo et excludimur a perpetuis altis et bonis eternis nimirum omni pena terribilius dicitur. Exempla patet de fatuis virginibus exclusis a thalamo sponsi sui propter defectum olei et est nec aliquis ita lapideus qui hoc exemplo non moveatur ad compunctionem et timeat ne similia incurrat. Idem super epistolam ad Hebreos et habetur de penitentia di. in Tullia invenitur delectorum tale remedium sicut cordium tum amaritudine compunctionis continuata memoria. Plura que infra de contricione. Item de lacrima. Item de penitencia. Ysidorus de summo bono libro 2o capitulo xii. Quatuor sunt qualitates affectionum quibus mens iusti tedio salubri compungitur scilicet memoria facinorum preteritorum recordacio penarum futurorum recordacio consideracio peregrinacionis sue in huius vite longinquitate desideracio superne patrie quatenus ad illam valeat quantocius pervenire. Idem ibidem capitulo xxiii. Apud iustos recordacio facit tedium et compunctionem animi qui non luxurie et avaricie sunt subditi superbia contumacia et decepto pro opere gloriantur unde propheta ait letantur

cum male fecerint etc. Idem ibidem. Vanus penitens qui culpam agnoscit et non deflere. Idem in synonimis. Compunctio cordis est humilitas mentis cum lacrimis exoriens de recordacione peccati et timore iudicii. Idem ibidem. Lumus eis et inaudem velleris et ideo nunc lugens semper merens semper suspiria cordis emittens. Idem. Ingemiscendum est iugiter. Et quere infra de satisfactione de contricione de lacrima de penitencia. Bernhardus in libro de consideracione ad Eugenium papam. Quid est cor durum? Ipsum est cor durum quod nec compunctione scinditur nec pietate mollitur nec movetur precibus nec minis cedit sed flagellis induratur ingratum est ad beneficia infidum ad consilia ad iudicia sevum inverecundum ad turpia sine timore ad humana temerarium ad divina preteritorum oblitum presencia negligens futura non providens. Idem super Cantica. Absciendum ferro acute compunctionis ulcus inveterate consuetudinis. Idem in libro primo opus fidei per dilectionem operans est cordis compunctio in qua plane abluntur crimina dormiendum cum ab affectu cordis eradicantur peccata. Plura quere infra de contricione de lacrima de penitencia de oratione bona. Ysaac in Collacionibus patrum quere supra de oratione bona.

De concordia. Gregorius in moralibus super illud Job. Qui facit concordiam in sublimibus. Exinterne pacis causa agitur ut ea que sunt exterius in concordia disponantur. Idem. Peccatores unitas dum corroborat temperat et tanto magis incorrigibiles quanto magis

gcordes fiant. Idem xxxi. moral' sup
Iob. Concordia fratrum non pot nisi
patiam fuit roborata. Idem nichil
poss(umu)s deo querere infra de discor
dia de pace. Aug(ustinus) in li(bro) de conflictu
viciorum et virtutum. Concordia frat(er)
na videt invidie si ceteros virtu
tibus antecellis tu(n)c in infimo
loco q(uam) in supremo te pon(ere) cons(ider)a
bis sempe(r) de alto peior sit ruina
que infra de conflictu. Idem de verbis
dei. Non potest h(ab)ere concordiam cum
xpo qui discors fuit cum xpiano.
Idem li(bro) 2o confess(ionum) et habetur in de
cret(is). Turpis q(uia) est omnis pars
que suo universo non concordat.
Idem in li(bro) de civitate dei. Testam(en)
tum dei et hereditas est pax et co(n)
cordia fratrum ut a concordibus co(n)
sortibus possideatur non ut alter
cantibus dividatur. plura que infra
de pace. Item infra de unitate. Sen(eca)
et senectu(te). Concordia parve res cres
cunt discordia vero etiam res ma
xime dilabuntur. plura quere infra
de discordia. Item de pace. Crisost(omus) sup(er)
Iohem. Est et mala concordia est
et bona dissonancia. plura quere
infra de discordia. Item de pace. Cy
rillus. Firmat domos et regna
concordia. plura que infra de discor
dia. Item de pace. Greg(orius) Nazazen(us).
Sicut in malis discordia utilis
ita in aliquibus est cordia p(er)niciosa.
plura quere infra de pace. Hugo
de sancto victore. Concordia ad facien
dum peccatum mala est. Concordia vero
ad faciendum bonum et sectandum iusti
ciam ad serviendum deo bona est. Idem
in expositione regule. Hic est verus
ordo vivendi. Primum ut unum sit
voluntas una deinde concors unita

sciatur eum qui vult cum aliis con
cordare. unde primus debet p(ro)prios mo
res relinquere ne sit superbus in ordi
natus incompositus indisciplinatus
ne asperitate sua ceteros p(er)turbat de
inde sit omnibus debet actus suos li
brare ut concordare possit secundum
eum illis quibus vivit. Idem ibidem.
Oportet si nos in uno loco sumus co(n)
gregati corporaliter ut simul habeamus spi(ritu)
aliter. Non enim prodest si nos con
tinet una domus et separat diu(er)
sa voluntas. plura enim attendit deus
unitatem et concordiam animi qua(m)
loci. plura quere supra de amicicia. Item
infra de discordia. Item de pace de u
nitate de caritate de dilectione. De
contubitu que infra de coniugio et co(n)
iugatis de luxuria de adulterio de ma
trimonio.

De concupiscencia. Greg(orius) sup(er) Ezech(ielem)
omelia xviii. plus concupiscencia qu(am)
necessitas petit et sepe dum caro ius
inopie satis facere voluntas voluptas
concupiscencie surripit et modum excedit.
Idem xxxi moral'. Non debet intu
eri q(uod) non licet concupisci. Idem ma
gna securitas cordis est quere
infra de timore malo. Idem in moral(ibus).
Concupiscencie carnales hostia dum co(n)
sensus aperit ad innumerabilia corrup
tionis mala nos p(er)trahit. Idem in
xxxi moral(ibus). Si ad terrena concupis
cenda cor nostrum in hiat securus tu(n)
quillum q(ue) esse non potest quia illuc
hic illucque quia quibusdam fluc
tibus volutatur. plura que supra
de appetitu. Item de carnalitate. Item
supra de carne humana. Item de volup
tate. Aug(ustinus) sup(er) illud Ro(manos) vii nam pec
catum occasione accepta etc. Quod
concupiscitur dulcius sit dum vetatur

Ex prohibitione namque si caritas
dei desit concupiscentia mali crescit et
quod prohibetur dulcius fit unde Ori-
genes sine titulo Quod liber ingratum
quod non licet acrius urget plura que
supra de appetitu de carnalitate de car-
ne mala Item infra de voluptate Item
de temperantia Item contra genitalem
concupiscentiam et quere supra de delectatione
Idem Quid humana miseria quere in-
fra de temptatione Idem libro 13 de trini-
tate 3o Romanos et et quere infra
de conjugiis Bernardus in sermone nulla est
his qui sunt in Christo Ihesu damnatio
si concupiscentie sensus sit absque consen-
su plura que supra de appetitu de car-
nalitate de carne humana de volupta-
te de temperantia Item infra de volun-
tate mala

De confessione Gregorius in mora-
libus Hec sunt testimonia vere hu-
militatis scilicet et iniquitatem suam
corde cognoscere et cognitam voce con-
fessionis integraliter aperire Idem con-
fessio est detestatio peccatorum et vinculo
vulnerum spiritualis Idem xxii libro mora-
lium super Iob Non minus admiror in Iob
confessionem humilitatis peccatorum quam
tot sublimia gesta virtutum Quoniam enim
quod per infirmitatis peccatum verecundia plerosque
grauiorum est retinens peccatum con-
fitendo prodere quod non ad ipsa ne-
gare Usitatum humani generis vitium
est et labendo peccatum committere et com-
missa negando abscondere et convic-
ta defendendo multiplicare Ex uno
enim lapsu primi hominis hec augmenta
nequitie duximus in communione Idem ore
suo minus parcit qui confiteri cu-
bescit Cum pro eo suo confitetur
et veniam petit et iam quasi pro
delicto propinus dedit Idem nequaquam
os ad confessionem panditur nisi cum
consideratione districti iudicis pena

more spiritus coangustabitur Idem
pignus delictoris est confessio pro
peccato plura que infra de com-
punctione Item infra de contritione
De penitentia de satisfactione Augustinus
in libro de disciplina christiana Erube-
scamus silere et confiteamur et pec-
tora tundamus non ut supra pecca-
ta pavimentum solidemus Nam
qui tundit pectus et non corrigitur
peccata solidat et non tollit Tun-
damus ergo pectus in confessione
et reddamus nos ipsos et corriga-
mur diabolus ne ille nos postea re-
dat qui inimicus noster est Idem Con-
fessio est per quam morbus latens spe
sub spe venie aperitur Idem Quanto plu-
ribus sub spe venie confitebitur tan-
to citius veniam consequatur Idem
quanto homo peccata detegit deus per-
dit Cum autem homo per contritionem et con-
fessionem agnoscit deus detegit unde
propheta Aspicito meo nuda me quod
iniquitatem meam ego cognosco et
Idem Hinc causa celatur quam ipsi in-
venimus in confessione pandere si non
vadunt peccatorum contendat evellere
Idem consideret ergo peccator qualita-
tem criminis in loco in tempore in perseve-
rantia in varietate et quere infra
de pena de satisfactione Idem erubes-
centia confessionis magnam habet
partem remissionis et quia verecun-
dia magna est pena ideo qui eru-
bescit pro Christo dignus sit venia Idem
caveat peccator ne verecundia ductus
dividat diversis sacerdotibus velit manifes-
tare peccata hoc est enim se laudare
et ad ypocrisim tendere Idem neque
enim facilius abluimus nos delicti
in quam cum eum prosternimus supplica-
do intimani nec vehementius eum pro-
sterni quam cum humilitate demum
sequimur nec atrociores ei dolores

inflixim(us) quam cum plagas pec-
catorum nostrorum confitendo et penite-
do sanamus. Idem Iam donum spiritus
sancti habet qui confitetur et penitet.
Oportet enim penitentem confiteri si tem-
pus habet et tamen antequam sit con-
fessio in ore si votum confessionis
sit in corde prestatur remissio pec-
catorum. Idem Fit veniale per confes-
sionem quod erat criminale per operacionem.
Idem Qui confiteri vult peccata ut in-
veniat graciam querat sacerdotem
scientem ligare et solvere ne cum ne-
gligens circa se extiterit negligatur
ab illo et ambo in foveam cadant.
Idem Assidua peccata et quodammodo
quotidiana assidua lavantur confessione
assidua et restaurantur tribulacione.
Idem Tanta vis est confessionis
ut si deficit sacerdos confiteatur
proximo suo. Idem Utiliter ac salubri-
ter admonemur ut peccata nostra debeamus
iugiter ac humiliter non solum deo
sed etiam sanctis et deum time-
ntibus confiteri. Idem Qui confitetur
sacerdoti meliori quam potest et ponat
se penitens omnino in iudicis potestate.
Idem Sine pena sunt peccata sine ma-
gna gracia impunita esse non possunt
quia vel homine penitente vel deo perc-
uciente vindicantur. Cessat autem vindicta
divina si confessio precurrat
humana. Idem in libro confessionum Tibi do-
mine cuius oculis nuda est abissus hu-
mane consciencie quid occultum esset
in me etiam si nollem confiteri
tibi te enim absconderem michi non
me tibi. Idem ibidem Obsecro te deus
meus me ipsum michi indica ut con-
fitear oraturis pro me fratribus me-
is quod in me saucium est. Quod pec-
catum plura quere infra de pena

Item de satisfactione. Idem Cum accu-
satur et confitetur sua peccata cum deo
facit pactum quia confessio peccatorum
invitat medicum sanaturum. Idem Vi-
vis esse pulcher coram deo confite-
re te fedum esse. Inicium enim bonorum o-
perum confessio operum malorum. Ambrosius super
Lucam Pater inquit filius prodigus
peccavi in celum et coram te. Hec est
prima confessio apud auctorem nature
presulem misericordie arbitrum culpe. Sed et si
deus novit omnia vocem tamen
tue confessionis expectat. Ore enim
confessio fit ad salutem et accusato-
ris concludit iniuriam qui accusa-
torem preveniunt confitendo. Iustus
enim in principio accusator est sui. Idem
Illa confessio nos liberat a culpa
cui penitencia fuit subsecuta. Idem super
Lucam Lacrimis confitetur delicta. Quere
infra de lacrimis et fletu. Idem super
Lucam Culpa in confessione lavantur.
Idem in libro de paradiso Confessio a mor-
te animam liberat paradisum aperit
spem salutis tribuit. Non enim mere-
tur graciam iustificari qui non vult
peccata sua confiteri. Idem in libro de pe-
nitencia Cum iaces in tenebris con-
sciencie et delictorum tuorum sordibus
quasi in vinculis carceris exi foras delic-
tum proprium prode ut iustificeris. Ore
enim confessio fit ad salutem. Crisostomus in
libro de compunctione Cur peccare non
erubuisti et confiteri erubescas. Dici-
to peccata tua in hac vita ut in alia
vita requiem habeas. Idem Habes accu-
satorem diabolum et inimicum pre-
veni ergo eum et obtura os eius
ipsa tua sponte confitendo peccata tua.
Idem Fonte ipsum lacrimarum relinque-
re malorum rivulos purgare curemus

Idem in 2° li° de compunctione cordis oportet non solum scire et confiteri quia multa in nobis delicta sunt sed etiam unumquodque peccatum et malus et unusquisque in libro sit in corde suo descriptum scire ea que frequenter recensere atque ante oculos ponere et tamquam tamen hec admissa fuerint lugere ut eum anime sue vindicamus frangimus et cautela nobis acrior nascetur ne ulterius in delicta vel eadem vel similia incidamus Idem hec ergo causa est et quare supra de compunctione Idem in sermone Confitemini domino quoniam bonus Opus scius medelam purgandi facinoris obtulit dum qualiter iram deus placaremus ondit non vult nasci qui instruit sanitati consulunt qui medelam volentibus suggerit inspirat quia vero consilia salutis tribuit vult ut confessione vivat qui precepta contempsit ut periit Confessio enim primum monstrat primam satisfactionem ondit satisfactio non nemam sibi consiliat Idem ibidem O veneranda pietas dei peccamus et parcit delinquimus et ignoscat offendimus et adhuc quod placatus consistit monstrat dulcem se erga peccatores ostentat nec peccator iam potius corrumpi qui leges contempsit ne delinquet et confessionis remedia amplecti nolunt ne periret Confessio enim affert illi salutem cui contemptus attulit mortem Idem in eodem Consilium ad salutem datum amplectere et peccatorum indulgentiam instanti confessione mereare quia enim horreres fateri quod libens ac presto commisisti cur confunderis dicere quod non confusus es perpetrare cur vereris domino indicare quod ipso presente non es veritus committere aut numquid cum ignorare que fecimus putas insi nobis confitentibus discat Idem ibidem Peius est confiteri nolle quam legem contempnere peius est commisso peccato penitentiam spernere quam mandata de divina despicere peius est divinam divina offensam satisfactione nolle placare quam peccando dei bonitatem offendere Denique ninivite confitentur et vivunt sodomite obdurantur et perierunt pereunt filii israel quotiens peccant hostibus traduntur quotiens non peccasse se confitentur de ipsorum manibus liberantur Idem in eodem sermone Confitemini inquit domino quoniam bonus qui bonum ostendit confiteri persuadet peccatorem cum bonus absolvit iustus condempnat bonus indulgentia tribuit sed iustus merita peccatorum compungit Idem in sermone apud iudicem bonum confessio est mater indulgentie apud iudicem vero iustum debitum est pene unde fit ut qui bonum iudicem sentire voluerit confitendo iustum iudicem sentiat reticendo liceat ergo confiteri cum peccare non licuit confessio reddat quod peccatum detraxit curet pena quod macula peccatorum sordidaverat serpentium morsus satisfactionis antidoto retineretur peccatorum venena penitentie instantia depellantur ut qui peccatis nostris sunt offensus confessione una nobis miseris reddatur et plus 139 super carnes si erubescit egrotus vulnus medico confiteri quod medicus ignorat medicina non sanat Idem in omelia super matheum et est in omelia de sabbato penthecostes Cristus rogatus non ultro curat egrotos ostendens se contra maiorum passiones et precibus fidelium semper annuere et ea non negare que ipsi non intelligunt vel intelligenda dare vel pie petentibus non intellecta dimittere Idem

nū

ad Hebreos. Sane nescio an aliquis
possimus leve peccatum dicere quod in dei
contemptum committitur. Est ergo prudentis-
simus ille qui non tam considerat
quod minimum sit quod admittit quam illius qui ius-
serit nec quantitatem imperii sed impera-
tis cogitat dignitatem. Ysidorus in libro ethicorum 2o
Confessio est erroris confessio pro-
fessio desinendi. Desinendi ergo aper-
tatis est dum quis confessus est. Idem
confessio antecedit et remissio sub-
sequitur peccatorum. Idem in sermone. Con-
fessio sanat, confessio iustificat, pec-
cati veniam donat. Omnis spes et ve-
nie locus in confessione est. Idem. Perfecta
confessio purgat a sordibus maiorum.
Plenissima enim debet esse confes-
sio ut plenissima indulgentia conse-
quatur. Idem. Dum integre confitetur
mala que fecit consequetur integram
remissionem et consequenter recipiet bona
que non meruit. Idem. Intra cordis
tui venula perimas cogitationes tuas
illico manifesta peccatum enim proditum
cito curatur, dum vero occultum tacen-
do ampliatur. Idem de summo bono libro 2o
capitulo xiii. Ex eo unusquisque iustus esse
incipit ex quo sui accusator extiterit.
Querite inquit dominum dum inveniri potest. Simo-
tate cum dum ipse est et ubi potest in-
veniri nisi in hac vita in qua etiam
ipse est omnibus invocantibus eum.
Nam tunc longe erit quando dicet
Ite in ignem eternum modo enim non in-
detur et ipse est et tunc videbitur et
ipse non erit quia et videri poterit et
non inveniri. Idem. Augustinus capitulo xxxiiii. Quo-
niam tacui et quia non sum confessus
inveteraverunt omnia ossa mea. Quid ergo
tacuisse se penitet nisi confessionem
peccatorum quod clamasse se dolet nisi
defensionem malorum. Cum ergo peccatorum
suorum defensor extiterit vere ut penitendo
per confessionem accuset quod prave

supplicando commisit. Idem ibidem. Verecun-
dia tanta debet esse verecundans cum
amaritudine peccati ut ea que gessit spe-
cialius latius confiteatur. Plura quere in-
fra de penitentia. Basilius in epistola. Anima confes-
sionem si amas decorem verum ubi con-
fessio ibi pulchritudo ubi decor. Si peccata
sunt in confessione lavantur. Si bona opera
sunt in confessione emendantur. Bonum
enim anime ornamentum confessio est que
et peccatorem purgat et iustum reddit
purgatum purgatiorem. Nam absque con-
fessione et iustus iudicatur ingratus
et peccator mortuus reputatur. A mortuo
quippe tanquam qui non est perit con-
fessio. Confessio namque peccatoris est
vita sed iusti gloria. Idem. Quotiens con-
fiteor michi videtur plus non esse con-
fessum. Idem. Humilis ac verecunda debet
esse vera confessio qua debet emen-
dari vera superbia et transgressio. Idem.
Cum mala tua confiteris sacrificium
est deo spiritus contribulatus. Cum deo lau-
des dicis immolas deo sacrificium lau-
dis. Idem. Non vult deus mortem meam
et ego non libenter offeram vitam meam.
Idem. Cum mala tua confiteris sacri-
ficium est deo. Sunt qui confitendo
sicut fabula peccatorum suorum narrant
hystoriam et egritudines anime sue
sine compunctione et verecundia denun-
ciant et ideo nichil de consolatione
reportant. Ille vero cito lacrimas in-
venit et resolvitur ingemitus com-
punctionis qui semper habet dolorem.
Idem. Unde quod recordet remordet
constanter confitebor libenter humiliter
fideliter et discrete. Idem. Impurissima
magna ab illo pudet et inquinari
non pudet. Plura quere infra de pe-
nitentia. Idem in sermone. Confiteor
tibi pater celi et terre. Hic confiteor
dicit spiritus a quo longe est omne

peccatum non ergo solum peccatoris est
confessio sed etiam aliquando laudatoris
Confiteamur ergo sive laudantes sive
accusantes nos ipsos Est ergo utraque
confessio et cum te reprehendis qui
non es sine peccato et cum deum laudas
qui non potest habere peccatum Glosa super
illud psalmi Beati quorum remisse etc. hic
te conteras pro peccato ne in futuro per
eo conteraris hic tege peccata per con-
fessionem ne in iudicio pateant hic am-
puta per satisfactionem ne in futuro im-
putentur per eternam dampnacionem
Idem ibidem super illo verbo Delictum
meum cognitum tibi feci id est ad hono-
rem tuum tibi aperui ut tu operires
tibi detexi ut tu tegeres ego agnovi
ut tu ignoscas Glosa ibidem super illo verbo
dixi confitebor adversum me etc. Mag-
na commendatur hic gratia dei que propo-
situm confitendi preveniat et in ipso pro-
posito statim ante confessionem etiam
peccata dimittit Glosa ibidem Et nota quod
dixit Confitebor adversum me non
me tamen nec contra sic fatum nec contra
stellas non contra deum non contra me
dium non contra hominem nec contra
consuetudinem se excusando et ita
refundendo culpam in demum ut ada
sed contra semet ipsum ut sibi ipsi impu-
tet peccatum suum Unde alibi dicit Et
peccatum meum contra me est semper. tibi
soli etc. Glosa super illud psalmi Confitebimur
tibi deus confitebimur Repetitur con-
fessionis verbum ad ostendendum quod duplex
est confessio Est enim confessio peccati
que fit tripliciter scilicet corde ore et opere
Corde unde dicitur Corde creditur ad ius-
titiam Voce cum peccata sacerdoti re-
velamus secundum illud Confitemini alter-
utrum peccata vestra Opere cum facimus dig-
nos fructus penitentie Explicacio cum delictis
complicacio complices est opere Humili-

est confessio laudis et hec etiam duplex
Est enim confessio laudis consistens
in tranquillitate pacis prima confessio
martirum est Et dicitur melius professio
id est alicuius singulare studium in quo quis
celler indicio sui et aliorum Unde dicit
Dum me confessus fuit etc. Secunda con-
fessio sine persecutione est qua nos
utimur cum dicimus Credo in unum deum etc.
et utraque istarum confessionum laudis
fit etiam corde ore et opere Glosa
super illo verbo psalmi centesimi quarti Con-
fitemini domino et invocate nomen
eius Adiuncta sunt confessio peccati
et confessio laudis sed precedit confes-
sio peccati quia non est speciosa laus
in ore peccatoris Unde postquam dicit
Confitemini domino sequitur et invo-
cate quia peccator non potest invo-
care nomen domini id est verum nomen Glosa
super psalmo 30 Est quedam confessio te-
palis et ad horam que quidem prodest
scilicet perturbacio animi respicientis
peccata sua et conspeccione horrentis
ipsa peccata et confusione corrigentis
ipsa peccata quia si respiciunt et non
corrigunt tunc amplius augmen-
tantur Glosa Apostoli ii Melius est
hic erubescere coram paucis quam in
futuro coram omnibus Glosa super
illo verbo psalmi centesimi quinti Confi-
temini domino quoniam bonus etc. hic in-
vitatur penitens ad confessionem peccati
in qua maxime laudatur deus dicit
ergo Confitemini domino scilicet peccata
tua vera quoniam ipse est bonus
in natura quia in seculum misericordia eius
et multus ad ignoscendum peccata Idem
ibidem Nota quod confessio peccati debet
esse discreta humilis et devota Dis-
crecio vero attenditur in duobus scilicet
ut confiteamur et frequentia vice scilicet
ut confiteamur omnes circumstantias

enygmaticatis ipsum peccatum humilitas
exigitur ne cum superbia et cum qua
dam iactancia et gloria confiteamur
peccata devocio exigit ut confessio sit
lacrimosa et inquantum accedere ut si
potest fieri quamquam sanguinis a
nime exeat per fenestras oculorum
meorum unde exitus aquarum deduxe
runt oculi mei quia non custodierunt
Glosa Math 3o Confessio peccatorum
testimonium est consciencie timentis
deum qui enim timet iudicia dei
non erubescit peccata confiteri Prosperus
eum timor solvit omnem pudorem sic
perfecta caritas foris mittit omnem
timorem Idem iubemur confiteri
peccata ut erubescencia erubescere patiamur
pro pena Calixtus papa Melior est
in malis factis humilis confessio quam
in bonis superba gloriacio Eusebius Emi
senus Caritatis peccata non potest
per erubescencia sed ex cordis nascitur
superbia Seneca Eumpuin navare
vigilantis est et meum (?) sompnum confiteri
sanitatis indicium est Expergiscamur
ergo ut errores nostros redarguere
valeamus de commendacione virtutum. que
infra de virtutibus

De conflictu viciorum et virtutum
Aug. in eodem libro sic intitu
lato Quoniam amarius est superbie cogni
sus que est angelos de celo precipit
hominem de paradiso minavit Super
bia dicit Certe multis immo pene
omnibus melior sum verbo scientia divi
ciis honoribus et cunctis que corpora
libus aut spiritualibus proficiunt ca
rismatibus cunctos ergo despice
cunctis ergo temet ipsum prepone vel
superiorem attende. Humilitas videt
Memento quia pulvis es quia pulvis
es cinis es quia vermis et putredo
es quamquam si aliquid es tanto magis
te humilies quanto magnus es et si
non consideras quid es prodes ero quod
es nunquid tu clarior quam primus an
gelus nunquid tu splendidior in terra quam
lucifer in celo quod si ille de tanta subli
mitate per superbiam cecidit quomodo
tu ad tanta celsitudine superbiendo
de ymis ascendes Plura que infra
de superbia Item infra de humilitate In
anis gloria dicit Age bonum quod vales
ostendis bonum cunctis quod facias ut bo
nus a cunctis dicaris ut dei elec
tus voceris ut nemo te contempnat
nemo despiciat sed universi debitum
honorem persolvant Timor dei Si bonum
agis hoc non pro transitoriis sed perpetuis
honoribus agere debes nec ad tuum
sed ad dei honorem omnia facere et co
gitare occulta que agis inquantum
vales sit in animo tuo occultandi volun
tas et non erit de ostentacione ulla
temeritas nec erit cuiusquam alicuius
illud quodque manifestare quod celatum
semper velles habere Simulacio dicit Fin
ge te foris esse quod intus esse non cu
pis seu appetis ne cunctis detes
tabilis habearis Vera religio videt
Immo magis satage esse quod non
es hoc omnibus ostende quod non es
quid aliud quam dampnacio est Con
temptus aliorum dicit Numquid tu ut
tibi prepositis obtemperes tibi de
terioribus et vilioribus famulatum
exhibeas te magis quam illos decue
rat imperare qui tibi non possunt
ingenio vel industria coequari Obe
dientia ergo solius dei imperio et non sit
tibi cure de aliquo alio Subiectio de
vota videt Si dei obtemperandum est
imperio eciam humano subdi necesse est
magisterio deus cum dicat prelatis vica
riis suis Qui vos audit me audit
et qui vos spernit me spernit Itaque

quis aspicit si talis esset qui loco
dei imperat sed non est talis per quem
deus imperat. Sed audi apostolum contra
dicentem tibi. Ait enim apostolus: Omnis po-
testas a domino deo est. que autem a deo
sunt ordinata sunt. Itaque qui potestati
resistit dei ordinacioni resistit. qui
autem resistunt sibi dampnacionem
ipsi acquirunt. Et petrus apostolus
ait: Subditi estote in omni timore
non tantum bonis et modestis sed etiam
dyscolis. Quales ergo esse debeant
hii qui imperant non est a subditis
discuciendum. Invidia dicit: in quo tu
illo vel illo minor es? Cur ergo eis
equalis vel superior non es? quanta
vales que illi non valent. quot et
quanta scis que illi non valent num-
quam didicerunt. Non ergo tibi superio-
res vel equales esse debent. Concor-
dia fraterna videt. Si ceteros virtu-
tibus antecellis tucius in infimo
loco quam in summo te ipsum conservabis.
Semper enim de alto fit peior ruina.
Quia si tibi asseris quidam superiores
vel equales sunt quid te ledit quid
tibi nocet. Caue prius ne dum
aliis locum celsitudinis invides illum
imiteris de quo scriptum est: Invidia
dyaboli mors intravit in mundum. Imi-
tantur autem illum qui sunt ex parte
ipsius. Odium dicit: Absit ut illum
ames quem in omnibus contrarium ha-
bes qui tibi detrahit qui te dero-
gat qui tibi insultat qui te con-
viciis exasperat qui tibi peccata tua
improperat qui te dictis factis et
honoribus semper prevenire festinat
nisi enim et ipse tibi invideret nequa-
quam se tibi sic preferre curaret. Di-
lectio vera dicit: Utique hec que nar-
ras odio habenda sunt in homine.
Natura non est amandus homo qui
dei ymago est sicut christus qui in

cruce positus inimicos suos
dilexit et ante crucis tormenta
admonuit dicens: Diligite inimi-
cos vestros. eius ipse amicum amari-
tudinem cordis eius et quo pac-
to vos inveneris caritatis dulcedinem
pone. Nichil enim illa suavius
nichil beatius. Plura quere supra
de caritate. Detraccio dicit: Quis
potest sustinere quis silencio va-
leat tegere quanta vel ille vel illa
perversa committat nisi forte qui con-
sentit libertas iniste increpacionis
videt. Nec tacenda sunt mala pro-
ximi nec tamen manifestanda sed caritate
fraterna proximus est redarguendus
non in dubio etiam errata proximorum
de lingua non ad tempus silencio
tegenda sunt aptiori tempore corri-
gantur. Ira dicit: que ergo te agun-
tur non possunt equanimiter perferri ymo
paciencius portare peccatum est quia si
non eis tam magna exasperacione
resistitur contra te deinceps sine ea
pace mensura cumulant. Paciencia si
passio nostri redemptoris ad memo-
riam reducitur nichil tam durum est
quod non equo animo toleretur. Christus
enim ut ait petrus pro nobis passus
est nobis relinquens exemplum ut
sequamini vestigia eius. Sed quanta
sunt hec incomparabiliter illorum que
nos hic patimur. Ille namque contume-
lias irrisiones alapas et obprobria
sputa spineam coronam crucemque sus-
tinuit atque mortem. et nos miseri
peccatores ad iram uno sermone pro-
vocamur et ad vindictam uno verbo
deducimur. Plura quere infra de paciencia.
Superbia dicit: Utique insultes inimicis
in persona et ventis amabilibus
bona verba et non magis aspera ut

tales debet cum delinquunt obiur
da sunt Mansuetudo videt Non
tua in hijs persuasio sit sed apostoli con
sequenda preceptis Remove te ne in
crepaueris et Rursum Seruum domini
non oportet litigare sed mansuetum
esse ad omnes Est videlicet malum pro
tinus deterius ad hoc subditis quod
prelatis nocet Respondens cum contingit
ut leniter et cum claritatis dulcedine
prelatorum correpcionem subditi spernant
et econtra contra humilitatis verba de
speccionis et contemptus iacula remit
tant Plura que infra de mansue
tudine Timor mentis dicit Certe
habes domini moclis non sit tibi cure
quod dere homines supplantent Satis
facere debita videt Non est danda
detrahendi occasio non suspicio su
surrandi sed si aut sint que corri
gantur manifestanda aut certe si
desunt protestacione neganda Tor
por et ignauia dicunt Si lectioni
et labori continuato studio semper insis
tis oculorum caligine incurris si in
desinenter lacrimas fundis ipsos eciam
oculos amittis si prelatis vigiliis
psalmorum tecum prolixius insaniam
cum capitis acquiris si cottidiano
labore te consicis ad opus spiritua
le quod consurges Exercicium boni res
pondet Quid tibi ad hoc prescendam
tam longa temporis spacia promittis
unquam scis si die crastina viues an
non vel si eciam unam horam in
hac vita facias An forte de tua
mente excidit quod saluator in eu
vangelio dicit Vigilate quia nes
citis diem neque horam quia propter
dispute corporis inertiam semper quod me
mento quia regnum celorum non tepi
di non molles non desides sed vio
lenti unque facientes diripiunt que

infra de ocio et labore Cupiditas
vel auaricia dicit valde sine culpa
est si quedam habenda concupiscis quia
non multiplicare concupiscis vel appe
tis sed egere pertimescis et alius male
male retinet tu melius conpendes
Mundi contemptus videt Ista nec a
pud homines seculares sine periculo
perueniunt quia quanto quis amplius
hic cepit tanto magis hic concupis
cit sitque ut modum in concupiscen
do non habeat dum in unius huius
seculi cursus de fine festinat Si ergo
secularibus minus ita periculosa res
cupiditatis industria quanto magis
periculosa est illis qui iam huic et
conuersacione seculares esse desierunt
quibus totum quod viuunt quod sunt
quod habent deo domino deuouerunt
Sed dicis forte Ideo aspris religio sis
quod viris plura sunt habenda ut me
lius ab ipsis qui a pluribus sepe frau
pibus exiguntur et ego consencio
sed prelatis non autem subiectis ita co
uenit dispensacio temporalium Obedi
encia sine tenacitas dicit Si ea que
possides egentibus tribuis unde
tunc te siluquas conpensos absque pe
nuria uictricus Misericordia videt
Memento quid purpurato diuiti con
tigerit qui non ideo dampnatus
est quod aliena rapuit sed quod egenti pau
peri lazaro sua non tribuit et tamen
in inferno positus ad petendam an
mam aque guttam peruenit qui hunc
eciam pena negauit Plura que re
infra de uinea Ventris ingluuies di
cit Ad esum dedit deus omnia munda cre
auit et qui saturari cibo respuit
quid aliud quam muneri donantis con
cessio vicijs et ingratus contra
dicit Abstinencia vel laborum pertinacia
videt unum corporis horas que dicas

Verum est ne eciam fame moriatur ypo-
dens anima nimia carent ad esum
sed ne comedendi mensuram excedet
abstinencia impiant et inter ceteras
sui mala nativitate saturitate pa-
nis Sodomam periit qua iuxta sicut ex-
egri ad medicinam sic ad sumendas
dapes debet quisque famelicus acce-
dere nequaquam in illas voluptate appetens
ut ingratus sed necessitati succumbens
ut dei famulus Ille vero ad plenariam vi-
cium gule superat qui in sumendis da-
pibus non solum parsimoniam tenet
ut sed refectionem corporis querens i-
pse vero etiam alternaciones et lau-
ciores epulas excepta corporis infir-
mitate et hospitum susceptione contem-
pnat plura quere supra de abstinen-
cia Inepta leticia dicit Ut quid gau-
dium cordis intus abscondis egrede-
re letus in publicum dic aliquid iocus
unde vel tu vel proximum rideant et
letentur fac eos tua leticia letos illud
apostolum impleas Gaude cum gau-
dentibus Mencie moderatrix videt
Unde tibi tanta leticia cordis in est
nunquam iam dyabolum vicisti nunquam iam
de exilio ad patriam venisti Sed forte
tibi venit in oblivionem quod deus ipse
dicit Mundus gaudebit vos autem
contristabimini sed tristicia vestra vertetur
Comprime ergo vanam tui cordis leti-
ciam donec mundi penam evaseris
erumpnam nemine apud omnes homines
insanus iudicatur qui carceralibus
tenebris reclusus gaudere conatur
Multiloquium dicit Non reus ille tene-
bitur qui plura quidem sed bona loquitur
sed ille reus tenetur qui saltem vana
sed mala loquitur Deprecata taciturnitas
videt Verum est quod dicis sed dum mul-
ta bona proferri videntur sepe contingit
ut a bonis locucio inchoans ad pra-

va derivetur et hoc ipsum sacra scrip-
tura innuit quia in multiloquio
non deest peccatum Ac forte vix innu-
mera verba declinantur innoxia sed mi-
nus declinari poterunt in utilia vel
ociosa de quibus etiam racio in futuro
erit reddenda Tenendus est itaque
modus in loquendo atque ab ipsis non
nunquam utilibus verbis est parcendum
plura quere infra de multiloquio
Corporalis fortitudo dicit Cur te vo-
luptate tua modo non delectas cum
te quid sequatur ignores Accep-
tum tempus indeperditum perdere non
debes quia quandoque preterit vernus
Si enim deus hominem in carnis
voluptate uti non vellet ipsum
genus humanum ex coitu masculi et fe-
mine non fecisset Carnis mundi-
cia videt Nolo ignorare te quia fugias
quod post hanc vitam recipies Si
enim pie et caste vixeris tunc sine
fine gaudebis Si autem impie et
luxuriose tunc eternis incendiis
subiacebis Unde autem magis caste
vivere debes Unde quamvis tempus
cupiat ignorare te dicis et infra
O quam pura est continentis hora in
qua percipitur vita futura Ysidorus de
summo bono li. 2o ca. 3a Adversus
impetum maiorum viciorum virtuti-
bus est pugnandum contra luxuria-
cia est cordis et carnis mundicia
adhibenda contra odium est dilectio
preparanda contra iracundiam est paciencia
provocanda sequitur singule virtutes
nascencia contra se vicia resistunt
ac temptacionum motus virtute
divine caritatis extingunt libidinem
cum abstinencia domat ita gutturis
corpus medica frangit tantum mens
ab appetitu illicito revocatur Idem

ibidem Quedam vicia cu(m) virtutibus
ad utilitate(m) hominis confligunt ut
s(ed) ip(s)o certamine vel mens hominis exerce-
atur vel ab elacione superbie compressus
animus restringat(ur) Idem ibidem ca(pitul)o 24 Que-
dam vicia speciem virtutum p(re)ferunt
Ideo q(uia) p(er)niciosius suos sectatores
decipiunt quia se sub velamine virtu-
tum tegunt Nam vicia que statim
virtutibus contraria patent cito dum
in palam veniunt emendantur propter q(uod)
p(er)petrates detestabilibus o(mn)ibus exhibe-
ntur ecce interdum sub specie ius-
ticie crudelitas agitur et putatur
esse virtus q(uod) viciu(m) est Sic et re-
missa segnicies mansuetudo creditur
et quod agit negligencia torpens
putatur agere indulgencia pietatis
Idem ibidem c(apitul)o 28 Apud quosdam
ex virtute viciu(m) gignitur dum quis se(se)
de castitatis et abstinencie meritis
gloriatur Nam et qui elemosinam
vane glorie causa tribuit ex virtute
p(ro)fecto viciu(m) facit s(ed) et eis qui de
sapiencia arroganciam habet et qui pro
iusticia p(re)miu(m) appetit tu(m) sitorum
et qui donum alicuius quod meruit in
laudem non dei s(ed) sui convertit aut
in maiores usus assumunt p(er)icul(um) de bono
virtute et viciu(m) vertit Idem ibidem
c(apitul)o 33 Plerumq(ue) sicut ex virtute vi-
cius concipitur sic frequenter ex vi-
cio viciu(m) generatur. David enim dum
non cunctatur adulterium homicidium
perpetravit virtus aut virtute co-
capitur quia p(er) virtute(m) cum ex p(re)-
dicacionis martirii virtute et vic-
toriam apud veniunt plura quere in
de virtute

De confidencia bona Gregorius super
Ezech(iel) Non in fletibus nam
in actibus n(ost)ris s(ed) in advocatum n(ost)r(u)m
Ihesum Christum alla(?) cionibus confidencia

Idem in omel(ia) Confidencia magna p(re)bet
nobis peccatoribus apud deum homo
deus quia advocatus n(oste)r factus est
index n(oste)r Idem in mor(alibus) Cum in p(er)ple-
lamentis culpa diluitur et sic p(er)petrata
plangu(n)tur ut plangenda minime p(er)-
petrentur magna menti confiden-
cia nascitur et ad conspicienda superne
retribucionis gaudia cordis nostri
facies sublevatur Idem Ideo mens
p(er) tribulacionem sentitur ut postea se-
cus gaudii vectatur et tanto maior
confidencia mente roboratur quanto
hanc fortior p(er)utate afflicto angus-
tat plura quere infra Idem in re-
gistro In omnipotenti deo tunc ple-
na fiducia est quando cum bono ope-
re aliquid adversitatis in hoc mundo reci-
pitur ut plena merces in eterna
retribucione servetur Idem in omel(ia)
xxi post pentec(osten) sup(er) illo v(er)bo mul-
ti sunt vocati Nullus in bono iam
opere positus sibi vires boni operis
tribuat nec quisquam de sua actio-
ne confidat quia et si iam novit
hodie qualis sit tamen quid futurus
sit nescit Nemo ergo iam de suis
operibus gaudeat securus quia pa-
radiso iocundius Angeli tamen de ce-
lo et de paradiso homines ceciderunt
Aug(ustinus) in li(br)o conf(essionum) Quid inte stas et
non stas p(ro)ice te in illum qui semp(er)
stat noli timere non te subtra-
het ut cadas s(ed) confide quia accur-
ret tibi parcens ut subsistas Idem
in x conf(essionum) Nemo securus debet
esse in ista vita que tota temptacio
est ut qui potest fieri de peiori me-
lior non fiat ex meliore deterior. Una
confidencia una firma p(ro)missio tua
domine misericordia tua Idem in libro de oculis
dei Unius confidencie certitudo in

+

est uisceris sanguine eius qui propter
me effusus est in ipso respiro in
ipso confisus ad te deus meus per-
uenire desidero Plura quere infra
de spe bona Item de desperacione Item
infra capitulo proximo Ambrosius super lucam
Nemo diffidat nemo veterum delic-
torum conscius premia diuina despe-
ret cum deus mutare sentenciam
si tu per penitenciam volueris emendare
maliciam Idem in exameron Sug-
gestionibus passionibus etc. quere infra
de spe plura quere infra de despera-
cione Crisostomus de reparacione lapsi In
corporum uulneribus quere infra de de-
speracione Idem in sermone utrumque peri-
culum est et confidencia et de-
speratio quere infra capitulo proximo
Idem Cum intelligit quod est ho-
mo quere infra de desperacione Item
infra de fiducia Ieronimus in epistola De
uniuersos actus tuos mundans
ab omni sorde peccati et toto sensus
corpore sanctificata tunc tibi cas-
titatem intelligas profuturam et ru-
orum confidenciam post palmam uir-
ginitatis opertam plura quere infra
de desperacione de fiducia de spe bona
Bernhardus super Cantica Tanta enim tris-
tis ingratitudo tua etiam inconfide-
ncia dilataris unde fit ut amoris
ardentis et pulsus confidentis
procul quod tibi sentis deesse h
enim est uera fiducia confidencia
inopie et cause deficientis et inten-
tis domino deo suo Idem in sermone
Si insurgant aduersum me prelia
Si fremat mundus si fremat ma-
lignus si caro aduersus spiritum concu-
piscat in te domine confido Idem
super Cantica Ego confidenter quod ex
me michi deest usurpo michi

de uisceribus meis dico uere de qui-
bus affluunt misericordia nec desunt fora-
mina per que fluunt gracia et mi-
sericordia Foderunt enim manus eius
et pedes eius et latus illius et
per has rimas licet michi sugere
mel de petra oleumque de saxo
durissimo Quid ergo iam tractatis
humanis tota te deuocione et con-
fidencia committere tam fido re-
demptori tam pio indultori tam
iusto tam forti propugnatori Idem
loquens de oratione dominica In ipsa in-
quit dictatur oracionis nostre princi-
pium dulce nomine patris persue-
tam peticionum optinendarum confide-
nciam prestat plura quere infra
de spe bona Item infra de despera-
cione Item de fiducia

De confidencia mala Bernhardus
in meditacionibus Quam magnus
de fluentibus fundamentum ponere
est in rebus labentibus velle
confidenciam solidare Idem Ficta
est enim confidencia de huius
seculi leticia quia que hic aman-
tur cum festinacione magna mar-
cescunt plura quere infra de spe
mala de desperacione De presumpcione
Augustinus in libro de singularitate clericorum
Peruersa confidencia est que in per-
iculis uitam suam quasi peccato con-
mendat et lubrica fiducia est que
inter fomenta peccati saluari se spe-
rat est que inter fomenta peccati
saluari se sperat Idem super Ezeche-
lem Duo sunt que animam occi-
dunt scilicet desperatio et peruersa confide-
ncia Idem super Regum Cum autem
dominum diei sexto diebus operatum et
die septima quieuisse scriptura te
confidis de requie tua nisi post

opa bona tua p̄luri⁊ quē infra de
desperacione et p̄sumpcione ysid' de su
mo bono Qui mala agere nō desis
tunt vana confidencia de dei pieta
te indulgenciaz requirunt quā qui
recte requirent si ab accione praua
resipuerent Idem Qui hic de bono
ope laudem appetit confidencia ha
bendi pdit et gloriam mercedis in
futuro non recipit Idem Qui p
priis viribus confidunt inclinā
et cadunt qui autem in inctissime
petre xpo adherent labe factam
nesciunt plura quē infra de despa
cione Item de superbia et p̄sumpcione
Crisos in sermone utraqz periculosa est
et confidencia nimia et desperacio
meticulosa Nam confidencia mala
stante euertit ſ3 desperacio post lap
sum surgere non permittit Basil'
Qui hitat & Sunt qui confidunt
in domino ſ3 frustra quia d' ima
dei sibi ipsis blandiunt' et tamen
operibus non emendatur vana est
omnino spes et confidencia talis
et hoc confundit eo q̄ tantus
dei desit Idem in sermon' Est ute
qz confidencia infidelis et solius
maledictionis capax cum scilicet
ipse et constancia sine peccans
Glo' sup illud luce vi° Qui au
dit et nō facit omnis constancia que
sup' confidencia et ideo nō perma
net hec inter temptacionibus sub sis
te non valet ysid' de summo bono
Nec3 iustus de sua iusticia confi
dat neqz peccator de dei misericordia desperet
ſ3 habeat spem pter et timorem sic ge
sperent misericordiam ut metuat iusticiam
et sic iusticiam timeat ut misericordiam
non desperet Idem misericordia in hac
vita quesitz sit securius quamus
eo feroz consolacio pbabilis sit

incertum est hominibus adque homi
nibus finem destinati sunt
De congaudere et congratulari
quē sup' de amicicia Item
sup' de amicicia Ite sup' de compas
sione Item infra de gaudio Item
infra delectacio de societate bona
De consciencia bona De comunitate De
congregacione quere infra de religi
one de societate De unione
De coniugiis et coniugatis Gregorius
in pastoral' Ammonendi sunt
coniuges ut ea inquibus aliquid sibi
displicent et pacientes inuicem to
lerant et tollerent et exhortantes
se inuicem saluant Idem in mor'
Tunc solum coniuges in admixtione
carnis sine culpa sunt quando nō p
explenda libidine ſ3 pro suscipienda
prole miscentur Idem in registro
Si quis sua coniuge non cupidine
voluptatis ſ3 solum procreandorum
liberorum gracia utitur ille p̄fecto si
de ingressu ecclie sive de sumendo
dominici corporis et sanguinis qz mis
terio suo relinquendus est iudicio
qui prohiberi non debent a nobis ac
cipere qui portans in igne nescias arde
Idem in eodem Vir cum propria dormi
ens uxore nisi lotus fuit aqua
fuit eciam intrare non debet
ſ3 neqz lotus statim debet intrare
hec hoc dicentes culpam deputamus
esse coniugium ſ3 quia eciam ipsa licita
coniugii commixtio sine voluptate car
nis esse non potest voluptas at
ipsa sine culpa non est idcirco a sa
cri loci ingressu abstinendum non est
Idem in eodem Si eadem hora qua
mulier genuerit actura deo gracias
eciam intrauerit nullo peccati pondere
grauatur voluptas enim carnis

non dolor pro iuventutis inculpa est
pactarius aut commixtione volup
tas est sed in prolis cum ffione ge
nitus est et ideo prohibenda non sed
hic penam peccatis addere indicamus
Idem in eodem Si in menstrua con
suetudine ad sacrum divini corporis
et sanguinis accedere mulieres non
presumunt de sua recta et pia ac
tenti consideratione laudande sunt
si non presumenda quod religiose vite
cum suetudine eiusdem misterii a
more rapiuntur respuende ut repre
hendende non sunt Idem in Regis
tro eodem Romanorum semper ab an
tiquioribus usus fuit post admi
xtionem proprie coniugis lavari ad puri
ficationem querere et ab ingressu
ecclesie reverenter paululum abstinere
Idem Cum homo coniuges aut mitu
ange descedant aut unte acte in
te culpas deflere ut ad continentiam
se astringant et meliorem vitam ap
petant licet si vir continentiam quam
appetit uxor non sequatur aut quam
uxor appetit vir recusat dividi co
niugium non licet quia scriptum est
quos deus coniunxit homo non separet
et item mulier sui corporis potestatem
non habet sed vir Idem in Idem in omel'
super illud uxorem duxi et ideo non
possum venire Quamvis bonum sit co
niugium atque ad propagandam sobolem
providentia divina constitutum non nulli
tamen non pro hoc fecunditate prolis
sed desideria expetunt voluptatis Idem
in eodem Omne uxorem habens sed quasi
non habens qui sic facit debitum car
nis persolvere ut tamen per ea non co
gatur mundo totaliter inherere Ille uxo
rem habens quasi non habet qui sic
studet placere coniugi ut tamen non
displiceat creatori Idem in pasto
rali necesse est ut coniuges crebris
orationibus et elemosinis deleant quod
pulchre copule speciem ad mixtionis vo
luptatibus fedant Aug in libro de
bono coniugali Spiritualius est ab omni
concubitu abstinere quam in coniugio
modum tenere Idem in eodem Ex
uno deus omnes homines condere
voluit ut in sua societate non sola
similitudine generis sed etiam cogna
tionis vinculo tenerentur Prima itaque
humane societatis copula vir et ux
or est quos nec ipsos singulos
condidit et tamquam alienigenas
iunxit sed alteram creavit ex altero
signans etiam vim coniunctionis
ex latere unde illa detracta forma
ta est lateribus enim sibi iunguntur
qui pariter ambulant Idem in eod
Fidei inolescit et querere semper de
altio ad altius Idem in eodem Quod
est talis ad salutem hominis hoc
est concubitus ad salutem generis quod
est aut in sustentando victu cibi
illicitus hoc est inquirenda prole
fornicatorius vel adulterinus concubitus
Idem in eod Concubitus necessarius
causa generandi inculpabilis est et
solus ille qui nuptialis est Ille
non concubitus qui ultra necessitatem
istam progreditur iam non rationi
sed libidini obsequitur Hunc at
non exigere sed reddere coniugi ne for
nicando damnabiliter peccet ad
personam pertinet coniugalem Si autem
ambo coniunguntur tale concupiscentie
rem utique faciunt non plane nup
tiales Idem in eodem Cum ille na
lis usus qui prolabitur ultra pac
ta nuptialia .i. ultra propagandi
necessitatem venialis sit in uxore

in meretrice dampnabilius est Et tamen
ille qui est contra naturam corrupti
bilis sit in meretrice fit tamen corrup
bilior in uxore Idem in eodem Hec
sunt nuptie in quibus tanto melio
res sunt coniugati quanto castiores
et fideliores deum timent maxime
si filios quos carnaliter desiderant
spiritualiter nutriant Idem in li. de con
iugiis adulterinis Volente coniuge
non licet coniugi continere Nam si propter
fornicationem tacitus permittit homo
a coniuge separari quanto magis in
coniuge mentis fornicatio i. infide
litas detestanda est Idem in eodem
Numquam iniustum videtur ut pudi
citiam vir ab uxore exigat quam
ipse non exhibet uxori Idem ibidem
Si dicturi estis uxores servate vos
uxoribus vestris si quales eas vultis
invenire tales vos inveniant Quis
enim vincus est qui non vult castam
ducere uxorem et si acceptus est virgi
nem quis non intactam desiderat
intactam queris intactus ergo esto
puram queris purus esto non enim
illa potest et tu non potes Idem
in li. de verbis domini Quod dolendum est
multi viri vincuntur a feminis Servant
enim femine castitatem quam viri ser
vare contempnunt Idem in li. de decem
cordis Imperator facit unum sectatorem
facit si viderit virum non divina vo
luntas sed humana pravitas Idem ibi
dem Ubi melius vivit mulier quam
vir ibi capite deorsum pendet
domus Idem ibidem Illa est casta
et sancta femina et vere christiana que
dolet fornicantem virum et non dolet
propter carnem sed propter caritatem Idem
in epistola Quicumque coniugatis non li
cet dicere facio quod volo de meo tum

et ipsa non sit sua sed capitis sui i. vi
ri Idem super Genesim Virum hic dum non
mulieris nocuit natura sed natura
culpa quod nisi servetur dampnabilis
natura et augebitur culpa Idem ibi
dem Bonum quod habent nuptie per quam
nuptie esse potest hoc autem triplicatum
est scilicet fides proles et sacramentum
In fide attenditur ne preter vinculum co
niugale cum alio vel cum alia concum
batur In prole ut amanter suscipiatur
benigne nutriatur religiose educetur
In sacramento ut coniugium non separetur
et dimissus aut dimissa nec causa
causa prolis alii coniungatur Idem in
li. primo de nuptiis et concupiscentia Omne
nuptiarum opus impletum est in illis
parentibus Christi ihesu scilicet proles fides
et sacramentum Prolem cognoscimus
ipsum dominum Christum fidem quia nullum
adulterium Sacramentum quia nullum divor
cium Idem contra Julianum Sicut ad
ulterium non potest esse sine bono natu
re nec tamen ideo bonum est adulterium
ita quibusdam non potest esse sine malo con
cupiscentie nec tamen ideo malum est con
iugium Idem ibidem Coniuges bene
utentes malo concupiscentie ante ponuntur
virginibus male utentibus bono
continentie Idem ibidem Intemperans in ma
trimonio quid aliud nisi quidam adul
ter uxoris est omnis enim vehemens
amator proprie uxoris adulter est
Idem in li. de viduitate Nuptiarum
bonum semper est bonum sed in populo
dei fuit quandoque legis obsequium nunc
autem est infirmitatis remedium Idem
Sicut manente in se sacramento
regenerationis excommunicatus quisque re
us criminis cuiusque non illo sacramento
caret etiam si numquam reconcilietur
ita manente in se vinculo federis quamvis

galis si dimittitur uxor ob causam fornicationis non tamen tollitur illo vinculo federis etiam si nunquam reconcilietur viro tollitur ac si mortuus fuerit vir eius Idem in libro de fide ad petrum Dum sibi invicem et vir et mulier commiscentur ut filios generant non est sine libidinis pruritu concubitus coniugalis et ob hoc filiorum conceptio illorum carnaliter nascentium non potest esse sine peccato conceptus. Unde peccatum originale in parvulos non transmittit propagatio sed libido Idem in prologo Quantumcumque velis uxorem pingere atque bonis omnibus cumulare nichil minus tamen fugiendum quam concubitum esse decrevi nichil enim sentio quod magis ex arce virtutis deiciat animum virilem quam blandimenta femine corporisque contactus ille sine quo uxor haberi non potest Idem in libro de ecclesiasticis dogmatibus Bone sunt nuptie sed causa filiorum et compescende fornicationis obtentu Idem in libro contra quinque hereses Coniugium dei quidem alterna concordia cum corde tuo parina voluntas et unica gravitas et tunc coniugio dei bona voluntas Idem de trinitate dei De femina de latere ade facta est etiam hic figuratur quod sancta mariti et uxoris debeat esse coniunctio Idem in libro de coniugiis adulterinis Tantum valet hoc quod infra de ordine Idem in libro de bono coniugali Quamquam inter se coniugati immodestie et nec tamen procedunt quod generant veniale est hoc non culpa nuptiarum unde et in ipsa quoque immoderata exactione debiti carnalis quam eis secundum veniam dedit apostolus concedit apostolus ut eis preter tempus

procreandi filios sibi invicem misceantur licet eos pravi mores ad talem concubitum impellant nuptie tamen ab adulterio seu fornicatione defendunt nec hic quod mittunt nuptias admittitur sed propter nuptias ignoscitur et comparatur Idem in libro xiiii de civitate capitulo 3o Dominus carnalem concupiscentiam que membris inest genitalibus bene utatur castitas coniugalis habet tamen motus non voluntarios quibus ostendit vel nullam in paradiso ante peccatum esse potuisse vel non talem fuisse si fuit ut aliquando resisteret voluntati Nunc autem talem illam esse sentimus ut repugnans legi mentis etiam si nulla est causa generandi stimulos tamen ingerat coeundi quibus si ceditur peccando saciatur si non non ceditur dissentiendo frenetur quod duo aliena vel nulla fuisse in paradiso quis possit dubitare Ambrosius in libro de viduitate Bonum est coniugium sed tamen a iugo tractum et a mundi iugo ut viro potius cupiat mulier placere quam deo Idem [illegible] fedas nuptias sed tamen non approbamus sepius repetitas Idem Cum prima uxore benedicitur quis nemo ante benedicatur tum secunda Idem in libro de virginitate A coniugio illa nascuntur incentiva viciorum ut que sicut coloribus ora depingunt dum viris displicere formidant et de adulterio vultus meditantur adulterium castitatis Idem ibidem Primus utique fecunditas carnis impedimentum incipit afferre quam fructum prestiterit tunc et exspectat prius quam parat quam dulce pignus quod a parvulo incipit et in parvulis desinit prius dolor futurorum quam voluptati Idem ibidem Iactet se licet secundo

nobili dotata partu quos plures ge-
nuerunt plus laborant minuuntque sola-
cia sed minuet pteres(?) et molestias ma-
lorum periculorum nubit cum et plorat q
ha sunt hec nota que flentur. Idem
in eodem. Prope modum non inferioris
virtutis est a coniugio abstinere quam coniugii
delectabat quam coniugii delectamenta nescire
Crisostomus super Math. primo c. Cum sancti dei p-
ceptum accipiunt uxores generant filios
subditos et inserunt ipsis virtutem
Qui autem divicias eligunt et
non mores pulcritudinem et non fidem
quod in meretricibus solet querere hi
in coniugibus optant generant filios non
subditos sed contumaces deo et hominibus
displicentes. Idem ibidem ca. xxxiii. Re-
gulare est ut de bonis coniugibus bo-
ni nascantur filii et de malis mali. Unde
Ezech. xvi. Sicut mater ita et filia
eius. Aliquando tamen deus aliter ordinat
et dispensat ut quam potentior(?) os-
tendit. Idem super Math. c. xx. Sunt
coniuges alii filiis suis divicias pro-
vident alii honores sed nemo provi-
det ipsi deum. Perdicionem illorum ma-
gno precio comparant sed salutem eorum nec
dolo(?) dono recipere nolunt. Idem in
eodem. Abstinete a menstruata absti-
nete a pregnata cubare(?) ... facere
quod animalia non faciunt. Idem ibidem
quod dies festos et dies ieiunii sint
abstinentes ut illud apostoli imple-
atis Nolite fraudare invicem. i.
Cor. vii. Idem nemo certo qualiscumque
quod uxor videtur bona. Idem huiusmodi(?)
dependit(?) et que super de amore pa-
rentum et ... Idem non q-
rere in uxore divicias sed bonos mo-
res. Ieronimus contra Iovinianum li. primo
Pauperem uxorem alere difficile est
divitem ferre tormentum est. Idem
li. 2o contra Iovinianum. Nec(?) pro-
dest custodia cum uxor pudica obs-
servari non debet impudica non potest
Pulchra cito adamatur. Fe-
da facile concupiscit. Difficile est autem
custodire quod plures amant et moles-
tum est possidere quod nullus habere
dignatur. Cum minori tamen miseria
mulier deformis habetur quam formo-
sa servatur. Idem super illud Math. xix. No-
n expedit nubere grave pondus et
durus(?) uxor quia plerumque vino-
lente(?) iracunde(?) superbe et ebriose sunt et huius-
modi que quamdiu(?) aliud sustinende sunt ca-
tenu(?) cum enim liberi nos subicimus ser-
vituti. Idem in 2o li. contra Ioviniani-
anum. Theofrastus philosophus. Non est uxor
ducenda sapienti. Primo quia impe-
dit studium philosophie. Secundo quia multa sunt
eius usibus necessaria scilicet vestes aurum et
argentum et que nisi dederis semper
erit querulosa. Deinde quia per totam noc-
tem faciat tibi garrulas conquestiones
dicens Illa me ornacior habetur. Illa
plus honoratur et ego ancilla despi-
cior et semper alteri(?) delectacionem sum
odium(?) suspicatur. Ac si forte bona sit
uxor quod tamen rarum est tunc cum
parturiente oportet gemere et cum periclitata
te torquere. Porro si causa liberorum in-
ducere uxorem ut aiunt aut te prior
forte morietur aut perversissimus
moribus erit aut certe tardius ei
mori videberis. Hec et huiusmodi Theo-
phrastus edisserens Iovinianum con-
fundit qui caste vivere dicebat im-
possibile. Idem ad Celantiam. Ne ne-
sit maritum suum dimitte propter religio-
nis causam sine consensu mariti
pictose(?) deo promittitur quod al(iud) ad-
huc in altius ptate(?) constitutum. Et
nescio quam sit grata donacio si unus
afferat rem duorum. Idem ibidem. Occasi-
one castitatis adulterium sepe perpetratur
Nam dum una plus se eciam aliquis ab

stitue pars altera ad illicita dila
bitur et nescio in tali casu quis ma
gis arceri quis amplius debeat in
culpari utrum ille qui repellendo a se
uxorem cum quodammodo fornicationi
subicit Idem eidem Aragm hoc ad
tui signum et proficere virtutis incitamentum
vicinitate subito corporis voluptatum
fuge notas tarum illecebras et ca
lentis adhuc etatis flammas sidi ar
dore restringe Idem eidem Familia
tua ita rege et conforme ut te matrem
magis tuorum quam dominam videri vel
agnoscant benignitate potius quam seve
ritate corrige reverenciam fidelius eum
et graciosius semper obsequium est quod
ab amore quam quod metu accipitur Ite
rum ad occeanum Quod viris iubetur
redundat ad feminas ut eadem scilicet
virtus pari condicione teneatur Ide
in epistola Non separat amorem patris
et matris et fratris nisi solus uxo
ris affectus Idem super illud Iohelis
ii° Egrediatur sponsus de cubili suo et sponsa
qui ergo castigatione victus et ie
iunium atque elemosinis Sequitur dicat
age penitentiam qui non servat castita
tem frustra hoc sermone complectitur
nisi de cubili suo gradiatur et sponsa pu
ritatis ieiunii pudica penitentia compleat
Idem ad eustochium laudo nuptias
laudo coniugium sed quia michi virgines
generant lego de terra aurum de spinis
rosas de concha margaritas Idem
in epistola non negamus viduas non
negamus maritatas mulieres sanctas
inveniri que si dicuntur uxores de
serunt uxores esse que in ipsa ne
cessitate coniugii imitantur virginum
castitatem Idem in alia quadam epistola u
bi tympana sonant tibia clamitat
lyra garrit symbola concrepat ingredi
untur composite libidini victime et
comitate vestium impudicis oculis
ingeruntur hiis infelix uxor aut
letatur et perit aut offenditur et
maritus in iurgia concitatur Idem
quod vir uxori non reddit debitum
orare non potest quia si impeditur quis apostolo
vocem sue in tali comparatione orandum
est nunquam ergo coniugio tribuendum
est ne ab oratione cum semper insistendum
est ulla uxor impediat Item idem
super Mathei Columba ternina tanget
quondam pro non tamen illo tempore
quo coniugales actus geruntur presencia
spiritus sancti datur etiam si propheta
esse videatur qui generationis officio
obsequitur xxxiii q. iiii Idem super i
Lucas Occultabant se mensibus quin
que scilicet quia pertus sui erubescebant
etatem Sunt enim quedam tempora
prescripta coniugio quod scilicet dare operam
liberis procandis sit decorum aut
honestum scilicet dum anni iuventu
tis vigent dum scilicet suscipiendorum
liberorum spes est Verum natura cum
senectus successerit et etas regendis
liberis habilior quam procreandis
pudor est tunc hunc actus inde
tia gestare et alienum non sui temporis
fructu tumescere Ysidorus de summo bono
libro 2° c° xl Unica per se mala sunt
sed per ea coniugia non et potestates per se
quidem bona sunt sed per ea que circa
illa sunt mala consistunt Idem
Adulter est uxorem ducere quam plu
rimus ardorem pure Unde Paulus
Adulter est inhonestior qui viri Idem
libro xx ethimologiarum Intelligenda uxo
re minor impellit homines ad amorem
scilicet pulcritudo genus divicie et
mores melius tamen est si in ipsa
mores quam pulcritudo queratur Idem
in l° Diriguz mulier non corrupte

la integritatis sed prepropera maturitate
etatis mulier vocatur quia sicut et
vir propter virilitatem vir vocatur etiam
si ab opere femine coniunctionis liceat
immunis Idem mulier que sedet in
domo ociosa facile peccatum fornicationis
incurrit nam illud vicium ocio faci
le nascitur Diffinicio enim amoris
hec est anime vacantis passio vir at
qui in occupacionibus diversarum rerum
et negociorum est assiduus ideo imper
tatum avaricie incurrit Informa
tione autem non ita faciliter nisi multum
sit lascivus Occupacio enim sollicitudinem
plerosque voluptates excludit Unde
hoc vicium est proprie iuvenum et adoles
centum vel agentium Idem de officiis libro
2° capitulo xiii et habetur in decretis xxx
q. ii. Femine dum maritantur ideo ve
lantur ut noverint se semper viris suis
subditas esse et humiles Quod vinctos
post benedictionem vitta i. uno invicem
vinculo copulant ideo fit ne compa
gem coniugalis unitatis unquam di
rumpant quod non eadem vitta candido
purpureoque colore permiscetur Can
dor quippe est mundicia vite sed purpura
ad sanguinis posteritatem adhibetur ut hoc
signo et continencia et lex continendi ab
utrisque ad tempus observetur et post
reddendum debitum non negetur
Item quod in primis anulus a sponso sponse
datur fit munere propter mutue
dilectionis signum vel propter id magis
ut eodem pignore eorum corda iungantur
Unde et in quarto digito anulus
inseritur ideo quod in eo vena quedam
ut fertur sanguinis ad cor usque per
veniat Beda in exameron Benedi
xitque illis et ait Crescite et multi
plicamini etc. Hec enim hominum multipli
catio et repletio terre non nisi per
coniunctionem erat maris et femine per

ficienda Si ergo benedictione dei cres
cit et multiplicatur genus humanum quan
ta sunt maledictione dei digni qui
prohibent nubere et dispositionem celestis
decreti quasi adulterinam reputant condempnant
Non ergo dampnande sunt nuptie
quas ad propagationem generis humani terram
que replendam superne gratia benedictionis
instituit Sed tamen magis est hono
randa et maiori digna benedictione
virginitas que postquam repleta est
terra hominibus casta mente simul
et corpore agnum sequitur quocumque ierit
in celestibus regnis et canticum novum
quod nemo alius ei potest canere deside
rat Deus enim ait dominus in etc. que
infra de virginitate Ysidorus in libro ethimologiarum
Tribus causis ducitur uxor Pri
ma est causa prolis de qua legitur
in Genesi Et benedixit eis dicens Cres
cite et multiplicamini et replete terram
Secunda est causa adiutorii de qua di
citur Non est bonum hominem esse solum
faciamus ei adiutorium simile sibi
Tercia est causa incontinencie unde dicit
apostolus Qui se non continet nubat
melius est nubere quam uri Bonifacius
martir et habetur in decretis di. lvi. de
coniunctione meretricum constitutum
est degeneres populos et ignobiles et fu
rentes libidine fore procreandos
Idem ibidem Si gens anglorum etc. Ba
silius in exameron Quando parentes
pares steterunt causas filiis su
is nascendo iustum est ut hys co
[illegible] parem tribuant porcionem
plura que supra de amore parentum In
decretis di. xxx. Si quis propter deum
virginitatem professus per arrogantiam
vituperat in nuptiis positos anathe
ma sit ff de regulis iuris Ulpianus
Neque impie neque natales faciunt

matre familias. Gl. boni mores. ff. in aut. quomodo oportet episcopos §. Decimum. Pudicicia matrimonii mulieres ornat. ff. quibus modis naturales efficiuntur legitimi §. Et nichil est fervore amoris vehemencius quod restringere prohibere. Plura quere supra de amore, patrum, de gracia, bone vite; quere infra de virtutibus

De consciencia bona. Bern. in moral. Iniustorum conscientie grande sibi conferre premium credunt cum de actibus argumentis quibusdam pravis illatis proveniunt eorum ante cordis oculos quia districtum dei iudicium tanto levius tunc super eos mitigabitur quanto minus arguente homine puniuntur. Idem in registro et habetur in decretis xi. q. iii. Nulla nos ibi lingua implicat ubi conscientia non accusat que cum conscientia bona defendit etiam inter accusatores liber est. Gl. liber vel sine accusatore esse non potest si sola intus conscientia iam accusat. Idem super Ezech. omel. ix. Quid prodest si omnes laudent cum conscientia accusat aut quid poterit obesse si omnes nobis derogent et sola nos conscientia bona defendit. Aug. in soliloquio. Cum bona conscientia est ille tranquillus est et qua tranquillitas est sabbatum cordis laborat quidem in opere sed contendit spe futuri premii et sic omne nubilum tristicie serenat. Idem. Vera et absoluta consolatio est testimonium proprie conscientie bone. Idem. Inter iniquum iudicem et conscientiam bonam noli timere. Extra xi. q. iii. Idem in libro de cathezizandis rudibus. Cum quam veram requiem que post hanc vitam promittitur desideras hic etiam eam inter amarissimas huius vite molestias dulcem et suavem gustabis si eius qui eam promisit precepta dilexeris. Leo. Cum sentires dulciores esse fructus iusticie quam iniquitatis et verius atque iocundius gaudebis de bona conscientia inter angustias quam de mala inter delicias. Idem super Ber. ad fratrem. Etiam in ipso mortali homine leticia conscientie quidam dei paradisus est. Unde et etiam in sanctis temperanter et iuste et pie viventibus paradisus recte dicitur pollens affluencia gratiarum castis et deliciis. Idem in exhortatione. Ut nos solum lingua sed etiam moribus et opere laudemus deum ut ad illud ineffabile gaudium venire possimus bonis operibus studeamus insistere ac cottidie conscientias nostras intus aspicientes si quid in stola anime nostre aut per negligenciam despectum aut per lascivam sordidatum aut per iracundiam combustum aut per invidiam conscissum aut per avariciam tenebrosum de tegumento serviens dum adhuc in ista vita est cum dei adiutorio festinemus velociter curare pudica reparare et ad candorem iusticie que obscurata fuerant renovare ne forte homo bonis operibus nudi et vitiorum pannis sordidantibus involuti cum ante tribunal eterni iudicis venerimus illa terribilis ad nos sententia dirigatur: Discedite a me maledicti. Idem in libro de communi vita clericorum. Providemus bona dicit apostolus non solum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus. Propter nos enim conscientia nostra sufficit nobis; propter vos autem fama nostra non pollui sed pollere debet in vobis. Tenete itaque quod dixi atque distinguite. Due res sunt: conscientia et fama. Conscientia tibi, fama proximo tuo.

natura est. Dum ergo fidens consciencie
sue negligit famam suam crudelis
est ingenue in isto loco positus de
quo dicit apostolus sarlicens addisti
pulvis (?) suum circa omnis te ipsum bonorum
operum prebeas exemplum. Idem li. offic.
Due res unicuique nati sunt bona con-
sciencia et bona fama. Ambrosius li. 2°
de offic. dico beatam consistere vitam
in altitudine sapiencie in suavitate con-
sciencie et virtutis sublimitate. Idem
ibidem. Bene sibi conscius non debet
movere falsis nec estimare plus pon-
deris esse in alieno convicio quam in suo
testimonio. Idem beatam vitam effici-
unt tranquillitas consciencie et securi-
tas innocencie. Puppius enim ipse sibi
pena est iniustus dum sibi ira et gau-
dium est. Idem in sermone. Consciencia vero
sua tacita semper sine contradic-
tore convincit et iudicat peccatore sed
conscie puritate. De quo ergo in hac
vita sunt moribus asperum crudelitate
duros coniunctione polluunt hoc in-
bens mundare procurare compone-
re et ornare ut supra nemens domini
non offendantur in nobis sed magis
respiciat castitate puram fide (?)
electi elemosinis connectere. Idem
ad supplicandum. Deus bona sine
consciencia speculatorum semper confiteor
suorum est primus qui communicat quod
deorum sit atque honestum ingenuitas
aut operum cogitacionum aucritur. Idem
Sapiens si audit compulet et quere
infra de consideratione plura quere
infra de consideratione plura quere
infra de innocencia. Idem ad demetria-
dem virginem. Felix illa consciencia et
beata virginitas que infra de virgi-
nibus. Idem bona consciencia nullius
oculos fugit ysid. de summo bono

Semper conscia sui dei humilis est et
tristis ut scilicet per humilitatem non
perpluat et per merorem utilem cor suum
ad lacrimas non dissolvat. Idem con-
sciencia bona gaudium semper habet consciencia
vero rea semper est in pena. Vis ergo
nunquam esse tristis bene vive. Seneca
cui animus nunquam est securus in
septimum est. Secura mens quasi iuge
convivium semper aut perit sena pertur-
bata consciencia. Idem iudicum li. primo
ca° xxxiiii. Qualem quisque conscienciam
ad iudicium attulerit talem audire
et habebit. Augustinus super Genesim. Amena si
sunt et saluberrima requies anime
consciencia munda secura quieta culta
cui anime est puritas consciencie. Idem
consciencia debet esse bona secura tran-
quilla. Consciencia bona duo facit peccata
commissa deflet et deflenda iterum non
committit. Consciencia secura duo facit
quia graviora et amaricia salvatoris
etiam in modico timet offendere et a
liem de se ipso male senciendi timet
occasionem dare. Consciencia tranquilla
similiter duo facit carnem cum suam spiritui
subiciat et tunc amabus pacem facit
Idem omnia secura que infra de morte.
Idem ibidem. Sufficit ad iustum ob lo-
querim lingua bonorum hominum opinio
et ipsa consciencia bona. Idem animus gloria
filie eius regis intus non foris
est hoc est non in flore sensu aut
in ore vulgi sed in beneplacito dei. Ide
in li. de consideratione ad eugenium papam
Pura vim (?) et absoluta consciencia
est testem conscire sue. Thesis enim
summo est ut aliisque indiceri qui
dicunt bonum malum et malum bonum.
Idem. Magne divicie bona consciencia
et tenera quid divicius in rebus me-
lius quam aut quid dulcius quod in

tenui quietius atque securius bona cum conscientia dampna vero non metuit non uxorum contumelias non contumelias virulentas quippe que morte magis cupiuntur quam declinantur Idem Bona bone conscientie venire sunt in laboribus non arescunt nec in morte evanescunt sed et florescunt letificant viventem consolantur morientem reficiunt mortuum nec desinunt in eternum Idem in 2a parte epistolarum suarum de bona conscientia Duo sunt proprie que bonam reddunt conscientiam scilicet penitere de malis et abstinere de malis horum neutrum solum sufficit utrumque ergo virtutis bene conscius animi securitatem semper deserat et quodammodo perdat ut alios lucrifaciat dum infirmantibus infirmetur et uratur cum scandalizatis sic fiat etiam si oportet iudeus iudeis nichil quam securior cum tali conscientia exemplo Ieremie vel Ezechielis in egyptum vel in caldeam cum transgressoribus captivari sed etiam cum sancto Iob fieri frater draconum et socius strutionum cum moyse quoque quod gravius est deleri de libro dei et cum paulo esse anathema a christo pro fratribus non timeat Etiam cum summa conscientia ignem dei quod si necesse est intret Iohannem et securus medias penetret iehenne flamas cum tali conscientia Comparemus autem nunc si placet thezauros regum et fastigia regnorum omnium cum huius fiducia Rome tutorum felicitas pretiosa bone divicias inserta requivalent Beda in omelia Nunquam de conscientia nostra securi simus et semper formidemus quia quod nos latet eterni arbitri latere non potest Leo papa in sermone penitentie Non in delectatione corporis beatitudo vite consistit sed in conscientia pura ab omni labe peccati quam nichil melius delectat quam consiliorum honestas et vite sancte pulcritudo Glossa super illud 2 Cor 1 Gloria hec est testimonium conscientie nostre Sicut impiis est tormentum conscientia suorum Ita piis et iustis magnum est gaudium non quia inde superbe gloriantur sed totum deo dantibus Glossa super illud Trenorum 1o lacrime eius in maxillis eius Maxille anime dicuntur conscientia quia sicut in maxillis vultus hominis formatur sic in conscientia qualitas hominis demonstratur Glossa super 2o Esdre 13 Conscientia si a vitiis purgata deo gaudet habitatore celum vocatur Glossa eccl in Dat conscientia tua quia a iudice nemo nocens absolvitur nec innocens condempnatur Glossa super illud Ysa 28 Memento quomodo ambulaverim coram te Tunc ad dominum clamat bona sua felix est cui illa conscientia que tempore malorum post tempora bonorum suorum Gregorius in sermone Quando accubueris etc quere infra de consideratione Equanimus Qui intus sue testem habet modo iudicium hominis timere non debet Seneca quid prodest etc quere infra de proximo Idem in epistola ad lucillum Sapiens nunquam sine gaudio est gaudium autem hoc nascitur nisi ex virtutum conscientia Idem Viri boni gaudium est ex bona conscientia ex contemptu fortuitorum ex honestis consiliis ex rectis actionibus Idem Animus nunquam maior est quam ubi aliena se posuit et sibi pacem fecit nil timendo et fecit sibi divicias nil concupiscendo Idem Nulla no sine deo mens

bona est tranquillitas animi est quo
pulsis erroribus absoluta libertas
non homines timere non turpia velle nec
nimia nisi ipsum aut maxime sive
proprietatem inestimabile cum bono
suo fieri Idem virtutis fructum
sapiens ponit in conscientia stultus at
ingloria Idem fama plerique sed con
scientiam pauci verentur Idem funda
mentum bone mentis est non gau
dere vanis Idem ad Lucill. Nemo
sibi videtur plenus estimare quo istam
virtutem nemo illi magis devotus
est quam qui boni viri famam per
didit ne conscientiam bonam perderet
Socrates Unus multitudo verum
et quere infra de preceptis moribus
bonis Idem conscientiam magis quam
famam attende falli fama potest con
sciencia non umquam quere infra ca
proximo

O conscientia mala Seneca in mor.
dum nulla bonorum operum con
fidencia fulcitur intueri summa bona
mens mala trepidat quam ipsam su
am conscientiam iam accusat Idem quis
quis a preceptis domini discordat ope
quotiens ea legit vel audit corde
suo reprehendit atque confundit quia
id quod sit et non sit graviter
memorat Nam nequam semel ipsum
oruisse confidit ipsa se latentem
conscientia iam accusat Idem in xii
mor. Hinc prima fit undique sus
pecta et trepida quia quidquid tunc
proximos cogitat hoc etiam contra
semet ipsam a proximis cogitari for
midat Idem in xxi mor. Sepe co
mittunt homines mala que sciunt
et ideo iuste permittuntur decepti in
cadant etiam in illa mala que nesci
unt quia tamen deceptis aliquid fit

ad purgacionem aliquid non ad ablacionem
inveniri esse solet Idem Dum semet
ipsum recte non iudicat quid in alio
iudicet ignorat Idem super Ezech.
omel. x. Quid prodest si omnes lau
dent cum conscientia accuset et supra
capitulo proximo Idem in eodem Scrip
tura sacra suavis est illi ad loquen
dum cui semper interius impressa fu
erit ad vivendum Nam sermo dulce
dinem non habet quem vita reproba in
tus conscientiam iam remordet Aug.
super illud .ii. Cor. vi. Os meum patet
ad vos et nulle pene graviores sunt
quam male conscientie remorsus male con
sibi conscientia mens loqui trepidat
semper prodit et in illius errat Idem
in li. confess. Voluisti domine et ita fac
tum est ut pena sibi sit omnis ani
mus inordinatus Idem ad Macedonium
Mores vero non noscimus quia quis
que novit sed ex eo quo quisque diligit
iudicari solent nec faciunt apud nos
bonos vel malos mores nisi boni
vel mali amores Idem Hanc teme
rarius iudiciis et que infra de in
diciis temerariis de proprietatibus
ii super c. proximo Quintilianus de
oratoria institutione li. viii. Nichil
est tam occupatum tam multiplex
tam variis affectibus concis
sum atque laceratum quam mala mens
sunt mala conscientia Nam et cum
insidiatur spe curis et laboribus
distringitur et cum sceleris compos
fuit sollicitudine primo penarum ex
spectacione torquetur Bernardus infer
nus quidam qui et carcer anime est
conscientia rei peccati Ambrosius li. 2o Nul
lus maior dolor est quam ille qui pro
cata innocenter conscientiam vulnerat nec
ullum gravius est quam pondus flagi

rorum et secundum peccatorum despiciunt cum
amiam et ad terram tirrat ne se
possit erigere. Idem ibidem. Consciencia pec-
catoris gravius omnibus sepulcris
fetet. Idem ibidem. Nulla pena gravi-
or quam intimus consciencie vermis. Non-
ne hoc magis fugiendum quam mors
est. Plura quere infra de voluntate
mala. Crisostomus super Matheum. Omnis male con-
sciencie est semper pusillanimus ac
timidus. Idem. Unusquisque sedem
se ipsum et sedem conscienciam suam de
alio iudicat. Idem libro primo de conpunctione
cordis. Aliena tamen nimia sollici-
te perscrutamur. Quere infra de iudi-
ciis temerariis, de suspicionibus, de
dampnatis. Idem. Non dubium est illum
male vite esse qui mala de omnibus
suspicatur. Plura quere infra de iu-
diciis temerariis. Item de suspici-
onibus. Bernhardus in libro de consideracione
ad Eugenium papam. Nichil peius mala
consciencia non refugit et ubi omnis
sordent ibi fetor unius minime per-
cipitur. Idem in sermone. Omnis ma-
gis moritur eo qui portat ignem
in sinu peccatum in consciencia nec sentit
nec corrumpit nec expavescit. Idem
super Cant. An non inflaciones et
torsiones in consciencia sustinebit
qui homo est sciens videlicet bonum
et non faciens. An non tipum(?)
mortis et dampnacionis totiens
sustinebit quociens in mente reve-
lit sermo quem dominus dixit quia ser-
vus sciens et non faciens volunta-
tem domini plagis vapulabit multis.
Idem in sermone. Qui conscias suas
in alienis labiis ponunt modo pax
ni modo magis modo nulle sunt
sed adulancium linguis utrumque pla-
cent vel laudari. Plura quere infra

de cognicione sui. Beda in omelia. Nun-
quam de mala consciencia securi sumus
quere supra capitulo proximo. Glosa ... xiii.
Omne quod est contra fidem et omne quod fit
contra conscienciam peccatum est. Seneca in
epistola. Quid prodest recondere se et
homines aures quod mala consciencia bona
turbam advocat mala vero etiam
in solitudine anxia est. Idem. Si
honesta sunt que facis omnes sciant
si turpia sunt quid refert quod tu
ipse scias. O miseros si contempsimus
hunc testem. Plura quere infra de iu-
diciis temerariis. Item de suspicioni-
bus. Item infra de malicia. Ysidorus de
summo bono libro 2 capitulo xxiii. Omnia
fugere potest homo preter cor suum
non enim potest a se quis se recede-
re. Ubicumque abierit reatus sui con-
sciencia illum non delinquit. Idem. Om-
nis humana iudicia subterfugiat
omnis qui in occulto male facit
iudicium tamen consciencie sue non potest
effugere nam et si aliis celat quod
agit sibi tamen celare non potest.
Qui plene novit omne malum quod
gessit duplex ergo fit in ipsum iu-
dicium quia et hic reatu consciencie
sue punitur et illic pena perpetua con-
dempnatur. Hoc autem significat quod
scriptum est Abyssus abyssum invo-
cat. Abyssum cum abyssum invocare
est de iudicio consciencie sue venire
ad iudicium dampnacionis eterne in
morte cathecracies(?) vel iudicacione
sacra. Idem in synonimis. Nulla pe-
na gravior quam mala consciencia. Nus-
quam tamen esse tristis nunc bene(?)
Idem. Consciencia rea semper est in penis
in pena. Idem. Reus animus nunquam
est securus. Plura quere infra de ma-
licia. Boecius libro 2 de consolacione
nos aures vestris ad aures populares

inanesque rumores recte fiat nostis
tis sed recta conscia virtutis que con-
stancia de sermiunculis alienis gloria
postulamus Tull' Timidum non faciat
animi nisi reprehensibilis inte consci-
enciamus Quantum pene imperio inest
conscia donat Ju li° sapie Semper
presumunt seva perturbata consciencia pla-
quere infra de iudiciis temerariis
Item de suspicionibus de consensu
de malicia

De consensu Bern' in medita-
cionum consensus in apri-
hostia concupiscencie carnalis ad inimica
nos pertrahit mala corrupcionis Idem
sciendum est aliud esse quod animus delecta-
tacione carnis patitur aliud non dum
per consensum delectacionibus obligatur
plerosque enim cogitacione prava pul-
satur sed renititur plerosque autem peren-
sum hoc quod concupit intra semet-
ipsum per consensus desiderium volutat I-
dem Jeronimo mala que quis corri-
gere non valet taceat que non corrigi
loquendo possunt silencium consensum
esse permenseat et si ea que tacet tol-
leret non tamen in animo unius dolo-
ris occultet Idem in omelia Ille vero
dominum amat cum videlicet mente delecta-
cio prava consensu non superat Nam
tanto quisque ab amore superno disiun-
gitur quanto inferius delectatur plana
que infra de delectacione August in li°
de mendacio Tunc consentimus cum vo-
lumus et approbamus Idem non conse-
ciente aut non permittente anima non
violatur corporis pudicicia Aliud quod
cum invitus contingit in corpore in-
pudicicia non est Idem in epistola Bene
age et illicita non prohibere consen-
sus est erroris Idem super Gen et
contra manicheos Si vero humana
consenciat ut quod libido movit int
hoc faciendo esse decernat ab ea

vita beata tamquam de paradiso expel-
litur homo et iam ei peccatum imputatur
eciam si non sequatur factum quia rea te-
netur intus consensus conscia Idem de sum-
mo bono li° 2° xxiiij Cogitacio pra-
va delectacionem parit delectacio con-
sensum consensus operacionem operacio con-
suetudinem consuetudo necessitatem neces-
sitas desperacionem desperacio obstinacionem
obstinacio mortem eternam Bern in me-
ditacionibus Demonum est malas sug-
gestiones ingerere sed nostrum est illis non
consentire Nam quociens resistimus
dyabolum fugamus angelos letifica-
mus deum honoramus ipse enim nos
hortatur ut pugnemus adiuvat ut
vincamus decertantes spectat defi-
cientes sublevat vincentes coronat
Idem in sermone Si carnalibus distra-
hor desideriis et illis quod absit con-
sensero quantum possum eciam si non
sequatur factum in morte sum mortuus
utique et sepeliendus in infernum Idem
nulla est hiis qui sunt in Christo Jhesu
dampnacio si concupiscencie sensus sit
absque Idem parum in foribus est non
tamen ipse aperias et non intrabit
appetitus in corde premit et corpore
sed subtus te est quia si tu sponte re-
sistis nil tibi nocebit consensui pro-
hibe ne prevaleat appetitus contingere
et innocens Idem potest quidem ini-
micus temptacionis excitare mo-
tum sed inte est si volueris dare mo-
tum vel negare consensum Prosper Non con-
funditur cum loquetur inimicis suis
in porta Idem nemo fratris vicia
palpet nemo peccata dissimulet cum
viderit ordine deperire inimici disci-
plina Est enim consentire silere cum
possis arguere delinquentem et seniores
qua silens pena mactet facientes
et consencientes

De consideracione Bern' in medita-
Consideracio infirmitatis ipse

uiros sanctos in humilitate custodit et
eos recitando ad sublimitatem erigit. Idem.
Hec deus uniuscuiusque considerat uias
et querere infra de discussione fac
torum. Idem. Sancti uiri que infra de
discussione factorum. Idem. Ne contra
suum auctorem homo superbiat considerat
unde uenit et intelliget quod sit. Ide
in eodem. Ex studio arcus distenditur
ut suo tempore cum utilitate tendatur
unde dum iusto plus nosmet ipsos dis
cutimus de ipso districcionis studio in
districcionis obcurrimus. Idem in eodem
super illo uerbo Iob 38. Quis tetendit
super eam lineam. Plerosque enim uirtus
cum indistricte tenetur amittitur et cum
districte intermittitur plus tenetur.
Idem. Sancti uiri ingenium uirtute ad
considerandam propriam infirmitatem diri
gunt atque ex ipse infirmitatis con
sideracione melius qualescunque sunt. Idem
ibidem. Sancti uiri nimie gaudent dum
considerant bona que fecerunt si tamen
fecerunt que cognoscunt et si consi
derant congaudent muneri largitoris
merentes tamen considerant debitum
operis. Idem in eodem. Quod ualde in
portabile cum dolore auditur considera
cione tamen prouida conueniens uacare le
uigatur. Idem. Is qui cuncta prius
quam ueniant considerat nequaquam prius
quam aliquid fecit resipiscit. Idem ibi
dem. Nichil sic ad edomandum carnalium
desideriorum appetitum ualet quam ut unus
quisque hoc quod uiuum diligit
mortuum pensset. Idem. Cum in dictis
suis repugnare uideantur ipse prius di
ligenter debet considerare quod dicit.
Idem. In omni quod dicitur modus est ut
causa tempus et persona consideretur
si uerba sine uiribus roboret si hoc
tempus congruum postulat si et ue
ritate sine et conuenientia temporis
persone qualitas non impugnet. Ide

in registro. Tribuite iudicem uenientem
considerate et de illius aduentu uen
tura conscientia contremiscat ne tunc
sine causa iam timeat cum coram
illo celum et terra tremuerit. Idem.
Humane breuitatis et infirmitatis co
sideracio est deo grata oblacio. Idem.
Cum mens ad aliena propria consideranda
rapitur per hoc in ductum neque peruenit. Ite
super de cognicione de circumspeccione.
Item infra de intelligencia. De dis
crecione. De prudencia. Idem super illud
Ezechielis. Et unusquisque ante faciem
suam ambulabat. Ille autem uadit
se ante se ponit et que infra de
cognicione sui ipsius. Augustinus. Tardissimum
est genus humanum ad considerandum
uitam alienam desidiosissimum ante
ad corrigendum suam. Idem ad Iero
De eo quod scriptum est. Cum tota lege
seruauerit et elegeritur. Dicam ex narra
tione quadam uim spectet impietatis impu
tem et accedens alius uiso quod eo
miserans eius et admirans ait
quomodo hic cecidisti ob seruo magis
ille considera quomodo hic me liber
ret non quomodo hic cecideram quod
Idem super I Cor. pro in. Ascen
dat homo tribunal mentis sue
conscientie statuat semet ipsum ante
faciem suam et considerat diligenter
assit accusatrix cogitacio testis
conscientia carnifex timor et inde ex
racio. Exinde quidem sanguinis ani
me penitentis per lacrimas fluat ut ad
uindictam et ceteri indicis sine sa
tisfaciat. Idem de ciuitate dei. Tria
sunt que in uno quoque homine ar
tifice considerantur ut aliquid operetur
scilicet natura doctrina et usus.
Natura ingenio doctrina sciencia
usus non fructu considerandus est.
Idem ibidem. Multa ad fidem katho
licam pertinencia dum hereticorum calli

da inquietudine requirunt ut adu
sus eos defendi possint et consi
derantur intelligencius et intelligunt
clarius et instancius predicantur
et ab adversario mota questio disten
di nobis contulit occasio Idem in li° de
singularitate clericorum Utilius est ut
infirmum se homo consideret ut for
tis consistat quam fortis videri ve
lit et infirmius enuergat plura q
re infra de cogitacione Item infra de
discrecione Item infra de intellige
ncia et intellectu Item infra de pro
videncia et memoria Ambros de offic
Sapiens ut loquatur multa prius
considerat scilicet quid dicat et cui dicat
quo in loco et quo in tempore Idem
in apologetico Sapiens si epuletur
si cogitet si oret aut depictetur an
oculos suos semper considerat semet
ipsum qua mentis omnibus pulsat
conscienciam culpa quamquam nec que sit
nec oblivioni sunt Idem Ciens bo
quere s de consciencia bona Item de
circumspeccione Item infra de discrecione
Item de providencia Crisostomus super illud
Math. xvi hec facient vobis et dispu
tacionem nunc applicamus et conside
remus quid a malis hominibus et prop
virtutem et propter eum patimur quia
tunc erit omnia facile sustinere Idem
in sermone Cum accubuis super stratu
tuo et venies infestum pateris
ante quam veniet tibi sompnus pro
fer in medium cordis .i. consciencia
tuam et considera peccata tua si quid
in verbo si quid in facto vel cogitaco
ne peccasti Idem super epistola ad hebre.
Nullum invenit peccatorum tale remedi
um peccatis eorum continua consideracio
cum dolore plura quere supra de
cogitacione sui Item infra de discrecione
Item infra de providencia et memo

ria Ysidorus in synonimis Considera quid
cui sit aptum tempori quid verbo quando
quantum quando dici facere debeas Idem Cu
dum consideramus tunc efficitur quod probamus
plura quere supra de cogitacione Item
supra de cognicione sui Item infra de
memoria de providencia de circumspec
cione Idem quam future vite et quere
infra de consolacione bona Bern. i
li° de consideracione Dictum ad consideracionis
actum imprimis tibi consideranda vero
esse scilicet te et que sub te que circa te
et que supra te sunt A temetipso tua
consideracio inchoabit ne te neglecto frus
tra ad alia contendas Idem Tum at
primus consideracio in tria dividitur scilicet
si considerens quid quis aut qualis
sis quid in natura quis in persona qua
lis in moribus Considerandum eciam ti
bi est qualis sis et qualis fueris con
ferenda sunt priora posterioribus et
posteriora prioribus utrum ne profeceris
in virtute in sanctitate morum aut
alijs forte quod absit defeceris
Idem Si considerare temetipsum vel
se pone personam depone dominum
renovne dignitate intus temet
ipsum considera nec qualis sis alijs
credas Idem considera ergo temet
ipsum hoc est quam sis facilis ad tep
tandum quam pronus ad peccandum quam
debilis ad resistendum quam difficilis
ad resurgendum quatinus ex consideracione
tui primus accedas ad succurre
dum alijs in spiritu lenitatis Idem Sunt
quedam utilissima in homine essencia
que si homo sepius consideraret in
eternum non peccaret . scilicet ingressus tur
pis et egressus Ingressus vilis
turpis instabilis egressus diffi
cilis dissolucio corporis fetida et a
nime dampnacio crudelissima Ide

mo

ad eundem li. 2o Nouus licet anima
et que supra de cogitatione sun Idem
ad eundem Consideratio mentem purificat
et regit affectus ac dirigit actus
corrigit excessus componit mores
vitam honestat ordinat et honestat
postremo diuinorum pariter et humanorum
scientiam confert Idem ad eundem
Considera confusa distrahit humana
compescit sparsa colligit secreta rima
tur inuestigat vetera vera examinat
nat veri similia explorat ficta et fu
cata hoc est cum que agenda prius
ordinat pacta recogitat ut nichil
in mente resideat incorrectum Idem
super Cantica Anima que amat vigilat
considerat et obseruat et beata anima
illa quam dominus inuenit vigilantem
non enim transiliet illam nec pertransi
bit absque ibi stabit et loquetur cum
ea loquetur quasi amatoria loquitur ut
dilectus Idem ibidem Est quidem quantum
in se est omnis consideratio sancte
bona que tamen vanitate subnixa sit
tu autem qui cum timore et tremo
re tuam ipsius operari salutem pro
ptius breuitate desideras et festinas
ea considera prius amplius quam cetera
eo que sunt maiora saluti Idem
in epistola Curiens ad compendium semper
aliquid certum desere in consideratione
in quo placide obdormias et quod
non invenis vel comprimare minuet
Idem ad Eugenium papam Spiritua
lis homo qui quidem omnia diiudicat
ut ipse a nemine iudicetur ante opus
suum trina quadam consideratione p
ueniet primum quidem an liceat deinde
inde an deceat Postremo an ex
pediat Idem in sermone Vide expensa et
quere infra de diuina Idem ad eundem
diligenter ante opus suum faciendum
erit considera apud te cum hiis qui
te diligunt Idem in sermone Cum
considero Iob sedentem in sterquilinio
et que infra de iudicio extremo
Considera ante factum quam post
factum sera consideratio est Idem
eidem non oportet ut vicia dominus
tue tu ultimus consideres quod plu
ribus quidem nouimus contigisse
qua propter alius alia dispensat de
disciplina uo tu considera Idem in
sermone In omnibus operibus tuis et
quere infra de memoria Idem in
epistola Ad litteras sapientes quere infra
de intelligencia Ysidorus de summo bo
Facilius vicia cum spiritus quam vir
tutes consideramus et intendit intendis
nec quid boni sed quid mali quis
gesserit obseruamus multi enim
aliorum vicia considerant sed sua contemp
nunt et cum ipsi in magnis crimi
bus teneantur aliorum minima cri
mina fratribus non dimittit Idem
ibidem li. 2o ca. xxvo nichil iuuat
quod inter malum et bonum sensu pru
dentiori discernimus et consideramus
nisi ope autem mala cognita ca
ueamus aut bona intellecta facia
mus Idem in li. sinonimorum Iudicio
dei iusto quidam in reatum nequi
ciem labuntur qui considerare et
distinguere sua facta ignora con
tempnunt Seneca in li. de quatuor
virtutibus Cum consideratione pre
te plenius quod promiseris prius
Idem ad maiorem considera quod in
te infirmissimum esse esse pro spe
peris quere supra de cogitatione
De circumspectione item infra de
discrecione de deliberatione de intel
ligencia de memoria de prudencia

De consilio et consiliariis
Bieg in moris Domini spe

sed que infra de donis spiritus sancti. Undecim [?] Idem super Ezech. Est timor et quere ibidem. Idem li. Unc [?] consilium spiritus omnis iniquus superbia appetere etiam despicere iniusta agere et iusta deridere. Idem nullus ad consilium tibi fidelior esse potest quam qui non tua sed te diligit. Idem Summus in rebus non opus est optimum esse consilium. Idem in Registro Cum assistimus et que infra de societate. Aug. ad Petrum presbiterum Sicut et optimum propositi laudandi quod consilii facile est adinvenire ita dura sit impiorum obstinacio quod mendicum est nolle recto ad tramite vocis inflecti. Idem super Matheum Opus sanctis et quere infra de donis spiritus sancti. Pro stultorum iniuriis quere infra de societate. Ambros. ad ecclesiam Vercellensem Bonum consilium quia necessario utilitas est sed in precepto laqueus consilium invitat voluntarios preceptum astringit invitos. Idem super Gen. Hii qui alios ad iniquitatem suadendo pertrahunt ipsemet ipsos in sceptrum [?] demonum suscipiunt. Idem in epistola Cum de aliquibus qui sub nomine professionis aliquas [?] quod falso conveniunt vel veri similiter aliquid patiuntur instant mali satagunt ambiunt ut de aliis bonis omnibus hoc credatur. Gregorius in morali. xvij. super illud Job Cum sublati sunt ante tempus suum et flumen subvertit fundamentum eorum. Omnipotens deus et si plerumque mutat sententiam consilium non mutat. Idem Consilium impiorum est terrenam gloriam querere et etiam negligere. Ambros. de officiis Talis debet esse consiliarius qui nichil nebulosum habeat nichil

fallax nichil simulatum quod vita eius ac mores repellat nichil improbum aut malivolum quod consulentes avertat. Seneca Consilium virorum et prudentium comparatus absentia estimat quod pluris magna comparimus [?] remota et comparatus toto [?]. Idem in libro iiij° de virtutibus Prudentis proprium est examinare consilia et non cito facili credulitate ad falsa prolabi. Idem tunc consilia salutaria advoca cum tibi prosperitas arridet tunc te quasi in lubrico retinebis ac sistes. Idem non dabis tibi liberos impetus sed circumspicies quo eundum sit et quousque. Idem consilium quod secretum esse volueris nemini dixeris quamvis enim ab aliis silentium speras si tibi ipsi silentium non imposuisti. Idem quod diu tractandum est id puta rectissimum. Plura quere supra de circumspectione Item de cogitatione De consideratione De providencia De prudencia. Rabanus super Lucam Prudencia est consiliarium [?] providencie fides voluntas atque racio. Ysid. de summo bono libro 2° capitulo primo Consilium [?] dolum [?] simulandum est ut hoc bonum et iustum esse credatur quod domine placuit voluntati Reges enim iniustum esse potest aut malum quod iusto iudici complacuit atque bono. Idem deteriores sunt qui sine doctrinis sive consiliis vel exemplis vitam moresque bonorum corrumpunt hiis qui substancias aliorum predia que diripiunt. Tull. libro primo de officiis Fortis animi et constantis est non perturbari in rebus pessimis [?] appetens [?] et adversis nec tumultuacione de gradu suo deici sed prudenti animo et consilio sano uti nec a racione discedere. Idem In secundissimis rebus maxime [?]

ucendum consilio amicorum et tuc
amicus maior est aurium tribuen
da Idem Falsi amici adulacionem
afferunt pro consilio et hoc una sed
cum contendo quibus eorum blandissime
fallat cogno in una preda prouenit
dum homines inflati falsis opinioni
bus turpiter uideantur Idem parua
sunt arma que foris sunt si consili
um non est domi Idem in li. de senec
tute Non viribus aut velocitate
corporis res magne geruntur sed consilio
sua et auctoritate Idem in philippica xi
Idem dicit Optimum est potius imi
tari consilium maioris consilii est
prouidere ne quid triste accidat ca
uo maioris est animi ferre si quid
aduenit Tullius in li. de senectute
Impedit consilium voluptas rationi
inimica mentis oculos perstrin
git nec ullum cum uirtute commercium
habet Seneca ad lucill. in epistola xx Con
silio melius uincitur qui non cuncta
Idem Pauci sunt qui se suaque con
silio disponant ceteri non eunt illo
rum more qui fluminibus natant qui
non eunt sed feruntur Idem ibidem Tur
pe est non ire sed ferri et subito in
medio turbine rerum stupefactum pro
fiteri querere hic ego quomodo
ueni Idem Magna pars sanitatis
est hortatores uel consiliarios
reliquisse insanie Salustius Omnis
qui de rebus consultat ab odio
ira amicicia uacuos esse decet haud
facile animus verum prouidet ubi ista af
ficiunt Socrates volens consilium
requiritur prima maxime quia consilio
contraria sunt festinacio et ira Sy
donius in epistolarum li. 3o Plurimum lau
dis iuuenes suis moribus applicat
quociens de seniorum uitis ambigit

res ad priorum consilia iam recur
runt Quintilianus li. iiijo de ora
toria institucione Nemo quisquam se nec
contemnibus preceptis sed copia natura
consilium capiat formidine atrocis
Julius celsus li. iiijo Terrere homi
bus consilium mente quia cupit et me
bi dobilitat ac animum pusillanimem
facit Bern. ad euge. papam Nichil
fac cum consilio nec tu omnium aut
quorumcumque sed tu bonorum bonos cum
consilio bonos in obsequio bonos
etiam habeas cubiculares qui uite
tue sint et honestatis custodes et
testes Idem ad eundem Omnes ignota
dicit preceptum et etiam inimici qui
corde diligant sed ad compositionem soli bo
et amici eligantur qui et prudentes
et benivoli esse uideantur Plura que
supra de circumspeccione Item de cir
cumspectione Item de cogitacione Item
supra de cognicione Item infra
de discrecione statim supra de considera
cione Item infra de memoria de ne
gligentia de intelligentia de prudentia
de prouidencia de prudentia de matu
ritate Bern. in li. de contemptu mundi
Vocat te magni consilii angelus
quid opus est ut alia consilia pres
stoleris quibus enim fidelior quis
uel sapiencior illo Deduc me domine
et deducar fortior illo et in ualesce
sic eum quod non decipiar

De consolacione uera et bona
Bern. in medit. In summa tri
bulacione positis sola est consolacio
mea conditoris et spes Idem dicit
Iudici tempus et negociis occupa
tus consolacione diuina fulciri debet
non amaritudine seculi repleri Idem
Specialis erit consolacio inter flagel
la que patimur si que pro factis delic

licta ad memoriam reuocamus atque
sit non flagella sed dona potius re
putamus. Idem. Magna consolacio
nobis est in eo quod nobis displicet
quia illo ordinante erga nos agitur
cui non nisi iustum placet. Idem. Mag
na consolacio in rerum amissione est
illa tempora ad memoriam reducere
quibus nos contingit res quas perdi
dimus non habuisse. Idem. Laboran[tes]
consolari est pariter in labore per
sistere quia sublevacio laboris est
ipso collaborantis. Sicut enim in i
tinere dum comes itinerantis iungitur
via quidem non contrahitur sed tamen
de societate comitis labor itineris
sublevatur. Ita eius probacio temp
tacionis turbat quem reuinciacio
consolatur. Idem. Secunda consolacio
bonorum est consideratus finis malo
rum quia dum eorum interitu co
spiciunt malum quod euadunt
leve consistimant quod quod in hac vita
patiuntur adversum. Idem. Non flendo
flere est sic gratiora adversa plangere
ut tu mens nouit de eterne dei co
solatione gaudere. Idem. graviis me
ror et quere infra de dolore bono.
Idem super ezech. Quemque anima
per amorem invisibili sponso iungitur
nullam presentis seculi consolacionem
respicit sed ad illam quem diligit an
helat anxiatur, suspirat et fervet
vilis enim ei fit sui corporis salus
quia tunc sua est vulnere dum amo
ris. Idem in pastoral. Offendenda est eis
consolacio quere infra ca. proximo.
Idem in Registro de quodam episcopo val
de contristabar quia de illo quedam
superba cognoueram sed quia mores
suos ipse correxit meam tristiciam
simul et meipsum visitando consolatus
sum. Idem est michi bone vir hoc

quod dei munere in magna consolacione
opus scio quod in me ipso non habeo
et hoc in te diligo. Idem in 3° mor.
Magna consolacio inter tribulaciones
est si cum adversa patimur auctoris
nostri penas ad memoriam reuocamus.
Ambros. in libro de vidui. Pater mes
titudini diuinus fletus oculorum miseri
ciam conciliat laborem minuit do
lorem alleviat pudorem sanat nec
iam miseria videtur que consolacionem
in lacrimis habet. Ysid. de summo bo
no 3° ca. lxx. Cum future vite p
mia diligenter considerat anima
mala vite presentis equanimiter portat
quia ex illius dulcedine huius ama
ritudine temperat et ex illius eterni
tate breuitate huius transitoria
nichil putat. Idem in synonim.
Intende miserias eorum quibus a
liquid accidit acerbe sine durius de
cum aliena pericula memoras tue
minus tua portas aliorum exempla
tuum dolorem relevant et aliens
malis homo facilius consolatur.
Bern. in sermone. Beati qui lugent
quia ipsi consolabuntur. Quid aliud e
tiam consolacio quam procedens
de spe venie gracia devocionis et
suavissima delectacio bonitatis qui
bus tantum benignius deum affec
tum resurgerit animam. Idem in
libro de contemptu. Prospera est dura co
solacio nec animo tribuunt adven
ientibus aliena. Idem super Can.
Hitat In quo hora cum suspiceris aliquid
consolacionis vel auxilium invenies.
Si quis intra te arguit te cor tu
um et ablucionem datum te reprehendo
tamquam mortuum accede si intra te
sed extra corpus quod corrumpitur ag
grauat hominem si extra te etiam ter
rena habitacio deprimit sensum mul

ta cogitande querimus ergo conso-
lacionem supra te sed tantus esto re-
tro a anima pertransisse Idem ibidem
Si vis sine intermissione angelorum fru-
ge consolaciones huius seculi et temp-
tacionibus resiste dyaboli renuat
in aliis anima tua consolari si vis
in dei memoria delectari Idem libro
ad alias consolaciones mens inhi-
at et non penitus renunciat renu-
it consolari intrinsecus et caduce
ipse sibi profecto celestis subtra-
hit usuram consolacionis qui qui dig-
na devocione pleno affectu deside-
rio vehementi petere querere pulsare
satagerit sine dubio petens accipiet
querens inveniet et pulsanti
aperietur Idem alios quoque lugentes
et quere supra debitudine Idem
in sermone de consolacione virgi-
nis fratres qui de manibus huius
peccatoris monachorum nomine et
ipsorum anime ad celorum gaudia vo-
lant tam libere quam liberate de ter-
re mortalitatis iure Glo. super i
Johannis .xiiij. Paraclitus autem spiritus
sanctus Glo. super illud ps. In convertendo
dominus captivitatem syon facti su-
mus sicut consolati Consolacio que-
dam est in via et hec prius inter
que miseriam totaliter non conclu-
dit de qua dicitur hic Quedam autem
est consolacio in gloria et re future
dinis future que plenarie conso-
latur unde tunc saciabor cum ap-
paruerit gloria tua Preter has duas
est tercia consolacio in terrenis et
pravis unde ve illis qui habent hic
consolacionem suam etc. quod dicit in psalmo
Renuit consolari anima mea sed me-
mor fui dei et delectatus sum ymo
in collacionibus patrum Nolus aut simo

quem infra depulitudine Ambrosius de
obitu Valentiniani Quo plerumque
fuis inconsolando et magis afflic-
tas illum quem consolari volueris incon-
solando et magis affliges illum
quem consolari volueris et diucius
morem eius teneberis

De consolacione falsa et mala
Gregorius in pastorali offendi...
est eis consolacio quos terrena pro-
speritas correxit atque illis infendum
est timor quos consolacio glorie
temporalis extollit Idem in moralibus lib.
ergo peccatorum malicia ut tum ta-
men falso mala fingat aliena quia
consolacio facinoris utitur falsi-
tatibus ut inter compientes ingin-
uetur Idem in epistola michel dum
agimus quam nos pluralitudine ex-
empla defendimus et ad consola-
cionem nostram aliena saepe mala in-
merantes nobis de esse dicimus quos
in utilibus sequi decernimus Bernardus
in epistola De caro et sanguis reg-
num dei non possidere possunt perfec-
to carnalibus consolacionibus spi-
rituales saciari impossibile est Idem
in apologetico Fusi sumus exterius et
de regno dei quod intra nos est
relictis veris ac perhennibus bonis
foris quaerimus vanam consolacionem
de vanitatibus et insaniis falsis
ac iam religionis antique non solum
virtute amissimus sed nec speciem qui-
dem retinemus Idem in sermone Utilis
est et ad miseriam utilis mundi con-
solacio et quod magis est metuendum
quia vere ac salubris consolacio-
nis impedimentum est Idem lib.
ad alias et quere ca. de premio Idem
Simeones accedunt in ... et quere in-
fra de gustu spirituali De gracia ...

que sunt de amore mulierum et de muliere

De constancia. Gregorius in moralibus. Electi quique etiam ipsa que fortiter tollerant supplicia pro honestate ita ut in eis uno eodemque tempore et constancia sit cum virtute et paciencia cum tolerancia. Idem. Vix mentis securitas velut comparatur quia dum contra se quoslibet insurgere conspicit ad mentis sue constanciam redit et scit quod cunctos adversantes superat quia solum illud diligit quod invitus nequaquam perdere potest. Idem. Vir sanctus quo maiori persecucione premitur eo ad predicandum utilitatem acrius instigatur et tunc constanter pectoris tollerunt auditores ardencius ad se trahere festinat. Idem in eodem. Si semel in appetitu superne patrie forti constancia animus figitur nunquam temporali perturbacione vexatur. Idem. Sed viri nec sustinere falsa presumcione metuunt nec lesi a veritate unquam conticescunt. Idem in omelia in quadam. Non nos prospera elevent non adversa perturbent ut qui in soliditate fidei figimur nequaquam rerum transeuncium mutabilitate moveamur. Idem in moralibus. Bene cepta cunctis diebus agenda sunt ut cum mala pugnando repellitur ipsa boni victoria manu constancie teneatur. Idem in registro. Hoc discrimine sto quia placere deo simul et pravis hominibus nemo potest. pravis Tantum ergo se fraternitas tua consideret omnipotenti deo placuisse quanto se pravis hominibus displicuisse cognoverit. Plura quere infra de fortitudine, de perseverancia, de paciencia, de deo.

constancia de casu. Augustinus in epistola. Sapiens non metu frangitur non potestate mutatur prosperis non attollitur nec tristibus mergitur. Ubi enim sapiencia ibi virtus ibi virtus animi est ubi constancia ibi fortitudo. Idem de trinitate dei. Virtutes habenti magna virtus est contempnere gloriam gentis. Idem. Qui contempnunt iudicia laudancium contempnunt eciam suspiciencium temeritatem quorum tamen si vere bonus est non contempnunt salutem. Idem sermone. Nec valde gaudere debemus cum laudamur nec laudari cum vituperamur quia nec dampnare potest iniuria nec coronare laus falsa. Idem in epistola. Sentiat de augustino quisque quod placet sola me consciencia in oculis non accuset. Plura quere infra de fortitudine, de paciencia, de perseverancia. Ieronimus in sermone. Quid sibi terroris habet mundus contempno quid habet dulcedinis video. Divicias eius non cupio paupertate non horreo mortem etiam ipsam non pavesco. Plura quere infra de fortitudine, item de paciencia, de perseverancia. Paulinus in epistola. Utinam ob dei mei nomen atque iusticiam universa me infidelium turba persequatur et tribulet utinam in opprobrium meum solidus insurgat mundus tantum ut in Christo merear laudari et sic pollicitam caelis sperare mercedem quod dominus est michi. Ceteronunc nec foras. Idem ibidem. Gracias ago deo meo quia dignus sum quem oderit mundus. Idem. Per bonam famam et malam famam a dextris et a sinistris Christi miles graditur nec laudibus extollitur nec vituperacionibus frangitur non diviciis tumet non

paupertate tamen fundet sed equaliter et
leta contempnit et tristia Idem in
logo super librum Hester Nec affectamus
laudes hominum nec improperaciones compa
rescimus sed deo placentes inanias ho
minum penitus non timemus quia
dissipat deus ossa eorum qui hominibus
placere desiderant et nescio quomodo plus
placet mundo nimio qui displicet etc.
Plura que infra de fortitudine paciencia
de perseverancia et supra de constancia bona
et de inconstancia Tullius libro primo de
officiis Fortis animi est et constantis
non perturbari in rebus asperis nec tu
multuante vulgi de gradu suo deici
sed presenti animo consilio uti nec a
racione recta discedere Quintilianus de
oratoria institutione Perseverandum est
saltem quia cepimus et si vires defici
unt saltem tamen animo perveniemus
nichil enim longum videri necesse
est in quo quid quod ultimum sit certum
est Seneca ad lucillum in epistola .xvi. Per
severandum est et assiduo studio robur
addendum donec bona mens sit quod
bona voluntas est Idem in epistola Hono
res et iniurie vulgi in promiscuo sunt
habende nec cum hiis gaudendum nec il
lis dolendum est Idem Animum constantem
moderatum et eundem tamquam se vivere
tum scientem et quod quod timemus optamus
quod videntem celestibus vota agitat Idem
Sapiens et constans ad omnem incur
sum tumorum intentus non si paupertas
non si luctus non si ignominia non si
dolor impetum faciat pedem retrorsum
refert aut introrsum sed contra illa ibit
et inter illa stabit Idem Sapiens et con
stans si liceat virtute si diviciis ex
plicabit si minus in paupertate impacatam
si poterit si minus in exilio si poterit
imperator si minus miles si patitur integer
si minus debilis Idem Vir bonus et con
stans honeste se facturus si putaverit
faciet utique etiam si periculum aufert
etiam si laboriosum erit faciet utique
virtutum quod turpe erit non faciet
animo etiam si pecuniam habebit etiam
si voluptatem etiam si potenciam et
dignitatem Ab honesto eum nulla res de
terrebit ad turpia nulla invitabit
Idem Equo animo audienda sunt im
periorum convicia et ad honesta vadenti
contempnendus est ipse contemptus Pla
quere infra supra de certamine Item supra
de constancia bona Item infra de labore
de operacione et temptacione Item infra de
perseverancia de pace Ambrosius de officiis
Bene sibi conscius non debet moveri
falsis nec estimari plus ponderis in
alieno esse iudicio quam in suo testimonio
Plura quere infra de fortitudine de
perseverancia de inconstancia Oracius in
libro tercio Iustum et constantem virum
non civium ardor prava iubencium
nec vultus instantis tyranni quatit
mente solida Memento ergo in rebus
arduis servare mentem Seneca in libro de
moribus Primum argumentum composite
mentis existimo posse consistere
et secum morari

De consuetudine Gregorius in omelia
Usitata culpa mentem obligat
ne nequaquam ad rectitudinem surgere
valeat Conatur enim et labitur quia
ubi diu sponte perstitit ibi etiam cum
noluit coacta cadat Idem super Ezech
in omelia Frontem cordis et impudenciam
atterit culpa frequens ut quanto crebri
us committitur tanto minus animus
verecundetur Idem in registro Ci
prianus rei aditus antequam ei pates
cat non clauditur usu fit latior et erit
consuetudine licitum quod racione et lege

constat esse prohibitum Idem difficile
surgit que moles male consuetudinis
premit Glo. C. xij. 3o et Josue xi Aug.
in anuel. f. Omne primo consuetudine
valescit et fit quasi nullum sit Idem
super ps. Confitemini ligatus prava
consuetudine facere nequeus bonum quod
novit Idem li. confess. viij. ligatus
catena dampnate prava consuetudine non
ferro sed mea ferrea voluntate velle
enim meum tenebat inimicus me-
us et inde cathenam michi fecerat
et constrinxerat erat quippe ex vo-
luntate facta est libido et dum ser-
vitur libidini facta est consuetu-
do et dum consuetudini non resis-
titur facta est necessitas Idem super Gr.
Nulla abstinencia fit a carnali vo-
luptate que non liceat in corde do-
lorem donec in meliorem partem con-
suetudo reflectatur Idem in libro de
libero arbitrio Quis ad lucem veri-
tatis estimat ut vero iudicio subdat
ignora maioribus. usus autem in con-
suetudine commoditatis plerosque moli-
uatur ut ea pluris estimat que ne-
uitas esse ignora convincit Idem de
unico baptismo libro 2o et habetur in de-
cretis di. viij. Nemo consuetudinem
rationi preponat aut veritati quia consue-
tudinem ratio semper et veritas exclu-
dit Idem in glo. super ps. Facilius est
retrahi pedem ab ingressu quam ab
accepto itinere prave consuetudinis
revocari Idem contra Julianum here-
ticum Contra generalem querere super
detestacione Idem in epistola ad Januarium
li. 2o. tu sunt autem et habetur in de-
cretis di. xi. In hijs rebus de quibus
nichil statuit divina scriptura mos po-
puli et instituta maiorum pro lege re-
tinenda sunt et sicut prevaricato-

res legum divinarum ita et contemp-
tores consuetudinum ecclesiasticarum coher-
cendi sunt Idem ad eundem et habetur
in decretis di. xij. Quod neque contra
fidem neque contra bonos mores esse
convincitur indifferenter habendum est
et pro eorum inter quos vivitur so-
cietate servandum est de qua re beatis-
sime memorie Ambrosius ad quem ve-
nit Cum Romam venio ie-
iuno sabbato cum autem medio-
lanum sum non ieiuno sed et tu cum
ad aliquam forte ecclesiam veneris eius
morem serva si ante quam non vis
esse scandalum nec quemquam tibi
hac autem cum ego matri mee super
hac re dubitanti retulissem illa
libenter amplexata est ego vero
super hac sententia etiam atque etiam co-
gitans ita semper habui tamquam eam
de celesti oraculo recepissem Idem
in libro de dictis sancti Basilij et habetur
in decretis di. xi. Ecclesiasticarum insti-
tucionum quasdam in scripturis quas-
dam apostolica tradicione per successores
in misterio confirmatas accepimus
quasdam vero consuetudine robora-
tas approbavit usus ecclesie quibus
par ritus et idem utrisque pietatis
debetur affectus Idem ad inquisi-
ciones Januarij de celebritate pas-
ce li. 2o Omnia itaque talia que ne-
que sanctarum scripturarum auctoritatibus con-
tinentur neque conciliis episcoporum statu-
ta inveniuntur neque consuetudine
universe ecclesie roborata sunt sed diverso-
rum locorum moribus innumerabiliter variantur
ita ut vix aut omnino nunquam pos-
sint inveniri cause quas in eis in-
stituendis homines secuti sunt sine
ulla dubitacione resecanda existimo
ubi facultas tribuitur Idem ad eun-
dem Ipsa quoque mutatio consuetudinis

etiam illa que utilitate adiuuat
tamen nouitate perturbat Ambro
libro 1o de officiis Usus cito naturam
inflectit Epistola de contemptu mundi
Consuetudine contempnendi dum
despicitur dolor nullus sed fatalibus
malis superuenientibus locum damus
Cesarius in omelia 5a Quanto am
plius quis peccauerit tanto ipsa pec
cata minus intelligit et tanto plus
cum peccare delectat Johannes in de cele
bratione paschalis Que non sunt
contra fidem neque contra mores
bonos et habent aliquid ad exorta
tionem uite melioris ubicumque institu
ta cognoscimus non solum non im
probemus sed etiam laudando et appro
bando et imitando sectemur ut de
ymnis et psalmis dicendum et
decantandum Idem ad Celleciam Ca
piam et institue uirtutis iam in
iuria nolis fecit uiciorum consuetu
do Ysidorus de summo bono libro 1o capitulo 8 Cun
cta que sunt et que facta sunt mi
ra ualde sunt sed consuetudine uiluerunt
Idem dum facta quedam non gra
uia libere ac sine metu committimus
ad peiora scelera et horrenda pecca
per consuetudinem labimur Idem ibidem
libro 2o capitulo 23 Cogitatio praua de
lectationem parit delectatio consen
sum consensus actionem actio con
suetudinem consuetudo necessitatem ne
cessitas desperationem desperatio obstina
tionem obstinatio mortem eternam
Idem in sinonimis Assiduitas mo
res facit et uirtus usus in naturam
se uertit Idem ibidem et habetur in
decretis di. 11 Usus autem cedat per
ut usum lex et ratio uincat Leo
papa in sermone Dubitandum non est om
nem obseruantiam christiane eruditio
nis esse diuine et quod quidem in ecclesia dei pro

consuetudine deuotionis receptum
est ex traditione apostolorum descensus pro
credendum est procedere disciplina sic
idem dicit Augustinus et habetur in decre
tis di. 11 Illa autem Prosper in libro de
tentationibus Si fiant que difficilia
non facientibus sunt statim fa
cilia facientibus fiunt ergo ue
niant et ueniem frequentata ca
conturbant Bernardus de consideratione
ad Eugenium papam Primum tibi importa
bile uidetur aliquid sed progressu
temporis si assuescas non adeo gra
ue iudicabis paulo etiam leue
senties et post paululum nec sen
senties et finaliter etiam delectabit
Idem in epistola Subdito procedenti
de umbra ad solem de otio ad la
borem graue uidetur omne quod
incipitur sed cum hiis dissueuerit
et ad alia paulisper se ceperit assues
cere tunc usus tollit difficulta
tem et inueniet esse facile quod quis
ante difficile reputauit Idem Ab
scidatur acuto ferro compunctionis
uel ferro acute compunctionis ulcus
in uetustate consuetudinis Idem 5 ad de
metriadem uirginem Neque uero alia
nobis tantam difficultatem bene facien
di facit quam longa consuetudo uiciorum
que nos inficit a puero paulatimque
per multos corrumpit annos ita pec
cati obligatos sibi et addictos te
net ut uim quodammodo uideatur
habere nature Codice libro 8 titulo
va Consuetudinis usus quod longeui
non uilis auctoritas est uerum non usque
adeo sui ualitura momento ut
aut rationem uincat aut legem super
ret et habetur in decretis di. 11 et
contra de consuetudine Honorius tertius Con
suetudo est ius quoddam moribus

i. actibus hominum assiduis institutum quod pro lege suscipitur cum desit deficit lex ut habetur di. i. Consuetudo vero que inscriptis est redacta vocatur lex sive consuetudo que vero non est inscriptis vocatur suo nomine et retinet consuetudinis appellationem ut habetur di. i. § Cum ergo Consuetudinem induxit humanus actus ut habetur xxv. q. ii. Ita nos Consuetudo contra ius naturale nullo tempore convalescit ut habetur xxxii. q. iiii. Flagicia Consuetudines male ad inveniente nullo tempore confirmantur in auctentica ut nulli in § i. Consuetudo mala quanto diutinior tanto periculosior etiam perniciosior ut habetur contra eodem. ti. c. ult. et contra de symonia Non satis et xxxiii. q. i. Si sima Consuetudo non est dicenda sed corruptela que canonicis obviat institutis et habetur extra c. ti. Cum venerabilis Aristoteles in primo methaphisice Illud ad quod assueti sumus magis est animo applicabile Inferior quoque secundum potens quantum facit consuetudo invenimus enim apologos et fabulas propter consuetudinem magis applicabiles animo quam sunt sue veritates Idem in 2o methaphisice Contingunt autem eruditiones secundum consuetudines talibus enim ut consuevimus ita dignamur dici et que preter ea non similia videntur sed propter inconsuetudinem minus nota et magis contraria verum consuetudinis quanta vero vim habeat quod consuetum est leges ostendunt in quibus fabularia et puerilia magis quam valent cognitione de eis propter consuetudinem Boecius in li. de moribus Educacio et disciplina mores facit et illud sapit quisque quod didicit. bona

itaque consuetudo operatur quod mala institutit Idem in epistola Quali mala sunt quod maiorum ulterius sed amant turc aut comparata erit infelicitas ubi tempora non solum delectant sed etiam placent et desinit esse remedio locus ubi que fuerunt vicia mores fiunt Quintilianus li. i. Consuetudo est certissima loquendi magistra utendum quod plene est sermone cuius tum publicata forma est utilitatis cum utimur verbis novis aut non sine periculo fingimus Ovidius li. de arte tempore difficiles veniunt ad aratra iuvenci tempore lenta pati frena docentur equi fervemus assiduo & Eustazo vero prudencia dicitur usu. usus et ars docuit quod sapit omnis homo Tullius de malum nascens facile reprimitur inveteratum vero fit plerumque robustius in philippicis

De contemplacione Gregorius super Ezechielem omelia xiiii. Contemplativa vita est caritate dei et proximi tota mente retinere se ab exteriori actione quiescere soli desiderio conditoris inherere ita ut nichil iam agere libeat sed calcatis curis omnibus ad videndum faciem sui creatoris animus ardescat ita ut iam noverit carnis corruptibilis pondus cum merore portare totisque desideriis celestia appetere illis ympnidicis angelorum choris interesse celestibus civibus admisceri de etiam in conspectu dei incorrupcione gaudere Idem ibidem omelia xvii. Primus contemplacionis gradus est ut se mens ad se colligat Secundus aut ut se videat qualis est iam collecta Tercius ut super semet ipsam surgat ac se contemplacioni creatoris invisibilis intente subiciat Se met ipsam ad se nullo modo colligere poterit nisi prius didicerit ab oculis

mentis terrenorum fantasmata compescere quasi quasi de visu quasi quasi de auditu quasi quasi de odoratu quasi quasi de tactu et gustu corporeo cogitationum occurrerint reprimere novit et talem ac se talem querat intus qualis sine hiis est. Idem ibidem omelia xviii. Contemplatiue vite dulcedo valde amabilis est que super semetipsam animam rapit celestia aperit corporalia abscondit omnia terrena deberi contempnere ostendit spiritualia mentis oculis patefecit. Idem in omelia xii. Magnitudo contemplacionis non nisi deum et proximum amantibus tribui potest. Idem ibidem. Quanto quis circa terrena plus satagit tanto celestia minus sapit quia cum cogitacione celestia circa in se collectus non sufficit pensare quid divinus agere potuit unde propheta ait vacate et videte. Idem in omelia xiii. Sepe namque animus ita in divina contemplacione suspenditur ut iam de illa eterna libertate quam oculus non vidit nec auris audivit aliquid percipere per quandam ymaginem se letetur sed tamen mortalitatis pondere reverberatus ad yma relabitur quibus pene sue ligatus vinculis retinetur. Idem. Sepe in istorum mens ad alciora contemplanda suspenditur ita ut contem corum facies obstupuisse videatur sed hanc contemplacionis perfectionem reprobi per ypocrisim fieri putantes quia quod in se habent hoc in aliis esse putant. Idem pastorali est quod sicut bonus ordo vivendi habet querere prius de activa simul et contemplativa vita. Idem in moralibus super illud Job xxxiii. Annunciant de illa amico suo quod possessio eius sit et ad eam possit ascendere. Quid enim difficilius quam hominem interim positum terrena fragilia quam membra gestantem celorum alta conscendere superiorum quam spiritum archana penetrare. Idem. Plerosque qui plus in contemplacione rapitur contingit ut amplius in temptacionibus fatigetur sicut quibusdam contingere sepe bene proficientibus solet quorum mentem aut dum compunctio afficit aut contemplacio super semetipsam rapit statim temptacio sequitur ne de hiis adque rapitur extollatur. Ne magnitudo revelacionum extollat me datus est michi stimulus. Augustinus libro primo de trinitate capitulo 2. Tradet itaque regnum deo patri dominus noster ihesus xpistus non semetipsum inde separando nec spiritum sanctum quando perducet credentes in eum ad contemplacionem dei ubi est finis omnium bonorum actionum et requies sempiterna et gaudium quod non a nobis auferetur. Idem ibidem. Boni operis transitur merces est requies sempiterna. Idem in libro confessionum. Angelica natura valde mutabilitatem suam cohibet per dulcedinem felicissime contemplacionis tue domine. Idem de trinitate libro primo capitulo viii. Contemplacio est perspicue veritatis iocunda admiracio. Idem ibidem. Contemplacio merces est fidei cui mercedi per fidem corda mundantur sicut scriptum est fide mundans corda eorum. Idem in libro de ordine. Quid aliud est dei facies totus igitur attollere in laudes sincere veritatis et puri amoris quibus anime humane data est ut cum virtutibus formose copulantur intellectum primo per se mundi perficiam et non solum morte fugiunt vin

cetiam vita beatissima perfruuntur Idem
ibidem Dum sibi redditus intelligit
que sit pulcritudo invisibilitatis que
perfecto ab uno cognominata est et in
tuetur illam unde non licet dicere q
in multa procedit plura que infra
de gustu spirituali Item de quiete secundum
supra de activa simul et contempla
tiva vita Idem Aug super illud Iohannis
xiij Qui lotus est non indiget etc Ad
dum contemplacionis statum quevit vir
tus dei veritatis quere infra de pre
latis Idem in libro soliloquiorum Cauen
dum est summopere quere infra de dis
crecione Crisostomus in libro de compunctione Cor
contemplans desiderat ierarchias an
gelorum claudat cordis fenestras
a tumultibus viciorum Idem Gregorius
speculacionis contemplacio inflat anhelitum
se eo in nuda cogitacione ymaginis
superne pulcritudinis veniatur Idem
infra prius et que supra de activa simul
et contemplativa Ysidorus de summo bono
Qui sunt tales ut nichil preter ter
renorum te delectet michi crede eos
temporis momento videbis quod cu
pis Item in libro de viciorum Inter ac
tivam et contemplativam et que supra
de activa simul et contemplativa Idem
hic qui ad contemplacionis arcem etc que
supra de activa simul et contemplativa
Idem de summo bono libro 3º capitulo xvij Qui
uer funditus seculo renunciantes
ita huic mundo moriuntur ut soli deo
vivere delectentur quanto ab huius
seculi conversacione se subtrahunt
tanto interiore mentis acie presenciam
dei et angelice societatis frequen
ciam limpidius contemplantur Idem ibi
dem Servus dei cuncta huius mundi
contraria sunt ut dum ista adversa se
ntit ad celeste desiderium ardencius

contemplentur que infra Bernhardus de consideracione
Contemplacio potest diffiniri verus
intuitus animi de quacumque re sive ap
prehensio veri non dubia Idem con
templacionis species quatuor sunt prima
et maxima contemplacio est admira
cio divine maiestatis et ista requirit
cor purgatum ut a viciis liberum at
que peccatis exoneratum facilius ad celes
tia sublevetur Interdum quoque per ali
quas morulas stupore et extasi sus
pensum teneat admirante Secunda no
men specis necessaria est huic Est enim intuens
iudicia dei quo sane pavendo aspec
tu dum vehemencius concutit intuen
tem fugat vicia fundat virtutes ini
ciat sapienciam servat humilitatem que
virtutum enim est firmum quoddam ac
stabile fundamentum humilitatis nempe
si desint sapiencia non nisi virtu
tum ruina est Tercia species contem
placionis est que occupatur circa
memoriam beneficiorum dei et ne que
quam dimittat ingratum sollicitat
amantem ad amorem benefactoris de
talibus dicit propheta Memoriam
habundancie suavitatis tue e reque
scit oppositorum celestium promissorum
que cum sit meditacio eternitatis
si quidem que promittuntur sunt eterna
longanimitatem animi et perseveranciae
dat vigorem Puta iam facile esse
maior hec vita maior illis apte recor
dare dum longitudinem comprehendit
meditacio promissorum latitudinem con
cordacio beneficiorum sublimitatem
contemplacio superiorum et profundum
inspeccio iudiciorum Idem tria sunt
que intelligencie confundunt et a con
templacione veri luminis excludunt scilicet
tenebre peccatorum recordacio detestabil
corporum deinde peccatorum et cura vel occupacio

actiue contemplatiuorum Idem in meditat(ionibus)
Virtus contemplacionis est amor pos
sessionum affectus cogitacionis cupidi
tas honoris et voluptas carnis qui
bus inuitatur et irritatur anima no
stra ne per virtutes contemplacionis per pla
teas superne syon discurrere possit ut
videatur deus deorum in syon Idem
super Cant. A mandatis tuis intelle
xi et quere in fine degustu spiritualem pla
cere super. de actiua simul et conte
platiua Item infra de genere Idem
super Cant. Habet hoc verum et casta con
templacio ut mentem quam diuino igne
vehementer succendit tanto interdum
repleat zelo et desiderio acquire
ndi deo tales qui similiter deum dili
gant ut eciam ocium sancte contemplacio
nis pro studio predicacionis libentissime
ac frequentissime intermittat Richardus
de sancto victore Contemplacio
est libera mentis perspicacia in superne
spectacula Esicius super Leuit. Vo
latilia sunt homines contemplacioni
vacantes qui si quando necessitate cor
poris terrenis forsitan se inmis
cent mox tamen ad celestia volant
Unde non seminant hic neque metunt
sed pater celestis pascit illa Idem ibi
dem Agna de gregibus capra vero
de capris offerri iubetur quia
vita actiua vita multorum est sed con
templatiuorum paucorum Agna vero
actiue vite innocenciam per capream vero
que in summis rupibus pascitur con
templatiua signatur vita Basilius in
quodam sermone Contemplacio est cordis
illuminacio apotheca spiritus sancti men
tis iocunditas ortus deliciarum paradi
sus amene suauitatis lux et pax se
rene tranquillitatis Aug. super Cant.
Contemplacio veritatis intime splen

dor est tocius anime Idem contempla
cio est cella aromatica virtutum odore
respersa cella vnguentaria carismatum
spiritualium vnccione referta cella thezau
raria celestium deliciarum thezauris
ditata cella aquaria aqua sapiencie
salutaris irrigata cella balsamati
ca spiritualium delectacionum et suauitatum
deliciose imbuta cella vinaria amore
dulcissimo et celi gaudio glorie debri
ata plurima que infra de genere Ce
rius resplendeat non est lux virtu
tum que delectat armonia celestium
gaudiorum Ysid. in libro de summo bono
Contemplacio diuina illuminat et leti
ficat oculos interiores sublevat intellec
tum hominis et affectum roborat ani
mam contra temptaciones per ipsam enim
diuidimur a mundo exinimur a vitiis
quoniam a carnis inquinamento corripe
mur ab inferno colligimur in celo inhe
remus deo coniungimur summo et inmutabi
bili bono Idem li. 2o ca. viii. Non po
test quisquam ad contemplacionem dei profi
cere nisi prius se studuerit bonis ac
tibus excercere Beda in omelia natalis
domini super illud ps. Saciabor cum appa
ruerit gloria tua sed quia non ociosi
vel desides sed virtutum operibus insu
dantes diuina contemplacione sunt digni
in deo ideo psalmista premisit dicens E
go autem in iusticia vel cum iusticia ap
parebo in conspectu tuo In actiuis bonis
prudencie est mundum istum et ea
que in mundo sunt amore contempla
cione et amorem animi cogitacionis ipso
la diuina dirigere Prosper in libro de vita
contemplatiua Vite contemplatiue secta
deum inquirere conspicit litteras diuinas
sacris meditacionibus vacet et in hiis
deuotus illuminatus oblectet ubi se
tamquam velud in speculo quodam resul
gente conspiciet quod in se pravum depure

hendit corrigat quod rectum hoc teneat quod autem deforme componat qui perfectius hoc contolat amet ante conspectum ingenio contrat anime sue negotium mortuum sibi reputet mundum ac se blandientibus illecebris cohibeat Innoc. Item plura que supra de activa simul et contemplativa vita. Item infra de quiete. Quintilianus li. viii. Opus pulcherrimum .i. contemplationis studio mens non nisi libera vacare potest. Primum quia in eodem pectore nullum est turpium honestorumque consortium et cogitare simul optima et deterrima non magis unius animi est quam eundem hominem simul esse bonum et malum. Glo. super illud Luce x. Et huic erat soror nomine Maria hec vocatur ociosa quia ocium est primum contemplatione unde antiquitus philosophi dicebantur ociosi. Seneca de naturalibus questionibus. O quam contempta res est homo nisi supra humana se erexerit. Idem ibidem. Quamdiu cum affectibus colluctamur quid magnifici facimus. Idem. Quid est cur nos infecti ipsos non inspicimus quia desinimus similes sumus. Idem ad Lucill. ep. ix. Nulla placida est quies nisi quam ratio composuit nulla res animum superiorem advocat nullus homo animo contentus interrumpit cogitationes bonas. Lactancius in li. de origine erroris. Nobis proprie datum est celum rigidis ac statibus intueri ut deum cuius illa sedes est quem oculo non possumus animo contemplemur. Agellius li. i. Stare Socrates solitus dicitur pertinaci statu perdius atque pernox a summo lucis ortu usque ad solem alterum orientem inconivens immobilis hisdem vestigiis ore atque oculis in eundem locum directis

cogitabundus tamquam quodam secessu mentis atque animi facto a corpore. Valerius libro viii. Carneades laboriosus et diuturnus sapientie miles cum ad mensam sedet cogitationibus inherens manum ad mensam porrigere obliviscebatur. Plura quere infra de solitudine. Item infra de religione.

De contemptu mundi. Greg. in omel. dominica 2a post pentecosten. Uxorem habet sed quasi non habens qui sic per debita carnis consolatur ut tamen per eam mundo tota mente non cogatur inherere. Idem ibidem. Gaudet non sed tamquam non gaudeat qui sic de temporalibus bonis exhilarescit ut tamen semper perpetua tormenta considerat et in hoc quod mentem gaudio sublevat hanc continuo pondere providi timoris premat. Flet quoque sed tamquam non flens qui sic temporalibus dampnis affligitur ut tamen citius deliciis eternis supra animum consoletur. Emit autem sed quasi non possidet qui ea ad usum propria terrena parat et tamen tanta cogitatione providet quod hec citius derelinquet. Mundo quoque utitur sed quasi non utatur qui et cuncta necessaria exterius ad ministerium sue redigit et tamen hec eadem menti sue dominari non permittit ut et subiecta foris serviant et numquam intentionem animi ad superiora tendentis infringant. Idem in omel. quadam. Fructus mundi ruina est ad hoc floret ut cadat blanditur ut decipiatur ad hoc germinat ut quos enutrivit germinavit cladibus consumat. Idem in reg. mor. Remotis febribus cessantibus doloribus ipsa salus egritudo est cum curandi necessitas numquam deest. Dant enim solacia ad usum vivendi quecumque quia tam medicamentis nostre egritudini obviamus nam

ros thabescat ope deficit media de
ficiens alis reficitur ut subsistat
refectione lascescens abstinencia re
levatur ut urgeat languens ocitatur
ne sua peius quiete laxetur vesti
bus tegitur contra eos frigus et cont
estuum frigora requiruntur sic et cont
famem alimenta petuntur Idem xxi
moral Quanto ad fine mundi cotti
die propinquiores efficimur tanto gra
viores innuere tribulationes videmus
Idem heu heu unde homini supplica
tionis cuius nascenti nativitatis cuius
nativitate laboriosa demolitur pe
nalitas cuius penalitate penalior co
cludit moriendi necessitas cum esse mo
mentum vita nostra naufragium mundi
quoddam est Idem in vuecl de regulo
undique perituro et quere supra de a
more mundi Idem mundus iam et a
quibus amatur et aliquid mundus nos
retrusit adeo et que supra de amore
mundi de contemptu mundi quere per la
in omelia Erunt signa in sole et luna et
Idem Mala que nos hic premunt ad
deum nos hire compellunt Idem in
omelia sexag Quanto quisque alorum
profecit tanto invenit in hoc mundo
invenit quod durius portabit quia
cum a prius seculo mentis nostre de
lectacio deficiat tunc eiusdem seculi
adversitas magis crescat Idem in he
mia que supra de afflictionibus de fla
gellis plura que supra de adversitatibus
et pressuris Item supra de amore mundi
Item supra de brevitate humane
vite Item supra de divitiis Item infra
de flagellis Item supra de temptati
onibus de tribulacionibus de mundo
de morte de miseria vite humane et
gregorius in moralibus in dyalogo Despicia

mus amolus foret hic mundus et
si blandiretur etiam si rebus prosper
animum demulceret at postquam tot fla
gellis premitur et tantis adversitati
bus fatigatur ac toto nobis cot
tidie dolores ingeminant quid aliud
quam ne diligatur clamat Idem in
omelia quadam Terrena desideria fu
giamus et nos nichil delectet in
infimis qui patrem habemus in celis
Idem Vere nichil in hoc mundo amando
possidemus vel possidendo temeta re
linquimus et plura que infra supra
de brevitate humane vite Item infra
de miseria vite humane de mundo de
morte de tribulationibus de divitiis
Aug in li de proprietatibus rerum
aut Nobis fratres dimus et quere
supra de amore mundi Idem mundi et
temporis videt et quere supra de co
flictu viciorum et virtutum Idem in li
confess Omnis copia mundi que
deus meus non est egestas michi est
Idem in li de verbis domini Iubet eterna
nos a temporalibus amorem avertere ancor
te et ad eterna transferre Idem ab hoc
mundo et quere infra de transitione
addi Idem ad Comitem Iulianum Tedi
est ambulare per eius ambulavit mi
contempne vanitatem et felicitatem
huius mundi et non time pro nomine
ipsius adversa pati propter que ipse
pertransit et sequi quo ipse precessit Fu
giamus ergo hinc ubi nichil est
ubi inane et vanum est omne quod mag
nificum putatur ubi et qui se putat
aliquid esse nichil est et omnis non
est Relinquimus ergo umbram qui
solem querimus deseramus fumum
nos qui lumen et ignem celestis amoris

fervencius concupiscimus Idem in epistola
Quantum laudandi et predicandi sunt
illi qui dignati non sunt cum mundo
etiam florente florere tantum increpandi
et arguendi sunt illi qui dignati non
sunt cum mundo cadere quos prius cum
florente delectat Idem in epistola ad laz-
zarum Fallax est in rebus seculi suavi-
tas et labor infructuosus perpetuus
timor et periculosa sublimitas initium
sine sine prudentia et finis cum penitentia
Adversitas est manifesta prosperitas pro-
speritas falsa blandiciis timet enim
mare quod etiam tranquillum est Idem
in iiii° libro confessionum quo magis homi-
nes crescunt ut sint eo magis festi-
nant ut non sint Idem in libro de vera re-
ligione Ab hoc mundo saluberrime mo-
nemur averti qui perfecto corporeus
est et sensibilis et adversitate i. adde-
mur qui intellectu et interiori mente ca-
pitur qui semper manet qui non habet
ymagine falsi tota mentis alacritate
converti Idem in libro de communi vita cleri-
corum Venerem quippe spem seculi reli-
queram et quod esse potui nolui e-
legi enim abiectus esse in domo dei
Meus etiam qui diligunt seculum
secernerem me et eis qui presunt populis
non me coequarem nec in convivio do-
mini superiorem locum elegi sed humilem
et abiectum esse et placuit illi dicere
michi ascende sursum Idem ibidem A-
deo autem timebam et contempnebam
episcopatum ut quia iam ceperat aliquantus
esse momenti fama mea inter servos dei
non illo accederem in quo loco sciebam
episcopum esse sed hoc cavebam et agebam
inquantum poteram ut in illo humili lo-
co salvarer ne penitus in alto periclita-
rer Idem in sermone quadragesimali Quia vanitas
est contempnendus mundus quia preterit ille ipse

mundus sicut contempnunt auctorem Idem
in sermone de oratione dominica Dicta mundi
quantos decepisti quantos excecasti
qui dum fugis nichil es dum videris
umbra es Dum extolleris fumus es
dulcis es stultis sed amara sapientibus
Igitur contempnenda es fugienda es quia
fumus es et umbra. brevis es et
periculosa es falsa es curre ergo cur-
re sapiens fuge qui fugis sic enim
est homo in hac vita quasi sit in do-
mo aliena nesciens quando dicatur surge re-
cede Idem in sermone Omnis mundi amator
amarum habebit et Quid stupes mun-
de in mundo quod stupes quod arcere
conaris tenere nos fugiens quid faceres
si maneres quem non deciperes dulcis si esset
amarus blandimenta dulcia dum mentiris
Idem de verbis domini non sunt mali dies
quos agimus in huius mundi corrupte-
la et inter tot et tantas difficultates
ubi semper est falsa voluptas et nulla
gaudii securitas sed timor torquens
avida cupiditas et arida tristicia
ecce quam mali sunt dies huius mun-
di et tamen rogant homines dominum
ut diu vivant in hoc mundo quid est
autem diu vivere nisi diu torqueri Idem
in xxii. li. de civitate dei Quot et quan-
tis malis genus agitetur humanum in
hoc mundo quis ullo sermone digerit quis
ulla cogitacione comprehendit de ipso cum
corpore hominis tunc conferunt morbi
ut nec libris medicorum omnia possint
comprehendi In quorum pluribus ac pe-
ne omnibus ipsa medicamenta etiam
sunt tormenta ita ut homines a
penali exitio penali curatione depelli
o plura quere supra de adversitatibus
de afflictionibus de amore mundi de
brevitate humane vite / de miseria vite
humane de mundo. de morte de tribulacione

nibus Idem in epla Vincula huius
seculi quere sup de amore mundi
Idem in omnibus doloris quere in
de pena Idem quid prodest quere sup
de avaricia Glo sup illud ps Con
tricio et infelicitas in vijs eorum Ni
chil in hac vita etc quere infra de con
tricione Ambros in sermon Nemo un
quam sollicitus de mundo potuit esse
solicitus de xpo quia dum lucris
domus sue providet potuit utilita
tibus anime providere Idem in epla
ad constantium Quid in hoc mundo
prosunt divicias super flua cum et in
hijs nulla sunt adiumenta nascen
di nec impedimenta nec moriendi
nam et sine tegmento in hoc mundo
nascimur et sine viatico mundi disce
dimus et sine hereditate sepelimur Idem
ad eundem Vane sunt spes hominum
in hoc seculo que ea quo non sunt
tamquam ea que sunt possidenda arbi
trantur Itaque vane sunt et inanes
vero spes tamquam enim in sompno
venerunt abierunt astiterunt eva
nuerunt et tamquam fuisse dispersa sunt
teneri videntur et non tenentur dein
de fugit potestas abijt cura patrimonij
ferme vetustas studium honorum et
dignitatum Hec enim omnia sunt
sompnia quibus non movetur qui
vigilant corde sed dormientes ex a
gitantur Caduca sunt ergo hec omnia
et contempnenda quia sine lucro
sunt Illud autem solum est lucrum
ubi est fructus perpetuus ubi est et
ne mercedis quietis Idem sup Mate
Hunc mundum quasi stadium vite gi
lutum cauco quasi vnatorum gtep
no Idem Qui vult deum possidere
renunciet seculo ut sit illi deus bona
possessio hic ante renunciet seculo
quem teneri possessionis non de

lectat amicicia Idem in li de xij
patriarchis Cum istum mundum tan
to tempore desideramus in quo quis
quanto diucius fuerit tanto ma
iorum peccatorum sarcina pregravatur unde
Jacob ait Dies mei pauci et mali non
quod mali sint dies ipsi sed quia mali
actus ipsi dierum cottidie malitie et mi
serie cumulantur Idem Tantis mal
etc quere sup de brevitate humane
vite plura quere sup de amore
mundi Item infra de miseria humane
vite de mundo de morte Crisostomus sup
illud Math Qui portavimus pondus
diei et estus etc quia mundus iste in
principio sui bonis omnibus prospe
rabatur ideo qui tunc fuerunt
in mundo cum maiori difficultate
tristiciam senserunt quia mundi pros
peritas impedimentum est anime in
iusticiam operanti nunc autem senescens
mundus in omnibus adversitatibus
premitur unde minus contempnendus
est Idem sup illud Math vij Spa
ciosa est via etc Spaciosa quidem
quia omnia que sunt in hoc mundo
scilicet uxor filij parentes et amici
aurum et argentum honores et
dignitates et quicquid in hoc seculo
consistit quod sensus corporales de
lectat via perdicionis et etiam dampna
cionis est Idem sup Math O
infelicissimus mundus et infelicissimi
sunt qui sequuntur semper eius opera
mundialia excluserunt homines
ab eterna vita ipsa eius felicitas mun
dialium vero magnum impedimentum
est anime ad iusticiam faciendam
Idem sup Johem Vincamus mun
dum curramus ad inmortalitatem
sequamur regem nostrum statuamus
velut ipsius tropheum et non est

opim' laboribus disponamus ad certu
et metus est mundus munusque et
si non comprimeris mundu metus
est mundus si deseris cum superatus
est Idem ibidem Cum paucorum compe
tentiam deserunt et contempnunt
hii maxime sunt qui deum ut
oportet diligunt Idem Summa ani
ditate et querere superi de amore mun
di Item sup(er) de brevitate huius
vite De miseria vite mundane de
mundo De divitibus et honoribus
Ier' li. 2o cont' Iovinia' hereticum
et contempserit mundu Multi philosophorum
reliquerunt frequentias urbium et co
tempserunt mundu preter ortulos sub
urbanos ubi ager irriguus et ar
borum come et susurrus avium fon
tis que speculum et rivus i murmure
rivus et multe oculorum animumque ille
cebre sunt tollite ne per luxum et
habundanciam copiarum animi
fortitudo mollesceret et eius pudici
cia constupratur Inutile quippe est
crebro vide(re) per que quondam captus sis
et eorum te experimento committere quibus
difficulter careas Sed et pictagorici
huius frequenciam mundialem declinantes
in solitudine et desertis locis habita
bant Platonici quoque et stoici in
templorum locis et porticibus ver
sabantur et ad montem angustioris
habitaculi sanitate nichil aliud quam
de virtutibus cogitarent Idem ibi
dem Sed et ipse plato cum esset dives
et thorum eius dyogenes philo
lutulentis pedibus conculcaret ut
posset vacare philosophie elegit achade
miam villam ab urbe procul non
solum desertam et pestilentem ut
cura et assiduitate morborum libidi
nis impetus frangerentur discipuli

que sua nullam aliam sentirent nisi
voluptate nisi eorum illarum rerum quas
discerent Quosdam philosophos etiam legimus
sibi effodisse oculos ne per eorum visum
a contemplacione philosophie avocarentur
Idem ibidem Socrates et ille thebanorum
proiecto in mari non parvo auri pon
dere Abite inquit pessime male cu
piditates ego vos mergam ne ipse
mergar a vobis reputans non simul
esse posse virtutes et divicias pos
sidere Idem in eodem Cheremon stoi
cus vir eloquentissimus narrat
de vita antiquorum egipti monacho
rum et sacerdotum quod omnibus mun
di negociis contemptis prius omnis vo
luptatibus semper in templo fuerunt
et rerum naturas causas ac si
derum motus contemplati sunt numquam
se mulieribus miscuerunt numquam
cognatos propinquos sed nec liberos
quidem viderunt ex eo tempore quo
cepissent divino cultu deservire a car
nibus et vino semper abstinuerunt
propter tenuitatem sensus et vertiginem
capitis quam ex parvo et superfluo ci
bo paciebantur et maxime propter ap
petitum libidinis edomandum et pane
raro vescebantur ne stomachum one
rarent et si quando comedebant tunc
simul propter ysopum sumebant in ale
gria ut esset eam graviore illius calorem
decoquerent Quid loquar inquit de
volatilibus cum ova quoque sicut
carnes vitarent et lac quoque aliud
carnes liquidas aliud sanguinem
esse dicebant colore mutato Cubile
eis de foliis palmarum erat scabel
lum acclive ex una parte ablignum ad
terram pro pulvinari suo capiti sub
ponebant biduum triduumque mediani
sustinentes et humores corporis qui

na sumpt coccio et commansione v-
nius loci innuma vitus castigatione
sociabant Idem Jovinianum in eadem
li° 2° contra Jovinianum refert quod Saty-
rus qui illustrium virorum scripsit
hystorias quod Dyogenes ille famo-
sissimus qui fuit potentior rege
Allexandro et humane nature victor
pallio duplici usus fuit propter frigus
et quod peram pro cellario habuit et senectu-
tis portamentum clavam ob corpusculi fra-
gilitatem qua iam senex membra
sustentare solitus erat vocitus a
quolibet et accipiens cibum habitavit
autem in portarum vestibulis et porti-
cubus civitatum cumque se torqueret
in dolio volubilem se habere domum io-
cabatur et se cum temporibus immuta-
tem frigore enim os dolei vertebat
ad meridiem estate vero ad septentrio-
nem et quocumque se sol inclinaverat
diogenis simul pretorium vertebatur quo-
dam quodam tempore haberet calicem ligne-
um ad potandum vidit puerum quendam
cum manu concava bibere detorvere
et statim elisit calicem ligneum dicens
Nesciebam quod natura calicem inclusi
preparant Idem ibidem Hec sunt que de
philosophorum argumentis exemplis quod dis-
serui ut formosule tue et teo sile que
sumus nixo pedibus ab umbrantes
vestigia quorum verba in pugnis sunt
et silogismi intercalatus qui pompo-
sitate philosophorum et tenuis duricie aut
nesciunt aut contempnunt mirentur
saltem gentilium paupertatem Idem in
epistola ad Julianum Difficile immo im-
possibile est ut et presentibus et futu-
ris quis perfruatur bonis ut et hic
ventrem et ibi mentem impleat ut de
deliciis transeat ad delicias ut in utro-
que seculo primus sit et in terra et in ce-

lo quibus appareat gloriosus Non potes
te iungas et in mergas terrene
felicitati si desideras eterne beatitudi-
ni sociari Idem ad Nepocianum Quo-
tidie morimur que supra debemuta-
te huius vite Idem Quidem v(ero) sa-
nus in rebus huius seculi libere
de deo non possumus cogitare Idem
Licet sparso crine scissis quam vesti-
bus ubera quibus te nutrierat
mater ostendat licet in limine pater
iaceat per calcato patre perge siccis
oculis et ad vexillum crucis evo-
la solum pietatis genus est in hac
re crudelem esse et veniet postea
dies illa qua victor revertaris ad pa-
triam Idem in questionibus ad Algas-
iam Qui deponit et contempnit
veterem hominem cum actibus suis
negat se ipsum mundo dicens vivo
ego iam non ego vivit in me
Christus tollitque crucem suam et
mundo crucifigitur cui autem
mundus crucifixus est sequitur
dominum crucifixum Idem ad Paulinum
Nemo renunciaturus seculo bene
potest vendere ea que contempsit
ut venderet Crisostomus super Math. xxi
Vides arborem fici secus viam que
infra de religione Idem in libro de
reparacione lapsi Centum si placet
donemus annos deliciis carnis et
mundi delectacionibus addas et
his decies centum que erit cum his
ad eternitatem comparatio unquam non
omne tempus huius vite quam noc-
tis unius sompnium ad eternitatis
comparacionem esse videtur Est ergo
aliquis ita demens qui vel una
nocte videat sompnum delectabile
velit et eligat subire penas eter-
nas Idem ibidem Corpori decoris

suba et que sup de amore mulierum
fugiendo Idem Que stulticia est que
supra de avaricia Idem superhabundancia
verum plerosque magna inopia invenitur
Idem sup Math Mundus iste mul
ta delectabilia ondit hominibus ad
seducendum sicut homo malignus si
viderit aliquem orphanum subam here
paternam ducat cum frequenter ad pran
dium donet m° dum etiam ei aliquod
preciosum indumentum loquitur etiam
illi dulces sermones donec tollat eius
facultates eius sic dyabolus videns
hominem habentem in se thesaurum celes
tem i. animam immortalem et celeste
sapiam mittit terrena vaga porcat
ondit illi aurum et argentum et con
cupiscibilia ornamenta cibos etiam
delicios et honores glorios ut
p(er) hec subiugans cum voluptati
bus suis auferat salutem anime eius
et corrumpat et destruat gratiam cor
dis eius Idem sup epistola ad hebre
os Centupla milies tu et eo am
plius addas mundo sed neque minimo
bono celesti comparandum est plura q
re infra de mundo Item infra de mi
seria vite humane Item sup de amore
mundi Item infra de divitiis Ysid
de summo bono li° 3° c. 62. Cum vite
future et quere supra de adversita
tibus Idem in 3° ethicorum Mundus
est et quere infra de mundo Idem
et 3 glo sup illud ps ego autem
vite spiam Nutrix aliqua ponit
amarum sup mamillas suas quibus
offensi parvuli ablactandi resiliat
ab uberibus et currant ad mensam
patris sui sic etiam inter cetera
mutius xpianorum aliquas pressuras
et corporales et amaritudines suum
tit ut contemptis mundi delectacionibus
redeunt ad dominum deum suum Ysid

de summo bono li° 3° ca° xvij. Generaliter
vite est ut quem mundus odit diligat
adeo Idem ibidem ca° xviij. Bonum est
corporaliter esse remotum a mundo sed
multo melius voluntate utrosque at
est viri perfecti Idem ibidem ca° xxi
Multis argumentis insidiatur dyabolus
eis qui renunciant seculo ut eius se
uterum amori subiiciant quoniam ad
illos seculi gemmas fecit quos po
renunciacionem ad amorem mundi redu
xerit Idem in synonimis Semper inter
na quiete fruetis si te a strepitu
tirenarum actionum subtraxeris Idem
nullus dei sapiam plene recipit
nisi qui ab omni actionum gotiorum
cura abstrahere se contendit plura
quere sup de adversitatibus Item
de afflictionibus Item sup de amore
mundi Item de brevitate huius vite
de miseria vite humane de mundo de
morte Virg sup Math Homo ad
tor corporalium spirituum vel numerorum vel
aliarum rerum concupiscibilium vel istius
vite carnalis potest vere dicere quod
ihi mundus crucifixus et ego mundo
Beth in li° in epistola Vilis est et adum
chlu utilis mundialis consolacio que
supra de consolacione falsa Idem
homo natus de muliere quere de
de brevitate huius vite Idem in li°
de consideracione Quot et tegimus
que infra de miseria vite Idem hor
rorem mortis quere infra de mor
te Idem in epistola Si papis corde ten
est tunc oculorum tuorum despice iam
despice ea sequi que te inferius ef
ficiunt Despice iam despice ea sequi
Beatus enim est qui post illa non
abit que possessa onerant amata
coinquinant amissa cruciant quod si
tas sanguinis preceritas corporis
elegans forma decor inventus p

dia multa pallacia magna supplex
in mensa. Insule quoque dignitatum
addas etiam totius mundi sapientiam
Nomine de mundo sunt hec omnia et
mundus quod suum est diligit sed quo
usque non solum non semper ut qui
non semper erit sed nec diu quod diu
si quid mundus ista mente habere non
potest et tu quidem in brevi mundo
ipso non fruituris qui cum morieris
non sumes omnia neque descendet
tecum gloria tua Breves etiam di-
es hominis sunt et tempus incertum
et annorum eius numerus est. Idem in
epistola Falleris o fili falleris si putas
inveniri apud mundi amatores suavitatem
illam quam soli discipuli Christi id est mun-
di contemptores dei invenire asserunt
Idem in libro de contemptu mundi Ecce
nos reliquimus omnia bene et optime
et non ad insipientiam tibi Petre na-
et mundus transit et concupiscentia eius
et hec relinquere magis expedit quam
ab eis relinqui sed nec in utilis commu-
tacio prorsus qui super omnia est omnia
reliquisse Omnia sane dixerim quia
non tam possessiones sed etiam cupidi-
tates et ea maxime Idem Beati
simus te invenire quia exul-
tavit ut gygas ad currendam viam
suam nec cum curreret sequi po-
teris oneratus Idem qua pudicitiam
castitas melior & quere infra
de religione secularis Idem Stultum
et extreme dementie est ea semper
querere que nunquam neque satis tem-
perant appetitum hominis Idem Si
mundus transibit et concupiscentia eius me-
lius est relinquere mundum quam relin-
qui et contempsi mundo Idem tu o
onustus es auro et argento putas
te Christum sequi posse qui exultavit
ut gigas ad currendam viam suam

Idem de contemptu mundi Hec est ut
hic mundus evanescat et flos eius
pereat contempne ergo mundum quia
in obscuro non est claritas in dolo-
so non est veritas in vano non
est stabilitas nec in misero potest
esse felicitas Idem divitie mundane
mendacia sunt quere infra de divi-
tiis plura que supra de amore mun-
di De brevitate huius vite Item
infra de miseria vite mundane De
mundo de morte de solitudine de fu-
ga de religione Seneca ad Lucill. epistola
xvij Discedent aliquo ista insidiosa
et sperantibus meliora quod si quid
in illis tamen sentientibus esset solidi
si quid veri aliquid implerent nunc
autem haurientium excitant et non
satiant Idem eidem epistola xviij Divi-
tiarum possessionem tibi non interdico
sed nolo ut illas intrepidus posside-
as quod uno modo consequeris si te
etiam sine illis beate victurum persua-
seris Idem ad eundem in epistola xxij
Quod male implicuisti solvas po-
tius quam abrumpas dummodo si alia
ratio solvendi non erit tunc ab-
rumpas nemo enim ita timidus est
ut malit semper pendere quam semel
cadere Idem ad eundem epistola lxij
Contempnere aliquis omnia potest
nemo autem omnia habere potest Itaque
brevissima ad divitias per contemp-
tum divitiarum via est Idem Spine
que cor ipsum lacerarent que si aliter
contrahi nequirent etiam ipsum cor
cum divitiis evellendum esset Idem
in epistola lxxxvij Aut ista bona non
sunt que vocantur bona aut homo
felicior est deo quidque parata sunt
nobis deus non habet in usu nec
quam enim cum opes neque epularum lectica

nec quidquam corporis ad deum pertinet
Idem in epistola lxxxiij Relinque volup-
tates que molliunt et enervant animum
quere infra de voluptate Idem ad eundem
epistola xviij Prius hec animo si sapis ym-
mo ut sapias et ad bonam mentem
magno cursu totis viribus si quid
autem est quod teneris ad compedias
aut incidas Idem in epistola xx Non
licet divitias in sinum proicis contemp-
ne ille vir ingenuus enim est qui divi-
tias sibi circumfusas diu multumque
miratus quod ad se venerint videt su-
as quia magis audit esse quam sentit
Idem in libro tercio de naturalibus questionibus
pusilla res est homo nisi se supra
est contemptus mee hanc qui contemp-
serit securus videbit maria tur-
bari securus aspiciet horridam fa-
ciem celi fulminantis Quid enim ad
me quam magna sunt quibus pro
eo ipsum enim preste. Non magnum est
plura quere infra de solitudine Idem
libro vi Contempne mortem et que
infra de quiete spirituali Item de pau-
pertate Maximus in sermone de capite
ieiunii Inane est hominum seculo pere-
unte deficiens adiutum non turpe
sit eternam Lactancius in libro de falsa
sapientia Magni et excelsi animi est
contempnere et calcare mortalia Idem
ibidem laudantur de mortuis qui agros
suos relinquunt cessitque pascua publica
fieri passi sunt probare quidem ego
si donassent sed adhuc illo tollabilior
fuit qui patrimonium in pecuniam re-
dactam effudit in mare Ergo enim du-
bio utrorumque vesanus fuit ac demens
socrates videlicet ille thebanus A
luce magis in profundum male cupidi-
tates ego vos mergam ne ipse mer-
gar a vobis si enim tantus petarum
contemptus est fac inde beneficium fac

humanitate largire pauperibus potius
enim tamen hoc quod perditurus es multis
succurrere et peccatum effugere et tamen
bene collocare quia sanum est quod
quod pluribus prodest Auctor de spiritu
et anima Anima mea per contemptum tem-
poralium crescat in desiderium eternorum Tul-
lius in tusculanis questionibus libro v Non sunt
ista ducenda bona neque habenda qui-
bus habundanter licet licet esse miserum
Seneca ad lucillum epistola viij Vitate de-
lectamenta quecumque vulgo placent et ad
omne fortuitum bonum suspiciosi pavi-
dique subsistite Feram et piscis et fera
aliqua spe hic oblectante decipitur mu-
nera ista que fortune putatis insidie
sunt quisquis ergo tutam vitam agere
volet ista inscitata beneficia devitet Pre-
terea cum tempus iste deducit
et humus conmiscis mee corporis eadem
est Auctor in libro de vegetabilibus Tam
sunt ut ait Empedocles in tota rerum
varietate propria sed nobilis afflu-
ere contemptus fulture felicitatis ap-
petitus et mentis illustratio quorum
primo nichil honestius Secundo nichil fe-
licius Tertio ad amborum adeptionem
nichil efficacius Dydimus ad allexan-
drum magnum Non enim sumus incole
huius mundi sed advene neque ita in
orbem terrarum venimus ut in eo libeat
consistere sed transire properamus enim ad la-
rem proprium nullis delictorum ponderi-
bus pregravati neque aliquibus ille-
cebrarum habitaculis ignorantes
neque flagiciis campanibus obligati
nichil indecorum pene contingimus quod pro-
pe quem nuda fronte pergimus ut
compedita et facilis spacium possit de-
currere itineris Boetius de con-
solacione Dulcedo felicitatis humane
multis amaritudinibus est respersa
De contemptu pro morum quere supra
de conflictu morum et virtutum Item supra
de avaricia Item infra de super-
bia

De contencione et contumelia
et contencioso Greg. in mor. Cul-
pabiliores esse solent hii qui loqui
in contencione inchoant quam qui res-
pondent Idem si filii dei vocantur qui
pacem faciunt procul dubio sathane sunt
filii qui contendunt Idem in mor. li.
xiiii Superborum proprium hoc esse solet quod
mala sua per contencionem bona ingerunt
priusquam de eis veritatis attinguntur
et dum metuunt increpari de hiis quae
faciunt adversantes suis proclamationibus
iustos haec facere protestantur Idem De
reprehensionibus dum suae virtutis fortitudinis
ignorant audent aliorum rectitudinem
laceraverunt Cumque contra bonos sibi
auctem increpationis arripiunt aut
ea bona proferunt quae non videndo
sed audiendo didicerunt aut ea mala
aliis mencientes ingerunt quae ipsi
commiserunt Idem in omel. Malo sal-
va fide alicuius intellectum comprehendere
quam contencionibus desinire Idem
saepe qui inquietatione sunt ad subiectorum
passim contumelias erumpunt et
hoc quod invigilantes regimini fuerunt
per linguae procacitatem produnt in-
feriori sub hac rectitudine verba indiscrete
pensantes quia qui sine causa fra-
trem fatuum dixerit gehennae se igni-
bus addicit Idem Cum signis semina
do et quere infra de iurgio Idem in
pastorali quere infra de iurgio Aug.
Contencio est impugnacio veritatis
cum confidencia Idem Illius contende-
re non est curare qualiter error
veritate vincatur sed quomodo diccio tua
diccioni alterius preferatur Idem in li.
de natura boni Multi studio contende-
di vel contradicendi amiserunt sen-
sum Idem in li. de xii abusionibus
Ne contendas ne abusive in ceteria
opinionis constans Idem in regula
Contumeliam cum vel maledicto vel
eciam criminis obiectu alique leserit

meminerit satisfactione quantocius
curare quod fecit et ille qui lesus
est sine disceptatione dimittere Idem
ibidem Iras aut nullas habeatis
aut quam celerrime ne ira crescat
in odium et trabem de festuca faci-
at et animam faciat homicidam Idem
ibidem Quando vobis ad vos invicem
verbis prave quae si cum ipsa fuerunt
eodem ore non pigeat eodem ore
proferre medicamina unde facta sunt
vulnera Idem Prima dicit quae fuit
de conflictu viciorum et virtutum Am-
bro. super illud 2a Thimo. 2o Noli ver-
bis contendere Contencio impugnatio sta-
bilitatis saepe generat scrupulum mentis
Solent enim in contencione talia op-
ponenti eliminare malivolencie argu-
menta ut moveant animos insipi-
encium sicut fieri non potest quin con-
tencio contorqueat aliquid quod di-
catur contra conscienciam ut victus in
animo perdat et fortis victor accedat
Nemo enim libenter patitur se vinci
quamvis sciat esse vera quae audit
Collacio ergo inter servos dei debet
esse non contencio vel altercacio I-
dem Amoris ad concordiam semper tenden-
dum est vincas dum cedis Cyprianus in
libro de xii abusionibus cordis Contume-
lia est probri commissio sermonis
manifesto tendens in proximum nocu-
mentum Idem ibidem Nichil est
contumelia molestius Idem lenis dya-
bolus est in contumeliis et con-
viciis delectatur Idem de ira odium
nascitur de odio contumelia generatur
Idem in glo. super illud Prov. xi v
bi superbia ibi et contumelia et iterum
in superbis semper iurgia sunt Super-
bi proximis contumelias ingerunt
ab odio ergo sicut ab immediato prin-
cipio nascitur contumelia sed a superbia
sicut a principio mediato Nam ira
est filia superbie secundum beatum Greg.

Idem de suspicione cordis. Cum qui
ciatus tibi fuit aliquis intellige quod
supplicio torquebitur eterno. Unde non
solum non habebis iram super eo sed
etiam et lacrimas fundes pro illo. Si quis
enim febricitantem nullus accusat sed
potius miseretur et similiter adversus
quiritantem non debet aliquis acuere sed
magis miserandum sine patientia quia debe
quiescere. Idem ibidem. Si vindi
care vis sile et funestam plagam ei
dedisti. Si vero quiescis quiescas et
ignem secundum accendisti. Idem. Putat
ille qui multa quiritatus est se victorem
esse sed revera ipse ignominie victus est
a vilissima passione que ante fecit vi
lius hic superavit et vicit. Idem. Bene
factum quasi dixerunt que infra de ma
ledictione. Jeronimus in epistola. Nichil si
milius actibus demonum quam conte
dere et litigare. Idem. Cum maiori con
tendere et certare periculum est cum pari
ambiguum est cum inferiore turpe et in
honestum est ergo cum nemine contendere
esse iudico. Idem in alia epistola. Rex quisquis
sibi decorem castitatis supplantet
cum dentibus odiose contendere locuta fue
rint homines redditur sunt timere
pro eo in die iudicii. Ysidorus. Cum vel
homicidii sit reatus quere infra
que supra. Idem in synonimis. Conte
ctio facit odiosum accendit partem cor
dis contingunt et concordiam rumpit. I
dem in glosa super Romanos. Contencio est im
pugnacio veritatis per confidenciam cla
moris plurima. Quere infra de iurgio.
Item infra de maledictione. Item supra
de advocatis. Bernardus in epistola. Ego pla
gis conscientie mee nulla video ac
commodarius medicamentum, peiorus et
contumeliis non est ergo quod premere mo
veat. Ego homicida cum obprobrio dig
nus et despectione. Seneca. Irasci
inter competitores. Quintilianus in 3°

verum. Rare est contenciosus loquatur
quidquid probare non possit et affir
macionem non sumit contentione quia
non habet cognitionem. Idem de institucione
oratoris libro vi. In verbis aptis ta
stulta est sic argumentum quam mala
in opere mortale lumen afferre.
Quod enim altius vel illustrandum
na assumunt clarius esse debet eo
quod illuminatur. Jeronimus in epistola. Fre
quenter accidit ut homines pugnas
legis non ob desiderium veritatis sed
propter iactanciam glorie moveant. Dum
apud eos qui audiunt docti volunt
estimari aut certe qui contra hoc turpia
sectantur lucra. Quid enim prodest pre
mentibus labiis et latratu canino
garrire cum simplex et moderata
vestra aut posset placere si vera est
aut si forte falsa fuerit leviter a te
posset et placabiliter emendari. De
contemptu mortis quere infra de mor
te. De contimencia gustus quere supra de
abstinencia. De continencia tactus
quere supra de castitate. De continencia
auditus quere supra de auribus
et auditu.

De continencia visus. Gregorius in
moralibus libro xxi super illud Job. Si
secutus est oculus meus cor meum
Sic quedam lubrica in cogitacione v
seruus prudentium nobis est quia non
debet intueri quod non licet concupis
ci. Idem. Sancti viri cum se sinistre
cogitacione delectare pulsari sentiunt
ista per que forme species advenientem
ingrediuntur summa disciplina magisterio
iam restringunt ne prave cogitacionis
lenocinia visio famuletur. Idem. Reo
te fit tribulacionis consciencie ut qui
cocion oculo negligenter utitur vicio
cori non impuste oculo consciencie. Idem
ibidem. Plerumque vero quelibet innate
ti mente conspicit si in eo conspectu

animos gladio concupiscencie confodit
Non enim dauid vre gingem ideo sen
dusse respicit quia concupiscerat
sed potius ideo concupiuit quia intuen
te respexit Idem super Ezech. Oculi
sapientis etc. quere infra de oculo Idem
despiciendi sunt oculi tamquam quidam
raptores ad culpam plura quere in
fra de oculo Idem in moral. xxxi super
illud Job xxxi Pepigi fedus cum o
culis meis etc. valde namque fortiter
caro nos inna non deorsum pertrahit
ut semel species forme feminee ad corda
nostra per oculos alligata vix magni
luctaminis manu soluitur accordi
mus ut ergo munda mens in cogita
cione sinctur a lasciuia voluptatis
sic despiciendi sunt oculi quidam rap
tores ad culpam August. in regula non
dicatis vos animos habere pudicos si
habetis oculos impudicos quia impudici
enim oculus impudici cordis est
nuncius hoc habetur in decret. Idem
ibidem Oculi vestri et si iaciantur in ali
quam feminarum in nulla figantur ne
que enim quod procedentes feminas videtis
prohibemini sed appetere vel ab ipsis velle
appeti criminosum est Idem in lib. de prima
Cohibeat se aliquis et appetitus
secuti qui perstare volt consequi gratiam
remissionis Nam si se dina cohibuis
set si inter suos remansisset ab extra
neo raptore corrupta non fuisset
Idem in lib. confess. Resisto seductionibus
oculorum meorum ne implicentur pedes
affectus mei quibus ingredior viam
tuam deus meus et ad te erigo in
visibiles oculos meos et tu euelles
de laqueo pedes meos Idem in x. con
fess. Oculi sunt insensibiles principes
ad hortendum et admonendum Ambros.
super illud Luc. Si oculus tuus fuerit
simplex etc. Quod non videris non

amabis sed ubi caro concupierit tam
paciencie quoque anima constancia
defacit et mox amoris corporeo
inflectitur Idem in lib. de offic. Est
in oculis verecundia ita ut nec vide
viros femina pudica nec videri ve
lit Idem prima adultere tela sunt
oculorum secunda verborum Idem super beati
immaculati Qui timent te vide
bunt me et letabuntur etc. Magna vir
tus est modestia etc. que infra de oculo
Idem in exameron plus est quod
probatur apertum etc. quere infra de
visu Idem in sermon. vidisti meretricem
etc. quere supra de amore mulierum fu
giendo Crisost. in lib. de reparacione lap
si Corporei decoris pulchra etc. quere
supra de amore mulierum Ieronimus
Nichil prodest virginitate corporis
custodire si oculorum concupiscencias
volueris evitare plura que infra de
oculo Ciprianus carthaginens. Adul
terium dicit dum videtur etc. quere supra
de adulterio Idem in sermonibus tolle oc
casionem peccandi aufer maciam
delinquendi si vis esse a fornicacione
tutus esto corpore et visione discer
nens Idem ibidem Pro pudore ocu
los tuos attolle erubescere procede
abiecto vultu humiliato ore deposi
ta facie Idem in lib. spectaculorum Prima for
nicacionis tela sunt oculorum secunda
verborum Idem ibidem Prima concupiscentia
mulierum est intro oculorum plura
quere infra de oculo Ieronimus in 2o
libro contra Iouinianum Per quinque
corporis sensus quasi per quasdam
fenestras ad animam viciorum introi
tus est sic impletur illud propheticum
Intravit mors per fenestras Et iterum
Oculus meus depredatus est animam
meam Bernh. in epistola Ut te ipsum semper

aspicias ab omnibus oculos auerto
Idem in libro de xii gradibus ut quid
audes oculos leuare ad celum qui pec-
cando in celum terram intueri ut cog-
noscas te ipsum ipsa te tibi reputabit
quia terra es et in terram ibis Qua-
lis tamen de tempore inculpabiliter ocu-
los leuas ut feliciter petas auxilium
adeo uel impendas proximo plura que
infra de oculo Glosa super illud Judicum
xii Portas oculorum intrat affectus
concupiscentiarum Unde dominus dicit Cum
uiderit mulierem ad concupiscendum
eam Eugenius Agathensis et habetur in
decretis distinctio xxxii presbiter diaconum
et subdiaconum uel deinceps quibus
uxores ducendi licencia non est e-
tiam alienarum mulierum caueant co-
minus uel oculis inspiciant ubi cau-
tiua que super de auribus et auditu
Seneca in libro ad remedia fortuitorum Intelli-
gendum est plerumque innocencie esse ce-
citate oculi enim sunt irritamenta
maiorum ducesque scelerum Ouidius in
libro tristium Heu michi cur uidi cur
noxia lumina feci Idem in libro eodem Infelix
qui tamen uiderunt lumina plectorum
parum quod oculos est habuisse meum
Quintilianus libro primo tocius hominis
libertas est oculos perdidisse Oculi ei
sunt per quos paupertatem scire non possu-
mus Oculi mei tota mea luxuria hii
nos in omnia mala cottidie precipitant
inuitant ad amant concupiscunt ut
sacculos impleas cum satietate Agel-
lius libro noctium atticarum Quidam
uomere abderitus fuit et ditissimus
qui omne patrimonium suum relinquens
ciuibus suis athenas profectus est
et dixit oculos sibi eruit tamquam fideles
impedimentum bonorum studiorum et in-
uestigatores cogitationes habet Tertu-
lianus dicit democritum se ipsum exce-
casse eo quod mulieres sine gracia uide-

non posset plura quere infra de oculo
Item infra de uisu De continencia et
abstinencia quere super de castitate Item
supra de abstinencia Item infra de ieiu-
niis De continencia et castitate quere
de castitate et castitate De continencia et
humilitate quere supra de castitate et
humilitate

De contricione Gregorius in moralibus libro xxx-
iii Quatuor sunt qualitates
quere supra de compunctione Idem ibi-
dem libro xxxiii Dignum est ut ipse homo
semper merores inueniat qui delicto cre-
atore suo semper inquietudine gaudia pro-
querebat Idem contricio est humilitas
spiritus adnichilans peccatum Idem in moralibus
In amaritudine anime sunt omnes
electi quia plurimum flendo non desinunt
que deliquerunt uel grauem se merore
afficiunt quia longe absunt conditoris
ubi huc proiecti sunt et ad huc in-
terne patrie gaudiis non intersunt
Idem Anima sancta intus doloris sui
gemitus tolerat sed eo refectionis pabu-
lum percipit quo ius amoris pro contri-
cionis lacrimas iam erumpit Idem in
moralibus libro ix Sicut contricio modera-
ta lacrimas exprimit sic inmoderata
subducit Idem luctu suo sancta ani-
ma pascitur cum ad superna gaudia subli-
mius sublevatur et mens lacrimis bap-
tizata deum in contemplacione clarius
intuetur Idem dicit nisi arcatu cul-
pe quo nos iniquitas ligauimus
in ordine dimittamus Perfecte flere non
possumus hoc quod in nobis lamentabi-
liter iam dolemus Idem Quo uberius
culpa defletur eo altior cognicio ue-
ritatis attingitur quia ad uidendum intimi
luminis pallida dudum consciencia mens
baptizata lacrimis renouatur Idem Ge-
nus uirtutis compunctionis que supra
de compunctione Idem in Registro Illa

que conspectus delicta fletu dele(re) non
debito in conspectu dei veniam obtinere
quia nullus peccatorum veniam absque lacrimis de
sperat ille qui peccatores redimere luctos
venit Idem in pastorali Duas pus
in aqua lutosa se involvunt qui post
fletus contricionis mentis mundiciam
subtrahit et iterum post primas munda
tam amicam sordidam peius faciat
Idem ibidem Qui admissa plangit
nec tamen deserit tanto graviori cul
pe se ingerit subiecit quanto et ipsam
quam flendo potuit impetrare veniam
iam contempsit Idem super Ezech(ielem) Mala
que nos egisse meminimus fletibus
puniamus ut pro lamenta presentis pre
maneamus ad gaudia mentis ne si affligi
puniendo modo nolumus postea sine
fine penalia sentiamus Idem ibid(em)
Quolibet peccator commisit et conpunctus
et querere super deprecacione Aug(ustinus) in
sermone dici in monte Tres sunt peccatorum
differencie scilicet in corde in facto in
consuetudine Sunt ergo triplici mor
bo triplici remedio subvenitur scilicet
contricione confessione satisfactione
Idem in libro de penitencia Contricio est dolor
remittens peccata Idem ibidem Non est
considerandum tantum quid peccator fecit
sed pocius quem offendit quam bonus
quam benignus quam benignus quam
pius et propicius est ille qui nos sua
dulcissima pietate creavit et ab ipso
initio nostro ad sanctum baptisma perduxit
et ut filios educavit ad quorum gau
dium et consolacionem celum et terram
creavit quibus etiam angelos in au
xilium et servicium misit propter quos etiam
antiquum inimicum fortiter debellavit
propter quos et crudelissime pati sus
tinuit filium eius unicum dominum nostrum Ihesum
Christum Talem ergo ac tam patrem et dominum

offendere qui tam misericorditer dignatur
nobiscum conversari hoc quam crudele
et quam impium est Idem Non vult deus
sacrificium trucidati pecoris sed contriti
cordis Idem in libro de pe(nitencia) et habetur in
decretis de pe(nitencia) di(stinctio) iii(a) Recte penitens
quasdam sordes post purificationem contra
xit baptismatis oportet ut abluat
saltem lacrimis mentis sed satis est
dummodo cum dolore mentis oculi cor
poris non declarant Et sciat se crudelem
palude durus qui deflet dampna
corporis vel anime mortem et dolorem
peccati vel anime mortem in lacrimis non
ostendit Ubi enim dolor finitur deficit
de penitencia ubi vero finitur penitencia nil
nichil relinquitur de venia Quo ergo pe
nitet semper doleat et de dolore gau
deat et se non semper doluisse do
leat et dolorem si potest lacrimis ostendat
Idem in libro de ymagine Contricio est
quando cor ex consideracione malorum suorum
intimo dolore tangitur et movetur Idem
in libro de meditacione Si non sum dig
nus oculos ad celum orando levare
certe non sum dignus eos vel sal
tem peccando plorare Idem in confess(ionibus)
Da michi domine in hoc exilio pa
nem doloris et lacrimarum quem cupio
super omnem copiam deliciarum Idem
ibidem Est prima contricio et amari
tudines mentis mee continuus dolor
insaciabilis terror mentis mee Idem
in libro confess(ionum) Amore tui amoris dulc
facio istud recolens vias meas ne
quissimas in amaritudine recogita
tionis mee ut tu domine dulcescas
michi dulcedo non fallax sed secura
colligens me a dispersione in qua frus
tratim discissus sum dum ab uno
te aversus in multa evanui Idem
in libro de pe(nitencia) Cum se bene cognoscit

sicut semper peccavit ita semper ploravit
ineffabili vita sua que est temptacio super
terram Idem ibidem Nunquam dominus
aliquem sanavit quem non omnino vel
totaliter liberavit totum enim hominem
dominus in sabbato sanum fecit quia corpus
ab infirmitate et animam ab omni pec-
cati contagione mundavit per hoc pe-
nitentem debere simul cum omni contri-
cione dolere Idem aut contritum dolores
cruciabunt penitentem mitam mea
aut eternum cruciatus reparabunt pu
mendam animam meam plura quere
supra de compunctione Item supra de con-
fessione Item infra de penitencia Item
in libro de ubris dominum Bene ut tabu-
la et tunde pectus et tundendo cor-
rectus esto ne videaris non constanter
tundere sed pavimentum mutare solidiorem
reddere non correctiorem plura quere
infra de lacrimis de satisfactione Am-
brosius super lucam Nemo diffidat nemo
veteres conscius delictorum premia divi-
na desperet novit deus mutare sentenciam
si tu noveris per veram contricionem
emendare maliciam Idem super Beati
immaculati Causa medicus emendare
contricionis est ut in quadam rede
at primitie spiritalis etatem que vi-
as erroris ignoravit Idem in libro de pe-
nitencia Facilius inveni qui veram
innocenciam servaverunt quam qui veram
contricionem de peccatis gesserunt Idem in
sermone Pater noster nobis est deus etc
que supra de compunctione plura quere in-
fra de lacrima De pena de satisfacti-
one Idem in simone Demum illa co-
ntricione etc quere supra de compunctione
Crisostomus libro de compunctione cordis primo
Non requirit amplius deus filiorum
pondus neque conclusi etc quere supra
de compunctione de lacrima de pena de
satisfactione Ieronimus ad rusticum mo-

chum Vide quanta sit contricionis
et fletuum magnitudo ut aquarum dilu-
vio comparetur quas qui habuit sta-
tim in illo complebitur illud et vitas ab-
manavit sibi etc ut sit iusticiam quam
servat et nunc et postea servavit ad salu-
tem Idem ad Celenciam Hanc nostro
cum possimus leve aliquid peccatum dicere
quere supra de confessione Ysidorus de su-
mmo bono libro 2o capitulo xii quatuor sunt
qualitates etc quere supra de compunctione
Idem in synonimis Contricio cordis
est humilitas generans cum lacrimis
de recordacione peccati et timore iudicii
Idem ibidem Timor est etc que supra
de compunctione Idem de summo bono libro
2o capitulo xv Iugiter flendum est in
quantum et post peracta securitate lugendum
ne dei secreto et iusto iudicio desperat
et perdendus iniquitate demonum relinqua-
tur nam venia quem deus deserit
hunc demones suscipiunt Idem ibidem
capitulo xvii Multi lacrimas indesinenter
fundunt et tamen peccare non desinunt
quere infra de pena Idem melius pe-
ius quam culpam agnoscere non de-
flere plura quere supra de compunctione
Item infra de lacrima De pena de sat-
isfactione Bernhardus libro primo de consideracione
ad eugenium papam Quid est cor durum
quere supra de compunctione Idem ibidem
libro iiiio Nam vel tam durum quod durio
ri non cedas Sicut enim clavus cla-
vum compellit ita sepe recordacio ar-
doris vehemencia extinguunt ardorem
luxurie Idem super Cantica Alta suspiria
testantur tristiciam cordis amorem Idem
ibidem Dies mei sicut umbra declina-
verunt et sine fructu pierunt et michi im-
possibile est ut revocem illos placeat
ergo tibi domine deus meus ut recogite

illos in amaritudine anime mee Idem
in sermone Equum indomitum flagel
la domat et animam peccatricem domat
contricio spiritus et assiduitas lacrimarum
Inordinabis ergo quod operibus tuis memo
rare novissima etc Idem Contricio cor
dis est humilitas mentis cum oriens
cum lacrimis de recordatione peccati et
horrore iudicii Idem imperet anime tue
qui nisi deum tibi insistere lava per sin
gulas noctes lectum tuum lacrimis tuis
stratum tuum rigare memento si compa
teris tibi ipsi si laboras ingemitu
penitencie primus enim hic gradus
vite est et sic adeo utique unam con
sequeris Idem in sermone Si non pla
gis plane non sentis anime tue vulnera
contricte lesione sed nec futura patrie
gaudia conspicis si non cotidie pos
tis ea cum lacrimis Idem de xii gra
dibus humilitatis Lacrimas invitas sibi
innotescere ac prior inlescere faciat nec
est ut cuncta sordescant et ipsa anima
vescant Idem de contemplacione Felices
lacrime etc quere infra de lacrima Idem
in sermone Cum ceperis dolere de peccatis
tristicia implebit cor tuum sed si per
severaveris tristicia tua vertetur in gau
dium plura quere infra de lacrimis
de pena de satisfactione Cassiodorus
super ps. xxx letus et lacrimis sic
abligat hominem peccato sed spiritus contri
bulatus est sacrificium quo peccata sol
vuntur Glo. super ps. xxx. Est quedam
contricio et confusio temporalis que
quidem est ad horam et prodest homini
talis perturbacio animi respicientis
peccata sua et ex respectione perhorrescentis
et ex horrore erubescentis et eru
bore contingentis Glo. apok. 2o Melius
est hic conteri et dolere et erubescere
coram paucis quam in futuro coram
toto mundo plura que infra de gemitu

de lacrima de pena de satisfactione Glo.
super illud ps. l. Sacrificium deo spiritus
contribulatus bene primus contritum
et post humiliatum quia non potest
humiliari nisi prius contritum contri
tum quidem per penitencie amaritudinem
et humiliatum cum timore de peccato per
humilitatem confitendo peccatum nec ex
cusando Ecce quantum condescendit in
fidelium paupertati Lex enim moysi pre
cepit adminus offerri par turturum
aut duos pullos columbarum sed gracia
christi adveniens tunc offerri deo postu
lat contritum cor facile consequitur
penitens pilos caprarum et pulverem
et cinerem quod si non potest sufficiat
ei cor contritum offerri deo suo ad mi
num habet quod satis est plura quere
infra de lacrima de pena de satisfactione
Glo. super illud ps. Contricio et infe
licitas in viis eorum et viam pacis
non cognoverunt. Contricio quantum ad se
infelicitas eo quod aliis nocent in viis
id est in operibus eorum malis hec autem
contricio et infelicitas est eis cohor
quia viam pacis id est christum et eius e
vangelium cognoscere noluerunt vi
am autem pacis non cognoverunt
quia non est timor dei in oculis
eorum deum enim non timent qui
vilium eius contempserunt Idem ibidem
Contricio et infelicitas in viis eorum
est contricio penitencium ut ibi Cor
contritum et humiliatum deus non
despicies Est contricio peccatorum ut
ibi Que est ista que ascendit per
desertum sicut virgula fumi ex aro
matibus mirre et thuris et univer
si pulveris pigmentarii pulverem enim
ibi contricio peccatorum et humilitatis signifi
catur Est enim contricio malorum
ut ibi duplici contricione contere eos
domine deus meus Idem ibidem Electos

seculares huic mundo dediti conte
runt et conturbantur turbis et so
licitudinibus inter prosperis et adversis
saepe tranquillitate nequaquam perfrui
possunt Idem ibidem glo super illud
ps Contricio et infelicitas in viis e
orum et cetera Recte autem impleri super prec
scripture locus vita secularium ma
lorum mari conturbatur quia diu
procellosis actionum motibus concu
tiuntur alieni a vere quiete et sta
bilitate disiunguntur quo circa bene
per prophetam dicitur Impii que requiescere
possunt mens ipsi super silentem et qui
etum et tuente deum simones me
os diterrenis autem mentibus tan
to longius spiritus sanctus fugit quanto
apud has quietem non invenit hinc
est ergo quod de quibusdam pravis tam
dictis deus Contricio et infelicitas
in viis eorum et cetera a qua nimirum contur
acione perturbacionis nos deus revo
cat dicens Venite ad me omnes qui
laboratis et onerati estis et ego re
ficiam vos tollite iugum meum
super vos et discite a me quia mitis
sum et humilis corde et invenietis
requiem animabus vestris nichil enim
in hac vita laboriosius quam ter
renis estuare desideriis et nichil
in hoc mundo quietius quam huius
mundi nichil appetere

De conturbacione Glo super illud
ps Anima mea turbata est valde Anima mea
conturbata est Memor ero
tui et cetera Est conturbacio gracie sine
pene penalis sicut ibi Anima mea
turbata est valde hec conturbacio
bona est quia sanat tali conturba
cione fit dolor penitentis sicut dolor
parturientis Est etiam conturbacio
pene penalis de qua sequitur peni

tens et hec est triplex Aut enim est
ex suggestione dyaboli aut ex sugges
tione carnis aut ex persecucione mundi
quia sicut mundus premit corpus
inficit dyabolus quocumque modo fiat
ipsa conturbacio tamen ab ipso homine
fit qui conturbacioni consentit plura
quere supra de adversitatibus et pres
suris Item supra de afflictionibus
et flagellis Item infra de tribulacioni
bus

De conversis Greg super Ezech Nul
lus qui ad bonum propositum co
nversus et adhuc teneritudine viner
sus est compellitur de superat quia
frumentum ab herba incipit ut gra
num fiat Idem in registro quisquis
divina inspiracione compunctus secu
laribus relictis actionibus ad divinum con
verti festinat cum omni caritate sus
cipiendus est et blandis per omnia
consolacionibus refovendus ut in
ea quam elegit deo inspirante con
versacione modis omnibus perseverare de
lectetur Idem in xxiiii mor super Iob
In conversacionis inchoacione inveniunt
blandimenta dulcedinis qua conso
lentur in medio quoque tempore temptacio
num certamina que animos exercitant
ad extremum vero perfectionis plenitu
dinis que confirment Unde et ipsa
hebrea plebs arrazo inter primos ac
cepit blandimenta signorum postremus
autem cuncta temptacionibus in he
remo exercetur postremum vero pro
bata interra promissionis virtutis
plenitudine confirmatur Quod divina dis
pensacione actum est ne amaritudine
temptacionum territi redirent ad quod
evaserunt unde scriptum est Non edu
xit primam et cetera Conversus ergo quietis
pacem perfruitur quia post augmenta
dulcedine tanto iam tollerabilius

temptacionum certamina sustinet quibus
in deo alacrius cognoverit quod amet
Unde et petrus primus claritate trans-
figuracionis domini contemplatur et post-
ea ab ancilla temptari permittitur ut per
temptacionem factus sibi cognitus conformita-
te constitutus ad id flendo et amando
curreret quod indixisset Idem in moralibus
Compunctorum vita bonis moribus ma-
lis quoque permixta sunt quia nova iam
vita per intencionem agitur et vetus
adhuc consuetudine retinetur Et
Gregorius super illud Math. iiii° Cum ieiuna-
vit usque in finem etc. Consueverunt ini-
cia compunctorum in principio compunctionis
esse ferventes sed in medio et in fine
remissi Due autem utilitates sequuntur
primus fructificacionem et postea thales-
terum plura que infra dicemus
Ysid. de summo bono li° 2° ca° viii In-
choantibus compunctis premium promit-
titur sed perseverantibus datur Math. x°
Qui perseveraverit etc. Tunc enim placet
deo nostra compunctio quando bonum quod incho-
amus perseveranter complemus Idem
ibidem Triplex titulus describitur compun-
cionis scilicet conversi profectus primus scilicet
corrigendi a malo Secundus faciendi bo-
num Tercius consequendi boni operis
premium Ibidem idem ca° viii Bimodum
est genus compunctionis ad dominum incho-
antibus cum dulcedine meditacionis
cum labore et perfectionis cum requie
Sed tamen plerosque incipiunt quidam in-
cipiunt compuncta cum dulcedine quidam
vero cum temptacionum amaritudine pri-
us enim lacrimis purganda sunt
vicia que gessimus et tunc munda-
ta mentis acie id quod querimus con-
templemur ut dum antea flendo pec-
catorum talium detergitur maculis cor-
dis oculis super celestia libere videant
Non enim poterit quisquam ad contem-

placionem dei proficere nisi primus se
studuerit bonis actibus exercere Idem
ibidem Primordia compunctorum blan-
dis refovenda sunt modis ne si
cum asperitate incipiant conterriti
ad priores lapsus recurrant Dum
enim compunctum sine lenitate erudie-
ris compassione quem corrigere volunt
Idem Compunctus quisque ab opere prius
corrigendus est postea vero a cogita-
cione ut ante refrenet pravum ac-
tum deinde appetitum Idem Primo
necesse est cum compuncto timore conver-
ti ad deum ut metu futurorum penarum
carnales illecebre deuincant deinde
de timore post posito ad amorem
vite eterne transire Notandum est enim hoc
compuncto ut post timorem consur-
gere debeat ad amorem dei quia filius
ne semper sub timore iaceat quasi
servus tunc ad amorem vere compunc-
tionis credimus si deum verum ut
patrem diligimus quem prius ut
te servuli quasi dominum formidabamus
Idem Cum vita compuncto adhuc
pristine vite compunctione habet
Idem Compunctus quisque districtiore iam vi-
ta cor esse cepit caveat de acceptis
constitutis virtutibus ne gravius per
vanam gloriam corruat quam pri-
us per lapsum viciorum iacebat Idem
Multos remissa compunctio in pris-
tinos reducit errores ac vivendi
tempora resolvit horum exempla quis-
quis compunctus devitat ne dum timo-
rem dei abiecerit rursus in
dampnis criminibus immergatur Idem
ibidem ca° ix Tunc magis compuncta
vi se quisque impulsu viciorum agnos-
cit dum ad cognicionem et sanctitatem
dei magis accedit viciaque et
peccata ante compunctionem homines quasi
pacem cum homine habent sed quia

pigritiam compelluntur tunc acriore la
bore constringunt et fiunt inimici
claustro quo peccare posse credi-
derant. Fiunt etiam blanda claustro
que prius peccati fuerant adipiscendi. Idem
ibidem. Multos aut conflictus dei
fugiens deseruit ad deum conversus et de
recordatione preteritorum peccatorum multi
qui post etiam conversionem volentes
motus blandimentis aliorum qui sustinent
peccatorum quod tamen ad dampnacionem
non tollerunt sed adiuti et probati
ut salvet semper habeant pro devin-
cenda pigricia hostium cum resistit
dum tamen non consenciat. Idem
ibidem. Utile est claustro dei servo
post conversionem temptari quatenus
a torpore negligentie sollicitudinibus vici-
is ad virtutes excitatus per exercitium pera-
vet meliora. Idem ibidem ca. x. Re
pulsa intermissione ubi otiosa
et vanas cogitationes non cognoscit
ut esse noxias que si a torpore men-
tis evigilaverit ea que levia putavit
confestim quasi horrida et atrocia
pertimescit. Idem ibidem. Nuper conver-
si nequaquam debent in curis actioni-
bus occupari quibus si voluerint
implicari statim quasi arbustula
plantata et nec dum radice per
fixa conterentur pereunt et arescunt.
Idem ibidem. Valet etiam interdum
conversis pro salute anime mutatio
loci plerumque etiam dum mutatur
locus mutatur et mentis affectus.
Congruum enim est corporali cel
li ubi quisque prius illecebris deservivit
nam locus ubi prave quisque vixit
hoc frequenter in aspectu mentis oppo-
nit quod semper sibi cogitavit vel
gessit. Idem libro 3° ca. xxi. Arguit
illorum torpor et pigricia qui dedi-
cavere volentes et mundo renunci-
ant et curas proprias appetunt

sed dum propinquorum utilitatibus atten-
dunt a dei servicio et timore proximi
se separant. Nunc enim spiritualis ad
deum conversus ita prodesse debet sue
propinquitati ut ipse non declinet ul-
lateris a proposito spirituali. Idem multi
conversorum et monachorum amore paren-
tum suorum non solum terrenis curis
sed etiam forensibus iurgiis involuntur
et pro suorum temporali salute proprias
suas animas perdiderunt. Ordinata
ergo debet esse districtio dum inter-
dum negatur parenti quod prestat
extraneo ut nemo in hiis non pie-
tatis officium prohiberi sed carnalitatis
affectum pariter denegari. Idem ibidem
ca.lo xxii. Multis argumentis insidi-
atur malignus conversis qui secu-
lo renunciant ut utrorum se eius amori
subsequat grauiusque illos ferit
quos post conversionem contemptus secu-
li ad amorem mundi persona iam redu-
cit. Idem ca.lo xvii. Nunc propria conversi-
onem sanctitatis pretendit ut ipse qui
quod aliis etiam proficit ille non dispi-
ciatur postquam sed pietatis amore sectator
constituit qua non propterea neque proximo
sed pro seculi vanitate et proprio hono-
re curiis propter laborem portare stu-
det. Bern. Solet inter primordia conver-
sionis acrius impingere temptatio pro-
ve consuetudinis ita ut vix possit
sustinere ignita iacula dyaboli. Idem
in sermone epyphanie. Nimirum convenien-
tis in principio conversionis nulla vir-
tus magis necessaria est quam simplicitatis
humilitas et gravitas verecunda. Idem
exposito reditus que via conversorum quan-
to arctior quanto molestior incedentis in
ingressu tanto lacior atque iocundior
invenitur in progressu tanto securior
tanto securior in egressu plena quoque
infra denominis. Item infra de religi

are Glosa super quarto in perfecta conversione ... est ubi cum cupiditate vero car-
nalis quoque vincuntur concupiscentia pla-
cere vestra de religione

De circumspectione addiscenda Augustinus ad
Marcellinum de baptismo parvulorum
libro primo Circumspectos deus adiuvat a-
versos autem deserit sed ut convertantur
adiuvat ipse nos adiuvat Iuste enim
agere vel iusticie preceptum quod omnino per-
fecte impleri non possumus nisi invenien-
do ad peccandum aut non iuvando
adeo Sicut enim oculus corporis non
iuvatur a luce ut abscedens luce clau-
sus vel aversus discedat ut autem
videat iuvatur a luce Ita deus qui
lux est hominis interioris adiuvat nos-
tre mentis obtutum ut non secundum nostram
sed secundum eius iusticiam boni quid
operemur Si autem aversi ab illo
sumus est et tunc secundum carnem sapi-
mus concupiscentie carnis ad illicita
consentimus Circumspectos ergo deus ad-
iuvat aversos autem deserit sed etiam
et ut convertantur adiuvat ipse nos ad-
iuvat quod certe oculis corporis lux
ista corporea non facit Idem ibidem
Adiutor ergo noster dicitur deus nec
tamen iuvari potest adeo nisi qui
etiam aliquid sponte conatur quia
non sicut in lapidibus insensatis
deus noster salutem operatur in no-
bis Idem in libro bonorum questionum
Abhoc mundo salubrius monemur a-
versi qui perfecto corporeus est et sen-
sibilis et addiscimus monemur tota nostra
alacritate converti ad deum quod est in-
tentionem que intellectu et interiori mente
capitur que semper manet que non
habet ymaginem falsi sicut mundus
iste fallax Idem in libro soliloquiorum
Deus a quo averti cadere est et quem
converti resurgere est in quo manere con-
sistere est Idem Deus a quo conver-

non est inquid recedere renunciare
est in quo habitare vivere est Idem
eunt et fugiant ut non videant
te videant Iterum convertantur ergo
et querant te quia non sicut ipsi
deseruerunt creatorem suum ita tu de-
seruisti creaturam tuam Idem dicas
omnia bona est si bona est ergo
cito fac bonum est cito accipe malum
est longum accipe longum enim nos
fecit malum longam enim malam
non vis habere vitam et vitam ma-
lam vis habere longam colligas eum
non vis habere malas et vitam vis
malam Idem super primam epistolam Canonicam
Iohannis vis audire consilium si vis
adeo fugere fuge ad ipsum et te ad
ipsum convertere fuge confitendo non
abscondendo latendo latere enim non potes
sed confitendo converti potes Idem
super illud Iohannis VI Domine ad quem
ibimus Si vis me recedere a te domine
da michi alium te adque convertam
me ut a te fugiam ad te aliaquem
non recedam a te Ambrosius super Lucam
Unusquisque conversionem suam sive que
supra de angelis Idem in libro de y-
saac Convertamur adeum et fugi-
amus in patriam verissima illic
enim nobis patria est et ille
pater in quo creati sumus Sed que
est ista conversio sive fuga interna
currunt non utique pedibus corporis
isti enim quoque currunt a te in quin-
cti et inquam fugiunt et de solo ad
solum transeunt sed nec navibus fu-
giamus aut curribus sive equis
qui obligantur et cadunt ergo con-
vertamur et fugiamus et curramus
animo scilicet oculis et pedibus interioribus
id est mentis donec perveniamus et
comprehendamus Idem super beati in
maculati De ove perdita vero in me
virtute centesima cetere animus au

sectur quia plus est amicis suos et prius se revocasse et ad deum convertisse quam ipse vocaverit ipsam nescisse Iuventutis enim viciis annos et pravitates cum de fervens concupiscencias et cupiditatum atque emendasse et ad deum convertisse non solum est perfecte virtutis sed etiam amplius gracie est celestis Idem in libro de bono mortis Comitemur ad te et sequimur te domine ihesu sed ut comitemur et sequamur accersi quia sine te nullus comitatur et sequitur aut ascendit Tu es enim via veritas atque vita ergo vivifica quia vita confirma quia veritas suscipe tuos quia via pande nobis id bonum Et quere supra de ascensu spirituali Bernhardus in libro de spiritu cordis Inhoc est omnis difficultas ut primos aditus conversionis aggrediamur in ipso enim conversionis ingressu stat inimicus et hostis ille antiquus minis et terroribus ignem spirans et hastam vibrans et spatam gestaturus et volentes ad deum ire et a peccatis converti cum omni qua potest atrocitate depellit Ciprianus Carthaginensis in epistola Nunc ergo tergiversemus, Christus convertamur ad ipsum hunc habeamus tunc teneamus hunc sequamur itineris ducem lucis principem salutis mediatorem Basilius in epistola Toto corde convertens si omnes affecciones cordis tui ad deum duxeris Tu deum diligis si deum metuis si secundum deum letaris si secundum deum tristis eris Idem Ego dico omnes ignorare deum qui nolunt converti ad deum neque possunt diabolo ab aliud revertuntur converti nisi quia gravem et severum ymaginantur eum qui prius est durus et implacabilem eum qui mitior est ferum et terribilem eum qui clemens et

amabilis est Sed profecto mentitur iniquitas sibi formans ydolum pro eo quod ipse non est Idem super Cant. Quam pauci post te domine ihesu volunt ire cum nemo sit qui ad te nolit pervenire scientibus illud cunctis quia delectaciones sunt in dextera tua usque in finem propterea te volunt omnes frui sed non ad te converti nec te volunt imitari cum regnare cupiunt sed non compati Idem Clamat Christus ego reficio clamat mundus ego deficio Clamat caro ego inficio Clamat dyabolus ego interficio ad aliquem ergo ex illis converte te et sequaris Plura quere supra de conversis Augustinus super Io. Si quis vult venire post me abneget se Denegat semet ipsum qui priorem vitam suam malam bona conversione velut mutat Idem super libro Retractationum Propter singulos qui convertuntur ad deum festum agitur in curia celesti Agit namque festum Christus dominus qui pro salute mea sanguinem suum fudit cum viderit prodesse quod humiliavit semet ipsum factus obediens usque ad mortem Agit festum etiam spiritus sanctus cum hiis qui convertuntur videt templa sibi munda parari letantur et angeli ad quorum societatem et gaudia conversi perveniunt et accedunt De conversione bona quere supra de celo Item infra de sancta Et bona De conversione Christi quere infra de Christo De conversionis latronis vide quere infra de latrone

De conversatione dei Bernhardus in libro mortis super Iob Illos quippe ymitus et quere supra de adversitatibus et pressuris Idem in tercio libro moral. duobus modis in hac vita visitat homines deus Et quere supra de afflictionibus et flagellis Idem super psalmum quemquam Et quere supra

Idem in 9° moral. Dum quis de
percussione dei murmurat. Idem ipsa
asperitas divine correctionis augeat sit
limus ignem cum tribulationibus deus
admonet ut in nobis maiorem rubigi
nem consumat. Aug. in li. de catha
[illegible] Sicut aurum igne etc. Quere
supra de afflictionibus. Idem. Delicio
sus deus iter asperis facit ne dum
delectentur in via obliviscantur eorum
que sunt in patria. Idem in li° pastoral.
Dum xpianus ad xpi passiones
attendat illum sine ullo peccato atten
dat qui non recipit corporaliter at
tendat scripturam dicente Flagellat
omnem filium quem recipit. Aut ergo
pateat se flagellari aut non querat
recipi. Flagellat inquam omnem filium
quem recipit. Et tu dicis exceptus
ero si exceptus es a passione flagel
lorum exceptus es a numero filiorum. Pror
sus flagellat omnem filium et etiam
unicum unicus cum ille de substan
tia patris natus equalis patri in forma
verbum per quod facta sunt omnia non
habebat culpam unde flagellaretur
et tamen ad hoc carne indutus est ut
sine flagello non esset. Qui ergo fla
gellat filium unicum sine peccato na
tum an putas relinquit sine flagello
filium adoptatum. Noli ergo semper
nere corripientem et hortantem terre
rem et consolantem promittentem et sa
nantem quod infirmum erat. Idem
in epistola ad marcellinum. Purpura et aurea
ta tecta mortalia felices res humanas
putant. Cum tectorum splendor atten
ditur et labes non attenditur animarum
cum theatrorum moles construuntur et ef
fodiuntur fundamenta virtutum. Cum
gloria est effusionis insania et opera
misericordie deridentur cum de his que di
vitibus ministrantur histriones et neces
saria non habent pauperes. Hec et huiusmodi si deus
pelle permittit tunc gravius in

dignatur. Hec si impunita dimittet
tunc punit infestius. Tamen cum
deus cernit subsidia maiorum et co
piosas libidines in opes reddit te
inordinate adversatur. Idem ad eundem
de baptismo parvulorum li° 2°. Nulla in
dicta nulla correctio nullum dei fla
gellum deberetur nisi peccato concepto illo
qui in flagella patris est ut corripe
retur divina [illegible] similitudine sine peccatis ut
esset servus servorum et sacerdos in
terpellans pro suis qui etiam sancti
esse non mendaciter dicunt Dimit
te nobis debita nostra. Plura quere
supra de adversitatibus et pressuris.
Item supra de afflictionibus et
flagellis. Item infra de temptatio
nibus. De tribulationibus. Item. Greg.
Aug. Ambros. Epo. Ieron. Ysid.
Bernard.

De correctione. Hominis bona. Gre
gorius in moral. et habetur in de
creto parte prima di. xlv. Erga cor
rigendos plus agit benivolentia quam
severitas plus cohortatio quam commi
natio plus caritas quam potestas. Si
nemo unum sine reprehensione vivat.
Idem in moral li° xxiii super illud Job
xxxiii Audi ergo Job eloquia mea
etc. quere infra de predicationibus
bonis. Idem super illud Job xvi. Con
solatores onerosi estis etc. Cavendum
est solicite ne tempore luctus incre
patio fiat ne qui leniri desiderat
dolorem augeat. Idem in xxiii moral.
Sunt arrogantes etc. quere infra de
correptione mala. Idem in xx° li° moral.
et habetur in decret. xlv. di. Disciplina sine
misericordia multum destituitur si una sine
altera teneatur. Debet ergo in pre
latis et iuste consolans misericordia et
pie seviens disciplina. Idem super
illud ps. Virga tua et baculus tuus etc.
Virga enim percutimur et baculo sustentamur.
Si ergo est districtio virge que fer

at assit et consolacio blanda que
sustentet sit itaque amor sed non emol
liens sit vigor sed non exasperans
sit zelus non inmoderata seviens
sit pietas sed non plus quam expediat
parcens ut dum se in arte regiminis
iusticia clemencia que permiscent eos qui
preest corda subditorum et terrendo demul
ceat et tamen ad terroris reverenciam
demulcendo constringant Idem in
registro Ipsa vite dulcedo etc. quere
infra de iusticia et ira Idem in mor.
Plurimorum mala qui corrigere non va
let taceat si vero loquendo corrigi
possunt tunc silencium consensum
ille pertimescat et si ea que tacet
tolleret non tamen in animo vivus
doloris occultet Idem Sicut incon
tumacia persistentibus severos nos
esse convenit sic humiliatis et penite
tibus non debemus locum venie
denegare Idem super 2o Reg. xxv.
Aliquando melius corrigimus iratos
si ab eis in ipsa commocione ire paulu
lum declinamus perturbati enim qui
quid agant aut quod audiant
ignorant sed cum ad semet ipsos redi
erint tanto libencius exhortacionis
verba suscipiunt quanto se tranquillius
toleratos sentiunt Idem necesse est ut qui
furentes compescere conantur non
se inferiores erigant sed quidquid est
tranquillitatis et mansuetudinis os
tendant Idem in pastoral. Ipsa pau
li vite etc. quere infra de ira et
tristicia Idem in mor. li. xxiii pr.
illud Audi ergo iob infra de predi
catoribus bonis Idem super Ezech.
Tanta debet esse districtio correcto
ris quere infra de districtione Idem
ibidem Is qui prius est fervente dum
per increpacionem corripit quasi qui non
senciat ebrio plagas imponit furo
re ebrio quidquid rectum dicat perversum

videtur Idem Pacientem non erigit qui
status sui altitudine pre compassione
non flectit Idem in omelia Vera ius
ticia compassionem habet falsa vero
dedignacionem Idem Nunc de aperta infir
mitate reprehendimus super est ut de oc
culte fortitudinis estimacione vereamur
Idem in Registro Dum unus corri
pitur plurimi non emendantur et me
lius est ut pro multorum salvacione
unus condempnetur quam per unius
licenciam multi periclitentur Idem ibi
dem Cum in subiectis pravum non cor
rigitur in eos qui preesunt sua retor
quentur vicia Idem in mor. Mundus qui
pe debet a viciis esse qui preesunt
sua retorquentur Idem in mor. Mun
dus quippe debet animus esse qui
curat aliena vicia corrigere ita ut
terrena non cogitet ut desideriis
infimis non incumbat quatinus tan
to perspicacius aliis fugienda vi
deat quanto hec per scienciam et vi
tam verius declinat quia nequaquam
quam pure maculam in alio membro
considerat oculus quem pulvis gra
vat et superiectas sordes tergere non
valet manus que lutum tenet Ieronimus
Ut possis alios constanti fron
te monere te prius emenda te pri
us ipse rege Idem ibidem Prelatus
ad subditos se taliter debet habere
ut videns timeri et iratus possit a
mari ne nimia leticia vilem vel inmo
derata severitas reddat odiosum. prela
quere infra de prelatis Item de zelo bo
no Bernardus nazarenus Non oportet
illos qui preesunt vi vel necessitate con
stringere eos subditos sed racione et
vite exemplis persuadere quia omne
quod extorquetur abominatur pro eo
quod tyrannicum videtur vel presumere quod
potest Valet enim quidquid violenter
attrahitur ad usum perstium reddere sicut

sicut novelle arboris si quis incautu
men inclinet velata virgam in id
quod fuerat redit quod autem ex proposito
fit et ex voluntate tam legittimum
quam certum est validissimus in vincu
lis proprie voluntatis affectum unde
et rege gregem voluntarie et non
ex necessitate ad hebreos scribens apostolus
papit Idem Chrisostomus tenori mansue
tudine tempera ipse nimias multa enim
ex benignitate magis quam ex rigore
correcta sunt Idem Simile malum
est et nimia sine correctione et cor
rectio sine venia Commodissimum autem
ex utroque temperamentum est et lenitas
cum austeritate et libertas cum verecun
dia ita tamen ut alterum ab altero non
impediatur sed alterum oriatur ex al
tero Idem in apologetico Oportet
non nulla preterire ut videntes tamquam
non vidisse et audientes tamquam non
audisse videamur Sicut dominum etiam invas
ti demus aliquibus non victi et
aliquos contempnere non contempnentes
de aliquibus desperare non desperantes
Idem sicut non una medicine species
quere infra capitulo proximo Augustinus in libro
de conflictu viciorum et virtutum liber
tas improbarum iuste videt Nec ta
cenda sunt mala proximi nec conse
ntienda quere supra de conflictu Idem
bonus zelus et quere infra de ira bona
Idem libro 2o de civitate capitulo 2o Nec tre
pidus et tepidus ero ad proferendum
sententiam meam in qua magis amabo
corrigi et instrui et rectius quam te
nebo morderi a prauitatis conviciatore
eum suscipit oculum columbinum pul
cherrima et modestissima caritas Ve
ren autem non timuit vel vitat cas
tissima humilitas vel retundit solidis
sima veritas magis optabo a quo
libet reprehendi quam sine aberrante

sive ab adulante laudari Nullus
enim reprehensor formidandus ama
tori veritatis Et enim aut inimicus
reprehensurus est aut amicus Si
ergo inimicus insultat ferendus
aut amicus si errat docendus si
si docet audiendus est laudatorum
aut et errans confirmat errorem
emendabit ergo me iustus in misericordia
et arguet oleum autem peccatoris non
impinguabit caput meum Idem ad
Vincentium donatistam et habetur in decretis
v. q. v. et xxiii. q. iii. Non omnis
qui parcit amicus est nec omnis qui
verberat inimicus melius est cum
severitate diligere quam cum lenitate de
cipere Idem et qui freneticum ligat
et qui litargicum excitat ambobus
molestus est sed tamen ambos quos
amat Idem ibidem Novus aliquem
fuerunt autem diris pectoribus palmitis
spargere et aliquem pastorem flagello
ad gregem errantia pectora revocare
Idem ad eundem et habetur in decretis
xxiii. q. Si quis inimicum suum periculo
sis febribus freneticum factum cur
rere videt in preceps nonne tunc
potius malum pro malo redderet si sic
eum abire permitteret quam si corrigendum
curandum que ligaret et tamen ei tunc
molestissimus et adversissimus videretur
quod utilissimus et misericordissimus ex
titisset sed salute salute recepta tan
to uberius ei gratias ageret quanto
minus sibi pepercisse sensisset Idem ibidem
Quod id circo negligenda est medi
cina quia non nullorum insanabilis est
pestilencia Idem ibidem Nimis sunt
inquieti qui per ordinatas adeo potesta
tes cohiberi atque corrigi non videntur
Idem ad Ianuarium non aliter quod
scriptum est Corripiet me iustus in misericordia

et increpabit me oleum autem pec-
catoris etc. nisi quia magis amat
obiurgator sanatiuus quam adula-
tor ungens caput. Idem ad eundem
Ego si medicinalem correptionem
suscepero non dolebo melius enim
tumor capitis dolet dum curatur quam
dum ei parcitur et non sanatur. Hoc
enim est quod acute vidit ille qui
dixit illic utiliores esse plerumque inimi-
cos iurgantes quam amicos iurga-
re metuentes. Illi enim dum rixantur
quandoque dicunt quedam vera que corrigi-
mus isti vero minorem quam oportet exhibent
iustitie libertatem dum amicitie timent
exasperare dulcedinem. Idem ad Ieronimum
de eo quod scriptum est Cum totam legem
suauiter et eleganter dictum esse uariet
vis quere supra de consideratione. Idem
ad eundem. Ego amicitiam amicissimas
reprehensiones tuas gratissime ac-
cipiam etiam si reprehendi non me-
ruit quod recte defendi potest. Ego
si medicinalem ut supra. Idem eidem. Ce-
des autem si michi ex corde errorem
meum quem forte inveneris in dictis
vel scriptis meis nam si ea in me repre-
hendes que reprehendenda non sunt te
pocius ledes quam me quod absit
a moribus tuis sanctis et proposito sancto tuo
potest enim esse ut tibi videatur ali-
ud quam veritas habeat dum tamen aliud
a te non fiat quam quod caritas habet.
Idem in fine eiusdem epistole. Cum falso
quoddam a maledicto fingitur aut
animo non creditur aut certa integra
salute sola fama vexatur. Idem con-
tra epistolam fundamenti. Nunc ergo sunt
eligere et optare meliora et ad uestram
correctionem aditum habemus non in
contencione et emulacione et persecucion-
ibus sed mansuete consolando beniuo-
le exhortando leniter disputando. Idem
et habetur in decretis xxiii. q. v.

desit. Nunc plectendo nunc ignoscendo
hoc solum bene agitur ut vita hominum
corrigatur. Idem in enchiridion. Qui
emendat verbere in quem potestas datur
et cohercet aliqua disciplina et tamen
peccatum eius quo ab illo lesus aut of-
fensus est dimittit ex corde vel orat
ut ei dimittatur non solum in eo quod
dimittit vel orat verum etiam in eo quod
corripit et aliqua pena emendato-
ria plectit elemosinam dat. Multa
enim bona prestantur inuitis quando eorum
consulitur utilitati non voluntati et
habetur in decretis di. xlv. Idem in ser-
[illegible] currentem non corripiunt etc. quere
infra de correctione remissa vel corri-
gendi negligencia. Idem in epistola para-
tus sum ab omnibus corrigi et emendari et
illum amicum meum estimo cuius lin-
gue lauacro maculas anime mee co-
ram districto iudice tergo. Idem in
libro de correptione et gracia. Corripiantur
a prepositis suis subditi correptionibus
utique de caritate procedentibus pro
culparum diuersitate quia etiam ipsa que
dampnacio nominatur quam facit
episcopale iudicium qua pena in ecclesia nulla
maior esse potest si deus voluerit in
correctione saluberrima cedere atque pro-
ficere potest. Idem super Matheum. Quod fra-
trem tuum corripis quia doles quod peccauit
in te si amore tuo id facias nichil facis
si vero amore illius facis optime facis.
Plura quere infra de correctione mala.
Item infra titulo proximo. Ambrosius super
Lucam. Plus proficit amica correctio
quam accusacio turbulenta. Illa enim
pudorem incutit sed ista indignacionem
facit. Solent enim blandicijs quique
detineri qui non possunt arte regi
unde nec admonicio sit aspera nec ob-
iurgacio contumeliosa. Idem. Fugienda est
lenitas cum seueritate et paciencia est

contrariumque temperamentum ut subditi nec
asperitate nimia conculcentur neque le-
nitate nimia resolvantur. Hoc nimi-
rum signavit illa tabernaculi federis
archa in qua cum tabulis et virga sunt
et manna quia in sacri rectoris pecto-
re si est virga correctionis sit et ma-
na dulcissime pietatis. Idem in sermone
Predicatio sacerdotis in plebe salvandis
est correctio sed contestatio iudicandis.
Contestamur enim illis ante iudicium quod
illis manet in illo iudicio sustinendum
ut tunc omni excusatione semota et rei
sint de peccatis et obnoxii de contemptu.
Idem non semper osculatur filium pater
sed aliquando castigat / castigatur autem
qui diligitur sua tunc enim pietas
correctio habet enim et amor plagas
suas que dulciores sunt cum amarius
inferuntur. Dulcior enim est religiosa
castigatio quam blanda remissio. Idem
aliquando cum sint nimis subditi mo-
leste ferunt cum asperioribus argu-
untur. Dicunt enim gravius imperato-
ribus paciencior esse debet. Audi ergo
optime clare tu in sacerdote esse corrigis
patiam et in te non corrigis disciplina
neptes quia michi salutis tempus argu-
ere aliquid periculosissimum est sed tibi turpissima
peccare turpissimum est. Idem Iudeum
rogandum michi tradere basilicam. Videte
michi fas est tradere nec tibi fas est
accipere. Imperator nec opus pedit. Audi
domum privati hominis nullo potes
iure violare et domum dei existimas
auferendam. Sed allegatur imperatori
omnia licere ipsius enim sunt univer-
sa. Respondeo noli te gravare imperator
ut putes te in illa que dei sunt
imperiale ius habere noli te extollere sed si
vis diutius imperare esto deo sub-
iectus esse. Idem valentiniano im-

pater bonus intra ecclesiam est non
supra ecclesiam bonus enim imperator que-
rit auxilium ecclesie non refutat. Idem
li. 1o de officiis. Ferunt gentiles illud
archite tharentini philosophi dictum ad vil-
licum suum. O te infelicem quantum
te nunc afflixerem si non iratus
essem. Idem ad theodosium imperatorem
Neque imperiale est libertatem dicendi
negare neque sacerdotale est quod
sacerdos sentiat non dicere. hoc enim
inter est malos et bonos principes
quia boni libertatem amant sed im-
probi servitutem. Nichil autem in sacerdote
tam periculosum apud deum tam
turpe apud homines quam quod sentit
ut non libere denunciare arguere
et increpare. Clemencie ergo tue
debet displicere silencium sacerdotis
et placere libertas arguendi. Nam
silencii mei periculo involveris sed liber-
tatis bono iuvaris. Malo ergo im-
portuniorem quam utiliorem aut tur-
piorem indices. Plura quere infra
li. o primo. Item infra de zelo de ius-
ticia et ira. Ieronimus super Ecclesiasten. Ne-
mo audet accusare vel arguere ma-
iores si enim peccaverint non creditur
et si convicti fuerint non puniuntur.
Idem ille iuste corripit et punit
qui non habet quod ipse ipso pu-
niatur et ille iustus reprehensor est
qui non habet quod ipse reprehen-
datur. Hic autem inter homines solus
Christus est. Idem vicia filiorum patri-
bus imputantur. Hely namque sacer-
dos licet bonus esset tamen sem-
ipsum supinus cecidit quia filios
non correxit quia tepide correxit
et remisse. Idem in epistola Si me vis
corrigi delinquentem aperte increpa
tum ne mordeas in occulto. Idem

et dicitur in decret. di. xlv. Vinea est
ista ira que ex ira de correctione vel
inpassibili. Idem contra Jouinianum. Plato
cum adiuisset sum sui delictum vehe
mencius ne arsisset veritas ne vindic
te modum excederet alteri vindictam casti
gacionis arbitrium delegavit. Gregorius super
Math. Sicut ira iusta non est ira
sed amoris diligencia ita iusta percus
sio non est percussio sed correctio. Idem
ibidem. Huius correpcio similis est
ceteris temptacionibus. Sicut enim
omnis temptacio fideles quidem ma
gis edificant infideles autem am
plius destruunt atque necant sic et om
nis increpacio discipline religiosum
quidem hominem et timentem deum me
liorem facit irreligiosum autem contur
bat ut ad deterius ire compellat. Idem
malos qui monet offendit et iniur
rit odium qui redarguit famosos in
nocencie inimicos adversa fit simp
licitas. Nam virtus est contraria
viciis sed adversa sacrilegis est sanctitas
inimica est castitas impudicis cor
ruptis integritas est pena luxuri
osis est adversa frugalitas crude
libus semper est dura misericordia impiis pie
tas non ferenda hoc probat eciam ca
num dicit dicebat iohannes herodi
non licet tibi habere uxorem philip
pi fratris tui. Ecce unde iohannes
offendit eum unde herodes furi
ens qualem consecutus sit impio pro
pietate mercedem. Solus est autem
dei timor qui nocentes corrigit sic
ut timidos protectum tribuit faculta
tem. Idem super Johem. Mansuetu
do et lenitas non semper lenitas
est utilis sed quandoque per crissione opus
est in gravior stimulo ita oportet
maxime cum desides sunt et grossi
discipulos. Idem super Math. vii. Nich

Nichil difficilius quam illi corri
gere qui bona facit et tamen diligit
malum contemplaciens bonum. Idem
melius est odium propter correctionem
et propter deum quam amicicia propter
deum cum eciam propter ipsum ama
mur debitores dei sumus sed tamen
odio propter ipsum hominis debitorem
deum nobis facimus. Idem de summo
bono li. 3o ca. 32o. Plerique hoc ipsum
quod cum caritate corripiuntur ad inimi
ciam contumelie trahunt unde con
tingit ut eo deteriores fiant unde
obediendo emendari debuerant. Ius
ti vero quamquam salubriter accipiunt quod
eis de suis excessibus arguuntur. Idem
Cum delinquentem quere ex ira de cor
reccione mala. Idem non debet alie
na vicia corrigere qui adhuc viciorum
cogitacionibus implicatur. Idem sic
peccatorem corrumpit arguendo et in ipso
iniquitatem sic commisum non co
aptam ne putatur. Idem Qui fra
ternam vult corrigere ac sanare infir
mitate talem se prestare studeat fra
trum utilitati ut eum corrigere cupi
at humiliter admoneat hoc faciens
cum passione quam omnis periculi ne
forte et ipse subiciatur temptacioni.
Idem c. xlv. Qui blandis verbis casti
gatus non corrigitur acrius necesse
est ut arguatur cum dolore enim sunt
abscidenda que leviter sanari non
possunt. Idem ca. xlv. Non omnibus
una eadem est quere ex ira cap. 10 per
primo. Bern. super Cant. Non est co
temnenda ista increpacio que vin
na pacis est et cordis sanctitas et ad
animam vita dei. Idem in sermone. Re
ius fratres mei ira placet nemo
peccata dissimulet cum videret ordine
decipere et inimici disciplinam. Est enim

consentire silere cum possis et de
beas arguere. Et stimus quia similis
pena facientes et consentientes
astringat. Idem in li. 2. de considera
cione. Impunitas ausum parit aucy
concessum impunitas incuriae suboles
est et insolencie mater et transgres
sionum initium. Idem dicitur prelati
patres et matres subditorum nos esse
debere non dominos studete magis
amari quam timeri et si quando severita
te opus est paterna sit non tyrann
nica. Matres ergo fovendo sed patres
corripiendo vos exhibete. Nec pre
terea eris in sententia nec vehemens in
vindicta non ad corrigendis venia
sior non imperandis severior non
pusillanimis in expectandis pla
que infra capitulo proximo. Item infra
de correctione mala De corrigendi
negligentia sive de correctione re
missa. Item infra de prelatis bonis
De zelo bono Petrus apostolus in epistola
ad Clementem. Si te nulla ex parte
vigorem iusticie odio habuerit
ex hoc quod non ledaris quia propter
adimplendum amorem tibi conciliabunt
dei et ideo fuge magis et refuge
ne laudes abiungas et ne apes
sive agentibus diligans. Synod
icus parva xiii. q. 1. Ferro sunt ab
scindenda vulnera que fomenta non
senciunt. Leo papa Narbonensi episcopo
Odio habeantur peccata non homines
corripiantur tumidi sed tollerentur infir
mi et quod severe castigare necesse
est non ita sevientis plectatur animo
sed medentis. Plura quere infra ca.
proximo. Sydonius. Subditis tuis
magis prodesse studeas quam placere.
Idem. Severis patribus comparandus
est qui innocens filiorum non tam
cogitat nota quam commoda. Idem in
adversis constans in prosperis modestus
in dubiis fidus in sermone communis

incontubernio equalis sed innam sit
esto precellens. Rabanus. Increpa ut
index remitte ut frater si fuerit
non subditus tuus egritudinem aspe
re. Seneca in li. de moribus. Remis
sius imperanti facilius paretur. Idem
ibidem. Homo castigatus reverentiam
exhibet castiganti asperitatis autem
nimie increpatio nec emendacionem
recipit nec salutem. Est autem austeritas
inde recta. Petrus 1a. di. Idem in
li. de amicitia. Amarorum est frequenter
amonere. Idem. Amicos secreto amo
ne. Idem in li. de moribus vel virtutibus.
Admone libenter reprehende pacienter
alienorum morum neque curiosus sis
nec acribus reprehensor neque cum
exprobracione correptor. Tu ut
admonicionem tuam hilaritate since
ra preveniat. Idem. Severior esto in
dicio quam sermone vita quam vultu.
Tullius in li. de amicicia. Monendi
sepius sunt amici et obiurgandi
sicut et ut et admonicio accipienda
et obiurgacio et nimia caveat
sed nescio quomodo verum est quod in an
dria familiaris meus ait terren
cius obsequium amicos veritas odium
parit molesta est enim veritas si quidem
ex ea nascitur odium quod est vene
num amicitie maxima autem in eo
culpa est qui et veritatem aspernatur
et in fraude et malicia obsequio
impellitur. Cuius autem aures clau
se sunt veritati ut ab amico verum
audire nequeat huius profecto sa
lus desperanda monere et moneri
ergo proprium est amicitie vere et al
terum libere facere non aspere alterum
vero patienter ferre. Idem. Obiurgacioni
semper aliquid admisce blandicie.
Zelum de deo tuo habe non contra
homines. Idem. Benignissime contra peccatores
tantos ingenium summe et tunc nos

ipsi ea frequenter quotiens que cul
pamus Idem in oracione pro ipso hor
te moneo quod quantum a terrena tur
pitudine abes tanta a verborum scurrili
tate te sic longas deinde non ea in al
terum dicas que cum tibi falso sint
erubescitis Idem undique fulciendi sunt
qui ruunt et erigendi sunt qui cadunt
et sanandi sunt vulnerati non novo
vulnere transfigendi Jeronimus in thean
ton Ut quid aliena curas que ad te
non pertinent Ludet homo nugis suum
et ideo nichil humani alienum puta
bo plura quere infra ca° proximo
Item infra de judicibus de judicio
de iusticia et iniuria Socrates Qui pote
state sibi data multorum culpam pur
gare debet iustum est ut qui delic
ta corrigit ipse eadem non admittat
vitat ergo quod vindicat Idem Stul
tum est ut quis velit aliis imperare
cum sibimet imperare non posset
De correctionis equitate Greg°
in registro Ita nos in ea que
deum offenderint et ad iracundiam
provocant districtos ac sollicitos exhi
bere ut ad aliorum emendacionem et vin
dicta culpabilem et innocentem falsa
opinio non affligat Idem manifes
ta peccata non sunt occulta purgan
da correctione sed palam sunt argu
endi qui palam nocent ut dum a
perta abiurgacione sanantur hii qui e
os imitando deliquerant corrigantur
Idem Cum increpare delinquentes
noluerit eas procul dubio pastor oc
cidit hac ergo consideracione compul
sus vel nolens locutus sum eo quod
anima mea virtute aut te cupio sal
vari aut de tua morte me eripi
et eruari Idem Sicut obstinati
non debemus esse humiles ita dis
tricti debemus esse supplices Idem Sic

perseveranti culpe iure debetur vindic
ta sic resipiscentibus est venia con
cedenda Idem Sicut in hiis qui per
ignoranciam malefecerunt culpa est
aliquatenus tolleranda sic in hiis
qui non metuunt sciendo peccare z
fortiter insequenda Idem Sicut abici
enda est peticio cum racio est contra
ria sic in hiis que bene desiderant
effectum non convenit denegare
Idem Sicut laudabile discrecionis
est reverenciam et honorem debitum pri
oribus exhibere ita rectitudinis et di
lectionis est si qua in eos indigent
correctione nulla dissimulacione post
ponere ne totum quod absit inficiat cor
pus putrescere si languor non fuerit
curatus in capite Idem Sicut cetera
res proprias amittere non debet Idem
sicut ab aliis nostra requirimus ita sin
gulis quoque sua iura servare non de
bemus Idem Iusticie de rectus ordo
persuadet ut qui sua a suis successori
bus desiderat mandata servare prede
cessoris quoque sui procul dubio volun
tate custodiat et statuta Idem bo
ni te dulcem patrem te senciant cor
rectorem in quo quidem correctione
talem ordinem nobis observandum ut
sollicite personam diligas et vicia perse
quaris ne si aliter agere fortasse volue
ris transeat correctio in crudelitatem
et perdas quod desideras emendare
Idem in registro Ubi senior iuniori
bus exemplum prebet ad interitum
ibi districta increpacione feriendus
est Idem Verecundie mentis querere in
fra de correctione reverencia Idem sup
Ezech Tanta quippe debet esse dis
crecio correctionis et quere infra
de discrecione Item ibidem Is qui pre
est Item ibidem Cum non malicia Idem
in more maiori procedat sicut honore

sic et crimine et que maior sequitur
culpa illi maior esse imputatur Vin-
dicta que post primam esse creditur
fructuosa Idem manifesta excessus
canonica semper moderatione puni-
endi vel parcendi sunt ut una et ea-
dem res et presentibus correctio sit et
esse possit regula futurorum Idem
Vinaciens contra ecclesiasticam quod
gestum dicitur disciplinam ne nos ad
eum culpa redarguat ex dissimula-
cione incorrectum hoc relinquere
non audemus Idem Iuramentum con-
tra cautelas actum contra ... et humane
equitati procul dubio ... et ri-
gori Idem in pastorali Subiectorum
uicia quedam sunt dissimulanda sed quia
dissimulantur indicanda quedam etiam
aperte cognita mature sunt tolle-
randa quedam vero subtiliter et occulte
sunt perscrutanda quedam etiam sunt
leniter arguenda quedam autem sunt ve-
hementer increpanda Idem in moralibus
Maiora cum ... et tarde sunt creden-
da cum audiuntur et citius et acius
puniendo dum veraciter agnoscuntur
Idem Superiores et maiores cum
pro disciplinam aliorum feruunt sic et
aliorum infirmitate debent ...
ut etiam ad peccatum nouerint ocu-
los reuocare plura quere supra
capitulo proximo Item infra capitulo pro-
ximo et sequenti Item infra de iusti-
tia et ira Idem in registro Ne-
mo potest illos corrigere quos ex
ira vel odio non valet videre Idem
ibidem Ira si semel mente posside-
re ceperit iustum esse reputat etiam
illud quod crudeliter facit Idem ibi-
dem Ira cum delinquencium culpas
corrigendo persequitur non debet men-
ti corrigentis precedere quasi domina
sed post tergum quasi
ancilla sue domine famulari Idem in dya-
logis Tanto metuenda est ira quan-
to cordibus illorum illa prius est que
ad se ad inferendum ulcionem quacumque
valuit inualidius non est Idem
in moralibus Ira corrigentis semper plus
exigit in vindicta quam accepit
de iniuria Idem in pastorali Exas-
peratus rector cum subditorum me-
tas se plus quam debuit percussisse
consideret apud se semper ad primam
recurrat ut per lamenta veniam in
conspectu veri iudicis obtineat ex
eo etiam quod pro studio zeli peccat Idem
ibidem Iuuenes plerosque senectus
ad monitionis ad profectum dirigit
senes autem ad opera meliora deprecatio
blanda ... Gregorius Nazazenus in
apologetico Sicut non una medi-
cine species omnibus adhibetur ita
nec idem sermo correptionis conuenit
diuersis non enim idem senem conuenit
ac iuuenem neque pauperi ac diviti leto
quoque et tristibus Quamuis enim
ex eisdem omnes consistamus ele-
mentis tamen unumquodque corpus
est proprium temperamentum et ideo diuer-
sis diuersa conueniunt sic etiam ani-
mas nostras diuersus ac varie com-
positus sermo turbabit et cruciat in
testes horum illi ipsi qui passi sunt
et experti quod alius quidem sermo
solus emendat alios autem exempla
commitunt plura quere infra capitulo
proximo Augustinus de ciuitate dei ...
est incorrepcione animi equitas
quam corporis sanitas Idem in libro
de baptismo paruulorum Veritate ma-
nente quod viciosum quod prauum
quod falsum in vno quoque sunt in-
venimus corrigamus emendemus
aut si non possumus detestantes dam-
natum quia intelligimus Idem omnis dis-
ciplina exerceatur sed iudicium non pre-
cipitet Idem in eodem Hoc autem instru-

est ut tunc mala hominum reprehendamus
querimus in illis dei bona reprimamus
apprehendimus Idem de ciuitate dei
pertinet admonentis officium non solum
nemini malum inferre verum etiam
apperiens alios prohibere ut etiam peccatum
corrigere et punire ut ipse qui plectitur
corrigatur correctionis experimento
et alii terreantur exemplo Idem de
doctrina christiana Quid locis et temporibus
conueniat et personis diligenter
attendendum est ne temere flagitia
reprehendamus Idem bonus zelus et
quere infra de ira bona Crisostomus super
Iohannem Sicut quis dines fuit in operibus
fuit non personas attendamus
sed rei seriem prosternitem Idem super
Matheum Sicut vernali flatu laxantur
arbores ad folia et ad fructus sic
iustis et equis correptionibus exercitatur
anima ad virtutes et sicut
autumpnali flatu perdunt arbores suos
fructus sic anima dimis et inordinatis
correptionibus deducitur ad contemptum
unde sicut qui fortiter
premit ubera ad eliciendum lac exprimit
butirum sed qui vehementer emungit
elicit sanguinem plura quere supra
capitulo proximo Ysidorus de summo bono libro
3º capitulo 43 Non omnibus una eadem
que doctrina est adhibenda sed pro
qualitate morum diuersa sit exhortatio
magistrorum nam quosdam
increpacio dura alios autem exhortatio
corrigit magis blanda Idem
Cum blando verbo quere supra capitulo
proximo Item infra de indurabus de
platis de iusticia et ira Bernhardus
in epistola Si quis superbo fuit in
prelato dyaboli sibi mentem assumens
nunquam seminare et pacem velle turbare
reperitur sicut ille discordie
semper est amator et auctor ita vigi

de tempore remedio eidem tamquam obmittimus
eo quod possunt quo intime
pesti Idem Malum si compenses
tuum reputabitur tibi ad gloriam si a
lienum ad iusticiam Idem Inholus est
ut peccat unus quem unitas plura quere
supra capitulo proximo Glosa super Matheum
xviº et Luce xviiº Raro et non sine
magna necessitate sunt obiurgaciones
adhibende nec umquam nisi propter
amorem dei et proximi remota prius
abomillo trabe odii et rancoris Glosa
super Matheum Ita peccat qui videt fratrem
peccare et non corrigit sicut
qui penitenti non indulget Glosa
Exo xxx Si irrogata fuerint et in
correctione necessaria est discrecio ne
qui corrigere debet cadat vel in
desperacionem aut in odium mittat Glosa
Luce vi super illud ypocrita eice
primum et quere infra de correctione
remissa Glosa Gallatas vº Nichil ad
magis corrigentes sic inclinat sicut
proprii periculi consideracio Glosa Gallatas
sicut fratris sumus immunes et Anima nostra
vult se arguit curantem ideo vobis
inimicus videor iuste vos reprehendens
Glosa ad Thimotheum vº Aduersus
presbiterum et noli et plura quere infra
de platis Seneca in libro primo de clemencia
tam omnibus ignoscere quam nulli
crudelitas est sed modum tenere debemus
et quia difficile est nunc
nunc medium temperantiam ideo imparatem
humaniorem preponderet liberaciorem
vertere Idem magnanimum proprium
est placidum esse et tranquillum et
iniurias atque offensas despicere
muliebre autem est litigare et
morani ne sue gere Idem in libro
de quatuor virtutibus Grato honestum
esse et magnum vindicte genus
ignoscere Idem alteri semper ignoscito
tibi non numquam Idem optimum est pro

ignosce tamquam si tu ipse cottidie
peccas Idem Res magne clementie
est indulgendo potius peccata quam
vindicando corrigere plura quere B
c° primo et sequenti de iusticia
Tull' li° 2° de officiis Iudicis est semper
in causis verum sequi non verba Idem
li° tercio de officiis Nec contra rem pu
blicam nec contra iusiurandum ac fi
dem amici vir bonus faciet eciam
si iudex fuit de ipso amicis deponit
enim personam amici cum iudicis
induitur officio sed tantum dabit ami
cicie ut amici causam velit esse
veram et ut moderate litis tempus
accommodet quo id leges admittunt
Cum autem iurando sibi dicenda sit
meminerit se deum testem adhibere
Idem in oratione sua pro [illegible] in
epistula Nemo tam facinorosus
inventus est in vita ut vel suis
iudicium sui committetur qua suppli
ciis addicetur Idem eodem Nemo
umquam tam crudelis fuit in aliquo
ut prohibeat eum aut sibi mereri
aut actis suppliciare Idem li° primo
de officiis Omnis animadversio et casti
gatio debet contumelia vacare
nec ad eius qui punit vel castigat
aliquem sed ad rei publice utilitatem
referri Cavendum est eciam ne maior
sit pena quam culpa et ideo prohiben
da est ira maxime in puniendo Num
quam enim qui iratus accedit ad pun
iendum tenebit mediocritatem que
est inter nimium et parum Qui go
rei publice presunt legum similes
esse debent que quidem leges ad pu
niendum non iracundia sed equita
te ducuntur Valerius li° vi° Zaleucus
cum eius filius adulterio dampnatus
utroque oculo carere deberet ac tota
civitas in honore patris aliquamdiu

repugnavit ad ultimum victus precibus
populi ne lex a se condita violaretur
et ne populum offendere videretur suo prius
oculo eruto deinde filii utrique usum
videndi reliquit et postius compertum
ut et iure iusticia et misericordia [illegible]
demonstraret Helynandus li° xi Cam
bises adeo severus fuit iusticia cor
rigenda ut quendam iniustum iudicem
excoriari fecit et super sellam iudi
ciariam cute eius superposita filium iu
dicis illius in iudicem surrogare fecit
et sedere super sellam cute patris co
opertam ut timeret iniuste iudicare
ne simile correctionis iudicium pa
teretur plura quere infra de iudici
bus et prelatis

De correctione mala Gregorius in
pastorali Correpti mens re
pente ad odium prodit si hanc in
moderata reprehensio plus quam de
buit infestavit Idem plerumque con
tingit ut dum culpa subditorum cum
increpacione nimia corripitur corda
delinquencium in desperatione subita depri
muntur Idem in moralibus Furentem
qui per increpacionem corripit quasi qui
non senciat ebrio plagas ponit
qui eas non senciat Idem Iusto
timendum ne derisor cum corripitur
contumelias inferat sed ne tractus
ad odium peior fiat Idem Iusto ti
mendum ne derisor cum corripitur
contumelias inferat sed ne tractus
ad odium peior fiat Idem Dum semper
appetunt increpare et numquam sci
re plerumque multa increpando
mentiuntur Idem in xxxiii moral'
Sunt arrogantes hoc proprium ut plus
arguere appetant quam consolari
Idem in omelia 10 super Ezech Quidam
mali dum corripiunt quere infra
c° proximo Item Sepe pravi que

supra ca° proximo que supra de correctione
Idem Vere qui impietate sunt que
supra plura quere infra capitulo proximo
Item infra de prelatis malis de predi-
catoribus malis Aug. in epistola ad Rom.
Obsecro te per mansuetudinem Christi ut
si lesi te dimittas michi nec me vicis-
sim ledendo malum pro malo reddas
ledis autem me si michi tacueris er-
rorem meum quem forte inveneris
in factis vel dictis meis Nam si ea i-
ne reprehendis que reprehendenda
non sunt te ledis magis quam me quod
absit a moribus tuis studiis et proposito
sancto tuo ut hoc facias Potest enim
tibi fieri ut tibi aliud videatur quam
veritas habeat dum tamen aliud a te
non fiat quam quod caritas habeat et que
supra de correctione bona Idem Iudex
Dum falsum quidam et ut supra idem in
regula Quando vitatis discipline et
ut supra Idem super Math. Quando pec-
tum corripis et quere supra de cor-
rectione bona Idem super Evangelium
Nemo audet que supra de correctione
bona Ysid. de summo bono Qui delin-
quentem superbo vel odioso corripit eos
non emendat illum sed punit proximus
et cibit Idem non debet aliorum vicia
corripere et que supra de correctione bo-
na Rich. super Can. Sustinuit corpus opera
redarguentis quorum onera refugitis
temeritate cum obiurgat virum de pre-
lio vel agro redeunte mulier que do-
mi sedet

De correctione remissa vel correc-
tionis neglecta Greg. in Regis-
tro Idem in omelia designavit dicens
et ... una culpa de proximus prostratus
est quia una faciente negligencia
ad meum eruditus et correctus non
est tamen insubiectis parum ad corrigendum

in eos qui possunt sua retorquet Idem
qui emendare potest et negligit par-
ticipem se procul dubio delicti constituit
Idem Satis grave est si ille contingat
sive primam actionem refugiunt unde
discipline decet prodire censura Idem
cum senture unde ecclesia qui ad resecan-
da que corrigi debent vicia non oc-
currit licetur videtur. di. lxxxiii. Idem
in moralibus Zeli namque quia Hely non ha-
buit motum contra se superne ultionis
implacabiliter concitavit Idem Pleraque
dissoluta remissio quam mansuetudo
sive pietas iudicatur et dum plus quam
decet delinquentibus tempus aliter parcit
ad eterna supplicia crudeliter reservant
Idem super Ezech. xo Sicut mali demum
comparuerunt qui locuntur vel faciunt mala
sic non numquam boni demum comparuerunt
quia reticent bona non corrigentes
mala Illius utrumque culpa est pro... age
sed istis recta reticet In hoc ergo cum
malis etiam boni simul dominum comparue-
runt quia cum boni perversa non incre-
pant ipsis malis per suum silentium per-
ficiendi mala licentia prestant Idem
ibidem omel. iii. Verecunde et enim men-
tes si quas fortasse culpas committunt
leniter arguende sunt quia si asperius
increpantur franguntur pocius quam
instruantur At contra mentes aspere
atque impudentes si leniter fuerint incre-
pate ad maiores culpas ipsa lenita-
te provocantur Idem eundem Quam
mala propria que habemus alienas quo-
que culpas nostris adicimus qui tot occi-
dimus quot ad mortem ire cottidie tepi-
di tacentes quoque videmus Idem in ma-
gne iniuria quere supra de correctione
bona plura quere infra de negligencia pre-
latorum Item infra de predicatione negli-
gentibus Aug. in sermone Qui cura-
tem non corrigit de negligencia in

no

C

dicitur qui uo pro peccato non orat depre
mit condempnat Idem et habetur in decr.
xxiiij q. v. Si ea de quibus deus ve
hementer offenditur inspexeris vel neglexeris dif
ferimus adversum diuinitatis pacientiam
prouocamus Idem in Regula et habetur
in decr. xi q. v. Magis nocentes
non estis si fratres vestros quos iudican
do corrigere potestis tacendo perire per
mittitis Si enim frater tuus vulnus
habet in corpore etc. Idem super Math. Cu
vulnus fratris tui contempnis tu cum
vides perire et negligis peior es ta
cendo quam ille peccando Idem in epistola
Sicut non est beneficencie adiuuando
efficere ut bonum quod manus est prestat
ita non est innocencie parcendo sine
re vel permittere ut in malum graui
us incidatur Idem est nichil est
infelicius felicitate peccancium qua pe
nalis nutritur impunitas et mala
voluntas velud hostis interior robo
ratur Idem de ciuitate dei Illud est
culpabile quod hii qui dissimulant viuunt
et malorum facta perhorrescunt peccatis
alienis que dedocere aut obiurgare
debent Idem patius sunt ab omnibus
corrigi etc. que supra de correctione Leo
Ambrosius super beati immaculati Hostis
suas cogitaciones callidus insidiatur in
sipit Idem plerique remissiores esse
nolunt correctores ut boni videantur
sed nichil simulatum aut fictum vere
virtutis esse certum est Idem li. primo de
offic. et habetur in decretis xxiii q. iii
Non inferenda sed inde pellenda in
iuria lex virtutis est qui enim non
repellit a socio iniuriam si potest tam est
in vicio quam ille qui facit Idem et habetur
in decretis di. plu. Hec est ista una
que venit bonitas unum peccare et omnes
in discrimine adducere potuit eum quod

uno peccatore plus totus sicut quod una
oue morbida grex inficitur vniuersus
Idem et habetur xxiiij q. iii Resecan
de sunt carnes putride et ouis sca
biosa de caulis est repellenda ne
tota domus ardeat tota massa cor
rumpatur totum corpus putrescat et
animalia pecora intereant Arrius enim in
alexandria una scintilla fuit sed
quia non statim oppressus est totum
orbem eius pestifera flamma depo
pulata est Idem super Ecclesiasticum Ne
mo corripere vel accusare audet ma
iores quere supra de correctione Bona
Bern. de consideracione Mira res satis
quod stupenda quod episcopi plures ad manum
habent quibus animas hominum credant
sed tamen suas committant facultates
ne inueniunt optimi scilicet estima
tores qui magnam de minimis puta
ant nulla de rebus maximis cura
gerunt sed cotidie liquido datur intel
ligi quod pacienter ferimus iacturam
christi quam nostram Idem de precepto et
uno parum est iustius cottidiana
dispensacio sed admodum raro tu
per sancte celebratur collacio de peccatis
plurimorum cadit enim asinus et asina
et est qui sublevet eam cadit periit
et moritur anima et non est qui re
putet sine tunc nec minor cum nec
minus assiduos senciamus defectus
Idem impunitas et correctio peccatorum
quere supra Idem impunitas ausum
parit ut supra Idem in sermone Ab qui
ad reumpprus agendum quere infra
de scandalo Innocencius tamen in de
cretis di. lxxxiii Error cui non re
sistitur approbatur et veritas cum
minime defensatur opprimitur Neglige
quippe cum possis perturbare peruersos
nichil est aliud quam fouere nec caret

scrupulo societatis occulte qui ma
nifesto facinori desinit obviare. Am
bros. Facilitas venie incentivum tri
buit delinquendi xxiij. q. iiij. Est
iniusta misericordia. Simile ff. de offic. pre
sidis l. observandum. extra de iuniore (?) tam
in decretali contra depositum. Et ita
iuxta canonicas sanctiones quedam
sunt culpe in quibus culpa est vela
re vindictam. Idem ibidem. Nichil
obedientia prodesse videtur humilibus si
contumacibus contemptus non obest.
Idem xxiij q. iij. Hec sit fides tua
quod non opem fert qui ad malum ad
vertit. Leo papa di. 86. Inferiorum cul
pe ordinum ad nullos magis referen
de sunt quam ad desides negligentesque
rectores qui multam sepe nutri
unt pestilentiam dum austeriorem ad
hibere dissimulant medicinam. Idem
Odio habeantur peccata et querere sunt
decoratione bona. Idem in decretis
di. lxxxiiij. Facientis proculdubio
culpam habet qui quod non potest
corrigere negligit emendare. Glossa super
Math. Ita peccat qui videt fratrem
peccare et tacet sicut qui penitenti
non indulget. Plura que infra de ne
gligentia prelatorum. Symachus papa
di. lxxxiii. Mortem languentibus
probatur inferre qui hanc cum po
test non excludit. Glossa j. Thimo. v. pro
illo verbo. Non communices peccatis alienis.
Communicat quis peccatis alienis si ea pal
pat et cum corrigere posset corrigere
negligit. Glossa super illud Luce vj. Ypo
crita eice primum trabem de oculo tuo
si que in aliis reprehendis te prius emenda.
Nam si in veritate arguens ut sal
vares prius te ipsum salvares tunc
potes alteri benivolencior esse quam
tibi. Qualiter ergo in oculis alienis

vides tam parva et intus magna
dissimulas. Si temetipsum magis dili
geris quam proximum quare ipsum punis
et tu temet prius non salvas. Si autem
te temetipsum contempnis manifestum
est quia non est pietatis quod alium vindi
cas et te contempnas sicut ydropicum
corripit cum tuus digitus tumet et que
sui ventris est immemor. Si ergo malum
est sua peccata non videre duplex malum
est alios iudicare. Non enim prohibet dominus
corrigere et arguere sed sua contempnentem
alios iudicare et hoc peccatum gravius
est trabe. Hylarius dicit vix invenit
aliquis absque vicio alienus quia unus
quisque sine incuria facilius aliena faci
le reprehendit et aliena graviter tol
lerando que sua sunt auctorem argue
di sine exemplo sue emendationis. Eze
chiel ibidem. Unus sacerdos si vult docere
populum doceat semetipsum et ideo dicit
ypocrita eice primum trabem de oculo tu
o et tunc perspicies ut educas festucam
de oculo fratris tui. Non est enim pe
ritus ydoneus doctor aliis mederi qui
non dum se ipsum sanavit. Unde Luce
iiij. dicit Medice cura te ipsum. Greg.
in pastorali. Ipse debet quisque colligere
qualiter aliene imbecillitatibus oporteat in
servire ne contra infirmitatem proximi
si ad increpationis noctem frequens rapi
piunt oblitus esse videatur. Plura
quere de negligencia.

De cordis puritate. Aug. li. de per
fectione iustitie. Distat inter mundo
corde et recto corde nam rectus cor
de in ea que ante sunt extenditur ea
que retro sunt obliviscens ut recto
cursu i. recta fide atque intentione per
veniat ubi habitat mundus corde. Quis
enim ascendet in montem domini aut quis
stabit in loco sancto eius. Innocens manibus

et mundo corde Esse quia rectus
et innocens corde Ascendet sed im-
mundus corde stabit plura quere infra
de mundicia Item infra de puritate Ide-
lex veritatis oritur de fonte pietatis
Bern. ad eugenium Cordis puritas in
duobus consistit scilicet in querenda gloria
dei et utilitate proximi ut in omnibus
actibus vel dictis suis nichil querat
homo suum sed tantum aut dei honorem aut
proximorum salutem aut utrumque Nec
enim pure valet quicunque vel dei vel
proximi lucra querere qui propria non
contempnit Ambros. li. de virginitate
Si non amas cordis puritatem non
gustabis dei suavitatem ubi enim puri-
tas ibi suavitas dei degustatur Idem
Perfectus candor puritatis mentem sub-
levat ad contemplandam pulcritudinem
maiestatis Iohannes ad helyodorum Fon-
tem vite non bibunt nisi qui cordis
puritate senciunt Beda in omel. Si de-
sideras iocunditate frui studeas cor-
dis firmitate puritate frui hic
et retribue ubi enim puritas lucet ibi
iocunditas demulcet Basilius in
exameron Casta consilia et altu
superiora et celestia desideria de fon-
te puritatis emanant Ibi vera pax
et verum gaudium in sola cordis purita-
te consistit Paschasius in simone
Redolemus deo si nostri cordis parie-
tis floret lilium puritatis rosa carita-
tis viola humilitatis malagranatum
sapie celestis hic enim fructus dul-
citer deo sapit flores hos flores
libenter colligit et suaviter odorat
Ysid. de summo bono li. 2o ca. xxiii
Nulla fuga potest homo preter cor suum
non potest a se quisquam recedere Idem
eiusdem ca. xxvi Corde male loquitur
qui interius cogitationes noxias

meditatur linguis male loquitur qui et cor-
de male cogitat et male refert co-
gitata Crisos. in li. 1o de compunctione
cordis Sola cordis est compunctio que
facit etc. quere supra de compunctione Plura
quere supra de contricione Item de
complacencie Bern. Primum est cor durum etc.
quere supra de compunctione Plura quere
supra infra de mundicia De cordis tran-
quillitate quere de conscientia bona
Item infra de quiete De cordis com-
punctione quere supra de compunctione
De contricione De cordis occupacione
quere infra de curis mundialibus Item
de occupacionibus De cordis mutabi-
litate quere infra de mutabilitate
Item supra de constancia vel insta-
bilitate

De cordis evagacione Interior
est custodia cordis que ser-
vat exterius ordinate membra cor-
poris ergo qui statum mentis per-
didit subsequitur eciam foras inconsta-
ciam inacionis fluit atque per exterio-
rem evagacionem ostendit quod nulla interius
radice constancie subsistat Idem in
mor. Dum cor nostrum in adipiscendis pro-
speris et in prosperis formidat ad-
versa huc illucque quasi quibusdam fluc-
tibus impellitur et vagatur ac per mo-
dos varios versa alternancium muta-
bilitate dispergitur Idem in registro
Si laudibus aliorum letamur et ali-
orum increpacionibus frangimur gloriam
nostram non in nobis sed in aliorum ore
ponimus Bern. in sermon. Dum cor
et cogitaciones suas in alienis la-
biis ponit modo magnum modo par-
vum modo nullum sunt sed adulacionum
linguis vel increpancium placitum vel
laudant Aug. in xi. li. confess. Quis
tenebit cor hominis et affliget illud
ut paululum stet et paululum rapiat
splendorem semper manentis eternitatis

Idem in 9° confess. Fecisti nos domine
ad te et inquietum est cor nostrum donec
requiescat in te Idem Soli°. de meditat.
Heu me tante infelicitatis tante
prediaciones dum cum hec retro sunt
obliviscens ad anteriora me extendere
volo subito nescio qua miseria me
retrahens ad vana et noxia conspicio
et corde concupisco Idem in epla. Ad eu-
stochium virginem De agmine columbarum
crebro separat accipiter unam quam
statim invadat et laceret ex cuius
cruore et carnibus saturetur et oves
morbide suum relinquunt gregem ut lu-
porum faucibus devorentur et dina fi-
lia iacob et soror patriarcharum eua-
gando constuprata fuit Idem sup
illud Gen. iiii° Egressus cayn a fa-
cie domini habitavit in terra quod in-
terpretatur fluctuacio quicunque cum ceciderit
recedit statim fluctibus seculi agi-
tatur et vagatur Idem cohibeat se
a ludis et spectaculis seculi qui perfecciam
vult consequi graciam remissionis pec-
catorum Nam si dyna se cohibuisset
et inter suos remansisset ab extraneo rap-
tore corrupta non fuisset pelagius
Dum frequenter egreditur et multi-
tudini admiscetur sue professionis
propositum obliviscitur et vulnera crebra cor-
dis suscipiet Bern. in li°. de xii. gradi-
bus Monachus cum sit negligens
quere infra de monachis malis
Idem nichil turpius etc Idem ibidem
Ex insolenti corporis motu vagus aie
morbus deprehenditur Seneca i epla
Frequens mutacio corporis instabi-
lem animum est coalescere ocio non
potest nisi desinat prospicere et erra-
re Idem ut animum possis continere primum
cordis et corporis tui fugam et eua-
gacione siste deinde plurima remedia
contraria proficient Idem ibidem primum
argumentum composite mentis existi-
mo posse consistere et secum morari
Idem non convalescit planta que sepe
transfertur nec aliquid tam utile est quod
in transitu prosit Idem avarior et am-
biciosior et luxuriosior redeo crudelior
et inhumanior redeo quia inter homines
Idem Nusquam est qui ubique est Idem
vitam in peregrinacionibus vagis agen-
tibus hoc evenit ut hospicia quidem
habeant multa set amicicias nullas
Idem epla. prima hoc tibi satis et quere
infra de solitudine plura que infra
desunt De Inconstans animi oculus
vagus instabilis pes Sunt homines
sine dextro michi nulla boni spes
De cordis quere supra de compunccione
Item sup. de contricione Item infra de
obstinacione De cordis cecitate quere
sup. de consciencia mala Item infra de ig-
norancia de invidia de ira De iudicio
temerario Item sup. de amore privato
De corporali creatura quere infra de
creatura De corporali fortitudine quere
infra de fortitudine De corporali pulcritu-
dine quere infra de pulcritudine et sup.
de carnalitate De corpore humano quere
infra de homine Item sup. de cura
cura Item de carne humana De corpo-
ris ornatu quere infra de ornatu et de
habitu. de muliere De corpore xpi quere
infra De eukaristia De corrupcione
quere sup. De creatore quere infra
de deo De creatura quere supra de an-
gelis de anima Item infra de deo et de
hominibus

De creatura corporali Aug. in li°. de fi-
de ad petrum presbyterum Creatura
ergo ista ita esse dicitur a deo non ut eo
de natura nata sit vel processerit
set ex illo ipsa dicitur quod ipsum auctorem
habet ut sit non ita ut ab illo nata
sit vel processerit set ab illo creata et
primum quidem ex nulla alia i. de nichilo ex
nichilo sicut celum et terra vel vim

ipsa tamen mundo creata materia primi
no corporalia iam creata materia per atque
proponite materia naturam sicut vir de li
mo terre mulier autem de viro vel ex
parentibus quilibet homo creatur vel ex
corpore sicut vel creante vel concedente vel
cooperante non autem gignente vel pro
ducente de se ipso Idem in libro de fide ad
Petrum Spiritus omnium animalium quibus non
est intellectus quia quod corpus de terra
quod de aquis originem ducunt tales dum
spiritus sunt qui dum in corporibus vivunt
animam quippe que tantum capax non est
cum carne sua et vivit et desinit vi
vere quia cum corpore initium non habuit
et nec etiam ipsa vivit Idem in libro xx
de civitate dei Pulcritudo et utilitas
creature corporalis que homini divina lar
gitate concessa est celi tamen in aere
lucendo in solis lumine splendido in
augmento lune atque defectu in varie
tate stellarum atque cursu Quid de tali
bus terra in nemorum floribus in fruc
tuum suavitatibus in pratorum rivulorum
que amenitatibus omnium que animalium voci
bus in organorum musicorum que cum
tus multis cantibus postremo in omnibus
celi terre maris que varietatibus et
utilitatibus Quid grata vicissitudo
diei noctis que alternantis aurarum que
quam blanda temperies Quid tanta ciborum
copia contra famem et quanta saporum
varietas contra fastidium nature
diffusa non cocorum arte que
sita et hec omnia miserorum sunt dap
natorum que ac dampnatorum solacia non
premia beatorum Quid ergo quantum vel qua
lia dabit illis deus quos predestinavit
ad vitam eternam si tot et tanta dat eis
quos predestinavit ad mortem Idem in libro de sep
tem gradibus anime et addit ibidem
dicens Cogitemus predictis beneficiis augent
amor secundum quod mundus iste sit parvulus
diligendus sed amor celestis patrie sit
videt Si tanta est istius pulcri quanta

erit domus pallatium et patria si ta
lia sunt que incolunt pauperes peregrini
in qualia sunt et erunt que possidet
filii Idem in vii de civitate dei Quid
igne flammante urgente vel lucente
pulcherrimus quid igne calefaciente
curante coquente utilius quamvis
eo nichil sit urentius molestius
plura quere infra de sole Idem libro xii
de civitate c° xxxiii Universas creaturas
et corporales et spirituales non quia sunt
ideo novit eas deus sed ideo sunt
quia novit Non enim nescivit que
fuerat creaturus quia ergo sci
vit creavit non quia creavit scivit
nec aliter scivit ea creata tamquam
creanda Idem libro 3° de libero arbitrio
ca° 22 de creatura si quid aliter quam
se res habet censemus divino adiuto
rem precognito precepto quo teneamur
nullum periculum est Non enim ad creaturam
iubemur tendere ut efficiamur beati sed ad
ipsum creatorem de quo si aliter quam opor
tet ac se res habet nobis persuadeatur
pernicioso errore decipimur Idem in eod.
Creaturas ergo deus etc quere infra
de deo Idem in libro de civitate Unumquodque
nascendo ad oculos nostros exeunt ex
occultis seminibus accipiunt primordia
progrediendi et debita magnitudinis
incrementa distinctionesque formarum ab
originalibus tamquam regulis sortiuntur
Idem in omelia de verbo super illud Iohannis
primo Omnia per ipsum facta sunt Attende
fabricam istam mundi unde que sunt
facta per verbum et tunc agnosces qua
le sit verbum Attende hec duo mundi
corpora celum et terram quis poterit
explicare verbis ornamentum celi quis
verbis explicet fecunditatem terre quis
digne potest collaudare vices temporum
aut quis digne collaudat seminum vir
tutes Idem in 2° libro de civitate per
subiectam ut sepe diximus creaturam

exhibentur hec omnia visibilia et
sensibilia ad significandum invisibilem atque
intelligibilem deum non solum patrem
sed et filium et spiritum sanctum. Idem in iiiº
de civitate dei. Quemadmodum crassissima
sive grossiora corpora et inferiora per sub
tiliora et potenciora quodam ordine re
guntur. Ita omnia corpora per spiritum vite
racionabilem spiritum et iustum et ille per
ipsum deum spiritum supremum ac sic universa
creatura per creatorem suum, ex quo et in
quo et per quem condita est et insti
tuta ac per hoc voluntas dei est et
prima et summa causa omnium temporalium
mocionum. Idem ibidem. Nichil ergo fit
visibiliter et sensibiliter quod non de in
visibili ac intelligibili in quantitate
quasi aula summi imperatoris aut iubeatur
aut permittatur secundum ineffabilem insti
ciam premiorum atque penarum graciarum
quoque et retribucionum in ista tocius
creature amplissima quadam ac im
mensa re publica. Idem in eodem. Om
nium vero que corporaliter visibiliter quasi nascuntur
occulta quedam semina in istis corpore
is mundi huius elementis latent. Crisostomus
li. 2º de compunccione cordis. Celum
depinxit celum variis astrorum choris
et thoreis ita ut nobis nocte ipso
die fieret gloriosiore et sompniorum
salubritas per quietem vires corporum re
paret quas labor diurnus absu
mit. Iterum hiemis frigoribus lar
giora spacia noctis posuit ut pro
lixior requies hominibus intra sua
tecta fieret et laboribus breviora spa
cia noctis posuit ut prolixior re
quies hominibus intra sua tecta fieret
et noctis remanent pars quod etiam
et hec tempora que ad regimen pertinet
tenebris obvolvit deus. Sicut enim
pie que matres cum natos suos pro
vocant ad quietem tunica vel mantello
solent faciem operire ut obscuratione
eis dei redditus sompnus per quietem
facilius inviteret ita deus deus in ea
quasi velamen quoddam per universum mundum
tenebras obducens humanum genus
ad silencium gratissime quietis invitat.
Quod si non ita tempus illud premium
inesset dominus deus ut sic est imperiorum
genus humanum negociis et curis ava
ricie intentum ut non solum subiec
tos sibi homines et iumenta sed etiam
semet ipsos laboribus superfluis con
sumeret et dissiparent tale nec
solum corporibus indulget sed etiam ani
mos ipsa necessitudo temporum resuscitat
et confortat. Dici non omnia ac solacia
tanta sunt ut dicere nemo sufficiat. Idem
in eodem. Et quid dicam de maris v
su et navigandi utilitate per qua pene
totum orbem notum et pervium et com
meabilem nobis facit ita ut unusquisque
quod apud se gignitur hoc ad proximos
suos deferat et quod sibi deest hoc apud
alios inveniet modico cum labore
et cum unusquisque pro apud semper
recipitem possideat tamen per navigan
di ministerium et adiutorium quasi tocius
mundi dominus una mensa nullo prohi
bente sumet quod ubique est. Ambrosius
in exameron. Bonum est mare quia
terras necessario suffulcit humore per venas
quasdam substancias terre siccitate
et ariditate humectantes et continen
tes subsidium est etiam in necessitatibus
et refugium in periculis gracia in volup
tatibus salubritas valitudinis con
iunctio separatorum compendium itineris ali
mentum sterilitatis exhoc enim pluvi
a tu effundit super terram. Idem in eo
dem. Nulla in medio aeris terram
esse dixerunt et male sua immobilem
permanere quia ex omni parte huic atque
inde pendeat quasi equa lance sus
pendat sed maiestas dei voluntatis
sue lege eam constrinxit ut super
instabile et inane stabilis permaneret

Et hec fidei simplicitas argumentis
omnibus antecellit et sicut terra in ma
ni suspendit ita et aqua Idem in li°
vi° Aliud michi mensuram querere terre
quam geometre v° lxxx milibus sta
diorum esse dixerunt libenter me fateor
nescire quod nescio ymo quam scire michi
proderit Idem in Exameron dicunt
philosophi motu orbium dulcem quendam sonum
et suavem reddi sed hunc non pervenire
ad terras ne homines capti suavita
tem huius soni propria negotia delinquerent
et sic omnia otiosa et inania remanerent
Aiunt etiam absurdisse aures incolas
propter consuetudinem concepti soni apu
typo vicinitatis sue sicut Nilus flumi
nis excelsissimis montibus se precipi
tans aures incolarum obstruxit Idem
dicit Basilius in Exameron Item Am
brosius in Exameron de opere tercie diei
Sine spinis antea rosa vernabat post
peccatum non spina sepe sit gratia floris ta
quam humane speculum preferens vite sub
tiles cum liceat o homo aut splendo
re nativitatis nobilis aut fulgore vir
tutis semper tamen spina proxima est ut
spinas iungimus nec prolixa gratia
manet semper ergo inferiora et infirma
tua considera Ysid' de summo bono li° i°
c. viii° Cuncta que sunt et facta sic
una valde sunt sed consuetudine vilue
runt Idem ibidem Materies quoniam for
matus est mundus origine non tempore
precessit res omnes ex se factas sicut
sonus cantaturum prior est cum sonus
tantum causa suavitatis cantilene ad
sonum vocis non sonus pertinet ad qua
litatem ac per hoc utrumque simul sunt
Idem ibidem Aliud est aliquid fieri pos
se aliud fieri necesse est fieri cum necesse
est quod deus in naturis inserit ut fieret
fieri aut posse est quod contra communem
cursum rebus indidit creator naturarum
ut quis faceret quod vellet sibi soli reser

vavit Idem ca° xvii Quedam in rebus
temporalia sunt quedam perpetua quedam
non sempiterna Temporalia sunt quibus
inest ortus et obitus Perpetua non
sunt quibus est ortus nec finis
id est Idem in c° iii Tempus non
ad eas que sub celo sunt non eum
angelis accedunt tempora vel prece
dunt sed nobis qui sub celo in sum
in hoc mundo temporali Idem in capitulo
x° Si vadas per singulas habens pre
cium quedam rem deinde sed tercius cor
poris ingeris foeditate sic et universi
tate creature si vermiculum in univer
natura malum dixeris universe cre
ature iniuriam facis videt enim deus
cuncta que fecit et erant valde bona
Idem ca° iiii° Sicut ars in artifi
cem retorquet laude ita creator
rerum per creaturas rerum suam laudat
et quanto ipse sit excellentior ex ipsa
sua corporis condicione monstrat
Idem ibidem Ex pulcritudine creatu
re propter nature fecit deus pulcritudinem
suam que circumscribi nequit ut in
telligi ut quis eisdem vestigiis ho
rentatur ad eum quibus aversus est
adeo et qui per amorem pulcritudinis
creature a creatoris forma se ab
stulit rursus per creature decorem
ad creatoris pulcritudinem revocatur
Idem in ca° xvi Non est de crea
tura querendum quod querendo magis
magisque sit invidendum De creatore
quere supra c° proximo Item infra de
deo Item infra de fide de credulitate
bona quere infra de conversatione

De credulitate mala Gregorius in mo
ral. Error dum vertitur credi
difficilius emendatur Idem Sicut plu
res habent ex tumore et tamen tale
se estimant ex sublimitate ita non nulli
locuntur per inspirationem elationis et ta
men bonum in se credunt per libertatem

rectitudinis. Idem: Maiora omnia et tarde credenda sunt cum audiuntur et citius et acrius punienda sunt cum venerint ad cognitionem. Idem: Arrogantes tanto semet ipsos credunt doctores omnium quanto se potuerint multiplicare loquacitatis apice. Idem in registro: Vos ignotis hominibus passim credere non debemus. Plura quere infra de iudicio temerario. Item infra de fama. Item supra de concupiscentia mala. Aug. de baptismo parvulorum: Si in rebus humanis ulla est testificatio de [illegible] nocentes parentes quam innocentes credidimus. Idem in epistola: Facilius mala credunt homines quam bona et quicquid dum fingitur magis in publicum fit. Crisostomus de compunctione cordis: Si quid boni de inimicis dicitur non creditur, si quid autem mali hoc solum creditur et confirmatur. Idem de summo bono: Ille condempnabitur apud deum qui adversus innocentem falsum testimonium vel dicit vel dicentibus cito credit. Bernardus in libro de consideratione: Facilitas credulitatis etc. quere infra de prelatis. Idem in libro de xii gradibus: Arrogans de omni alia re plus aliis quam sibi credit. Idem in epistola: Error est humane mentis bonum credere malum aut malum bonum aut verum falsum aut falsum verum sed et certa recipere pro dubiis aut dubia pro certis error est. Seneca in epistola: Utrumque vicium est et omnibus credere et nulli honestius sed alterum, honestius alterum non securius ut ita dixerim vicium est. Idem in libro de quatuor virtutibus: Prudentis proprium est examinare consilia et non cito facili credulitate ad falsa prolabi. Idem in Hercule furente: Quod nimium miseri volunt hoc facile credunt.

[illegible]tus Tertullianus in apologetico: Fame nullus credit nisi inconsideratus quia sapiens non credit incerte, nec forte illud ab mendacii seminavit quod sepe fit aut ingenio emulationis aut arbitrio suspicionis aut non nova sed ingenita quadam mentiendi voluptate. Plura quere supra de concupiscentia mala. Item infra de iudiciis temerariis. Item infra de errore. Item infra de fama. Item infra de suspicione. Dydimus in Allexandrum magnum: [illegible] ante [illegible] platos non in [illegible] fame incredulis responsa solent cum grande figmentis. Valerius libro ix. [illegible] infra rex etc. quere infra de fidelitate. De crimine et [illegible] quere infra de Christo sublimi etc.

De cruce Christi. Gregorius super Ezechielem: Redemptor noster ad passionem ductus lignum sibi crucis ipse portat et sic in sacrificio pro nobis [illegible] te est mortuus ut tu [illegible] esses mortalis. Aug. in libro contra quinque hereses super illud Luce: Nemo accendit lucernam etc. Christus dominus ista totus est mundus. Lucerne accensio verbi est incarnatio sed candelabrum est sancte crucis lignum. Lucerna vero in candelabro lucens Christus est in cruce pendens. Idem super illud Johannis xix: Et baiulans sibi crucem exivit etc. Grande spectaculum sed si spectet impietas grande ludibrium, si pietas grande misterium. Si spectat impietas videt regem pro virga regni lignum sui portare supplicii. Si spectat pietas videt regem baiulantem lignum ad semet ipsum figendum quod fixurus erat in frontibus imperatorum. Idem in sermone: Crux finita est in pena sed infinita semper manet in gloria et a loco suppliciorum transiit ad frontes imperatorum. Qui ergo tantum honorem dedit penis suis qualium credis honorem

fuit fidelibus sinus suus plura q(ue)
re infra de passione xpi Item in s(er)
de morte xpi Ambros(ius) sup(er) Beati im
maculati Crux est obprobrium perfido fide
li vero gloria redempcio resurreccio (et)c.
Idem sup(er) Luc(am) Hec est fidei gloria si
non intelligas cruce xpi Alie enim
cruces nichil prosunt sola vero crux
xpi michi utilis Idem Hic cum in for
ma dei esset formam servi pro suorum sa
lute servorum suscepit et in ligno crucis
tum ecce in te ligno appensus est qui
semet ipsum pensaret in precium predictorum
Idem in sermone Cum signum crucis dy
abolus impositum viris aspexerit
contremiscat Unde scriptum Ezechiel Illi tau
hospites signabantur quos tham littera
crucis similitudo signabat Idem ibidem
Antenne navium et velorum cornua
sub figura sancte crucis volitant
aves quoque cum in sublimiora tol
luntur et pendent patrem etiam imi
tantur crucem Idem in sermone Arbor
quedam in navi crux est in ecclesia que
inter totius seculi blanda et periculosa
naufragia incolumis sola servatur
In hac ergo navi quisquis ut arbo
ri crucis se religaverit aures suas
divinis scripturis non clauserit dulce
procellam luxurie non timebit Sy
rena enim quedam figura est mol
lis concupiscencia virtutum voluptatum
que noxiis blandimentis constanciam
capte mentis effeminat et enervat
Idem ibidem Hoc ergo divino signo scin
ditur mare sive terra colitur celum
regitur homines conservantur inferna re
serantur Nam gygas dominus Ihesus qui
crucem gestabat in humeris sepul
tus sepultus est intrans vellud dum
ta alto concussa terra omnes quos
tenebat mortuos generabat Idem Non
solum fidem firmat sed etiam acuit
devocionem quod dominus in ultima pro
nobis in cruce suscepta celo voluit

inferre Voluit enim illa penitus
abolere ut deo patri sua propria iure li(ber)
tatis semper audeat Crisostomus sup(er) Math(eum)
In iudicio finali crux xpi multo
lucidior sole erit si enim corporalia
sicut sunt elementa et corpora celes
tia in melius immutabuntur multo
forcius illud corpus quod misterium
nostre redempcionis subiit crux in
salvatoris Idem ibidem Reliquias domini
signum viderint demones illico fu
giunt timentes baculum quo plagam
acceperunt Idem Cum te signamus
signo crucis tunc excogitata causa
et recogita condicionem crucis cum
multa et plena fide xpianitatis
non dubium si sic te signamus nul
lus demonum ante te stare poterit
videns ensem sive baculum crucis
quo plagam accepit Idem in sermone
Crux est adolescentum pedagogus
senum sustentacio inopum spes de
speratorum gubernator navigancium
et portus periclitancium murus qui
obsessorum Idem Crux est spes
… resurreccio mortuorum dux
cecorum baculus claudorum consola
cio pauperum Idem in sermone Crux est
dispensatorum sapiencia imperitorum predica
torum est libertas servorum lex impiorum
prophetia imperatorum Crux est prophetarum
… apostolorum annunciacio mar
tirum gloriacio Crux est abstinencia mo
nachorum castitas virginum gaudium
confessorum gloria sacerdotum con
solacio viduarum et totius ecclesie fun
damentum Idem in sermone Crux est
nobis totius beatitudinis causa hec
enim nos a cecitate liberavit erro
ris hec de tenebris nos luci red
didit hec debellans inimicos quie
ti precium nos dedit hec alienatos
nos a deo … deo coniunxit hec nos
peregrinos … celorum nos esse
cives reddit hec nos pauperes et in
opes indigentes ad celestia reg

na divites destinavit Idem in ser
mone pastenes Considera quanta
sit virtus signi sancte crucis sol
enim obscurabitur et luna non dabit lu
men suum crux autem fulgebit et ab
sonitatis luminis celi crux sola vide
abitur ut dicatis quia crux erit luna
splendidior sole preclarior quorum ipse
dominum in die iudicii superabit Iohannes
in originali super Matheum Ipsa species
crucis quid est nisi forma quadra
ta mundi oriens de vertice fulgens ar
turus dexteram tenet Auster complena
consistit occidens subplantat formam
unde dicit Apostolus ut sciatis que sit
longitudo etc. Idem Aves que volant
ad ethera formam crucis assumunt
homo natans per aquas vel prostratus
orans forma crucis vehitur navis
maria antenna cruci simulata suf
flatur Idem Crux Christi non solum
nobis sed angelis et etiam in celo exis
tibus virtutibus profuit et aperuit eis
dem celicum sacramentum quod antea nescie
runt Idem ibidem Crux salvatoris
nostri non solum ea que in terris sed
etiam ea que in celis erant purgas
se profecisse et illuminasse videtur Ide
in epistola ad Eustochium Ad omnem
tuum actum ad omnem incessum ma
nus tua crucem depingat Bernardus
in quodam sermone Christus moriens patri
possibilis humilitate commendat obedienciam
implet perficit caritatem hiis nempe
virtutibus gemmis inter crucis cornua
decorantur velut eminencior omnibus
supremus est caritas a dextris obedi
encia a sinistris paciencia radix autem
omnium virtutum est humilitas in profundo
Idem in sermone quodam de sancto Andrea
Ubi sunt qui colligat et flores et fruc
tus sancte crucis super lignum sancte
crucis vitam germinat iocunditatem
fructificat oleum leticie stillat spi
ritualium carismatum balsamum su-

dat Idem in eodem Non est silvestris
hec arbor sancte crucis lignum enim
vite est apprehendentibus illam ar
bor enim salutifera est alioquin quo
modo occuparet terram illam dico
preciosissimam glebam cum clariorem
est infusa radiatus caritas si enim
non esset hec arbor preciosior ceteris
et fructifera universis nunquam illo pla
taretur in orto cuius fons signatus
est Idem In cruce pendet omnis fruc
tus vite quia ipsa est arbor vite que
stat in medio paradisi Ipsa est enim lon
gitudo et sublimitas et profundum
Ipsa bonos colligit et remunerat
ipsa malos despicit et condempnat
ipsa est mestorum consolacio esurien
cium refeccio et gloriacio professorum Idem
Scias invenit domum marie et querere
intra de Christi passione Idem in sermone
quodam de passione Christi Idem in alio
sermone De annunciacione una facta est
redempcio illius miserie mundi sub
delicie crucis ignominia facta est mundi
gloria Beda super Lucam Crux est
figura monarchie singularis cuius
cacumen ad celum tendit yma petit
inferos brachia terram tegunt ut
in nomine Ihesu omne genu flectatur ce
lestium et infernorum Rabanus in libro
de laude crucis In cruce insinuatur a
morte redempcio sancta mors commen
dacio intimatur omnium virtutum per
fectio promittitur adiutam eternam re
surreccio speratur eterne beatitudinis ad
epcio et vere felicitatis acquisicio
Idem ibidem Iuste crux sancta angeli
sua gaudia conspiciunt cumulata in
te homines viam sue salutis agnos
cunt inter inferi iustam retribucionem
sue fraudis perpessi dampnatos eos et
omnibus bona omnibus iusta omnibus
sancta preterita renovas presencia illustras
futura premonstras perdita reparas

quesita invenimus inventa custodis
Idem. Tu sancta crux preciosa es re
missio peccatorum prohibicio angustorum
meritorum remedium infirmorum auxi
lium laborancium lapsorum refrigerium sa
norum incolumitas et felicitas fortunatorum
Idem. Tu status es recte credencium
tu firmitas bene operancium tu beati
tudo vite perseverancium tu medici
na egrotorum tu gaudium et consolacio
mestorum tu pia tu bona tu iusta
tu dulcis es suavitas et leticia omnium
hominum et angelorum. plura que infra
de christi passione. Cassiodorus super ps.
Crux christi [illegible] innata tuicio pau
perum abiectio victoria christi predicacio dy
aboli destruccio infirmorum reforma
cio celestium mors infidelium vita iu
storum. Ysidorus de summo bono. Christus hu
ic quid trepidas aut quid times
quibuscumque namque procellis mundi de
mens sine carnis involucris con
sideratur lignum crucis ut a tempestatibus
omnibus liberis. Zozomenus dicit in hys
toria tripartita. Ex pistola de ligno crucis
apparuit in hunc modum. Preter lectum
lignum quatuor reptum inquo creator
qui creat vidit potensium. Nota quod
Et meditace prohibet ne signum crucis
sculpatur vel depingatur in aliqua
materia posita interius ut in marmore
vel silice vel sepulcris et hoc ideo ne
signum tam venerabile et tam sanctum
pedibus conculcetur et qui posuit
interius signum sancte crucis vel positum
non levavit pena gravissima puni
atur quam penam dominus ad mor
tem interpretatur ut ff. de penis l. ul.

De cruce spirituali tima
Petrus in omelia. Crux a cru
ciatu dicitur et duobus modis cruce
domini baiulamus cum aut per abstinenciam
carnem afficimus aut per compassionem
christi imitatione illius namque facimus
mortem

dem in moralibus. Quia paulus nec
mundi gloriam querebat nec ipse mun
di gloria querebatur ideo se mundo et
mundum sibi crucifixum esse gloria
batur. Idem. Cum vicijs et concupiscencijs
carnem crucifigimus si sic gulam
restringimus ut iam de mundi gloria
nil queramus. Nam qui corpus
maceravit sed honoribus anhelat cru
cem quidem carnem intulit sed mundo
per vanae glorie concupiscenciam per eius vi
vit. Augustinus in glo. super illud. Galatas v.
Qui christi sunt carnem suam crucifi [sua]
xerunt etc. Conveniunt ut devotam
ut qui domini crucifixi passionem pre
dicamus respuendarum carnalium
voluptatum crucem nobis faciamus.
Idem in sermone. Tota vita christiani
hominis si secundum ewangelium vivat crux et
martirium est. Idem. latro ille non
ante crucem domini sectator etc. que
super de baptismo plura quere infra
de mortificacione carnis. Idem in libro
de trinitate super illud apostoli. Scien
tes quia vetus homo noster simul
crucifixus est etc. Crucifixione
quippe interioris hominis penitencie dolo
res intelliguntur et continencie quidem
salubris cruciatus per quam mors im
pietatis perimitur in qua nos non
relinquit deus. Idem in eodem. Cru
cifixus est christus primo iudeorum vo
cibus hora tercia cum esset dies
sexta sabbati deinde suspensus
est et maxime hora sexta sed spiritum
tradidit hora nona sepultus est
ante iam iam sero factum esset quod
intelligitur in fine diei. Ambrosius super
lucam et super illud apostoli. Christo simul
cum crucifixus sum etc. Non amanti
divicias non amanti honores non
amanti que sua sunt sed que ihesu christi
non amanti que videntur sed que non
videntur non cupienti vitam presentem

sed ei qui festinat dissolui et esse
cum Christo cruciatus est mundus. hoc
est enim sibi crucem tollere et sequi Christum
ut et nos commoriamur et sepeliamur
cum Christo. Ieronimus in epistola ad Helyodorum
Licet paruulus ex collo pendeat nepos
licet sparso crine et cetera quere supra de amo
re parentum. Ysidorus de summo bono. Qui
crucem portat debet etiam mundo
mori. nam ferre crucem est mortifi
care semetipsum. ferre non et non mori
simulacio ypocritarum est. Bernhardus super
Cantica. Quia vero nichil formidolosius
homini quam crucem portare et pati sed
quare timent homines crucem portare
et pati sed quare timent, que crux
hominis salus est et vita quia latrones
sunt et demones. si enim latrones non
essent crucem domini non timerent. Idem.
Circuire possum domine celum et terram
mare et aridam sed nusquam te inueni
am nisi in cruce tua. ibi pascis ibi cu
bas in meridie. Crux enim tua domine
fides est cuius latitudo caritas est
longitudo longanimitas est altitudo
non spes est sed profundum crucis timor
est iudicii inscrutabilis. In hac ergo cru
ce te domine inveniunt quicumque te querunt.
In hac ergo cruce suspenditur anima
sancta deterius et dulcissima poma
de ligno vite quod est in medio paradisi
decerpit. Idem in Apologetico. Ve
portantibus crucem non sicut saluator
suam sed sicut Cyreneus alienam.
Ve cytharedis cytharizantibus non
ut illi in Apokalipsi in cytharis su
is sed ut ypocrite tristes in cytharis
alienis. Idem. Ve semel et iterum ve
simplicibus paruulis ve iniquis semel
et iterum ve portantibus crucem Christi
sed non sequentibus Christum qui cum eius
passionibus participant cuius
humilitatem sequi contempnunt duplici
quippe contricione conterentur qui hic

modi sunt cum et huius pro temporali
gloria se affligunt et in futuro pro
interna et occulta superbia ad eterna sup
plicia pertrahuntur. Idem in sermone. Re
nuncie audiamus fratres non carnem
et sanguinem non spiritum quelibet descen
sum a cruce suadentem sed persistamus
in cruce cum Christo moriamur in cruce se
pulti cum Christo deponamur a cruce cum
Christo manibus aliorum et non volun
tate propria. plura quere infra de
mortificacione carnis

De crudelitate. Gregorius in Registro val
de iniquum est ut qui te plus ama
uerunt ipsi te sine causa contra se se
ciant crudeliorem. Idem in moralibus. Plerum
que dissoluta remissio quam mansuetu
do ac pietas reputatur ut dum plus quam
decet delinquentibus temporaliter parcitur
ad eterna supplicia crudeliter reseruantur.
Augustinus in epistola. Molestus est et crude
lis videtur medicus furenti freneti
co sed et pater filio suo indisciplina
to ille ligando iste cedendo sed
ambo diligendo. si autem illos negligat
et perire permittant falsa mansuetu
do vera crudelitas est. Idem. ut con
stituet causam ne quisque post aliquam
eius primam clericatum accipiat vel
ad clericatum accipiat redeat vel in
clericatu remaneat non desperacione
indulgencie aut crudelitate sed vigore
factum est discipline. Crisostomus super Iohannem.
Sicut unus lapis non parit alium
ita nec crudelitas veniam cum eam
talem habent radicem non vult cle
mencia esse quod tale est. Idem.
Cum nos ignoramus conueniente Christum
ignorabit nos et ipse velut indigen
tes et quid fecit iuste quia crudeles
fuimus ipsum. Idem. Si curamus me
dicam primam peccatoribus imponentes
nam melius est propter misericordiam quam
propter crudelitatem dampnari. Bernhardus super

Dum sitat Quantum ergo compaciar
et si quid solacii possem impendere
quam libenter illud facerem novit ille qui
nichil latet universitatis si depenares salu
tarem divini medici solacium prebere
noluero crudelis et in mortem ero
quantum enim subtrahende pena pur
gatorii tui fraudabor alteri de coro
na tui fraudabo fructus quantum
de semine vite subtraxero si quid mo
dica semente subtracto non mo
dicum messis detrimentum est Sene
ca in epistola ad Neronem imperatorem
Quid appareat clementie nomine cru
delitas que nichil aliud est quam a
trocitas animi in penis exigendis
crudeles enim vocantur qui puniendi
quidem causam habent sed modum non habent
Tullius in libro de officiis Nam nature
quam maxime sequi debemus inimi
ca est crudelitas Idem Quid inter
est utrum ex homine quis in beluam
se transmutet an sub hominis figura
crudelitate belue ingerat Valerius
libro ix Crudelitas horridus est habitus
truculenta species violentus spiritus
vox terribilis omnis minis et cruen
tis imperiis referta cui silentium
datur dare tormentum est Idem Han
nybal tam crudelis extitit ut in
flumine gelido de corporibus humanis
ponte facto exercitum transduxit Idem
Dyonisii tyranni Sicilie cum omnes
Syracusani mortem optarent quedam
ultime senectutis femina sola cotidie
matutino tempore deos adorabat
ut incolumis ac superstes longe tem
pore remaneret quod audiens Dyoni
sius admiratusque valde cepit tamen
inquirere At illa reddidit Cum essem
inquit puella parvula et crudelem tyran
num haberem eo carere cupiebam sed alius
peyor successit cum etiam et illo carere

cuperem huiusmodi tercium de ceteris cru
deliorem timens ergo tibi deteriorem
succedere caput meum pro salute tua
devoveo Dyonisius ergo hoc au
diens tam facetam audaciam vetu
le mulieris punire erubuit Idem
in eodem Ochus qui postea Darius
appellatus est sanctissimo Persarum iure
iurando astrictus ne quemquam ex con
iuratione que septem magos cum
eo oppresserat aut veneno aut ferro
aut ulla vi aut inopia alimentorum
necaret crudeliore mortis excogi
tavit artem septum enim altis pa
rietibus locum cineribus implens
supposito ligno prominente eos benig
ne cibo ac potu exceptos in eodem
collocabat ex quo sompno sopiti i
n illam insidiosam cinerum congerie
rem incidebant Quintilianus pro
ca Nulla pena pena est nisi inmi
to nec ullum heremus nisi ab impacata
dolore et ut aliquid crudele sit ne
tus facit De cultu dei quere infra
de latria De cupiditate quere supra de
avaricia Decima bona et mala que
re supra decime Inferi de solitudine

De curiositate Greg in omelia
Curiose curiositatis est mens
que tanto tamen libet mente admones
tigandam vitam proximi extrinsecus
ducit semper enim sua intima ab
scondit ut aliena sciens se nesciat
et animus curiosi anima quanto peri
tus alienum meriti tanto fit igna
rus sui Idem in Registro Dum in
congrua dicentes quere supra de au
ribus et auditu Idem in moralibus
Sit recte retributionis ex amore
ut qui oculo exteriori negligenter
et curiose utitur interiori cordis o
culo non in iuste totaliter excecetur
Idem super Ezechielem Sicut malus aeras

sidus flatu tractus inficit corpus
ita plerumque locutio et assidue et curio-
se audita infirmorum auditorum inficit
animum ita ut habescat delectatione pra-
ui operis cum assiduitate curiosi sermo-
nis. Idem in mor(alibus). Plerumque vero que-
libet innocenti mente conspicit sed pro
affectu curioso animum gravi gladio
confoditur. Non enim david vire co-
niugem studiose ideo ut curiose respe-
xit quia concupivit sed potius ideo con-
cupivit quia curiose respexit. Aug(ustinus)
in li(bro) de moribus eccl(esi)e. Curiosum est
genus humanum ad cognoscendum vitam
alienam desidiosum autem ad corrigen-
dam suam. Idem in li(bro) conf(essionum). Inest anime
per sensus corporis quedam non se ob-
lectandi in carne sed experiendi per carnem
vana quedam et curiosa cupiditas
nomine cognicionis et sciencie palliata.
pulcras enim varias que formas niti-
dos et amenos colores amant oculi
sonos dulces et armonias resonan-
tes cupiunt aures et sic de singulis
sed non teneant hec animam meam
autem deus qui fecit hec omnia valde
bona sed et ipse est bonum meum non illa.
Idem in li(bro) de vera religione. Miseri
homines quibus cognita vilescunt
et novitatibus gaudent libencius
enim semper discunt quam norunt cum
tamen cognicio sit finis discendi. I-
dem ibidem. Quid appetit curiositas
nisi cognicionem non pertinente quid
appetit superbia nisi potenciam non com-
pediente quid appetit voluptas cor-
poris nisi quietem mortificante. Idem.
Stultis curiose dicentibus quare
non potuit deus hominem liberare nisi
de femina nasceretur. Videndum est pote-
rit quidem sed si deus aliter fecisset itero
vice stulticie displiceret. Idem. Omnis
anima indocta curiosa est. Idem in

libro de utilitate credendi. Omnis ut
qui agitur cupiditate noscendi curiosus
tamen ea requirit que nichil ad se attinet
studiosius aut ea que ad se attinent di-
scere concupiscit. Crisostomus in sermone. In the-
atro facto non solum vides queris sed
de auribus et auditu. Ysid(orus) in synonimis.
Noli querere quid quisque dicat vel quid
faciat. Cuncta curiositate omitte curam
que ad causam tuam non pertinet. Idem.
Scalinus qui virtutes alterius intendimus
nec quid boni sed quid mali quis gesse-
rit curiosius agnoscere curamus. Idem.
Oculi curiosi prima tela libidinis sunt
et prima concupiscencia mulieris est visio
curiosa. Idem de summo bono. Quidam curi-
osi delectantur audire quoslibet sapien-
tes non ut veritatem querant aut ag-
noscant ab eis sed ut facundiam sermo-
num addiscant more poetarum qui ma-
gis compositionem verborum quam sententiam
veritatis persequuntur. Bern(ardus) in meditationibus.
Multi multa sciunt et se ipsos nesci-
unt alios curiosius inspiciunt et se
ipsos deserunt deum querunt per
hec exteriora deserentes interiora sua qui-
bus interior deus est. Idem in libro de
xii gradibus. O dyna quid necesse est
ut videas mulieres alienigenas que
necessitate qua utilitate an sola curio-
sitate et si non otiose vides tamen
otiose videris. Idem. Nisi meus minus
se curiose se servavit tua curiositas
tempus vacuum non habebit et si for-
sitan non est culpa culpe tamen occa-
sio est et indicium vel culpe commisse vel
causa culpe committende. Idem ibidem.
Quid mulierem tam intente intue-
ris tam curiose conspicis quod illud tam
crebro vagantia lumina iacis. Idem in
li(bro) de xii abusionibus. Monachus qui
fit negligens alios curiose curiosus fiat
dum quosdam suspicit inferiores quos

dem suscipit inferiores quosdam superi-
ores et in aliis quid videt quod displi-
cet in aliis quod invideat unde fit quod
pro mobilitate oculorum animus levigatus
nulla utique sui ipsius cura gravatus
modo per superbiam ad alta se erigit modo
per invidiam in infima se demergit
Idem Complexionem corporis motu ceteris
nunc morbus deprehenditur quamdiu
enim a sua circumspectione curiosus tor-
pescat incuriam sui curiosam in alios
facit qui cum semet ipsum ignorat
foras mittitur ut edos pascat Augustinus
in de solitudinibus Curiositas est stu-
dium perscrutandi ea que scire nulla uti-
litas est Seneca in libro iiii° declamationum
Error est cupiditas sive curiositas
ignota cognoscendi quam nata reperien-
di Idem ad Lucillum in epistola lxviii Mul-
ti apta sunt que tusserunt sed condita et obscu-
ra curiose rimantur finem eius signata
salutant et ille videtur quid quod patet
has mores habet impetuosissimus quisque
qui inscrutata invenire cupit Idem Tam
damnosissimum bonis moribus quam
in curioso spectaculo desidere Tunc
enim per voluntatem facilius vitia surre-
punt Varro in sententiis Nusquam de-
videt qui quod videt sequitur Tullius Tul-
lius in tusculanis libro tercio Stultitie proprium
aliorum vitia curiose cernere suorum non
oblivisci

De curis huius mundi Gregorius in dya-
logo Multum est quod cum semper se
mente curarum huius mundi densitas de-
vastat cumque animus dividitur ad multa
fit minor ad singula tanto quod ei in una
quaque re surripitur quanto latius in
pluribus occupatur Idem in Registro
Sicut toto desiderio debemus curas
et occupationes mundi fugere ita quod desit
qui pro fide predicet predicationis curam
et opus libenti animo est habens subire
Idem qui adhuc valetis huius mundi
curas et occupationes fugite quia quanto
quisque in eo profecerit tanto ab amore
dei amplius recedit Idem in xxxii mo-
ralium super illud Job xxxvi In mani-
bus abscondit lucem In manus quip-
pe sunt qui se elatis cogitationibus
extollunt quia qui in rebus sibi co-
piose succedentibus iniquiter prosperi
sunt ideo futura gaudia non requi-
runt cumque eis actio mundialis multi-
plex occupat etiam a semet ipsis alie-
nos se esse demonstrant quos bene
apud moysen filii ruben et gad et
dimidia tribus manasse exprimunt
qui iumenta plurima possidentes ior-
danem transire refugiunt quia quos
multa mundi implicamenta occupat
habitationem celestis patrie non requi-
runt Idem in omelia Usu terrene cu-
re a celesti desiderio animus obdures-
cit et dum ipse usu suo durus effici-
tur curam et occupationes seculi non
valet ad ea que pertinent ad cultum
et caritate dei facile emolliri Idem
in moralium Quale vivit homo qui secula-
rium negociorum estibus et cum illudit
et inquietat Idem plus in hoc mundo
honor quam quam despectus et contemp-
tus gravat et occupat Idem super
Ezechielem quibusdam pravis mentibus
nichil est laboriosius quam si eis pre-
cipiatur ut in huius mundi actibus
non laborent Augustinus de vera religione
Anima huius mundi tam timent ab
eius amplexu ut nichil sit eis la-
boriosius quam huius seculi curis non
laborare Idem super Johannem Si te de-
lectat cura huius mundi semper mi-
ser eris in mundo Si autem fueris mundus
non remanebis non in curis huius
mundi Plura que supra de amore
huius mundi Item infra de sollicitudine
Item infra de occupatione Item super
de contemptu mundi Ambrosius in exa-
meron Excitat animum occupatio cura et
cupiditas concitat etiam cura per

vigil alterius rapiendi torquet inun
dia respicat mora sterilitas pruentum
infecunda perturbat solicitat fecunda
cia. Leo papa dyabolus cum distruit
consuetudines cum ventilat curas cum
stimulat affectus et ibi causas querit
nocendi ubi quempiam studiosius in
venerit occupari. Ysidorus de summo bono
Quanto quisque curis mundi maio
ribus occupatur tanto facilius vi
ciis implicatur. Idem longe a deo animus
est qui in huius seculi curis fuit oc
cupatus plura quere supra de amo
re mundi item infra de sollicitudine item
supra de contemptu mundi. Bernhardus de con
temptu mundi Hanc scit cor[?] spiritua
lis et curie cordis indicium evidens est
contemptus eciorum sit eorumdem cura
sive sollicitudo etiam signum est auctoris
incuriate plura quere supra de amo
re mundi. Seneca in epistola Unus quis
que fortunis multum dedit invenitur
sibi materiam perturbacionis fecit una
hec via est ad tuta vadendi fortunam
despicere et honesto contentum esse. Idem
ibidem Omnia impedimenta dimitte
et vaca bone menti nemo eam ad illam
pervenit fortunis occupatus plura quere
supra de amore mundi de contemptu mun
di item infra de quiete spirituali. de cura
carnis quere infra de carnalitate

De custodia Glossa super illud psalmi Di
xi custodiam vias meas etc.
dixi i. mecum deliberavi sapiens enim
prius deliberat quid sit loquendum quam
loquatur ut prius sermo veniat ad limam
quam ad linguam dixi ergo more scilicet
et ope ut custodiam vias meas scilicet
cogitacionum sermonum et operum et inter
has vias maxime dixi ut non delin
quam in lingua mea quod quidem difficile
le est. Non enim lingua frustra in
humido sita est quia facile labitur
perfectus est autem vir qui non offen
dit in verbo. Idem ibidem pro illo verbo

Psalmus Posui ori meo custodiam cum
consisteret etc. ne loquendo scilicet etiam
bona inter blasphemos et calumpniosos
dem eis occasionem peccandi ut scilicet
peccator detrahant mee simplicitati sciens
eos verbum meum verum et bonum non
suscepturos sed magis nocituros. Idem ibi
dem Custodia oris duo exigit scilicet
hostium et hostiarium unde et alibi dicitur
Pone domine custodiam ori meo et os
tium circumstancie labiis meis hostiarius
non est proprius unde qui intrat per hostium
in ovile ovium hic pastor est cui huic
ostiarius aperit vel eciam sacra scrip
tura potest dici ancilla hostiaria quia
docet moderacionem et discrecionem lingue
Dicit enim ecclesiasticus Pone frenos ori
tuo et sermones tuos in statera ut fa
ciant pondus unum et mensuram.
Idem ibidem Sed quamvis dinoscas
quando quid et ubi quantum et quibus
sit loquendum vel tacendum tamen quod
impertinere loco temperamur hominibus
vide. Dicit enim Responde stulto secundum
stulticiam eius Et iterum ecce per oppor
tunitatem quia sequitur Ne respondeas stulto
etc. Alibi detrahere noli vide ne odio
habeans. Idem ibidem Solus iustus scit
quid loqui quid tacere debeat quia iusto ni
chil deest. Ubi supponit sive sapiens
et rebus honestis plura quere infra
de loquela item de taciturnitate

De dampnatione eterna Gregorius
in moralibus libro xv. Fit miseris
mors sine morte finis sine
fine defectus sine defectu quia et mors
eius vivit et finis eorum semper incipit
et deficere defectus eorum nescit. Mors
eorum illorum perimit et non extinguit do
lor illorum cruciat sed pavore nullatenus
fugat flamma comburit sed nequaquam te
nebras discutit. Idem ibidem In inferno
ignis ad consolacionem non lucet et ta
men ut magis torqueat ad aliquid lucet
Nam sequaces suos secum in tormento

flamma illustrante reprobi sunt visu-
ri quorum amore deliquerunt quatenus qui
vitam eorum carnaliter contra precepta con-
ditoris amaverunt ipsorum quoque interitus
eos mangnitudinem sue vero dampnacionis
affligat Idem ibidem Sicut in domo
patris nostri mansiones multe sunt
pro diversitate virtutum sic dampnatos
diverso suppliciis gehenne ignibus sub-
icit disparitas criminum Idem in nono
moralium super Job Fasciculos ad combu-
rendum ligare est pares in culpa in pe-
na similiter sociare ut quos culpa similis
inquinat par eciam pena constringat
Idem ibidem Sicut uno sole nos omnes
tangimur nec tamen sub eodem omnes
uno ordine estuamus quia iuxta qua-
litate corporis sentitur eciam pondus
caloris sic eciam et dampnatos una
est pena que afficit et tamen non
omnes una qualitate comburit Idem
in eodem Abesse ordo in suppliciis dicitur
quia quibuslibet vehemencius surgen-
tibus ipsa rerum qualitas non servatur fit quoque
in tenebris mors sine morte et ut supra
supplicia ergo ordine non habent que
sua per omnia qualitate non servat Idem
Duos habuimus inventores in vitiis
habebimus derisores in tormentis Idem
In inferno erit frigus insuperabile ig-
nis inextinguibilis vermis inmor-
talis fetor intollerabilis tenebre pal-
pabiles horrenda demonum visio fla-
gella cedencium confusio peccatorum de-
speracio omnium bonorum Idem ibidem Ignis
qui in obscuritate cruciat credendum
est quia lumine ad tormentum servat Idem
in omelia de divite epulone Ut peccatores
in suppliciis amplius puniantur et eorum
vident gloriam quos in hoc mundo con-
tempserunt et de eorum eciam pena plus
torquentur quos hic inutiliter amave-
runt Idem ibidem Credendum est quod an-
te retribucionem extremi iudicii iniusti
quosdam in requie iustos aspiciant
ut eos videntes amplius crucientur
Iusti vero in tormentis semper intuentur
iniustos ut hinc eorum gaudium cre-
scat Augustinus in sermone Quare in infer-
no mors queritur et non invenitur
nisi quia quibus in hoc seculo vita
offertur et nolunt accipere hii in in-
ferno querent mortem et non poterunt
invenire Idem in quadam exhortacione
Expectabitur erit illic incontinen-
tibus satisfaccio quamdiu salutifera
dissimulaverunt sanare remissio Ar-
dens enim inferni puteus aperietur
et malorum desperatus erit sed reditus
non erit illic fidei veste nudati et
capitalibus mortem in sepulchrum dimer-
gentur cruciandi in tenebras exteriores
ubi sol eternus illuminabit illic infeli-
ces conclusi sed hic infelicius concluden-
di De hoc puteo propheta David orat
atque commemorat dicens Non absor-
beat me profundum neque urgeat super
me puteus os suum quia tunc sine
fine remedio peccatores infelices con-
cepit claudetur puteus ille sursum
aperietur deorsum ac dilatabitur in
profundum nullum dei spiramen ullus
liber anhelitus clausuris desuper
urgentibus relinquentur detrudentur
eciam illuc maledictores nature nec
ultra sencientur adeo quia hic demum
sunt noluit moriuntur vite et mor-
ti sine fine vivunt Felices ergo qui
nunc bene utentes facultatibus
suis et de suo largientes in se cas-
ti in aliis non iniusti ab huius
profundi flamma putei se redimant
hec enim pena in illos manebit qui
predicto sunt non reparato primam bap-
tismi meritum ad quos ante dicta
paleas ante comburente igne in con-

tinguibile Idem quantum distat ignis
materialis abigne picto tantum distat
ignis infernalis a materiali tamen talis e
violentia quod si in ipsum vniuersitas ma
ris influeret eum nec admodicum
refrigeraret Idem de fide ad petrum Ig
nis eternus qualis sit et in qua parte
mundi sit neminem arbitror scire ni
si cui diuinus spiritus ostendit Idem ibidem
Exterioribus tenebris deputata nul
lo illustrantur lumine intelligas maiore
post diem iudicii finalis Idem ibidem
Ve hijs quibus preparatur dolor vermium
ardor flammarum sitis sine potu fletus
et stridor dentium lacrime oculorum
exteriores tenebre sine luce pena ig
nis inextinguibilis vbi nullus
est honor vel agnicio proximorum sed
continuus dolor et gemitus vbi mors
optabitur et non dabitur vbi nullus
honor seniorum vel regis nec dominus
super seruum nec mater diliget filium
aut filiam nec filius honorat pa
trem vbi omne malum et indigna
cio et fetor habundat et amaritudo
Idem ibidem Habebunt iniqui cum
iustis resurrectionem corporum eternam
sed in mutacionem in gloriam non habe
bunt que dabitur cunctis iustis quam
accipiunt non auffertur corrupcio
et ignobilitas et infirmitas in quibus
seminantur et si erit ibi stimulus
penitudinis nulla tamen erit ibi
correctio voluntatis A talibus enim
ita culpabitur iniquitas sua ut
nullatenus possit iusticia diligi vel
optari Idem in libro de cathezizandis
rudibus Sicut nullum gaudium rerum
temporalium comparatum potest simile esse
nemini gaudio vite eterne quod
accepturi sunt sancti sic nullus cru
ciatus penarum temporalium potest sem
piternis iniquorum cruciatibus comparari

Idem in libro de vera religione Carce
ri sunt inferni inferiores vbi nulla
potest esse commemoratio quia nulla est
ibi veritas Idem super psalterium Dolore
tormentorum interiorum et exteriorum adeo af
ficientur et turbabuntur iniqui ut ad
cogitandum aliquid de deo vivus vel
inquam mentem reuocent Idem in libro
de natura boni Peccantes in supplicijs
ordinantur que ordinacio quia eorum
nature non competit pena est eis
sed quia culpe competit iusticia dei
est Idem ibidem Melius ordinatur
natura ut iuste doleat in supplicio
quam ut impune gaudeat in peccato plura
quere infra de medicina exterior Crisostomus
de reparacione lapsi et habetur in glosa
super illud ysaie xxxiij Non videbit
gloriam dei Ex hijs temporalibus penis
metiri possumus quanta sint illa sup
plicia que eternus ignis inflammat
que vel quanta mala fluuius ignis
producens ante tribunal illud horren
dum vndis penalibus irrigabit
nichil ibi nisi stridor dentium et vlu
latus et fletus et sera penitencia cerni
tur vndique angustie et vndique pe
ne in ualescentibus sed nec vllum
vtique solatium nullus qui occurrat ma
lis ineis nisi solum penarum ministri et
facies vbique dira tortorum circumda
bunt penarum loca tenebre exteriores
Ignis enim ille sicut naturam non habet
corpora consumendi sed nec illuminandi
sed ignis absconsus et flamma tene
brosa Idem ibidem Si hijs aut peis
potius quis tremor aut que respo
luas vel vitiorum sit dum hij qui sunt melborum
que quanto cruces aut cruciatus
teneant omnis sermo nullus animo
sensu potest comprehendere Idem super Matheum
Omnis arbor que non facit fructum bonum
excidi et in ignem mitti quia cum

combuitur a regno etiam excidetur
Idem in eodem. Nam quod plerique per-
timescunt solum gehennam ego tu-
illius glorie perditionem multo ma-
gis amariorem quam ipsius gehenne sup-
plicium esse dico. Idem ibidem. Intol-
lerabilis quidem res est gehenna et
supplicium quam horribile tamen si quis
ponat mille gehennas nichil ta-
le dicturus est quale est ab illius
eterne glorie societate repelli. Idem
in eodem. Excludi a bonis eternis
et alienum effici ab hiis bonis que
preparata sunt sanctis dei tantum ge-
nerat cruciatum tantumque dolorem inge-
rit ut si etiam nulla torqueret
extrinsecus pena tamen hec sola suf-
ficiat. Omnis enim gehenne superat
cruciatus carere bonis illis quibus
caruerunt impietate proprium si stetisses.
Idem ibidem. Nam multi imperitorum pu-
tant sibi satis esse et optabile vide-
ri si gehennam tantum careant sed ego
illa anima tamen hoc sufficit infelicius
quod infernus. Ego enim multo ma-
iorem et graviorem quam sit gehenna
dico cruciatus esse removeri et alie-
nari ab illa gloria quam daturus est deus
sanctis suis. Nec puto tam acer-
ba supplicia gehenne sicut sunt
illa quibus torquentur hii qui ar-
centur a conspectu Christi. Crede michi
quia hec penis omnibus gravius
est hoc enim solum est quod superat etiam
gehennam. Idem super Math. Deus in-
vitus quere infra de deo. Idem libro
primo de compunctione cordis. Quanti
doloris est excludi et privari a regno
celorum ut enim michi videtur hoc
ipsa gravius est gehenna hoc idem
dicit Augustinus in enchiridion et glossa super
illud Apocalypsis primo plangent se etc. Item
Crisostomus in sermone. Non putemus quia sup-

pliciorum mutaciones ipsa dabit finem
doloris sed potius quod penas accedente
incorrupcione corporis et anime ultimis
suppliciis terminum dabit plura que
infra de iudicio exponemus. Ysidorus de
summo bono libro primo capitulo xxviii. Gehen-
na est duum iudicium unum quo hic
homines iudicantur et aliud in futuro.
Idem. Quibusdam proficit temporalis
pena ad purgationem quibusdam
non hic inchoat dampnatio sed illic
perfecta patet iudicio. Idem in eodem
libro capitulo xxvii. Gehenna puniet impios
sua dum aut hic pro suis meritis
cecitate mentis puniuntur ne videant
veritatem aut dum in fine dampnabuntur
ut penas debitas exsolvant. Idem
ibidem. Duplex dampnatorum pena
est in gehenna quorum et mentem
urit tristicia et corpus comburit
flamma iusta quidem vicissitudine ut
qui mente tractaverunt quod perficerent
corpore simul et anima puniantur.
Idem in eodem. Ignis autem gehenne
et lucebit miseris ad augmentum
penarum et dampnacionis ut vide-
ant unde doleant et non lucebit
ad consolacionem ne videant unde gau-
deant. Idem ibidem capitulo xxx. Sic
unusquisque sanctus in futuro iudicio
pro quantitate virtutum glorificabitur
sic etiam unusquisque reprobus pro
quantitate facinorum condempnabitur
nec dubium erit in supplicio futuro damp-
nacionis ordo sed in ipso qualitate cri-
minum erit districcio penarum. Idem ibidem
libro tertio capitulo lxvii. Pravos homines
apostate angeli corrumpunt morien-
tes ut eis sint illi rei ipsi tortores
in penis qui fuerunt persuasores in vi-
tiis. Idem in synonimis. Intende animo
quascumque seculi penas quoscumque
tormentorum dolores quascumque dolorum

adulatores et hoc totum comparatum
gehenne et erit leve omne quod pateris
Idem in iudicio reprobi et quere
infra de iudicio extremo Bernardus
in epistola Ubi hoc terribile dolus inflexi
bilis et obstinate mentis punitur
eternaliter licet temporale peccatum sit per
petratum quod quia breve fuit tempore
vel opere tamen longum esse constat
in ostinata voluntate Idem in sermone
Singulis concupiscenciis singulis membris
bus que fuerunt arma vel instrumenta
iniquitatis sua debetur pena pro
quantitate vel qualitate commissi cri
minis unquam aut membro creator
amplius offenditur in eo peccator gra
vius torquebitur Idem horrendo
modo tunc erit inferis dolor cre
formidine flama tum ab spiritu tam
et in corporis interitu quia a suis qua
litatibus elementa discordant quia
a conditoris voce dum ipsi vivunt dis
crepabant Ambrosius in sermone prode
fuerit meditandum est eterne mor
tis supplicium in quo si quid penarum ima
ginari potest tunc multo ma
gis aderit ubi vermis erit immor
talis ignis inextinguibilis fetor
intollerabilis O domine deus qui hor
rendi qui stupenda sunt ista sed
multo maior erit o domine cruciatus
amissio tue claritatis sufficiat enim
ad amenam penam sine tua non presenti
bilitudine Fulgencius in epistola prin
cipalia sunt duo tormenta in infer
no scilicet frigus intollerabile et
calor ignis inextinguibilis unde
et in ewangelio legitur Ibi erit fletus
et stridor dencium fletus namque in
lique factione oculorum nascitur de calo
re stridor vero dencium de frigore deri
vatur Et in Job dicitur transibunt
de aquis nivium ad calorem nimium
Plura quere infra de iudicio extremo

Damascenus in sermone de quinque sociis
in Christo Insignis athanasius per doc
tores ab omni consolacione privati
sunt quia nequaquam invicem se cognos
cunt postquam in illa una die se de ad
ventus Anshelmus de similitudinibus
Tres inferne future sunt turpitu
do turpitudo pondositas imbecilli
tas sentus infirmitas anxietas
insipiencia discordia defectus impo
tencia timor tristicia Glosa super illo
verbo Quanto est homo parvus mendax
in in quo singulis membris quibus amplius
peccavit in eo plus punietur unde
qui in lingua plus peccavit in ea
plus ardorem perhibetur dum ob eius
talenta qui est lapis igneus imple
dus esse dicitur quod etiam accidit
diviti epuloni Auctor de spiritu et anima
Sancta anime in eisdem locis in qui
bus culpas commiserunt punientur que
dam vero in abditis receptaculis usque
ad ultima resurreccionem continentur sicut
una queque digna est requie vel miser
ia Jacobus in libro de transitu Scipionis
Anime post dissolutionem cor
poris cogentur reddere penas que i
pse vita noluerunt illius

De deo Bernardus in moralibus libro x
super illo verbo Job qui facit ma
gna et inscrutabilia quorum non est
numerus divine fortitudinis facta tunc
verius conplemus cum hec conplere — *vos* —
non posse cognoscimus tunc facun
dius loquimur cum de eis ab stupe
do reticemus Idem deus ipse manet
intra omnia ipse est extra omnia ipse
supra omnia ipse infra omnia Est
enim superior potencia inferior per
sustentacionem Exterior per magnitudinem
et interior per subtilitatem Idem deus
hoc est quod habet eternitate quippe hic
et ipse est eternitas hic habet et ipse

tuos sunt sed Idem Omnipotens deus
et si plerosque mutat sententiam consilium
tamen numquam Idem Omnipotens deus
quod nobis profuturum esse valeat sci
ens dissimulat exaudire quamquam dolen
tium voces ut augeat utilitatem et
ut intra presentem purgetur et quietos
tranquillitas que hic inveniri non po
test alibi inveniatur Idem Omnia sunt
que pulchra que iusta sunt dei ius
ticie ac pulchritudini comparata nec
iusta sunt nec pulchra sed nec omnino
sunt Idem Conditor noster mira dispen
satione consilii et culpas nostras repri
mit et tamen puniendi tempora impe
dit ut longiora tempora vite spacia
fiant cuique in adiutorium bonitatis
sint non cuiquam in augmentum damp
nationis Idem in Cantica Utrumque no
bis attulit superna medicina dei quia
deus et dedit homini precepta ne pec
caret et peccanti dedit remedia ne de
speret Idem super Ezech Omnipotens
deus qui sibimet dissimilis non est
ea virtute videt nos qua videt omnia
et ea virtute iudicat omnia quo crea
vit omnia Idem in moralibus libro xx Imu
tatus est michi in crudelem Idem in
sacra scriptura cum de deo aliquid indig
num dicitur monetur legentis animus ve
lud si aliquid de deo aliquid dignum di
catur Pene quippe omne quod de deo
dicitur ipso eo iam indignum deo est
quia de deo dici potest Nam cuius
laudi vel maiestati non sufficiat ob
stupescens hominis mens et conspicua
quo sufficiat ergo loquens lingua Spe
cient sanctus hoc ipsum hominibus intel
ligentibus insinuans quod sunt inef
fabilia etiam verbis summa divina
non numquam de deo utitur que apud
homines habentur in vicio ut zelus quod
indigna videntur hominibus et tamen

dicuntur de deo admonentur homines
prave quod nec illa iam deo digna sunt
que dum digna habentur apud homi
nes digna putantur deo dicatur enim
deus zelans sicut scriptum est deus
zelotes nomen eius dicitur deus iratus
unde scriptum est Iratus est dominus
contra israel dicitur etiam deus peni
tens sicut scriptum est Penitet me
fecisse hominem super terram Et rur
sus penitet me quod constituerim
saul regem super israel Dicitur etiam de
[illegible] sicut scriptum est [illegible]
tores et imperator dominus etc dedit
dicitur etiam deus prescius sicut de illo
ait apostolus Quos prescivit et pre
destinavit etc Cum tamen nec ze
lus nec ira nec penitentia nec irrisio
nec ignorancia nec prescientia possit esse in deo
Licet namque omnia alicuius in illa
qualitatibus tracta sunt dum ad
nostre infirmitatis vocabula descendit
ut quia quibusdam nobis consideribus
sacris et notis nos positos per ea que
nobis vicina sunt conspicimus
ad ipsius dei summa quamquam condescen
dere valeamus zelari enim dicitur
qui cum tranquilla mente castitatem
custodit uxoris Irasci dicitur qui fer
vore vel furore vel furore animi to
ta persequendum motu accenditur pe
nitere dicitur cum id quod fecit displi
cet et consilium mutando aliquid ali
ud facit Miserator dicitur qui pietate
cordis ad proximum permovetur Mise
ricordia non misericorde vocitatur
eo quod unusquisque intueatur que proximi
miseriam atque ei compatiens dum
dolore animi tangitur ipse habet mi
seriam ut cum a miseria liberet tu
metur Unde et ysaias quoque cum vi
deret ultimi iudicii diem non iam

tum venia sed tum districtione ventu
rum ait Ecce dies domini venit crude
lis et indignacionis plenus ire fu
roris quod ad ponendam terram in solitu
dine et peccatores eius conterendos de
ea Deus ergo iram et eandem crude
litate sibi poterimus asserere tamquam
posse quando deo ait conversus es in
incrudelem ac si aperte dicat qui in
te ipso nichil crudelitatis habes in
quem respirare a percussionibus
et plagis non sinis crudelis esse
videris Est enim deus crudelis esse
non potest sicut nec mutari ulla
tenus potest sed quando videtur umquam cru
delitas aut mutabilitas venit de
sursum Job michi dicit quod in semet ip
so deum nec crudelem nec mutabi
lem senciat ostendit Nam dum circa
nos quedam prospera et adversa va
riantur in eo quod nos mutamur quod dei
eius circa nos motum animi suspi
camur Ipse autem in se inmutabilis
permanens aliter atque aliter incogita
cione sentitur hominum pro qualitate
meritorum Nam et lux solis cum ne
quaquam sibimet ipsi dissimilis sit
infirmis tamen aspera sanis autem
oculis lenis et amabilis esse videtur
corporum videlicet oculorum mutacione non
solis unde ut predixi dicens beatus
Job mutatus es adiunxit michi ut
videlicet hec ipsa crudelitas atque
mutacio non sit in qualitate vel con
dicione dei iudicis percucientis sed in men
te hominis percipientis Idem in registro
libro xxxi moralium Divine potencie suppe
tit non solum bona de nichilo facere
sed eciam condita que dyabolus infecit
venit reformare Augustinus in libro de sym
bolo totus filius est apud patrem

totus in celo totus in terra totus in
utero virginis totus in cruce totus
in inferno totus in paradiso quo latro
nem introduxit Idem ibidem Non
per divisa vel loca dicimus Christum ubique
totum esse sic ut modo sit ibi to
tus et alio tempore sit alibi totus sed
ut semper sit ubique totus Idem in libro
contra quinque hereses qui sic incipit
Debitum servus fateor apud deum in
quo crastinus numquam hesternus est
dies apud deum sed semper hec hodie nec
mensium circulis volvuntur anni nec suc
cedentibus nec decedentibus transa
guntur menses diebus nec hore mu
tantur non momenta variantur nec tempora
ubi dies nec fine clauditur nec
inicio inchoatur Idem in eodem Deus
sic est in celo ut non deserat terram
Celum inquit ego ego impleo quia
nobiscum et cum patre est Non enim
patrem dimisit cum ad nos venit
nec nos deseruit cum ad patrem as
cendit Idem in libro xiiii de civitate
dei capitulo xxiiii Est ergo natura non facta
que fecit omnes ceteras magnas parvas
que naturas Et illa natura quidem
ceteris omnibus prestancior deus est
qui non longe positus ab uno quo
que nostrum sicut apostolus ait Adiungens
in illo enim vivimus movemur et sumus
Idem in libro de trinitate circa principium
Quo intellectu potest homo deum capere
qui nondum suum intellectum quo deum
vult capere capit Si autem intellectum suum
homo iam aliqualiter capit attendat
diligenter nichil in sua natura me
lius esse quam intellectum eius est et
videat diligenter utrum ibi sint aliqua
liniamenta formarum nitores colores
spaciosa magnitudine partium distan
ciam molis distensionem inter per locorum

incircualla mocionem vel aliquid huius
q si inch huius inveniunt intellec
tivo qui melius est et nobilius qd
homines in humana natura non debe
mus in deo quere qui longe meli
or et nobilior est meliore vivo id
est intellectivo Idem de trinitate de
hac re summa et excellentissima cu
timore et modestia est agendum et
et attentissimis auribus atque devo
tis audiendum est quia nec periculo
sius alicubi erratur nec laboriosius
aliquid queritur nec fructuosius ali
quid invenitur Idem in libro de verbis
domini Deus inveniri potest comprehendi non
potest Idem libro iii de trinitate c. 6o
Non locorum intervallis sed similitudine
acceditur ad deum et dissimilitudine
receditur a deo Idem in libro de fide et
symbolo c. vi Filius dei dicitur minor
patre propter susceptam humanitatem
et propterea quod filius de
patre est debet eciam utique patri
quod eidem patri par et equalis est
pater autem nulli debet quod est autem quod
est Idem perhorrendum est de deo a
liquid falsi dicere eciam si ad laudem
eius videatur pertinere non enim mino
ri sed maiori fortassis scelere in deo lau
datur falsitas quam vituperatur ve
ritas Idem de trinitate dei libro primo
c. xvii Ei deo quanto similior tanto
sit quisque propinquior nulla maior est
ab illo longinquitas quam eius dissi
militudo Idem incomparabili illi
cito et incommutabili bono tanto est
animus hominis dissimilior quanto rerum
corporalium mutabilium cupidior Ide
ad deum ire licet non pedibus sed mori
bus nec faciunt bonos vel malos
mores nisi boni vel mali amores
Idem in quadam epistola Deus ubique
presens est et ubique totus presens / presens
est nec tamen ubique habitans sed in tem
plo suo capitur aut habitans et i
nhabitans ab aliis plus ab aliis minus
Idem Deus totus oculus est totus
manus est totus est pes est totus
est oculus quia omnia videt totus
est manus quia omnia operatur totus
pes quia ubique est Idem non sermo
in hoc nos admonet nos deus ut
sciamus quid agendum sit verum etiam
ut amando agamus id quod iam dis
cendum iam scimus Idem deum vi
dere sicut est in sua natura nec
oculus hominis potest sed nec angeli
nec throni nec potestates nec domina
ciones sed nec omne quod nominatur Idem in
libro de natura boni commendatur quan
tum bonum sit deus quoniam nulli bene
est ab ipso recedenti Idem in libro
Voluntas et potencia dei deus ipse
est Idem Domine excelsus es domine
sed humiles corde sunt domus tua
tu enim erigis elisos et non cadunt
quorum celsitudo tu es Idem penites
te deus et non doles irasceris et
tranquillus es opera mutas sed non
mutas consilium Idem super Genesim contra
manicheos Deum tante bo
nitatis dicimus deum esse tante iusti
cie tante quoque incorrupcionis ut
neque peccet neque peccare possit neque
aliquem necessitat qui peccare noluit
nec ipso quisquam nocere potest qui pec
care noluit Idem super Genesim ad litteram
Frustra dicitur non debet deus cre
are tales quos ipse presciebat fu
turos malos sciebat enim eos
bonis hominibus profuturos et iuste
pro mala voluntate puniendos Idem
super Iohannem omelia xiii Deus tibi to
tum est si esuries panis tibi est
si sitis potus tibi est si in tenebris
ambulas lumen tibi est si nudus

es in mortalis tibi vestis est Idem
ibidem Omnia piut dia de deo s; ni
chil digne dicat3 de deo Idem in eo
dem anc̄ xxiij. Ego sum via veritas
et vita ambulare vis ego sum
via falli non vis ego sum veritas
mori no vis ego sum vita fulcit
enim deus nutantes dirigit he
sitantes confirmat dubitates
Idem in li.o soliloquiorum Deum q
amat amē q pot amare sine si
cut sine vestibus deus in quo sint
omnia tamen tamē univ se creatē
nec turpitudo turpis est nec ma
licia nocet nec error errat Idem deus
a quo converti cadē est in quē con
verti resurgē est in quo manē consis
tē est Idem deus a quo exire mo
ri est in quē redire reviviscere
in quo habitare vivē est Idem Deus
quem nemo amittit nisi deceptus
nemo querit nisi amonitus ne
mo invenit nisi purgatus et ad
vitus Idem deus quem relinquē
hoc est quod perire quem attendē
hoc est quod amare quem videre
hoc est quod videre habere Idem deus
cui nos fides excitat spes erigit
caritas iungit deus si fide te in
veniunt qui ad te refugiunt fidē
da si virtute s; virtute si scientia
scientiam Idem in eodem Sicut in hac
sole tria quedā licet aduertere s. qd
est q. fulget quod illuminat sic in
illo secretissimo sacramento deo sole
iusticie quem tu vis intelligere
tria quedam sunt scilicet q est quod
intelligit et quod cetera facit intelligi
Idem in eodem Constantē deum cre
rede et q totum committe quantum
potes noli velle esse quasi proprius
aut in tua potestate s; profitens eius cle
mentissimi et optimum dnm te esse
suum proprie sic enim te ad se suble

vare non desinet nichil q; tibi eve
nire permittet nisi quod tibi prosit
etiam si nescias Idem de trinitate
dei Patria dei ad penitentiam invitat ma
los sicut flagellum dei ad paciam
et penitentiam reducat bonos Idem in lib.o
de coniugiis adulterinis Absit ut qui
libz catholicus dixerit quod spiritus sanctus
suadet non deum suadē cum et ipse
sanctus spiritus deus sit et inseparabilia
sunt opera trinitatis Idem in primo lib.o
de trinitate Qui vo dm putant illius
esse potencie ut semet ipsum ipse ge
nuerit eo amplius errant quo no
solum deus ita non est sicut nec
spiritualis nec corporalis nec alia cre
atura nulla enim omnino res est que
semet ipsam gignat ut sit Idem i
li.o lxxxiij. questionum Deus ubique presens
est sunt autem cum vno quoque nos
trum simul est cum vite mentis illi
bata puritas in eius presencia patuit
sicut enim visus oculorum si fuerit
viciatus quodque videre non potest hoc
ad esse non putat ita frustra cir
cumstat oculos ymago rerum presentium
si oculis integritas desit sic etiam
deus qui nusquam deest frustra pol
lutis animis presens est quem videre
mentis cecitas et in mundicia non
potest Idem in li.o de ecclesiasticis dogmatibus
Nichil incorporeum et invisibile natura
credendum est nisi solum dm .s. pa
trem et filium et spiritum sanctum qui ideo
incorporatus dicitur quia ubique est et
omnia implet atque constringit ideo q
invisibilis omnibus creaturis quia
incorporeus est Idem illud ca.o 2a Ni
chil cognoscimus esse natura inmu
tabile nisi solum deum .s. patrem
et filium et utrumque spiritum sanctum qui
mutari non potest a bono quia natura
possidet bonum nec potest quid aliud
esse quam bonum Idem in vij. li.o de trin.

c° xxxi. In rebus spiritualibus querendis de bonitate et de bono. Gregor. xxxii. mor. super illud Job An cogitas quod deus excelsior celo sit et super stellarum vertices sublimetur nec una consideat sed circa celi cardines perambulat deus enim prius sit semper apte sit intendit omnibus ut assit singulis et simul omnibus numquam desit nam et si quosdam peccantes deserit quia deseritur a peccantibus eisdem tamen illis adest presidium quibus deesse cernitur per adiumentum. Hic ergo deus ad potiora circumdat ut interiora supplicat sic intiora supplet et implet ut potiora circuidet sic summa regit et infima non deserit sic ymus prius est ut a superioribus non recedat sic latet in sua specie ut tamen cognoscatur in operatione sic cognoscitur in suo opere ut tamen comprehendi non valeat a cognoscentis estimatione sic adest omnibus ut videri nequeat sic videri nequit ut tamen eius presenciam sua iudicia manifestent sic se nobis intelligendum prebet ut tamen nobis radium sui intellectus obnubilet et rursum sic nos ignorancie caligine respuit ut tamen menti nostre radiis sue claritatis insinuet quatenus et sublevata mens eum quodammodo videat et reverberata contremiscat. Idem in omel. Secunda adventus domini super illud Math. Beatus qui non fuerit scandalizatus in me. Quod tot signis tantisque miraculis non scandalizari quisque potuit sed potius admirari unde infidelium mens grave in illo scandalum pertulit dum illum post tot miracula morientem vidit unde et paulus dicit nos autem predicamus Christum crucifixum iudeis quidem scandalum gentibus autem stulticiam. Stultum quippe visum est hominibus ut auctor vite pro hominibus

moreretur et unde continuo deum homo scandalum suscepit unde amplius deo debitor fieri debuit ut amplius deus honoraretur et amaretur. Hoc tanto deus ab hominibus dignius honorandus est quanto pro hominibus et indigna suscepit. Cavendum ergo valde est hominibus ne in damno deo mortem despiciant qui dei miracula venerantur. Idem in omelia de l. Unde deus humana patitur unde homo ad divina sublevatur. Ambros. super Lucam. Nichil perceptum vel circumscriptum nichil immensum nichil dimensum trinitas habet non loco clauditur nec opinione comprehenditur non existimatione concluditur non etate variatur. Idem in epistola ad Ireneum deus diligi mavult quam timeri. Idem eidem. Unde licet divina misteria et Christi clementia cum accipiatur mulier Christus caput inclinat elevat autem caput ubi defiat accusator et ita nullum damnari sed omnes deus deus vult absolvi. Idem in Cromatiano. Deum impossibile est mentiri et istud impossibile non infirmitatis est sed virtutis et maiestatis quia veritas non recipit mendacium nec dei virtus levitatis errorem ideo deus verax est omnis autem homo mendax. Idem deus vas mundum requirit non autem sordibus et in mundiciis inquinatum. Idem in isto epo apothelesima deus qui concludit et comprimat omnia. Est autem apothelesima diffinitio et conclusio disputationis. Glo. super illud Ps. Ego dixi estis deus dicitur multipliciter. Dicitur enim deus per naturam ut deus trinitas dicitur etiam deus per adoptionem ut angelus et homo sicut hic dicitur etiam deus per participationem

ut ydola gentium dicitur etiam deus p-
placionem ut placati dicuntur dii unde
est illud Non detrahes diis et iterum
illud applicate eum ad deos Item dicitur
deus pro iudicio et vindicta sicut de
moyse Constitui te deum pharaonis
Hylarius in li. de trin. In incorporeum
est quod porrigitur et incomprehensibile
contra significantiam sermonis contra
sensus intentionem non enim attrectatur
non attingitur non tenetur verborum
enim significantia natura rerum vel
comprehenditur z. f. Ethici ergo insensu labes
est intelligentia stupor in sermone
aut non tam infirmitate sed silencii
in confitebor periculosum enim ni-
mis est declinatis tantis ac tamen
reconditis aliquid ultra prescriptum
celeste referre ut ultra prefinitionem
dei sermo sit dedeco Dyonisius de di-
vinis nominibus ca. 1o. Universaliter autem
non est audiendum audendum dicere
aliquid nec etiam cogitare de super-
substantiali et occulta divinitate preter ea que no-
bis divinis eloquiis sunt expressa
Idem in eodem Divine bonitatis ma-
nifesta sunt ymago ymaginis mag-
nus et totus splendens est ille sol
secundum multa resonantia boni et omnia
quecumque participare ipsa possunt illuminat
ad omnes extendens visibilem mundum
ipsorum radiorum splendores Idem ibidem
Audiendum est et pulcritate dici quod deus
est cum tamen pulchro et bono ad-
vere per habundanciam amative bonitatis
sue extra se ipsum fit ad omnia exis-
tentia providentiis sicut bonitate et
dilectione et amore trahitur Propter quod
qui fortes sunt in divinis ipsum deum
zelotem appellant et sursum et de-
orsum et si ipsi non participant hoc
non est infirmitatis et privatatis
illuminative virtutis sed propter luminis
accipiendi importunitatem Crisostomus super

epistolam ad hebreos Sicut de deo multa
intelligimus que loqui penitus non
valemus sic etiam multa loquimur
que intelligere non sumus ydonei ubi-
que quia deus est ubique scimus quo-
modo autem ubique sit intellectu non capimus
Idem Deus est quedam incorporea
virtus que cum est causa bonorum
scimus qualiter autem vel que sit ista
virtus multum ignoramus Idem super
Math. deus invitus et cum magno
dolore compellitur peccatores condempnare
non enim sic dolet deus quod ipse a peccato-
ribus offenditur quantum quia vio-
lentus perdere cogitur aliquem quem cupit
omnes salvare Idem deus gaudet
non de suo lucro sed de nostra salute
tristatur non de sua iniuria sed de
nostra perdicione Ysidorus de summo bono li-
bro 1o c. primo Summum bonum deus est
quia incommutabilis est et corrumpi non
potest omnis creatura non bonum quoddam
est sed non summum quia mutabilis est
et dum sit quidem bonum quoddam non
potest esse summum Idem ibidem Quid
est immortalitas nisi eius incommu-
tabilitas nam et angeli et anime sunt
quidem immortales sed non sunt incom-
mutabiles Ideo ergo solus deus dicitur
immortalis quia solus est incommu-
tabilis nam et anima moritur dum
deserente deo de bono in malum muta-
tur et angelus mortuus est dum
deserto deo lapsus est Idem ibidem Quod
materiam habet unde constat muta-
bile est quia de informi ad formam
transit quod vero non habet materiam immu-
tabile est sicut deus utique est Idem
ibidem Ideo deus dicitur simplex
sive non amittendo quod habet
seu quia non aliud est ipse et aliud
quod in ipso est Idem li. 1. ca. 2o. Non
ita putandus est esse in omnibus eius
deus ut unaqueque res pro magnitu- no

diue potentie sue capiat. cum id
est maxima magis et minima minus
dum sit pocius ipse totus sine eis
in ipso et ipse in omnibus. Idem. Diui-
na potencia diue maiestatis cuncta sue
creature in inuisitate concludit. Idem
libro primo c. 3o. Sola trinitas sibi so-
li integre nota est et humanitas a
christo suscepta que tota est in trinitate
persona. Idem 4o c. Sicut ars in ar-
tificem retorquetur laude operis, sic
vero creator per creaturam laudatur et
quanto sit excellentior exprimit operis
condicione monstrat. Idem ibidem.
Ex pulcritudine circumspecte nature
pulcritudinem suam que circumscribi
nequit fecit deus intelligi ut quibus
vestigiis homo reuocatur ad deum
quibus auersus est adeo ut qui per
amorem pulcritudinis creature a
creatoris forma se abstulit rursus
per creature decorem ad creatoris pulcri-
tudinem reuocetur. Idem c. 5o. Non
putemus de corporis forma in deo quod
hominem ad ymaginem suam fecit quia
mente non carne homo ad ymagi-
nem et similitudinem suam creauit
deus. Cogita ergo si potes quale
corpus habeat veritas et dum non in-
ueneris hoc est deus. Idem ibidem.
Facies dei in scripturis non caro sed
diuina cognicio intelligitur quia per
faciem conspectam quisque cognoscitur
unde psalmista: Ostende nobis domine faciem
tuam, id est da nobis cognicionem tuam.
Idem in 8o c. Quia prius quam deus
diceret fiat nulla extitit creatura ip-
sum fiat quod deus est in eternitate
ubi non in vocis sono enunciatum
est. Idem ibidem super illud Et vidit
deus quod esset bonum et non septies
adeo in ipsa septies quod laudata est cre-
atura que antequam fieret perfecte ab
illo inspecta est sed non dum singula in

dentes laudamus tamquam ipse videat
laudet quia per nos deus est sicut est
illud: Non vos estis qui loquimini sed
spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis. Unde sicut ipse per nos lo-
quitur ita videt et laudat nos sed
ipse perhenniter ac sempiterne videt
per nos non temporaliter. Idem ibidem. Cunc-
ta que sunt et facta sunt mira
valde sunt sed consuetudine vilue-
runt. Idem c. 12. Non est de deo
uel creaturis quicumque quod que-
rendo magis quam magis inueniendum
est. Idem. Ille qui nos malos tole-
rat non dubium quin quorsum clemen-
ter ignoscat. Idem. Cum deo dico vel secundum
deum quantitate vel secundum qualitate
vel secundum situm vel secundum habitum aut
motum aliquid digne dici possit
inest tamen ei quodammodo latitudo
caritatis qua nos aberrantes colli-
git et continet in unitate. Inest ei
longitudo qua nos malos longa-
nimiter portat donec emendatos pa-
trie future restituat. Inest ei alti-
tudo per quam omnem sensum sue pre-
in incapacitate superat. Inest etiam
ei profundum quo dampnandos in-
fernis secundum equitatem disponens
preordinat ad abyssum. Bern. in li. 5o de
consideracione. Deus voluntas est omni-
potens et beniuolencia lumen et-
ernum incommutabilis racio summa bea-
titudo creans mentes ad se participandum
uiuificans ad sentiendum afficiens
ad appetendum dilatans ad capiendum
iustificans ad promerendum accendens
ad zelum fecundans ad fructum pro-
mouens ad bonitatem dirigens ad
equitatem roborans ad virtutem for-
mans ad beniuolenciam moderans
ad sapienciam visitans ad consolacionem
illuminans ad cognicionem perpetuans
ad immortalitatem implens ad feli-

tiuitate circundamus ad servitutem. Idem
ibidem. Deus amat ut caritas,
novit ut veritas, sedet ut equi-
tas, dominatur ut maiestas, regit
ut principium, intuetur ut salus,
operatur ut virtus, revelat ut
lux, assistit ut pietas. Idem ibidem.
Deus non partibus constat ut cor-
pus, non affectibus distat ut ani-
ma, non formis subsistit ut ma-
teria, non mutatur ut omne quod fac-
tum est. Idem ibidem. Deus futu-
rus est rerum plenitudo lucis, vo-
luntati multitudo pacis, memo-
rie continuatio eternitatis. Idem
in alio sermone. Quatuor filie sunt
magne vite dei: in ipso amari-
tudinis compunctio, subtractio opportu-
nitatis peccandi, virtus resistendi
et sanitas affectus. Idem super. Cu-
stodit vigilat super nos inde fessus
et pervigil ille clementie oculus.
Non dormit neque dormitat qui
custodit Israel et illius quidem necesse
valde est, quia non dormit neque
dormitat qui impugnat Israel. Hu-
go de sancto Victore in libro de arra anime.
Tanta est species pulcritudinis di-
vine ut qui semel potuit eam vi-
dere non possit non diligere. Auc-
tor in libro de spiritu et anima. Nemo de
dei pietate diffidat, quia maior est
misericordia eius quam nostra miseria, et quia
quis ad eum clamaverit, adaudiet
eum, quia mitis et miserator do-
minus. Si quidem ei videtur esse
peccatori veniam dare, quam ipsi pecca-
ri veniam accipere, sic eum festinat
deus absolvere tormenta compassi-
onis pie, que plus cruciat eum
compassio miseri, quam ipsum impe-
rio peccatorem passio sui. Bernardus. Ione
vto. Deus ita mitis est patiens

ut salvet per clementiam quos salva-
re non potest per iustitiam. Hylarius in
vto libro de trinitate. Ab ipso deo dis-
cendum est quod de ipso intelligendum
est, quia deus non nisi se ipso auc-
tore cognoscitur. Plato in thymeo.
Opificem gubernatorem que huius status
rerum invenire difficile est, quem inven-
tum impossibile est digne profiteri.
Sextus pitagoricus. De deo nichil
dicas quod non didiceris adeo. Ille
de deo loqui hiis quibus non licet
proditor putandus est. Idem. Homo
qui nichil habet quod dicat de deo
vere desertus est adeo. Dyonisius
primo capitulo celestis ierarchie. Impossi-
bile est nobis divinum radium aliter lucere
nisi varietate sacrorum velaminum cir-
cumvelatum. Bernardus. Quomodo irascitur qui
in illa secretis mentis nulla per-
turbatione animi commovetur. Quomodo pe-
nitens est qui id quod semel fecit
se fecisse nequaquam dolet. Quomodo mi-
sericordiam habet qui cor miserum
nunquam habet. Quomodo prescius est cui
nihil nisi que futura sunt pre-
sciantur et scimus quia de deo nichil
futurum est ante cuius oculos pre-
terita nulla sunt, tunc presentia non tran-
seunt, futura non veniunt. Quippe quia
omne quod nobis fuit et erit in eius
conspectu presto est et omne quod prius
est scire potius quam prescire potest.
Et tamen dicitur deus zelans, dicitur
iratus, dicitur penitens, dicitur misericors,
dicitur prescius, ut quia castitatem anime
unius cuiuslibet custodit, hoc uno
modo zelans vocatur. Quamvis men-
tis cruciatu non tangitur, et quia
culpas punit, dicitur iratus. Quamvis
nulla animi perturbatione moveatur,
et quia ipse in mobilis id quod voluit
mutat penitens dicitur, quamvis rem
mutet, consilium non mutet. Et ru

inferne iure subiacent sed ac in preteritorum imaginem facit et quia ea que futura sunt nobis videt que tamen ipsi presencia sunt presciens dicitur quamvis nequaquam futurorum provideat quod prius videt. Nam et que sunt non aliter nisi in eternitate eius ideo videntur quia sunt sed ideo sunt quia videntur. Dum ergo ad ubera incommutabilitatis descendit compositis quibusdam gradibus factus ascendat qui post ad tam in mutabilitate dei ut videat sine zelo zelantem sine ira irascentem sine dolore et penitencia penitentem sine incerto corde mirantem sine provisione prescientem. In illo enim nec preterita nec futura reperiri queunt sed cuncta mutabilia immutabiliter durant et que in semet ipsis simul considerata non possunt illi simul assistunt omnia namque que in illo preterierunt quod transiit quia in eternitate non possunt illi simul assistunt eius modo incomprehensibili quodam cuncta volumina seculorum tua sententia immobiliter manent et conveniencia stant. Sicut ergo dicimus sine zelo zelantem sine ira irascentem ita apto verbo eciam sine crudelitate dici potest crudelis. Crudelis quippe dicitur qui districto feriendo non parcit ut videlicet hoc loco crudelis districte feriens potest intelligi et ultra pende culpe non parcens. Aug. quisquis deum ita cogitat et si non dum potest omnino invenire quid sit deus pie tamen cavet quantum potest aliquid de deo sentire quod non sit. Idem ibidem. Est tamen deus sine dubitatione substancia vel si melius appellatur essencia quam greci usiam vocant. Sicut enim ab eo quod est sapere dicta est sapiencia ita ab eo quod est esse dicta est essencia et quis magis est quam ille qui dixit

famulo suo moysi: Ego sum qui sum et dices filiis israel: Qui est misit me ad vos. Idem ibidem. Sed alie que dicuntur substancie capiunt accidencia quibus in eis fiat vel magna vel quantacumque mutacio. Deo autem aliquid huiusmodi accidere nichil potest et ideo sola est incommutabilis essencia vel substancia que deus est cui profecto ipsum esse unde essencia nominata est maxime ac verissime competit. Idem in septimo tri. Summe cunctitas divinitatis excedit usitati eloquii facultatem. Verius enim cogitatur deus quam dicitur et verius est quam cogitatur. Idem ibidem circa finem. Non locorum intervallis sed similitudine et ut supra. Idem in viii° libro de trinitate circa principium. Non parve noticie est pars cum de profundo isto in illam summitatem respiramus si antequam scire possimus quid sit deus possumus tamen scire quid non sit. Idem in tercio libro de libero arbitrio c° xiiij. Naturas ergo omnes deus fecit non solum in virtute et iusticia permansuras sed eciam a iusticia recessuras sive peccantes non ut peccarent sed ut essent ornature totum universum sive peccare sive non peccare voluissent. Infirmare et labefactare universitatis magnum quidem deesset creature. Illud enim deesset quo remoto stabilitas eius atque connexio turbaretur. Idem ibidem c° v°. Nec ipsa prescientia tua peccare coget cum quem peccaturum esse presciret quamvis sine dubio peccaturus esset non enim id aliud futurum esse presciret. Itaque non contrariantur sibi hec duo scilicet ut prescientia tua noveris hoc quod alius voluntate sua facturus est. Ita deus neminem ad peccandum cogens prescit tamen eos qui voluntate propria peccabunt

Idem ibidem Cur ergo non vindicat
iustus quod fieri non cogit prescius
Sicut enim memoria tua non co
git facta esse que preterierunt sic deus
presciencia sua non cogit facienda
que futura sunt Et sicut tu que
dam que fecisti meministi nec tamen
meministi omnia fecisti Ita deus omnia
quorum ipse auctor est quorum autem
deus non est malus actor illorum
ipse iustus est ultor Idem ibidem
Hinc ergo iam intellige quam iusta
deus peccata puniat quia que prescit
futura non facit Nam si propterea non
debet deus retribuere supplicium pec
cantibus quia previdet peccaturos
nec etiam recte facientibus debet
retribuere premia similiter quia et rec
te facturos previdit Idem ibidem
Fateamur ergo ad presciencia dei per
tinere ne quid eum lateat futurorum
et ad iusticiam eius ne quecumque ma
la voluntarie fiunt impune ma
neant aliquod peccatorum Idem ibidem
libro iii° Nec ab illa creatura quam
prescivit deus non solum peccatu
ram sed etiam in voluntate peccan
di permansuram abstinuit largitatem
bonitatis sue ut eam non conderet
Sicut enim melior est aberrans
equus quam lapis propterea non aber
rans quia proprio motu et sensu ca
ret sic est excellencior creatura que
libera voluntate peccat quam illa que
propterea non peccat quia non habet
liberam voluntatem De dei beneficiis
quere supra de beneficiis de dei cle
mencia et misericordia quere infra de mise
ricordia et pietate. de dei timore quere
infra de timore de dei dilectione. de
dei iusticia et equitate quere infra
de iudicio et iusticia. de dei sciencia ius
ticia et voluntate quere infra de dei
cultu quere infra de latria

De defendentibus et excusanti
bus peccata sua Gregorius in moralibus
Sunt multi qui perversitatem suam
comparacione pravitatis alienorum tuentur quia cum
alienos talia fecisse considerant se hec
facere licere putant Idem in moralibus
Peccatum quam quibus notum est libidine
commisse et commissum negando abscon
dere et convictum defendendo multi
plicare Idem Sunt nonnulli qui ne
quaquam deflent quod faciunt sed de
fendere et laudare non desistunt et
nimirum cum defenditur culpa geminatur
Idem Superbie vicium est ut quod de
se quisquam fateri quam sponte dig
natur hoc sibi dici ab aliis dedignatur
Ieronimus in originali super Ezechielem libro
Viciis nostris applaudimus separati vo
luptatibus obtendimus carnis infir
mitatem aut dura maiorum imperia
Idem in epistola Nichil animo agimus qui
nos per multitudinis exempla de
fendimus et ad consolacionem nostram
aliena querentes vicia dicere nobis
dicimus bonos quos sequi debeamus
Ysidorus de summo bono Est quorundam
excusacio peccatorum qui dum propriis
facinoribus arguuntur verba iustorum
pro excusacione declinanda obiciunt
ignorantes se divino iudicio quo iusti
sunt puniendi sunt dum eius dicta tem
poraliter indicari nequeunt contempnunt
ab hominibus Ambrosius in apologeticis
Quando dum a suis sacerdotibus cor
ripiuntur peccatum suum aggravant
dum defendere cupiunt aut negare
Augustinus nonnulli et que infra de mili
tibus et milicia Beda super Genesim
In animam suam peccat qui dum
arguitur excusat repellens a se
indulgencie medicinam et sic peccatum
sequens sibi viam intercludens Idem
de xii gradibus Quibus modis sunt
excusaciones iniquitatis dum enim dicat

no

no

qui se comparat non fecit aut quod
fecit sed bene fecit vel bona intencio
ne fecit aut si male sed non multum
male si multum male sed non mala
intencione. Si autem de illa volunt
adam et eva conuincuntur tunc aliena
persuasione se nititur comparare. Idem
super qui habitat. Omnis aliquando cade
re necesse est dum in hoc seculo detinetur
sed alii quidem collidunt alii vero non
quia dominus supponit manum suam
unde hoc inter est corporis casus quia
iustus recipitur a domino ideo quia re
surgit forcior quam primus fuit. In
iustus autem si cecidit non adiciet
ut resurgat aut enim in pudore
noxio aut inprudencia cadit quia
vel comparat quod fecit et hic est
pudor adducens peccatum aut fit ei
frons meretricis et iam nec timet
deum nec hominem reveretur. Glossa super
psalmos hominis. Humanum est peccare dya
bolicum est perseverare sed principio suo c
defendendo se culpa in deum refun
dere

De delectacione. Gregorius libro xviii moralium
Sancta viri et quere infra de
disciplina. Idem in moralium. Esse sine de
lectacione anima nunquam potest nam aut
in infimis delectatur aut in summis
et quanto maiori studio exercetur ad
summa tanto maiori studio extor
pescit ad yma. Idem Quanto ardori
circa marcescit ad infima tanto ter
rore dampnabili frigescit a summis
utroque enim summe et equaliter amari
non potest. Qui ergo tenebrarum vero
amore vincitur in deo nullatenus de
lectatur. Idem Dum incorporalibus ingressus
se totam delectando profert absint
ne intelligencie subtilitate grosses
cit. Idem Dum non nulla non numquam
menti nostre delectaciones surrepit tem
poralia mox quoque marcescit inquietu
dine delectacionis ducimur in hiis inquam
ab illicitis temptamur. Idem Honorem
mentem nequaquam in munda cogitacio
inquinat dum pulsat sed dum hanc
per delectacionem subiugat. Idem in xx
moralium. Quia volentes culpam co
mmisimus ideo non nunquam eius me
moriam cum delectacione tolleramus.
Idem Non nunquam impulsu illicite
cogitacionis affligimur quia nos
quibusdam terrene conversacionis acti
bus quamvis licitis libenter occupa
mur. Idem Cum semetipsum supplicibus
rector tanciens ad culpa apostasie
labitur quociens per esse ab hominibus
delectatur et honoris sui singularita
te letatur. Idem Cum seipsum in hoc mun
do desiderat preesse ceteris concede
rebus et honoribus tumescit hu
mimis cura secularis in delectacione
est quies aut in labore. Idem De
se bono opere dum laus humana ob
viat mentem operantis immutat quia
quamvis quesita non fuerat tamen
oblata delectat cuius delectacione
dum mens bene operantis resolvitur
ab intencione intimi vigoris quieto
cius dissipatur. Idem Nichil sic ad
edomandum delectacionem carnalem va
let quam ut unusquisque scilicet hoc quod vi
vus diligit mortuum pensset. Idem
Dum culpa animum temptat necesse est
ut brevitatem sue delectacionis aspi
ciat ac ad mortem et nam iniquitas
rapiat cum constat quod ad tuum
sui ticius mortalis vita pervenit.
Idem in viii moralium. Sepe dum abe
loquio et que supra de cogitacione.
Idem Sciendum est aliud esse quod
animum et quere supra de consensu. Augustinus
in libro de paciencia. Nemo nisi pro eo
quod delectat suscipit sponte ferre
quod cruciat. Idem in libro de verbis domini
apostoli. Quid quod peccatorum indicet in

factis in cogitationibus est non co-
ntinuis nisi cum mala cupiditate non
imputantur nisi cum illicita delectatione.
Hinc ergo illicite delectationi si resis-
timus non regnabit peccatum in nostro mor-
tali corpore. Idem. Mortua est una
delectatio sed vivit altera et illi dum non
sentis eam mortificas cum respec-
tivo non delectaris tunc mortifi-
casti. Hec est cum malicia nostra hec
est contentio nostra. Ysid. de summo bono
li. 2° c° 23. Cogitatio prava delecta-
tionem parit, delectatio non mala con-
sensum generat et ut supra de consue-
tudine. Idem. Cogitationes illicitas
ingerere demonum est sed eisdem oblec-
tari proprium nostrum est. Idem in eodem
li. c° xl°. Degustata delectatio cas-
titatis dulcior invenitur quam carnis.
Glo. super illud Luce xiiii. Voca pau-
peres et cetera. Beatus addidit cum videtur qui
non habet in hoc mundo unde delec-
tetur. Glo. super illud Levit. Nec quicquam
fermenti aut mellis et cetera nichil vo-
luptuosum nichil suave placet deo
sed quod habet aliquam mordacitatis et
severitatis unde etiam pascha domini cum
amaritudinibus manducatur id est cum lac-
tucis agrestibus. Aristo. in x° ethicorum.
Qui inquam gustaverunt delectationem
sinceram et puram que est delecta-
tio intellectus et actionum nolunt
confugiunt ad delectationes corporales
existimantes eas electas esse pluribus
aliis sed non est ita quia quod conve-
nit nature nobiliori nobile est
vero et quod convenit nature vilio-
ri vile est vero. Idem ibidem. Delecta-
tio naturalis est nobis. De delibera-
tione que supra de consilio. Item in-
fra de dilatione.

De deliciis et voluptatibus.
Gregorius in mor. Dilatat cum

postmodum in suppliciis pena an-
gustat. Idem in omel. Homo quidam
fecit cenam magnam. Hoc distare so-
let inter delicias cordis et corporis quod
corporales delicie cum non habentur
grave in se desiderium accendunt cum
avide eduntur protinus in fastidi-
um per sacietatem vertunt. At contra spiritu-
ales delicie cum non habentur in fasti-
dio sunt cum non habentur in desiderio
sunt quia quanto magis earum sapor
percipitur tanto amplius cognoscitur
quo avidius amantur. In illis ap-
petitus placet et experientia displicet
in istis appetitus placet et experien-
tia displicet in istis appetitus vilis
est sed experientia magis placet. In illis
appetitus saturitatem et saturitas
fastidium generat in istis autem appeti-
tus saturitatem et saturitas appeti-
tum parit. Augent enim spirituales
delicie desiderium in mente quis enim
amare valeat quod ignorat. Idem
in registro. Et plurima alia que
infra de voluptate. Idem Aug. super Eze-
chiel. omel. xxix. Si carnem plus quam
debemus et cetera quere supra de abstinen-
tia de carnalitate. Item infra de pro-
speritate.

De deliciis spiritualibus que supra
de assensu spirituali. De contem-
platione. Infra de gustu spirituali. De
iustis supra c. proximo. Hoc distare Ierom.
in epistola. Delicie miseriis et miserie
deliciis commutantur. In uno aut alte-
ro erit vel divite purpuratum
vel lazarum mendicum. Sequitur difficile
immo impossibile est ut presentibus
quis et futuris deliciis perfruatur
ut et hic ventre et ibi mentem im-
pleat ut de deliciis transeat ad deli-
cias et deliciarum vicijs non tene-
ri de capite semet ipsum. Cum enim

ticut alibi ypo poeta sepe captiuam
illecebris quanto magis circumdati
bus nos retibus deliciarum liberi
esse non potimus Seneca Sensus cum in
id cogitat quod non videt quod au
dit quod odorat quod gustat quod
attrectat Idem ibidem Si festa qui
dem sibi blandiuntur quere supra de cas
titate plura que infra de voluptate
Item infra de prosperitate Ambrosius
ad simplicianum delicie resecentur
impunes vadat et si quis fuit
in hoc seculo delicosus valedicat
superioribus vera cum vinea fruc
tum affert semper inculta sentes et spinis
neglecta luxuriatur Ideo scriptum
est tamquam agricultura est homo
egens sensu si relinquens eum de
sertus erit Idem in hymeno Cum
anima inflectitur ad carnales delici
as et desideria que incitat adver
sus animam tunc ei obrepit illecebri
tatis tunc ira et indignacio estu
at tunc mesticia affieit tunc sup
primatur per arroganciam tunc dolore
per invidiam affligitur Idem super
lucam Tenera corporis cura luxui que de
liciarum cupiditate mollitos neqnam
quam celestis ancilla aula suscipiet
ad quam duris laboriosis que virtutum
gradibus ascenditur Gregorius in libro
de compunctione cordis Sicut impossibile
est compunctionem cordis in deliciis
inquirere hec enim sibi ipsis contra
ria sunt et se invicem perimunt na
illa mater est fletus hec autem
risus Illa cor constringit ista dis
soluit Ille anime alas innectit et
volare facit in celum hec autem pro
bi pondus imponit et demergit
in infernum Idem in libro de reparacione lap
si Centum si placet demus annos
et quere supra de contemptu mundi Item
infra de voluptate Item supra de cruce

ne humana Item infra de gula de
luxuria Bernardus in epistola Sicut ignis
et aqua simul esse non possunt
sic spirituales et carnales delicie se
non compaciuntur pariter in eodem
Idem in quadam alia epistola Monachus
hominis aspecta deliciis nec occul
ta disciplina sacculis multas con
trahit sordes Idem non decet sub
spinato capite membra esse deli
ciosa Sixtus pitagoricus libi
dinē carnis vince corpus
continue in omnibus Nam in deliciis
et voluptatibus non effugies
in undicias et pena voluptuoso
cum deus non condicet et deliciarum
finis est corrupcio Delicie non sanna
sunt pena Aristoteles in ethicis
libro 2o Malis decepcio propter delectacionem
fit non enim existens bonum eis vi
detur sed delectacionem enim quasi ut
bonum volunt tristiciam aut ut ma
lum fugiunt Macrobius in saturnalibus
nalibus Ea que ex tactu atque gus
tu delectacio est fetidissima om
nium est sed maxime qui se dua
bus dederint voluptatibus incon
tinentes et intemperatos dicimus
plura quere infra de voluptate

De demonibus Gregorius in mora
libus angelos spiritibus ideo circo
incircumscriptibiles permanet ipsa tanto
volumptius stare poterant quanto
eos carnis circumscriptio non tenebat
homo non ideo circo post culpam me
ruit veniam quia per carnale corpus
aliquid quo se inferior ipso esset
accepit Idem angelus sua malicia
cedit hominem non aliena prostravit
Idem Ita deus super omnia est ut ipse
sub nullo sit leviathan non eius ad
similitudinem cum culmine appetiens

nis prave libertatis appetiit ut solis
preteritis esset vel ceteris preesset et
nulli subesset Idem Gregorius Bonum quod in
mundi spiritus qui sunt in ethereo celo lap
si sunt in hoc quoque celi terreque me
dio pervagantur qui tanto magis
corda hominum ascendere ad celestia invi
dent quanto se ab celestibus per
elationis sue inmundiciam proiectos
vident Idem Sathane voluntas
semper iniqua est sed numquam potestas in
iusta quia de semet ipso volunta
tem habet sed a domino potestatem
habet Idem in dyalogo libro iii° Ei
antiquus hostis amente cepit ex
pelli quod divina largitate plerosque agi
ut non solum timeri debeat sed et
ipse etiam bene inventus virtute ter
reatur Augustinus de civitate dei Cre
dendum est spiritus nocendi cupidissi
mos a iusticia penitus alienos su
perbia tumidos invidia lividos
fallacia callidos qui in hoc quidem
aere habitant quia de celi sublimita
te superioris deiecti merito irregressi
bilis transgressionis in hoc sibi con
gruo velud carcere sunt dampnati
Idem non potest impius dyabolus natura
inquantum natura est malum quid
esse Idem Sicut ipsi mali homines
interdum se et demones non omnia
que facere volunt facere possunt nisi
inquantum illis ordinatore sinitur
illius cuius iudicia abyssus multa
que nemo apprehendere potest plene Idem
mali angeli sua potestate potius de
lectati velud suum bonum ipsi sibi
essent a superiori communi beatifico bono
ad propria defluxerunt et habentes
elationis fastum pro excellentissima
eternitate vanitatis astuciam pro cer
tissima veritate studia partium pro in
dividua caritate superbi fallaces invi
di sunt effecti Idem de doctrina christia
na Vitat deus invidie pestem
ab animis omnium nec dum christianorum
quod est vicium dyabolicum quo solo dya
bolus reus est et inexpiabiliter
reus Non enim dicitur dyabolo quod damp
netur quia adulterium fecisti furtum
fecisti rapinam aut usuram sed homini
stanti per invidiam lapsum intulisti
Idem in libro de virginitate Dyabolus
est dyabolus quod superbia et invidia
Idem super illud psalmi Inmissiones per
angelos malos In malis hominibus
potest dyabolus sicut homo in suo pe
core plura que supra de angelis Idem
dyabolus est quam quibus adversa
rius etc que infra de insidiis dya
boli Item Gaudent demones que
supra de angelis Idem super Genesim et
Magistri Sententiarum libro 2° di. xxi Dya
bolus qui primus per superbiam fuerat
dyabolus i. deorsum lapsus per
invidiam factus est sathan i. adver
sarius et leviathan i. additamentum
eorum Gregorius de passione domini xl° Certe
iniquorum omnium dyabolus est caput et
et huius capitis membra sunt omnes
iniqui An non membrum dyaboli fu
it pilatus an non membra dyabo
li iudei persequentes et milites cru
cifigentes fuerunt Quid est mirum
si se ab illo permisit in monte duci
qui se pertulit etiam a membris
illius crucifigi plura De demoni
bus que infra de demonum tempta
tionibus Item infra de insidiis dy
aboli Item supra de angelis Crisostomus de
simone zelatur dyabolus hominem
quia ipse de celo corruerat videbat
enim adam paradisi esse colonum et
inflatus invidia induit serpentem

ymagine incorporalis cum tamen esset
corporalibus loqui non poterat Idem
dyabolus non aliunde fuit talis factus
sed nisi quia superbus quod post primam de
precacione ipsius est posita non condepna
cione in invidiam incidit et suppliciis
Ambrosius in sermone dyabolus pater
non diligit filios suos sed odit sicut
enim dyabolus amat filios suos ut
perdat sicut gluto diligit porcellum
ut comedat Ysid. de summo bono li.
1 ca. 10 Malum a dyabolo non est
creatum sed inventum Idem li. 2 ca. ...
dyabolus dyab. dicitur hebraice deor
sum fluens quia qui quietus in cel
situdine stare contempsit superbie pon
dere corruens cecidit Idem presciunt
demones futura multa unde et so
lent vera dicere quedam inest enim il
lis cognicio rerum plus quam infirmita
ti pertinet humane subtilioris sensus
acumine experiencia longissime vite
et per dei iussum angelica revelacione
Idem de summo bono li. 2 c. 16 De
vera quem deus deserit demones
suscipiunt Idem dyabolus est ser
pens lubricus cuius si capiti id est pri
me suggestioni non resistitur to
tus interiora cordis dum non sentitur
illabitur Idem ca. 39 dominus ad Job
de dyabolo loquitur dicens Sub um
bra dormit in secreto calami in
locis humentibus per calamum enim
innuitur simulacio per loca vero humencia
carnis demonstrat luxuria Per hec
enim duo vicia dyabolus humanum pos
sidet genus vel dum mente in super
biam erigit vel dum per luxuriam
carne corrumpit Idem li. 3 ca. 5
Cavendus est inimicus qui mani
festus est sed multo magis ille qui
videri non potest Facile enim vincimus
quem videmus quem autem non
videmus difficile a nobis repellimus
Jeronimus in epistola Nichil similius
actibus demonum quam continue litigare
Idem Semper aliquid boni operis
facito ut te dyabolus inveniat o
ciosum Idem Formidari dyabolus
non debet qui nichil nisi permissus
valet Bernhardus in sermone Ledit nos
iniquitas atque versucia dyaboli sed
multo magis cum vera simplici
tas atque vera torquet humilitatem
tuam non sustinet vera virtus
caritate vera mansuetudine et o
bediencia cruciat Idem demonum
est malas suggestiones ingerere
sed nostrum est eisdem minime consentire

De demonum temptacionibus Greg.
in mor. Malignus spiritus et
quibusque viciis singuli obsequi vi
dendi sunt Idem alius letus alius
tristibus alius elatis moribus con
tat quo ergo occultius adversarius
facile capiat vicinis complexionibus
decepciones parat Idem super illud
Job. iii. Tenebrosus me propompina
cupidis prospera tumidis adver
sa ingerit hostis propompina
ut in vigilando ad consensum in
clinet Idem hostis malignus quo
sdam vigilantes minime superat
eos dormientes graviter impug
nat que tamen sic maligne agere
superna dispensacio benigne seu
mittit ne scilicet in electorum cordibus ip
se saltem sompnus temptacionis p
mio vacet Idem super illud Job Pro
absondita est in terra pedica eius
et supponitur dyabolus et antiquus
in hostis uniuscuiusque mores
cum viciis sunt propinqui et illa nobis
ante faciem opponit ad que cog
noscit mente mores facilius inclinari

ut blandis mentibus luxuriam as-
peris iram tristiciam suplicium et in-
vidiam Idem super illud Iob xl dyabolus
autem vigilantibus opponit aut insidian-
do circumvolat aut minando terret
aut suadendo blanditur aut promittendo
decipit aut desperando frangit Idem
Resistentibus virtutibus viris magis
sevit dyabolus ad temptandum Idem
Illos temptare negligit quos quie-
to iure possidere se sentit Idem xxxiiii
mor super illud Iob Circuivi terram
et perambulavi eam Sathane ter-
ram circuire est corda carnalium
perscrutari et unde occasionem accusa-
tionis invenire possit exquirere Ter-
ram enim circuit quia humana corda
circumvenit ut bona tollat et mala
mentibus inserat et inserta cumulet
et cumulata perficiat ut perfectos in
iniquitatibus ad penam socios ad-
quirat Idem Notandum quod non circuis-
se sed perambulasse se asserit quia
nimirum nequaquam quem temptat vi-
olat deserit sed ubi molle cor inve-
nerit ibi pedem imprimere persuasio-
nis perfigit ut in morando pravae ac-
tionis vestigia imprimat et sue in-
iquitatis similitudine quos valet re-
probos reddat Idem in quadam omelia
Cogitandum nobis valde est quam ter-
ribilis erit hora mortis resolutionis
Tunc enim maligni spiritus egredientis
anime sua requirunt opera tunc mala
que persuaserunt replicant ut ad-
sociatam ad tormenta secum trahant
Idem ibidem Curandum nobis valde
est ut cottidie cum magnis fleti-
bus cogitandum est quam validus ex-
iens quam terribilis sua tunc in
nobis opera requirens in die mor-
tis princeps huius mundi ter-
ribilis dyabolus veniat qui etiam
ad dominum huius mundi carne mo-
riente venire non expavit sicut ipse
dominus dicit Venit princeps huius
mundi et quid ergo nos miseri tunc
dicturi sumus qui innumerabilia mala
gessimus Idem in xxxii li mor super
illud Iob Stringit caudam suam quasi
cedrum Prima quidem suggestio hostis anti-
qui persuasio sive suggestio mollis
et tenera est et facile virtutis seu
fortitudinis pede conterenda sed si
hec invalescere negligenter admitti-
tur atque licenter ad cor hominis aditus
conceditur tanta se fortitudine coag-
gerat ut captam mentem deprimens
usque ad intollerabile robur excrescat
Cauda itaque behemoth iste id est dya-
bolus stringere dicitur quia cedri quan-
tum semel eius morde recepta te-
ptatio cuncta que subsequuntur intu-
lerit velud ex iure dicatur Idem
in xxx x li mor super illud Iob
per quam viam spargitur lux dividitur
estus super terram Singulis hominibus
antiquus hostis quemcumque viciis
insidiatur neque enim facile captiva-
ret si aut luxuriosis preberet iram vel ava-
ris scortia proponeret Si aut voraces
de gloria abstinentie aut abstinentes
de gule debilitate temptaret si mi-
tes persuasione irarum aut iracundos
captus persuasione formidinis quereret
Idem ibidem Prius ergo hostis an-
tiquus complexionem uniuscuiusque pro-
spicit et tunc ei temptationis la-
queos opponit alius namque letus alius
tristis alius timidus alius elatus
in suis moribus et humoribus exis-
tit quo ergo occultus adversarius
facilius capiat vicinis complexio-
nibus deceptoris temptationum parat

Idem ibidem Quia ergo voluptas
leticie propinqua est ideo letis morbi
importunam proponit et quia tristicia inter
facile labitur idcirco tristibus pro(ce)
llum discordie ante ponit quia vero
timidi supplicia formidat ideo paue(n)
tibus terrores intentat et quia sup(er)
bos extolli libent(er) laudibus conspicit
propter hoc eos ad quecumque voluerit bla(n)
blandis fauoribus trahit Idem xxxiii
mor(alium) sup(er) illud Iob xxxiii hec omnia
operatur deus Tribus malis per
singulos hostis iste antiquus adhuc
instat intra nos positos quanto nos
sibi magis rebellare conspicit tan
to nos amplius impugnare conten
dit illos enim pulsare negligit quos
ut sup(ra) Idem in ep(isto)la Si dyabolus
in paradiso hominem strauit quis ex
tra paradisum locus erit in quo men
tes hominum temptare non audebit
Idem occulte insidie laquea maligni
nis spiritibus datur ut quos vole(n)
tes impios laqueo strangulat insup(er)
tam pena eciam volentes trahant Ide(m)
in Registro habet hoc proprium antiqui
hostis inuidia ut quos impia mor(um)
actione p(er)petratione deo sibi resistente
superare non valet opiniones eorum
falsa ad prius simulatione dilacerent
Idem nisi incautos et consentientes deus
tum vincibus que infra de tempta
tione Idem debilis est hostis qui no(n)
pot(est) vincere nisi volentem Idem in omel(ia)
de martiribus Iste antiquus ad
versarius innititur quo mens ne(c)
eius temptamenta delectatione atque
consensu compescatur Idem in primo
parente didicimus que infra de pecc(at)o
plura que infra de temptatione Idem
in omel(ia) quada(m) Bonis operibus inte(n)
ti nisi cont(ra) malignos sp(iritu)s pallici

te vigilemus ipsas virtutes pati
mur inp(er)itus quos p(er)suasores humane
iniquitatis Idem in Registro Tanto
callidius hostis contra nos temp
tationis voluntas ardencius exqui
rit quanto nos celesti patrie fre
quencius inhiare cognoscit Idem
in dyalog(o) Malignus sp(iritu)s cogita
tionem locucionem atque eius operi semp(er)
insistit si forte quid inueniat un(de)
in apud examen eterni iudicis
accusator exsistat Idem in pastoral(i)
dyabolus mo aliorum facta grauio
ra modo nichil esse quod perpetra
tum est modo misericordem deum
loquitur modo tempus adhuc
subsequens et sufficiens ad peni
tenciam pollicetur ut dum hec per
hec decepta mens ducitur ab inten
tione pene suspendatur quatinus tunc
nulla bona percipiat quem nulla
mala contristant pro prout plura
quere infra de pecc(at)o Item infra de
temptatione Aug(ustinus) in li(bro) de concordia
mor. cum. Nusquam intrat dya(bolus)
mentem hominis nisi in mittendo in
quas persuasiones cogitationum
iniquarum Idem in ep(isto)la quadam
Ubi non pot(est) dyabolus devorare
seductum ad nequiciam ipius co
natur ingerere famam ut si fieri
pot(est) ab probris et malorum linguarum
detractione deficiat et sic in eius
fauces ruat si aut(em) nec famam
innocentis maculare potest hoc
ei super addere temptat ut per malivo
las suspiciones desiderare suo in
ducet et sic ab illo implicatus
absorbeatur Idem Ieiunia fortia
tela sunt et arma contra tempta
tiones demonum Ambros(ius) li(bro) de co(n)
flictu viciorum et virtutum Dya(bolus)

in sompnis sepe vera pronunciat
ut quemque ad falsitatem pertrahat dor-
mientes etiam ante horam concitat
ut vigiliarum tempore sompno depri-
mat Idem dyabolus sepe psallen-
tes et orantes sibilis et stridoribus
latratibus iactis lapidibus vel ster-
coribus perturbat ut quocumque modo
ab opere spirituali spirituales retrahens
inanes eos efficiat Idem in sermone
Primus quidem est christiano ieiuni-
um inexpugnabilis dyabolo murus
congressibus inimici Primus enim vin-
culum christianorum ieiunium et captus
est quis sobrius mansit et
victus est temulentus enim aggredi
dyabolus luxuriosum impugnat ini-
micus ubi non ieiunium hominem videt
fugit metuit pertimescit deterretur
cuius pallore debilitata media infir-
mitate pertimescunt quia christiana infir-
mitas fortitudo est apostolo testante
qui dicit Cum enim infirmor fortior
sum et potens Idem in alio quodam
sermone Demones qui de auratis
capitolia non timent qui contemp-
nunt sceptra regalia et dapes et pur-
puras regum et principum derident
christi sordes et ieiunia pertimescunt
Idem in alio sermone Quin etiam satha-
ne etiam contrarium congressio dyabolus
in deserto temptationis arma sollici-
ta non invenit deest illi de paradiso
amenitas arborum deest illi pomorum
species sua deceptio et quia non inve-
nit cibum quem offerret christo esurien-
ti postulat in panem saxa mutari
undique conclusus undique defrauda-
tus ad panniculum se confert Idem
in sermone quodam Qui ieiunat a ci-
bo et non abstinet a malo similis
est dyabolo qui non manducat

et tamen a malo non abstinet pla-
cere misericordiam deprecor Item infra de
temptatione Item infra de insidiis
dyaboli Idem ad helyadorum prosequi-
tur hostis cui nomina mille mille
nocendi artes Idem ad eundem
Time ab hoste maligno maxime
oppugnari qui te oppugnari nes-
cis Idem formidari hostis non debet
qui nil nisi permissus valet Idem
Semper aliquid boni operis facito ne
te dyabolus inveniat ociosum Idem
ad furiam de viduitate servanda Ar-
dentes dyaboli sagitte ieiuniorum
et vigiliarum frigore restringende sunt
ysidorus de summo bono dyabolus non
est incensor sed incentor vocatus
malarum cogitationum et auctor vitiorum
Non enim alibi concupiscentie fomenta in-
cedit nisi ubi prius prave cogi-
tationis delectationes inspexerit
Idem Tunc tantum eum quem possidet
dyabolus amittere sentit quando se divina
virtute ab illo compellendum cognoscit
Idem Cavendus est inimicus et re-
quire supra capitulo proximo Idem de
summo bono libro 2º capitulo xv Venena
quem deserit deus demones possi-
dent Idem libro 3º capitulo vº Non am-
plius temptat electos dyabolus
quam dei voluntas permiserit temp-
tando autem eorum profectus servit
causam volens quod eos temptationibus
suis non decipit sed pocius erudit
et cautiores reddit Idem ibidem licet
dyabolus homini iusto semper tempta-
tionem inferre cupiat si tamen a deo
potestatem non accipit nullatenus
adipisci potuit quod concupiscit unde
et omnis voluntas dyaboli iniusta
est et tamen deo permittente omnis
dyaboli potestas iusta est concernet ipso

eum temptare quosque iniuste appe-
tit sed eos qui temptandi sunt et
prout temptandi sunt non nisi iu-
ste deus temptare permittit. Unde
etiam in libro Regum de dyabolo scrip-
tum est quod spiritus domini malus irruit
in Saul. Ubi iuste queritur si domini spiri-
tus malus et si malus cur domini
spiritus dicitur. Sed in hiis duobus verbis com-
prehenditur et dei potestas iusta et dy-
aboli voluntas iniusta. Nam et
spiritus malus est per nequissimam vo-
luntatem sed idem tamen est spiritus domini per
acceptam iustissimam potestatem. Idem
Ex ea parte dyabolus hominem temp-
tat qua conspicit eum amplius facili-
us inclinari ut studium hominis com-
plexiones adhereat multiplices
temptationes. Idem ibidem. Cum in
tota vita dyabolus hominem pre-
narrari cupiat amplius tamen
in fine vite violentior decipere sed tu
insidiaberis calcaneo eius. Unde
quamvis quisque sit iustus numquam tam
tute est ut sit in hac vita securus
sed semper humilis consistens timeat
semper quia ne in fine vite sue corru-
at pollicatus pertimescat. Idem ibidem
Undique dyabolus properat quoniam se
vitam venerat per quam iniuste de-
cipiat. Idem in eodem libro capitulo ix. Ho-
mines etiam electorum mentes hor-
rendis ymaginibus sompniorum
spiritus immundi terrere conantur et
quos vigilantes nequeunt temptare
nec superant hos acriter dormientes
impugnant ut dum evigilaverint
ad qualemcumque consensum eos per-
trahant. Idem dyabolus est serpens
lubricus quia ut supra capitulo proximo. Ysidorus
in libro de institutione ecclesiastica temp-
tationum dyabolicarum vicia sunt
frigilia que si non caveantur
in principio per consuetudinem fortiter
in novissimo convalescunt. Ita ut
aut numquam aut cum difficulta-
te vincantur. Plura que infra de
temptatione de insidiis dyaboli.
Leo papa. Non desinit hostis an-
tiquus ubique nobis laqueos temp-
tationis pretendere sed tunc maiore
quod sacratiora sunt misteria ce-
lebranda. Idem. Dyabolus cum om-
nium discutit consuetudines ven-
tilat curas scrutatur effectus et
ubi causas et occasiones querit no-
cendi ubi quemque viderit studiosius
occupari. Idem. Ad est ubique callidus
hostis et nichil vacuum a suis
relinquit insidiis. Cassianus libro
secundo de institutione monachorum.
Cum nobis inimicus nec antiquus
semper sit infestus tunc tamen maxime
absistit cum corde se deo preces
offerre nos velle perviderit. Beda
super illud Luce iiii recessit ab eo
usque ad tempus et dyabolus
ad tempus videlicet non desinat tem-
ptare formidat quia frequentius
refugit triumphari et etiam ut
corda per quietem secura reddidat
repente rediens facilius in
proviso irrumpat. Basilius. Ledit
nos querere supra capitulo proximo. Ide
demonium est temptationes et ma-
las cogitationes inferre sed nostrum
est eisdem minime consentire. Pla-
cuere infra de insidiis dyaboli.
Glossa super illud Psalmus xxxiiii. Et
accedens temptator. Cibus
dyaboli est temptatio aqua num-
quam cessavit nisi deus ipsum temp-

nicet Glo. super illud Math. iiij°
antiquus hostis nequaquam nullum
in mundo absque insidiis suis tutum
esse permittit Glo. super illud ysa.
li. Surge narrare ut transeamus et usque
teneret ipsum subdidens dyabolo no
bis nocebit omnis malicia demo
nis Glo. super illud Judith 1° dyabo
lus in hostes licet sit superatus
tamen ab incepta malicia non de
sistit sed iterum atque iterum mouet bel
lum Glo. super illud Regum 1° philis
tini fabros ferrarios et ad hoc eciam
dyabolus maxime studet ut doctrine
scientia et verum aufferat arma
spiritualis militum scilicet uerbum dei uelociter
comprimendo Glo. super 1. Regum 2° Di
cit ulcisceris et Non potest contra
spirituales nequicias i. demones viri
liter pugnare qui nescit mundi del
ectamenta declinare Glo. super illud .i. Reg
is et 2° libro machab. Arma fortia
contra dyabolum sunt ista scutum
fidei galea spei lorica caritatis gla
dius spiritus quod est uerbum dei lancea
orationes que semper ad deum dirigitur
arcus sunt peregrinationes per diuersa lo
ca sancta Arcus et sagitte sunt pre
dicaciones ignite frenum equorum est
temperancia cum per ysabulum calcaria
sunt vigilie et ieiunia equus est
corpus miles super equum spiritus super
corpus ingenuum Glo. super illud Dan
x° Angelus domini descendit et Cer
nis dominus descendit et extinguunt
ardentes dyaboli sagittas et ymo
incendia cordis mei Glo. Leuit.
xvij Demones quamuis de omni
peccato gaudeant Maxime tamen de for
nicatione carnali et ydolatria quia
in hiis duobus corpus et anima ma
xime maculatur Glo. super 4. Regum

Cretura inflat demones quia non
nisi a scientia sunt vocati dyabolus
etiam quare dicitur emulator ut inflat mach
abeorum lib. iij dyabolus non potest
appropinquare uel temptationes inferre
homini umquam nisi se gesserit neglige
ter uel nisi permiserit deus tales eum
dyabolus concupiscit ad temptandum qui se
met ipsos laxauerint imaginationibus
prauis uel incogitationibus hesitatio
nis et duplicitatis nimios uel et
simplices sine rudes non concupiscit dy
abolus ad temptandum sicut facit sanctos
magnos et perfectos quia nouit quod
permittit deus eos uadere in manus
illius nisi causa aliqua collisis que
nunc habent per proximum qui tunc uir
tus diuine dispensationis elongatur
ab ipsis nimiis negligentibus et
remissis

De derisione Vide in mor. Ti
mendum est ne etiam nobis cade
tibus surgat qui a nobis stantibus
deridetur quamuis stare non nouit
ille qui non stante uel cadente nouit
deridere Idem Illum facit humana de
risio proximum deo quem ab humanis
superioribus inter innocentia separat alie
num Idem super illud Job deridetur iusti sim
plicitas quere infra de simplicitate
Glo. super illud Ps. Posuisti nos ob
probrium vicinis nostris subsannationem
et derisum Cassiodorus Subsannatio
fit naso contracto sed derisio fit ore
Est enim derisio nova confusa leticia
insultatione in moderata hylaritate de
mercans et inferens De desidia quere
supra de accidia

De desiderio quere supra de appeti
tu Item supra de assensu spirituali
Item de caelo spirituali Item de contemplatione
Item infra de verecundia bona Item infra

de voluntate Item de oratione Greg
in mor. Sepe nostra desideria quia
celeriter non fiunt tanto exaudiuntur
et quod implere conantur petimus ex
ipsa tarditate melius perficiatur Idem
Valentes voces apud secretissimas
aures dei non faciunt verba nostra sed
desideria sancta Idem differre solet
omnipotens deus desideria petencium ut
crescant quibus eo magis exaudiantur
adventum quo tanto non exaudiuntur
ad notum Idem Quibus quibus in solo et
mentis desiderio figitur tellus nec
prosperitatibus tollitur nec adversitate
quassatur dum enim nichil habeat
in mundo quod appetat nichil est in mun
do quod perdere pertimescat Idem in
omelia Sancta desideria dilacione crescunt
si autem dilacione deficiunt sancta deside
ria non fuerunt Idem augent spirituales
delicie desiderium in mente dum saciant
quia quanto magis earum sapor percipitur
eo amplius cognoscitur quod avidius
ametur Idem pertinet etiam hic ipsa bo
rum non tamen in recompensacione
quia dum meliora et eterna desiderant
eorum iudicio bona quelibet que hic as
fluerunt minima videbantur qui suis
desideriis estuabant Idem super Eze
chiel Vulnerata caritate ego sum ma
la enim salus est anime cordi quod dolore
huius vulneris non sentit cum autem
anhelare cepit in desiderio celesti et
sentire vulnus amoris dum tunc
erit anima salubrior ex vulnere que
prius egrotavit ex salute Idem Gre
de quere et quere infra de meditatione
Aug in epistola Quod dicit apostolus sine
intermissione orate quid est aliud quam
beatam vitam que nulla est nisi eter
na ab eo qui solus eam dare potest
sine intermissione desiderare Idem Ihe
ronimus super Ecclesiasten desiderantes et tan
to patiencius sustinemus omnia que
speramus Idem Canto illud quod val
de magnum est quod nec oculus
vidit nec auris audivit nec in cor
hominis ascendit est capacius quanto
vos illud quod fidelius credimus
et firmius speramus ardencius
desideramus Idem in libro de patria vis
desideriorum facit tollerancia laborum
et dolorum et nemo nisi pro eo quod
delectat sponte suscipit ferre quod
cruciat Idem de pena Nemo vitam
eternam incorruptibilem immortalem
quam desiderat nisi eum huius vite tempora
lis corruptibilis mortalis quam penite
at Idem super illud ps Contricio et
infelicitas in viis eorum Nichil in hac
vita laboriosius quam terrenis desi
deriis estuare nichil in hac vita quie
cius quam huius seculi nichil ap
petere Idem super illud ps desiderium
pauperum exaudivit dominus Triplex
desiderium pauperum bonorum primum
ut sint in iuvamen apostolo Secundum ut
sint utiles proximo Tercium ut eterna
iungantur deo unam petii a domino
Item omne desiderium meum est aut
e contrario triplex est desiderium ma
lorum Idem super illud Ro. vi. peccatum oc
casione accepta et quere infra de
voluntate mala Idem in meditatione
O si quando videbo gaudium meum
quod desidero O si saciabor cum appa
ruerit gloria eius quam esurio O si
inebriabor ab ubertate domus tue
ad quam sic desideranter suspiro Idem
in libro de verbis domini Servat tibi deus
quod non vult tam cito dare et tu dis
cas magna magne desiderare plura
quere infra de oratione Varro in sen
tenciis Desideria non habita magna
sunt si habita vilescunt Crisostomus super

Johannes. Sicut grossos desideria iungunt
sic grossatione vel operatione desiderium
significatur. Ambrosius in libro de patriarchis:
Cur vitam istam tanto opere deside-
ramus que semper debilitate humana
vite? Bernardus super Canticum: Subtractio vero
quam amatis augmentatio desiderii
est et quia ardentius desideras eo crescit
ut taceas. Idem Accipi fateor arra-
mentis mentis pignora sed presentis desi-
deriis omnibus inferiora. Idem oportet
ut sancti desiderii ardor preveniat
faciem dei ad omnem animam
ad quam est ipse venturus qui omnem
consumit rubiginem viciorum et tunc
sentit anima quid preest ei dominus cuius
tamen se preparat igne divini amoris et
succensam. Idem super illud Canticum: No-
lite me considerare instar solis ver-
tis ardor desiderii pregnante animam
in corpore decolorat dum multum glorie
dei inhiantem facit repulsam impa-
cientem et extenuat dilecto amante.
Idem Modicum et non videbitis me
et Modicum istud longum est pro
dum modicum dicas quo videbimus te
salvum sit verbum domini mei salvum et
semper verum si longum est et multum
et diu valde longum quod post hec
omnia secula est venturo vim pro ve-
rumque vim quia modicum est merito
vero comparatione eternitatis sed longum
valde et multum et diu valde lon-
gum quod post hec omnia secula est
venturo vim tamen utroque vim diu
est desideriis nostris. Idem in sermone:
Magna confusio nobis est et mag-
na valde quia seculares ardentius
prospera desiderant quam nos celes-
tia cupimus. Transit illi properant ad
mortem quam nos ad vitam eternam.
Auctor de spiritu et anima: Anima vero
per odium mundi et sui proficit in de-

siderium et amore dei et proximum quia
per contemptum temporalium crescat in deside-
rium eternorum. Glosa super psalmum: Desiderium est
orare nec umquam desinit orare qui
non desinit desiderare.

De desiderio vite presentis. Seneca
ad Lucillum: Quirunt aliqui et
querunt semper de beatitudine. Idem ad Paulum
apostolum scribens et semper de beatitudine.
Zenophon tunc maior moriens et
querens semper de beatitudine. Tullius est
querere semper de beatitudine de despectu
que semper de conflictu viciorum et virtu-
tum. Contemptus aliorum dicitur et item
semper de contentione. Item semper de contemp-
tu mundi.

De desperatione. Gregorius in pastorali:
Sicut desperationis telo mens
perimitur dum semper nos in tribulationibus
premitur et languidior foris ab probris
urgetur. Idem clausis oculis eo arca
precipitatur in infimis quo obscurat
aspicimus et tanto per mala temporalia
penetrat quanto durius eterna bona
desperat. Idem deus hominem quem benig-
ne condidit utique non sperit perpetran-
dum est ergo quanti periculi est tur-
acta munera terrene et futura desperare
vere. Idem Diffidentie quodam modo ge-
nus est contra hoc quod quisque predi-
cat forquem in sobria diffidendi. Idem
in moralibus: Perpetrio virtutis perire tan-
to gravior est in desperatione quanto
longior ab humilitate. Idem super illud
Job xxxvi: Si tibi surrexit desperatio
attende cuncta que deus tibi dedit
et iam non desperabis. Idem xxxiii
moralium: Non se desperet humana fragili-
tas sed unigeniti sanguinem considerat
et in illud pretio perpendet quam magna
est que tanti valet considerat celos
sub spem nam patria angelorum se
sciat sociam esse atque in capite suo

ipso peccatum fit angelis gaudio at
tamen utraque tota in huius pietatis
admiratione non consiliat tamen tota
prorsus non implicuatione tante consi
derationis occupatur Idem in pastoral
plerosque constringit et quere supra de cor
reptione mala plura quere infra desperacione
Idem super illud hebreorum iiii° Auxilio
optimo uniuscuiusque vivo impietas po
situs si de dei venia desperauit dei mi
sericordiam funditus perdit Idem super
Ezechielem omelia xo Non nos nimia vul
nerum multitudo in desperatione deprimat
quia maior est potencia medici quam
magnitudo languoris nostri quid est
quod reparari ad salutem non poterit
qui omnia de nichilo creauit plura
quere infra super de confidencia Item
infra desperacione Augustinus in libro de spiritu Deum
de deo non presumit veniam non adue
tit plus peccato suo posse dei clemenciam
Idem Solum desperacionis crimen est
quod mederi non potest Idem de nemine
desperandum est dum est in via Idem
peccatum cum desperacione dampnosa mors
no est Idem super Johannem et super psalmos Et duo
sunt que animam peccantis occidunt scilicet
desperatio et presumpcio sine spes peruersa
inter spem et desperacionem fluctuat
no anima nostra propter illos ergo qui despera
tione periclitantur proposuit deus indul
gencias sed propter illos qui presumptione vel
spe mala periclitantur fecit deus diem
mortis incertum et incertam ut ambos
perduceret ad salutem Idem dubitas quod
dabit tibi deus bona sua qui non est
dedignatus suscipere mala tua et Idem
nemo de dei venia diffidat maior
enim est eius venia quam nostra miseria
Tardius siquidem videtur ei peccatis indul
gere quam peccatori veniam recipere Sic enim
festinat deus absoluere reum atorum
to consciencie sue quam plus cruciet eum

compassio miserii quam ipsum miseria
sui passio Ambrosius super lucam Ne
mo diffidat nemo conscius veterum
delictorum premia diuina desperet nouit
enim deus mutare si tu nouit emendare
lucris emendare delicta Idem non
desperes de eius premia tamen apparet in
morte beniuolencia plura quere infra
desperacione Crisostomus in simon de peccatis quod periculum
est et confidencia peruersa et desperacio
Nam confidencia nimia stantem
euertit et desperacio post lapsum sur
gere non permittit Idem Iudas non
alunde factus est dyabolus nisi primo
quod post peccatum desperacione victus
est et post de desperacione incidit in
suspendium et inuidiam Idem Vnus
quisque scit nemo quod in corporis vulneribus
quedam sunt que sanari omnino non
possunt sed tamen non continuo de
speramus primo quantum possumus dili
genciam adhibemus in anime vero
vulneribus vbi omnino nichil insanabi
le est quod aliena sit a nobis eius
passio sit negligimus et desperamus
Idem super apostolum Non intelligit quid
est homo ille nunquam desperat de deo
Idem in libro de reparacione lapsi Radix de
speracionis est ignauia et non solum
radix sed et mater et nutrix et sic
vestimentum gignit tineas et nutrit
eas sic ignauia desperacionem Idem
non dubites neque desperes in melius
posse mutari si enim tantum potuit
dyabolus ut de conclusis virtutum
fastigiis in profundum te proiceret vi
ciorum quanto magis poterit deus ad
summum bonorum te iterum reuocare
et non solum te restituere quod fuisti
sed multo beatiorem te efficere quam pri
us videbaris tu ne concidas ideo
neque contristeris neque spem tibi per
cidas bonitatis dei Non enim peccatorum
multitudo deducit animam in desperacionem

sed impietas cordis. Idem. Premunica-
tioni spem et prime est desperacio que
si mentem inciderit quantumcumque sit sa-
lutis desiderium et quantumcumque grande
sit propositum communionis occurrente
tamen desperacione timentes salutis adi-
tus abstinent. Idem. Intellige karis-
sime quod ideo diabolus desperacionem sug-
gerit in peccato ut spem nobis divine
pietatis abscidat que est nostre salutis
anchora tocius vite nostre fundamentum
ducis itineris quo venitur in celum. Plura
que despe. Iohannes super Ps. c xxx. Ma-
gis offendit iudas deum quod despe-
rans se suspendit quam quod vendendo
Christum tradidit. Idem. Quando peccator de-
sperat plus de desperacione quam de peccato
cadit. Idem. Desperacio auget peccatum et
omni peccato deterior. Idem. Sola despera-
cionis crimen est quod mederi non potest.
Ysidorus de summo bono libro 2º c. xiiii. Nemo
desperare debet veniam de peccato quamvis
se desperat etiam si circa finem vite ad
penitenciam convertatur unumquemque enim
deus de suo fine non de vita prete-
rita iudicat. Idem in synonimis. Noli
desperare de salute si ad meliora converte-
ris quia enim veniam de peccato quamvis
desperat plus peccat desperacione
quam quo graviter scelere dampnat. De-
speracio namque peccatum auget et est
omni peccato deterior. Idem in sermone sinaze-
lacione penitenciam apud deum per bap-
tismate reputantur unde et quantumli-
bet sint magna delicta quantumcumque
enorma peccata non tamen est in illis divi-
na desperanda. Plura que supra de
confidencia mala. Bernardus in sermone
de annunciacione domini. Nullatenus est
desperandum quibuslibet desperandum quia
nec dubium quin potencior et effica-
cior sit Christi mors in bonum quam
nostra scelera sint in malum. Plura que

infra despe. Item supra de amore dei
ad homines. Augustinus super Iohannem. Nemo di-
cat illud aut illud feci forte non
dimittetur michi. Quid quod tu fecisti
nunquid Christum occidisti. Non est aliquod
peccatum peius quia Christo nichil est me-
lius et tamen iudei qui Christum occide-
runt multi in ipsum crediderunt et bi-
berunt sanguinem quem fuderunt et per
ipsum sanguinem dimissum est illis pec-
catum de sanguinis effusione. Idem
in manuali c. Quomodo nos amasti
pater bone domine deus meus qui uni-
co filio tuo non pepercisti sed pro nobis
omnibus tradidisti. Merito ergo spes
michi valida in illo est quod sanabit
omnes languores meos ille qui se-
det ad dexteram tuam et semper inter-
pellat pro nobis aliquin penitus despe-
rarem. Plura que infra despe. Item in-
fra de oracione. Glossa Ro. 2º. Desperacio est
qua homo de dei misericordia et bonitate
diffidit. Glossa Prov. xxiiii. Nichil incu-
rabilius desperacione. Glossa Ioelis 2º.
Ne desperetis si sunt peccata magna quia
maior est dei misericordia qui non vult mor-
tem peccatoris sed penitenciam vivens. Petrus
Ravennas super illud Act. ii. Nolite sal-
vari esse dicentes etc. Omnis rex de
nostris inhabitus sunt etc. Plura que infra
de sollicitudine. Tullius in Tusculanis. Despera-
cio est egritudo sine ulla expectacione
meliorum.

De detractione. Gregorius super Ezech.
Pravorum devagacio nostre vite
approbacio est quia iam ostenditur ali-
quid iusticie nos habere si illis maximum
displicere qui iusticie inimici sunt et iccirco
deo non placet. Nemo enim potest in
unaquaque re deo et eius hostibus
esse gratus. Idem et habetur in decretis
vi q. 1. Ne laudibus immoderatis ele-
vemur detractorum nostrorum moderacione de-
tractionibus aliorum puniamur lacerari

ut quos nos laudantis elevat lin-
gua detrahentis humiliet Idem in epistola
Quid aliud faciunt detrahentes nisi
et in oculos suos pulverem sufflant
et oculos suos excecant et quanto
plus sufflant tanto magis semet-
ipsos excecant. Idem valde mirum
si nos quos supersticiosos cor modo verba
detractorum perturbant intra Idem super
illud Job Et carnibus meis saturami-
ni hoc faciunt qui aliene vite detrac-
tionibus depascuntur alienis procul du-
bio carnibus saturantur hoc ergo pre-
cedat consolacionis quod aures non pol-
luat audientis. Idem Cum semet-
ipsum quis aspiciat non requirit quid in
aliis reprehendat sed in semetipso quod
lugeat et deploret Idem Discito dos
detractorum linguas in claves laxant
ut si quid in eis clausum inspexe-
rit lingua detractorum evadat
Idem super illud psalmi detrahentem secre-
to proximo suo Est autem detractor in-
ventor et relator et est detractor
auditor primi duo portant in lingua
sed tercius in auricula et hic est peri-
or aliis quia si non esset auditor non
esset detractor inventor nec relator
Idem super illud psalmi Cum detrahunt
michi apud deum primo detrahunt deo ipsi
scilicet verbo et facto verbo blasphema-
do in Christum et facto detrahendo qui
quod Christus prohibuit faciunt Idem super
Exo. linguas detrahencium sicut
nostro studio non debemus excitare ne
ipsi pereant sic per suam maliciam exci-
tatas debemus equanimiter tollerare ut
meritum nobis crescat Aug. ad Jero-
nimum falso aliquid a maledico de-
tractore fingitur aut omnino non creditur
aut integra salute sola fama vexa-
tur Idem ad Felicem et Hilarium Quid mi-
rum si homines mali detrahunt

filius dei cum ipsi cottidie non ces-
sent blasphemare nomen dei et
quia honorem meum non possunt
pervertere ideo famam illorum minuunt
decolorare Idem eisdem Iusto qui-
dem dum iudicio facit deus ut de-
tractores heamus si enim mutas
non heam habemus non essent
utique pro quibus oremus Idem ad
Cometem sibi carum Tu autem moderes
aures tuas ad verba detrahentis
ut non incipias morte in anima
tua qui enim alii detrahit aut de-
trahentem libenter audit utique dya-
bolum sub lingua gerit unde psalmus
venenum aspidum sub labiis eorum
Idem de conflictu viciorum et virtu-
tum Detraccio dicit quis potest pos-
tire quis silencio tegere quanta vel
ille vel illa prava committit nisi for-
te qui non sentit libertas iuste
increpacionis invidet videt et que
super de conflictu Idem In mensa
sua Augustinus dicit dictis ami-
absentium rodere vitam hanc me-
sam indignam noverit esse sibi Idem
Sicut nascens alter qui mala lo-
quitur dete sic nascere tibi quando
de aliis male loquens Idem Quid
est detraccio nisi mordacior qua
veracior reprehensio malicia ma-
lo delectatur alieno invidia bono
cruciatur alieno dolus duplicat
cor adulacio duplicat linguam
sed detraccio vulnerat famam Idem
Susurro est qui occulte lacerat
innocentem Ambrosius in libro de mori-
bus Nunquam alii detrahes si te libenter
prospexeris Idem Tollabiliores sunt
fures qui vestes et bona nostra di-
ripiunt quam detractores furtum fa-
mam nostram tollunt Idem Simpli-

istarum temptacione et cogitacione
torquentur qui vel tacitis corum mo
tibus arguuntur Ieronimus in sermone ad
compunctionem dictos dme vite nre te
mpus absumimus a quo mali nostri se
culi homines nostri monachi vel
laici facile invenies Idem detractio
est quotiens aliquis dicit de aliquo
unde vel amari vel appreciari possit
Ieronimus ad Celanciam Nulli unquam de
trahas nec aliorum vituperacione in
te laudabilem videri velis magis quam
tuam vitam ordinare disce quam
alienam carpere illius semper scripture
memor Noli detrahere ne eradiceris
Idem ibidem Parva ad modum sunt
qui huic vicio renunciant raroque
invenies qui ita reprehensibilem
vitam suam cohibere voluit ut non
libenter reprehendant aliena tanto
quam huius mali libido mentes hominum
invasit ut etiam qui procul ab alijs
vicijs recesserint in istud tamen
quasi extremum dyaboli laqueum
incidunt Idem ibidem Detracto
rum detractoribus tam celebre est
quia facit libenter ab omnibus auditur
Quod si non esset iam omnis detra
here perhorrerent Idem ad Nepocia
num Parce detractioni lingue custo
di sermones et scito quia cuncta
que de alijs loqueris tua sententia iudi
caberis Ysidorus in epistola libro 1o Est
hec quedam in malis moribus in
numerosa multitudinis denuncia
rent scelera paucorum cum tamen e con
trario bonorum tantas flagicia mul
torum virtutibus convictas nequeat
occultare Ieronimus in prologo super Io
sue Cesset arcuato vulnere contra
nos insurgere scorpius et sanctum opus
venenata lingua carpere desistat vel
suscipiens si placet vel contempnens si dis

placet meminerit quod illorum versiculos os
tuum habundavit malicia etc quoniam
audientes vel legentes utilitas est nos
laborando sudare et alios detrahendo
laborare Idem ibidem Hec dicimus
ne calumpniatoribus omnino tacere videa
mur Idem ubi supra Nos ad patria fes
tinantes mortiferos syrenarum can
tus syrenarum surda debemus aure
transire Idem ad eundem Distat detrac
tor dum te videt non libenter cum
audire non libenter se detrahere Nemo
cum invito auditore libenter refert
Idem ad Rusticum monachum Nulli de
trahas nec in eo te sanctum putes si ce
teros lacerres Idem eidem Cave ne
aut linguam aut aures habeas pru
rientes i. ne vel ipse alijs de
trahas aut alios de alijs audias de
trahentes Idem Veritas angulos
non habet Idem Nostra ista excusacio
est ista referentibus alijs de alijs in
iuriam facere non possum nemo cum
invito auditore libenter refert Sagitta
tam in lapidem numquam figitur sed inter
dum resiliens percutit dirigentem Idem
Si me vis corrigere delinquentem aper
te increpa sim ne occulte mordeas
Idem ad Fabiolam de mundicitate ser
vanda fieri non potest ut absque morsu
hominum huius vite curricula quis
transcurrat malorum enim solacium est
bonos carpere dum peccantium multi
tudine penam putant peccatorum minui
sed falsus rumor cito opprimitur
et vita posterior iudicat de priore Idem
Pammachio et Oceano nec bonis ad
versariorum si quid honestum habuerint
detrahendum est nec amicorum lau
danda sunt vicia et unumquodque non per
sonarum sed rerum pondere iudicandum est
Idem ad Marcellam pudet dicere quia
homines et mediam etatem maturitate
annorum puerorum vicijs maculam pudet

dicere frequenciam ad iniuriam salutem
dei quia vel nos cottidie proferimus
ad alios vel ad nos venientes alios
conspiramus deinceps ergo ad verba
sermo texitur lacerantur absentes ali-
ena vita describitur et mordentes
invicem ab invicem consumunt consumuntur
Idem in sermonibus detractio grave
crimen est detractio gravius dampna-
cio est. Idem non detrahes potius
sed condoleas et hoc quod in alio detra-
hes ante prius pertimesce qui alii de-
trahis te ipsum destitue qui alium mor-
des tua peccata redargue non alterius
delicta sed tua propria intuere numquam enim
alteri detrahes si te metipsum bene per-
spexeris. Idem erit ille condempnatus
apud deum qui querit super ea de te credu-
litate. Bernardus super cantica unus est detrac-
tor qui loquitur et unum verbum tantum
profert et tamen illud unum verbum in mo-
mento multitudinis audiencium du-
aures inficiat animas perimit. Idem
in libro de consideratione detrahere aut de-
trahentem audire quid horum dampna-
bilius sit non facile dixerim. Be-
da super proverbia xxvi. Si hilari vultu au-
dieris detrahentem tu illi das fomitem
detrahendi si vero tristi vultu dispici-
ate non libenter dicit quod didicerit
non libenter audiri. Idem ibidem. Su-
surro est qui lites incendit et iurgia
seminat et audire querit unde hoc faci-
at. Basilius in exameron. Musca ta-
mina sanam carnem transivit et ulce-
ribus insidet. Sic demones et detrac-
tores. Anshelmus de similitudine. Tria
sunt genera homicidii que pari pena
plectuntur scilicet interfectio hominis odium
fratrum et detractio proximorum. Idem
susurro est qui occulte lacerat in-
nocentem. Bernardus. Si quis susurro

querere prius de correctionibus equitate
Hylarius hec est consuetudo pravorum
ut visis religiosis viris subito eos
irrideant et detrahant. Clemens papa
et habetur vi q. i. Deteriores sunt qui
doctorum vitam moresque suis detrac-
tionibus corrumpunt his qui substancias
aliorum predaque diripiunt quia isti res
illi vero nascentes ipsos dum diruunt
et ideo iniusti sunt infames et abiecti
sunt corruptores. Glosa Ro. i. Detrac-
tor est qui aliorum bona facta negat
vel invertit. Glosa proverbiorum xxiiii. Hac
specialiter vicio scilicet detractionis
periclitatur fere totum genus huma-
num. Titus livius vilius hominum est alios
viles facere quia qui suo merito pla-
cere non possunt comparacione peiorum
placere. Aristippus cum quidem ei ho-
mines te contempnunt diceret et illos
asinos sed nec illos illi asinos nec
illos ego curo

De devocione et eius fervore
Gregorius super Ezechielem nisi mentis
intencio per devocionem fervescat in divina
mundana non vincatur per quam ad yma
semper anima revocatur. Idem ibidem. Dies
inqua anima per amoris devocionem
invisibili sponso iungitur nullam
prius seculi consolacionem recipit sed
ad illam quam diligit medullitus sus-
pirat fervet et anhelat et totaliter
anxiatur. Vilis enim sit eciam sibi
corporis salus quia transfixa est vulnere
caritatis. Idem in moralibus. Sepe electi
cuiuspiam plus in dolore conversacionis
fervendo peragit quam inchoando pro-
mit et si tepidus bonum inchoat fer-
ventius consummata consummat dum scilicet
semper inchoare se estimat et ideo
infatigabiliter in novitate perdurat. Idem
ibi quos fortasse despicimus et tarde

gaudere potest magis et cum intra mentem
fervendibus devocionis studiis
ante me. Idem in registro. Tanto calli
dius hostis noster dyabolus dyabolus
quere supra de demonum temptacionibus
Aug. tanto illud etc. quere supra de de
siderio. Idem abbas abs oracione etc. quere
infra de oracione plura quere supra
de caritate. Item supra de contempla
cione de assensu de compunccione de
contricione. Item infra de oracione. Item
supra de cantu. Bern. super cant. virtus
discrecionis absque devocionis fervo
re iacet et fervor vehemens devocio
nis absque temperamento discrecionis
in locum precipitat. Idem in libro de a
more dei. Devocionis fervore non
debet ille incendere in fervet ipsos dis
crecionis et discrecionem dispensacio
nes facile possunt indulgencias pro indiciis
tribuendas non tamen aliena indicia
recusandas. Idem in sermone. Si quis
devotus si quis salvatus est si quis
spiritu fervens caveat sibi ne suis con
fidat meritis nec suis operibus inni
tatur. Aliquin non hunc cum intrat
gloria celestis munere quia plenus
est nec in eo iam sibi locum inve
nit gratia dei. Idem. Opera inter infer
nore devocionis sunt agenda cum
desiderio bono cordis ut sint lucer
ne ardentes in manibus vestris. Idem
in libro de contemptu. Tu si videris
hominem in bonis operibus strenuum
et fervore devocionis hilarem et io
cundum vince in eo fidere non du
bites nec dubia teneas fidei illius
argumenta. Sed non nulli sunt qui cum
spiritu ceperint heu carne consummant.
Idem. Iugiores esse demonstrat neque
quam cedere si tribulaciones sustinere sicut

fervore devocionis videtur attingere
cendum nullus capi voluptatibus
nullis illecebris enervari. Idem. Dig
num est ut qui deo fervet amore
eum digno beatur honore. Idem
in sermone. Devocionis unguentum
leniens dolores et labores penite
ncie nichil aliud est nisi concepta de
spe indulgencie exultacio hanc autem
devocionem vel exultacionem parit et
nutrit continendi facultas et vic
toria de peccato plura quere supra de
amore. Crisostomus in libro de laudibus sancti
pauli. Non erat paulus etc. quere
supra de amore hominis ad deum plura
quere supra de amore hominis ad de
um plura quere supra de compunc
cione de contricione de contempla
cione. Item infra de dileccione. Item
de oracione. Ysidorus de summo bono libro 3o
c. xvij. Servus dei cuncta hominis
mundi contraria sunt ut dum ista ad
versa senciunt ad celeste desiderium
convertantur. Comprobantur plura quere supra de de
siderio. Item supra de assensu spirituali
de compunccione de cantu. Hugo
de sancto victore in libro de archa noe. De
vocio est fervor bone voluntatis
quem mens cohibere non valens cer
tis indiciis manifestat. Idem ibidem.
Devocio est teneritudo cordis qua
quis facile resolvitur in lacrimas
plura quere supra. De dyabolo quere
supra de demonibus. Item de demonum
temptacionibus. Item infra de insidiis
dyaboli.

De divicijs et dictis. Non suf
ficit dicere nisi dictis vox assig
netur. q. ij. c. vij. cumulaciones. Greg.
super Ezech. Tum indictis suis veritatem
dicere metuit quis prius debet commu

quod dicat Idem in xxxiii. moralium super
illud Iob xxxiii Quis est iste etc.
que infra de locutione Idem in xx
iii moralium In omni verbo quod dicat su
mo opere metuendum est quod dicat
Idem In omni opere quod dicat que
supra de consideratione de dialectica que
infra de philosophia de die iudicii que infra
de iudicio extremo

De dignitate quere infra de ho
nore Item infra de potestate Item
infra de principibus Item infra de
gloria Gregorius in registro Ad hoc locorum
et dignitatum gradus divinus ordo
disposuit et esse iudices et iudices
et iudicia constituit ut nec potiori
opprimendo subiectos frustra se
valeant occupare nec etiam subiec
tos contra suos prelatos effrenata
sit licentia resultandi Idem Ad hoc
divine dispensationis provisio gradus
diversos constituit et ordines digni
tatum voluit esse distinctos ut dum
reverentiam minores maioribus exhi
berent et maiores minoribus dilectionem
impenderent una concordie connexio fieret
ex diversitate multorum et officiorum recte
gereretur administratio singulorum
Idem in ante Bigham dignitatem
diligitis in illa superna et etiam an
gelorum curia aspirabitis festinetis Idem
quia homo hoc quod sibi attribuitur
quo iudicio dispensatur ignorat ideo
nec ad appetendum superiorem locum
aut dignitatem proximorum debet irrepe
re nec ad repellendum debet contumax
inveniri Idem in pastorali virtutibus
pollens coactus ad regimen veni
at virtutibus aut vacuus nec co
actus accedat Idem eciam vero unitas

quod posset pensandum valde est ad cul
men quisque regiminis qualiter ve
niat atque ad hoc rite perveniens
qualiter vivat et bene vivens qualiter
doceat et recte docens infirmita
tem suam quanta consideratione
cognoscat ne aut humilitas ac
cessum fugiat aut perventioni vita
contradicat aut vitam doctrina
non destruat aut doctrina presumptio
extollat Idem in dyalogo ne
recte administrationis hoc exigit ut
preesse non audeat qui subesse
non didicit nec obedientiam subiec
tis imponet quam suis prelatis non no
verat exhibere Idem in omelia Illi de
bent curam pastoralem suscipere
qui sciunt in suo corpore fluxa lu
xurie perdomare ut cum aliis for
tia predicant ipsi de sideriis mol
libus viriliter non marcescant Idem
in moralium Valent mihi atque ven
tum cum gravi mihi esse altaris
ministerium etiam pondus cure pas
toralis est in metum plura quere
infra de honore Item infra de potesta
te de prelatis de episcopis de gloria Augu
stinus in xix de civitate dei nemo sibi gau
deat suprema potestate Idem Sic debet
esse christianus ut non glorietur
super alios homines esse dedit enim
tibi deus esse super bestias debes
aut velle omnes homines tibi esse
equales plura que infra de potesta
te de prelatis Item supra de ambi
tione Item infra de honore Am
brosius super lucam Omnis digni
tas seculi dyabolice subiacet po
testati plura quere supra de ambi
tione infra de prelatis de honore
de gloria de episcopis de potestate Ergo

Jeronimi et ysid' sup' de ambicios'
Item infra de honore de gloria de
potestate de prelatis de epis de principi-
bus et principatu ysid' de summo bo
Vir ecclesiasticus et crucifigi mundo
debet per mortificacionem carnis et dis
pensacionem ordinis et dignitatis sus
cipere de ordinacione diuine voluntatis
Bich' sup' Can' In dignitatibus dis
pensandis et tractandis opus est
viro forti spirituali et fideli forti quidem
ad inimicas potestates propulsandas spirituali ad
adinsidias dyaboli [illegible] cauendas
fideli qui non que sua sunt que
rat sed que ihu xpi Idem non cu
ore tociens repetitum est in com
quisitione petre amas me Ego q
dem illud significatum putauerim pu
to ac si dixisset ille Ihus Nisi te
stimonio tibi perhibente consciencia
tua quod me amas et valde perfecte
ames hoc est plus quam tua et plus
quam tuos et plusquam te ipsum neque
quam suscipias curam istam Idem in
epistola In alto positum non alta sa
pere difficile est et amo inusitatum
et quanto inusitacius tanto glori
osius plura que infra de gloria
de honore de potestate de prelatis de prin
cipatu Item sup' de ambicios' Boe
cius li° 2° de consolacione phia loquitur
Quid de dignitatibus et quere s
de ambicios' Idem non virtutibus
ex dignitate et Idem Si ipsis dig
nitatibus et Idem dignitatibus fiel
et Idem non possumus ob honores
que supra de ambicios' Seneca
ad lucill' epistola Idem ystorum
quos super capita hominum super tur
bam delicatos lectica suspendit per

fecta felicitatis est contemptus cum
illos si despolianis eos equum emp
turus Idem quod contempsissimus que
sup' de ambicios' ps Idem Equum
empturus iubes solum sternatum vesti
menta sua detrahis ne qua in
ta corpus lateant hominem vis in
volutum estimas si quid de hys lo
quar si te ipsum perpendere vis se pone
pecuniam et domum et dignitatem et
intus te met ipsum considera Idem in
puero vis honore hic et ex supra
de ambicios' Tull' in primo de rethorice
Dignitas est alicuius honesta et cul
tu et honore et digna ac verecunda
auctoritas Val' li° iii Caduca nimium
et sup' de ambicios' Idem li° viii° nil
est tanta humilitas sup' de ambicios
s Quintus curcius Sydonius pan
tes Salustius sup' d' de ambicios
ps plura que infra de gloria de ho
nore de potestate de prelatis de homine
ysid' in synonimis Potentatui gra
dum competentem tribue sententiam
et in dignitate suam unicuique
redde reuerentiam ut honoris De di
iudicatione quere supra de iudicio
de discussione factorum

De dilatione et tarditate Aug'
in mor' Sepe accelerandi
boni tarditas consilium putatur
et tum prospectatur ut tarda
tione proficiat hoc insidiantis mo
re supplantat Aug' ad Cyprianum
mechl' ita desipit genus humanum
quam dum ignorans vite sue spa
cia longiora huius seculi possessi
ones sibi repromittit unde egregie
dictum est illud Tullio nemo tam senex
ut se non plus annis uno viuere
putaret Idem in li° de pena dum

multa sunt que languidum inspi-
ciunt et retrahunt periculo sed valde
est usque ad mortem protrahere remedium
penitentie. Idem timendum est desiderio
intente maxime quia filii quos di-
lecte dilexit sunt parentes et uxor et
mundus ad se trahant ut impediant.
Idem purgandus est igne purgatorio
qui in aliud seculum distulit fructum
conversionis hic autem ignis et si non
sit eternus tamen miro modo gravis
est et acerbus excedit enim omnem
penam quam quis unquam passus fuit
in hac vita. Idem in libro de vita domini
ego et meum omnis homo
qui diligentius consideraret neminem
dum timentem sub ulnis eius non se
terrere nisi qui putat quod plus habet
quod plus habeat vivere et hec ipsa res
est que multos occidit qui dicunt
cras cras et tamen subito clauditur
hostium remanserunt ergo foris cum
voce corvina quia non habent gemi-
tum columbinum. Idem in libro confessionum Ipso
erat quod viderem tibi domine dicenti
michi Surge qui dormis et exsur-
ge a mortuis et illuminabit te Christus
et utique ostendenti te vera non erat quod
quid responderem nisi verba tantum
verba lenta et sompnolenta Ecce
modo sine et modo et paululum sed
modo et modo non habebat modum et
sine paululum ibat in nimium longum
Idem de civitate dei Si peccata quot
quot ab irrogandis et terroris temporali-
bus male agentibus parcit quia hic
oportunius inquirit ubi easdem ipsis
mererent ne dictores pro hoc efficiantur
ad bonam vitam et piam condi-
entes impediant alios infirmos
et pervertat atque avertat a fide non in-
detur cupiditatis occasio sed consilium
tarditatis Ysidorus de summo bono libro

2° ca° xxiij Dum peracte vite modo
premium in mortis agit articulo si-
cut eius dampnacio est incerta sic
remissio eius est dubia qui ergo
cupit esse certus in morte dum
diligentia sanus cito peniteat
et perpetrata scelera sine dilatione
doleat Bernardus super Cantica ad instar po-
lus mentis querere super de desiderio
Idem de contemptu mundi Itaque
in die iudicii incipit insipient dicere
modo domine modo ecce modo sine paulum
sed ecce modo sic enim dissimulant
infelices quia non sic modo modi-
tum et modo non habent petendi
modum et illud sine paululum in
nimis in longum vadit. Idem clama-
bant anima mea trahe me post
te in odorem unguentorum tuorum
currimus aliquando sicut enim memo
tepescendo tardando pulsando te
sequi speras exultabit ut gigas
ad currendam viam suam Hilarem
ergo et velocem sine dubio diligit
secutorem Idem Cur times ubi
timendum non est cur deliberare
nis ubi deliberatione opus non est
Ecce enim vocat te vita et ideo e-
vadere non potes Sequitur te mors
et ideo decipi non potes trahit te
vita et ideo desistere non potes
Cur queris consilium ubi consilio
opus non est cur ibi times times
ubi omnino mori non velles plura
quere supra de accidia Item supra
de consilio Item infra de negligentia
Item infra de mora Item de tardi-
tate Tullius libro de officiis Dum de-
liberare volunt utrum id quod honestum
est sequantur in ipsa deliberatione fa-
ciunt quittunt Plurimi optimum in-
dicem existimo qui cito intelligit

sed indicat tarde quorum alterum prudencie alterum non diligencie est. Alquinus. Unde est albinus karoli regis informator satis alienus a fide est qui ad agendam penitenciam tempore senectutis exspectat. Plura que supra de accidia. Item supra de circumspectione. Item supra de consilio. Item infra de penitentibus. Item supra de correctione mala.

De dilectione. Greg. in iiij° mor. Virtuti mortis dilectio comparatur quia quos semel cepit a dilectione mundi funditus extinguit. Idem. Probacio caritatis non est signa facere sed proximum sicut semetipsum diligere de deo vera cognoscere de proximo non meliora quam de semetipso sentire. Idem li° xiiij de trin. c. xxiiij°. Qui se diligere novit ille deum diligit qui vero non diligit deum etiam si semetipsum diligat quod ei naturaliter inditum est tamen non inconvenienter dum illud agit quod sibi nocet et se ipsum tamquam suus inimicus insequitur. Qui profecto est horrendus error ut cum omnes sibi prodesse vellent multi tamen non faciant nisi quod eis perniciosissimum sit. Idem ibidem. Cum autem deum diligit mens et quoniam eius meminit eumque intelligit recte tunc illi de proximo suo precipitur ut proximum suum sicut se ipsum diligat. Idem. Enim se ipsum non perverse sed recte diligit cum deum diligit cuius participacione illa ymago scilicet mens humana non solum est sed etiam ex vetustate renovatur ex deformitate reformatur et ex infelicitate beatificatur. Idem eodem. Nec diligit illud cuius non meminit et quod penitus nescit. Idem in vij mor. Cum quis in prosperitate positus diligitur incertum est utrum persona an prosperitas diligatur. Idem in eodem.

Sepe videmus et quere supra de amore putum et proximorum. Idem in registro. Nimia dilectio tunc veritatis custoditur nec de eius profectu decipimur nec de bonis nimia letamur. Idem. Unde nec abesse credendus est qui per dilectionis vinculo alteri adheret. Idem in omelia. Cum in deo diligitur amicus et propter deum diligitur inimicus tunc est vera dilectio. Idem. Minus quam inter duos dilectio esse non potest. Christus autem deus et homo est. Tocum ergo Christum non diligit qui hominem odit et qui dei precepta contempnit deum non diligit. Idem. Nichil potencius deo virtute dilectionis et nichil desiderabilius dyabolo extinccione caritatis. Idem in omelia pentecostes. De dilectione conditoris non lingua sed mens et vita requirantur. In ipso autem lectionis exordio audistis quid veritas dicat: Si quis diligit me sermonem meum servabit. Sed ecce si unusquisque requiratur an diligat deum tota fiducia ac secura mente videt diligo. Probacio ergo dilectionis exhibicio est operis. Hinc in epistola Johannis ait: Qui dicit diligo deum et mandata eius non custodit mendax est. Vere enim deum diligimus si mandata eius servamus. Vere diligimus si nos a nostris voluptatibus coartamus. Nam qui adhuc per illicita desideria defluit profecto deum non diligit quia deo in sua voluntate contradicit. Tergat ergo sordes prius opus qui deo parat domum mentis. Idem. Nec deum cum posset quisque diligere si eum quem diligit non habet. Qui ergo deum vere diligit qui eius mandata custodit in eius corde et deus venit et mansionem facit quia sic cum amor divinitatis penetrat ut ab hoc amore

no

etiam temptationis tempore non rece
dat Idem in alia quadam omelia Si mis
ericordia etc quere supra de amore hominis
ad deum Idem in alia omelia Si certe in
terim diligimus cuncta temporalia in usu
non in affectu possidemus Idem Pro
magno diligi non potest quod cito fine
concludit Illa ergo appetenda sunt illa
summo opere diligenda sunt que nec
inventa transeunt nec adepta defici
unt nec possessa sine possessorem
aliquatenus delinquunt plura quere
supra de amore proximi Item supra
de caritate per totum Bernardus nazare
nus libro primo de alio apologetico meus
est tam validus ad dilectionem quod si ex
utraque parte constet affectio Augustinus libro x
v. de trinitate capitulo xlvi. Deus spiritus sanctus
qui procedit ex deo cum datus fuit
homini accendit hominem in dilectionem
dei et proximi et ipse deus est dilectio
non quia nos eum sed quia ipse nos
dilexit et misit filium suum liberatorem
peccatis nostris Idem ibidem non enim
habet homo unde deum diligat ni
si ex deo propter quod apostolus iohannes
Nos diligamus deum quia ipse prius
dilexit nos Apostolus quoque paulus
ait Dilectio dei diffusa est in cordibus
nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis
Idem libro 2° de civitate Tanto ferventius
diligimus quanto videre desideramus
faciem christi quanto in passionibus eius
agnoscimus quanto nos prior dilex
erit ipse christus Idem ad volusianum
Hinc vide que disputationes quorumlibet
philosophorum que leges quarumlibet civita
tum in duobus preceptis christianorum
ullo modo patiuntur comparari Diliges do
minum deum tuum ex toto corde tu
o et ex tota anima tua et ex virtute tu
a et proximum tuum sicut te ipsum quere

supra de amore dei et proximi Idem
in libro de doctrina christiana Quatuor
amoris diligenda sunt quere
supra de amore dei et proximi Idem
ibidem Omnis peccator etc Idem in eodem
debet omnis homo etc quere supra
de amore proximi Idem omelia Te
nete dilectionem dei etc quere supra
de amore etiam boni Idem in libro
10 confessionum Quatuor sunt dilec
tiones quere supra de amore proximi
Idem Spiritus sanctus proprie non dicit
bonum nisi propter dilectionem Idem in libro
de vita christiana Agnosce quantum
te diligit deus etc quere supra de a
more dei ad homines Idem in eodem
Deum non diligit quere supra de amo
re hominis ad deum Idem in eodem
Inter temporalia et eterna hoc inter
est quere supra de amore hominis
ad deum Idem in libro de meditatione Ap
per ergo homo quantum debeam dili
gere quere supra de amore hominis ad deum
Idem super primam canonicam Talis
est quisque qualis eius dilectio
quere supra de amore hominis ad deum
Idem in libro 10 confessionum Pro magno lau
daturus sum in homine quere supra
de amore parentum et propinquorum Idem
ibidem Omnis etque diligendi Idem
in sermone hominem et angelum quere
supra de amore inimicorum Idem super
canonicam Iohannis Sicut dilectio fons est
omnium virtutum sic dilectio mundi fons
est omnium viciorum Idem de civitate libro
iiii° Persuadendum erat homini quan
tum nos dilexit deus et quales
quantum ne desperaremus et quales
ne superbiremus Idem in iiii° libro de
trinitate c. xxxiii. Dilectio non inflat
et deus dilectio est et omnes fideles in
dilectione acquiescunt illi renovati a

strepitu qui foris est ad gaudia si
lencii Idem ibidem li° 3x Ecce deus
dilectio est ut quid imus et currimus
in sublima celorum et yma terrarum
querentes deum qui est apud nos si nos
velimus esse apud ipsum Idem ibidem
Nemo dicat non novi quid diligam
diligat proximum et diligat eandem
dilectionem qua diligit proximum magis
enim novit dilectionem qua diligit proxi
mum quam proximum quem diligit quia
dilectio intus in corde est proximus autem
extra est Idem ibidem Ecce iam per
notorem habere deum quam proximum pla
ne notorem quia presentiorem est
notiorem quia interiorem notiorem quia
certiorem Idem Quanto sanctiores
sumus a timore supplicii tanto pleni
ores sumus dilectione et quo nisi deo
plenus est qui dilectione plenus est
deus enim caritas est et qui manet
in caritate in deo manet et deus in
eo dilectione plenus est Idem ibidem
circa finem Quid est autem dilectio vel
caritas quam scriptura divina tali opere
commendat et predicat nisi amor boni
Amor autem alicuius amantis est et
amore aliquid amatur Ecce ergo
tria sunt Amans et quod amatur
et amor quid est ergo amor nisi quae
dam vita copulans aliqua duo vel
appetens copulare amantem et scilicet
et quod amatur Idem li° vi° Sed si ad
creatorem refertur ille amor non
iam cupiditas sed caritas erit tunc
enim est cupiditas cum propter se
amatur creatura tunc enim uten
tem adiuvat sed fruentem corrumpit
Tull' li° primo de legibus Non est
viri sapientis et boni diligere quod per
se non est diligendum Prosper i in
in li° de vita contemplativa Quid
deum diligere nisi eum concipere fer
ventem mentis dei affectum pro

actum et hominum unde fastidium Aristoteles
in viii ethicorum Omnis artifex diligit
opus manuum suarum plus quam amatum
ab alio Idem dilectio poetarum ad sua
carmina est sicut dilectio parentum ad
suos filios Seneca consimilia que sunt
filiorum cum vitia digne castigare non
potest quam illa amando diffecerit
Idem in viii° ethicorum Dilectiones que
sunt propter delectationem aut conferens
sunt dilectiones per accidens et cito dissol
vuntur eo quod delectationem et delecta
tio cito permutantur simul et quod confert
plura que supra de amore parentum
Item de caritate parentum Bernardus super
Cantica Dilexit nos deus ut dulciter
quia carnem nostram induit sapienter
quia culpam cavit fortiter quia mor
tem sustinuit Disce ergo et tu
dominum tuum diligere dulciter ne illectus
prudenter ne deceptus fortiter ne
oppressus abducaris Ambrosius Gregorius
Iohannes Ysidorus Bernardus Seneca Tullius
Ysidorus Hugo de sancto victore supra
de amore parentum

De disciplina Gregorius in registro
Cum sit proprium discipline ab il
licitis prohibitis coercens quorumque culparum
salubriter resecare ideo studiose eius
censura servanda est Nam si disciplina
censura negligitur cuncta in confusi
onem veniunt dum unus destruit
quod qui iam custodiendo iam alter
edificavit Idem ibidem Sic nos si
debemus subditis tenere disciplinam
debemus sicut boni patres carna
libus suis filiis solent quos et pro
culpis verberibus feriunt et tamen
ipsos quos doloribus affligunt
eosdem heredes habere volunt Idem
in omelia Sed nunc cum homines pietate
fulciuntur tanto sub maiori mentis dis
ciplina se redigunt quanto sibi per im
paciam potestatis illicita suaderi quam

licencius sunt Solus enim in illicita
non cadit qui se quandoque circa alicita
caute restringit Idem Intercurrentes
mentis si cocior cogitacio clauditur
interior secessus aperitur Nam quo cita
se experiri fiat disciplina mens non
post eo semper se intendere per profectum
potest quia in altum crescere arbor
cogitur que per ramos deorsum disten
di prohibetur Idem Mens humana
mutabilitatis sue pondere semper ad a
liud est impellitur et nisi in suo statu
tu arta discipline custodia teneatur
semper ad deteriora dilabitur Idem Sancti
viri cum sinistra delectacione pulsari
se senciunt ista per que forme species
ad mentem ingrediuntur lima discipli
ne magisterio restringunt ne prave
cogitacionis lenocinata corpus sentiant
Idem Tantum apud deum obligatio
res sumus quanto apud homines in
ulte peccamus Disciplina autem circa
subditos iuste divinis iudicijs tanto
liberiores reddit quanto hic eorum cul
pas sine vindicta non deserit Idem
super Ezechielem peccata que servi gehenne
ignibus per disciplinam sunt valde
corrigenda Augustinus de doctrina christiana
disciplina est ordinata morum correc
tio atque maiorum antecessorum iuris obser
vatio hec temperanciam donat casti
moniam refrenat et omnes mentis et
corporis motus illicitos suffocat et co
hibuerunt Ambrosius in epistola Non natu
ra facit nec insipiencia sed manus
sio liberos sed disciplina Idem Si quis
unam sapiencie et discipline colere decrevit
et ei subditum esse sapiens est absque
autem aptus disciplina est Idem ysi
de indiuitate Prima discipline insti
tucio est culpa avertere secundum vero
est virtute infundere Cyprianus li
de xii abusionibus seculi Discipli
na est morum ordinata correctio et

maiorum precedencium regularis obser
vatio Idem ysidorus Undecima abusio
est huius seculi plebs sine disci
plina que dum constitucionibus dis
cipline dure non inservit absque
discipline vigore non vadit Bernardus
in epistola Disciplina est membrorum
omnium motus ordinatus et dispo
sicio decens in omni habitu et ac
tione Idem Ad quam compositum red
dit animum puellare corporis statum
nec non et mentis habitum disciplina
cervicem enim submittit supercilia
deponit vultum componit ligat
oculos cohibet cachinnos mode
ratur linguam frenat gulam se
dat iram format incessum talibus
eam decet pudicicie vestem distin
guere margaritis Idem non oportet
ut mea domus tue tu alteri sicut
quam pluribus nomina contigisse qua
propter alius alia dispenset sed de dis
ciplina domus tu provide Bernardus
ad eugenium papam Hugo de sancto
victore Disciplina est compos
cupiditatis malorum desideriorum
tener carcer frenum lascivie impu
dicacionis vinculum iactancie domat
intemperanciam ligat levitatem et omnes
inordinatos motus mentis et cor
poris atque illicitos suffocat ap
petitus Idem Sicut de inconstancia
mentis nascitur inordinata motio
corporis Ita quoque dum corpus per
disciplinam stringitur animus ad con
stanciam solidatur et paulatim intu
s fit mens ad quietem componi
tur per discipline custodiam mali
motus cum foris effluere non si
nuntur plura que supra de correctione
Idem infra de iusticia et ira de dis

aplius que infra de magistro.
De discordia Greg. in Regist.
Dulcius non est bonos pra
vorum odia sustinere dumtaxat quam inter
tos opibus pravorum adversariis lace
rari Idem quotiens res aliqua
pluribus agenda committitur dum
quisque dissentit ab altero partius dis
pendiis quam utilitatibus adi
tus reperitur Idem nichil deo pretio
sius virtute dilectionis nichil dya
bolo desiderabilius contemptione
caritatis Si ergo dei vocantur
filii qui pacem faciunt procul dubio
sathane sunt filii qui confundunt
eam que infra Idem ibidem Christi in
unitatem fratres si fratrum mores in
ea perturbo Idem discordia compre
unt scandala generare Idem in pasto
rali Discordes et si bonis operibus fuer
int in suis actionibus proficiunt
profecto nulli sunt quia non conven
tione caritatis procedunt Idem
noverint dissidentes quod tam diu ul
lum sacrificium boni operis deo immo
lant quamdiu a proximorum caritate
discordant Idem Si dei vocantur
¶ Immo cum malo unita com
mittit mala quia seminando dis
cordiam matrem virtutum omnium
corrumpunt caritatem Idem Saepe
dum quosdam maior scientia eri
git a ceterorum societate disiungit et
quasi quo plus sapiunt eo plus
a virtute concordie desipiunt Idem
in mor. Solet inter fratres maior
discordia malorum maiorum fieri cau
sa Idem Tenuis res plerumque solet ut
non amissa caritate et minimi nos
vinum letificat et rursum eius
gloria sine invidia nos culpa con

tristet dum et eo vivente quosdam
liceat erigi credimus et eo proficiente
plerosque in insidiis opprimi formidamus
Idem in dyalog. Pravorum moribus
semper gravius est vita bonorum Idem
in Omel. de diversis xxx iii pro nonnullis quia
qui malos non tolerat ipse sibi
per intolerantiam testis est quia bonus
non erat ipse abel esse renuit
quem cayn malitia non exercuit sic
in area grana sub paleis pre
muntur sic flores inter spinas oriuntur
et rosa que redolet crescit cum
spina que pungit Duos quippe fi
lios primus adam habuit sed unus
horum est electus alter reprobus fuit
Tres filios noe archa continuit sed
cum his duo sunt electi et tertius re
probus fuit Duos filios abraham
habuit sed unus electus alter reprobus
fuit duos filios ysaac habuit sed
unus electus alter reprobus fuit Duo
decim filios iacob habuit sed ex his
omnibus unus pro innocentia ven
ditus est alii vero pro malitia vendi
tores fratris fuerunt Duodecim apostoli
sunt electi sed unus in his admix
tus est qui probaret et xi proba
rentur Septem sunt dyacones ab
apostolis ordinati sed sex in fide recta
permanentibus unus extitit erroris
auctor In hac ergo ecclesia militante
nec mali sine bonis nec sine ma
lis boni esse possunt Non ergo inter
malos boni sunt perdendi sed inter
bonos mali sunt tolerandi bonus
enim non fuit quem malorum pravi
tas non probavit ut enim ita lo
quar ferrum anime nequaquam
perducitur ad subtilitatem acuminis si hoc
non eraserit aliene lima pravita
tis Idem ibidem Tanto ergo ma

ges mali tollerandi sunt quanto
et amplius habundant quia in area
iterum pauca grana sunt que superant
horreis et grandes aceruos palearum
sunt que ignibus comburuntur et
in undis diluuii archa que typum
portis ecclesie gessit et ampla in in
ferioribus et angusta in superiori
bus fuit que in summitate etiam su
ma ad unius mensuram cubiti co
luit inferius quippe quadrupedia
atque reptilia superius vero aues
et homines habuisse credenda sunt
ubi lata fuit ubi bestias habuit
sed angusta fuit ubi homines con
seruauit quia minorem locum mater
ecclesia in carnalibus hominibus est
ampla sed in spiritualibus est angusta
lata quippe est via que ducit ad
perditionem et angusta est porta que
ducit ad vitam et pauci sunt qui in
ueniunt per eam Iusti ergo etiam quan
to sanctiores quique sunt tanto pau
ciores que etiam ecclesia in summo suo
ad unum cubitum perducitur id est ad ipsum qui
solus inter homines natus est sanctus
tanto ergo magis mali tollerandi
sunt quanto plures Idem in xx. libro moralium super
illud Iob xxx Frater fui draconum
et socius strutionum Hec namque
iusto predicatori cum malicia irrogatur sic
informacio auro palea cum igne co
niungitur ut quo ardet palea purget
aurum Hii ergo vere boni sunt qui
in bonitate persistere etiam inter ma
los possunt Unde in Canticis Sicut lilium
inter spinas Augustinus de verbis domini
Non potest habere concordiam cum Christo
qui voluit esse discors cum christia
no Idem Quid tibi quemque cum dis
cordia christiane quid amas simultates

que deo tuo non placent nam ab
initio mundi dum super eius mystico
plasmum in inimicias erexit inter
ficitur et dum homo innocet in
senectute ipso persequitur dum adam
cupit deicere ipse parentum ingulat
Idem Facile est atque proclive malos
odisse quia mali sunt rarum autem
quod pium et bonum foret eosdem ipsos
malos diligere quia homines sunt
ita ut in uno eodem quod simul cul
pam improbes et naturam probes Idem
In ipsa mente deus non ha
bitat sicut in cauernis petrarum et pi
scium serpentes et scorpiones habitant
et latrones Idem libro 2o confessionum Tur
pis est omnis pars que suo uniuer
so non congruit et habetur in decretis
Idem Sicut amici adulantes per
uertunt sic inimici litigantes ple
rumque corrigunt Idem in epistola ad Ie-
chelus tumor capitis dolet. Et que
super de correctione hominis bona Ide
uidem Rogo te si fieri potest inter
nos queramus et disseramus ali
quid quo sine amaritudine discor
die corda nostra pascantur Si autem
non possum dicere quod emendandum uide
emendandum in scriptis tuis nec tu
in meis nisi cum suspicione inuidie
aut amicicie lesione quiescamus
ab his et nostre uite salutique parcamus
Ego autem me longe esse sentio
ab illa perfectione de qua scriptum est
Si quis in verbo non offendit hic
perfectus est vir Idem ad eundem in
quadam alia epistola non aliud intelli
go quam super de correctione bona Id
In libro de quibus heresibus humane le
ges hoc habent ut in omnibus volunta
te parcatur testatoris et si quis
filius contra patris testamentum fecit

cadat ab hereditate Testamentum autem
dei patris habet pacem relinquo
vobis hec est ergo hereditas nostra
quam facit contra testamentum dei dissi-
pando videlicet pacem cadit et care-
bit illa scilicet hereditate Gregorius in homelia
zelantes mansuetum invidi modes-
tum superbi mitem et humilem turmidi
iniurias cum latere lacessunt Idem
super ezechielem qui inquietat et offen-
dit odium qui arguunt criminosos Idem
inimicus manifestus melius est
quam amicus fictus Ille cum diu te-
netur facile vitatur Iste diu non
cognoscitur prevalet et confundit Idem
in libro de compunctione cordis Idem ini-
micitie si semel occupaverint animum omnia
que fiunt que dicuntur que audiuntur
ita accipiuntur et intelliguntur ut ad
maiores et longiores proficiant
inimicitias Si quid enim bene dicatur
de inimico non creditur si quidem
vero mali hoc solum creditur et confir-
matur Idem libro 1o de compunctione cor-
dis Permittimus proximus nullis co-
tristari fratres et quam nichil mali fe-
cimus negligimus satisfactionem et ab le-
nioni tradimus culpa et inimicicias
protrahimus in tempus et longum
ignorantes quod tanto nobis erit lon-
gior pena quanto et discordia plura
que supra de concordia de contentione
Item infra de ira de odio Iohannes
in epistola Sicut concordia parve res
crescunt ita discordia res maxime
dilabuntur Idem in epistola Nichil tam co-
tidianum tam execrabile quam omnes
publice accusare Idem in oratione super
mathea ubique insidie ubique fraudu-
lentie ubique funditur sanguis i uo
somus plura que supra de amicicia Item
supra de concordia de ira infra de o-
dio Ysidorus de summo bono libro 2o capitulo 24 Et

clam dessiuus sedentes mentes pigre
inse delinquentibus veniam prestant
sed spirat nichil illi licuit esse a culpa
qui non est paratus ad veniam pro omni
compescendum Idem ibidem c. 31 Se-
mitia in rebus tuis bonis habenda
est nam qui ea in malis abutuntur
non sibi amici sed parum inimici fiunt
Idem in synonimis Odium et discordia
a regno dei separat a celo subtrahit
a paradiso eicit odium enim et discor-
dia nec passione corporis ad mittitur
nec martirio comparatur Bernhardus super
Cantica Dico proinde erit execrabilis
Frustra enim offert munus suum ad al-
tare qui sibi conscius est quod frater
suus habet aliquid adversus se Deinde
quod non respexit deus ad munera cayn
ea quod non recte offerret quia non re-
ambulavit cum fratre suo Idem in
epistola veritas non unquam odium et dis-
cordia parit Idem nemo magis ira
dei et hominum incurrit quam amicum se
simulans inimicus Idem Si quis su-
perbo fuit in proposito queras supra de cor-
rectione Bo infra Iohannes 3o Im-
perium cum cayn dampnabitur qui
hac que homicidii tenetur ut discor-
dat a fratribus Idem ibidem omnis
homicida est qui vel ferro perimit
vel odio discordie insequitur et im-
pugnat plura infra de ira de odio
de invidia Boecius de consolatione Quem
felicitas amicum fecit infortunium
facit inimicum Idem Que pestis effi-
cacior ad nocendum quam familiaris
inimicus plura quere supra de detracti-
one et concordia Item de detractione
de invidia de ira de odio Tullius in
thusculanis libro x Discordia est ira
acrior intimo odio et corde malo
concepta Idem philosophus Senica Qui
non litigat celebs est Valerius
maximus libro 10 Ire et odij affectus

magnos impetus fluminis conci
tant fluctus ille procursu celerior
fit quo nocendi cupiditate pertinaci
or est

De discretione Greg. in moral. super
illud Job xxxviii. Cuius te
tendit super eam lineam. Et plerosque enim
virtus cum indiscrete tenetur amittitur
et cum indiscrete intermittitur plus
tenetur. Ex studio namque arcus disten
ditur ut in suo tempore cum utilitate
tendatur quia si relaxationis otium
non acceperit feriendi virtutem ex pro
tensionis usu perdit sic aliquando in exerci
tatione bonorum operum virtus cum per
discretionem intermittitur reservatur ut
tanto plus vicia valenter feriat quan
to ex cessione intermittit prudenter
respirat. Subtilis ergo discretionis
super hanc terram linea tenditur quando
ex temporis vicinisque cause exemplis
precedentium prius et utilitatis ad operandum
virtus attenditur et insuper non nun
quam utilius temperatur. Idem super Ezech.
omel. xxi. Tanta quippe debet esse
discretio correctionis ut nec disci
plina nimia nec minus sit remissa
ne si indiscrete culpa remittitur
is qui culpabilis est in reatu culpe
gravius astringitur et rursum
si culpa immoderate retinetur tanto
qui corrigitur deterior fiat quanto ex
ea se nichil ex benignitatis gratia
fieri considerat. Exhibenda est ut ei
qui praeest asperitas in ostensione sed
caritas in mente et est cum sic iram
delinquentem castigat et caritatis cus
todia mercedem mansuetudinis non
amittat exemplo de Joseph cum
fratribus suis in Egypto. Idem in ome
lia qui post ista certa se subditos in
cura discretionis medetur quibus et
amari eius timeri debeat et amari

amari sit videlicet ut eum nec ni
mia leticia vilem reddat nec im
moderata severitas odiosum. Idem
in pastorali. Cum non malicia sed
ignorantia vel infirmitate delinqui
tur profecto necesse est ut magno dis
cretionis moderamine ipsa delicti
correctio temperetur. Idem in Regis
tro. Una dulciter age et blande
ut et actio tua sit districta et lin
gua mitis. Idem de clipeo fortitu
dinis dimicas gladium discretionis
in manu teneas ut sis firmus per
fortitudinem et cautus per discretionem
nam fortitudo te firmum reddit
et discretio circumspectum. Plura
quere supra de consideratione supra de
cogitatione supra de cognitione sim.
infra de intellectu et intelligentia.
Item infra de prudentia. Item de tem
perantia de modestia. Greg. Naza
zenus. Cum de agro rediens certe
in quo aliquantum ad me ipsum deam
bulabam secretius in littore salo
namque tali namque quadam recrea
tione laborum molestias revelo re
levare quia nec arcus corda semper
distenta utilis est cum spiculis
sagittarum nisi modicum a distric
ta tensione laxetur. Idem non
oportet illos querere super decor
ratione bona. Idem ibidem. Opor
tet nonnulla fieri. Idem ibidem
thyste tenori. Idem in apologeti
co. Sicut non una medicine species
quere supra de curiositate equitate
August. ad Jeron. de eo quod scriptum
est. Qui totam legem servaverit et ele
ganter dictum esse quere supra
de consideratione. Idem in li° soliloquiorum.
Cavendum est magna ope dum
hoc corpus agimus ne quo [illegible]

bilium iusto pene iure iure impediam
quibus integris perfectus quia opus
est ut ad illam lucem ab hiis tene
bris euolemus Idem Gemma lucens
et fulgida est anima virtute discretio
nis ornata que si discretione caruerit
esse pulchra non poterit plura
que supra de cogitacione de circumspec
tione de cognitione sui Item infra de
intentione infra de memoria infra
de prudencia infra de temperancia Idem
discreta taciturnitas videtur quere
supra de conflictu Ambrosius de officiis
Ipsa vero virtus discretionis est spe
cies et decus omnis virtutis et insuper
perfecte discretus ornatior est omni
bus philosophis et magistris plura quere
supra de consideracione de circumspectione
Item de activa vita de cognitione
sui de prudencia de temperancia Io. Cas
sianus collacione ii et habetur in decretis
de consecratione di. v. Non mediocriter
errat qui magno bono perfecto me
diocre bonum quere supra de cantu
ecclesiastico plura quere ibi Item supra
de circumspectione de cogitacione de cog
nicione sui supra de activa vita Item
infra de intentione sui de prudencia
Ysidorus in synonimis quicquid bonum sine dis
cretione feceris vicium est Virtus enim
indiscreta pro vicio reputatur Idem
Qui opera sua cum discretione faciunt
perseveranter ad regnum tendunt Idem de
summo bono li. 2. ca. xxv. Interdum l
iniat quod inter bonum et malum sen
su prudentiori discernimus ut et opere
mala cognita caveamus et bona
intellecta efficaciter impleamus Idem
in eodem li. 2. c. xlii. Exhortatio dis
cretione tamen est moderanda ma
terie ne sit aut integre consumatur
aut in medietate lassetur Idem 3. libro c. 23. Optima est

illa discretio ut et nota sint opera
nostra ad dei gloriam augenda et occul
ta sint pro humana gloria evitanda plura
quere supra de activa vita supra de co
gitacione supra de circumspectione de
cognitione sui de intentione de pruden
cia de consideratione de temperancia Beda
super Lucam Discretio est non tam vir
tus quam quedam moderatrix et au
riga virtutum doctrixque morum et af
fectuum ordinatrix tolle discretionem
et omnis virtus vicium erit Idem dis
cretio omni virtuti ordinem ponit ordo
vero modum tribuit et decorem Idem
modus et discretio in omnibus ha
benda sunt affligendum quia aliquando cor
pus nostrum est sed non contendum
Idem in li. de quadam contemplatione hii in
quiruntur in utraque in nobis nosmet
ipsos diiudicando in se premiis bo...
malis comparando in sui natura de
um et angelos mundo corde contem
plando Idem virtus discretionis abs
que fervore caritatis iacet quasi so
pita et fervor vehemens absque
discretionis temperamento precipitat
Idem in sermone Bede conscientia quo
diebus singulis quod de cunctis virtutum
et graciis acquirere valeas tertius
quamvis apud deum nullus omnino bonum
esse in te inimicum nec malum aliquod
impunitum et sicut non capillum
de capite sic nec momentum de tempore
periturum Basilius impellens amor
sine discretione impetus est Incol
lacionibus patrum fervens zelus amo
ris vertitur in animam furoris nisi be
pletur virtute discretionis Fulgen
tius in sermone Tene discretionem
si non nescis perdere religionem quod
si vis discretus fieris caritate perfecte
religiosus eris Iulius romanus ordinis
dei omnia cum discretione agant

quia discretio est omnium virtutum mater
et magistra. Innocentius libro 3°
de claustro tunc tantum. Non debemus
attendere quid factum sit sed quid sit po-
tius faciendum. Glossa ibidem. Non enim
quid fiat sed quid fieri debeat re-
quiritur. Seneca in libro de 4or vir-
tutibus. Non te moveat dicentis
auctoritas sed quid dicatur attendas.
Plura de discretione quere de circum-
spectione et aliis ut primus de dis-
creta taciturnitate quere supra
de conflictu. Item infra de silencio.

De dispensatione dei. Gregorius super
Ezechielem omelia 10. Quia itaque
dispensatione deus omnipotens fit in
electis suis sua dona dispensat
ut et isti det quod alteri denegat et
alteri maius quod alteri minus tribuat
quatenus dum vel ille illum habere conspi-
cit quod ipse non habet vel hunc
magis accepisse considerat quod
sibi minus adesse pensat dona dei
alter in altero id est virtutum omnes admi-
rentur atque concordia mirabili admira-
tione alter alteri humilientur. Ut quem
viderint habere quod ipse non percipit hunc
eciam divino iudicio sibi prelatum esse
reputet. Unde et paulus dicit ego
sum minimus apostolorum. Consideratur i-
taque paulus in omnibus aliis non
apostolis illorum minister invenitur
et petrus princeps apostolorum in pau-
lo divinam sapientiam. Unde 2. petri ult.
Sicut et carissimus frater noster paulus
secundum datam sibi sapientiam scripsit
nobis. Hoc itaque deus omnipotens agit
in cordibus hominum quod idem ipse fa-
cit in regionibus terrarum. Poterat na-
mque deus universis regionibus omnes
fructus tribuere sed si queque regio
fructibus alterius regionis non in-
digeret communionem una regio cum

altera non haberet. Unde fit ut huic
vinum alteri oleum habundancia tribuat
hanc multitudine pecudum illam
non faciat habundare ubertate frugum
ut cum ista defert alteri quod illa
non habet et ista reddit quod illa
non detulit per commercium caritatis
et gratie sibi simul eciam diverse
terre per terram coniungantur. Idem in 3°
dyalogorum. Magna est omnipotentis
dei dispensatio ut quibus
maiora dona prestat quedam minora
non tribuat ut videlicet semper ex
eo animus habeat unde semet ipsum
reprehendat et ut sic in humilitatis
custodia quoque ad lucra maxima
de dampno minimo resurgat. Idem
in 10° moralium super illud Job. Nunc
enim dormiens silerem et somp-
no meo requiescerem cum regibus et con-
sulibus terre. Cuncta enim rectorum
conditor omnia presenti ipse tenens
et tamen ad distinguendam pulchre
universitatis ordinem aliis alia dis-
pensabiliter regit non in [illegible]
regis angelorum spiritus accipiunt
qui quo auctori omnium familiarius
summe eo sibi subiecta apertius re-
gunt. Cum regibus ergo dormi-
ret quia nimirum iam cum an-
gelis homo quiesceret si suggestionis
antiqui temptatoris sequi noluisset.
Idem in moralium libro 16. super illud Job.
Constituisti terminos eius qui pre-
teriri non poterunt. Nulla que in
hoc mundo hominibus fiunt absque
omnipotentis dei dispensatione
et occulto consilio fiunt nam cunc-
ta deus futura presciens ante se-
cula decrevit qualiter per se-
cula disponantur statutum quippe
est homini vel quantum hic
mundi prosperitas sequatur vel quantum

adversitatis feriat ne eius elatos aut immoderata prosperitas eleuet aut nimia adversitas grauet statutum quoque est inefabili dispensatione diuina quantum in ipsa vita mortali quisque viuat. Idem in eodem super primo dicens singulos ab eterna dei dispositione vel augeri posse nec minui nisi contingat ut ita prestiantur aut cum optimis moribus longiores fiant aut cum pessimis breuiores plerumque infra destinatum. Item de prescientia. Idem in xviii moralium super illud Iob xxviii Tempus posuit tenebris et vniuersorum fine ipse considerat vniuersorum nomine et electos voluit et reprobos comprehendi nam bona facientes sed ab iniquis facta ne eueniant inordinate ipse disponens considerat vniuersorum finem et patienter omnia tollerat atque intuetur. Quia electorum quod a malo veniunt ad bonum intuetur etiam reproborum finem quod scelus de malo opere ad dignum sibi supplicium pertrahuntur. Vidit enim finem persequentis Sauli quem prostratus dicit dicit Domine quid me vis facere. Vidit finem Iude obsequentis discipuli inde qui pro quinque pretio laqueo se suspendit. Vidit multitudinem delinquentes sed considerauit fine delinquentium et penitentium conuersorum. Vidit quoque sodomam delinquentem sed considerauit fine ardoris incendii ignem iehenne. Vidit gentilitatis finem quod post prauorum tenebras quia fidei luce claresceret. Vidit etiam iudeam tunc quod ab ea luce fidei qua tenebat obdurata perfidie tenebris semet ipsam totaliter excecauit. Unde bene dicitur tempus posuit tenebris. Idem in xviii moralium super illud Iob

Ferrum de terra tollitur et lapis solutus calore in es vertitur. Pensandum est valde quod occulto consilio deus omnipotens quosdam homines ab exordiis vite innocentes custodiens vsque ad virtutum summa producit ut etate crescente sibi in eis proficiat et amoris innocentia et virtutum celsitudo. Alios autem in exordiis suis deserens statui crutibus (?) vitiis eadem per abrupta permittit plerosque tamen eos oculo misericordie respicit et ad sequentem se sancti amoris igne suo ducit. Unde nunc subtilissima consideratione beatus Iob ait lapis calore solutus in es vertitur. Idem in xvii moralium super illud Iob xxii Qui sublati sunt ante tempus suum. Sciendum quia creator et ordinator noster omnipotens deus iuxta (?) singulorum vita disponit et dispensat etiam meritorum tempora ut malus ille vel breuiter viuat ne multis bene agentibus noceat vel bonus ille diu viuat ut multis boni operis adiutor existat vel rursus malus ille longius viuat ut adhuc praua sua opera augeat ex quorum temptatione purgati iusti verius viuant vel bonus iste cito subtrahitur ne si in hoc mundo diu vixerit eius innocentiam malitia maculorum (?) corrumpat. Ysidorus de summo bono li. 2o c. vi Mira dispensatio superne distributionis est per quam hic iustus amplius iustificatur et impius amplius sordidatur. Malus ad bonum aliquid committitur et bonus aliquid ad malum reflectitur. Vult quis bonus esse et non valet, vult alius esse malus et non permittitur. Datur aliquid ei qui vult esse bonus ut sit, alio non volente ei datur ut sit bonus iste naper(?)

D

in errore et moritur. Ille in bono qui re-
cepit usque in fine perdurat adiutus
bono qui incipit usque in fine perdurat.
Tamdiu iste stat usque cadat ille
vero male vivendo dum finaliter solvatur
respectusque ad deum mittitur. Vult in bo-
no prodesse iustus nec prevalet. Vult
nocere malus et valet. Iste vult vacare
deo sed seculo impeditur. Ille secularibus
negociis cupit implicari nec profi-
cit. Ditatur malus bono et bonus
datur depredacioni impius impius quia
honoratur pro iusto. Et in hac tanta rerum
obscuritate non valet homo divinam
comprehendere dispensacionem et occultam pre-
destinacionis ordinem perscrutari. Glosa
super illo Job xxvi ante mundi consti-
tucionem quod deus tunc disposuit quid
in fine mundi tunc futurus sit

De dispensacione prelati. Bernhardus de
consideracione ad Eugenium. Requi-
ritur inter dispensatores ut fidelis
quis inveniatur. Ubi enim necessitas urget
excusabilis dispensacio est et laudabi-
lis utilitas, utilitas dico communis et
non propria. Nam cum nichil horum est pla-
ne non est fidelis dispensacio sed cru-
delis dissipacio. Plura quere supra de
abbate. Item supra de discrecione. Item
infra de prelatis. Item infra de religio-
sis. Iohannes ad Nepocianum. Ille dispen-
sator optimus est qui nichil sibi reser-
vat. Plura quere supra de abbate. Infra
de d. supra de discrecione

De diviciis et divitibus. Gregorius
in omelia. Cum parva sint que
spiritualia dona percipiunt et multi sunt
qui rebus temporalibus habundant pro
hoc se divites pauperibus et eorum
virtutibus inserunt quod eisdem suis
opibus de suis diviciis presumunt. I-
dem. Pleros quia mali eo magis contra
deum superbiunt quo ad eius largitate

amplius inutiliter ditantur et qui provoca-
ri bonis ad meliora proficere debue-
runt illi de dei bonis peyores fiunt.
Idem in alia omelia. Duo sunt que di-
viciis dominus ingerit scilicet saturitatem
et voluptatem quia et premunt men-
tem opprimunt et per affluenciam repl-
ent. Idem in omelia de divite epulo-
ne. Una pena mulctandus est qui aliena
diripit si inferni dampnacione
percutitur qui propria non largitur. Idem
in alia omelia. Divicie sunt spine
quia cogitacionum suarum punccionibus
mentem lacerant et dum usque ad pec-
catum pertrahunt quasi inflicto
vulnere cruentant. Idem contra tes-
tante mundi hunc divicias nequa-
quam dominus veras divicias appellat.
Fallaces enim sunt quia nobiscum
permanere diu non possunt. Fallaces enim
sunt quia nostre mentis inopiam non
expellunt. Sole autem vere divicie
sunt que nos divites virtutibus
faciunt. Idem super Ezech. Habundancia
diviciarum superbie nutrix est. Idem
ad modicum dives prosperari sumitur
ut metum acrius ferant. Plura quere
supra de contemptu mundi. Item supra
de amore mundi. Item infra de prospe-
ritate. Augustinus de civitate dei. Tempora-
libus diviciis magis utendum est
quam fruendum ut fruimur eternis
non sicut perversi qui qui frui vo-
lunt nummo sed uti deo quia non
nummum propter deum impendunt sed deum
propter nummum colunt. Idem in libro de
verbis domini. Ecce recole dives primor-
dia tua dic ergo quid attuleris
de omnibus bonis tuis dic si tu
dicere forsitan erubescis audi apostolum
dicentem Nichil intulimus in
hunc mundum verumque quia nati sumus
sed nec auferre quid possumus uti-
que qui de hoc mundo exibimus nichil

ergo attulisti divites et ideo nichil
auferes Quid ergo dives te contra
pauperem inflas certe si quis casu quo
cumque vetera sepulchra fregerint tunc
tunc ossa divitis ab ossibus pauperum
non discernit Idem in glo. super Thimo
theum Divitibus huius seculi precipe
superbia est vermis divitum et gran
dis est animus qui inter divicias mor
bo superbie non temptatur qui autem
ideo se magnum putat quia dives
est superbus et egenus est in carne
crepat sed in corde mendicat Idem
in li. de amor. Si substancia tua non
erunt tua si autem exeguntur preter
dominum erunt tua Idem in li. de moribus
ecclesiasticis Quilibet miserabilius est
non inhiare divicijs quas possides quam
eas omnino non possidere Idem super
Canone Jacobi Aurum materia labor
est que super de auro plura quere
super de amore mundi et contemptu
mundi Infra de prosperitate temporali
Ambrosius mito clamat propheta Divi
tie si affluant nolite cor apponere
quid enim michi prosunt si post mortem
mecum esse non possunt hoc acqui
runt et hic relinquunt Compun
ergo laqueum non patrimonium unde bene
propheta dicit Dormierunt sompnum suum
viri diviciarum Idem super Ecc. Sa
turitas divitis non sinit eum dor
mire excitat enim divitem cupiditas
et coartat cura perurgent aliena rapi
endi quia propria non saciant torquet
enim invidia mora vexat sterilitas
proventuum infecunda perturbat et so
licitat habundancia superflua copiades
Idem in epistola Et si alius dives vi
detur tamen sibi pauper est qui non
utitur eo quod habet sed adhuc aliena
rapit alia desiderat que rapere non
possunt Idem Laqueus est in auro
inserens in argento nexus in predio
dum enim aurum petimus strangulamur
dum argentum in eius nexu hereamur
dum predia in nadium allegamur
Idem super Luca Non utique amanti
divicias que super de amore mundi
Idem in li. de offic. Isti qui indumenti
is et delicijs et honoribus studia su
a posuerint spectatores magis sunt
quam possessores sunt enim lucis la
boribus sed fructu virtutis non sunt
Idem in eodem Aurum habet ecclesia non ut
servet sed eroget et subveniat necessita
tibus pauperum melius est salvare va
sa viventium pauperum quam vasa mor
tuorum metallorum Idem in epistola ad
Constant. Quid in hoc mundo pro
sunt diviciarum superflua quere super
de contemptu mundi Idem in Exame
ron Nudi nascimur omnes nudi mo
rimur nec ulla distinctio inter cadavera
mortuorum nisi forte quod gravius fetet
divitum corpora distenta luxuria Idem
in sermone quodam clamat propheta et que
super Idem in alio sermone Inconveniens de
vitibus atque pauperibus omnibus ter
ra fundata est cur ergo ius proprium
nobis soli divites arrogatis Ne
que cum natura divites arrogatis
que omnibus pauperes generant Idem quam
cumque patrimonio suo tamquam successor
sor non utitur qui pauperi largiri
non novit ille sicarius huius est non
dominus diviciarum Idem ipsum nomen
considera divitis cum dicunt gen
tiles inferni presidem et arbitrum
mortis Idem in epistola ad Simplicia
num Nemo tibi videtur dives qui
parem habet cordis tranquillitatem
quietis ut nichil aliud concupiscat
nullis agitetur cupiditatum pro
cellis nec vetera fastidiat nec no
va querat ut sic semper desiderando

plura in summis diviciis in opes fi-
at hec est ergo pax cordis que
vere dives est que superat totum mun-
dum dives enim pax dives modes-
tia dives fides cui fideli totus
mundus possessio est Idem in eisdem
Dives est et simplicitas Sunt et
etiam divicie simplicitatis Simpli-
citas nichil distrahit nichil contrarium
nichil suspectum aut fastidio sum-
putat sed puro se fundat affectu
Idem non census divitem sed animus
facit Idem nemo pauper nascitur sed
fit ergo non nature paupertas sed o-
pinionis est Idem in sermone distat
divites non in diviciis tamen habere
sed in hiis que nesciunt uti diviciis nam
divicie sicut impedimenta sunt repro-
bis ita bonis sunt alimenta virtutis
Idem ibidem distant divites bono-
rum divicias querere morem esse locu-
pletes pulcritudo enim diviciarum non
in sacculis est divitum sed in alimentis
pauperum In alendis enim pauperibus
et infirmis melius opes lucent Ide-
m ita multum et fortiter inolverunt ho-
mines in admiracione et acquisicione
diviciarum ut nemo nisi dives honore
dignus habeatur Idem Magna est
illecebra delinquendi in rerum natura
affluencia secularium supplicium ei
contollet et ablacionem sui creatoris i-
fundit Idem in sermone quod Divites
honoratos avaricia cupiditate fe-
datos ipsa vite deformitas per ianuam
regni minime permittit intrare Ar-
cum enim dicitur Arta est via Idem Et si
plerique in domibus suis et auro sunt
divites tamen in eterna iusticia sunt
mendici Idem usque adeo nuda litis
apta est celo ut quamvis iustus qua-
mvis sanctus aurum vel divicias possides
non posset esse perfectus Idem in alio

sermone Quid agis o dives quid
cogitas quid deliberas Christo domino
esuriente tu claudis horrea tua nec
solum claudis sed maiora destruis
et maiora reedificas Christo vestibus
indigente tue vestes a tineis con-
sumuntur Christo egente tu aurum quod
aurum desideras aurum recondis aurum
tibi et vigilanti cogitacio sed et sompni-
a dormienti Idem Sicut qui plura
in sanitate et querere supra de avaricia
Aug in sermone Innocentii Est bonum
quia bona habes bone sunt divicie
et bonum est aurum bone sunt fami-
lie bone sunt possessiones bonum
est argentum omnia ista bona sunt
sed unde facias bene non que te fa-
ciant bonum Idem ibidem Copia
diviciarum non contollit bonos nec e-
os inopia frangit malos autem
cum offert contrectat et cum aufert
contristat quia dum acquirunt divici-
e falsam leticiam tribuunt et cum
perdunt veram tristiciam infundunt
discamus ergo veras divicias
amare id est castitatem iusticiam pacem
innocenciam et veritatem Idem ibidem Duo
ergo sunt vere divicie temporales
quibus crescentibus inopia cres-
cit que suis amatoribus quanto
sunt ampliores non tamen afferunt
sed sacietatem inflamat cupiditatem
Cum pecunie enim incremento vali-
es cupiditatis augetur nam ob
divites et avari velud ypo ydro-
pis morbo laborant quomodo enim
ydropicus quanto plus bibit tanto
plus sitit sic dives avarus in su-
is diviciis acquirendis Iu Cres-
cit amor nummi quantum pecunia cres-
cit Idem Bede res amor sapien-
ciam fatigant plura que supra de amo-
re mundi supra de avaricia de contemptu
mundi Item infra de pauperibus

Infra de prosperitate temporali. Idem di-
uicias numquid requirere perdidisti cu-
m vigilas eas augere desideras cum
dormis latrones sompnias in die
semper sollicitus in nocte pauidus
et semper ubique mendicas. Crisostomus super
Matheum. Credit ... sicut in spi-
nis occultantur serpentes et scorpiones
et fere pessime sic in deceptione di-
uiciarum succendamus ergo eas ig-
ne spiritus sancti ut has feras pessi-
mas effugemus. Idem super illud Mathei
vj Thezaurizate etc. Que stulticia
est illic relinquere unde exiturus es
et illuc non premittere quo iturus es. Dixi
cum pauperi tua feceris hoc tuum est quod
quid autem relinquis hoc perdis. Nam
quod corporaliter congregatur spiritualiter
dispersum videtur et perditum quod
autem corporaliter dispergitur propter deum
in celis hoc in spiritualiter colligitur
miser qui eum collocatur thezauros
in terra non habet quid spectet in
celo ut quid eum respiciat in celo
ubi nichil habet repositum unde ps.
Quid enim michi est in celo etc. Idem
super illud Mathei vj Nemo potest duo-
bus dominis seruire. diuicie iure com-
nobis sunt latrones clamat intel-
lectum nostrum obtenebrauerunt a dei ser-
uitute nos in suam captiuitatem
compellunt. Idem sicut multi diuicias
et eis uti non audent velud patri-
monias deponunt et reponunt
ad nepotes et pronepotes intactas
submittunt libencius suos trade-
rent quam illud pentaclorum diuit-
tant unde merito ydolatre nuncu-
pantur. Et ideo paulus apostolus dicit
que est ydolorum seruitus etc. Idem di-
uicie iure non sunt iure dispensa-
tores cum volunt nos esse deus
sed non dnos. Idem diuicias custodire
famuli est largiri uero dnatoris
est. Idem super illud Mathei vj. Si ocu-
lus tuus etc. quere supra de auari-
cia. Idem super Matheum. Nolite querere di-
uitem sed bene morigeratum quia
mores boni frequenter diuicias acqui-
runt diuicie uero mores numquam fe-
cerunt ymo mores mali diuicias ac-
quisitas eciam atque omnia perdiderunt
et gloriosior est paupertas fidelium quam
diuicie peccatorum. Idem ibidem Non pro-
pter hoc diues diuicias accepisti ut in
luxuria consumas sed ut in elemosi-
nas pauperibus largiaris non enim
tua sunt que habes sed pauperum bona
et credita sunt eciam si ex laboribus
tuis iustis uel ex hereditate paterna
possessor sicut fuis diuiciarum. Idem
super Johannem. Diuicias mortes suorum
quere supra de auaricia. Idem ibi-
dem Non accepisti domos et agros
et pecunias et mancipia sed tuum tan-
tum cella et detencia hec possidenda dedit
quid est autem tuum detencia sed nisi
ut more dnorum et non more seruorum
ea possideant et non possideant
ab eis ut solum utantur eis et non
abutantur plura quere supra de aua-
ricia. Item supra de amore mundi de
curis mundi de contemptu mundi Item
infra de prosperitate temporali. Johannes
ad Saluinam de consolatoria morte
mariti sui nec diuiti absunt opes
si eis bene utitur nec pauperem com-
mendabiliorem egestas facit si inter
dum sordes et inopia peccata non tamen
ut ut uenenum utrumque non testium
nobis et abraham patriarcha et ex-
empla cottidiana suppeditant quorum
alter in summis diuiciis amicus dei
fuit alii uero cottidie in sceleribus

deprehensi penas legibus soluunt
Idem ibidem Nichil nocuit militari
paludamentum et balteus et appari
torum caterue qua sub habitu alte
rius alteri militabat sic e contrario
nichil prodest aliis nisi pallium
fulua tunica corporis illumines et simula
ta paupertas si nouus dignitatem
opibus destituant paupertatis Idem
libro 2o contra Jouinianum Tolle libidines
et luxurie epulas nemo querit diui
tias quarum usus aut in uentre aut
sub uentre est Idem super illud Eccl. 5
Saturitas diuitis non sinit eum dor
mire Diuicias inuenisti requiem per
didisti cum inquietas augmentum co
gitas tunc dormis latrones semper
times in die afflictus in nocte paui
dus et semper mendicus Idem in epistola
ad Hedibiam Omnes diuicie de iniquita
te descendunt unde et illa vulgata
sententia michi verissima esse videtur
Omnis diues aut iniquus aut he
res iniqui Idem super Math. xxxiii
Non eodem studio seruamus quesita
quo querimus Idem tunc Dum tempora
lia minus diligit quam somnium
vigilans videre contempnit cum quod
ipso nocturna et dormiuerit sopitum
Idem ad Lucinium Quamdiu versamur
in uelius huius seculi libere de deo co
gitare non possumus Idem ad Julia
num Difficile immo impossibile est que
supra de delicijs plura quere supra de
auaricia Idem in originali super Jo
hannem difficile potentes et nobiles et
diuites etc. quere supra de scriptura sacra
Ysidorus in synonimis Diuicie raro sine
peccato acquiruntur nec ullus res terre
nas sine peccato administrat Idem de sum
mo bono libro iiio c. lxiii Quanto
quisque diuiciis et potencia maior est
tanto magis liber aptus est et quam

patrimonium grandis temptacio est Idem
ibidem Cum graui dolore perdimus
diuicie que cum magno amore pos
sidentur minus aut carendo dolemus
que minus possidendo diligimus Idem
capitulo lxiii Terrena omnia seruando
perdimus sed largiendo seruamus patri
monium enim retentum perit eroga
tum aut permanet nam diu cum diui
ciis tuis stare non possumus aut
enim nos illas moriendo deserimus
aut ille nos uiuentes derelinquunt
plura quere supra de auaricia Item de
amore mundi Item infra de prosperitate
temporali Item infra de paupertate
Richardus super Cantica Diuicie mundane me
dacia sunt quia diues promittunt et
seruitutem faciunt securitatem promittunt
et timorem incutiunt satietatem promit
tunt sed generant delicias promittunt
sed pungunt Idem Beatus qui post
illa non abiit que possessa nos one
rant amata coinquinant et amissa
cruciant Idem Vere diuicie non sunt
opes mundane sed virtutes et gracie
diuine quas conscientia secum portat
ut cum in perpetuum diues fiat Idem
Audite filii adam genus auarum am
biciosum quid uobis cum terrenis
diuiciis et gloria temporali que nec
uere nec vestre sunt Aurum enim et ar
gentum nonne terra rubea est et
alba quod solus error hominum repu
tat preciosum denique si vestra sunt
hec que tanto opere queritis et ama
tis tollite ea hinc uobiscum sed
homo cum interierit non sumet
omnia neque descendet cum eo gloria
eius Idem in sermone de aduentu domini
plenitudo et habundancia temporali
um obliuionem et inopiam facit
eternorum Idem fallax felicitas maior
infelicitas Idem in alio quodam sermone

Diviciarum amor insaciabilis est
longe cum amplius desiderio tor-
quet amantem quam refrigeret usu suo
ut pote quarum adquisicio quidem
laboris est possessio uero timoris sed a-
missio plena doloris et tristicie est
Idem in epistola Bone sunt divicie si
non amantur illicite namque quadam
sua dulcedine corda possidencium cito
subruunt unde ps Divicie si afflu-
ant et plura quere supra de auaricia
et aliis ut primus Boecius 2° de consola-
cione loquitur yronice O preclara
mortalium opum beatitudo quam cum ad-
eptus fueris securus esse desistis
Seneca ad lucill' in epistola Compara-
uit se divitem et pauperem vultus
sepius pauper est iocundior divitum
autem hylaritas ficta est et gra-
uis Idem eidem Indicabo tibi quid
divitibus desit amicus hiis videlicet qui
verum eis dicat Idem ad lucill' epistola
xxvi multas passe divicias non
sunt miseriarum finis sed mutacio ut
hoc mirum non est enim in rebus ui-
cium sed in animo illud quod nobis pau-
pertatem graue faciat etiam divici-
as graues faciat quemadmodum nichil
enim differt utrum egrum in lignea
lecto uel aureo ponas quocumque enim
transtuleris illum semper morbum suum
secum transferet sic eciam nichil inter-
est utrum eger animus in diviciis an
in paupertate ponatur malum enim
suum illum ubique sequitur Idem in
epistola lxxxi Nemo illorum et quere
infra de prudenti rerum pondera-
cione Idem ad lucill' in epistola xviii
Nemo alius est deo dignus nisi
qui divicias contempserit Idem Res
est inquieta felicitas terrena Idem

pervice divicias que ipsum cor lacerat
que si aliter extrahi nequiret ipsum
cor tunc diviciis euellendum esset Idem
Dives magis dives quam qui nunquam
cupit Nichil ceterum cum si hec nota
non essent Sydonius Non omnis
paupertas sancta nec omnis divicie cri-
minose Tull' de paradoxis male parta
cito dilabuntur Valerius li° vii Ca-
ducas primum et fragiles et quere supra
de ambicione Idem Byas prienes cum
patriam suam priennem hostes in-
vaderent et omnibus preciosarum rerum
omnissis ponderibus a fugientibus
interrogatus cur nichil bonorum suorum et
diviciis nichil secum porto namque ipse
tunc illa gestabat non humeris nec
oculis nec videnda sed animo estima-
da que domicilio mentis inclusa nec
ictibus mortalium labefactari nequie-
unt et manentibus presto sunt nec
fugientes non deserunt Idem in
li° ix Non oportet divicias nimis aut
felicitatis parte aut paupertate in ulti-
mo miserarum statu ponere cum et
illarum frons hilaris multis mul-
tis amaritudinibus sit referta et ista-
us sordidior aspectus certis et soli-
dis frequenter bonis habundet Idem
li° vii Cum giges rex lidie divi-
ciis et armis opulentissimo lidie
regno inflatus animo pithium ap-
pollinem sciscitatus venisset an quis
aliquis mortalium eo felicior esset deus ab
dito specus cavo vocem misit
que aglaium sophidium pretulit ei
is erat archadum pauperrimus eta-
te senior qui terminos agelli sui nunquam
excesserat sic ergo de fortune sue
fulgore tam insolenter glorianti re

spondit appollo magis se approba-
re seruitute videns fugiens fugi-
um quam tristem curis et sollicitu-
dinibus aulam regiam paucas quam
glebas pauonis corporibus quam arua
libie pinguissima metu referta sic
ergo giges rex dum stipulatorem opi-
nionis sue vane deum habere concupiuit
quod non esset solida diuiciarum felici-
tas intellexit Cythero in orone pro
domo sua Caduca sunt hec que vi-
demus et in mobilia non virtutis
atque ingenii sed fortune et tempo-
rum munia quorum non tam facultas
et copia est attendenda quam in uten-
do racio et mouendo parcia Boecius
libro 2o de consolacione Angustias in
opes quam diuicias quas non habere
totas pluribus licet et ad quemlibet
sine ceterorum paupertate non perueniunt
Fugare indigenciam copia queuntur
at hec uobis nigrum cedit quippe
pe pluribus ad muniendis opus est ad
tuendam preciose suppellectilis varie-
tatem verum quod illud antiquum prouerbium est
pluribus indiget qui multa possidet
Agellius libro X acticarum noctium verum
est quod obseruacio verum usu sapientes
viri dixerunt multis indiget qui
multa habet magna quam indigenciam
nasci non ex magna inopia sed ex
copia magna Plautus in aulularia pe-
cunia verum atque sollitudinum capud
et causa est Sydonius epistola libro vo
Humana fulcit vecors mente quam
male censenda Iterum opes itaque quas-
libet potius que pro bona vocantur astul-
tis si quid boni agunt nostrum est si
quid habemus alienum est Seneca ad
lucillium epistola lxxxviii Quod contemp-
tissimo cuique ac turpissimo con-

tingere potest hoc de se bonum non est
opes aut lenoni et laniste contin-
gunt ergo bona non sunt que bo-
ditunt Idem eidem Nemo solicito
bono fruitur sed aliquis adicere diues
diuiciis studet dum de incremento
cogitat quod acquisitum et accep-
tum libertatem contorquet nostri esse
essemus si hec nostra non essent
Unde sine diuiciis nemo potest
Idem eidem epistola xlvii Sicut stul-
tus est qui equum empturus non
ipsum equum inspicit sed stratum eius
et frena sic qui ex diuiciis aut ex
veste vel condicione qualibet homines
hominem estimat Idem Equum emp-
turus iubes solui stratum et cetera
Re supra de dignitate Idem eidem
in epistola xvii Multis ad philosophandum
obstitere diuicie et cetera quere infra de
paupertate Idem in epistola lxxxvii
Longum maior est animus qui ubi a-
liena se posuit fecit quod sibi paci-
nichil timendo fecit quod sibi diui-
cias nichil concupiscendo Plura que-
re supra de ambicione et de auaricia
de contemptu mundi Idem libro de mo-
ribus Facilius est pauperi contemp-
tum effugere quam diviti inuidiam
Idem diuiciarum possessionum quere
supra de contemptu mundi Lactancius
in libro de vera iusticia nemo pauper
est nisi qui iusticia indiget nemo
diues nisi qui virtutibus plenus est
Idem ibidem Diuicie non faciunt
homines insignes nisi quos possunt
bonis operibus facere clariores Idem
ibidem Multi pauperes uidentur et
tamen diuites sunt qui et non
egent et nichil concupiscunt Socra-
tes Diuiciarum felicitas per aduersa

subiecta est dampnum quia nisi ex ha
bundancia venit Lactancius in libro
de falsa sapiencia laudatur democritus
quod agros reliquit et quem super de con
temptu mundi Divicias non
congregat absque labore non tenet absque
metu non deserit absque dolore

De doctore et doctrina bona
Gregorius super Ezechielem Turpe ni
mis est nos illum negligenter tacere
ubi predicando vel docendo conati sunt
alios sublevare Idem ibidem Doc
tor qui mores proprios per paciam suste
net et sacri eloquii verba docet et
currus dicitur et auriga currus quia
tollerando portat auriga quia ex
hortando agitat Idem Currus qui
mala sustinet et auriga qui per ver
bonis admonicionibus excitet Idem
ibidem Pensare debet doctor quid
loquatur cui loquatur qui loquatur
et quantum Si enim aliquid illorum de
fuit locucio apta est non erit Idem
loqui de deo quiete valde et libere
necesse est tunc enim bene dirigitur
lingua doctoris cum secure sen
sus quierit in tranquillitate men
tis Idem in moralibus Cum predicatorem
docet tanta dispensacione sermonem
temperare debet ut nec declinata spe
timorem subtrahat nec spe sub
tracta in solo eum timore derelinquat
nec spe subtracta Idem Cum ad ne
doctrine verba se preparat necesse est ut
tamquam orgenes aparens paginis
sumat ut omne quod loquitur ad
divine auctoris fundamentum revocet at
que in eo sue doctrine edificium firmet
Idem in omelia Plus est doctrine
pabulo victura nutrire men
tem refice qui ventre moritura
carnis terreno pane satiare Idem
ibidem Studet iudicio dei de quorum
dam auribus doctrina sermonis sub
trahitur quia suscitari per graciam non
merentur Idem in pastorali Clamor
apertamus est sermo doctoris quia do
cendo culpam detegit quam sepe ne
sciat eciam ille qui fecit Idem in re
gistro Lingua doctoris bonus sermo
est primus aculeus torpidos re
dundat iratos mitigat pigros
excitat desides succendat refugi
entibus suadeat asperis blandiatur
desperatos consoletur ut quia doc
tores dicimur viam salutis gradie
tibus ostendamus Idem in dyalogo
Si in insidulia pensamus minime
constat quia maius est miraculum
doctrine verbo et oracionis ab seymo
peccatore convertere quam carnem mor
tuam atque iterum mortuam predibus
suscitare Idem Cumque ex doctor
quere infra de scriptura sacra Idem
super Ezechielem Cum in expositione sa
cri eloquii ut auditoribus placeat
aliquis fingit sua verba loquitur non
dei qui aliter quam hii quibus pro
tulit sencerit sed tamen ad caritatis
edificacionem tendit dei sunt verba
que dicit Idem Necesse est semper ut
sermo doctoris cum auditorum debe
at qualitate conformare ne aut
verecundis aspera aut impudenti
bus lequia proloquatur plura quere
infra de scriptura sacra supra de
locucione supra de predicatoribus bonis
Gregorius nazazenus in apologetico
Doce eum qui non sufficienter eru
ditus est michi videtur vetus antiquum
proverbium dicere in dolio artem figuli id est
in periculo amarum doctrina disperire
pietatis Idem in eodem Optimus
ordo dicendi est ut tacens vel opus

nid vel sermonis adeo nobis congru
ruat et in dein conformacio ser
monis et operis referat ideo non
una eademque exhortacio cunctis
congruit quia nec cunctos par morum
qualitas constringit sepe enim alijs
officiunt que alijs prosunt plura
quere de correctionibus cognitate etc
Gregorius in xx moralium Cum in dictis
suis reprobari timet ipse primus de
correctione quod dicat Idem Non
omnia tempora doctrine sunt congrua
et quere infra de predicatione Aug
de consensu iiiior ewangelistarum Cum
ipsa varietate verborum rerum aut sen
tenciarum concordia satis appareat
salubriter nos doceri nichil querendum
in verbis nisi voluntatem per
bentium et docentium cui demonstrandum
debent vigilare doctores et nar
ratores veritatem invigilare cum de
deo vel angelo vel homine quid pronunciant
narrant vel docent Idem super primam Joh
Erunt omnes docibiles dei kathe
dram habet in celo qui corda docet
Aut et predicatores exterius verba
formant sermones componunt sed magis per
strepunt sed mentes illustrare non
sunt Quicunque ergo laborat lingua
doctoris exterius si non assit inte
rius gratia spiritus sancti qui illuminat
omnem hominem venientem in hunc
mundum Talia ergo sunt verba doc
toris forinsecus adhibita qualis
est agricola ad arborem vel ad fruc
tum exterius enim operatur adhibet
fimum et aquam et culture diligenciam
nunquid ipse format poma vel pira
neque enim qui plantat aliquid neque
qui rigat sed qui incrementum dat deus
nisi loquatur ergo nobis interius
doctor qui nos formavit et cre

avit frustra exterius doctores
verba formant Hoc autem quod dictum est
exinde magis claret quia dum
multi sermonem unum audiunt et uno
doctore prolatum non tamen semper
omnibus nec equaliter persuadetur
sed illis solis quibus intus loquitur
Unde dicitur unde psalmus Nisi dominus
edificaverit domum in vanum labo
raverunt etc Idem ibidem Nec enim
est alius doctor veri nisi veritas
undecumque claruit Christus enim est
qui docet audiamus eum timeamus
faciamus Idem in libro de doctrina christiana
Ille qui docet vitabit omnia verba
que non docent Idem ille qui do
cet debet sic loqui ut veritas pla
ceat pateat et moveat Idem qui
docet oret ut intelligenter et libenter
et obedienter audiatur Idem in libro x
de doctrina christiana Dixit quidam eloquens
et bene dixit ita debere dicere eloquen
tem ut doceat ut delectet et ut
flectat docere enim necessitatis est dele
ctare non suavitatis sed flectere vic
torie est et auctoritatis Idem
ibidem Bonorum ingeniorum insig
nis est indoles in verbis verum ama
re non verba quid enim prodest clavis
aurea si quod volumus aperire non
potest aut quod obest lignea clavis
que potest Idem in libro de vera re
ligione Hec est lex divine providencie
ut nemo a superioribus adiuvetur
ad gratiam accipiendam et doctrinam
cognoscendam qui non ad eam infe
riores adiuverit oracionibus et doc
trinis Idem ad Comitem Julianum
Sicut corporalibus cibis alitur
caro sive corpus hominis sic ex
doctrinis divinis et oracionibus inte
rior homo vegetatur et nutritur

Idem in li° de fide et operibus xpm
euangelizare non tantum est docere
que sunt credenda pro fidem sed etiam
que sunt obseruanda pro operacionem
Idem in viij° Bona doctrina est su
auis doctus et competens ad mo
nens audiente Idem in li° de cathe
zizandis rudibus Quando quis docendo
narrat ut ille quem loquens cre
dat et in credendo speret et sperando
amet Idem in libro de bono perse
uerancie facile est ymo et utile ut
quedam taceatur aliquid uerum propter
auditores incapaces Idem in li° de
predestinacione sanctorum Sicut tamen
de aliquo litterarum magistro qui inuenta
te solus sit dicimus omnes iste magi
ster litteras docet quia non quia omnes
discant sed quia nemo nisi ab illo dis
cit quicumque ibi litteras discit Ita recte
dicimus omnes deus docet venire
ad xpm non quia omnes veniat sed
quia nemo aliter venit Cur autem
non omnes doceat dicendum est o al
titudo diuiciarum et valde remota
est a sensibus carnis ista scola in
qua pater auditur et docet ut ad
filium veniat Ibi est et ipse filius
quia pater est verbum eius per quod
sic pater docet et non auditur
hoc verbum cum carnis aure sed cor
dis Idem Cum res uera ita se ha
bet ut nobis tam dicentibus fiat
peior ille qui capere non potest nobis
aut tacentibus fiat peyor ille qui
capere non potest nonne potius est
dicendum verum ut qui potest capere
capiat et melior fiat quam tacendum
ut non solum illud ambo non capiant
verum etiam qui est intelligencior ipse
fit peior qui si audiret et caperet
ut per eum plures alii discerent quo enim
est capacior ut discat eo magis est
ydoneus ut alios doceat Idem in

epistola Volusiano Summe cauendum est simplici
ter uerum indocendo quod indiscendo
non ita est Idem in li° decimo persuade
dum erat homini quantum nos dilexit
deus ne desperaremus quales sim
bieremus Idem in li° de trinitate Nec
tepidus ero indocendo contra fratre fundamentum
meam in qua magis amabo inspi
arectis quam timebo morderi a per
uersis Idem in alia epistola ad Ieronimum Ad
discendum quod opus est nulla etas sera
uideri potest quia et si senes magis
deceat docere quam discere magis tamen
nolo discere quam quod doceam ignorare
Idem in epistola ad aurelium et habetur in decretis
xxxvj q. iij. Tu habes nequaquam tua
iuuenilem etate contemptus sed senex et
corpus tot annorum quiescere et colle
ga nec dum aniculo patus sum c
doceri Idem in li° confessionum Surgunt
indocti et rapiunt rapiunt celum nos
aut cum doctrinis nris sine corde
volutamur in carne et sanguine pla
que supra de auditoribus ubi dei de
predicacionibus bonis de scriptura sacra
Ambrosius in li° de virginitate Decet
ut qui docet semper cum contellectu quod
docetur scia et scitate Idem Gregorius
de noti doctoris est qui propter persecutoria
persecucionis docere non timet Idem in
simone Cum xpm docet et annunciat
ab omni maiorum intentionis prestare
se debet alienum Idem super epistolam ad
Ro. Sicut uinum non temperatum men
tem hominis alienat ita sciencia doc
toris facit eum superbum et fatuum
nisi caritate sint temperata Idem in
li° de officiis Absit pro tuas in famili
liari sermone contencio sic disceptacio
cio sine ira quietus sine amaritudine
monitus sine asperitate cohortatus sine
offensione Idem Prima doctrina est bene
facere quere infra de doctrina et ui
ta Item uita doctoris quere infra

Ieronymus super illud Mathei xxiii^a Quod in
aure locuti estis etc. Non solum pro-
ditor est veritatis qui mendacium pro
veritate loquitur sed etiam ille qui non libere
pronunciat dum oportet vel non de-
fendit libere quando debet. Plura que
infra de predicatoribus de doctrina
et vita de doctrina et sciencia. Idem
duo sunt in hac vita quere infra
de operacionibus bonis. Ieronimus super illud
ysaie Popule meus qui beatum te dicunt
etc. Ille doctor est ecclesiasticus qui la-
crimas non risum movet qui ar-
guit vicia qui nullum beatum nullum dicat
esse felicem qui non pervenit [?] consum-
macionis sui dicente scriptura Non lau-
des hominem in specie. Idem illi debent
aliorum esse doctores qui speculum
conversacionis honeste multo tempore
didicerunt qui sunt [illegible] et
[illegible] sicut [illegible] quas non emeres
neque satietas aliqua superaret qui
paupertate letantur quorum habitus sermo
vultus et incessus doctrina vir-
tutum est. Idem in prologo Tullius Caput
artis est docere quod facias et facere
quod doces. Idem in prologo bibliae ad Pau-
linum et sunt verba tytiliani [?] Habet nes-
cio quid latentis energie vive vo-
cis actus et de auctoris vel doctoris
ore transfusa forcius sonat. Idem
in epistola ad Pammachium et Oceanum
Dum ethiopem invitat ad balnea
quamvis ingrediente non aufert ille
tamen precium acquirit et licet in
illius candore non gaudeat tamen
in suo proprio lucro letatur. Ita sine du-
bio qui divinis sermonibus inobedi-
ente monet et docet quamvis re-
fragantis peccata non tollat tamen
mercedem sibi de ministerio vere cari-
tatis acquirit. Idem in epistola ad Ne-
pocianum Docente in ecclesia non cla-
mor populi suscitetur sed gemitus lacri-
me auditorum laudes tue sint ser-
mo doctoris scripturarum lectione con-
ditus sit. Idem. Sermo doctoris vel lon-
gum protractus caret intelligencia.
Idem nolo te declamatorem esse et
rabulum garrulumque sed misteriorum
peritum et sacramentorum dei eruditis-
simum. Idem ibidem Apud imperitum
vulgus ad inviacionem sui facere in-
doctorum hominum est eo quod quicquid vulgus
non intelligit plus miratur. Idem
in exposicione simboli Non me
latet illa summa sapiencium quia de
deo etiam vera dicere periculosum
est. Idem super epistolam ad ephesios et habetur
in decretis di. 29 Necesse est ut iux-
ta diversitatem temporum locorum et hominum
quibus scripture sunt misse diver-
sas causas et argumenta et origi-
nes dicendi habeant. Idem ibidem
Beatus paulus apostolus per singulas eccle-
sias vulneribus medetur illatis nec
ad instar imperiti medici uno col-
lirio omnes oculos vult curare. Idem
in omelia quadam Sed quis distinguunt
tempora salvant doctores [?]. Idem super Ezechie-
lem. Deus non confusionis et igno-
rancie est quere supra infra ca. proximo.
Idem in epistola Deliciatus sed magister
qui pleno ventre de ieiunio dis-
putat accusare cum avariciam
etiam latro potest sacerdotis ergo vel
doctoris proprie mens cum ore concordet.
Idem li. 2° contra Iovinianum Theore-
mata stoicus etc. quere supra de con-
temptu mundi. Isydorus li. 2° in synonimis
Communia omnibus secreta paucorum
loquere apta cunctis opta paucis
eruditis. Idem de summo bono li. 2°
ca. xxix Quadam moda est dicendi
varias quia ponderandum quod cui qui vel
quomodo aliquid proferat. Idem ibidem

Est autem quasi modo dicendi racio
qua preudendum est quid cui quid
vel quomodo dicatur aut bene senciendo quod
bene profertur aut nichil senciendo
nichil dicatur aut parum senciendo so
la loquacitas ostentatur aut opti
me senciendo non eleganter profertur
quod bene intelligitur Idem ibidem
Item est tripertita loquendi racio quod
vel bonum bene profertur seu proferatur
Bonum quippe bene loquitur qui ea que
recta sunt humiliter annunciare vi
detur malus vero male loquitur qui
quibuslibet flagicium persuadere conatur
bonum autem male loquitur qui quod
libet rectum arroganter docere sentitur
malum vero bene loquitur qui quodcumque vi
ciando vicium detestatur ut ab illo ho
mines caveant Idem ca° xxxvi p°
debet iustus bene agere ut se possit
consequenter recte docere Sicut enim in
numismate metallum et pondus
et forma requiritur Sic in omni doc
tore ecclesiastico quid sequatur quid doce
at qualiter vivat inquirendum est pro qua
litate ergo metalli doctrina pro figura
aut similitudo patrum sed pro pon
dus humilitas designatur quicunque non
doctor ab hiis tribus discrepaverit
non metallum sed terra erit Idem
ibidem Vera est illa doctrina quam
vivendi sequitur forma tunc enim
doctrina utiliter profertur quando efficaci
ter adimpletur Idem nichil tur
pius que infra ca° xxxvimo Bernhardus
super Cant. Dabis voci tue vocem
virtutis si quod aliis suades tibimet
ipsi prius videris persuasisse va
lidior enim est operis vox quam oris
ergo fac ut loqueris et non solum
me facilius emendes sed te quoque
quam liberius probabo Non enim
tam prevalebit ad te si quis dicat

Tu qui aliud doces te ipsum non doces
Idem in sermone de beato Benedicto Huius
doctoris vivum et efficax est exem
plum operis plurimum faciens suadibile
quod dicitur dum monstratur factibile
quod suadetur Idem super Cant. Illius
doctoris vocem libenter audio qui
non sibi plausum sed michi planctum
movet Idem ibidem Vere te tortu
rem exhibes si gemere doceas et si
persuadere vis illud magis gemendo
quam declamando ut studeas oportebit
Idem Verus doctor tribuit
intelligencie lumen in corde edifica
cionis verbum in ore et in manibus
opus iusticie Idem ibidem Est fu
niculus triplex difficilis adrumpen
dum ad animas protrahendas de carcere
dyabolice potestatis et ad regna celes
tia protrahendas de carcere dyabolice
potestatis et ad regna celestia videlicet
si recte senciatis si digne proloquaris
et si vivendo confirmes Idem ibidem
Ceterum quia monachi officium est non
docere sed lugere sed et hoc certum est quod
publice predicare nec monacho conve
nit nec novicio competit neque non
misso licet Idem Doctrina spiritus non
curiositatem acuit sed caritatem ac
cendit Idem ibidem Et quia prius
infundenda sunt doctoribus ut
post effundere valeamus de plenitu
dine non de penuria largientes
primo quidem compunccio deinde devoci
o Tercius penitencie labor quarto pie
tatis opus quinto studium oracionis Sex
to contemplacionis ocium Septimo pul
critudo dilectionis Idem Canales
hodie multos habemus in ecclesia que
infra c° xxximo Idem in epistula docere
nec indocto est in presumptu nec mo
nacho in ausu nec peccanti in affec
tu plura que re infra ca° xxximo

Item infra de predicatoribus de sapiencia
de sciencia. Leo papa in sermone penthecostes Nec
intuitu ordinis nec docti nec indoc
ti despiciunt illi nec presumunt se amare
quod norunt isti ut audeant se desi
derare quod nesciunt Idem Sicut
eloquencia et quere infra de doctrina
et vita Sixtus papa Doctrina que qua
efficit potens in amore dei illam
specialis compectas Glosa super illud Luce
x° dignus est operarius mercede
sua et Timothei v doctoribus duplex de
betur merces una stipendii in via que
nos in labore sustentat alia in
patria que nos in resurrectione remu
nerat Glosa super illud Math iiii° Am
bulans Ihesus et hii soli magistri
doctrine sunt apti qui luce sapiencie
illustrantur qui preceptis divinis obtem
perant et alios utiliter informant
Glosa super illud i Thimo. 2° Commenda
fidelibus fratribus et qui ydonei
erunt et alios docere scilicet vita sciencia
et facundia Glosa Deutro. xviii v
sus reddit doctorem Glosa super Jo
hanne iiii° Reliquit mulier ydriam
hinc discat evangelium doctor depo
nere curam et onus seculi Glosa i Thes
salonicenses 2° Que spes mea et fruc
tus gaudii est obediencia discipulo
rum bona conversacio corona dat
magistro iudicio Christo Glosa super illud
Luce xix Aufferte ab illo mnam et
collatam graciam amittit qui aliis
eam communicare negligit sed augetur
illi qui ea laboravit Glosa super 2° Re
gum tales doctores sancti qui patris
doctrina divine lumine fidei et sciencie
plenum omnes gentes exhortantur ut
spreta ydolorum cultura et veluti
confusionis errore cum auctore
suo dyabolo ad unum deum i. Christum
venire festinent Papias beati Johannis apostoli

discipulus in hystoria ecclesiastica
Non tantum michi proderat lectio
librorum quantum vive vocis preceptis
quam magistrum Valerius maximus
li° viii Socrates dum semper se
pauperem addiscendum credit ad
docendum se locupletissimum fecit
Idem in eodem Demostenes quere
infra de eloquencia Idem ibidem
Eloquencia ornamenta quere infra
de eloquencia Vegecius in li° de ar
te militari Nemo facere aut docere
metuit quod se bene scisse metiat co
fidit Quintilianus li° viii Athenis
certe persuadebant alios qui sibi et
quere infra de doctrina et vita Idem
in li° i° Ingerendibus ceteris hoc
nobis frequenter accidit ut cibum
optimus cibus saciati simus tamen
nobis varietas quibusdam sed
cibus grata est gaudet enim natura
varietate Idem ibidem Consue
tudo est certissima loquendi magistra
quere infra de eloquencia Cassio
dorus in prologo epistolarum suarum De
clinanda est persuasio que plus habet
periculi quam decoris Aliter enim
persuasionis causa loquendum est
nulla locucione saturitas aliter
mediocri gustacione suscipere quod a
lectore a liberis sapore renuimus ut plus
quod sit prime generis vitare quod ex
placet doctis Tull in li° de pa
radoxis Nichil est tam incredibile
quod dicendo non fiat probabile nichil
quod tam horridum et incultum quod
non doctoris oracione splendescat
Therencius in prologo nichil est
ita bonum quin possit male narrando
depravari Palladius li° i° de agricul
tura prima pars prudencie est ipsam
cui precepturus es vel qua doctus
es estimare personam Nec enim fas

mator agriculture de rethoris arti
bus imitari debet quod apud eos
factum est qui cum diserte loq
rentur hoc assecuti sunt ut eorum
doctrina nec apertissimis possit
intelligi omnibus ergo et singulis
dicendum est aliquid ut teneant
quod agnoscant Macrobius super lib.
xxvi. Virgilius poeta cum ab in
vidis obiceretur sibi quod alienos ver
sus et Homeri suo inseruit operi et doc
trine Iudicat magnarum esse virium
clavam de manu Herculis extorquere
plura quere infra de eloquentia Item
item infra c. s. proximus Seneca
in epistola ad Lucillum xxxviii plus
proficit sermo qui minutatim irrepit
animo nec videtur opus est verbis
semper efficacibus Optima enim est
illa pluvia que sensim aut paula
tim descendit interiora Subitus
aut nimius impetus arva submer
sit Idem in epistola Eligamus non
eos qui verba magna celeritate
precipitant sed eos qui vita docent
qui cum dixerunt quid faciendum sit
probant faciendo quod docent qui do
cent quid vitandum sit nec un
quam in eo quod fugiendum dixerunt
deprehenduntur Idem Eum eliges
doctorem quem magis admire
ris cum videris quam cum audi
eris Idem in epistola vi ad Lucillum
plus tibi viva vox et convictus
quam oratio proderit instruentis
unde in rem presentem venias ut
oportet primum quia homines
amplius oculis quam auribus cre
dunt Deinde quia longum est iter
per precepta breve autem et efficax per
exempla Plato enim et Aristoteles pla
de moribus quam sermonibus Socratis
contraxerunt Idem in epistola l. Certi
diem quererunt nos aut sine

dure curamus et ideo distulit ad
studium et sanitate precium quia
nos egrotare nescimus Idem illa q
veritati operam dare doctrina debet
etiam debet esse composita illa vero
que popularis est oratio nihil habet
veri movere enim vult turbam et in
cultas aures impetu rapere Idem
dociles natura nos edidit et rationem
dedit sed imperfectam que tamen per doc
trinam perfici possit Idem in epistola lxxvi
Tamdiu autem stultus est quamdiu quia no
didiceris non velle discere quam
diu enim vivis tamdiu discendum
est quemadmodum vivas plura q
re infra de doctrina et vita Item de
doctrina et scientia de scientia bo
de predicatoribus de sapientia de eloq
entia c. s. proximus Glosa super Isay ii
Dum doctores suos celestibus
intentos inquietare presumit etiam
virtutes quas se credebat habere
perdit

De coequalitate que de doctrina
et doctore Gregorius in fine xxxi
libro moralium Iudea vita tanto vera
cius docti sumus quanto doctrinam eius
[illegible] non posse cog
noscimus Idem super Ezech Omnis
spiritualis zelus doctoris eum frangit
quere in de zelo bono

De doctore et doctrina mala
Gregorius in moralium Sepe viri fer
ventes ingenio dum congrua in
veniunt arrogantes intumescunt
et quod per elacionis vitam plerumque con
tingit eisdem acutis sensibus
quibus hostem feriunt perimunt
dum in hiis que recte de deo senci
unt non dei sed suam querunt glo
riam Idem perversi quoque doctores
dum vera sapiunt recta quid et rec
tis vocibus proferunt non ut alios
doceant sed ut ipsi quanta doctrina polle
ant innotescant Idem ibidem Cuncta

libz licet ineus doctrina polleat q
ms tamen eius inepcia est velle do
ce melioré. Idem. Qui mandata di
in memoria tenet s. nequaquam facit
hic indoctrine sue ubus p'mam qua
compunctur audit. Idem et habetur xl
di. Multi doctor malus dum male
vivit et bene docet deum instruit
qualiter ipm pdere debet talis in ac
tos et habetur di lxxxvi q. ulamo
compatur cynei p quem lacrima
doctrine tu'pens lavat alia s. no
lavat. Idem xxi dig. et habetur i q
i. Si fuit compatur canali lapi
deo p que aqua doctrine transit ad
areolas i. ad corda aliorum in quibus
quidem fructum facit s. in se p durat
lapideus sine fructu. Idem sctm
Nicolaum papam et habetur xlv q. ult
c ult compatur talis doctor ar
denti face que consumit ipm qfuens
aliis lucem p'stat. Item Greg i mor
Magna cura mete est doctori ut
timoris liberitate se mordeat et
custodiat ne proximum docendo
semet ipm deserat et ne alios
erigens ipse cadat. Idem in eodem
Ingrantibus prelatis positus dum
suis p'mitur alienatur non diluit
Idem Cuius vita despicitur restat
ut eius doctrina contempnatur. Idem
sup Ezech. Turpe nimis est ubi nos
negligendo cadere ubi docendo co
nati fuimus alios sublevare. Idem
Vox facile doctrina doctoris accipit
si lectis in moribus indicatur. Idem Ei
us doctrina dulcedine non habet
quem vita reproba intus in con
scia iam remordet. Idem in mor
Sunt nonnulli qui solerti cura pre
cepta spiritualia p'scrutantur s. que i
telligendo penetrant vivendo concul

cant repente docent que non opere
s. meditacione didicerunt et que ubis
p'dicant hoc moribus inpugnant.
Idem ibid. Quod plerumque docemus
per exempla destruimus dum iniqua
docemus per exempla destruimus opus
et sola voce ea que sunt iusta p
tendimus ista cum remunis attri
mus s. mente tingimus. Corpus
despectis vestibus tegimus s. cla
tione cordis purpuram superamus
iacemus in cinere et concepti super
cum doctores humilitatis duces su
perbie civium facie lupinos dentibus
abscondimus. Idem Quo iudicio sic
quenta agitur ut non habeat lin
guam qui non habeat in deo animo
bonam intencionem. Idem scribens epo
Desiderio et habetur in decret. xxx
di. Cum multi In uno ore cum io
vis laudibus xpi laudes se non
capiunt. Idem Redemptor ut que
infra depredacione usurpantibus
plura queve infra depredacionibus
infra de sapia mala. Greg nazanz
in Apologetico. Docere eum qui non
sufficit ꝛc que sup. ca. proximo
Aug. in li. de vera relig. Quia ad
hoc consitamus crapulam hestina
et in mortuis pecudibus divina
p'scrutam eloquia si quando venim
ad disputacionem platonicis nomine
prius ora crepitancia quam pec
tus deplemus hic gestimus. Idem in
epla Exaudi tenet ipsum diversis
prudissime doctor quid modo lig
ua aurea et cor ferreum. Idem
in li. de diuers. demonum. Immunde
eciam non bene vite precepta vide
mus veritatis amissis pre et per
ipsos docere licet ab esse quod qua
primo cum pdesse ad maiorem notici
am famamque veritatis cum de illa

ciam quidq; noverant dicat hy
qui bonitati et veritati ppris mori
bus contradicunt Idem in li° de vi
du Indoctore est in honesta causa
non facere quod precipit observare indo
cente non est in honestum audire
velle quod nolit implere Idem in libro
de doctrina xpiana fit ut homines
cum non obediunt audiat qui se
met ipm non audit et de doctrina
que predicatur alijs aut docetur simul cu
ipo docente contempnat Idem i epla
quadam Ego tum amatores huius
seculi intueor nescio qua possit esse
ad eorum animas saluandas optima
doctrina quod cum res humus mundi
velud prospertas habet fastum respu
unt monitus salutares et quasi
a muliere reputant cantilena quod
aut aduersis rebus angustiantur
tunc magis cunant euadere periculum
quam audire verbum dei Idem non
sum in disputacionibus et doctri
nis prompti et in oracionibus pigri Idem
solicitissime cauendum est in docendo
pplice mendacium quod in disputando non
ita est Idem hec est lex que supra
c° proximo Idem in li° de doctrina
xpiana Ve prius doctoribus pueri
rus quos non facit scientia prima sed in
flat sciencia et doctrina plura que
infra c° proximo Bernius adde met
adem Quidam verbositate sola dis
tunt absque noticia scripturarum et
inpta eloquium cum loqui nesciunt
tu tacere non possunt docentes scripturas
quas non intelligunt et cu alijs
persuaserint eruditorum doctorum silu
sup tilud assumunt prius imperitorum
magistri quam doctorum et peritorum disci
puli fuerunt Idem nec rusticus u
simplex frater ideo sanctum se putet

si nichil noverit nec peritus et elo
quens lingua sanctitate contineret
multo quia melius est de duobus im
perfectis rusticitate sancta habere quam
eloquenciam peccatricem Idem ad occe
anum presbiterum et alibi Simone tan
in sacio quantum exemplo prodest
tu silencio nocet si contradicentibus
non resistat Nam latratu canum
baculo quia pastorum luporum rabies
deterrenda est Idem ad paulinum Sancta
rusticitas sibi soli prodest et quantum
proficit ecclesie merito tm nocet detri
mento doctrine si contradicentibus
non resistat Idem debitum est ma
gister que supra c° proximo Idem su
misticam Qui non confusionis et
ignominie est thm pauperem et esuri
entem fasis docere corporibus et
ieiuniorum doctrina rubentes buccas
ora quia tumentia proferre Si in apostolorum
loco et ordine sumus non solum doc
trinam illorum sed vitam conuersacionem
et abstinenciam imitemur Idem iudem
Non estimes in eo te placiturum deo
si doctrinas et scripturas illius
doceas atque legas sed tunc scripture
proderunt legenti atque docenti si quod
legitur et docetur opere compleatur
plura que supra ca° proximo c° s p
ximus Item infra de predicatoribus
Item infra de superbia Item infra
de studentibus Crisostomus non solum p
ditor est veritatis qui querere supra c°
proximo Idem super mathei non pote
rit corrumpi doctor cuius verba so
nant aliud et aliud facta demon
strant Idem in li° de compunctione cordis
docere et non facere non solum nichil
lucri sed et dampnum plurimum affert Ber
dus cum condempnacio est cognoscenti quod
tuque simonia sum vita non sua ne
gligenti plura que infra ca° s proximis

infra de predicatoribus ysid' de summo
bono li. 2° c° 36 Nichil turpius
est quam si bonum quod quisque docet
hoc opere complere desistat Idem ca°
39 Qui bene docet et male vivit
videtur bonum malo iungere lucem te
nebris permiscere veritatem mendacio per
mutare Idem Qui non vivit sicut
docet ipsam quam docet veritatem con
temptibilem facit Idem ad maiorem
culpe cumulum pertinet scire quequam que
sequi debeat et nolle sequi quod
sciat Idem doctor strenuus potius
ad implendum que legit quam ad
sciendum erit promptissimus minor enim
pena est est nescire quod appetas
quam ea que noveris non adimplere
Idem in synonimis Prius quam nescias ne
doctor in utilis iudicaris prius au
ditor et postmodum eris doctor // in uti
lis iudicaris prius auditor et // plura
quere infra de predicatoribus Item
infra de prelatis de sacerdotibus de stu
dentibus Bernh super Cant Ve qui ver
bedeo et scientie et eloquii acceperunt
si questum estiment pietatem si con
verterint ad inanem gloriam quod addi
luco acceperant erogandum si alta sapi
entes humilibus non consenciant
paveant quod in propheta legitur domino
dicente Dedi eis aurum meum ... Osee
2° Idem Canales hodie multos
habemus in ecclesia conchas vero perpau
cas tante enim caritatis sunt per
quos nobis fluenta celestia manant
ut ante infundere quam infundi velint
prius loqui quam audire parati
docere quod non didicerunt et aliis
preesse gestientes qui semet ipsos
regere nescierunt Idem Quod tum
est prodigis et perdis si prius quam in
fundaris tu semiplenus effundere ca

festines ...unt legem avaris ...
...ento bonus et tondens p'mage
nitum ovis Idem Multa pravitate
neglecta prius loqui quam audire
conati sunt et aut garrant exulta
nescientes de quibus loquantur ne
que de quibus affirmabant aut tem
pore volaverunt dum qui alios doce
rent semet ipsos prius non docuis
sent Idem in epistola docere vero in docto
est in presumptu vero monacho in
ausu vero patori in affectu Idem
publice docere vero monacho convenit
vero novitio expedit vero non mis
so licet Plura quere infra de predica
toribus de prelatis de sacerdotibus
malis et sapientia mala Ad x viii°
clericos Quidam non eadem volunt
et dicunt dicunt quidem decorantissimas
orationes volunt autem ea que videntur
prodesse ut bene mori quam volup
tuose vivere dicunt optime et egere
iuste quam delictis affluere pri
ne volunt autem et faciunt contraria
Lactancius in li° de falsa sapientia
Quidam sub obtentu sapientie mala
sua celant et dum faciunt ea que
in scolis arguunt Idem ibidem Cum
doceant tamen et non faciunt ipsi pre
ceptis suis pondus detrahunt et
veritatem maxime aut argumentum
est philosophum neque ad sapientiam tendere
vero ipsa esse quod ministerium eius bar
ba tamen celebrant et pallio itaque non
mala concedit sed abscondit Idem in
li° de vera sapientia Cum precipiunt
vero faciunt abest ab eis fides et dis
soluta sunt ab eorum precepta Catho
Que culpare soles ea tu ne feceris
ipse Turpe est doctori cum culpa
redarguit ipsum Plura que supra
de correctione Seneca ad lucillum

epla xxiiii hoc turpiss[imu]m est q[uod] vo
lus alicui solet nos v[er]ba fac[er]e non
op[er]a tractare s[ed] in eodem ipso Unde v[er]ba
q[ui]b[us] vitas moras adit Damascen[us]
li[bro] p[ri]mo c[apitulo] t[er]tio Nos neq[ue] minora valo
rem neq[ue] doctrine tam signata sus
cepimus indignos enim nos met ip
sos fecimus voluptatum passionib[us]
dyonisius ad demophilum Quomodo
illuminabunt alios qui sunt obtenebr[a]
ti Simoc[us] ep[istu]la et h[abe]tur di[stinctione] xl[ix] om[n]ino ap
ertum est eum fieri magistrum qui nec
du[m] didicit esse discipulus plura que
infra de p[re]dicatoribus de p[re]latis de
eloquencia de sapi[enci]a de sacerdotibus
de studentibus Ieronimus in ep[isto]la Paul
thiie q[ui]dam mor[um] ait p[ro]phi patriarche
h[er]eticor[um] eccl[es]ie s[an]c[t]e puritate p[ro]pria ma
culasse doctrina Glo[sa] ysa[ie] c[apitulo] xiii fal
sa doctrina amica lucri causa facit
Glo[sa] sup[er] illud Eccl[esiastici] vii. v[ersu] Si est tibi in
tellectus sicut peccat qui scit et no[n] vult
doc[er]e sic qui nescit et vult ee magi[ster]
ysid[orus] de summo bono Desinat locum
docendi suscip[er]e qui nescit doc[er]e que
ras de x[rist]o Ambros[ius] sup[er] illo v[er]bo In
corde meo abscondi eloquia tua ut
peccem tibi peccat enim deo qui eo
rum sibi secreta mist[er]ia revelat in
dignis p[er]iculo Itaq[ue] est dic[er]e vel do
c[er]e non solum falsa s[ed] etiam vera
si quis insinuet ea quibus no[n] op[or]tet
Ubi q[ui]d v[er]o quadam p[re]tio est vel
adulacionis vel iactancie vel avari
cie vel loquacitatis incaute quia
dum adulari vult aliquis tunc ei
cum loquit[ur] effundit misterium non
nulli etiam studio lucri mercedem
p[re]dicacionis petunt ut tegenda si
lencio vendant loquendo Alii vero
ut plura scire videant[ur] et sua sci[enci]a
iactitent aperiunt quod celare debuerit
ysid[orus] de summo bono li[bro] 2[o] ca[pitulo] xxxv.

In suam dicunt doctores contumeli
am si dum sunt aliqua sapient[er] ab eis
dicta tam nimium eloquent[er] horrent
sapi[enci]a v[er]bor[um] ambitum ac futum
mundialis eloquencie sup[er]fluus et in
flatis s[er]monibus p[ro] ornatum
De doctrina et sci[enci]a Greg[orius] sup[er]
Ezech[ielem] Ad vim amando dis
cunt quod docendo p[ro]ferunt Idem
vectes quibus archa dei portabat[ur]
m[er]git[ur] annulis erant inserti ut dum
esset archa portanda nulla fiet mora
de vectibus intromittendis quia p[re]
dicatores et doctores p[er] quos fides
eccl[es]ie circumfertur p[ro]p[ri]o litter[is] sem[per]
debent insist[er]e ne dum p[ri]mo querat[ur]
disc[er]e dum oportet ex officio sibi iniuncto de
bent alios doc[er]e Idem ibidem Crebres
cunt et augetur in doctoribus talibus
mens sp[irit]ualis cum doc[er]e cepiunt
in sp[irit]u et v[er]itate Idem Quanto doctor[um]
auditores in sci[enci]a et caritate profe
cerint tanto eis gracia maior dat[ur]
et in altiora mens docencium p[ro]fi[ci]t
cum p[er] eosdem audiencium sensus ad
omnipotentis dei desiderium crescit Idem
ibidem doctores sancti eo certo p[ro]
ficiunt ut p[ro]xi[m]or[um] misterium dona gr[aci]e
in sancta eccl[es]ia qualescant Idem ibi
dem xii aliqu[and]o p[ro]pt[er] malos auditores
bonis tollitur s[er]mo doctoribus a
liq[uan]do non p[ro]pter malos auditores
bonis datur s[er]mo doctoribus etiam
malis aliqui vero p[ro]pter docencium et
audiencium iustificacionem dat[ur] s[er]mo sci[enci]e
doctoribus bonis ut et ipsi p[ro]merita
crescant et auditores eor[um] intellectu
et sciencia et vita p[ro]ficiant aliq[uan]do vero
quia neq[ue] hii digni sunt accip[er]e qui
bus doctrine s[er]mo p[ro]fertur neq[ue] ille
doctrine v[er]bum p[ro]ferre qui docendi
locum tenent s[er]mo sci[enci]e tollit[ur] ut
utraq[ue] pars discrecionis iudic[io] Idem
in omel[ia] xvi plus aliq[uan]do ex cupula

quam sue verba compungunt Idem
in pastorali Cum de spiritali quoque
pastor a subditis inquiritur valde ig
nominiosum est cum si tunc querat
discere cum questionem debeat enodare
Idem plerique dum incauti se nesciunt
que numquam didicerant docere contempserunt
qui pondus magisterii tanto levius
estimant quanto vim magnitudinis
illius ignorant Idem in omelia Malo
salua fide alicuius intellectum recedere quam
in docendo contentionibus desevire
Idem in moralibus Cum aduerit doctrine
verba se separat et quere supra de doctore
et doctrina bona Idem in Registro
Utilis est semper boni docti que viri
allocucio quia aut dixit audiens
quod nescire se noverit aut amplius
cognoscit quod quodammodo sciuit et
quod se sciuisse nesciebat Idem in un
moralibus Cum in dictis suis reprobari
metuunt ipse prius debet examinare
quod dicit Augustinus in epistola ad Iohannem
Addiscendi quod opus est nulla etas
sera videri potest quia et si senes
magis deceat docere quam discere
magis tamen valeo discere quam quod
doceam ignorare Idem super Iohannem
Cum gressus hominis a domino di
riguntur nec sunt in homine vi
cius corrupte quid doctor potest cor
rigere aut non valet pulsare quid
potest non aut aperire manus cor
poreis continere non aut animum i
mitare plura quere supra Item infra
de sapiencia de scriptura sacra de predica
toribus Idem de doctrina christiana
Bonorum ingeniorum quere supra
de doctrina bona Idem libro iiii. dec
in tertio Illis doctrinam studeas vehemen
tius que capi non posse desperat
nam cum veri addiscende spem quis
que non gerit aut tepide amat aut
omnino non amat Ambrosius in sermone

Eo neque datur sinum qualis doc
trina vera proficiat intrinsecusque
cum aures nostras doctoris penetra
vit aut letus erit de vocacione doc
trine aut reus de contestacione
loquitur eum et docemus latitudinem
credentibus et per contestationem iudi
cium eius operis predicatio ergo vel doc
trina sacerdotis et doctoris in ipsos
salvandis est coniunctio sed iudican
dis contestacio Contestatur enim
illis ad iudicium quid illis maneat
at in illo iudicio sustinendum ut
tunc omni excusatione semota
et rei sint de peccatis et obnoxii
de contemptu Idem decet ut qui do
cet et quere supra de doctore bo
no plura quere infra de predicato
ribus bonis de prelatis de sapiencia
de scriptura sacra Gregorius in libro
de compunctione cordis non confi
damus locus dinas neque sancti
spiritus suas inspiratas nostris doctrinis
atque sentenciis putamus Idem
super illo verbo misit duos disci
pulos quod missi sunt petrus et
philippus quia non debent ad
docendum mitti nisi qui habent cogni
cionem veritatis et splendorem bo
neste conversacionis Idem libro 2o de
compunctione cordis Cum deus
dum vult aliquid dignum docendo
proferre ipse prius debet ignire
eius intencio salutari quo pos
sint sermones qui ab eo proferuntur
ignire et accendere animos auditorum
Idem super Matheum Sicut qui non
masticat cibum non sentit eius
saporem nec percipit virtutem vel
effectum Ita nisi docendo mas
ticaverimus quod audimus non
intelligemus virtutem verbi Idem cu
pis scire oportet utrumque et doce

Idem nos etiam de similis loquen-
tes et dicentes in eos qui nos au-
diunt attentos et intentos viderimus
ad doctrinam illorum iniuriam nostram
reputamus minimam quanto magis
ergo deum et doctorem deum verum of-
fendimus qui dictam magnus salu-
taribus verbis loquentem et docentem
non attendimus sed ad alia quantum
Idem Sapientia non est eloquentia dei
sape sed stultum eloquentia dei vide Ide(m)
non solum proditor esse in talibus
et quere supra de doctrina mala Idem
in libro de laudibus sancti Pauli Cum
quis doctoris vel predicatoris susce-
pit officium et quere infra de predica-
toribus plura quere infra capitulo xxxvi
Item sapientia de scriptura sacra Idem in
epistola Multo tempore dixi ut doceas
nec laudatoribus tuis sed auditoribus
tuis libenter aures accomoda I-
dem super ysaiam illud popule meus qui
te beatum dicunt illi te decipiunt et
quere supra de doctrina bona Idem ibi-
dem hoc nescio quid latentis ener-
gie etc Idem ad rusticum monachum
Non sis miles antequam tyro nec
prius doceas quam discipulus fueris
Idem pammachius et oceanus dum
essem iuvenis miro discendi ferve-
bar ardore nec iuxta quorundam pre-
sumptionem ipse me docui Idem ad eu-
stochium Noctibus bis ter que sur-
gendum et revolvendum de scripturis
que memoriter teneamus Idem
in expositione symboli Non me latet
illa summa sapientium qua dicitur quod est
vera de deo loqui et docere periculo-
sum est Idem super epistolam ad Ephe-
sios est ut iuxta diversitate et quere
supra de doctrina bona Idem ad deme-
triadem Tanda ubi ostentatione solam
et quere supra de doctrina mala plura
quere infra de eloquentia de sapientia de

scriptura sacra de predicatoribus bonis
et malis de studentibus Ysidorus de summo
bono libro iii capitulo viii Lector strenuus
potius ad implendum que legit quam
ad sciendum erit promptissimus unde eius
pena est nescire quod appetas quam
illa que novimus non implere et cetera
et quere infra capitulo proximo Idem capitulo
xii multi non intelligendo scripturas
spiritualiter nec eas recte sentiendo in he-
resim devoluti sunt atque in multis
erroribus defluxerunt Idem capitulo xiii
In doctrina legenda non verba sed veritas
est amanda Sepe autem reperitur sim-
plicitas veridica et falsitas compo-
sita que suis erroribus hominem illi-
cit et per ornamenta lingue dulces la-
queos aspergit Idem ibidem nichil aliud
agit amor mundane doctrine nisi lau-
dibus hominem extollere nam quanto
maiora fuerint litterarum studia tanto
magis animus arrogantie fastu infla-
matus maiori iactantia intumescit
Grammaticorum autem doctrina potest quod
proficere ad vitam dum ad meliores usus
fuit assumpta Idem ibidem capitulo xiiii Ce-
lius est conferre quam legere collatio
enim docibilitatem facit nam propositis
interrogationibus cunctatio rerum excu-
titur et frequenter corporis allectio il-
latebris veritas aperitur quod enim du-
bium est aut obscurum conferendo cito
aperiatur Idem libro 2 capitulo 1 utile est
multa scire quere infra capitulo proximo pla-
que supra de doctrina bona Item infra
de eloquentia de sapientia de predicatoribus
de studentibus In decretis xxxvi di. Sal-
vator noster prius in medio doctorum sedit
audiens illos et interrogans et postea
docere cepit et interrogare quia prius
quisquam debet discere et per modum docen-
di officium usurpare Aristoteles in primo ethicorum
Optimus est qui a semet ipso intelligit

nō

bonus autem ille est qui bene docen
ti obaudit qui non valet ipse intelligere
vel aliud audiens in mente quod qui
ponit hic inutilis est vir Ysidorus
de sol[ilo]quiis Miserum est cum fieri ingredi
qui valet dum didicit esse discipulus
Ap[osto]l[u]s p[ri]mo chor[inthiorum] Oportet autem ve
dere eum qui discat Idem commisera
l[ibr]o I[o] Olim erat pictagoricis in more
ut dum quid audirent pictagora di
cente nullus auderet petere
rationem sed erat eius ratio docentis
auctoritas id quod fiebat quando dum animus
discentis formacione doctrine labora
tus ipse rerum causarum rationem nullo
etiam docente reperiret Anacletus papa
Perversus dicitur ille doctor qui sermone
inutili constantiam pervertit infirmorum Glo[sa]
he[bre]. 2[o] super illud Non enim voluntate hu
mana [etc.] Hec ideo dicuntur ne quis ad
voluntatem suam scripturas componat sed labo
ret attendere quid voluit intelligi ille
nō qui scripsit Ieronimus nazazenus in apo
logeticis Hodie ut video omnes sunt ma
gistri et omnes philosophantur que supra capitulo
proximo Item infra de eloquencia de sa
piencia de predicatoribus de studenti
bus

De doctrina et vita Gregorius in moralibus
Cum autem amoris caro restringi
tur mentis virtutibus correctum restat
ut loquendo quomodo doceat vitam quam
ipse moribus ornat Idem spiritalis quasi
quod doctor studet in opere eminentis malefi
cus et non recte adiu[n]ctum et defendere
docendo quod vivit et ornare vivendo
quod docet Idem Dum pastorem docet
que supra de doctrina bona Idem in pastorali
Illius doctoris vox libencius auditorum
corda penetrat quam dicentis vita qui
dat Idem boni doctores et predicatores
prius propria peccata fletibus curant et tunc
que sunt aliorum peccata punienda denunc
ciant ut antequam verbum exhortacionis
insonuerit omne quod ore docent ope
ribus prius clament Idem ibidem Sed
nonnulli [etc.] quere supra de doctrina
mala [etc.] plura que supra de doctrina
bona infra de predicatione de stude
tibus Aug[ustinus] de doctrina christiana Et
sapienter et eloquenter docet vivat at
nequiter erudit quidem alios discendi
studiosos quamvis anime sue sit in
utilis et fidelis Idem ibidem Cum
docendo vincit persuadere quod bonum est
nichil horum tria prevenis ut scilicet
doceat ut delectet ut flectet oret
atque bene vivendo agat ut intelli
gent libenter et obedienter audiant do
cere enim necessitatis est sed delectare
suavitatis flectere non victorie est et
auctoris Idem in l[ibr]o de fide et operibus
Doctores christiani non tantum est dicere que
sunt credenda sed etiam et facere que
sunt absuanda Idem in l[ibr]o de verbis
domini Indoctorum inhonesta est tanta
[etc.] que supra de doctrina mala Idem
in l[ibr]o confessionum Surgunt indocti et ra
piunt celum quere supra de doctrina
bona Ambro[sius] in l[ibr]o de officiis Vir
iustus et dictis et factis in suis
sermonibus comprobatur nam si fuit
vanitatis quidem in sermonibus et de
sidiosus in operibus prudencia pro
atque doctrina fratres suos destruunt
et repellet Idem in cor[inthios] Absit per
tinax que supra de doctrina bona
Idem in sermone Bonifacii prima doc
trina est respondentibus cum verbis
hoc ipsum docet homines sed operibus
aptius dum videret dicta ergo fra
precedunt primo sine factis dicta
nichil prosunt Idem in codice Racionem
datum summ [etc.] quere supra capitulo proximo
Idem super Lucam Virtus doctoris
verbum sermonis erigit et acquirit
premio non sine vita non dei sed ho
minis premio Idem in sermone Et ut

xpm amittat atque docet ab omni
minorum mendacio se debet alienum pres
tare Idem docet ut qui docet que
supra de doctrina bona Idem super levi
in intitulatis que infra de vino et in
ta Crisostomus in sermone adiecit auctem
doctrine bona vita doctoris Idem
docere et non facere que supra de doctrina
mala Idem super Math. Decorum doctorum
est non inquirere mansiones ubi cla
riores sed ubi infideliores sunt homi
nes neque gaudent ubi sunt epule
magne sed ubi caritas floret vite Idem
Vinum de ubus dum et que supra capitulo
proximo Idem super Math. Non potest
contempni et ut supra Idem ibidem tan
ta debemus vite puritate pollere ut
nequaquam libris indigeamus sed corda
nostra pro paginis applicaremus spiritui
sancto scribenda Ieronimus in epistola Prius
faciamus ut postea doceamus ne
doctrine auctoritas cassis sermonibus de
struatur Idem illi debent aliorum esse
doctores et que supra de doctrina
bona Idem in origine super ysaiam
omnis pompa structura quoque verborum
et argumenta dyalectica sine bona
vita redigentur in nichilum Idem
libro 2° contra Iovinianum Chemon sto
icus vir eloquentissimus narrat de vi
ta antiquorum egipti doctorum et que
supra de contemptu mundi Idem epistola
et quere supra de doctrina mala Ysid.
de summo bono libro 3° capitulo xxxvi Tam
vita quam doctrina clarere debet doctor
ecclesiasticus quia doctrina sine vita
reddit hominem arrogantem et vita
sine doctrina facit inutilem Idem unus
quisque doctor et actionis et predica
tionis bone studium debet habere nam
alterum sine altero non facit doctorem
perfectum Idem libro 2° capitulo xxxvi Primo
debet doctor bonus bene agere que

supra de doctrina bona Idem ibidem doc
torum doctrina operibus est confirmanda
ita ut illud quod verbo docet exemplo
instruat verum est enim illa doctrina
quam vivendi sequitur forma tunc ei
predicatio doctoris utiliter proficitur quando
efficaciter adimpletur Idem libro 2° capitulo
primo Utile est multa scire et recte
vivere quod si utrumque non valemus me
lius est ut bene vivendi quam mul
ta sciendi studium prosequamur Idem libro
3° capitulo viii et x° Sicut legendo scire
concupiscimus ita que didicimus et do
cemus operibus implere debemus lex
enim dei premium habet et penam legentibus
et docentibus premium quidem in
eis qui bene vivendo custodiunt le
gem penam autem in illis qui male vivendo
contempnunt Idem michi turpius et que
supra de doctrina mala plura que infra
de studentibus infra de scriptura Bernardus in
sermone lucere tantum hoc est vanum ardere
tantum hoc est parum sed lucere et ardere per
fectum est Idem bonum acquirit gra
dum qui bene ministrant que supra de
activa et contemplativa vita Idem in
libro de diligendo deum liquet absque sci
entia doctrinam esse inutilem et scientiam
absque virtute dampnabilem Idem est
funiculus triplex et quere supra de
doctrina bona Idem quomodo Grece lo
quentem non intelligit qui Grecum
non novit sic lingua amoris et
bone vite ei qui non amat utrumque
bona barbara erit frustra ergo ad
docendum bonitatem accedit qui non a
mat bonitatem quam docet Idem bea
ti pacifici qui filii dei vocabuntur
Considerate diligenter non pacidicos
sed pacificos quendam sunt enim qui di
cunt et non faciunt sane quia ad modum
non auditores legis iusti sunt sed

factores sic non doctores qui annun
ciatores verbi sed factores beatificant.
Idem non recte progreditur ad lumen
scientie et doctrine nisi precedat instruc-
tionem exemplo formet in anima gra-
tia vite. Idem fallere o fili etc. quere
infra de scientia mala. Idem de con-
sideratione ad eugenium libro iii. Ex doctoris
sermo non complicat consideratio queat
quo competat vita bona mereatur veri-
tas assequatur. Idem super cant. sermone
de perfecto proximi rectiones si plenus vir-
tutibus tum sis magnus quam donis
sapientie et eloquentie adornatus me-
tu forte aut segnicie aut minus dis-
creta humilitate verbum bonum quod
posset prodesse multis in utili immo dam-
nabili silentio ligas certe pro tali lege
maledictus est qui frumenta abscon-
dit in populo. Idem sermo vivus et effi-
cax quere supra de doctrina bona. Item
Idem super cant. Cibus indigestus
et qui bona non habet decoctionem ma-
los generat humores et corrumpit corpus
sic et multa doctrina si decocta non
fuerit igne caritatis et digesta com-
paratione bona corrumpit animam. Idem
in sermone. Sicut bonum nosse sit et
bonum facere perfecta religio est. Idem
invenisti plane doctrinam bonam
si priora vite peccata defleas si huius
seculi desiderabilia parvipendas si bea-
titudinem eternam toto desiderio concupis-
cas. Plura que infra super de doctrina
bona. Item Bern. in sermone. Omnis doc-
tor qui quos verbo edificat exemplo
male vite scandalizat nec ipse quidem
regnum dei intrat nec eos qui pote-
rant intrare permittit. Plura quere
infra de predicatoribus. Infra de prelatis.
Infra de sacerdotibus. Idem super
cant. Dan non inflacdes quere supra
de conscientia mala. Rabi moyses impos-
sibile est ut homo perveniat ad finem

et complementum suum sine compositione
et ordinatione morum sicut sine alys
scientiis preparatus. Seneca in epistola
ad lucillum. Plus tibi viva vox etc. que-
re supra de doctrina bona. Idem in epistola
xxxviii. Plurimum proficit sermo qui mi-
nutatim irrepit animo nec enim multis
opus est verbis sed efficacibus. Plura
quere supra de doctrina bona. Item
de doctrina mala. Idem sic disce quasi
semper victurus sic vive quasi cras
moriturus. Idem ad lucillum epistola
lxxiiii. Omnia dicta et facta tua
inter se congruant ac si videant et
una forma percussa sint omnia non
est eius animus in quo tum ac-
ta tum sermonibus non concordant.
Palladius libro primo de agricultura pri-
ma pars prudentie est quere supra in
de doctrina bona. Quintilianus libro
xii. Quelibet dicere persuadebis alys
si tibi prius persuaseris. prodest enim
se quidamque custodita silentio nec
unquam est tanta loquendi facultas
que non titubet vel aberret quotiens
ab animo verba dissentiunt. Verorum autem
bonorum inventio etiam si levissimis
verborum desit sit satis tamen sua
natura perornatur. Valerius libro
vi. Polite luxurie quidam adolescens
athenis polemo nomine non tan-
tum illecebris sed etiam ipsa infamia gau-
dens dum de convivio non post solis
occasum sed post ortum surrexisset
domum quam rediens zenocratis philosophi
ac doctoris conviviis patentem ianuam
vidisset vino gravis et delibutus
unguentis sertis de floribus capite
redimito pellucida veste amic-
tus refertam turba doctorum sco-
lam zenocratis intravit nec tam
deformi contentus introitu conse-
dit nisi etiam clarissimum doctoris
eloquium et prudentissima precepta

temulentie lascivia intumuit et c
ta demum ut dignum erat cum audi
torum indignatione z contumeliis vul
tum suum in eadem statu continuit cumque
sa quamvis materia quam sinus auditori
bus displicebat de modestia ac tem
perancia loqui cepit cumque gravitate
sermonis et iure bonitate polemo
considerans et adulterus respicere stul
ticias suas tractus primo coronam
capite detractam proiecit et paulo
post brachium suum intra pallium
reduxit procedente tempore quemadmodum
oris hilaritatem deposuit adulti
ne totam luxuriam posuit sic quod
unius orationis medicina sanatus
consumni quantone maximus philosophus
est effectus Leo papa in sermone sancti
laurencii Sic eloquentia fidelis
ad cohortandum sit vivaciter efficax
ad persuadendum validiora tamen
sunt exempla quam verba et plus est
opere quam ore docere unde ad erudien
dum dei populum nullorum utilior est
sermo quam martires christi qui quod
verbis docuerant hoc operibus effi
caciter demonstrabant Gregorius in moralibus
libro xi placet doctor qui audet
docere que negligit agere tunc desic
ut bona loqui que contempnit o
pari docere subiectos nequit prava
in que agit ut sit cum potentibus
dei iusto iudicio iam nec in bono
linguam habeat qui bona vitam
sue tenuisset Idem ibidem libro xxxiii
Hoc hoc discipulo suo paulus dicit
precipe hec et doce cum enim impe
rio non dilatione patentem sed auc
toritate suadet inter [illegible] imperio
quippe docetur quod prius agitur
quam dicatur nam doctrina subtrahit
fiduciam quam cum mala vita tu

mala conscientia impendit linguam
Idem xxiii moralium super illud iob Ho
ne vestimenta tua et quiete misera denes
tilius et vestimento Ysidorus in primo bono
libro tercio capitulo xx Sepe pro malo vite
plebis aufertur doctoris doctrina
et frequenter pro bono vite auditoris
tribuitur sermo doctoris

De dolore boni Gregorius in registro
Quanto corde nos letitiam
ordo ecclesie inculpabiliter custoditus in
fundit tanto vetiperus tedio doloris
impellit Idem de quodam episcopo valde
contristabar quia de illo quedam pro
ba cognoveram sed quia mores suos ipse
correxit meum dolorem sine quod me
ipsum vincendo consolatus sum Idem
ibidem Credat michi caritas tua quod
valde contristatus sum de tristicia
tua ac si inter ruina ipse pertulissem
Idem in moralium pro amaritudine et do
lore anime sunt omnes electi quia pu
re flendo non desinunt que delinquit
sed gravi se dolore afficiunt quia hic
longe a facie sui conditoris proiecti
ad huc eterne patrie gaudiis non in
sunt Idem valde affligitur anima au
torum quamvis mali cunctis bonis distri
ctis pravas intorquet quia breve vincere
ignorant et sola voce sibi iusticiam
vendicat quam moribus impugnat
Idem gravis dolor est ipsis iusti
diversis cordibus infructuose predicare
labores in ostendendo veritate as
sumere sed de conversione audientium nul
lum fructum laboris invenire At
e contrario magna predicatorum conso
latio est profectus subsequens audi
torum Idem anima sancta intus do
loris sui gemitu tolerat sed eo re
fectionis pabulo pascit quo a
moris placidas carpit plura que

iusta de tristicia bona Item supra de
adversitatibus Item sup de adversita
tibus Item de afflictionibus Idem
in viij mor sup illud Job Unde et
verba mea dolore sunt plena Cum
pugnacem pro patria diligis dolore
eadem ut dolores nescit iusti vero
verba dolore sunt plena quia quous
que pena tolleret ad aliud loquendo
suspirat August li° de meditacione Da
michi domine in hoc exilio panem doloris
et lacrimarum quas exuro sup omnes
copiam deliciarum Idem autem eo
tum dolores renovabunt parentes
vitam meam aut etiam renovatus reno
bunt perimendam animam meam Idem
Maior est dolor et dampnum inpedici
one unius anime quam mille corpus
et habetur in decretis xxiiij q. iij c.
Si habes Idem cont Julianum Quentaly
annorum suorum fletum et dolorem
quouet visus frenetica Idem in epistola
pia est illa tristicia et si dici potest
beata miseria vicijs alienis tribulari
non implicari dolere non haberet dolo
re tamen habi non amore attrahi Idem
in li° de libris dum Bene ut to tuba
et tundes sed parvus paviunctur solidio
rem redde non correctorem Idem in
li xiiij de civitate dei Stoici negave
runt Quere sup de amore Greg in li°
de laudibus Sancti pauli dolor et tris
ticia non est nisi ubi gaudium et amor
sunt Idem sup Johannem Cum peccaverimus
nos vel alij tunc solum dolore bonum
est vel tristari cum aut ut circumsta
cias humanas aut mundanas incidunt
in intus nobis de reliquo tristicie sive
doloris usus est Idem ibidem Cum te
contristaverit quispiam vel irritaverit co
gita que tu peccasti in deum et tunc
minus constitutus tibi iudicium futurum

dimittite aut et et dimittet nobis
et sic cito diffugiet illa tristicia vel
dolor plura quere de dolore et inf
de pena Bern in sermone Cum reperis
penitus tristicia sive dolore implebis
cor tuum sed si perseveraveris in dolore pinc
tristicia tua vertetur in gaudium Cas
siodorus sup ps l° Spiritus lascivus
et letus obligat hominem ad peccatum
sed spiritus contribulatus est sacrificium
laudis quo peccata solvuntur Ambros
de obitu valentiniani Doluisse plerosque
quia solacium est dolentis Quintilianus
x° ca nulla pena est nisi nimio nec
ullus heremus nisi ab impacia dolore

De dolore malo Greg in mor
Sepe cum crinitate cordis quad
que late subiuncta tristicia serpent
atque omne opus quod mens bona inte
tione inchoat hoc velamine me ror
vel doloris obumbrat Idem Fruc
tum non habent lacrima que student
tum gemitu desiderare futura pri
va Idem Unde ille hic et qui iuste
potestatem suscepit inde per versus
quosque qui corrigit metuit tene
brescit Greg sup Cant Etiam immundi
am voluntatem non solum cum ipsa
donea sed etiam levius continuo excitat
in dolorem Idem sup Johannem Non
arcem natura perturbacio tristicie vel
doloris nobis innascitur sed ab in
becillitate nostre mentis venit Idem
epistola ad hebreos lugere eos qui de car
nalia deciderunt cum pusillanimitate pro
cedit cordis Idem in epistola quadam
Non plane bonus dolor est si stoicus
quispiam suam abiectionem amore
ferat de qua etiam non gaudere ung
est assistere Idem in sermone omnibus
tum nisi est quibus quasi in eius sed
mero tristis permanet et rancorem

ul dolorem cordis habz ea dicto tris
ticia 2a seculi est et mortem operatur
Gregorius super namque Qui turbationis
tenebris obnubilant claritatem sapientie
hunc non valent intueri Idem tris
ticia vel cum perturbacio inducit ad
mortem abhorrendam quia minus est
ebrietas Remigius super paulo Tris
ticia seculi mortem eternam operatur
id est dampnacionem perplexam quia etiam cor
poris mortem quod in multis cognoscere
tum hemus Glossa Eccl. xxx Altius
tristicia preciosa est sicut yronia in
si cum quantum mite est etiam de stra
tus tu corde depellas plura quem
deprima Idem dolor nemo potest val
de et diu quem super de adversitatibus
Seneca Dolor etiam innocentes co
git mentiri Idem Clamor dolorem
compescunt et clamor dolorem insinuat
de dolo et deceptione quem alibi de do
mino quem infra de servis et de subdi
tis Item de prelatis de principatu

De donis spiritus sancti Gregorius
in fine 2i moralium super illud Job
Dominus dedit dominus abstulit alia namque
quia sunt dona dei sine quibus neque
quam ad vitam eternam pertingitur et
alia quibus mentis sanctitas pro aliorum uti
litate declaratur mansuetudo namque
quia humilitas fides spes caritas dona
quidem dei sunt sed talia sunt sine quibus
bus ad vitam eternam homines ne
mire nequaquam possunt prophetie vero
virtus et curatio gratia linguarum
et interpretatio sermonum etiam sunt
dona dei sed talia que virtus eius
presentia quia conversatione intuentium osten
dunt In hys ergo donis sine quibus
ad vitam pervenire eternam non pot
spiritus sanctus in electis omnibus semper
permanet quia semper quidem corum cordibus
ad bene vivendum spiritus sanctus presidet vero
tamen per electos semper signa virtutum
ostendit sed aliquando se eis a signorum os
tensionibus subtrahit ut eo humilius
eius virtutes habeantur quo habite
per eos retineri non possunt Idem ibidem
Dona ergo dei quibus ad vitam eter
nam tenditur sine periculo amitti non
possunt dona vero quibus mentis sanctitas de
monstratur plerumque quia sine dispendio sub
trahuntur Illa ergo pro nostra erudicione
tenenda sunt hec autem pro aliorum pro
fectibus requirenda In illis nos ter
reat formido ne pereant in istis
non ad tempus quemque sublatis tempe
retur humilitas quia mentem nostram ad
elationem forsitan sublevabant Cum
ergo concessa nobis virtutum signa sub
trahuntur dicamus recte dominus dedit dominus
abstulit Idem Donum spiritus quod in sub
iecta mente ante alia prudenciam
temperanciam fortitudinem et iustitiam
format eandem mentem ut contra
singula queque temptamenta erudit et
in septem mox virtutibus temperat
ut contra stulticiam sapienciam contra
hebetudinem intellectum contra precipita
cionem consilium contra timorem fortitu
dinem contra ignoranciam scienciam contra
duriciam pietatem et contra superbiam
dat timorem Idem in eodem Oran
dum est ne sapiencia elevet ne intellectus
dum subtiliter currit oberret ne con
silium dum se multiplicat confundat
ne fortitudo dum fiduciam prebet pre
cipitet ne sciencia dum novit et non
diligit inflet ne pietas dum extra
rectitudinem inclinat intorqueat ne ti
mor dum plus iusto trepidat ne de
sperationis foveam mergat Idem In-

tellectus in die suo pascit dum deau-
ditis cor illuminat Idem super Ezechiel
Est quidem timor in mente sed qualis
iste timor est si cum eo pietas non
est Qui enim proximo misereri igno-
rat qui compati eius tribulacionibus dis-
simulat huiusmodi timor ante oculos
omnipotentis dei nullus est quia non
sublevatur ad pietatem Sed sepe pietas per
inordinatam misericordiam errare solet si for-
te pepercerit ubi parcendum non est pec-
cata namque que feriri iehenne ignibus
possunt disciplinae sunt verbere corrigen-
da ut ergo vera et ordinata sit pietas
est gradiendum est aliud sublevanda vel
sed ad scientiam ut sciat quid ex iudicio pu-
niat vel quid ex misericordia dimittat Sed quid
quidvis sciat quid agere debeat virtu-
tem autem cum agendi non habeat inutiliter
valet ergo scientia nostra ad fortitudinem
crescat ut quod cum viderit quod a-
gendum sit hoc agere per mentis for-
titudinem possit Sed sepe si fortitudo in-
provida sit et minus contra quoque vicia
virium precipitata ipsa sui presumptione mag-
sum ruit ascendat ergo ad consilium
ut providendo premuniat omne quod
fortiter agere potest Sed consilium esse non
potest si intellectus deest quia qui non
intelligit quod agentem gravet quomodo
potest bonum dare consilium quomodo
adiuvet Itaque de consilio sursum ten-
damus ad intellectum Sed quid si intel-
lectus magna quid acumine vigeat
et tamen per maturitatem moderari se nes-
ciat ascendat ergo intellectus ad sapi-
enciam ut hoc quod acutus intellectus de-
prehendit sapiencia mature disponat
Idem in dyalogo Opus quod donum est
non donum ex opere omne quippe opus
dona preveniunt quamvis ex subsequenti
opere etiam ipsa dona succrescunt

Idem in xiiii moralium Plerumque velud
dei gratiam estimat homo dona vir-
tutum que infra de virtute Idem
in registro Via est mundus per quam pergimus et
tanto quisque necesse est ut insidian-
tes spiritus timeat quanto maiora
sunt dona que portat Idem Ne
mens in elacione se elevet aliquando
dona dei utiliter subtrahuntur Idem
per timorem dei efficimur utiles per pie-
tatis studium misericordes per scientiam dis-
creti per mentis fortitudinem liberi
per consilium cauti per intellectum prudentes
per sapientiam maturi plura quere in-
fra de spiritu sancto Seneca ad Lucillum epistola
xiii Quedam nos magis torquent
quam debeant quedam ante cum
omnino non debebant sic et ut auge-
mus dolorem aut fingimus aut
precipimus Idem in undecim Brevem
si sentio est quod nimiat dolori acce-
retur patris enim tuo dolebis
cum veneris Idem Quod necesse est
mala acer sui satis est tibi pa-
cienda sunt cum venerint Augustinus con-
tra Julianum Cum non ad suum re-
ferunt auctorem dona dei hoc
ipso male donis utentes efficiuntur
peiores et iniusti Idem in libro de
agone christiano Dedit nobis dedit
pignus spiritus in qua senciamus
eius dulcedinem et desideremus
ipsum domini fontem vite ut sobria eb-
rietate inundemur et irrigemur talis
enim ebrietas non evertit mentem
sed sursum eam rapit et oblivionem
prestat omnium terrenorum plura quere
infra de gracia Item infra de spiritu sancto
Idem libro xiii de trinitate capitulo xxvi
dona sua deus nobis sine ullis
nostris bonis meritis ymmo etiam pre-
cedentibus malis meritis nostris

in delicata largitate largitur. Idem ad
Julianum comitem. Hoc plenius cogita
quere infra de mulieribus. Idem de dile-
ctione dei quere infra de homine
et eius dignitate. Idem xii de trini-
tate super illud apostoli Caritas dei dif-
fusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum
qui datus est nobis nullum est ad
isto dono excellentius donum dei hoc
solum est quod dividit inter filios
os eterni regni et filios perdicionis.
Idem ibidem. Dantur et alia per spiritum
sanctum munera sed sine caritate nichil
prosunt nisi ergo tantum impertiatur
cuiquam spiritus sanctus ut eundem dei et
proximi faciat amatorem a sinistra
non transfertur ad dexteram. Idem super
Matheum. Spiritus sanctus operacione septena-
ria commendatur ut sic in nobis spiritus
sapientie et intellectus spiritus consilii
et fortitudinis spiritus scientie et pietatis
et spiritus timoris domini. Hunc septenarium
bonorum donorum constituendo contrarium
septenarium malum pellit spiritum stul-
ticie et erroris et spiritum temeritatis
et ignavie spiritum ignorancie et im-
pietatis et spiritum superbie contra timo-
rem dei. Idem in quodam sermone. Quar-
tus gradus donorum dei est intellec-
tus quo ab omni falsitate corda mun-
dantur ut intencio pura dirigatur
in finem. Idem super Matheum. Beatus
spiritus stulticie quere infra de simula-
cione plura quere infra de spiritu sancto.
Isidorus in libro differenciarum. Intellectu intel-
ligibilia tantum capimus sapiencia non
solum tamen capimus sed etiam cognita
delectamur plura quere infra de spiritu
sancto. Bernardus in libro de consideracione. Intellectus
est rei cuiuscumque invisibilis certa
et manifesta notitia de dolorius

corporis et anime quere supra de beatitudine

De dulcedine spirituali. Gregorius super Eze-
chielem. Quis iam cordis ore gusta-
verit que sit illa dulcedo celestium per
miorum qui illi permixtus choris ange-
lorum que sit incomprehensibilis illa visio
suavissime veritatis. Hinc quanto dulcius
sit quod intus videt tanto vilius in
amaritudinem omne quod foris sustinet.
Idem ibidem omelia xiiii. Contemplative
vite amabilis valde dulcedo est quere
supra de contemplacione. Idem ibidem. De
celestis vite contubernium perspicuitas ad-
mittit post eo cognoscit ea que prius
interius amaverat libenter cuncta de-
linquit prius habita despicit congrega-
ta dispergit et animum in celestibus magis
desistit. Idem ibidem. Dulce est esse in re-
bus huiusmodi sed illi quidem qui de celesti-
bus gaudia nulla gustaverunt quia quan-
to magis eterna cognoscit tanto delecta-
bilius in transitoriis conquiescit. Idem
in xxx moralium. Omnis mens eternis
gaudiis se ingerit eo minus dolores
exteriores sentit. Idem super Regum. Sponsa
quanto frequencius gustat quam dul-
cis est dominus tanto solidius spon-
si vicitudinem tenet et distorta fas-
tidit plura quere supra de ascensu
spirituali. Item de activa et contempla-
tiva. Item supra de contemplacione
de delectacione de cibo spirituali de dele-
ctione. Item infra de gustu spirituali de
voluptate de contemptu mundi. Augustinus
in sermone. Creatura vilescat ut cre-
ator in corde dulcescat. Idem gau-
dium divine dulcedinis non degustas
si carnali delectacione cor tuum ma-
culas. Idem in soliloquio. O anima
mea quid est illud dulce quod interim
tangit me et penetrat cor meum
sine lesione unde tam delectacione

Idem Introduxisti me, domine, in quandam
inconsuetam dulcedinem que si perfice-
tur in me nescio quid sit vita eterna
si non est illa. Idem in libro de vera
Vnitate: Sumus in corpore peregrinantes
a domino: quem gustemus saltem quam
suauis est dominus deus qui dedit
nobis pignus spiritus in quo sentiamus
eius dulcedinem et desideremus ipsum
vite fontem ubi sobria ebrietate in-
decamur et irrigemur sicud lignum quod plan-
tatum est secus decursus aquarum
viuencium. Idem in libro de kathezizan-
dis rudibus: tu qui veram requiem
queris post hanc vitam et queris super
de terris sola bona. Idem in libro de me-
ditacione: Fac precor me, domine, gus-
tare per amorem quod gusto per agnicionem
senciam quod gusto per affectum quod sencio
per intellectum. Plus tibi debeo quam
me ipsum totum, sed nec hoc ipsum ha-
beo quod sum. Idem in libro confessionum: Su-
auissima dulcedo diuini amoris et
hominibus prorsus incognita, qua
non bibunt nisi qui sitiunt. Idem
dulcius dilectione nichil est, dulce vi-
num dilectio est, sed dulcius vinum
multo est ipsum factum. Plura que
supra de amore. Item de ascensu
spirituali. Item supra de caritate de con-
templacione, de deliciis. Infra de vo-
luptate. Idem in libro confessionum: Amor
tuus, domine, suauis est et quietus,
nam pectora que possidet sua dul-
cedine replet. Idem super epistola Ca-
nonica Johannis: O vnguentum amoris
quam dulciter capis, quam fortiter
stringis, quam sapienter cludis, quam
gloriose illaqueas, quam delectabiliter o-
neras, quam feliciter inebrias. Ambrosius
super Beati immaculati: Iustus quilibet
ut gustauit fructum suauitatis et dul-

cedinis diuine dilectionis impaciens
ad perfectiora festinat. Idem: Diuine dul-
cedinem non gustabis si ab amore
temporalium non recedis. Idem: Gus-
ta libenter diuinam dulcedinem ut ob-
liuisci valeas mundi huius ama-
ritudinem. Idem: Celestis amor,
qua celestia amat celestia fra-
grat et ad celestias delicias arde-
ter anhelat. Bernardus in libro de amore
dei: Non inuenio, domine, clausis ocu-
lis michi ad te inhianti immittis
in os cordis mei quod non licet
michi scire. Saporem quem sencio
dulcedine et adeo confortante, quod
si perficeretur in me nichil ultra
quererem. Quero sed cum solo accipi-
eris nullo corporis visu nullo a-
nime sensu nec ullo spiritus intel-
lectu aduerte me penitus quid
sit illud tam dulcissime meditamentum.
Idem: Nichil, domine, nichil tam dulce
michi quam tecum esse et omnis
copia que tu non es egestas est
michi. Est, domine, cum te magis
magis quam amare cupio, tu enim
michi melle dulcior, lacte niue quam
candidior, nectare suauior, gemmis
preciosissimus et auro preciosior, cunc-
tis quam terrarum diuiciis et honoribus
michi carior. Idem sermonem: Dulce-
do tua, domine, Stephano torquen-
tes lapides dulcorauit, dulcedo
tua dulcedine Bartholomeus propriam
pellem dedit demum detinetur. Quid
dicam, domine, pro tua dulcedine ibant
apostoli gaudentes a conspectu consi-
lii quoniam digni etc. Idem de xii gradi-
bus: Primus celus anime est humili-
tatis qui est purgatorius cum
amaritudine. Secundus est caritatis
consolatorius cum dulcedine. Ter-
cius est contemplacionis splendidus

cum fortitudine plura quere supra
de amore Item supra de contemplacione
supra de delicijs infra de gustu spirituali
infra de voluptate Basilius in exa
meron Balsamum multe suavitatis
et dulcedinis est amor christi per que
recedimus ab amore mundi Idem dul
cedo melliflua dulcedo minus admi
randa quam dulcis es in meditacione
sed dulcior in oracione dulcissima necnon
in eterna beatitudine Beda in omelia de
lingue primus amatas dulcedines car
nalium voluptatum qua mentem
trahunt ad eternum intuitu amplectere
singularem dulcedine dei dulcedinem
singularem quam in ea reficiens gaudio
singulari Cyprianus dulcedo spiritus car
nalis mentem inquinando contristat sed
dulcedo spiritualis purificando mentem
consolatur Richardus in libro de xij pat
archis O dulcedo dei mirranda dulce
do singularis et totis precordijs adama
da dulcedo tam magna que totam
iocunditatem mundanam excedis quomodo
non prima que de illo pelago felicitatis
eterne mox modicam stilla capis Quod
est ergo cor durum tam ne lapideum
quod dona prima sua benignitate non
emolliat et sua dulcedine non alliciat
plura que supra de amore De contemplacione
de delicijs de caritate de cibo infra de
gustu de voluptate de duricia cordis
que supra de compunctione Item primus de
contricione Item infra de obstinacione

De ecclesia katholica et eius
laude Augustinus in libro de altercacione
cione ecclesie et synagoge qui
se incipit duarum matronarum nobis
temporibus causam videor suscepisse
Ecclesia dicit in eo me gaudeo sublima
tam quod et celis celsior facta sum et
regnancium regna deieci et eas sub
pedibus meis tu synagoga quondam
purificata regina vestiris Idem ibidem
Synagoga dicit Regnasti fateor ro
mana tibi turba subiacent reges et
principes reddunt et si qui contra per sedis
statum captivus hostis occubuit
Idem ibidem Ecclesia dicit O synagoga
noli irasci si tu que fueras domina
modo mihi videaris ancilla o syna
goga respice epistolas imperatores
adverte considera te de tuo regno dis
cussam et nolens invita testamenta
fidem quod firmas conficere aspice cap
tiva quod tributum mihi soli datur tu
ad imperium non ascendis sive non potes
prefecturam quia in deum esse principe
aut comite non licet senatum quoque
tibi introire legibus prohibetur pre
fecturia vestis admunicia non admit
teris clari senatus ordine perdidisti
mensas dominum nobilium non attingis
cum ad manducandum vel ut male vinas
ceteras panculas condonamus potius
ante meus de alto sanguine signum sa
lutis in frontibus gestando totum
homines viros et mulieres de alto fas
tigio castro de sublimibus et pub
licitate descendit Item ibidem Ecclesia ite
rum dicit dominus meus et sponsus me
us ihesus christus ad te venit O syna
goga mortuos tuos virtute sua im
perio suscitavit mutos tuos loquaces
fecit claudos tuos gressibus reddi
dit cecos tuos oculavit paliticos
tuos composuit leprosos tuos sa
nitati restituit et tamen adhuc non
esse deum quem deum esse legeras
prophana mente dixisti Item Ecclesia
dicit vides ergo o synagoga me spon
sam et uxorem domini mei fuisse stan
per legem moysi sponsam quia sponso
dei fidem me redditurum domino palma
tam uxorem eam qua per conceptum
baptismi spiritu maritante filios uteri
mei lavacro turgente fiducia in

quo preciosio quidatione qui racionis
spiritus et anima inspirali sanctitate in
gunt. Idem in libro de doctrina christiana
Evangelio non crederem nisi me ecclesie
katholice auctoritas conmoveret. Idem dor
mit adam ut fiat eva moritur christus ut
fiat ecclesia dormiente adam fit eva
de latere lancea perforatur latus christi ut
inde profluant sacramenta ecclesie quibus
formatur et decoratur ecclesia. Idem de spon
so sponsa nascitur et cum nascitur
statim illi coniungitur sponsa nubit dum
sponsus moritur. Idem sicut in ma
lo punico multa grana interius in
uno cortice muniuntur sic in unos
sancte populos diversos meritis unitas
ecclesie fidei contegit. Idem in viii confess
Multiplicacio quippe hereticorum facit eum
hic quid ecclesia tua domine senciat et
quid habeat sana doctrina. Idem in li
bro quest heresees. Dorsa regum utaz
dicit dominus et gloriosos terre humiliabo
Nonne vides reges terre qui primus
persequebantur christianos nunc esse christia
nos nonne vides eos qui primus hu
habat eciam nunc humiles intrare et
ecclesiam nonne vides eciam illos heri
defensores quos primus hunt persecu
tores. Ambrosius in libro de sancta virgi
nitate. Sancta mater ecclesia in macu
lata contu fecunda partu virgo est cas
titate sed mater est prole parturit ita
que nos virgo non viro plena sed spiritu
parturit nos quoque virgo non cum do
lore membrorum sed cum gaudiis ange
lorum nutrit nos verbo non corporis
lacte sed apostolo quo infirma adhuc cres
centis populi lactavit etate que ergo
nupta plures liberos habet quam sancta
mater ecclesia que verbo est sacramentis
sed mater est populis cuius fecundita
tem eciam sacra scriptura testatur dicens
quod plures filii deserte quam eius
que habet virum. Idem in libro de sa

lomone. Aquila colona et quamvis
semper unius est nidi nec ad pro
creandam sobolem aliud aliquid cubile
requirit et cum pullos calidis ovis
ortu maturo fetus erumpit inter
pullos educat implumes et hos
contra faciem fervidi solis opponit
ut qui in validam choruscos radiorum
appulso aciem sustinuerit oculorum
matris damnatus adulterio et a
fratrum consorcio separatus deicitur in
terram et sicut avis ista serpentum
inimica quos dum in acie alarum
remigio subvectando supportat
hoc obunco rostro et armatis
quamquibusdam telis pedibus suis
lacerat ac divellit quos cum de
voraverit calore suo intrinsecus noxium
virus coniungunt. Ita deus in vna
diligit ecclesiam ut aquila unicum
suum que abesse persecucionum alarum
suarum defendit umbraculo sic quoque
contra eciam fovet in quibus fidei
lumine insinuum quam inspecciam eum
gelorum lucem lucis secularium ina
nati ferre non possunt et sicut aquila
serpentes devorat et eorum venena
calore coquit intrinsecus. Ita et christus
deus in proprio divitame serpentis diaboli
lacerato dum humanum corpus sibi
assumit preconium illud quod homines tene
bat abnoxium tamquam purissimum in
vius coniungit. Idem idem super illud
Et semitas navigantis. Navem de
mum eciam debemus accipere in sa
lo huius mundi constitutam quam crebris
ventorum fluctibus id est hominis secu
li procellis temptatur ad salutem perducere
que quidem ecclesia et si undarum fluc
tibus aut procellis sepe verberatur
numquam tamen potest subire naufra
gium quia in arbore eius id est in cruce
christus erigitur in puppe pater residet

gubernans propriam paciturus semper sic
firmat et hanc per angusta huius mun-
di freta .xii. remiges .i. xii. apostoli in
portum ducunt et similis imus prophe-
tarum Idem valentiniano imperatori
quod est ecclesie potenciis qui con-
fessio virtutis que cottidie tocius
ore populi celebratur defendit Im-
perator non bonus intra non eciam non
supra eciam est bonus cum imperator
quid auxilium ecclesie non refutat Pla-
que infra de episcopis infra de fide
infra de prelatis infra de sacerdotibus
Beda in epistola Non prius prout vi-
nea sponsi sic ecclesia sed migrant et cre-
vit et dilatata est tamquam cum benedi-
xit deus ingentibus hec cum vinea
domini sabaoth plantata est in fide mit-
tit radices in caritate defossa sarcu-
lo disciplina sterorata penitencia la-
crimis irrigata predicacionibus doctrinis
et gubernans vino suavissime devo-
tionis Idem non defecit genus huma-
num nec fides ecclesie deterita nec auc-
toritas de ecclesia venerunt aut flumina
flaverunt venti et impegerunt in ca-
sam non cecidit fundata enim erat super
firmam petram. petra autem erat xpistus
Ita nec ubi potestate philosophorum nec cavilla-
cionibus hereticorum nec gladijs perse-
cutorum potuit aut poterit unquam ec-
clesia separari a caritate et defensione
que est in xpisto domino ihesu plura que-
re supra de apostolis infra de fide de
episcopis de prelatis de sacerdotibus Ieronimus
et Augustinus super leviticum et habetur in de-
cretis .xxiiii. q. i. Si quis non recto
et catholice fuerint alijs Iudicium qui foras
eiciendum mittit intus est et qui fo-
ris est intus retineri videtur Item
Augustinus et habetur in decretis .xxiiii. q.
iii. de illis nec cum eis eciam so-
lum illi non pertinent qui manifes-
te per congregacionem ab ecclesia separantur
sed eciam illi qui in eius unitate cor-
poraliter mixti per vitam pessimam separan-
tur de ecclesie sacramentis que infra de sa-
cramentis De elacione mentis que
infra de superbia

De ebrietate Augustinus in sermone
Ebrietas sensum minuit eg-
ritudinem ingerit alienat mentem infla-
mat ad libidinem revelat secreta im-
pellit ad adulteria Idem Ebrietas est
blandus demon dulce venenum sua-
ve peccatum quod qui habet semper ipsum
non habet quod qui facit non solum
facit peccatum sed est ipse totus peccatum Idem
Ebrietas multos subvertit sensum
minuit et ut supra Idem Ebrietas au-
fert memoriam dissipat sensum con-
fundit intellectum concitat libidinem
involvit linguam corrumpit sanguinem
omnia membra debilitat diminuit
vitam et omnem salutem exterminat Ie-
ronimus o pessimo vino te ingurgitas quantas
libere laudes lingua reponet tua tanta
tua blasphemat Ambrosius in sermone
Cum absorbet homo vinum absorbetur
a vino abhominatur a deo despicitur
ab angelo deridetur ab hominibus de-
stituitur a virtutibus confunditur
a demonibus gratulatur ab omnibus
Idem Crisostomus quos vinum ignora-
bat ebrietas primus nos vineam plan-
tavit naturam dedit sed potenciam ig-
noravit Idem vinum nec suo pepercit
auctori sed illius ebrietas nobis sua-
det sobrietatem Idem in eodem Nec
sciebat a consorte obsequia servitutis
exigere nec esset hodie servitus si ebri-
etas non fuisset Idem ibidem Ebrietas
a paradiso regnantem hominem expulit
sed abstinencia ad paradisum revocatur
Similia que infra de gula infra de vo-
luptate Ieronimus et habetur in decretis

di. xxxv. c. primo venter mero estu
ans cito dispumat ubi enim ebrie
tas ibi libido dominatur Idem ad oceanum
Noe ad unius hore ebrietate denuda
vit femora sua que per sexcentos an
nos sobrietate contexerat Loth per
ebrietatem nesciens libidini miscuit
incestum et quem sodoma victus et
fortis non vicerat vina vicerunt
Idem contra ruffinum Pectus ab ore
repulso in ore est Ebrietas autem
corporis insania mentis est nichil at
in solume quod mente perdit Idem
in vino luxuria est in luxuria volup
tas in voluptate impudicitia est qui
ergo luxuriatur vivens mortuus est
qui autem inebriatur et mortuus et se
pultus est Idem multis peccatorum vin
culis captivatur qui vino plurimo
inebriatur nullo enim peccato potest resistere
qui se ipsum non potest gubernare homo
ergo ebriosus est servus omnium maiorum
nullo enim peccato potest vincere qui men
te captus est unde Sapiens dicit
Vere homo frugi hys que apponuntur
tibi ut eum non multum manducans
odio habearis quam sufficiens est homini
erudito vinum exiguum in dormiendo
non laborabit ab illo et non sentiet
dolorem Et post vinum in iocunditate crea
tum est non in ebrietate Ambrosius
exultacio corporis et anime vinum mo
derate potatum et sanitas mentis
et corporis et anime sobrius potus
vinum multum potatum irritacionem
et iram et ruinas multas facit et
amaritudo anime vinum multum po
tatum Idem super epistola Semper ebrie
tati iuncta est luxuria Idem unde
Signavit apostolus ait Non vino mul
to servientes servitus enim est quo
niam quedam condicio vinum vino ser
vum hominis occupari et ideo prius ce

si vini Idem ebrietas suggerit in
flammas Idem ebrietate sensus ho
minis evertitur pedes titubant mens
vacillat libido succendit plura que
infra de gula Ysidorus de summo bono li
2. Ebrietas perturbacionem generat
mentis furorem cordis flammas suc
cendit libidinis Idem eiusdem ca. xl
iii. Ebrietas ita mente alienat
ut ubi sit nesciat unde et malum
non sentit quod per ebrietatem committitur
Bernhardus in epistola Nos quo facti sumus
monachi infirmos stomachos ha
bemus et illud nimirum apostoli consilium
de vino bibendo non iam negligi
mus tamen quod premisit modica nesci
mus pretermisso Idem Calix demoniorum
superbia est detractio invidia crapu
la et ebrietas que cum impleve
rint ventrem et mentem propius bona
sua dulciora super mel et favum men
tem ipsi manere dedignatur plura quere
super de abstinencia infra de gula de
voluptate Seneca ad Lucillum Nichil
aliud est ebrietas quam volunta
ria insania plures autem peccandi pu
dore quam bona voluntate et pro
hibitis abstinent

De electione et eligendo dicetur
et habetur in decretis viii q.
i. Moyses amicus dei non pote
rat sibi successores sui principatus
filios suos facere sed extraneos de
alia tribu eligitur Josue filius Nun
ut sciremus principatum in populis
non sanguini deferendum esse sed bone
vite Et nunc non querunt illos
in ecclesia eligere quos plus cognos
cunt ecclesie posse prodesse sed quos vel
ipsi amant vel quorum obsequiis
deliniti sunt vel ut deteriora tace
am pro quibus maiores quippiam pre
cibus porrexerit Idem ibidem qui post

tancior est quam omni populo qui sanctior
qui doctior qui omni virtute eminen
tior talis ad sacerdotium eligatur Glo. super
illud Exodi Eligite e vobis viros
senes etate et valore sapientes scilicet
in spiritualibus gnaros scilicet in temporali
bus quorum conversatio sit probata scilicet
per bonam famam Glo. super illud Thi
mo 3o Oportet episcopum Talis in episcopum
eligatur et pastorem civibus compa
ratione ceteri greges dicantur Avicenna
in metha. 10a sua c. ultimo Tales
eligant in principem qui regere possit
ut sit prudens et moribus honesto
rum et mansuetus et peritus legis
quo nullus sit peior et hoc sit o
mnibus manifestum Ysidorus Talis
maxime est eligendus vel ambi
gendus qui minime est ambitio
sus Idem aliquis vir bonus est
eligendus quere infra de memoria
Gregorius in registro Mansuetum bo
nitatis et pacis est indicium in univer
so electione rectorum convenire conspicit
Idem in moralibus Omnium meus bonus
quere infra de perplexitate Idem in
omelia super illo verbo multi sunt voca
ti etc Nullus enim in bono opere vacu
us etc quere supra de certa fide
bona Idem in eadem omelia Duos
quippe filios etc quere supra de
discordia Seneca in epistola ad Lucillum
Cum elige doctorem quem magis
admireris cum videris quam cum
audieris Idem ad eundem Eligamus
non eos qui magna verba celerita
te precipitant sed eos qui vita docent
quere supra de doctrina bona et doctore
Aristoteles in 3o Topicorum Quod diu
turnius et eternus est magis eligen
dum quam quod minus firmum est Idem eli
gendum est magis quod vir prudens
eligit vel bonus vel lex recta vel stu
diosi circa singula vel in uno quoque
genere scientes ut in medicina vel medi
cus Idem Est autem simpliciter magis
eligendum et melius quod est secundum meli
orem disciplinam Aliquando autem magis
eligendum est quod est secundum propriam
disciplinam Idem eligendum est magis
quod est per se quam quod per accidens ut
amicos iustos esse quam inimicos
hoc enim per se eligendum illud autem
per accidens nam inimicos esse iustos
2a accidens eligimus scilicet ut nichil no
bis noceant Idem eligendum est
magis quod est causa boni per se quam
illud quod est causa boni per accidens ut
virtus quam fortuna et illud quod est
causa mali per accidens ut vicium quam
casus Idem eligendum est magis quod
est in meliori et honorabiliori ut
illud quod inest deo quam quod inest homini
et quod inest anime quam quod est in corpori
Idem eligendum est magis quod est in
genere quam quod non est in genere ut iusticia
iusto Idem Eligendum est magis
et melius est quod inest prioribus
et honorabilioribus ut sanitas robore
et decore nam sanitas quidem consistit
in humidis et siccis ex quibus constitutum
primum est animal omne robur in nervis
autem et decor in posterioribus nam ro
bur in nervis consistit et ossibus
Decor autem quedam commensuratio me
mbrorum est Idem Eligendum est ma
gis quod ad altitudinem tendit quam
quod ad prudenciam vel virtutem Idem
Eligendum est magis quod per se me
lius est et honorabilius et laudabi
lius quam quod per aliud ut amicicia
diviciis et iusticia sanitate et decore

nam hec quidem simpliciter amicicia et
iusticia sanitate et decore nam hec
quidem secundum amiciciam et iusticiam propter se sunt
honorabilia et laudabilia. Illa vero
simpliciter decor et sanitas non propter se sed
propter aliud. Nullus enim honorat divi-
tias propter se sed propter aliud. Amicicia
autem propter se non propter aliud etiam
si nichil aliud nobis debeat evenire.
Idem eligendum est magis unum quod
quo in eo tempore in quo magis valet
ut prudencia in senectute magis est
eligenda. Nemo enim iuvenes eligit
iudices eo quod non constat eos esse
prudentes. Fortitudo autem econtra-
rio in iuventute enim magis est
necessaria quia fortitudinem operatur. Similiter
et temperancia magis enim iuvenes
quam senes a concupiscenciis molestantur.
Idem eligendum est magis quod om-
nibus existentibus nichil alio indigemus
quam illud quod existentibus omnibus adhuc
reliquo indigemus velud in iusticia
et fortitudine. Nam si omnes essent
iusti inutilis fortitudo esset. Si vero
omnes essent fortes adhuc tamen u-
tilis esset iusticia. Idem eligendum
et appetibile magis est quod est diffi-
cilius eo quod est facilius magis enim
amamus cum habemus ea que non est
facile sumere quam ea que facile. Idem
Quod magis proprium est plus ama-
mus et eligimus eo quod commune est.
Idem magis eligenda sunt que no-
lumus amicos participare quam que non
et magis eligenda sunt ea que ad ami-
cum agere volumus quam ea que ad
quemlibet ut iuste agere et benefacere quam
videri benefacere nam amicis bene fa-
cere volumus magis quam putari quibus-
libet aut contrario. Idem meliora sunt
et aliquo magis eligenda que sunt con-
circumstanciis quam ea que necessaria sunt

quod melius est enim bene vivere quam vivere
bene autem vivere est concircumstancia ipsum
autem vivere necessarium est. Idem aliquando autem
sunt quedam meliora que tamen
non sunt magis eligenda. Non enim
si necessaria quedam sunt meliora propter
hoc semper sunt magis eligenda si-
cut philosophari melius est quam ditari sed
non magis est eligendum indigenti
necessariis. Pene autem fortassis magis
eligendum quam necessarium est quam
minus melius quod concircumstancia.
Concircumstancia autem est quod constitu-
tis necessariis alia quedam adminis-
trantur bonorum. Idem probitas sine pru-
dencia non est eligenda est ergo
melior et magis eligenda est pru-
dencia quam probitas. Idem inter duo que-
dam si unum negamus ut reliquum
nobis inesse videatur id magis
est eligendum quod volumus nobis
inesse videri ut si studere negligemus
ut ingeniosi esse videamur. Idem
id est magis eligendum pro cuius
absencia aliquis minus est increpan-
dus si doleat ut si aliquis doleat
propter absenciam virtutis magis quam
sciencie. Idem magis est eligendum
quod est propter se quam quod est propter
contrarium ut sanitas robore vel deco-
re. Diffinicio autem eius quod est
ad gloriam est quod nullo consciente
non festinaret aliquis inesse. Idem
magis est eligendum quod est propter se
melius est quam illud quod melius
est propter aliud ut quod propter virtu-
tem est magis est eligendum
eo quod est propter delectacionem. Similiter
autem in fugiendis nam magis est
fugiendum quod non magis impedit
virtutes ut egritudo feditate vel
et voluptate et eius quod est studio

sum esse philosophorum est equitudo
quam sobrietas Idem magis eligendum
est in natura non bonum eo quod non
natura Idem Animus eligendum est
quod aliis similiter eligit et fugit quod
illud quod eligit tunc

De elementis in generali ysid' Beda
Constantinus Est autem elementum
ut dicit constantinus simpla et mi
nima pars corporis compositi particula
dicitur autem minima quia cum quia sen
su non percipitur cum quia est con
ma pars in resolucione que prima
in compositione . dicitur pars simpla quia
elementum non habet essentias diver
sas et contrarias composita non
enim habent elementum partes specie diversas
quelibet enim pars ignis est ignis
et sic de aliis Non est autem ita de
aliis corporibus compositis ut patet
in metallis quorum partes componentes
et nomine et specie differunt nam quedam
pars eius est aer quedam terra etc.
dicitur enim elementum secundum ysid'
i. ylementum ab yle eo quod sit fun
damentum et materia omnium corporum vel dicitur
elementum quasi elevamentum corporum
cuius elevatione quedam elevantur
et augmentantur in animalibus unde dici
tur potest elementum quasi alimentum
eo quod omnia corpora elementata quali
tatibus elementariis nutriuntur
et conservantur Sunt enim iiii^or quali
tates elementares scilicet caliditas et fri
giditas que dicuntur active siccitas
et humiditas que dicuntur passive
Et dicuntur active non quod ille tantum
agant quia et passive qualitates
etiam agunt Nulla enim corporis qua
litas est ociosa in corpore sed dicuntur
active quia per actiones illarum scilicet
caliditatis et frigiditatis alie que
qualitates inducuntur et conservantur

Caliditas enim quoque siccitatem quoque
humiditate inducit et conservat induc
tam et siccitate inducat quia calor
agens in humidum primo dissolvit et
dissoluta humiditate consumit Et ita
siccitas que est lima caloris inducitur
Caliditas etiam humiditate inducit
et conservat sicut videri potest in carne
salsa Calor enim salis terrestres par
tes dissolvit in aereas et aquosas
et sic relaxanda et inde emolliendum
inducitur humiditas a calore dicuntur etiam
iiii^or ille qualitates elementares prime
quia primo labuntur ab elementis in
elementata dicuntur etiam principales
quia omnes fere secundum effectus nascuntur
diversas omnia vero que ab elementis
composita sunt ingrediuntur generationum
corrupcionum additamentum et diminu
tionum Elementa autem invicem agentia
et pacientia substanciales sui quali
tates observant in accidentalibus
autem permutantur ut dum unum elementum
corrumpitur aliud generatur non autem
generantur et corrumpuntur elementa secundum
se tota sed secundum suas partes se invicem
contingentes Sunt autem quedam elemen
ta naturaliter levia et illa tamquam vo
latilia motum sursum habent corporum
sicut est aer et ignis et ista domino
tu celesti rapiuntur per eius influentiam
virtutis celestis quia sibi magis
sunt vicina Quedam autem elementa
sunt naturaliter gravia et illa motu
suo habent deorsum sicut sunt aqua
et aqua terra que tanto magis con
stringuntur et per suarum partium aggre
gacionem coadunantur quanto plus
a motu celi elongantur Elementa
quatuor quamvis inter se diversa sunt
tamen adinvicem quedam unius nature
nexum obtinent Nam cum ignis sit
calidus et siccus aer autem calidus et

et humidus mediditate sibi inuicem coniunguntur Similiter et aer cum aqua ratione humiditatis sibi inuicem copulatur terra uero cum aqua ratione humiditatis in frigiditate conueniunt et ille glutinationes et mutue coniugationes elementares a philosophis nominantur habet autem unumquodque elementum proprium ornatum sicut ignis sydera aer volatilia aqua natatilia terra gressibilia de quibus omnibus alibi dicendum est de elementis in speciali videas de quolibet in locis suis De aere et aqua sub littera a de igne sub i de terra sub littera t.

De elemosina bona Augustinus in omelia super illud Luce xvi. Facite vobis amicos etc. Si celeste patrimonium elemosinis emitur pauperes non sunt audiendi ut egeni sed ut patroni sunt adorandi Idem ad tribuendum pauperibus pigri sumus istis quod hoc quod iacenti in terra porrigimus sedenti in celo damus prout dominus ipse dicit Quamdiu uni ex his minimis meis etc ad uni ex his minimis fecistis michi fecistis Idem tam pauci sunt qui spiritualia dona percipiant et multi qui velut temporalibus gaudent per hoc se dimites virtutibus pauperum ingerunt quod eisdem sanctis pauperibus de suis diuiciis prebeant Idem in xxi moralium pauperum amicicias et elemosinis eterna thabernacula acquirimus dantes procul dubio percipere debemus quia patronis potius munia offerimus quam egenis dona largiamur unde et apostolus ait vestra in opia etc ibidem Idem apud piam mentem plus natam valet quam uocata Idem in epistola dicit quod pauperi tribuitur si pietatis consideratione perficitur non est damnum sed lucrum quia quod datur multiplicatum

procul dubio fructu recipitur Idem in pastorali Nonnulli homines unde diuites cum fame cruciantur christi pauperes effusis largitatibus nutriunt hystriones quia non indigenti et peccatori pane suo non quia peccator sed quia homo pauper est tribuit immo non peccatorem sed pauperem iustum nutrit plura que supra de compassione Idem infra decima infra de pietate Augustinus in enchiridion multa sunt genera elemosinarum que cum facimus adiuuamur ut dimittantur nobis peccata que fecimus Non enim solum qui dat esurienti cibum et potum sed etiam qui dat peccanti veniam dat elemosinam et qui emendat verbere in quem potestas datur uel cohercet disciplina uel instruit sua uel etiam orat pro alio sed omnium elemosinarum ea maior est qua ex corde dimittimus quod in nobis quisque peccauit Idem super illud Math. Da pauperibus et habebis thezaurum in celo non hic sine thezauro remanebis sed quod habes in terra sollicitus hoc habebis in celo securus Idem elemosina si non benigno corde tribuitur omnino non sufficit ad salutem Idem in enchiridion et habetur in decretis xlv. di. Due sunt elemosine una cordis et alia pecunie Elemosina cordis est dimittere ex corde quod lesus es Alteram dare indigenti aliquid queris et non habes Indulge non peccanti quantum valueris redundabit tibi cordis uel caritatis elemosina que sine terrena substantia(?) sufficit Illa uero que corporaliter datur si sine benigno corde tribuitur omnino non sufficit Maior ergo est cordis elemosina quam corporis Idem aliena

rape conuincitur qui superflua paupe-
ribus non largitur Idem in sermone
Diues et pauper duo sunt sibi contra-
ria et iterum duo sibi necessaria Nullus
enim indigeret si se inuicem supportarent
et nemo laboraret si se inuicem ad-
iuuarent Diues quidem propter pauperem
factus est et econuerso pauper enim est
erogare et diuitis erogare Idem
de meo quero dicat Christus deus ergo
michi quod dedi tibi largitus me largito-
rem fac me debitorem pauca das et
ego plura temporalia dabo das et ego
tibi reddam eterna Idem deus te ro-
gat ut tu eius miserearis et non uis
quomodo ergo te deus exaudiet in die
necessitatis rogantem quia tu eum pro
te ipso rogantem non exaudis aut
recipientem Idem Redime te homo dum
uiuis redime te dum potes redime
te dum precium in manibus habes re-
dime te ne dum te mors amara
preuenit et uitam simul et precium
tue redempcionis perdas sine causa
Idem qui sibi aut premium temporale a
peccatore desiderat indulgenciam promere-
ri redditis decimis de nouem partibus
studeat elemosinas elargiri Idem
in libro contra quinque hereses et habetur in
decretis xlii di. c. i. Obsecutus loth
angelis tamquam peregrinis consuetu-
dine hospitalitatis a periculo ciuitatis
sodome liberatus et temporale euasit
incendium et eternum consecutus est pre-
mium Discite ergo christiani sine dis-
crecione personarum hospitalitatem
exhibere ne forte cui domum clauseri-
tis cui hospitalitatem denegaueritis
ipse forte sit Christus Si enim loth et
abraham hospitalitate non amassent
angelos utique non recepissent Idem
in epistola quadam et habetur in decretis . u.

q. u. Non omnis utilius esurienti pa-
nis tollitur si de cibo securus iusticiam
negligat quam ei panis frangitur ut in-
iusticie seductus acquiescat Idem
in libro de uiribus diuinis Non cogunt di-
uites pauperum cibis uti sed utantur
consuetudine infirmitatis sue et
doleant se aliter non posse quia si
consuetudine comedendi mutant sta-
tim erogant egrotant Edant ergo
ipsi preciosa dant pauperibus uilia e-
quidem sunt pauperum diuicie non
reliquie non diuicie nec delicie non
oblectamenta sed fragmenta plura
que infra super de compassione et
infra decima Idem Vera tela est pau-
per per quem itur ad patriam Incipe quo
diues erogare si non uis errare
Gregorius diues eo quo pauperi tribuit
agit ut in perpetuum pauper non sit Idem
Dare histrionibus et sacrificare de-
monibus paria sunt Idem Cum
tempore prosperitatis non dat proximo
tunc tamen quando tempore aduersitatis
datus est animam Ambrosius in epistola
Quid non de meritis iudicare con-
puerunt sed necessitatibus subuenire
Minare pauperem non est minare in-
iusticiam Idem elemosina plantat
in terra et in celo germinat plantatur
apud inferos et pullulat apud
deum non de tuo quidem largiris pau-
peri sed de suo reddis sibi quod enim
communiter datum est in usum omni-
um tu solus usurpas omnium quidem est
terra non diuitum tantum Idem Si terra
tibi reddit uberiores fructus quam
accepit quanto magis remunerator
une dei reddet tibi multo plura
quam dedisti Cum ergo habes unde
des ne differas dicens Cras dabo pe-
riculosa enim est de altius salute di-

nō

lacio Idem Qui esurit esurienti
compatitur compaciendo largitur
largiendo fit iustus et ppustiaz
bitus unde ps Beati qui faciunt iu
dicium et iusticiam Idem in epistola ha
be duces apotecas i. inopinum si
nus habe habe duces apotecas
i. viduarum domos habe duces
apotecas ora infirmorum orphanorum
ut dicam tibi apocre infancium etc.
Idem in sermone quodam Magna qui
dem et efficax elemosina est
que ardencium dum globos bene
volencie sue fonte refrigerat
et quodam unguo largitatis ablu
it incendia delictorum et quamvis
offensus deus quibus criminibus
provocatus cogitur tamen per ele
mosinas liberare que dispensaverit
ppriis pmire Idem in alio sermone
Beata est elemosina que et recipi
entem reficit et letificat erogan
tem xpi cum debitor letus est re
ddens aut debitor tristis est quam
hunc ad solvendum amor cogit illum
autem pena compellet hic premiis
provocatur sed ille suppliciis coartatur
Idem in alio quodam sermone Beatificantur
largientes elemosinam plenam ma
gis permanet qui insipienti nam
elemosina quidem ad indigentem per
venit sed gracia multiplicate mer
cedis permanet tribuenti quod si
difficile putas considera frumentum
quod seminatur interit si non ad
seminantis pomis quam ad insipi
entes terre lucra cedit Ita eciam
dum cibus et potus tribuitur indi
gentibus cum multo fenore
divine gracie restituentur in posterum
Idem in eodem Considera quanta
tunc erit tibi gloria cum oris

ille populus qui de promptuariis
tuis pastus est et refectus in
tribunali illius magni iudicis
et iustissimi catherva circumstipa
te circumdabit et pastore te sum
ptore sui et patre misericordi
tum cunctis grates voce testabitur
Idem in eodem Si imperatus in
theatris unius athletis gladia
toribus et histrionibus totum
pene suum patrimonium largitur ut u
nius hore favorem acquirat in
populo nichil ulterius sibi profuturum
tu dubitas et cunctaris esse mu
nificus in elemosinarum largicio
nibus quas pauperibus tribuisti
Nempe ante thronum summi regis
in quo iudex residebit rex ipse xpistus
cuius angeli necnon omnes qui a se
culo sunt sancti laudatores et
predicatores tue liberalitatis erunt
et erunt ubi laus et favor hom
inum cum die cessant sed per eter
na secula permanet ubi tibi coro
na non auri perituri sed eter
ne iusticie tribuetur ubi non hono
rem illius ville aut regionis sed
regni celorum merebis incolatum et
hec omnia acquirunt per elemosinas
pauperum per dispensaciones indige
ncium in quibus tibi pro corrup
tibilibus incorruptibilia et eternaz
regni celorum gloria mercaris Idem
in eodem Si dicas cum proda hore
a implens tunc pauperibus elemo
sinas dabo o stulte longos ti
bi promittis annos et satis lata
vite spacia polliceris tales autem
qui ista promissa ad futurum con
tinet unde sed putas nunc dila
cionem quod cum modo in manu fe
cit vetuit frumenti copia est tibi

cum prosperum est et esurientes
prae foribus sunt flentes nudi circum-
stant gementes vincti de carceribus
et egri defectu insanabili flebiliter
ac te lenitatem tuam strepunt
et tu elemosinas et manum misericordiae
tuam quid differs cum hodie tu
debes et in incertis fias. Idem in
eodem. Magis iniustum est si alie-
na non invadam et propria diligen-
tius servo. O impudens tu bona
temporalia propria dicis quae tecum
in hunc mundum nichil penitus at-
tulisti quod in hanc ingressus
es lucem quid de utero matris tue ex-
tulisti quibus quaeso facultatibus
atque subsidiis stipatus fuisti. Non
ergo minus est crimen habenti
tollere quam cum possis et abundes
indigentibus denegare. Esurientium
panis est quem tu detines nudorum
vestimentum est quod tu recludis mi-
serorum redemptio et absolutio est
pecunia quam tu sub terra fodis. Tan-
torum ergo te scias invadere bona quan-
tis prodesse posses si velles. Idem
in libro de officiis et habetur in decretis
di. lxxxvi. Perfecta liberalitas et ele-
mosina fide causa loco tempore commen-
datur. Fide ut primus circa domesticos
fidei operis. Causa ut si in captivi-
tate inciderit aut calumpnia. Loco
ut si sit in carcere positus vel penis
aut suppliciis vel si propter debitum
aliquis iniustus aliquem cruciet. Nam
et si omnibus debeatur pietas et misericordia
tamen iusto amplius quam peccatori.
Tempore ut si tempore afflictionis
misericordiam a te impetret. Idem ibidem.
Consideranda est etiam in largiendo
debilitas et etas nec non ingenium et
verecundia que ingenuos prodit na-
tales ut si quis ex divitiis cecidit
in egestatem et maxime si sine suo
vitio quod habetur in decretis di. lxxx-
vi. non satis. Idem ibidem. Pasce fa-
me morientem quem si non pavisti
occidisti. di. lxxxvi. Idem de officiis.
Perfecta est liberalitas et elemosina
ubi silentio quis tegit opus suum
et necessitatibus singulorum occulte
subministrat quem laudat os pauperis
et non labia sua. Idem ibidem. Non
est perfecta liberalitas et elemosina si
iactantie causa magis quam causa
misericordie elemosina largiris. Idem ibi-
dem. Affectus dantis divitem collatio-
nem aut pauperem facit et rebus
omnibus precium et nomen imponit.
Idem. Tu peregrinum sub tecto tuo in-
ducas si superbus egente ille tibi
celorum divitias acquirit et etiam
tabernacula. Idem. Aurum habet ec-
clesia non ut servet sed ut eroget
et subveniat in necessitatibus egenorum.
Melius est enim servare vasa vive
cum pauperibus quam vasa mortuorum
metallorum. Idem super Lucam. Tu qui
putas indumentum habere sandalum tunice
ne quadruncia tunice ne sacrilegio con-
trahatur sed ostende prius eam
ad pauperem ut qui te observat
et ostendas eam ut proximum nudus
et indue presidium feras et admini-
culis cupias cum quem videris
in veste contumelie subiacere. Idem.
Elemosinarum una causa est ipsius
et ideo commune preceptum omnibus
officiis omnibus necessitatibus necessaria
et omnibus ab omnibus dispensanda.
Non enim publicanus non miles
excipitur non agricola vel urbanus
dives et pauper omnes in commune mo-
nentur ut conferant non habenti una
cum elemosinarum plenitudo virtu-
tum est et ideo cunctis est proposita

sicut p(er)fecta forma virtutis ne
videlicet quisquam vestimentis aliene
tis q(uam) suis aut denariis p(re)stat Crisostomus
in sermone Thesaurus seruatur preciosa
que in pauperis dextera collocatur
hanc nichil non calumpniator corro-
det nec mundus circumdator non auf-
fert latro non fur nocturnus diri-
piet neque suus fugam meditatus in-
vadet sed semper est tuta semper integra
semper salua Idem Querite misericordiam
requirit deus non persone qualitatem
Idem non propter hoc dives es quere
super de divitibus et diviciis Idem
quante dampnacionis erit spoliasse
pauperem quod summe inmane est non
pavisse Idem in sermone Si omnis
artis proprium est ad aliquid utile conmodare
patet quod ars omnium artium est elemo-
sina non enim calceos aut domum
nobis operatur sed vitam eternam Idem
super Johannem Cum nos ignoramus require
quere infra c° proximo Idem super
Matheum In lege scriptum est etc. quere
infra de misericordia et oratione Idem putas
ne martires illos elemosinis hono-
rari posse unde pauperes plorant
Unde cum pietatis iusticie est hono-
rare mortuos et spoliare viven-
tes Idem super Job Omnia agamus
ut compungemus peccatorum sordes con-
purgat aut prima lavacri regenera-
cionis postea vero et alie vie mul-
te quarum prima est que per elemosinam
Per elemosinam enim peccata purgantur
non autem peccatum que contra iusticiam fit
hec enim non est elemosina sed cru-
delitas et inhumanitas Que enim
utilitas aut pietas est corrumpere v-
num et induere alium innumeros demum in-
vitaluimus Dic michi si agnum mortu-
um et putrefactum super altare offerres

an non vomeres si te deriderent sicut
scelerata sacrificium aut corruptum
sordidumque isto est Nam coram deo
magis putret et fetet quam agnus
mortuus putrescens Idem ibidem
Quam compunctionem habemus cum
ipse deus celum nobis permittat
nos autem nec panem ei tribuimus ipse
quidem solis et omnis creature sub-
ministracionem nobis tribuit tu vero
neque vestimentum deo das et neque
superfluum quidem vestimentum et quid de-
quid dico solem et creaturas omnes
propter et ipsum suum corpus quod omni-
bus prevalet creaturis tibi ipse sunt
et suum sanguinem preciosum dedit
tu vero neque calicem aque frigide sibi
dares Idem in eodem elemosina
est que ab omni corrupta iniusticia
est hec animam facit mundam hec et
ieiunio fit melior et terre lectulo
et minorum illa difficiliora et labo-
riosiora sed hec mirabilius illuminat
animam et impinguat et bonam et
sanam facit Idem Da indigenti et
non saltanti ut non tu tuis pec-
catis et tuam et illius animam per-
das tu enim causa es perdicionis
illius Idem super Matheum xxxiii. Vis
domum edificare deo da pauperibus
unde vivat et edificasti racionalem
domum dei In edificiis enim homines
habitant in pauperibus autem et habitat
sanctus deus Idem in li° de ymma
Meditantium fortius quod in prima
maxime operatur est elemosina
unde dominus ipse dicit Date elemo-
sinam et ecce omnia munda sunt vo-
bis plura quere infra super infra
de ira Idem in sermone Adiunctus tamen
mala inventa sunt tria bona que
infra de satisfactione Item infra
de ieiunio de oratione Idem in epistola

Magna latitudo pro parvis magna re
cipe vel pro lucentibus etiam pro mortu
is semper invenia et hic de his diu
debitore Idem Non memini me mala
morte mortuum qui libenter exercuit opera
pietatis Idem aliena rapere convincitur
qui ulora nova retinere ipsa probatur
plura que infra de iniuria Ysid' de summo
bono Vanum est quod multas dicat omnia
peccata elemosinis purgantur sed si ia
peccare cancat qui elemosinas im
pertitur Idem ibidem libro iii° c° lx°
Omnia terrena servando perdimus largi
endo servamus Patrimonium enim reten
tum perit erogatum autem permanet
Diu namque cum rebus nostris corporalibus
durare non possumus quia aut nos
illa deserimus moriendo aut ille nos
deserunt iam viventes Idem bonum
quod facis non iactantie sed vane can
se fiat nec te inmerces audias
alieno spolio nichil enim prodest si al
terum unde vestias unde alium nuse
rum et maius facis tales enim una
peccata non purgat sed amplificat ubi
est iniquitas ubi non est benevolentia
Idem ibidem Dum autem tamquam iactan
tie pauper pascitur etiam ipsum opus
vite committitur in peccatum tunc autem
elemosina bene tribuitur quod cum
mentis alacritate probatur unde et
apostolus ait hilarem datorem diligit
deus Idem ibidem Attendendum est ita
quod ne pauper aut cum tedio nimio ab
lata suscipiat aut ne cum ab sit
animo prius missus mereus anxius
tristis quod recedat Idem ibidem De ra
pinis alienis elemosinam facere non
est offerendum misericordiam sed emolumen
tum sceleris quod enim iniuste que
tollit nunquam iuste distribuit nec
alteri bene prebet quod ab alio ma
le extorquet Unde Salomon ait Qui

offert sacrificium de rapina pauperum
tamquam si quis victimet filium ante
patrem Bernhardus in epistola Vere beatus qui
intelligit non super cupidum sed super
pauperem et egenum qui in mente petit
et verecunde accipit et accipiens glo
rificat patrem suum qui in celis est plu
ra que infra de iniuria Item de pietate
Idem hac tum habet bonum posse pro
fecerit vero si iniquam refinat in peccatores
Idem Frustra manus suas addunt
rogatus extendit qui easdem pro
suo posse ad pauperes non extendit
plura que infra de iniuria Alg'uius
qui et albinus instructor Karoli
magni Duo sunt genera elemosinarum
una corporalis scilicet egenis dare
quod est potes Altera spiritualis scilicet extor
de dimittere a quo lesus fueris et de
linquentes corrige et errantes ad vi
am veritatis revocare Glossa super illud
Math. xv Extende manum tuam etc. Ste
bilitas anime infructuose nulla me
lius orone curatur quam elemosinarum
largitione Glossa super illud Iohannis xiii
Qui nos recipit etc. Quilibet sic
minimum accipiat ut in eo mitten
tem attendat sicut in petro xpm
Remigius super illud ad Ro. xii hos
pitalitatem sectantes nota quia non
dicat suscipiendo sed sectando suscipit unde
quod qui rogantes pauperes suscipit
sectatur non qui etiam non roga
quit et cogit

De elemosina mala Greg.
in registro quod quod in dei sacri
ficio ex scelere offertur omnipotentis
dei non placat iracundiam sed irritat
Idem in mor. Quibus quis super eum
tum quid quid tribuit se inde clarius
extollit maiorem culpam in misericors
supplicando peragit quam extorsit

largiendo mercedem acquirunt plura que infra de ieiunio August. de tempore Cum xpiana porrigit elemosinam non xpiano porrigit elemosinam si non in eo xpm diligit Idem super ps. Cum dat elemosinam ut interpellantis tedio careat non ut indigentis viscera reficiat et rem et meritum perdit Idem elemosina si non liberaliter tribuitur omnino non sufficit ad salutem Idem super illud Malach. 2o Offerunt domino etc Quidam putant hec dicta esse generaliter contra eos qui aliena rapiunt et divicias congregant de quibus et deo munera offerunt sed deus ea non suscipit perfusa lacrimis spoliatorum Idem utilius esurienti etc vide super ca. 10 proximo plura que infra de oratione bona Ambros. super Lucam hospitalitatem esse perfecte renunciacionem affectus avaricie est Idem Non est perfecta liberalitas etc que super ca. 10 proximo Crisos. super Math. Non gaudent martires quando illis pecuniis vel elemosinis honorantur de quibus pauperes plorant Idem ibidem Qualis est ista iusticia honorare mortuos et spoliare viventes de sanguine miserorum tollere et deo offerre illud cui non est offerre deo sed violencie sue socium facere deum ac si deus oblatam pecuniam de preda libenter acciperet et predo rapine consentiat Dic michi si aspicis etc que super ca. proximo Idem super Johem Cum nos ignoramus xpm esurientem ignorabit et ipse nos nimia indigentes et quidem satis iuste quando cum conscienciam sciemus etc vide super ca. proximo Jeron. dum tempus iactare etc quere super ca. proximo Idem de rapinis alienis etc super ca. proximo Ibidem super Lucam Non recipit deus elemosinam de manu raptoris seu feneratoris sed nec ypocrite quidem qui cum facit elemosinam facit tubam canere ante se ut ab hominibus glorificetur Plura quere infra de ira Item infra de pietate De elemosina et abstinencia quere infra de ieiunio et elemosina De elemosina et oratione que infra de oratione

De elevacione anime ad spiritualia Ciprianus Carthaginensis in epistola Oculos erigamus ad celum ne suis illecebris et oblectamentis nos terra decipiat Remigius super Lucam Cum suam intencionem figere nititur in summis eo amplius terrena despicit quo magis ad celestia elevatur et quod plus in ymo positus supra se credidit post ascendendo proficiens sub se esse cognoscit plura que super de ascensu spirituali Idem de celo et de celesti conversacione Item super de contemplacione Item infra de proficientibus de perfectis De oratione

De eloquencia Greg. in moral. Discrete intuendum pensanda sunt tempora ne aut cum restringi debet lingua per verba se inutiliter solvat aut cum utiliter loqui potest semet ipsam pigriciam reddat Idem ibidem Cum indoctos suos replicare metuunt ipse prius quod audire debet quod dicit Idem super Ezech. Quoddam nutrimentum verbi est censura silencii et recte per conticescentem geminum sermone accipit qui prius per humilitatem tacuit Idem in eodem Pensare debet doctor quod

loquatur que supra de doctrina bona plura que videns. Idem de doctrina de sciencia. Item de doctrina et vita. Item de doctrina mala. Item supra de correctione. Item infra de locutione. Item infra de silencio. Glo. super illud Jerem. ult. Recordare domine etc. propheta Jeremias tamquam rethor diuinus componens modo rethorico componens indignacionem alienatum prorumpit. Unde si bene perpenderis inuenies eciam loquendi artem a nobis ad philosophos transisse et non aliunde ad nos. Aug. in libro de kathezizandis rudibus: Cuiusque narras ita narra ut ille cui loqueris credat credendo speret sperando amet. Idem in libro 4o de doctrina christiana dixit quidam eloquens et verum dixit ita debere dicere eloquentem ut doceat ut delectet et ut flectat. Docere quidem necessitatis est delectare non suauitatis est flectere victorie est. Et auctoritatis plura que supra de doctrina bona. Item de doctrina et sciencia supra de doctrina et vita de locucione de silencio. Ambros. in li. de offic.: Sapiens ut loquatur multa prius considerat scilicet quid dicat, que in loco et tempore dicat. Idem ibidem: Superfluum est ea fari que nota sunt omnibus. Idem ibidem allegat sermone tuus ne lypo vetur sit itaque restrictior et sermo purus consistitur cito enim luctum colligit amplius commendans. Plura quere supra de doctrina bona. Item de doctrina et sciencia. Item de doctrina et vita. Idem in sermone: Quamuis eciam doctus vir quiuis disertus orator tamen eloquens videbitur si cepit loqui parte maiore. Idem ibidem: Opportunitas loquendi paciencia silendi et contemptus diui-

ciarum sunt tam maxima fundamenta virtutum. Idem in sermone de morte Ozie: Multo melius est vera rustice quam falsa diserte proferre. Idem: Habet nescio quid latentis etc. quere supra de doctrina bona de doctrina et sciencia de doctrina et vita. Item infra de lingua. Ysid. li. 2o Ethi. 3o: In locucione oportet uti moderamine tali scilicet quod res locus tempus et persona audientis efflagitent ne scilicet prophana religiosis ne verecunda castis ne leuia grauibus ne lasciua seriis ne ridicula tristibus impertiantur. Idem in synonimis: Domina omnibus etc. que supra de doctrina bona. Item plura que supra de doctrina et sciencia. Item de doctrina et vita de predicatoribus. Bern. in sermone: Viue vox viuus et efficax etc. quere supra de doctrina bona. Idem: Ve qui de deo quere supra de doctrina mala. Plura quere supra de doctrina et sciencia de doctrina et vita. Item infra de locucione. Infra de predicatoribus de sermone. Leo papa in sermone sancti laurencii: Sit eloquencia facilis ad exhortandum sit vox efficax ad persuadendum. Validiora autem sunt exempla quam verba et plus est opere quam ore persuadere. Et homines plus oculis quam auribus credunt. Longum enim iter per precepta breue autem et efficax per exempla. Nam plato et aristoteles plus ex moribus quam ex eloquencia socratis profecerunt. Idem sentencia omnis quere supra de doctrina bona. Boecius in suo libro de trinitate: Diuinum auxilium semper est in omni locucione et opere implorandum sine quo nullum vite fundamentum exordium. Emodius. Exultacio cor.

dus dat eloquenciam quam ingenium
negat plura que supra de doctrina
Item supra de locucione Vegecius in
libro de re militari Nemo facere aut
loqui potuit quod se non bene didi
cisse confidit Basilius in exameron
Quantum caste viuentium pulcritudo
mulierum meretricie formositati pre
latur tantum sermo meus saluz theologi
cus secularis preesse noscitur philosophie Ra
banus super Exo. Philosophorum doctrina sple
dore incert eloquencie et curiosos se
ducit Sixtus pitagoricus Deliberans
prius quam dicas ante omnia tempus
verbis tuis requiras tunc tantum
loquere quantum tacere non expedit Inue
nem multorum ne fatigas frustra
dicere Seneca in epistola xl. ad lucill' Pu
onunciatio verborum et sollicitas vocis inte
tum facit audiendo tedio interrupte
tarditatis Idem Fabius tamen
insidet quod compescat quam cum pre
uolat verbum Idem in epistola xxxxiii
plurimum proficit sermo qui minutatim
irrepit animo nam multis verbis efficaci
tibus opus est verbis optima est enim
illa pluuia que paulatim descendit
subitus autem et inmunis ymber super
terras arua subruit Idem illa que in
tam dat operam querere supra de doc
trina bona Tullius in libro de paradoxis
Nichil est tam incredibile quod lo
quendo non fiat probabile nichil tam
horridum atque incultum quod elo
quencia non splendescat Idem libro primo
de tusculanis questionibus Multo refert
quo vel quali corpore animus locatus sit
nam multa de corpore oriunt que
mentem acuant et multa que ob

tundant Unde Aristoteles ait Omnes
ingeniosos melancolicos esse ut
ego tardiorem me esse moleste feram
Idem de peticione oracionis Commu
nis quasi quinque humana oracionis forma
hoc dilucidum breue probabile illu
stre suaue Idem in Rethoricis prima
Breuitas oracionis est cum nulla
nisi necessaria sumuntur verba Idem Oracione
autem oportet magno opere va
riare quia in omnibus rebus simili
tudo sacietatis et tedii mater est
Plinius in epistola ad cornelium Omni
bus pro eloquencia danda est ali
quid ut teneant quod agnoscant
Idem in epistola ad ursum Sicut faces
ignem assidua concussione custo
diunt demissum autem extinctum re
parant sic et dicentis calor et audi
entis intencio continuatione seruatur
Idem in prohemio libri sui de hystoria
naturali Res ardua est vetustis nouis
tatem nouis auctoritatem absolutis
vel absolutis nitorem obscuris lucem
fastiditis graciam dubiis pro eloquencia
fidem dare Cassiodorus in prologo
epistolarum suarum Detestanda est per
suasio que plus habet periculi quam
decoris aliter enim nulla locucione et
querere supra de doctrina bona Palla
dius libro primo de agricultura pars
prima prudencie [illegible]
est ipsam cui locuturus es estimare
personam quere supra de doctrina bo
na Quintilianus in libro xviii Nam sub
tantiam loquendi cui credi non
potest ablata est enim ab eo omnium verborum
fides et omnis actio sermonis Idem
in libro viii Achelus certe aliis per

suadebit qui prius sibi persuaserit
quere supra de doctrina et vita Idem
in libro primo Ingrandibus rebus hoc
nobis frequenter accidit ut cum opti
mus parati simus varietas tamen
nobis cum minoribus rebus grata est
gaudet enim natura hominis varie
tate ciborum et librorum Idem libro primo
Consuetudo est certissima loquendi
magistra utendum quidem pleno sermone
est ut nummo cui tamen publica forma
est usitatis enim utimur nam at
illa non sine periculo fugimus
Valerius maximus libro viii Eloque
tie ornamenta in pronunciatione apta et
conveniente corporis motu consistunt
quibus cum se rethor instruxerit
tribus modis aggreditur homines
aures scilicet eorum penetrando oculos
demulcendo et alios in vadendo Ide
in eodem demostenes Cum primam litteram
artis rethorice proferre non posset
propter vocis contumaciam oris sui vicium
tanto studio expugnavit ut nullus
quod volebat expressius proferret
. guttalem nimis vocem continua
exercitatione ad gratum auribus so
num perduxit cum quidem suo calculus in
serens multum ac diu loqui solitus
erat Idem in libro vi Perdite luxurie
puer quidam adolescens quere supra
de doctrina et vita in fine Symachus
in epistolis suis In re apta piget te
prolixum in arduis autem multum
valet longior diligentia Idem ibidem
Sicut in vestitu hominum tecto quidem cultu
inter loco ac tempore apta sumuntur
vestimenta Sic ingeniorum varietas
in familiaribus dictis et scriptis in
serviet Pandit Magnorum te virum

clamam de manu herculis extorquere
Dydimus rex bragmanorum ad allex
andrum magnum Simplex est apud
nos eloquencia tamen quidem omnibus
sapiens non inveniri artem aut
aliam bene loquendi non distinximus
nec facundie rethorum oratorum quidem o
perum damus quorum officium est fu
catis sermonibus mendacia fingere
tare et innocentie fidem dimbus
conferre ac periculis scilicet vos pessi
mos allegare qui dum putant
se aliene laudis fructum per iniusta
victoria rapuisse nesciunt se inimi
mentum sue consciencie perdidisse
plura quere supra de advocatis
Item supra de advocatis Item supra
de doctrina Infra de locutione de
sermo de corpore quere infra de
christi apparicione

De episcopis Gregorius in Registro Episc
opum loco mente mutet nec
sibi credat solam lectionem et oracionem
sufficere ut remotus ab aliis stude
at sedere et de manu minime fructifi
care sed largam habeat manum et ne
cessitatem patientibus occurrat alie
nam inopiam suam esse credat qui
si ista non faciat vacuum episcopi nomen
tenet et habetur in decretis Idem ibidem
valde periculosum est animum cunctum
manum mittit manum imponere Idem Ieroni
mus Venerius nichil in episcopali tenente
splendidius fulget quam humilitas
et habetur in decretis di. C contra
morem Idem et habetur di. xcv Quis
dubitet sacerdotes christi regum et
principum omnium quidem fidelium patres et
magistros censeri nomine miserabilis
insanie cognoscitur et si filius pa

tieni discipulus ingenii sibi conatur
subiugare. Idem in pastorali. Grave
debent esse quia si perversa perpetrant
tot mortibus digni sunt quot ad
subditos perditionis exempla transmit-
tunt. Idem in registro. Sicut locus
regiminis desiderantibus est negan-
dus ita fugientibus est offerendus. I-
dem in eodem et habetur in decretis
viii q. i. Pastori curae dicitur Symon
Iohannis diligis me plus his. Ex qui-
bus verbis colligitur quia si is qui
valet omnipotentis dei oves pascere
renuit ostendit se summum pastorem
non amare. Si enim unigenitus pa-
tris pro complenda omnium utilitate
utilitate de secreto suo patris egres-
sus est ad publicum nostrum nos quid
dicturi sumus si secretum nostrum prefera-
mus utilitati proximorum. Quies ergo
nobis ex corde est appetenda sed tamen
pro aliorum lucro est aliquando postponenda.
Idem in eodem. Tota mente subditus
nostra se sustinet cohibere et in se ipsis — no bn
humilem et in adversis erectam, pravis
prius contraria bonis amica, nullius
unquam faciem iniquitate loquentes
subprimentem inter opibus inopia pro
simplicitate fulgere insistentem et eosdem
insistere eadem semper posse cupientem
infirmis compacientem benivolis
congaudentem aliena dampna propria de-
putantem de aliis quasi gaudiis tamquam
de propriis exultantem in corrigendis vi-
ciis sevientem in fovendis virtutibus
auditorum animum demulcentem in ira iudi-
cium sine ira tenentem sine securitate non
deserentem. Idem in pastorali. Tantum
debet actionem populi actio transcendere pre-
sulis quantum distare solet a grege

vita pastoris. Oportet namque ut
metiri sese studeat solicite quanta
tenende rectitudinis necessitate con-
stringitur sub cuius estimatione populus
grex dicitur. Plura que infra de pre-
latis de sacerdotibus. Augustinus ad oro
sium. Sciat se non esse episcopum qui pre- — no
esse desiderat non prodesse. Idem
libro xix de civitate dei et habetur in
decretis viii q. i. Episcopus nomen est
operis non honoris. Scopos enim
grece latine dicitur intende vel super-
intende ut intelligat se episcopum non
esse qui preesse desiderat non prodesse.
Idem. Ego senex a iuvene et episcopus
tot annorum a collega meo nec-
dum anniculo paratus sum ab eo
corrigi et emendari et aliud amicum
meum estimo cuius lingue beneficio
maculas anime mee ante districtum
iudicem tergo. Idem super Iohannem omelia
vii et habetur in decretis 2 q. vii. Non
omnis qui dicit pax vobis quasi
columba est audiendus. Idem. Qui
nec in se regiminis nomen habuerunt habue-
rint nec sua delicta detersserint nec
aliorum crimina correxerint tamen impu-
dicus dicendus est magis quam
episcopus. Idem et habetur in decretis xii
q. i. Ecclesie aurum i. thezaurum habere
episcopo non licet non enim est eorum
servare aurum et esse iudicium pauperis
revocare. Plura que infra de pre-
latis de sacerdotibus. Ambrosius in suo
pastorali et habetur in decretis di. xcvi.
Honor et sublimitas episcopalis nullis
poterit comparationibus adequari si
regum fulgori compares et prin-
cipum diademati longe inferius
erunt et quasi plumbi metallum ad

auri fulgore compta hec quippe cum
videas colla regum et principum
submitti genibus sacerdotum et que
osculata eorum dextera orationibus eorum
deum et coosculata eorum dextera ora
tionibus eorum deum se credant communi
ri Idem in suo pastorali honor episcopa
lis coram hominibus est magnus
sed si ruina sustineat dolor est mag
nus quia ruina que de alto fit gra
viori casu colliditur et ideo mag
na sublimitas magnam debet habere
cautelam quia sicut scriptum est po
tentes potenter tormenta patientur
Idem oportet episcopum irreprehensibilem
esse nam si episcopus reprehenditur culpe
deformitur subditur et culpa ad reatum
trahit reatus ad penam pena autem
ad mortem perducat unius uxoris virum
i. non bigamum vel duarum ecclesiarum cu
ram non habeat vel post dogma katho
licum non habeat sensum hereticum sobri
um i. vino et vinis parcum pruden
tem non prudencia seculari que ini
mica est deo ornatum ornatum i. mo
ribus compositum hospitalem i. ne
solus devoret Christi que sibi largi
tas bona Christi doctorem non tantum
ad docendum subditos sed etiam ad repel
lendum hereticos non vinolentum id est
non multo vino deditum ut sic vi
deatur et credatur episcopus bibere et ipsi
bibent vel non bibent ignorare non
percussorem sed modestum ut manum su
am ad cedendum non habeat vel pro
ius suspicionibus aliorum consciencias
non percuciat non litigiosum id est
linguam non laxet ad contencionem non
cupidum quia avaricia radix est
omnium malorum qui bene fecit domui
sue preesse ut scilicet cordis puritate ser
vet et corporis castitatem ne suo cor
pore subdatur ille qui aliorum corpora
suscipitur gubernare filios habens subdi
tos i. alios ad prudentiam suo tra
hat et doceat exemplo Nam si sue
domui preesse nescit quomodo domui
ecclesie gubernabit i. qui cordis et cor
poris sui domum extollere non valet
quomodo pluribus aliis diligenciam
Non neophitum quia ex longo tempore
nunc conversus pro tempore haurire
non possit Oportet eum bonum te
stimonium habere ab hiis qui foris sunt
scilicet malis et hereticis et scismaticis
qui non ut discipuli se tale esse ig
norat episcopatum nunc appetat nec
locum altius usurpare presumat qui
non possit fulgore sue sapiencie
aliorum corda purgare et corpora illustrare
Idem in eodem Quod dedit episcopus cum
ordinaretur aurum fuit quod autem perdi
dit anima fuit quod accepit qui ordi nō
naverit episcopum pecunia fuit quod dedit
lepra fuit cum suscepit dignitatem
sed anima facta est demonibus Idem ibi
dem Episcopis dicitur vos estis lux mun
di Unde in evangelio si oculus tuus
fuerit simplex quia si episcopus qui debet
subditis lucem prebere veritatis et
salutis et obnubilet nequicie tenebra
te quod factum est populi multitudo nisi
ut iam nulli illuminatum videamus quod ab
episcopo quam lucem peteret et illud ma
gis credunt homines laudabile quod
episcopus habent detestabile Idem in eodem
Professionem nostram scilicet equalem quam
sumimus professi actione potius quam
nomine demonstremus ut nomen con
gruat actioni et actio videat nomini
ne sit nomen inane et crimen immane

ne sit honor sublimis et vita p-
clivis ne sit deifica professio et
illicita actio dyabolica ne in cathe-
dra sit kathedra sublimior et consti-
tudior ne locutionem simulemus
columbinam et mentem habeamus ca-
ninam ne professionem monstremus
ovinam et ferocitatem habeamus lupi-
nam ne sit gradus excelsus et de-
formis excessus. Idem imperator iu-
ra ecclesiam est inter superna ecclesiam
episcopus autem super ecclesiam est et habetur
in glo. I Thimo. v°. Non facile ac-
cusanda est persona tam alti ordinis
saltem episcopalis. Idem Theodosio im-
peratori. Et indignus sum qui a te
audiar indignus etiam sum qui
pro te donum offeram tibi ergo ergo
tua vota tibi tuas questus preces
neque enim imperiale est libertatem dicen-
di negare neque sacerdotale est quod
senciat non dicere nichil enim in sacer-
dote i. episcopo tam periculosum apud
deum est aut tam turpe apud homines
quam quod non sentit non libere denun-
ciare. Clemencie ergo tue disciplis
te debet sacerdotis i. episcopi silencium
et libertas loquendi placere. Nam sile-
cio meo periculo involveris et liber-
tatis bono iuvaris. Malo ergo in
potentem timorem me aut quem in vi-
liorem aut turpiore iudicas quis
tibi in veritate tibi audebit dicere
si sacerdos episcopus non audeat si
in me peccatum videris certe tacere non
debemus. Scriptum est enim episcopi tur-
bas moderatores sunt studiosi pa-
cis nisi cum ipsi moventur iniuria
dei aut ecclesie contumelia. Si ergo for-
tem episcopum putas tanto martirium
feracius. Si inconstantem declina lap-
sum fragilioris plus enim astrin-
gitur qui infirmum labi coegerit.
Idem Graciano imperatori. Si patri-
monium petitur invadite si corpus
occurram et occidite si vultis in
vincula rapere aut si certe vultis
in morte voluntaria est michi. Non
ego me vallabo circumfusione populorum
nec altare tenebo vitam obsecrans
sed pro altaribus gratius immolabor. Man-
datur ab imperatore michi trade
basilicam. Respondeo nec michi fas est
tradere nec tibi accipere. Imperator
domum privati hominis nullo potes
iure violare et domum dei exis-
timasti auferendam allegatur autem
imperatori omnia licere. Ipsius
enim sunt universa. Respondeo. Noli
te gravare o imperator ut putes
in ea que dei sunt ius aliquid
habere vel eciam imperiale noli te ex-
tollere sed si vis diucius imperare es-
to subiectus deo et eius episcopo. Idem
et et habetur in decretis xi. q. i. Constituit.
Nichil tam appetens tamque precio-
sum quam si vir ecclesiasticus magis
qui sublime tenet locum ut sit
episcopus. Dum eius huius seculi stude-
at inhiare quod non solum sibi
sed eciam ceteris nocet quibus cont-
rariam formam prebet. Idem in suo
pastorali. Nichil est in hoc seculo dig-
nius et excellencius sacerdotibus
nichil sublimius episcopis reperitur.
Et infra sicut sane nichil esse
diximus episcopis excellencius sic ni-
chil est eis miserabilius si de sca-
ndala episcopi periclitentur et si sacer-
dos in crimine teneatur. Sicut enim
levius est de plano cadere ita gra-
vius est si quis de sublimi cecci-
derit dignitate. Magna ergo sed

humilitas magna debet esse tante
lam et honor grandis grandiori
debet sollicitudini circumvallari I
dem Sublimitas honoris est ma
gnitudo oneris Idem super lucam
im° Omnis dignitas seculi digna et
subiacet periculo plura que infra
de prelatis Item infra de sacerdotibus
Item supra de clericis Crisostomus super
matheum Sicut stomachus in corpore
sic sacerdocium et episcopatus in ecclesia
si enim stomachus in cibo sanus
est totum corpus validum est Ita si nō
sacerdocium est sanum totum ecclesia
floret quod si peccatis infirmatur eius
totum corpus ecclesie dissipatur
plura quere infra de prelatis de sa
cerdotibus Iohannes super leviticum Hec
duo sunt pontificis opera ut scilicet
a deo discat legendo scilicet scripturas
divinas et sepius meditando aut
populum doceat que a deo didicerit
Est enim aliud quod facere debet scilicet
ut indesinenter oret pro populo sibi co
misso Idem ibidem Episcopum oportet
sacerdotem liberum esse peccatum unde
et in veteri testamento inter cetera or
namenta pontifex in pectore ferre
bat indicium vocale in quo scriptum
sunt manifestacio et veritas quia
in pectore pontificis manifesta de
bet esse cognicio veritatis et habetur
in decretis di. xxxvi Idem in ea
dem David primus cogitacia spiritus
sancti David sciencie precepit et per
ea regni gubernacionem assecutus
est adiutorium in salomone factum
est Idem David primus posuit ubera
sua more prophete et per ea consti
tuit cum sibi gentes et regna
Idem in epistola ad fabiolam Tanta

debet esse pontificis dei sciencia et eru
dicio ut gressus eius et motus
universa ipsius facta vocabula sint
Idem ad heliodorum episcopum in te ocu
li oculi omnium diriguntur domus tua
et conversacio tua quasi in specula
constituta magistra est publice dis
cipline quicquid feceris omnes sibi faci
endum putant Idem ad oceanum
Episcopus talis eligatur in cuius com
paracione ceteri greges dicantur Idem super
li. numerorum Principes tribus agrorum et
prediorum relinquant hereditates gubernacio
nem vero populi tradat ille quem deus
elegit Idem super sophoniam Cum
episcopatum inquit apostolus desiderat bonum
opus desiderat videte quia dixit
opus non honorem Si ergo episcopus so
lum honorem et dignitatem aspexerit nō
cito corruet in confusionem suam et
perdicionem populi Idem et habetur in decretis
di. xcv. Olim idem presbiter quod episcopus
et antequam instinctu dyaboli scis
ma fieret in ecclesia diceretur Ego sum
pauli ego vero cephe et presbiterorum
communi consilio gubernabantur ecclesie
dei postea vero in toto orbe decre
tum est ut unus de presbiteris
superponeretur ceteris quibus scismatum
semina tollerentur Idem ad oceanum
Gloria episcopi est pauperum opibus nō
providere ignominia sacerdotis est pro
priis divitiis inhiare Idem Episcopi sa
cerdotes se esse sciant non dominos
honorent ergo clericos quasi clericos
ut et ipsi a clericis quasi episcopi hono
rentur Scientes illud oratoris do
micii ad Iulium Cesarem Cur in
quid te habeam ut principem cum tu
me non habeas ut senatorem Idem
et habetur vij. q. i. Cum presbiteros

est rectus qui doctior qui sanctior qui omni virtute eminentior talis ad sacerdotium eligatur. Idem ad Heliodorum et habetur in decretis in q. vii. Non omnes episcopi sunt episcopi. Attendis Petrum etiam Judam considera. Nomen enim non facit episcopum sed vita. Nec facit ecclesiastica dignitas christianum. Idem et habetur in decretis di. xl in. Vendicat infelix clericus in prelatis episcopi similiter mancipatus solus aut episcopus inhabitat domibus solus ipse sibi vendicat universa. Idem in epistola. Et omnes illud de cunctis audire desiderant Hospes fui et collegistis me etc. Quanto magis episcopus cuius domus omnium debet esse commune hospitium. Laicus enim aut duos aut paucos recipiens implevit hospitalitatis officium episcopus nisi omnes receperit inhumanus est. Idem Iudex sit laicus et episcopi iniustitiam hoc inter est quia laicus potest apparere iustus in paucis sed episcopus in tot homines debet iustitiam exercere quot et subditos habet. Plura que infra de prelatis de sacerdotibus. Ysidorus de summo bono libro 3 c. xlii. Agnoscat episcopus servum se esse plebis non dominum. Verum hoc non officii potestate sed condicionis potestate deum esse cognoscimus. Hec est enim in ... sacerdotibus id est episcopis vera discretio qua nec pro libertate potestatis superbi nec pro humilitate compassionis remissi sunt. Idem in eodem. Deserat locum docendi si ipse quod nescit docere. Ignorantia quippe presulis vite non congruit subiectorum rectus enim si recto ductum prebet ambo

bonum etc. Idem libro de officiis. Episcopus dum consecratur baculus ei datur ut eius iudicio subditam sibi plebem corrigat vel infirmorum infirmitates sustentet. Idem de summo bono libro 3 ca. 38. Ex demerito plebis ad unguem episcopi depravantur quibus pessimis corruunt qui secuntur capite enim languescente cetera membra protinus infirmantur. Idem non oportet episcopum tam irascibilem esse et perturbatum semper ut ipse met perturbat sed debet esse patiens et compatiens ut sequatur eum qui de ore eius possint ad flagella. Idem in viii ethicorum. Presbiter grece latine senior dicitur non pro etate sed pro honore. Plura que infra s. de prelatis. Infra de sacerdotibus. Bernardus in libro de consideracione ad Eugenium papam. Domum episcopi decet sanctitudo decet modestia decet honestas et morum disciplina. Idem ibidem. Ridiculosa res ymmo magis periculosa res est speculator cecus doctor insciens precursor claudus prelatus negligens preco mutus. Idem ad eundem. Periculosum est preesse et ducere in sublimi loco positus es ducem et principem te constituerit. Vide ergo si non ab omnibus iudicandus es ab omnibus spectandus et dilacerandus es vice in honore sive dolore in pulsacione sive tribulacione in sublimitate sive vanitate quibus esse potest. Idem ad eundem ca. iiii. Oportet esse formam iusticie pietatis exemplum speculum sanctimonie veritatis assertorem fidei defensorem doctorem gencium ducem christianorum amicum sponse sponsi paranimphum

clari ordinatione pastora plebium doctorem insipiencium refugium oppressorum pauperum advocatum defensorem pupillorum iudicem viduarum Talis enim erat apostolus qui dicebat Omnibus omnia factus sum Tales ergo esse debent qui apostolorum locum tenent id est episcopi Idem ibidem Quia res est stupenda valde quod episcopi plures habent ad manus quibus animas credant sed cui suas committant facultates non inveniunt optimi sed estimatores qui magna de minimis pro aut aut nulla de maximis curam gerunt Et ex hoc liquido datur intelligi quod pacienciur ferimus iacturam xpi quam nostram Idem in omnibus actibus suis vel dictis nichil suum querat episcopus sed tantum aut dei honorem aut proximorum salutem aut utrumque hoc enim agens implebit non solum pontificis officium sed etiam ethimologiam nominis ponte utique faciens semet ipsum inter deum et proximum pertingit enim iste pons usque ad deum ea fiducia qua non suam sed dei gloriam querit pertingit pons iste usque ad proximum ea pietate Idem in epistola quadam Ministeriis honorificabitur ministerium meum ministerium inquit apostolus non dominium et ipsum quod ministerium inquit apostolus honorificabitur, non vos met met ipsos nam qui querit que sua sunt se ipsum cupit honorari non ministerium suum honorificabitur aut non cultu vestium sed fastu equorum non amplis edificiis sed moribus ornatis virtutibus spiritualibus studiis ac bonis operibus Idem ad Fulconem episcopum Destat ate recepi gmarulos pueros et comptas adolescentes scrinium no

bisque tecte inter episcopos infula scilicet inornatos non decet inter episcopos disturbare callamistratos Idem Quid est honor nisi onus quid est episcopatus nisi cruciatus quid est quantumcumque dignitatum sublimitas nisi naufragiosa tempestas quanto enim maior honor tanto maiora pericula arbor alta fortioribus ventis agitatur excelsi turres graviori turrum casu percuciunt maiores pixides citius capiunt Idem super leuitica clericorum cuius mater est negligencia episcoporum universam dei perturbat ecclesiam et confundit vel corrumpit Idem in sermone quodam de conversione sancti Pauli Conversa videtur contra te bone ihesu tota universitas populi xpiani sed egressa est iniquitas a senioribus populi eum qui videbantur regere populum Non est iam dicere sicut populus sic et sacerdos Quia heu heu hodie deus meus ipsi sunt in persecucione tua primi qui videntur in ecclesia tua diligere primatum et gerere principatum Contemplabilis enim et miseria eorum conversacio plebis tue miserabilis est subversio Idem Panci sunt qui utiliter predicatores aut qui humiliter presunt omnes enim episcopos subintrat elacio Idem super Cantica Si velis veritas ipsam facit et quere infra de platis Idem humilitas in honore quere infra de platis Idem in epistola Considero gradum prelatorum sed vereor casum considero fastigium dignitatis et intueor faciem abissi deorsum iacentis Attendo celsitudinem honoris et e vicino formido periculum horrende dapnacionis potentes enim potenter tormenta pacientur Idem in epistola Fratres venerandi episcopi sed venerandi eorum labores si labores eorum pensamus honores eorum

nis affectamus agnoscamus ergo i-
pares vires nostras nec delectet mol-
les et femineos humores vinorum sup-
positione sectemur non ergo obsequamur
eos sed potius honoremus. Idem ibi-
dem in fine. Eorum redarguens opera
quorum refugis onera. Idem. Teme-
rarie nimis abnegat virum depre-
hendo venientem mulierem. Nemo in domo
dico cum sit is qui de claustro est cum
quo versatur in populo intendum nimis
dispertire unius ne circumspecte se ingere
deprehendit. Ubi gratia in cibo et po-
tu in cibo in veste in iudicio non adu-
dicandum illud statim prosiliat sed me-
mento semper quoniam melior est iniquitas
viri quam mulier benefaciens. Idem tu
qui de claustro consistens in tua omnium
custodia vigilans benefacias sed esto
ut prelatus qui iuvat multos melius
facit et uberius. Quod si forsan im-
ple non sufficiat absque aliqua iniqui-
tate et absque quadam inequalitate
vite et conversacionis sic tunc memento
quia caritas operit multitudinem pec-
catorum. Idem ibidem. Hec dicta sunt
contra geminam temptacionem qua sepe
viri religiosi prelatorum vel ambiunt
gloriam vel illorum potestatis temere in-
dicare dyabolicis instigacionibus
mactant. Idem ad Eugenium papam. Fi-
delis pontifex qui bona que per
manus suas transeuncia sive divina
beneficia ad homines sive hominum vota
ad deum columbino intuens oculo nichil
sibi retinet ex omnibus nec populi da-
tum sed lucrum nec dei gloriam
usurpat sibi sed deo totum tribuit ad
honorem. Idem in epistola. Ipsos pseu-
do pontifices coram deo dum carni-
fices martyrum et epulis gemmant
talares in kathedris sum sane ful-
minant ut indictos intitulamus se

minat fructus etc. Idem in libro de
consideracione. Tu pastor et episcopus
animarum qua mente sustines ob-
secro coram te semper plere legem
dei in maculata conticente causas
et garrire leges iusticie lites et
cavillaciones subvertentes iudicium
et animas innocentum. Glossa Ieremie
primo. Oportet episcopum etc. Glossa super illud
Ysa. Eligite e vobis viros etc. que
infra de prelatis. Dyonisius in epistola
ad Demophilum. Quomodo sacerdotes
quod denunciavit populo divinas virtutes
ignorans potentiam non cognoscentes
aut quomodo alios illuminabunt qui
sunt in se nec ipsis obtenebrati
et qualiter aliis tradent spiritum dei
quem neque si ipsum status est credunt
habitu et virtute. Si ergo sacerdotalis
ordo est manifestativus et illumina-
tivus omnis recedit ab ordine sacer-
dotali et virtute qui non est illu-
minatus. Vide ista et habetur in decretis
di. xxxvi. Non ergo tam excelles
est electio ut hec et illa que in
aliis hominibus vacant a culpa in
ipsis episcopis sint illicita. Idem et habetur
in decretis di. lxi. Miraculum integri-
tas presidentium salus est subdito-
rum et ubi est incolumitas obediencie
ibi est sana forma doctrine. Tota
aut familie status et ordo nu-
tatur si quod in corde requiritur in
capite non invenitur. Idem et habetur
xvi. q. i. Episcopi velut corone tamquam
commendatariis non tamquam propriis uti
debent. Innocentius 3 contra de sacra
unctione. Caput sacerdotis crismate
te consecratur sed brachium princi-
pis oleo simplici delinitur ut os-
tendatur quanta sit distancia inter princi-
pem auctorem et pontificis prelatum. Gregorius

nazazenus pro pastoribus constitu
nostris et Ieronimus in decreto di. 95.
presbiteris et 3ª dedit nobis deus
potestatem dedit nobis deus princi
patum multo potiorem principati
bus vestris Numquid ergo in iusto
nobis videtur si cedat spiritus carni
si terrena a celestibus superentur si
divinis humana preferantur Idem Non
oportet etc. que supra de correctione
Item plura que infra de platis de
sacerdotibus Item supra de ambicione
de correctione de dignitate Glosa super
illud Exod. xxviij. Portabit aaron
peccata populi tante industrie tanti
que meriti debet esse sacerdos ut
cuncta populi peccata portare possit Idem
ibidem Thiara capud eius teget
ut per hoc amoneantur omnes sensus
capitis debere deo consecratos sicut
Paulinus et hylarius episcopi Tales
ac tanti viri volentes fieri christi
discipuli renunciaverunt omnibus
que habebant qui non ut posses
sores sed procuratores facultates
ecclesie possidebant et id tunc scien
tes nichil aliud esse res ecclesie nisi
vota fidelium precia peccatorum et patrimo
nium pauperum non eas vendicaverunt
in usus suos ut proprias sed ut commen
datas pauperibus diviserunt

De epistolis Ambrosius Constantino
epistolarum usus est ut disiuncti
locorum intervallis affectu adhereamus
in quibus inter absentes ymago
presencie refulget et collocutio scrip
ta copulat separatos in quibus et
epistolis cum amicis miscemus animum
et mentem ei nostram infundimus
Plura que infra de scriptura Idem in
prologo super prouerbiorum Salomonis

iungat epistola quos iungit amor Ito
carta non dividit quos christi nectit
caritas Nebridius Augustino Ca
runt michi epistole tue ad audiendum
per eloquencia dulces ad legendum
per breuitate et ad intelligendum
per sapienciam salubres. de equitate
correctionis quere supra de correctione
de equitate iudicum quere infra de
iudicio et iudice de iusticia

De errore Tullius in philippica
xij. Cuiusvis est hominis
errare nullius autem nisi insipientis
in errore perseuerare posteriores enim
cogitaciones ut aiunt sapientiores
esse sapienciores Idem in libro 1º de le
gibus Non est viri sapientis et
boni diligere quod ipse non est diligen
dum Valerius li. ix. Temeritati
proximus est error et ad ledendum
similis tamen tanto facilius quanto
debet ignoscere quia non sua spon
te sed vanis concitatus ymagini
bus implicat se culpis et errori
bus Seneca li. 3º de beneficiis Non
est leuitatis a iure cognito et
dampnato discedere sed ingenue fa
tendum est dixi aliud putavi de
ceptus sum hoc vero superbe stulticie
perseuerancia est quod semel dixi
qualecunque sit illud fixum ratum
que sit Non enim est turpe cum re
mutare consilium Idem ad lucillum
in epistola prima Certi ducem quererent
nos autem sine duce erravimus et
ideo difficulter ad studium et sanita
tem peruenimus quia nos ignorare
sit egrotare nescimus plura quere
infra de ignorancia de stulticia de
fatuitate de sapiencia de sciencia de
prudencia Idem in epistola tria ad lu
cillum Errat ille qui amicum quidem

in alios probat iniquinos Idem ibidem
Multa habet malus malum accepta
tus homo qui quos annos putat si
bi esse quibus ipse non est Ambros
de obitu Valentiniani Error insipi
bus est imparans correctio est Crisos
Pene hoc malum in omnibus homi
nibus invenitur ut alios culpent erran
tes et ipsimet in eosdem currant
errores Ysidorus Secundum quod pleraque
capitula quere infra de medias teme
rarius Greg in omel Error diu nu
tus creditur difficilius emendatur
Idem in Registro Consentire vide
tur erranti qui ad resecanda que cor
rigi debent male non occurrit
ut habetur in decretis di. lxxxiii Aug
in Enchir Qui errantes non corri
git de negligencia non iudicatur
qui non pro eo non orat de premio eo
dem privatur Idem in epistola ad Idin
lodis me si mihi tantus errore
meum quem forsitan in dictis
vel factis meis reperies plura que
supra de correctione Idem de trinitate
Error est alicuius pravio approbacio
Idem libro 2o de libero arbitrio ca.
xii Error est cum sequimur aliquid
quod non adducat quo volumus per
venire et quanto magis in vita inte
quis errat tanto minus sapit Idem
libro 2o de trinitate ca. 2o Duo sunt que
in errore hominum difficillime tolerantur
scilicet presumpcio priusquam veritas pate
at et cum patuerit presumpte defen
sio falsitatis Innoc et habetur in
decretis di. lxxxiii Error cui non
resistitur approbatur et veritas cum minime
defensatur opprimitur negligere quippe
cum possis perturbare perversos nichil
est aliud quam fovere neque caret scru

pulo societatis occulte qui mani
festo facinori desinit obviare Rich
in epistola Error est humane mentis
bonum putare malum aut malum
bonum aut verum falsum aut falsum
verum sed et certum pro dubiis recipere aut
dubia pro certis error est De evaga
cione que supra de cordis evagacione
Item infra de mutabilitate de con
stancia de estimacione rerum quere
supra de discrecione de discussione
de dispensacione de intelligencia
de prudencia de officiis

De ewangelio et ewangelistis
Aug ad volusianum Modus
ipse dicendi quo textus sacre
ewangelium omnibus accessibilis est
ea enim que aperta continet quasi famu
liaris amicus sine fuco loquitur ad
cor doctorum et indoctorum ea etiam
vero que misteriis occultat non e
loquio superbo erigit quo non aude
at accedere mens tarda et inerudi
ta quasi pauper ad divitem sed invitat
omnes humili sermone quos non solum
manifesta pascat doctrina sed
etiam secreta exerceat veritate hoc
salubriter et prava corriguntur et
parva nutriuntur et magna ingenia
oblectantur Ambros super lucam
Ewangelium completum et redundat om
nibus per universum mundum fidelibus
et mentes omnium rigat animos quoque
confirmat plura que supra de capitulis
Item infra de fide Crisos super Math
Horum iiii or ewangelistarum forma
et modus stabilis est auctoritas
quia ab uno paraclito omnia conscri
pserunt quorum licet certa vicaria
dicta doceantur in nullo tamen sibi in
vicem discrepant aut discordant
quia unus omnium idem est sensus

de incarnatione domini de natiuitate domini de passione domini de resurrectione de secundo quoque aduentu eius plane queratur supra de apostolis Item infra de fide Hugo super cantica Quatuor qualitates sunt de quibus sancta quatuor euangelia contexuntur videlicet precepta mandata testimonia et exempla In preceptis iusticia In mandatis caritas In testimoniis fides Sed in exemplis consistit perfectio caritatis Precepta sunt huiusmodi In uiam gentium ne abieritis Mandata uero sunt ut est illud mandatum nouum do uobis Testimonia autem sunt ut est illud Iohannes perhibet testimonium perhibent Exempla sunt ut est illud Discite a me quia mitis sum Ysidorus de summo bono Hec sunt iiii euangelia quos per Ezechielem spiritus sanctus signauit in iiii animalibus eo quod per iiii mundi partes fide christiane religionis eorum predicatione disseminata Animalia uero dicta sunt quia christiani euangelium hominis predicatur eum Christum Rotam et oculis plena erant intus et foris quia preuident ea que dicta sunt ab apostolis et que promissa sunt in prioribus patriarchis Rota autem eorum erant terra vita quia nichil in euangelio pretermissum est Crisostomus in expositione dominice orationis Euangelica ac precepta nichil aliud sunt quam magisteria diuina fundamenta edificande fidei firmamenta corroborande spei nutrimenta fouende caritatis gubernacula dirigendi itineris et presidia obtinende salutis Bernardus super Cantica Non parem uoto acceptabitur lux et umbra pax et ira iudicium et misericordia ueritas et figura here ditas et uirga filium et festulum timor et amor presencia temporalia et eterna Idem Omne legis grauamen iugum et utile preuium nam terra fuit in permissione sed in euangelio est plane uigens et sublime regnum Damascenus libro 3° capitulo 33 In uniuersum terram euangelium predicatum est non balistis et armis aut bellis aduersarios deuincens sed pauci nudi pauperes illiterati uberati mortificati crucifixionem incarnatione et mortem predicantes esse deum sapientibus preualuerunt persequebantur autem eos crucifixi uirtus omnipotens et mors quondam terribilissima uincitur et ante quidem iniqua mors horribilis eligitur ut euangelium Christi in cordibus hominum radicetur Plura quere supra de apostolis Item infra de fide

De etatibus mundi Gregorius in omelia Augustinus Ysidorus Beda Papias Etas mundi prima fuit ab adam usque ad noe Secunda fuit a noe usque ad abraham Tercia ab abraham usque ad dauid Quarta fuit a dauid usque ad transmigrationem babilonis inde in babilonia Quinta fuit de transmigratione usque ad aduentum saluatoris incarnatum Sexta uero que nunc agitur durat usque ad aduentum saluatoris in iudicium id est usque in fine mundi Beda in omelia de circumcisione domini Sex et enim sunt huiusmodi seculi etates nouissimis temporum articulis iam distincte Septima etas est non in hac sed in alia uita que procedit usque ad tempus resurrectionis omnium corporum et animarum Octaua autem etas est dies ipsa resurrectionis sine ullo tempore sine beata Dicitur autem etas quasi euitas id est similitudo eui Item

cunctis est etas perpetua cuius ini-
cium vel finis ignoratur quam greci
vocant aevos

De etatibus hominis papias
Etas prima hominis dicitur in-
fancia et durat per vii primos annos
Secunda vero puericia nominatur et durat
etiam etiam per alios annos vii id
est usque ad xiiii prolongatur Tercia
autem etas per duo septena super addita
vel usque usque ad xxviii annos pro-
tenditur et hec adolescentia nominatur
Quarta vero tribus septenis adiunc-
tis usque ad xlix annos extenditur
que iuventus nuncupatur Quinta
quoque tribus eisdem septenis addi-
tis usque ad annos lxx protenditur
et senior sive senex dicitur non tamen
senectus Sexta autem etas senectus
vel senecta aut decrepitus dicitur
que nullo annorum numero terminatur
sed usque ad finem vite finaliter proroga-
tur Hugo de sancto victore in libro de
sacramentis Distinguit tres status
humane nature Primus est nature
condite a deo Secundus est nature lap-
se Sed tercius est status nature bea-
te In primo statu habuit homo posse
peccare et posse non peccare et hec
prima libertas arbitrii voluntatis et in
eodem statu habuit homo posse mo-
ri et posse non mori et hec fuit
prima inmortalitas humani corporis
In secundo statu nunc habet homo pos-
se mori et non posse non mori sed
et habet posse peccare et non posse
non peccare quod in hunc seculi statum
est peccandi et moriendi necessitas
In tercio vero statu hec humana natura pos-
se non mori et non posse mori si-
cut et habebit posse non peccare et

non posse peccare quod ad istud ter-
cium statum pertinet peccandi et morien-
di impossibilitas que infra de
homine

De eukaristia Gregorius in moralibus
Singulariter ad absolucionem
nostram oblata cum lacrimis et benigni-
tate mentis sacri altaris hostia
suffragatur quia is qui in se resur-
gens a mortuis iam non moritur
hoc per hanc hostiam in suo misterio
pro nobis iterum ymolatur Idem in dy-
alogo libro iiii Hec singulariter victima
ab eterno interitu liberat que nobis
illam mortem unigeniti qui per miste-
rium reparat Idem ibidem Quis fide-
lium dubium sit habere dubium possit
in ipsa ymolacionis hora ad sacer-
dotis vocem celos aperiri et in illo
Ihesu christi misterio choros ange-
lorum adesse summis yma sociari
terrena celestibus iungi et unum quid
ex visibilibus et invisibilibus
fieri sed necesse valde nobis est dum
hec hec misteria celebramus nos-
met ipsos deo per cordis contricionem
mactemus quia qui passionis
dominice misteria celebramus imitari
hoc imitari debemus quod agimus
Idem in registro In synai monte
dominus populo locuturus prius eciam
populum a mulieribus abstinere pre-
cepit Sic ergo illic ubi dominus per
subditam creaturam hominibus lo-
quebatur tanta provisione est mundi-
cia corporis requisita ut qui verba
dei perciperent cum mulieribus mi-
xti non essent quanto magis
homines qui corpus domini omnipotentis
dei suscipiunt iure debent carnis
mundiciam custodire ne ipsa in esti-
mabilis misterii dum perceptione gra-

uenit. Idem in registro. Si in menstruo
a consuetudine mulieres ad sacra-
mentum dominici corporis et sanguinis
accedere non presumunt de sua recta
consideracione laudande sunt. dum
uero ex consuetudine religiose uite
ipsius amore et deuocionem eiusdem
misterii suscipiunt reprimende uel
reprehendende non sunt. Idem in
eodem. Si quis sua coniuge non
cupidine uoluptatis utitur sed solum
creandorum gratia liberorum ille pro-
fecto siue de ingressu ecclesie siue
de percipiendo dominici corporis sangui-
nis misterio suo relinquendus
est iudicio quia prohiberi non debet
accipere qui in igne positus
nescit ardere. Aug. in li. de ecclesiasticis
dogmatibus. Cottidie communionem
eukaristie suscipere nec laudo nec uitupero
omnibus tamen dominicis die-
bus communicandum hortor si tamen mens
in affectu non sit. Idem in li. de ci-
uitate dei. Corporis et sanguinis
Christi sacrificium successit omnibus
illis sacrificiis ueteris testamenti
que immolabantur in umbra futuri
et pro illis omnibus corpus offer-
tur Christi et participantibus ministratur.
Idem ad Januarium. Saluator ut
quo uehemencius commendaret huius
misterii altitudinem ultimo uoluit
hoc infigere cordibus et memorie
discipulorum a quibus per passionem
digressurus erat. Idem in li. de ci-
uitate. Hoc est sacramentum carita-
tis signum unitatis et uinculum ca-
ritatis qui uult ergo uiuere credat
accedat et incorporetur. Idem super
Canonem misse. Hanc oblacionem benedic-
tam i. per quam benedicimur ascriptam
i. per quam homines in celo ascribuntur
ratam i. per quam Christi uisceribus incor-
poramur racionabilem i. per quam a bestiali
sensu exuimur acceptabilem i. ut
per hanc acceptabiles eius unico filio
efficiamur. Idem in sermone de cena domini.
Nullus fictus audeat appropinquare ta-
libus misteriis ne quod iudas susce-
pit paciatur. Nam post communionem
mense intrauit in illum sathanas
Indignus enim misteriorum secreta cele-
brantibus statim insidie dyaboli
preparantur. Idem. magis peccat qui Christum
tradit peccatoribus membris quam
illi qui tradiderunt eum iudeis cru-
cifixoribus. Idem super illud. Calix
tuus inebrians etc. i. dans oblinonem
uanarum delectacionum et gaudium et
leticiam celestium desideriorum preclarus
est etiam calix iste qui dat cla-
ritatem eterne uite. Idem super illud ps.
Et uinum letificat cor hominis. Hec
ebrietas uidetur consistere in alienacione
mentis a terra ad celum. Non enim
est hoc uinum materiale et spirituale in-
teriorem hominem spirituali leticia implens.
Idem super illud Johannis. Continuo
exiuit sanguis et aqua etc. Cum
accesseris ad uenerabilem et terribilem
calicem corporis et sanguinis domini
ihesu Christi tanquam ab ipsa bibens
Christi testamentum sic accedas. Idem.
in ypapanti domini eo quod ad conseruandum
dominicum corpus celestis missus
aduenit ut iuxta dictum sacerdotis in
hec hec per seruitium perferantur manibus sanctorum ange-
lorum tuorum. Idem de fide et simboli
ca. iiij. Ubi et quomodo sit modo domi-
nicum corpus curiosum et superuacuum
est querere in celo autem esse uerissime
credendum est. Non enim fragilitatis
nostre secreta celorum discutere sed est fi-
dei nostre dominici corporis de dignitate
sublimia et honesta sentire. Ambrosius

Cor. xi. valet ad defensionem
corporis et anime quod hic proprium quia
caro christi pro salute corporis et anime
quod hic proprium quia caro christi pro sa
lute corporis sanguinis vero pro salute
anime offertur sed tamen sub utraque
specie sumitur totus christus nec plus
sub utraque simul nec minus sub altera
tantum Idem et habetur de consecratione distinctione 2 Cu
ius ait apostolus Ceterum cum venero dispo
nam datur intelligi quod unumquodque
sinat etiam in hoc sacramento ab ipso ordi
nata fuisse Idem in libro de sacramentis
Qui semper pecco semper debeo habere medi
cinam debeo Idem in sermone Acce
dite ad eum et illuminamini quia lux est
accedite ad eum et liberamini quia ubi
spiritus domini ibi libertas Accedite ad eum
et absolvamini quia ipse est remissio
omnium peccatorum Idem vel Anshelmus
in oratione Cum quanta cordis contri
tione et lacrimarum fonte cum quanta
reverentia et tremore cum quanta cor
poris castitate et anime puritate istud
divinum et celeste sacrificium est celebrandum
domine deus ubi caro tua in veritate su
mitur ubi caro tua in veritate sumitur
ubi sanguis tuus in veritate bibitur
ubi adest presentia angelorum illu
strium ymmo coniunguntur ubi tu es sacer
dos et sacrificium mirabile et ineffa
bile Ipse enim est communicans et communica
tio conveniens et qui comeditur christus
dominus deus noster nam et si sensum fe
ris fugit tamen veritatem non subruit
Crisostomus super Mathei Ideo christus hoc insti
tuit sacramentum ut in amore quam
circa nos dilexerit ostenderet non so
lum ad videndum se tribuens sed etiam
tangere et manducare Idem in persona
christi qui genuerunt alios sepe nutri
endi aliis dant edicta ego autem non
ita sed filios meos ego ipse nutrio
carnibus meis dominus nos nobiles
esse volens et benignam de futuris
spem promittens qui enim dedit nobis
me ipsum multo magis in futuro
manifestabo et dabo vobis me ipsum
Idem in sermone Non est homo qui
panem et vinum corpus christi facit
et sanguinem sed est ille qui pro nobis
crucifixus est christus dominus deus
noster Sacerdos quidem ore verba profert
sed dei gratia et virtute consecratur
hoc verbo quod sacerdos dicit hoc
est corpus meum Idem ibidem Si
cut illa vox qua dixit deus Cres
cite et multiplicamini et replete ter
ram semel quidem dicta est sed omni
tempore sentit effectum ad generationem
operante natura virtute sibi sic et
vox ista hoc est corpus meum semel
quidem a christo dicta est sed omni tempore
sentit effectum per omnes ecclesie mensas
usque ad eius adventum prestat
sacrificio sacramenti firmamentum
Idem in eodem Nullus sit iudas
in domini mensa hoc est sacrificium ci
bus spiritualis si invenit aliquem ma
liciam pollutum amplius perdet eum
non sua natura sed accipientis vi
cio quia et sacrificium purum est Ite
Crisostomus super Iohannem Caro et sanguis
christi abigit a nobis demones et
a longe facit et vocat ad nos ange
los ad nos et dominatorem angelorum
ubicumque enim vident sanguinem
dominicum fugiunt quidem demones
accurrunt autem et angeli hic enim
sanguis effusus orbem terrarum
lavit et celum vadibile fecit hic
etiam sanguis est salus animarum
nostrarum hoc enim sanguine lavatur
anima nostra hoc fit pulchra hoc
sanguine igitur hic sanguis etiam
clariorem facit intellectum nostrum Idem

ibidem Veluti leones ignem spiran-
tes sic ab illa mensa domini sed dis-
cedimus terribiles demonibus effecti
intelligentes caput nostrum adesse et
amorem quem nobis exhibuit et os-
tendit Idem ibidem Cum admod-
um liquefacto manna quis in-
ierit sine lingua aurea con-
fessum eam facit sic utique et hec
in animam operantur ea que pre-
tent, i. corpus et sanguis Christi Hic
enim sanguis honor orbis terrarum
est hoc sanguine Christus compara-
vit ecclesiam suam et desponsavit
et ornavit Idem i. Cor. xi super illud
apostoli Reus est corporis et sanguinis
Christi, i. mortis Christi penas luet ac
si ipsum Christum occidisset Vnde enim maio-
rem est eos qui in munda mente
corpus Christi suscipiunt idem sustinere
supplicium cum hiis qui eum cruci-
fixerunt Idem ibidem Indignus est
ille qui aliter celebrat quam a Christo tra-
ditum est et qui non devota men-
te accedit vel in voluntate peccan-
di manens accipit et quam infide-
lis est qui fictus et inconsiderate
suscipit non diiudicans corpus domini
Idem Indigna est furtiva mente mys-
teriorum secreta celebrantibus statim
a dyabolo insidie parantur quia non
equo animo festinant Jeronimus in
epistola Utinam omni tempore ieiunare
possemus sicut in actibus apostolorum
in diebus penthecostes et die dominica
paulum apostolum et ei credentes fecis-
se legimus eukaristia quoque absque
dampnatione nostra et absque punctione
conscientie semper possemus accipere I-
dem super illud Et biberunt ex illo
Omnes felix ebrietas et crapula
salutaris que quanto copiosius su-
muntur tanto magis sobrietatem ment-
is donare videntur Idem in alia qua-
dam epistola Qualiter compararis eisdem
labiis filium virginis et filiam meretri-
cis O iuda osculo filium hominis tradis
plura que supra de cibo spirituali Vide
in sermone de cena domini Circa quippe
in sacro altaris debes attendere scilicet
speciem panis veritatem carnis et vir-
tutem gratie spiritualis usque ad spe-
ciem quam panis pertingit sensus
corporis ad veritatem carnis pervenit fi-
des interior Et ad virtutem gratie spi-
ritualis attingit caritas superior Speciem
quam panis videt quisque sensu per-
cipimus veritatem etiam carnis acci-
pit homo pessimus sed veritatem virtute
gratie spiritualis non accipit nisi pre-
destinatus Idem in sermone Iste est
panis angelorum qui nescit putres-
cere qui non vadit in secessum
sed in concessum et illuc reducit hominem
unde traxit ymaginem et originem
et inspiciunt hec sunt sacramenta
sacra celestia que nec recipiunt
fidem et animo non admittunt ...
... simpliciter credituri
et arguunt ... discutere ...
credi quid possint salubriter inves-
tigari non possunt utiliter Idem Sa-
ne illa mutatio panis et vini in cor-
pus et sanguinem Christi non est opus
naturalis originis sed celestis sed benedic-
tionis et virtus hoc facit ... ipsa
est effectus divine potentie non cursus
nature non enim humanum sed divinum
est sacramentum non tamen divinitatis
detinentur sed eiusdem bonitatis et
sapientie et potentie imitatur Idem in ser-
mone de cena domini Potest nec cogi-
tare vel estimare quantum et quale
sit hoc sacrum sacrorum hoc sanctum sanctorum
hoc sacrum omnium sacrorum amor amorum

E

dulcedo dulcedinum hec sunt con
uiue festa pascalia que hic bibunt
in locis uberi torrente lactis flumi
mellis liquoris balsami celestis
Idem ibidem Unde nobis hoc piissime
deus ut nos qui sumus puluis
et cinis te potentem hic teneamus in
manibus et oculis nostris Et unde
nobis hoc certe non conuicto nostro sed
ex ualuntatis et dulcedinis tue bene
placito o benignissime ihesu nobili
tue sponse nobilissimum sponsalicium
indulsisti ut sic teneret coram tua spon
si memoriale dilectissimum et dilectissimi
dilecti sui scilicet corporis christi passi
simul sacrum sed ut semper nouum
et amor amoris inuitat et ingrami
oribus peccatis concupiscenciam malicias
tollat Si quis ergo iram non tam
sepe nec tam acerbos sentit motus
iracundie luxurie superbie auaricie
inuidie et huius gratias agat cor
pori et sanguini domini nostri ihesu christi
quia uirtus eius sacramenti in nobis
hec omnia operatur Idem ibidem Ubi
qui fidelis et bonus minister est in
teger et immaculatus agnus cum
deo suauitate saporis dulcedine ac
gratissima iocunditate sumitur Et
legitur Idem tractatus illud hoc fa
cite in meam commemoracionem Ubi a
nimus affectuosa ac cordis penetrati
ua oratione summa pia et uere suauis
memoria mouens confectione fidelis
minister inuenit se esse in medio pa
tris et filii et spiritus sancti astanti
bus ex omni parte supernis ordinibus
celestis exercitus Idem tractatus illud
Johannis in Panis quem ego dabo et
utique bonus minister qui carnem mei
bum et sanguinem ministrat infirmorum
Idem in legenda sancti Malachie episcopi
de Eucaristie plane sacramen
tum potens est peccata consumere peccatores

ab inias debellare ac detra ~ctentes
tres celis inferre Idem Eukaristia
non solum delet uenialia sed etiam
consensum fortificat et confirmat
ne quis ad mortalia inclinet Idem
in epistola Si Adam post peccatum repu
tatur indignus ut tangat et co
medat lignum uite quanto magis
indignior est qui pollutis mani
bus contrectat corpus domini Mirum
ualde est et ualde mirum nimis
quomodo tales audent ad sacras ag
ni immaculati carnes attendere ac
in sanguinem creatoris et saluatoris
intingere manus nephandas quibus
paulo ante in meretricum putridas trac
tarunt manifesta loquuntur et que
inter alios erubescunt Idem ibidem
Proh dolor turpissimum sed manus dedi
catas crismate consecratas pu
dendis mulierum inferre et corpus
christi mundissimum tangere Nam quantum
in eo sed corpus christi polluit qui ad
altare christi pollutus accedit Item
Sunt qui lotis manibus sed cum
illotis operibus cum eo cruenta co
scientia accedunt ad diuina sacrificia
comedunt sine tremore et timore
et sine reuerencia ac carnes agni
pascalis qui pependit modo sicut car
nes agni qui uenditur in foro nec
sicut sacerdotes ministri dei assistunt
altaribus sed sicut carnifices dyaboli
in macello graue ergo periculum et
graue pondus istius est onus
non honoris Idem in sermone Pietatis
auctori ministri impuro corde
et corpore non uerentur stante ange
lum dei inter eos qui secet illos
per medium et diuidat et disperdat Ide
ue homini illi cui salus mundi mor
cius est cui uita mors est cui ab
solucio dampnacio est cui gracia ira
est cui calix benedictionis est calix

indignacionis et maledictionis Idem
in quodam sermone post pascha O quan-
tam dignitatem et quam infra de sa-
cerdotibus bonis Idem in sermone de
cena domini O preclara o veneranda et
quam infra de sacerdotibus Eusebius
emissenus in omelia II post pascha
et habetur in decretis de c. di. v. Quia
corpus assumptum ablaturus esset
ab oculis nostris et sideribus illaturus
necessarium fuit ut nobis sacramentum sangui-
nis et corporis consecraret ut cole-
retur iugiter per misterium quod semel erat
oblatum in precium et quia cottidiana
curebat pro salute hominum redempcio
perpetua esset illius redempcionis obla-
cio et perhennis illa victima viveret
in memoria et semper presens esset in
gracia Idem Eusebius in decretis Cum
venerandum altare christi cibus saciandus
ascendis sacrum dei tui corpus
et sanguinem fide respice mente con-
tinge honore mirare cordis ma-
nu suscipe et interioris maxille haus-
tu assume Damascenus libro iiii
Adveniamus huic sacro divino cum
omni desiderio divino et ardenti ac
in forma crucis palmas formantes
crucifixi corpus et sanguinem suscipiamus
fit enim hoc sacrum hiis
qui digne sumunt in remissionem pec-
catorum et in vitam eternam et custo-
diam utriusque corporis et anime Ideo
cum omni timore et consciencia
pura ac inhesitabili fide accedamus
et erit nobis quemadmodum credi-
mus non hesitantes honoremus
ergo hoc sacrum cum omni puritate
corporis et anime dignum enim est non
solum duplici sed omni reverencia et
honore Dyonisius in ecclesiastica ierar-
chia c. iii Est autem glosum communionis
perfectionum perfectio nec est fere ali-
quam perfici perfectionem ierarchicam nisi
divinissima eukaristia oportet ergo nos
si ipsi christo coniungi desideramus ad
divinissima sanctum eius carnem vitam
respicere et nos ipsi assimilando in sancta
immutabilitate per eam deiforme et immaculatum
habitum respicere Idem ibidem
Stans autem ierarcha cum venerabili
sacerdotum ordine ante sacratissima
sacra mistica signa aqua manus
lavat per quod summam purgatam signi-
ficat et cum ad sanctissima euntes
sacrificium mundati querunt eam ab
ultimis anime fantasiis et ad ipsum
christum accedere per similitudinem eius sanctum
quod est impossibile nobis Idem in
epistola ad demophilum Cum non est
illuminatus magis autem et qui non
est illuminatus perfecte recedet ab ordine
et virtute et virtute sacerdotali et au-
dax nimis mihi videtur talis qui
manum apponit sacerdotalibus sacra-
mentis et non timet neque veretur
divina preter dignitatem exequens ut
est illa sacerdos sed inimicus dolosus
et illusor sui ipsius ac lupus super
divinum gregem anima pelle indutus
et armatus Leo papa in sermone diui
Preparemus domum cordis ad sacre re-
gis adventum eam quoque diversis morum
floribus adornemus repleamus
quoque eam diversis ac preciosis odoribus
castitatis fidei quoque ac devocionis
tempore et benivolencie balsamo nec
non thimiamate caritatis ut am-
putatis inde et insertis virtutibus
tam letus hospes nitido delectatur
hospicio et stabile ac perpetuam in nobis
faciat mansionem debetur quidem tan-
tis misteriis inaccessibilibus devocio
et reverencia continuata Idem in sermone
penthecostes Dubitandum non est quod
quod in ecclesia sancta de sacramentis altaris
in consuetudinem devocionis recep-
tum est totum ab apostolica tradicione

et spiritus sancti doctrina procede
Remigius super i Cor xi Hanc ul
timam memoriam reliquit nobis xpistus
quam et si quis morti appropinquans aliquod
pignus ei quem plus diligit relin
quit dicens Accipe munus hoc ami
ce karissime et sua illud cum omni
diligencia penes te ut quotiescumque
videris illud recorderis mei Idem ibi
dem Nichil distat ab infideli qui
cum sit peccatis criminalibus maculatus
irreverenter ad mensam domini presumit
accedere sed potius deterior est illo unde
et maiori pena dignus Paschasius
Quicumque indigne communicat nisi boni
tas xpisti cunctis indiciis pendeat ora
gladium suspenderet ultionis statim
ab angelis ad hoc officium deputatis
punietur corpore et spiritu suppliciis
perpetuis puniendus Cyprianus Ideo
sacerdos ante consecracionem orone pre
missa preparat fratrum mentes dicendo sur
sum corda ut dum videt plebs ha
bemus ad dominum amonet nos ut nichil
aliud quam dominum cogitare Idem Acces
illa deficit qua eukaristia percepta
non rigat et accendit Hylarius Si
non tanta sunt ut quis communicetur
peccata non se debet xpistianus a me
dicina corporis xpisti separare Unde ti
mendum est ne diu quis abstrac
tus a xpisti corpore frustratus a fide
et alienus remaneat a salute Be
da Non licet dubitare ubi divini
corporis et sanguinis misteria peraguntur
supernorum civium adesse conventus Idem
dicas supra in litera Gregorii Basilius
Unusquisque dum adest nostrum in nos
benivolencia et beneficium maximum quoque
nostra ille qui sursum sedet ad dex
teram patris sacrificium cum tempore
manibus hominum contractur tradit
se lambere cupientibus ipsum qui omnibus

est cum angelorum Petrus Ravennas
super illud Luce Tetigit fimbriam
vestimenti eius &c Audiant hoc xpisti
ani qui frequenter tangunt corpus
xpisti quantam de ipso possunt accipere me
dicinam postquam illa mulier infir
ma tantum rapuit de sola fimbria xpisti
sanitatem Sed heu pro dolor quod nobis
valde flendum et deflendum est
quia mulier illa de suo vulnere tulit
medicinam sed nobis miseris et pecca
toribus quia ipsa medicina retorquetur
in vulnus Hinc est quod apostolus tales
taliter admonet et deplorat qui su
munt indigne sed corpus xpisti iudicium
sibi manducat et bibit Hugo de
sancto victore Missa dicitur quia ad con
secrandum dominicum corpus et sangui
nem celestis spiritus missus adve
nit vel quia nobis sed hostia missa
cuius commemoratio facta est in illo
celesti sacrificio unde dicitur a ministro
Ite missa est id est sequimini hostiam que
missa est ad celestia tendentes post
illam Innocencius iiiius Eukaristia liberat
a malo confirmat in bono delet ve
nialia cavet mortalia graciam con
fert virtutes auget animam unit
cumulet peniteniam cionis accelerat et
ad vitam eternam viam parat Idem
in decretis Hic natura tradit mira
culo et virtus celestis super se conspectu
domini operatur Exgalis Agathensi
et habetur in decretis de con. di. i.
Missas dominicis diebus secularibus
totas audire precipimus ita ut ante
benedictionem sacerdotis populus egredi
di non presumat quod si fecerit ab episcopo
publice confundatur Johannes Senecta
in apparatu dicit hoc dicit esse preceptum
Synodus Calcedon et habetur di.
ut Jacobus frater domini secundum carnem cui
primum credita fuit ecclesia Jerosolimitana

et Basilius Cesariensis post eum
cuius claritatis fama per totum refulsit
sit orbem inscriptionis suas addi
derunt nobis misse celebracionem
Glo. dicit ibidem Ediderunt nobis or
dine celebrandi ministerium Glo. super I
Reg. 2o Repulit dominus altare suum
Hoc solent ab apostolis traditum ut
quo die passus est Christus illo die
corpus et sanguis eius hostia non
offeratur tribus scilicet diebus vel quar
tum in ciuitate hic Christus personaliter
ymolabatur cuius ceteris diebus hostie
sunt misterii sacramenta vel quia
hic pontifex Christus qui eam ob
tulit semel ipso die per semet ipsum
ad inferos descendit vel quia tem
plo soluto et altari depulso non
erit inquo sanguis et corpus vic
tima offeratur Glo. super illud Exo
di xxviii. Porta Aaron et sacer
dos quibus et maxime cum misse
ad altare solerimus toto studio to
ta quoque mentis industria se debet
decorare sanctorum exempla respiciens
et eorum sedulus imitator domus
aptum et dignum se diuinis prebeat
aspectibus Glo. super illud Regum
vi. Archa dei posita eius intuendum
est valde quantum ille delinquat qui
ad corpus domini reus accedit si ille
morte mulctatur qui dei archam
que fuit figura corporis domini non
ut quam debuit veneracione tetigit
Glo. I Regum xxxi Cum integras
uires mundi sunt pueri qui etiam
si mundi essent tum vesca de sanctis pa
nibus non debuerunt Glo. super illud
Exo. xvi. In solitudine primo cor
pus Christi quod per illud manna figura
batur afermore maiorum resurget
Rex sedet in cena turba cinctus duodena
Se tenet in manibus

se cibat ipse cibus De communione
quere infra de maledictione
De operibus quere supra de accidia
de actiua vita Item infra de
labore de operis de opere de occupatione Aug.
Ex tunc bonum videtur quere supra de
conflictu viciorum et virtutum Bern.
de contemptu mundi Hanc sunt contra
spiritualis memoria et custodiam cordis
indicium euidens est contemptus exterior
sic corporum pallicitudo certissimum sig
num est mentis inculte Idem in epistola
Surge perge etc. quere infra de fugien
do ocio Catonis ut ait Agellius
est ista sententia quod homines vita prope quasi
ferrum sit est si exerceas ferrum conteris
conteritur et si non exerceas rubigo
consumit homines exercendo videmus
conteri si non exerceas inertia atque torpe
do plus detrimenti facit quam
exercitium Aggr. sello Iuste ne cesses
adveniunt post semina messes post
lacrimas risus post bellum paradisus
flere si solari ieiuna si saturari da
si ditari serui si vis dominari

De excusacione aliorum Greg.
in mor. Justus et si quid vero
quem delinquendo loquitur tamen dignum
non est ut alium inspicis et praue vincti
bus indicet sed potius ab illis et ab
aliis corrigatur Idem in omelia Cum
quosdam pauperes non nulla repre
hensibilia perpetrare conspicimus no
lite despicere nolite desperare quia
fortassis quos superfluitas tenuissime
prauitatis inquinat hac paupertatis
caminus purgat Aug. in epistola dispensa
mus in solitudine operum diuersitate diuersos
ad aliam vero clausis oculis alios
reprehenderemus beniuolos per innocentiam
accipiemus Idem in sermone de dedicatione
Ea facta que dedicando quo animo si

aut nos eciam sic reprehendamus
ea que manifesta sunt mala ut sa
nitatem desperemus Idem in li. de ago
ne christiano Rursus eum uigere debet
instancia que sicut in ecclesia katholica
que sicut uera mater nec peccantibus
filiis superbe insultet nec correctis fi
liis difficulter ignoscat Non enim sine
causa Inuenis (?) ecclesie katholice inter
omnes apostolos personam sustinuit petrus huic
enim claues regni celorum date sunt
et cum ei dicitur ad omnes dicitur Amas
me pasce oues meas debet quippe ec
clesia katholica correctis et pietate
firmatis filiis libenter ignoscere cum
ipso petro personam eius gestanti ui
deamus ueniam esse concessam cum
quod correctum atque firmatum ipsum
ad passionis gloriam peruenisse plura
que supra de compassione de amore
proximorum de amore inimicorum De cle
mencia et infra de ira Bern. super
Can. Cauete aliene conuersacionis
aut curiosi fore exploratores esse aut
temerarii iudices Et si preuaricacionem actum
quid deprehenderis nec sic iudices
proximum magis aut excusa inten
tionem si non potes opus excusare
dicas ignoranciam fuisse siue surrep
tionem siue casum quod si omnino dis
simulacionem rei certitudo recusat suade
nichilominus tibimet et dicito quia ue
hemens fuit illius temptacio quid
de me fecisset si in me simile potestate
accepisset Idem Si is qui declamat (?)
est cum qui increpatur inspecto (?) un
dique intus distincte agere perpenderit (?) ui
bi gracia in cibo sompnis potu risu
uel ira non ad illud indicandum (?) cito pro
siliat sed meminerit scriptum esse uae
hoc est iniquitas uel quam [illegible] sin
ceritas (?) Tu quid monachus in
tua custodia uigilans [illegible] sed

qui iuuat multos melius faciat quod
si forte sibi implere non possit absque
aliqua iniquitate i. aliquam absque ali
quam in equalitate comparacionis
et uite sue merito quia caritas
operit multitudinem peccatorum plura
quere infra de iudicio proximi Item
supra de concupiscencia Seneca in epistola Sa
piens non utitur omnia imperens ni
chil quod tamen imputet casum et pro
cata semper ad fortunam potius refert
non calumpniatur nec libera nec
uultus sed quidquid acciderat benig
ne interpretando leuat Idem Semper
quod quod dubium humanitas inclinat
in melius plura quere supra de con
sciencia peccatorum de consideracione
De cognicione sui de iudicio Item
infra de presumpcione

De excusacionibus in peccatis Greg.
in omel. mor. Sunt nonnulli
qui nequaquam deflent quod faciunt
sed laudare et defendere non desistunt
et minorum cum culpa defenditur ge
minatur Idem superbie inicium est ut
quod de se quisque fatetur quod sponte
dignatur hoc sibi dici de aliis dedig
netur Idem illud usitatum humani
generis inicium est labendo malum co
mittere et commissum negando abscon
dere et conuictum defendendo multi
plicare Idem in omel. Sunt multi
qui prauitatem suam ex aliorum pra
uitatibus tuentur et excusant
quia cum alios talia fecisse consi
derant semet ipsos huiusmodi licenter
facere putant Aug. in li. de uiduis (?) dei
Nonnulli qui aut maritali cingulo
detinentur aut in diuitibus sunt pu
blicis (?) conuersacionum grauiter peccare
assolent aspectus suos se posse excu
sare quia militant et ne bene aliquid
faciant occupatos esse sed malis ac

tibus non conqueruntur. Idem super
ps. 69. Malum est peccare sed pey-
us est impietas peccatum excusare. Pessimum autem
est defendendo se culpam in deum re-
fundere. Ambrosius in apologetico. Ali-
qui dum a sacerdotibus corripiuntur
peccatum suum aggravant dum defen-
dere cupiunt aut negare. Plura quere
infra super detractione bona et ma-
la. Idem in originali super Exameron. Vicijs
nostris libenter applaudimus et superati
voluptatibus pretendimus carnis in-
firmitatem aut duram maiorum imperia.
Idem in epistola Vercellensi. Omnes agnimus
qui nos prevaricationibus exempla
defendimus et ad nostram consolationem aliena
querentes vicia debent esse nobis dicta
quas in bonis sequi debeamus. Ysidorus
de summo bono. Est quorum excusatio
peccatorum qui dum pro suis facinoribus
arguuntur verba maiorum pro defendenda te-
meritate abiciunt refugiantes se divinis
iudiciis imitandos quo premonendi
sunt eternaliter et divinis dum tempta-
tiones imitari contempnunt ab hominibus.
Beda super Luc. In animam suam pec-
cat qui dum redarguitur excusat
repellens a se indulgentie medici-
nam et sic sibi vitam intercludens
eternam. Idem in libro de xii gradibus
humilitatis. Multis modis fiunt
excusationes in peccatis. Aut enim dicit
quis se excusat non fecisse aut quod
fecit sed bene fecisse aut si male non
tamen multum male aut si multum
male non tamen mala intentione
quod si de illa sed intentione convincitur
velud Adam et Eva statim aliena
excusare persuasione se nititur. Idem
super Cant. Dum hesitat unus hominis ali-

quod eadem ratione est dum in hoc seculo
detinemur sed aliquid quod collidimus. Ali-
ud non quia dominus supponit manum
suam. Unum hoc inter est inter eorum cursus
quia iustus quod supplantatur addiscit et
ideo resurgit fortior quam prius fuit.
Iniustus autem si ceciderit non adiciet
et ut resurgat. Primo aut impudo-
rem nostrum aut impudentiam cadit
quia aut excusat quod facit et hec
est pudor adducens peccatum aut fit
ei frons meretricis et tunc nec deum
timet nec hominem veretur. Idem
genus excusationis est cum argueris
aliud incusare. Porro te excusare et
velle tuum tegere non solum inane
fructuosum sed et periculosum est. In animam
enim suam peccat qui dum redargu-
itur se excusat repellens a se indul-
gentie medicinam.

De exemplis bonorum. Greg. in
moral. Multi intenebris vite
putris dum superna nobis exempla
desunt bonis operibus exhibet quasi
astrorum more de super nobis lucent.
Idem. Egestis sanctorum corda infirmorum
admiratione provocantur eorum. Idem. Re-
ctum presidentium patrum conspiciat quod
ipse gerere debeat subtilius agnoscit.
Idem. Sepe cum nos a sanctis desideriis ex-
citatione torpescere superna pietas cer-
nit exempla sanctorum nostris obtuti-
bus obicit ut mens nostra potiorum
remissa quo in aliis vigilantia perfec-
tius considerat in ea magis in se su-
am pigritiam erubescat. Idem. Cum ple-
nissime intelligere cupit qualis ipse
est tales viros debet conspicere
quales ipse non est ut ex bonorum vi-
rorum forma metiatur et videat quan-

tum ipse de se suo bono non deformis est. Idem in omelia. De opere bono proximis prebemus exemplum et tamen intentionem bona qua soli deo placere querimus semper optamus esse secretum. Idem de amore di' et proximi. Plerumque corda audientium plus compungunt exempla quam verba. Idem super Ezechiele. Dum mens sancto adheret ex eius assiduitate visionis et usu locutionis ac exemplo operationis accipit et addiscit ut attendat in amorem veritatis et peccatorum suorum tenebras fugiat ac in lucis desiderio exardescat. Idem. Exempla sanctorum precedentium victoriam confortant ad pugnam ut eo minus mens trepidet quo ante se tot virorum fortium exempla videt. Idem in dyalogo. Nonnulli peccatores ad lamenta penitentie redirent si nulla forent exempla bonorum virorum que mentem malorum ad lamenta trahunt penitentie. Plura quere infra de societate. Ysidorus de summo bono. Ad comparationem mortalium peccatorum multum prosunt exempla bonorum virorum. Bona Ambrosius super Lucam. Unius exemplo plurimi corriguntur. Idem in libro de Ioseph patriarcha. Sanctorum vita ceteris est vivendi forma. Idem in libro de officiis. Sit nobis vita maiorum discipline speculum non calliditatis commentarium. Plura quere infra de societate. Ysidorus de summo bono. Ad comparationem mortalium peccatorum multum prosunt exempla sanctorum. Reprobi vero non attendunt documenta bonorum quos imitentur ad melius sed sibi proponunt exempla malorum quibus utantur in peius. Idem. Propterea virtutes sanctorum ad exemplum vite nobis deus proposuit ut quanto de imitatione eorum conferre nobis possunt iustitie premia tanto de perseverantia in malo sint nobis maiora tormenta. Idem. Si ad bonorum operum incitamentum divina precepta quibus admonemur desunt pro lege nobis sanctorum exempla sufficiunt ac continuum et et deus nos preceptis suis admoneat et inter sanctorum bonum operis nobis exempla proponat nulla nobis iam excusatio est de reatu quia et lex cottidie aures nostras pulsat et sanctorum documenta bonorum cordibus nostris intima provocant. Sed et si priorum sepe sancti sunt exempla cur non imitemur sanctorum digna et deo bene placita facta et si pravi sunt quos imitari in malo cur tam pigri sumus iustos imitari in bono. Idem. Orandus est deus ut virtutes quas sanctis suis prestat ad coronam nobis ad profectum consint postea non ad penam proficiant nobis ad nostrum profectum si tot imitari nolumus exempla virtutum quod coram nobis completa videmus exercitia sanctorum patrum et certa sicca pacis adversa quam multi sunt ad maiorem dampnationem erunt quia ea legendo neglexerunt adimplere. Plura quere infra de imitatione. Item infra de societate. Bernardus in epistola. Sermo sive verbum efficax est exemplum operis faciens facile suasibile hoc quod dicitur et docetur dum monstrat factibile quod suadetur. Idem in sermone. Nullum quidem melius arbitror quam si tuo exemplo fratrum tuum studeas odorem provocare cum ad meliora non tantum verbo et lingua sed magis opere et veritate. Plura quere infra de imitatione de societate. Cesarius. Felix est illa anima que dum bene conversatur in congregatione multorum est gaudium et plurimi ex illa edificantur. Idem. Benedicta est adeo anima illa cuius humilitas alterius confundit superbiam

tuus pacia quo tingunt altius
inaltaciam tuus obediencia altius in
crepat pigriciam tuus feruor alicu-
ius torporem excitat mencia que coram
proximis sui cordis oculo contra tur-
batum gracia consolacionis et edi
ficacionis illuminat Guido Carthusi
ensis hec sunt que nobis a suis ho-
bus impendi desideramus scilicet
oracio doctrina et exemplum hec et ei
aliis diligenter impendere et pie debe-
mus Vitas patrum Beati Anthonii pru-
dens et admiranda sunt illa sacra
que monachum qui post tenebrosa-
le propositum vestigia intuitur iuste sta
bilioris attingere iuuene debet aliorum
gracias sanctorum vindicia quia virtutum
exempla aliis cum sanctis floribus ad
ornatur alterius disputacionis vane ro
bustius continentur alius pacie con
tinuitate fundatur alius humilitate a
lius continencia perfertur alius simpli
citatis gracia decoratur hic autem magis
mitis ille non vincit iste vigilaciis et
oracionis hic caritatibus gracia ce
teros superuenit Seneca in libro de
officiis Aliquis vir bonus eligen
dus est nobis ac semper tamquam an
te oculos habendus ut sic tamquam
illo spectante viuamus et omnia tam
quam iudice illo faciamus Nisi enim
ad regulam praua et indirecta non
corriges Idem in epistola ad lucill' Mag-
na pars peccatorum tollitur si peccaturis
testis assistat Idem ibidem O felicem
qui sic aliquem vereri potest ut ad me
moriam quoque eius se ordinet et com
ponat qui sic aliquem vereri potest cito
erit verendus Idem in eadem Elige
ergo illum cuius vita tibi placet et
oracio illum tibi semper ostende vel ut
custodem vel ut exemplum opus enim
est aliquo ad quem mores nostros exi
gamus nisi enim ad regulam praua
non corriges Idem ibidem Plus tibi
viua vox et conuictus quam oracio pro
derit longum enim est iter per precepta
breue autem et efficax per exempla Pla
to et Aristoteles plura de moribus quam
verbis socratis contraxerunt Idem
Eligamus nobis in adiutorium et
exemplum non eos qui verba cum
magna celeritate precipitant sed eos
qui vita docent et exemplo qui cum
dixerunt quid faciendum sit hoc ip
sum faciendo probant Idem Oportet
est maiorum sequi vestigia si recte
precedunt Idem in epistola xxiiij ad lucil
lum Adest tibi sicut iubeo custodem
imposuisse tibi quem reuerearis et
quem interesse cogitacionibus tuis
iudicares omnia enim nobis mala solita
tudo persuadet cum autem iam tantum
profeceris ut sit tibi ipsius reuerencia
tunc licet habet dimittere pedagogium
Idem multis dissimilem fieri te opor
tet dum tamen dissimilis sit a semet ip
so non recedere Plura que infra de
imitacione Item de societate bona
Quintilianus de oratoria institucione
libro iiij prudentis est illud quod inquo
tum est optimum sibi facere si possit
quod autem imitaturus est quemquam primum
intelligat et quare illud bonum est
sciat et tunc in opere suscipiendo
vires suas consulat Plura quere
infra de principio exemplis Sueto
nius libro 2 de xij cesaribus Exem
plis principum formantur mentes et
mores subditorum Plura que infra
de imitacione infra de principio mori
bus infra de societate

De exemplis malorum Grego-
rius super Ezechielem sicut debent prelati
quia si iniqua et peruersa perpetrant tot
mortibus digni sunt quot ad subdi

no

tos suos predicacionibus exempla trans
mittunt Idem tot mortibus dig
nus est quot exempla perdicionis ad
posteros delinquit Idem in pas
torali Nemo amplius in ecclesia dei
nocet quam qui perverse agens nomen
vel ordinem sanctitatis habet delinquen
tem namque illum redarguere nullus
presumit et in exemplum culpa ve
hementer extenditur quando peccator pro reve
rencia ordinis honoratur Idem Cum
infirmus quisque perversos florere con
spicit huius improbitatis pelagus
unde instar imitacionis incurrit
Idem Ille ante submissus decipit qui
multorum videns naufragium locum
naufragii non evitat Idem super
illud 2o Cor vii Epistole graves sunt
hii quorum vita in exemplum imita
cionis posita est debent si sunt de
trahencium sibi linguas compescere
ne eorum predicacio contempnatur plura
quere infra de imitacione De scanda
lo De societate mala Aug. in li. de
moribus clericorum Quicumque licenciam
malefaciendi querunt sibi male vi
vencium exempla et multos infa
mant ut multos invenisse se soci
os videantur Idem in li. de singulari
tate clericorum Eleazarus maluit vi
tam suam tormentis affligere quam
cuiquam exemplo suo in perdicio
nis existere Sed nos ubi nulla tormen
ta sunt fluxibus seculi nolumus an
ponere fratrum salutem nec contenti su
mus sine ullis cruciatibus tam
nobis prodesse quam ceteris Idem Cum
incontinenti spiritu ipsi male vivit quan
tum in illo est eum a quo attenditur
occidit Idem in suo pastorali Parum
est malis pastoribus quod oves lang
uentes et infirmas et errantes et
perditas non curant sed etiam iam in
fas fortes et pingues necant

et licet ille forsitan ipse vivant
tamen quantum ad pastores malos
attinet occidunt eas scilicet quomodo oc
cidunt male vivendo malum ex
emplum prebendo Idem Cum Christus ag
nus est quem sequi decrevisti Idem
sicut ait apostolus quere infra de se
minio plura quere infra de scanda
lo Item infra de societate mala
Ieronimus ad rusticum monachum Ne
quaquam consideres quid alii malefa
ciant sed quid tu boni facere debeas
neque peccancium ducaris multitudine
Nec te pereuncium turba solicitet
plura quere infra de scandalo infra
de societate mala Bern. Si Christus
proprium sanguinem dedit in precium redemp
cionis animarum numquid non tibi
videtur graviorem ab illo sustinere per
secucionem qui suggestione mala
vel exemplo pernicioso vel scandali
offensione avertit ab ipso Christus animas
quas redemit quam ab illo qui san
guinem eius merito fudit Idem Is
qui exemplo suo malo ceteros ad re
missius agendum provocat aut sin
gularitate turbat aut curiositate
inquietat aut impaciencia aut in
iuriacione molestat aut quocumque
modo scandalizans unum de minimis
credentibus in Christum nonne et hic
manifeste persequitur Christum plura
quere infra de scandalo De socie
tate Isid. de summo bono Cum doc
trinis vel exemplis malis vita
moresque bonorum corrumpunt deteriores
sunt illis qui substancias aliorum preda
que diripiunt plura quere infra de sca
dalo de societate Cesarius Si quis
per inobedienciam vel superbiam suam ali
os ad maliciam compulit quot eos de
struxit de tantis periculum damp
nacionis incurrit et periculum quod abi

semel prodyt vl' pcessit tunc ad il
lum multiplicat redundant quaz
alicui sicut ille valde laudandus
est et admirandus est cuius virtu
alioꝝ pfectibus pfectus est sic ille
merito lugendus et detestandus
cuius vita ruina multoꝝ est Re
mingius sup paulo homo peccator ex
emplo suo malo totam ecclie con
gregacionem solet corrumpe sz et oīs
qui pot eum corrumpe et non cor
rupit similis ei efficitur vnde plā
quere infra de scandalo infra de so
cietate mala De exorcismo quere
sup' de baptismo De extremo iudicio
quere infra de iudicio De exequiys
mortuoꝝ quere infra de morte

De expectacione Bern' in mor'
Sepe accelerandi boni tar
ditas consilium putatur et cum ex
spectatur ut ex tardacione pficiat
hoc insidiantis mora supplantat
plura quere sup' de dilacione

De fama bona Bern' i mor'
Quando qz grauare pot aut
animam aut opinionem
tunc famam tuam omnino refugias
et te illius committe nullius presci
om generat Idem eius timor
inchoans vnde non licet bona opera
tamen me pascit opinio sine fama
bona Idem in mor' Cum aliqui de
aliena vita quam lux clara excis
opinione audit quasi pgenti iusti
ue lume prebetur exempli Idem
Non ingrata etiam sancti viri de sua
bona gaudent opinione cum per
hanc admeliora pensent audien
tes proficere Idem illam et opinio
sua iustos cruciat purgat aliquos
dum vos letificat reprobos mon
strat Idem virtutes psincencium in
notica actiorum bonum quasi suauita
te fragrant odoꝝ Idem Sicut

ex aliena opinione pficimus sic ple
rumque si laudibus fame nre inter
dum auctoritatibus ad vacuam Idez
habz hoc pprium & quere infra capto
pximo Idem hii quoꝝ vita in exem
plo imitacionis posita est debent si
possent detrahencium sibi linguas
compescere ne eorum pdicacio contemp
natur plura quere sup' de exemplis
Item infra ca° pximo Aug' in libro
de moribus et vita cleroꝝ Dum nos
amant querunt quid laudent in no
bis qui no nos adiunt detrahut
nobis Nos igit' in medio constitu
ti adiuuante domino deo nro et vi
tam et famam nram talit' custodi
re debemus et non erubescant co
ram detractoribus laudatores Idez
in epla Que non pot dyabulus de
vorare seductum ad nequiciam ad ne
quiciam ipsius conatur ingruere fa
mam ut si fieri pot obpbriys et ma
loꝝ linguarum detraccione deficiat
et sic in eius fauces ruat Si aut
nec famam innocentis maculare po
tuit hoc ei sup addere temptat ut
pusillanimitas suspiciones de fratre su
o induct et sic a dyabolo implicat'
absorbeat Idem et hetur xi. q. i.
Due res sunt scilicet consciencia et fama
tibi sz fama pximo prodest Idem q
deconsciencia fidens famam suam pximo
pdest neglegit crudelis est Idem
nobis necessaria est fama vita nra pt
alys vita nra fama et utiqz qui alys
ministramus miserdit' ad salute nraz
quoqz redundat utilitate Idem Si
times inspectores non habebis imi
tatores Idem in li° de ope monachoꝝ
Multo misericordius opatur erga animas
infirmoꝝ qui bone fame suorum
dei consulit quam erga corpus esu
rientium qui panem esurientibus frangit Idez

in libro de individitate (?) personalibus specialibus delictis quibus fruimur in unum (?) te sed conversatio nostra debet esse tanta ut forte cum non sit mala vita pro lascivia tamen sit mala fama per negligentiam. Ieronimus in epistola ad Ruffinum presbyterum. Multum in utramque partem crebro fama mentitur et tam de bonis mala quam de malis bona falsorum hominum ore concelebrat. Idem. Sancto omnes suspitiones et quidquid probabiliter contra te fingi potest ne fingatur ante devita. Idem. Fuge personas inquilinas (?) propter mille conversationis esse suspicio nec parum honestas. Illud tamen dicam omnes sufficit michi conscientia mea non curo quid de me loquantur homines et certe Paulus apostolus providebat bona non solum coram deo sed etiam coram hominibus ne per illum nomen dei blasphemaretur in gentibus. Idem. Tenera in feminis fama pudicitie est et quasi flos pulcherrimus cito ad levem marcescit auram levique flatu corrumpitur. Plura quere supra de exemplis. Item infra capitulo proximo. Item infra de societate. Bernardus super Cantica. Validos et constantes necesse est eos esse qui super alios ordinantur atque languentes in se nequaquam ad superna mentis vertices extollentes qui et bonum fidei sue et conversationis ubique spargentes odorem dicere possunt cum apostolo Christi bonus odor sumus deo et in omni loco. Idem. Cupit quidem virtus contenta candore conscientie si sequi non potest amor fame nec contemptae sufficiat in eam conscientie decor providebit tamen semper quantum in se est homo quilibet virtutis bone non tantum coram deo sed etiam coram hominibus ut vere sit bonus candens et redolens. Idem. Et ab hiis qui foris sunt et ab eis qui intus est

oportet habere testimonium bonum. Ciprianus (?) cum omnibus grata non onerosa est conversatio. Hinc sine dubio propria de salute fratrum conversatio attestatur. Idem. Sufficit adversus os loquentium iniqua bonorum optimus cum conscientie testimonio. Idem in libro de consideratione ad Eugenium papam. Utere est tue professionis et malas res pati et pravas devitare in alterum enim conscientie sed in alterum fame consulis tue. Idem. Esto fortis in fide. Decorus in gloria et sic probasti te imitatorem dei fortitudo tua fides et constantie tue est decor tuus et splendor bone opinionis est. Tullius in libro de amicicia. Non est negligenda fama nec mediocre telum ad res bene gerendas oportet existimare benivolentiam civium quam tum blanditiis et absentando turpe est colligere. Idem in Tusculanis libro 3o. Homo qui in summa vanitate versatur nulla effigiem eminentis virtutis sed adumbratam ymaginem glorie consectatur. Est autem gloria quedam solida res et expressa non adumbrata laus non bonorum non incorrupta bene indicantium de virtutis excellentia. Hec enim virtuti resonat tamquam ymago vere glorie que quia quam recte factorum comes est non est bonis viris repudianda. Illa non que se eius imitatricem velit esse temeraria atque inconsiderata et plerumque et viciorum laudatrix fama popularis simulatione honestatis famam eius corrumpit. Valerius maximus libro vi. Socrates humane sapientie quasi terrestre quoddam oraculum compendiaria via que ad gloriam et bonam famam venire dicebat qui illud agerent ut quales videri vel

leuit tales etiam essent Idem illud
Consciam plus quam famam attende
falli enim potest fama conscientia vero
numquam Seneca in li. de moribus virtutibus
Non quam multis sed quibus placeas
cogita Idem in epistola xxiiij ad lucill'
Remove estimacionem hominum dubia enim
semper est et in partem utramque diui
ditur Idem ad eundem in epistola xxxvj
Multo magis ad rem pertinet qualis
tu tempe tibi met videaris quam qualis
aliis conciliari enim nisi turpi amor
turpium non potest Idem in epistola Hyeronimi
Nemo sibi videtur plus constituisse
re virtute nemo virtuti magis
deuotus est quam qui boni viri famam
perdidit ne consciam perderet plura
quere supra de consciencia de exemplis
Item infra de gloria de laude tamen
pro primo de facundia que supra
de eloquencia Excitat et nutrit facun
dia dulcis amore Et mulcens ani
mos sic mitigat illa furores
De facientibus et factis Jero
nimus in 2o contra Jovinianum de electione
Enim tamen Non debemus atten
dere quid factum sit sed quid facien
dum Idem illud Non enim quid fiat
sed quid fieri debeat recte queritur
De fama mala Gregorius in registro
otto habet hoc proprium antiquus
hostis invidia ut quos pravorum
actuum petitione dos sibi resistere
superare non valet eorum tamen opi
niones ad tempus falsa defamacione
sullatione Idem in mor' Sicut bonus
odor ex virtute sic fetor ex vicio est
Idem Bernardus est iniquus quando
is qui prius pius est etiam alios de
pravos molitur ostendere ut inde
ipse quidem sanctus appareat unde alios
non esse sanctos monstrat Idem ne
immoderatis laudibus extollam plerosque

qui nunc redemptor noster modera
mine etiam detractionibus laceari
permittimur ut cum nos nostri lau
dantis elevatur lingua detrahentis
humiliet Idem super illud 2 Cor vij
Episcopi graves sunt et hij quorum vita
et querere supra et pro primo plura que
supra de exemplis de sanctitate ma
la Aug. in libro de singularitate cle
ricorum Peius est quam mechia contineri
dure Unosquam et in fama facere testi
monia ingerit blasphemiam religi
oni Idem de moribus clericorum Que
venies licencia malefaciendi que
supra de exemplis malorum Idem quia
aut aptius spectaculum facti sumus
mundo et angelis et hominibus nisi
quia qui nos amant querunt quod
laudent in nobis que supra de fa
ma bona Ambrosius super lucam Jude
rei hominum sepe falluntur ut et iniustis
iniustitie ignaram frequenter astruant
et iniustum omni gratia dignum aut
odio persequantur aut mendaciis deco
loreut Idem in epistola quadam Quid
est quod magis publicatur sit quam ex
ceptio pudoris et de floracio virgini
tatis nichil profecto quod magis se pro
dat quam Dispendium castitatis plane
quere supra de detractione Quintus
Que semel honestatis maculis in
famia ingerit ad lud vitandum multa
laborat Quintus Curtius in
apologo suo Fama malum quo non
aliud velocius ullum quidem cur
mala malum nisi quia mendacium est
plurimum que nec timor quid cum aliquid
veri affert sine mendacio mire est
detrahens alicui aut adiciens de veri
tate et ea illi condicio est ut cum
nisi cum moritur profecit firme ergo
nullus credit et que supra de credu
litate mala xv De nimio tenet credo

sed non tam fama crescat que sit bo-
nis mentis. Criminis mentit cres-
cit eundo tamen. Fama repleta ma-
lis velocibus evolat alis. Fama
boni lente volat invidia retinente.
De fauctria que infra sub littera p
ad capitulum de predicatoribus post
capitulum de pauperibus. De falso tes-
timonio que infra de testibus. De
falsa amicicia que supra de adulacione.
De amicicia de familiaritate bona supra
de adulacione que de adulacione de
amicicia. Item infra de societate
bona.

De familiaritate mala. Gregorius
in dyalogo. Dum corpus sancti-
tati continencie dedicant habitare cum
feminis familiariter non presumant ne
ruina salutis tanto repentinius
menti surrepat quanto ad hoc ma-
lum quod concupiscit eciam forme con-
cupite presencia famulatur. Idem in re-
gistro legitur quod beatus Augustinus nec eciam
cum sorore sua consenserit habitare
dicens: Que cum sorore mea sunt so-
rores mee non sunt. Cauti quia ergo
viri docti cautela magna non de-
bet esse doctrine forma. Nam incaute val-
de presumpcionis est hoc quod fortis timet
infirmus validum non timere. Idem super
Ezechielem. Sicut perfecti viri imperfectos
proximos non debent fugere quia fre-
quenter illos ad vite rectitudinem tra-
hunt, sic infirmi quique quasi vel im-
perfecti debent societate ac famili-
aritate declinare malorum, ne mala
que frequenter aspiciunt et corri-
gere non valent imitari quanto eis
delectentur. Plura quere supra de amo-
re mulierum. Item infra de societate
mala. Augustinus de singularitate clericorum.
Dyabolus de simplici familiaritate
conflat amorem illicitum. Sic de famili-
ari societate viri et mulieris indu-
cit incitivum. Dum autem consentientis
est cede valet fortius rebellare.
Idem ibidem. Decertas familiaribus
cum mulieribus aptius ait. Bona
in turpitudine corporum et sed dilectio
est iniquitatis non turpitudo, dilectio
falsa que silencium invidet. Caritas
querulosa que se cupit in
comparacione laudari grande nam
quod iniuriosa est ut virginum ca-
ritas virgines faciat velud con-
iuges tradi et coniugum caritas con-
iuges faciat velud virgines estari.
Idem. Conversacio suspecte famili-
aritatis non nisi corrupcionem se-
minat, vicia pullulat, lasciviam pascit,
concupiscenciam conspirat, ignominiam re-
parat, rabiem concitat, furorem por-
rigit, petulanciam nutrit, risus ex-
citat et ruinas edificat. Idem ibi-
dem. Simul cuncta dixerim omnis
incentivus familiaritas mulierum
gluten esse delectorum et visibus co-
agulatum quo dyabolus homines
aucupatur. Plura que supra de amore
mulierum. De societate mala. Ambrosius
super Lucam. Quam religiosum vide-
tur commemoracionem christiane femine
non recipere sed crebra temptamenta
dyabolus inde suggerit ut decipiat
si familiariter et attende eam vi-
deris. Idem. Tercio officiis pudor
virginis audacia crescat risus
obrepit modestia solvitur urba-
nitas quo affectat. Plura quere supra
de amore mulierum. Ieronimus in epistola.
Si pudiciciam servare quis feminam
quam videris bene conversantem mente
dilige non frequencia corporali. Idem.
Generant suspiciones femine cum viris
familiaritas et archana mencium
acuto intuitu perimit. Idem. Nec
David sanctior nec Salomone pocior

esse sapiencior nec sampsone for
tior et merito semper quia paradisi
colonum de possessione sua mulier
eiecit Idem In summa dyaboli et que
supra de amore mulierum Idem ne
mo unquam invenitur Idem nemo di
u tutus est qui periculo proximus
que supra de amore mulierum Ysi
dorus in synonimis Sepe familiaritas
implicat sepe peccandi occasionem
voluntate parit Idem melius
est esse malorum odium quam familia
re consorcium Idem Sicut multa
bona habet communis vita sanctorum
sic plurima mala affert familiaris
societas pravorum plura que
supra de amore mulierum Beatus super
Luca Cum femina semper esse et
feminam non cognoscere plus est
quam mortuum suscitare sed quod minus
est non potes ergo quod magis
est quomodo tibi credam cottidie
latus tuum ad latus mulieris eius
in mensa lectus tuus ad eius lectum
in camera oculus tuus ad oculos
illius in colloquio manus tua ad
manus illius manus in opere et tu
continens vis putari sed esto quod sis
ego tamen non tanto suspicione plane
quere infra de muliere Ysydorus
in epistola Carnem et societate non
queras omnem nec consue indiscreta fami
liaritate vilescas sed consummata so
liditate sis amplius preciosus plane
que infra de societate mala Aristoteles
in secretis secretorum ad alexandrum
magnum Nimia contemptum parit
Apuleyus in libro de deo Socratis
communicacio familiaris contemptum
parit raritas autem generat admira
cionem. De favoribus que supra
de amicicia per totum de adulacione

De gloria infra de laudibus De feli
citate vera que supra de beatitudine
per totum Item infra de gloria

De felicitate falsa Boecius
de consolacione In prospera esta
met quis felicitate abutitur an ta
ra sit fortuna prius nos mancipi
fida et dispexerit allatura merorem
non quod ante oculos situm est suf
ficit intueri rerum exitus prudencia
metitur plura quere supra de beatitu
dine Tullius in libro de paradoxis O qui
te letum qui te florentem putas te
imperie te cupiditates puniunt te tue libi
dines torquent te die nocte quia tru
ciatus tui neque satis est quod est et
id ipsum ne diu futurum sit timuerit
te conscientia stimulat maleficiorum tuorum
te metus consumat iudiciorum atque
legum Idem in philipp. xi. Optimus
est portus penitenti mutacio consilii
Idem in libro de paradoxis Sicut autem
improbo et stulto et inerti nemini
esse bene potest sic vir bonus et for
tis et sapiens miser aut infelix
esse non potest Idem Non pecca
torum eventu sed interius honum metien
da sunt plura que infra de iusticia
de honore malo Item infra de femina
quere supra de amore mulierum Item
supra de coniugatis de familiaritate
de vicijs Item infra de matrimonio de
muliere de ornatu femina femine o
tota repleta dolo De feneratoribus
quere infra de usuris De fervore
que infra de devocione De fervente
quere infra de passione per desen
tis quere infra de festis

De fide Crisostomus Fides rerum
argumentum est que apparere
non possunt que cum apparent iam
fidem non habent sed agnicionem Idem fi
des non habet meritum cui humana

varios prebet compunctionis Idem super Ezech. Non virtutibus venitur ad fidem sed fide pertingitur ad virtutes Idem Per fidem interiora mens ad altitudinem ducitur ut cuncta visibilia despiciat in hoc mundo et ea que audit invisibilia sequatur in celo Idem Frustra sibi de sola fide blanditur qui bonis operibus non ornatur Idem Vera fides est que hoc quod verbis dicit moribus non contradicit tunc enim veraciter fideles sumus si quod verbis promittimus hoc bonis operibus adimplemus Ille etenim vere credit qui exercet operando quod credit Unusquisque autem quantum credit tantum sperat tantum sperat tantum amat tantum operatur Plura que sunt de ista Aug. in li. de fide ad Petrum sacerdotem suum Fides est virtus qua creduntur que non videntur Idem Fides est credere que non vides Idem Fides est bonorum omnium fundamentum Fides est humane salutis initium sine fide namque nemo potest ad filiorum dei naturam pertinere quisquis ergo sine fide catholica per contemptum seculi putat deo placere tale est quale si quis tendens ad patriam in qua se scit beate victurum relinquat itineris rectitudinem et improvidus devium sectetur errorem Idem Bona opera preter fidem videntur michi velocissimi cursus esse extra viam Idem Sicut enim absque arboris viriditate radices arescunt sic etiam quelibet opera quantumcumque videantur bona nulla tamen sunt si a soliditate fidei disiungantur Idem Fides dum querit sed intellectus invenit Idem de trinitate li. xv Sapientia est qua fides salubrissima gignitur nutritur defenditur roboratur qua quidem sapientia non pollent plurimi fideles quamvis plurimum polleant ipsa fide Idem xv de trinitate Sine caritate quidem fides esse potest sed non prodesse propter quod apostolus In Christo Ihesu inquit neque circumcisio aliquid valet neque preputium sed fides que per dilectionem operatur sic etiam distinguens ab ea fide qua demones credunt et contremiscunt Idem in xiii de trin. Fides non est quod creditur sed qua creditur sed qui credit et quod quidem creditur et illud quidem creditur illa non conspicitur Idem in li. xv de trinitate Certa principium inter nos certa est que perficitur a fide Fides enim certa utcumque inchoat cognitionem cognitio vero certa non perficietur nisi post hanc vitam cum videbimus facie ad faciem Idem in viii de trinitate circa finem Valet ergo fides ad cognitionem et dilectionem dei non tamquam omnino incogniti aut omnino non dilecti sed quo cognoscatur manifestius et firmius diligatur Idem in li. i de doctrina christiana Fide titubante caritas ipsa languescat caritate non languescente bona opera moriuntur Idem Fides est argumentum non comperto probans non probatur Idem Due sillabe sonant cum dicitur fides prima est de facto secunda est de dicto Fit ergo quod dicis et fides est Idem Quid prodest si redemptori nostro fide iungimur et ab eodem moribus disiungimur Idem in li. de verbis domini Ille credit in Christum qui et sperat in Christum et diligit Christum nam et si fidem quis habeat sine spe ac

dilectione xpm quidem esse credit
sed in xpm non credit Idem ibidem
Nulle maiores divicie nulli thezau
ri nulli honores nulla huius mun
di maior substancia est quam fides katho
lica est que peccatores homines salvat
cecos illuminat infirmos curat ca
thecuminos baptizat impios iustifi
cat penitentes reconciliat iustos
augmentat martires coronat Idem
in omelia de centum ovibus Deus om
nibus equaliter adest sed ille apud deum
plus habet loci qui plus attulerit
fidei non auri vel argenti Idem co
tra Julianum hereticum Vera quippe vo
ingitur in vera fide ipse deus mente
illuminande concupiscentie superande ac moles
tie perferende Idem libro primo de trinitate
Fidei merces est contemplacio dei Idem
in xpo de trinitate dei Cum studium
diu sapuit ad omnia que videntur
hominibus incredibilia maxime
tenent argumentum veracem dei om
potenciam Idem ad volusianum In
credendis rebus katholica fides
tota racio facti est omnipotencia
facientis Demum ergo deo aliquid
posse quod fateamur investigare
nos non posse Idem ad eundem
Quem non moveat ad credendum
tantus ab inicio rerum gestarum ordo
et ipsa connexio temporum preteritis et fu
turis de presentibus fidem faciens Idem
ad inquisiciones Januarii Quod ne
que contra bonos mores neque contra
fidem esse convincitur indifferenter est
habendum et pro eorum inter quos vivi
tur societate servandum est plura
quere supra de apostolis Idem in omelia
Beacior fuit maria mater xpi per
cipiendo fidem xpi quam concipien
do carnem xpi ergo maternal propin
quitas nichil marie profuisset nisi fe
licius xpm corde quam carne ges

tasset plura quere supra de apostolis
Idem super Johannem Et maximus sermone
de martiribus magna prorsus res est
si post prophetarum oracula post apostolorum
testimonia post martirum vulnera ve
terem fidem quasi novellam discu
te presumas quam tantorum talium
que sanctorum sanguine confirmatam
vides Et post tam manifestos
duces fidei tu solus incurrere per
fidie permaneas Idem in libro de predestinacione
sanctorum Incassum laborat
doctinus predicando fidem nisi deus
intus eam inspirando edificet Am
brosius in sermone Claue petri fide
dico petri per quam celos aperuit
et inferna securus penetravit ac
intrepidus maria calcavit tanta
enim virtus apostolice fidei est ut
illi cuncta pareant elementa hec
est qua non illi clauduntur angelice
ianue non porte prevaleant thar
tari non aquarum fluenta subsidat
sed subsistant Idem ibidem Ipsa est cla
vis qua fidem divinam videamus
qua admodum constat quam ad modum
solidata est Arbitror enim illam
non artificum operacione conflatam
non cum apostolorum simbolo fides sancta
accepta est qui velud periti ar
tifices in unum coeuntes clavem
istam suo concilio conflaverunt
clavem enim quandam ipsum simbo
lum dixerunt per quam reserantur por
te dyaboli ut lux xpi adveniat
Idem ibidem Fides est que peccata co
operit que vim criminum vincit que fa
cit de latronibus innocentes fa
cit enim fides innocentes latrones
et perfidia facit apostolos criminosos
Idem in alio sermone Sicut granum
synapis prima fronte specie quidem
parvum est et vile atque despectum uo

saporem pristinum non odorem tri-
stiferum non indicans suavitatem
At ubi teri cepit atque confringi sta-
tim odorem suum tunc acrius ma-
gnificum exhibet et infundit ciborum
flamei saporis exalat et tanto fer-
vore caloris ardescit ut mirum val-
de sit in granum tam parvum tantum ig-
nem fuisse conclusum Sic et fides
katholica prima fronte videtur esse
parva vilis et tenuis ac despecta
non potentiam suam ostendens non
supplicium aliquod preferens non
ingenium subministrans At ubi diver-
sis temptacionibus teri cepit sta-
tim vigorem suum prodit acrimonia
indicat caloris divine credulitatis
aspirat et tanto divini ignis ardo-
re iactatur ut et ipsa ferveat et
sibi participantem ardore compellat
fidei enim vigor cordium pectora com-
burit Idem in eodem Cum sina-
pis semen accipimus vultum ac faciem
contristatam fronte contrahimus
ad lacrimas provocamur et ipsam tamen
corporis salubritatem cum quadam
austeritatis fletu accipimus Sic cer-
tum fidei mandata percipimus animo
contristamur et confligimur corpo-
re et non ad lacrimas provocamur et
ipsam tamen anime salutem consequi-
mur si amplius defleamus Idem
ubi fides integra est ibi salvator
docet vigilat et consolatur ibi requi-
es ibi tranquillitas ibi iucunditas et
[?] medicina ubi vero fidei est
admixta perfidia ibi impetitur navicu-
la christus torpet dormit et tristis
est ibi motus ibi tempestas ibi
omne actum est discrimen pro actibus
enim nostris christus vigilat aut
obdormit et tristis est Idem Au-
ferunt argumenta ubi fides queritur

et in ipsis gymnasiis suis iam ta-
cent dyalectici piscatoribus
enim et non dyalecticis creditur
Idem super Lucam Sicut incentivum
fortitudinis est fides ita fidei
firmamentum est fortitudo Idem
super illud psalmi Spiritualis medicina
fidei nec in dubiis nec invidis
prodest Fides enim vera atque certa
est que salutem confert quam infi-
rmus tota presumpcione voluntate
ac puritate non solum nichil pro-
derit sed etiam oberit fidei enim gra-
cia habet hanc proprietatem ut sibi
devotis divinam infundat medelam
indevotis autem confert morbum
et mortem per quam totus homo perit
Idem in 3o libro ad virgines Sym-
bolum fidei debemus specialiter tam-
quam nostri cordis signaculum ante-
lucanis horis atque vespertinis psal-
lere Idem Valentiniano filio The-
odosii Nichil maius religione
nichil sublimius fide Idem multa
ad emendacionem fermentum Greg.
omelia xxv Panes sine fermen-
to comedit qui recta opera sine
corrupcione vane glorie exercet
Qui mandata misericordie sine admix-
tione pravi exhibet ne prius di-
ripiat quod quando facto dispen-
sat De fermento namque laudem
ymolat qui deo sacrificium de
rapina prebet que infra de nobi-
libus [?] plura
que supra de apostolis Crisostomus in sermone
de fide Abraham Fides est reli-
gionis fidissime fundamentum ca-
ritatis vinculum amoris subsi-
dium hec firmitate firmat castita-
tem roborat dignitatem exornat
amicicias conservat collegia copulat
artes emendat et omnibus virtu-

tibus forma prestat Idem Romane
de duobus textis Talis est natura
fidei quod quanto magis urgetur tan
to magis attendit [?] quod est fi
dei in persecutionibus non vincuntur
sed quanto afflicti fuerint tanto
amplius attendunt Virtus ergo
fidei inprincipalis est securitas sed impe
tritate et intus quillitate pichtati
Idem super Math Fides ungua se
noscit et religio unquam fatigationem
non sentit Idem super Johannem Mag
num bonum fides est que a calida
fit mente et ab amore multos et
animam fervente ac philosophos prius vic
tos ondit hac utilitate humana
contulerat Idem non sufficit fides
in regnum inducere sed hoc magis
habet eos condempnare qui intra
suam mala dominant nam qui
sciunt voluntatem domini sui et non
faciunt plagis vapulabunt mul
tis plura que supra de apostolis Idem
in Simone de quinquagesima Fides
est religionis christiane fundamentum
sicut supra ipsum ubi et omnibus
formalis prestat Et sequitur ita fides
inpuens splendet in ministris flo
ret in prefectis apparet gubernat
sponsus puchit gaudiis affectiones tue
tur custodit in paupere cum grata
est in mediocre leta in locupleta
honesta fides amicitias servat vul
lum despiciat nullum contempnit nulli
deest nisi forte primo ei defuerit
fides mandata tenet precepta fundat
premissa consumat fides familiares
facit deos et amicos constituit Ro.
Ysidorus de summo bono libro 2º capitulo
2º In corde requirit deus fidem ubi
se non possunt homines corrupere
et si pietas pro defunctis flere debe
at tamen preces lugere vetat Idem fides
nequaquam vi extorquetur sed ratione et ex
emplis persuadetur Idem Multi fide
tum christiani sunt sed opere a christiana vi
tate dissentiunt Idem sicut nichil pro
dest homini quod ore retinet fides et
corde non creditur ita nichil prodest
homini fides que corde tenetur sed ore non
profertur de tali namque propheta quoque
ab invigat dicens Periit fides ablata
est species de ore eorum Fides enim que cor
de creditur ad iustitiam omnis professione
fit ad salutem Idem Frustra blandimur si
bi de sola blanditur fide si bonis ope
ribus non ornatur Idem in primo sinodus
Simbolum fidei et oratio dominica pro tota
lege parvulis entie ad celorum regna suf
ficiunt capescenda Omnis enim latitudo
scripturarum in oratione dominica et simboli
brevitate concluduntur Versus de spiritu re
to dant et de flamine sacro Articulos
Petrus Andreas Bartholomeus Co
ceptum natum Jacobus passum que Io
hannes Inferius Thomas Philippus
iunxit in altum Offert que in cena Cono
sancta Matheus Culpam dimittit
Symon Fert surge Judas Judicis
Alpheus redditum vitam que Mathias
quere supra plura de apostolis Bernardus super
cantica Quid est quod non inveniat
fides eum falli nescia deprehendit
ignota attingit in certa tempore
hendit in mensa concludit etiam ubi
tendit fines bonis humane eiunas
experientie ac usum nature denique ip
sam eternitate illo suo vastissimo pec
quodammodo concludit Idem Infirmam
est fides alia peccatorum alia sigrorum
alia promissorum qua credimus in deum
qua credimus deum et qua credimus
deo Primam fidem enim peccatorum credimus

nõ km

in deu est aut in deu crede in eum
sperare et eum diligere P fidem autem
pignora credimus deum qui talia prestare
et omnia potest Per fidem vero promissorum
credimus deo quia quod promittit verita
ter adimplet Idem in eodem Necesse
est primo credere remissionem omnium peccatorum
non nisi per indulgentiam dei haberi
deinde quod nichil prorsus operis boni
possis habere nisi etiam hoc ipsum dederit
ipse deus Postremo quod vitam eternam
nullus potest promereri bonis operibus
sed quod gratis ei detur eterna vita
Augustinus Quicquid habes meriti preventrix
gratia donat Nil deus in nobis
preter sua dona coronat Idem in e
pistola quadam Multi autem salvato
ris adventum dum omnipotentem te
nentes et diligentes sine sabatis
gratissimam promissionem credentes
eiusdem in repromissionem fideles et spe
rantes certissimum redemptorem in fide et
expectatione salvati sunt quamvis
quando vel qualiter vel quo ordine sa
lus mundi repromissa fiet id ignora
rent Plura quere supra de apostolis
Beda super apocalipsim xxiiii Eo porte in
feri Cum fidem christi intimo cordis
amore percepit quod quasi exterius persecu
tiones ingruerint facilime contempnit Augustinus
de diversis rationibus viiº caº Fides est
manens credencium fundamentum que
iustos et fideles collocat in unita
te et unitatem in eisdem Plura quere
supra de apostolis Hugo de sancto victore
Fides est certitudo quedam animi de
absentibus supra opinionem et infra
scientiam Anshelmus Placent multis
rationes fidei non ut per rationes ad fidem
accedant sed ut eorum que credunt
intellectu et contemplatione delectantur
Eusebius prima plura salus et recte
fidei regulas custodire et a constitu
tutis patrum nullatenus devaire
Richardus de sancto victore In meditatione in
visibilia in hiis que divinitus fieri
possunt nobis fidem faciunt et du
bitare non sinunt Verumtamen cum attes
tatione sine confirmatione signis
pro argumentis prodigiis pro experimentis
veniam attendant iudei et advertant
pagani omnium quanta constat securi
tate pro fide christiana potius ad di
vinum iudicium accedere nomine cum
omni confidencia potius deo dicere
domine si error in fide mea nomine
abs te me deceptus sum nam ista
fidem tot et tantis signis et pro
digiis confirmasti que non nisi per
te et a te possent fieri Iohannes Ciz
fidem non habet qui querit in hiis
miseriis divites fieri credenti autem
totus mundus divitiarum et delitiarum
est infidelis vero etiam obulo indi
get Non ergo qui in soliditate fidei
fixum nequaquam mutabilitatem
rerum tucementum moveant Idem
sibimet confidere non est fidei sed
perfidie Idem alienus est a fide qui
ad agendam penitentiam tempora senectu
tis expectat Damascenus libro
tertio capitulo 33 fides est non inquisi
tus consensus Idem ibidem Iterum
usque ad terram evangelium est predi
catum quere supra de evangelio Hugo
in sententiis fides est habitus mentis
qua vita eterna inchoatur in nobis
faciens intellectum non apparen
tibus firmiter assentire Seneca ad
lucillum in epistola lxxxiiii fides est
sanctissimum humani pectoris bonum nulla
necessitate ad fallendum cogitur nec
ullo premio corrumpitur Glossa super illud
i Thess vº Induti lorica fidei Bi

attendimus. De Christus pro nobis passus
est et resurrexit et nobis vitam eternam
preparavit que sunt quasi tres cohortes
Christiani fidei numquam mentes nostras ap
petitus rerum temporalis Albumasar
qui et geaphat in libro introductorii ma
ioris de magisterio in iudicijs astrorum
tractatu sexto differentia xxvi Jupiter et
venus sunt fortune fortunarum due
due sunt spes quarum una est fortuna
huius mundi secundum altera est fortuna huius
seculi Fortuna autem futuri seculi dig
nior est fortuna huius mundi et se
quitur per fidem Et quia Jupiter plus
est fortuna quam venus ideo facta
est Jovis significacio super fide et
quere supra de astronomia de aspectis
de fortuna Greg. in mor. Queque
de fide credenda et provenciam distinc
cionis non sunt quia si hec oculis
nostris racio panderet iam mira non
essent Aug. de trinitate Mentis hu
mane acies invalida in tam excel
lenti luce non figitur nisi per iusticiam
fidei emundetur Act. xv fide puri
ficans corda eorum Idem super illud ysa
vii Si non credideritis non intelligetis
fides debet precedere intellectum ut sit
intelligencie fidei premium fides enim
illuc pervenit quo nullus intelligencia
non attingit Idem in libro de predestina
cione sanctorum fides in credentium vo
luntate consistit Idem fides cum
dileccione fides est hominis fides autem
sine dileccione fides est demonis
Qui vero non credunt peccatoribus
deteriores sunt demonibus Nam de
mones credunt et contremiscunt homi
nes autem infideles nec credunt nec
contremiscunt fide spe et carita
te que infra de virtutibus theologicis

De fidelitate Quintilianus libro
viii Non habet causam loquen
di cui credi non potest Ablata enim
est omnium liberorum fides ab eo et omnis
sermonis auctoritas Valerius maximus
libro viii Fabius consul romanorum
abhominabile captivos numeros pac
cione receperat quem cum a senatu non
solveretur misso in orbem romam filio
suo fundum suum quem unicum possi
debat vendidit precium pertinens Hani
bali numeravit se cum patrimonio quam
patria fide carere maluit Idem libro
vi Masinissa rex parum fidei impe
ratoribus hominum reponens salutem
suam custodia canum vallavit unde
canes sunt hominibus fideliores Se
neca in epistola lxxxviii ad lucillum
fides sanctissimum humani pectoris bonum
nulla enim necessitate ad fallendum co
gitur nec ullo premio est corrumpitur
plura que supra de amicicia fidelitate
et constancia De fiducia mala et bona
que supra de confidencia bona et mala

De flagellis Greg. in mor. Fla
gella bonorum aut vicia perfec
ta puniunt aut que poterant perpe
trari futura devitant Idem in xxviii
mor. Ex hac vita et flagellis atteri
et vicijs quorum temptacione necesse est et
quere supra de afflictionibus Idem
libro vi mor. Duobus modis in hac
vita iudicat homines deus et que
supra de afflictionibus Idem in ix
libro mor. Cum quibus de persecucioni
bus innuimus et quere supra de
afflictionibus Idem in v libro mor.
Si iusticia deo placere studemus quere
supra de afflictionibus Idem libro vi mor.
Quisquis de persecucionibus innuimus
et quere supra de afflictionibus Idem
in registro Pena prius est et que ibi

Idem super Ezech. Si ille hinc sine fla-
gello non exit qui huc sine peccato
venit quomodo flagellis digni non
erunt qui huc cum peccato venerunt
plura quere supra de afflictionibus de
supra de adversitatibus Item supra de
certamine De correctione de temptacione
Item infra de tribulacione Aug. 4o p.a
de acha demat Ex compertis est a
passionibus flagellorum quere supra de
afflictionibus de adversitatibus De
certamine de Correctione de Tempta-
cione De tribulacione Infra de paciencia
Ambrosius super Lucam Eterna premia obe-
diencie sunt nuda certamina nemi-
nem pot etc. quere supra de afflictionibus
Idem ibidem Christus ab apostolo suo et
discipulo tradi et a suis iudeis fla-
gellari voluit quere supra de afflictioni-
bus de adversitatibus de certamine de tri-
bulacione de paciencia Crisostomus super Math.
Sicut ventorum flatu levant arbores
ad fructus quere supra de afflictionibus
Idem in epistola ad Castricianum Sen-
tos tunc etc. quere supra de afflictionibus
de adversitatibus Ysid. de summo bono
lo. 3o c. 3o A quibusdam diu salutem
non indicabit deus hos in eternum q.
vt supra de afflictionibus Idem ca.o
vi. Dum mente future pene diligenter
cogitat omnia flagella mente presentis
animo equanimi portat plura quere
supra de adversitatibus De certamine de
correctione De temptacione De tribu-
lacione de paciencia de passione de fletu
quere supra de compunctione de con-
tricione De lacrima de luctu De fine
mundi Infra de iudicio extremo etc.

De fornicacione Glo. ad Coll. 3o
Fornicacio est illicitus con-
cubitus preter legitimum thorum Glo. le-
vit. xviii Demones cum de ani-
mas gaudent precipue tamen de for-
nicacione et ydolatria quia hijs
duobus et corpus et anima maculatur
Glo. super illud Prov. 7o vi. precium forti-
bus est voluptas fornicacionis
que perdit que perdit eternam salutem
mentis et corporis Ieron. super Osee For-
nicacio de racionali homine quasi brutum
animal efficit ita ut humana non
sentiat Idem super illud Osee 4to
Fornicati sunt et non cessaverunt
Qui vices fornicandi desunt sed de-
sideria non desunt Idem ibidem
Sicut vinum et ebrietas mentem
faciunt impotentem sic fornicacio
et voluptas prestant semper
animum quod debilitant et de racionali homi-
ne brutum animal efficiunt ita ut hu-
mana eciam sentiant Idem super
illud Naum 3o Fornicacio in corpori-
bus Cum placeat lxx in ipsum fu-
turamine et incorporalibus sunt
multi per fornicacionem eciam in
corpore debilitati sunt et cum per-
dicione anime carnem quoque con-
sumunt frangunt plura quere supra
de adulterio de amore mulierum de
voluptate Glo. super illud 1a Cor.
vi Fugite fornicacionem cum ceteris
vicijs potest expectari conflictus
sed hanc fugite ne appropinquetis
quia non aliter melius vinci potest
Ieronimus et habetur xxxii q. iiii In-
cesto fornicator maior est ceteris
quod tollit membra Christi et facit ea
membra meretricis Erunt quippe
duo in carne una Idem ibidem Non
est fidelis nec credit in Christo qui
sua membra facit membra meretricis
Idem ibidem Hoc unum scio quod qui
post fidem Christi fornicatur violat
templum dei De fonte Ambrosius
in Simon Agnum ergo in modum
quere infra de Christo una et prete

De foro que infra de mercatoribus

De fortitudine spirituali Greg in mor Alia est fortitudo bonorum alia malorum fortitudo bonorum alia est carnem vincere propriis voluntatibus contraire delectationem vite presentis extinguere huius mundi aspera pro premiis eternis amare prosperitatibus blandimenta contempnere adversitatis metum in corde viriliter superare Idem ibidem Qui in auctoris sui amore roborantur quo magis inconcupita dei fortitudine convalescunt eo magis a propria fortitudine deficiunt et quo robustius eterna appetunt eo fortius a temporalibus salubri defectu lassantur Idem tanto quisque se ad fortitudinem profecisse verius demonstrat quanto aliena mala equanimiter portat Idem [v]nimus sicut antiquus hostis in tantum sibi resistentes est debilis tam ut consentientibus sit sibi sit quasi leo quem nemo tollerare pot a resistentibus autem quasi formica atteritur Idem in registro Amores meos bene habes cognitos quia dum porto sed si semel de libano non portare contra omnia pericula vado plura quere supra de constancia de periculis de temptatione de tribulatione de morte Idem super Ezech Consciat quisque quid debeat agere et quere supra de donis Idem malorum autem fortitudo est semper peritura diligere ab appetitu temporalium nec pro adversis querere insemet ipso spem ponere contra flagella dum insensibiliter indurantur Idem in registro De clipeo fortitudinis et quere supra de dilectione Aug in li de moribus ecclesie fortitudo est amor omnia facile tollerans propter illud quod amatur Idem in epistola ad Ieronimum de sententia Iacobi apostoli Anima ea virtute fortis est nec temere audet nec inconsulte timet plura quere supra de adversitatibus Item supra de afflictionibus de certamine de constancia de periculis de pena de temptatione de tribulatione de morte Idem Aug de singularitate clericorum Utilius est ut infirmum se quisque recognoscat et fortis consistat quam fortis videri velit et infirmus emergat Ambros li. de officiis Fortis est qui se in doloribus consolatur et renova in re fortitudo vocatur cum unusquisque seipsum vincit nam animo nullis illecebris conflectitur aut emollitur non adversis perturbatur nec extollitur in prosperis et secundis sed quasi vento quodam sancti spiritus variarum rerum circumfertur [illegible] mutatione Idem ibidem Fortitudo invicta est ad labores fortis ad pericula ad cupiditatem adversus voluptates dura tamquam illecebras quibus nec aurem differre nesciat ne ut vulgo dici solet ave sibi pecuniam neglegit avariciam fugit tamquam pestem quandam que virtutem omnem contaminat Idem ibidem Non inferendam sed depellendam iniuriam lex virtutis est qui enim non depellit iniuriam a proximo si potest tam est in vicio quam ille qui facit Idem super Luc. Fortitudo corporis animique confortat nec conturbari quid sinit aliquo dolore plura quere supra de adversitatibus de afflictionibus de certamine De constancia de pena de temptatione de tribulatione de morte Iohannes in epistola quadam nichil eo fortius qui vincit diabolum et nichil imbecillius eo qui

superatur a carne. Idem super Ezech.
Ipsa fortitudo atque constancia via
regia est a qua declinat adde protervitas
quam tenendum est et pertinax ad sinis-
tram nec qui formidolosus et pavi-
dus est. Ysid. in libro differentiarum. Fortitudo
est animi magnitudo contemptus di-
viciarum. Hec in adversis aut pacienter
cedit aut fortiter resistit nullis
illecebris emollita adversis non
frangitur nec prosperis elevatur in-
victa est ad labores fortis ad peri-
cula pecuniam negligit avariciam
fugit contentu repulsos animum ad pericu-
la preparat nullis molestiis cedit
et glorie vane caret appetitus. Bu-
chardus ad Eug. papam. Legitur apud
quendam sapientem non est vincitur
fortis cui non crescit animus in ipsa
rerum difficultate. plura que supra
de adversitatibus de afflictionibus
de certamine de constancia de pace
de temptacionibus de tribulacionibus
de morte. Cass. super illud ps. Tur-
batus sum et non sum locutus. Ni-
chil egregius nichil fortius quam ce-
pot quam audire iniuria et non respon-
re vide plura que supra de adversita-
tibus de afflictionibus etc. Item id.
in epistola xxxiii. Latet sepe ab oculis lau-
dabilis fortitudo que dum se non
habet probandi spatium occulta tamen
est licet tota virtutum. Glo. super illud
Zach. iiii^to Omnis cui enim preter
angelorum et hominum fortitudo fragi-
lis est et imbecillis si non fuerit
auxilium salvatoris. Glo. super Math.
Estote fortes in bello. Fortitudo est
firmitas animi contra molestias se-
culi. Aug. in iiii^o Ethic. principali-
ter fortis qui circa bona mortem
est impavidus. Idem ibidem. In susti-
nendo igitur tristia fortes dicuntur.
Difficilius enim est tristia sustinere
quam a delectationibus abstinere. Tull.
in rethorica. prima fortitudo est con-
siderata periculorum susceptio laborum quam
perpessio. Idem in rethorica 2a li. iiii
Fortitudo est rerum magnarum et uti-
lium concupiscencia laboris quam cum utili-
tatis racione perpessio. Idem ibidem. For-
titudo est racionabilis aggressio ter-
ribilium cum constanti perpessione e-
orum. Idem in philipp. xi. Magnis
consilii est previdere nec aliquid triste
accidat quod animi non vincitur est for-
titer ferre si evenit. Idem libro primo
de officiis. Fortes et magnanimi sunt
habendi non qui faciunt sed qui repulsant
iniuriam. Idem vix invenitur fortis
ille qui laboribus susceptis periculis
quam additis non quamdam mercede rerum
gestarum desiderat gloriam humanam. Idem
Fortitudo est virtus que nec adver-
sitatis incursu frangitur nec prosperita-
tis blandimento elevatur. Seneca in
epistola Non fortis est vir qui labores
fugit. Idem contra omnia fortis est
qui se vincit. Idem in hac vita fortis
est qui se ipsum vincit. nulla prosperitas
appetit nulla adversa pertimescit.
Idem Iniurie et honores indigni in-
iustis sunt habendi nec hiis gau-
dendum nec illis dolendum est viro
forti. Idem. Aug. excellentem moderatio
et omnia tamquam sibi mora tolera-
tem et quod quis timeret optamus quam vi-
dente celestis fortitudo paciencie a
gitat et impellit. Idem vir bonus etc.
quere supra de constancia. Idem Sa-
piens est fortis ad omnem incursum
inimicorum intrepidus non si paupertas
non si luctus non si dolor impetum
faciat pedem suum refert retrorsum

Sz cont omnia pdicta dat et int illa
stabit Idem Sapiens et fortis si lice
bit geplicabit virtute indumitys si
minus inpanqstate inpatiens si potit
integer et sanus si minus debilis
et infirmus plura que sup dcta
tamen de constancia depacia Theu
tius in andria Fortitudo est virtus
retundens impetus adversitatis pla
que supra de adversitatibus et ut
sup Valerius maximus li° iii° Fortitudine
tit se in adversis gerere quod est a
que fortuna semente in advitorum
sui initium ducere Lactancius in
libro de vero cultu Timidi et imbe
cillis est aimi dolore metuere a
egestate aut mortem que omnia
quisquis non horruerit fortissi
erit qui aut deum meruit hec ea
quisquis non horruerit fortissimus
erit qui autem deum metuit hec
omnia deridebit Quintus curtius
de gestis allexandri magni li° iii°
Forcium vicrum est morte contempne
quam vitam odisse plura que infra
de morte Balterus in allexandreo
li° iii Fortis animi est contempnere vita
non odisse tu senectutes antez
amare virorum est degenerum et quos
constat tedere laborum compellitur
eum ad hoc ut vitam duce vile qd
reputet et quod virorum ignavie quipp
pe vivunt de fortitudine corporali Au
gustinus in li° de conflictu viciorum
et virtutum Fortitudo corporalis di
cit te modo fortitudine ac volup
tate tua non delectas tum te quis
sequatur ignoras concepcium tempus
indesideriis negligent negligere no
debes quia qui cito pturscas nescis
Si enim deus homines qui sterili eo
ferme eo carnis voluptate nolle
in spiritu quis humani pro prio maspula
et feminas non creasset Sz caterus in
dicta videt que supra de conflictu
viciorum et virtutum et infra de vo
luptate

O fortuna Rerum humane quada
Cum omnis fortuna timenda
sit tu magis timenda sunt prospera
quam adversa Nam adversa nos erudiunt
prospera nos blandiendo seducunt pla
quere sup de dignitate Boetius li°
secundo de consolatione philosophie In omni ad
versitate fortune infelicissimum genus
est fuisse felicem Idem ibidem Plu
rimum enim fortuna habicatis ne nos
aut fortuna tristis opprimat aut
iocunda dissolvat Sz firmum medium
firmis viribus occupate Inter ea eni
situm est manum qualem nobis for
tuna formare velitis Idem omnis
fortuna que videtur aspera aut
exercet aut corrigit aut punit Ide
ibidem Ego plus hominibus reor pro
desse fortunam asperam quam prosperam
eum hec enim i. prospera semper specie
felicitatis blanda mentitur Illa nos
Sz adversa semper est vera. Prima go
fallet Sz secunda instruit Prima seduc
fortuna prospera sive felix a vero
bono suis blandiciis devios du
cit Secunda aut. i. adversa ad vera bona
reducens unco suo retrahit Idem
ibidem Ad hoc eciam inter minima
putas estimandum quod amicorum fide
lium tibi mentes aspera fortuna
vel horribilis detegit et certos ti
bi sodalium vultus ambiguos que
decernit Sz prospera fortuna decedens
atque suos sodales aufferet te solum
relinquet Idem iii° de consolatione
Vir sapiens moleste ferre non de
tum infortunium certamen adducit
Ex hoc eciam virtus notatur quod suis

viribus interius non superetur a for-
tune prosperis vel adversis. Tull. in
rethoricis 2°. Non solum illa fortuna
ceca est sed illos plerosque cecos efficit
quos complexa est

De fortune mutabilitate. Boecius
in 2° de consolatione. Eadem
in alterutro mutabilitas nec formi-
dandas fortune minas nec exoptandas facit esse blandicias. Idem
ibidem. Non preciosi sunt amici quos
non virtus sed fortuna conciliat quem
enim felicitas amicum facit infortu-
nium facit inimicum. Idem li° primo de
consolatione. Quantas rerum turbida
versat fortuna vices premunt insontes
debita sceleri noxia at perversi resident
celsiores et latet obscuris condita
virtus clara tenebris plurima que
infert. Idem li° 1° de consolatione. Vir
sapiens moleste ferre non debet
cum in fortune certamine adducitur
quia hoc enim virtus vocatur quod sibi inni-
tens interius non superatur a fortune
prosperis vel adversis. Aug. li° primo
retractationum. Et cum fortassis quod
vulgo fortuna vocatur occulto
quodam ordine regitur nichil cum
aliud in rebus casum et fortunam
vocamus nisi cuius ratio et cau-
sa secreta est. Idem ibidem. Nulla re-
ligio dicere prohibet forte forsitan
fortassis fortuitu quod tamen totum
ad divinam revocandum est providentiam.
Seneca de remediis fortuitorum
li° iiij. Hoc habet humana condicio pre-
cipuum quod fortuna quos miseros
facit etiam suspiciosos efficit.
Idem ad Lucillum in epistola iiij. Vita-
te decimus quecumque vulgo placent
et ad omne fortuitum bonum suspi-
ciosi pavidique subsistite nam et
piscis et fera aliqua spe aliqua oblec-
tante decipitur. Munera ista que for-
tune putatis insidie sunt. Quisquis
ergo tutam vitam agere volet ista
viscata beneficia devitet. Unus tyranno-
rum cursus ille deduxit et summus
eminentis vite exitus cadere est.
Tullius in oratione sua pro Marcello.
Ille fortunatus est cuius salu-
te non minor pene ad omnes quam
ad ipsum leticia pervenit. Idem in re-
thoricis 2°. Solas virtus in sua
potestate est et omnia preter eam sub
fortune fugisse putant. Sapientes
autem cogitant qui in secundis tempori-
bus adversus casus fortune for-
midant. Seneca de naturalibus questioni-
bus libro iij. Versat fortuna quem
prius letis gaudiis tristia immittet ita
quod secundis rebus nemo confidat
adversis nemo diffidat alterne enim
sunt vices rerum. Idem in li° de re-
mediis fortuitorum li° v°. Ludit
de suis fortuna muneribus que si-
bi dedit nunc aufert que prius
abstulit modo reddit nec umquam
tucius est illam experiri quam cum
locum iniurie non habet. Idem.
Quod fortuna non dedit quod hoc non
eripit. Idem. Deus res iuris cele-
ri fatalis turbine versat. Idem.
Levis est fortuna cito reposcit
quod dedit. Plura que super dicto
tempus mundi. Ovidius li° 3° Et
stud largitur quod quecumque libet for-
tuna rapit quod est generalis subito
qui modo crassus erat. Catho.
Labitur exiguo quod partum est
tempore longo. Indulget fortuna
malis ut ledere possit. Fronte
capillata est. Valerius libro v°.

Oportuna vindex est insolencie varietas condicionis humane. Idem li. vi. Alcibiadem quasi due fortune partite sunt. Altera que sibi nobilitatem eximiam habundantes formam prestantissimam favorem civium propensum summa imperia vires precipuas flagiciosissimum ingenium assignavit. Et altera que sibi dampnationem exilium inopiam odium patrie violenciam et mortem inflixerit nec aut hec aut illa universa quia varia perinde quia durat freto estuique similia. Quintus curcius li. iiii. et calamitatis querula et felicitas insolens ac superba. Salustius in catilinario. Fortuna simul cum moribus mutatur. Idem humane vite cursus modo aspero modo tranquillo motu pagi(?) pre semper minor dum et cupide nobis ostendit et sine tenore consumit.

De fortune prosperitate. Tullius li. i. de offic. Panecius consul romanorum auditorem et familiarem suum affricanum sepe audivit dicere. Equos propter contenciones preliorum ferocitate exultantes domatoribus tradi solent uti et secundis homines velud prosperis velud efferatos sibi quia presidentes tamquam in gyrum racionis et doctrine duci oportet ut perspiciant rerum humanarum imbecillitatem et fortune varietatem. Idem In omnibus prosperis superbia fugienda est nam ut adversas sic et prosperas res immoderate ferre levitatis est. Salustius in catilinario. Secunde res etiam sapientum animos fatigant. Pamphilus. Hec subito nimia deus et fortuna beant. Nam dives redeo qui nuper ante fui. Obstat interdum satis fortuna virorum proposi-

tum quia suo non sunt esse loco. Que multis nocuit multos tamen ipse beavit. Sunt in hoc mundo taliter omnes homo taliter omnis. Cursus fatorum nescit mens ulla virorum. Solius est summum scire futura dei. Sorte sub ambigua spes et labor omnis habet. Crescit in arduo spes cum spe bono. Nulla tamen fortuna potest subsistere malis. Hoc uno fortuna minus dum prospera non es. Monstras quod vere non sit amicicie. Lucanus in pharsalia. Dum maxime succedit homini res secunde tunc maxime oportet eum meditari quo pacto ferat erumpnam adversam ne quid animo suo sit novum ut sic quidquid preter spem et opinionem evenit in lucro fiat deputare. Valerius maximus li. primo. Lento gradu ad sui vindictam divina procedit ira sed gravitate supplicii tarditatem suam compensat. De fortune significatore. Albumasar in li. introductorii maioris de magisterio in iudiciis astrorum tractatu vi. differentia xxvi. Iupiter et venus sunt fortune fortunarum. Aut due sunt species quarum una est fortuna huius mundi sed altera est fortuna futuri seculi. Fortuna autem futuri seculi dignior est quam futura huius mundi et queritur et invenitur et fit per fidem. Fortuna vero huius mundi que vilior est fit cum ludis et gaudiis et leticia et quia iupiter plus est fortuna quam venus ideo facta est iovi significacio super fidem sed veneri facta est significacio super fortunas huius mundi cum ludis et leticiis actuum humanorum.

De fraternitate. Ambrosius in sermone. Maior est fraternitas christi quam sanguinis sanguinis enim fraternitas unitate cordis animi quia demonstrat. Sanguinis autem fraternitas similitu-

sibi inimica est. Xpi autem sine mi-
nus passione pacifica est. Illa sollicitat
sanguinis inter se quia cum emula-
tione dividit. Hec i. xpi fraternitas
etiam propria cum congratulatione compu-
tat. Illa in consorcio suo sepe despicit
proprium germanum. Hec autem i. xpi fre-
quenter assumit alienum. Rabanus
super Lucam. Vera fraternitas dilectio est
que fratrem veneratur devotum et corri-
pit dissolutum, que presenti obsequitur
absentem non rodit, sanos applaudit
et infirmum non despicit, placatum non
provocat et iratum mitigat ut maio-
rem. plura que supra de amore de di-
lectione proximi. Beda in omelia 3a. Ecce
mater eius et fratres stabant foris
querentes loqui eis. fideles eius disci-
pulos fratres nomine dignatus est ite-
rum vocare fratribus meis. Cum ergo frat-
rem fieri ad fidem veniendo potuit quere-
ndum quomodo mater etiam esse pos-
sit. Sed sciendum nobis est quia qui
xpi frater et soror est credendo mater
efficitur predicando. Quasi enim pari-
dum quem cordi audientis infunde-
rit credendo et mater eius efficitur
predicando cum per eius vocem amor
dei in proximi mente generatur. De fra-
terna concordia que supra de conflic-
tu viciorum et virtutum. Item supra
de concordia de pace de frugalitate
que supra de abstinencia. Item supra
de continencia per totum de fuco que
supra infra de ornatu mulierum

De fuga seculi. Ambrosius in libro
de fuga seculi. Cum velit as-
cendere non sequatur leta nec delecta-
bilia seculi sed que sunt plena doloris
et fletus considerat atque plangat.
Item Ambrosius super Lucam. Cum mare
plangat naufragium timet et que
infra de mundo. Basilius. Vox dei tu ss
mel et favum dulcior si sapias amore

tuam et vacante mentis sensu in-
teriore fuge fugam exteriorem ut ex-
pedito et vacante mentis sensu di-
cas cum Samuele loquere domine
quia audit servus tuus. Ambrosius.
Cum velit salvus esse super mundum
ascendat querat verbum apud deum
fugiat hunc mundum relinquat ter-
ras et hunc tres conversacionem corpora-
lem volubilis cum mente desiderium
possideamus. plura que supra de con-
temptu seculi. Item Ambrosius ad
hyreneum. Raptus in paradisum pau-
lus et quere infra de raptu. plura
que infra de gaudio vano. Item
de leticia seculi. Item de contemptu
seculi per totum. De fuga laudis que
infra de laudibus humanis. De fuga
principatus que infra de principa-
tu recusando. De fraude quere supra
de accione. Item infra de intencione
Item infra de operacione

De frui et uti. Aug. in libro de
trinitate ca. xxvi. Uti est assu-
mere aliquid in facultate volun-
tatis. frui non est uti cum gau-
dio non adhuc spei sed iam rei. pro-
inde omnis qui fruitur utitur. as-
sumit enim aliquid in facultate
voluntatis cum fine delectacionis
non autem omnis qui utitur fruitur
si illud quod in facultate assumit vo-
luntatis non propter illud sed propter aliud
appetunt. Idem in eodem li. x. xxvi.
fruimur cognitis in quibus voluntas
propter se ipsam delectata conquiescit. uti-
mur autem eis que ad illud refe-
rimus quo fruendum est.

De fructu. Beda Luce. 13. super
illo verbo dixit autem ad culto-
rem vinee. Ecce anni tres sunt
ex quo venio querens fructum in fi-
culnea hac et non invenio. Venit

ante legem qua per naturalem intel
lectum quid unusquisque exemplo sui
Qualiter erga proximum agere debu
isset innotuit venit in lege qua
precipiendo docuit venit post legem
per gratiam qua pietatis propiciam co
hibendum monstrauit Et tamen
in tribus annis fructum se non in
venisse conqueritur quia quorundam
prauorum mentes nec inspirata
lex naturalis corrigit nec precepta eru
diunt nec incarnationis eius mira
cula conuertunt Quid non per cultorem
vinee ficulnee nisi prepositorum ordo
exprimitur qui dum presunt ecclesie ni
mirum dominice vinee curam gerunt
Huius enim vinee primus cultor primus
apostolus extitit Hunc nos indigni co
quimur quantum per eruditionem manu do
cendo predicando increpando labora
mus sed cum magno iam timore
audiendum est quod cultori vinee de
infructuosa arbore dicitur Succide
eam ut quid terram occupat Unus
quisque iuxta modum suum inquantum
locum presentis vite tenet si fructum
bone operationis non exhibet velud
infructuosa arbor terram occupat
quia in eo loco in quo ipse est et a
liis operandi occasionem negat sed in hoc
seculo potens quilibet si fructum
non habet bone operationis etiam
impedimentum prestat ceteris quia
quicumque sub ipso sunt exemplo per
uersitatis illius quasi umbra peruersita
tis eius premuntur stat desuper arbor
infructuosa et subtus terra steri
lis iacet infructuose arboris de
super umbra densatur et solis radi
us ad terram descendere nequaquam
permittitur quia dum subiecti quilibet
patroni peruersi peruersa exempla con
spiciunt ipsi quoque infructuosi re
manentes veritatis lumine priuantur
et pressi umbra calorem solis non acci
piunt quia inde remanent a deo frigi
di unde in hoc seculo male proteguntur
unde bene dominus dicit Ut quid ter
ram occupat terram quippe occupat
qui locum quem tenet in bonis ope
ribus non exercet

De fuga Addicio Augustinus super primam
canonicam Johannis Vis audire
consilium si vis a deo fugere ad ipsum fu
ge ad ipsum fuge confitendo non
ab ipso latendo latere enim non potes
sed confiteri potes Idem in libro confessionum
Eunt et fugiunt a te inquieti et
iniqui fugiunt ut non videant te
videntem se Conuertantur ergo et que
rant te refugiant ad te quia non
sicut ipsi deseruerunt creatorem
suum ita tu deseruisti creaturam tu
am Plura quere supra de conuersione Addicio Am
brosius libro de ysaac Fugiamus in pa
triam verissimam et celeste illic enim
patria nobis et illic pater a quo cre
ati sumus Sed que est hec fuga
non utique pedibus qui sunt corporis
Ista enim quocumque currunt in terra
currunt et in terram currunt sed non
nauibus fugiamus aut curribus
siue equis qui obligantur et cadunt
sed animo fugiamus et oculis et
pedibus interioribus De furore quere
infra de ira. D

De gaudio bono Gregorius
in moralibus Quo se intus
animus gaudiis robustius
inserit eo minus exterius dolores
sentit Idem Sancti viri cum mul
ta se perfecte virtutum prosperitate con
sidant moderamine dispensationis
superne et in temptationibus exter
se exultant quia tanto robustius
acceptam virtutum gloriam custodi

unt quanto temptacionis repulsu sum infirmitatem suam humilius re cognoscunt. Idem in omel. Ille vera citer paciens fuerat qui et ad tempus aliena mala cum dolore tollerat et eadem retractans pertulisse se ta lia iam exultat. Idem in registro. Existimo bonum opus proximi mei me etiam ocioso proficere me facit et ei fit omne bonum opus meum quia de alterius bonis actibus communiter sit gaude. Idem in dyalog. Cunctis quasi quod apud se intus lateat continue ea illata probat. Unam sit supplici letam homicidibus sic plerosque humiles sua despeccione gratulantur. Plura que infra de gaudio et timore. Aug. in sermone de assumpcione vel de ascensione loquens dominum ihesum xpistum doluisse flevisse ac fatigatum fuisse contumelias et flagella crucem quoque suscepisse nunquam ante legis cum risisse vel in prima vita prosperatum fuisse. Hinc plane gaudent omnes electi cum ceperint huius mundi adversitatibus fatigari scientes aliam non super esse viam per quam possint celestia penetrari. Idem in li. de verbis domini. Nudo quis gloriatur et gaudet in domino non gloriatur in seculo. Vincat ergo mundum in domino ut semper in eo gaudeat et glorietur. Idem in omelia. Erunt signa in sole et luna. Nos qui celestis patrie gaudia cognovimus festinare ad illa quantocius debemus. Gaudium enim seculi semper minuitur donec finiatur. Idem in li. de katheçizandis rudibus. Tu qui verum requiem quere super decem sita bona. Idem in li. confess. Est gaudium quod non datur impiis sed eis qui gratis colunt te domine quorum tu ipse es gaudium et ipsa est beata vita gaudere de te ad te propter te ipsa est et non est altera. Idem ibidem. Huius seculi gaudia quere infra de gaudio gaudio. Ber. ad comitem. Silu. Caro. Gaudere de bonis de bonis dum de consciencia pura de confessione vera de penitencia digna de luctu atque tristia bona. Idem super illud Luce 1. Magnificat anima mea dominum et exultavit spiritus meus. Et anima que dominum magnificat non in quolibet alio sed in eo tantum exultat quem anima deo magnificat. Hac exultacione nullus corporis gaudet qui de prosperitatibus tantum exultat. Idem. Cuius bonis et gaudiis non vult esse desiderat cui celum patria esse creditur mors vita estimatur cuius decus verum est et ornatus non in moribus sed in amictu queritur et hetur qui cum laudatur extollitur et cum vituperatus fuit magnus iracundie stimulis agitatur qui cum mansuetis non humiliatur sed in supplicibus fastibus elevatus ceteros homines quasi ex alto montis super ceteris contemplatur. Jo. nimis super paulo. Qui diligit quempiam semper in eius felicitate ac prosperitate letatur et si viderit eum aliquo errore deceptum et peccatorum lubrico cecidisse dolebit quidem et eum quantocius eripere festinabit. Idem in epistola. Nichil solitarius prudencius est quam ut fallentem diem diem non tam ciborum habundancia quam spiritus exultacione celebremus quia valde ab prudencia est saturitate velle martirem honorare quem sciunt deo ieiuniis placuisse. Crisos. super opus imperf. Quemadmodum

Quam admodum que propter mundum
est leticia tristiciam habet coherentem
que propter mundum est leticia tristi
tiam habet coherentem Ita et que
27 dum sunt lacrime leticiam et gau
dium assumunt continuum et in mar
tessi plura que supra de compunctione
Bernhardus in epistola Seneca illud solum
et verum est gaudium quod non decre
atura sed decreatore concipitur et eum
quem possidens nemo tollet a
te cui comparata omnis suavitas
dolor est omne dulce amarum est de
decorum et durum est omne pulcrum
ino quicquid aliud delectabile molestum
est Idem in sermone Non est
regnum dei esca et potus sed iusticia
et pax et gaudium in spiritu sancto
O fatui filii adam sic fatui facti
facti estis et propriam saltu iusticiam
tu silentes in pacem venim finalem
et gaudium in spiritu sancto preuertere ue
lutis non sic impii non sic prius
est enim iusticiam facere pacem inqui
rere et persequi eam et sic demum
demum gaudere apprehendere ubi pons
gaudio comprehendi plura quere
infra de gaudio et timore Idem
in sermone ubi facere perfecte in co
rinto spirituali vere erit quemadmodum recipi
de tuo spiritu indicium ut incipias
gaudere de bonis dum qui propria ma
la ante lugebas Origenes super le
uiticum Per singulos qui conuertuntur
ad deum festum et gaudium agitur
quere supra de conuersione ad deum
Item plura que supra de angelis
Seneca ad lucillum in epistola xxiii
Fundamentum bone mentis est non
gaudere namque michi crede quia ve
rum gaudium res seria est hec

aut quibus vulgus delectatur ac
per fortuitam voluptatem et gaudium
in ventrem gaudium est fundamento
caret Idem in epistola xvi Omnes tendunt
ad gaudium sed unde stabile magnum
que consequantur ignorant sapiens quidem
nunquam sine gaudio est gaudium autem
illud non nascitur nisi de virtutum sa
cons[cien]cia nec interrumpitur nec desinit
esse quod cum fortuna non dedit sic
non eripit horum autem qui in hoc
mundo felices vocantur hilaritas
facta est aut grauis et suppurata
est tristicia Idem ad eundem gaudium
ta et de tuo gaude quid autem est hoc
de tuo quam de te ipso et de optima tui
parte Vultum autem corpus tuum et si
nichil fieri possit sine ipso magis
tamen necessariam rem esse credo quam
magnam Idem in epistola lxxxiiii Quod
acerbum fuit retundum est vetulis
se nate enim est mali sui sine gau
de Idem ad lucillum Sola virtus pres
tat verum gaudium et perpetuum Augustinus Gau
dium est motus caloris naturalis in
exteriora corporis Valerius maximus
libro ix Ut simile est in capiendum
spiritum idem potuisse gaudium quam fulmen
quere infra de gaudio malo

De gaudio et timore Gregorius in
moralibus Cum bona in aliis
cernimus valde necesse est ut exulta
cionem nostre formidini et formidinem
nostre exultacioni misceamus quo et de
aliorum profectibus nostra caritas gau
deat et de suis infirmitatibus con
sciencia non remittat Idem sancti
viri cum se de quibusdam virtutibus excep
tos hilarescunt magno se metu et
timore a sua exultacione continent quia
et si iam de suis libera procella tempestatis

corrupti sunt et tu adhuc in mortis ma-
ris fluctibus fluitas. Idem Sancti viri
sic sepe exultant ut pavore trepi-
dant et ut sepe spe et fiducia con-
valescant. Ysid. de summo bono. Dum spi-
ritus spe et formidine viget quia
nunc illum ad gaudium spes erigit nunc
eundem ad formidinem timor gehen-
ne deicit. Plura que infra de spe. Item
infra de paupertate. De amore. De gaudio e-
terno quere de gloria eterna. Item supra
de beatitudine. De gaudio angelorum in
conversione peccatorum quere supra de angelis.

De gaudio malo. Bern. in mor.
auctoritatis pabulo sunt tecum
qui in hac peregrinatur inopia collocatur.
Idem quibus quis nunc gaudet appetitur
corpus iam in luctu est quo a vera leti-
cia iam recessit. Vera quippe leticia
mentis est creator. Dignum itaque est ut
in se semper memores merores homo
inveniat qui delicto creatore nunc
gaudium querebat. Idem in mor. li. xx.
Sepe se bono operi leticia inmodera-
ta subiungit cumque plus mentem debet
hilarescere compungit ab actione bona de
pondus gravitatis expellit. Idem
presencia tribulacionis est summa leti-
cia perversitatis. Idem in omel. Ex qua
est parvi temporis leticia sic est blanda
ut nunquam amaritudo sequentis mor-
tis recedat a memoria. Idem in omel.
Nemo potest hic gaudere cum seculo
et illic regnare cum Christo. Idem presencia
gaudia sequuntur perpetua lamenta. Idem
Cum peccatum et gaudium de se biberat
interius confusionem et tristiciam ha-
bebit intus. Idem Iustum est ut in se
dolores inveniat qui relicto deo de
se vana gaudia querebat. Idem in eth.
insanimus qui pro gaudio momentaneo e-
ternis se suppliciis obligare. Idem S-
ius dei cuncta huius mundi gaudia
sunt contraria ut dum adversa pre-
sencia senciunt ad celeste desiderium
ardencius excitentur. Idem qui gau-
dia huius mundi diligit velit nolit
timoris et doloris pene succumbit.
Aug. li. x. confess. Volentes gaudere
forinsecus facile evanescunt et ef-
funduntur in ea que videntur et tem-
poralia sunt et ymaginaciones corporum
et cogitaciones famelica delectacione
labuntur et o si fatigarentur inedia et
dicerent quis ostendet nobis bona. Idem
huius seculi gaudia quasi venena
reputamus et repudiamus quia
non solum temporis vim eciam animas
perpetualiter necare festinant. Idem
huius seculi leticia vanitatis est cum
magna expectacione speratur ut ve-
niat et tamen non potest teneri cum
venerit. Idem super Luc. Quid est
huius seculi gaudium vel leticia nisi
nequicia impunita scelus honorari
inspectabilis nugari ebrietate in-
gurgitari turpitudine fetere inch-
mala pati vel adversi et tamen hoc gau-
dium dolore deterius est. Idem Deni
creatura si possideat gaudens ab
anima que negligit deum suum fit penalis
delectacioni suo et eunde implicat cru-
ciatibus et pascit fallacibus gaudiis
que non permanent neque saciant
sed pocius torquent doloribus veris.
Idem in li. de x. cordis. Cur ambu-
lavimus delectati vanis gaudiis
et canticis nulli rei profuturis ad
tempus dulcibus sed amaris in pos-
terum talibus enim canaciendo turpitu-
dinibus animus hominis illectus e-
nervatur et decidit a virtute defluens
in amaritudinem peccatorum quia quos

cum delectacione et gaudio gustaue
rit postea digerit cum dolore Idem
loquitur dominus ihesus christus et que supra de gau
dio bonorum Idem de ciuitate dei li. xxi
Infancia non a risu sed a fletu ordiuit
hanc lucem quod ingressa malorum sit ne
sciens quodammodo prophetizat solus
quomodo natus est ferunt risisse zoro
astrem Idem de achademicis li. secundo
Racio premat risum tuum nichil enim
sceleracius risu derisione dignissimo
Idem in sermone quadam frequenter videbis
eger deplorat a sanis Idem in epistola
leticia dicit et quere supra de fletu in
ciorum et Crisostomus super mattheum non dat deus
lude et vide sed dyabolus Idem ibidem
Enim agonistis nobis difficilis et ad
inuisibiles nobis inimicos instituit
colluctacio ad spiritualia nequicie nobis
est plus ad principatus et potestates no
bis est bellum et mirabile est stude
tes et vigilantes et erectos posse
siluestrorum illum conatum sustinere si
gerimus gaudio vano insurimus
et desides fuerimus ante certamen cer
tum est quod impugna turpiter succumbes
Basilius in regula sua Iocus et
gaudia vana remissam efficiunt animam
et negligentem graciam dei nec enim dei pre
cepta nec sua delicta potest ad memo
riam reuocare sed abluiscitur ea uo
se instigat ad primam et ita paulatim pau
latim bonis operibus spoliatur pla
quere supra de delicijs infra de vo
luptatibus Ieronimus ad heliodorum vir
sapiens morbus hylaritatem fron
tis tempat maturitate mentis quod
ergo semper temporaneus sed in risu
et leticia presens erit in pena longum
cum risus perpetuo compensandus
est fletu delicatus es minus opera

ne si et in hoc seculo vis gaudere et
post cum christo vis regnare Idem ad
demetriadem virginem Videre et vide
ri secularibus delinque grauitas at
tuam personam decet Idem nullam habes
accessum compunctionis gemitus
ubi in modatus sunt risus sine loco
Bernhardus in li. de xii gradibus Inepte
letum aut iniquum gemente aut risuo
audiens aut lacrimante indebitis si at
tendis putabis cum sui penitus oblitum
aculpis illectum in verbis scurrilitas
in fronte hylaritas in incessu vanitas
promptus ad iocum facilis ad ludum tar
dus ad chorum tardissimus ad orationis
cubiculum Idem in sermone Alios quoque
lugentes video que supra de beatitudine
Idem pater est non debilis frequencia gau
diorum et immositas festiuitatum ciues
decet non exules Idem in epistola vilis
est et adulterium utilis consolacio
mundialis et quod magis metuendum
est etiam nece ac salubris consola
tionis magnum impedimentum est ibidem
O seculum nequam quod vel solos tu
os beatos facis ut dei faciant im
micos latare immemoris quia letare
iuuenis in adolescencia tua ut dis
cedente pariter cum etate leticia tempa
li succedat que te absorbeat eterna
tristicia et in mortalis Idem cum
miserabiliter in pueri quos semper homines
miserabiles mire inspicere sed uenit
dum ducunt in bonis dies suos et
in puncto descendunt ad inferna
nulla nos ergo tristitione laudis
prosperitas leticia que dissoluat nec me
tis mee oculos ea que tristitiam sibi
obstruant ut cecos ad ignem ducat
Idem via miserabilis via lata ini
quitatis que ista cum ducunt et indu

cunt in infernum illos precipue qui
cum penis fecerunt letant et ex
ultant magis hec via que non in
tus sed inspicabiliter crudelis est quia
inspicabilis in ingressu est delecta
bilis in egressu contristabilis in egressu
dampnabilis atque per contrarium via in
scrutatoris et equitatis est via mira
bilis que in ingressu dura in pro
gressu dulciora sed in egressu dectora
Ingredientes tamquam aurum infor
nace purificat progredientes in via
dei sanctificat sed egredientes glorifi
cat Sixtus papa nimius risus et
indicium anime negligentis Catho
nis in ore tuo plurimus et varius in
deatur Per risum multum poteris cog
noscere stultum Seneca in epistola xx
iii ad Luc. Horum autem qui felices
vocantur hilaritas ficta est aut gra
vis et suppurata tristicia eo quidem
quia in medium non licet esse tristis
sed inter felices erumpnas etiam ipsum cor
et anime concedentes necesse est agere
se felicem Idem Compara inter se
pauperem et divitem videbis sepius
pauperem et iocundius ridet divitem
autem hilaritas ficta est aut gravius
Idem Hec autem quorum vultus delectatur
tenue habent ac perfunctoriam vo
luptatem et quod vix inventum est
gaudium fundamento caret Idem re
prehensibilis est risus quem mitis
de moderamine

De gladio duplici Bulla ad eu
genium papam Utique gladius
est ecclesie scilicet materialis et spiritualis sed
is quidem pro ecclesia exhibet materialis ille
vero ab ecclesia est exercendus Iste sa
cerdotis ille vero militis manu sed sa
ne admittit sacerdotis Valerius

maximus li. ix. Illud verisimile
est in capiendo spiritum hominis ideo
potuisse gaudium quam fulmine uncta
ta cum clade que ad locum quem
dam in iderat mulier sospiti suo
filio in ipsa adipum porta obviam
facto in eius complexu statim
expiravit Altera vero mulier cum
falso mortis filio suo nuncio mes
ta domi sederet ad primum conspectum
filii sui redeuntis exanimata est
neque quas dolor non extinxerat
leticia peremit phylemonem quoque
nimius in modum risus interimit absum
psit Idem ibidem Sophocles iam
senex tragediam quandam inter
tamen in severat cumque falso sus
pensus anxius certamine consul
tauit sententiam audiuit se una sentencia
vicisse et statim pro gaudio expi
ravit

De gladio spirituali Gregorius xxx
iii moralium super illud Job Si
apprehenderit eum gladius subsis
tere non poterit neque hasta neque tho
rax In sacra scriptura aliquando per
gladium predicatio sancta aliquando
eterna dampnatio aliquando tribu
latio temporalis aliquando hostis an
tiqui ira vel persuasio designatur
Gladius enim sancta predicatio ponitur
sicut ait apostolus Et gladium spiritus
quod est verbum dei gladii etiam
nomine eterna dampnatio designatur
sicut predicante hebreo scriptum
est Et multiplicati fuerunt filii
eius in gladio erunt quia quamvis
talibus hic mundi scitate crescunt ta
men eterna dampnatione consumentur
Gladius etiam tribulacio temporalis
accipitur pro maiore secutum tri
bulacionibus dicitur Et tuam ipsius

animam protrusit gladius. Unde ipsum per gladium iram vel persuasionem maligni hostis comprimitur sicut ait psalmista: Qui liberasti David servum tuum de gladio maligno. Idem: Benignus quippe sancte predicationis est gladius quo percutimur ut a culpa moriamur. Malignus vero est dyabolice persuasionis gladius quo malus quisque percutitur ut a vita rectitudinis extinguatur. Idem ibidem: Hunc ergo leviathan gladius apprehendit tunc cum suus dampnatus homo id est antichristus susceperit. De gladij ergo nomine eius ira signatur recte non apprehendere gladium sed gladio apprehendi describitur. Idem: Irata quippe tunc insania videtur ut dominari omnibus appetens nequaquam se sine dampnabitur. Nos enim cum iram in usum iusticie assumimus gladium tenemus quia iram subiectam ditionis possidendo moderamur. Ille vero qui per abrupta furoris rapitur ideo non apprehendere gladium sed gladio apprehendi perhibetur. Non enim iram possidens tenet sed sub ira serviens retinetur. De gemitu quere supra de compunctione de contritione de confessione. Item de lacrimis. De lugentibus. De oratione de penitencia de satisfactione.

De gloria eterna. Gregorius in omelia super illud Luce xvi. Chaos magnum. Licet iustis sufficiant sua gaudia ad maiorem tamen gloriam suam vident penas malorum quas ipsi per dei gratiam evaserunt. Idem: Conspecta pena reproborum non impedit gloriam beatorum sed erit eis in obsequium gaudiorum. Idem: Iustorum anime et si in nature sue bonitate misericordiam habeant tamen in illa gloria eterna sui conditoris iusticie iuncte tanta rectitudine constringuntur ut nulla moveantur ad reprobos compassione. Idem super Ezechielem omelia iiii: Illam eternam gloriam quomodo valebit lingua dicere quam non sufficit mens nostra sentire. Idem ibidem: Gloria que nobis promittitur multa est, magna est, preciosa est, diuturna est; tam multa est quod non potest numerari; tam magna est quod non potest comprehendi; tam preciosa est quod non potest estimari; tam diuturna est quod non potest finiri. Idem in iiii libro moralium: In illa vita eterna cum iustorum mens in contemplatione rapitur etiam corpus de lingua in laudis cantica elevatur. Idem in xiiii moralium: In illa resurrectionis gloria erit corpus nostrum subtile quidem per effectum spiritualis potentie sed palpabile per veritatem nature. Idem in iiii dyalogorum: Sicut electos beatitudo letificat ita credi necesse est quod a die sui exitus reprobos ignis exurit. Idem: Que lingua sufficit dicere vel quis etiam intellectus capere que de beatitudine et plura que ibidem. Item supra de contemplatione. Augustinus in libro de fide ad Petrum: Diversa erit sanctorum gloria sed una erit omnium vita eterna. Idem: Que nobis promissa vita eterna est plura quere supra de beatitudine de celesti conversatione de contemplatione. Idem: Absolonis formositas esset in eterna gloria deformitas. Asahelis agilitas esset ibi pigra tarditas. Sampsonis fortitudo foret ibi debilis invalitudo. Moysi sanitas ibi infirmitas. Augusti cesaris libertas esset in patria angustia captivitas. Assueri regis delicie essent ibi miserie. Salomonis sapientia esset ibi insipientia. David et Ionathe amicicie essent ibi inimicicie. Alexandri magni ampla pompe potentia ibi esset angusta custodia. Ioseph in egipto honoris et glorie sublimitas esset ibi dedecus et vilitas. Enoch et Helie vite se-

curitas esset ubi timoris suspicio.
Idem in eterna gloria deus totus erit
tuus manducabis eum ne esurias
bibas eum ne sitias illuminabis ab illo
ne cecus sis fulcieris ab eo ne defi
cias possidebit te totum integrum ut
tu totus etiam semper integer permane
as. Idem in xii libro de civitate dei
premium et gloria virtutis erit ipse qui
virtutem dedit eis quia semet ipsum quo
melius et maius nichil possit esse
promisit. Ego inquit ero illorum deus
id est ego ero unde satientur ego ero
quecumque ab omnibus honeste deside
rantur ego et vita et salus et
copia et victus et honor et gloria
et pax et omnia bona. Ipse enim erit
finis desideriorum nostrorum qui sine fi
ne videbitur sine fastidio ama
bitur sine fatigatione laudabitur
hoc munus hic affectus hic actus
profecto erit omnibus sicut ipsa vita
et gloria communis. Plura quere supra de beati
tudine. Ambrosius in libro de bono mor
tis. Beatarum animarum in gloria que se
cundum ordinem digesta letitia hoc est
quere supra de beatitudine. Idem super ob
libero tua gloria est quere supra de
beatitudine. Idem in exameron. Pro
go tollam insipiens neque desperate
quamvis sed divinis nos vacemus
non in vanilibus corporibus aut pul
critudinis pulchre inquilinis est fa
cilis corruptio crebra que mutatio sed
manente in futurum eterne gloriam pro
sequamur. Beda in omelia natalis domini.
Saciabor cum apparuerit gloria tua
omnipotens quia non ociosi vel desides
sed virtutum operibus insudantes di
vina contemplatione sunt digni. Ideo
psalmiste per se promisit dicens. Ego au
tem in iusticia apparebo in conspectu
tuo. Idem super illud Math. xxv. Intra
in gaudium quere. Tunc electi ierunt in

gaudio concludi quere supra de beati
tudine. Idem in sermone. Cogitas me
lius superiorum civium societas et ad
immortalibus corporum vinculis ubi ne
mo altius invidet glorie quere
supra de beatitudine. Gregorius in li. de re
paratione lapsi. Scriptum est de hac
gloria quere supra de beatitudine. I
dem libro xiii de trinitate oportet nos
tormenta perferre quere supra
de beatitudine. Idem super illud Math.
xvii. Facies eius resplenduit sic
sol in virtute. Incorporalium gloria et
corporum quere supra de beatitudine.
Bernardus in cantica. Ibi videbimus glorie
decorem quere supra de beatitudine.
De gloria et fama quere supra de
fama. Supra de laude. De gloria va
na quere supra de gloria eterna. Item supra
de beatitudine infra capitulo proximo.

De gloria vana. Gregorius in mora
libus. De inani gloria oriuntur
inobedientia iactantia ypocrisis
contentiones pertinacia discordie et
novitatum presumptiones. Idem libro
xxxi. Cuncti vane glorie sectato
res dum se hominibus preferunt a
lios quidem de fatuis sensibus alios
autem de indignis meritis repre
hendunt alios aut censent insuf
ficere et alios iudicant male vive
re. Idem in xviii li. moralium. Magna quip
pe vecordia est laboriosa agere
et aure vane glorie et laudis inhi
are. Fortis opere preceptis celestibus in
servire et terrene retribucionis pre
mium querere ut enim ita dixerim
qui pro virtute quam agit humanum favo
rem desiderat rem magni meriti
vili precio venale portat et unde ce
li regnum mereri potuit inde nummum
transitorii sermonis querit. Vili ergo

pro opus vendit quia magna in
pendit sed minima recipit Idem Cum
bona agitis preterita mala ad memo
riam revocate ut dum caute cul
pa inspicitur nequaquam incaute de bo
no opere animus glorietur Idem Cum
bene vivitur cavendum est ne quis
de perfectis tectis de singularitate glo
rietur Idem Qui non querit gloriam
non sentit contumeliam Idem Qua
latrunculus est appetitus laudis
humane qui recto itinere gradientibus
ex latere iungitur ut ex occulto educ
to gladio bene viventium vita de
truncetur Idem Sepe bono operi
dum humana laus obviat mentem
operantis immutat que quamvis que
sita non fuerat bene oblata delec
tat cuius delectatione dum mens
bene operantis resolvitur ab intentione
interioris intimum dissipatur unde in
te agitur ut ante interna iudicis o
culos foveat meritis fit memoria
virtutis que remunerandum quod gess
sit dum se apud se erigit apud
humilitatis auctorem et doctorem
cadit Idem super Iob xxxiij Qua
tuor sunt timorum species que infra
de superbia Idem in sermone sancti Lau
rentii Si quis vult venire post
me etc Cum nimio namque abstinen
tiam carnis nos [illegible] obsidet
vana gloria laudis quia dum
tenuitas in corde dum pallor in
vultu respicitur virtus patefacta
laudatur et tanto se celerius fo
ras fundit quanto ad humanos o
culos per ostensum pallorem agit et
plerumque fit ut quod causa dei agi
creditur pro solis humanis favori
bus agitatur Idem Veterem frequenter
approximus de spiritu dedignantium tolla
re immicas verbi unda Si cum

tingat virginum fortasse cum proximo
erubescimus priores satisfacere cor
ruptione carnale dum humanus vite
gloriam querit humilitatem respuit et
plerumque ipse qui iniuste discordati
sibi reconciliari appetit sed ne prior
sat ad faciendum erubescat Plura que
infra de virtute Valerius libro viijo
Quidam ut etiam memoriam me
moriam consequantur et sceleribus in
notescere non dubitaverunt quorum de
uno Pausanias macedo prius re
ferri potest nam cum Hermoden
percunctatus esset quo nam modo
posset subito clarus et nominatus
evadere [illegible] Ille si illustrem
virum occidisset futurum esse ut eius ad
ipsum gloria redundaret statimque
Pausanias Philippum regem mace
donum interfecit scelus quod reperire
appetitus est Augustinus in libro de conflic
tu viciorum et virtutum Humanus glo
riam dicit Age bonum quod vales unde
cunctis bonum quod agis ut bonus a
cunctis dicaris etc quere supra de con
flictu Idem in libro confessionum Domine glo
ria tu esto propter te amemur et ver
bum tuum et nomen tuum timeatur
in nobis Qui enim laudari vult
ab hominibus te vituperante non eri
pietur te dampnante Idem libro
x confessionum Se homo de ipso vane
glorie contemptu vanius gloriatur
non enim contempnit cum de
ipsa gloriatur Idem ibidem Est qual
iscumque in aliis generibus temptatio
num michi qualiscumque facultas ex
plorandi me met ipsum sed in hoc pene
sed nullius glorie pena nulla est
Idem in epistola ad Dioscorum Non fa
ciat animum superbum vanitas laudis
humane quia nichil ad [illegible] affert
nisi inane Idem in glossa super i thess

prius Non quasi hominibus placen-
tes quas vires nocendi habeat huma-
ne laudis amor nemo sentit nisi qui
sibi bellum indixerit quia si cupienti
forsitan est facile ad gloriam humanam
non cupere dum negatur difficile
tamen est ea non delectari dum of-
fertur Idem Cum de bono opere gloria-
tur de virtute vicium facit Idem in libro
[illegible] Ad intendum vane glorie tem-
ptacionem melior est dispensacio condicio-
nis docentis plura que infra de lau-
de Idem super [illegible] de adulacione Idem in
epistola Occulta quod agis inquantum
agis inquantum potes quia si toto
non vales sit tamen in animo tuo
occultandi voluntas celata virtus
laudabilis est que conspicue facta sente-
to solum deum iudicem respicit Item
in enchiridion altissimo ac saluberrimo
sacramento visa facies stare [illegible]
bene videntes nichil aliud admo-
nere videtur nisi ut qui gloriatur in domino
glorietur Ambrosius de officiis Fortitudo
glorie caveat appetenciam quia frequenter
nocuit immoderatius appetita semper
aut nocuit usurpata Idem in libro
de [illegible] Cum placere vult
hominibus necesse est ut sit cum ipsis
Crisostomus super Matheum Gloriam vanam cu-
pere inglorii est gloria non vera est
hanc despicere et nullam eius curam
habere sed ad id quod deo placitum est
et acceptum omnia dicere facere et cogi-
tare Idem ibidem Qui cum peccatores
contemptui habuerunt et nulla mundi huius
ymaginacionem in [illegible] sed se ty-
rannicas corporis concupiscencias domaverunt
hii multociens capti de vana gloria
omnia perdiderunt Idem Si laudes a-
mamus eas que a deo sunt dilige-
ntius requiramus nam que ab hominibus
laus est qualiscumque fuit simul ut ap-
paruit sic effugit Idem Solum vane

glorie malum non habet contra-
rium bonum per quod superetur quia benefa-
ciendo magis excitatur cum eo quod
de bono procedit ergo nullum contra
eam remedium est nisi oracio sola sed
et hec ipsam vanam gloriam generat
nisi caute preterita mala respicias
et sapienter preterita bona perpensiis
si forte bene oraveris ut scilicet
nichil boni reputes te habere nisi
quod a deo de sola sua benignitate
percepisti Idem super Matheum Et si fu-
turi penarum dampna non tangerent
in animis glorie cupidos non tamen
decebat divinum spectaculum relinquentes
male placere mortalium oculis quia
si ab hominibus spectari velis tantum
decem aut viginti aut centum animis
ostentare te poteris Si vero vis late
curare tunc ipse deus toto orbe
terrarum presente te gloriosum predicabit
Idem Vana gloria ubique suam perniciem
patrum [illegible] et omnem etatem ty-
rannice detinet qualiter ergo superabimus
eam si opposuerimus glorie gloriam
que scilicet vera gloria est ipsam plus
amando quam gloriam vanam que quia
vana est ideirco detestabilis est
Idem Quia valde appetitum est
glorie genus humanum ideo tam faci-
le cum pluribus et continuis capitur
plura que supra de ambicione et in-
fra de laude de superbia de virtute
Chrisostomus in sermone in capite Se-
nium vanum et inane quod cum se-
culo pereunte deficiens aditum no-
stri etiam plenius in epistola ad a-
micum Necesse est ut laudis cupidine
humane sue spacio et cursu quemque
[illegible] et eius nescius quo pacto
magis libet homines gloria lata
quam magna Tullius libro primo de officiis
vix invenitur qui laboribus su-
sceptis periculis quasi aditus non quod

mercedem vero gestorum desiderit gloria
Idem in Beth[…] [pri]ma Gloria est
de aliquo frequens fama cum laude
Boecius li. 2° de consolacione Vos autem
nisi ad auras populares inanes que
rumores recte facere nescitis sed relic
ta conscientie virtutis que constancia
de[…] tituli alienis gloriam pos
tulatis Idem in 2° de consol. Gloriam
petis et que infra de inscicia Ieronimus
ad Eustochium Illud quoque tripliciter
cauendum est vitandum ne vane glorie
capiaris ardore quomodo inquit
dominus ihesus potestis vos credere qui
gloriam ab hominibus accipitis inde
go vel quantum malum sit illud quod
qui habuerit credere non potest Idem
ad eandem Nec multum religiosa in
deo vestis nec plus hominibus qui
necesse sit ne gloriam vanam fugiendo
queras maiorem et cum in modum laus
humana dum vitatur appetitur Idem
ad Bellancia Tu autem si vere lau
dabilis esse cupis laudes homi
ne requiras illi quam tuam sua con
fusiam que illumabit ab […] te
celebrarum Idem nichil tam periculosum
est quam glorie cupiditas et iacta
tia et animus de consciencia virtutum
tumens plura que supra de ambi
ciosis Item infra de laude Item
infra de superbia de adulacione de vir
tute Idem super illud apostoli Gaudete
et exultate elegant in quodam libro
scriptum nunc nunquam ne queras glo
rias et non dolebis cum inglorius
apparebo Idem hoc solum habet
gloriosum humana gloria quod amato
res suos contempnunt et diligit con
temptores Bernardus […] Stulti filii ade
qui paucem et gloriam contempnentes
et gloriam appetentes pacem perdunt
et gloriam Idem ne semel et iterum
ne que supra de ambiciosis Item infra
de laude De superbia de arrogancia de
dignitate de iactancia Glosa super illud psalmus
Ut cantet gloriam tuam Gloria est ore
multorum celebrata laudacio Glosa super
illud Iohannis ultimo Tibi est honor et glo
ria Gloria est clara cum laude noticia
Glosa super illud Quid gloriaris in malicia
Equalem est gloriari in temporalibus
sed peius in spiritualibus pessimum autem
in peccatis Augustinus Gloria est que nullo
homini sciente non festinaret in esse
Idem in vi Topicorum Omnes homines
naturaliter honore appetunt Boecius
in 3° de consolacione Gloria in[…] ho[…]
facta nichil aliud est quam auram in
flacio magna Idem vos autem quere
supra infra de ypocrisi Seneca Glo
ria custodia quam difficilis est

De gracia dei Bernardus in Registro
Gracia degratiam[…] semper
presumere ideo non sumus negligentes
in oracione et opere qui vere necitantes
postulamus Oportet inquit semper orare
et non deficere Petamus ergo oran
do queramus legendo pulsemus o
perando Idem quelibet occulta loca sine
occulta dei gracia saluare non pos
sunt animas nostras quad aliquid [conser]
uans corporis creatibus cleros Nam
loth in peruersa ciuitate cum peruersis iustus
fuit sed in monte positus cum filiabus
in occulto peccauit sed ista cum dicimus
cum maiora nouerimus quod cum pa
dyso iocundius quid celo securius
et tamen de paradyso homo cecidit et
angelus de celo peccando corruit Idem
in moralibus Cum mente nostram electo
erigit tunc priorius auolus compunc
tio sumi amoris recedit cum vero
superna nos gracia inspirat statim ad
lacrimas et ad sua desideria non insti
gat Idem quanto quis se minus videt tanto

sibi magis displicet et quanto maioris
gratie lumen percipit tanto amplius
reprehensibilem se cognoscit Idem
Iusti animam gratiam dei vocat sed temp-
tatio interrogat Idem Unumquemque suum
electum dei gratia tunc magis eru-
diendo custodit cum eum quasi pu-
niendo deserit Idem Miles dei sup-
ne gratie fretus auxilio sit sue
velut curat infirmitatis ut cum
aliena non deserat Idem Bonum quod
agimus et dei est et nostrum est dei quidem
per gratiam preuenientem nostrum autem
per subsequentem liberam voluntatem
Idem in 2° moralium Pia mens homi-
nis cum se ab aliis ad se ipsam [illegible]
conspicit indulte gratie consolatione
proximus requiescit pena quippe in-
vigat si quietus quis veraciter amat
Idem in viii° moralium Hominem deus
magnificat largitate bonis ditat
infusione gratie visitat honore
collate virtutis exaltat cumque per-
fecit ipsum homo nichil sit esse tamen
cum deus cognitionis sue pretiosique
benignitatis sue munere concedit
Idem in xx libro moralium Sepe donum
est gratie quod homo reputat iram
severitatis divine et sepe divine distric-
tionis est ira quod homo gratiam putat
Nam plerosque gratiam estimat homo
dona virtutum et tamen eisdem do-
nis elatus corruit qui per acceptam
gratiam firmius stare debuit Et
plerosque velud iram dei quibus adver-
sa temptationum metuunt qui cum eis-
dem temptationibus pressus ad vir-
tutis custodiam cautior iam compun-
git Idem Cum nos gratia divina res-
pectus illuminat cuncta mentis nostre
nobis abscondita manifestat Idem
in v° moralium Mens plus illuminata plus
metuunt quia magis aspicit a quitatis
regula per quantum discordant Idem
super illud Cant. Nolite me considerare
quod fusca sim etc. Sol celestis corporis
quod arctius tangit plus comburit
quia quanto plus appropinquamus
ad solem iustitie id est gratiam divi-
nam tanto nos esse plus peccatores
cognoscimus Unde psalmista Ego dixi in
excessu mentis mee proiectus sum
a facie oculorum tuorum Idem Videtur
Quo maiori claritate sponsa Christi
in eius amore et gratia feruet eo
amplius veretur ne sponsus eius
aliquid inveniat propter quod eam dimit-
te a se velit Idem Sunt quidam
qui per donum gratie intelligunt et
illa que a doctoribus expositionem nunquam
audierunt plura que super dedisse ipse
sapientie dei Augustinus in li° de natura
et gratia Ipsa gratia sine qua nec
infantes nec etate gaudens salui
fieri possunt non meritis redditur
sed et gratis datur unde et gratia
nominatur Idem in li° de correptione
et gratia Desiderare auxilium gratie
initium est Idem Augustinus Sola gratia
dei liberantur homines a malo sine
qua nullum prorsus bonum faciunt
sive cogitando sive volendo et a-
mando vel agendo Idem in libro de
predestinatione sanctorum Tria sunt que
maxime adversus hereticos catho-
lica defendit ecclesia quorum est unum
gratiam dei non secundum merita nostra do-
nari quia dei dona sunt et dei gratia
conferuntur universa merita omnium sanctorum
Alterum est in quantacumque iustitia sine
quibuslibet peccatis in hoc corrupti-
bili corpore neminem vivere Tercium est ob-
noxium nasci hominem peccato primi hominis
et vinculo dampnationis obstrictum
nisi reatus qui generatione contrahitur
regeneratione solvatur Idem li° 13 de tri-
nitate ca° xvi. super illud Johannes 1°
plenum gratia et veritatis In verbus

p[er] tempus ortus illa summa gracia
est quod homo in unitate persone quar-
tus est deus Idem super illud 2a petri
primo Per quem maxima et preciosa no-
bis promissa donavit ut divine simus
consortes nature & Gracia est que-
dam participacio divinitatis in creatura
racionabili. Vel sic Gracia dei quedam
similitudo divinitatis participata in
homine vel angelo Idem in libro de cor-
reptione et gracia Voluntas humana
non libertate consequitur graciam sed per
graciam pocius consequitur libertatem
et ut perseveret delectabilem perpetuitatem
et insuperabilem fortitudinem Idem in
libro de gracia et libero arbitrio Karissi-
mi vita vestra bona nichil est aliud quam
dei gracia et vita eterna que bone
vite redditur dei gracia est et ipsa
quia gratis datur Idem ibidem Gracia
dei nos facit legis dilectores lex
vero sine gracia non facit nisi pre-
varicatores legis Idem in libro de
quinque responsionibus Opera liberi arbitrii
que ut fiant preparantur per gracie adiu-
torium nullis liberi arbitrii meritis
et ipsa gracia faciente gubernante
et perficiente ut fundent in libero
arbitrio non dampnamus Idem
in libro de quinque gommibus Salus propi-
cie religionis per quam solam salus
vera veraciter promittitur nulli um-
quam defuit homini qui gracia dignus
fuit ab exordio namque propagacionis
humane usque in fine seculi quibusdam
ad salutem quibusdam non ad iudicium
predicatur Idem in libro de ecclesiasticis
dogmatibus Nullum credimus ad sa-
lutem & quere supra de beatitudine
Idem in libro quorundam capitulorum sub
falso impositorum Nemo nisi dei gracia
erigitur nemo nisi gracia dei sta-
bilitur dei est ergo voluntas ut in bo-
na voluntate quis maneat qui et
deus prius quam deserit neminem
deserit sed et multos desertores suos ipse
convertit dei ergo predestinacio multis
est causa labendi standi autem non
est causa Idem ibidem Deus recessuros
a se non deserit antequam ipse deserant
et plerumque facit ne quis eum deserat
et si deseruerit facit sepe ut redeat
Cur autem illum retineat et alium non
nec possibile est comprehendere nec
licitum investigare cum satis sufficiat
ab illo esse quod statur et non ab illo
quod ruitur unde et ipse per prophetam ait
Ex te israhel perdicio tua ex me au-
tem salus tua Idem in libro confessionum Gracie
tue deputo domine et misericordie tue ascri-
bo quod peccata mea tamquam glaciem re-
solvisti et gracie tue deputo quecum-
que mala pessime perpetravi Idem
contra Julianum hereticum Quia caro
concupiscit adversus spiritum eciam bap-
tizatis suis ingerit pugnandi neces-
sitatem contra quod nisi contra ma-
lum non contra sathan sed contra
se in unum dei gracia vigilante non
impugnandum sed dei gracia remunerante
salvandum non impugnandum sed dei gra-
cia remunerante salvandum et dei
gracia adiuvante frenandum Idem in
libro de spiritu et littera Per legem cognicio
peccati per fidem impetracio gracie con-
tra peccatum per graciam enim sanacio anime
et abolicio peccati per anime sanitatem
libertas arbitrii per liberum arbitrium iu-
sticie dileccio per iusticie dileccionem legis
operacio Idem ibidem Lex data est
ut gracia quereretur gracia autem data
est ut lex impleretur neque enim
suo vicio implebatur sed vicio prudencie
carnis quod verum per legem demonstrandum

et gratiam seminandi fuit. Idem in libro
de trinitate dei. Parit tunc terrena
civitatis peccato viciata natura celestis
vero civitatis parit tunc a peccato naturam
liberans dei gratia. Idem. Talis est
spiritus sancti gratia quod si tristiciam inve
nit dissolvit si desiderium perniciosum
consumit si trepidationem abicit si desperan
tem renovat et reducit. Idem in libro
de penitencia. Presto semper est gratia que
numquam deficit nisi prius repulsa fu
erit continuo uerbo quod paratum est inspirare
si sit qui recipiat. Idem vel auctor
libro de spiritu et anima. Vasa que creatura
sapiencia format ut sit ad minus gratia
replet ne vacua sit si strenuum o
perarium invenerit. Idem ibidem. Facul
tates et quasi instrumenta cognoscen
di habet anima a natura cognicionis
tamen veritatis et ordine dilectionis
non habet nisi ex gratia. Idem ibidem.
Anima quam divina gratia respicit humili
tas subvenit pravia reducit iusticiam de
cernit. Paciencia producit. Devotio in
troducit. Puritas ungit caritas unit.
Ambrosius super lucam. Nescit tarda mo
limina spiritus sancti gratia. Idem apud
deum nullas patitur venie moras
tempore peccatorum et habetur in decretis
xxxiii q. iii. Idem in libro 2o de officiis.
Impius sibi pena est iustus autem
sibi ipsi gratia est. Idem in sermone.
Celestis gratie imber vicia peccatorum
diluit iusticie incrementa producit
dissolvitur aridum concupiscentie pulverem
letificat vitalem castimonie purita
tem abluit avaricie sordida secte
nutrit etiam sine largitate. Idem
in libro de obitu theodosii. Si gratia di
vina nos non sustentaret quomodo
in ipso vite exordio primi hominis
tunc effusi contagio de calidis infri
gida de humidis in sicca perpetuo mor
talem quos naufragos in hanc

vitam quod nature fluctus com
pulerit vacuo de est si gratia divina
non deficit bona cum gratia que
liberat periclitantes erigit et iacen
tes. Idem. Vide o homo circa te
gratiam dei adhuc viventis et quas
terris et in celo possides quodque
ubi ergo sit cor tuum tuum ubi
est possessio tua regiones sua hec et
regiones que iustis debentur et in
iustis negantur. Idem. Certis diebus
gratiam dei invocare non omnibus
fastidientis est non sperantis et
usu cottidiano affluentiam inter
eadem gratias referre non pro
devotionis affectu. Gregorius super Math.
Gratia rectas mentes diligit et
pravas deserit. Idem super Math.
debet voluntas precedere et sic se
quetur nam nec gratia sine vo
luntate aliquid operatur bonum nec
voluntas sine gratia potest sicut
et terra quod non germinat nisi plu
viam de celo susceperit nec tamen plu
via fructificat sine terra // quod etiam
non germinat nisi pluviam de celo
susceperit nec tamen pluvia fruc
tificat //. Idem. Gratia est sanitas
mentis et delectatio cordis. Ysidorus
de summo bono 2o libro capitulo vo. Frustra
liberi arbitrii defensores nituntur
posse in bonum sua naturali vir
tute nisi divine gratie subleventur
iuvamine. Idem. Homines vitium
gratia superna prevenit ut in me
ritat et postquam prevenerit proficiat
atque ad indignam mentem veniens
faciat in ea initium quod in ea veniens
invenit que prius solum invenie
bat quod puniret. Idem ibidem. Co
turbat corporis ordinem totum qui
nec suo contentus officio surripit
alienum. Idem ibidem. Tales dona gra
tie ad suam dampnationem accipiunt

quia illis nec addit laudem sed ad
suam retinet vanitatem. Idem ibi-
dem. Utamur ergo optime divinis be-
neficiis et dominum non peniteat
dedisse et nobis sit utile accepis-
se. Idem ibidem. Aufferre dicitur
deus homini donum aliquod gratie
quod homo non habet, i. quia ac-
cipere non meruit sed et abdurare
dicitur deus hominem non eius faci-
endo duriciam sed non auffeiendo e-
am quam homo sibi meruit. Ide-
m ibid. Non aliter cecitare dicitur
deus quosdam quam nisi quia per eorum
in utilibus vitiis cecitatem eorum
non aufert ab eis non autem
sic ut in eis cecitatem ipse faciat
eorum. Idem in synonimis. Pro omni ipse
tuo domine gratie auxilio preceptis
omnia bona tua domine gratie divino
auxilio divino dono ascribito de
tua vera virtute nichil omnino pre-
sumas. Idem. Beata est domine illa
donum per quam bone voluntatis
sit exitus plura que infra dedi dis-
pensatione divina. Bernh. sup. Cant.
In veritate didici nichil tam effi-
cax esse ad gratiam promerendam retinen-
dam recuperandam quam si omni tempore
inveniaris non altum sapere sed
timere. Idem. Gratissimi sunt ser-
mones qui de fonte gratie pro-
rumpunt. Idem. Sermo divinus gra-
tus quidem placet sed gratior est qui placet
sed gratissimus qui monet. Idem in
sermone annunciationis. Gratia ce-
libus anime dulcissima omnem in
se habet suavitatem et saporis de-
lectationem nec solum delectat sed et
reficit et medetur. Idem in libro
de amore dei. Anima spiritu sapientie
illustrata et dei perfusa gratia om-
nibus placet et ab omnibus adama-
tur ipsi etiam adversarii homines
videntes hunc hominem timent

et reverentur eum quia et si bonum ei-
us exemplum imitari non velint
ipsa malorum nequitia dissimulare
non potest natura. Idem in diversis
ut qui divino fervet amore ab omni-
bus eum dignius habeat honore.
Idem ibidem. Cuius statum mores
novam quandam percipiunt et pene
quam spiritualem gratiam oculi eorum
simplices et aures obtemperantes
vultus corporis letus compositi-
o vite honeste morum et actuum
decor gratiam ita ut universa corporis
eorum statura non sit eis nisi verum
et sanum honorum operum instrumentum.
Idem in eodem. Quanto magis gratia cres-
cit tanto in fiducia dilatans in-
de sit ut aures ardenciores et pul-
ses fiducialius. Idem. Cum de suis
confidit de suis viribus et suis in-
nititur operibus inter illius non
intrat gratia minus plenus est
nec in eodem gratia invenerit sibi
locum. Idem. Sepe corde tepido et
arido accedimus ad altare sed dum
orationi incumbimus perseverantibus
repente gratia infundit pingues-
cit pectus replet anime interiora in-
undatio pietatis. Cyprianus ad do-
natum. Incipiescendo immense gratie
mensura nulla vel modus est pro-
fluens largitur spiritus gratiam indesi-
nenter manat cohibetur affluentia nostrum
tantum pectus faciat ut pateat
quantum illuc capaces afferimus
tantum in undantis gratie haurimus.
Leo in sermone. Quantum addiderimus ad
proficiendi studium tantum deus ad-
det in adiutorium gratia cum degra-
natum et profectus profectibus adau-
getur. Glo. sup. illud ps. Ut exhila-
ret faciem in oleo. Gratia est quidam
nitor anime ad conciliandum sanctum amorem

Glo super Thobie ult. Dne mita
melior que commissacio sanctor qui
manet in gracia dei plura que sup
de contemplacione De celesti gustacione
de ascensu spuali Infra de gustu spi
rituali sup de spuali sup de dulce
dine de anima de dispensacione dei
De graciarum accione sive de grati
tudine Bern in ser o In illa
eterna vita zpatria cum mstoris meis
in contemplacione dei rapitur eciam
lingua p graciarum accione in laudis
cantico sublimatur Idem in regist
Recte mentis est dnm non solum in
prosperis benedicere sed eciam in adversita
tibus collaudare Idem sup Ezech
Vox psalmodie et quere sup decan
tu ecclesiastico Aug ad aurelium epm
Quid melius et animo gerimus et
ore promimus et calamo exprimimus
quam deo gracias hoc nec dici brevius
nec audiri lecius et lecius et intel
ligi grandius nec agi pot fructuo
sius Idem de doctrina xpiana li. iiiio
Nemo enim laudat deum sive de se
ipso sive de suis operibus quem ne
mo convenienter laudat nemo quoque
est qui non laudat quia cordis faciem
pulcre ac splendide mentis oboritur
et qui dnm laudat quantum lauda
re scit et potest Idem sup illud ps
Benedicam dnm in omni tempore et
Semper laudandus est dominus sive
blandiatur in prosperis sive castiget
in adversis Idem Dnm velit hic a
laude dei tacere semper in futuro
mutus erit Idem in li. de vibus dni
Felix sit mundus civitatum Ego
semper benedicam dnm qui fecit mun
dum et si 2a carnem bene sit et si
secundum carnem male sic ego autem
secundum spm psallam et mente et ore
benedicam dnm in omni tempore Idem
in omel. Si non vales dnm laudare
vocibus lauda bonis operibus
assiduis oracionibus et sanctis cogi
tacionibus Idem in li. confess. Tu
dne excitas ut te laudare delec
tet quia fecisti nos ad te et inquie
tum est cor nostrum donec requi
escat in te Idem in li. xo confessionum
In ipsis sanctis dictis que sup decan
tu ecclesiastico Idem ad comitem
Julianum Dne opus quidquid inchoo
averis prius deum invoca et ei
gracias age et dum consumaveris
similiter fac Idem Dm est orandum
ut faciat illi gracias accio est red
denda cum fecerit Idem Ecclesiastes
que habes gracias age deo tuo tan
quam fonti bonitatis unde habes
atque in omnibus bonis actibus
tuis illi da gloriam et claritatem
tibi ante humilitatem Idem in libro
de kathezizandis rudibus Quid
quod homo fecit dni boni semper lau
dabilem invenit dnm per iusticiam
suppliciorum Si non peccata confessus
ad recte vivendum redierit lau
dabilem invenit dnm per pietatem et
tantam indulgenciarum Idem in en
cheridion sup illud ps. Misericordiam et
iudicium cantabo tibi domine quia mi
sericordia nemo plus debitum invadit nemo libe
ratur a culpa nisi per debitum et
iustum iudicium nemo condempnatur
in pena Idem in li. de meditacio
nibus Gracias referimus de acceptis
et qui non dum accepimus eo ipso
quod de acceptis ingrati non sumus nos
accepturos esse confidimus plura
que sup de cantu Item infra de
laude Idem de civitate dei Hoc in
vos quoque iniusticia est quere infra
de iusticia Idem de civitate dei Cecus
quis beneficia dei non videt cecus
est quis quis videt et non laudat

ingratus est. Idem. Quisquis tibi domine cumulat merita sua quid aliud cumulat nisi munera tua. Idem in li. confess. Certe domine quia me fecisti debeo amori tuo meipsum totum et quia me redemisti debeo tibi meipsum totum sed non debeo me amori tuo plusquam meipsum totum quanto melior es me pro quo dedisti teipsum et promisisti michi te ipsum totum. Iste ergo vendicat sibi meam vitam qui pro me posuit suam. Idem in x. confess. Nos domine pusillus grex tuus omnes sumus tu nos possidet extende alas tuas et fugiamus sub eas gloria nostra tu esto. Bern. in li. de diligendo deum. Infidelis aliquis se totum deo debere non ignorat quem quidem deum sui totius non ignorat auctorem. Quid ergo ego qui deum meum teneo vite mee non solum gratuitum largitorem largissimum administratorem pyssimum consolatorem sollicitum gubernatorem sed insuper copiosissimum redemptorem eternum conservatorem sed et insuper ditatorem et gloriosum glorificatorem. Idem. Non habeo nisi duo minuta videlicet corpus et animam vel potius unum tantum minima meam videlicet voluntatem et numquid non dabo illam ad voluntatem illius qui tantus ac talis me tantillum tot et tantis beneficiis idem prevenit qui toto se totum me comparavit alioquin si voluntatem meam michi retinui qua fronte qua conscientia recurram ad miserationem dei mei. Iohannes super illud .i. Thess. v.o In omnibus gratias agite. Dignum est deo semper gratias agere quia deus non cessat nobis

beneficere nec est dignus dandis qui non gratias agit de acceptis. Idem in sermone de dignitate conditionis humane quere infra de laude. Idem super epistola ad Ball. [?] dicto apud prudentes viros et qualiter et specialiter absignatur. Qualiter quidem ut gratias agamus domino deo nostro quod nobis sol oritur quod dies currit quod nox invitat in requiem quod splendore lune tenebre temperantur et ortu et occasu suo stellarum tempora mutantur et redeunt quod nobis fluunt pluvie quod terra profert fructus et omnia elementa famulantur nec solum elementa sed omnes administratorii spiritus sunt propter eos qui hereditatem capiunt salutis quod etiam tante varietates animalium et avium et piscium date sunt nobis vel ad vescendum vel ad vestiendum [?] vel ad opus vel ad admirationem vel ad exercitium gratias agamus deo quod nati sumus quod subsistimus quod in hoc mundo quasi in quadam domo potentissimi patrisfamilias procurationem gerimus et totum quod quid in mundo est nostri causa intelligimus esse creatum. Basil. Non gratias agimus in dei beneficiis que nobis specialiter accedunt gratulamur sed hec omnia gentilis et iudeus et christianus facit et ethnicus et publicanus facit. Christianorum vero bonorum propria virtus est etiam in hiis que adversa putantur referre gratias creatori placere [?] prius dictum [?]. Item infra de ingratitudine de laude creatura corporali de beneficiis dei de x. una et pietate. Bern. super Cant. Quotiens temptatio superatur aut vitium subiugatur aut imminens periculum declinatur aut laqueus insidiantis

deprehenditur aut animosa et inve
terata quecumque anime passio semel
perfecte sanatur aut multorum dierum
que continua vel sepius perdita vir
tus tandem aliquando dei munere obti
netur quam nisi totiens incorrecta
correctam personare debet actio gratiarum
et vox laudis et ad singula que
que beneficia bendicta debet deus in do
nis suis alioquin ingratus quis
que reputabitur cum discussio ve
nerit atque ventura ira et non po
terit deo dicere Cantabiles mihi e
rant iustificationes tue in loco
peregrinationis mee Idem dixit in
referendo gratias non esse tardus
aut segnis dixit ad singula dona
dei vel hominis gratias agere et di
ligenter que considerare que tibi apponuntur
ut nulla videlicet dona percepta
debita gratiarum actione frustrentur
non gaudia non mediocria non pu
silla denique iubemur colligere fragmen
ta ne pereant Idem Agamus gratias
factori nostro redemptori nostro remu
neratori nostro Idem in sermone Non
tantum verbo et lingua sed opere et verita
te exhibeamus nos non ingratos
non enim gratiarum dictiones sed gratiarum
actiones exigit apostolus dominus deus
noster Idem non omnis gratiarum ac
tio accepta est deo sed solum illa que
de puritate cordis et vera simplicitate
procedit Idem super Cantica Origo
fontium et fluminum omnium est mare sic
virtutum et scientiarum dominus est ipse dominus
Christus quis enim dominus virtutum nisi
ille ipse rex glorie sed ipse scientiarum dominus
est et continentia cordis carnis et
cordis industria et voluntatis rec
titudo de illo fonte manat sed et
si quis pollet ingenio si quis inter
eloquio si quis moribus placet
ex ipso est et inde sapiens sermo inde
scientia casta consilia iusta iudi
cia sancta desideria recta opera
omnia sunt et cuncti fontis illius
qui si copie aquarum strictus subter
raneis que rectur silens equora re
petunt ut inde ad usus nostros que
rivos infatigabili erumpant Ita
sequitur non etiam spirituales
rivi ut arva mentium rigare
non desinant proprio suo fonti sine
fraude et sine intermissione red
dantur ad locum ergo unde exeunt
revertantur flumina gratiarum ut iterum
fluant remittantur ad suum princi
pium celeste profluvium quo terris
uberius refundantur Quid ergo
sapientie et dei virtuti deputata Christo
Idem ergo sane gloriam Christo non
dabo multo minus simplum plus su
perabo cum multiplici laude ergo
de hac ornatum manus non ca
lamus plura que infra de lau
de dei Idem super Qui habitat Con
fidenti humiliter et devoti gratias
agenti non in modico beneficia promit
tuntur ampliora nam qui in
modico invenitur fidelis iure con
stituitur super multa sic econtrario indig
nus est accipiendus qui ingra
tus est fuit de acceptis plura que
re supra de amore hominis ad deum
Item super de beneficiis dei De can
tu de creatura corporali de laude
de ingratitudine Idem oportet
hominem deo gratum et devotum
esse quia libenter dei dona multi
plicantur si priora bene salva videt
plura que infra de ingratitudine
de laude Item oportet hominem deo
gratum et devotum esse quia
libenter dei dona multiplicantur
si priora bene salva videntur pla

que infra de ingratitudine de lande dei Anshelmus Considera anima mea intendite omnia intima mea quantum deo meo debeo tota mea substantia Ambros. li. primo de obitu satiri fratris sui Quid est secundum naturam venire quam gratias actiones deo creatori inferre nature Apparitio celum hoc nomine refert tantum suo gratias Cels. nunquid enarrant gloriam dei mare quoque cum sedatum fuit et tranquillum diuine seruitati testatum indicio Cum autem mare turbatur indignatio supra est Deo et de terris quod loquique dno obedientes preceptis aliis alimentibus sponte pabulum subministrant cum illud quod accepit cum aqua velud crescentibus usuris multiplicatum cumulatum que restituit Est cum hinc gratie et inde ut cum refertur habetur et habendo referat Crisostomus in li. de laude dei Gratiarum actio est ad plus dandum inuitatio Idem super Johannem Glorificemus dnm et confideamus et per opera nulla enim nobis utilitas ad salutem dogmatum sanorum erit nisi corrupta fuit in nobis bona operatio Idem Regnum ille quod tunc erat et cum gratias egisti in misteria et glorificasti dnm sed precum tuas gratiarum actiones nullas tibi fructificasti mercedes Idem in sermone hoc Dne miserere Kam le ue est hoc que supra de beneficiis et infra de laude ut de summo bono li. primo c. iiii. Sicut ars in artifice est que infra de laude dei Glo ad Ro. i. Gratias agere deo est sentire omnia bona a deo data esse et pro eis laudare corde voce et opere Item glo super illud ad Coloss. 3. gratias agentes deo Tunc non da

gratias agimus precepto qui modo precepto eius fideliter custodimus Glo. super illud ad phil. iiii. Cum gratiarum actione Qui impetrare vult alia gratus de petitis debet esse Glo. super illud primo Tess. v. In omnibus gratias agite Dignum est deo semper et ubique gratias agere quia deus nunquam cessat benefacere nobis Glo. i. Cor. iiii. Qui benedicimus cum totum deo attribuimus ubi cum deum exaltamus gratias agendo Plura que supra de cecitate contra scriptos Item infra de ingratitudine de laude dei Damascenus li. 2o. ca. xxxi. Ipse Christe dei verbum et sapientia et virtus et deus omnipotens Elige dne quia tibi nos pauperes retribuere valemus pro hiis omnibus que tribuisti et retribuisti nobis tua enim sunt omnia et nichil aliud petis a nobis nisi salute nostram quam et tu ipse nobis tribuens accipientibus gratias refers per tuam ineffabilem bonitatem tibi gratias dne qui nobis esse tribuisti et bene esse gratificasti Barlaam Sicut ipse medicina modica de magno languore liberat sic gratiarum actio in primis donis maiorum efficit auctrix donorum Plura que infra de ingratitudine de laude dei de pietate Seneca in epistola ad Lucill. lxxxi. Docet omnis philosophia propter bene debere beneficia soluere interdum autem beneficiorum solutio est ipsa gratiarum actio Idem Non omnes grati sciunt sciunt debere beneficium sed vero sapienti notum est quomodo res quoque taxanda sit et omnia sciunt quod animabit (?) taliter aquo et quo (?) ubi et quomodo admodum Unde methodorus ait Solum sapiente scire gratias referre Plura que de beneficiis et infra de ingratitudine de liberalitate

De gula. Gregorius in moralibus. De ventris ingluvie inepta leticia scurrilitas immundicia multiloquium hebetudo sensus circa intelligentiam oritur. Idem in iiii. Non omnis gratia sentit debere beneficium sed viris sapientibus notum est quomodo res quaeque taxanda sit et omnia secundum comparanda sit solicite. Quinque nos modis vicium gule temptat aliquando namque tempora indigentie prevenit aliquando vero non solum tempus prevenit sed etiam cibos lauciores querit aliquando autem quelibet sumenda accuratius comparari expetit aliquando vero et qualitati ciborum et tempori congruunt sed in ipsa ciborum quantitate sumendi de refectionis mensuram excedit nonnumquam autem et si abiectum est quod desiderat tamen ipso sumendi desiderio deterius peccat. Exemplum de primo in Ionatha primo Regum xiiii. De secundo in Israhelitis Numeri xi. De tercio in filiis Hely i Regum 2o. De quarto Ezech. xvi. De quinto in Esau Gen. 25. Unde est certum quod quinque modis gula condempnat edacem. Dum immunda comedit dum edendi prevenit horam. Dum delicias petit epulas delicate vel sumit cupide quod non est de licito sumi. Et habetur in decretis de c. di. v. quinque modis. Item alius versus ad idem: prepropere laute nimis ardenter studiose. Idem ubi supra. Plerumque non cibus sed appetitus in vicio est unde et lauciores cibos quosque sine culpa sumimus et abiectiores sine gule vicio non deglutimus. Idem. Pene semper comitatur voluptas qua dum corpus in refectione delectatione resolvitur cor ad inane gaudium relaxatur et dum gula se ingluvie extendit tunc membra carnis ad luxuriam erigit. Idem in eisdem moralibus. Convivium vix sine culpa celebrari potest quia fere semper epulas comitatur loquacitas et voluptas. Idem. Gula est inordinatus appetitus cibi et potus. Idem. Sepe dum quod concupiscit carni prebemus ad prelium contra nos hostem nostri spiritus enutrimus cibis namque alimentis vita suppletur quibus nutrite virtutes vivunt et tunc virtutes aluntur plerumque que viciis vires augentur. Idem super Ezech. xvi. Plus concupiscencia quam necessitas petit et sepe dum carnis in opere satisfacere cupimus voluptas surrepit et modum satisfactionis excedit. Idem. Si carni plus quam debemus tribuimus hostem spiritus nutrimus et si necessitati eius ea que debemus non reddimus civem nostrum necamus. Idem in pastorali. Edacitas gule ad luxuriam pertrahit quia dum saturitate venter extenditur aculei libidinis suscitantur. Idem. Esus et potus ad luxuriam alludens aut ad luxuriam pellit unde scriptum est: Sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere. Idem. Si non saturitatis culpa non tante dominaretur primus ab inquinante mens hominis intrante demonia. Idem. Vitulus mactandus liberis pascuis relinquitur et ad usum laboris non deputatur nec etiam sub iugo tenetur. Idem in pastorali. Gule deditos superfluitas locucionis levitas operis et luxuria et abstinentia abstinentes vero sepe superbie culpa sepius impaciencia atque tristicia comitantur. Que supra de abstinentia de crapula dicturus contra de ebrietate de voluptate. Augustinus in libro de conflictu viciorum et virtutum. Ventris ingluvies dicit ad esum deus

omnia unde sitiant et qui satura
ri cibo respuunt et que supra degustio
ni Idem in libro de doctrina christiana Et
habetur in decretis dist. xi c. Quis qd
fieri potest ut sine morbo voracitatis
pretiosissimo cibo sapiens quis utatur
insipiens aut fetidissima gule flam
ma in cibum vilissimum exardescit
Salvator enim non sine piscibus
vescebatur et esau accepto pane
et lentis edulio voravit abiit parvi
impendens quod sua primogenita ven
didisset Gen. xxv. et ad Hebr. xii
Idem Ideo enim precepta continentie
sunt nobis quedam bestie contra in
hominibus esse aluntur Idem super epi
stolas Debere que libet si absque de
siderio .i. appetitu guloso percipiantur
non officiunt et viles cibi gulose
percepti impediunt perfectum absti
nentie salutaris Unde David Aquam
male concupitam effudit et Helias
in necessitatis articulo carnes cum
gratiarum actione comedit non enim
cibus est appetitus in vicio est
Idem in libro [illegible] super [illegible]
Non enim est omnino quod alimentorum
sumas ut sustentes corporis natu
ram immo congruas in quibus ali
mentorum hiis cum quibus tibi vi
vendum est neque quantum sumas mul
tum interest cum videamus alio
rum stomachum citius saturari
et eosdem illo vili cibo quo satu
rantur ardent et animo cupiunt inhi
are alios aut videmus plus ci
bo indigere sed tamen tollerant inopi
am pacienter et ante horam positas
epulas cum tranquillitate aspicere
neque tangere velle magis ergo interest
non quid vel quantum alimentorum
pro congruentia hominum atque persone sine
pro valitudinis necessitate quisque accipi

at sed quanta facilitate et animi se
renitate quis capiat cum hiis uti opor
tet vel necesse est carere ut et illud in animo
rum libri christiani compleatur quod apostolus
dicit Scio et minui et habundare u
bique et in omnibus institutus
sum et saciare sine et esurire et habun
dare et penuriam pati omnia possum
in eo qui me confortat Plura que
supra de abstinentia de ebrietate
de voluptate Ambrosius super illud apostoli
Quorum deus venter est et idolum cum
poculo est inebriari vino mentem
dependere cibo ventre saltationibus mem
bra torquere et imparibus actibus con
tinuum occupare ut regnans igno
rare quod deus est Idem in sermone Sa
nes anima virtutis est inimica
lascivie saturitas aut castitatem
prodit et nutrit illecebram Idem in
sermone Gula a paradiso regnantem
expulit sed abstinentia ad paradisum
errantem exulem revocavit Idem
super Luca in maculati Iudicatorum est il
los homines curare de cibo tanto
qui celesti inhiant regno Idem in
quit ille anima habes multa bona
comede bibe et epulare Vox ista
vox est muti et animalis in mundi
Si enim postea haberet animam quod
aliud ei quam manducandi et bi
bendi bona nunciare debuerat nunc
aut totus animalis homo est et to
tus carnens ut animam suam carna
libus et corruptibilibus escis consti
tuit esse pascendam et eaque in
secessum egeruntur anime sue parat
adquirendam cum utique natura ta
lis est ut virtutibus alatur et ver
bo dei pascitur ut intellectibus
piis et disciplinis religiosis et sanctis
operibus consolatur Plura que supra

de abstinencia De cura carnis De
deliciis de ebrietate de voluptate
Crisostomus in libro de compunctione Excessus
ciborum consumit et corrumpit sanitatem
corporis humani nichil sit sensum ani-
me opprimit nichil quod sic egritudines
curat moderata sicut refectio de cons. di.
v. c. nichil Plura quere supra de ab-
stinencia de carnis cura de deliciis
de ebrietate de voluptate de luxu-
ria Idem super epistolam ad hebreos Inve-
tiem mitte inebriatam persuasio est et
ad hec plenus inclinata namque suum
operatur eos sine cui lesione si mi-
tte morbus tamen cum plus com-
lecerat quam reficiendi corporis ratio pos-
tulat non solum inimicum mentem illam
sed etiam corporis eius corruptionem in-
gerat cibi enim superflui causa sunt
multarum egritudinum ita ut male
dicturus sis ventre tuo sed potius
maledic intemperancie tue seu tue
gule vicio Ieronimus in epistola Difficile
inter epulas pudicicia servatur in-
tens (?) crucis sordidior audit animo
Item et habetur in decretis xxxv di.
c. primo Venter et genitalia consi-
milia sibi sunt et dum unus edaci-
tate gule reficitur alter in commixtione
luxurie concitatur ut ex vicinita-
te membrorum intelligas confederacionem
viciorum Item et habetur di. xxxv c.
primo Ventre mero estuante cito spu-
mat libidines ubi enim ebrie-
tas ibi libido dominatur Idem in epistola
ad eustochium et habetur di. xliv c.
ult. Venter pinguis crassum sensum
generat Idem Nichil salubrius pro-
videndum est quam ut diem sollempni-
tatem non tam ciborum habundancia quam
spiritus exultacione celebremus quia
valde absurdum est nimia saturita-
te velle martirem honorare quem sciamus
ieiuniis deo placuisse Idem in prologo
est ut et presentibus et futuris quis
fruatur bonis ut et hic ventrem
et illic repleatur mentem ut deli-
ciis transeat ad delicias et in utro-
que seculo primus sit et in celo et
in terra quis appareat gloriosus Idem
delicie et pluralitas epularum avari-
cie sunt fomentum et inter ciborum va-
rietates voracitas nescit modum
Idem nec affectate sordes nec ex-
quisite delicie laude pariunt Idem
esus carnium potus vini ventris-
que saturitas seminarium libidinis
est Idem ad paulinum de institucione
clericorum Venter plenus facile dis-
putat de ieiuniis Idem libro 2 contra
Iovinianum Invidet oratus appeti-
tus ciborum superfluorum qui eos sumpti
relinquunt penam Ro Breve volup-
tates nocet empta dolore volup-
tas Idem ibidem Quale est illud
ieiunium cum epulis distenditur ven-
ter et guttur inimicum efficitur medita-
torium latrinarum itaque non tam ieiu-
nium est quam crapula appellandum
Plura quere supra de abstinencia Idem
ad eustochium de gulosis dicit apostolus
Quorum deus venter est Id enim col-
lit unusquisque quod diligit et quod ma-
xime diligit maxime colit quo
sollicitate providendum est ut quos
saturitas de paradiso expulit reducat
esuries ventris Ysidorus de summo
bono libro 2 xlii Quatuor sunt
discretiones in gule appetitu .i. quid
quando quantum et quomodo appeti-
tum quid ad qualitatem rerum pertinet que ap-
petuntur Quando sed si ante legitti-
mum tempus appetatur quantum nec
ad immoderatam refertur quomodo
ad impatientiam festinans attribuitur

Plura que supra de abstinencia de e-
brietate de voluptate Bernhardus in epistola
O delicate qui divicijs et delicijs
circumfusus confusionem expectas et
mortem non est enim regnum dei es-
ca et potus nec purpura et bys-
sus quia dives ille in utroque cir-
cumfusus et confusus in puncto
ad inferna descendit quid de hoc di-
citis o gulosi luxuriosi quorum deus
venter est audite quid scribit apostolus
Esca ventri et venter escis deus
autem et hunc et has destruet Idem
quid dicitis abstinentes ciborum
et animarum neglectores Ypocras
et sequaces eius docent corpora
salva facere in hoc mundo Christus autem
et discipuli eius docent corpus perde-
re propter animas quem ergo de duobus
vultis sequi Idem Apes rapacissima
contenta est aere et lupus terra pis-
cis aqua sed homo rapacior alijs
animalibus terram et aquam et
aerem tollit quod si posset plus intu-
sceris applicaret Plura que supra
de abstinencia carnis cura de vo-
luptate Basilius in regula sua
Sic miles plenius pergravatus onere
armorum impeditur in bello sic mona-
chus vel clericus impeditur ad vigi-
lias et oraciones cum escarum pleni-
tudine torpescat Hugo de sancto Vic-
tore super illud Philippenses iii Quorum
deus venter est quorum finis interi-
tus et gloria in confusione eorum
qui terrena sapiunt Habent dijs co-
strum templa altaria ezgi ministri
velle fructores ordinari pecudes
ymo lari thura concremari deo si-
quidem venter templum est coquina
altare mensa ministri sunt coci
pecudes ymolate sunt cocte carnes

aromatum incensorum diversitas ciborum
et sic de alijs Seneca libro iiii de na-
turalibus questionibus Cor adhuc subtilius
aliquid et elegancius excogitat lu-
xurie finita usitata contempnens
iam enim non sunt homines ad co-
medendum dentibus et ventre et
ore contenti sed oculis sunt gulosi
Idem ad Lucillum epistola lxxxix Tha-
rus planissimorum agrorum pascuus
adimpletur una silva pluribus suf-
ficit elephantibus homo vero et
terra pascitur et mari nimpty ven-
tris fames non constat magno
sed ambicio plura quere supra de
abstinencia Item supra de accidia cir-
ca de delicijs de ebrietate de luxu-
ria de voluptate Agellius libro xv
de officio Socrates dicebat multos
homines propterea velle vivere ut ederent
et biberent sed vero velle edere et bibere
ut viveret Non vivas ut edas sed
edas ut vivere possis

De gustu spirituali Gregorius in moralibus
Dum magno desiderio mens
ad celestia inhiat miro modo hoc ipsum
quod querit accipere iam degustat Idem
in xv moralium Cum mens interius
gaudijs se inserit eo minus dolores
exterius sentit Idem super Ezechielem Dul-
ce est in celis habitare sed ei quidem
qui ad huc de celestibus gaudia nulla
gustavit quia quanto minus eterna
diligit tanto delectabilibus intempo-
ralibus conquiescit Idem si quis ia-
cordis gustavit ore que sit illa dul-
cedo celestium premiorum qui sunt illi
ympnidici chori angelorum que sit
illa visio incomprehensibilis trinitatis
hinc quanto dulcius sit quod intus
videt tanto in amaritudine vertit
omne quod foris sustinet gustato enim

cum spiritu despicit omnis caro. Idem
super Cant. Sponsa quo frequencius gus
tat quam dulcis est dominus eo solidius
sponsi rectitudine sentit et distorta
fastidit. Idem due sunt et que supra
de activa vita simul et contemplativa
Aug. in sermone Ubi gustat ut creator
in corde dulcescat. Idem in li. de medi
tacione. Fac precor me domine gustare per
amorem quod gusto per agnicionem sentiam
per affectum quod sencio per intellectum
plus tibi debeo quam me ipsum totum
quia nec plus habeo nec hoc ipsum quod
sum. Idem in li. de vera religione
Quamdiu simus in corpore peregrinamur
a domino gustemus saltem modo quam
suavis est dominus qui dedit nobis
pignus spiritus in quo senciamus eius
dulcedinem et desideremus ipsum vite
fontem ubi sobria ebrietate inundemur et
irrigemur sicut lignum quod plantatum
est secus decursus aquarum viven
cium. Idem in li. de cathezizandis
rudibus. Tu qui verum regimen
quod post hanc vitam veris christianis
promittitur queris etiam hic etiam inter
amarissimas huius vite molestias
suaviter gustabis si eius qui eam pro
misit precepta dilexeris cicius enim
senties dulciores esse fructus iusticie
quam iniquitatis et verius atque io
cundius gaudebis de bona consciencia
inter angustias quam de mala inter deli
cias. plura quere supra de contempla
cione de deliciis spiritualibus. Auctor
in li. de spiritu et anima Mentis visio
est intelligencia sed gustus est sapi
encia. Illa contemplatur ista delectat.
Idem ibidem Anima prius sanatur
sanata introducitur introducta refi
citur. Idem ibidem Hec est requies
cordis nostri cum in deo nostro amore et
desiderio figitur hec est vita cordis

nostri cum deum suum contemplatur
et in ipsa sua contemplacione suaviter
reficitur. Ambros. super Beati inmaculati
Iustus ut gustavit fructum suavi
tatis impaciens ad perfectiora festinat.
Idem divine dulcedini non iungeris
si ab amore temporalium non recedis.
Idem Gusta libenter divinam dulce
dinem et oblivisci valeas mundi a
maritudinem. Idem li. 3o ad virgines
Influentibus divinis torrentibus pe
gravatur affectus. Crisos. in li. de laudi
bus sancti Pauli. Quem namque
divina caritas semel absorbuit
eum foris ad terrena quasi insen
sibilem reddit. Plura quere supra
de amore contemplativo. Item supra de
ascensu spirituali de contemplacione de
dulcedine spirituali. Bern. in libro de
diligendo deum Ex occasione frequentis
necessitatis necesse est interpellacionibus
deum ab homine frequentari frequen
tando gustari gustando probari quam
nam suavis sit. Idem in eodem A
mandatis tuis intellexi ut sciat
non nisi obedienti mandatorum con
templacionis gustum prestari
non deberi. Non ergo putes de
superno amore contemplacionis sancte acti
bus abeundo senioris ne tradicionibus
omnibus prohibitam illam inire fac
ciendum. Idem in epistola Omnes certi
derunt mihi insplaris. Celestis
enim hereditas preclara est mihi
et terrena adulatur promisso blan
ditur consolacione carnis. Sed gu
stato spiritu necesse est desipere carnem
affectanti enim celestia terrena non
sapiunt et eternis inhiantibus fasti
dio sunt omnia transitoria mundi
huius. Idem in sermone Beati qui
lugent quoniam ipsi consolabuntur. Unde a
est hec consolacio quam prederis

desperie verme quaod de vitiorum et
suauissima · i · delicias boni et gus
tus sapie licet exiguus quibus i
terim benignus deus afflictos re
fingerit animas ac gustus ille in
terim aliud est quam incitamentum de
siderii incentiuum amoris patrie
celestis sicut scriptum est Qui e
dunt me adhuc esurient et quere
supra de amore contactu Idem dicit
unde que supra de amore contactu I
dem primus cibus anime est quere
supra de cibo spirituali Ambrosius ad hire
nim Est hoc viri et summi boni si
cut sino non concupiscibili ac summo
delectabili gustaverit anima dolorem
et formidinem concludens incredibi
liter conficiat Idem ibidem Consula
ta veritas dei et quere supra de anima Glo
illud Jacobi Omne datum optimum
et omne donum perfectum et donum per
fectum est gloria eterna quia illi per
fectus nichil deficiat quia fercula
glorie supercelestis pregustata super ce
lestem suauitate infundunt corrup
tionem non adducunt semper re
ficiunt et nunquam deficiunt perseuerant
incorrupta semper ad reficiendum ma
nent integra propter hoc ibi semper
vita sine morte quies sine labore
salus sine egritudine lux sine umbra
dies sine nocte pax sine fine plura
quere infra de Jeiunio de gustus
continentia que supra de abstinentia

De habitu Gregorius in omelia
Si supra fluus habitus culpa
non esset nequaquam dominus
diuitem epulonem reprehenderet dicens
et induebatur purpura et bysso Idem
in omelia Si alicuius vilis indumenti
vitium non esset euangelista tam vigilat
de Johanne baptista non diceret Et erat
indutus pilis camelorum Idem in omelia

Nemo vestimenta preciosa nisi ad inanem
gloriam querit quia nemo preciosis
induitur ubi ab alijs non videtur Idem
in moralibus Priores homines in tegendo
membris vestimenta quesierunt non
querunt solum que tegant sed et
que extollant appetunt et contra
teneritatem frigoris non solum que
per pinguedinem muniat sed etiam que
per mollitiem delectent et non solum
que per molliciem tactum mulceant
sed etiam que per colorem oculos hominum
seducant plura que infra de vana
gloria Idem in omelia Sunt non
nulli qui cultum subtilium et preciosarum
vestium et non putant esse peccatum
quia si culpa non esset nequaquam sermo
diuinus tam vigilanter exprimeret quod
diues ille qui torquebatur in inferno
purpura et bysso indutus fuisset
indignum est enim vili oneri saccum
serico purpureum Augustinus in regula
Non sit notabilis habitus vester
nec vestibus affectetis placere sed moribus
Idem ibidem In incessu statu habitu
etc Idem in libro de ciuitate dei Fateor
fateor de preciosa veste erubesco quia
non decet hanc professionem etc Idem
in epistola Verus ornatus maxime
christianorum non tam fucus mendax
nec auri quidem et vestis pompa sed
mores boni sunt Idem dicit dauid
compares et interpres etc hinc
que ad inanem gloriam pompa vel ad
illecebram forme solent adhibere
multo reprehensa sunt Est quidam
habitus per modulo persone patronatus
vel matronatus a mundiali veste dis
tinctus qui post fidelibus coniugatis
saluo religionis abstinentia que
mire etc Quid enim absurdius est
quam mulierem de habitu veste viro pro

bente supplere cum te possis componere ab temperare et candidis moribus quam nigellis vestibus dyabolo repugnare Idem in libro de virginitate Interiorem pulcritudinem tuam studiosa et sollicita cogitacione compone Non enim amat ille verax fallaciarum fucos sed verus veritas delectatur et ille sicut legistis et audistis veritas vocatur Idem super Math. Desertis deus superbus et calamum stratis pannosis aufert et humilibus dat graciam Idem Cum super mandato cultu corporis atque vestitu vel tectorum verum nitore prefulget facile coniectatur velimus prius plura que infra de ornatu corporis Item infra de monachis Ambro. in libro de offi. Non sit affectatus decor corporis sed naturalis et simplex neglectus magis quam expetitus non preciosis et albentibus adquisitus vestimentis sed quibus vel honestati vel utilitati nichil desit nichil quod accedat nitori Idem super illud i Thymo. v.o Ornantes se qui vult audiri in orationis clamore debet homo amota pompa vestium facere ut manus dei provocet non avertat habitus enim superbus nec impetrat nec vitia deposcit credi Idem ad virgines libro primo Quanta dementia est effigiem nature picturas querere mutare timeo si pulchra est cur abscondens si deformis cur formosam te mentiris esse Idem Exameron Cerne et ut dicat deus non agnosco colores meos non agnosco ymaginem meam non agnosco vultum quem ipse formavi reiciam ergo quod meum non est illud quere qui te depinxit et cum illo habeto consorcium plura que infra de

mulierem Item infra de ornatu de monachis Crisostomus super Math. Omne vestimentum ad tres pertinet causas aut propter usum necessitatis aut ad delectacionem corporis aut ad tegumentum nuditatis Idem super illud Math. v. Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum Mulieres si se ornaverint et ad se provocaverint oculos hominum quamvis plagam non intulerint vindictam tamen dabunt eternam Nam venenum cum obtulerint licet nullus sit inventus qui biberit Idem in libro de compunctione Non omne tempus inter curam consumimus componentes domum et adornantes ancillas diversis ornatibus Idem super psalmum Miserere mei deus Pulcritudo corporis vel habitus sine sobrietate et pudicicia et castitate speciosum est patens est et venenum insipientibus compositum Idem ad rusticum monachum Sordes vestium candide mentis indicia sunt vilis tunica contemptum seculi probat ita dumtaxat quod animus non tumeat nec habitus sermoque dissenciat Idem nec affectate sordes nec exquisite delicie querunt laudem pariunt et habentur in decretis xli di. c. ii. Idem ad Athletam Nitens cutis sordidum ostendit animum Idem ad Demetriadem virginem Fuge lascivias puellarum que ornant capita crines a fronte demittunt cutem poliunt limamentis utuntur subtilibus et strictas habent manicas vestimenta quoque sine rugis sarcos quod crispantes ut sub nomine virginali vendibiliores pereant mores enim et studia dominarum ancillarum et sociarum plerumque moribus et habitu indicantur Idem ad eandem Illa sit et pulchra illa sit amabilis illa sp

nec sociatis est hirida que se nescit
esse pulchram que procedens in pu
blicum eo pectus et collat denudat
nec palleo reuelato tenuiores appe
rit sed que celat faciem et in uno
oculo qui uix nitidius est patente
progreditur plura quere supra de conti-
nentia per totum Item infra de mulierum
ornatu Item idem in epistola Sordes
et ornatus uestium pari modo fugi
enda sunt quia alterum delicias alte
rum maneriem gloriam redolet Cyprianus
in epistola Fugiant caste uirgines et
pudice cultum incestarum et habitum
impudicarum insignia lupanarum or
namenta meretricum hec enim deus
culpat hec denotant sericum et pur
puram indute christum induere non pos
sunt auro et margaritis et monilibus
ornate ornamenta cordis et pecto
ris perdiderunt Idem equalem se in om
nibus prestat integritas uirginea
nec bonum cordis cultus et habitus
corporis infamet ut quid enim or
nata uirgo quasi corrupta prodit
quasi maritum habeat aut querat ti
meat potius nec periculum sui appe
tat quia ad meliora matrimonia di
uina se seruat Idem Si te sumptuosi
us ornes etc que infra de muliere
de ornatu Bernhardus in epistola Pauperum ha
bitus in aliis refrenat concupiscentiam
in aliis ad amorem paupertatis af
ficit animum Idem Si dederit mi
chi Jacob michi dominus panem ad man
ducandum et uestimentum quo oper
iar Nota quod dicit quo operiar non
quo orner Et apostolus dicit et quibus
tegamur hiis contenti simus Nos con
tenti simus habitu quo tegamur non
quo superbiamus non quo lasciuiamus
non quo mulierculis placere uel appeti
bili studeamus Idem Si christum co
nuenter sequimur et regno dei in

ginitas destinatur quid est uirgi
nibus christi cum terreno cultu et
habitu et secularibus ornamentis qui
bus dum hominibus placere gestiunt
deum offendunt Idem Bernhardus in e
pistola Filie babilonis quarum uero
gloria in confusione induuntur pur
pura et bisso et subinde conscientia
pannosa iacet in crinibus fulget
et moribus sordent Idem in apolo
getico Ex cordis thesauro sine du
bio procedit quidquid foris apparet
uiciosum uanum enim cor uanitatis
notam ingerit corpori exterioris ha
bitus superfluitas interioris uanitatis
indicium est Mollia indumenta mol
liciem animi designant nec tantum
curaretur corporis cultus et habitus
nisi prius neglecta fuisset mens
inculta uirtutibus Idem super Can
Simplicitas corporis candor est men
tis quod probamus a contrario sensu
nam uere duplicitas et macula
est   macula est in corpore
hominis et ponitur quasi peculia uel
offensa Item Bernhardus in epistola Clamant
nudi clamant famelici plorant
miseri conquerentes nobis inquiunt
fame et frigore laborantibus mi
serabiliter quid conferunt tot mu
tatoria uestium uel extensa in perticis
uel plicata in manticis nostrum enim
est quod effunditis et nobis crudeliter
subtrahitur quod nos expenditis in
anes et inutiles Idem Ignominia
homines curiosi uestitum et habitum qui
superflue delectantur et non inueniunt
homines inter quos uicio pascentur
plura que infra de muliere de or
natu Ysidorus in synonimis Professionem
tuam et habitu et incessu demonstra
sit in ingressu quo simplicitas mo
tu puritas in gestu grauitas in

H

Incessu honestas Cassiodorus in
sermone ad religiosas Pomposa ve
stimenta que non utilitati sed vani
tati deserviunt fastidii atque contemptum
oportet vitare eum quod in moribus
diligunt hoc et in vestibus et operi
bus suis ostendunt Glosa super illud I
Petri ii Quarum non sint exterius
capillatura quod apud pictagoram
nobis silentie lege dictante eadem
sola reperitur vera ornamenta matro
narum pudicitiam non vestes esse pla
cuere super decretum tunc Item infra
de monachis Item infra de monialibus
de mulieribus de ornatu

De heretico Augustinus in libro de utili
tate credendi Hereticus est
qui alicuius temporalis commodi et ma
xime glorie principatusque sui causa grandes
falsas ac novas opiniones vel gignit
vel sequitur Idem de civitate dei
Multa quidem ad fidem katholicam perti
nentia dum hereticorum inquietudine
exagitantur ut adversus eos defendi
possint et considerantur intelligentius
et intelliguntur clarius et instantius
predicantur nam ab adversariis mota
questio discendi existit occasio Ambrosius
in sermone volo te imitatorem esse noc
tue que licet per noctem ingulet perdix
tamen pigra vel ceca est que grandi
bus oculis tenebrarum caligines eli
git splendorem non lucis horrescit
mirum enim in modum illuminatur ob
scuritate sed ipsa luce cecatur hoc
animal hereticorum figura est Iohannes
super epistolam ad gall' Inimica sunt
deo omnia dogmata falsitatis et
omnes hereses Idem ibidem Heresis gre
ce dicitur ab electione eo quod eam sibi
quisque eligit disciplinam quam putat
esse meliorem quemque autem aliter scrip
turam sacram intelligit quam sensus

spiritus sancti flagitat quo scripta
est licet de ecclesia non recesserit tamen
hereticus appellari potest Idem super
epistolam ad titum Inter heresim et scis
ma hoc interest quod heresis perversum
dogma habeat scisma non propter dis
sensionem ab ecclesia separetur quod quidem
in principio aliqua ex parte intelligi
potest ceterum nullum est scisma
nisi aliquam sibi confingat heresim
ut recte ab ecclesia recessisse videatur
Augustinus in libro de quest' de estimatione Tria
sunt que contra hereticos maxime
maxime que summa deguriata Idem
Ideo divina providentia multos diver
sorum hereticorum hereticos esse permisit
ut cum insultant nobis ea que
nescimus sic discutiamus pigritia
et divinas scripturas addiscamus
unde apostolus ait ut probati manife
sti fiant [...] in infine Hila
rius libro suo de trinitate de in
telligentia heresis et non de scrip
tura sensus vel sermo fit crimen Bern'
super Cant' vere tantibus convincunt
quia non intelligunt vere auctoribus
corriguntur quia non recipiunt vere
persuasionibus flectuntur quia subver
si sunt mori magis quam converti
horum autem finis interitus horum no
vissimum eternum incendium manet

De homine et eius dignitate
Greg' in omel' Curremus fra
tres karissimi ne qua nos immundicia
polluat qui in eterna presentia dei cives
et angelis sumus equales reddite
mus ergo moribus vestris dignita
tem vestram Idem in omel' nativi
tatis domini Cum vero celi terrarum
que creaturis assumpsit infirmitatem
nostram iam angelica celsitudo
non despicit ad parem eum vestram

iam angeli viderunt et quos an
te spreverant in quam sodos ve
nerantur. Exemplum in ypos. de an
gelo qui se non permisit adorari
a iohe ewangelista. Idem in prefatione
mor. sup. Job. Unus homo eo ipso
quo homo est sunt intelligere debet
auctorem tamen voluntati tanto
magis subdat quanto quia a se
ipso nichil sit pensat. Idem in
viii mor. Hominem deus magni
ficat quia largitate bonorum ditat
infusione gratie visitat honore
collate virtutis exaltat. Cumque
perpendit ipsum homo nichil sit ce
terum cum deus tegumentis sue
pietatem benignitatis sue munera
concedit. Idem in x lo mor. ad hoc
in paradyso sunt positus homo ut
si se ad conditoris sui obedientiam
vinculis caritatis astringeret
ad celestem patriam angelorum quoque p
rietate quandoque sine carnis morte tran
siret. Sic enim immortalis condi
tus est homo ut si non peccaret
etiam non mori posset atque eo meri
to liberi arbitrii beatitudinem illius
regionis attingeret in qua vel pec
caret etiam non mori posset at
que eo merito liberi arbitrii beatitudinem
illius regionis attingeret in qua vel
peccaret vel mori non potuisset.
Idem in xiii mor. Non se despiciet
humana fragilitas que unigeniti dei
filii sanguine conspicit et in precio
suo considerat quam magna sit
que tantum valet. Idem in mor.
lo ix. Omnibus insensatis anima
libus homo longe sit melior hic
tamen plerosque hominum non licet
que brutis animalibus licet que enim
ad aliud nunc reservantur vermi
motus sub dubio nequaquam sub

disciplina constringuntur. Homo vero
quia ad futuram vitam ducitur necesse
profecto est ut in cunctis suis mo
tibus sub disciplinae dispositione
religetur et quasi domesticum anial
loris vinctum serviat ut eternis
dispositionibus restrictum vivat.
Idem in iiii mor. sup. Job. Pereat
dies in qua natus sum et nox in
qua dictum est conceptus est homo.
Querendum nobis est cur in die na
tus dicitur homo et in nocte concep
tus. Sciendum quippe est quod scriptura sacra
tribus modis hominem appellat
aliquando per naturam aliquando per cul
pam aliquando per infirmitatem. Homo
quippe per naturam dicitur sicut scrip
tum est Faciamus hominem ad ymagi
nem et similitudinem nostram. Homo
per culpam sicut scriptum est Ego
dixi dii estis et filii excelsi omnes
vos autem sicut homines morie
mini. Ac si aperte dicat sicut delin
quentes et peccatores peribitis. Unde et
Paulus ait Cum sit inter vos ze
lus et contentio nonne carnales
estis et secundum hominem ambulatis
Ac si dicat qui discordes mentes
ducitis nonne adhuc reprehensibi
liter humanitate peccatis. Homo per
infirmitatem sicut scriptum est Ma
ledictus homo qui spem suam po
nit in homine id est in infirmitate.
Homo ergo in die nascitur sed in noc
te concipitur quia nequaquam a delecta
tione peccati rapitur nisi prius per
voluntatis mentis tenebras
infirmetur. Prius enim cecus in mente
fit et postmodum se reprobe de
lectationi substernit. Dicat ergo
Pereat dies in qua natus sum
et nox in qua dictum est Concep
tus est homo id est pereat delectatio

qo

que inculpa(t)a hominem rapiunt ergo
nox in tanta mentis infirmita
te que usque ad tenebras preuari
gressus hominem coartant plura
que supra de etatibus Cirillus naza
zenus in li(bro) de suis epistolis ut ars
in mensa dei saporem nobis preberetur et
bonitatis eius maiora munia sor
tiremur unum animal compositum atque co
tractum .i. ex visibili atque invisi
bili substantia construitur velud alter
quidam mundus in brevem magnus
in compendio totus Ieronimus Cum ter
restris et celestis est visibilis
et invisibilis ut magnificet auc
torem suum et eius imitatione
efficiatur deus unde psalmista Ego dixi
dii estis Leo nona Ne magnitudi
nis munere elatus fiat homo lap
sum ruine incurrit Augustinus de ciui(tate)
dei In rebus a deo factis tam
magnum bonum est natura racionalis .i.
homo ut nulla in mundo sit bonum
quo beata sit vel esse possit nisi
deus solus Idem super Gen(esim) Mag
na dignitas hominis cuius condi
tor deus mundus famulus consors
angelus patria paradisus Idem
ibidem Omnibus creatis atque dispo
sitis nouissime creatus est homo
tamquam dominus et possessor omnium
qui eciam omnibus prefendus erat
Idem in eodem Omnium animalium cor
pora sive que in aquis sive que
interram viuunt inclinata sunt ad
terram et non sunt erecta sic
solius hominis corpus quo signa
tur eciam anima nostra in superna .i. ete(r)
na et spiritualia erectum esse debet
Idem contra maximinum hominis natura
que mente racionali et intellectuali
ceteras creaturas antecedit solus
deus maior est Idem in .x. libro
confessionum Fecisti nos domine ad te et
et inquietum est cor nostrum donec
quiescat in te Idem super illud Ro
manos Quod non amat cum illo
nobis donabit omnia nostra sunt
scilicet superiora equalia inferiora
Superiora scilicet sicut deus ipsa tri
nitas ad perfruendum Equalia sicut
angeli ad conuiuendum quibus equa
bimur in futuro Inferiora non sunt
nostra ad dominandum Idem ibidem Dedit
nobis deus esse et pulcros esse
dedit corpus cum sensibus ani
mam cum viribus dona cum
sacramentis virtutes cum incre
mentis mundum cum contentis et
filium unigenitum cum tormentis
quomodo non cum illo omnia nobis do
nabit Idem in li(bro) de ordine disci
pline Homo est animal racionale mor
tale his duabus differentiis admo
netur homo quo sibi redeundum
sit et unde fugiendum vno enim verbo
abestis alio non verbo separatur a
diuinis illud ergo si venerit bes
tia erit hinc nisi se auerterit diuina
non erit Idem li(bro) iii(o) de ciuitate
dei Omni miraculo quod fit per homines
maius miraculo est ipse homo
Idem vel auctor de spiritu et anima
Fuit plenum miraculo quod tam diuer
sa sicut corpus et anima iungi
ad inuicem potuerunt Idem li(bro) de
de libero arbitrio Natura hominis
aliter dicitur cum ipse loquimur de natura
in qua primitus in suo genere factus est
homo sine culpa aliter autem illam
naturam in qua ex illius dampnata
pena et mortales et ignari et car
ni subditi nascimur iuxta quem
modum dicit apostolus fuimus et nos
naturaliter filii ire sicut et ceteri natura
accipiens ut est desponsato pro uos
ut est vera creatura ab inicio Idem

in li. de predestinacione sanctorum humane
nature tanta tam celsa tam su
ma prouectio est ut quo altius at
tolleretur non haberet sicut diuinitas
ipsa diuinitas quo usque se deponeret
humilius non inuenit Idem ibidem
Cum suscepta natura hominis cum
infirmitate carnis mori tali morte
potuit crucis ipse voluit cruci figi Idem
xiv de ciuitate Sicut inspicio in psal
mo canitur Deus respexit super fi
lios hominum ut videat si est intelligens
aut requirens deum Ad hoc ergo homo
debet esse intelligens ut requirat
deum suum Idem in li. xiii de ciuitate
ca. Johannis super illud Johannis plenum gra
cie et veritatis In uerbo per tempus orta
illa summa gracia est qua homo in v
nitate persone coniunctus est deo Idem
in xv de ciuitate dei Rectus est homo
situs et ad celum se sustollens sur
sum quoque respiciens Idem cum animalium
corpora que sunt eadem ca.o Idem in
xxii li. de ciuitate dei Erecta sur
sum humani corporis forma que sur
sum sunt admonet querere et tenere
Idem ibidem Nichil videmus creatum
in corpore hominis utilitatis causa
quod non habeat etiam decoris locum sicut
in facie barbam et sic de ceteris Et
quia sunt nonnulla quorum solus de
cus et nullus est usus ideo facile
intelligi puto in condicione corporis
humani dignitatem necessitati fuisse pre
latam magis autem hoc nobis ap
paret si numeros mensurarum conside
remus quibus omnia composita sunt
que concinne armonia dicuntur tam
quam cuiusdam organum interius et
exterius que nemo valuit inue
nire et quos nemo umquam ausus
est querere qui si noti esse potuissent
in interioribus quoque uisceribus que
nulla audiunt hominibus decus ita

delectaret nos pulcritudo vanis ut
cum forma apparenti que oculis pla
cet ymmo mentis oculis arbitrio pre
ferretur Idem in li. xxii de ciuitate
dei et in epistola ad nebridium Omnis
humani corporis pulcritudo est congruen
cia partium cum quadam coloris suauita
te Idem li. lxxxiii questionum Corpus hu
manum quia tale ut ad contemplandum
celum sit aptius magis ad ymaginem
dei quam cetera animalium corpora for
mari videtur Plura que super de ap
petitu vide [illegible] Ambrosius super
illud psalmi manus tue domine fecerunt
me Disce o homo ubi grandis et pre
ciosus fuis sicut vilem quippe de ter
ra demonstrat sed gloriosum te virtus
et preciosum te facit ymago quid enim
preciosius quam ymago dei qua veteris
homo nunc vocatur cum vero in iniqui
tatis tunc non homines sed et serpente
aut porcum aut canem aut vulpe
culam aut aliquid huiusmodi scriptura te
vocat Idem in li. 3o de officiis Con
sidera o homo unde nomen sumpseris
ab humo utique homo vocatus que nichil
tamquam eripit sed omnia largitur homini
et inde vocatur humanitas ut consor
tem adiuuet humanitatis nichil enim
tam inscitum nature quam consortem non iu
uare nature Idem in li. de fide Se
pe vincit humanitas quos nec virtus
nec racio potuit superare Idem super
epistola ad hebreos Non angelice nature
data est ista dignitas ut ei deitas
in vna persona iungeretur Idem in epistola
ad orontianum Recte homo factus
est nouissimus tamquam totius operis
summa et mundi causa propter quem facta
sunt omnia cum habitator elementorum
est inter feras cum viuit et cum
piscibus natat super aues volat cum an
gelis cum serpentibus et aquis terre
nis inhabitat et celo militat acre cul

tor soli uiator profundi piscator
in fluctibus venator in saltibus
contemplator in celestibus. Idem ad eun-
dem. Decuit hominem postremo crea-
ri et eum qui quicquid ad ornatum eius
omnia parat et tunc amicos ad cenam
inuitat sic etiam deus hominem primus
omnium animalium epulas preparauit et tunc
ipsum tamquam ad suum quicquid inuitauit
Eundem hominem suum vult amicum
quem diuine caritatis et glorie fecit esse
participem et heredem. Idem in epistola ad
Sabinum. Deus mundum primus creauit
deinde hominem mundi inhabitatorem
constituit cui foret patria totius mun-
dus. Nam si hodie quotiens sapiens
accesserit ubique ciuis erit ubique sua
esse intelliget tamquam se peregrinum nus-
quam se hospitem iudicat quantos ma-
gis ille primus homo fuit incola to-
tius mundi recens opus dei confabu-
lator eius assiduus ciuis sanctorum
angelorum plantatus virtutibus quem
deus tuebatur ut opus suum preciosum
et carum neque enim non bonus actor
et pius ipsum hominem deserebat nec
quod eo usque ad hominem creaturam fecit
et custodiunt ut abdicatum redimeret
eliminatum reciperet et mortuum sua
passione unigeniti suscitaret pla-
que super de appetitu naturali. Crisostomus super
Matheum. In hoc sumus ymago dei ut quod
bonum ei videtur etiam apud hoc nos
sit bonum et quod ei malum videtur hoc
etiam apud nos sit malum. Idem
super illud Mathei in principio et accipie-
tis et omnem creaturam sensibilem
deus armatam et munitam creauit
quasdam quidem cursu veloci pedum
alias aut ungulis alias non pen-
nis alias aut cornibus alias denti-
bus premuniuit hominem uero sic dispo-
suit ut virtus et arma illius sit
ipse dominus deus et in firmitatis

humanitate coactus semper necem habeat
recenti addidit diu suum. Idem super
illud psalmi. Comparatus est homo iumen-
tis insipientibus peccati comparatur vo-
luntatis est tamen non nature. Idem
in hoc humane nature que infra de
Christi acceptione. Idem in sermone de homi-
dignitate originis humane facile cog-
noscitur auctoris sui considerata sub-
limitate non enim facile poterat
esse aut leue quod manus factura di-
confixerit et celestis flatus immorta-
lem spiritualem animauit maxime
cum idem artifex eius deus po-
testatem suam in eundem fabricam
eidem homini fuerat traditurus ut
quem statim post se fecit dispone-
bat eundem faceret plenum atque per-
fectum honorem mentis et dignitate
qua precelleret et potestatem qua cunctis
animantibus imperaret sola similis
illi a quo fuerant illi cuncta sub-
iecta sic ~~eundem~~ videlicet ut impera-
ret mundo sicut deo creatori soli
sibi superiori subiceret creaturam sibi
subire compelleret tunc quod iurisdictionis
et obediencie se se domino deo suo de-
bere conspiceret quantum ipse homo
a creatura sibi subiecta exigeret.
Bernhardus in libro de consideratione ad yma-
ginem et similitudinem dei factus est homo
in ymagine quidem habens arbitrii
libertatem sed in similitudine virtute
et hec similitudo periit cum iniquis et per-
ratis vim pertinens in ymagine permansit
homo ymago quidem nec in gehenna
poterit exuri. Idem in quadam sermo-
ne quadragesimali. Cogita o homo
quale te fecit deus nempe secundum
corpus egregiam creaturam secundum
animam ad ymaginem creatoris in-
signe eiusdem participem et beatitudinis
capacem. Porro secundum Ambrosium super
pectoris creatures maxime ad ul-

vndam sibi coherentem artificio in
comprehensibili ac investigabili sapiencia
conditoris Idem Ambrosius in quadam ser
mone de xl Quid est homo quod me
mor es eius apponis erga eum cor
tuum gerens pro similitudinem et tu
tam illius habens Denique mittis
vnigenitum tuum mittis spiritum sanctum tu
um promittis eciam et vultum tuum et
ne quid molestibus vacet ad operam
sollicitudinis tue beatos illos spiritus
propter nos mittens in ministerium
custodie tue deputatos et nostros
iubes fieri pedagogos Beda super
Gen homo dicitur terrene ab humo
apud grecos vero antropos vocatur
ab eo quod superna speculanda et celes
tia contuenda debeat oculos attollere
Basilius in exameron Pecudes
omnes terrene sunt et ob hoc incli
nantur ad terram Sed alta planta celes
tis est homo Qui non tantum habitu
figure tuo eciam dignitate distat
a pecudibus Caput enim eius sursum
ad celum erigitur et oculi superna res
piciunt Sed proh dolor homo cum in ho
nore esset non intellexit Cassiod
in libro suo de anima propterea animalis
est homo et inefficiens pulcherrime
speculacionis erectum ad res super
nas contuendas Creotrastes philosophus
Ad hoc factus est homo ut vere
deum diligat et celestia contempletur
Seneca in libro de naturalibus questionibus
Omnes homines tendunt ad gaudium
sed unde stabile magnum que sequant
ignorant Idem ibidem O quam con
tempta res est homo nisi propter
humana se erexerit Idem Humanitas
vetat superbum adversus socios esse
vetat et avarum esse sed verbis re
bus et effectibus communem facilem
que se prestat hominibus Aristoteles in libro
de animalibus Nobilissimum et altissimum

animalium et apud nos notior et ma
gis famosus est homo Idem in prima
methaphysice Omnes homines natura scire
desiderant Idem in topicis Omnes
homines honorem appetunt Idem
in primo ethicorum Omnia bonum appe
tunt Idem in libro ethicorum 3o Naturaliter
ab hominibus inquiritur requies Idem
in eodem Naturalis est nobis delec
tacio Item Boecius libro 3o de consolatione
Est mentibus hominum naturaliter veri
boni inserta cupiditas Lactancius
in libro de origine erroris nobis propric
datum est celum rigidis ac stantibus
intueri ut deum cuius celum sedes
est quem oculo corporali non possumus
saltem animo contempleamur Julius Celsus
Naturale est omnis hominis libertatem
diligere Quintilianus libro viiio de ora
toria institucione Habet mens humana
naturaliter sublime quoddam et erectum
ut impaciens sit superioris ideoque ab
iectos et submittentes se libencius
alleviamus quia hoc facere tamquam
maiores videmur et quociens allevi
amus discedit cumulacio succedit
humanitas Bethphar qui dictus est
Albumasar astrologus in libro introductorii
ductorii maioris in magno suo de iu
diciis astrorum tractatu primo diffe
rencia descripta nona Dignitas hominis
super cetera animalia non fit nisi per sci
enciam et cognicionem que est instrumen
tum racionis et quantum magis auxit
homo sciam tanto magis augebit
prolongacionem a ceteris animalibus
et quanto minuitur eius sapiencia
tanto magis augebitur ceteris propin
quitate nisi ergo esset sapiencia et
cognicio non esset hominis dignitas
super cetera animalia propterea quod homo
manifestacione et impotencia et gra
cionem per sciam ergo et cognicionem
effectus est homo dignior ceteris

animalibus quia ergo sint inter homines maior sapiencia et plus habens dei ipse eciam erit ceteris hominibus dignior humanitate. Plaquere supra de etate hominis de dignitate

De hominis miseria et fragilitate. Greg. in mor. Homo ab humo appellatus est et quomodo valet esse sine macula qui sponte sua cecidit ad infirmitatem deterius factus. Idem in xi mor. Quanta peregrinacionis pena nos perculit qui in hanc cecitatem devenimus ut nosmet ipsos ignoremus. Confusa quippe anima a luce veritatis nichil in se nisi tenebras invenit et plerumque in precipicii foveam pedem porrigit et nescit. Idem in v^to^ mor. super illud Job. Viro cui via sua abscondita est quia sepe opus nostrum quod profectus putatur esse virtutis efficitur nobis causa dampnacionis. Plura quere supra de brevitate vite presentis. Item infra de miseria de morte de mundo de malicia. Aug. li. de penitencia. Quid est inquam homo nisi aberrans a creatore creatura nisi creator eius memor sit eius et eligat eum gratis et diligat gratis quia non potest homo eligere vel diligere deum nisi prius electus et dilectus quod fuerit adeo quia cecitate pressus eligenda non cernit et languens putridus diligenda fastidit. Idem in libro primo de trinitate ca. x. Magna hominis miseria est cum illo non esse sine quo non potest esse et tamen si eius non meminit eumque non intelligit neque diligit cum illo non est quod eum quisque penitus obliviscitur ne quidem memoriam eius utique potest. Idem de trinitate. Iusticiam sibi non potest dare homo quam perditam non habet. Homo hanc cum cum homo conderetur accepit se utique peccando perdidit. Idem de trinitate dei. Infancia quoque demum hominis non a risu sed a fletu orditur hanc lucem et quid malorum ingressa sit nesciens quodam modo prophetat. Idem in li. de libero arbitrio. Ex quo incipit homo precepti capax esse ex tunc incipit posse duobus autem modis peccat antequam fiat sapiens videlicet si aut se non accomodet ad accipiendum preceptum aut si cum acceperit non observet. Idem in eodem. Renascentibus anime peccanti duo sunt penalia scilicet ignorancia et difficultas. Idem tanta profunditas tenebrarum est quere infra de penis peccatorum plura que ibi. Item supra de brevitate vite presentis. Item infra de miseria de morte de mundo. Ambrosius in sermone xl. Tantis malis que infra de miseria de morte de mundo de pena peccatorum et supra de brevitate vite presentis. Crisostomus in li. quod nemo potest ledi nisi a se ipso. Humana aviditate homines amplectuntur umbras stringunt ventos et cum videant omnia periculis esse plena quere infra de miseria de morte de penis peccatorum. Bernh. in li. de consideratione. Homo natus de muliere et ideo cum reatu brevi vivens tempore et ideo cum metu repletur multis miseriis et ideo cum fletu. Idem. Cogita o homo unde venis et erubesce ubi es et ingemisce quo vadis et contremisce. Vita enim nativitas immunda vita misera laboriosa et mors misera periculosa. Idem quot quot degimus in regione umbre mortis in infirmitate corporis in loco temptacionis si diligenter advertimus triplici nos in quomodo

insatiabiliter laboramus nam et fa
tiles sumus ad seducendum et debiles
ad operandum et fragiles ad resiste
ndum plura quaere infra de mise
ria de pena peccatorum de morte de
brevitate vite presentis

De homine et eius dignitate
Gregorius in moralibus libro xxv super
illud Job xxxiiii Subito morietur
et in media nocte turbabuntur populi
et pertransibunt. Primus homo ita
conditus fuit ut illo manente de
cederent tempora nec tamen tempo
ribus transeuntibus momentis ipso deficer
ret quibus ipse stabat quia nequa
quam ad finem vite per dierum incrementa
tendebat tanto volubilius non
stabat quanto deo semper stanti
firmius inherebat Idem ibidem
At ubi primus homo lignum vetitum
contingit mox offenso creatore
tunc cepit defluere cum tempore sta
tu videlicet immortalitatis amisso
tunc enim cursus in mortalitatis
absorbuit et dum de inuenente ad
senium de senio ad senectam de senect
trahitur ad mortem tunc transeundo
didicit quid prius stando fuit Idem
ibidem Nos ergo quia de propagine
primi hominis nascimur ideo radicis
amaritudinem quasi in surculo reti
nemus Nam quia ex illo nos ex
origine ducimus ideo cursum
eius nascendo portamus intus ut eo
ipso cottidiano incremento quo vivi
mus incessanter a vita transeamus
ut vivendi nobis spacium unde crescere
credere creditur inde cottidie iam decrescat
Idem in moralibus De homine
vide post pauca quaere infra de pre
latis Item infra de speciebus peccatorum
De homicidio quaere infra

De hominis miseria et eius fra
gilitate Gregorius in moralibus super illud Job
xv. Ecce inter sanctos eius nemo immu
tabilis et celi non sunt mundi in con
spectu eius quanto magis abhomina
bilis est immundo homo et in utilis qui
bibit quasi aquas iniquitatem hominem
abhominabilem et inutilem vocavit quem
superius pro se iustum esse posse nega
verat abhominabilem scilicet propter im mun
diciam macule sed in utilem propter ius
ticiam impossibilitate vite Idem ibidem Po
test abhominabilis et in utilis intel
ligi et aliter potest aliquando cum homo per
versus quedam recta agere videtur sed
per ea que iniqua sunt ea que eius
recta sunt destruuntur et quia mala
deo displicent mala ideo neque illa
placent neque videntur bona quia quo
in malis suis deo abhominabilis
est ille etiam in bonis in utilis erit
quia dum se per perversa opera deo ex
crabilem exhibet ideo nec illud
deo quod rectum videtur placent Hugo
super marcum libro 2o capitulo xxvi dicit Ista ideo
premissa dicit Petrus in mundum
intrasse quia etiam peccante muliere
si vir non peccasset humanum genus
minime peccatorum corruptum periret

De honesto et honestate Am
brosius in libro de officiis In ho
nestate vitam beatam positam esse
nulli veteres dubitaverunt Idem ibidem
Quid aliud est honestum nisi ut
vicia fugiantur et virtutes acqui
rantur Idem in eodem Honestum est
ut te domine deus diligamus et ti
meamus te deprecemur te honore
mus te enim decet ympnus in syon
deus Idem Bernardus per fectores etiam non
solum floret honore religionis sed
pollet decore honestatis sicut scriptum
est flores mei fructus honoris et ho
nestatis Idem in eodem Quod honestum

no

est utile est et quod utile hoc hone
stum et econtra quod inutile hoc inhones
tum est quod indecorum illud etiam inuti
le erit quomodo enim potest utile esse
quod non decet Idem ibidem Tantus est
splendor honestatis ut sicut sol ex
ortus lune globum et ceterarum stellarum
abscondit lumina sic fulgor hones
tatis ubi vero et morum pro splendi
decore cetera que putantur bona secundum
corporis voluptatem aut secundum seculum
clara et illustria subumbrat Idem
in eodem nec turpium ambulare ho
nestum arbitror nisi cum tempus
cogit aliquod periculi vel iusta neces
sitas plura que infra de modestia
Bernhardus super Cantica Grata deo est ho
nestas et socia amica angelorum
Idem honestum insigne anime deco
rem tersiumque locandi diffinatur
mentis ingenuitas sollicite conscien
tie custodia bone fame integrita
te vel secundum apostolum providentie bona non
tantum coram deo sed etiam coram
omnibus hominibus Idem in epistola ad
quem compositum reddit hominem pu
cellarem corporis statum nec non et
mentis habitum honestatis disci
plina cervicem eius submittit velum
subponit supercilia ponit ligat ocu
los cohibet cachinnos moderatur lin
guam frenat gulam sedat iram et
totum hunc corporis incessum in
format plura que supra de disciplina
et infra de modestia Hugo de sancto
victore libro de institutione novitiorum
honestatis gestus est modus et
figuratio membrorum corporis ad dec
agendi modum vel habendi modum
hic autem corporis motus sex modis
reprehensibilibus vincuntur videlicet
si est tardus aut citus aut mollis
aut dissolutus aut preceps aut tur
bidus mollis enim significat
lasciviam dissolutus negligentiam
tardus pigritiam Citus inconstantiam
preceps superbiam Et turbidus ira
cundiam protestatur Idem ibidem
honestus hominis gestus et disci
plinatus debet esse gravis sine
mollicie quietus sine dissolutione
gravis sine tarditate alacer sine
inquietudine maturus sine prote
rvia et severus sine turbulentia
Idem honestas et disciplina virorum
actionum in membris nostris observan
da est ut scilicet id agat unumquodque
quod membrorum ad quod factum est videlicet
ut non loquatur manus nec os au
diat nec oculus lingue processu
mat officium plura que infra de
modestia Seneca in epistola Nichil ho
nestum est quod ab invito coacto quod
fit Omne autem honestum voluntarium
est admisce illi pigritiam querelam
tergiversationem quod habet in se optimum
perdet totum omne ergo honestum
in ipsum incoactum est sincerum
et nullo modo mixtum Idem ibidem
vita non est imperfecta si est hones
ta que plura infra de modestia
Tullius de paradoxis Quod honestum
et rectum et cum virtute est hoc
solum opinor bonum esse Idem in
libro 2o Tusculanarum Nichil aliud est bene
et beate vivere nisi honeste et recte
vivere Idem in prima rethorice hones
tatis pudor paravit stabilem quam com
parat auctem per modestiam plura que
infra de modestia et supra de habitu
Idem libro primo de officiis Cum de
liberare volunt utrum illud quod honestum
sequantur in ipsa deliberatione facinus
committunt

De honore honore Gregorius in registro nec tituliz sancte

gracia ultra quam uictur imperator
uet ulli hoc quod sui iuris est am
bitu stimulante denegabo sed fratres
meos per omnia honorare cupio sic
quod studeo singulos honore suo fe
uehi dum non sit quod alti iuris ab al
tero possit opponi Idem ibidem in
alio loco que infra c. proximo Idem
ibidem Nec honore reputo in quo fra
tres meos honorem suum perdere re
cognosco Idem ibidem In honore ma
ior procedit sicut honore sic et cu
ma Idem pastoralis Penset quisque
quid subiectus egerit et repente
cognoscet si prelatus hec agere posset
que proposuit quia nequaquam valet
in culmine honoris humilitate discere
qui in ymis positus non desinit super
bire Plura que supra de dignitate ste
de gloria de gaudio de beatitudine de
amore proximi primum de episcopis de pre
latis Item supra c. proximo Idem in
ethicis Honor est premium virtutis
vel sic honor est exhibicio reverencie
in testimonium virtutis Unde honor
proprie vere ueritate debetur solis bonis
Ibidem super Tayn humilitas in honore
Honor est honoris et dignitas dig
nitatis omnis aut dignitas honoris
nomine indigna est si humilia dedig
natur Titus livius In summo hono
re debet esse humilitas ut tanto quis
maiori humilitate sit conspicuus quan
to maiori honore prelatus Ysidorus in
synonimis Maiori gradui compete
tem tribue seruitute et iuxta digni
tatem suam unicuique redde reveren
ciam et honorem

De honore malo Gregorius in mora
libus v°. super illud Job Quare
data est misero lux et plus in hoc
mundo honor quam despectio occupat
et magis prosperitatis sublimitas quam
necessitatis adversitas grauat Idem
ibidem Dum quis hic cumulat plus me
ritis efficitur quam honoribus gau
deat Idem in decretis de xl. Tempt
quod extollitur sed permanet quod punitur
et quia in via honoratur in pervencione
dampnabitur Idem quasi per amena pin
ta ad carcerem pervenit qui prosperitatis
uite prospera vite ad interitum tendit
Idem Innumerari culpe nequeunt
que amore prelacionis laude perpetrantur
Idem Tanto pondus sustinere unus
quisque compellitur quantus in hoc
mundo preparatur Idem timoris ela
cio non ordo prelacionis nomine est po
tenciam cum deus tribuit claritatem
non patencie in gloria me mentis
inveniunt Idem in registro In alto loco
positus sepe dum coteris ab hominibus
honor tribuitur animus ad yma de mer
gitur quia curis dispensacionibus pergra
uatur Idem in pastoralis Sepe suscep
ta cura regis cor per diversa diver
berat et impar quisque invenitur ad
singula dum confusa mente dividitur
in multa Idem Cum vero nouitas que
supra de dignitate plura que supra de
ambicionibus Idem in moralibus Unusquisque
rector superbus tociens ad culpam
dilabitur quociens per esse hominibus
delectatur quociens honoris sui singu
laritate gloriatur Plura quere supra
de episcopis de prelatis de ambicionibus de
iactancia de acceptacione personarum Augustinus
in pastoralis suo Quisquis ita preposi
tus est ut in eo quod prepositus est gau
deat et honorem suum querat et sola
sua quomodo respiciat semet ipsum pas
cat et non oves Idem de doctrina christi
ana Non cogito in eternis honoribus
tempora uentosa transigere sed cogito
me principi pastorum cum venero deco
minus omnibus redditurum Idem glosa
super illud ps. Cum descendunt mare

in vanitatibus nunc quanto magis o
nerantur tanto magis periclitantur
plura que supra de prelatis de episcopis Am
brosius in libro de moribus Sublimitas
honoris magnitudo est curarum Idem
super lucam Omnis honor seculi sub
iacet dyabolice potestati Idem in libro
de officiis decet omnes homines ten
sura frugalitatis continentie auc
toritas sed maxime illum qui prestat
honorem ne per inmunitatem vero sui the
zauri possideant et pecuniis ser
viat qui liberis hominibus preest Id
in suo pastorali professionem meam que
supra de episcopis Idem Tantum inva
luerunt homines in admiratione
diviciarum ut nemo nisi dives dig
nus habeatur honore plura quere
supra de dignitate de episcopis de ambi
tiosis de correctione mala de prelatis
ysidorus de summo bono libro 3o c. Nonnulli
sepe per honores quorundam mutant
et mores et quos ante caritate
conglutinatos habuerunt postquam
ad culmen honoris pervenerunt ami
cos habere contempnunt Idem non de
honoris ducatum suscipere qui nes
cit subditos tramite vite melioris
pre Idem Cum regimine quere supra
de ambiciosis Idem de summo bono
libro 3o c. plurimo Nichil peius quam
per honores hic patrandi libertatem ni
chil quod infelicius male agendi feli
citate plura que supra de ambiciosis
Item supra de dignitate de episcopis Item
infra de prelatis de principatu et potesta
te Crisostomus super matheum x°. Omnes
prelatos subvertit elatio honoris Idem
honores non sunt honores sed ser
vicia sicut honor videtur quod pedes
baiulant totum corpus non est
autem honor sed ministerium plura
que supra de ambiciosis de epi

scopis de dignitate et infra de
prelatis de potestate Bernhardus de precepto
et dispensatione Numquam in honore sine
dolore sine placatione sine tribulatione
sine sublimitate sine vanitate quod
esse potest que supra capitulo proximo
Idem non est dignum ut unde co
gitas honorem unde refugis labo
rem Idem Fratres veneramur epi
scopos sed veneramur eorum labores
si labores pensamus honores non
affectamus Idem Cupiditas que
supra de ambiciosis de dignitate
de episcopis de prelatis Chrysostomus in epistola
ad severolum comitem Sicut cum
epistola magnum et que infra de re
ligione Maximus in omelia quarte
ferie de capite ieiunii Quidquid
per carnali honore laboratur simul
cum carne corruptibili dilabitur plura
que supra de ambiciosis per totum
de dignitate de episcopis de prelatis Se
neca ad lucillum in epistola lxxxi nec
illorum et quere infra de prudentia
vera ponderatione Idem in epistola Me
liorem honor efficit meliorem
leviorem

De honore parentum Ambrosius

super lucam Per hoc patrum
filii dant deo honorem precium sibi si de
bitam honorificentiam impendant
parentibus suis consistentes in eorum
obsequiis fatales et maxime tempore
difficiles Idem Iudeorum tu matri
tue debes pudoris iniuriam vir
ginitatis dispendium partus periculum
longa fastidia longa gemina cum
in quibus notorum fructibus nimis
periculum est et tum credidit quod
optaret partu absolutus non timo
re Idem Iudeorum Quid amplius
patres loquor pro filiorum profectu et
multiplicatis alienis nuptibus iac

ta agrole scunda posterioꝝ etati
bus ꝑfutura nomine ꝑhys salter
obsequia impende debemus Cir
in filio impio patris uita ꝓlixior
et comitas ꝑmonii videtur an
gustior tn tn xpus non refugi
at coheredes plura que supra de
amore parentum et ꝓpinquorum Cassio
dorus et remigius refert honor
et reuerencia parentum est timor mix
tus 139 in virgi sup luc honor
parentum instruitur non tantum in
salutacionibus et officiis deferendis
quam in elemosinis et munerum ob
lacione sentitur plura que supra de
amore parentum et ꝓpinquorum Ambros
in ethic Dum senes deinus honore
rem assurrectionis inclinacionis et si
milia plura que sup de amore pa
rentum et ꝓpinquorum

De hospitalitate Bern in omni
peregrini non solum hospi
cio inuitandi sunt sed etiam trahendi
Idem in eadem hospitalitate ergo
fres karmi diligite caritatis opera
amate et plura quere sup de ele
mosina Aug in uita cuiusdam
heremite et habetur in decretis xlii
di c primo Obsecutus locum angelis
tamquam peregrinis consuetudine hos
pitalitatis apiculo caritatis perdo
nec liberatus est et temporale una sit
incendium et eciam consecutus est
premium discite ergo xpiani sine dira
ꝑsonarum hospitalitatem exhibere
ne si forte cui domum clauseritis
cui humanitatem denegatis ipse for
te sit xpus domini ut plura que
sup de elemosina paulinus re
mingus sup illud Ro xii hospi
talitatem sectantes non dicit sequa
mini sed sectamini sequitur cum qui vo
gantes suscipit hortatur aut
qui etiam non rogantes querit
et cogit unde dicitur luce Et coegerunt
eum Jeronimus in epistola ad rusticum mo
nachum non leui usitatoque ser
mone et ut ita dicam summis la
biis uel submissis hospites mini
stremus sed toto mentis ardore te
neamus quam afferentes panem de
bitum ministremus atque compendio Idem ad
Nepocianum Mensula tua pauperes
hospites et peregrinos suscipiat et
cum illis xpus quiuaverit Idem
contra Iouinianum In monasterio hospita
litati concorde intendimus et omnes
ad nos venientes preter solos hereticos
leta fronte suscipimus ac venientium
pedes abluimus plura que sup de ele
mosina

De humilitate hominis Bern in
mor Magna que agimus
quam minima dicimus cum fortiorum ex
empla pensamus sed tunc apud deum
crescunt opera nostra pro uirtutum dum
apud nos per humilitatem decrescunt
Idem Una prima stulticia angeli
cordis elatos fuit ideo nos sapien
tes hominis efficiat humilitas que contra
comes qua quisque uel magna sa
piendo de se desipit et eo ipso ue
nerit de sapit quo semet ipsum nes
cit Idem Electi quoque ne in mente
tumeant in monte sponte primus
tenuant in humilitate Idem in xxxv
in mor sup illud Job Et cor mea
citer humile est bonum que de se ab
aliis audit minus recognoscit et
quam falsa dicant metuit autem
certe si ad esse ea ueraciter sibi sciret
eo ipso formidat ne abscita remu
neracione sint prodita quo hec consi
derat hominibus diuulgata qua ex
re colligitur ut electorum animus mag
nus laudum suarum igne salubriter

ruunt. Idem in iii moral. Nutrix
dilectionis et amoris est humilitas
mater autem odii superbia est. Idem
in xxvi. Lumine intelligentie super-
bia claudit sed humilitas aperit. Idem
quanto quisque de se diffidit et insuf-
ficientem reputat tanto magis
in deo fundat. Idem super illud primo
Regum xii. Cum esses parvulus in o-
culis tuis etc. Cuncta opera nulla
sunt nisi per humilitatem condiantur
qui enim ceteras virtutes sine humi-
litate congregat quasi qui paleas
vel pulveres in vento portat. Idem
in xxxiii moral. Quia enim origo vir-
tutis est humilitas illa in nobis vir-
tus veraciter pullulat que in radice
propria stat in humilitate perdurat
aqua nimirum si abscidatur arescit
quia viriditate se in intimo
humore caritatis perdit. Idem in
nō moral. Humiles esse nolunt sed sine
despectu. Idem in xxix moral. Pe-
rit omne bonum quod agitur si non per
humilitatem sollicite condiatur. Idem
in moral li° xxxiii. Magna quip-
pe inopia est etc. que infra de
locutione. Idem. Ibidem. Tumor mentis
est obstaculum veritatis quia dum
inflat obnubilat. Idem. Require
quisque que supra de honore bono.
Idem in cunctis que agimus que
supra de ascensu spirituali. Idem. Hec
sunt etc. que supra de confessione. Idem
timore dei etc. que infra de subdi-
tis. Idem super Ezech. Ad hoc nobis
cuncta de meritis nostris incerta sunt
ut unam saltem certam teneamus
humilitatem. Idem in omel. Quanda
actio cum elevatione non elevat
sed gravat unde aliquid ferre cer-
nitur inde deterius portatur qui enim
sine humilitate virtutes congre-
gat quasi qui in vento pulverem

Idem in Registro. Non grande est
his humiles esse a quibus honora-
mur quia et hoc etiam quilibet
seculares faciunt sed illis maxime
humiles esse debemus a quibus
aliqua patimur que dolemus un-
de ps. Vide humilitatem meam de ini-
micis meis. Idem. Nemo dum in-
habitat intra carnem suam si qua bona di-
xisse vel scripsisse me contigit ea
facile faciat innotescere. Idem. E-
go ab omnibus corripi et ab omni-
bus emendari paratus sum et illos
solum meos amicos estimo per
quorum linguas ante apparitionem
districti iudicis me mentis macu-
las tergo. Idem. Omnes fratres per
unius imperatoris potestate conditi
et sanguine redempti et idcirco
fratres nos quoslibet pauperes et abiec-
tos in nullo despicere debemus. Idem
in dyalog. Cuius que divino spiritu
repletur habet evidentissime sig-
na sua virtutes scilicet et humilita-
tem que scilicet utraque in una mente
perfecte convenerint liquet perfecto quia
de presentia spiritus sancti testimonium
ferunt. Idem in primo dyalog. Qua-
lis quisque apud se intus lateat
contumelia illata probat nam sicut
pleraque superbi honoribus se ex-
tollunt sic humiles de sua despectione gra-
tulantur quia hoc in eis confir-
mari intelligunt quod ipsi apud se
met ipsos de se iudicantes fuerunt.
Idem in iiii° libro dyalog. Magna est
omnipotentis dei dispensatio que
supra de gratia. Idem. Arborem
attende prius petit quod deorsum
est radicem figens ut deinde ro-
borata radice sursum erigatur
si enim sine radice altum petit
ruina est non fundamentum. Idem
Scala et ars vivendi bene est hu-

men status altiunus tenē et glo
riam dignitatis p humilitate q̄rit
Idem deus excelsus xoris nō sup
bia s; humilitate attingit̄ et ad s̄b
limitatē virtutum nō potencia s;
humilitate p̄uenit Idem Johan epc
rauenensis et habetur in decretis di
.c. tanto maiorum nichil in ecclesia
lesie splendidius refulget quam
humilitas Aug. in li° de doctrina xp̄i
ana humilitas continentia est pure
condicionis et sui conditoris vo
luntaria mentis inclinacio Idem
hec est una p̄fectio ut nos imp̄
fectos reputemus si enim de for
titudine erigeris abesta supat̄
si de uelocitate a musca cum fun
deris si de pulcritudine a cauda
pauonis Idem manichens dicit
Quid ure sint demum facie pulcre
bentur uideo ut modestis applice
quid ergo erigeris Idem respice ter
ram respice te ipsum quia terra es
& quere infra de morte Idem in vnº
liº de ciuitate c. xxxiij. Non dixit
dominus deus discite a me quatri
duanos mortuos suscitare s; ait
discite a me quia mitis sum et
humilis corde potencior enim est
et tucior solidissima humilitas q̄
uentuosissima celsitudo Et ideo
sequitur .d. Et inuenietis requiem
animabus vestris Idem in liº de uirg.
humiliter ad humilem uenite si amat̄
humilem xp̄m et ne discedatis ab
illo ne cadatis qui enim timet
ab illo discedē rogat et dicit nō
ueniat michi pes superbie Idem i
bidem Qui uultis uenire ubi sum
ego qui ego p humilitate enim sb
limius ascendi humilitatis descendi
nos interius inueni aute uultis
uolare quem pati & Idem p uiam
humilitatis p̄gite ipse enim exaltat

humiles sequentes que descende no
piguit ad iacentes Idem Existima
te aliquos esse in occulto uobis
superiores quibus estis in manifes
to meliores Idem ibidem Imitamini
eum qui dicit discite a me quia humi
lis mitis sum et humilis corde no
dixit discite a me mundum fabricare
aut mortuos suscitare s; quia mi
tis sum et humilis corde o doctrina
salutaris o magister dominusque mortalium
quibus mors poculo superbie p̄pina
ta atque transfusa est noluit docere
q̄ ipse non est noluit iubē quod ipse
non fecit Idem Magno virtutum est
humilitas Idem humilitas est virtu
tum sublimitas Idem Qui nō ti
met uento superbie non cremabit
igne gehenne Idem quis nesciat
obedientem et humilem mulierem
inobedienti uirgini preponendam
non autem dubito p̄ferre mulie
rem humilem uirgini superbe Idem in
libro de conflictu viciorum et virtutum
humilitas uidet & quere supra de
conflictu Idem in eodem Xp̄us hu
miliauit semet ipsum factus obediens
usque ad mortem mortem autem crucis
si ergo tanta humilitate se depressit
diuina maiestas quomodo superbire in
aliquo audet aut debet humana in
firmitas Idem in omelia fer. 5. tercie
post penth. humilis ianua xp̄us dominus
est qui igitur intrat p hanc ianu
am oportet ut humiliet se ut saluo
capite possit intrare qui aut se nō
humiliat s; extollit p maciem ascen
dit ideoque exaltatur ut cadat Idem
in sermone de ascensione domini Salua
tor noster ascendit in celum non con
turbemur in terra ibi sit nostra mens
et hec erit requies ascendamus cum co
rum eo corde ascendamus autem

non extollam nec demus quasi
de propriis meritis presumamus sursum
enim corda debemus habere sed ad do-
minum et ita videte fratres magnum
miraculum altus est deus erigis
te et fugiat a te humilias te et de-
scendit ad te quare hoc quia excel-
sus est dominus et humilia respicit
et alta a longe cognoscit humilia enim
de propinquo respicit ut attollat sed
alta i. superba a longe cognoscit ut
deprimat Idem super illud Quia res-
pexit humilitatem ancille sue etc. O
vere beata humilitas que deum homi-
nibus peperit vitam mortalibus edi-
dit celos innovavit mundum purifi-
cavit paradisum aperuit et hominum
animas ab inferis liberavit Que
nimirum gloriose virginis marie humili-
tas que porta paradisi per humilitatem
efficitur scala celestis gratie per
quam deus descendit ad terras
et per quam ad celos homines gra-
diuntur Idem in libro de trinitate Ma-
gis optabo a quolibet reprehendi quam
ab errante sive adulante laudari
Idem ad ioannem Absit ut non cum
gratiarum actione laboris meis te pre-
sente si vera te dicente fuero in-
structus aut emendatus correctus
plura quere supra de ambitiosis de
honore Item infra de iactantia de
superbia de ope(re) de operatione de ypo-
crisi de obedientia de sermone de sto-
ditis de virginitate de humilitate
Ambrosius super illo verbo psalmi Adolescen-
tulus sum ego et contemptus Ra-
ra sane in iuvenibus est humilitas
ideo que miranda dum etas viget
dum vires suppetunt dum sangu-
inis estuat dum debilitas ignora-
tur dum letitia frequentatur grandis
ergo morum assuefacienda est ma-
turitas humilitatis que vincat
naturam Idem ad constantium Mul-
ti habent humilitatis speciem sed virtu-
tem humilitatis non habent multi
foras enim pretendunt sed intus
impugnant ad fictum quod pre-
ferunt ad veritatem abiurant et ad
gratiam negant non est ergo humi-
litas sed dolositas humilitas non
sine fuco sine fraude est Idem ip-
sa est vera humilitas que mentis
habet sinceritatem et illius est mag-
na virtus Idem in libro de obitu Theo-
dosii Bona humilitas que liberat
periclitantes et erigit iacentes in-
nocentes Idem ibidem agnoscit humi-
litatem se hominem esse qui venit ig-
norantie et vias humiles christi sequi
qui vera carne suscepta maluit
in hunc mundum redemptor qui in-
deo adveniret plura quere infra
de superbia Crisostomus super Matheum humilis
animus capitur passione non
enim hunc ira molestat non cupido
non emulatio non zelotypia Idem
de compunctione cordis libro 2o Hec est
vera cordis compunctio magna
agere et humilia loqui iuste operari
et subiecto tremere ac timere Idem
ibidem hoc vere magnum et mirabile
est quod is qui vere et apud deum mag-
nus est nichil de se magnum sentiat
aut loquatur sed omni homine se indi-
cat viliorem et despectum et salu-
tem et premium et gloriam de sola
misericordia dei sperat et expectat Idem
in epistola humilitas non tantum illa lau-
datur que de conscientia peccatorum ve-
nit sed et illa magis que de virtu-
te descendit deo cara est et quia
in illa requiescit deus ideo virtu-
tibus omnibus ditatur Idem qua-
liter primus est qui amicus dei est
et qualiter primus esse potest qui toto

mundo dignius est adequari. Idem. Nimirum delicatus est humilitas. Idem in sermone quodam. Verus humilis tu laudari in facie ceditur et vilis in corde. Idem super illud: Qui voluerit inter vos maior fieri et cetera. Fructum humilitatis posuit deus primatum celestem, id est ut quicumque desiderat celestem gloriam et primatum ministrando ceteris sequatur humilitatem. Idem. Ubi sunt qui conservos suos despiciunt, qui vanos honores appetunt, videant, attendant quid dominus omnium qui sedet super cherubim pedes proditoris lavit furis et sacrilegi et in tempore proditionis, et tu homo lutum et pulvis et cinis tenet ipsum gotollis et dete magna et alta sapis. Idem in omelia super ysaiam. Non statim multitudinis acquiescimus iudicio sed in principatu electi demonstramus me puram inter puram turbam et humiliemur sub potenti manu dei qui superbis resistit humilibus autem dat gratiam. Idem ad celestiam. Nichil habes humilitate prestantius, nichil amabilius. Hec est enim precipua custos et observatrix omnium virtutum, nec aliquid est quod gratos nos ita efficiat deo et hominibus. Ysidorus de summo bono libro 2° capitulo xxxviii. Quoniam sine humilitate virtus quelibet in vicium deputatur. Idem. Superflua ac norma est humilitas eorum qui se fecisse arripiunt quod non ammiserunt, qui non sine arrogantia bona sua fixa pmittiant procul dubio nequaquam peccant. Idem eiusdem libro 3° capitulo xli. Bonus rector est qui per humilitatem servat disciplinam et per disciplinam non incurrit superbiam. Idem eiusdem capitulo xlii. Tunc perfecte

ad regimen et que infra deplatus bonus. Idem in synonimis. Descende ut ascendas, humiliare ut exalteris, ne exaltatus humilieris. Qui enim extollitur humiliatur et qui exaltatur deicitur, qui elevatur prosternitur et qui inflatur alliditur. Idem. Esto parvus in oculis tuis et eris magnus in oculis dei. Tanto enim eris preciosior apud deum quanto fueris ante oculos tuos despectior. Idem. Tunc recte utitur regimine potestate que infra despectate et deponentibus. Bernhardus in libro de xii gradibus humilitatis. Primus gradus est corde et opere humilitatem semper humilitate ostendere defixis interim aspectibus. Secundus ut pauca et racionabilia verba loquatur non clamosa voce. Tercius ut non sit facilis et promptus in risu. Quartus taciturnitas usque ad interrogationem. Quintus hoc tenere quod communis habet regula monasterii. Sextus credere et pronunciare se viliorem omnibus esse. Septimus ad omne bonum se indignum et inutilem confiteri. Octavus est pura confessio peccatorum. Nonus ut tum cum obediencia in duris et asperis pariter amplecti. Decimus ut voluntatem propriam non delectetur implere. Undecimus ut deum semper timeat et memor sit omnium que precepit. Ad quem gradum postquam quis ascendit idem est in clara luce, id est in perfecta sui ipsius cognitione. Idem eiusdem. Humilitatis talis potest esse diffinicio: humilitas est virtus qua homo vera sui ipsius cognitione sibi vilescit. Idem. Humilitas in honore querere super de honore bonus. Idem. Idem super cantica. Oportet humiliter sentire de se intendentem ad altiora, consciendum ne dum super se attollitur cadat

subire velit Idem Appetere laudem
de humilitate non est humilitatis virtus
sed subversio verus autem humilis vilis
vult reputari non humilis predicari gau
det enim de contemptu sui et hoc solo
superbus est quia laudes contempnit
Idem vbi Sapientis est consilium
quanto quanto magnus es humilia te
in omnibus sapiens non preceptum
est quia maior est tanto fiat sicut
minor Idem non est magnum esse
humilem in abiectione sed magna pror
sus et rara virtus est humilitas
in honore Idem In alto consistere
et non alta sapere vel deo carius
vel apud homines rarius Idem hu
militas non laudibus extollitur non
adulacionibus rapitur non in pro
speris et ab opprobriis deicitur quia non
est tutum ibi thezaurus ponere vbi
tu volens non valeas invenire Idem
super Cant Non est periculo quantum
cumque te humilias vel quantumcumque te
putes minorem quam sis est autem
grande malum horrendum quod peri
culum si vel in modico plus quam
sis te extollas quam admodum cum
si per hostium domus transeas sup
liminare nimium bassum sit non
nocet quantumcumque inclinaveris te no
cet autem valde si plus quam hostium
patitur mensura te erexeris ita ut
impingas et quassato capite col
lidaris sic in anima non est time
da quantalibet humiliacio minus at
horrenda est vel nimia quidem erec
cio presumpta quam abiectio a homo noli
te comparare maioribus noli qui
dem minoribus noli non vel unum et
sic securus eris Idem Quam bona
sit humilitas per quam virtus acquiritur
caritas acquiritur et graciones [?]
sapiencie preparantur Idem vt caritas

detur humilitas meretur quod humili
bus deus dat graciam ut sue sit ac
ceptam quia non requiescat spiritus
eius nisi super humilem et quietum
et insuper consummat conservatam iam
virtus in infirmitate perficitur
id est in humilitate et certa cum inimica ad
grarie [?] omnis quod peccati initium id est super
biam despicit et debellat Idem hu
militas vero est ad humilitatem sicut
pacia ad pacem sicut cor locus ad
suam [?] Si ergo virtute appetis
humilitatis viam non refugias
humiliacionis quia si non poteris
humiliari non poteris ad humilitatem
perduci et perdurari [?] Idem super illud
Math Discite a me quia mitis
sum et humilis corde Nescio quo
pacto familiarius semper humilita
ti appropinquare solet ipsa divinitas
denique ipsa humilitate se induit
deus vt hominibus appareret speciem
et formam hominum quod testatur
humilem ipsius nobis commendans
humilitatis excellenciam quam
specialiter ipsius presencia voluit ho
norare Idem super illud Math Bea
ti estis Si deus humilibus dat ce
lum mitibus autem terram quid
aut relinquitur crudelibus et super
bis nisi inferna infernalis Idem
in sermone de annunciacione Quid tam
purum quid nec tam solidum quam
humilitas cordis Idem in li. de xii
gradibus humilitatis Gloriosa
res est humilitas qua ipsa quoque
sublimia [?] Fulgencius in sermone Illa
lis [?] contemplatur dum lumine quam se
profundius deicit despicit per humi
Cesarius de scienda [?] de cyuo [?] pre
bie et in valle humilitatis sede quia
si non descendis per humilitatem non
ascendis per contemplacionem Eusebius

Cesariensis. Humilitas et obediencia
in minoribus adhuc necessaria est
in senioribus vero dignitas repu
tatur. Basilius. Tria sunt que
radicata nutriunt humilitatem scilicet
assiduitas subiectionis, considera
tio proprie fragilitatis et compara
tio melioris. Cassiodorus in libro de
anima. Ad te domine sancte deus
nemo se erigendo pervenit sed po
tius ad te humiliatus ascendit
et tunc altissimus proximior red
deris supplicationis tuitatis. Hu
go de sancto Victore. Non immerito
imperat qui humiliatur pro culpa. Pto
lomeus in principio almagesti.
Qui inter sapientes humilior est
sapientior existit sicut lacus
profundus magis habundat aquis
ceteris lacunis. Seneca in libro de
moribus. Fabricata humilitas
parturit iniquitatem et dum se cas
tigat gratius interius intu
mescit. Humilitas autem vera est
et eius comitiva honor vero est.
Glossa super illud Mathei. Sic decet
nos implere omnem iusticiam. Perfec
ta humilitas tres habet gradus.
Primus est subdere se maiori et
non preferre se equali et hec vo
catur iusticia sufficiens et omni
iusto necessaria est. Secundus gradus
est subdere se etiam equali nec
preferre se minori et hec dicitur
humilitas habundans. Tercius est eciam
se subdere minori et in hac est eciam
omnis id est perfecta iusticia vel humilitas.
Glossa super illud Mathei viii. Et ego
homo sum sub potestate constitutus
etc. Non iactabat Centurio potesta
tem quam nec palam protulit nec prius
ostendit, demonstrat quippe potestatem

habeo sub me milites premisit ho
mo sum sub potestate prius eum se ag
noscit hominem homo gentilis ho
mo inquit sum et homo sub potestate
iam quid quid inferius bone centurio
preceptum non habueris iactan
tiam prius misisti. Si quidem est humilitas
ne preripiet altitudo nec inveniet
arrogancia locum ubi tam clarorum
precessit humilitatis insigne verecundia
qua non est confusio subiectio
in ideo iuste complacione meruit
honorari. Glossa super illud Luce.
Non sum dignus ut intres sub
tectum meum. O felix humilitas
penitencium. O beata species confiten
cium quam potens es apud omnipo
tentem quam facile vincis invinci
bilem quam facile tremebundo
iudicem convertis in piissimum et
mitissimum patrem. Denique humilitas
non solum peccatores iustificat sed
etiam iustos perficit et consummat.
Ipsa si quidem humilitas est virtutum
maxima cum tamen ipsa se nes
ciat esse virtutem. Nempe ipsa ra
dix et seminarium omnium virtutum
fomes et incentivum ipsa cumulus
et fastigium et ipsa custodia et dis
ciplina. Ab ipsa namque humilitate
virtutes omnes incipiunt et per ipsam
proficiunt in ipsa consummantur et
per ipsam conservantur et omnem humili
tas omnibus virtutibus ut vir
tutes sint tribuat. Si qua illarum
defuit ipsa alterius defectu perfici
ens dispendium illius de se com
penset. Glossa super illud Jeremie xix.
In simplicitate si quando humilita
te opus est ita eam sumamus
ut veritate et constanciam non de
seramus. Glossa super illud Job 38.
Ubi erat tunc quando nascituris e
ras etc. Non debet extolli in his

que agit qui vesperat quomodo huc venit vel quare vel quando exibit Glosa super illud 3 Regum xix Et ego relictus sum solus etc. Cum humilis existens etiam occulta dei nouerat iam clarius seruus apta vociebat Plura que supra de cognitione sui Item infra de superbia vi. Appreciare nullo appreciare tanto ne tesse appreciare te ... sint ... ista tibi Valerius maximus li° x° Valerius romanorum consul cum omnia insignia sub titulo consulatus nisi translata remitteret ... vndique suum officium magnum seu fastigium in moderatione quadam ad humilem statum perduxit etiam edes suas diruit eo quod excellentiore loco posite similitudinem arcis habere videbantur

De humilitate filii dei Gregorius in registro Adhuc vnigenitus dei filius formam infirmitatis nostre suscepit adhuc inuisibilis deus non solum visibilis sed etiam despicabilis apparuit ut homines non superbum esse doceret sed humilem humilis deus Idem Inmortalis in altitudine sua diuinitatis ... ut se potest penitus apprehendi non potuit sed substrauit se nobis per humanitatem et humilitatem superiacentem ascendimus sursum et eleuati sumus Plura que infra de christi conceptione et incarnatione Augustinus in li° de doctrina christiana Humilitas filii dei quam in incarnatione exhibuit fuit nobis in exemplum et sacramentum et medicamentum In exemplo quem ... quo imitatur in sacramento ... quo peccatum vinculum soluetur in medicamento quo tumor nostre superbie sanatur Idem ibidem Ne contempnas humilem corporis tuum quem propter te pannis mortalitatis circumdatus est propter te sitiuit et esuriuit propter te lassus ad puteum cum samaritana sedit propter te contumelias indignas audiuit propter te sputa iudeorum a facie sua non abegit propter te alapas in faciem suam accepit propter te in ligno crucis pependit propter te animam suam dedit propter te mortuus in sepulcro quieuit Plura que infra de christi carnisatione Ambrosius in sermone Humilitas filii dei vera sublimitas est illius crux vera victoria est Illius stabilitas vera triumphus est demones qui non timent aurata capitula qui contempnunt sceptra regalia qui derident purpurea palacia qui dapes et purpureas texas parvipendunt christi sordes pertimescunt ieiunia Idem in sermone quodam Est plane christus faber humilis sed talis faber qui mirabiliter disposuit et fabricauit archam noe faber ingenio talis qui moysi tabernaculum ordinauit archam testamenti veteris instituit templum salomonis erexit fabrorum quidem humilem dixerim qui mentis rigidas compellit cogitationes superbas rependit humilia facta sublimat totam quoque mundi machinam ordinat et gubernat Hic est ille faber humilis qui cunctas malas et infructuosas arbores carnis utitur securi sicut in euangelio legitur Idem ibidem Figulus est deus figulus inquam ille qui vascula corporis nostri fecit de limo terre Ipse est figulus qui terminat

vicis tenosum lutum vapore sui
spiritus animauit et macerie fluida
atque terrenam igneo calore decoxit
ipse inquam est ille figulus qui
nos per manus suas formauit ad
vitam qui nos per xpistum filium suum
dum iam reformauit ad graciam
et perducet ad gloriam Idem super cantica
xxxi Et in epistola ad anthonium quen-
dam monachum Cristus dei fili-
us humilitatem quam docuit verbo
predicauit et impleuit exemplo discipulorum
piscatorum pedes lauit dum proditorem
osculo suscepit dum ad mortem
properans asellum ascendit
dum ad celos ascendit super nube
sedit dum cum samaritana loquitur
dum ad pedes eius peccatrice
sedente de celorum regno disputat
dum resurgens ab inferis primo
mulieribus apparuit Crisostomus super
Johannem Ubi sunt qui conseruos
despiciunt et honorem proximum ex-
petunt proditoris sui dominus pedes
lauit pessimi furis et sacrilegi
eciam tempore passionis instante
et proditionis Idem ibidem michi
videtur dum proditoris pedes prius
lauisse et postea petri et aliorum
per eum castigatorum Bernhardus in sermone
Quanto xpistus se minorem fecit
in humilitate tanto maiorem se exhi-
buit in bonitate et quanto pro
me factus est vilior tanto michi
debet esse carior Idem super missus
est Erat inquit subditus illis hanc
dubio marie et ioseph Erubesce
ergo superbe et cinis et puluis quia
deus et dominus se humiliat et
tu te ipsum exaltas deus et dominus
maiestatis celestis se ipsum hominibus
subdidit et tu dominari volens tuo te
preponis auctori Idem Quod magis
indignum quod amplius detestabile

dum quod grauius puniendum quam
ut videns deum celi paruulum factum
homo se appetat ultra magnificare
super terram Inestimabilis enim im-
pudencie est ut ubi se maiestas ex-
maniuit ubi vermiculus infletur
et intumescat Idem Quid ergo durum
vel dirum esse poterit dum recordatus
fueris quod ille qui in forma dei equalis
maiestate genitus venit ad carnem
tuam ad lutum tuum infixus ut domine
usque ad cubitum et ad collum et
usque ad pedes tuos inclinauit se diuina
celsitudo misit enim aquam
in peluim et cepit lauare pedes pro-
ditoris maledicti et piscatoris Idem
super cantica Quis digne possit pen-
sare quante fuit humilitatis mansuetudinis
et dignacionis dominum et
dominum maiestatis carne indui morte
mactari et cruce turpari de diuinis
sinus de diuite pauper caro de verbo
et de dei filio filius hominis fieri
non despexit Idem in epistola nescio
quo pacto que in ca. de humilita-
te Idem descendit deus ut homo
ascendat inclinauit dorsum suum
ut camelus ut homo per foramen
acus euadat Idem Signum salutis
est fidelibus humilitas saluatoris
Idem in sermone de natiuitate xpisti
videas et attendas ubi tristari le-
ticiam paruiae fiduciam salute paruulum
inter morti fortitudinem infirma
ri Idem descendit dei filius assu-
depositi dyademate nudis pedibus
assumptis pulvere caput flens et eiu-
lans querere ancillam que perierat Idem
in sermone Xpistum sepsum exinaniuit
ipse se humiliauit non necessitate iu-
dicii sed caritate uni Idem porro
in humilitate xpisti cognoscitur longi-
tudo breuis latitudo angusta al-
titudo subiecta profunditas plana

ubi videt lux non lucens, verbum infans, aqua siciens, panis siciens, esuriens, videas et attendas ibi potenciam gubernari, sapienciam instrui, virtutem sustentari, deum demum latentem, angelos vestientem, inmensum indigentem, miseros consolantem. Hilarius in li° de trinitate: humilitas christi nostra nobilitas est, contumelia christi nostra honor est. Hugo de sacramentis: Ipse dominus dei filius humiliari dignatus est ad humana descendens ut homines ad divina post modicum sublevaret. Plura quere infra de christi incarnacione, de christi passione. Item in capitulo de humilitate hominis.

De humilitate et sciencia. Gregorius in moralibus: Cum summa cura providendum est ne accepta sciencia cum ignorancie tenebras illuminat lumen humilitatis tollat et iam de sciencia nequiquam que virtutum omnium matrem necat et si forte sciencia decore locucionis fulgeat, cor tunc loquentis abstineat (?) si sine vadere humilitatis procedat. Idem in eodem: quod sit sese mens sciencie despiciat ne forte quod virtus sciencie congregat ventus elacionis tollat. Idem: Sancti viri virtute humilitatis ipse custodiunt ut dum quedam mirabiliter sciunt id ante mentis oculos revocare student quod nesciunt, ut cum ex una parte scienciam virtutem considerant ex alia parte qua imperfecti sunt eorum animus se non extollat. Beda: cum virtus est sed humilitas cum virtutum mater et custos est. Plura quere infra de sapiencia, de sciencia, de studentibus. Ysidorus in synonimis: In disputacione tolle certamen, tolle pertinaciam vincendi, de sermone cede cito veritati nec iusticie contradicas. Idem: disputare stude non

superare. Plus diligas audire quam dicere, plus auscultare quam loqui. De humilitate et castitate quere supra de luxuria. C. de castitate et humilitate. De humilitate quere supra de arrogancia, infra de iactancia, de superbia.

De iactancia. Gregorius in moralibus: Ypocrite quoque eciam aliis nota iactantes proferunt ut tamquam loquentes docti videantur. Idem: Eo ipso superbiens ab integritate salutis corruit quo iactancia cunctis (?) libus virtutibus intumescit. Idem: arrogantes si non inveniunt que supra de arrogancia. Idem in pastorali: Eligit paciens et humilis quelibet mala perpeti quam quamvis iactancie vicio occulta sua bona foras publicare, at contra eligit arrogans et superbus bona de se vel ficta iactare ne vel minima mala valeat sustinere. Augustinus de vera innocencia (?) c° ut: Divitiarum floribus et maiorum nobilitate te iactas et exultas de patria et pulcritudine corporis et honoribus qui tibi ab hominibus deferuntur. Respice te ipsum quia mortalis es et quia terra es et in terram ibis. Circumspice eos qui similibus ante te fulsere splendoribus. Ubi sunt quos ambiebant civium potentatus, ubi insuperabiles imperatores, ubi qui conventus disponebant et festa, ubi equorum splendidi nutritores, ubi exercituum duces, ubi satrape tyranni? Nonne omnia pulvis, nonne omnia favilla, nonne in paucis versibus eorum vite memoria est? Respice sepulchra et vide quis dominus quis pauper, discerne si potes vinctum a rege, fortem a debili, pulcrum a deformi. Memor itaque esto nature ne extollaris aliquando. Memor autem eris si te ipsum re-

preferens hec Aug' ysid' de summo
bono li. 2° c. xxxij Culpabiliter
ad dum manus ostendit et propan
dit qui bona sua facta iactando
prodit Idem ibidem Optima est illa
discrecio ut et nota sint opera
nostra pro dei gloria manifestanda et
augmentanda et sint occulta pro
vitanda elacione vel inani iacta
ta Idem ibidem Ille debet publicare
bonum quod agit qui fundatus
humilitate perfecta nulla iam elacione
vel iactancia tangi possit ille vero
qui se intelligit adhuc amore huma
ne laudis pulsari bona sua facta
in occulto agat ne forte bonum quod
egerit perdat Idem li. 3° ca°. xiij. Quan
to maiora fuerint virorum studia
tanto magis dum arrogancie fas
tu inflatus maiori iactancia intu
mescit Idem li. tercio c° lxv. Dum
iactancie causa parum prosit etiam
ipsum opus inde inceptum omittitur
plura quere infra de locucione de
plenario Petrus damiani propter vir
tutis audire preconium sicut vanos
homines in arroganciam erigit in
iactanciam erigit ita bonos ac so
brios ad gremium humilitatis attendit
Idem Iactancia est ostentacio propter
laudis maioris cui non subest
virtus Bern de xij gradibus hu
militatis Monachus iactator aut
loquetur aut rumpetur plenus
enim est sermonibus et eructat
eum spiritus uteri sui propterea sicut et
esurire suos auditores quibus su
as iactet vanitates Ambro libro
2° de offic Veritatis ea est re
gula ut nichil faciat iocundandi
sui causa quo inde alius ledatur
neque si quid boni facias illud ad
deformandum alterius oportes Crisos
in li. de laudibus sancti pauli Qui

de malo est aliquid ymbre dicere de
se ipso vel aliquid mirabile referre
quia demencie est nulla re in minus
te necessitate et non est enim hoc lo
qui stulti dei si procius iudicium ipsa
me hoc enim omnem in nobis mer
cedem euacuat et quid laboribus su
doribus quesitam plura quere infra
de locucione Item de propria Cyprianus
in epistola ad donatum proprias laudes
odiosa iactacio est quamvis non iac
tatum possit dici si gratuitum quid
quod non virtuti hominis attribuitur
sed de dei munere predicatur Quintilia
nus li. xj° de oratoria institucione
viciosa est iactancia fert quia non solum
fastidium sed etiam odium auribus au
dientibus eam habet enim mens
humana quod quid sup' de hominis dignita
te Varro Multa laudem perdunt qua
cum de se ipsis predicant hoc ante
modo sapiens se laudat ut que
in ipso apparent bona in aliis et de a
liis predicando Valerius maximus li.
viij°. Aristoteles in contraria parte loqui
debere dicebat de se ipso quia laudare
se hominis vani esset vituperare vero
se hominis esset stulti Idem li. viij
Quidam sunt etiam et que supra
de gloria Aristoteles in iiij° ethicorum
Iactator videtur esse simulatus glo
riosorum et non existentium et ma
iorum quam existant Sixtus pictago
ricus Iactans non est prudens Cato
Officium alterius multis narrare me
mento Et tu tuum aliis benefecerit
ipse sileto

De ieiunio Greg' in omel' Illud
ieiunium deus approbat quod
ad eius oculos manus elemosinarum
levat quod cum proximi dileccione
agitur quod et pietate conditum
Idem non deo sed sibi ieiunat qui

ea que ad tempus sibi subtrahit homo non pauperibus tribuit sed suo ventri post modum offerenda custodit Idem Hoc ergo quod tibi subtrahis alii largire ut unde tua caro [illegible] plura que supra de abstinencia de gula Item infra de temperancia Aug(ustinus) in sermone Ieiunium purgat mentem sublevat sensum carnem subicit spiritui facit cor contritum et humiliatum quod deus non despicit libidinis ardores extinguit voluptate non amittit sed despicit et expellit prestat tamen hominem semet ipsum intelligere quod est fragile et infirmum Idem in li(bro) de ieiunio sabbati Sicut autem apostolo malum est homini qui per offensionem manducat sic certum mihi est quia malum est homini qui per offensionem ieiunat Idem in li(bro) de doctrina christiana et habetur in decretis xli di(stinctione) quisquis quisquis velut pre consultibus strictius vivit quam se habent mores illorum cum quibus vivit aut intemperatus est aut superstitiosus in omnibus enim talibus non usus rerum sed libido in culpa est Idem in epistola quadam In ieiuniis et vigiliis et castigacionibus corporis mei quamplurimum adiuvat oracio mea Idem ad inquisiciones Ianuarii li(bro) primo Beate memorie sanctus Ambrosius magister meus querenti vidit Cum sum mediolani non ieiuno Cum autem Rome venio tunc ieiuno sabbato sic et tu ad quamcumque veneris ecclesiam eius mores observa si cuiquam non vis esse scandalum nec quemquam tibi Idem in sermone Ieiunia mea largitas commendet elemosinarum mearum quia ieiunium sine elemosina tale est quale lucerna sine oleo Nam sicut lucerna que sine oleo accenditur fumigare potest lumen habere non potest Ita ieiunium sine elemosina carnem quidem cruciat sed sine lumine caritatis animam non illustrat Idem Ieiunia sunt fortia tela contra temptaciones demonum Plura que supra de abstinencia Item infra de regula de temperancia Idem recte dicimus corporis [illegible] ieiunos querere infra de ignorancia Ambrosius Ieiunium hominis sputum si serpens gustaverit moritur vides quanta sit ieiunii vis et virtus ut saliva corporis sui ieiunus homo serpentem terrenum occidat quanto ergo magis serpentem spiritualem et infernalem per ieiunii virtutem Idem in li(bro) de ieiunio Ieiunium continencie magisterium est pudicicie disciplina mentis humilitas castigacio carnis forma sobrietatis norma virtutis purificacio spiritus impedimentum concupiscencie institucio levitatis illectiva caritatis gracia senilis etatis et custodia iuventutis Idem ibidem Ieiunium est refeccio anime cibus mentis vita angelorum culpe mors excidium peccatorum remedium salutis radix gracie fundamentum castitatis Idem Hec est in victoria et sicut antiquum illum Adam in mortalem gloriosum et opulentum epulantem dyabolus vicit et subvertit Ita nunc ab homine humili et mortali atque ieiuno et esuriente vincatur Idem in sermone Murus quidem christiano est ieiunium inexpugnabilis dyabolo [illegible] sibilis inimicus quis cum virginem christianorum ieiunant et captivus est quis sobrius mansit et victus est temulentus cum et pleno ventre aggreditur dyabolus hominem impugnat inimicus autem quos ubi autem ieiunium videt fugit

et metuunt dicitur eius palloro de
bilitate media consumitur nequaquam infir
mitate quia christiana infirmitas
fortitudo est secundum illud apostoli Quan
do infirmor tunc fortior sum et po
tens Idem in eodem sermone o homo
tui ipsius victor esto ut possis et
victor alterius Sunt enim intra te
ipsum tui hostes qui cotidie te oppug
nant Ecce enim avaricia divitiarum
te circumveniunt ambicione luxuria
epularum varietate et pravitate cap
tivat vincas ergo primus inimicos
tuos ut possis vincere alienos poste
a inimicos ieiuniis enim lascivia
corporis castigatur et orationibus devota
anima saginatur et vigiliis insidie
dyaboli depelluntur Idem Non est
leve prorsus fratres vindictam adhuc
quadragesime abstinenciam violare
et ieiunia accepta consecrata ventris
voracitate dissolvere qualis enim a
pud conscienciam tuam christianus es tu
christo pro te esuriente tu salvatore
ieiunante tu sine causa saturate
sed crapula ventris cupiditate comedis
et bibis Idem ibidem Hiis itaque qua
dragesime diebus et ieiuniis re
conciliatur deus aperiuntur diebus
et ieiuniis reconciliatur deus aperiuntur
celi clauduntur inferni nos igitur
fratres karissimi devote ieiunemus hoc
spacio temporis modico ut nobis pro
picietur deus et nobis celi pateant
et inferni non prevaleant Idem Quid
prodest ieiunare visceribus et luxu
riare vanitatibus abstinere cibis
curare pro his castigare corpus modica
mente odire nequicia vinum forte non
bibere et ebrium cogitatione malignita
tis incedere Idem Cuius quis ieiunat
et peccat licet carnem fecisse videtur
non salutis et tenendo corpus reples

celarum carminibus non mentem sa
ginasse virtutibus Idem in eodem
Scire igitur debemus hoc acceptum
esse ieiunium non solum ut abstine
ncia castigemus corpus sed magis ut
animas nostras bonis operibus induamus
Omnes mites et humiles ad similes
misericordes ad pauperes blandi ad contra
rios et perversos surgentes pro dei
lucro ad eternam festinemus et ideo
gracias referamus de peccatis veniam pos
tulemus tota sit nobis die lectio
vel oracio qui licet has repetit semper
nam prevaleat eius confabulacione
pascatur nullus actus seculi diuina
tis actus impediat non ludus tabu
le mentem ad nocet non vana venacio
causa tempus abducat non negocii
compendium aviditate prevertat animam
nam quodque preter mandata dei fece
ris quantumlibet abstineas non ieiunas
Idem Ecce tempore ieiunii herba se
getum revirescit in messem sur
culus arboris conatur in fruticem
palmes vinee pubescat in gemmam
et omnia de inferioribus ad altiora se
subrigunt sic et homo eodem quo te
pore homini spes intus mortua rever
tescit in posterum fides quoque perdita re
paratur in gloriam temporalis vita pro
ficit in eternam preter quod omne ge
nus homini ad ecclesiam se subrigens
ab inferioribus ad altiora compungat
Idem modo ferunt gestus agricola
ferum sarmenta despiciunt vinitores sic
et nunc evangelium tractans episcopus vel
sacerdos sordes amputant populorum
Idem in isto quadragenarii ieiunii
curriculo hoc agunt unum se tractantur
quibus depositis superfluis ornate tunc
enim contra naturam pomum profert ro
sam tellurum fragrat in lilium suavi
tate arida virgulta deprominent

no

et ita cuncta floribus adornantur
ut festum tante diei magni quelibet
creatura sibi in decore celebriter cre-
datur sic et nos huius hoc tempore
ieiunii preparamus de floribus vir-
tutum .i. de peccatis iusticiam de temulenta
te iram de gula ieiunium de luxuria
castitatem de avaricia largitatem
Ille enim sunt spine vel carbones que
perforant et suffocant animam undi-
que aut est anima vitalis in-
tima lascivie saturitas non castitate
parit et nutrit illecebram Idem ali-
qui sunt qui ad ecclesiam veniunt non
quia per fidem quam habent bonum christi-
ani sunt sed ne christiani ab aliis habitis
non putentur quibus cum ieiunium
indicitur ab ecclesia semper de temporis intemperie
se excusant dicunt enim in estivis in-
plus dies longa est sol torrens maior
est fervor non possumus ieiunare sed
poculis nos refrigeramus nos deinde
yemis vero tempore dicunt frigus
est et rigores pessimi sunt algorem
tollere nequimus sed estus calefieri
nos oportet sic ergo homines quorum
venter deus est quorum animus semper
in prandio est prandendi sibi semper
causas acquirunt et dum se a ieiu-
niis excusant tempora sui creatoris
accusant sed miseri peiores dum hic ym-
bris rigorem accusant tenebrarum
frigus in alia frigora vita invenerit dum
hic estum solis culpant ubi gehenne
sustinebunt ardorem Idem Dum ieiu-
nant cibo vel tamen abstinent ab-
stinent a peccato similes sunt dyabolo
qui nunquam manducavit et tamen a ma-
lo non cessat Idem Deputatis illud
ieiunare fratres mei qui primo dilucu-
lo non ad ecclesiam vigilat non locorum
sancta loca visitat sed surgens primo
mane aggregat famulos disponit

vera tamen producat saltus plurimas
quia plus curat famulos ingenii secum
pertrahit qui fortasse libentius ad
ecclesiam festinarent et sic peccatis
suis aggregat et accumulat aliena
nesciens se ieiunii esse fructum ra-
de suo delicto quam de negligentia per
maiorum plura que supra de absti-
nencia de gula Item infra de tempera-
tia de quadragesima Idem ad furi-
am ardentes dyaboli sagitte ie-
iuniorum et vigiliarum frigore restin-
gende sunt Idem Adolescentis et
lascivientis caro crebris duplicatis
quia ieiuniis est frangenda melius
est enim stomachum dolere quam
mentem Idem et habetur in decretis
decim. di. vita Sint tibi ieiunia
pura continua et moderata .i. cottidie
esurire et cottidie prandere Ieiunium
enim nullum delinquenti curat sana-
ta quia sufficit Idem parcus cibus
et venter semper esuriens quia sufficit
triduanis ieiuniis anfertur quia
multo melius et cottidie parum
quam raro satis sumere plurima enim
illa pessima est que semper cadit
interiorum subitus autem et nimius
ymber intempestivus arva subruit Idem
super illud infra ad Thimo. v° Ego
dico vino utere et Prudenter sibi uti-
tur deus et non ut nimietate
ieiunii debiles fiant et postea me-
dicorum suffragia requirant Idem ad
furiam Non nulli pudicitiam inter
appetentes que supra de abstinencia
Idem h° 2° contra Iovinia. Non
mediocriter curet quia infra de ie-
iunio et oratione plura quere supra
de abstinencia Item supra de gula
Crisostomus super Iohannem Cum ieiunat et
peccat non ad gloriam dei ieiunat
sed si humiliat sed sibi sue ...

Idem in sermone. Per ieiunia accipit carnis pugna adversus animam et anime adversus carnem nec ultra magis insurgit ancilla in dominam nec sua superbit contra liberam sed hec unum sapiunt ieiuniorum. Plura congruentia quere supra de abstinencia de gula. Item infra de ieiunio et elemosina de ieiunio et oratione de temperancia. Ysidorus de summo bono. Ieiunia una cum bonis operibus unis acceptabilia sunt deo qui autem cibis abstinent et prava faciunt demones imitantur quibus esca non est et nequicia semper adest. Idem. Optimum illud adeo ieiunium quod in replecione ciborum perficitur neque enim reputandum est ieiunium ubi fuerit ventris saturitas subsecuta. Idem ibidem. Hec est perfectum ieiunium quando interior homo ieiunat et interior orat facilius enim per ieiunium oratio penetrat celum. Idem in iii ethicorum. Observatio quadragesime institucione apostolorum in universo orbe observatur circa confinium dominice passionis. Plura quere supra de abstinencia. Bernhardus in sermone. Si gula sola peccavit sola ieiunet et sufficiat si non peccaverit et cetera membra quare non ieiunavit. Ieiunet ergo oculus qui depredatus est animam meam ieiunet et auris ieiunet et lingua ieiunet et manus ieiunet et ipsa anima sibi a suis pravis voluntatibus propriis. Idem. Ieiunium non solum est abolicio pravorum sed etiam concupiscenciarum nec solum optinet veniam sed meretur et graciam nec solum delet peccata preterita que gessimus sed etiam repellit futura que committere poteramus. Plura quere supra de abstinencia de gula. Item infra de ieiunio et oratione. Idem in sermone. Non est magnum si ieiunet cum Christo qui sessurus est ad mensam celestem cum Christo. Augustinus in quadam omelia. Cum ieiunas tunc maceratur venter tuus et sicut efficitur os tuum sed plus macilentum fit cor tuum ab omni superbia et malicia. Idem. Cum ieiunamus ad spiritualia conversi ad celestia elevamur cum ieiunantes demones vincimus omnem quoque classem illam maligni victoriosi evincimus et mala desideria penitus effugamus. Apollonius de con. di. iii. Ieiunia quarte et sexte ferie non sunt solvenda nisi grandis necessitas fuerit quia quarta feria Iudas prodicionem domini cogitavit et sexta feria crucifixus est salvator. Petrus Ravennas. Ieiunium est pax corporis membrorum decus ornamentum vite robur mentis et vigor anime. Cesarius. Quid prodest si carnem nostram ieiuniis et vigiliis affligamus et mente nostram non emendemus. Plura quere supra de abstinencia de gula. Item infra de ieiunio et elemosina.

De ieiunio et castitate. Gregorius in moralibus. Per abstinenciam vicia sunt compescenda non caro. Quere supra de abstinencia. Plura quere supra de gula et infra de luxuria. Augustinus in libro de fide ad Petrum. Servi dei in eo quod a cibis abstinent non tamquam immunda res fugiunt et quere supra de abstinencia de gula et infra de luxuria de temperancia de gula et infra de luxuria de continencia. Ambrosius in sermone. Fames vel ieiunium amica est castitatis inimica libidinis vel lasciviae saturitas vero castitatem perdiget et nutrit illecebram. Idem

in libro de virginibus Cibus por
mone et potus abstineatur & quere
supra de abstinencia de gula et infra
de gula de luxuria de castitate Greg
in sermone per ieiunium tessat carnis
pugna adversus spiritum quere supra de
ieiunio de gula infra de luxuria
de temperancia Idem ad furiam Non
nulli vitam pudicam appetentium &
quere supra de abstinencia Idem ad eam
dem difficile inter epulas servatur pu
dicicia sive castitas intus ergo et
splendida cutis corporis sordidum os
tendit animum Idem ad eustochium pu
dicicia aliter tuta esse non potest nisi
per abstinenciam plura quere supra de
gula de castitate Item infra de luxu
ria ysid' de summo bono li° 2° ca° 2a°
libidinem abstinencia domat quere
supra de abstinencia Idem libidinem di
dam continentes sicut pauci cum po
de comedunt & quere supra de abstinen
cia Idem libidinem libidines ignis &
quere supra de abstinencia plura quere
supra de gula de luxuria de castitate
Bern super Cant abstinencio animo qua
in immo luxuria est & quere supra de gu
la de luxuria de castitate de ieiunio
et elemosina Greg in omel Illud ieiu
nium deus approbat quod ad eius ocu
los quere supra de ieiunio Idem hoc
quod tibi subtrahis & quere supra de ieiu
nio Idem non deo sed sibi ieiunat q
re supra de ieiunio Idem hoc quod tibi
subtrahis & quere supra de ieiunio Greg
super math Si ieiunaveris sine elemo
sina nec ieiunium tuum reputabitur
apud deum sed ventre inebriante uber
pleute detior effectus es et tanto de
tior quanto crudelitas castrima gra
mor reatus est plura quere supra de ele
mosina Idem deo non ieiunat qui
se dei timore maceat et quod sibi sub
trahit alii impendit

De ieiunio et oracione Aug in epistola
quadam In ieiuniis et vigiliis
et omni castigacione corporis quantum plu
rimum adiuvat oracio unde plura quere
supra de abstinencia Item infra de oracione
de operacione Greg super math Cum
orat cum ieiunio et elemosina du
plices habet alas quibus eadem ventis
lemores neque oscitat et torpet ve
rus orans quod pauci noverunt multi sed
est igne vehemencior et terra firmior
Idem magnum tales demonibus
est inimicus et hostis maximus
nichil enim homine bene orante
forcius Idem Sicut nec miles
aliquid est sine armis nec arma
sine milite sic nec oracio sine ieiunio
nec ieiunium sine oracione ysid' de summo
bono hoc est perfectum et venerabile
ieiunium quando noster exterior homo ie
iunat et interior orat facilius enim
per ieiunium oracio penetrat celum Bern
super Cant abstinencio animo quere
supra de abstinencia Idem in sermone
oracio virtutem impetrat ieiunandi
sed ieiunium roborat oracionem oracio
ieiunium sanctificat sed deo devocius
repraesentat Idem quid nobis ieiuni
um proderit si relinquatur inter
ra sublevetur ergo quasi totius pe
na quadam et alis devote orans
Glo Cant 3° primum est mortificare
quempiam carnis per ieiunium et postmo
dum offerre deo placabilia vo
ta cordis per sacrificium oracionis Glo
Thobie in° Sola oracione pinguescit
quem macies corporis pascit plura
quere supra de ieiunio Item infra
de oracione de pugnancia quere supra
de accidia de igne quere supra de sapiencia

cione de contricione indicas Dictata
corporali d et infra de penis purga
tory

De ignorancia Bernardus in mora(libus) Ne
scire ignorancia est sed scire no
luisse superbia est Idem quanto nos
ipsos agnoscimus tanto magis ipsos
quos reprehendere volumus plus indeg
Idem nemo umquam bene iudicat quod
ignorat Idem Sepe committunt homines
mala que sciunt et ideo permittuntur
adeo decipi ut cadant etiam in illa ma
la que nesciunt Idem Scilicet primum abun
teris bonis gaudiis genus humanum
exigente culpa mentis oculos perdidit
et quo intoxicatis passibus graditur nes
cit Idem Sepe namque deum gracie
est quod iram dei deputat et sepe depre
cionis ira est quod graciam dei putat
Idem in mora(libus) Qui ea que dei sunt
sapiunt adeo sapiunt et qui ea que dei
sunt nesciunt adeo nesciunt Paulo
testante qui ait Qui ignorat igno
rabitur Idem super Ezechielem omnes dictum
esse nobis conditorem in die mortis
nre incognitum voluit ut dum ille
ignoratur semper proximus esse credatur
et tanto fervencior quisque sit in opera
cione quanto incercior sit de vocacione
Idem in Registro nulla potest esse pas
toris excusacio si lupus oves comme
dit et pastor nescit Idem ibidem quo
ciens de baptismo vel confirmacione
vel eciam ecclesiarum consecracione dubita
et nec scriptis nec testibus clara ra
cio potest haberi utrum aliquis bapti
zati vel confirmati ac eccle consecrate
tur ne talis ignorancia fidelibus
ruina fiat quoniam non monstratur
iterum quod non certis indiciis conda
tur peractum Augustinus super Matheum Multi
or est fidelis ignorancia quam temeraria
ria sciencia Idem in libro de natura et gracia

cia Cum ubique sit presens qui sequitur
non tibi deputatur ad culpam quod in
vitus ignoras sed quia negligis querere
quod ignoras Idem in libro de libero arbi
trio et gracia Ideo divina precepta scri
bantur scripta sunt ut homo de preceptorum
excusacione ignorancia non habeat Idem
in libro de trinitate Rem prorsus igno
tam amare nullus omnino potest Idem
ibidem Error et ignorancia est alterius
pro alio applicacio Idem in libro de co
niugiis adulterinis Ignorancia peccata
quamvis minora sint peccatis scientium tamen
tamen nullus crimen maculat pe
nitus ignorante Et hec est glosa
super illud Regum xxi Respondit Idem
in enchiridion Primum creature racionabi
lis malum est ipsa privacio boni
Deinde volentibus nolens subintrat
ignorancia agendorum et concupiscencia noxi
orum Idem in libro confessionum Eo insana
bilius peccabam quo me peccatorem non
arbitrabar Idem Ignorancia indoctorum
plerumque fit calamitas innocentis
Idem in libro de vita beata Recte
dicimus eos annos ieiunos atque fa
melicos esse qui nullis disciplinis
erudita sunt nichil que bonarum artium
didicerunt plura querere infra de sapien
cia Idem in libro 3o de libero arbitrio
Nulli homini ablatum est scire utili
quod inutiliter ignoratur Ambrosius super illud
ad Romanos Qui ignoras quod benignitas
peccat qui ignorat Idem de obitu
Valentiniani Cito vincitur nemo
qui pretendit ignoranciam Crisostomus super
Matheum Non potest eis esse condemp
nacionis excusacio ignorancia in
tantis quibus sunt innumerabiles facul
tates si fuisset querendi facultas nam
si veritas est salus et vita cognoscenda
se debet ipsa magis querere quam

quere Iohannes ad Theodorum Absque
noticia creatoris sui omnis homo pe-
ius est. Ydem super ysaiam Si secundum
apostolum paulum christus dei virtus et
dei sapiencia est ignorancia christi est
Damascenus libro primo Non relinquit
nos deus in omnimoda ignorancia sui
ipsius Omnibus enim hominibus cog-
nicio existendi dei ab ipso naturaliter
est inserta sed et ipsa creatio et eius
permanencia et gubernacio rerum mag-
nitudinem predicat divine nature Ysidorus
in synonimis Ignorancia mater est
errorum et ignorancia nutrix est cun-
ctorum viciorum Leo papa Ignorancia in hiis
que prestant nec excusatione dig-
na est nec venia Boecius de consol-
acione Humane nature ista condicio est ut
si se nosse desierit vel ignoraverit infra
bestias redigatur si vero tunc ceteris
rebus cum se ipsum agnoscit excellet
eadem Nam ceteris creaturis se ig-
norare nature est hominibus autem
et angelis vicio venit. Bernardus super
Cantica Omnes ignorant deum qui conver-
ti ad eum nolunt certum enim ob aliud pro-
cul dubio renuunt nisi quia nolunt
et nesciunt non enim ob hoc quia
gravem et severum ymaginantur ut
pius. Pius est autem durum et im-
placabilem qui misericors est aut
ferum et terribilem qui amabilis est
sed verum mentitur iniquitas sibi. Idem
in epistola quadam et in libro de xii gra-
dibus Infinita sibi de ignorancia
blandimenta qui ut liberius peccet
libenter ignorant unde psalmista Noluit
intelligere ut bene ageret. Idem de
contemptu mundi Quid posset ignoran-
cia talem hanc excusare qui se in gremium
insanum et doctorum insipientum pro-

fitetur. Sed talis ignorans utique ig-
norabitur. Immo eciam multos alios
facit ignorare et adeo et bonis
hominibus ignorari. Idem in libro de
meditatione Multa multi sciunt
et se ipsos nesciunt alios inspiciunt
et que sua sunt de curiositate Idem
Stude cognoscere te quere supra
de cognicione sui. Seneca in epistola Non
est quod tu scias malum nostrum non est sed
intra nos est et in visceribus nos-
tris sedet et ideo difficulter ad sa-
nitatem venimus quia nos egros ig-
noramus et egrotare nescimus
Aristoteles Tantus philosophus et magister ap-
propinquans morti rogatus ut ali-
quid boni diceret discipulis suis
dixit Humiliatus in hunc mundum
intravi anxius ingredi turbatus
exeo de hoc mundo nescius et ig-
norans. Plura quere supra de cog-
nicione dei et nostra. Item supra
de cognicione sui. Item supra de
curiositate

De ymagine Crisostomus in omelia Di-
centes pharisei et ymago
dei non est in auro depicta sed in
hominibus figurata numisma ce-
saris aurum est numisma dei ho-
mo est. In solidis cesar videtur sed in
hominibus deus videtur agnoscitur
ideo divicias tuas cesari date
innocenciam consciencie vite ubi
videtur deus ipsi deo fideliter
reservate. Ciprianus epistola ad vir-
gines super illud pauli Sicut por-
tavimus ymaginem terreni et hanc
ymaginem virginitas portat et
integritas portat sanctitas portat
et veritas portat et inde disciplin-
e dei memores et iusticiam cum
religione retinentes portant utique
stabiles in fide humiles in timore

ad amez tollerancia fortes ad sus
tinendas iniurias mites ad fa
tiendum (?) faciles et pace fra
terna humiles et concordes

De imitacione xpi Aug in e
pistola ad comitē sibi carissimum Quid
est ambulare sicut xpus ambula
uit nisi contempnere vanitates et hu
iusmodi felicitates non timere pati
contraria nobis pro xpi nomine spera
re que xpus promisit et sequi xpm
quo ipse processit plura infra de x
psalteriu Ambros in simon sequar
te quocumque ieris promptam quidem
est illa sed stulta professio iturus
enim ad passionem erat dominus de
scensurus ad inferos ascensurus
ad celum unde igitur in ambus
hijs pot illum sequi humana fra
gilitas temeritatis stulta ergo ma
gis est ipsa ista professio quam rele
giosa confessio Idem ad simpliciam
addei similitudine et xpi imita
torem unus esto atque idem non hodie
sobrius et cras ebrius hodie pa
tiens et cras litigiosus hodie cas
tus et cras in continens imitatum
enim unusquisque morum varietate
et fit aliud in quo non cognoscitur
id quod fuit et incipit esse quod non
fuit sui degener grave est autem
imperium eius imitari Idem in alio quo
dam sermone Noli te imitatorem ce
noctue que licet per noctem vigilet
per diem tamen pigra vel ceca est
que grandibus et apertis oculis te
nebrarum caligines eligit et splen
dorem lucis horrescit magis enim
in medium illuminatur ab scuritate
sed luce cecatur hoc autem animal he
reticorum vel gentilium est figura plura
quere supra de comparacione addicio Idem

in libro de bono mortis Sequimur te domine
ihesu sed ut sequamur accersi quia sine
te nullus accedet ad te tu enim via
es veritas et vita quere supra de ascensi
one sermonem Idem ad panachium xpm
sequitur qui peccata dimittit et virtu
tum comes efficitur Idem ad eundem
et ad marcellam unum dico quod cupio quod
xpianam celum debent amare non ter
ram et verbo dei plus obedire quam dy
abolo et iudicem eternum plus timere quam
hominem Ysid de summo bono cuiquam (?) sic
homo quia deus humilis venit quia
se in forma servi humiliavit et factus
obediens usque ad mortem Ambula
ergo sicut et ille ambulavit sequere
xpi exemplum quere gloriam eius et
imitare vestigia eius illius plura
quere supra de compassione addicio Bern de
xij gradibus Et homines homo de
dignaris exemplo imitari certe no
cuit tibi indignum xpum auctorem tuum
sequi Idem super Cant Pauci post te
volunt ire domine ihesu cum tamen ad te
pervenire nemo possit qui nolit hoc
sacietalibus cunctis quod delectaciones
sunt in dextra tua usque in finem et prop
terea volunt omnes te frui sed non sic
imitari congregare cupiunt sed non
compati Idem Clamat xpus ego
reficio Clamat mundus ego deficio
Clamat caro ego inficio Clamat
dyabolus ego interficio Unde ergo quod
quod illis nobis imitari Cyprianus
in epistola Hunc ergo cogitemus xpm
hunc amemus hunc teneamus
hunc sequamur hunc habeamus in
itineris ducem lucis principem et
vite salutis mediatorem de inanem
gloriam quere supra de gloria vana de
incarnacione supra infra de xpi
conceptu de incestu quere supra
de adulterio et infra de luxuria

De impacia quere supra de ad

7

usitatibus de afflictionibus Item
infra de tribulationibus de pacientia de po
tentia Quintilianus xviii° causa
nulla pena est nisi nimio nulla
[illegible] nisi abundantia dolore et
ut aliquis crudelis sit metus facit
Salustius in cathilinario Nulli mor
talium miseri sunt qui videntur Sene
in li° de quatuor virtutibus Cogitatio
nes vagas et velud sompnio simi
les non recipias quibus si tuum ani
mum oblectaveris tu omnia disposueris
tristis remanebis de imperatore Am
brosius ad Theodosium imperatorem Regi
um [illegible] est [illegible] querere suum destruc
tione hominis bona plura que infra
de potestatibus de principatibus de reg
no de regibus de servis

De incipientibus ut inchoanti
bus Gregorius in pastorali Cum bona
inchoata non consummat cum [illegible] no
perficiant etiam que fuerunt incep
ta destruunt Idem malos bona im
perfecta non adiuvat nec bonos ma
la inchoata non condempnat Idem via
dei et inchoantibus angusta est
et perfecte iam currentibus lata Idem
dura sunt que tamen consuetudine
pristina spiritali animo proponimus
et tamen amor dei leve est postquam
hoc facere cepimus Idem in pastorali
Si inchoata bona fortis operantis
manus ad perfectionem non sublevat
ipsa operandi remissio contra hoc quod
inchoatum est pugnat Idem in moral.
Composita multa que supra de commi
ssis plura que infra de nominibus de
operatione Item infra de temptatione
Augustinus super Gen. Nulla abstinentia fit
a voluntate carnali quo non habeat
in exordio dolore donec in meliore
partem consuetudo reflectat Idem dif
ficile est ut bona peragantur in spiritu

que malo sunt inchoata principio
Idem Cum fundamento edificii opus fun
damentum non fuit destructum ubi
vero opus fuit fundamentum ibi
quoque bonorum operum sequitur edificium
Idem nequaquam lignum in edificio
positum nisi prius eius vicio su
perfluitas amputetur plura que
supra de commissis Item infra de eo
patione De perficientibus Bern. in
sermone spiritualis homo totum o
pus suum trina consideratione pre
veniet Primo an liceat deinde an
deceat postremo an expediat Idem
Solet inter primordia conversionis
querere supra de commissis de perfi
cientibus Bern. in sermone spiritualis
homo totum opus suum Petrus
Exordium sumere ado in agendo que
agis in nomine dni ad omnia con
silia et actus semper progrediuntur
C. de officio prefecti l. tria Cuius
rei potissima pars principium
est ff. c. ti. l. i. Bene et compe
tenter omnia nimisa gerimus si rei
principium fiat decorum et amabile
est deo Seneca in epistola ad Lucill.
Primum eundi ad virtutes est
arduum quia hoc imbecille mentis
est formidare in experta itaque coge
da sunt ut incipiat deinde non
erit acerba medicina statimque cum
delectat dum sanat Quintilianus
in [illegible] Non sine morsu aliquo
revellitur ab hiis que voluptate
animi tenuerunt que nondum inte
plens et ignoras gravia sunt si
cognoscis facilia erunt plura
queve supra de commissis Item in
fra de nominibus de lapsu recidivo
de perficientibus

De illusione nocturna Greg.

in registro et scribit Augustino
anglorum episcopo tuscimus ante et
sequitur in decretis di. vi. Est in illu
sione nocturna valde necessaria discre
tio quia subtiliter pensari debeat
ex qua re menti accidit dormien
tis aliquando enim ex crapula aliquando
enim ex nature superfluitate vel in
firmitate evenit aliquando autem ex prece
denti cogitatione contingit pollucio
Et quidem cum ex nature superfluitate
vel infirmitate evenit omnis hec
illusio non est timenda quia hanc
animus pertulisse ac magis dolendus
vel dicendus est quam fecisse Cum
vero ultra modum appetitus gule
in sumendis alimentis rapitur
atque idcirco humorum receptacula
pregravantur habet exinde animus reatum
aliquem non tamen usque ad prohibendam
sacri misterii percipiendi vel missa
rum sollempnia celebrandi cum
fortassis aut dies festus exigit
aut exhibere misterium pro eo quod sacer
dos alius in loco deest ipsa
necessitas compellit vel si alius assit
qui misterium valeat adimplere il
lusio per crapulam facta a percepcione
sacri misterii subtrahere se debet
humiliter si tamen dormientis mentem
turpi ymaginacione pollucio non
concusserit Si vero ex turpi cogitatione
vigilantis illusio oritur illusio dor
mientis patet animus reatus suus
videt enim a qua radice inquina
cio illa processerit quia quod cogita
vit sciens hoc pertulit nesciens
Sed et hoc pensandum est utrum ipsa
cogitacio suggestione tantum vel delecta
tione vel quod maius est peccati
consensu contigerit etc. ut videas
in decretis Aug. in x. confessionum Adhuc
vivunt in memoria mea talium rerum y

magines in sompnis aut non so
lum usque ad delectacionem sed eciam usque
ad consensum factumque simillimum appa
ret Cassianus in libro de institucione mo
nachorum Profecto mentis iudicium non
est nec ad purum excocti vicii mani
festacio cum per fallaces ymagina
ciones huius corporis operatur illu
sio dormientis

De inconstancia mentis et corporis
Aug. in suo pastorali Interior
est custodia cordis etc. quere supra de
cordis evagacione Idem in mor. Di
cit meum in adversis etc. quere supra de cor
dis evagacione plura quere infra de
mutabilitate de lapsu Aug. in suo
pastorali homini in temerariis mediis
plena sunt omnia de quo enim mul
tum speramus subito deficit et fit
pessimus de quo tota die desperamus
contemnus proficit et fit optimus nec ti
mor ergo meus certus est nec spes mea
nec amor meus quid sit hodie quisque
meus homo novit ipse si autem vel quo
usque novit ipse quid sit hodie quid al
terius erit nec alius nec ipse plura
quere supra de cordis evagacione Item
supra de brevitate huius vite De casu
hominis in principio de hominis miseria
infra de lapsu de mutabilitate
Seneca ad Lucill. in epistola prima So
crates querenti cuidam cur mutatio
locorum nichil sibi prodesset adde
peregrinacionem viatorum Audit quod mira
ris nichil tibi peregrinacionem prodesse
cum te circumferas Idem
in epistola xxviij animum debes mutare
non celum licet enim vastum tra
ieceris mare sequentur te tamen vicia
quocumque perveneris queris quare fu
ga ista te non adiuvet quia tecum
animus aut illa mutatos cum depo
nendo at tu illud ex emere malum

nalium tunc animus loci mutacio si
at iocunda licet in ultimos terre
angulos expellaris aut apud quos
cumque barbaros colloceris hospitalis
tibi illa qualiscumque sedes erit Idem
non sum uni angulo natus sed pa
tria mea totus orbis est Idem in
epistola lxxx frequens de loco ad locum
migracio inconstantis animi est
ut ergo animum possis retinere primo
ergo corporis tui fugam siste Idem
ad lucill in epistola utraque utrosque rep
hendas et eos qui semper quiescunt
et eos qui semper inquieti sunt na
ista tumultu gaudens non est in
dustria sed exagitate mentis contur
bacio illa vero non est quies que mo
tum omnem molestiam iudicat sed dis
solucio et languor itaque ut sic inqui
renda sunt hec quiescenti a
gendum est et agenti quiescendum
Ambrosius li. de officiis vox quedam
animi corporis est motus Glo. super
illud prover. vir homo apostata et
interior custodia sunat exterius ordia
ta membra Valerius libro vii dua
gaudes arenis et diuiciis opulen
tissime lidie regno inflatus animo
phillum appollinem sciscitaturus ve
nisset an aliquis mortalium se felicior
esset statim ex abdito sacrarii spe
cum vox insonuit que aglaum so
phidium ei pretulit ille autem aglaus
erat pauperrimus sed etate et virtute
senior qui terminos agelli sui nunquam
excesserat Plura quere supra de
cordis euagacione et infra de quie
te de Iucunditate quere infra de sa
nitate de incorporacione nostra vel in nos
tra quere supra de incredulitate
quere supra de credulitate mala de
fide de perfidia de infidelitate. De
indulgencia quere supra de clemencia
de inepta leticia quere supra de con

flictu de gaudio malo et vana
De infamia quere supra de fama ma
la De inferno quere supra de damp
nacione Item infra de iudicio extre
mo de christi descensu ad inferos de
aduersitatibus de infirmitate quere
supra de afflictionibus de breuitate
se huius vite Item infra de tri
bulacione de morte de miseria Se
neca Infirmus non curat medicum
eloquentem sed curantem dem fide
litate Ambrosius in sermone Infideli
tatis genus est indignis rebus
nec gaudere prosperis nec flere con
trariis. de ingluuie ventris quere
supra de gula

De ingratitudine Greg. in
registro de imperatore Mau
ricio valde mihi durum et ini
quum videtur ut ab eius seruicio mi
lites suos prohibeat qui et ei omnia
tribuit et dominari cum non solum
militibus sed eciam sacerdotibus
concessit Aug. de li. de vidinitate
Multi habent multa sed deum nes
ciendo aquo habent impia va
nitate iactantur Nemo enim de bo
nis dei est letus qui deo donatori
fuit ingratus Idem ingratus deo
est qui plenus virtutibus dei mi
non animo timuit Iuhor enim fit
culpabilior quo deo est acceptior
Idem in li. de spiritu et lra Anima
tunc est ingrata deo si quod illi ex
deo est sibi tribuit proprie et ins
ciciam Crisos in sermone Nemo pey
or est qui patronum post libertatem
offendit et beneficiis ingratus
est qui datoris timorem aurigm
cia despicit Idem super math Vnde
bona que non ex amore boni fa
ciunt homines ingratum est ante
deum Bern super cant Sitat Con
fitenti humili et deuote gratias agenti

non in uno beneficia promittunt et
dant ampliora Item qui fidelis in
venit in modico iure constituitur
super multa Sicut et contrario de accipi
endis indignus est qui ingratus
fuit de acceptis de acceptis beneficiis
Idem ibidem Nos autem aut non at
tendimus aut vix attendimus re
verenciam presidentis dei custodiam pro
tegentis beneficia largientis ingra
ti gratie dei ymo tam multiplicibus
gratiis dei quibus nos preveniunt
et nobis subveniunt et nunc quidem
presencius ipsum implet splendoribus
suis Sanctus animas nostras nunc per ange
los suos sanctos visitat nos nunc
per alios homines instruit nos nunc
etiam consolatur nunc etiam erudit
per scripturas quecumque enim scripta sunt
etc. Idem super Cant. Ingratus reputatur
qui non potest dicere cum David Can
tabiles michi erant iustificationes
tue in loco peregrinationis mee Idem
Quomodo nos impedit per affectu con
versacionis sola ingratitudo nostra
dum quodammodo perditum perditur re
putans quicquid dedit quod ingratus
accepit cavet sibi deinceps ne tan
to plura perdet quanto plura con
ferret ingrato Idem nunquam non pe
rit quod datur ingrato Ingrati
tudo enim inimica est gratie perdi
cio anime exinanicio meritorum dispersio
virtutum perdicio beneficiorum Idem
Ingratitudo ventus est urens
fontem exsiccans pietatis rorem
misericordie et fluenta omnis gratie Idem
Peremptoria res est ingratitudo nec
est aliquid quod tantum deo displiceat
in filiis gratie sicut ingratitudo
graciarum Item ingratitudo hostis est
gratie et inimica salutis eterne Idem
Beneficia in perpetuum tollit mater
ingratitudinis gratie inimica

Idem Pusilli cordis est occasiones in
gratitudinis investigare tales enim
est gratis ingratus Idem in sermone
Ingratitudo meas abstrusit gratie
ubi enim fuit illa gratia non habet
accessum non invenit locum Hinc
michi levis dolor continuus est mul
ta quod tristicia cordi meo quia vo
nullos video tam pronos ad risum
et ad levitates adeo quod ubi
nec non sentiebam ita ut pertimes
cam valde ne forte sint in memo
res et ingrati domini mei super tam
multis et infinitis beneficiis gratie
dei prout quod iuste deserunt agnicia
qui non habet ut gratum Seneca in
epistola Omnis qui de accipiendo pro
cogitat oblitus est accepti nec
ullum habet tantum malum cupi
ditas maius quam quod ingrata est Idem
ad Lucillum in lxxxi epistola Nichil ca
rius estimamus quam beneficium quam
diu petimus michi vilius tum acci
pimus quid quod nobis faciat obli
vione acceptorum fidet cupiditas
accipiendorum Idem Beneficia etiam
fere indomite et bestie silvestres
senciunt Idem libro 3o de beneficiis In
gratus est qui dissimulat beneficium
reddere quod reddendum est sed magis ingra
tus est qui non reddit omnino sed ingra
tissimus est qui oblitus est apparet
enim illum nunquam cogitasse de red
dendo cui obrepsit oblivio Idem ibi
dem Ingratus est qui beneficium red
dit sine usura Idem Turpe quod sator
gongnid est sed quod sequitur exceco mag
nis est Idem Propositum optimum viri
est tam diu ferre ingratum quam
diu facit eum gratum Idem ibidem
Maximum delictum est ut datis
tamquam in vanis et inacceptis beneficiis

gloriam usurpare beneficiis Idem
Undecim hoc inter duos et quere supra
de beneficiis Idem Undecim libro iiiº Pla
to cum flumine ingenti transisset nec
ab illo portator quicquam exegisset hoc
honori suo datum credens dixit
positum esse ibi apud platonem of
ficium sed quid si plato fuerit ignotus
portatori et alii familiares et ignoti
aut aliquo iam eundem portatorem
beneficio prius obligaverunt aut certe
secundum platonem nichil iam deo deemus
de omnibus beneficiis unde patet
quia plato fuit ingratus Tullius ca
ue ne obliviscaris beneficii Ingra
tus est qui se negat accepisse benefici
um Ingratus qui dissimulat Ingra
tus qui non reddit sed ingratissimus
est qui cum est oblitus Glosa super illud
Thobie iiiiº Memor esse debet et ne
sis ingratus matris laboribus illi
ergo redde te que tui dolore dedit te

De iniuria et iniusticia Augustinus in
libro de mandato nulli est in
iuria vel leviter inferenda ut ab alio
gravior repellatur iniuria Ambrosius libro
primo de officiis et habetur in decretis
xxiii. q. iii. Non inferenda et quere
supra de correctione veniens ita Iuvenalis
patrum Cui nocetur iniuriis quere
infra de rapina de iniuriis remis
sione que supra de amore inimicorum
de iniusticia quere supra de discor
dia Item infra de ira de invidia de
iniusto bonorum operis quere supra de incri
pentibus Item infra de operatione

De innocentia Gregorius in moralibus
Plerumque quod res quelibet innocenti
incute consumitur sed ipso conspectu a
nimus compunctione gladio confoditur Ideo
enim david vite quingentis ideo studio
se respexit quia concupivit sed patrinus
ideo concupierat quia incaute respi

xit Idem nichil simplici corde
felicius quia quo innocentia er
ga ceteros exhibet nichil est quod ab aliis
pati formidet Idem Illum facit
summa de ipso presumi deo quem
abstinendo pravitatibus innocentia
fuat alienum Idem Si mentis inno
centia custoditur et licet foris que
dam infirma sint tamen quoque ipse
innocentia vere relevant Idem
in registro Sicut multorum iam
conpunito didicimus in damphus ex
pendit quod qui cum petro congrega
Sed nos multos nichil in iuste pudet
studere de iniusticia nichil habe
mus cum rebus semper campa
dampnum est ergo petat Idem Vas
inter ipsos sit ante conspectum omnipo
tentis dei in bonis operibus exhi
bere debetis ut in die iudicij ne
queat invenire quod abscondam dei
videre et abstineat insidiante vale
at accusari Idem in pastorali Sit
quod plerumque quod deo amore gravior ardes
ita post culpam quam securitate cor
poris innocentia Augustinus super psalmum re
tempni duobus modis nocet ho
minibus si facit iniuriam vel si deserit
iniuriam Innocens vero est qui nec
sibi nec aliis nocet Idem de civita
te dei pertinet ad innocentis officium
non solum nemini malum inferre
verum etiam apud quelibet cohibere
vel punire peccata ut aut ipse qui
plectitur documento pene corri
gatur aut alii terreantur exemplo
Idem in regula magis innocentes
non estis si fratres vestros quos indi
cando corrigere potestis tacendo pe
rire permittitis Idem in epistola Sicut
non estis beneficientie adiuvando
efficere ut bonum quod melius est amit
titur ita non est innocentie parcen
do sinere vel permittere ut malum quod

graminis mundatur Idem in libro de
vita christiana nichil deo dignius nichil
carius esse potest quam ut innocencia
tota observacione teneatur quamvis enim
quis in aliis operibus devotus appa
reat si non habuerit innocenciam frus
tra sibi blanditur de iusticia quere
supra de consciencia bona Ambrosius
libro de officiis hoc est innocentem
esse ignorare quod noceat si tantum
sentitur ab aliquo dicat decembris
quam fidem esse in omnibus arbitratur
Idem Iteram efficiunt vitam tranquilli
tas consciencie et securitas innocencie
Idem in libro de penitencia facilius inveni
quam vidi innocenciam servavit quam qui
veram penitenciam egit post peccata Idem
super Lucam Tales leges iniquitas
habet ut quod odit zelus et in
nocencia iniquitas diligat plura
que supra de consciencia bona Ergo in
sinodo Gaude innocencia et exul
ta gaude inquam quia ubique secura
es et illesa si tempteris proficis si hu
miliaris erigis si pugnas vincis
si occideris coronaris tu in servitute
libera es in periculo tuta in custodia
leta tibi omnis reatus adicitur tibi
omnis malicia subiugatur te po
tentes honorant principes sublevant
magnates exquirunt etiam illi te
desiderant qui impugnant tibi boni
parent mali invident emuli zelat
inimici succumbunt nec poteris vin
ci quia victrix non esse etiam si tibi
inter homines iustus iudex defuit
Ieronimus ad Oceanum Innocens et
absque simulacione commissatio quanto
exemplo mihi prodest tanto plenius
nocet si adversum fidei non cont
dicat nam nam et latratu canum
et baculo pastoris est lupora rabi
es deterrenda Augustinus libro de s

intelligendum Ieronimus Ex hinc peccati pudo
rem et illinc infernum teniens ibi hor
rorem et hic in mundo vim illorum in
merge primus me purus et innocentem
in infernum demergem quam peccatum i
me semper dimittere mallem enim
purus et innocens apertum in gehenna
intrare quam peccatorum sorde pollutus
celorum regna tenere cum procerto
constet solos malos et peccatores in
inferno torqueri solos que bonos et
innocentes in celesti beatitudine re
foveri Bernhardus in libro de consideracione ad
eugenium papam non eris innocens
si vel peccatas cum tu fortasse preven
dum esset aut preceptis ei qui fuerat
puniendus Idem super Cant Non me
diocris titulus perfecto virtutis est
inter pravos vivere bene et inter malig
nantes tandorem innocencie retine
et morum lenitate Cassiodorus in libro
de anima vir sipiens purus et inno
cens omnes laudat et semet ipsum ac
cusat ut complaceat universis
sibi displicet plura que supra de
consciencia bona Idem de cordis puri te

De inobediencia Greg in moral
Ille primus inobediens mox
ut supplicando peccando peccavit pu
denda texit quia cum contechant
prius deo intulit mox contechan
tarius invenit Idem Cum huius
mundi successus sequitur tunc locus
superior impetratur is qui ad hec per
picienda patiens obedit obedire plus vir
tutem adimit ut evacuat si ad hec
etiam ex proprio desiderio anhelat Idem
adde conventum obediencia ducatur
tum mente ad superi suscipienda pro
bra huius seculi nequaquam ex parte
aliqua etiam sua vota coniunctatur
Idem Dignum perfecto est ut adeo bu
sitas per ostracienus tamus minime

nessionibus non vult esse subiec-
tus. Idem in registro. Apud nostre-
tes dum quamvis sit evidens in obe-
dientia vitio haec ipsa tamen ob statuta
esse solet. Plura quere infra de obe-
dientia. Aug. in li° confess. Nemo in-
vitus bene facit etiam si bonum est
quod facit. Idem in libro de civitate
dei. Si quis in domo per inobedientiam
pati domestice adversatur corripiatur
seu verbo seu verbere seu quolibet alio
genere pene licito atque iusto quantum
societas humana concedit pro eius
qui corripitur utilitate quibus pati
unde dissilierat coaptetur. Ambros.
in exameron. Non mediocris nobis
pudor est imperio dei insensibilia ele-
menta parere et hominem non obedire
cum ab ipso deo auctore sensibus et
intellectu tributus est. Gregor. super Iob.
Quanto seniora sunt precepta tan-
to maius supplicium restat hiis qui
non obediunt. Plura quere infra de
inobedientia. Bern. in epistola. Facere ma-
lum quolibet etiam iubente constat
non esse obedientiam sed potius inobedientiam.
Idem. Extorta seu coacta licentia
non est licentia sed magis violentia.
Idem in sermone. Hec profecto sunt multorum
hodie pusillanimitas et perversitas quo-
rum ut plurimum abbas querit optat
quid vis ut faciam tibi, sed non ipsi que-
runt domine quid me vis facere. Consi-
derare igitur nunc habes et intuemur
ipsi quid sibi precipi velint subditi
sed non ipsi considerant que sit volun-
tas preceptoris. Idem. Qui vel occulte
vel aperte satagit ut quod ipse vult
hoc ei prelatus iniungat ipse se se-
ducit et frustra sibi blanditur de o-
bedientia. Prelatorum non cum in ea
re prelato sed magis ei prelatus obedit.
Idem in libro de precepto et dispen-

sation. Imperfecti cordis et infir-
me prorsus voluntatis indicium
est statuta seniorum studiosius
discutere, hesitare ad singula que
iniunguntur, de quibuslibet
rationem petere, male suspicari de quo-
libet precepto cuius causa latu-
erit, nec unquam libenter obedire
nisi cum audire contigerit quod for-
te libuerit aut cum non aliter
licere seu expedire monstraverit vel
aperta ratio vel auctoritas indubitata.
Idem. Si iubente seniore ut silea[m]
libitum mihi forte per oblivionem
elabitur verum me fateor inobe-
dientie sed venialis. Si autem contra
temptu sciens et deliberatus pro-
te in verba pro nugacio et nugacio si-
lencii legem prevaricatorum me con-
stituo et criminaliter pecco et si impe-
nitens persevero usque ad mortem dam-
nabiliter peccatum. Idem in sermone. Si
moleste susceptis sustine si indicate
prelatum si murmuras in corde non
est virtus obedientie sed velamen ma-
licie etiam si compleveris impleas quod
iubetur. Idem super Cant. Si in die ie-
iunii mei invenitur voluntas mea
non tale ieiunium elegit sponsus
Christus nec sapit illi ieiunium me-
um quod si libens obedire sed in vicium o-
bedientie proprie voluntatis detrahit.
Si ergo non solum de ieiunio sed de
silentio de vigiliis de oratione de di-
lectione de opere manuum postremo
de omni monachali observatione ubi-
cumque invenitur tantum voluntas
monachi in ea et non magis vo-
luntas magistri id ipsum senio iudican-
dum. Idem. Non vos felices. Quere
infra de prelatis bonis. Idem. Aman-
dacis tuis intelligo et quere super
de gustu spirituali. Plura quere infra
de obedientia. Seneca in epistola. Cum
inopia vel iniuria liberis decipit pat-

tem arcelissimam virtutis effugit solus facere quod volt qui nesciens aliquid facit Tull' li° 1° de offic' Cum deliberant utrum illud quod iustum et honestum videtur sequantur in ipsa deliberatione facinus concipiunt plura quere infra de obediencia de pacientia de iudicio quere supra de luxuria et de gula infra de iudicio de inquietudine quere supra de inconstancia et infra de gere Seneca verecundia ad innocenciam proximum locum tenet De infamia spirituali quere supra de amore potacio Greg in li° de laudibus pri pauli tales fuerunt celestis curie senatores que sup de amore potacio

De insidiis dyaboli que supra de iniuriis item sup de demonum temptacionibus de temptacione Aug in li° de divinacionibus demonum Dyabolus est humani generis inimicus adversarius inventor mortis superbie institutor radix malicie scelerum capud princeps omnium viciorum persuasor omnium voluptatum plura que sup de demonibus item de demonum temptacionibus item infra de temptacione Ambros sup lucam Qui sunt isti latrones nisi angeli noctis et tenebrarum qui se nonnunquam transfigurant in angelos lucis sathane sed perseverare non possunt hii sunt qui nos primo despoliant indumentis virtutum et gracia spirituali et sic inferre vulnera consueverunt plura que sup de demonibus de demonum temptacionibus Iohannes sup Ieremiam dyabolus bono operi semper invidet ubique gradientibus semper ponit insidias Idem sup dyalogum vero dum ipsus abyrahel persequitur ipsi et dyabolus contemptus a sanctis viris confugit in scandala Idem

venena non dant nisi sint melle circumlita et vicia non decipiunt nisi sub specie et umbra virtutum plura quere sup de demonibus de demonum temptacionibus Cyprianus in epistola scias hoc opus semper esse dyaboli ut servos xpi mendacio laceret ut opinionibus falsis gloriosum nomen infamet ut conscientie sancte que virtutum luce clarescunt alienis rumoribus sordidentur plura que sup de demonum temptacionibus item infra de mala fama Idem Cyprianus in epistola dyabolus pacem pollicetur tibi ne pervenire possit ad pacem salutem promittit ne qui delinquit veniat ad salutem Beda sup illud prima petri fratres sobrii estote et vigilate quoniam adversarius vester Cyprianus dicta pondurus circuit unumquemque ille nos singulos et tamquam hostes clausos obsidens muros explorat et temptat an sit aliqua pars murorum minus stabilis et minus firmatus cuius aditu ad interiora nostra penetretur offert oculis nostris formas illicitas et faciles voluptates ut visu destruat castitatem aures cum armis per canora musice temptat ut in sonu dulcioris auditu solvat et molliat xpianum vigorem linguam cuivis nostram convicio provocat manum irritam iniuriis lacessentibus ad impetenda cum cedis instigat ut fraudatorem vos faciat lucra componit iniusta ut animas nostras laqueo pecunie capiat ingerit perniciosa compendia terrenos honores promittit ut celestes honores eripiat ostendit falsa ut surripiat vera et cum latenter non potest fallere tunc aperte minas terrorem turbide persecucionis intentat ad debellandos xpi servos semper inquietus et semper infestus consistit imparem sub

nō

dolus supersapacione violentus quam obviam. Sic ergo miles contra cunctas dyaboli vel fallacias insidias vel astucias minas et minicias stare debet semper instructus armis fidei et paratus et armatus semper ad impugnandum. Plura que supra de demonibus, de demonum temptacionibus. Greg. in mor. li. xxxi. Per temptaciones dyabolus aperit libidinis et subdito fraudulenter [illegible] desiderata suggerit castitate. Idem. Hostis noster in hac vita nos positos quanto magis rebellare nos conspicit tanto nos amplius expugnare contendit. Eos enim pulsare negligit quos quieto iure se possidere sentit. Plura que supra de demonum temptacionibus. Aug. li. primo de civitate: nullus hominum ita locutus est ut in omnibus ab omnibus intelligeretur. De instabilitate quere supra de inconstancia.

De intelligencia et intellectu. Greg. in mor. Quam bene potest intelligere qualis ipse [illegible] est tales [illegible] debet ipse conspicere qualis ipse non est ut [illegible] fama [illegible] quantum ipse de isto bono deformis est. Idem in xvi mor. Humane intelligencie sublimitas apperit superna abscondit. Idem. In hoc mundo dum vivimus tunc perfecte que scienda sunt scimus tam proficientes per intelligenciam nichil nos scire perfecte cognoscimus. Idem. Dum in corporalibus mens se totam delectando inserit tunc ab intime intelligencie subtilitate grossescit. Idem. Dum pensamus et intelligimus quales erga quosdam alios fuimus esse circa nos alios tales minus dolemus quia aliena in iusticia in nos illud vendicat hoc quod in se iuste [illegible] recipiat. Plura que supra de

cognicione dei et [illegible]. De cognicione sui ipsius, de cognoscendo deum. Idem. Omel. xxvij. Quid nos sunt intestamentis nisi uberum illius occulta et misteria [illegible] que tunc vocamus cum verba vite cum aviditate sumimus. Iugiter eo de vocacione verbo quid aliud quam pigricie mentis torpor reprehendit quod eius verba atque misteria et per eos in ipsos nos reficimus et dicta ab aliis utiliter audimus. Aug. de civitate dei. Tria sunt que in uno quoque quere supra de consideracione. Idem ibidem. Multa ad fidem katholicam pertinencia que supra de consideracione. Idem in li. lxxxiij questionum. Nullus bonum perfecte intelligit quod non perfecte amat. Idem de doctrina christiana. Disputacionis disciplina ad omnia genera questionum que in litteris sacris sunt per intellectum penetranda ac dissolvenda plurimum valet. Cavenda tamen est ibi libido rixandi. Idem. Non simus in disputacionibus prompti et in oracionibus pigri. Plura quere supra de cognicione propria. Item supra de consideracione, de deo, de donis. Crisos. super Math. Sicut de deo multa intelligimus que supra de cognoscendo deum. Idem in sermone quando accubueris que supra de cognicione sui ipsius. Item supra de deo. Bern. in epistola. O utinam saperes et intelligeres ac novissima provideres que inferni sunt perfecto inferna horreres superna appeteres que sunt mundi contempneres. Idem in sermone. Super omnes doctores me intellexi. Si queris vel quo pacto numquid quia superna et [illegible] me videri aut quia [illegible] epulis [illegible] numquid quia [illegible] argucias aut [illegible] vel

fallacias intellexi aut ut intellige
rem laboravi absit sed quia testimo
nia tua que sunt Idem Au non infla
ciones et torsiones in conscia sua
sustinebit qui hominis est sciens in
debite bonum et non faciens an non
tupinm mortis et dampnacionis
tormentis sustinebit quociens in men
tem eius venerit filius que dominus
ipse dicit quia sciens sciens volun
tate domini sui et non faciens plagis
vapulabit multis Idem super Can
Est quidem quantum inest omnis
sciencia bona querere super decon si
deracione Idem orans quidam sanctus
deus inquit noverim me noverim
te breviter quod oro sed fideles hec
enim est vera philosophia et utraque pa
rs cognicio necessaria ad salutem ex
priore si quidem timor concipitur et
humilitas Ex posteriori vero spes et ca
ritas generatur Idem tria sunt que
oculum intelligencie confundunt
atque a contemplacione veri luminis
excludunt scilicet tenebre peccatorum
et eorumdem recordacio et cura ac
tuum exteriorum Idem Inicium salutis
est intelligencia peccatorum nam
nam qui peccare se nescit corri
gi non potest plura que super de
cognicione peccatorum Item super decon
sideracione de deo Idem in libro de con
sideracione ad Eugenium papam In
tellectus est cuiusque rei invisi
bilis certa et manifesta noticia
Ysidorus de summo bono libro 2o Ea que
supra hominis intelligenciam sunt scru
tanda non sunt et quod quid
supra hominis intellectum est quodcumque
ab homine non est Cassiodorus in libro
suo de anima Nimia magnitudo
sciencie est intelligere suam parvi
tatem nec prevalet quisquam ho

hoc ipsum scire nisi cum sibi repe
runt divina potestate plura quere
super de cognicione peccatorum Glosa super
illud ad Hebreos 1o Cum cum sit splen
dor glorie ubique siquidem religioso
nobis opus est intellectu maiore
non ubi de deo loquimur aliquid vel
audimus quia ad loquendum digne
de deo iam non prevalet intellectus
multa namque de deo nos legimus
que loqui penitus non valemus
multa quoque de deo loquimur que
non intelligimus quod enim deus est
ubique scimus qualiter autem sit ubique
per intellectum non valemus capere
Item quod deus est incorporea virtus
que omnium est causa scimus vel intel
ligimus qualiter autem vel que sit is
ta virtus multum per omnem modum
ignoramus Glosa super illud psalmi In
mandatis tuis exercebor Nemo ad
penetralia intellectus pervenit nisi
prius intra prius fuit Glosa super
illud Ezechielis 2o Bos modios Ra
mo capacitate intellectus tribuens
pro se operacionis modus Glosa Illud
in Ubi maius donum sciencie vel
intellectus tribuitur ibi transgressor
maiori subiacet culpe plura que
infra de sapiencia bona et mala A
ristoteles super 1o methaphysice Omnes
homines natura sciencie sunt desi
derant Idem in libro de anima Molles
carne aptos mente dicimus Tullius
in tusculanis Aristoteles ait Omnes me
lancolicos ingeniosos esse itaque
ego me tardiorem esse moleste non
feram Avicenna dicit in phisica
sua Multe carnes et dure gros
sum intellectum declarant Carnes
non leves et molles bonum et subti
lem intellectum plura que supra de
prudencia Boecius in libro de consolacione

Est mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas sed ad falsa quoque devius error abducit Item infra de memoria de prudencia de sapiencia bona et mala de sciencia bona et mala de scriptura de studentibus de intemperancia quere supra de gula Item supra de carnalitate sive de carnis cura Item supra de continencia preterea de deliciis de modestia de temperancia de voluptate

De intencione pura sive recta Gregorius super Ezechielem omelia septima super illud Proverbiorum Oculi sapientis in capite eius quere supra de cogitacione Idem ibidem Restat ut summo opere debeamus intencionem nostram discutere quatenus autem quod facimus non nostro sed divino zelo faciamus ne in hiis que agimus nobis potius quam domino ministremus Idem ibidem in omelia 2 super illud Psalmi Ambulans in via immaculata Habet enim maculam in via qui in opere bono quod agit terrene glorie premium sibi ponit qui in hoc mundo mercedem operis recipere quaerit et fedat in conspectu dei speciem boni operis macula prave intencionis Restat ergo ut summo opere inde supra Idem in moralibus libro 1 super illud Job Verebar omnia opera mea Sepe cum bona nostra facta latrocinante fraude deperiunt quia rectis nostris se actibus cupiditates terrene subiungunt ergo omne bonum quod agimus per intencionem rectam semper ad celestia elevemus Idem Considerandum nobis est opus nostrum quale sit que saltem cogitacio in opere vel que sit intencio in cogitacione quod quod enim agitur in iudice intencionis pensandum est quoniam apud districtum hoc iudicem hostem si accio sit in publico ut intencio maneat in occulto Idem in 2o moralium super illud Job Tonso capite corruens in terram adoravit Illud enim per capillos nisi defluentes animi cogitaciones accipimus quid vero per caput nisi illa que principalis animum tenuit scilicet racionis est tamen mentis intencio significat Unde et aliter dicitur Et oleum de capite tuo non deficiat Oleum quippe in capite est caritas in mente et oleum a capite deficit cum caritas a mente descendit Caput ergo detondendum est cogitaciones superfluas a mente resecare et primam intencionem corrigere detonso ergo capite in terra corruit qui repressis prave intencionis et cogitacionis presumpcionibus quam infirmus in semet ipso sit humiliter cognoscit Plura quere supra de cogitacione Item supra de accione vel de activa vita Item supra de operacione bona vel mala vel de voluntate bona vel mala Idem in dyalogo Multa videntur bona sed non sunt quia bono animo non fiunt Idem in 1a moralium Omne quod agitur quere supra de accione vel de activa vita Augustinus in epistola ad Publicolam et habetur in decretis xxiiii q. v. de occidendis Absit ut ea que propter quere supra de bonitate et bono Idem in 4o de libero arbitrio Valet intencio ad initium accio ad complementum sed utrosque preveniunt cogitaciones ad cogitandum cogitacio namque liberum cogitat arbitrium et cetera quere supra de cogitacione

Greg. li. 2. de compunctione cordis. Non ideo homo creatus es ut deo servias et illi placeas et tu de mercede cogitas. Vide que supra de cogitatione, plura que supra de activa vita. Item supra de cogitatione. Item infra de voluntate cordis, puritate, de conscientia bona. Supra in epistola. Quandoque agis pro eterna mercede agas, nichil studeas agere propter laudes nichil propter hominum opiniones nichil propter famam aut favorem sed tantum propter vitam eternam. Plura que infra de operatione. Idem non quid sed ex quanto considerat deus. Ex voto ille solummodo deo serviunt qui studio placendi deo bonum agunt. Ysidorus de summo bono. Hec per contingit. Vide que infra de timore bo. Greg. nazazenus. Recte intentionem deus maxime cooperari consuevit. Gregorius in mor. li. xxxiiii. Recte est ut cum bona res agitur prius cogitationis mercede vinciatur, si a radice munde intentionis prodeat amaros nequitie fructus producat. Idem in li. xxviii. mor. Vigilanti cura per cuncta opera nostra intentio nostra pensanda ut nichil temporale in hiis que elegit appetat, sed totam se in soliditate eternitatis infigat, ne si contra fundamentum actionis nostre fabrica parietum deficiente solvatur. Aristoteles in ethicis. Virtus quidem intentionem facit rectam. Plura que infra de voluntate. Aug. li. xv de civitate. Circa primam tutissima querentis intentio que proficiscitur ad fidem. Bern. super Cant. Intende non in deum sed non propter deum in prosperitate anime est intendere in aliud quam in deum sed propter deum non Marie sed Marthe opus est. Intendere autem in deum sed propter solum deum hoc plane est Marie. Non intentionis simplicitate sed habere faciem pulcherrimam sicut turturis pudica enim est avis turtur et con

versatio eius non tum in multis sed solitaria sedet et gemit. Plura que supra de cogitatione, de cordis puritate, de conscientia bona, de activa vita, de operatione bona. Idem super Cant. Contumelia non habet virtutem apud deum que gloriam querit humanam. Ideo quia maxime opus est intentionis puritate qua soli deo mens nostra affectat placere et velit firmiter inherere. De intentione corrupta que supra de conscientia mala. Item supra c. proximo.

De invidia et odio. Greg. in mor. De invidia oritur susurratio detractio exultatio in adversis proximi et afflictio in prosperis nascitur. Idem. Ex postea puniendi sunt retributionis supplicio nunc semet ipsos afficiunt invidie tormento. Idem. Pravorum hominum mentes cum quedam a proximis bene gesta conspiciunt in contemplatione livoris sui aculeo torquentur et gravem invidie sue penam sustinent cum in aliis bona habescendo videt. Idem. Dum electi proficiunt reprobi ad rabiem furoris et invidie concitantur et bona nascentia que nolunt imitari gravius persequuntur. Idem. Invidia iram generat quia quanto interno livoris vulnere animus sauciatur tanto mansuetudo tranquillitatis amittitur. Idem. Invidi dum bonum quod videt accusare nequeunt celata malicia malum quod non vident ad accusandum querunt. Idem in mor. xxxv. Ex invidia propter omne vitium hujus germinis antiquus hostis nostris undique infunditur in invidie tunc nequicia tota sua in pectore serpens concutit et imperciende malicie pestem vomit. Ipsa namque pestem vomit corporis optiora designant quod gravant intus animam nequissima hec instringat color quippe faciei fallo pallore afficit

oculi despiciunt mens accenditur
et membra frigescunt fit incogita
tione rabies in collocutione furor inden
tibus stridor Idem ibidem Nemo me
tem livor cruciat quia hoc quod appe
tit quia aut funditus alius adimit
aut aequalitate restringit Idem
in omelia quadam quia in invido continue fit
tum hoc procul dubio proximus invide
mus videtur cum quod volus de
sit hoc quod alius advenit Idem in
dyalogo Antiquus hostis unde bo
ni crescunt per caritatem proruche ad
gloriam inde peiores per invidiam rapit
ad penam Idem In moralibus libro xxx Qu
am livoris peste plene caret desi
derat illam hereditatem diligat quam
capiendum numerus non angustat que
est omnibus una et singulis tota
que tanto longior ostenditur quanto
ad hanc percipiendam numerus dilatatur
Invidentie ergo livoris est affectus
interne profectus dulcedinis et ple
na mors eius est profectus amoris
caritatis qua cum animus illam
terrena desiderat nichil est quod eius
caritati circa proximum contradicat
plura que infra de malicia Item in
teriora. Augustinus de doctrina christiana Ancer
tas deus invidie pestem ab animis
nostris ne dum christianorum vitium enim
dyaboli tale est invidia quod solo dy
abolus est et inexpiabiliter reus est
non enim dicitur dyabolo quod dampnetur
quia adulterium commisisti aut furtum
fecisti vel villam alienam rapuisti sed
quia homini stanti tu lapsus contra
invidisti Idem in libro de virginitate de
virginitate Superbiam sequitur invi
dia tamquam filia pedissequa eam
quippe superbia continue parit nec un
quam est superbia sine tali prole at
que comite quibus solus dyabolus est
invidus Idem Tolle invidiam et tuum
est quod habeo vel quod ago tolle inv
idiam et meum est quod habes et quod
agis ubi enim est invidia fraternus
amor esse non potest Idem super
illud psalmus Ut videret populus eius In
vidia est odium felicitatis aliene
plura quere infra de superbia Crisostomus
in sermone Zelus o invidia o omni
malicia cumulata invidia enim ignis
inextinguibilis est et enim sicut tinea
comedit vestimentum sic et invidia
consumit eum qui cumulatur eum autem
cui invidet clariorem reddit Idem super
Matheum Quando bonum in sua virtu
te laudatur tunc mali invidia
cruciatur Idem ibidem O invidia que
semper tibi es inimica nam qui in
videt semper ignominiam facit sibi
ille autem cui invidet gloria parit
non gravat si paciens est sed ad
hoc magis commendat Idem per formis
homo amor et per formam odium quere
supra de amore proximi Idem super
illud Mathei xx Et pares illos
nobis fecisti etc Cum aliquid alii
datur ita dolet invidus ac si sibi
totaliter subtrahatur Idem invidi sunt
feris ac bestiis deteriores quia de
mones invident demonibus pares
fortassis aut et illis deteriores quia
demones invident tantum homini
bus invidi enim tam animalibus quam
corporibus sunt infesti Idem Fera
pessima est invidia nam conversa
tione privata causa et mater est
omnium malorum Idem Sicut scarabei
delectantur in stercore sic et invidi
in aliorum miseriis et infortuniis
delectantur Idem super Johannem Invi
dere passio fornicatione et adulterio
multo deterior est Idem invidi o
culus liquatur tristicia et tamen morte
vivunt continua Idem Zelus est o

odium et invidia ppt deum qui ami
ticia ppt dm Cum em ppt deum
amamur debitores dei sumus cum
ppt ipsum odio hemur debitorem
nobis deum facimus Ieronimus in
epla O invidia primo nocens tm
ospathane caliditas semp sancta
psequens Idem Invidia semper
sibi credit abstractum qd qd aliene
laudi fuerit impensum felicitas
semp invidie subiecta est Idem
Iustinus invidia nichil est que p
timus ipm rodit corruciat et aium
invidentis plura que infra de ira
Item infra de odio Idem sup apche
dm ppe modum ualem est ut in
vus odit socm et socius inviciem
Seneca nuqm melius torquebis
invidos qm uirtuti et glorie sue
do Idem in tusc odium est ira in
ueterata valerius maximus libro ys
Ire et odii affetus magnos impetu
ibus huius comitant fructus ille
ceursu celerior ille no nocendi cu
piditate ptinacior est ysid in syno
nimis Invidia aime tynea sensum
comedit pectus urit mente afficit
cor hauriens quasi queda pestis par
cit et ardore pestifero cuncta bo
devorat et consumit Idem iudeum
Odium aregno dei sepat acelo ab
trahit aparadiso deicit odium nec
passione admittur nec martirio
Rabanus sup lucam Invidia ma
lis omnibus peyor quos tepus liba
ri nequiunt quos uiliciant ad cu
ram non rodeunt non ueniunt
ad salute Invidia delatores ueneum
t mi uinus peior mar origo
omnium uiciorum habet qui non uiderit
bona uidebit habet qui nesciuerit
mala nesciet habet qui fiuset ui
net qui sectabit moriet ambros

lo de solitudinibus Qui bonis altius
congaudet sanctis consentit qui aut
invidet demonibus similis est
siquidem magis puto saluacionem
comendam cuius qui pars bonum facit
et factis alioum fauet qui illius q
multa et invidet aliis Cyprianus
Carthaginensis loquens de invido
sic ait hinc uultus minax tor
uus aspectus pallor infacie tremor
in aliis stridor in dentibus uba ra
pida et effrenata convicia et ma
nus ad uiolencia prompta hugo
de sco uictore Invidia est arbor
cuius radix superbia truncus ma
licia rami no rancor et odium fo
lia detractiones et mendacia flores
aut pallor et macies s fructus
eius eterinus interitus Basilius in
omelia Fugiamus invidiam abi
ciamus pietatis obstaculum regni ce
lestis uiam iehenne et prinicias
eterne pene Exterius libro tercii
tis ut cpd et quibus quarta pars
colonis detinendi habetur Natura
le vicium est .i. contra natura ab
omnibus negligi quod abomnibus
possideat et quasi se nichil habe
qui no totum habent arbitrantur
deinceps quosque suam corrupi ptrz
patitur dum inimicz aliene Bld pre
pis xxiii Invidia et ira indiuiso cu
rent Tull in rethorica ca 2o vir
tutis comes est invidia Affricanus
Et quidem industria sua uirtute uirtute
uero gloriam invidos cumulos co
parant Idem cont Cantilin Absen
tem non intelligo cur invidere quidem
dolorem acquirant pluriros se cu
multas qui si sale purent Seneca
in epla Invidia sui ipsius pena est
quot enim et quanta sunt gaudia
felicium tot et tanti sunt gemitus

invidorum. Idem. Laus honoris est
supplicium invidorum. Idem. Odia tec-
ta peiora sunt quam aperta. Idem. Odio-
sa mens in ulle factorum furias
dispertivit. Socrates. Si eum invidiam
vitare esto sicut vir tristis sola enim
invidia miseria non sentit invidia.
Item Seneca in proverbiis. Non dum
felix es si non dum te turba deri-
det et si nullos tibi inimicos facit
invidia. Idem. Facilius est pauperis
contemptum effugere quam diviti invidi-
am. Boecius in libro de consolatione. In-
vidia sui auctoris consumptiva est. Ju-
venalis. Invidia comburitur intus et
extra de ioco et risu querere supra de
gaudio malo. Item infra de ludis.

De ypocrisi et simulacione. Gregorius
in moralibus. Omnis ypocrita quia
male iuste simulans iniustorum sibi lau-
dem arripit alienum est profecto quod
tollit. Idem in moralibus. Ypocrita as-
pectus sancte conversacionis habitu
filiorum suorum custodiam deserit sed
postmodum in monasterio tempora-
lia defendere etiam iurgiis querit.
Idem. Omnes ypocrite dum honorem
virtutum simulant imitacionem speciem
habent sed veritate accionis sancte
non habent. Idem. Illud libro viii°. Ple-
rumque ypocrite per assumptam speciem
maturitatis ostendunt quatenus si-
lencii longanimitate pacie et virtute
continencie decorantur sed dum per hec
quesiti culmen honoris attingerit
dumque sibi iam cunctis reverencia
impenditur protinus se in lascivias
voluptatis et bona que simulata
fecerant non ex bono corde se re-
misse ipsi sibi testes existunt quia
ea citocius diminuerunt. Idem. Que
est vita ypocrite nisi quedam visio
fantasie fictis que hoc ostendit y-

magine quod non habet in veritate.
Idem. Nullus ypocritam audet cor-
rigere suus enim esse non appetit
sed vocari. Dum ergo corripitur
in opinionis sue gloria detruncatur
unde se deprehensum impuritate
cordis vel operis irascitur et turbatur
et loqui sibi quelibet redargucionem
prohibet et irascitur qualis enim
apud imperitos innotuit talis esse
vult ab omnibus sapientibus estima-
ri. Pavor morum quam corrigi quia
redargucione deterior redditur un-
de ex apparatus protinus in contumeliam
surgit et que mala continet intam
correptionis exaggerat inquirit
reprehensorem suum longe magis et
incomparabiliter esse reum demonstrare
desiderat ut innocentiam suam non
suis actibus bonis sed alienis cri-
minibus manifestet. Idem in pastorali.
Inter ypocritas iure deputatur
qui ex simulacione discipline ministerium
regiminis vertit in usum dominacionis
tu autem fictam fugiens humilita-
tem illam sectare que vera est quia
propius decorat humilitate in qua non
sit inclusa superbia. Multi namque vir-
tutis speciem umbram veritatem vero
pauci sectantur. Pascale enim est
aliquem habere vestem contemptam
et alios submissius salutare ma-
nus aliorum et genua deosculari
et inclinato capite interrum ocu-
lis quoque deiectis humilitatem ac man-
suetudinem polliceri lenta quoque
voce tenui quoque sono sermones in-
fringere crebrius quoque suspirare et
ad omne verbum peccatorem atque miserum
se clamare sed si vel levi sermone fuerit
talis simulator offensus continuo
videbis eum attollere supercilium leva-
re cervicem et delicatum illum oris

sanctus in pravis clamore virtutis Idem
Gregorius super illo verbo Job xx · divi-
cias quas devoravit evomuit
et de ventre illius extrahet eas deus
vult enim ypocrita sancte divina eloqui
nec tamen vult facere nisi docte loqui
nec tamen vult vivere et ideo iniusto
dei iudicio quia non agit quod no-
vit eciam hoc quod novit amittit ut
quia sciencie sue pravam operacionem
non sociat quanta pravitate bonum
operis eciam ipsam scienciam perdit Idem
xvi · li° moralium super illud Job xxvii
Que spes est ypocrite si avare ra-
piat et non liberet deus animam eius
ypocrita qui latina lingua dicitur
simulator iustus esse non appetit
sed videri Et idcirco raptor avarus
dicitur quia dum agens inique de fide
vult venerari de sanctitate laudem inde
rapit sed alienae Idem ibidem Studium
ypocritarum esse solet ut quod non
sunt appareant et hoc quod non sunt
esse hominibus innotescant refugi-
unt apparere quod sunt sed ante oculos
hominum superducta quadam innocencie
honestate se vestiunt unde recte per
ewangelium voce nostri redemptoris
increpantur cum eis dicitur Ve vobis
ypocritis quia similes facti estis
sepulcris dealbatis que foris quidem
apparent hominibus speciosa sed intus
vero plena sunt ossibus mortuorum
omni spurcicia ita et vos foris qui-
dem apparetis hominibus iusti intus
autem estis pleni avaricia et iniqui-
tate Idem ibidem Tunc dum ypocrita
innotescat cum hunc tribulacio vero
tribulacio angustat nam dum in hoc
seculo quesite felicitatis effectum in-
venit mox anctore suo quem habet
in ipsam felicitate tribuit requirit
Idem in eodem super illud Job xxvii Si
comportaverit sicut terram argen-

tum et sicut lutum preparaverit vestimen-
ta imparavit quidem sed iustus vestietur
illis et sicut argentum innocens
dividet argentum intelligi sacri
eloquii claritas solet iustus ergo
vestietur eis vestimentis que preparat in-
iustus quia viri sancti eiusdem sancte
sacre scripture auctoritatem utuntur
quibus se pravus quisque vel hereticum
doctum ostenderit contra veritatem conna-
batur exemplo de gladio Golie que
David cum eodem interimerat Aug.
li° de doctrina christiana et habetur in de-
cretis · xli · di · quibus quis rebus pro
temporibus distinctius utitur quin se
se mores habeant eorum cum quibus
vivit aut intemperans aut supersticio-
sus est quisquis non sic eis utitur
ut metas consuetudinis bonorum inter
quos conversatur excedit aut aliquid
significat aut flagiciosus est in omnibus
enim talibus non usus rerum sed libi-
do in culpa est quod circa locis perso-
nis et temporibus conveniat diligenter
attendendum est nec temere flagicia
reprehendamus si enim potest fieri quere
sapiens degula nam in omnibus huius-
modi rebus non congruorum natura qui-
bus utimur sed causa utendi et con-
modo appetendi vel reprobandi vel im-
probandi est quod facimus vel habemus
Idem super Mathiam Malus spiritus stul-
ticie alter peior simulacio sapiencie ma-
lus spiritus erroris alter peior simulacio
veritatis malus spiritus temeritatis al-
ter peyor simulacio fortitudinis malus
spiritus spiritus ignorancie alter peior simula-
cio sciencie malus spiritus spiritus spiritus
impietatis alter peyor simulacio pie-
tatis malus spiritus spiritus elacionis
sed alter peyor simulacio timoris ma-
lus spiritus spiritus preparacionis sed alter
peyor simulacio consilii Idem in li° de vir-
ginitate Simulacio humilitatis ma-

caz est simplicia Idem de conflictu
Simulacio dicit et que supra de con-
flictu Idem de penitencia Cautus
sit penitens ut caveat peccare supra
de confessione Ambrosius in sermone Omnis
simulacio et omnis duplicitas men-
dacium est mendacium namque et que
infra de mendacio Crisostomus super illud Luce
6 ypocrita eice primum trabem ab
oculo et si quomodo reprehende Idem
Idem ibidem Omnis sacerdos et que
supra de correctione [illegible] Idem
super quod dic ypocrita si bonum est esse
malum ut quod non es appare quanto
si autem melius est esse bonum quam
malum ut quod non es esse quod es
appare Idem Qui bene predicat et ma-
le agit deum instruit quemadmodum
ipse dampnetur Idem osculum pacis
porrige tempore quo sacramenta ce-
lebrantur in usu ecclesie est sed vereor ne
plures cum nobis labiis tantum pacem
faciant cum tamen Christus non ore
sed concorde velit proximum non labiis
salutari Idem inimicus manifestus
melior est quam amicus fictus ille
enim dum timetur de facili cavetur
iste vero dum non cognoscitur prevalet
et confundit Idem ypocrita assimilatur
cancro qui faciem habet precedentis
ante sed tamen vadit retro Idem Si
quis ieiunat et tristem se facit ypo-
crita est quanto iniquior est qui non
ieiunat et tamen in facie sua quibus-
dam artibus pingit venale colore
Ieronimus super Matheum ypocrita est qui
aliud est et aliud simulat aliud voce
pretendit et aliud operatur Idem in ori-
gine super Iudicum nunc rara fides
est in hominibus aliud enim in labiis
et aliud in corde versatur et vene-
num cum sanguine medulla conte-
gunt vel abscondunt Idem in epistola

ad Eustochium Cauta magis esse
quam videri stude quia nec velis
estimari quod non sis ubi duplex
peccati reatus est scilicet non habere
quod creditur et quod non habes simulare
Ysidorus de summo bono libro 3o ca° ca° 38
dupliciter dampnantur ypocrite sive
pro occulta iniquitate sive pro aperta simula-
cione Ex hoc enim condempnantur
quia iniqui sunt ex illo vero quia si-
mulant se esse quod non sunt Idem
ibidem Omnis sincerus permanet nam
que simulata sunt diuturna esse non
possunt Idem ca° 36 Cavendus est
inimicus qui manifestus est sed
multo magis ille qui videri non
potest facile enim vitamus quem
videmus quem autem non videmus
difficile se a nobis compellimus Idem
sepe per simulacionem amicicia colliditur
ut qui non potuit aperte decipere
decipiat fraudulenter Idem probatur
sed magis quam prospera comprobatur
si deus et proximus diligitur quia
dum adversa provenerint tunc amor
fraudulentus ostenditur Idem qui cru-
cem portat debet et mundo mori
nam crucem ferre semet ipsum est
mortificare ferre vero crucem et
non mori simulacio ypocritarum est
Bern. super Cant. Ve portantibus
crucem et non sicut salvator sua
sed sicut ille cireneus alienam nec
semel et ne solo pauperibus sump-
tibus portantibus crucem Christi sed
non sequentibus Christum duplicia enim
contricione conterentur qui eius-
modi sunt quia et hic pro gloria
temporali se affligunt et in futuro
pro interna supplicia ad eterna supplicia
pertrahentur Talos ergo de torrente
in via bibunt sed non exaltabunt
capud qui enim facit supplicia ypo-
crite sub pannis humilitatis simulate

inclusum non habet unde se pal
leat humana malicia nisi unde in
voluta est salvatoris infancia I
dem Homines semper malicia voce
palam nominat nec umquam bonus
nisi boni simulacione deceptus est
Idem Intende in deum quod non propter
dum ypocrite est et unum et si una
facies decora videtur ipsa tamen
simulacio totam viam decoris con
sumit et si magis pectatum cor
pus et animam totaliter ingerit fe
ditatem Idem in libro de contemptu
mundi Non dicet ypocrita gloria
mea testimonium consciencie mee quod
et si indicanciam eorum faciem verbo
vultu et habitu simulacionis delu
dat opinionem hominis non tamen
eius qui scrutatur renes et corda
fallet aut evadet ulcionis iudicium
Idem in epistola Nemo magis iram
dei et hominum incurrit quam amicum
se simulans inimicus Petrus Rave
nas super illud Mathei vi Nolite fieri
sicut ypocrite Ypocrisis subtile
malum est secretum virus vene
num latens virtutum fucus et tinea
sanctitatis Idem Ypocrisis est cognata
febri nam frigido poculo comparat
ardorem fugiendum plane fugi
endum est venenum tale talis quod pes
tilencia est cavenda que de remediis
creat morbos conficit de medicina
languorem sanitatem vertit in cri
men placacionem quoque reatum fa
cit et generat desperacionem dissimen
ypocrisim qui effugit vincit quod qui
incurrerit non evadet Idem in sermone
O ypocrita fluctus abstinencie mit
ti undas continencie conscendisti
pelagus ieiunii evasisti quod in ipso
portu naufragasti quia non com
pasti lucra quod mercatus est vani

tatem qui de dei credito humani hu
manum negocium perfecisti Rabanus su
per Mt Ypocrita grece dicitur latine sub
auratus qui exterius pretendit
sanctitatem cum tamen interius ple
nus sit iniquitate Basilius in ex
ameron ypocrite assimulatur can
cro qui faciem habet ante procedens
quod cum toto corpore retrocedit Idem
Ihenus dolosi linguam pingunt sed
maligna cogitacione exigit iuxta il
lud Cum se nequiter humiliat et inte
riora eius plena sunt dolo plena que
super de adulacione de arrogancia de
iactancia Seneca ad Lucillum in epistola
prima omnia mea in aperto lemora sit
morbi quoque ad sanitatem veniunt
cum ex abdito erumpunt atque vim sua
proferunt omnia quoque mentis humane
mala tunc perniciosissima sunt dum
simulata sanitate subsistunt Idem libro
primo de clemencia nemo potest diu
ferre personam fictam cito enim in na
turam suam recidunt quibus veri
tas non subest que autem solido nas
cuntur tempore in melius proficiunt Bo
ecius de consol libro tercio Si tuam non
habes splendidam te aliena claritu
do non efficit Idem libro 2o Tu autem
nisi ad aures applausus manes quia unius
res vere sancte vestimus et relicta con
scia virtuti propter constancia de simi
libus alienis conflatam postulans est
non es simulare potes dictis habitu
quia maxima pars parum contingit inge
nio Quintilianus libro viii prodest sequi
tibus custodita simulacio nec umquam
est tanta loquendi facultas que non
titubet et abeat quociens ab animo
verba dissenciunt Ex proverbiis sapiencium
Vir malus dum bonum se simulat tunc
pessimus Tullius pro duce quod vult in
collum Sinalis es talem te homines

compescuit et quantum acrius turpitu
dine alterius tu a te aliorum libertate
se iugiter declinare ne ea in alteris dicas
que tamen tibi falso visa sunt eru
bescas

De ira dei Greg. in mor. Cum
zeli iram hii non habent mo
tum contra se superne ultionis et ire
implacabiliter concitant plura querere
infra de zelo bono Idem in mor. plero
que velud iram dei quem infra determi
nacione Aug. de trinitate dei Ubi in
re de deo usurpant vindicte. Effectus
non animi illius turbulentus appetens
Ira enim dei non perturbacio eius
animi est qualis est in animo hominis
irascentis sed iudicium quo pena irro
gatur peccato Idem super Ioh. Ira dei
non est ut perturbacio animi concita
ti sed tranquilla iuste supplicii constitu
cio plura quere infra de zelo bono Cy
prianus in epistola Ille metuendus est
cuius iram nemo potest evadere ipso
monente qui dicit ne timueritis
eos qui occidunt corpus etc. Valerius
maximus li. primo lento gradu ad vin
dictam divina ira procedit gravi
tate supplicii tarditatem sui compen
sans. Bern. super Cant. Volo ut irasca
ris michi pater misericors domine deus
meus sed illa ira qua corrigis et cor
rigis devium non illa qua contrudis
de via. Illam enim nobis benigna
ira parit animadversio sed hanc formi
dolosa incurrit dissimulacio Tunc autem
sencio te iratum tunc maxime con
fido te fore propicium et cum tu ira
tus fueris misericordie recordaberis Deus
meus ille tu propicius fuisti et ulciscens

De ira hominis bona Greg. in mor.
Quia iram zeli hii non habent
motum contra se dei ne ultionis
implacabiliter concitant Idem in v°
mor. Cum zelo rectitudinis mo
vetur attendat ne iram contra
mentis dominium transcendat in ultione
peccati sed tempus et modum con
sideret animi perturbacionem reprimat ut
eo fiat iustior ultor alienus quo
prius conterit ultor suus Idem
ibidem Ira per zelum quidem mentis
aciem obscurat sed unde turbatur
ut videat inde proficit ut ad viden
dum vera melius clarescat sicut oculo
infirmo dum collirium ponitur lux
penitus denegatur sed postea cla
rius infunditur Idem in ix° libro
mor. Sic mansuetudo zelum tem
peret quatenus a iusticie studio non ener
vet sic adulterum zelus fervat ne
pietatis limitem fervendo trans
cendat Idem Certi zeli consummato
est post zelum plenior in deum
fiducia et contemplacio clarior et
quietacio mentis solito maior
Idem Si nulla iam commotione pre
veniret divine animadversionis vindic
tus phinees et moyses per gla
dium idem percussent Idem Aliquando ne
cesse est ut pravis mentibus que
humana predicacione corrigi nequeunt
divina flagella benigna debe
ant innotari Idem eciam pleros
que ut non amissa caritate et
inimici nos vivi letificet et versum
eius gloria nos sine iudicis
culpa contristet dum et eo vivente
quosdam credimus bene corrigi et
eo proficiente plerosque in iusticie oppri
mi formidamus Idem Si sic pro
ximos sicut nos amare precipimur
restat ut eorum erratibus sicut
nostris viciis irascamur Idem apud
misericordem iudicem nequaquam sine
venia culpa relinquitur tamen per
fervore zeli concius animo pec
catur Idem in dyalogo Tanto

metuenda est ira iustorum quanto
cordibus illorum ille prius est qui ad
infundam ultionem quam noluit
invalidus non. Idem in registro. Ira
cum etiam delinquencium culpas inse
quitur non debet menti ire quasi
domina imperare vel tamen precedere
sed post tergum quasi tamquam
ancilla subiectus famulari. plura
que supra de correctione bona. Item in
fra de zelo bono. Item infra de ira
mala. Aug. in epistola. Ira est illa tris
ticia sine ira et si dicat beata
misera de meis aliquos turbulari
vel irasci non tamen impleri me
tere non fere dolore contrahi uo
amore attrahi manus eius dampn
um est impeditione unius animi
qui mille corpora et habetur in decre
tis xxiiii q. iii. Si habes. Idem
super ps. xxx. Ira iusta est qua quis
irascitur fratri suo vel alicuius peccatis
videns homines deum confitentes
ore sed moribus abnegantes seculo
renunciantes verbis et non factis
videns quoque fratres fratribus
detrahentes et osculum pacis dan
tes sed fidem et caritatem invicem non
servantes. Idem super ps. c xviii.o Bonus
zelus et fervor animi quo mens
respuens abiecto timore humano
vel humano pro defensione accenditur
veritatis et irascitur et ergo magis
commendabiles quo quelibet prava ma
la que viderit corrigere satagit et
si nequiverit tollerat et gemit plura
que supra de correctione bona. Item
infra de zelo bono. Ambrosius de of
ficiis super illud ps. Irascimini et no
lite peccare. Irascimini ubi cul
pa est irascimini peccato tamen irasci de
beatis non enim potest fieri ut non
rerum indignacione moveamur alioquin
non virtus sed segnicies et remissio
iudicatur. Irascimini ergo sic ut a
culpa et a peccato abstineatis. vel si ira
scimini nolite peccare sed vincite iracun
diam vane. vel si irascimini nobismet
ipsis irascimini qui sibi enim irascitur
desinit iam alii irasci. Chris. in omelia.
Nisi fundamentum iusticia vicii. Si ira
non fuit nec doctrina proficit nec
iudicia stabunt nec dimicat compescuntur
iusta ergo ira mater est discipline
severitas iusticie. Crimina abnega
bit ergo non solum peccat qui
iusta causa irascitur sed etiam nisi fuit
iratus peccat quia paciencia in est
irrationalis mala seminat negligen
ciam nutrit et non solum malos
sed etiam bonos invitat ad malum.
Idem super Math. Sicut ira iusta non
est ira sed amoris diligencia. Ita per
turbacio iusta non est perturbacio sed cor
reccio fratrum

De ira hominis mala. Greg. in moral.
de ira nascitur tumor et clamor
tumor mentis indignatio contumelie
blasphemie proferunt. Idem plus sed
ira surgit in vindictam qui acceperit
de iniuria. Idem plerosque mente sub
obtentu iusticie immanitas ire de
vastat et dum quasi fervet zelo rectitu
dinis rabiem compleet furoris. Idem
in v.to moral. Ire sue stimulis con
accensum palpitat corpus tremit
lingua prodit facies ignescit exo
asperantur oculi non recognoscuntur
cogniti inquo itaque ab amicis eius
longe non est qui sue accionis
conscius non est. Idem ibidem. Iracun
dus quasi condicio silencium plu
met ipsi indicat sed quanto se foras
per linguam non comprimit tanto dete

rinis intus igne sit Unde bene quidam
sapiens ait Cogitaciones hominis
iracundi vipere sunt quarum natura
tem cum matrem suam comedunt
et devastant Idem in vi moralium Ple
rumque iracundi tacenti cum non nulla
iniusta patiuntur eo in acriorem ire
dolorem prodeunt quo ea que pa
tiuntur non loquuntur Sed si contumelias
illatas lingue tranquille diceret
a conscientia vis doloris quam tacitus
emanaret vulnera enim clausa plus
cruciant quia putredo que fervet
intrinsecus dum foras educitur ad sa
lutem dolor aperitur Idem
Ira subtili doctrine gressus speculacionis
actum curiat ira nunc voce iudi
cio ira in voce consilio ira nunc
voce iudicio ira in voce consilio
ira cum voce et sermone vehementer
igniculos manifestant Idem in moralium
super illud Job virum stultum inter
ficit iracundia Per iracundiam man
suetudo tollitur similitudo super
ne ymaginis viciatur per iram vel
iracundiam sapiencia perditur ut qui
quo ordine sit agendum omnino
nesciatur per iram gracia vite socia
lis amittitur per iram divina con
cordia rumpitur per iram lux veri
tatis subtrahitur et per iram sancti spiritus
splendor excluditur Idem in pastorali
Illa que vero est custos omnium virtu
tum dum prave vel impaciencie motu
tantas euidet Idem in registro
nemo potest illum diligere quem co
ram vel odio non vult videre Idem
Ira si semel mentem ceperit posside
re iustum esse deputat etiam illud
quod crudeliter facit Idem Ira mentis
oculum turbat Idem in maurcas
impetrare et fieri videretur xi q
vel illa iudicii agendum nisi prius

conciliata mens ad tranquillitatem
redeat nam quis motus tempore
iustum putat esse quod facit
Idem Cum vult iram suam iu
stam probare plus inflamatur et
cito cadit in culpam Augustinus in sermo
ne in monte Qui irascitur non est
fratri suo sine causa aut
dicit racha aut dicit fatue vul
tis mirum fas est tenere quod quidam
in corde ut motum indignacionis
comitatur Idem odium est ira inve
terata Idem in epistola Sicut ace
tum corrumpit vas si diucius
in eo fuit conservatum sic ira corrum
pit cor hominis si usque in diem
alium reservatur Unde scriptum
est Sol non occidat super iracun
diam tuam Idem in libro de civitate
dei Ira nichil aliud est quam ulcis
cendi libido ut veteres diffini
erunt Ira impedit animum ne pos
sit cernere verum Cum homine ira
cundo noli esse assiduus Idem
Ira est tristicia et impotencia
ulciscendi Idem ad nebridium Ira
est turbulentus appetitus au
ferendi ea que facultatem actionis
impediunt itaque plerosque non so
lum hominibus sed etiam rebus a
liis irascimur ut calamo quem
quaque collidimus ut rumpatur
Idem Benedictus episcopus et fieri in de
cretis xxiii q. iii Iniuria cum
in iuste irrogatur eius est infa
mia qui facit Idem in regula
Melior est qui quamvis ira sepe
temptatur tamen impetrare
festinat ut sibi dimittat cum se
cognoscit fecisse iniuriam quam
qui tardius irascitur et adhuc
veniam petendam tardius inclinatur
qui ante nunquam vult petere veniam
Idem in epistola Cum alii nocere desi

deceat. Similis est ille qui gladio
semet ipsum transfixerit ut alterius
necem studeat. Ambrosius in libro
de officiis. Is qui propter iniuria illa
tam cito movetur facit se dignum
contumelia iudicari dum ea vult
indignus haberi. Idem. Si irascimur
de affectu quia nec potestatis non
est defectus naturalis, cavendum tamen
est ut malum sermone opere irato
non proferamus ne incurramus in
animus. Idem in libro de officiis. Ferunt
gentiles illud Archite Tarentini
philosophi dictum quod ad villicum suum dixit
O te infelicem quantum te nunc
afflixissem si iratus non essem. Idem
super epistola ad Colocenses. Animositas
ad iracundiam semper est cedendum vin
tus enim dum cedis. Crisostomus super
Johannem. Qui sine causa irascitur
multis erit suppliciis dignus
voluntarie semet ipsum inbaraat
predicationis severus et ante futuri
iehenna sit tam vindictam possides.
Idem. Iracundos et tamen illate in
iurie memores sunt deus tamen
precepta vos sed et eos qui irascen
tes aut offensos fratres placare
negligunt et contempnunt. Idem
apostolica pacis porrige et quere
de ipsa pacis supra. Idem. Si tu non
ledis eum qui te lesit caritas
aut te abeo nec liberent eum in
dicas manet sine dubio vulnus
in pectore et ne dolor augetur
in corde. Idem. Nichil turpius iu
su furentis nichil deformius
severo visu. Idem. Ire et insanie
nichil est medium est aut demo
nium hinc difficilius. Idem super
Matheum. Qui irascitur sine cau
sa reus est iudicio qui non cum
causa recta reus non erit nam

si ira non fuerit. Et quere supra
de ira bona. Idem. Iram vindicare
potius quam inferre. Et proximus de ire
remedio. Idem in libro de compunctione
cordis. Primitivum iudicibus nullis
quere supra de amore inimicorum. Co
tentia sermonis. Plato cum adver
sus suum servum delictum vehementius
exarsisset veritus ne vindicte mo
dum excederet alteri cuidam casti
gationis arbitrium delegavit. Idem
super epistola ad Titum. Neque non qui
aliquid irascitur iracundus est sed ille
qui crebro ac passione superatur. Idem
ibidem. Iracundus est qui semper
irascitur et ad levem vicionis au
ram quasi ... folium commovetur.
Idem. Inter iracundiam autem et iram
hoc est interest quod iracundus semper
irascitur iratus vero pro tempore conci
tatur. Idem ad Gelasium. Irasci ho
minis est sed iram non perficere christi
anum est. Plura quere supra de discor
dia. Item supra de invidia de pa
tientia. Augustinus in epistola. Non irasci
ubi irascendum est peccatum valde e
mendare est, plus autem irasci
quam irascendum sit prope peccatum ad
de est. Idem. Nemo magis iram
incitat quam amicus se simulans
inimicus. Idem in sermone. Alii non
sunt qui tam vehementer contra a
liorum delicta irascuntur ut videri
possint exercere iusticiam et severitatem
quod quidem verum esset si apud eos
de suis quoque peccatis iudicium idem
esset sed nunc pondus et pondus
utrumque abhominacio est apud deum
nam tantum alios tam impudenter
quam inhumaniter extendunt semet ipsos
ante tam incipient qui in ...
palpant. Idem super ... zelus absque

pacientia que infra de zelo malo
sed de zelo bono. Remigius. Pietas
dissolucionem discipline parit et zeli
studium dum plus est quam oportet
in iracundie motum transit. Cassiod.
super illud ps. Domine ne in furore tuo.
Ira est motus animi concitatus
ad penam provocans inferendam. Da-
mascenus li. 2o. Ira est fervor eius
qui circa cor sanguinis ex evapora-
cione fellis proveniens. Aris. in li.
de animalibus. Ira est appetitus con-
trarii doloris propter apparentem contem-
ptum. Ira est accensio sanguinis
circa cor. Tull. de tuscul. Ira est
ulciscendi libido. Iracundia consi-
lii inimica est. Idem. Ira inveterata
est odium. Beda in omelia. Natura i-
re est ut dilatata languescat, pro-
lata magis magis conflagret. Ju-
venalis. Iracundus si mor-
tuos suscitavit non tamen placet
deo propter iracundiam suam. Cave ergo
ne sol ne qui est verus sol iusticie
occidat super iracundiam tuam ut de-
serat mentem tuam quia non habitabit
spiritus eius ubi ira sed in pace factus est
locus eius. Glo. super illud prov.
xxix. Vir iracundus. Crisostomus in-
ter ceteras causas est iracundia qua clau-
sa dabuntur queris intuentibus virtuti-
bus animis apta non ad omne fa-
cinus armabuntur. Ambrosius de repu-
diis et ff. de re. iur. Et habetur in
decretis de pe. di. 1. Quod quis calore
iracundie fit vel dicitur non aliter
ratum est quam si perseverancia apparuit
iudicium vel firmum animi propositum
affuisse. Ideo quasi per calorem ipso
repudio si brevi uxor reversa est
nec divertisse videtur. Seneca ad lu-
cillum epistola xix. In modica ira gig-
nitur insania. Idem. Ira patri luc-

tum, marito divorcium, magistratui in-
odium, candidato repulsam at-
tulit per calorem. Idem. Lesus es
aut potencior te aut imbecillior.
Si imbecillior te, lesit parce illi; si
potencior te, parce tibi. Si socius,
condescende. Idem. Amans ira-
tus multa mentitur sibi. Idem. A-
nimo irato nichil oportet credi.
Idem. Furore fit lesa sepius pa-
ciencia. Idem. Iniuriarum remedium
est oblivio. Idem. Iracundiam qui
vincit hostem maximum vincit.

De ire remedio. Greg. in
omelia. Sinistrate dei gloria
plus est iniurias tacendo fugere
quam iracundo vel ridendo superare.
Idem in registro. Quociens ira animum
invadit, mentem eadem temperancia
premi, nunc tenere ipsum differre que
furoris et tunc metus tranquilla
fuit tunc quod iuste placuit vindi-
cabis. Idem. Cum quis malos non
tollerat et que sup. de discordia.
Idem Mauricio imperatori. Nichil
agendum que sup. c. proximo.
Idem. Ubi mansuetudo zelum
temperet quere sup. de hominis ira
bona. Plura que sup. de amore
inimicorum. Item sup. de discordia.
Infra de pace. Aug. in omelia
quadam. Non dum iudicatus
est opus que sup. de amore ini-
micorum. Idem in li. de civitate dei.
Rapina laus quere sup. de amore
inimicorum. Idem in epistola ad mar-
cellinum. De pace mores etc. Idem
in sermone domini in monte. Si nasci-
ti non est facile fratri tuo que
supra de amore inimicorum. Item
sup. de discordia et infra de pa-
ciencia. Ambros. li. de offic. Is
qui per iniuria etc. que sup. de a-

more inimicorum Idem in beneficiis
se putabat accepisse et quere supra
de amore inimicorum Idem super
epistolam ad Colloss. Animus se ad graciam
semper est tendendum vincis enim
dum cedis Idem super Lucam Dis
ce donare iniurias que supra de
amare inimicorum Idem in epistola Non
habet studium ulcionis et quere
supra de amore inimicorum Idem su-
per Lucam Irascimini et nolite peccare
re peccatum est motum ire con
silio temperare nec imoris motu
tus est iracundiam cohibere vel in
dignacionem compescere quoniam animo
non irasci cum plerumque illud len
tus hoc non forcius constituat
Crisostomus super epistolam ad Hebreos Iracundia
ignis est flamma est que corrumpit
consumit et comburit sed longanimi
tate et paciencia extinguitur sicut enim
ferrum et lignum ignitum cum in a
quam extinguuntur amittit ignem
sic iracundia per longanimem paciencia
refrigescit Idem Pueri cum nos per
cusserint cum indignacione tamquam
penitet ipsas vlascentes ipsas non
videmus si videas ergo iniurian
tem tibi tamen erit inter te et illum
quantum est inter puerum et virum stul
ciores ergo sunt pueris qui pueris
iniuriantibus irascuntur si enim
attendat aliquis ad puerum concer
batum numquam non deridetur qui er
go iracundus est puerilis est et stul
tus longanimus autem paciens vel
tus est in scriptura Idem de compunccione
cordis libro primo Si tantum in non
ledas eum et quere supra de amore
inimicorum Idem Stultum et iniuriam
vindicare pacis et quere supra de a
more inimicorum Idem Promittimus
premiis nullis et quere supra de
amore inimicorum Augustinus in sermone

Animus qui sentit in proximum magis
ledit semet ipsum eo quod longe peius
sit violenciam et iniuriam inferre quam
sufferre Idem super Lucam zelum tan
tum inflamet caritas et quere supra
de zelo bono Fulgencius in sermone
Dolorem angustiam animi ire vel tristi
cie remedium quod sepe dixerit
nt nesciens quod sola sit remedium
iniuriarum oblivio Seneca in epistola In
iuriarum remedium est oblivio Idem
multitudinem quoniam vincat hostem ma
ximum vincat Idem habet hoc omnis
affectus ut inquio ipse inflammet in con
textis fervore prorumpat Valerius maximus
libro 9 Sic et adeo affectus magnos
in pectoribus humanis concitant
fluctus ille propensior celerior ille non
nocendi cupiditate pronitior est
Tullius libro primo de officiis Animus a
adverso et quere supra de correctione
equitate

De iubilo Glosa super illud psalmi As
cendit deus in iubilacione Iubi
lus est ineffabile gaudium quod nec
exprimi valet nec taceri potest quod quidem
eciam reperitur in pastoribus solle
mpnitatibus circa easdem voces for
mans diversas melodias sicut in
natali domini quando cantant tamquam pleni
sunt quod non valens exprimere mentis
hylaritate prorumpit gaudium in iubilacione
Gregorius in moralibus libro xxxiv super illud Iob
xxxiv videbis faciem eius in iu
bilo Iubilum dicimus quod gaudium ineffa
bile mente concipitur quod nec pos
sit abscondi nec sermonibus aperiri
sed tamen quibusdam motibus proditur
quamvis nullis proprietatibus exprimatur
Unde david propheta inviteris electorum
animas tuis gaudium mente concipe
quod tamen se nomine non valeat aperire

aut verbis explere qui sit iubilacio
non enim exit qui loquitur sed qui scit
quia scivi quidem iubilacio intellec
tu potest sed dicto comprimi non potest senti
enim quippe pro illam qui ultra sensu
est tunc ergo nos ad hoc contemplandum
sufficiat comprehensa sentencie que suf
ficit ad hoc comprimend lingua dicere
Idem li. xxviii moralium super illud Job
ubi eras cum me laudarent astra
matutina et iubilarent omnes filii dei
Iubilacio dicitur quippe cordis leticia
quam oris efficacia non complent sed
quibusdam modis gaudium prodit quod
ipse qui gaudet nec tegere valet nec
comprimere

De Iudicio dei extremo Gregorius
in registro Ecce mora non erit
et ardente celo et ardente terra cho
ruscantibus elementis cum angelis
et archangelis cum thronis et domina
cionibus cum principatibus et potesta
tibus tremendus ille iudex et ter
ribilis apparebit Idem super Ezechielem Re
demptor humani generis cum iudex cre
bis adveniet et speciosus iustis et
terribilis in iustis apparebit quem
enim iocundum aspiciunt electi hunc
eundem pavebunt atque terribilem con
spicient reprobi Idem ibidem Tunc tre
cit mens hominis eternum iudicis
furorem non formidans ubi enim tunc
simul omnia peccata cunctis ante ocu
los cunctis patefient ubi tunc
cuncta que cum peccata dilatacione sunt
acta nec enim data cum pudore co
ram omnibus ad memoriam reducantur
Idem in omelia 2 adventus Cuncta
que nos hic adversum inflexisse pro
utatis tunc adversum conviniunt vel
nemus Idem in omelia x post pentecosten
Si qua est presentis temporis leticia sic
est agenda ut numquam amaritudo fu
turi iudicii recedat a memoria quatenus
dum mens pavida extreme ulcio
nis timore constringitur quantum nunc
prius leticia tunc post ira subsequens
tempret hinc namque scriptum est
Beatus homo qui semper est pavidus
qui vero mentis est dure corruet
in malum scientes enim ira iudicii
tanto tunc tunc districtior portabitur
quanto nunc nec culpas minime timet
Idem in omelia de divite epulone
Credendum est quod ante retribucionem
extremum iudicium iniusti quosdam
in requie iustos aspiciunt ut eos
videntes amplius crucientur Ius
ti non similiter intormentis iniustos
intuentur ut hinc eorum gaudium
crescat Idem in moralibus et habetur
in decretis di. xxv Qualis hic quis
quis egreditur talis in iudicio repu
tatur Idem Ille post modum iudex
cum domino veniet qui nunc et fa
miliaris fuit in obsequio Idem
quisquis stimulo divini amoris
excitatus hic possessa reliquerit
in iudicio finali procul dubio iudi
ciarie potestatis obtinebit Idem tunc
cum deo iudices venient qui nunc
pro deo iniuste iudicantur Idem super
illud Job xxxi Non ipse considerat
vias meas et cetera Deus omnia
quia vias considerat sic omnes gressus
hominis dinumerat ut nec minim
issime quidem cogitaciones ac verba
tenuissima que apud nos usu
viluerunt eius iudicio indiscus
sa remaneant Idem Iusti viri
cum districtum venturi iudicis
contemplantur peccata sua reducunt
ad memoriam et deflent solliciti
que gesserunt ac districte semet
ipsos iudicant ne ab aliis iudicentur
Idem venturus dum tanta quippe

secundus conspectat quanto cottidie vitam suam suspectus consumat Idem Terribilem iudicem quem superius de consideracione Idem in xx moralium Urgente mundi vespere superna sentencia proficit et largius tamquam tempore crescit Idem dicit in x dyalogorum Post exemplum de nocte que dimittitur adveniente die Idem in xxi moralium Quanto ad finem mundi cottidie proximiores efficimur tanto graviores tunc tribulaciones videmus Idem super illud Job xxvi Columpne celi contremiscunt quid ergo faciet tabule ubi contremiscunt columpne quid faciet virgula deserti ubi concutitur cedrus libani i. paradisi Idem in omelia xx post penthecosten super illo verbo At ille obmutuit quia quod dici sine gemitu non potest in illa districcione ultime increpacionis omne argumentum cessat excusacionis quippe quia ille foris increpat qui testis consciencie intus animum accusat Idem Electi quamvis intra sui cordis que supra de districcione Idem in moralium libro xx Duobus modis in hac vita deus iudicat aut quando presentibus penis iam incipit irrogare tormenta sequencia aut quando tormenta sequencia flagellis presentibus ea extinguunt Idem Electos quippe dominus hic et pia facit et candela multa collacione hinc ergo colligitur quanta districtus iudex illic feriat districcione quos reprobat si hic sic cruciat quos amat Petro apostolo testante qui ait tempus est ut iudicium incipiat in domo domini Idem xx Quam anguste erunt undique vie reprobis superius erit iudex iratus subtus horrendum chaos inferni a dextris autem peccata clamabunt accusancia a sinistris demonia erit infinita ad supplicium trahencia foris erit mundus ardens intus conscientia urens tantis ergo et tot periculis peccator interceptus sic depressus quo confugiet latere erit impossibile apparere fiet intollerabile plura que supra de dampnacione eterna Item infra de morte Idem in moralium libro 4o 23 super illud Job xxxviii Quis est ille involvens sententias sermonibus imperitis per increpacionem est talis interrogacio nam quis est ille non dicimus nisi de eo utique quem nescimus nescire autem dei reprobare est unde quibusdam quos reprobat in fine dicturus est Nescio vos unde sitis Discedite a me omnes operarii iniquitatis Idem in fine xxvii libro moralium super illud Job xxvi Ecce hec ex parte dicta sunt viarum eius et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus quis poterit tonitruum magnitudinis eius illius intueri quid hoc loco viarum nomine nisi acciones dei appellantur Unde et per prophetam dominus dicit Non enim sunt vie mee sicut sunt vie vestre Advertamus ergo quod narramus vias dei ex parte inculcat quia alia eius acta sunt qua nos condidit et alia qua redemit Illa ergo que de divina accione narravit beatus Job extremum iudicii comparacione levigans ait Ecce hec ex parte dicta sunt viarum eius quod et parvam stillam sermonis eius appellat quia quicquid altum quicquid terribile in hac vita penitus de eius consideracione cognoscimus ex immensitate secretorum celestium velud tenuis ad nos gutta superni liquoris emanavit

et quis poterit ergo tonitruum illius
magnitudinis intueri ac si aperte
dicat. Qui in nunc fecit dominus in humi
litate sua veniens considerari non
potest tunc quanto terrore ven
turus est in maiestatis sue fortitu
dine apparens. Si ergo humilitatis
eius admiranda in se ferimus pondera
atque terribilem maiestatis eius ad
ventum qua virtute tollerabimus
Hoc etiam terribile tonitruum adven
tus eius david psalmista prenunciat dicens
Manifeste veniet deus noster et non
silebit ignis in conspectu eius ar
debit in circuitu eius tempestas vali
da. Hunc etiam Sophonias propheta de
nunciat dicens Iuxta est dies domini
magnus iuxta et velox nimis vox
diei amara tribulabitur ibi fortis
dies ire dies illa dies tribulacionis
et angustie dies calamitatis et
miserie dies tenebrarum et caliginis
dies nebule et turbinis dies tube
et clangoris. Terrorem districti iu
dicii huius quem Sophonias tuba
litus Job tonitruum appellavit quod
Iohel quoque propheta considerans
ait Conturbentur omnes habitatores
terre quia venit dies domini quia prope
est dies tenebrarum et caliginis
dies nebule et turbinis magnus
enim dies domini et terribilis valde
et quis sustinebit eum. Si quam
mirum per hec sibilus atque inconside
rabilis sit illa magnitudo que
in sola sua manifestacione venturum
est duos quemvis ut queruntur prope
dum si primum adventus eius pon
dera pallicata consideracione pensamus
certe cum ut nos dominus in a
morte redimeret mori pro nobis dominus
ipse venit ut defectum nostre carnis

ad penas in suo corpore tolleraret
qui propinquum ad patibulum crucis
pervenit teneri consensit illud
alapas quoque se cedi pertulit ecce
ad quanta ipse nos venire liberan
consensit et tamen primus qui se
teneri permitteret armatos perse
cutores suos requisivit dicens quem
queritis cum illico viderunt ihesum na
zarenum quibus cum repente di
ceret Ego sum solummodo interposite
responsionis edidit et armatos per
secutores suos protinus in terram
stravit quid ergo facturus est cum
iudicaturus venit qui una vo
ce suos etiam armatos hostes
prevalent pertulit qui eum iudicatum
dominus venit quid ergo aut quale erit
illud iudicium quod ipse deus in mortu
les faciet qui una voce non po
tuit morituros sustinere quis
eius iram districtam tolleret cuius
ipsa non potuit mansuetudo tolle
rari consideret ergo quilibet miser
et tunc beatus Job dicat cum vix
parvam stillam sermonis eius audie
rimus quis poterit vel tonitruum mag
nitudinis eius intueri. Augustinus super
illud Mathei De die autem illa nemo
scit neque filius et hoc dominum non
ipsum filium sed hoc quod ipse est caput
nostrum referendum est scilicet secundum corpus
eius quod nos sumus loquitur etiam
ubi deus in ore humano. Unde dicatur
filius nescire diem illum quia
non facit nos scire sicut de abra
ham dicitur in Genesi. Nunc cognovi
quod timeas deum hoc est cognoscere
te feci hoc etiam quod dicatur filius
nescire diem illum intelligi et acci
pi potest quia cum incarnatus unige
nitus dei filius factus pro nobis homo
perfectus in natura divinitatis dies

iudicii veniet; quia non sciat nos
sicut sicut de abraham dicitur in gen
Nunc cognovi quod timeas deum hoc
est cognoscere te feci hoc etiam quod
dicitur filius nescire diem illum; scilicet
secundum naturam humanitatis non veniet
Idem de civitate dei Circa iudicium illud
ergo has res didicimus esse ven
turas scilicet heliam thesbiten fidem iude
orum antixpistum persecuturum xpistum iu
dicaturum mortuorum resurrectionem bo
norum malorum quia discretionem mundi
conflagracionem eiusdem que renovacionem
que quidem omnia esse ventura cre
dendum est sed quibus modis aut
quo veniant ordine magis tunc
docebit rerum experiencia estimo aut
quod eo ordine quo mihi commemorata
sunt debeant evenire Idem Ex
spectatur dies illa iudicii et ade
rit ille iudex [illegible] tunc pal
lacium atque per supplicationem nullus
princeps nullus episcopus nullus ab
bas nullus usurarius auro vel
argento poterit corrumpere vel mutare
Idem libro de [illegible] Amantis vis
diem iudicii prolongas numquid dic
illum qua de mundo vel de corpore
egressurus es potius plangere Idem
super Iohannem latet una illa dies ut
timeant omnes dies Idem ibidem
Omnes tenderunt ad unam vocem xpisti
mortui quid facient ad vocem xpisti
iudicaturi Idem quanto nunc pa
tiens est deus in sustinendo tanto de
lata tanto severior tunc erit in di
stinguendo [illegible] penam Idem in epistola
Cum venerit dominus et abscondita
illuminavit tenebrarum et manifesta
bit cogitationes cordium tunc nichil
latebit proximi in proximo nec erit
quod quisquam suus appareat et abscon
dat alienis Idem in xx libro de civitate

dei virtute divina fiet ut cuique opera
cuiusque bona vel mala cuncta ad
memoriam revocentur ut accuset
conscientia vel excuset Idem super illud at
Media nocte clamor factus est Non pro temporis hora
dicitur sed quia veniet dum non speratur
Idem in libro de kathezizandis rudi
bus Iubentur nunc sibi propriam aut
cuique fideles boni domus suis tem
poralibus equantur sciant quod sicut
quos tunc domos ipsi eorum [illegible]
iudicaturi sunt in iudicio finali
si usque in fine iniquos domos dei
cum iniuriis aut cum quibus [illegible]
libere regnaturi sunt coram si demum re
vertant sunt [illegible] plura quere supra
de dampnacione eterna Item infra de
morte Idem attendat homo tribu
nal xpisti quere infra de iudicio proprio
Ambrosius libro primo de officiis nichil
est quod magis credamus adiutum pro
ficiat honestatem quam ut credamus
eum iudicem venturum quem occul
ta non fallant [illegible] inulta
offendant et honesta delectent Idem
super lucam Ve michi est si peccatum meum
non deflevero Ve michi est si non
media nocte surrexero ad confiten
dum tibi domine Ve michi est si do
lum proximo meo fecero Ve michi
si non locutus fuero veritatem Ad ra
dicem enim arborum securis posita
est Faciat ergo fructum qui potest
gratie qui debet pene
Adest enim deus iudex iustus qui [illegible]
tus requirat fecundos [illegible]
stiles in eterno iudicio reprehendat
et condempnet Idem super illo verbo
Beati immaculati vide humilitatem
meam et eripe me Tunc se putat
[illegible]

mergatur qui se putat tritici granum cum habeat stipula qua comburatur. Nos ergo qui sumus condempnandi sic nos agamus et habeamus ut probati divino iudicio mereamur teneamus hic humilitatem ut cum venimus ad ignes quos timere scimus dicat unusquisque: Vide humilitatem meam et eripe me. Nam si superbus quis fuit si arrogans si contumax quomodo non poterit dicere: Vide superbiam meam ut eius gratia ab illo iudicio eripi mereatur. Idem Iudith: In statera iusta singulorum opera pensabuntur ut si bona malis preponderaverint digna remuneratio deferatur. Si vero peccata virtutibus graviora tristior enim pena constringat plura quam supra de dampnatione et infra de morte. Idem super Matheum: Sicut latrones aut alii lese maiestatis rei cum cathenis et vinculis ducuntur de carcere ad iudicium suspectiores cum prius finaliter discedentes cum peccatorum suorum vinculis sordidi et immundi plenum et lacerati apparebunt coram Christo iudice condempnandi. Idem in eodem: In illo die mirabile est quod videamus ubi celum et terra sol et luna montes et maria ignis et aqua dies et noctes et omnis creatura stabit adversum nos in testimonium peccatorum nostrorum et licet omnia taceant tamen ipse cogitationes nostre et opera nostra spiritualiter stabunt ante nostros oculos clamantes et accusantes nos coram deo dicente apostolo: Cogitationibus invicem accusantibus. Idem super illud Mathei xxiiii: Sol obscurabitur et cetera. Sol et luna obscurabuntur ante ipsius indignationem severitatem [illegible] dolentes aut super impiorum opera

pessima indignantes aut ipsi nonnumquam in eos verecundiam demonstrantes vel ut ipsi conversionem humane nature ipsi quam facta sunt quodam modo plangentes et plangentes. Idem super illud Mathei xxv: Ne forte non sufficiat nobis et vobis. Et tantus timor tunc omnium iustorum erit ut nemo se speret iustum inveniendum. Idem Iudicum: Tunc non erit resistendi virtus nec fugiendi facultas nec penitendi locus nec satisfactionis tempus. Tunc non divites pro divitibus nec potentes pro potentibus intercedent nec angeli pro hominibus sicut solebant interponent iudicium suum quia natura finalis iudicium non recipiet. Unde Iacobus apostolus ait: Iudicium sine misericordia fiet. Idem super Iohannem: Oportet nos astare ante tribunal Christi hoc iudicium contemplemur semper et sic per omne tempus vite nostre vivere potimur in virtute sicut equus qui ab animo suo repulit dicens illum velud equus rumpens frenum ad precipitia fertur. Ita qui semper habet huius diei memoriam et timorem sobrie et caste vivet. Idem in sermone pastores: Sicut admodum ingrediente rege in civitate regis exercitus antecedit presens humeris vexilla regalia et sic tu regis nuncians regis adventum ita deo descendente de celo ad terras precedet exercitus angelorum qui vexillum illud triumphale humeris suis sublimibus preferentes regis celestis adventum et ingressum terrestribus mentibus nunciabunt. Idem in eodem sermone: Considerate quanta

sit vitus signum sancte crucis que supra de cruce christi Idem in libro de reparacione lapsi Considera totius creature deformacionem non enim in ista que nunc est qualitate persistet sed in aliam transformabitur splendidiorem et multo pulcriorem quanto si dicam post aurum plumbis splendidius est hec eius futura paulus apostolus docet dicens quod et ipsa creatura liberabitur a servitute corrupcionis in libertatem glorie filiorum dei tunc enim omne quod fragilitatis est et corrupcionis celum et terra proiciet inferius et ineffabili pulcritudine decorabitur plura que supra de dampnacione Idem Ezechielis dicit Dixit deus in die iudicii iudex talibus exprobrabit Ecce ego pro vobis factus sum homo flagellis cesus delusus et crucifixus ubi est tantarum mearum iniuriarum fructus Ecce precium sanguinis mei pro redempcione animarum vestrarum ubi est servitus vestra quam pro retribucione sanguinis mei fecistis Ego vos super omnem gloriam meam habui et vos me viliorem omnibus rebus vestris habuistis nam omnem rem vilissimam amplius dilexistis quam iusticiam meam et fidem et amiciciam meam Iohannes ad Heliodorum Veniet veniet dies illa qua ad vocem tube pavebit terra cum populis et lugubris mundus immugiet tribus ad tribum pectora percucient potentissimi quondam reges nudo latere palpitabunt exhibebitur tunc cum prole sua venereus Iupiter ignitus et adducetur tunc cum suis stultus plato discipulis et aristoteles tunc instituta sua perdiderunt dicta tunc tu rusticanus et pauper

qui viluisti mundo qui nunc vivis in christo tunc exultabis in domino dicens Ecce crucifixus deus meus ecce qui fuit spinis coronatus ecce qui iacuit in presepio pannis involutus ecce modo venit iudex iustus quem homo vita iudicavit Ecce nunc vindex inspicite manus christi quas in cruce fixeratis inde nunc vone latus christi quod foderatis videte nunc utrum ipsum corpus christi sit quod dicebatis a christi discipulis sustulisse Idem quid tu facies aut dices Ascendet cum contra te terra loquetur contra te quoque accusabunt omnia elementa ipsa crux christi portabit contra te cicatrices christi loquentur contra te clavi conquerentur contra te ipse christus propria vulnera allegabit contra Idem Celum ventilabit et exagitabit peccatores sub fulminibus et tonitruis aer sub fulguribus increpabit terra sub motibus conteret eos non valens ferre pondus gravissimorum peccatorum mare per suas tempestates evomet eos non valens sustinere fetorem peccatorum pessimum Restabit ergo solus ignis et flamma semper comburens et nunquam consumens o mors optanda quam dulcis tunc eris que quondam tam lamentabilis et amara fuisti te solam desiderabunt qui te tam vehementer oderunt Idem ad Pammachium et Heliodorum in glossa super illud Petri Sevi sunt ei non sunt a principio omnia mala que veteribus hystoriis continentur sed comparacione maris aut alluvione fluminum aut pestilencia morbo fame bestiis hominum vastitate contigerunt illis suppliciis que tunc erunt hominibus reddenda quando iudex districtus adveniet non poterunt comparari Idem super illud Ioelis in

Memoriam diei iudicij ac ac tormen
ta paruencium nec sol nec luna nec
astra celi poterunt intueri et vetera
sicut fulgorem suum quia se veritatem
iudicis iudicantis et reddentis uni
cuique secundum opus suum in magnitudine eius
apparere non audebunt non quidem
quod clementiora sint dei iudicio sed quia
omnis creatura in tormentis nostris ho
minum depsio iudicio pertimescit Idem
ibidem Etiam illi qui sancti sunt tunc
in districto iudicio presenciam dei sine
formidine non videbunt Idem ve
lim nolim in isto iusto iudicio iudici
me astare necesse est ipsi districto rigo
rigoris omnia que gessi que me cogi
tavi necesse est reddere rationem ipsi dicto
tui non ullum postulare nec subter
fugere cogitationes Idem Quotiens diem
iudicij mente intueor toto corde et
corpore contremisco Idem Sive comedo
sive bibo sive aliquid aliud facio sem
per videtur insonare auribus meis illa vox
terribilis insonare Surgite mortui ve
nite ad iudicium Idem ad pamachium
et occeanum modo quibusdam videri
forsitan deo dissimulare peccare sed ad
erit illa dies in qua sicut nunc quasi in
quadam tabula depicta monstranda
sunt deo angelis et demonibus et
hominibus universis O quantis in illa die
multum profuisset si in hac vita et
membrorum sensu et vigore in te [illegible]
claruissent O quanti tunc elingues
et muti feliciores loquacibus erunt
O quanti pastores et rudes tunc phi-
losophi quam simplices rustica tunc orato
ribus seu rethoribus preferentur qui
ti sensu vel intellectu electes tunc c
runt astuciores argucionis [illegible]
Idem in annalibus hebreorum inve
nit quindecim signa precedentia diem

iudicij Primo namque die eriget se
mare xl cubitis super omnem altitu
dinem montium stans in loco suo quasi
murus Secundo die tantum descendet ut
vix videri possit Tercio die belue
marine apparentes super mare da
bunt rugitus suos usque ad celum
Quarto die ardebit mare et omnis
aque Quinto die arbores et herbe
dabunt rorem sanguineum Sexto
die corruent omnia mundi edificia
Septimo die omnes lapides se inui
cem collident Octavo die fiet genera
lis terre motus Nono die equabitur
omnis terra Decimo die tunc exi
bunt homines de cavernis suis et ibunt
velud amentes nec poterunt sibi
mutuo loqui Undecima die resur
get ossa mortuorum et stabunt super
sepulchra Duodecima die cadent
stelle de celo Tredecimo die morien
tur omnes viventes ut cum alijs mor
tuis resurgant Quarto decimo die
tunc ardebit celum et terra Quin
tadecima die fiet novum celum et
nova terra et resurgent omnes homines
Idem in epistola ad pamachium An pu
tatis fratres quod iocando predicent et
ludendo loquantur apostoli et prophete
ac iudicium Christi insanabiliter quod minatur
sed ioci non sunt ubi supplicia in
cidunt si iocando passi sunt cre
dantur etiam iocando locuti fuisse Y
saias serra secatur Daniel tradi
Jeremias lapidibus interficitur Pau
lus gladio truncatur Petrus in cru
ce exemplo Christi transfigitur Et hoc
totum factum est ut nos apostolicis
sua doctrina revocaret sed timeo
ne peccatoribus in obedientibus
divina beneficia deputentur ad penam
in iudicio extremo que data sunt

vant omnibus hominibus ad salutem
Crisostomus super Matheum ad salutem xix. Vide
est regnum celorum quod in xii hora deci
simus querere super de mundo Idem
super Matheum deus non dicit de operibus
sed cogitationibus et que sunt de co
gitationibus Idem super Matheum Sicut
homo in mente sua multas aspicit
fantasias sic et mundus in corpore
suo multos parit errores Ysidorus de
summo bono Due sunt differentie vel ordi
nes hominum in iudicio scilicet electorum
et reproborum qui tamen dividuntur in quatuor
Unus est ordo perfectorum qui cum deo
iudicabunt et alius qui iudicatur
utrique tamen cum Christo regnabunt
Similiter etiam ordo reproborum duplex
unus illorum qui mali sunt et intra
ecclesiam constituti hii quidem iudicandi
sunt et condempnandi Alii vero ma
li qui sunt extra ecclesiam non sunt
iudicandi quia iam sunt iudicati sed
tunc sunt condempnandi Idem ibidem
libro primo capitulo xxviii Geminum est dei
iudicium unum quo in hac vita ho
mines iudicantur et aliud in futuro Idem
ibidem capitulo xxix In iudicio futuro
reprobi videbunt humanitatem Christi
in qua forma iudicaturus est ut do
leant, divinitatem vero Christi non videbunt
ne gaudeant quibus enim divinitas
ostenditur utique ad gaudium demonstratur
Idem ibidem pro diversitate conscientiarum et
mitis apparebit Christus in iudicio suis
et electis et terribilis apparebit repro
bis et dampnandis nam qualem quis
que conscientiam ad iudicium attulerit ta
lem etiam iudicem habebit Idem de
summo bono libro 2o capitulo xiii unumque
que deus de suo fine non de vita pre
terita iudicat nullus ergo desperet de
venia etiam si circa finem vite sue
ad penitentiam convertatur Idem ibidem
libro 2o capitulo xxviii Sepe que apud homines
iudicium bona patent apud examen
diligentissimum iudicis reproba dete
guntur Ideo quia semper omnis verendum ne
forte sibi bonum quod agit in oculis dei re
probum sit Idem capitulo xxvii duplex
ergo iudicium fit in eum quem sunt de
contraria mala Idem Ysidorus in vi ethimologiarum
Eadem hora qua dominus resurrexit
venturus est ad iudicium Bernhardus Veniet ex epla
et qui mala iudicavit reiudicabit
iniuste iudicata confutabit veniet
inquam veniet dies illa quando plus vale
bunt pura corda quam astuta verba
conscientia bona quam marsupia plena
quando quidem videbitur ille iudex qui nec
fallitur verbis nec flectetur muneris
nec alliciet muneribus sive donis
Idem Tuum domine tribunal appello tuo
me iudicio reservo tibi causam meam
committo domine deus sabaoth qui iudi
cas iuste et probas renes et corda cu
ius oculi sicut falli nolunt ita falli
non possunt Tu ergo facies iudicium
iniuriam patientibus qui iudicabis
in iustitia pauperes et argues in equi
tate pro mansuetis terre veniet enim
quia iudex ille qui per prophetam minatur
dicens Cum accepero tempus ego
iustitias iudicabo quid ergo faciet de
iudiciis iniustis qui etiam quoque iu
stitias iudicabit Idem Cum considero
Job sedentem in sterquilinio Johannem
esurientem in deserto Paulum [illegible]
in gladio Petrum pendentem in patibu
lo et sic de ceteris sanctis tunc cum
admiratione magna cogito quid
deus in iudicio faciet reprobis qui
tales iniuria penas permisit fieri suis
sanctis Idem in sermone Vidi sta

bunt ante tribunal xpi ut audi
ant vocem iudicii quia suas aures
obturaverunt ad vocem consilii quod
cum deus insinuando agere quod
appropinquat regnum celorum multi tamen
dissimulant multi sunt qui continent
aures suas et dicunt durus est
hic sermo Sed non sic impii non sic
tamen insonuerit ille sermo durus et
verbum asperum Ite maledicti in ignem
eternum qui paratus est dyabolo et an
gelis eius Idem in sermone Pungit me
memoria mortis sed multo magis
pungor in hijs verbis Cum astabimus
ante tribunal xpi quale conatum
ubi nullus de certis omnibus astare opor
tet ubi nec tamen iudicabimus merita
sed singula universa ubi nulla
tergiversatio ubi reddetur ratio de
omni decoro verbo ocioso Idem super
Cantica Quid in babilone potest esse tu
tius quando in urbe erit scrutinium
Idem ibidem Babilonorum manifesta
sunt peccata iudicium precedentia nec in
digent scrutiniis sed suppliciis mea
non peccata quia videor monachus et
Jerosolimita sunt occulta nomine
et habitu monachali subumbrata
Unde necesse est ea subtili iudicio in
vestigari Idem in sermone Tam in se
tremenda maiestate que infra de
timore bono Idem in sermone Singulis
operibus tuis memorare novissima
tua scilicet mortis horrorem et iudicii
finalis tremendum discrimen et ar
dentis iehenne periculum non pecca
bis ac tuis oculis elongari Idem
de xii gradibus humilitatis Tunc cog
noscet certe deus iusticiam et iudi
cium faciens qui nunc ignoratur misericors
et patiens quiescens Idem in libro [illegible]

tu mundi Non unius civitatis aut
populi vel regionis sed tocius mundi
iudices sunt presidente tamen xpo nec
solum homines sed etiam angelos
ipsos id est demones iudicabunt illi
qui nunc ad modicum tempore propter
[illegible] parentes et divicias et dignitates
et imperium xpi portantes ipsum
xpum propterea fuerunt vivi sic titulis
dignitatum Unde scriptum est Vos
reliquistis omnia etc Anshelmus
in libro meditationum super illo verbo dies
illa dies ire etc Quid dormitas
o peccator hominis quid dormis anima
tepida et evomi digna de ore dei
qui enim non expergiscitur et qui
non tremit ad tantum tonitruum
non solum dormit sed mortuus est
Idem in illo enim iudicio iudex ter
ribilis intollerabilis est qui in
mandatis minus offensus est et
ideo vehementer iratus propter quod
quod in mutabilis est et in manu
tormenta disposita sunt sine fine
intervallo sine temperamento tortores
etiam horribiles qui numquam lasses
cunt nec aliam miserentur Idem ibi
dem Vere ergo invincibiles et inse
parabiles divicias ad quem confringe
dam leves sunt tam graves mal
lei inferrimus torpor ad quem ex
citandi obtusi sunt aculei tam
acuta porro letalis sopor ad quem
expergiscendum minimum est tam
terrificum tonitruum et horrendum
Idem in eodem O angustia hinc
erunt peccata accusancia inde ter
rens iusticia subtus patens hor
rendum chaos inferni desuper
iudex iratus intus conscientia urens
foris ardens mundus tamen flamma
Et si iustus vix salvabitur impius

peccator sit de pressus in quacumque parte se po
nere sit constrictus ubi latebit
ubi apparebit latere erit impossibile
apparere intollerabile Ciprianus in libro
de mortalitate Qualem te dominus
invenerit cum vocat talem etiam te iu
dicat Cesarius in omelia 2a Quid
illo die facturi sumus quando cru
cifixi dei livores et nostre peccatorum
morsus et macule libidinum nostrarum
apparebunt in medium aut quo vultu pu
tas respiciet redemptor noster perdi
cionem nostram Idem tanto tunc erunt
maiora supplicia quanto nunc ma
iora sunt divina beneficia verendum ergo
est ne vocem illam reprehensionis domini
ce vestigia perforata adaugeant ini
quitatis tunc plagatus sunt dicens Infer
digitum tuum huc et vide manus
meas et affer manum tuam et mit
te in latus meum et agnosce pec
cator homo que pro te pertulerim de
us tuus Bedatus in sermone de die
iudicii Quid facturus eris fili
in illo tremendo iudicio cum in ma
iestatis sue throno circumdatus lu
ce celestis militie rex et iudex i
consederit astante testimonio con
sciencie singulorum potius incon
cussi peccatorum penis debitis tremen
dum ceperit postulare Nam plus
etiam tunc iustus qui incors con
tempsit me verum hominem peccatorem
cepit accusare et dicere Ego divinam
ymaginem dedi tibi ac nostra matris
virginitate uterum introivi ubi tuam
ymaginem similem assumpsi et meam
quam tu deformaveras reformavi po
situs in presepio pannis involutus in
volutus sum contumelias et dolo
res pertuli sputa flagella crucem
et mortem pro te sustinui ecce clamorum

vestigia ecce perforatum vulneribus la
tus meum non igitur in iuste perdis
vitam et possidebis mortem eternam
quia contempsisti vitam eternam Ut
ergo tunc fietis hanc turbulentam irre
parabilem evadere possimus ad lamenta
penitencie quotidianis festinemus Glo
super illud primo Corinthiorum v^o Quid venale
spiritui tam acerbum quam turbulenta illa
iudicii finalis expectatio sive perem
toria citatio pungit quidem animos ho
minum multum memoria mortis sed
multo magis compungi debemus
illis citatoriis litteris Surgite mor
tui venite ad iudicium Glosa super illud
Corinthiorum Tantus terror invadet in
illa die iudicii bonos et malos cum
viderint infernum ardentem et dominum
Ihesum cum tanta maiestate ad iudi
cium venientem ut nisi in mortales ef
fecti essent tunc iterum morerentur Glosa
super illud Malachie 3° Quis cogita
re poterit diem adventus eius Nullus
humanus sensus potuit cogitare qua
do vel qualis venturus est dominus Glosa
super illud Iohannis xix Videbunt in
quem transfixerunt sicut eadem carne
venturus est in qua crucifixus
est Glosa super illud Hester vii Aman
quoque prorupit et deprecatio amor
ad Hester oppressio dicitur ab apparcio
quod in die iudicii peccatorum et reprobo
rum ordo dei est invitacio Unde et
scriptum est Cum iudicavit vocat
condempnatus tunc etiam apparebitur
iniquus oppressio et iniuria et vio
lencia quam sanctos et humiles oppresse
runt quos decreverunt publicare
Glosa super illud Ysaie xxvi Hasta
vindemia et sua insumacione hinc
peccata dictorum recordacio erit
materia cruciatuum futurorum Glosa

super illud 1 Cor. 4o illuminabit ab-
scondita tenebrarum Omnia gesta et dicta et
cogitata tam bona quam mala singu-
lorum hominum et bonorum et malorum te-
nebunt omnibus nota et aperta Glossa super
illud Ezech. 7o   nunc adveniet Ju-
extremo iudicio non communi sed commu-
nicatum iudicium peragetur Glossa super Johel
secundo Comedat mane et iudicium contre-
mi ab excelsibus et potentibus in-
cipiet Glossa super illud Malachie 4o Quis
poterit cogitare diem iudicii decies in-
dicii erit lux eterna sed peccatoribus tene-
bre permanebunt perpetue et blasphemus
penas timentibus vero proxima videbi-
tur Clemens in epistola ad apostolum Petrum
Nullus umquam peccare poterit si ante
oculos suos iudicium dei ponat Be-
da in omelia Vnde faciet virgula de-
serti quod timore mortis generatur cedrus
libani i. sancti et electi paradisi In
vitas patrum quidam senex pater
sic ait Ego tres res timeo Vna est
quando anima mea egressura est de corpore
meo Secunda est quando sum occursurus
domino meo et omnibus sanctis eius Ter-
cia est quando proferetur sententia finalis super
omnibus factis meis et reddet unicuique
prout gessit in corpore sive bonum sive ma-
lum Zephar qui et albumazar dicitur
et astrologus et astronomus in libro
de introductorio maiori de iudiciis as-
trorum tractatu 3o differentia prima inicio sic
dicit Sicut circuli superiores et quod
in eis complanete moventur ista inferiora
corpora terrestria motu frequenti sic
generacio et corrupcio fit frequenter in hoc
mundo usque ad tempus quod deus
voluerit Sibilla tyburtina Judicii sig-
num tellus sudore madescet. E celo
rex veniet per secla futurus. Scilicet
in carne presens ut iudicet orbem

Vnde deum cernent incredulus atque
fidelis. Celsum cum sanctis et in iam ter-
mino in ipso Sic anime cum carne ad-
erunt quas iudicat ipse Cum iacet
incultus densis in vepribus orbis
Reiecient simulachra viri cunctam quoque
gazam Exuret terras ignis pontum-
que polumque Inquirens tetri portas
infringet averni Sanctorum sed enim cuncte
lux libera carni Tradetur sontes eterna
flamma cremabit Occultos ac-
tus retegens tunc quisque loquetur
Secreta quoque deus reserabit pectora
luci Tunc erit et luctus stridebit
dentibus omnes Eripitur solis iubar
et chorus interit astris Volvetur
celum lunaris splendor obibit Deiciet
et colles valles extollet abysso Non
erit in rebus hominum sublime vel al-
tum Iam equantur campis montes
et cerula ponti Omnia cessabunt
tellus confracta peribit Sic pariter
fontes torrentur fluminaque igni Et tu-
ba tunc sonitum tristem dimittet
ab alto Orbe gemens facinus
miserum variosque labores Tarta-
reumque chaos monstrabit terra
dehiscens Et coram hic domino
reges sistentur ad unum Decidet
celo ignisque et sulphuris amnis
Plura que super de dampnatione

De iudicibus et iudicio hominis
Gregorius in omelia dicitur est ut
qui nescit tenere moderamina vite
sue iudex fiet aliene Idem Judicare
digne de subditis nesciunt et nequeunt
qui in causis subditorum sua sequuntur
odia vel favores Idem libro 4o moralium
super illud Job Memento quia ventus
est vita mea Cum maiora nesci-
unt iudicare de minimis nequaquam
possunt Idem Jurgancium contro-

versias que sup. de correctione c
quitate Idem tres sunt acceptio
nes munerum ad quas festinat conside
de admiciend munus namque a
corde est accepta gratia cogitatio
ne munus ab ore est gloria per fauo
rem munus a manu est premium
perdicionis plura que supra de cor
rectione prelatorum Item infra de in
fra de iudicis superius de iusticia de
sacerdotibus malis Idem Cum sensus
ipsum prius non iudicat quod in alio
recte iudicet ignorat Idem in mor.
nullus unquam bene iudicat quod
ignorat li. xxviii in decret. de
pe. di. vi ca. primo Caueat iudex
ut sicut non quesiuit tamen neq
tie ita non careat munere scientie sed
cum ut sciat cognoscere quod quid debe
at iudicare iudicaturus cum pietas
hoc postulat ut quod debet iu
dicare discernat Idem in mor. Omnis
qui iuste iudicat que infra de mi
sericordia et iusticia plura que in
fra de sacerdotibus malis Idem in
registro Cum iudicibus assistunt
et sincere erga eos affectionibus
astringuntur debet eis illa sinceriter
persuaderi que et animas saluant et
opinioni sue bone fame non contra
dicant Idem Quotiens ira animum in
uadit que supra de ire remedio Au
gustinus in epistola et habetur in decret.
Non debet iudex iustum vendere
iudicium nec testis verum testimonium
quia si vendat ad notatus iustum patro
cinium et imperitus verum consilium
Idem Ignorancia iudicis plerumque
fit calamitas innocentis Idem Iu
dicium non perficitur si disciplina non
corrigat Idem Iniquum est ut quis
quam iudicare de alio velit et iu
dicari de se nolit Idem Cum iudica
rius tenet ipsum sine adulatione iudi
ca proximum cum dilectione Idem Sim
plex christiane iudex per patris offi
cium persuice ne dolcas iniquitati
ut consule memento humanitati
Idem de pe. Sacerdoti omnis con
fitetur peccator et ante quem constituitur
omnis languor in nullo corpore sit iu
dicandus que in aliis iudicare ipse
est promptus iudicans enim alium in
quo ipse met iudicandus est condemp
net semet ipsum Idem Non iudicat
personaliter qui iudicat equaliter Idem
contra donatistas Non facile pro uno
peccatore aduersus in vinculum reli
gionis et unitatis unios et inge
nio magno ac uberi doctrina pre
ditos nisi per tractatus viribus atque
bene perspectis rebus sua scienda
est Idem xxiii in testem inuoco quod
mallem per singulos dies meis ma
nibus operari quam tumultuosas per
plexitates causarum pati Aug. v. q.
i. Non nos quemquam sicut scire non
possumus nisi aut sponte confessum
aut testibus conuictum Idem in li.
xviii de ciuitate c. xxviii Potencia
ad metu iusticie vel iusticiam accedere
vel subsequente potencia faciat iudi
ciariam(?) pertinentem potenciam cum sequi
debet iusticiam non preire Ambrosius in
sermone Iudex constans nec sanguinem
innocentis addicet morti nec mu
neribus cedere debent nec timori Idem
super Beati immaculati Scalibus venia
datur erranti quam impube in aliud
iudicare iniquum est cum eandem formam
vides meditare quam in aliud decre
nisti Idem ibid. Christus peccatricem iudicis
sententiam quam suscepit dicens Non
possumus enim amore ipso facere quod que
bonum enim iudex nihil ex arbitrio

suo facit aut quod domesticae propriae voluntatis sed iuxta leges et iura pronunciat patris cum iuris obtemperat et non propriae voluntati nichil patitur et meditatum de domo defert admixtum sed sicut audit ita iudicat et sicut se habet natura negociorum se determinat legibus obsequitur non adiungat iura tamquam parens conamat et non mactat. Disputate ergo iudices secundum a summo iudice mundi quae in iudicando tenere debeatis affectum quam sobrietatem quam sinceritatem in iudicando cum non conira voluntate aut potestate sed cogitatione formare debemus sententiam. Idem in sermone. Certum quod nonne speciem esse quo iudicio iudicabitur eodem iudicabitur de nobis absque dubio levius iniuris et moderatius iudex est et plus bonitate cognoscit quam severitate compellit amicus cum indulgentiae familiaris venire est ut dum eam frequenter impertitur proximo ipse semper eam accipiat a Deo. Idem in apologetico. Saepe in iudiciis damnatus perdere est iudicis quam semper perdere de quo fuit iudicatum. Idem unum semper est de alio quere infra de iudicio primo. Idem in sermone. Melior est causa quae non defenditur et probatur plenior iustitia quae non illius astruitur sed veritate fulcitur ut taceat lingua. Unde necesse est ut ubi ipsa veritas vel equitas adest taceat lingua in bono et iusto negocio quia et malas causas lingua obtinere consuevit. Nolo sic iustitiam defendi sicut solet iniquitas occupari. Idem iudicat ille quere infra de iudicio primo. Crisostomus super Matheum opere imperfecto. Iusti iudicis et benigni est suas iniurias contempnere sed aliorum iniurias iudicare. Idem. Facile declinat a iustitia qui in causis non deum sed hominem formidat. Hic peccandi differt facultatem sed peccandi non aufert voluntatem. Idem. Haec est iudicii disciplina scilicet primus contrariae partis causam cognoscere et sic agnita veritate sententiam promulgare tamquam cum nulla personae acceptione pandunt. Ysidorus de summo bono libro tercio capitulo liiii et habetur in decretis. Quatuor modis humanum pervertitur iudicium: timore, cupiditate, odio et amore. Timore dum metu potestatis alicuius veritatem loqui pavescimus. Cupiditate dum premio muneris alicuius corrumpimur. Odio dum contra quemlibet adversarium molimur. Amore dum propinquis vel amicis obtemperare contendimus. Hiis enim de causis saepius innocentia leditur et saepius equitas violatur. Idem ubi supra capitulo liiii. Non est persona in iudicio consideranda sed causa. Cum consanguinitatis vel amicitiae favore vel inimicitiarum occasione iudicium pervertunt procul dubio Christum qui veritas et iustitia est contempnunt et ab eodem in iustissimo iudicio contempnuntur. Idem ibidem. Qui recte iudicat et inde premium remunerationis cogitat fraudem in deum perpetrat quia iustitiam quam gratis impertiri debuit acceptione pecuniae venalem facit. Idem. Neminem stultorum vel improborum oportet iudicem esse. Nam stultus per ignorantiam et improbus per improbitatem corrumpit quam didicit veritatem. Idem. Furor in iudice veritatis non valet investigationem invenire quia mens turbata furore alienatur a perscrutatione iustitiae. Idem. Omnis qui recte iudicat quere infra de iustitia et iura. Idem. Plerumque pauperes lacerantur a pravis iudiciis quam acerrimis hostibus. Nullus enim tam cupidus praedo crudelis est in alienos quam in

dex impius et iniquus est in suos
Unde Salomon ait Leo rugiens et
ursus esuriens princeps impius
super populum pauperem Idem de summo bono
Ubi sunt iudices et elati ut videantur sa
pientes non diiudicant causas sed auf
ferunt et conturbant iudicii ordine
dum scilicet non contenti suo officio alie
na presumunt Idem Sepe iudices pra
ui cupiditatis causa aut differunt
aut preveniunt iudicia nec finiunt cepta
negocia quousque marsupia eorum qui
causantur exhauriant Idem iudices in
qui que supra de acceptione personarum
Idem in synonimis Noli esse plus iustus
quam iustum esse ama eum qui minus est
meum est Idem ibidem. Nulla iudices
suspicionis arbitrio percutias proba et
sic iudica non enim qui accusatur sed qui
convincitur reus est Idem Pereunt le
ges avaricia iudicante cupiditatis
amore iudices nichil iura valent Idem pe
cunia et dona legibus iura absu
lerunt ubique pecunia vincit ubique
venale iudicium est Idem Cito viola
tur iusticia nullaque pertimescit re
us culpam quam redimere nummis confi
dit plus enim obtinet mente in
dicis amor lucri quam equitas iudi
cii Idem libro ethicorum Iudices dicti .i.
ius dicentes populo sine quo iure
decepterit iure aut discepitare est
iudicare iuste non est autem iudex
si non est in eodem iusticia plura
que supra de acceptione personarum in iu
dicio Item supra de advocatis Item
supra de dyscussione factorum Bern. ad
Euge. Petam utrique gladius ecclesie et
materialis scilicet et spiritualis sed is quidem
pro ecclesia ille vero ab ecclesia exercendus ille
militis manu hic sacerdotis sed sane
sine ad nutum sacerdotis et iussu
imperatoris Idem ad eundem tradicores

humane regnant in ecclesia hodie que in
tam leges sunt quam lites et cavilla
tiones animas hominum subvertentes tu
vero pastor et episcopus animarum quam diu
te sustines coram te sile dei legem
et illos de humanis legibus cau
gaudere plura quere supra de acceptio
ne personarum Item supra de advocatis
Item infra de prelatis Glo. Cor. v. Iu
dicis non est sine accusatione dampnare
unde nec eciam Ihesus Iudam abiecit
quia non fuerat accusatus Glo. deutero
nomii Humanus testium plurima in omni iudi
cio sine divine scripture auctoritas requiratur
unde et dominus dicit Sommatam prophetam
Glo. Gen. xviii descendam et videbo etc.
Dum omnia novit hoc nobis exemplo
reliquit mala ergo hominum non ante cre
dite quam probate hinc est quod iudex tu
men sibi notum iure non prec
pulus est Iudicante ex cuncta rima
ri et ordine rerum plena inquisicione
disputare plura de iudicibus et iudicio
hominis que indicentabilis plura que
supra de advocatis Lotharius in quo
dam in vectura de malis iudicibus
et advocatis Thali iudices et personarum
acceptores non attendunt merita cau
sarum sed personarum non iura sed munera
non iusticiam sed pecuniam non quod ra
cio dictet sed quod voluntas affectet non
quod lex sanciat sed quod mens cupi
at non inclinant animum ad iusticiam sed
iusticiam ad affectum non quod licet hoc
libet sed quod libet hoc licet pauperum
causam cum mora negligitis sed divitum
causam cum instancia promovetis in illos
rigorem ostenditis sed cum istis cum man
suetudine dispensatis illos enim cum
difficultate respicitis istos cum favore
tractatis illos vix auditis sed illos istos
subtiliter auscultatis ne volens quia hu
tum virum in arca sed dampnum meo

presencia pecuniarum captivatis sed animarum captivatis. O falsa divitiarum iudices felicitas que per divitie veraciter efficit infelicem. Hu rapiunt maiora pat° uum munera sed timeo ne rapiant ad yma plura que supra de acceptione personarum de advocatis Radulphus Calumpnia est qua quibusdam veri similibus racionibus aliena res usurpatur et corrupto muneribus iudice seu falsis allegacionibus iuste iudicatur deteriori quia iniuste impeditur plura que supra de advocatis Tullius libro 2o de officiis Iudicis est semper in causis verum sequi non verba Idem libro 3o tres neque contra rem publicam neque contra iusiurandum ac fidem amici ne causa vir bonus faciet etiam si de ipso amico iudex fuit deponit enim personam amici cum induit personam iudicis sed tantum dabit amicicie ut amici causam malit esse veram ut moderate litis tempus quia ad leges permiserit accomodet cum autem iuramento sententia dictanda sit meminerit se deum testem adhibere. Idem libro primo de officiis omnis animadversio et castigacio quere supra de correccionis equitate Idem grave pondus in iudice est splendet angeli claritate et moribus non luce quam enim iudices nesciunt quibus delinquant racione vendunt aliena emunt sua faciunt maiora precia Idem Optimum iudicem puto qui cito intelligit et tarde iudicat in iudicando enim celeritas est temeritas plura que supra de correccionis equitate Bern. in libro de xii gradibus humilitatis Amor et odium nesciunt iudicium veritatis nam iudicium veritatis audire potest audio nec ille iudex verum sit iudicio non potest odio non potest amor non potest timeo est enim iudicium odii potest nos legem habemus et secundum legem debet mori Est et iudicium timoris ut illud Si dimittimus eum sic venient romani et tollent nostrum locum et gentem Est et amoris iudicium iniquum ut illud david de filio parcenda vel parcendo. parce filio absolon Ar. in vto ethicorum Homines qui dubitant refugiunt ad iudicem ad iudicem autem ire est ad iustum Iudex enim debet iustus Cassiodorus in epistola 3 facilius recta persuasio est innocentes iudex sub iudice predicabili qui satis prodest modos probabiles non habere plinius optimum iudicem existimo qui cito intelligit et iudicat tarde quorum alterum prudencie alterum vero diligencie est Valerius libro vi Zalentus et Seneca de clemencia libro primo tamen omnibus et quere supra de correccionis equitate Helinandus libro xi Demostenes orator ait Lingua causidicorum dampnosa nisi vinciatur cum ut dici solet funibus argenteis apud malos iudices eciam ipsum silencium est venale Valerius maximus libro 4o Charius curius romanorum legatus cum simitas inussis in scamno ligneo rudi sedens atque de ligneo catino cenans respuit magnum pondus auri quod ei legati samnitum attulerant et iudice dicens Narrate samnitibus marcum curium malle locupletibus imperare quam ipsum locupletum esse et mementote me nec acie posse vinci neque pecunia pecunia posse corrumpi plura infra de iudicibus et iudiciis quere supra de accepcione personarum Idem supra de advocatis de dispensacione de correccione prelatorum de iudicio temerario de iusticia prelatorum de ypocrisi supra ypocrites Cum potestatem sibi datam ministrorum conscienciam purgare debet Iustum est

ut delicta corrigat aliorum ipse vero et ea
dem non committat vitat ergo quod vin
dicat Idem Stultum est ut quis velit
aliis imperare qui sibimet imperator esse
non potest Ex concilio parisiensi xxiii
q. iii de illicita nemo presumere vel presumere
quia non convictus neque confessus est
iudicandus Sixtus papa scribit univer
sis episcopis per ytaliam constitutis Incer
ta nemo pontificum iudicare presumat
et quamvis vera sint tamen credenda
non sunt nisi que certis indiciis com
probantur nisi que manifesto iudicio
convincuntur vel que iudiciario ordine
publicantur xxx. q. v. Incerta Evaris
tus papa scribit universis episcopis Nulla
ante veram iusticiam quam probationem iudica
re debemus aut dampnare mala ita
quod audita nullum moveant nec pas
sim dicta absque certa probatione quis
quam umquam credat sed ante audita di
ligenter inquirat nec precipitando quis
quam aliquid agat xxx q. viii. nullo
Eleutherius papa Iudicantem opor
tet cuncta rimari et ordinem rerum
plena inquisitione discutere interrogandi
et videndi obiciendi quam plurima patientia
ut ambarum partium actio sit ita plene
consummata xxx. q. v. iudicantem Iohan
nes in apparatu concilii antonii
patet quod iudex non secundum conscientiam
suam sed secundum allegata debet iudicare
ar. ii q. i deus omnipotens. iii. q. vii
Iudicet xi q. iii. eorum tunc vero plerosque
quod xx q. v. presbiter de c. di. v. c. ult.

Detractio temeraria Gregorius in mora
libus Plerosque ut dum ad aliena
iudicanda mens hominis ducitur ipsa in
diiudicatione succutitur et eo durius cetera
aliena peccata suplicat quo negligentius
sua ignorat Idem quibus quis puplice
vel inimice tyrannidem sive captiva
mente suscepit hoc primo dampnant

parantur quam clausis cordis oculis equitate
iudicium perdit nam cuncta que ab aliis et
bene geruntur sibi displicent et ea sola
que vel ipse etiam perversa fecerint sibi pla
cent Idem Cuncti vane glorie sectatores
et que superius de gloria vana Idem Stulta
cum tum prudentiam facta conspiciunt
licet eis omnia reprehensibilia videntur
quia sue stultitie et infirmitatis obli
ti tanto deterius de alienis iudicant
quanto sua profundius ignorant Idem
in pastorali Saepe pastoris est et indiscretis
ut in re dubia certa dicantur sinistra pla
querere super decompsita mala Item super
decredulitate de Errore de conspicione
aliorum Item infra de suspicione de suspi
tione Idem in moralibus Sancti viri alie
na opera etiam parva mirantur sua vero
etiam bona vel magna despiciunt Repro
bi autem que sua parva vel prava sunt
admirantur et plerosque de suis malis
bona estimant de bonis autem alienis
male autem sentire et dicere numquam
cessant Augustinus de libero arbitrio capitulo
xxx. xii. omnis opinio vel in veritate
vel errore versatus est vel credentis
sensus autem aut consuetudine aut na
tura valet posset autem fieri ut aliud
sit in opinione et aliud in sensu cum hoc cog
noscere facile est quod plerosque aliud faciend
esse credimus et aliud facere delectat et
aliquando verior est sensus quam opinio
sit videlicet illa de errore sed ille de na
tura est veluti cum eger plerosque aqua
frigida delectatur quam tamen credit si
biberit sibi esse nocituram Aliquando vero
verior est opinio quam sensus sicut
si credat artis medicine obesse frigida
cum revera oberit et tamen bibere delec
tet aliquando aut utrosque in veritate est cum
scilicet illud quod non solum ita creditur
sed etiam libet aliquando utrosque in errore est
cum scilicet illud quod nocet et prodesse

creditur et bibe non desunt Idem ibidem
Solet aut et vita optimo prima corri
gi consuetudine et prima optimo lecta
de primare natura tanta enim vis
est imp immoparatu domus Idem ad Chaa
dem Chores viri non coco q quisq no
vit s coco q quisq diligit Iudicare
solent nec faciunt apud nos bonos
vel malos nisi boni vel mali amores
Idem in suo pastorali homini temera
riis iudicijs plena sunt omnia de quo
enim in multa sperauimus subito defiat
et fit pessimus de quo multum desperamus
pro fiat et fit optimus nec timor in
certus est quis hodie sit vel quisq uno
homo novit ipse de se quis aut aut
qualis aut quid cras futurus quisq
nec ipse de se novit Idem in sermone de
monte dm Illi maxime temere iudicant
de meritis alienis et aliorum facta faci
le reprehendunt qui magis amant vi
tuperare et dampnare quam corrigere et
emendare quod quidem morbi vel superbie
vel invidie est Idem in epistola Quem no
cet diabolus etc quere de fama Ide
in li de baptismo parvulorum Cum in rebus
incertis nulla est humanitas etc quere supra
de credulitate Idem non reprehendamus
quere supra de corruptione aliorum plura
quere de conscientia mala De credulitate
de errore de detractione De corruptione
de suspicione Ambrosius Homini iudicia se
pe falluntur etc quere supra de fama mala
Idem Vnusquisq de alio quere infra c
proximo Idem multi habent speciem humili
tatis quere supra de humilitate Hom
Crisostomus super Math Pene malum hoc omnibus
hominibus invenitur ut alias culpet
errantes et ipsi in eosdem currant
errores Idem ad condempnandum ceteros
quere supra de detractione plura quere
infra c proximo Item infra de suspicione
quere infra c proximo Idem in li
de compunctione cordis Qualiter de
lictis fratrum et amarissimi iudices
residemus trabes aut trabes infixas
proprijs oculis non videmus quia a
liena etiam minima perscrutamur Idem
iudicare de alterius mente summa diffi
cultas est Ieronimus ad Celllam Periculo
sum est de servo alterius iudicare et ne
fas est veteri prima deponere de rectis
Idem non est dubium quere infra de
suspicione plura quere infra de con
scientia mala De credulitate de errore
de detractione de corruptione Ysidorus
et Herm in decretis di. Bac
dum q plena q capita quo causa quo
persona quo loco quo tempore considranda
sunt ne quorum modi quia non in
dagant propter hoc in errores laberinthi
nonnulli impingunt tum autem
iudicant quam intelligant prius
inculpant quam iterare lecta pertinuat
sine perquirant Idem de summo bono
Quamvis humana iudicia quere supra
de conscientia mala plura quere supra
de temeritate Item infra de suspicione
Basilius in li de septem creaturis Iudicant
tunc et pueri dicunt superbe filii in
rege suo qui sunt ad latera aquilo
nis Exaltentur et elevent tunc se
cedrus libani cum pluribus et cum ut
crint opprimunt tunc quosque pue
blasphemant et maledicta congregat
venient super nos absque ulla com
cum populo quam meretrix una copiosa e
medio Idem super Cant Cave aliene co
versacionis etc quere supra de occupa
cione aliorum Idem ibidem Ei is qui de
claustro est quere supra Idem in epistola Er
ror humani iudicij est bonum putare
malum aut malum bonum aut vim

verum falsum aut falsum verum sed et certa recipere pro dubiis aut dubia pro certis. plura quere supra de conscientia mala. Beda super illud Nolite iudicare et cetera. Hoc in loco nichil aliud nobis comprimo precipi nisi ut ea facta que dubium est quo animo fiat illud quod factum est vel cum incertum est quo animo fiat illud quod factum est vel cum incertum est qualis enim quis futurus est qui modo malus vel bonus apparet. Idem super illud prima Cor. iiii Nolite iudicare et si suspiciones vitare non possumus quia homines sumus hec est enim humana temptatio et venialis culpa. Gregorius Nazazenus in apologetico Observamus invicem diligenter non iam sed aliena peccata non ut placeamus aut compaciamur sed ut imputemus et provocemus non ut curemus sed ut amplius videamus malos aut et bonos non ex eorum moribus sed ex nostris partibus iudicamus et que forte cras in aliquo placent hodie crastinus si fuit ex parte alterius displicebit ut sic qui laudabatur hesterno culpabitur hodiernus. plura quere supra de credulitate de comparacione de suspicione.

De iudicio proprio. Gregorius in moralibus. Reprehendat semetipsum in minimis qui se meminit in maioribus deliquisse plus quisque se corrigat propria vicia feriendo et postea iudicet alios corrigendo. Idem Qui semetipsum prius non iudicat quid in alio recte iudicet ignorat. Idem Recte alios iudicare non valet cui innotescens conscientia regulam iudicii non prebet. Idem venturo iudicii tanto nunc securius quisque comparat quanto nunc cottidie metum suum suspectus examinat. Idem Electi quique

quere supra de discussione factorum. Idem Sancti viri quere supra de iudicio dei. Idem durus est quere supra de iudicio temerario. Idem in Registro Dum mens ad aliena peccata considerenda rapitur proprii iudicii rune privatur. Idem in moralibus Qualis ipse debet esse quere supra de correctione bona. Idem in omelia Rarum curiositas est que supra de curiositate. Idem in moralibus Sancti viri aliena opera quere supra de iudicio temerario. plura quere supra de compassione bona. Item de amore privato de cognicione sui. infra de oracione bona. Augustinus Ascendat homo tribunal quere supra de consideracione. Idem in epistola Iniqua est quere supra de iudicio bonis. Idem in sermone Cum iudicamus te ipsum quere supra. Idem non iudicat personaliter qui diligit equaliter. Ambrosius in apologetico Unusquisque de alio iudicaturus prius iudicet de se ipso nec mora in alio curata contempnet cum ipse graviora committit. Idem Iudicet ille de alterius errore qui non habet quod in semet ipso contempnet plura quere supra de conscientia et de consideracione. Gregorius in sermone Quando accubueris et cetera quere supra de consideracione. Idem super Matheum Unusquisque semet ipsum ex alio iudicat plura quere supra de proximo. Item supra de conscientia de consideracione de cognicione sui.

De iugo Christi et dyaboli. Gregorius in moralibus Anima quanto crebrius iugo dyaboli se subiciat tanto se sibi ipsi magis intollerabile reddit et quanto dyaboli iugum tenuerit durius tanto delinquit difficilius. Augustinus de doctrina christiana Sicut avaricia in infernum demergit ita iugum Christi in celum levare consuevit. Ambrosius super

Ubi immaculati portare iugum christi
suave est si portabis ornamenta ter-
renis esse non ancilla leve iugum
christi et ideo tertio tua subeo non pre-
mitur sed levatur. Idem de obitu Valen-
tiniani. Iugum ubi suave dixit et o-
nus meum leve quid enim qui iugum
ubi parentum temere suscepit omnis
disciplinae sibi grave esse non poterit.
Idem in libro de Ieiunio. Suscipe iugum
christi noli timere quia iugum est pro-
festinate quia suave est et leve non
conterit colla sed elevat non coarctat
sed honestat quid ergo dubitatis quid
procrastinatis non alligat vinculum vin-
culis sed mente copula gratia caritatis
non necessitate constringit sed voluntate
bonum opus dirigit. Idem super illud Iu-
gum bonum cum quibus. Dum iugum christi
suave non suscipit omnis grave collo
suo imponit quod portare minime suf-
ficit. Crisostomus super Matheum. Tollite iugum
meum super vos. O gravissimum pon-
dus quod magis confortat portantes
quam opprimat nam pondus terrestrium do-
minorum atterit paulatim et conterit
vires ministrorum pondus autem christi
magis adiuvat et sublevat baiulan-
tem. Idem ibidem. Iugum meum suave. Sus-
cipite ergo iugum meum et dispiscite
a me quia mitis sum et humilis in co-
pore autem gravis est iusticia christi
corpore autem suave est. Basilius in questione
sermone. Quod manifestum est hoc
dicit deus virtutis esse et non huma-
ne ... semel preter iugum de
... qui cum facit
peccatum servus est peccati nec idem potest
liberari nisi in manu forti. Idem gra-
ve legis iugum et mile peccatum nam
tenta est [illegible] in evangelio

suave iugum et sublimi regnum pla-
quere. Supra de adversitatibus de afflic-
tionibus de pace.

De iugo Christi iniunctis. Quibus
quibus servando iugum delecta-
... periunt hosti malignus fami-
liaris sunt. Idem [illegible] assumpto
sic enim sacerdos habitu filiorum suorum
custodiam deseruit sed temporalia post-
modum defendere etiam [illegible] que-
rit plura que supra de contemptione
et [illegible]

De iuramento et periurio. Augustinus
in libro de periurio et iuramento.
Iurare est deum qui est veritas testem
adhibere. Idem super Matheum. Dum grave
est peccatum periurare et verum dicens vel
non iurare omnino nec falsum iuran-
do semel ad facilitatem iurandi veni-
atur et ex facilitate ad consuetudinem
et ex consuetudine iurandi in periurium
iuxta precipitium est qui vero iurat
non peccat quidem sed iuxta peccatum
est qui vero non iurat omnino longe
est a precipitio et a peccato. Idem. Qui per
lapidem iurat falsum periurus est quia
non lapidem qui non audit sed eius
creatorem testem adhibet. Idem
in epistola. Homines malum est absque du-
bio pro falsum deum iurare veraciter
quam pro verum deum iurare fallaciter quan-
to enim illud per quod iuratur sanc-
tius est tanto magis penale quia
tale periurium est. Idem. Qui iuramen-
tum exigit ab alio multum interest
utrum sciat illum falsum iuraturum
an nesciat. Si enim nesciat et ideo
veritate compulsus dicit iura ut
sibi ut fides ei fiat de dubio non
audeo dicere peccatum esse tamen humana
temptatio est. Si vero exigit cum iura-

ve et stat cum falsum iuratum
homicida est. Primo iugulat homici-
dam quia ille corpus tuum occidit
hic autem duas animas interficiat
scilicet suam et alterius que adiu-
rando periurare provocavit. Idem
super Can. Jacobi. Iuratio falsa per-
niciosa est, iuratio non periculosa
est sed iuratio nulla securior est. Idem
ibidem. Nemo est qui frequenter iurat
et aliquando et aliquando non periuret. Pla-
ga que infra domum ipsius remissione de civitate
de iusticia. Ysid. de summo bono li-
bro 2° ca° xxxi. Quacumque arte verborum
quis iurat deus tamen qui con-
scientie testis est ita illud accipit sicut
ille cui iuratur intelligit. Idem. Du-
pliciter autem reus fit qui dei no-
men in vanum assumit et proximum
dolo capit. Idem. Sunt multi ad
credendum qui non moventur ad fidem
ubi graviter delinquunt qui
sibi loquentes iurare compellunt.
Idem ibidem ca° xxxiii. Non est serva-
dum sacramentum quo malum incaute pro-
mittitur veluti si quispiam adulte-
re perpetuam cum ea fidem polliceatur
permanendi tolerabilius enim est
non implere sacramentum quam in stupri
flagicio permanere. Idem et habetur in
decretis. In malis promissis rescin-
de fidem in turpi voto muta
decretum. Quod incaute fecisti
ne facias vovisti ne facias. Impia
enim est promissio que cum scelere ad-
impletur. Idem. Animadverte quod in
iuramento tres habet comites scilicet
veritatem iudicium et iusticiam que
si defuerint non iuramentum sed
periurium est. Idem. Cavenda est
iuratio nec utendum est ea nisi
sola necessitate. Idem. Iurare dei

est illa providentia dei qua statuit
deus sua statuta non convellere. Provi-
dentia dei est verum ad sue
sue
sine mutacione non penitere dei est
ipsius firmum seu statuta non revo-
care ut est illud. Iuravit dominus
et non penitebit eum i. illa que
statuit non mutabit. Glo. super illud
1 ad Cor. xv. Cottidie morior per
gloriam vestram. Falsum iurare gravius
fuit est peccatum. Valerius maximus
li° vi. Cum Alexander macedo addi-
ruendam lampsacum civitatem cum ma-
gno impetu ferretur progressum ob-
viam civitate obvium habuit
anaximenem preceptorem suum sciens
quod quod peccatus et ne sic nollet op-
ponere iuravit se non id facturum
quod ille peteret. Peto ergo inquit
ille ut lampsacum civitatem diruas
et dissipas. Et sic salus civitatis
iuramento obtenta est. Tull.
de offic. li° iii. Est ius bellicum fi-
des quod iuris iurandi cum hos-
te sepe servanda sed non semper tamen
enim ita iuratum est ut mens
concipit id faciendum est quod
autem aliter si non feceris nullum
periurium ut si predonibus vel piratis
pactum pro capite precium non attuleris
nulla fraus est si et iuratus illud
quod non feceris nam cum pira-
ta sit communis omnium hostis nec fides
nec iuramentum cum eo debet esse
commune. Seneca de beneficiis. Si promi-
seris aliquem te daturum beneficium et
postea scias eum malum dabis an
non. Si facies sciens peccas, das
enim cui non debes. Si negas hoc
etiam modo peccas promisisti enim
sed prudencia tua in hoc loco titubat
et illud superbum stulte promissum [illegible]
quam sapientis consilii sui penitere

nec umquam emendare quod fecit
nec umquam mutare consilium

De iure et iusticia Gregorius
in moralibus Humana iusticia di-
uine iusticie comparata iniusticia
est quia lucerna que in tenebris videtur
lucet in solis radio tenebratur Idem
Sepe iusticia nostra ad examen diuine
iusticie deducta iniusta est et sor-
det in districtione iudicis quod fulget
in estimatione operantis Unde dicit
propheta omnes iusticie nostre quasi pan-
nus menstruate Idem plerumque men-
tem sub optentu iusticie immanitas
ire deuastat et dum quasi fertur ze-
lo rectitudinis rabiem complet fu-
roris Idem in omelia Vera iusticia
compassionem habet falsa vero dedig-
nacionem quamuis etiam iusti solent
recte peccatoribus dedignari sed aliud
est quod agitur typo superbie atque
aliud quod fit zelo discipline dedignantur
et enim iusti non dedignantes ac-
tores hii qui de iusticia falsa superbi-
re solent et ceteros quosque despiciunt
nulla infirmantibus misericordia condescen-
dunt et quo se peccatores esse non cre-
dunt eo deterius peccatores fiunt Idem
in Registro Turpe est defendere quod
nunquam prius non constituit esse iu-
stum quia homines propter iusticiam
diligere non autem iusticiam propter homines
postponere Idem iustum est ut imi-
tatores illic separentur stipendio quos
proposito suo regimen dare reperiuntur
obsequium Idem super Ezechielem Cumque
peccator commissis iniquitatibus iam iu-
stus esse incipit tunc cepit accusare
quod fecit Cumque iustus non sit
qui conuersus iam in iusticiam iam per
lacrimas fecit plura que supra de iudi-
cio Idem in Registro Iusticiam quam in
corde gentis oportet ut luce bonorum
operum demonstret Idem in iiij^o moralium
super illud Job deridetur iusti simpli-
citas quere supra de simplicitate homo
Augustinus libro de vera religione Hec est per-
fecta iusticia qua pocius pociora et
minus minora diligimus Idem Iusticia
est quedam animi pulcritudo qua pul-
chri efficiuntur etiam illi qui corpore
sunt deformes Idem Tunc est plena
iusticia quando est plena sanitas tunc
autem est plena sanitas quando plena
est caritas erit quando videbimus
eum quem diligimus sicut est iusticia
indutus Idem in psalmo et locum Quamdiu
vnicuique videtur in ea que proficienda sunt
iusticia multum in hac vita profecit
ille qui quam longe sit abeo perfectionem
iusticie proficiendum cognouit Idem
de ciuitate dei Hec in vno quoque iu-
sticia est ut deus homini obedienti
animo corpori racio viciis etiam re-
pugnantibus imperet vel subigendo
vel resistendo ut ab ipso deo petatur
et meriti gratia et delictorum venia
ac de bonis fructibus beneficiis accep-
tis adeo vel hominibus gratiarum actio
persoluatur Idem in libro de mirabilibus
sacre scripture Perfecta iusticia hec
est virginitas sacerdocium et marti-
rium que triplex iusticia in abel per-
fuit qui munera beneplacita deo de-
uotus obtulit et perpetuam sine coniuge
in hoc seculo non reliquit et mar-
tirum coronam sanguinis effusione
promeruit Idem libro xiiij de ciuitate
capitulo xix In mortalis est omnis iu-
sticia nec in eterna beatitudine desinet
esse sed talis ac tanta erit ut per-
fectior et maior esse non possit
Idem in libro de trinitate Homines
dyabolum tanto magis imitantur
quanto magis neglecta iusticia po-
tencie student eiusque adepcione
letantur Idem de ciuitate dei Quid
sunt magna regna sine iusticia

magna latros tuna Idem iudeum Iuste quod quam malorum et que infra de potentibus Ambrosius in libro de paradiso Iusticia magis aliis quam sibi prodest et utilitates suas negligit emolumenta communia preponens Idem libro primo de officiis Iusticia suum cuique tribuit alienum non vendicat utilitatem propriam non negligit ut communem equitate custodiat opem fert aliis et pericula suscipit aliena Idem in sermone melior est tamen que superbis daudicibus Idem in libro de virginibus Iusticia quodam modo in alto locata videt et conploret omnia que potius aliis nata quam sibi nam tam suas utilitates quam emolumenta publica rimatur Idem super Lucam philosophi morales dividit iusticiam in tres partes unam scilicet in deum que pietas dicitur alteram autem in proximos vel parentes vel equaliter diligantur Tercia unde funeros ut illis concinnaros debita persolvantur ac non deum istius philosophice fastigium supergressus in eos quoque qui nos lesserunt unitos pietatis ac iusticie porrexit officium oportunum Crisostomus super Matheum Qui tenet iusticiam nullius patronus indiget iusti dei Idem sicut iusticia sunt vnam que infra capitulo proximo plura que de retentione protocum Ysidorus in libro differenciarum Iusticie principium est deum timere religionem venerari parentibus honorem deferre patriam diligere cunctis prodesse nulli nocere vincula fraterne caritatis amare aliena pericula suscipere miseris opem ferre beneficium accepti in assiduitate rependere equitate in iudicio conservare Idem ad districti iudicis comparationem nec iusticia secura est nisi pietate divina etiam ipsa iusticia qua quisque iustus est iustificante iustificetur

Idem in iiii° libro ethicorum Fas est lex divina ius autem est lex humana transire per agrum alienum fas est ius autem non est Idem ius generale nomen est lex autem iuris est species Idem ius autem dictum est quia iustum est omne autem ius lex et moribus constat Idem ius civile est quod quisque populus vel civitas sibi proprium humana divina que causa constituunt plura que supra de iudicibus plura quere in decretis de pe. di. i. Idem in libro de natura boni In iustum non est que infra de peccatoribus Bernhardus super Cantica Studeas ab sceleris omnem iusticiam adimplere paucum est ira per quam ad plenam leticiam pervenitur nam leticia primum est iusticia non iniuria et vita gaudiorum Idem Sic rigor iusticie semper ferendus sed iniquum preceps Idem contra iusticiam nec amicum quidem recipere fas est Idem in libro de consideracione Iusticia nec factura est utique alteri quod sibi nolit fieri nec quod sibi fieri velit alteri negatura in hiis nempe duobus liquet integram esse iusticie statum Idem in epistola Nunquam iustus arbitratur se comprehendisse nec unquam dicit satis est sed semper esurit sicut sitit quoque iusticiam in tantum etiam ut si semper viveret quantum in se est iustior esse vellet Idem in libro de quadripertito mundi panis anime iusticia est et soli beati qui esuriunt illam quoniam illi saturabuntur nimirum ad ymaginem dei facta est anima racionalis et ceteris quidem omnibus rebus occupari potest sed impleri non potest Idem in sermone Iusticia virtus est unicuique quod suum est tribuens ergo que sua sunt tribue si te iustum esse volueris approbare redde superiori reddas inferiori reddas et equali tunc quod debes habemus enim ante nos pares per nos

iuniores adoptiuis animas a principiis
inimicos reddimus ergo prioribus
obedientiam iunioribus doctrinam animas
leticiam Inimicis patienciam omnibus ca-
ritatem Idem Si iusti fuerimus debemus
deo honorem fratribus imitacionem defunctis
compassionem proximis amorem et malis
disciplinam mundo contemptum et dya-
bolo continuum bellum Alquinus qui et Al-
binus informator karoli magni Iu-
sticia est nobilitas anime suam cuique
tribuens dignitatem superiori reverenciam
pari concordiam minori disciplinam deo
obedientiam sibimet sanctimoniam animas le-
ticiam Inimicis patienciam inopibus com-
passionem Tull. li. 2° de off. Tanta
vis est iusticie ut nec illi qui ma-
leficio et scelere pascuntur sine ulla
iusticie particula vivere possint nam
archipirate sine principes latronum
nisi predam capta cum sociis equaliter
diuidant aut interficiantur aut a sociis
relinquantur Idem ibidem Iusticia est ha-
bitus animi communi utilitate servata
suam cuique tribuens dignitatem Idem
dicit Aristoteles Item Tull. ubi supra
iusticia est fundamentum perpetue commen-
dacionis et fame sine qua nichil
potest esse laudabile Idem in eodem
iusticia virtus est una virtutum omnium
domina et regina Idem in Rethorica
prima iusticia principium a natura pro-
fectum est quedam in consuetudinem
ex utilitatis consideracione venerunt
Seneca in li. de virtutibus Quid est
natura iusticia nisi natura quedam
tacita conventio in adiutorium multorum
inventa Et quid est iusticia nisi mutua
constitucio diuina lex et vinculum humane
societatis In hac non est ut estime-
mus quid expediat expedit enim
quidquid illa dictaverit Idem Quamprimum
iusticiam sequi decreveris tunc primus

et ama deum ut ameris adeo amas
autem deum si in hoc imitaris eum
ut velis omnibus prodesse nulli ob-
esse aut nocere et tunc te virum iustum
appellabunt et sequentur et venera-
buntur et diligent te Idem Iustus si
sis non solum non nocebis sed etiam
nocentes prohibebis Illam michi nocere
non est iusticia sed aliena abstinencia
Idem ibidem Ita iusticie amabilis ama-
bilis regula tenenda est ut reveren-
tia discipline eius eius nec nimia
negligencie comitate despecta vile-
scat nec senioris atrocitate durata
graciam humane societatis amittat Lac-
tancius in li. de diuina iusticia Quamuis
omnes virtutes sunt complectatur
tamen due sunt omnium principales que
ab illa diuelli non possunt pietas scilicet
et equitas Pietas non sicut veris-
sime Mercurius trimegistus diffi-
nit nichil aliud est quam dei noti-
cia Equitatem autem dicit bene iudi-
candi periciam quod et ipsum laudabile
est in homine iusto et se cum ceteris
hominibus coequandi quam Cicero vocat
equabilitatem Deus enim qui homines
generat et inspirat omnes homines equos
esse voluit et eandem vivendi con-
dicionem omnibus proposuit ac in immorta-
litatem omnibus spopondit nemo
apud eum servus est nemo dominus si
enim cunctis hominibus idem pater est
equo iure omnes liberi sumus nemo
pauper est nisi qui iusticia indiget
nemo dives nisi qui virtutibus
plenus est Diuites namque non fa-
ciunt homines insignes nisi quos pub-
licis operibus facere clariores multi
non pauperes videntur et tamen diuites
sunt qui et non egent et nichil con-
cupiscunt Aristoteles in ethicis preclaris-
sima quidem virtutum iusticia esse vi-
detur et non lucifer neque esperus

tam ad mirabiles plura que infra
de iusticia ca° proximo Item supra
de correctione de iudicibus et iudicio
hominis
De iusticia et misericordia Gregorius in re
gistro ipsa tunc dulcedo sit
inter tanta non remissa correctio
ut iusticie diligens non severa sed sit
altrum condiatur ex altero ut boni ha
beant amando quod caveant et prava
in metuendo quod diligant Idem Bo
in dulce et que supra de correctione et
equitate Idem in pastorali iuxta pau
li vocem in archa tabernaculi cum
tabulis testamenti simul etiam manna
fuit quia scripture sacre scientia in boni
iudicis et doctoris pectore sicut est
virga districtionis sic est et manna dul
cedinis Hinc etiam david ait vir
ga tua et baculus tuus ipsa me con
solata sunt virga enim percutimur
baculo sustentamur sed que et queere
supra de correctione hominis bona Idem
in moralibus Et habetur in decretis di. plu
ribus qui iuste iudicat stateram in
manu gestat et in utroque penso iusti
ciam et misericordiam portat sed per iusticiam red
dit peccati sententiam per misericordiam peccati tem
perat penam ut sic iusto libramine
quedam per equitatem corrigat quedam
vero per misericordiam indulgeat Idem dicit
Qui dei iudicia suis oculis proponit
semper timens scilicet et tremens in omni
negocio formidat ne de iusticie tra
mite declinans cadat et unde non
iustificatur inde potius condempnetur
Ambrosius in epistola Beatus qui et severi
tate et mansuetudine tenet ut altero
disciplina fulciatur et altero innocentia
non opprimatur nimia enim severitas
iusticie plerumque solet crudelitate et
mendacium extorquere Idem de officiis
neque severitatem esse durum convenit
nec nimiam remissionem ne aut potesta
tem exercere aut susceptum officium de
serere negligere videamur plura que
supra de correctione Crisostomus super Matheum Sic
iusticia sine misericordia non est iusticia sed
crudelitas sic misericordia sine iusticia non
est misericordia sed fatuitas plura que supra
de correctione prelatorum Ysidorus in synono
mis Impia iusticia est humane fra
gilitati non ignoscere non ergo damp
nare sed emendare potius et corrigere
studeamus Idem Tene rigorem in
discussione iusticie sed misericordiam in dif
finitione sine Bernardus super Cantica Sit inter
dum severitate opus est paterna sit non
tyrannica matres ergo vos exhibete
fovendo sed patres corripiendo Idem
in sermone in cena domini quoddam necesse est ut
rector se subditis et matrem pietate
et patrem exhibeat disciplina atque ut
hec palliata circumspectione prudenti
est ne aut districtio iusticie sit rigi
da aut pietas nimie sit remissa Glo.
Ap° 1° Vera virtus est cum nec pie
tas sine iusticia nec iusticia sine py
etate iusticia est que quidem ab invicem
separate continuo dilabuntur plura que
supra de correctione et equitate de iusto
bello que supra de bello
De iuvenibus et iuventute Gregorius
in pastorali Iuvenes plerumque
severitas admonitionis ad profectum
dirigit senes autem ad opera meliora
deprecatio blanda componit Idem in me
sa superbia iuvenum est a seniore plus
venerantur corrigere et silencium melioribus
imparem Idem in registro Esto sollici
tus ut iuvenes et pueri ad sacros
ordines nullatenus admittantur ne
tanto periculosius cadant quanto citi
us alta conscendere festinant Idem super
Ezech Cum prima sunt iuventutis tre

tempora quere infra de predicatoribus
in principali plura que infra de seni
bus et senectute Greg. nazazenus
in apologetico Juvenis cuius est os
tendat adversus mala fortitudinem
suam et in hoc utatur iuventutis f
lore nec iuvenilibus erroribus ce
dat sed maturitate prudencie lasciviam
vincat etatis Ambrosius in li. de viduis
Lubrica est lapsibus iuventus et ado
lescencia quia variarum estus cupidita
tum fervor talentis inflamat etatis
Idem in libro de virginibus Etiam
si fides tua tuta sit iuventus tamen
tua suspecta est Idem in li. de offic.
Pulcra virtus iuvenum verecundia et
suavis gracia que non solum in factis
sed eciam in ipsis sermonibus conspectatur
Idem Sicut in senibus gravitas sic in iuve
nibus verecundia velud de quadam dote
commendatur Idem ibidem Decorus iuve
nis est dei timorem habere parentibus de
ferre senioribus honorem exhibere casti
tatem tueri humilitatem non aspernari
diligere clemenciam addiscere verecundiam
que sunt ornamenta iuvenilis etatis
Crisost. de compunctione cordis Non cani
ties laudabiles neque iuventus cul
pabilis consistit Quanti quippe et in iu
ventute presbyterium monstraverunt et in se
nectute lapsi sunt Canicies ergo sa
piencie non capilli candidi commen
datur Idem Iuventus est inseria
lenis inaccessibile fenum corruptibiles
spiritus extinguibiles lucerna ab luxorio
somnium deceptuosa concupiscencia intol
labilis umbra prophana etas bulliens
sanguinis quectis delectoris et spur
ticie consuetudo Item Bernus sup. cant.
Iuventus insipiencie copulata est
plura que sup. de adolescencia ite
infra de senibus et senectute ite

infra de senibus de senectute Item
infra de militibus cap. ult. Cyprianus
in li. de xii abusionibus Sicut in
senibus sobrietas et morum perfectio
requiritur sic in adolescentibus et
iuvenibus obsequium et subiectio vite
debetur Anshelmus in li. de similitudinibus
Iuvenum tria requiruntur quibus ad sta
bilitatem ventus preponitur tamen etas
scilicet corporis continencia et verecundia
Basil. in epla Eya letare iuvenis in
adolescencia tua ut decedente puer
cium etate temporalis leticia succedat
que te absorbeat eterna tristicia Idem
in li. de amore dei Sapientes latent
et delitescunt sed pueri regnant et pu
cipant. Sunt enim principes qui mane
comedunt et ideo ve terre illi Idem
de consideracione ad Eugen. papam Ubi
sunt iuvenes et studentes eloquencie
cum sapiencie sic iuvenis que sup. de a
dolescentibus Idem sup. Cant. Quid da
bimus queere sup. de adolescentibus
plura que infra de senibus Tull. in
li. de senectute Siquidem sperat iuve
nis et adolescens qui promittit qui
promittit se diu victurum quid enim
stulcius quam incerta pro certis habere na
tamen etas illa multo plures quam
senectus habet mortis casus facilius et
in morbos iuvenes incidunt gravius
egrotant et tristius curantur in hoc
est melioris condicionis senex quia
quod cupit et sperat et iuvenis hic iam
senex consecutus est ille enim vult diu
vivere ille diu vixit quamquam michi qui
dem nec diuturnum quidquam videatur
in quo est aliquid extremum tunc enim
illud advenit tunc illud quod preterit
iam effluxit hoc tamen remanet quod
virtute et recte factis consecutus
tutus est Idem de offic. li. 2. Vera

iuuenis et adolescentis commendacio
cognoscitur a modestia cum pietate
et beniuolencia imputes sed et si ad sa
pientes et claros viros et bene con
sultos rei publice se contulerit et ty
cis assiduus sit Sydonius in episto
la tercia Plurimum laudis iuuenes mori
bus suis applicant quociens de nego
ciorum initiis ambigentes ad peritorum co
silia recurrunt Idem ibidem Hoc
etiam contingit iuuenibus que supra
de adolescentibus Quintilianus de ora
toria institucione libro primo Utinam liberorum
nostrorum mores non ipsi perderemus infan
tiam statim deliciis soluimus et mollis
educacio quam nos indigenciam voca
mus neruos omnes mentis et corporis
frangit etas quidem hominis tunc maxime
formanda est cum simulandi nescia est
et preceptoribus facilime cedit Seneca
in declamacionibus libro v. Nichil est
puero teste certius nam et ad illos an
nos peruenit quibus intelligat non ad
eos quibus fingat Idem ibidem libro primo
Torpent ingenia desidiosorum iuuentis
nec ullius rei honeste vigilatur sed can
tandi saltandi que obscena studia effe
minatos tenent Versus Gaudia semper
amat et ludicra vilia iuuentus Et
iuuenum mentes heu in amore trahunt
Emula iam iuuenum diiudicat acta
senectus Idem Seneca in libro de mo
ribus iuuenis sit officium maiores
natu uereri et ex hiis uirum probatis
simum eligere cuius consilio regatur
et moribus informetur

De kalendis que in computo et
De labore que supra de ocio
de accidia Item infra de opera
cione in moralibus Sicut malis premis se
curitas laborem sic bonis premis labor
perpetuam securitatem parit Idem labo

rem magnum in domino maior eterne retri
bucionis gloria consequetur Idem ibidem
libro v. laborantem consolari et querere supra
de actiua vita Item supra de ocio Item
infra de operacione Augustinus in libro de bapti
smo paruulorum Post hoc primus parens adam
expulsus de paradiso contra eden id est contra
ortum deliciarum ut propheta significaret
quia in laboribus qui sunt deliciis contrarii
erudienda est caro peccati Idem super
Genesim Cum in diebus sex deus
operatus fuisset et die septimo requie
uisset Frustra tu speras requiem nisi per
laborem plura que supra de accidia
de actiua vita de ocio de operacione
Ambrosius in sermone Dum laboribus in
sistunt declinant a malis cogitaci
onibus occupantes animum suum et aditum
illis prohibentes plura que supra de ac
cidia de actiua vita Item infra de opera
cione Ysidorus in synonimis Fatiga corpus
tuum in laboribus uel opere cum libet
studium operis grauius eum libido urit
quem ociosum inuenit cedit autem
labori voluptas sed animum vacantem ocio
occupat cito plura que supra de acci
dia de actiua vita de ocio de opere de
operacione de ociosis Bernhardus de consideracione
Si labor te terret merces ad labora
dum inuitet unusquisque enim secundum
laborem suum mercedem accipiet Idem
in sermone domini de aduentu Agnoscant
omnes homines quantum placeant super
in cunctis labor et exercicium corpora
le cum tamen spiritalis intencio est
quod quidem et eos pastores qui pune
tu corporis et corporali uigilancie vigere
laborabat suo dedignatur alloquio
consolari et alloquio tam felici Idem
in sermone vite Sicut vagus laborantibus
manibus nec oculus ipsa claudit nec

animus abstinet ab auditu sic et multo magis laborante corpore mens quoque nimis suo operi sit intenta neque vacet ocio sed tamen laboris cogitet in labore ut ipsa ei pena quam patitur culpe propria pars reputetur. plura quere supra de accidia de activa vita. Item infra de ocio. De operacione de opere. Varro in suis sentenciis: Vale quidem est sed inglorium quo illibato in alicos labores succedere. Seneca in epistola: Satis multum temporis perdimus incipiamus vasa mea vel in senectute colligere minimus in fecto mortarium importunus. plura quere supra de accidia de activa vita. Item infra de opere de ocio de pusillanimitate de operacione de timore. Idem: Honor laborem efficit leviorem. Idem: Generosos animos labor nutrit nec est viri timere sudorem. Catho dicebat militibus suis: Cogitate cum animis vestris si quid per laborem recte feceritis voluptas quia labor ille cito recedet. Avolus bene factum autem dum vixeritis non recedet et si qua per voluntatem nequiter feceritis voluptas cito recedet sed nequiter autem factum apud vos semper manebit. Nam in mundo primus quos venditor sine negabat venales sensus minibus emptor habet nec mare tutum pressit prandus si nauta fuisset turgida cum pertinuit restitit unda rati. Pamphilus: Providet et tribuit deus et labor omnia nobis. Proficit absque deo nullus in orbe labor. Dat deus ergo mei custos rector que labor. Omne gubernet opus propositum que meum. Camenius: Ociosos necesse sepe labores. Emptis et ut capiat premia digna labor. Hec ma debilitas minis conspoliant et etas. Commoda nulla facit ars que labor que nichil homo pector ut vigilet solercia

cura que labor que. Namque prodesse nequit ars que labor que mens. Varia parare non notum labor improbus implet. Ars que vigil magnas sepe ministrat opes. Improbus interdum dubios labor expedit actus. Magna que tollit iners commoda segnicies. Quantacumque potes ceptum properato laborem. Nec mora segnis opus differat ulla tuum. Irrita venales fallunt promissa labores. Et felix finis nil nichil forte dabis. Quil tociens homini frustratur spes que labor que. Nam prodesse nequit ars que labor que mens. Hic quod esse nequit querere quis potest. Admichi la propius mens est labor ille reductus. Et matura sue perdidit artis opus. Sorte sub ambigua spes et labor omnis habet. Cepit principio spes tamen ipsa bo pellitur hic animus hominum vel pellet illuc. Sepe laborem brevem dum manet in dubio. Crisostomus super illud Math. vii: Quam angusta est via que ducit. Cum viam hanc in hoc seculo laboriosam existimat ipsi sue desidie sunt accusatores si cum tempestates pelagi nautis militia militibus glacies et frigora agricultoribus levia sunt et portabilia propter spem premii temporalis multo magis cum celum placet nulla debet sentiri pericula maxime cum labores mitigat in bonum finis premii. Non aspicias ergo quam aspera sunt sit via sed quo ducat nec aspicias ad aliam viam que lata est sed ubi desinit diligenter attende.

De lacrimis et fletu. Gregorius in moralibus: Quinque modis compunctionis accipit anima cum se in lacrimis celestis desiderii affligit. Inquinandum vero inferius accipit cum inferni supplicia flendo pertimescit. Idem Augustinus

celorum rapi vult vinis fletibus quod in his viris meritis non debetur Idem in moralibus libro 20 Anima sancta que supra de contricione Idem ibidem Sicut contrarias que supra Idem in pastorali Quaedam sunt et quere supra Idem super Ezechielem Cunctis peccatis que supra de iusticia et vere Idem in 5° moralium super illud Johannis de mane usque ad vesperam succedentur et redimentes tempus quia dies mali sunt Tempus quippe dei redimimus quando perditam vitam quam lasciviendo perdidimus flendo prius lacrimis reparamus plura que supra de contricione de confessione de pena de satisfactione Idem in moralibus vita vivit dum lacrimis lavatur et quere infra de meditacione Idem Sus dum luto lavatur quere infra de peccato Augustinus in libro de meditacionibus da michi domine in hoc corporis pondere dolorem et lacrimarum quas ex vivo super omnes cupiam delicias Idem super illo Beati qui lugent puritatem eum qui flevit super vitam ubi enim fuerunt lacrime ibi spiritualis ignis accenditur qui secreta mentis illuminat Idem violente sunt imperatrices eius lacrime que non sunt compunctionem neque unidam habet oracionem Idem in libro confessionum Plena meorum oculorum acceptabile est domine sacrificium tuum Idem in libro de penitencia Currunt autem et scutum de peccato dicit in decreto penitens et que supra de contricione Ambrosius super Lucam Lacrimis confitetur delicta ut dicat decte mistica celestis lacrimis rigavit pedes meos hoc namque sunt ille lacrime tales que non solum possunt lavare nostra delicta sed etiam ubi celestis irrigare vestigium ut gressus eius in nobis conversent

bone sunt lacrime tales in quibus non solum redempcio peccatorum sed etiam refectio iustorum est iusti enim vox est fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte Idem in libro de viduis Fletus oculorum magis consolat labores minuit dolores allevat pudorem consumat peccata extinguunt et ad paradisi gaudia introducat Idem in libro de confessione patris non solus dolor et que supra de compunctione Idem in sermone Petrus apostolus prorupit ad lacrimas nichil voce precatus invenio quod flevit non invenio quod dixerit lacrimas lego satisfactionem non lego ergo plane petrus flevit et tacuit quia quod deflere solet excusari non solet et quia defendi non potest ab solui potest Idem Lavat lacrima delictum quod voce pudor est confiteri lacrime ergo verecundie pariter consulunt et salutis non erubescunt impetrando sed tamen impetrant impetrando lacrime inquam tacite quodammodo preces sunt veniam enim non postulant et tamen veniam merentur causam non dicunt et misericordiam consequuntur solet enim ticius mereri veniam qui verecundius deprecatur in omni ergo culpa plus flendum est quam precandum Idem Valentino imperatori lacrime mee arma mea sunt et que supra de armis Idem de obitu Valentiniani Lacrime frequenter depascunt et allevant fletus mentem refrigerunt pectus et mestum solantur affectum dolorem quid sumus indociis sed stabat sancta Maria iuxta crucem filii sui et spectabat pia virgo sui unigeniti passionem stantem illam lego flentem non lego Idem est piis mentibus flendi quedam voluptas et per lacrimas plenius gravis evaporat dolor Idem

in sermone pater in nobis est deus
&c quere supra de compunctione de contri
tione Item infra de satisfactione Crisos
tomus de penitentia lacrime celum pulsant
crimina delent conscientiam allevant deum
reconciliant Idem super Mattheum nichil ita
conglutinat nos deo sicut et ille lacri
me quas pia dolor et amor virtutis
effundit Idem ad demetrium de compunc
tione cordis libro secundo Non semper flendum
quere supra de compunctione Idem Cum
admodum que propter mundum est leticia
quere supra de gaudio bono Idem in ser
mone Nemo aliquando addunt fletus acces
sit qui non quod postulavit acceperit
nec ullus ab eo beneficia cum lacrimis
optavit qui non impetravit quod
voluit ipse enim est qui consolatur
flentes qui curat dolentes et infor
mat et reformat penitentes Idem ibidem
Sola est compunctio quere supra de com
punctione Idem in sermone Magnus est
effectus lacrimarum quia pro fortitudo fi
lius superat deum et filius mitigat
patrem et asperitatem matris primus plo
rans mulcet sic petrus profusis fletibus
iram dei removet reformatus in ipso
Idem lacrime sunt que vadunt vul
nera et sanant vulnera lacrime sunt
que celum pulsantes crimina delent con
scientiam consonciant tunc sunt oculi ri
gantur gene reviviscunt vultus et
deus indulgentie mente exhilarat
sordentem anime vestem lavant et can
dorem remissionis et innocentie pre
stant Beda in omelia de epiphania Quia
ergo post baptismum nos nequaquam
iterum iterum baptizemus lacrimis sal
tem quibus per aliam vitam respicien
tes regionem nostram sicut ab ea bonis
delectati recessimus sic ad eam malis

amaritati quodocunque redeamus Y
saac in collacionibus patrum Interdum
vero tanta compunctionis habundancia
quere infra de oratione bona Ysidorus de
summo bono in decretis Lacrime pe
nitencium apud deum pro baptismate
reputantur unde quantumlibet sint mag
na delicta quamvis gravia non tamen
est in illis dei misericordia desperanda Idem
ibidem Magne virtutis est lacrima que
uno eodemque momento deum flectit et
cor durum emollit Idem Idem libro 2o
de summo bono c xvii Multi lacri
mas indesinenter fundunt et tamen
peccata non desinunt. Lavamini inquit
propheta et mundi estote lavatur ita
que et mundus est qui et peccata preterita
plangit et iterum flenda non admit
tit. Lavatur autem et non est mun
dus qui plangit que gessit nec
deserit sed post lacrimas ea que fle
verat iterum facit Idem nichil prodest
est quam culpam cognoscere et non
deflere plura quere supra de compunc
tione de contricione Item infra de
satisfactione et infra de penitentia
de lugentibus de luctu Bernardus delicie
angelorum sunt lacrime penitencium
Idem de contemptu mundi O felices
lacrime quas benigna manus condi
toris abstergit et beati oculi qui
talibus elegerunt lugere fieri ma
gis quam in superbiam elevari magis
quam amore sublime inde magis quam
avaricie aut petulancie famulari
Idem o humilis lacrima tua est reg
num tua est potencia ante conspec
tum iudicis itaque non vereris ubi
sit intrinsecus quis peccatorum obtinetus
accentibus unicis omnibus silencium
imponis et quid plura tu sola lacrima

vinas in vinabilez et ligas omnipo
tentem Idem ibidem O felices lacri
me per quas interiores anime macule
purgantur per peccatorum incendia extin
guntur Beati qui sic lugetis quia ri
debitis Iulius lacrimis agnosce o
anima sponsum tuum amplectere deside
ratum tuum nam torrente volupta
tis eius te inebriat sugas ergo ab
ubere consolacionis eius lac et mel
hec hec enim sunt munda ac mundan
da munuscula que detulit et op
tulit et sponsus gemitus et fletus
ac profuso lacrimarum attulit et ti
bi potum in hiis lacrimis in men
sura hec lacrime sunt eciam tibi pa
nes die ac nocte panes siquidem
dulciores super mel et favum Idem
O bone ihesu si tam dulces sunt is
te lacrime sunt etiam tibi panes
que pro memoria et desiderio tui
excitantur quam dulce erit gaudium
quod ex manifesta tui visione ca
pietur si tam dulce est flere de te
quam dulce erit gaudere de te quid eius
dulcoris lacrimis cantat Idem Sta
tues illa que lacrimis talibus ablu
itur in inaccessibilem decorem acqui
rit plura quam super de contricione
Item infra de lugentibus Cassio
dorus Eodem delicta profusis
lacrimis et ut dulcem invenimus ge
neravit quant fletus amaritudinis
Idem in epistola Petrus ter negante
in primo locum amare lacrime resti
tuerunt Leo papa in sermone O feli
ces lacrime tue petre que ad dilu
endam culpam tue negacionis ha
buerunt virtutem sacri baptis
matis Seneca de remediis for
tuitorum li° vij lacrima est indicium
inoptate rei et repugnantis ad

multis modis neminem enim umquam qui
cupit deflet Idem lacrima est conci
tatrix doloris et intollerabilis silen
cij erupcio Glo. Thobie iiii° Pro dul
ce lacrima tegit Ista vngit Illa pu
git Glo. Judith viij lacrime pondera
vocis habent mugiant non supplicant
Glo. oree in eo Os quod clausum fuit
a laude dei merito claudit eciam a fi
delibus flendis malis suis De lap
su que super de casu

De lacrima mercurius trimegistus
ad esculapium Bolum animal
homo duplicis nature est ut eius
illa pars simplex quam vocamus di
vine similitudinis formam nobilior
est humanitas ergo semper memor na
ture originis sue indiuiditatis uni
tacione perfruerit nos ergo gratias
agentes adoremus creatore hec
enim sunt summe interacionis dei tri
ci a mortalibus gracie referimus
laudibus enim et obsequiis celum
celestes quod delectantur nos autem
pissimis votis optamus si divino
placet voluntati ut humana custo
dia nos absolutos superioris partis
nature restituat Augustinus in li° de symbo
lo Magnum verecundiores esse debe
mus quam cum de diis agitur Am
brosius super adrciam irrellente adorant
Iacob non illum in iunte illum fu
bundo illum degenerem fieri fine
epcam sed illum quem insiratur con
sidarunt adorant Ador Valerius ma
ximus li° v° Xenophon cum sacri
ficaret deo suo maiore de filiis
suis nuncius pisse reguomit ne
tamen ideo cultum deorum dimit
tendum putavit Idem in eodem
Oracius pulvillus pontifex

ronis tum cum deo suo domino suo
templum dedicaret et inter sollempnium verborum nun-
cupacione verborum postem tenens mor-
tem in nuncupacione verborum esse filium
suum audisset nec manum poste re-
movit nec vultum a publica reli-
gione ad privatum dolorem deflexit
ut patris magis quam pontificis par-
tes egisse videtur. Idem eiusdem. Pu-
er Alexandri magni tum sustenta-
ret turibulum dum sibi sacrificantis et
incensum offerentis in templo solis
fervens carbo unus de thuribulo
delapsus in manibus suis nec tym-
pore propterea vel manum contraxit vel bra-
chium dum sibi dimisit usque quo sac-
rificium compleretur. Valerius ad Alexandrum magnum. Nos in amorem dei
nec pecudes in victimas non mac-
tamus nec de lubrica metallis argen-
teis in crustata fundamus nec
auro altaria gemmis splendencia
dedicamus que si ut non habenti
deo largiaris superflue te asseris
si autem ut habenti pare quorum
rerum mos ferens concupiscenda deo facis
non enim suscipit deus sacra sacri-
legium ea sed cultum diligit virtuti-
bus ornatum verbo seu per inicium ora-
tibus quas solum ei cum homine
commune est sua quam similitudine delec-
tatur nam verbum deus est hoc mun-
dum creavit hoc regit atque alit ad
hoc vocavit nos et hoc diligimus
et per hoc spiritum trahimus si quidem ipse
deus spiritus atque mens est et ideo
non terrenis donis nec largitione
munificorum sed religione bonis operibus
et sincera oratione placatur qua propter
nos nimium vecordes et miserabi-
les iudicamus qui tantam originem ce-
lestem non suspicatis magna quam tu

deo habet cognacionem sed splendore
generis vivis rebus vilissimis ab-
sistatis quippe quibus maxima
voluptas in carne est hanc sanc-
tis et castis et amatis et quasi
vehemencioris demencie est audet-
dum ceteris carnibus corporum sed
et in hoc a carne decepti estis re-
cum vera vos opitulatores deos
sed carnifices teterrimos invocatis
qui insecta vestra supplicacione diversi-
tate distrahunt o nos infelices
miseros quorum religio crimen est
et vita supplicium. Aug in libro primo
de civitate dei. Tunc corpus meum templum
exhibemus necesse est ut hinc et
illam servitutem debeamus qua non
nisi deo serviendum est que servitus
grece latria appellatur. De latria
vide sancto Aug ad veratum illa
ille que supra de baptismo de laqueis
que infra de mundo Ambros multa
sunt.

De laude dei Greg in moralibus.
Vox omnium corporum clamat et
placet quod deus sentit vocibus sed
moribus fugiunt. Idem despecta
quippe vox confessionis et laudis
est quam format iocunditas prosperi-
tatis. Idem dum blanda vox que-
tur querere supra de cantu. Idem in
registro. Recte mentis est deum non
solum prosperis benedicere sed in adversis ma-
gis in adversitatibus collaudare.
Idem in illa eterna patria que supra
de cantu. Aug in libro confessionum non ces-
sat nec tacet laudes tuas uni-
versa creatura tua. Idem taceat
laudes tuas domine qui misera-
ciones tuas non considerat. Idem
qui incipit tacere in futuro mutus
erit. Idem magis laudanda que

in sermone de voluntate bona Idem in
Omelia l. Si non vales deum laudare
vocibus et que supra decantatur Idem
Porro tunc laudatur deus que supra
de graciarum actione plura que ibidem
Idem in quadam exhortacione Ut non
solum lingua sed et moribus et o
pere laudetur deus ergo fratres non
tantum ad sonum attendite que supra
decantatur Idem pro horrendum est que
supra de deo Ambrosius super beati in ma
culati Laudemus in tympanis et ca
tharis vera semper et iusta qui dedi
mus laudibus tamquam confitentes
nos sic anceps aut dubia sententia non
distrahat mentis intencio non ma
terialibus aut mundialibus negociis
occupata operam spiritualis concentus
ne deflectat sed iustificetur semper
iusticiam dei animo tranquillo non occio
sitatis Idem ibidem Media nocte aut
completa que supra decantatur Idem bona
est que talem ordinem habet ut a
diuinis laudibus inchoetur et in lau
dibus terminetur Idem in libro de officiis
Cum aues cunt. cubitu que supra
decantatur Crisostomus in sermone de digni
tate condicionis humane Quid re
tribuam domino Si humana condicio
generis creatori quod suo quid debe
at atque ut eius beneficiorum innumerabilem
multitudinem momentis omnibus at
tractando considerat inueniet se sue
seruitutis obsequio continuis laudi
bus iugi gratulacione adequare
non posse neque eum beneficia adeo
perfecta atque collata vel modum po
terunt habere vel numerum et certe ut
ceterum quippe tunc nec sensus ad
inuestigandum in mensuras enim
beneficiorum dei superat cogitaciones
sensum et innumerabilis multitudo
donorum dei vincat volubilitate

verborum nec eciam si totum vite nostre
tempus omnes occupent absque lau
des teneant graciarum actiones insi
stant persoluere potest quod debet
quid ergo retribuam domino pro omni
bus que retribuit michi Idem in
quodam sermone septuagesime Omne
initium bonum que supra de amore dei
ad homines Augustinus et habetur in decretis
di. lxxxxii. Cum multi in vno
ore cum Iohannes laudibus Christi lau
des se non capiunt Idem in xx. moralium
super Iob deus qui nos prohibet
ne proprios laudamus ipse per scripturam sa
cram laudes suas nobis loquitur
non quia ipse indiget qui perfecte
laudibus nescit Iohannes de regula mo
nachorum monachi seruantes regulam
apostolorum a glorificacione dei magnum
in glorificacione dei terminantes Idem
Felix et beata lingua que non nouit
nisi de diuinis laudibus texere ser
monem Idem contra Iouinianum et
habetur in decretis de consecratione di. v. Non
vocibus tantum sed corde magis et opere
laudandus est deus quia ipse nec
hoc est quamquam psalmorum decantacio
cum cordis puritate ac spirituali hy
laritate que tocius psalterii mo
dulacione cum tristicia et anxietate
Ysidorus de summo bono libro primo capitulo iiii Si
cut ars in artifice retorquet laudem
Ita creator vero per vniuersitatem crea
turarum laudatur et quanto sit ex
cellencior ipse creator quam creatura
ex ipsa condicione operis demonstratur
ex pulcritudine namque circumscripte
creature deus pulcritudinem suam que
circumscribi non potest facit intelligi
ut ex ipsis vestigiis homo reuertatur
ad deum quibus auersus est adeo ita
videlicet ut qui per amorem pulcritu
dinis creature se retraxit et abstu

lit a forma sui creatoris idem vir-
pus p(ro)creatur decore creatoris sui
forma et pulcritudine venustatur pla-
que sup(ra) de cantu. Bern(ardus) sup(er) Cant(ica) De-
nique minus interea relictus semper minus
laudare poteris ubi aut(em) totus vixe-
ris ubi totus in laudibus dei eris
Idem omnis laus de bonis multifor-
mis gratie apparentis in nobis referat(ur)
ad ipsum laudabiliter universorum aucto-
rem et largitorem ideo quod non fiant
quem admodum ab ypocritis nec ex sola
consuetudine sicut a scolaribus ne-
que necessitate quadam ut iuncta servi-
tus omnibus applicatur sed sicut sanc-
ta sinceritate fidei devocione sollicita
hylaritate grata non temere dissolu-
ta. Idem ymmolantes hostias laudis
et reddentes vota nostra de die in die
curemus omni vigilancia iungere sen-
sum usui affectum sensui exultacionem
affectum gravitate exultacionem hylarita-
tem gravitati libertate hylaritati quo
interius libero p(er)grat(ur) mentis pas-
sibus procedamus et excedamus per-
in mensitates quasdam affecciones
spirituales leticias ineffabiles invi-
sibiles amenitates in lumine dei in
suavitate spiritus sancti. Idem nichil i(n)
terris ita expresse representat celestis habita-
tionis statum sicut alacritas lauda-
tium deum. Idem sicut cottidianis externis(?)
et bellis que nulla hora pie viventi-
bus in Christo desunt in carne ammodo
adversus(?) sicut miliciam esse vitam hominis
sup(er) terram incessanter experimur in
nobis ita nostra est cottidiana canti-
ca in dei laudibus ymmolare. Idem ne-
mo nos ditissimum quere sup(ra) de can-
tu. Idem Crescens temptacio separ(ari)(?)
superatur que sup(ra) de gratiarum actione
Hugo de sancto victore Laudemus in
deo potenciam magnificemus pietate

ad invicem cupiam applicemus equita-
tem et extollamus generositate. Beda
in omel. Deo nostro iocunda est laudacio
si quod ore canimus opere non impug-
namus. plura quere sup(ra) de cantu
Item supra de gratiarum actione

De laudibus hominum fugiendis
Greg(orius) in mor(alibus) Nescit laude-
tur suppetit fuge qui ad hanc didi-
cit cum de corde anhelare. Idem in
registro Quia homo quere sup(ra) de
dignitate. Idem in mor(alibus) Hanc et o-
p(er)imus sua iustos cruciat purgat in-
quos non dum letificat reprobos in-
struat. Idem Sicut ex aliena opinione
proficimus sic plerosque si laudibus
fame nostre intendimus deterioribus(?)
vacuamur. Idem Ne in moderatis laudi-
bus extollamur quere supra de glo-
ria vana de fama mala. Idem quasi
latrunculus quere supra de gloria
vana quere sup(ra) de ambicione Item
sup(ra) de dignitate Item supra de fa-
ma de gloria vana quere supra
de ambicione Item sup(ra) de dignita-
te de gaudio de gloria de honore Ide(m)
sup(er) Ezech. omel. vi Quid prodest
si omnes si omnes laudent quere
sup(ra) de consciencia bona Idem in xxx-
ii mor(alibus) Electorum animus magnas
laudum suarum igne cruciatur. Idem
in omel. Arundo vento agitata
modo flatibus erigitur modo fla-
tibus inclinatur sic et animus infir-
mus animus qui vituperacione deicit(ur)
vel hominum laudibus extollitur arun-
do vento agitata est. Idem in mor(alibus)
Non nunquam enim sancti viri de sua
bona gaudent opinione cum per
hanc pensant audientes ad meli-
ora proficere. Idem Sicut ignis au-
ra flante grandescit sic bonarum
mentium studium quedam(?) laudis

complevit et crescit unde sapiens virtus laudata crescit. Idem omnis ypocrita etc. quere supra de ypocrisi. Idem in registro si laudibus letamur quere supra de adulacione. Idem in omelia Omni scit qui laudes hominum affectantes in semet ipsis dissipant fructus laborum suorum dum enim ostendere alienis oculis appetunt dampnat continuo bonum quod agunt. Aug. super Canonicas Johannis Nec laudes te levabunt in celum nec vituperaciones te decelo deponent ille videat et iudicet qui coronat et ille sit testis quo iudice coronaris. Idem Qui nos amant quere supra de fama bona de adulacione de iactancia. Idem in epistola ad dioscorum Non saciat animum spiritum vanitas laudis humane quia nichil ad tribuendum affert nisi inane. Crisostomus super Johannem Si laudes amamus eas que adeo sunt diligencius requiramus nam que ab hominibus laus est quasi lumen fumi simul ut apparuit sic effugit plura quere supra de ambicione. Item supra de dignitate de fama de gaudio de gloria de adulacione de honore. Idem Crisostomus super Matheum Sapiens dum laudatur in facie cruciatur in mente. Idem Vanus homo dum laudatur in facie extollitur interius. Jeronimus ad Marcell. Nemo reprehendat quod in epistolis meis aliquos aut carpimus aut laudamus cum et in arguendis malis sit correctio ceterorum et in optimis predicandis ad virtutem bonorum studia concitentur. Idem per bonam et malam famam et dextris et sinistris miles Christi graditur nec laudibus extollitur nec vituperacione frangitur nec divicias timet nec paupertate contrahitur equaliter

et leta contempnit et tristia. Idem pro ma. pro vitus monachi est contempnere hominum iudicia et dardan? quare debet sancti pauli dicentis si hominibus placerem Christi servus non essem plura quere supra de ambicione. Item supra de dignitate de fama de gaudio de gloria de honore de adulacione de iactancia. Valerius maximus libro tercio publica regione consecrata virtus nulla parata undique laudacione. Idem Socrates libro vi humane sapientie quasi terrestre quoddam oraculum etc. quere supra de fama bona. Idem libro viii Quid ut et eciam quere supra de gloria vana. Oracius libro epistolarum Quid de quoque viro tu dicas sepe caveto percontatorem fugito nam garrulus idem est nec retinent patule commissa fideliter aures Et semel emissum volat irrevocabile verbum Qualem commendes eciam atque eciam inde Ne mox incuciat aliena tibi peccata pudorem. Eiusdem in epistola ad libertum laudacio glorie tue decipit quantum falsitatis adiectum est cum vana narracio que crescit commendacionis. Seneca in libro de iiii virtutibus Non quam multis sed quibus placeas cogita. Idem A malis despici laudabile est. Idem in epistola Sit tibi tam triste ut lauderis a turpibus quam si lauderis ob turpia conciliari enim nisi turpi ratione amor turpium non potest. Plura quere supra de ambicione. Item supra de confessione de dignitate de fama de gaudio de gloria de honore De adulacione de iactancia. Cassiodorus in epistola xiii Debemus omnibus bene generalibus ut eos laudis vite tradamus assensus nam si cursus equorum clamoribus incitatur et insonantibus manibus

agitur ut emulus emulantibus velo
citatis conspicietur quanto magis et
hamnes stimulari credimus quos ad
laudis aviditatem natura singulariter
invenimus virtus enim laudata crescit

De lectione et modo legendi Gre
gorius in moralibus Quasi lectio quedam
sit menti nostre species considerata creatura
Idem super illud Job xx Erit que omnipo
tens contra hostes hostes tuos de
pe dum sacris lectionibus intendimus
malignorum spirituum insidias contrimus tol
leramus Idem in Registro Dum illis lec
tionibus quibus edificari intrinsecus
locum sine dubio deceptionis concludis
Idem ibidem Ideirco pictura ecclesiis
adhibetur ut hii qui literas nesci
unt saltim in parietibus videndo le
gant que in codicibus legere non valent
Idem Si admirandum contemplationem scriptura
sacra parata est tanto magis debemus
in ea legere quanto nos conspicimus
cottidie tribulationibus pulsari Ide
super illud Numeri vectes semper erunt in
anulis quia qui ad erudiendum alios
concubant a lectionis studio recedere non
presumat ignorantie sunt quippe valde
est illis ut tunc primo querant legere
quando debent questiones difficiles enno
dare Idem super Ezech. os meum come
dit dum verba dei legimus interiora
nostra complentur dum intelligimus
et sumamus ea que legendo laboramus
multi enim legunt et tamen a me
sa lectionis ieiuni recedunt quia
que legendo penetrant vivendo con
culcant Idem nulla est scientia lecti
onis si non habet utilitatem pietatis
quia dum facere negligunt negligit
se se legens omnis ad iudicium et sup
plicium acrius stringit in nos met
ipsos ergo transformare debemus quod

legimus ut iudicium supplicium euadas
Idem ibidem In verbis sacri eloquii
talis debet ordo legendi fieri ut
hec ideo legamus quatenus de nostris in
quitatibus compuncti cognoscentes
mala que fecimus conteramus nec
alia committamus et cum compuncti mag
no lacrimarum usu deprecamur vemis
sione cepit nobis esse fiducia
per verba dei que legimus etiam alios
ad proximum attrahamus Idem ibidem
Dum in sacro eloquio ea que dicta
tis sunt legunt et contemplantur
ut per hoc quod intelligunt occupa
ri questionibus et disputationibus sunt
ista minorum intellectus sive pennis
de super non contendunt Idem in mo
ralia Non estimes in eo te placere
deo si tu legas eloquia dei vel
scripturas tunc enim scripture le
gentibus prosunt si bonum quod le
gitur opere compleatur Idem in
moralibus Nemo miretur si quando bona
typice mala et mala typice bona
significent plerumque enim res queli
bet per hystoriam bona est sed per sig
nificationem culpa narratur Et enim
hoc in sacra scriptura non licet in
quam atramento nigro sed semper au
ro lucido dei nomen scribendum est
deus enim est lux et tenebre in
eo non sunt nulle plura que infra
de scriptura sacra de studentibus
Aug in libro de opere monachorum Quae
est ista perversitas lectioni nolle ob
temperari dum vult ei vacare et
dum illud quod bonum est dicitur
legatur ideo facere nolle quod legi
Idem in libro de correptione et gratia Et sinc
tuo sinu hic velles qui legeris non
pigeat hic relegendo non spernere

Idem in epistola. Nemo te nisi aut lege
tem aut orantem inveniat. Idem ad
Julianum comitem. Animam tuam inter
divinis lectionibus pabulum cum tibi me
sam spiritualem quia sicut corpus carnalibus
alimentis pascitur omnis caro sic
cotidianis eloquiis et lectionibus et ora
tionibus nutritur interior homo. I
dem in libro de virginitate. Omnis qui hic
legit ubi prior eius est purgat mentem
hesitat querat meum ubi quis eum
verum sine cognoscit revocat ad me ubi
me renovet me nec eum pigebit me
sicubi hesito querere eum nec pige
bit me sicubi erro discere. Plura quere
infra de predicatoribus de doctoribus.
Item infra de sacra scriptura de studio.
Ambrosius in libro de officiis. Cur vero illa
tempora quibus ab ecclesia tua vacas
lectioni impendas cur non Christum revi
sas aut revideas Christum alloquaris
Christum audias Christum alloquimur cum
oramus sed illum audimus nobis loquen
tem oracula divina legimus. Idem super
Beati immaculati. Non mediocre pericu
lum est cum legas tanta dei eloquia
et opera que fecit in genesi et in Exo
do in levitico Deuteronomio Numeri Josue
Judicum Regum in ewangelio in actibus apo
stolorum si illis pretermissis legas et allo
quaris que seculi sunt audias libe
tius que seculi sunt quam que dei sunt.
Idem libro primo de officiis. Unusquisque
suum ingenium agnoscat et id
se applicet ad legem divinam ad quod se
aptiorem magis videt. Crisostomus super
Johannem. Sicut quando turpia loquimur nos
sordidant et demones vocant mani
festum est quod spiritualis lectio nos sancti
ficat et gratiam spiritus sancti affert mutan
tationes cum divine sunt sacre scrip
ture. Idem super Matheum. Sicut qui non
masticat cibum non sentit eius sa

porem nec rapit virtutem eius ita nisi
relegerimus quod legimus non intellige
mus verbi virtutem aut significationem.
Idem. Vera cum secularibus lectionibus lectorum
sapida est tua eloquia lege studium dicta
eloquia mira pietate pollere ut neque
quam libris indigeremus ad legendum si cor
da nostra pro paginis applicaremus
spiritu sancto ad scribendum. Idem in 2o libro
de compunctione cordis. Non confunda
mus divinas litteras neque spiritus sancti sensus
propriis nostris sensibus putavimus. Jeronimus in e
pistola ad Damasum de filio prodigo.
Demonum cibus est legere carmina poe
tarum et secularium sapientie venustas rethe
ricorum pompa verborum at ubi cum su
mo studio fuerint ac labore perlecta
nichil aliud nisi sonum inanem et stre
pitum quedam sermonum suis lectoribus
tribuunt. Nulla enim ibi saturitas sa
turitas veritatis nulla iusticie refectio
reperitur sed studiosi earum eorum in fa
me et siti veritatis et virtutum penu
ria perseverent. Idem super Eccl. Lege
Platonem Aristotelis revolve versutias et
probabis verum esse quod dicitur labor stul
torum affligit eos qui ad urbem cele
stis sapientie nequeunt pervenire. Idem in
epistola ad Letham. Orationi lectio lectioni
succedat oratio breve videtur omne tempus
quod tantis operum varietatibus occu
patur. Idem ad Eustochium. Noctibus
bis ter que surgendum est ad relegenda
de scripturis que memoriter teneamus.
Idem Pamachio et Occeano. Dum
enim essem iuvenis miro discendi
legendi que ferebar ardore nec iuxta
quorundam presumptionem ipse me docui.
Idem ad Paulinum. Semper in manu tua
sacra sit lectio tenenti tibi codicem
sompnus surrepat et cadentem faci
em pagina sacra suscipiat. Idem ad Rus
ticum. Ama scientiam scripturarum et carnis
vicia non amabis. Idem. Lectio sacra

sensum acuit intellectum multiplicat
facundiam instruit torporem expellit
tela libidinis extinguit lacrimas
elicit et deo nos proximos facit Idem
ad letham de institucione filie sue Sic
comedat ut semper esuriat ut statim
post cibum surgens possit legere psal
lere vel orare Idem ibidem Ciprianum li
bros semper in manu sua teneat Atha
nasii epistolas et hilarii libros inoffen
so pede percurrat illorum tractatibus
et illorum delectetur ingeniis in quorum li
bris pietas non vacillat fidei ceteros
vero sic legat ut magis iudicet quam
sequatur Idem melior est quinque psalmorum
cum quiete spiritus de laude dei Ysidorus in sy
nonimis lectio docet quid caveas lec
tio monstrat quo tendas lectione sen
sus augetur et intellectus confortatur
Idem de summo bono libro tercio capitulo viii° Qui
vult cum deo semper esse frequenter debet
orare frequenter et legere nam cum ora
mus ipsi cum deo loquimur Cum vero
legimus tunc nobiscum loquitur deus Idem
capitulo x Omnis profectus ex lectione
et meditacione procedit que enim nes
cimus lectione discimus que vero didicimus
meditacione conservamus Idem sicut le
gendo semper concupiscimus sic faciendo vitam
compleamus bonis operibus studeamus
Lex enim dei premium habet et penam
legentibus eam premium quidem in eos
qui bene vivendo legem custodiunt
penam illis qui male vivendo legem
contempnunt Idem ibidem Nonnulli arro
gantes legendo conterunt pectora [illegible]
quia simplices unde procedunt semper enim
simplices legunt simplices querunt sed non
inveniunt Idem ibidem capitulo xiii Philosophie
non verba sed veritas est amanda sepe enim
quia per veritum simplicitas veridica et
falsitas composita que suis erroribus
allicit homines et per dulces laqueos capit

venena usque cum melle tradita non
decipiunt Idem lectio sacrarum scripturarum
geminum confert fructum sive quia
mentis intellectum erudit seu quia a mun
di vanitatibus abstractum hominem
ad amorem dei perducit tanto namque
vana spes huius mortalis vite nobis
vilescit quanto magis legendo spes
eterne vite claruerit per scripturas Idem
de summo bono libro 2° capitulo viii Geminum
est lectionis studium qualiter scripture intel
ligantur 2m qua dignitate vel utilita
te legantur Idem Valet doctrina sacra
non modicum consolari dolore depel
lere desidia instruere mentem erigere
spem inducere caritatem plura quere
infra de sacra scriptura Item infra
de studio Ysidorus in synonimis Prohibetur
christiano legere figmenta poetarum quia
oblectamenta fabularum mentem excitat
ad incendia libidinum non enim solum
offerendo thura thura demonibus ymmo
latur sed etiam eorum dicta capiendo
libencius quam oportet Beda super
Canticum Abiectis indigne lectio divina
scripture presumitur ante spiritum et
abiectam seculi pompam ante tamen
discipline studiis edomatum et spiritui
mancipatum sicut enim intensissima
lux contundat oculos egros sic carna
lis homo non percipit ea que dei sunt
non enim hec lectio docet sed unctio
non lectio sed spiritus non homines erudiunt
sed exercitacio in mandatis dei Idem
in libro de consideracione Sicut grece
loquentem non intelligit qui grecum
non novit sic lectio divini amoris ei
qui dominum non amat barbara erit sed
frustra ergo ad legendum scripturas
qui dominum non amat accedit Idem ibi
dem Quod sensus non explicat con
siderato lectionis querat oracio expetat

vita vel meatur puritas assequatur
Idem Psalter o fili quere infra de sancta
Idem David prodest tota die salvatoris
homine in libris lege et pietate in mo
ribus non habere plura quere infra de
sapientia de sancta de scriptura sacra de stu
dentibus de studiis Glosa super illud
Iosue .xvi. Egredietur contra asterius
scorpionis non parvo utilitatis co
fert tunc lectio divini sermonis licet ob
scura sit ad aures inimicis illabitur et
serpentibus carmina sopiunt serpentes
multo magis per virtutem lectionis
et sermonis divini demones compellit
Glosa super illud psalmus 2° Has concupiscit
Tangit illos qui ad sacras lectiones
fastidiosi veniunt ignavi sunt illi
et fames Beda qui esuriunt et sitiunt
iustitiam et ideo tardius ad perfecta
salutis incrementa perveniunt Albinus
qui et Alcuinus lectio sacra purificat
animam timore incutit gehenne et
ad gaudia superna cor legentis instigat
plura quere infra de studentibus de
sacra scriptura

De legibus et iure Augustinus libro
duo legis custodiunt timor et amor
Idem libro primo de libero arbitrio lex
que summa ratio nominatur non potest
cuipiam intelligenti non incommuta
bilis eterna que videri cum semper obtem
perandum est Idem ibidem lex natura
lis nichil est quam participatio quedam
legis eterne in creatura rationali qua
iustum est ut omnia sint ordinatis
sima Idem in libro de vera religione Cum
leges fuerint institute ac firmate
non licebit de ipsis iudicare sed secundum
ipsas Idem ibidem lex eterna iubet amo
rem avertere a temporalibus et eum ad
eterna convertere Basilius super Ysaiam Omne legis

gravitate ingenium sed velut premium ad terra
sunt in impressione sed in contrario suave
ingenium et sublime regnum Idem Non
parum notos quere supra de contrario Ysidorus Ethimologiarum
libro 5° Omnis lex aut permittit aliquid
ut vir fortis premium acquirat aut
vetat ut sacrarum virginum nuptias
ab nulli petere liceat aut punit ut
qui cedem fecerit capite plectatur legis
enim premio et pena vita moderatur
humana Idem ibidem leges autem facte
sunt ut earum metu humana coerceatur
audacia tutaque sit inter probos inno
centia et in ipsis improbis formidato
supplicio refrenetur nocendi facultas
Idem ibidem Erit autem lex honesta ius
ta possibilis secundum naturam secundum con
suetudinem patrie loco temporique con
veniens necessaria utilis manifesta quoque
ne aliquid per obscuritatem in captionem
contineat nullo privato commodo sed
pro communi civium utilitate conscripta Idem
Fas est lex divina ius lex humana
transire per agrum alienum fas est ius
lex humana transire per agrum alienum fas
est ius non est Idem Ius generale nomen
est lex autem iuris est species Idem
Omne ius legibus moribus que con
stat Idem Lex est constitutio scripta
mos est vetustate probata consuetudo
sive lex non scripta Idem Leges sta
tuuntur cum promulgantur confirmantur
autem cum moribus utentium approbantur
plura quere supra de iustitia et de iure
Ambrosius in sermone Usque adeo male
inolevit malum hoc ut iam quadam con
suetudine vendantur leges corrumpantur
iura sententia quoque ipsa venalis sit quod
nulla iam causa possit esse sine eo
Idem super Lucam Lex vetus magisterio
dure imperat veteris sed evangelium

minimis imperat caritate benignitate
aliis nota maledictis subsidia prestat
egentibus parcam et esurientibus e
minus gravem remuneracionis impor
tat. Item umbra in lege ymago in
ewangelio res in celestibus ***veritas***. Beda
super ***Canonicam Jacobi***. Lex eciam lex
libertatis est lex caritatis est de qua
dicitur si tamen legem perficitis regalem. Idem
ibidem. Grauius iudicabuntur qui le
gem moysi quam qui legem natu
ralem contempnunt et grauius pu
nietur qui cognita eciam grauius quam
qui ***in sacre*** legis edicta contempnit.
Augustinus libro v° de ciuitate capitulo plu
legis nomine quando simul omnia ve
teris testamenti scripturarum quod scriptura
rum significant eloquia. Nam et propheta
ysaia testimonium ponens apostolus ubi
ait in aliis linguis in aliis labiis lo
quar populo huic prenotauit tamen in
lege scriptum est quia ***addicimus*** me
gratis tamen tamen hoc legatur in
propheta. Aliquando non proprie vocatur lex que
data est per moysen sicut dictum est
lex et prophete usque ad iohannem et illud
in hiis duobus tota lex pendet
et prophete. ***Tullius de legibus libro primo***
lex est racio summa insita nature
que iubet ea que facienda sunt pro
hibet quod contraria. ***Idem in philippicis xi.*** Lex nichil aliud est quam
recta et a numine deorum tracta
racio imperans honesta prohibens
quod contraria. ***Valerius libro vii°***. Sub
tiliter anacharsis leges telis aranea
rum comparauit nam et illas infir
miora animalia retinere et valencio
ra transmittere. Inde eciam ita et legibus
humiles ac pauperes constringi diuites
aut et potentes non alligari con
spiciuntur. ***Idem de re publica***. Lex est
recta racio nature congruens dif
fusa in omnes constans sempiter
na que vocet ad officium iubendo
uetando et a fraude deterreat huic
legi nec fas est est abrogari ali
quid nec derogari huius legis capud
est ipsum deum nosse soli sibi obtem
perare ipsum solum colere. ***Idem libro
iiii° licinius*** cum lege sanxisset
ne quis amplius quam 1 agri iuge
ra possideret ipse inter eo plus com
parauit simulandi quod eciam gracia
filio suo dimidiam partem emanci
pauit cum ergo ab hoc a populo
fuisset accusatus primus ipse sua
lege cecidit docuit quod nichil aliud
aliis debere precipi quam quod imperat
sibi ipse sibi. ***Catho*** petere legem quam
ipse tuleris plura que supra de cor
reccionis equitate. Item supra de
iudicibus delectacio bona et de
mala que supra de gaudio bono
et de malo

De liberalitate que supra de bene
ficiis. Item supra de clemencia
de elemosina de magnificencia.
Tullius libro 2° de officiis. Beneficen
cie ac liberalitatis duplex est ra
cio aut enim opera impenditur
indigentibus aut pecunia datur
facilior quidem posterior presertim locu
pleti sed prima lautior ac splendidior
et viro forti claro quod dignior ac
pluribus utilis quod prima que ex arte.
Beda de virtute procedit et se
pe quamvis beneficium accepit de
tior inde fit atque ad idem proprio
tandem semper paratior. Idem quenit
autem in viro liberali in dando esse

munificum in porrigendo non acer-
bum in omni quoque re contrahenda
vendendum emendum conducendo lo-
candum facilem et equum multa mul-
tis de iure suo reddentem et aliorum
quantum liceat abstinentem Seneca
libro primo de beneficiis Non quid detur
refert sed qua mente animus enim est
qui parva et sordida illustrat et ma-
gna et preciosa dehonestat Idem lo-
quitur magis nos obligat qui par-
va dedit liberaliter ac magnifice re-
gum enim opus equavit animo
qui parum tribuit sed libenter qui sue
paupertatis oblitus accipere se pu-
tavit dum daret beneficium Idem libro
2o Gratissima sunt beneficia parata
occurrentia ubi nulla intervenit mo-
ra nisi in accipientis verecundia
Idem Omnis benignitas properat et
proprium est libenter facientis cito facere
Idem ibidem Sunt quedam nocitura im-
petrantibus que non dare sed ne-
gare beneficium estimamus utilitatem
potius quam voluntatem attendere de-
bemus sepe namque noxia sunt sed
cum recedit cupiditas et impetus
ille flagitantis animi qui consilium
fugat cecidit tunc detestantur ma-
lorum munerum auctores Idem libro
primo de beneficiis An gratus quisquam
adeum esse potest qui beneficium a
supplice abiecit aut iratus impen-
dit aut fatigatus ut molestia ca-
reat dedit qui utique tarde fecit diu
noluit Idem ibidem libro 2o Gratissi-
mus nunquam nulla res carius constat
quam que precibus empta est moles-
tum enim verbum est et onerosum demis-
so vultu dicendum Rogo Idem i-
bidem Equore quidem animo ferunt
quidam supplicium suum precidi quam pro-
trahi pocius enim acerbissima crudeli-
tas est que penam trahit et time-

genus est cito occidere quia tormen-
tum ultimum finem sui secum affert
ita maioris gratie munus est quo minus
diu dantis manibus pependit Idem
in epistola xix Libenter plerumque assen-
sum quantus est vox una postera
lum nec debet esse difficile beneficium
quod non patitur largitate dei metiri
plura que supra de beneficiis Dydimus
bragmanorum rex ad Allexandrum mag-
num Libera est quelibet res aliis co-
mmunicata et necessaria pati dispendium
tum in altero participata transfunditur
sicut ex una face si lumen plura suc-
cendas nullum dampnum principali inf-
erre queratur sed facultate accipit plus
lucendi quociens causa accipit plus
prestandi Valerius libro vio Ab Anti-
gono rege cinicus parum petivit
talentum Dixit Antigonus plus esse
quam cinicus petere debet repulsus
ergo petiit denarium Dixit antigo-
nus esse quam deceret regem dare tur-
pissima ergo certe tali cavillatione
invenit dedit cum posset utroque dedis-
se simplex denarium tamquam pauperi ta-
lentum tamquam regi nichil enim tam
exiguum est quod non honesta regis
humanitas tribuat honeste Idem ibidem
Allexander magnus cuidam pauperi su-
mo subsidium petenti tribuit civita-
tem et castrum cum sub urbanis suis
Cumque diceret sumus ille pauper plus
esse quam deceret ipsum accipere Dixit Al-
lexander Et si non deceat te tamen
regem dantem decet dare Refert Sene-
ca philosophum ab Archelao rege fuisse invi-
tatum ut ad se veniret quibus eum
honorare posset Cui dixit ab illo se nol-
le beneficia recipere cum paria non posset
reddere Noluit enim vir tante libertatis
ne ad voluntariam servitutem

De libertate ysidorus de summo bono
Melior est servitus subiecta quam
libertas elata quere infra de subditis
Tullius in philippicis xiii licere dicimus quod legi-
bus quod more maiorum et institutis
conceditur non enim quod cuique potest
illud ei licet etiam si nemo obstet nec
plus hoc sibi licet Salustius in catellinariis
Sepe aliis alia licent qui enim demissi
in obscuro agunt si quid deliquere
vnt pauci sciunt qui vero magno im-
perio prediti in excelso vitam agunt eorum
facta cuncti mortales noverunt ita
quod in maxima fortuna minima licen-
tia est et enim quod apud alios ira-
cundia dicitur hoc in imperiis superbia
crudelitas appellatur Gregorius in moralibus
Manifestum signum perditionis est dum
affectatis iniquitatibus subsequens
favet libertas peccandi nec ulla con-
trarietas impedit quod mens prava con-
cupierit Augustinus libertas iuste interpretacio-
nis vindicet supra de conflictu Idem in
libro iusticie Sicut non est opus sanis
medicus sed male habentibus ita non est
opus servis medicus sed liberis liberator
sed servis Ambrosius ad theodosium impera-
torem neque imperiale est libertatem dicendi
negare quere supra de correctione bona
Idem in epistola ad simplicianum Non ille
liber est qui servit avaricie non ille
liber est qui servus desideriis et
voluptatibus vagus fluctuat errore
non ille liber est qui cruciatur ambitu
sunt enim alieno imperio Idem ad flac-
cillam reginam Servum peccati Idem ad sim-
plicianum non natura servum facit quere
infra de servitute de liberatione vera fac-
ta per christum quere infra de christi passione
de christi morte De libero arbitrio quere
supra de gracia dei Item infra de secu-
tato De libris divinis quere supra de lec-
tione Item infra de scriptura de libidine
damnandi quere supra de ambicione
Item supra de gloria vana Item supra
de iactancia de ypocrisi de laudibus
de scriptura de libidine luxurie quere
supra de gula De ieiuniis de luxuri-
a Item infra de voluptate de peccato

De lingua Gregorius in moralibus dis-
crete moderanda sunt tem-
pora ne cum aut restringi debet
lingua nimis inutiliter in verba se
relaxat aut cum loqui potest utili-
ter semet ipsam nimis pigre restrin-
gat plura quere de locucione de silencio
de eloquencia de doctrina per totum
Augustinus de mendacio lingua lingit
adulando mordet detrahendo occidit
menciendo labitur ut anguilla
penetrat ut sagitta ligat sed ligari
non potest tollit amicos multiplicat
inimicos arma tua non plus potest abscindere [?]
accidit sed accenditur [?] non potest occidi non
lancea sed lingua Idem libro x de civitate
dei capitulo quinto Linguarum diversitas
facit ab omnibus despicitur ideo sue
gentis linguam quisque maxime stu-
det ut non spernat Crisostomus in sermone Rega-
lis sedes est lingua si posueris ei
frenum desuper sedebis si autem infrena-
tam dimiseris fit dyabolus asperior
eius plura quere infra de locucione
de silencio Bernardus in libro de consideracione
Docuerunt linguam suam grandia lo-
qui cum tamen opera operentur
largissimi promissores parcissimi ex-
hibitores blandissimi et mordacis-
simi detractores Idem Sileat in no-
bis lingua maledica quere infra de
silencio Idem advocati docuerunt
linguam suam quere supra de advo-
catis Ieronimus ad nepocianum peritus et
eloquens nequaquam in lingua sua
consistunt [?] sanctitate sed neque imperitus
aut simplex ideo se iustum putet

si nichil nocuit multo autem melius est condolens huius imperitis rusticitate sive stamen quam eloquencia peccantem. Idem nullum membrum in albenti te etate mea tam homini sicut lingua que modicum membrum est sed omnes generans iniquitates. Idem Pictagore est preceptum hirundine in domo non suscipiendum id est homines garrulos et linguosos sub eodem tecto non habendos. plura que infra de locucione. Cyprianus in epistola vitare linguam venenatam dyaboli que ab initio mundi fallax mentitur ut fallat blanditur ut noceat bona promittit ut mala tribuat vitam pollicetur ut perdat. Beda super illud Iacobi omnis natura bestiarum et lingua priorum bestiis ferocitate volucribus levitate serpentibus virulencia precellit. Sunt enim bestiales quia quo acuerunt ut gladium linguas suas. Sunt volatiles quia posuerunt in celum os suum et quorum os locutum est vanitatem. Sunt et serpentes quia venenum aspidum sub labiis eorum. plura que infra de locucione. Felix lingua que non nisi de divinis velut novit tempore sermone. Basilius super Ysaiam lingua facilitate habet motus in humido quippe posita est in lubrico labitur quanto ergo illa citius et facilius movetur tanto tu adversus illam fixus esto. Idem ubique refrenanda est lingua precipue sed maxime in ieiunio. Ysidorus ad ipsos regimen lingue que infra de paciencia. Ysidorus in synonimis mores hominis lingua pandit et quales sumus proferentes tales esse cum illis comprobatur. De timore que supra de mundicia. de licencia peccandi que supra de debilitate de lite que et de bello de contencione.

De locucione bona que supra de doctore et de racione bona. Item supra de doctore bono. Item de doctore et doctrina sancta et vita. Item supra de lingua. Item supra de eloquencia. Gregorius in Registro valde est semper bonum docti quia viri allocucio que supra de doctrina et sacra. Idem in moralibus distincte vicissimque moderanda sunt tempora que supra de lingua. Idem apud homines cor ex verbis apud deum non verba pensantur ex corde. Idem quod valde mens approbat et amat eciam in locucione frequenter replicare solet. Idem super Ezechielem perspicere debet doctor quid loquatur et que supra de doctrina bona. Idem quid in dictis suis replicari metuunt ipse prius debet considerare quod dicit. Idem xxiii moralium super illud illud Job: Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis. Magna quippe impericia humiliter dicere nescire quod dicitur et inflatis superbis elacionis verba iungere. Idem omne quod dicitur quadripertita potest qualitate distingui si aut mala male aut bona bene aut mala bene aut bona male dicuntur. Male namque malum dicitur cum ad res perversa suadetur. Sicut scriptum est benedic deo et morere. Bene vero bonum dicitur cum recta recte predicantur sicut Iohannes ait: penitenciam agite, appropinquabit enim regnum celorum. Malum autem bene dicitur quando per os dicentis id circo vicium exprimitur ut reprobetur sicut Paulus ait femine eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Quo in loco convertenda quoque facinora subdit et honeste inhonestum narravit ut multos ad honestatis formam inhonesta narrando revocaret. Male vero bonum dicitur cum rectum aliquid recto studio non profertur sicut illuminato ceco pharisei dixerunt Tu discipulus eius sis quod utique ma-

ledicacionis studiis non oracionis voto
dixisse prohibetur vel sicut Cayphas
ait Expedit vnum mori pro populo ut
non tota gens pereat bonum quippe
sed non bene locutus quia dum cru
delitate eius necis appetit eius re
dempcionis graciam prophetavit Idem ibidem
Ex aut hic dicitur quia eius sermo
impiis sermonibus involvuntur hic
sermo ope auditur quia ab eo tam
elacionis stultitiate proferuntur tamen non
dicit sermo si non addidit proximus qua
les perversi dulcis vult bona intelligi ma
tum sine nominant nisi etiam tam
hoc dicunt male sive male sentiunt
non potest sermo semper in bono sermo ac
cipimus que sine reprobacionis adiec
cione ponuntur sicut scriptum est Sa
piencior sibi videtur piger septem vi
ris loquentibus sermo Aug super Can
ticus Des que nunquam debet a corde
recedere nec a locucione recedat Idem
in enchiridion Verba sunt instituta non
per que homines se invicem fallant
sed que in alterius quisque cogitacionem
suam proferat Idem in primo de civitate
Nullus homo ita locutus est ut in om
nibus ab omnibus intelligeretur Idem xvi
de civitate In re apta apta intuenda
est longitudo sermonis Ambrosius de of
ficiis Sapiens ut loquatur multa prius
considerat scilicet quid dicat cui dicat
quando in loco et tempore Idem super
stultum est ea loqui que omnibus nota
sunt Idem ibidem Alliga sermonem tuum
ne luxuriet sit restrictior quam laxior
et ipsis vel aliis suis cohibeatur ci
to enim lutum colligit amplius quo va
dens Idem in eodem primo de officiis
Quam plures vidi peccatum incidisse vix
quemquam tacendo tacendo sapiens qui
est quis tacere novit plura que infra de
silencio Item infra c° proximo supra

de eloquencia Christus secundum Matheum De corde
malo non potest bonum illum exire
neque de bono malum Ecce si duo
vel tres homines in vnum sedeant qui
cor habet timore vel amore dei ple
num statim de celestibus divinis sub intro
ducit sermone vel locucionem qui vero
thesaurus avaricie portat in corde in
corde statim de possessionibus et de
lucris fabulas introducit qui vero
libidinis ignem habet in corde statim
de corporibus de iuvenculis de puellis de
tractare dicere vel audire sic ergo testis
est vnusquisque cordis est locucio
sermonis plura que supra de eloquencia
Ieronimus in epistola Diu considera quid
loquens sit et adhuc tacens provide
ne quid dixisse peniteat Idem me
lius est vera rusticitas quam falsa diser
te proferre Idem stultus est ille loquen
di modum ponere qui loqui nescit
et tacere non potest Idem in epistola ad fa
bulo ad fabiola Timendum quod non edifi
cat audientes vitatur in periculo au
diencium Ysid in synonimis Cum
omnibus secreta paucioribus loquere
tunc aperta paucas aperta demittas
Idem de summo bono li° 2° ca° xxix
Quadruplex modo est loquendi racio que
supra de doctore bono Idem in eodem
Triplex est racio loquendi scilicet cor
de ope et ore et quibus istorum potest
fieri bene sive malo corde namque
bene loquitur qui veritate annunciat
Ope bene loquitur qui cottidie bonis
exemplis edificat Corde vero male
loquitur qui in corde suo cogitaciones
meditatur iniquas Ore male lo
quitur qui pro eo quod male facit vive
do suis exemplis alios ad male
vivendum instigat Idem ibidem Du
plex est loquendi vero sive modus

sz semel et bis et utroque fit bene
sive male Semel eum bene loquitur
qui se penitendo redarguit Bis bene
loquitur qui bene vivendo etiam alios
instruit Semel male loquitur qui post
verbum tacito non se corrigit Bis non
male loquitur qui et male cogitat et
male refert cogitata Item bis male
loquitur qui et bonum quod debuit non
egit et malum quod non oportebat ad
iunxit Idem ibidem mali mala vident
pro bonis et adversa proportionis sed boni
bona vident pro malis et prospera pro
adversis adversus igitur incontinentiam lingue
adhibenda est fortitudo patiencie contra
temptaciones locucionis que fortis im
pugnat tollerancie virtute de meta
descendat Idem li° 2° ethicorum 3° In locucione
qualibet illo modo uti oportet quod lo
cus tempus persona quelibet audiens
efflagitet ne sit prophana religiosis
ne verecundia castis ne levia graven
dibus ne lasciviva senibus aut matu
ris ne ridicula tristibus inferant
Idem in synonimis Tempore congruo lo
quere tempore congruo tace non loquaris
nisi interrogatus nec dicas prius
quam audias Idem ab oracio Simone
compesce linguam Cave fabulas
ineptas fabulas aniles non requiras
inania verba non garrias Idem virtutes
tuas auge noli prodere fuge
videri quod esse meruisti et quod
manifestando potes amittere tacen
do custodi Sixtus pictagoricus
ante quam dicas delibera ne quod non
conpedit dicas ante omnia verbis tuis
requisito tempus loquendi tunc loq
uris quod tacere non conpedit sed in nomine
tu ne satagas prius loqui plura
quere infra de modestia Item de siderius
Ptholomeus in almagesti intelligens

et prudens est qui linguam suam semper
refrenat nisi quod de deo loquitur Greg
super ezechielem Ille bene loquitur qui prius obe
diendo fecit que loquendo admonet
facienda Idem in moralibus li° xxiii Mag
ne virtutis laus est simplicitas lo
cucionis Unde versificator ait Tempore
non longo loquitur sapiens sine dolo
nisi colloquio cognoscimus intima cor
dis ubi principium sive quoque conspi
ce ubi ut melius sibi posses premedita
ta loqui bene convenit sapienti

De locucione mala que supra de cor
reccione mala Item de doctrina
mala de iactancia de detraccione de a
dulacione de blasphemia Item supra de co
tumelia et de contencione de iurgio de
lingua de advocatis de ambicio pos
de iuramento de periurio de mendacio
de multiloquio de importunitate de
stultiloquio de vaniloquio de susurra
cione de discordia de eloquencia de glo
ria vana de laudibus Seneca in epistola xl
ad luxill Quem admodum sapienti viro
modestior incessus convenit sic et oro
pressa non audax nec velox itaque
tardi loqui te esse iubeo Idem in li°
de moribus Virtutibus lauda parce vitupera
parcius Similiter enim reprehensibilis est
nimia laudacio sicut immoderata vi
tuperacio illa siquidem adulacione ista non
malignitate suspecta est Idem ibidem
Testimonium veritati non amicicie red
das Item Sermones utiles magis quam
facetos amato Idem non sit scurri
lis locucio sed grata urbanitas risus
sine cachinno vox sine clamore Idem
admone libenter reprehende paciens
Idem aliorum vicia nec curiosius nec
acribus reprehensor nec cum exprobra
cione correctior ita ut admonicione

hylaritate prenias Idem dicenti vel loquenti tibi esto tacitus auditor re quirenti vero facile vnde contendere facile cede Idem Senecior esto indicio quam sermone vita quam vultu Idem ne tue bone fame seminator sis nec crimi nis alieni Idem que nosti alteri sine arrogantia postulanti imperiare que ve nescis sine occultacione ignorantie tibi postula imperiri Tull libro primo de offic Que vox sit loquentis non contenciosa non contenciosa nec languens nec canora videat imprimis aut quibus de quibus loquatur si de seriosis seueri tatem adhibeat si de iocis leporem Idem libro iiio Tollendum ex rebus est omne mendacium et tam emptor quam venditor si ad loquendum venerit non plus quam semel loquatur

De locucione mala Bernardus super Ezechielem sicut malus aer assidu o flatu tractus inficit corpus Ita peruersa locucio assidue audita infirmorum inficit corpus animos auditorum ut tabescant delectacione peruersum operis perversitate peruersum sermonis Idem in mor duo sunt genera locucionis importuna nimis et noxia quia hic quidem vnus quis querit eciam peruersa laudare Reliquus studet semper eciam bene gesta cor rumpere Idem sicut plerique reticent ex timore et tamen estimant se tacere consideracione sic eciam nonnulli loquuntur per impaciam elacionis et tamen loqui se credunt pro libertate rectitudinis Idem mentis custodia desolatur quando ab ea immode rata locucione lingue non parcitur Idem Dum moderari que infra de multiloquio plura quere infra de stul tiloquio de vaniloquio Ambrosius de interpellacione beati Job sermone deceptus est adam cibo victus est sampson

nichil enim sic penetrat animam sicud sermo fucatus nichil eciam sic mordet sicut durior sermo multi quos non vicerunt adhibita tormenta locucionum tamen duriciam non tulerunt Idem in primo de offic Quam plures vidi peccatum incidisse loquendo quem super tacendo Item Idem super beati immaculati Non incedi tur plerumque quem supra de lectione Item super illo versiculo mercede meos Crisostomus super Matheum de corde malo non potest bonum exire quem super de locucione bona plura quem super de auribus de auditu Item supra in titulis prenotatis Idem super illud Sine quod non letans in tempore loquendo nec audire sustine plura que supra in capitulis prenotatis Ysidorus in sy nonimis vanus sermo vane mentis index est mores enim hominis lingua pandit et qualis sermo profertur talis esse cuiuslibet animus comprobatur Idem de summo bono In ore christiani non decet esse Item sicut malos mores bona colloquia corrigunt ita praua collo quia bonos mores corrumpunt plura quere supra superius in capitulis et ti tulis de locucione mala assignatis

De lugentibus et luctu quere supra de compunctione de con tricione de confessione de dolore de lac rimis Item infra de pena de satisfactione Gregorius in mor libro iiio luctu suo ani ma preparatur ad superna gaudia flendo sublimius eleuatur et mens bene co tita si sunt lacrimis deuocionis per fusa deum in contemplacione clarius intuetur Ambrosius super lucam Cum at her ferens memento quia peccator es et lugeto peccata tua lugeto delicta que supra de beatitudine Idem in libro de obitu fratris sui Satiri prenominati tum tenemus si luctus est publicus et ideo potest esse diuturnius quia vni

uxoris est fletibus consecratus Ide
ibidem Cessabunt ergo lacrime luctus
quia precidendum est remedijs salutaribus
debet inter fideles et perfidos esse dis
tancia luctus · fleant ergo qui spem
resurrectionis habere non possunt fleant
illi suos quos in perpetuum estimant
interijsse Idem nullas habeant illi femi
nas lacrimas nulla tristicie requies
consequitur qui nulla reputat esse
requie mortuorum nobis non compulsus
mors non nature sed istius inte tim
ins est quid in inclinis ipsa natura
una reparatur fletus omnis carpus mor
tis absterget non enim amitti
sed premitti videntur quos non est
mors assumptura sed eternitatis receptura
Idem ibidem Ex lacrime nos et ipsi
fletus rotundi quibus restringitur
ardor animi quibusque relaxatus eua
porat affectus Crisostomus primo Johannem Si cre
derent homines quia qui defunctus est
non est defunctus sed ad meliora trans
iuit uitam non utique eum sicut nos
ultra magis consistente non utique sic
fortiter ingemerent non tales emitterent
uoces sed infidelitate plana non ultra
te uidebo non ultra te recipiam Ide
super epistola ad hebreos luge eos qui de
hac uita discedunt ex pusillanimitate
fidei sine mentis Ieronimus ad paulinum de
morte blesille filie sue lugeatur mor
tuus sed ille quem iehenna suscepit
quem thartarus deuorauit in cuius
penam ignis perpetuus estuauit Non
aut quorum exitum angelorum turba
comitatur quibus obuiam ipse christus
occurrit grauemur magis si diucius
in hoc habitaculo mortis commoremur quia
quia quam diu hic moramur a domino pere
grinamur Idem ibidem Cognoscimus matrem
ius lacrimas sed modum quesumus in

dolore Si parentem cogito non reprehendo
quod plangis si uero christianam abis

 luctibus
etiam matrem concludit Idem ibidem Mar
melania uero tempus inter christianas uere
nobilitas calente adhuc mariti sui cor
pusculo nec dum humato sed mortuos du
os etiam sibi filios perdidit rem dic
turus pene incredibilem sed christo teste
non falsam lacrime gutta non effluxit
ab oculis eius sed stetit immobilis et
ad pedes aduoluta crucifixi quasi christum
teneret eidem arripit dicens expeditius
tibi seruitura sum domine qui de tanto me
onere liberasti Idem ibidem Grandis
impietas et amicos suos pietas impie
tas indicium est Abraham unicum filium
suum letus in sacrificandum deo obtulit et
tu filiam tuam deplanxeris que est toto
uerba ysidorus de summo bono Et si pietas
humana pro defunctis fidelibus flere per
mittat fides tamen christiana pro talibus
lugere uetat et que infra de morte Bulh
in sermone Alios quoque lugentes in
deo querere super de beatitudine Tullius in
libro de senectute Non est lugenda mors
quam immortalitas consequitur Seneca in
libro de remedijs fortuitorum Stultus est
qui deflet et luget mortem mortalium
non enim hoc nouum quid aut mirum
est naufragium fecisti cogita non quid a
miseris sed quod euaseris Idem ibidem libro
vo Mutantur vices felicitatis humane a
nisi inquit uxorem liberos parentes pat
monium et amicos aut te putabas ea
condicione accepisse ne perderes ludit
fortuna de suis muneribus et enim
que dedit aufert et que abstulit red
dit nec umquam tutius est eam experiri
quam cum locum nocere non habet Ide
ad lucillum in epistola xxxvj que querela
sine luctus uel quod in quo adimit si illud
quod debebat desinere desinat aut quis ex
itus melior quam in fine sue natura

solvente dilabi Idem in epistola xxxiiii
placeat homini quidquid deo placet nec
affligitur sapiens liberorum aut amicorum
morte eodem enim animo morte illorum
quo suam expectat Idem in epistola lx
iii. nec animo sicci sint oculi amico
perdito vel defuncto nec effluant lac
rimandum enim est non plorandum Ide
agamus ut nobis iocunda sit amicorum
recordacio mortuorum nemo enim libenter
ad id redyt quo non sine tormento
agitatur michi amicorum amicorum recor
dacio defunctorum dulcis ac blanda est
quia illos habui tamquam amissurus
et amisi tamquam adhuc habeam non
perditurus Idem ibidem Omnes autem
sciat hos qui negligentissime tum
amicos hunc quod infeliciter lugent nec
amant quemquam nisi eum perdiderit
hii idem quod tunc diffusius merent
quia verentur aut dubium sit utrum ama
verint sera quod sui affectus indicia
querunt Valerius maximus libro v° Ana
xagoras audita morte filii sui nichil
inquit michi in expectatum narras
ego enim illum genitum natum ita scie
bam esse mortalem non ignorabam
ita liberos esse procreandos ut memi
nerim mori neminem qui non vixe
rit prius nec aliquem vivere posse qui
mori moriturus non sit plura que
infra de morte

De lucro bono et malo Aug
super Math Nolite fieri quest
te lucrari Christo quia nos estis lucrati
ti a Christo Idem Valent remedia lucrorum
dolorem levare dampnorum Idem Gra
vius lugos est maximus piscator unius a
nime quam mille corporum xxviii. q. infi.
Ambrosius super lucam Cum sub nomine di
dacet aut predicat non devocionis ca
ß questus turpis lucri sectator est

plura que infra de predicatoribus Ieronimus
in epistola ad tytum Quid magis lucrum
pot esse quam pro eo sumus quam si humanam
animam quis lucretur Omnis ergo doc
tor ecclesie qui ad fidem Christi quemlibet
recta intencione persuadet honestus
lucrator est

De ludis sive iocis Greg in Re
gistro non congruit ei qui ad
prestanciam venit etatis sive dignitatis
iocari cum parvulo nec quibusdam
te exhibere similem et quibusdam infa
tem Basilius in regula sua Iocus
remissa efficiat animam et negligentem
circa dei precepta nec sua delicta pot
ad memoriam revocare ß oblivisci eos
pecata sua non se instigat ad penitenciam
et ita paulatim homo animam perdat
Bern non minus nichil iocus est suis
pectus quam ita multos enim iocando
scandalizavi plura que supra de gau
dio malo Seneca ad lucillum si tempus
iocos exigit in hys quoque cum dig
nitate sapienter ut te non timeat
quispiam tamquam asperum nec contempnat
tamquam vilem Idem in libro de iiii or
virtutibus non sit tibi in Iocis sive
vilitas ß grata urbanitas sales
tui sint dente Ioce sine vilitate
risus sine cachynno vox sine cla
more incessus sine tumultu Am
bros Constantino illud solum est lucrum
ubi est fructus perpetuus ubi sunt
eterne merces quietis Apostolus in Es
thicos Studere autem et laborare lu
di gracia insipiens videtur et valde
puerile ludere autem ut studeat et labo
ret recte se habere videtur

De lumine et luce Greg in xx
v moralium super Job lumen in
telligencie humilitas aperit super hoc
claudet Idem xxxi super illud Job Ocul

eius de longe prospiciunt ab incorpo-
ribili luce caligo nos sue corrupcio-
nis abscondat que infra de visione
dei Aug. li. 2o de libero arbitrio c. 10
Quam suavissima lux quere infra de
sapiencia bona Idem infra de libero ar-
bitrio c. 10 in corporibus autem lux
tenet primum locum

De luna Ambrosius Ambrosius in
sermone super illud Stultus
ut luna mutatur Cum apud nos la-
borat et luna quando laborat et una
et tunc apud nos turbatur tinni-
bus gladius lune quando talibus expo-
tacionibus turbantur oculi qualiter ergo e-
brius vides circa lunam quid agatur
in celo qui circa tenet ipsum non vi-
des quid agatur interea mutaris
ergo sicut luna stultus et insipiens
ad modum lune qui christianus fueras
incipis esse sacrilegus mutaris
ut luna qui paulo ante fidei devo-
cione fulgebas et postea deficis
in utroque mutaris ut luna dum tene-
bris sic obscuratur sapiencia sicut obscuri-
tas lune atque utinam sicut luna mu-
tareris illa enim subito ad suam
plenitudinem redit tu non ad sapienciam
et fidem nec sero converteris illa enim
velociter colligit quod amiserat lu-
minis tu non vel tarde fidem recu-
peras quam negasti gravior ergo
tua quam lune mutacio est luna
namque defectum patitur luminis tu
salutis Idem Ambrosius Stultus ut lu-
na mutatur sapiens autem etc. que-
re infra de sapiencia

De luxuria et eius effectibus
Greg. in moralibus De luxuria
cecitas mentis inconstancia pre-
cipitacio amor sui odium dei affectus
presentis seculi horror futuri seculi vel
desperacio generatur Idem luxuria e-
nimia gempina complende voluptatis
Idem super illud Job 2o dixit autem
illi uxor eius et si inspicies magis
tamen etiam inter mala corrupcionis
carnalis suggestio mentem tangit
hec est uxor que etiam post ubera
male suadet Job ii° Idem luxuria
est sitis ebria delectacio momentanea
amaritudo eterna lucem odit tene-
bras appetit velamen querit Idem
Luxuria est quorum inedis de side-
ris descendens illicita mentis ef-
feminate presticius Idem nulla an-
te dei oculos iusticie vel pietatis opera
valent que cum carnis vicio sunt
inmunda monstrantur Idem in dyalogo
Carnalis delectacio mentem quam
inficit obscurat ut videre non va-
leat veri luminis claritatem Unde
delectacio inferius unde cuncta su-
na caligine pariantur plura que-
re supra de adulterio Item supra de amo-
re mulierum fugiendo Item supra
de carnalitate de fornicacione Greg.
Nazazenus in Apologetico luxuria
sensum obcecat intellectum confundit
voluntatem maculat memoriam
obscurat cerebrum enervat virium
abmulat reddit hominem pallidum
facit cum fetidum denique per luxu-
riam natura corporis senectutem
inducit vita minuitur et tandem
morti appropinquat Idem in moralibus
li. xxi super illud Job pepigi fe-
dus cum oculis meis ut nec co-
gitarem quidem de virgine Quia
aut luxurie aut cogitacione aut
opere perpetrat callidus namque in-
adversarius cum ab effectu operis ex

pellit tunc mox secreta cogitacionis pollucionem molitur. Unde et antiquus serpens ad omnia dicitur pectore et ventre repens, serpens videlicet ventre repit quando lubricus noster hostis per humana membra sibimet subdita usque ad complecionem operis luxuriam contrahit(?). Serpens repit pectore dum eos quos in opere luxurie non valet pertrahere polluit in cogitacione. Alius itaque luxuriam perpetrat accione: hinc serpens repit quo ventre. Alius autem perpetrandam concupit(?) in mente: hinc serpens repit quo pectore. Sed quia per cogitacionem ad opera pervenitur, ideo recte serpens primo pectore et post modum repere ventre describitur. Unde beatus vir qui non solum accionem sed eciam in se cogitacionem luxurie constringit. Propter hoc vinctam custodiam serpentis pectus ventre quam superans dicens: Pepigi fedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine. Ut enim cogitaciones cordis caste servaret fedus cum oculis suis pepigit ne primus incaute conspiceret quod invitus postmodum amaret. Augustinus in libro confessionum: Ex voluntate perversa facta est libido et dum servitur libidini facta est libidinis consuetudo et dum consuetudini non resistitur facta est necessitas. Ex necessitate peccandi sequitur desperacio et de desperacione fit resurgendi a peccato sequitur mors eterna. Idem: Non se amat viae(?) veritas non sic inflat superbia non sic delectat ambicio; facile vincimus alios vicios. Hic autem noster hostis scilicet luxuria intus inclusus est et conatus per-

gimus hunc inimicum nunc portamus. Idem: Sicut ignis et tinea consumunt vestem sic luxuria consumit corpus et animam. Idem: Ve sibi qui tunc facit finem luxurie quando vite. Idem: Illa quoque pura est concubitus hora per quam perditur vita eterna. Idem in libro de civitate dei: Scipio Nasica prohibuit senatum construere theatra persuades oracione gravissima ne ludi causa luxuriam virilibus patrie moribus paterentur. Et ideo propter cedanda corporis pestilencia ludos sibi centos(?) exhibere videbant; pontifex illius temporis propter cavenda animorum pestilencia ipsam domum scenicam construi prohibebat. Neque enim censebat ille feliciter fore rem publicam prostantibus corporibus et ruentibus moribus. Item corporalis fortitudo dixit dicit quem supra de eo(?) fluctu plura que supra de adulterio. Item supra de amore mulierum, de coniugio, de carnalitate, de fornicacione, de gula, de voluptate. Ambrosius in sermone vidisti meretricem quere supra de amore mulierum. Idem: Ad simplicandum respondere(?) luxuria delicie resecentur et si quis fuit luxuriosus valediceat. Sicut seris(?) flens vitis cum vinea fructum affert semper putatur frondescit neglecta. Luxuriatur plura que supra. Crisostomus super Matheum xix: Quodammodo libido nescit sed quanto magis competitur tanto magis accenditur et augmentatur, fugiendo non fugatur, macerando maceratur, non tamen finaliter finitur quia saturando renascitur. Idem: Voluptas luxurie insaciabilis est habita namque famem

parit non saturitate Idem in libro qui ne
mo potest ledi nisi a semet ipso Hii qui
in delicijs et luxuria vitam ducunt
resoluta corpora et animam cetera mollio
ra circumferunt quibus semper podagre
timor et tremor et in matura senec
tute accedit senium aut corpus et ipsi
graues et tardi atque obtusi et quo
dammodo iam sepulti plura que supra
de carnalitate Idem in libro de reparacione
lapsi Corpori decorum pulcra superius q
re de amore mulierum Ieronimus ad amandum
presbiterum luxuria mater libidinis
est ventre quod distento cibo vinique
potacionibus irrigatum voluptas geni
talium sequitur atque per membrorum or
dinem ordo quoque viciorum est Idem ad
mirum in gallijs quomodo enim libidino
sa mens ardencius honesta perse
quitur et quia non habet dulcius suppli
catur Idem circa vina quibusdam
illecebris ad mortiferas trahit ad
voluptates sed vinum est voluptatis
ardorem maiori per amore restringere
et lasciuiens iuuentutis fremitus me
dio subiugare ut non libidinem aut
luxuriam sed cibos necessarios querat et
sponsi seu sessorem moderato portet
incessu Idem Quid fortius Sampso
ne quid sapiencius Salomone quid
sanctius Dauid omnes tamen hii per
luxuriam superati Idem melior vita
quam a luxuria vinci melius gloriosi
us quam luxuriam superare plura
quere supra de amore mulierum Ysidorus
de summo bono Deus non nisi decerit
aculeum cordis supplicium per manu
festam luxurie ruinam Idem inter
septem vicia luxuria maximum sce
lus est quia carnis in mundiciam
templum dei violat Idem Stuprum

est virginum illicita defloracio Adulterium
est alieni thori violacio Raptus est
illicitus concubitus cum violencia
Incestus est consanguineorum abusus
vel affinium abusus Idem de summo
bono libro c. 39 Quida in iuuentute
luxuriose viuentes in sua senectute
casti fieri delectantur et tunc eligunt
seruire deo quando mundus et luxuria
ipsos eos habere contempnunt Idem ibidem
Nequaquam in senectute continentes
vocandi sunt qui in iuuentute luxu
riose vixerunt et quia de castitate
in gloriam Ysidorus de summo bono vel in primo
libro sinderesis luxurie ymagines quas
in veritate gessimus sepe dormientibus
nobis apparent sed in nocere sunt si non
consenciendo occurrunt id est si delectacionibus
non consentimus Seneca in declamacionum
libro 2o Adolescens luxuriosus peccat
sed senex luxuriosus insanit Idem
Que faciem habent mallam luxuri
ose sunt et impudice non enim de
est illis animus sed corruptor Idem ni
chil tam mortiferum ingenijs quam
luxuria plura que supra de amore
mulierum Idem luxuria et laus inimica
sunt gaudium Glosa super illud Luce
xv viuendo luxuriose luxuria co
sumunt omnia bona gracie et nature
Elynandus Quid hoc dicunt viri in
nenes quibus quasi quedam cotidiana libidinis
oblectacionem actiuuit offensio est
in quibus ad arcem luxurie virtu
tum incitamenta tradantur Valerius
maximus libro iiiio Sophocles etate iam
senior cum abeo quereretur an rebus
venereis vteretur Vidit dic inquid
meliora semper cum a luxuria tamquam
aliqua dominacione furiosa profugi plura
quere infra de peccato contra naturam Idem

libro iiii^o Valerius Maximus Pausanias regiarum
coopertionem nimia dilatatus eo usque
luxuria tamquam aliqua divicie fu
nosa profugium gaudebat ut edic
to publico premium illi proponeret et pro
mitteret qui novum voluptatis reperis
set qui cum nimis caperetur cum
plurimum imperii rui^na passus est
De luxurie remedio Beda
super illud Job xxiiii dulce
do illius vermis nichil adeo valet ad
edomandam carnis luxuriam quam quod
unusquisque illud quod vivum diligit
mortuum penset Idem in dyalogo
Cum corpus suum etc. que supra de
familiaritate mala que supra de
amore mulierum Item infra capitulo
proximo Augustinus de singularitate clericorum
Quamvis despicior que supra de amore
fugiendo mulierum Idem in libro de con
flictu viciorum et virtutum Corporalis
sanitatis etc. que supra de conflictu
viciorum plura que supra capitulo de lux
uria Item infra capitulo proximo Am
brosius in sermone Vidisti meretricem que
supra de amore mulierum Idem super
Lucam Cum religiosum vides quere
supra de familiaritate mala Idem Cum
non indulserint que supra de castitate
in quum Crisostomus super Matheum luxurie
vicium conmaculaturum vel vas fictile nos
tis nam diffinitio libidinosi amo
ris hec est animae vacantis passio
Idem Per omnem actum carnalis delec
tationis homo plus bestiis invenitur
sed maxime per primum libidinis Idem super
Johannem Porci sunt qui vitam suam
voluptatibus et libidini mancipaverunt
Idem Hii qui in deliciis et luxuria
vitam ducunt que supra de luxuria
Idem de reparatione lapsi Illum gehenne
ignem illius que nunc te flammis ex
agitant libidinis appone Est enim
hoc invariabile genus meditandi
ut ignis igniculus extinguatur
Idem in eodem Centum si placet decem
annos luxurie carnis addas et
decies centum que erit ad eternitatem
compensatio nonne tempus totum
huius vite quasi noctis vel unius somp
nii ad eternitatis comparationem videtur
esse nec ergo aliquis ita demens qui
ut una nocte somnium delectabile
videat eternas eligit subire penas
plura que supra de amore mulierum
Item infra capitulo proximo Idem ad Eu
stochium Si quid in me potest esse con
silii si experto creditur hoc primum moneo
hoc obtestor ut homo dei et sponsa
Christi vinum fugiat pro veneno vinum enim
et adolescentia duplex est incendium
voluptatis ut quid enim oleum adicias
flammis ut quid ardenti corpusculo
fomenta ignium ministramus Idem
in ii^o libro contra Jovinianum Multa phi
losophorum reliquerunt frequentias
urbium que supra in castitate in quum
Idem ad Furiam nonnulli vitam pudicam
appetentes quere supra de castitate
in quum Idem Scripserunt Aristoteles et
Plutarchus que supra de amore mu
lierum Idem Dum sapiens scripturarum et
carnis vicia non amabis Idem Si quis
se putat quere supra de amore mu
lierum plura que supra de abstinentia
Item supra de gula de luxuria de fa
miliaritate mala Item infra de vo
luptate Item supra de castitate de eb
rietate Ysidorus de summo bono libro ii^o capitulo x
xxxiii Luxuriam abstinentia do
mat nam quantum corpus inedia fran
gitur tanto corporis animus ab appetitu
illicito revocatur plura quere supra
de luxuria Item infra de maternitate
Idem libidinis ignes ciborum fomentis

inuestiunt corpus aut quod abstinencia
frangit temptacio non comburit uero
et tres pueros abstinentes flamma
babilonice non combussit Idem Quidam
continentes que supra de castitate plane
que supra de abstinencia Idem Vinum
et simila et multum pinguia que
supra de abstinencia Idem in epistola
ad hec dicitur o gulosi et luxuriosi
que supra de gula Apostolus in libro de uir
ginitate virginum Noli te inclinare
ad coitum quia coitus est quedam
proprietas porcorum qualis ergo erit
tibi gloria si obteneas vicinam iumenta
lium virtutum bestiarum et actus bru
torum et immundorum animalium Coitus
enim immundus destructio destructio
est corporis est Abbreviacio vite Cor
rupcio virtutum Transgressio legis
et feminos et effeminatos generat
mores Idem in libro de pomo Omnes
illecebre fiunt et fimantur in
inferno Fulgencius libro 2o quod luxuria
depredatur mentem Seneca laus et
luxuria numquam concordiam habent Idem
libido iuvenes eciam sub uelu pro
ducit et dampnat Idem Adoles
cens luxuriosus que supra de luxu
ria Idem nichil tam mortiferum
que supra de luxuria plura queve
supra et inferius in titulis et ca
pitulis superius allegatis Rubrica pri
Cam Abstinebo a vino quia in vino
luxuria est que supra de abstinencia
Idem vinum et similam que supra
isto capitulo

De Maceracione carnis Gregorius
in moralibus Tanto mens uera
melius ad appetenda superna consurgit
quanto magis ab illicitis corporis

hominis maceratur Idem Cum caro forte
uiris affligitur mens intus roboratur
Idem Ex detractione nostra hoc quod non licet
abscindimus mox in spiritu nostro salubriter
quod delectat salubriter invenimus
Idem in omelia nisi quis a semet ipso
deficiat ad eum qui supra ipsum est non
appropinquat non enim valet apprehendere
quod supra ipsum est qui nescit mactare
hoc quod ipse est plura que supra de ab
stinencia Item supra de carnis cura
Item supra de cura spirituali Item de for
titudine spirituali Augustinus in regula Car
nem vestram domate ieiuniis et absti
nencia esce et potus Idem in sermone
de ascensione De vicijs nostris scalam
ad celum nobis facimus si ipsa uicia
tum carne nostra calcamus Idem in
epistola libro de viduitate. Facilius co
rupta refrenatur que nulla carnis
dulcedine succenditur Idem in libro
de singularitate clericorum Amputanda
sunt nobis omnia quecumque ignis fera
fontis sub fingantibus flammis tam
dens formas cluentes carnis et
sanguinis comburit nec ut tenuis
quibus scintilla suscitata maiora conflet
incendia sanctitatis Ysidorus de summo bono
Non nocere est hominem maceratione nimio
ne maceratur in anima proprio nam tunc
nere quisque uiue dicitur si studium mori
ens maceratione in solo deo uiue delectatur
plura que supra de abstinencia de car
nis cura de cura spirituali de martirio
de adversitatibus de afflictionibus Glo
Canticorum 3o Primus nocere est mortifi
care carnis concupiscenciam et postea offer
re placabilia uota cordis Seneca in
epistola Magni animi est magna contemp
nere ac mediocria malle quam nimia Il
la enim utilia sunt hec autem eo quod

supersunt nocent sic segetes segete sterunt nimia ubertas et arboris rami fructuum onere constringunt plura que sup. de carnis Item sup. de contemptu Item infra de paupertate

De magnificencia et magnanimitate Tull. li. p. de offic. Magnanimi sunt dicendi non qui faciunt sed qui propulsant iniuriam Idem vix invenitur qui laboribus susceptis periculis quia aditis non quasi mercedem rerum gestarum desideret gloriam plura que sup. de fortitudine Seneca ad Lucillum in epla lxxxvii Magnanimitas nimias portare in summa parua Idem Magnanimum proprium est placidum esse et tranquillum et minas atque offensiones spernere Idem Nunquam maior est animus quam ut aliena se posuit et fecit sibi pacem nichil timendo fecit divicias sibi nichil concupiscendo Idem in epla xxxiii Nullus athleta potest magnanimos afferre qui nunquam suggillatus est ille qui sanguinem suum fudit vidit cuius dentes sub alterius pugno crepuerunt nec proiectus animicit sed quociens cecidit contumacior surrexit cum magna spe descendit ad pugnam Aristoteles cum adicit sibi virtus lacessita Idem Magnanimitas que fortitudo dicitur si insit animo tuo cum magna fiducia vives liber intrepidus alacer Idem Si magnanimus fueris nunquam tibi contumeliam fieri iudicabis Idem Magnanimus eris si pericula non appetis ut temerarius nec formidabis ut timidus plura que sup. de fortitudine Aristoteles in ethicorum Circa divicias et potestatum et omnem bonam fortunam et infortunium moderate se habebit magnanimus et neque bene fortunatus gloriosus erit neque infortunatus tristis Idem in topicorum li. iii. Quod difficilius est magis eligendum est quam quod minus difficile magis enim amamus quod non est facile sumere

De magistris et discipulis Greg. in pastoral. Plerique dum se imo metiri nesciunt docere que minime didicerunt qui pondus magisterii tanto levius estimant quanto vim magnitudinis illius ignorant plura que sup. de electione prelatorum De eloquencia de correctione prelatorum Item infra de studentibus Aug. Cathedram habet in celo corda docet que sup. de doctrina bona Item bonorum ingeniorum que sup. de doctrina bona Item bonorum ingeniorum que supra de doctrina bona Idem ad [illegible] de origine anime Age potius magistrum audire quam velud magistrum delectat audiri Idem ad eundem ad discendum quod opus est nulla michi etas sera videri potest quia et si senes magis deceat docere quam discere magis tamen decet omnes discere quam quod doceant ignorare plura que sup. de doctrina Idem de doctrina xpiana Cum docendo mittitur persuadere que de doctrina et vita Idem in prologo retractacionum super illo verbo Nolite plures magistri in nobis ingredias aut plures tunc fieri estimo cum diuersa atque inter se adversa sentiunt cum vero idipsum dicunt omnes et verum dicunt tunc ab uno vero magistro magistri non recedunt Idem ibid. Offendunt autem non cum illius magistri multa dicunt sed cum addunt sua magis nera sic quippe sic in multiloquio incidunt etiam in falsa

loquitur Ambrosius in li° de virginitate
Decet ut qui docet eum gorpelle qui do
cetur scia et sanitate Idem de offic. Sa
piens ut loquatur multa prius consi
derat que sup. de locutione bona Ide
sup. illud 1 thess 2° Que spes mea
vel gaudium festivum est quia p. sermo dis
cipulorum gaudium est et corona ma
gistrorum discipuli namque labores se
cum magistrorum suorum editum ac multi
plicatum sunt fructus aut magistri c.
sciencia obediencia discipuli cuius
bona conversacio corona est magistro
plura quere sup. de doctrina p. fectu
Idem illi debent aliorum esse doctores
et magistri quere sup. de doctrina bona
Idem habet nescio quid latentis
energie que sup. Idem ad rusticum
monachum non sis miles antequam
tyro nec prius esto magister quam disci
pulus fuis Idem in epla Dehonestum
est magistro qui pleno ventre de ieiu
niis disputat accusare eum avarici
am etiam latro pot. Idem in epla
ad demetriadem Quidam ubi potate
solam distinct absque noticia scriptura
rum et iuxta vetus eloquium cum
loqui nesciant tacere no. possunt
docent que sciunt quas non intelligunt
et cum aliis persuaserint doctorum ma
gistrorum sibi supercilium assumunt prius
imperitorum magistri quam doctorum eruditorum
discipuli fuerint Idem in epla ad multo
tempore disce ut doceas nec laudato
ribus tuis sed detractoribus tuis libe
tius aures accomoda Idem cum esse
sem iuvenis miro discendi ferve
bar ardore nec iuxta quorundam pre
sumpcionem ipse me docui Idem Rectib.

lus tex quod surgendum ad nos lucris(?)
de sciencijs que memorie tencamus
plura quere sup. de doctrina Item sup.
de eloquencia Item sup. de eloquacia
Item sup. de lectione de locutione ysid.
de summo bono li° iij° ca° xiij Melius
est conferre quam legere collacio enim do
cibilitate facit nam propositis interrogacio
nibus cunctacio rerum excluditur et sic
quenter ... obiectionibus obiectionibus
latens veritas apperitur quod enim dubium
est aut ... obscurum conferendo cito pro
spicitur Idem in li° 2° ca° primo uti
le est multa scire et recte vivere quod
si utrumque non valemus melius ut
bene et recte vivendo quam intu
sciendi studium perquirant Idem de
sumat locum docendi si quis qui
nescit recta docere ... sup. Can
Canales hodie multas habemus in
ecclesia conchas vero perpaucas tante
namque caritatis sunt per quos nobis
fluenta celestia manant ut prius
infundere quam infundi velint prius
loqui quam audire paratores docere
quod non didicerunt et aliis p.
esse gestientes qui semet ipsos
regere nesciunt Idem Quod tunc
est ... et prodis si prius quam
infundaris te semiplenus effunde
re festines tenere legem ...
in ... congenito boni et tendens
se ... congenito amis Idem liquet alis
quod sciencia doctrina esse in uti
lem et sciam absque virtute esse dap
nabile Idem Item perfecto ... xiiii ve
cies que supra de doctrina et in
ta Glo. sup. illud ... in ... Ambu
lans ... soli magistro doc
trine sunt digni et apti qui luce

sapienter illustrant qui preceptis divinis
obtemperant et alios utiliter informant
Gregorius nazazenus in apologetico ho
die ut video omnes sunt magistri et
omnes prophetantur Idem docet eum qui
non sufficienter eruditus est et qui
supra de doctrina bona promotor in de
cretis di. xlviii Absurdum est enim
magistrum fieri qui nondum didicit
esse discipulus Aristoteles in primo ethicorum
Optimus est ille qui a semet ipso omnia
intelligit bonus autem rursum
est ille qui bene docenti obaudit
qui vero nec ipse intelligit nec ali
um audiens in mente quidquam po
nit hic inutilis est vir Idem in
primo elencorum Oportet autem credere
eum qui discit Idem commentator libro
primo olim erant pictagorici in
more ut dum quid a magistro picta
gore diceretur huius nullus audet
petere rationem sed eius viva docentis
auctoritas est qua fiebat quam dici
dicentis animus formatione doctrine
laboravit ipse vero ratio idem verum
nullo docente reperire facilit Boetius
in libro kathegoriarum nemo si
quid in pluribus disciplinis acce
perit satis sanctio indicet quin q
dem veteres tenere ambiguis acco
moditas semper philosophie tractus eli
minat Seneca ad lucillum in epistola
lxxxix Quid autem stultius est quam
qua non didiceris non discere
quamdiu enim vivas tam diu dis
cendum est qualiter vivas Valerius
maximus libro viii Socrates dum
semper addiscendum se pauperem cre
didit et addocendum se locupletissi
mum fecit plura que supra de doct

na volupsanus in epistola ad augustinum
de libenter indignas ... tuas
offero veteris sine senctus auc
toritate que nulla ad perdiscendum
credit hinc dare etate nec in multo
sapiens studia prodere nullus
nulloque fine conclusit quod primordijs
suis recta viatus aut vitas im
quam adeo restituatur adventibus
eam ut omnis plenius adaugeri
patescat

De malicia mundi et malo
Gregorius in dyalogo Malicia
terra veniens in hoc mundo increscit
ut hij qui prodesse poterant tam
festine subtrahuntur et dum mundi
finis appropinquat electi tolluntur
de mundo ne deteriora videant Idem
ubi demum Sicut nonnulli qui extra
facere bona student ut gratiam alicuius
obumbre complaceant ob umbre ut
nec ipsi pascuntur bono quod faciunt
sed laude boni qua ceteros premunt
Idem in moralibus Malorum homines
bos tum quedam aspicis proximus
bene gesta conspiciunt in gotem
se livoris sui aculeo torquentur
et grave malicie sue penam sus
tinent cum bona in alijs habere
tendo vident Idem in moralibus libro x
Ceterum culpa dimittit que im
quam malicie studio perpetratur Idem
sepe quittunt homines mala que
sciunt que supra de casu Idem habet
hoc proprium malicia ut cum in
se vera sunt mala false mala
fugiant aliena et quasi palacio sa
tiuoris utitur maliis falsis ut
inquinet vita se corripientis
Idem mens mala semper in labori
bus est quia aut molitur mala

que inferunt aut metuunt mala ne
sibi ab alys inferantur Idem in pas
toral' Frustra clamor et indig
nacio tollitur et blasphemia tol
litur ab ore si in interioribus maior
mater malicia dominatur et incassum
foras nequiciae ramus inciditur
si intus in radice succus malicie
reservatur plura que supra de con
scientia mala Aug' in sermone Qui
facit deus semper nolus sed paratus
sed homo malicia prohibetur que adeo
vult sibi omnia dari sed non vult ...
... que adeo possidet deo offer
re vel pampilius impetiri Idem in
iiii^to l^o de civitate dei Malus li
cet regnet tamen servus est nec v
nius hominis sed quod gravius est tot
dominorum quot viciorum Idem in l^o
de quinquaginta quibus non pot esse
sine malo corpore non tamen ideo
malum est Idem super illud ps in
inmissiones per angelos per malos ho
minibus pot dyabolus sicut homo in
suo pectore Idem in l^o de continencia
Sicut dicis cur permittit deus ma
la fieri si sibi displicent Ita dica
tur permittit deus mala si sibi pla
cent Idem in l^o de natura boni Ma
lum est privacio speciei modi et or
dinis naturalis Idem in l^o de libe
ro arbitrio Malum est voluntaria
et turpis affectio Idem ad oros ...
Malum natura non est sed privacio
boni nomen accepit Idem in libro
de natura boni Iniustas non est
appetitus naturarum malarum sed deser
tio meliorum Idem ibidem nichil nit
est ut ro dicatur sine illo factum est
ac si dicatur sine illo nichil est factum
quod et si illo ordine dicatur ipsum

nichil omnino dici non nichil aliquid ce
quia factum est Idem in enchiridion
primum creature rationalis malum est ipsa
privacio boni i. voluntas deficiens
ab incommutabili bono deinde volen
tibus nobis subintrant ignorancia
rerum agendarum et concupiscencia rerum no
xiarum Idem omnis malus ideo in
nit ut per illum bonus exerceatur Ide
in l^o 2° de libero arbitrio malum
dici rationalis nichil aliud est quam aver
sio voluntatis ab incommutabili bo
no et conversio ad commutabilia bona Ide
in l^o de ecclesiasticis dogmatibus capitu
xxiii Malum vel maliciam non esse cre
atum sed a dyabolo credimus inventa
quam et ipse dyabolus a deo creatus
est bonus sed quia libero arbitrio
ut potest rationalis creatura ipse su
biam sua a deo dimissus est cogito
gitandi malum accepit potestatem
sciam boni commitit ad malum et ut
ta cogitando inventor fuit e ma
li et quod in se perdidit hoc in alys in
vidit non contentus solus perire
persuasit alys ut qui erat sue malicie
inventor fieret aliorum auctor et co
eo malum vel malicia pervenit in cete
ras creaturas rationales Idem in tractatu
de libero arbitrio et in libro contra fortuna
tum presbiterum manicheorum Malum non
est deo creatum nec aliquid a deo factum
vel creatum sed ex libero arbitrio vo
luntatis subortum Idem in l^o de vita
christiana Unus quis prudens recog
noscat quam species inter illi sive sunt
qui versantur in malis quando eis inter
illis negatur qui mali nichil fecerit
nisi aliquid boni gesserint Idem de
libero arbitrio Male utens homo et
se perdidit et ipsum liberum arbitrium

quia enim homo non obedivit
deo non pot obedire sibi ipsi postquam
ergo lapsus est homo non fuerunt
dies eius nisi mali Idem in xx. li°
de civitate dei Quot et quantis ma
lis genus agitur humanum et querere
infra de miseria plura quere sup
de contemptu mundi Idem in libro
iiii° de civitate ca° xxiii. non est
alia vita hominis miserior vel culpa
bilis quam male utens et male fru
ens Idem in sermone Quid dignum
afferimus domino multum vult est vult
malum pati et malum esse tu quod pu
tas non es malum malum eius pa
teris sed malus non es alius aut
malum non patitur et tamen malus
est vole ergo malus esse ne tamen
pereas cum malis Ambros de fuga
Ubi sunt inimicitie discordia est
nocendi quia studium malicia incor
poratur Idem Tantis malis hec vita
repleta est quere sup de brevita
te vite Esay sup sollem Excogita
quantum est malum vos ex hominibus ad
feras transponi venire cum simie et
serpentis detrahere et vasta et mordere
et calcitrare ac minas congregare
non est hominis sed ferarum Idem in o
melia Audientes pharizei quod ihesus
dicens malicia dum se appetit
saciare non attendit detrimentum suum sed
ut aliis noceat et sibi nichil proficiat
Idem in li° quod nemo potest ledi nisi
a se ipso Summa aviditate sectantur
umbras malarum rerum et stringunt
ventos et cum videant omnia pericu
lis ac morsibus ac precipiciis ple
na esse stupent quod se videant soda
libus pessimis consiliis et invidia

et insidiis infinitis fructum non nul
lum nisi interitum penas quod preteri
as tamen reperitur asperibus et ta
quam amabilibus et venabilibus honora
Jeronimus in originali sup° Vere pru
dencia absque bonitate malicia ma
ior est et simplicitas absque racione
maior stulticia nuncupatur Idem ad
ruffinum Multitudo malorum non pa
rat errori patrocinium sed germanie
Ysidorus de summo bono libro primo c°
ix° Malum a dyabolo non est creatum
sed inventum et ideo nichil est malum
quia sine deo factum est nichil unde
malum nulla natura Idem ibidem Ex
eo quod malum nocet nature cognosci
tur malum naturam non esse vel esse
quia nichil quod naturale nocet Idem
ibidem Dum natura bona dampnatur
propter voluntatem malam ipsa volun
tas mala testis est nature bone
que in tantum testatur eam esse bonam
ut eam deus pro malo quod agit non
relinquat inultam Idem Si videas
supercilium hominis conversum quid venit
ab homine demens sed tamen pocius cor
poris ingeris fedidate sic et in uni
versitate creature si invenis unum
naturam malum displicens unum
se creature dei nimia facis Idem
ibidem Tum vicio non sua natura no
bis mala sunt ea que nobis nocent
nam dum lux ipsa sit bona tamen
infirmis oculis est nociva sed illud
est vicium oculorum et non lucis Ber
nardus in li° de amore dei Malicia
est sapor mali Idem in sermone alius
super se ambulat in magnis et mira
bilibus alius contra se in utili curio
sitate vagatus alius subtus se am
bulat in carne quam non pot placere deo

alius calunt semetipsum ambulat di
ligens iniquitate et odio habens
animam suam omnis enim qui serunt
serunt in proximum magis ledit se ip
sum eo quod longe peius sit inferre
maliciam et violenciam quam sufferre
Idem in Simon Est etiam in paciendo
malum querere infra de vinc et de
uita Seneca in epistola lxxx ad lucill
Cogito mecum quantus ad spectaculum
luporum fiat cursus populorum quan
taque sit circa bonas artes solitu
do et quam imbecillos animo sint quorum
lacertos humerosque miramur Idem
nichil interest quo animo facias quod
uicio sum est fecisse Iulius quoque
moribus quibus afficimur animi
quo quis peius se habet eo minus
sentit Idem in regula in epistola xx
ii non est in rebus vicium sed in animo
quemadmodum enim nichil differt
utrum egrum in lecto ligneo vel au
reo ponas quocumque eum transtuleris
illum semper morbum suum secum trans
fert sic nichil interest utrum eger
animus in diviciis an in paupertate ponatur
eum malum suum ubique sequitur illum
Idem Sacrates queritur cuidam de quere
sui de inconstancia Idem de beneficiis
li. v° nomine iudicii ingrato quam sit
quem nomine publica querela est bene
ficia perisse et parcissimos esse quod
bene merentibus ubi debemus
lente non immerito pessime veneant
nec petentes habent iudicii iniuria
tamen esse nescias cum quibus non vox
philosophorum clamet et comediis
quentur ad populos gentes dap
nativa nox illa transmittit nam
hospes ab hospite tutus non socer

agere fratrum quoque gracia rara est in
iunct contra quinquies vox illa ma
nu beneficia enim in scelus versata
sunt et sanguinem illorum non parcur
pro quibus sanguis fundendus est
Tull de paradoxis Cui tibi deus vel
natura dederit animum quo nichil pre
stancius nichil divinius sit temet
ipsum non precies atque prosternes ut
nichil inter te et pecudem interesse
putes Idem in philipp xi Certe si
omnes deo omnes quoque eclare possimus
nichil tamen male vel in iuste vel libi
dinose faciendum esset hominis eum
ur non solum facere sed nec quidem
cogitare audebit quid quam quod non
audeat predicare Idem Invectiva
contra catilinam absente Iam tecum
sic loquar ut non odio permotus
videar sed una que tibi nulla videtur
nosti enim talis es ut te aut pu
dor aut a turpitudine aut metus
aut periculo aut ratio a furore revoca
ret Salustius contra tullium homo
levissimus es supplex inimicis cu
tumeliosus amicis neutri fidus
tuus nulla pars corporis a turpitu
dine vacat lingua enim vana
manus rapacissima gula inme
sa pedes fugaces et que honeste
nominari non possunt tibi honestis
sima Idem in catilinario plura
sunt que maiores nostros magnos
effecerunt que nobis nulla sunt
pro domi industria foris iusticia ani
mus in consulendo liber nec delic
tum aut libidini obnoxius erat
pro his autem nos habemus luxuriam
atque avariciam publice egestate pri
natim opulenciam Boecius de consol lib

iiii°. Cum virtute destitus desinit esse
homo tunc homo in divinam condi-
cionem transire non possit vertitur in bes-
tiam. Idem ibidem. Quantas rerum
lubrica versat fortuna vices prunt
et insontes debita sceleri noxia pe-
na ac perversi resident celsi amore so-
lio sancta qz calcant latet ob-
tendita virtus clara tenebris. Ber-
nardus in epistola li° v° de quodam pre-
ait hic loquax nec dicax ridicu-
lus ne levis arrogans nec constans
curiosus superbiam procurat colens pa-
tria carpens fastidiens beneficii si
negligitur est importunus pten-
di derogator legati simulator accep-
ti callidus reformandi querulus
flagitari garrulus restituti ac si
rogandus est flator petiti dissipa-
tor petiti venditor presenti publica-
tor accepti calumpniator morati ius-
tificator soluti laudabilem profe-
rens non debi benivolente sz debere
paciente similem plura que supra
decem ista mala sepe impediunt ius-
tos peccata malorum sic nocet alterius
non mea culpa michi non meus
interpres fuit frater qz nepos qz iura fi-
dem qz nepos iura fidem qz nepos
nescit suave nepoti Nec frater fra-
tri dum fervor ille venit. Causa
pupilla nocet sapiens qz nolenda
vitat. Semper iniquorum impediunt
acta bonorum. Pena sepe sunt quas
homo non meruit incolumes leniunt
egro solacia prebent Nec unus infir-
mus sentit ad esse malum

De maledictione. Greg. in moral.
Et alius maledictum pro texto ius-
ticie proferetur atque alius livore vin-
dicte. Idem xxiii moral. Cum pro-

vim maledictionis suam proferunt
non ad hanc ex voto ulcionis sz
ex iusticia examine prorumpunt. Idem.
Qui maledictionibus mutuis sese
impetunt quid aliud in illo demum
facere volunt nisi quod ipsi aut facere
volunt nequeunt aut erubescunt.
Idem in registro ad quendam archi-
episcopum michi te audis detestabilius
cogitare sz terrenam cogitacionem
te sive pro ginsfictas domini pro vindicta
proprie iniurie q sacris regulis pro-
hibetur maledictum anathematis
in vexisti. Idem in dyalogo. Neqz
maledici regnum celi possidebunt.
Pena homo qua gravius est culpa
que separat a regno vite. Aug. de
conflictu. Quid de illis dicendum est
qui furore tenentur usqz adverba pro-
rumpunt maledictionis nisi hoc q
apostolus nos ait neqz maledici reg-
num dei possidebunt. Idem ad Fre-
dum. Falsum aliquid a maledico fin-
gitur aut omnino non creditur aut
certe integra salute sola fama ve-
xatur. Crisostomus in li° de compunctione.
Xpistus orare nos admonet pro calup-
maniantibus nos Nos aut insidias
et dolos eciam inter amicos con-
tinuamus. Xpistus eciam maledice-
tibus benedicere et malefacientibus
benefacere iubet nos aut eos vero aut
priores maledicimus aut alterius
maledicti multiplicata maledicta
restituimus. Idem in eodem. Hunc
fatuum quis dixerit sive vanum
sive latronem seu quolibet alio nomine
maledictum vel iniuria frater suo qs
ingesserit ex quolibet horum vocabu-
lorum sub maledicto titulo iehenne
ignibus suppliciis condempnat. Glo. s...

illud 2 ve xxvi chaledenum sumpt
platum in quem plurium denotetur
i. in presentem et gloriam Glo. ibi est
aliquod maledictum inprecatio dicitur sicut
ut coniunctatio Ovidius libro tris
tium Terra tibi fruges amnis tibi
deneget undas deneget afflatus
ventos et aura suos Nec tibi sol
calidus nec tibi sit lucida phebes
Destituant oculos sidera clara tuos
Nec tibi vulcanus nec se tibi pre
beat aer Nec tibi det tellus nec
tibi pontus iter Exul inops erres
aliena que limina lustres Exiguum que
petas ore tremente cibum Nec cor
pus querulo nec mens vacet egra
dolore Nox que die gravior sit tibi
nocte dies Sis que miser semper
nec sis miserabilis ulli Gaudeat
adversis femina virque tuis Cumque
mala contuleris plura feras
Causa que non desit tibi copia mor
tis optata fugiat vita coacta ne
cem Luctatusque diu cruciatos spi
ritus deserat et longa torqueat
ante mora

De mansuetudine Greg in
mor. Amor est virtus
clemens foris unde quepiam mala
que sufert et intus quod tollet non
habet possidet non mansuetudinis laus
est adversa proterui fortiter et clementer
fortiter exterius et clementer interius
Idem v° mor. Primus mansuetu
dinis modus est ut cum quas pa
ti potest contumelias animo proponat et
redemptoris sui probra cogitans ad
omnia adversa se preparet qui cum in
iuriis ab adversitate deprehendit
quam ab hoste dormiens invenit

Secundus modus mansuetudinis est ut
cum alios egressus aspicimus mea
delicta quibus in alios egressimus inde
animus erubescit cum non pote qui vel
deo vel proximo se percinda recolit quanto sit
se plura quere supra Aug. de sermo
ne in monte Mansuetus est et
mitis qui cedit improbitatibus et
non cedit resistit in malo sed vincit
in bono malum Idem in epistola quadam
Malis parce vir mitis et bone et
quanto melior es tanto mitior esto
et quanto celsior es potestate tanto
humilior sis et mitior sis pietate I
dem proterva dicit z Mansuetudo vin
dicte quere supra de conflictu plura
que supra de clementia de compassione
Item infra de ira de pace de hu
militate de pietate Ovidius libro 3°
tristium Quanto quis maior tanto
placabilis est ira Et faciles motus
mens generosa capit Corpore prostrato
nobilis ira leonis Ambros.
Cum noverit scriptum esse quo iudicio
iudicaveris eodem iudicaberis absque
dubio lenis mitis ac mansuetus
ac moderatus est et plus pietate
proficit quam severitate compellit Ami
cus enim indulgentie familiaris
est venie ut dum eam frequenter
aliis impertitur a domino semper accipit
Idem de officiis Scipio dicit Humanitas
et mansuetudo quos nec virtus
nec ratio potuit superare Idem in e
pistola non habet ultionis studium
quere supra de clementia Idem super
Luc. Quid mihi prodest cave se te
leribus nisi fuero mitis et man
suetus quere supra de lenitudine Chrys.
super Johannem Mansuetudo et lenitas
non ubique utilis sed quandoque per passione

opus est ingero sed et stimulo fre
quenter uti necesse est maxime cum
desides fuit et grossus discipulus Idem
in eodem mansuete mentis est nunquam
malum de aliquo suspicari Idem super
Math. Mansuetus nec irritat nec irri
tatur a malo nec adversus eum
prevalet causa peccati nec adversus alium
aliquid ab illo nascitur causa peccandi sed
magis contentus est tranquillus cum
incogitacione ac suavis in sermone et
dulcis in communi sermone Idem Si cogi
temus non ei qui nos contristavit
sed nobis ipsis beneficia largimur cito
dimittimus a nobis et ab aliis venenum
ire et vindicte Idem dicit vero super illud
Beati mites et Congrua consequenti
post contemptum seculi mansuetudo
ponitur quia non est mitis qui paup
non fuit Idem ibidem Mitis est
quem non rancor afficit aut ira per
turbat sed omnia pacienter et equanimiter
portat Idem Mites sunt qui malis
moribus dicuntur Perfecta enim virtus
bonorum morum possessio est Idem mans
uetudo est bonitas malicia vincens
nulli malum inferens sed omnia mala in
bonum convertens Cassiodorus super psalmo
xxxiii. Mansueti dicuntur quasi manu
assueti id est tollerantes omnes iniurias
non reddentes malum pro malo neque
maledictum pro maledicto Idem Mitis
est qui nulla furoris accensione
turbatur sed in omni bonitate iugiter
perseverat plura que supra de cleme
ncia Damasus super epistola ad ephesios Man
suetudo est illa que nulla passione
turbatur et specialiter ira ac furore
non rumpitur quia qui sequitur bea
titudinem que dicta voce promittitur con
sequetur Bernardus super Exo. Ecce rex

tuus venit tibi mansuetus Qua
lis ipse est talem vult te esse man
suete iugum eius portare ut se
deat super te asinas suas et pullos eius
filios subiugalis Idem Beati mites etc.
Si deus humilibus dat celum et miti
bus terram quid relinquitur crudelibus
et superbis nisi miseria infernalis
Idem in sermone de septem beatitudinibus
Sunt et alii mites etc. quere supra de
beatitudine plura que supra de benivo
lencia et benignitate de bono et boni
tate de clemencia de compassione in
fra de mia et pietate Augustinus in ma
gistro Mitis patitur sed non deducit
id est lesiones non sentit ad vindictam
Idem vult mansuetus numquam tur
batus esse et non duci a passione
sed solum quod racio ordinabit ira et
in aliis et sic tuum tempus ingesti
Idem mansuetus non est puniturus
sed magis condonaturus Valerius ma
ximus libro v. Philistratus atheniensis
tyrannus cum adolescens quidam
amore filie sue eius accensus vir
ginem in publico obviam sibi factam os
culatus esset hortante uxore ut
ab eo capitale supplicium puniret pro
iniuria et intuitu facto vidit Si nos
eos qui nos amant interficimus
quid faciemus hiis quibus odio
sumus in hunc itaque modum filie
sue tulit iniurias ac multos lauda
bilius suam Idem quoque philistra
tus tyrannus in cena quadam ab
amico suo trisippo convicio multo
lanceatus ita vocem et animum ab
ira cohibuit ut putares satelli
tem aliquem irritare tyrannica ma
la denique cum trisippus civitate te

milencie demctus ob et faciem
philistrati sputo respersit nec tamen
illum ad sui vindictam accendere va
luit qui eciam philistratus filios
suos violencie patris molestati se
nere cupientes retraxit postera
autem die trasippo sobrio facto ac per
plexo a semetipso voluntaria mor
te volente complere venit ad eum phi
listratus data que fide in eodem ami
cicie gradu se mansurum spopondit
et se trasippum abmisso sui ipsius
homicidio revocavit Idem in eo
dem pirrus rex tharentinorum cum
audisset quosdam in quodam convivio
tharentinorum parum honorabilem
sermonem de se habitum accersitas illos
qui ibi fuerant percunctabatur si de
eo talia dixissent tunc unus eorum
rendit dicens nisi vinum nobis de
fecisset hec que tibi relata sunt
pirrhus que de te locuturi eramus
ludus fuisset et iocus tunc que tale
risum pyrrus audisset tam ur
bana crapule excusacio tamque sim
plex veritatis confessio iram regis
convertit in risum qua quidem man
suetudine et moderacione pyrrum
assecutus est ut et sobrii tharen
tini sibi gracias agerent et ebrii
bonum omni tempore precarentur

De maria virgine matre domini
Bernardus in registro dum uni
genitus dei filius qui ante secu
la natus est homo de matre vir
ginis utero tunc investigabili
miraculo facta est virgo maria et
hominis ancilla per humilitatem et mater
ubi dei per carnem Idem in mor[alibus] li[bro]
primo super illud luce primo Et virtus
altissimi obumbrabit tibi umbra
enim non aliter componitur nisi per lumen
et corpus tunc enim virtus obumbra
vit marie quod in eius utero lux in
corporea corpus assumpsit compaciens sed
obumbracione omne refrigerium men
tis ipse recepit Idem ieidorus Christo
non cooperante tantum spiritu sancto superve
niente Christus conceptus est natus autem
materna et secunda virginis permanserunt
et incorrupta fuerunt plura quere in
fra de Christi annunciacione de Christi concep
cione de Christi nativitate. Augustinus de in
carnacione Christi in hoc convertit quique hereti
cus Sicut in partu marie non est cor
rupta virginitas sic in ea non est
maculata divina maiestas Idem Qual
te unde sordes in maria virgine ubi
non est concubitus cum homine patre
unde sordes in ea que nec concipi
endo libidinem nec pariendo est per
pessa libidinem dolorem unde sor
des in domo ad quam nullus hospes
accessit sed solus ad eam fabricator
eo domus eius novit vestem quam
non habebit induit eam que virgine
sicut invenit reliquit Idem eua
inobediens meruit penam maria
non obediens consecuta est graciam
illa gustando cibum prohibitum est
maledicta hec ab angelo credendo
est benedicta Idem in libro de virginibus
Beacior erat maria percipiendo fidem
Christi quam concipiendo carnem Christi Idem
materna propinquitas nichil marie pro
fuisset nisi felicius Christum corde quam
corpore gestasset Idem Ipsa quoque vir
ginitas marie ideo gracior et ac
cepcior fuit deo quia non eam concep

tus xpus virus violaturus quam conser
uauit ipse prius sed prius quam con
ciperetur xpus iam deo dicatam de
qua nasceretur elegit Idem quomodo
fiet istud quoniam virum non cognosco
quod profecto non diceret nisi deo se prius
vovisset sed quia israhelitarum adhuc
recusabat desponsata est virgo vi
ro iusto non virginitatem violenter
ablaturo sed potius contra violen
tos custodituro quam illa iam vo
uerat deo Idem o vera et beata vir
ginitas que deum hominibus peperit
vitam mortalibus edidit celos inno
uauit et mundum purificauit paradisum
aperuit et homines ab inferis libera
uit et vere marie gloriosa humilitas
gloriosa que porta paradisi efficitur
scala celi constituitur facta est certe
scala celi marie humilitas et per quam
deus ad terram descendit et per quam
homines ad celum ascendunt Idem
facta est maria ianua celorum sub
limata apostolorum laus martirum iubi
latio confessorum continentia virginum
norma principum iusticia legum
salus omnium apostolorum Idem facta est
maria salus morum mors criminum
vita virtutum fortitudo pugnancium
et palma victorum omnium Idem in ser
mone de annunciacione Considero
conceptum tuum virgo maria et
expauesco inspicio partum tuum
et contremisco adoro filium et veneror
sto enarrare abscondo nescio quomodo
meruisti dici mater domini sponsa dei
mater et mater filii dei Idem o gen
trix gloriosa princeps sublimis cuius
imperiis auctor celi terre quoque

tur oscula lactantis oscula la
biis impressit que inter ipsa iudicia
reptancias infantie ut verius docet
filius tibi vere matri alluderet cum
vere comparet damnum impareret Idem
felix umbilicus castitatis quem
amplexus non tetigit maritalis
Idem contra epistolam fundamenti
de carne humana si contaminatur vir
si venit mulier non potuit inquinare
spiritum quomodo potuit virginis ute
rus inquinare sapienciam dei Idem
dicam pauper ingenio cum de te
quicquid dixero minor laus est quam
tua dignitas meretur si celum te
vocitem excelsior es si matrem gen
tium dicam precellis si formam dei ap
pellem digna es si dominam angelorum
te clamitem per omnia esse probaris
quid ergo dicam quid ve referam
cum non sufficiat lingua laudes
tuas enarrare virtutes Idem in
sermone de assumptione tractans illud
Luce magnificat anima mea domi
num tunc ipsa virgo sanctissima sciens
quod tua dignitas meruit laudes
tuas dicere Idem que hec virgo tam
sanctissima ad quam venire dignaretur
spiritus sanctus tam speciosa ut eam si
bi deus eligeret in sponsam assumere
tam casta ut posset esse virgo
post partum ad hanc cum spiritus
sanctus descendit hanc virtus altis
simi obumbrauit et ex ea virtu
te potentissimus est egressus Idem
vera ratione consentio confiten
dum mariam in xpo et apud xpm
esse in xpo quia in ipso vivimus
movemur et sumus apud xpm
glorie ad eternitatis gaudia iam assump

ta benignitate xpi ceteris omnibus
sanctis honoratius susceptam atque
ad summe vilitate non esse deduc
tam post mortem putredinis scilicet
pulueris atque vermis Ambrosius in libro
de virginibus Talis fuit maria ut
eius unius vita sit omnium honorum disci
plina Idem quicunque sibi marie op
optat premium eius imitetur exemplum
Idem in sermone de natiuitate sanc
te marie Diuersorum uniuersitas singu
lis distincta donis speciebus in beate ma
rie laudem magnus proclamet noti
bus tamen dignitate eius intelle
gentibus sensus ditas et silencium appa
rebit Idem Cur totius creature
deus unum culo se noluit comparare
possumus hoc quod humilitati plus
ascribere que scilicet omnium maxima virtus
est Sed tamen illud accipiendum
puto quod de mamma vitulus gig
nitur et xpus dominus de maria vir
gine procreatur mariam ergo ma
riam dixerunt quia subtilis et splen
dida suauis quoque est virgo maria
que velud manna celitus veniens
cunctis ecclesiarum populis celum dul
ciorem melle defluxit quem qui
manducare neglexerit vitam in se
metipso non habebit Idem in alio
sermone Recte quoque mariam velle
ri comparamus que sic concepit do
minum ut cum toto conseruaret
corpore totum possideret et mente
uero sensum corporis pateret pateret
Sed mollis ad obsequium solida uero
ad sermonum semper habetur Idem
recto ergo sensu maria vellere co
paratur de cuius fructu salutari cunc
ta populis vestimenta texentur vellus

plene maria est si quidem de molli
sinu eius egressus est agnus immaculatus
qui et ille lanam matris
id est carnem gestans molle vellere cunctorum
operit populorum vulnera omne namque
peccatum vulnus xpi lana suffunditur
xpi sanguine purificatur et ut sa
nitate recipiat indumento xpi vesti
tur illi ergo xpi fuimus est ubi ubi
uirtutis habitaculum est ubi xpus
reclinat caput suum ubi domicilium
inuenit preceptor celestium Idem in
alio sermone Archam quod viui insi
stam dixerimus mariam si quidem archa
portabat intus sicut tabulas testa
menti maria uero ipsius testamenti
portabat heredem illa siquidem archa
lignea portabat legem moysi hec
autem sibi tulerat maria xpi matrem
euangelium continebat illa dei vocem
hec autem ipsum verum dei verbum baiula
bat illa terreno ornabatur auro
hec uero celesti conditabatur thezauro
illa radiabat intus et foris hec
maria virginitatis flore tam intus
quam foris ceteris cunctis angelis et
hominibus refulgebat Idem in epistola
ad Sabinum Sola erat maria qua
do cum angelo loquebatur sola fuit
quando superuenit in ea spiritus sanctus
et virtus eam altissimi obumbra
uit sola fuit et totius mundi opera
ta salutem quando concepit omnium
redemptorem liquet ergo consilio
quia quando soli sumus tunc nos
deo magis offerimus tunc mentem
nostram ei sinceremus apperimus tunc
tenebrarum omnis fraudis exuimus
Idem in epistola de obitu valentiani
Stabat sancta maria iuxta crucem
filii et spectabat pia virgo sui

virgineam passionem stantem illam lego
sed non flentem non lego. Idem ad ec-
clesiam Vercellensem. Maria virgo fu-
gientibus apostolis ante crucem sta-
bat et piis conspectabat oculis filii
sui vulnera patienter conspectabat
autem non pignoris mortem sed totius
mundi salutem a longis temporibus
exspectatam. Idem. Maria mater Christi
fugientibus discipulis supplicia
non timebat sed se tutis periculis
exponebat. Idem in libro primo de vir-
ginibus. Vidit Maria mater Christi
resurrectionem domini et prima vidit et
prima credidit. Vidit et Maria mag-
dalena sed videndo dubitavit. Idem
ibidem. Virgo erat Maria non solum
corpore sed et mente que nullo doli
ambitu sincerum adulteraret affectum
humilis corde verbis gravis animo pru-
dens loquendi parcior studio prior no-
n in incerto divitiarum sed in prece pau-
perum spem ponens intenta operi
verecunda sermone. Idem ibidem. Quan-
do lesit Maria vultum parentis
quando dissensit a propinquis quando fasti-
divit humilem quando derisit debilem
quando vitavit inopem. Illos tantum cetus
virorum invisere solita erat
quos misericordia non erubesceret quos ve-
recundia non preteriret. Idem in eodem. Ni-
hil torvum in oculis Marie nihil
in verbis procax nihil in actu vere-
cundum non gestus fractior non
incessus lascivior non vox petu-
lantior sed et tota ipsius corporis moti-
o et species simulacrum fuit mentis et figura
probitatis. Idem in sermone. Ait propheta
exiet virga de radice Iesse. Et virga
hec erat in anima intima viridis et
subtilis virginitatis [illegible] velud flo-
rem integritate sui corporis germinat.
Hec est virgo cui nec frutex nec
nodus adhesit que munda fuit per
splendorem virginitatis viridis per
amenitatem omnis virtutis et sub-
tilis propter perspicacitatem divine contempla-
tionis. Plura que infra de conceptione.
Idem in sermone. Cogitis me de
beata tali domina loqui me satis
vel indignum sed et puto quod nemo pre-
sumat adhoc ydoneus sit. Tamen
notis omnibus cessare non debet
quibus etiam peccator a laudibus
nulle dulcedinem cum quum totum ad glo-
riam laudis Christi pertineat quidquid
digne genitrici sue fuit impensum
ac solertius exhibitum honor eo
maximus eius est qui ex ea natus
est. Idem ibidem. Erat Maria de alba-
ta puritate nive candidior spiritus sancti
muneribus adimpleta simplicita-
tem columbinam in omnibus repre-
sentans quoniam quidquid in ea gestum
est totum puritas et simplicitas
totum veritas et gratia fuit totum
misericordia et iustitia que de celo prospexit.
Idem in eodem. Mariam totam in-
duxerat divinus amor ita ut in ea
nihil esset quod mundanus violaret
affectus sed et ardor continuus et e-
brietas sancta perfusi amoris. I-
dem. Si Mariam diligenter inspici-
as nihil virtutis nihil speciosi-
tatis nihil candoris est et glo-
rie quod copia non resplendeat
et ideo circumdant eam flores rosa-
rum et lilia convallium ut virtutes
virtutibus fulciantur et de corde
et decore castitatis formositas au-
geatur. Idem. Tantam ac talem
virginem tamquam preclaram mulie-

ac semper quievit necnon et ultra
angelicam dignitatem quantum fas
est tum gaudio laudibus dignis-
simus preferri Idem Quid nobi-
lius maria matre dei quid splen-
didius ea quam elegit splendor pater-
ne glorie Idem Timete mariam ne-
cessitatis veri cultus et amatis sic
velitis ex toto corde sequi quam lau-
datis Idem in comparatione dei nec
homines sit In comparatione matris
dei nulla feminarum invenitur perfecta
quamvis virtutibus omnia compleret
Idem Maria quia mente passa
est plus quam martir fuit nimirum
quam dilectio eius magis fortis quam
ipsa mors fuit quia mortem christi su-
am fecit Idem si spiritus dei constat
omnis virtus angelorum credendum
est beatam virginem in qua supervenit
spiritus sancti et deus totus ita ut
nove mensibus in eius utero por-
taretur ampliora percepisse virtutum
privilegia et gratiam percepisse super
nove ordines angelorum Si in do-
mo patris dicit mansiones multe
sunt credimus splendidiorem do-
mum matri prestitisse filium quam
alium edificavit in domum sublime
am columpnis septem Crisostomus super
Math O inestimabilis laus ma-
rie magis enim credebat yozeph
castitati eius quam utero eius et
plus credidit gratie quam nature
conceptum quem videbat manife-
ste de fornicatione suspicari non
audebat et possibilius credebat
virginem sine viro posse concipere
quam mariam posse peccare Ide
quessatio aut violentia Maria

umquam fuit non levis nec otiosa sed nec
temptatrix nec turpium amorum amatrix
Idem Non sicut solent plerosque puelle
que libenter talia audiunt aut loquuntur
numquam super virum oculos suos extu-
lit aut infixit affectum Damas-
cenus in sermone de nativitate sancte
marie O sacratissimus fetus qui por-
tatus in brachiis etiam potestates apli-
cas alligas tremere stas O plus sac-
ratissima que matris pendens ad ubera
angelorum obsequiis honorans O pro-
les beatissima columna spiritus sancti de-
cor humane nature matris et conver-
tio honorabilior omni creatura et
perfectior claruisti a beata labia que
dei filio dulciora super mel et favum
oscula salubriter impresserunt Idem
in sermone in assumptione beate marie
Beatam dei excelsissimi genetricem dei nullus
mortalium dignis laudibus posset ex-
tollere quamvis et mille fuissent fuis-
sent ora et mille lingue nam quamque so-
naret eneira sine ferrea nec etiam
si omnes lingue convenirent hominum
et angelorum eam dignis possent
afficere preconiis omnis enim laudis
et preconii magnitudinem excedit un-
de totius humani eloquii artificium
ad eius excellentiam insufficiens
invenitur Idem in eodem O omni-
um sanctorum memoria cum laudibus est
insistere fonti et scaturigini thezauro
quibus laudes qualescumque non afferant
et quamvis simus insufficientes tamen
amore timore compellentes et vna
ex duobus floribus contextam coro-
nam querentes sacra cum reveren-
tia toto mentis affectu nec pecto-
re prenunciamus regine celi devocius of-
ferimus de omnibus altissimi api

os nostrum et da in expositione aliorum
laborum nostrorum sermone graciosum in-
spiracione quoque nobis graciam spiritus sanc-
ti tui amoris eciam piscatores affla-
ti copiosa pollent facundia et il-
litterati divinam loquuntur sapienciam ut nos
indecoros valeamus ut tue sacra-
tissime matris tue magnalia refor-
mare Idem Maria in domo dei plan-
tata et inseminata spiritu sancto sicut
oliva fructifera omnis virtutis spiri-
tualem facta est ab omni vite stimulis
vitiis et carnali desiderio despiciens
ac tali virginitatis amorem servans tam
corpore quam corde habebat deum et deum omnem
in suo sinu suscepit Anshelmus in qua-
dam omelia Revera virginum sicut ma-
na gustaverunt quam suavis est dominus
inebriatur enim ab ubertate domus
dei quia torrente voluptatis po-
tata erat nec mirum quia apud eam
ymo in ea et intra eam erat fons
vite de quo super habundantur emana-
bat profluvio vite utrumque Idem ni-
chil equale marie nichil infundes
manus marie Idem o femina mira-
biliter singularis et singulariter mira-
bilis per quam elementa renovantur
inferna remediantur demones con-
culcantur homines liberantur et salvantur
et angeli reintegrantur Idem o fe-
mina plena et superplena gracia de
cuius plenitudinis habundancia
sic respersa reviviscit omnis creatura
O virga benedicta per cuius benediccionem
benedicitur omnis creatura nec solum
creatura a creatore sed eciam creator
a creatura Idem o beata fiducia o
tutum refugium quia mater dei est
mater nostra Idem Cur solus loquar
a domina beneficiis tuis plenum esse
mundum nam infima penetravit et
celos superavit per plenitudinem eius gra-
cie tue et que in inferno erant

se letantur liberata et que super celos
sunt se gaudent restaurata Idem
In commendacione matris dei lingua
michi deficit quia mens non suf-
ficit Idem in libro de conceptu virgi-
nali Decebat sane ut illius vir-
ginis conceptio de matre puris-
sima fieret et ut ea puritate qua
sub deo maior nequit illa virgo ni-
teret quam deus pater deo filio suo
matrem elegit et cui deus pater
unicum filium suum quem de corde suo
coequalem sibi ipsi genuit et se-
met ipsum diligebat ille dare vir-
gini disponebat Idem Sicut o beatis-
sima virgo omnis a te aversus et a
te despectus necesse est ut intereat
et sic omnis ad te conversus et a te
respectus impossibile est ut pereat
Bernhardus super Cantica Sagitta electa est
amor christi que marie animam non
tantum confixit sed eciam totaliter pertran-
sivit in tantum ut nullam in pectore
virginali particulam relinqueret amo-
re vacuam sed toto corde tota anima
tota virtute sua dominum deum suum
diligeret et esset gracia plena Idem
in epistola Fuit procul dubio et mater
dei prius sancta quam nata unde
nec fallitur sancta mater ecclesia que re-
putans ac festivans ipsum nativi-
tatis diem eius Idem Si ante con- nō bn
ceptum suum minime sanctificari potuit
quia non erat sed nec in ipso
conceptu propter peccatum quod a parentibus
contraxerit restat ut post concep-
tum in utero matris iam consistens sancti-
ficata credatur Idem decuit Regina
virginum singularis privilegio sanctitatis
absque omni peccato ducere vitam que
dum peccati mortisque pareret empto-
rem munus vite et simul iusti-
cie omnibus obtineret Idem Auctor una

bilem deus tria quedam magna
mirabilia operatus est in maria
nam integritatem pudicicie que decede
rat suscitando reparavit ut archa te
stamenti amore purissimo tegeretur
puritate virginee contra nature debi
tum mirabiliter fecundavit ut ru
bus arderet et non combureretur in
finita superius ineffabiliter compleavit
ut scala iacob mediante terrena
celestibus iungerentur Idem O domina
mundi pro quanto hunc rei veniam impetras g
ciam angeli leticiam celo principatum
ut regina terris medicinam ut domina
inferis premis ut matrona Idem
Maria omnibus omnia facta est sa
pientibus et insipientibus copiosis
sima caritate debitorem se fecit omni
bus misericordie sinum aperuit ut de plení
tudine illius accipiant universi scilicet
captivus redempcionem eger curacionem
tristis consolacionem peccator veniam
iustus graciam angelus leticiam deni
que tota trinitas gloriam et honorem
et filii persona humane carnis substanciam
ut non sit qui se possit abscondere
a calore caritatis eius Idem in sermone
de assumpcione eius Que enim vel an
gelica puritas illius puritati valeat
comparari que digna fuit sacrarium
spiritus sancti fieri et habitaculum fidei filii
dei Idem si vero piccia de virginitate
pensant que primo super terras ange
licam duxit vitam super omnes est quo
modo inquit fiet istud quoniam virum non
cognosco O in mobile virginitatis
propositum quod nec angelo filium dei pro
mittente aliquatenus titubavit quo
modo inquit fiet istud quoniam virum non
cognosco id est nec cognoscere intendo Ide
super missus est mariam salutans
angelus non solum plena gracia

sed adhuc eciam asserit superventurum in
eam spiritum sanctum et ad quid nisi ut adve
niente spiritu sancto plena sit et eodem su
perveniente nobis atque superplena et super
fluens fiet ad salutem Idem advoca
tam premisit deus peregrinacionis nostre
que tamquam iudicis mater et mater
misericordie supplicabit et efficaciter salutis
nostre negocia pertractabit Idem Filio
li mei karissimi maria peccatorum nostrorum est
scala maria est mea maxima mea
fiducia hec tota racio spei mee est
quid enim potest ne filius aut repellere
aut sustinere repulsam non audire
aut non audiri filius neutrum pla
ne invenisti ait angelus graciam et so
la est gracia qua nos egemus Ide
non in sola marie taciturnitate que
datur eius humilitas sed eminencius
resonat in sermone audierat enim
ab angelo quod enim propterea nasceretur sanctum
vocabitur filius dei et post hec verba
nichil aliud quam ancillam domini se
fatetur Idem Fuit virgo maria for
tis in proposito temperata silencio prudens
in interrogacione iusta in confessione
Idem Inter sola virgo beata vero ille
dives et pauperes commanentur post
quam humiliatur in meipsum abbrevi
atur incarnatus deus angelis mino
ratur et verus deusque dei filius
incarnatur sed quo fructu quo pacto
nempe ut omnes eius paupertate locu
pletemur eius humilitate sublevemur
eius incarnacione magnificemur et eius
tandem incarnacione adherentes deo
incipiamus esse unus spiritus cum eo
Idem super missus est In periculis in
angustiis in rebus dubiis mariam
cogita mariam invoca non rece
dat ab ore non discedat a
corde et ut impetres oracionis suffra
gium non deseras conversacionis eius

exemplum ipsam enim sequens non
devias ipsam rogans non desperas
ipsam cogitans non erras ipsa te te-
nente non corruis ipsa protegente
non metuis ipsa duce non fatigaris
ipsa propicia securus ad gloriam perdu-
ceris Idem Turbulentissimo huius pro-
fundo supposita est stella maris maria
ut a scopulis muniat a fluctibus
eripiat a piratis defendat a postre-
mo ad portum salutis eterne perducat
Idem O anima fidelis leva oculos
tuos in cursu tuo naufragioso ad ra-
dios huius splendidissimi syderis
Respice stellam invoca mariam fige me-
tis anchoram in hoc semper ipsius lumine si ca-
dens resurges si emergeris erigeris
si petis accipis si vadis evades ipsa
siquidem est illa nobilis stella de Ia-
cob orta progenie cuius radius uni-
versum orbem illuminat cuius splendor
in supernis effulget et inferos pene-
trat terram eciam totam perlustrans
et calefaciens mentes quam corpora
fovet et coquit vicia virtutes quoque
plantat et fructificat in vita eterna
Idem In sermone Sileat misericordiam tuam
o virgo maria si quis invocatam
te in suis necessitatibus sibi meminerit
defuisse Nos quidem servuli tui ceteris
in virtutibus congaudemus tibi sed in
hoc potius nobis laudamus enim
tuam virginitatem sed imitamur tuam
humilitatem et misericordia miseris sapit
dulcius sed misericordiam amplectimur carius
et recordamur sepius et crebrius invo-
camus Hec enim est illa que totius
mundi reparacionem obtinuit et salutem
omnibus impetravit Idem Quis o
benedicta misericordie tue longitudinem et lati-
tudinem sublimitatem et profundum valet
investigare Longa enim est longitu-
do quia usque in novissimum diem in-
vocantibus eam subvenit latitudo quoque
eius replet orbem terrarum ita ut eius
misericordia sit plena omnis terra Sed et sub-
limitas eius superne civitatis invenit
restauracionem Sic et in profundum eius
sedentibus in tenebris et in umbra
mortis obtinuit redempcionem Idem
super illud Ioh Vinum non habent Com-
passa est enim eorum verecundie pie-
domina maria sicut benignissima quid
enim de fonte pietatis procedet nisi pie-
tas quid mirum si pietatem exhibet
viscera vere pietatis homine qui po-
mum odoriferum in manu sua tenu-
erit dimidia die reliqua diei per se
servabit odorem quanto magis credis
ergo quod illa viscera virtus pietatis
afficit in quibus nec pietas novem
mensibus requievit nam et an-
te mentem eius replevit quamquam ven-
trem et dum ex eius processit utero
non recessit ab animo sed permanet in
eternum Idem super Missus est Quod
Moysi monstratum est in rubo et in
igne et Aaron in virga et flore Ge-
deoni in vellere et rore hoc aperte
Salomon vidit et providit in forti mu-
liere quod Ieremias predixit de femina
et de viro hoc Ysaias declamavit a-
pertissime de virgine et de deo et hoc
ipsum tandem exhibuit mariam vir-
ginem salutando Idem in sermone super
illud Gen iii Ipsa conteret caput
tuum Cui hec victoria servata est
nisi marie Ipsa enim procul dubio
contrivit caput venenatum que om-
nimodam maligni spiritus suggesti-
onem tam de carnis illecebra quam
de mentis superbia ad nichilum dedu-
xit Idem in sermone super illud ps
Audi filia et inclina Siquidem
maria suam aurem si ad obediendum

et tor sue ad disciplinam et obli
ta est populum suum et domum patris
sui contempsit relinquere qua nec
populum angelicum per ullam successione nec
domum patris sui timuit relinq
re scilicet quod quia honorem impo
suit quodque de patria domo vel
terrenorum si vere potuisset omnia arbi
trata est sicut stercora ut solum
christum lucrifaceret Beda in omelia super
illud Luce Loquente Ihesu ad tur
bas O veneranda domina electa
et preelecta que mater est et virgo
esse non desinit O admiranda pu
ella que salvo virginitatis pudore
suum genuit suo genitorem Idem ibi
dem O benedicta mater que meru
it vastatorem celi reparatorem nos
trum salvatorem mundi redempto
rem deum omnipotentem deum omni
continentem celi et terre et terre deum
et omnia continentem suo protulit gremio
angelorum leticiam hominum vitam ce
lorum gloriam sanctorum coronam para
disi letitiam corporaliter mundo edidit
Idem ibidem O beata femina que rex
omnium rerum mater esse meruit et an
cilla suo gaudet creatore suo filio
mater preter et virginitate letatur
perdit integrimo virginis ac matris
qui tamen verum intactum pal
mo conclusit gaudet itaque mater que
talem ac tantum se hunc filium conte
platur Idem in eodem O admiran
dum magne pietatis miraculum
virtute verbo suum genitorem adorat
suum filium lactat suum filia genito
rem Idem Sine angelico simul as
pectu atque affatu meruit consola
ri que vitam angelicam studuit imi
tari Idem decebat sane ut sicut per

superbiam eve mors in mundum intra
vit ita per humilitatem marie mundo
panderetur introitus vite plura que
infra de christi conceptione de christi annun
ciatione de christi nativitate vide in
hoc de novo testamento Maria que
appellatur domina sine fine illuminatrix
clara stirps david virga yesse or
tus conclusus fons signatus mater
dei templum dei sacrarium spiritus sancti
virgo sancta virgo feta virgo an
te partum virgo post partum saluta
tionem ab angelo accepit misterium
conceptionis agnovit partus qualitate
requirens et contra legem nature fide
obtemperans non renuens Virgo in quadam
sermone Sicut homo non potest dulcis
esse nisi cui dulcis est mundus Ita
christi dulcedo totam marie mentem sibi
vendicaverat quod nichil ei sapiebat nisi
christus Impleverat eam eam spiritus sapientie
et intellectus superiorum contemplativa
spiritus consilii et fortitudinis spiritus scientie
et pietatis spiritus timoris domini Spiritus
quippe sapientie delicijs divinis affluentem
et caritate ferventem spiritus intellectus
superiorum contemplativa spiritus consilii
providam spiritus fortitudinis pacie
tem et longanimitatem et longanimem
Spiritus scientie discretam Spiritus pie
tatis nunc misericordibus affluentem
Spiritus timoris domini timidam et humilem
reddidit regis filiam Bernardus
eius et martir morem in sermone
annunciationis Sicut sol inter astra
splendidior sit maria rutilancior om
nibus sanctis et sacris spiritibus
angelicis et alica [illegible] maria gle
aspecto suo claritatis splendoris et
in ad omnes angelos et spiritus celestes
precedit Idem nullus inter omnes crea
tos ita familiaris deo est primo nec
omnes simul sicut virgo maria est Idem

Sicut omnes magnificant filium sic
et omnes magnificent matrem non
enim displicet et dominus vult esse
filius a laude matris vel in honore
separatus. Idem in eodem. Maria no
men honoris et magnitudinis est
nomen claritatis et luminis a nomine
quod omnis creatura veneratur et ab
demones contremiscunt. O nomen
dulce nomen delectabile omni virgi
neo speciamus et omni adoramen
to delectamento delectabilius istud glo
riosum nulla lingua silere debet ce
lestium terrestrium et infernorum benedic
tus ab omnibus sit dominus deus
et eius nuncius gabriel archange
lus qui nomen istud magnificavit
Hominibus quecumque me videro vos
sumus virtus et amore me sequimini
Andreas archiepiscopus Ierosolimitanus
Si quis divinas scripturas perlegerit
ubique marie laudes invenit sub
aliis aliisque vocabulis passim hic
inde diffusas sicut vidimus. Ergo sa
cre scripture insertos flores collige
tes coronam decorem virgini ma
rie faciamus. Idem. O ineffabile myste
rium o admirabilem bonitatem o
venerabilem caritate dignationis
divine maiestatis quia per feminam
nostre nature consubstantialem et nobis
consanguineam deus etiam salutem
nobis attulit feminam inquam talem
cuius tanta resplenduit intrinsecus
pulcritudo decoris ut etiam ipse deus
decorem concupisceret et que illa sola pre
ceteris cetris in hoc mundo natis
nostre substantiam sumere dignaretur. Maximus
in sermone. Venerabilem conspice venerande
illam genitricem que dum auctorem
suum concepit in utero nobis redemp
torem fecit in mundo. Plura infra que

de christo annunciatione de christi concep
cione de christo nativitate. Bernhardus in
omelia super missus est. In isto verbo
ad virginem desponsatam viro que
est hec virgo tam venerabilis ut sa
lutetur ab angelo tam humilis ut de
sponsata sit fabro. Pulchra permix
tio virginitatis et humilitatis nec
mediocriter placet deo illa anima in
qua et humilitas commendat virginem
et virginitas exornat humilitatem
O quanta putas veneratione digna
in quo humilitatem fecunditas et par
tus consecrat virginitatem. Imita
ri saltem humilitatem virginis lauda
bilis. Virtus virginitatis sed magis
humilitas necessaria est illa consulitur
ista precipitur ad illam invitaris ad
istam cogeris. De illa namque potest
qui potest capere capiat. Sed de ista
scribitur nisi quis efficiatur ut
parvulus non patietur intrare in reg
num celorum. Illa ergo remuneratur sed
ista exigitur. Potes denique sine
virginitate salvari sed sine humilitate
non potes. Potest inquit placere deo hu
militas que virginitatem deperditam
plorat. Sine humilitate audeo dicere
nec virginitas marie placuisset.
Super quem inquit propheta ymo dominus per
prophetam dicit super quem requiescet
spiritus meus nisi super quietum et hu
milem. super humilem dicit non super
virginem. Si ergo maria humilis non
fuisset spiritus sanctus super eam non requi
evisset non eum impregnasset. im
pregnasset quomodo eum de ipso sine
ipso conciperet. Patet itaque ut de quo
spiritu sancto conciperet sicut ipsa met
testimonium perhibebat respexit deus
humilitatem ancille sue potius quam
virginitatem et si placuit congi

unitate tamen ex humilitate concepit
Unde constat etiam quia ut placeret
virginitas hec humilitas procul dubio
fecit quid ergo dicis virgo superba ma
rie sue virginitatis oblita gloriaris
de humilitate et tamen negligendo humili
tatem blandiris tua frustra de vir
ginitate respexit deus ait illa an
cille sue humilitatem sed que illa virgo
videlicet sancta sobria virgo devota
numquid tu castior illa numquid devotior
aut numquid forte tua pudicitia ma
rie aut sed sine humilitate deo placere
sufficiat potuit quod ipsa non potuit
ipsa denique quanto honorabilior
est ex singulari munere castimonie tan
to tu tibi maiorem iniuriam facis qui
eius ante decorem fedas per imperiorem
superbie alioquin tibi virginem non esse
quam de virginitate impolescere non omni
quidem est virginitas multorum tamen
paucorum est cum virginitate humilitas
si ergo virginitatem illius non potes
imitari stude illius humilitatem imita
ri et sufficit tibi quod enim et virgo
et humilis est quisquis es magnus
es est tu magnus quod imiteris in ma
ria soles cum virginitate fecundi
tas a seculo non enim est auditum
ut aliqua simul mater esset et
virgo quod si et cuius mater est quo
te tua super eius mirabilia celsitu
dine admiraris nomine adhoc ut
te videris vel satis posse mirari
nomine tuo primus nitatis videlicet quod
que dei habent filium super omnes choros
exaltabit etiam angelorum an non
dum dum hominum et angelorum maria
sed audacter appellant filium dicens
fili quid fecisti nobis sic quis hoc
auderet dicere angelorum sufficit eis

omnibus et multum pro magno habet
quod cum sint spiritus ex conditione facti
ex gratia tamen vocati sunt angeli tes
tante david qui dicit Qui facit an
gelos suos spiritus maria non matrem
se cognoscens maiestatem illam cui
angeli cum tremore et reverentia ser
viunt cum fiducia magna sed ut imperat
filium vel dignatur increpari deus
quod esse dignatus est nam paulo
post subdit evangelista dicens Et erat
in omnibus subditus illis quis qui
bus certe deus hominibus deus cui angeli
cui sunt angeli cui subditi sunt
principatus cui potestates obediunt sub
ditus erat marie sed ioseph propter mari
am miraris ex et elige quod
amplius mireris sive filii benignis
simam dignationem sive in matre ex
cellentissimam dignitatem utrumque nam
stupor est et in utrisque miraculum
demiratur et quod femine deus ob
temperet humilitas sine exemplo et
quod femina deo principaliter sublimitas
sine socio disce igitur homo obedire
disce tibi subdi discipulus tuis maio
ribus obtemperare de creatore tuo lo
quens evangelista dicit Erat inquit sub
ditus illis aut quem marie et ioseph
erubesce ergo superbe deus se humiliat
et tamen tu te exaltas deus hominibus
se subdit et dudum gestiens hominibus
tuo te preponis creatori utinam michi
quoque tale quid cogitanti deus et dig
meus michi videre dignetur quod et in
crepando suo suo videt angelo vade
inquit post me sathana quia non sa
pis ea que dei sunt quociens enim
hominibus preesse desidero tociens de
um meum preire intendo et tunc vere
non sapio ea que dei sunt de ipso nam
quod dictum est et erat subditus illis

si homines o homo imitari non dig
naris Exemplum certe non erit tibi in
dignum sequi vel auctorem tuum dominum si non
potes forsitan sequi ipsum quocumque ie
rit dignare vel sequi eum quo tibi
condescendit hoc est si non potes per
sublime meritum semitam virginitatis
saltem sequere dominum et deum tuum per tutis
simam viam humilitatis

De marie tribulacionibus et
afflictionibus quas sustinuit
in sui filii passione Augustinus in sermone
de resurrectione Illa pia mater et vir
go pectora sua delicata contundens
sic ipsa infesta cunctis quod sua fatigaverat
membra ut iam incessu deficiens
vix ad sepulcrum christi sui filii potue
rat pervenire Ambrosius in libro de passione
beate marie Maria puss fugientibus
apostolis supplicia non timebat sed se
cunctis periculis offerebat cupiens
magis mori cum filio suo crucifixo
Idem in epistola ad vercell Stabat ante
crucem filii pia mater et virgo ac
piis spectabat oculis vulnera filii pa
tientis quia non pignoris mortem
sed mundi expectabat salutem aut fortas
se quia putabat se etiam sua morte
mundi saluti aliquid additurum Johannes
in sermone Ceteri sancti et passi sunt
in carne tantum in anima que est im
passibilis pati nil potuerunt Beata
vero virgo dei genitrix quia passa est
in anima gladio passionis christi ideo
plus quam martir fuit quia eum plus
omnibus dilexit ideo circa plus omnibus
doluit in tantum etiam ut animam eius totam
pertransiret vis doloris et gladium co
passionis possideret dilecti ergo ma
rie fortior morte fuit quia mortem
christi compaciendo suam fecit Anshelmus

in monologion O dulcis mea quas
et quales fontes dicam erupisse
se de pudicissimis oculis tuis tunc
attendens filium tuum coram te fla
gellari ligari mactari et abruptis
genitalibus et iudeis tam crudeliter
dissecari plura querere infra de christi
passione Georgius episcopus methode
mensis Illa mater et virgo immacu
lata nec ad modicum se a suo filio
sequestrabat sed ab unoquoque intro eunte
et exeunte interrogabat quid egis
sent principes et iudei nequam
et qualem mortem tractassent
de suo filio dulcissimo sic quoque
dolores et punctiones cordis eius
magis ac magis multiplicabantur
Ideo oculo quali dolo potuit illa ma
ter intueri coram turba filium uni
genitum iudicari flagellari et multi
plex irrideri Quis enim illas diversio
nes et passiones cordi sancte ma
rie quasi sagittas acutissimas in
primebant Idem Quis intelligere va
leat immensum estuantis cordis
eius quando videbat filium suum
unigenitum duci per impios homines
ad crucifigendum quando autem indi
ve vestimenta christi de corpore suo sanc
tissimo traxerunt et crucem christo
paraverunt tunc gladius acutis
simus in corde matris infixus fuit
O vulnerabile ipsius quam vulnerabile
ut eius anima tunc de corpore matris
et virginis non exivit tunc co
clavi qui manibus christi fuerunt
fortiter infixi pariter etiam in corde
matris durissime figebantur et
omnia christi vulnera fiebant matri sin
gillatim lugubria dolorosa Idem
post quam omnia perfecerunt que christi
crucifixores voluerunt et ad ipsam

sunt vera si tunc accessit libere pia mater ad lignum et ad crucis patibulum et interruptum illud suspensum ihesu christi corpus sicut potuit contrectavit et lugens osculabatur et dicebat O rex glorie christe fili dei quid est hoc terrificum miraculum quod te innocentem tam crudeliter occiderunt heu dira venenosa fraus mortis heu pro qua culpa nephanda te nephandissimi tradiderunt pro multis et infinitis bonis ac ineffabilibus beneficiis tibi mortem crudelissimam intulerunt nunc autem ego misera intueor vulnera mortis tue et gladius mortis tue subiverat animam meam. Idem. Cuius conflictus martirio aliquorum aut que laceratio membrorum quorumcumque comparari potest tormentis ac doloribus marie que vidit suum unigenitum morientem. Moriebatur nequaquam enim mansisset anima eius in corpore eius nisi divina virtus eam mansisse anima eius in corpore eius nisi spiritualiter confirmasset spe tamen resurrectionis quam futuram firmiter credidit spiritualiter consolata fuit plura quere infra de passione christi de morte christi de cruce christi christi fore marie sue Ignatius ad neophitum iohannem quia tunc discipulum confortare et consolare debueras de ihesu cum filio tuo percepi mira dictu ac stupenda fama sum ex auditu a te autem que semper fuisti familiaris sibi coniuncta et secretorum eius conscia desidero fieri certior de auditis vale felix domina et neophiti qui mecum sunt per te confirmentur. Ignatius dilecto

condiscipulo iohanni ancilla christi ihesu de ihesu que a iohanne audisti et didicisti vera sunt illis credas illis adhereas et professionis votum firmiter teneas et mores et vitam voto conformes veniam autem cum iohanne te et qui tecum sunt invisere sta et viriliter age in fide nec te commoveat persecutionis austeritas sed valeat et exultet spiritus tuus in deo in deo salutari tuo

De maria magdalena. Beda in omelia. Cogitanda nobis de marie penitentia que in omelia paschali sicut in ancilla forte quere pasche. Ambrosius in sermone super illud Si tu sustulisti eum etc. Beda mulier et simplex requirebat corpus ac devotione mentis prophetat et nescit. Si tu inquit sustulisti eum dicito mihi ubi posuisti eum etc hoc est si corpus illud auferens de sepulchro ad paradisum tu sustulisti fides credentis et ignorantis quid quod nescit obliviscitur quod docet fides una quidem est ad obsequium sed perfecta non est ad credendum ... quid est ista de domino carnis memoria sed dubia et incerta de resurrectionis gloria. Idem in eadem. Noli me tangere mere passionis verbum est hec i. noli me tangere manibus quia oblivione mentis non tenes fidem resurrectionis non potes me tenere corporis complexibus que fide non tangis prohibetur ergo hic tactu que fide perdidit auditum videre. Idem. Nondum inquit ascendi ad patrem meum hoc est tibi nondum ascendi ad patrem quia quam apud fidem tuam

adhuc in merore quia nondum mihi sunt fides tua levavit merorem. Idem: Ergo iam non super terram nec in terra debemus querere salvatorem si volumus eum contingere sed super divine maiestatis sue gloriam contemplari.

De mari. Ambrosius in exameron: Divinum donum est mare quia terrarum intimo suffulcit humore per venas quasdam subterraneas terre sterilitatem et ariditatem humectantes et continentes. Idem: Mare subsidium est in necessitatibus et refugium in periculis, gratia in voluptatibus, salubritas valitudinis, continuatio separatorum, compendium itineris, alimentum sterilitatis, quod hoc eciam pluvia tum effundit super terram. Crisostomus libro de compunctione cordis: Et quid dicam de maris usu et navigandi utilitate per quam pene totum orbem notum et socium et convictabilem nobis facit ita ut unusquisque que apud se gignuntur hoc ad proximos deferat et ad remotos et quod sibi deest hoc apud alios inveniat modicum cum labore et cum unusquisque suam partem apud se propriam possideat tamen per maris usum et navigandi ministerium quasi totius mundi dives est effectus et totus orbis omnibus efficitur una domus et una mensa nullo prohibente sumere quod ubique est.

De martiribus et martirio. Gregorius in registro: Sicut beatus Ciprianus martir loquitur, martirem non facit pena sed causa. Idem in eodem in omelia: Christi ab iniusto persecutore martirium est in aperto opere contumelias

aut ferre et odientem se diligere martirium est in occulta cogitatione. Idem: Pax nostra nobis martirium est et si cervicem colla ferro non subdimus spirituali tamen carne gladio carnalia desideria trucidamus. Idem in libro iiii^o Dyalogorum: Dum occulti hostis insidias tollerant pios quia in hoc mundo adversarios amat et cunctis carnalibus desideriis obviant, cum pacis tempore non est ut martires fiant tollerabilius eum est unus ictu gladii mortem finire quam cottidie contumelias pectus tolerare. Idem in omelia: Totum mundum aspicite et videte quia martiribus plenus est. Idem: Electi dei carnem suam domant, spiritum roborant, demonibus imperant, virtutibus choruscant, presentia despiciunt, eternam patriam moribus et vocibus predicant, eam cum moriendo diligunt atque ad illam eciam per tormenta pertingunt. Occidi quidem possunt flecti non possunt. Idem in omelia: Simile est regnum celorum thesauro abscondito. Loquens de sanctis virginibus et martiribus: Non potuissent ista sancta pro deo mori in corpore nisi prius a terrenis desideriis mortua fuisset in mente. Erectus quidem in virtutis culmine eius animus tormenta despexit, premissa despexit, tenera puella calcavit ante reges et presides armatos fortis stetit ferientem se valencior iudicante sublimior. Quid inter ea nos barbati dicemus qui puellas teneras ad regna celestia per ferrum ire videmus nos quos ira superat, superbia

bia inflat ambicio perturbat luxuria inquinat quia si regna celestia pro bello et martirium adipisci nolumus hoc ipsum saltem nolumus ac verumtamen est quod creatore meo preparante pacis tempore nolumus imitari. Certe cum nemo unum hoc in tempore dicatur aut mandatur contendere gladio et mori sed dicatur nobis illicita desideria despicere despice et occide. Quod ergo pacis tempore carnis desidia subiugare pro domino nolumus qualiter in bello martirii carnem pro domino daremus. Idem. Ex sanctorum martirum victoria nos confortamur ad martirium. Prelia contra eos numquam mens nostra trepidet quia ante se miorum fortium exempla martirum videt. Idem in vii. moral. Cum mens nostra forti desiderio in deum dirigitur quicquid amarum in hac vita reputat dulce minus estimat et omne quod affligit requiem putat tantumque desiderat hac vita per mortem et martirium appetit ut etiam plenius vitam obtinere possit. Idem ibidem. Durum est appetere quod cruciat et sic quisque vitam fugiat sed cum mens nostra quanta sit eterne vite dulcedo considerat tunc pulsata tocius vite presentis amaritudine libenter amat et ardenter diligit. Plura que supra de afflictionibus et flagellis sanctorum, supra de tribulatione spirituali, infra de morte, de maceratione carnis, supra de tribulationibus. Aug. in libro de concupiscencia et gratia. Ubi cum amantibus amoribus et terroribus et erroribus suis vincitur hic mundus hoc sanctorum martiria docuerunt. Idem super Iohannem.

Si nulla foret mortis molestia non permittus esset martirum gloria. Quanto ergo acrior fuit impetus belli tanto decentior erit corona martirii. Idem super psalmos. Christianus populus memorias martirum religiosa celebrat devocione quatinus eorum meritis socientur et oracionibus adiuventur. Idem in sermone. Sanctimus ex propriis locis sunt habendi sancti martires propter fidem et caritatem. Idem in epistola ad Renatum. Dum offerunt corpus Christo quere supra de baptismo plura que ibidem. Idem de civitate dei. Quicumque non percepto regenerationis lavacro pro Christo confessione moriuntur tantum eis valet ad dimittenda peccata quantum si fonte baptismatis lavarentur. Plura quere supra de adversitatibus, de afflictionibus. Idem in libro de pacientia. Forti martires fortissime certaverunt nam et impiorum ab plurimis saturati sunt alii martires animo intacto corpore quasdam velut plagas suas integre sustinent. Utrique in corporibus suis vincti sunt fame quoque siti afflicti sunt torti sunt secti sunt dilaniati sunt incensi sunt trucidati sunt ac inmobili pietate subdiderunt deo mentem cum incarne patiuntur quicquid comminanti crudelitati venit in mentem. Ambrosius in sermone. Pulchra est quedam palma martirii que confitenti lingue dulcem fructum et mentis devote gloriosissimum tribuit ornatum et plane palma martirii speciosus est ad alium umbrosa adire quietem honorabilis ad triumphum semper virens semper foliis vestita semper parata victorie atque ideo non marcessit

palma qua gloria martirum non mar
cescit Idem in libro de inventione corporum
sanctorum gervasii et prothasii martirum
habet sanguis martirum necnon coro
nam que detectus ad terram usque
pertingit clamat cum sanguinis mar
tirum coloris indicio clamat sanguinis
martirum passionis triumpho Idem
non est dicenda mors qua remota
caremus ulterius presentoribus apro
et querimur non est plane dicenda
mors que ipso mortuum sociatus lucros
efficit morientem Idem recte calix
martirio comparatur quia sicut ca
lix vini dum bibitur omnis humor
hominis vini calore decoquitur
sic et martirii poculum cum bibitur
omnis peccatorum feces passionis gla
consumuntur Vinum ergo quoddam saluta
re martirium est quia qui cordi bibe
tis leticiam prestat quia calore cari
tatis et fidei et terrenis anime puritatem
vinum plane spirituale est marti
rium de uva illa procedens que propa
late omnium hominum pependit in ligno vi
tis id est crucis Sicut enim botrus
redditurus vinum primus in vinea
quadam itemque arte suspenditur sic
et ipsius editurus vinum spirituale mar
tirii quadam prudentia divinitatis
in cruce salubriter adaptatur Idem
vinea domini sabaoth sumus videamus
ergo diligenter ne separationibus o
perum nostrorum non vastatur vina dulce
dinis sed labrusca fellis nobis eun
dem notas fecit mala mente quia
nobis sanctitatem manifestant adiu
tam Idem prima mors martirum mor
tis depulsio est in qua cuncta ma
le conspice anima depulsamus cessamus
delinquere peccare desinimus et to
tum quod est saluti nostre contrarium est qui

quadam alacrita sarcina gravium depo
nimus Unde et depositionis ipsa dies
natalis sanctorum dicitur eo quod de delic
torum et peccatorum carcere liberati nascimur
salvatoris non ergo dicenda est mors
vel sicut superius Idem Omnes martires
devotissime percolendi sunt sed spe
cialiter illi venerandi sunt a nobis
quorum reliquias possidemus illi enim
quasi nos et orationibus adiuvant et
passione confortant cum his enim
nobis maior familiaritas est semper
cum nobiscum sunt et nobiscum
commorantur hoc est et corpore nos vi
ventes custodiunt et morientes de
ducunt et suscipiunt redeuntes et ideo
provisum est hoc a maioribus nostris
ut sanctorum ossibus corpora nostra socie
mus ut dum illos tartarus me
tuit nos pena tartarea numquam
tangat et dum illis Christus illuminat
a nobis tenebrarum caligo diffugi
at Si enim apostolo et martiri petro
inferni porte non prevalent ut eu
vangelium refert quomodo ergo sociatum
martiri tarthareo non tenetur mar
tires cum inferni porta non pos
sidet quos paradisi regna suscipi
unt nullo ergo modo ab ipsis mar
tiribus sanctis separari potuimus
si sociamur illis tam corpore quam re
ligione Idem super Beati immacula
ti non est magnum si tunc a testi
moniis dei non declinas quando
nullus persequitur nullus affligit
nullus tuis sermonibus contradicit
Si non tu declinaveris persequentes te
propter alienos qui te temptant per pa
titur mite et vincit mite et vindicat
et pugnat pirate ac defendit ubi
que ergo dyabolus videre Christum
ubi parat insidias ut Christum si pos

sit concludat ubi non dyabolus prelia-
tur xpus assistit et dyabolo resistit
ubi aut dyabolus obsidet ibi xpus
includitur ut ibi inmorans spiritualem sep-
tam defendat ergo qui persecutorem
refugerit declinando vicit etiam
defensorem Idem in libro 2o de obitu
Satiri fratris sui morte martirum est
religio defensata fides cumulata
ecclesia roborata vicerunt ergo mar-
tires mortui sed corporis persecutores sunt
victi ergo quorum vitam nescimus
horum mortem celebramus Idem p-
illo vo psalmo preciosa est in conspectu
domini mors sanctorum eius morte malle-
et preferre quam vita ipsa namque mors
martirum premium vite est quia plura
unius morte mundus redemptus
est et quere infra de xpi morte c-
fes de Innocentibus Beati pauli qui
nictos videmus esse martirio non
falso beati qui labores in requiem
dolores in refrigerium meliores in
gaudium commutaverunt vivunt enim vivunt
et vere vivunt qui pro xpo merentur
occidi Idem in sermone habet pau-
pertas quam martirium suum et omnis egesta-
tas et defectus si pro xpo tollantur
martirium faciunt Idem super illud Ecclesiastici
ce · xi · ne verearis ab his qui occidunt
tes post modicum tempus morituri
sumus quare non etiam ante modi-
cum in causa dei pro xpo cum xpo
in xpi gloriam cum gloria moriamur
ut fiat modo voluntarium quod
nobis post modicum est futurum
necessarium Idem ibidem omnia mala nobis
facit timor mortis et omnia bona
nobis operatur contemptus mortis
Cyprianus in libro de mortalitate tri-
pliciter aut et legitur in decretis de

pe. di. Nunquam si martirium mente con-
cipitur animus deo deditus deo iudice
coronatur qualem enim te deus in-
venerit cum vocat talem etiam te
iudicat Idem ibidem non est in tua po-
testate sed in dei dignatione positum mar-
tirium nec potes te dicere perdidisse de
quo nescis an merearis percipere Idem in
libro de eukaristia Durior et ferocior
est pugna xpianorum ad quam fide incor-
rupta et virtute robusta preparare se
debent milites xpi cogitantes id-
circo circo se calicem cottidie xpi sang-
uinis bibere ut possint et ipsi pro-
xpo sanguinem suum fundere in martiri
passione Idem in epistola ad eusticlum
sola est digna retributio dilectionis
cum sanguinis sanguine compensatur
et redempti cruore xpi pro suo redemp-
tore libenter occumbimus martirium sus-
tinendo Idem in legenda de sancto pau-
lo non solum effuso sanguine in
confessione xpi martirium reputatur
sed devote quoque mentis servitus cot-
tidianus martirium est cottidianum
Idem Ambrosius super quere supra de
tentatione Ysidorus in libro ethimologiarum duo
sunt martirii genera unum scilicet in aperta
passione sed aliud in occulta anime
virtute multi namque tollerantes hos-
tis insidias cottidianas pro hoc quod
omnipotenti deo se mactaverunt tamen
in corde quam in corde corpore pacis
etiam tempore martires sunt effec-
ti Idem de summo bono libro primo capitulo
xxiii Sepe dediscipulis ad marti-
rium eliguntur qui suos doctores ad
coronam ante cedunt et qui sunt
ordine aut dignitate posteriores fi-
unt vita tamen meritis et vic-
toria priores Idem ibidem dei summo

nulla frangitur adu'sitate s3 p
veritatis xpi passione defensione e
tiam ultro se offert certamine nec
diffidit Bern sup Cant Stat mart
xpi repudians omnd et exultans
toto licet corpe lacerato rimante
quoqz latera ferro non solum fortit
nec fortit' s3 eciam alacrit' sacros corr
ne sua circumspiciens sanguinez ebu
lire ubi putas tunc animaz esse mar
tiris nempe intuto refugio nempe
in petra nempe in visceribus ihu xpi
Idem devotus miles non dolebit
sua quando benignu iudicas et dum
sui intuetur vulnera Idem ibidem Nec
hoc inq' si exul a corpore dolores
non senciat corpus non aut hoc
facit stupor s3 amor submittit' enim
sensus corporis nec amittit' non enim
deest dolor s3 contempnit' Idem Sola
causa qua p'de posses victoriam mar
tiri est fuga fugiendo enim potis
illam amitte moriendo non potes
et beatus eris si pugnando morieris
quia mortuus mox coronaberis
Idem o tuta et secura pro xpo pugna
in qua nec vulnatus nec prostratus
nec conculcatus nec milies tua ne fu
giat Idem in sermone Est quedam mar
tiri genus et effusio quedam sangwis
in cottidiana corporis afflictione est
etiam baptismus aliquis in compunc
cione cordis et lacrimarum assiduita
te sic enim pusillus corde et infir
mus deus providit ut neme est sag
wenez quem semel pone pro xpo non
sufficiunt saltem minori quodam mar
tirio suum sanguinez fundant sic et
baptismum sacrum quod iterari non licz
hii qui sepius in multis locis of
fendunt frequenciori ablucione supple

nem habent Leo papa in sermone
de sancto laurencio Cum omnis su
ma virtutum plenitudo tocius iu
sticie de illo nascatur amore quo deus
et proximus qz diligitur in nullis perfec
to hic amor sublimius quam excelle
clarius fulgere quam in beatis marti
bus invenitur qui domino ihu xpo
propinqui sunt imitacione caritatis
quam similitudine passionis plura que
infra de morte Anshel' Cur deus
homo natus nulla tenus pot ho
honorare deum quam semet ipsum mor
ti tradere propter deum Bernhardus in
sermone de sancto laurencio Martirium
non nemo puniti s3 per gracias
vincere enim diabolum tradere corpus q
tempnere in visere carne gaudiu et glo
riam de illatis iniuriis de morte
vitam adipisci non virtutis humane
s3 munera e dum Glo' Judicum vi
Balus baptismus sanguinis est qui
nos puriores reddit quam baptiza
ultra peccare non potest nos enim pu
teus mundi huius ad tale veneris
inveniet quitquam primo sanguinis
effusione sopitus non audet in a
liquo remanere talem animam sine cor
poris sanguinis lotam et glorifica
tam plura que infra de morte
decime de adversitatibus De afflic
cionibus de matrimonio que supra
de coniugiis et coniugacionibus De
maturitate que supra de circumspeccione
De consilio de dilacione de discrecione
De consideracione de prudencia de
medicina que supra de abstinencia
de gula de Jeiunio Item infra

De meditacione Bern'
Domine solercius animus ante sua
primordia actionis cuncta debet ad

vltra meditari ut semper illa cogitans
semper timens talia tonitrua pavide immi-
nere quasi quasi accesserit lucis putet
Idem inter vera Dum lacrimis lavat
dum bonis operibus exercetur suis
meditacionibus tenditur et tenet
semper ad novitatem suam sinceriter
reparatur Idem in Registro Stude
queso cottidie creatoris tui verba
meditari disce voluntatem dei in verbo
dei ut ad eterna suspires ut mens
tua semper ad celestia gaudia maio-
ribus desideriis accendatur tanto
maior tibi tunc erit requies quanto
nunc ab amore conditoris requies
nulla erit Idem in omelia Meditetur
mens in supremo quere plura supra de
consideracione de discrecione de intelli-
gencia infra de prudencia de me-
moria Aug(ustinus) in li(bro) de meditacionibus
Quanto magis homo sua bona vel ma-
la meditatur tanto magis suspirat
et gemit Meditacio scienciam parit
scienciam sciencia vero compunctionem compunctio
devocionem devocio autem perficit
oracionem Idem Considera o homo quid
eras et quid factum tibi sit et pen-
sa quanto amore sit dignus ille
qui tibi queque bona facit Idem in
li(bro) de fletu Avaricie morbus in-
quam melius compescit nisi cum dies
mortis sue quisque cottidie meditatur
Idem virginitas est in carne cor-
ruptibili incorrupcionis perpetua medi-
tacio Crisostomus super Iohannem nichil ita
terribile dyabolo sicut mens divina
semper meditans Idem super Math(eum)
Preceptorum bonorum operum meditacio re-
gnum et vitam eternam operatur medi-

tacio non simus nec sollicitudine et
timore Idem Cum meditatur mundi con-
summacionem ac sue vite propinquam nichil
curat de mundo nec in posterum quod quem
sibi reservat quia nec affectus aliquod
secum portabit in via nisi forte panem
quem nunc habet Idem in glo(sa) s(uper) c(apitulum)
ho(mine) super illud Egredimini et ... Non enim
debemus in desideriis et mollicie et
segnes sive desides in bono opere esse
sed in meditacione legis dei et virtutum
exercicio strenui permanere Idem in epistola
ad Florencium Anime Christiane pabulum
est in lege domini meditari die ac nocte
Ysidorus de summo bono li(bro) 3o ca(pitulo) 9o Om-
nis profectus ex leccione et medita-
cione procedit que enim nescimus
legendo discimus que vero didicimus
meditacione conservamus Idem li(bro) Ethi(mologiarum)
philosophia nichil aliud est quam continua me-
ditacio mortis et magis convenit christi-
anis qui seculi ambicione calcata so-
licitudine future vite vivunt in dispu-
tabili conversacione plura quere infra
de prudencia de memoria Bern(ardus) de me-
super Cant(ica) Quid tam efficax ad curan-
da consciencie vulnera nec ad purgandum
mentis aciem quam vulnerum Christi fre-
quens et devota meditacio Idem in
epistola Vigilias times et ieiunia in-
nuo et labores sed hec omnia levia
sunt meditanti flammas perpetuas
meditacio denique exteriorum tenebrarum
facit non horrere claustrum claustra-
lem et si futura meditaris dierum
ociosis distinccionem districti iudicis
non tibi displicebit silencium regulare
fletus eternus ac ille stridor dencium
ante tui cordis oculos reductus
Peru tibi molles mattam duram et

cultura mollior Idem Iuge silen
cium et ab omni strepitu secularium pec
tus quies cogitet te celestia medi
tari Idem Eruditur ad consideracionem
actionum que supra de consideracione Basilius
in regula sua Sicut anima flagrans
amore xpi celesti desiderio copula
tum interius degens de supernis et
celestibus incipit meditari Auctor
in li. de spiritu et anima Meditacio est
occulte veritatis studiosa investiga
cio Sed contemplacio per spicue verita
tis iocunda admiracio illam itaque di
vina illuminat revelacio et veritatem
agnoscat Sed istam divina inspiracio
inflamat ut ardenter eum diligat
Seneca in epistola nichil est tam arduum
et difficile quod humana mens non vin
cat et in familiaritatem facilitate per
ducat assidua meditacio Idem illud
semper et cottidie meditare ut possis
equo animo vitam istam relinquere
plura que supra de consideracione de con
silio de discrecione de cogitacione de
cognicione de intelligencia de me
moria de providencia de prudencia de
sapiencia de studio

De maturitate Apuleius in li.
de deo socratis Nulla res potest
esse simul festinata et consummata nec
est quid quam omnino quod possit here
re laudem simul diligencie et gloriam ce
leritatis Auctonius in li. de xii ce
saribus Augustus cesar nichil per
fecto nichil minus arbitrari quam
festinacionem et temeritatem crebro illud
iactans celerius fieri satis quod quid
tam bene fit Symachus in li. epistolarum In
hac re aperte piget esse prolixum
in arduis autem rebus multum va
let longior diligencia plura que que
supra de consilio de dilacione

De medicina Virgilius nazarenus
in apologetico Finis medicine
corporalis est ut sanitas corporis
si fuit autem medicine spiritualis
est incitare animam ad virtutes et
eripere ex hoc mundo et offerre deo
atque ymaginem dei que in ea est
si recte se habet conservare vel si col
lapsa vel oppressa fuit reparare atque
in celesti beatitudine cum angelicis
spiritibus collocare Idem in mora
li. xxiiii super illud Iob xxxiii Si
fuit pro eo angelus loquens unum de
milibus et annunciet hominis equita
tem miserebitur eius mos medicine
est ut aliquando similia similitudinibus
aliquando contraria contrariis curet nam se
pe calida calidis sepe autem frigida
calidis et frigidis calida sanare
consueverunt veniens veniens ergo ad
nos desuper medicus noster xpus con
tra quod nos iacentes languoribus
oppressos quedam nobis similia et que
dam contraria apportavit ad homines
quippe homo venit sed ad peccatores iu
stus concordavit nobiscum veritate
nature sed discrepavit a nobis vigore
iusticie Iniquus enim homo cor
rigi non poterat nisi per deum sed vide
ri necesse debuit qui corrigeret videri
autem ab homine deus non poterat
homo ergo factus est ut ab hominibus
videri potuisset iustus ergo atque
invisibilis deus apparuit nobis
similis nobis homo visibilis ut
dum videtur ex simili curaret ex
iusto et dum veritate generis concordat
condicionem virtutis artis per obvia
ret egritudini quia ergo incarnacione
veniens deus non culpam misera
cionis non penam concatenante
pet nulla eum labe peccati pollutus re
atus sue condicionis teneri non

potuit atque ideo morte unicam cum necessitate calcata cum voluit sponte suscepit non enim ita natus est ut reliqui homines nec ita mortuus nec ita resuscitatus neque enim cooperante coitu sed spiritu sancto superveniente conceptus est natus ante matrem nupta et fecunda exhibuit et incorrupta suavit. Aug. in 10 li. confessionum. Heu michi domine miserere mei ecce vulnera mea non abscondo ecce medicus es tu miser sum ego et infirmus tu autem misericors es et fortis sana domine animam meam quia peccavi tibi. Idem 8o super Gen. ad litteram. Sicut in arbore id agit agricultura forinsecus sic in homine secundum corpus ei quod intrinsecus agit natura sunt cooperatus medicina quod autem ad arborem colendi [illegible] hoc ad corpus medendi medicina hoc ad animam disserendi scientia et quod ad decorem honor in utilis hoc ad corporis [illegible] corporalis et hoc ad animam propter [illegible] ingenuitatis. Deus itaque medicus omnium qui condidit et regit omnia omnes naturas bonus bonas creavit et omnes voluntates iustas ipse iustus ordinavit. Ambrosius in sermone. Quamdiu abundans ubertas ut videt [illegible] sapit indicat continentia [illegible] et tristem vehemencie me(n)te adhibet [illegible] medicinam ut dum futura pertimescimus presentia corrigamus. Sentes ergo summus medicus qui percutiendo sanat mortificando vivificat subtrahit ei [illegible] ad curandum ut quia in nobis prius sunt quidquid delinquit sordidum quod ubi eius fetidum esse perspexerit medeat amputet corrigat ut scilicet omnibus [illegible] vulneribus hoc poto

faciat in nobis remanere quod dicit est ieiuniis enim lascivia carnis castigatur et que supra de ieiuniis. Chrysostomus. Petrus et [illegible] medicus ille est qui et corporis sanitate donat et anime salutem restituit. Que plura de abstinencia de carnis et de gula de ieiuniis. Boetius de consolatione. Quid aliud animorum salus videtur quam probitas virtutis et quid egritudo quam vitia mentis quis autem alius vel conservator bonorum vel depulsor malorum quam rector ac medicator mentium ipse deus qui cum ex alta prudentie specula respicit quid unicuique conveniat agnoscit et quod convenire novit accommodat et tribuit qui dat omnibus affluenter et nulli improperat. Ysidorus in epistola li. 2o. Vitanda sunt plerumque consilia medicorum assidentium et dissidentium qui pares et satis reducti languidos multos afflictos sepissime occidunt. Seneca. Infirmus non curat medicum eloquentem sed curantem.

De memoria. Greg. in tercio libro moralium super illud [illegible] Job. Magna consolacio nostre tribulacionis est si cum adversa patimur auctoris nostri penas et largitiones ad memoriam revocamus. Idem. Recordatio memoria peccatorum custodia virtutis est. Idem. Patienter illatam iniuriam tolleraret qui pie meminit quod fortassis adhuc habeat ipse quod ab aliis debeat tollerari. Idem. Cum voluptas lubrica temptat in ipsis [illegible] hec ipsa [illegible] sunt temptationis aculeo opponenda eo magis cum [illegible] quo nos ad memoriam bona [illegible] Idem. Quisquis [illegible] discordat a[illegible]

quociens audit precepta corde suo reprehenditur et confunditur quia non fit quod fieri debuit memoratur namque nam in quo se errasse considerat ipsa se latenter consciencia iam accusat Idem in libro xxxi moralium Sicut gaudium luminis debemus bona que agimus a memoria repellere ne extollamur sic appropinquante morte peccatorum ad memoriam reuocamus ut fidu nam prebeant et desperationis timorem premant Unde apostolus Eo tempore dixit Bona etiam tamen etiam per quos se de corpore decessurum cognouit qui et si Corinthios Bona sua quedam enumerant non tamen pro hoc semet ipsum Unde et illos prouocans studuit confirmare Idem super illud Job 38 Ubi eras quando ponebam fundamenta terre ac si iustificato peccatori veritas aperte dicat Virtutes anime acceptas tibi non tribuas noli contra me de me a munere extolli memorare ut te inveni quo te meo timore solidavi ut ergo non destruam iure quod construxi tu non cesses memorari quod in te repperi Idem Numquam recedat a memoria per que subsistit memoria Idem Mentem tuam repleuit que infra c° ppmo Idem Si qua est prius temporis que super de iudicio dei quomodo Idem super Ezech Cum mala gerimus frustra bona transacta tunc ad memoriam reuocamus quando in perpetratione quando in perpetratione malorum nulla debet esse fiducia bonorum preteritorum Idem ibidem Tunc enim nobis vere dei sunt [illegible] cum nobis ad memoriam reuocantur [illegible] ingerere Idem in Registro Cogitacionum ille tebras et incontinencia simul et opera

delictorum ad memoriam reuocemus et dum licet et tempus habemus magno planctu peccatorum nostrorum maculas deleamus Idem in omelia Cum bona que agimus semper ad memoriam mala nostra quantocius reuocemus ut dum incaute in culpa conspicimus numquam incaute de bono opere animus gloriet Plura que super de cogitatione de cognitione de intelligencia de meditatione de prudencia Augustinus de trinitate Utile michi est ut meminerim [illegible] meorum sit quod meos ad moneam ut meminerint [illegible] ne ultra quam tutum est progrediatur humana fragilitas Idem in libro de meditatione Respice [illegible] ipsum et memorare illorum qui ante te fuerunt ubi sunt satrape ubi sunt tyranni ubi sunt qui conuentus et conuenticula dispensabant et festa celebrabant vade nunc ad sepulchra et aspice principum ossa discerne si potes inter principes et seruos aut quis pulcher aut quis deformis quis nobilis aut quis ignobilis quis ne sapiens aut quis ydiota fuit inter illos memorare itaque nature tue fragilis ne forsitan aliquando extollaris Idem super prima Corinthiorum Ascendat homo super tribunal et que super de consideracione Idem ad Paulinum ad [illegible] de sancti spiritu non non mortui corporis locus sed [illegible] sancti martinus memoria viuus affectus Idem periculosa est preteritorum memoria voluptatum cum eas [illegible] tenere presumpserit et in memor uxoris loth post de Sodoma egresso frequenter retro spicere sub hortatur Idem in sermone de doctrina

e proxima nulla magis mandanda
sunt memorie quam illa librorum lo
cutorum et generum que nos communiter
ignoramus. Idem in xº libro de
trinitate ca. xxi. Hec ergo tria que
insunt de trinitate. Ambrosius in apologia
David. Sapiens homo sive comedat
sive cogitet vel oret aut meditetur
semper ante eius oculos erunt ipsis
et momentis omnibus pulsat
culpa commissum vel commissa vel ob
livioni permittit memoria facinorum
antiquorum. Idem in libro de bono mor
tis. Iustorum animarum prima leticia
est que sumitur de beatitudine. Crisostomus super
epistola ad Hebreos. Nullum invenitur peccatorum
tale vel maius remedium sicut illo
rum dolore continua memoria. Idem
in sermone. Quando super stratum tuum
que sumitur de consideratione. Idem super
Iohannem. Non memoria malorum que
sumitur de amore inimicorum. Idem hic
ergo tempus est que sumitur de compunc
tione ipsa de primo bona. Omnis
quis peccatorum memoria compungitur
ad lamenta tunc dei se fecit inspirati
presentia quo quoque si se meminit se ad
misisse mite vivis civilunisse suo
qz indicio penitendo puniendo pu
nit. Basilius in sermone. In omnibus operi
tus memorie novissima tua scilicet
horrorem mortis iudicium dei tre
mendum discrimen ardentis iehen
ne metuum et sic metuendo non pec
cabis si bene memor fueris. Idem
ad eugenium. Semper ad memoriam
tuam illud revocabis equalis sis
et qualis fuis. Consideranda enim sunt
posteriora prioribus et priora seque
tibus ut nos ne preferret in virtute
in sapientia in intellectu in prudentitate

morum aut alibi forte quod absit de
fecerit. Idem Iterum ad Pompeium. Si
aliquid tecum deferre in memoria tua
per quod inquam placide obdormias
et quod nunquam etiam semper mane vivet.
Idem in epistola quadam. Sane non parum
nobis est fructuosa est festiva me
moria tua per quod inquam placide ob
dormias et quod nunquam etiam
semper mane vivet. Idem in epistola qua
dam. Sane non parum fructuosa nobis
est festiva memoria sanctorum unum eo
rem et languorem corporis qui depel
lens eum corporum intercessione invenitur
infirmitas nostra et consideratione lati
tudinis eorum comititur negligentia
nostra et illorum exemplis erudiatur igno
rantia. Idem. Pungit me memoria
mortis querit sapientia de iudicio contre
mo. Glosa super illud Ysaie xxxviii. Me
mento quomodo ambulaverim coram
te etc. Iterum addidit Ezechias reco
mendat bona sua. Felix enim est illa
conscientia que in tempore malorum potest
meminisse bonorum operum suorum. Glosa
ibidem. Proiecisti post tergum tuum om
nia peccata glosa scilicet ne aspiciam in me
moriam sed tue semper sine memor eram.
Glosa super illud Iohannis xiiii. Et suggeret
nobis omnia. Gratia spiritus sancti est
quod non obliviscimur. Glosa super illud Ysa.
xviii. Quod oculis cernitur magis me
morie commendatur. Seneca in epistola
aliquis vir bonus eligendus est atque
ante oculos nostros sit habendus
in memoria ut tamquam illo vidente
omnia faciamus. O felicem qui sic
aliquem vereri potest ut ad memori
am eius omnes actus suos ordinet
et componat. Idem ibidem. Sic vive cum
hominibus tamquam deus videat sic lo
quere cum deo tamquam homines audi

aut Idem Illud maxime memorie
q in firmissimum inte cognicionis est
Tull' in li° de senectute Memoria mi
nuitur nisi sepius exercitatur Idem in li°
de offic° Quid q in die dixerim au
dierim vel legerim gtinui gmemoro
vespe priusqm dormierim Idem in
tusculan Aristo°les ait omnes ingenio
sos melancolicos et bene memores
esse ut ego me tardiore esse moles
te non ferrum Idem in Rethorica Me
moria est p quam animus repetit illa que
fuerunt plato in thimeo libro primo
Exptus sum tenaciore memoriam
fore eorum que in etate prima didicimus
Aristo°les in li° de memoria et reminiscen
Memorabiliores tardi sunt reminisci
biliores vero velotes et bone disci
tes Solinus in li° de mirabilibus
mundi Memoriam metus prunt et
metus vocem acuit nota q quintus
sensus intior est memoria que se te
net ad estimacionem sicut ymaginacio
ad sensum comunem recipit enim inte
ciones ab estimatiua et cum servat
eas unde memoria est thezaurus
intencionum cunctos principalis autem
est memorari illorum que prius ad
uerit et ab hoc virtus memoratiua
nuncupatur

De memoria dei habenda Berng
in medit ingiter recedat a me co
ra pque subsistit memoria Idem
Mente quem repleuit memoria dei
Maligmis spus in ea non poterit dua
ri plura que infra de temptacionibus
Greg nazarzenus in apologetico Si
in memoria venit deus non solum
tristicias cohibet sz etiam leticia pre
stat Aug de trinitate Semp deceo co
gitat recordari deumus de quo tamen dig

ne cogitare no possumus que lauda
do querent et benedicto quamus illum
orando nulla valeis suppetat dicco
Ambros sup 2 Bti in madatis Seme
mandicemus sine bibimus xpm ame
nemus xpm cogitemus xpm roge
mus xpm loquamur in corde semper
xpus in nobis sit in ore Idem super
lucam anima xpus est nobis sit in ore
Idem sup lucam anima xpus est no
bis et ad principem mitri appicamus
et recordemur qui a malis hominibus
et pter xpm et ppe virtutem et ueri
tatem patimur quia tunc erit nobis
anima facile pestine plura queire sup
de cogitacione Bnth sup Cant 16 qui
xpo passo pie compatitur facile co
pungitur et monetur ad memoriam
illorum que xpus ptulit atque istius
suauitate deuacionis pascitur et
in animo confortatur Idem ibid Quid ta
efficax ad curanda consciencie vulnera
nec non ad purganda mentis aciem
quam xpi vulnerum sedula recordacio
Idem sicut nullum est momentum in quo
homo non utatur vel fruatur dei
bonitate sic nullum debet esse mo
mentum quo deum presentem non habeat
in memoria et cogitacione Sixtus
ppa Illud tempus in quo deum no
cogitas hoc te reputa pdidisse cor
pus quidem tuum incedat in terra sed
anima tua semp sit apud deum in me
moria Idem anima nostra semp mundatur
et illuminatur sua recordacione sine me
moria dei de memoria mortis que
infra de morte

De mendacio Greg in mor°
deus mendacio nro non eget
quia veritas fulciri non querit auxilio
falsitatis Idem summo ope cauendum
est omne mendacium quamuis pstandum

non umquam sit aliquod genus menda
cii culpe levioris si quisquam prestando
mentiatur. Idem plana est virtutis et
grave est genus iter mendacii. Unde
psalmista dicit: Docuerunt linguam suam
loqui mendacium. Idem Putande sunt
humiles qui se mendaciis illaqueant
dum arrogantiam vitant. Quid men
tiendo supplent qui contra veritatem
se erigunt quam relinquunt. Idem quibus
quis corporis corruptor? quere in
fra de doctrina mala. Augustinus in libro de
mendacio: Mendacium est falsa vocis
significatio cum intentione fallendi.
Idem et habetur xxii q. ii. Quisquis
dum veritatem occultat et qui loquitur
mendacium uterque reus est, ille quia
prodesse non vult, ille quia nocere de
siderat. Idem in enchiridion: Nullo mo
do liber est a mendacio qui nesciens
verum loquitur sciens aut voluntate
mentitur. Idem Melior est qui nesciens
falsum dicit quod illud verum putat
quam qui mentiendi animum sciens gerit
nesciens verum quod dicit. Idem Unde
verba sunt instituta non per que homi
nes se invicem fallant et mentiantur
sed per que in alterius quisque noti
tiam cogitationes cordis sui perferat.
Idem Unde videtur quidem omne
mendacium esse peccatum quia quilibet
homo debet loqui quod animo gerit, sive
putat esse verum quamvis non sit. Idem
in libro de vera religione: Inest omni
mentienti voluntas fallendi etiam
si non credatur ei. Idem de doctrina
christiana: Nemo mentiens in eo quod
mentitur servat fidem. Nam hoc vult
utique cui mentitur sibi fidem adhibe
at, quam tamen ei mentiendo non

servat. Omnis autem fidei violator iniquus.
Idem de octo quibus mendaciorum am
biorum in sermone: Omnis simulatio et dis
duplicitatis mendacium est. Mendacium
autem est christianum se dicere et opera
christi non facere. Mendacium est sacerdo
tem vel clericum se profiteri et contra
ria huic operari. Plura quere infra
de linguis de linguis. Iohannes in epistola:
Crede michi nemo mentiens plorat.
Idem in epistola: Multo melius est vera
rusticitate quam falsa diserte profiteri. Plura
quere linguis infra de linguis. Ysidorus
in synonimis: Mendacium in omnibus cave.
mendaciis enim fides tollitur, error
inducitur, veritas aboletur. Idem Nullum
mendacium potest esse iustum. Idem de
summo bono libro 2o capitulo 3o: Multa falsi
tas reddit hominem ut etiam in dictis
veris suspectum et mendaces faciunt
ut nec etiam vera dicentibus credatur.
Idem Unde: Sepe vera premittit
qui falsa dicturus est ut cum pri
mitus acquisierit fidem dicendi per
modum ad reliqua ac mendacia
faciat credulos audientes. Idem Non
umquam falsitas veriloquio coniungitur
et plerosque ex auctoritate mapit qui mul
ta qui multa falsa confingit. Glossa super
illud psalmi: Dixi custodiam vias meas:
Non frustra lingua est in humido sita
ita ut facile labatur in mendacium
et periurium et in ociosa. Glossa super illud
psalmi: Pedes omnes qui loquuntur et sicut
supra hoc quoque mendacii genus quo
quisquam ludicrum prestando mentitur
perfecti viri summo opere fugiunt ita ut
nec vita quamplurium illorum mendacio
defendatur ne sue anime noceant
dum prestare intendunt corpori alieno quam

ius hoc ipsum mendacii genus ac
dacius facilius relaxari Tull' li-
bro iiio de offic' tollendum est igitur ab
omni mendacium et emptor et vendi
tor si ad loquendum venerit non plus
quam semel loquatur plura que supra
de locutione bona

De mente bona et mala quere
supra de conscientia bona et
mala Item supra de malicia Item in
fra de securitate de sensu de solitu
dine de puritate de vanitate Item supra
de anima de animo de assensu de gus
tu de contemplatione de merore quere
supra de dolore supra de lugentibus
de tristicia de merore moderato que
in t. de conflictu

De mercatoribus Greg' in omel'
Sunt plerique negocia que
sine peccato vix aut nunquam aut nulla
tenus exhiberi que igitur peccatum impli
cant ad hoc necesse est ut post conversionem
animus non recurrat negocium autem
quod ante conversionem sine peccato extitit
hoc etiam post conversionem repetere culpa
non sunt plura que supra de avaricia
et de lucro de negociatoribus Item
infra de usura Crisos super Math' Quicum
que comparat ut ipsam integram et immu
tatam dando lucretur ille est mer
cator qui templo eicitur dei unde
sunt ei et dicuntur omnes mercatores
Idem homo mercator nunquam potest
placere deo et ideo nullus christianus
debet esse mercator aut si voluit
esse proiciatur ab ecclesia dei quia et
qui emit et qui vendit sine menda
cio esse non potest Idem prima laus
christianum est alienum esse a foro nec
ullam transactionem habere cum illo plura
quere supra de avaricia de negociato
ribus de usura

De mercede Greg' super illud Luce
x Dignus est operarius mer
cede sua quia iam de mercede operis
sunt ipsa alimenta sustentationis
ut hic merces de labore predicati
onis inchoetur que illic de veritatis
visione perficitur Qua in re consi
derandum est quod uni operi nostro due
mercedes debentur una in via et
altera in patria una que nos in la
bore sustentat alia que in resurrec
tione remuneret merces itaque que
in presenti recipitur hoc in nobis debet
agere ut ad sequentem mercedem
robustius tendatur verumque ergo
predicator non ideo predicare
debet ut in hoc tempore mercedem ac
cipiat sed ideo mercedem accipere
ut predicatione subsistat qui scilicet
namque ideo predicat ut hic vel
laudis vel muneris mercedem reci
piat eterna procul dubio mercede se pri
vat quisquis vero ut ea que
dicat ideo placere hominibus appetit
ut dum placet quod dicitur per eadem
dicta non ipse sed dominus ametur vel
idcirco stipendia terrena in predicatione
consequitur ne a predicationis vo
ce per indigentiam lassetur huic pro
cul dubio ad recipiendum merce
dem nil obstat in patria quia sump
tus sumpsit in via de metu que
infra de timore bono

De militibus Greg' in mor'
Summa in hac laus inter
alia bona militia hec est obedientiam
rei publice utilitati semper exhi
bere ut quod sibi sint utile in via
tum ab temperare velit efficacie
precatum plura que infra de pina

pibus de nobilibus de potestate Aug[ustinus]
decibus dicit non milites aut qui mi
litie cingulo detinentur aut in ciuita
tem publicos constituti cum qua
inter peccant apponere dicere a peccatis
suis se posse contrahi eo quod militat
et non bene faciunt sed de malis
actibus non conqueruntur Idem non
est delictum militare sed propter pre
dam grave peccatum est nec rem pu
blicam gerere criminosum est sed ideo
rem publicam agere ut familiarem
potius   videtur esse dampna
bile Idem in epistola ad Julianum comi
tem hoc primum cogita quando armaris
ad pugnam quia tua virtus et for
titudo corporalis donum dei est sic
enim cogitabis de dono dei non
facere quod contra deum Idem
esto etiam bellando pacificus ut
eos quos expugnas ad pacis uni
tatem vincendo perducas beati enim
pacifici quia filii dei vocabuntur Idem
eidem hostem pugnantem necessitas
premat non voluntas sicut bellan
ti et resistendi violencia redditur
ita victo vel capto misericordia non de
betur maxime in quo pacis pertur
batio non timetur Idem eidem de
cet mores tuos pudicicia coniuga
lis ornet etiam sobrietas et fru
galitas valde enim turpe est ut
militem quem non vincit homo
vincat libido et obruatur vino
qui non vincitur ferro Idem eidem
Ex hiis que habes de milicia gratias
age deo tamquam fonti bonitatis
omnis qui de bonis actibus tuis
illi da claritatem tibi ante hominum
tem Idem super Josue Viro iustus
tum bellare fas est cum iustum
bellum susceperit utrum aperte pugnet

an ex insidiis nichil ad iusticiam
interest Plura quere supra de bello
Item infra de pugna Idem ad bon
facium comitem Error qui existimat
neminem deo placere posse qui bellicis
armis militat Julius enim erat
sanctus Rex et propheta David cui deus
tam magnum prebuit testimonium
Julius etiam erat Judas machabe
us et alii plurimi iusti Ambrosius super
illud Luce 3° neminem concucias singu
lis quibus homines exhibuit sanctus
baptista responsum sed publicanis ne
ultra quam scriptum est eis exigant
militibus ne calumpniam faciant aut
predam requirant docens ideo certa
stipendia milicie constituta ne dum
sumptus queritur predo grassetur
plura quere supra de bello de pugna
Ieronimus ad occeanum nemo miles cum
uxore sua pergit ad bellum quere supra
de amore mulierum Vincencius nazarzeni
Omnis rex donatius militibus suis
debitam non persolvet annona stipe
dys suis militiam derogat miles
regi suo qui vincens stipendiis dum
suis accusat et quere supra Item
infra de solicitudine de pugna Leo
papa omni timore deposito militandum
dum est et studendum militibus
ut pugnent contra inimicos fidei ka
tholice et contra cunctos adversarios
dum religionum nomen cum cum potestes
deus et deus quod quicumque pro veritate fidei
katholice et salvatore patrie ac
defensione christianorum in pugna mo
ritur a deo celeste premium consequetur
Ysidorus in libro ethimologiarum miles dictus est
quia de mille unus electus est et
manipulus militum dicitur quia centurio
centurio militum quia bello primitus
manibus inchoabat vel quia mili

tes manipulos pro signis insignes
habebant Glo. prima ad Thimo. 2o
In pace principum et militum quies
et sub regimine servatur concordia nam in
bellis tranquillitas dissipatur et te-
pescit pietas divinus cultus destruitur
disciplina dissolvitur qua soluta casti-
tas violatur plura que supra de bello
Item infra de pugna Basilius in re-
gula Sicut miles plenis gravatus
armis armorum gravatur in bello sic cle-
xpianus impeditur ad vigilias ad
orationes cum est crapulatus et potiatus plenitu-
dine corporis sit Codice de testamento
militari l. Si milites in expeditione de-
gentes in re testamentum si in vagina
gladii vel clipeo litteris sanguine suo
rutilantibus aliquid aut notaverint
aut in pulvere inscripserint ipso gla-
dio tempore in prelio ante sortem vite
querunt huiusmodi voluntatem stabilem
oportet esse si tamen legittime potest os-
tendi quod talis fuit voluntas mili-
tis ff c. ti. l. lucius titius Catho
dicebat militibus suis quere supra
de labore de mori bello contra de re-
muneratione bonorum Iudicemus animo pro-
bare prius palme militie cingulum
quam cedat victori ad voluptates plurimum
Flactus Illustris Comes in li. de re
militari pro tyrunculis habendi sunt qui
pugnare longo tempore desierint Itaque
numquam miles in acie producendus
tamquam prius experimenta non cepit ceperis
Suetonius in li. de xii Cesaribus Au-
gustus Cesar plus sapiendum suis
militibus animo nesciebat nisi om-
nino maior emolumenti spes quam
dampni metus ostenderetur nam minima
comoda non minimo sectantes discri-
mine similes dicebat esse de piscanti-
bus amo hamo tamen ab rupto dam-
ni nulla captura piscium recompensari

ri posset plura que supra de bello in-
fra de pugna Tullius pro marcello Iubel-
lis militum iracundia consilio ini-
mica est et talis victoria militem in-
solens ac superba est ipsam autem
victoriam vincere videtur qui ea que
per victoriam adeptus est victis re-
misit Catho dicebat militibus suis
Cogitate cum animis vestris si quid
per laborem recte feceritis quia labor
iste cito recedet a vobis benefactum
autem et honor dum vivitis numquam
recedet a vobis sed et si qua per volup-
tatem nequiter feceritis voluptas qui-
dem cito abibit nequiter autem factum
apud vos semper manebit Tullius
li. primo de offic. Vix invenitur miles
qui periculis susceptis non quasi
mercedem rerum gestarum desideret
gloriam et honorem plura que supra
de fortitudine Item supra de magnifi-
centia de magnanimitate de bello in-
fra de pugna Ieronimus super illud Daniel
Daniel Tyrum sunt nobiles in
hoc loco nobiles animi strenuitate
et rei militaris scientia sunt intelli-
gendi precios aut fiunt eligi eo quod
militi ille facilius informantur unde
et plato in prima parte thimei ad rem
militarem precepit eligi iuventutem
electam electa non iuventus est que
et viribus corporis et strenuitate
prevenit mentis

De militibus que supra de bello
Item infra de sacerdotibus
de sermo de presbiteris Ambrosius li. primo
de offic. Requiritur ut abstinens
sit animo insuper xpi et ut testimo-
nio bono fulciatur non solum fidelium
sed etiam ab his qui foris sunt ut
qui videt ministros altaris congruis or-
natum virtutibus auctorem eorum pre-

dicet et dominus domus veniet qui tales
habet famulos laus eius dicto est ubi
munda passus est et innocens familie
disciplina Idem oportet eum qui ins
trat domus suos tunc variatis illece
bris voluptatum corpus animeque lang
worem ut corpus et sanguis pro
instruet neque negat pro quibus per
tatis suis mune quia fames in morta
lium sanitatum remedia instruere plus
quere supra de eukaristia peccatum

De miseria audiamus humane
Bernardus in mor fastidio mo
tales eum et longa medie peste
fatigamur et quia gustare nolumus in
tus diuinam dulcedinem ideo foris ama
mus miseri miseriam miseram atque
famem Idem in mor Quid hec
nisi humane uite miseria est quod
amissa celesti patria repulsus
expulsus homo delectatur qui illis
grauatur et occupatur multis
et tamen cogitare dissimulat quam
graue sit qui multa cogitat Idem
miseria qui laudes quere supra
de laudibus Idem super Ezech uere
est ut peccantes tunc quoque conside
remus amplius miseros quando
conspicimus eos malis suis sine
flagellis delectos Idem in mor mor
Quanta perturbationis miseria quere
supra de hominis miseria Idem in
vi mor super illud Job Uiro cui
uia sua abscondita est et circum
dedit eum tenebris sunt enim ita
homines ignorantie quia preteritorum ce
in memores futura non norunt presencia
nos inueniunt et intima dispositionis
diuine penetrare nequeunt Idem in xi
mor Undique mens hominis dolo
ribus premitur urgetur et nichil

inse nisi tumultus perturbationis in
uenit inuentusque fugere querit sed ante
tote suo tempore quo fugiat non ha
bebit modo namque spe decipitur modo
falso gaudio releuatur nunc amat
quod prius sepe despexerat nunc despiciat quod
prius multum amauerat etiam ante
tum labore inuenit et inuenta eo
illis modicum perfruerat Idem Undem
mens humana mortalitatis sue pon
de quere supra de disciplina Idem libro
xv mor de regulo undique peccatum
quere supra de amore mundi Item de ad
uersitatibus de afflictionibus de breui
tate humane uite de hominis miseria de
malicia mundi Item infra de morte
de penis peccatorum de ignorancia de
temptationibus de tribulationibus
Augustinus in epistola ad Sebestianum pia est
tristicia quere supra de compassione
Idem in omel l. Ex quo lapsus est
homo omnes fuerunt dies eius nisi mali
quod ostendit puer dum nascitur qui sua
incipit a ploratu propheta sue calamita
tis existens non dum enim loquitur
et iam iam prophetat in labore et timore
se futurum etiam si iustus fuit homo
tamen in miseriis positus est Idem
in li de ciuitate dei quot et qu
tis et quere supra de contemptu mundi
Idem in libro de libero arbitrio Quid
tam opus homini sicut miseria qui mi
ser et quid tam indignum miseria Qua
supplicius miser Idem in li confessionum
Quid miserius misero non miserante
se semet ipsum Idem libro xiii de ciui
tate dei c. xiiii Mala uoluntate sola
quisque miser efficitur sed miserior cum
de potestatem male uoluntatis adimple
tur nec tam miser est non adipisca

quod velis quam adipisci velle quod
non oportet velle cum quod non
decet id ipsum est miserrimum Idem
ibidem Cantum autem miseri sunt
qui vel non habent quod volunt vel il
lud volunt quod non recte volunt
Idem ibidem magna hominis est mi
seria cum illo non esse sine quo
non potest esse Idem de civitate
dei Qui prorsus amat mutabilibus na
ture bonum etiam si adipiscitur illud
ipse sit in bono peior et miser me
liore privatus Idem in enchiridion prius
mea sic subiecta vanitatibus et mi
seriis est ut appliantur hic falsa
pro veris et respuant vera pro falsis
ac teneant incerta pro certis et a
mentur mala probamus Idem in libro
meditationum Respice tenet ipsum quere
supra de memoria plura quere supra
de hominis miseria Item supra et in
fra sicut supius est in capitulo proximo
consignatum Idem in libro de pa[-]cia
Quid est homo ab eximio creato
re nisi creator eius sit memor eius
et eligat eum gratis et diligat
eum gratis quia non potest eligere vel
diligere nisi primus electus vel dilectus
quod timetur ille qui veritate confusus
eligenda non cernit et languore
depressus diligenda fastidit Idem in
libro contra quinque hereses Vitima pcite demo
nes iudicem agnoscunt Ihesum Christum
sic homines agnoscunt salvatorem
Ecce demones viderunt et timuerunt
homines autem viderunt et occiderunt
demones confessi sunt homines per
secuti sunt que infelicitas et quanta
miseria humana demonibus deteriore
et imparem inveniri Idem in de libro
de libero arbitrio c. Quum illud vide
quam absurdum atque inconveniens dicat

mallem non esse quam miser esse qui
cum dicat mallem hoc quam ille eligit
aliquid non esse / non esse autem non
est aliquid sed ideo nichil et ideo nul
lo pacto potes recte eligere quod non
est Idem ibidem Prius videbis te
miserum esse inquantum non appro
quas ei qui summe est Ambrosius in sermone
de resurrectione Quid nobis mise
rius quere supra de brevitate huma
nae Idem in libro de duodecim patriar
chis Cur istam vitam quere de
brevitate vite Idem in sermone sexa
gesime tantis malis quere supra
de brevitate vite Idem in examerone
de eo quod dici sine spiritus anima
corpus vibabat quere supra in de cre
atura corporali plura quere supra de
adversitatibus de afflictionibus de a
more mundi de contemptu mundi de hominis
miseria de ignorancia de morte de
peccatis de operibus peccatorum de tempta
tionibus de tribulationibus Idem in
libro 1o de obitu fratris sui sic per
illo ubi pro homo vanitati similis
factus est dies eius sicut umbra Quid
enim valens miserius est qui tam
quam spoliati mundi vitam in hac vita
corpore fragiles lubrica corde animo
imbecilles animo ad sollicitudines
desides ad labores et pronum ad libi
dines maturescentes Crisostomus super mathe
O miserrimus mundus et quere supra
de contemptu mundi Idem in libro Cum por
tenimus pondus quere supra de con
temptu Idem in libro quod nemo potest
ledi nisi a se ipso O quanta aviditate
amplectuntur homines umbras et que
re supra de amore mundi Idem in
xi homelia hora dici primus quere supra
de amore mundi plura quere supra
de contemptu mundi Iohannes in epistola
ad heree de legis et de hac miseriis

quietatur in uno aut arbitrio est
vel esse divitem epulonem vel lazarum
pauperem Idem ad nepocianum Cot
tidie morimur quem superia debemus te
nere Idem matheus mantheus
dicit Quid nate sunt dco publicam
sitate convenient iudeos ut mordens a
pulice quid ergo exigens miser
o homines qui leonibus dracis tunc
a pulice mordes Idem super zachariam
plus attendum quod quotienscumque fra
gilitas humana sive relinquitur mi
serie vel imbecillitati tunc deum a
nobis et angelorum eius auxilium
abire a nobis credendum est plura
querere superius et inferius in titulis
dimotatis Bernhardus in libro de libero ar
bitrio Nulla verior miseria est quam
falsa leticia Idem in libro de meditati
onibus Respice nos miserabiles na
ti quibus datum est in merore nas
ci cum labore vivere cum dolore mori
Nemo quippe filius ade sine labo
re vivit nemo sine dolore moritur
dolorem et laborem parturientis et
morientis clamor probat indicat et
vagitus et gemitus utrumque labor
etiam in viris actionibus dolor in
passionibus est Idem ibidem Sep
tem miserie de cetera hominis sunt
quas si homo semper considerarent nun
quam mortaliter peccaret scilicet operacio
turpis materia vilis introitus fle
bilis status instabilis mors trista
bilis dissolucio miserabilis damp
nacio detestabilis Idem Quid foe
dius humano cadavere quid horribilius
mortuo homine cuius erat gratissi
mus amplexus in vita cuius est hor
ribilis aspectus post vitam Idem
quid homini miseriis prosunt divicie
quid epule quid honores divitie

no liberant a morte nec epule eripiunt
a vermine nec honores a fetore qui qui
dam sedebat gloriosus in throno modo
iacet fetidus in sepulchro qui quondam
vestiebatur deliciis nunc consumitur
a vermibus Idem omnibus animalibus
tenetur pauperior nascitur homo sed inquam
pauperior quam vivit datur enim ei corium
ab aliis animalibus datur ei lana ab
omnibus lumen ceterum sic si singula
singulis reddantur quid habet miser
homo quod non accepit Idem in quo
dam sermone de festo omnium sanctorum Tri
plex est infirmitas aut miseria quibus
etiam absque innumerabilibus laborat mi
ser homo nam et voluptuosus et cu
riosus et ambiciosus est animus ho
minis sic occupatus est ut non sit
in ea sanitas nulla voluptati quidem
dedite sunt fauces et gula deditur
vanitati vel ambicioni lingua ambi
cioni lingua simul et auris dum per
ipsam aliquis procorus impugnat ca
piditatem et pellam in ubis iactantie
suppleo quod alii nimis de me dicunt
laudes et honores valde namque de
lectat ab aliis laudari et laudare me
metipsum Idem in libro de consideratione Ho
natus est ad miseriam et laborem
non ad honorem homo natus de muliere
est quem superia debemus tenere Idem
respice primordia attende media me
morare novissima hec pudorem addu
cunt illa dolorem ingerunt sed ista ti
morem incutiunt Recordare ergo unde
veneris et erubesce cogita ubi sis et
ingemisce Idem homines est actio tur
pis materia vilis ingressus flebilis
status instabilis egressus tristis disso
lucio fide Idem dic michi ubi sunt a
matores mundi qui super de amore mun
di Idem quot quot desinunt querere

de humanis miseria Idem si sapis si
habes cor et querere sup[ra] de contemptu
mundi Idem in sermone Oramus cotti
die ut dei voluntas sicut in celesti
bus facta est creaturis fiat etia[m] inter
renis ut sicut angelus sic et homo
adherens deo unus sp[iritu]s sit cum eo
heu me misero quot obstacula separa[n]t
quot impedimenta p[ro]hibent obstitit e[ni]m
se media infirmitas mea concupia mea
miseria mea et ignorancia mea heu
heu me misero d[omi]ne deus quia nos
mala mea p[er]turbant undiqz bella vo
lant undiqz p[er]icula nos co[n]spectant
undiqz sunt miserie undiqz sunt im
pedimenta quocumqz me verto quecu[m]
qz considero nulla est mihi quaqz
securitas et que mulcent et que mo
lestant timeo et esuries et refectio
et sompnus et vigilie et labor et re
quies militant cont[ra] me Plura que
sup[ra] et infra sicut supius est nota
tum Beda in omelia de seudo et mu
to heu miser humanum genus desertus
quia quod in radice viciosum germinat
hoc multo viciosius delectatur cepit
in p[ro]pagine ramorum ita ut veniente
in carne dei uno exceptis paucis
de tota iudea fidelibus totus pene
mundus ab agnicione et co[n]fessione in
tatis surdus erat et mutus et ubi
habundavit peccatum sup[er]habundavit et gra[cia]
Plura que infra de cena Anselmus
de beatitudinibus p[ro] miserie humane
sunt turpitudo ponderositas imbecilli
tas sitis fames frigus infirmitas
vite brevitas anxietas imp[er]icia
vel ignorancia Discordia defectus in
potencia timor tristicia tedium torpor
et languor mors et dubietas vite bo
ne post mortem Boet[ius] de consolatione
libro iiii° Triplici miseria urgetur hu[m]a[na]

natura quia vult mala quia pot[est]
et quia facit Idem in eodem An p[re]ci
osum quis estimet que sup[ra] de feli
citate falsa Plura infra de morte
de uita Seneca in ep[isto]la Omnes eo mi
seri sumus cum beneficia co[n]cidunt et he
rent miserie Idem Si cui sua non
sunt videntur amplissima quamvis
totius mundi dominus sit tamen mi
ser est Plura que infra de morte
de uita Tull[ius] in li[bro] de paradoxis Cum
te beatum que sup[ra] de felicitate falsa
Plura que sup[ra] de amore mundi de
malicia mundi de brevitate uite Ite[m]
infra de morte de uita Boetius li
bro de consolac[ione] Petrimaz ne congere
remarum do ceruices habenti dignita
tibus fulgere[n]s debui supplicabas
et qui p[re]ire ceteros honore cupis pos
centibus humilitate vilescis poten
ciam ne desideres subditorum insidi
is obnoxius obnoxius multis p[er]i
culis patebis gloriam petis sed p[er]
asperitatem queqz districtus semivus et
despectus voluptariam vitam diligis
quis non sp[er]nat et abiciat vilissime
vel atqz imperfectissime rei scilicet corporis
servus esse Plura que sup[ra] de adversi
tatibus de afflictionibus de ambi
cione de amore mundi de contemptu
mundi Plinius de hystoria naturali
libro vii° ceteris animantibus varia
tegumenta tribuit sed testas cortices
coria spinas setas pilos plumas
pennas squamas vellera truncos
arbores etiam tute sunt corticibus
a frigore et calore hominem non ni[si]
nudum et in terra nuda die ac noc
te ne ttalis natalis abicit ad va
gitus et ploratus nullumqz tot ani
malium aliud ad lacrimas et p[ro]tinus
in suo p[ri]ncipio vite dedit Apuleus

yli. de deo socratis. Homines qui-
dem locutione plaudentes oratione pol-
lentes in mortalibus animis sed mo-
ribundis membris levibus et an-
xijs mentibus brutis et noxijs
corporibus dissimilibus moribus
similibus erroribus audacia per-
tinace spe pertinacia casso labore for-
tuna caduca sigillatim mortales
tempore tarda sapientia certa morte
natura produxit. Hyldebertus
de miseria condicionis humane. Cor-
poris mei carcer ea materia compac-
tus est tam facile ad hoc mortalium
flamma voluptatum quibus circumve-
nitur dulcedo afficiunt et tabefieri
intellectum in quo sicut in menibus et sa-
cellum mucronem iaculatur intendunt
sensuum fetorem mox aut nunquam
gubernator evadet minus utique
difficile est affectum quo sensuum
corporis navicula plena est a diu-
verso spiritum munere providentie quo plerumque
quia propositus etiam ipse spiritus munere
tam carnaliter carnis movetur impe-
rijs ut cum illa mente molestijs affli-
gitur pro ipsa quoque eius imperia vi-
vificatamen ipsius corporis impug-
nare magnum putet obsequium qua-
vinc magnum putat supplicium. Idem
ibidem. Caro mea mundificationis
amat officium et tamquam cum mea
pacem pepigit in tantum ut quicquid
ei contrarium noverit et implacabili o-
dio abhorreat et curiosa sollicitudi-
ne arceat que tamen ita sunt
tantum in amorem tamquam ger-
manum fedus plerumque semper neme-
tes incipiunt molestie quibus
concitata caro ad mundificationis
adiumenta sollicitat quia illece-
brarum sicut desiderijs sit anxietate
sollicitudinum per quas se coniunctum
quibus dum venatur illa deliciarum
dum sub sequi dumque fatigari senserit
dat paulatim incipit tedium inter pla-
cere sibi mundificationis gratiam abiu-
are tamen obsequia pro impetibus in-
comodis ama vestimenta napit quia tur-
pis ac ridiculosus mortis appeti-
tus nequam salus progenies et que
more viperis suos plerumque quia suffocat
et extinguunt genitores respice qui
fueris quid nunc es et quid fore
debes unde venis ubi sis quo va-
dis si bene perspexeris cum sit omnis
caro fenum et post fenum fiat ci-
nis homo tu extolleris cerne quod
es et quid eris modo flos es tunc
vermis in familiam tuam per cetera
incrementa unius magis detrimenta
ad non esse trahens ergo tu tum
nostris ruteum sic sortis volupta-
talium quae seponis mentito mon-
tis et post morte illud inscriptum
quod hic seminans es dabitur here-
di caro vermi spiritus orto hoc tes-
tamentum peraris molimentum

De misericordia que supra
de amicicia de amore de cle-
mencia de compassione de dilectione
de elemosina de mansuetudine de
correctione de iudicio de iusticia supra
infra de pietate. Greg. nazanzenus
in apologetico. Misericordia est tristicia in
alienis malis. Greg. in moral.
In summa tribulacione positis sola co-
solatio est una condicionis. Aug. de
civitate dei. Misericordia est quedam ali-
ene miserie in nostro corde compassio.
Idem in iiijo libro de civitate dei. Be-
ne locutus est tychero in laudi-
bus cesaris nulla de virtutibus tuis

graciosior aut amabilior quam misericordia.
Idem Misericordia est humane na
ture preciosum ornamentum cuius
corpus quilibet homo male dege
nerat Idem Quia peccator quis est
corripe eum sed quia homo est miser
re Idem in Enchiridion Quia est in
digenti subvenire miseranti parce
delinquenti corripe penitenti sus
cipe erranti ad viam revo
care Idem in libro de conflictu viciorum
Qua videt que supra de conflictu
viciorum Ambrosius super Lucam Quia
non de propriis nitis indicare con
suevit sed aliorum necessitatibus subve
nire miserare quelibet pauperem ad
compassionem instigat Idem non sunt
homines qui peccatum ferre non pos
sunt sola misericordia tamen et optimus omnium
defunctorum Idem in sermone Quia
mundus maculas quam aqua deter
git quia aqua tantum corporis cutem ab
luit sed misericordia hominis anime interiora
purificat Idem videm Beneficium lar
gientis quere supra de beneficiis de ele
mosina bona Idem super Apostolum Quia
dicitur amplissimo corde quia quilibet
bona largiendo pauperibus timore
~~morum~~ miserans compatitur cum
alterius cordis miseriam cor eius
compaciens intimorem merore tabes
cit Idem in sermone Misericordia quia sola
meri dolorem et laborem importat
in fructu deseruat ipsa misericordia sequitur
et ipsa misericordia competere dicitur aloes aloe
lignum vel aleo dicta plane sapor in
dixit eius aspera est sed in fine dulco
rem habet et suavius medicamine
per hoc ondens quod per aspiritate humus
misericordia demum comparatur suavius dulco
rem celestis patrie sumamus ergo

et nos ramos palmarum cum olivis
ut per misericordie bonis unito non terrenum
delectamenta sed superne patrie pulcri
tudinem expectemus cum victoria
gloriosa Damascenus libro 2° Quia
est in subditos Seneca in libro
de beneficiis Quia est egritudo ab a
liorum necessitate plura quere supra
de clemencia de compassione de ele
mosina

De misericordia dei ad homines quere
supra de amore dei ad homines
Item infra de Christi misericordia et pieta
te de beneficiis dei de correctione di
de gracia dei

De misericordia hominis ad hominem quere
supra de amore proximi de
amore inimicorum de dilectione proximi
de correctione hominis bona de ele
mosina de clemencia de compassione
de mansuetudine de misericordia de pie
tate

De misericordia et oracione Crisostomus super
Matheum In lege scriptum est
non appareas ante conspectum dei
tui vacuus vacuus enim intrat
ante dei conspectum qui veniens
ad oracionem nullam facit elemosinam Ide
videm Infirma est omnis oracio que
elemosinarum largitate non est mu
nita

De misericordia et iusticia Gregorius in Re
gistro Ipsa misericordie dulcedo tan
ta sit non remissa quere supra de
correctione bona Idem videm Bonita
te dulcem quere supra de correcto
ris equitate Idem in moralibus misericordia
sine iusticia multum destituitur
quere supra de correctione bona Ide
in Pastorali misericordia paulum vocis in ar
cha tabernaculi quere supra de ius
ticia et misericordia plura quere illud de
pietate quere supra de mansue
tudine

De modestia et modo Greg(orius)
in registro Hec ea que sunt
iustitie intus amoris et dilectionis
tunc foris exequor ut tunc ea
que sunt iustitie intus amoris et
dilectionis tunc post ponam Idem
Omnia age dulciter et blande ut
et actio tua sit districta et benigna
et lingua mitis Idem Cum cuncta
vero agendarum necessitas nobis immi-
net quedam dum mira rapiunt solo
modo tollendi sunt quedam non sine magna
cautitate prohibendi sunt non tamen
sola cura debet esse ne mira rapi-
ant sed ne rapientes non tamen sua
sed etiam semet ipsos perdant Ambros(ius)
li(bro) de offi(ciis) In ipsa modestia mag-
nifice tranquillitas animi studium
mansuetudinis moderationis gratia
honestatis cura decoris quam consi-
derationis queritur et spectatur Idem ibidem
Magna virtus modestia est que
cum sit etiam sui iuris remissior
nichil sibi vendicans nichil u-
surpans et quasi intra suas vi-
res contractior ordinis est apud deum
Idem ibidem Est etiam in ipso mo-
tu gestu incessu modestia retinen-
da habitus enim mentis in corporis
statu cernitur et probatur Idem li(bro)
turpium ambulare honestum arbi-
tror nisi cum forsitan iusta causa
periculi vel alia necessitas hoc exigit
aut requirit ideo Idem Teneamus
verecundiam et eam que totius vite
nostre ornatum attollit modestiam ne-
cum mediocre quidem est in rebus
singulis modum servare atque ordinem
exhibere in qua necessarie prelucet quod
decorum aut honestum est Aug(ustinus) in
li(bro) de quinque questionibus [illegible]
Modestia est cultum et ornatum mentis
corporis ultra defectum et citra
excessum sistere et ordinare Idem

motus partes corporis qualitate indicat
mentis Idem in Regula In incessu
statu habitu et in omnibus motibus ves-
tris nichil fiat quod cuiusquam offendat aspec-
tum sed vestram decet sanctitatem Idem in
li(bro) de vita beata Modestia dicta est
a modo sicut a tempore temperantia ubi
ergo modus est atque temperies ibi nec
plus est quicquam nec minus Idem illud
preclarum est et in mito laudabilius
diffamandum ne quid nimis et hoc
primum utile est in vita plura que sup(ra)
de honesto Jeronimus in epistola ad rusti-
cum monachum Inter modestiam et
continentiam hoc interest quod modestia
est in iunioribus personis consummate quod virtutes
continens non dum pervenit ad virtutem
quia cupiditates adhuc in eius quo-
que sunt contineant cogitationes versantur et
mentis pollutionem perpatiuntur quamvis
non sinent nec ad opus pertrahant
cogitatione Idem professionem tuam et ha-
bitum atque incessum demonstra Sit er-
go in incessu tuo simplicitas sit in mo-
tu puritas in gestu gravitas in in-
cessu sit honestas Idem dicit Ysid(orus)
in synonimis Bernh(ardus) in sermone de circumci-
sione domini Ab initio deus modum
acceptat et nichil unquam illi in modo
creaturum placuit quod non modo specie et
ordine id est in modo pondere et mensura con-
didit universa sed et ipsi primus homini
conditio modum prescripsit et man-
datum de modo vivendi contulit et
ostendit Idem super Cant(ica) Beata res
est deo querere super de honesto pla-
quere super de disciplina Idem de ha-
bitu Tullius in rethorica prima Mo-
destia est scientia rerum que aguntur
vel dicuntur loco suo collocandorum Idem
Modestia est per quam pudor honestatis
caram stabilem quam comparat auctoritatem pla-

que sup̄ de disciplina de honesto
de habitu de temperancia

De moderamine Tull' in libro
de offic' Non domo dominus
sed domino domus moderanda et ho
nestanda est Forme quoque corporalis mun
dicia est habenda non odiosa nec
exquisita nimis sed tantum que fugiat
inhumanam negligenciam in vestitu
etiam mediocritas optima est In inces
su quoque tenendum ne aut tardi
tatibus mollioribus utamur aut
nimias celeritates infestinacionibus
suscipiamus ingentibus quod signum
inconstancie est Idem Sit vox lo
quentis et quere sup̄ de locucione
bona Seneca in iiiito li° de virtuti
bus Si res exigue tibi sunt non tu
angustie nec tua defleas nec alie
na mireris sermones utiles magis
quam facetos ama comprehensibilis est
risus si est inmoratus si puerilitas
effusus si muliebris fractus Idem Ne
sit scurrilis sed grata urbanitas Sa
les tui sint sine dente risus sine ca
chinno vox sine clamore incessus
sine tumultu quies sine desidia et
dum ab aliis luditur et tempus per
ditur tu semper honesti boni quod tracta
tu Idem ibidem Non sis arrogans
sed potius submittas te non tamen
exeto spernas te gravitate morum
ac honestate servata Idem docenti
te tacitus sis auditor respondenti te
facile vide contendentem tecum faci
le cede plura que sup̄ de locucione
de locucione bona Idem ibidem Nec pau
pertas tibi sit in munda nec parsimonia
sordida nec simplicitas neglecta nec
lenitas languida et si res exigue ti
bi sunt non tamen sint anguste Va
lerius li° ix° nichil tam prelatis aut ma
gnificum est quam non posse modera
cione temptari temperari Idem Illa
potencia tuta est que viribus suis
modum imponit Idem Plato philosophus
moderacione pectus instructum habe
bat qui cum adversus servi delictum ve
hementer exarsisset veritus ne vindicte
modum excederet Speusippo amico
suo castigacionis arbitrium delega
vit ubi Idem quoque Plato crimina
tores aut maledicos vel detracto
res difficile recipiebat aliquando cum
audierit criminatore Xenocratem
discipulum suum de se multa finisse
locutum et dum ille rem percuteret
criminatorem instabat criminator cur
sibi non crederet Addit plato Non est
credibile ut quem tanto tempore ama
verit ab eo minime ab eo diligentius tu
quam criminator ad insinuandum perdure vel
let affirmavit plato Xenocratem
talia unquam de se dixisse nisi indi
casset ea sibi expedire Idem Tha
rentinus Archita villico suo delin
quenti dixit sumpsissem abs te mo
dicum supplicium et vindictam nisi
tibi iratus essem maluit enim illa
impunitum relinquere quam propter iram
correctionis modum excedere plura
que sup̄ de correctionis equitate
de lingua de locucione de principum
moderamine De moderamine in cibo
que sup̄ de conflictu viciorum et vir
tutum

De modiis Ecce de ope imp
fecto omel' 30 sup illo verbo
nemo accendit lucernam et ponit
eam sub modio Duo sunt accen
sores lucerne pater et filius quid
lucernam alium Sunt de quo dictum
est lucerna pedibus meis et ut
illuminet hos qui sunt in domo ecclesie

ut in domo cum mundanorum Et
clesia est candelabrum que verbum ui
te baiulat cuius vim extinctionis
huius siue ministerium verbum dei cande
labrum dicitur secundum modium dicuntur omnes
mundiales vacui deo et omnibus
que dei sunt quia dicuntur modium
qui sicut modium supinus dicuntur
vacui et insensati sunt in inferiori
bus et terrenis aliquatenus videntur
plem et sapientes Contra si in modio
aliquid ponas deorsum cadit et
ad inferiora tenebrosa fit homo car
nali et mundiali virtutibus vacuus
si quid quandoque dixeris que dei sunt
illud in superiori parte mentis sue non
consistat secundum de mente deorsum in inf
eriora et tenebrosa cadit ut nec
illi prosit nec aliis si autem temptacio
nes aliqua facta sunt propter verbum
statim ipsum mundum invitum aspiciens
quasi terram quia modius dei verbum
sub se tenet absconditum et neces
tus est ut modius quando verbum
dei propter tamquam terram aurius non
est loqui fidei veritate aut invidias
carnales aut amorem ut dampna
mundalia ne verbum dei audeant
proferre Et ideo addit sic luceat
lux vestra

De monachis bonis Gregorius
in omelia Monachus sui ha
bitus in actu in locucione semper cu
stodiat ac ea que mundi sunt
perfecte despiciat et quasi humanis oculis
audit latinum hoc ante dei oculos
ostendat moribus bonis et in actu
Idem in dyalogo et in registro quod
est monachus nisi mundi despec
tus plura que infra c. proximo
Idem in registro ad anastasium ab
batem hinc te precepti secundarie

quamvis ut nec mulieres in
monasterio tuo deinceps qualibet oc
casione permittas ascendere nec mo
nachos tuos sibi gmatices facere Idem
ibidem Cura sollicitudinis est adhi
benda ut ea que pro quiete religiose
conversationis fuerunt ordinata nec
dissimulando negligere nec etiam quedam
presumptio valeat perturbare plura que
re infra de religiosis Ambrosius in libro
de officiis Ad negligenciam patris fer
tur dissolucio filiorum plura quere
infra de religione Jeronimus in epistola
ad rusticum monachum Monachus
vivat in monasterio sub unius disci
plina patris consorcio quasi multorum ut
ab uno discat humilitatem ab alio pa
cienciam ab isto castitatem ab illo
obedienciam unus eum silencium alter
sibi mansuetudinem doceat alter abstine
ciam et omnibus ipse mutuam cari
tatem impendat Idem non tibi licet facere
ut monachus quod vult sed comme
dat quod iubetur habeat quantum acceperit
opus sui pensum persolvat et subiciat
illi cui non vult lassus ad stratum
veniat ambulans quasi dormitet et nec
dum completo sompno surgere cogatur
passus iniuriam taceat prepositum
monasterii timeat ut dominum diligat
ut patrem credat sibi esse salutare
quicquid ille preceperit nec de superiori
sui sua iudicet cuius officium est
obedire et iussa sunt tantum eius
adimplere dicente moyse Audi israel
et tace Idem ibidem Monachi sic
vigil sensus ne vanis cogitationibus
pateat amet scienciam scripturarum et
carnis vicia non amabit Idem ad
eundem Ille verus est monachus
qui avarorum contempnit et scripturas

sacris sectatur et dum tellure pau
pertate incedit ornatior ammo sic
investigat ornatum Idem eidem
Tu si monachus esse cupis clerico
rum non rei familiaris sed tui cu
pius Idem ad eundem Nec sis miles
antequam tiro nec prius magister esse velis
quam discipulus fueris Idem eidem Sor
des vestium candide mentis indicia
sunt et vilis tunica contemptum se
culi probat ita dum taxat ne animus
tumeat et ne habitus sermo quod dissenti
at Idem ad eundem non est huma
litatis mee indicare detrectans aut
de ministris ecclesiarum sinistrum quid quod dica
tu aut ad altare propter quod de thala
mo virgo procedas et habeas testimo
nium bonum fortune non quod que nomen
tuum noverint multum tuum nesciat
Idem Idem ad Occeanum plus est animum
deposuisse quam cultum difficilius
arrogancia quam auro caremus et ge
mis Idem ad Pammachium Prima virtus
monachi est hominum contempnere iudicia
et semper apostoli recordare dicentes Si
adhuc hominibus placerem Christi servus
non essem Idem monachi debent
habere puritatem martirum si quidem et
ipsi sunt martires debent etiam habere
officium angelorum quod enim angeli
faciunt in celis hoc monachi faci
unt die ac nocte semper psallentes
et laudantes dominum intrinsecus Idem Io
vinianum dicentem monachum se esse no
loquendo aut disputando sed tacendo
et sedendo nomen legat enim Ieremiam
dicentem Bonum est viro cum porta
verit iugum ab adolescencia sua sedebit
solitarius et tacebit quia tulit sup
se iugum suum et tacebit Idem Romanis
ad Pacianum Humilitatem vestium tunicam

animo non affectas secularium et
maxime potentum consorcia devita
quid est enim tibi monacho cum mulieribus
servis quorum contemptu monachus
es receptus Idem ad eundem Si offi
cium vis exercere presbiteri animas mea
tellus et corporis saluti fac lucro anime
tue si autem monachus esse cupis
i. solus quid facis in urbibus que
utique non sunt habitacula solorum sed
multorum Idem eidem Monachus
non docentis sed plangentis habet
officium qui vel semet ipsum vel mun
dum lugeat et domini sui semper pavido
letur adventum quia sciens imbecil
litatem suam et vas fragile quod
portat timet offendere ne impingat
et corruat atque frangatur Idem Ne
queras in monachio insigne anto
rem sed animi puritate undo et muli
erum maxime iuvencularum vitet as
pectum et in tantum sui ipsius castiga
tor consistat ut etiam que tuta sunt
timens pertimescat Idem ad Helio
dorum monachum summe Dominus noster
propheta acceptus est in patria sua
ubi autem honor non est ibi con
temptus est ubi autem contemptus ibi
frequens iniuria ubi autem in
iuria est ibi est indignacio ubi autem
indignacio ibi non est quies ubi
non est quies et pax et pax non
est ibi nichil perfectum dici potest
ex hac subtutatione colligitur mo
nachum in patria sua esse non pos
se perfectum plura quere infra de re
ligiosis bonis de religione et obe
diencia Gregorius in libro de conversacione
Monachus non solum propterea dicitur
monachus quia non habet uxorem
sed quia regioni dei in ipsius servi
cio occupatus est et cura illi est

quemadmodum deo placeat et quem
magis castitatem quee deo cara est
et spiritus sancti habitacio est plura que
infra de religiosis Isidorus de summo bo
no libro 3° capitulo xxx Summa virtus mona
chi est humilitas et summum vicium e
superbia Idem Tunc autem verum
quisque se monachum se indicat se
quod vilem cum indicaverit etsi ma
iora virtutum opera gessent Idem ce
dit labori voluptas cum aut vaca
tem ocium cito preoccupat Idem libro
2° capitulo viij Unusquisque deterior iam
melior esse cepit caveat decidere
ex tollit virtutibus ne gravius per va
nam corruat gloriam quam prius per
lapsum viciorum iacebat Idem ibidem
capitulo x° Sompnus et desidia que supra
de activa vita Idem libro iiij capitulo
Monachus ergo ethymologia que infra
capitulo proximo plura que infra de re
ligiosis Basilius in libro de preceptis et dis
pensacione Licet in regula lego consi
derans vero abbatem sic ut hoc vel
illud sit esse imprudencia vel arbi
trio seu dispensacione sit abbatis vel
aut propria voluntate aliquid mittet
de regula nec ubi legisse non re
colo quia primo inquit omnes integram
regulam servare nec ab ea teme
ritate a quoquam ergo nec ab ipso
abbate nemo autem suam volun
tatem sequatur Idem ibidem Sup
ficiens transgressiones non super patrum
tradiciones constituet quum abbas
eligitur tutor mandatorum ultor in
iuriarum Idem de consideracione libro tercio
ubi humilitas urget que super dedisse
paciencie plati Idem in epistola ad ab
bates Leccio est humilitas est voluntaria
paupertas et obediencia et pax et gaudium

in spiritu sancto Idem ibidem Verbo vero est
studendum silencio exercere vigiliis et ieiuniis
ac oracionibus opere quoque manuum et su
mma excellenciorem viam tenere que
est caritas porro in omnibus hiis pro
ficere de die in diem et in ipsis persevera
re usque in ultimum diem Idem quos
cumque inveneris deterius tristes pusil
lanimes murmurosos ipsorum te patrem
ipsorum te noveris esse abbatem conso
lando exhortando increpando tunc
enim agis opus tuum et portas onus
tuum et portando sanas quos sana
do portas si quis autem deterius ita
sanus est ut magis iuvet te quam
iuvetur a te huius te non patrem
sed fratrem tamen non abbatem esse
non cognoscas Idem capitulo tercio
et quere infra de religione plura que
infra de religiosis Idem infra capitulo
proximo Item infra de obediencia de
oracione Benedictus pater abbas dicit
in Regula sua Magno opere debet so
licitudine gerere claustralis abbas
et omni sagacitate et industria curare
ne aliquam de ovibus omnibus sibi creditam
perdat noverit se infirmarum curam sus
cepisse animarum et super sanas tyra
nidem Idem ibidem Abbas non gau
beat gregem sibi commissum vel quan
libet utens potestate in iuste dispensat
aliquid sed cogitet semper quia de omnibus
iudiciis et operibus et opibus suis red
diturus est coram deo summo racionem
Idem ibidem Oportet omnes abbatem
esse doctum lege divina ut sciat unde
proferat nova et vetera castum quo
que sobrium et misericordem ut super exal
tet misericordia iudicium quibus preemineat abbas
idem edocuimus consequenter odiunt quoque
vicia diligat fratres suos Idem

Ysiderus In ipsis imperiis suis abbas
sit providus et consideratus sive se
cundum deum sive secundum seculum sit opera
que iniungit discernat et temperet co
gitet discretionem sancti patriarche Ja
cob dicentis Si greges meos plus
in ambulando fecero laborare mori
entur cuncti una die plura que infra
titulo de proximo Eug papa XVI q. I pla
cuit Grecus stat nomen sub mona
chus monos enim grece latine di
citur unus acos autem grece latine di
tristis appellatur inde monachus i.
unus et tristis Idem Ysiderus Sicut
piscis sine aqua caret vita sic sine
monasterio monachus mortuus est
Pelagius papa Actus monachalis non
est aliud quam intuitus divine contempla
tionis contemplationis super omnia prioratus
qui non aliter potest in silencio et spiritua
li meditacione acquiri vel adipisci
Idem Qui frequenter egreditur et mul
titudini permiscetur sue professionis
incipit oblivisci et seculari turbam suscipiet
Anthonius pater suus roga
tus a patribus suis monachis ut
instrueret eos Audite hoc sit primum cunc
tis mandatum nullus inceptum ri
gorem lacessere sed quasi incipientem
semper augere quod cepit non nos fiducia
ducat de fatiget nemo cum despexe
rit mundum accessisse se arbitretur
ingenia nichil corporis cure sit mona
chis que secum afferre non possunt
illas potius dicimus conpetere quas du
cit ad celum sapientiam scilicet et iusticiam in
ticiam et caritate et castitate semper
pervigilem pauperum curam fidem robus
tam cum amante hospitalitate ad
finem ergo propositi cum omni labore te
deamus nemo post tergum respiciat

valere quero virtutis nomen pene
tamquam impossibile honus cum operis
natura inserta est homini greci stu
dia in aliena urbe querant ingenii
nobis nulla proficiendi utilitas immi
net in omni enim sede terrarum consti
tuta sunt regna celorum plura que
infra de religione de solitudine de
oracione de obediencia

De monachis malis Gregorius
in dyalogo Monachus qui ter
rena possessionem querit monachus non
est Idem in Registro li. I Petulantias
a monachis habere nos concordia ne
que caritas in eadem congregatione
potest permanere Idem Quid aliud est ha
bitus monachi nisi despectus mun
di Quem ergo quam mundum despexerunt
qui in monasterio positi aurum querunt
Idem monachorum quidem spes tene
mur sed multi sub sanctitatis habitu secu
laria paginae Idem monachi terre
ne mentis esse omnino apparuerunt
qui minus terrenum horum abbatem
sibi quesierunt plura que re infra
de viro religioso malo Ambrosius in
sermone usque adeo unda virtus apta
est vitiis ut quamvis iustus quamvis
sanctus aurum vel divitias possideat
non possit esse perfectus Crisostomus in libro
de compunctione cordis Eos qui videntur
sustulisse crucem suam et sequi Christum
modo velle incedere per latam et spa
ciosam viam nonne tibi prodigio simile
videtur Idem denique monachi tum
de monasteriis recipiunt et de locis
habitacionum permutantur ante omnia si
requies sit in loco si habundant omnia
Idem Dico tibi monache quid queris
patrem quid quis matrem aut Christi

cia est mater tua aut non xpi
ana si xpiana aut sancta aut pec
catrix si sancta est gaudet quia tu
servis domino deo tuo Si peccatrix est
et non potes eam emendare dimit
te eam quia mortua est Idem qui
habet xpm habet patrem habet ma
trem habet fratrem habet sororem habet
filios et filias habet omnem propinqui
tatem suam quid ergo quis mortu
os sequere vivum xpm et dimitte
eam mortuos ut sepeliant mortu
os suos Idem in sermone Omnis qui stud
in se dei querit infra de religiosis ma
lis Iohannis in epistola Monachum que
sentis semper aut tectis de lectionibus
disserentem accepta elemosina que
indiscrete omnibus patet institorem
habeto potius quam monachum plura
quere infra de religiosis de accidia
Ysidorus ethimologiarum libro ix monachus grece
vocatur singularis eo quod singularis
sit monos enim grece singularis di
si ergo singularis vel solitarius inter
pretatur quid facit in multitudine qui so
lus esse debet Idem de summo bono
Attendit in disputacione divini iudicii
arguendi sunt qui quod professione
spoponderunt hoc impleri opere contemp
serunt Ieronimus contra Iovinianum libro
primo nam cum monachum quere
supra de apostatis Idem ad Heliodorum
Perfectus xpianus nichil preter
xpm aut si preter xpm aliquid
habet perfectus non est et si perfectus
non est tamen se perfectum esse polli
citus est aut mentitus aut deceptus
est Bernhardus de xii gradibus humilitatis
Monachus iactator aut loquetur
aut rumpetur plenus enim est sermo-

nibus et coartat eum spiritus uteri sui
esurit ergo et sitit auditores quibus
iactat suas vanitates Idem ibidem Mo
nachus quidam sui negligens alios cu
riose circumspiciat dum quosdam despi
cit inferiores et in aliis quidem invidet
quas invideat in aliis autem quod ir
rideat inde fit quod pro mobilitate aliquorum
suorum levis sensus nulla sui custodia cus
todiatur modo per superbiam ad alta
se erigit modo per invidiam ad infima
se demergit Idem ibidem Monachus
presumptuosus primus residet in conve
ntibus primus videt in conciliis no
vocatus accedit non iussus se ipsum
intromittit ordinata reordinat prius
facta refacit deformat et quidquid ipse
non facit aut ordinavit nec recte
factum nec bene estimat ordinatum
iudicat iudicantes preiudicat iudi
caturus si cum tempus advenerit
non promoveatur ad prioratum aut ad
alias dignitates priorem abbatem aut
invidum iudicat aut deceptum quod si me
diocris aliqua sibi fuerit obediencia
iniuncta indignatur aspernatur arbi
trans se minoribus occupatum qui
se reputat ydoneum ad maiora Sed
qui sic precipitulus ad omnia magis
temere quam libere se confitentur ingere
re impossibile est cum aliquo non
errare adulatum autem pertinet er
rantem corrigere Idem in epistola Claboz
et latebre ac voluntaria paupertas
hec monachorum insignia hec vitam
solent nobilitate monasticam vestri
autem oculi omne sublime videt
vestri aut pedes omne forum cal
cant vestre lingue in omnibus au
diunt consiliis et placitis vestre ma

cius anime diripiunt pannus unus. Idem
in sermone. Nichil turpius quam mona
chus per urbes et castella discurrens
nisi tunc tantum cum illud caritas per
rogit que multitudinem operit multo
rum. Idem in apologetico. Quomodo in
ter monachos tanta intemperancia
in cibis et potibus in vestimentis et
lectisterniis et equitaturis ac in con
struendis edificiis inolescere potuit
in tantum ut ubi ista studiosius et vo
luptuosius fuerint ibi dicatur ordo
melius observari et maior religio
reputetur. Idem ibidem. Ecce inter mo
nachos parcitas putatur avaricia
et sobrietas austeritas ac silencium
tristicia reputatur. E contra remissio
discrecio dicitur effusio liberalitas lo
quacitas affabilitas cachinnacio
iocunditas mollicies vestimentorum
et equorum fastus honestas lectorum
superfluus cultus mundicia intitulatur.
Idem. Queritur ad induendum non quod
utilius sed quod subtilius invenitur
non quod frigus repellat sed quod superbie
competat non denique iuxta regu
lam quod vilius comparari potest
sed quod nitencius ymo quod vanius
ostentat. Idem ibidem. Heu me miserum
qualemcumque monachum cum adhuc
vivo tedet animam meam vivere ad
hoc devenisse ordinem nostrum fecit ha
bitus enim noster est et dolens dico
qui solebat humilitatis esse insigne
ille nunc a monachis nostris in signum
gestatur superbie. Vix iam in pro
vinciis nostris invenitur quo vestiri
dignentur sed et miles et monachus
ex eodem panno partiuntur sibi cla

midem et cucullam. Quivis in
seculo quantumlibet vel si rex vel
si imperator ille fuerit non tamen
nostra horreret indumenta si sibi
suo modo preparata fuerint et apta
ta. Idem. Armari non ornari appe
tunt milites ipsi qui dum se para
re ad prelium et tamen acies prela
tes preferunt paupertatis insigne de
buerant quod utique demones mul
tum formidant in mollicie vesti
mentorum. Pacis formidant in mol
licie vestimentorum pacis potius
quam belli preferentes indicium ultro
se suis hostibus sine sanguine
tradunt inermes. Idem. Iam de
aqua potu quid dicam quando nec
ullo quidem pacto vinum aquatum ad
mittitur. Omnes nimirum ex quo mona
chi sumus infirmos stomachos
habemus et tam necessarium apostoli de vino
consilium non negligimus modico
tamen quod ille premisit nescio cur
pretermisso. Idem. Quid est hoc quod
in omnibus fere agris et ortis
ac cellariis vix reperiri possit
quod comedas sive bibas. Memento
te queso monachum esse non me
dicum nec de complexione iudican
dum sed de professione. Parce queso
primum quidem quieti tue deinde
de labori ministrancium tibi parce
gravamini domus parce conscien
tie tue et si non tue parce saltem
conscientie aliene. Plura quere infra
de religione de religiosis de apo
statis. Idem in epistola. Fuge per supe
rbiam ne de te tunc gaudeat ini
micus. Idem. Ubi communitas ibi sin
gularitas ubi singularitas ibi an
gulus ubi angulus ibi sordes

ibi fetor cui nichil de proprio nichil est quod totum quod habet dei est quia non dei est in mundo esse non potest Pelagius papa Cum frequenter egreditur de monasterio et multitudini inseritur secularium certe est quod sue professionis incipit oblivisci et avaritie uel ira crebra suscipiet tum dolore Petrus Damianus Sicut turbis secularibus gemes ponor tunc a lacrimarum et compunctionibus aresco et tenebris ne intime devotionis in turo Cesarius in omelia tria Certi sumus quod nisi caveamus nobis nisi mras cottidie vestremus pastores multo deteriores efficimur quam fuimus tum in seculo viveremus ita ut fiant extrema nostra peiora prioribus Anshelmus in libro de similitudinibus Nulli prodest habitum monachalem exterius suscipere si non studuit etiam interiorem habitum retinere Hugo de sancto victore Multi claustrales gaudent cum de regalibus rebus et regibus fabulantur de rapinis militum referunt cum pellibus locuntur aquarum vel aquorum sciunt multorum partes defendunt quia multis malis sunt per multis litigant quo vult tamen quod negant vel affirmant Ysidorus de summo bono libro 3 capitulo 21 Multa monachorum animas re putant non solum terrenis curis sed etiam forensibus negotiis involvunt et per rerum temporalium salute animarum suas animas perdunt a salute Idem ibidem Maxime per cenodoxiam subvertit sibi diabolus monachum ut quem per amorem seculi vetere non potuit absum

litatis culmine trahat et per superbie tumore subditum sibi faciat quem per temporalem habundancia non habebat plura quere infra de religione et religiosis de solitudine Item supra de apostatis

De monialibus Ieronimus in registro pape Nicolai abbatissas fieri vehementissime prohibemus Ambrosius in libro de virginibus Asserunt plerique maturioris etatis virgines esse velandas sed neque ergo ab inno sacerdotales cautiones esse debere ut non passim et temere se velentur Idem ibidem Spectet plane spectet etatem sacerdos sed et fidei et pudoris spectet utique maturitatem verecundie et examinet gravitatis cautele morum senectam annos pudicicie et annos castitatis plus quere infra de religione et religiosis de solitudine de virginibus de castitate per totum Augustinus in libro de virginitate Nulla carnis fecunditas sancte virginitati potest compari neque enim et ipsa quia virginitas est sed quia deo dicata est honoratur Idem ibidem multo ardencius debes diligere illum qui flagiciosis ad se curris quecumque peccata dimisit quia ille te eadem non permisit Idem ibidem Igitur illa in ta ctua est quedam egregia gloria non omnibus in eternum victuris sed quibusdam quibusdam ibi retribuenda tibi consequende pars est liberos esse nisi super hoc aliquid ut quod liberatorum monstrat quia non potest unus non venisse sed venisse ac reddidisse pro laudis et honoris Idem ibidem Pergite sancti pueri dei

ac puelle iuniores et femine ceteri eos et in integra virginitate perseveranter infi-
nem et laudate dominum dulcius quam
cogitationes uberius prestate felicius tu-
ncius instancius amate ardencius
tam placetis attenuans lumbus ac-
cinctis et lucernis ardentibus spectate
te dominum vestrum quo veniet a nupciis
Idem in libro de bono coniugali nos
non in virginibus predicamus quod
virgines sunt sed quod deo dicate per
pia continencia virginitatis nam quod
forsitan temere dixerim felicior mihi
videtur nupta mulier quam virgo
nuptura Idem in libro de civitate dei
inutilibus Sacrate deo virginitati
nuptias coequari aut pro amore
corporis castigandi abstinentibus
acerrimus et animo nichil accrescere
te meriti credere non hoc Christiani
sed Iovinianum heretici est plura que
supra de castitate de virginibus et
virginitate Iohannes in epistola Agnos-
ce virgo statum tuum agnosce locum
agnosce sponsum Christi sponsa dice-
ris unde ne quid indignum ei cui
sponsata diceris admittas cito eum
repudium rescribet si viderit ute-
re vel uno vel altero Idem ibidem Ca-
ve ne umquam concupiscendi tribuas
occasionem quia sponsus tuus zelans
et zelotipus est et cum dolor est eum
adulteram Christi quem cum filiabus alterius
mariti Ibidem Idem Romana ecclesia
apostolica cuius sedem obtinet presi-
dentia tam severum statuit primum
ut nemo vel primam dignitatem dignam
iudicaret que sacratum deo corpus
libidinosa violacione inquinasset
plura que de castitate de virginitate
Anastasius in sermone nichil prodest

corpus velare et mente maiorum por-
tatis maculare quid enim prodest in-
genuis vestibus indui et detractioni-
bus linguam non cohibere Idem in
monasterio posite non torpescant
ocio non detractionibus aut obsce-
nis confabulacionibus incumbant
sed aut psalmorum modulacionibus
aut manuum operacionibus insistant
aut certe divinis leccionibus animum
accommodet Idem ibidem Priores
natu eas que iuniores quoque annis
iuniores dictis et exemplis ad bene
vivendum informent nobiles genere
nequaquam ignobilibus se preferant sa-
cientes quia personarum acceptor non
est deus Idem ibidem Vita abbatisse
velud premarium animal semper ad al-
ta per desiderium evolet et per verba re-
sonet et luceat per exempla Idem
Tales abbatisse regendarum animarum
curam suscipere debent que sinus sub-
ditis verbis et exemplis ducatum
prebeant sancte religionis Idem
Animus autem abbatisse semper sit prudens
semper de deo et cogitacio in
divinis et contemplatio inmanis quibus non
compassio sed rectitudo debetur omnibus
eam cuius compassibile esse et o-
mnibus gratiam Cassiodorus in sermone de
quadam quapiam non expedit non de-
cet non expedit parentum suorum mul-
tis obligacionibus implicari aut qua-
libet extraneorum pro cura sua familia-
ritate constringi Idem ibidem Pompo-
sa et indumenta que non utilitati sed
vanitati deserviunt contempnite atque
fastidite virgines sponse Christi multe
et enim quod in moribus dili-
gunt hoc et in vestibus et calcia-
mentis ostendunt Cyprianus in sermone

Non poteris iam inter puellas et
Christi virgines computari que sic
vivis et vadis ut possis ab omnibus
adamari plura que supra de casti
tate de mundicia de puritate de vir
ginitate Bern. in epistola Ut quid no
va vel sanctimonialis es vocata que
sub specialis nomine non tamen sancta
conversata es cur velum in capite
meretricaliter venerata et sub ve
lo petulans oculus prohibebat in
pudiciciam capud si quidem gerebas
velatum sed zelatum sub signo ve
recundie sermo reprobabat inverecundiam
Idem visor Rufus in modacior in
cessus lascivior vestitus ornacior
contemplate magis conveniunt quam
velate plura que supra de castitate
de virginitate infra de moribus
bonis que supra de exemplis bonis
de locucione bona de modestia de mo
deracione de operacione de virtute de
prudencia de estimacione de mori
bus malis quere supra de malicia
de concupiscencia mala de locucione mala
de vicijs de voluptate de moribus
principum infra de principatu Item i
nfra de nobilibus de regibus de pre
latis de moribus suorum quere in
fra de servis de subditis de moribus
feminarum quere supra de femina de
luxuria de mulieribus Item supra
de amore mulierum infra de ornatu
de monialibus de virginibus de
moribus puerorum quere supra de
adolescencia de iuvenibus de iuven
tute de morte Christi quere infra de
Christo

De morte que supra de iudici
o dei de omne de lugentibus
de luctu de memoria Greg. super Ezech.
omel. xvij. Esse nobis conditor in
diem mee mortis incognitum voluit
ut dum semper proximus esse credatur
et ut tanto quisque sit ferventior
in bona operacione quanto magis in
certus est de die sue vocacionis Idem
in quadam omel. Horam mee mortis
ultimam dominus noster ideo nobis in
cognitam esse voluit ut semper
nobis possit esse suspecta et dum
illam previdere non possumus ad illam sine
intermissione preparemur Idem in moral.
li. xvij. super illud Job xxij Qui sub
lati sunt ante tempus suum et flumen
subvertit fundamentum eorum asce
dens illud tempus unicuique sit
hominis ad mortem abreviatum presta
tur quo vita hominis terminatur ne
alias quisquam mori poterit nisi
ipsa morte qua moritur Idem super
illud Job xvij Solum michi super
est sepulcrum bene mortuus se con
siderat qui se moriturum non ignorat
Idem Qui considerat qualis erit in
morte semper timidus in operacione
Unde in omnibus operibus tuis sit
memorare novissima tua et in eter
num non peccabis Idem in xj moral.
Ista mors qua vite anima non se
paratur a carne est umbra mortis
illius in qua separatur anima vero
a deo Idem in v° moral. Iustis ani
mis imminens terre retribucionis
est ipsa plerorumque securitas mentis
Idem ibidem plerorumque de culpis mi
nimis ipse solus pavor mortis eg
redientes conflat vita / iustas animas
purgat Idem ibidem Non nunquam
omnibus deus anime trepidancium

in morte mentes quibusdam pro
revelacionibus laborat ut in mor
te de morte minime pertimescat Idem
Nichil sic ad edomandum desiderium
carnalium appetitum valet quam
quod unusquisque hoc quod vivum diligit
mortuum pensset Idem in omelia quadra
dam Cogitandum nobis est quam
terribilis erit hora nostre mortis quis
pavor mentis quanto tunc malorum
omnium memoria que vel qualis obli
vio transacte iocunditatis que vel
qualis aut quanta de consideracione
adventus iudicis districti formido fer
vendo tunc etiam maligni spiritus in
egrediente anima sua requirunt tunc
opera mala que persuaserunt repli
cant ut animam secum ad tormenta
trahant quos cum nunc habemus
inventores malorum tunc habemus
deceptores in tormentis cum tunc
erit in persona mors sine morte finis
sine fine defectu sine defectu quia
ibi mors semper vivit finis semper
incipit et defectus deficere nescit Idem
ibidem Curandum nobis sollicite
et cottidie tunc magis fletibus quam
sermonibus quam validus quam terribilis
in die nostre mortis sua requirens
in nobis opera princeps huius mundi
veniat quo eciam ad dominum deum
carne moriente venit sicut ipse in
dominus deus dicit venit princeps
mundi huius veniat quo eciam
ad dominum deum carne moriente ve
nit sicut ipse met dominus deus dicit
venit ergo princeps mundi huius
quid ergo nos miseri in morte nostra
dicturi sumus qui innumerabilia prava
gessimus Idem in xxiiii moralium

Cum per solutionem carnis id est mortem
eterno iudicio appropinquamus tanto
nunc acrior sit nobis timor quanto
districtum iudicium futurum iam quasi
tangitur Iustus in ea consciencia moriens
considerat namque quod sine reatu pre
sentis vite viam non transivit
et quia sine reatu non est hoc ipsum
quod laudabiliter gesserit si divina
pietate remota districtus iudicet
et eciam timet quia si forte intravit
mala que intellexit magis tamen
pertimescit mala que non intelligit
Idem Damascenus xo et habetur di. lxxx
vi. Quanto morti vicinior eris vel
efficacius tanto solicitior et timidior
esse debes Idem in mor. xxv libro
super illud Job xxxiiii Subito mori
entur quamlibet sero vel tarde de
hac vita tollantur iniqui subito tamen
et repente tolluntur quia finem suum
cogitando providere nesciverunt Idem
ibidem Hoc ipsum nunc moriturus
quod ad mortem ire quot eundo dies
vite peragimus quod in eterne patrie
aditum pervenimus tot passibus propinqua
mus Ipsa quippe tempora augmenta
nobis fiunt decrementa quia vite
nostre spacia quanta creverunt tanta
incipiunt non esse Idem in iiii libro
dyalogorum Quamvis eius tam sancti operis
sit aut sanctus ad exitum vite
veniens inexplicabilem spiritum
iudicis districtissimi non pertimes
cat quando et si iam noverit quod
egerit adhuc tamen illius facta quibus
subtiliter examinetur ignorant Idem
ibidem Nonnulli nonnunquam autem
ante quorum adhuc in corporibus
posite penale quiddam de spiritalibus

videntur Idem in iiii° dyalog. Ipsa qui-
que nos animarum subtilitate quadam
spirituali quedam videt aliquando ante-
quam de corpore per revelationem ven-
tura cognoscunt aliquando vero divinitus
afflate misteriis celestibus interiorem
porrectam aciem mentis figunt Idem
in alio. Remanentium hominum meretur
ut hii qui prodesse poterant eorum
vita sestine subtrahantur et quia
mundi finis appropinquat electi tolluntur
eorum vita ne deteriora quidem videant
Idem in eodem. Sepe solet animabus
quorundam exeuntibus de corpore
dulcedo celestis occurrere ut dum illa
liberius audiunt mortem corporis minime
persenciscunt exemplum de symulo Idem
in eodem. Et habetur in decretis xiii
q. ii. c. Tunc prodest mortuus si in
ecclesia sepeliantur quando eorum proximi
de illis recordantur et pro eisdem
domino ad illarum ecclesiarum stant et pre-
ces et elemosinas suas pias fun-
dunt Idem in eodem iiii° dyalog.
Quatuor modis solvuntur anime de-
functorum scilicet aut oblationibus
sacerdotum aut precibus sanctorum aut
elemosinis amicorum aut ieiuniis cog-
natorum Idem ibidem. Multum valet
et solvit animas etiam post mortem
oblatio hostie salutaris ita ut hec
etiam non numquam expetant et insinu-
vent ipse anime defunctorum Idem
in xxiiii mor. super Job. Sicut quon-
dam viximus Et quere supra de meo-
ria plura quere supra de elemosina
de vita Item supra de consideratione
et discussione de iudicio dei extre-
mo de martiribus infra de vita de
Christi morte de maceratione de morte

fructione supra de crure spirituali Idem
super Ezech. Cum arbor producat fruc-
tum quia videlicet cum precepto deus tem-
porum quamque ad opera perfecta produxerit
tunc eius temporalem vitam per eius
falcem sententiam incidit ut ipsum suum
electum ad horrea celestia perducat
Idem in v° mor. et habetur in decretis
de xxv. Quibus hic quippe egredi-
tales in iudicio putatur plura quere
supra de martiribus de iudicio ex-
tremo Aug. in li° de questionibus responsionibus
contra pelagianos Mors primaria
vite est nomen tamen habetis
non ecclesia et ideo deus auctor
mortis dici non potest quod quid
enim deus dicimus fecisse hoc habere
certam et habet esse Idem super illud
ii ad Cor. iiii° nolumus vos ignora-
re etc. Mors anime perfecit deserendo
deum et mors corporis secuta est dese-
rente anima hoc deserunt deum volens
et ideo coacta est deserente corpus
etiam nolens et ideo coacta est
deserente corpus etiam nolens ac
si diceretur ille recessisti ab illo quem
diligere debuisti ab eo tu recedes ab
eo quod dilexisti quis enim vult mo-
ri certe nemo Idem super Johem. Adeo
naturalis est affectus vivendi ut
cum nec Petro senectus abstulerit
unde dictum est ei alius te cinget
et ducet te quo tu non vis sed vi-
cit enim vis amoris domini Idem ibidem
laboret homo ne moriatur mori-
turus et non laborat homo ne pec-
cet mecum victurus Idem mors
quem timent homines separatio est
anime adeo Idem in li° de libero arbi-
trio. Si prudentes dicunt homines

qui modicis annulis agunt ut dif
ferant mortem et viviant paucos
dies quantum stulti sunt qui sic
vivunt ut perdant eternos dies et an
nos Idem non est audacia sed demen
tia vivere in illo statu in quo quis
mori non audet Idem placet una
dies ut timoris omnis dies Idem in
civitate dei Mors illa mala non
est quam bona vita precessit Idem contra
prosperos pro quam mors ut anima de
licta diminuantur et bona vita cu
mulatius angelis augeantur Idem in
li. de verbis domini Agnoscat se homo
mortalem et frangit elacionem tu
mida bona et mala futura incerta
sunt sola non mors certissime ven
tura est Idem in libro de cura pro mor
tuis agenda et habetur in decretis
xiii. q. ult. c. quicunque mortuis
apud memoriam martirum sepelitur
hoc unum tantum videtur prodesse
defuncto ut commendans cum mar
tirum patrocinio affectus pro illo
supplicacionis supplicationibus auge
atur Idem de civitate dei libro pri
mo quod quis vivit etc. quere supra de bre
vitate humane vite Idem in iiii^o con
fessionum magis etc. quere supra de de
speracione Idem respice tenet ipsum
quere supra de desperacione Idem respi
ce tenet ipsum quere supra de memoria
de martiribus Idem in libro de im[illegible]
cordis Homo ex quo homo incipit
esse iam etiam mori potest possibili
tas enim mortis est initium vite
Idem ibidem Ingressus huius ille solus
mori non potest qui non dum vivere
incepit Idem in libro de vita xpistia
na Differt adeo mors malorum du
plici racione videlicet ut humano generi

longa dei pacia consulat ad salu
tem et ne deus in impaciens videtur
Idem in epistola ad Camite Ro
amicorum turba etc. quere supra de
avaricia Idem Audiatur veritas
nunquam melius temperatur ut quis
quam diem mortis sue cottidie me
ditetur Idem super Paulum Contrista
mur in morte mortalium propter necessitate
amittendi sed cum spe recipiendi hic
agimur inde consolamur hinc infir
mitas afficit inde fides reficit
hinc dolet humana condicio inde sa
nat divina promissio Idem de disciplina
na Cara mortem timetis quare
non adueritis plura quere de bre
vitate humane vite De consideracione
de discussione de iudicio quere
de martiribus Item infra de vita
Idem libro iiii^o de civitate Nemo xpistia
nus ambigit quod nos et anima et
corpore mortui sumus in anima quidem
propter peccatum Corpore vero propter penam
peccati ac per hoc in corpore propter peccatum
Corpore vero propter penam peccati ac per
hoc in corpore propter peccatum Idem ibidem
Mors anime impietas est et mors
corporis corruptibilitas per quam fit
anime recessus a corpore Idem ibidem
Sicut anima deo deserente sic cor
pus anima deserente moritur pla.
quere supra de cura de morte
xpisti Idem in libro de verbis domini Deus
amissus mors anime est anima amis
sa mors corporis est necessaria mors
autem anime voluntaria et e contra
ipse adeo inflicta duabus in fine
Non est dicenda mors qua inve
niente carnemus persecutoribus et
xpisto querimur non est plane dicen
da mors que xpisto mortuum suscipit

tinus lucrum efficit morientis ipsa
plane depositio est in qua arma to
tius deponimus cessamus delinquere
peccare desinimus et quod quod totum nostre
saluti est generale quandam quadam alacri
ta sarcina ponderis uel oneris depo
nimus ut pausemus unde et de
patronis ipsa dies dies natalis dico
eo quod de delictorum et de peccatorum carcere
liberati nascimur libertati saluatoris
Idem in libro de bono mortis Multiplex
ita bona est mors quia oppugnatum
diuidit ne semet inuicem impugnent
et quia portus est illorum qui mag
no huius uite iactati salo quietis
stationem requirunt et quia deterio
rem statum non efficit sed qualem
inuenit talem in iudicio reseruabit
Idem in eodem Passus est dominus
subintrare mortem ut culpa cessa
ret sed ne totalis finis esset in mor
te culpa deficeret et per resurrectionem
natura perpetua fieret Idem ibidem Quid
autem est mors nisi sepultura uici
orum et suscitatio uirtutum Idem ui
ta est finis peccandi initium sed mors
primari Idem mors est uite testimonium
Idem instar amarum letitia Quere
supra de beatitudine Idem mors omni
bus est communis et cunctis debita
sorte datur hominibus plura quere
infra de morte Christi Item supra
de breuitate de consideratione de iudi
cio extremo de martiribus De ma
ceratione de mortificatione De uita
de cruce Idem in libro de patriarchis
Cur uitam istam Quere supra de
breuitate uite plura quere supra
de contemptu de conflictu Quere Eusebius
in sermone Quam terribilis nos expectat

exitus mortis et tamen omnis pullum
quotiens tussiemus animaduertas quo
omnis homo et inde quod ille qui ia
cet coram nobis contremiscit et tu ioca
ris ille dissoluitur et tu extolleris ille to
tus horrescit et tu non speras ille mi
ratur obstupescit totus contremiscit et tur
batur uidens que prius numquam uidit
audiens que prius numquam audiuit
sudat tamquam qui metit in campo et
umbris se commendans dicat Ei iter
extremum ergo quod numquam prius perambula
ui in regionem longinquam vado quam pri
us numquam uidi et in alium seculum ani
marum unde numquam aliquis est regres
sus et in mansiones metuendas ad
quas nullus uiuorum me modo comitatur
et adducere illa terribilem et distric
tum ubi nescio quid mihi aut gracie
me contingat Idem in eodem Reges
generum contemplamini et nolite alta sa
pere ecce totus factus est miserabilis
qui paruum ante fuit terribilis ecce
totus potentatus eius et omnis eius
superbia dempta sunt Ecce totus stupe
factus est et quando sacris inspice iudi
cium potestates immobiles et sue
potestatis oblitus est uidet enim multi
tudinem terribilem formam dyabolicam
et specie alienatus est audiunt sinas
anime contra se et totus tremefac
tus est corpore Idem ibidem Cum de no bn
morituri de lecto consilium effugere
uolentes sed non ualentes alii denti
bus strident alii manibus maxillas
manibus lamant alii suos oculos
horribiliter uersantes excoriant Idem
Cum uirtute corporis paulatim defi
cere uiderint et animam abscedentem cum

ternas quoque virtutes astantes vo
cinantes ac accusantes de animam
de corpore impie intentes multe tunc
necessarie sunt orationes multa quoque pro
tectio sanctorum et multa suffragia an
gelorum Idem Si semper hic maneremus
tunc iuste mortuos lugeremus nunc
autem lugere eos qui de hac vita dece
dunt ex pusillanimitate venit et fidei
procedit Idem super Math. ix Non
est mortua puella sed dormit Porro
tranquillus est mors nam vita plus
plena est malis Idem in epistola Dedisti
deo filium suum age gratias ei qui
recepit eum ille qui eum creavit
ille suscepit quem tibi ad tempus
commendavit Idem in sermone Sepelimus
mortuorum psalmos et ympnos pre
mittentes gratiarum actiones pro mortuis
designamus novis eos vestimentis
induentes novum amictum incorrup
tionis iure prenunciamus cum incen
so et cereis comitantes ostendimus quia
[illegible] impetere et tenebrarum capti
vitatis et carceris ad lumen vero eterne
glorie devenerunt versus orientem
sepulchrorum apponentes resurrectionem cor
porum et animarum quia Christus ab oriente
veniet in die novissimo designamus
plura que super de lugentibus debe
mitate vite de consideratione de medi
cis contrariis de martiribus de mace
ratione carnis de cruce de mortifica
tione de morte Christi de vita Iheronimus
ad heliodorum Epitaphium non tamen plan
gendus est eius qui hac luce cla
ruit quam congratulandum est ei quod de
tot malis ereptus unde [illegible] Na
tales hominum plangens gaudebat in
fine mortuorum Idem Iheronimus ad he

liodorum Epitaphium Nepotiani
in plerisque sua est omnes sapientum
vitam esse mortis meditationem lau
dant ergo alii philosophi et maxime fer
tur debemus ergo nos in animo nostro per
meditari quales aliquando fuerimus et
quid futuri simus et quod nolumus
longius mors abesse non potest
nam si nongentos vite excesserimus
annos sicut ante diluvium homines
vixit genus et mathusale nobis
donaretur nichil tamen esset pre
terita vite longitudo cum esse desis
teret et cum inter eum qui decem vixit
annos et illum qui mille vixit an
nos post quam idem vite finis ad
venit et irrecuperabilis mortis necessitas
aderit transactum omne tempus
tundem est nisi quod ille qui magis
senex est est magis onustus pec
catorum sarcina proficiscitur ex hac vita
Idem in eodem Epitaphio Xerxes
ille rex potentissimus qui mon
tes subvertit et maria constravit
cum quodam tempore de sublimi lo
co multitudinem infinitam hominum
conspexisset et exercitum innumerabilem
vidisset flevisse dicitur eo quod cen
tum annos nullus eorum quos tunc
videbat superstitiurus esset et si
possemus in talem ascendere spe
culam de qua etiam totam terram
sub nostris pedibus cerneremus iam
tibi totius mundi ruinas ostenderem
et gentes gentibus et regnis reg
na collisa monstrarem alios torque
ri alios necari alios fluctibus ab
sorberi alios in servitutem redigi hic
nuptias ibi planctum illos nasci
istos mori alios deliciis affluere

alios mendicavero et non tui here-
dis regis extiterim sed tocius orbis
homines qui nunc vivunt infra decem
finctos spacio vivatur sine in-
gratitudine vero et unum est omne quod
dicimus quando quod vero eventibus
perpetratur redeamus ergo ad nos
ipsos et quasi de celo descendentes
paulisper vitam nostram videamus fa-
teris michi obsecro te quando puer aut iu-
venis vel infans fuisti quando robuste
etatis aut quando senex factus sis cot-
tidie morimur cottidie mutamur et
tamen eternos nos esse fantasiamur
hoc ipsum quod dicto quod dico quod
lego quod relego quod corrigo quod
emendo de vita mea subtrahitur
quot puncta notarii tot meorum
dampna sunt temporum ergo solum
habemus hoc quod in Christi nomine
et amore coniungimur de tempore nobis
dato Idem ad paulam de morte ble-
sille filie sue lugetur mortuus
quem sepulcrum de lugentibus Idem ad pau-
linum Cura seu condicio sepulture
vel exequiarum pompa solacium magis est
vivorum solacia quam mortuorum sub-
sidia Idem adiuvat defuncti spiri-
tum mortui corporis locus sed quo lo-
ci memoria vivus martiris affec-
tus Idem Si tanti patriarche quod
circa ipsum [illegible] peccatum ageretur
ignorant quomodo mortui vivorum
rebus aut vivi mortuorum cognos-
cendis se inmiscent Idem in epistola
ad heliodorum Amoris amaritudine que
fratres dividis et amore pater-
nitatis sociatos crudelis ac dura dis-
socias certe ille te vivit ille te mo-
lavit qui pro ore quondam tibi ri-
gidus minabat Ero mors tua
o mors ero morsus tuus inferne

Idem ad heliodorum Christi morte mors
mortua est et illius morte vivimus
o mors devorasti et devorata es
dum quod funeribus audis predari
putas vitiosa tua sunt admodo
dente confossa gratias tibi Christe sal-
vator agimus quod tam potentem
potentem adversarium nostrum dum occi-
deris occidisti Idem Ita diviti epu-
loni cura sunt de vivis quamvis quid
agerent omnino nescirent quemadmodum
est nobis cura de mortuis quamvis
quid agant penitus nesciamus Idem De-
pone potuit lazarus indicante cog-
noscere ne falsum sit quod propheta ait
Idem possunt etiam spiritus mortuorum
aliqua que hic aguntur spiritu dei
revelante cognoscere Idem
super illud psalmi Circumdederunt me
gemitus mortis In extremo mor-
tis articulo proponit anima causas
sue dampnacionis et ideo refugit
de egredi de corpore suo Idem non
memini me mala morte vidisse mor-
tuum qui prius liberaliter et amor-
dem vitam duxerit plura quere
supra de amore caritatis Item supra
de brevitate vite de consideratione
de cruce de iudicio extremo de luge-
tibus de maceratione de martirib-
de mortificatione de Christi morte de
vita ysidorus in 4o sinonimorum In fine elec-
torum anime nimio terrentur amore
mortis in exitu vite pertimescunt
multum incerte sunt utrum ad pre-
mium an ad supplicium tendunt Idem
ibidem Finem iustorum optimum vo-
cacio tranquilla commendat per quod in-
telliguntur hic consorcium optimum an-
gelorum eo quod ab hoc corpore sine vexa-
cione dum tolluntur malos autem
homines morientes accipiunt apos-

tate mali spiritus ut ipsi sint impe-
rius tormentatores qui fuerunt
eisdem in morte persuasores Idem
de summo bono libro 2o ca. xviii
Talem tunc portat quem suscipit de
tunc spirituali Idem li. tercio ca. primo
Periculosa securitas est in hac vita
malorum hominum sed bonorum tamen quilibet
nam iniquus post mortem ducitur
cruciandus iustus vero post mortem
dormit securus Idem in eodem libro
libro 3o ca. lxxxiii Et si pietas
humana pro fidelibus defunctis flere
permittat fides tamen christiana pro
eisdem lugere plorare vetat Illi autem
utique deplorandi sunt in morte
quos miseros et infelices infer-
nus ex hac vita recipit non autem
illos quos aula celestis letifican-
dos et beatificandos includit Bern.
in epistola Vere beati mortui qui in
domino moriuntur audientes apperi-
unt iam requiescant a laboribus
suis nec hoc solum sed succedit
eis nouitas de nouitate securi-
tas de eternitate Ideo quod bona mors
iusti preciosa sed melior propter nouitatem
optima vero propter securitatem Idem ibi-
dem Mors peccatorum pessima Mala
si quidem est in admissione mundi
seu parentum et amicorum et cum bo-
norum temporalium destitutione peyor
autem in separatione sed pessima in ig-
nis et vermis duplici contritione
Idem Quid enim si comederit mors
saltem corpus tuum dum tamen te
postea succedet leticia spiritus sancti
Vere beati mortui qui in domino
moriuntur Idem in sermone Quid incer-
tius certius morte aut quid hora
mortis incertius Mors enim non mi-
seretur inopiam non diuicias reueretur

non omnibus qui magnos pepercit
non moribus nec statui nec ipsi
demumque indulget etati nisi quod sene-
bus et antiquis est in ianuis et
iuuenibus autem in insidiis latet
Idem non debet extolli in hiis
que agit qui nescit quomodo ve-
nit huc aut quo vadit Idem
Certum est quod morieris sed incer-
tum est quando vel quomodo aut
ubi moriens quia ubique te mors
expectat sed tu quoque si sapiens
fueris et ubique mortem expectabis
Idem in sermone Cum sacro horo-
rem mortis medium quoque treme-
dum discrimen et ardentis gehen-
ne metum ab oculis cordis tui
tu nullatenus patiaris elongari
quod si in hiis perseueraueris parum aut
nichil senties quod tibi hic molestum
vel difficile videatur Idem in epistola
O vita secura quere infra deuita
Idem in sermone Pungunt pungit
me memoria mortis quere super
de iudicio extremo plura quere sub
de breuitate humane vite de contemp-
tu mundi Cesarius martir et egit
Deo gratias post modicum tempus
maritum suum cum post modicum
in causa dei sicut martires cum
gloria et honore non moriuntur ut
fiat cum magnis uel minus statim
post futurorum esse nouum plura que
infra de vita Ciprianus in epistola co ha-
betur de pe. c. inquit Qualem
deus inuenit te tum vocat talem
et iudicat Idem Valus reuelatum
est ut publice predicemus fratres non
esse lugendos de seculo per mortem
liberatos cum sciamus illos non
amitti sed premitti recedentes ad

tempus anolus Iohannes Damas-
cenus in sermone de quiescentibus
in Christo. Statutum est in ecclesia a principio
ribus discipulis Christi in oblacione
illibati sacramenti orare pro fi-
delibus defunctis et sancte memo-
rias annales et psalmodias et
oraciones faciebat eius et ipsi perfectum
magnum esse fidelibus defunctis
probat re. Idem sermone precipue Athana-
sius sic dicit non negligas can-
delas et lampades accendere ad se-
pulcrum defuncti quia valde confe-
runt illi. Albinus qui et Alquinus
Karolo magno querenti quid esset
philosophia. Audite philosophia est honestas vite
studium bene vivendi meditacio mor-
tis et contemptus presentis mundi pla-
que scripsi de amore contactu de
brevitate vite de contemptu mundi
de cruce de luctu de maceracione de
consideracione de iudicio extremo
de Christi morte de vita. Macrobius
libro primo de sompno Scipionis. Pla-
to in Phedone diffinit hominem non
esse sua sponte moriendum sed in
eodem itaque dyalogo dicit mortem
philosophantibus appetendam et ipsam
philosophiam dicit mortis esse meditacionem
hec ergo sibi invicem videntur esse
contraria sed non sunt quia ita. Ita
plato duas mortes hominis esse no-
vit quarum unam racio hominis na-
ture prestat alteram vero virtutes prestant
homo enim moritur cum anima
corpus relinquit soluta lege na-
ture mori etiam dicitur homo cum
ad huc anima in corpore constituta
corporeas illecebras philosophia docente
contempnit et cupiditatum dulces
insidias reliquasque omnes
[illegible] corporis passiones

et hanc mortem dicit plato sapien-
tibus esse appetendam illam vero
mortem quam omnibus natura con-
stituit cogi vel inferri vel accersiri pla-
to vetat. Macrobius mortuos ad
sepulcrum cum cantu prosequi opportere
instituta plurimarum regionum et
gencium sanxerunt hac persuasione
quia post tempus debitum anime
ad originem dulcedinis impore id est
ad celum credantur redire. Glosa super
illud ysa xxxviij Memento quomodo
ambulaverim etc. Item adhuc
Ezechias cumulat bona sua felix est
enim illa conscientia que tempore ma-
lorum potest reminisci bonorum. Item glosa
super illud proiecisti post tergum om-
nia peccata mea videlicet ne ea in mea mor-
te aspiciam sed tuam mundi considera-
rem. Item glosa i Thess iiij Quando
mortuum plangimus et ingemescimus quia
mors amara est considera quia per
illam dominus omnium pertransivit compu-
lem ergo nos si enim credimus quod
Ihesus mortuus est et resurrexit ita
et deus eos qui dormierunt etc. Glosa
super ad Hebr viij Quod antiquatur
et senescit etc antiquacio et senec-
tus primarum sunt. Seneca de naturalibus
questionibus li. vj. Mors est lex et tri-
butum officium mortalium et ma-
lorum omnium remedium mortis ergo no-
men non formides sed efficias illam
multa tibi cogitacione familiarem
ut si te tulerit possis et obviam
illi ire. Idem ibidem hoc etiam habet inter
omnia iusticie sue natura precipuum
quod cum ad exitum ventum est omnes
in equo sumus nichil enim interest utrum
me lapis unus elidat an totus mons
premat. Idem ibidem pusilla res est homo

vita sed ingens res est contemptus vite. hanc enim qui contempsit securus videbit maria turbari securus aspiciet horridam faciem fulminantis celi. quid ad me quam magna sint quibus pes ipsa eius pre non est magnum. Idem ibidem libro vi contempne mortem et omnia que ad mortem ducunt simul contempta sunt sive bella sive naufragia sive ruinarum pondera unquam quid amplius facere possunt quam ut corpus et animam separent. hec nulla diligencia commutat nulla felicitas donat nulla potencia vincit. Idem ibidem Cogita te de morte et oblitum fragilitatis tue si tunc tantum times mortem quando tonat nam si fulgur effugies reperiet te gladius opprimet terra mare submerget percuciet baiulus aut lapis elidet. Idem ad Lucillum in epistola prima Quem michi dabis qui aliquod precium tempori aliquis imponat qui diem computum estimet qui se intelligat cottidie mori. In hoc enim fallimur quod mortem non prospicimus magna autem pars eius iam preterit quicquid etatis retro nos est mors tenet. Idem ad eundem in epistola iiii plures quia inter mortis metum et vite tormenta miseri fluctuant quia nec vivere volunt nec sciunt mori. Idem in epistola xxii Peiores morimur quam nascimur et vicium istud non nature sed nostrum est natura namque nobis querulari posset et conqueritur quid est hoc sine cupiditatibus et avaricia vos ego genui sine timoribus sine sollicitudinibus sine superstitione sine perfidia sine ceteris pluribus pestibus quales intrastis in hunc mundum tales exire proprio. Idem

epistola xxiiii Non potest semper stare cottidie morimur quia cottidie demitur aliqua pars vite et tunc cum crescimus vita decrescit infanciam amisimus deinde pueriam post hanc adolescenciam usque ad hesternum quicquid transiit tempus periit hunc ipsum quem agimus diem cum morte dividimus. sed nos in utraque partem monendi sumus scilicet et ne nimis amemus vitam vitam istam et ne nimis oderimus sed cum racio suadeat sine timore finire. Idem Dum est vita grata grata mortis condicio est optima. Idem Stultum est timere quod vitare non possis. Idem illic dolor levis est levi si ferre possumus brevis aut si ferre non possumus. Idem in hoc natus sum ut mori possim. Idem in epistola xxvi ad Lucillum Una est catena que nos ligatos tenet scilicet amor vite qui sicut non est abiciendus ita minuendus est ut si quando res et racio exigit nichil nos detineat nec impediat quominus parati simus statim facere quod tamen post paululum faciendum est. Idem Iuvenibus et nichil refert si iuvenis an senex sis non enim dinumerantur anni mortis incertum est enim quo te loco mors expectet itaque tu illam omni loco tutus expecta. Idem ille veram percipit sapienciam si quis tam securus moritur quam nascitur. nunc autem trepidamus cum periculum mortis accesserit non animus nobis non color faciei constans est lacrime nichil profuture cadunt ab oculis nostris quid autem turpius est quam ab ipso limine securitatis esse sollicitum huius autem tempore

est quam manere cum honore sine
Idem de licencia timent mortem tamen vi
tam suam similiter fecerunt quis
enim mortuus est magis quam ille
qui portat ignem in sinu Idem
ad eundem Lucill' in epistola lxxxii non
est mors gloriosa nisi fortiter mori quod
moriendum est gloriosum est quem enim
dementia est fugere cum retinere
non possis Idem in epistola lxxvii ad
eundem Nemo tam imperitus est
ut nesciat sibi quandoque moriendum
esse et tamen cum prope mors accesserit
tergiversatur et tremit et plorat
Si nunc tibi videtur stultissimus qui
fleret quod non ante mille annos vi
xisset quam stultum est qui flet quod
post mille annos non victurus
est hec enim paria sunt non eris
et non fuisti utrumque enim tempus
alienum est Idem Quid non
fles aut quare ploras quia morie
ris ad hanc legem natus es quod
etiam non est hoc omnibus cum ho
minibus hoc accidit Idem Satis multum
temporis sprevimus incipiamus sarci
nas vel in senectute colligere in fine
vite vixi satis moriamur in portu plan
gere infra Seneca Tull' in Tuscul'
libro primo Tota philosophorum vita sicut
ait Catho commentacio mortis est nam
quid aliud agimus cum a volupta
tibus corporis et a rei publice ne
gociis animum revocamus nisi
ut a corpore abducamus secum quod esse
cogimur animum enim a corpore secernere
nichil aliud est quam mori discere Idem
Ideo mors non solum non est formi
dabilis verum eciam optabilis et precipue
in senibus quia mors est finis mise
riarum requies laborum naturalis de
biti solucio periculorum tuicio carceris
effractio corporum quoque liberacio et ad pa
triam regressio mirorum quoque revelacio
et philosophie consummacio Unde et Solonis
Atheniensis unius pro cunctis septem
qui priscorum ingenia sapientes appella
ti sunt legitur elogium illa prima felici
tatis index dies sibi ultimum est et
honoris appellacionem sapienti confirmat
rogas si quidem initia sunt virtutis
fortune philosophiam aut salus conferet
finis Et Zenon stoicus hac collacione
usus est ut refert Seneca nullum ma
lum gloriosum est mors autem gloriosa est
mors ergo malum nullum est unde
et ipse Zenon sibi ipsi manus intulit
ut post mortem felicius viveret Sicut
dicit Lactancius Idem Tull' in libro
de amicitia Illorum mors beata est quorum
vita laudabilis erat Idem in Tuscul'
libro 2º Cum non solum quia mori necesse
est verum eciam quia nichil mors habet
quod sit horrendum mortem non timet
magnum sibi comparat ad vitam beatam
presidium et solamen Hermes trisme
gistus ad Asclepium de bona morte
appetenda nos quidem precamur mor
talibus natis optamus si divine placet
voluntati ut nos mundana custodia
absolutos superioris partis nature
restituat et hec mentes pie sit vene
rabilis deo prebeas diligenter cum mundo
plura que infra Seneca Valerius
in libro Theodorus cyreneus cum
regem in primatum increpasset et ille hoc
ille cum cruci affigi impressisset terribi
libus purpuratis ait hec parva sit tuus
mea si quidem nichil interest utrum humi
an in sublimi putrescam Idem libro
de corporis et anime federis infirmo
vinculo coherens fatale dirimitur in
utroque studio bonum requirendum non
est cuius cadere posse tam leni appella

tu molencie dilabi poc plura quere
infra de uita ptholomeus in principio
almagesti Quanto plus comprimas sim
tanto magis bonum cum augmento de
bes plura quere infra de uita Item sup
de breuitate Balterus in allexandr li
vi° fortis animus est contempne uitam no
adisse tamen si amare mortem uncorum
est plura quere infra de uita Item sup
de breuitate uite de contemptu mundi de
timore de iudicio contrario de lugentibus
de martiribus de mortificacione de mor
te

De mortis memoria Greg in mor
nichil est quere de morte Idem
in omelia Cogitandum nobis est quere
supra de morte plura quere per totum
capitulum de lugentibus de luctu de iudi
cio contrario de memoria Item infra
de operacione

De mortis equitate seu generalitate
Ceps in simone Dm terribil
quere sup de morte Idem Reges gen
tium quere sup de morte Idem Xerses
re ille quere de morte Idem platonis
sim est quere sup de morte Aug Mors
primacio et quere de morte Seneca
Cottidie morimur Idem Quid fles et
Aug Mors anime Idem Iugurte Hanno
quere sup de morte Seneca de natura
libus questionibus libro tercio hoc habet
etiam quere sup de morte Bernh Mors
non miseratur inopiam quere supra
de morte

De morte bona appetenda Greg
sepe solet animalibus quere sup
de morte Aug Quid Pappus quam mors
quere supra de morte Ambros Non
est dicenda Idem Ista plane Idem Qui
pharaz quere sup de morte Idem li
gatur mortuus quere supra de morte
Bernh Quam beati mortui quere sup
de morte Idem anima peccatrix quere in
fra de uita Idem Quid si consideres
quere sup de morte Cesarius mar
tir Segratis post maditum quere
sup de morte Macrobius Mortuus
ad sepulcra quere sup de morte Cyp
rianus Nobis reuelatum est quere
sup de morte Tull Ideirco mors no
salium quere sup de morte Mercurius
trismegistus quere sup de morte

De morte mala timenda Greg
in omel Cogitandum nobis est
quere sup de morte Idem Si quis eum
tum et quere supra de morte Contris
tamur et Aug mortem timetis quere
supra de morte Ceps in simon Dm
terribilis Idem Reges gentium Idem
Quid mortuum quere supra de morte
Idem portus tranquillus est mors
quere de morte Idem super illud ps
Circumdederunt me ps Electorum ac
Bernh Mors peccatorum pessima Idem hor
rorem mortis quere omnia supra de mor
te Seneca plures inter mortis metu
Idem de le[…] timent mortem Idem ne
mo tam imperitus est quere sup de mor
te

De mortis contemptu quere sup
de morte bona appetenda per
totum Seneca Pusilla res est Idem
contempne mortem Idem a te de morte
Idem dum est uita grata Idem Stul
tum est timere Idem Una est kathed
Idem Iuniores Idem non est mors
glosa Idem Quid fles quere omnia
de morte Valerius maximus Theodo
rus tyrenensis quere sup de morte
Balterus in allexandr Fortis animus
est quere de morte

De mortis certitudine et incer
titudine Greg esse nobis Ide
hora incerta mortis Idem omnipotens
deus quere supra de morte Idem
platonis sim est Idem Xerses

ille rex potentissimus Idem cottidie
morimur Boeth quid in rebus humanis
Idem Certum est quod est mori Cepri
us Sigirtis postmodicum & Seneca
Cottidie morimur Idem Iuxta hoc natus
sum Idem Sumores Idem quid fles
que omnia ista supra de morte
De mortis prelatione Breuis hora
ue mortis Idem Pene mor
tuus Idem Quanto viri sancti Idem
Quanto morti vicinior Idem Cogita
dum nobis est Idem Timendum est
nobis Idem qualis hec quiescas quere
supra de morte Idem Sicut quidam vi
uimus quere supra de memoria Aug
laborat homo Idem Si prudentes di
cunt Idem non est audacia Idem ag
noscat se homo Idem Auaricie certi
tas Idem mortem timetis quere hec
omnia s que supra de morte Idem Respi
ce temet ipsum quere supra de memoria
Eos quam terribilis Idem Reges
genuimus Idem Cum virtute corporis
quere supra de morte Idem platonis
sima est Idem Xerses ille rex Idem
Non inclinavit me qui tunicam portat
quere supra de morte spirituali Boeth non
debet contolli Idem Certum est Idem
hominum mortis quere supra de mor
te Ceprianus Sigirtis post modi
cum de super quere supra de morte Al
binus qui et alquinus quere de morte
Glo Quid morte plangimus quere
supra de morte Seneca Mors est tri
butum Idem contempne mortem Idem
quid quod mihi dabis Idem non pot
semper stare Idem vna est kathena
Idem incertum est Idem Satis mul
tum temporis prosperum hec omnia quere
supra de morte Tull Tota philosophorum vita
quere supra de morte Ptholomeus Quanto

plus appropinquas fini quere supra de mor
te Valerius corporis et anime separatio
quere supra de morte De mortis compen
dio quere supra de morte bona appeten
da de mortis equitate seu communitate
De morte triplici Ambrosius libro 2o
de obitu Satiri fratris sui Secundum
scripturas triplicem mortem esse cognouimus
vna dum morimur peccato viuimus autem
deo bona autem mors que culpa re
fuga domino deo deditur a mortali nos
separat in mortalibus nos consecrat et
coniungit Alia est mors que inter corpo
ralis est excessus cum scilicet anima a nexu cor
poris liberatur ita mors est de qua dictum
est Dimittite mortuos sepelire morti
os suos ea morte non solum caro sed
etiam anima moritur moritur enim
domino non nature infirmitate sed
culpe hec mors non perfecto perfunctio
humanus inter sed lapsus erroris vna
ergo mors spiritualis alia naturalis
alia penalis Sed non que naturalis eadem
penalis non enim penam deus sed pro
remedio data est dedit morte Idem
in eodem Aduersus penas humanas seculi
et sollicitudines mundi voluptates que
diuiciarum que lumen dei concludunt
penam includunt mors pro remedio da
ta est .i. finis omnium malorum mors ergo
non solum non est malum sed etiam bo
num Idem ibidem Non ergo formida
bilis mors nec amara degentibus
sed gratiosa diuitibus nec iniusta seni
oribus nec magna fortibus nec pre
tua fidelibus sed iniuriosa sapientibus
Idem ibidem Quantos viue produnt
et mori persint morte eius viuus ante
primus plerosque pertos liberatos Idem ibi
dem Seguemur a corpore segnemur
a suis licet eius in corpore simus tamen

tame que sunt corpis no sequam
nec deservim⁹ mira nature ꝫ do
na celestis gratie portam⁹ cu
dissolui et esse cum xpo mult⁹ est
pmane · pmane autem in carne ma
gis necc̄ ꝑpt nos ꝫ non omnibus
necc̄ due ihu xpe non michi qui
nulli utilis sum nam michi lucr̄
est mori nec plura pecem ad morte
non est currendum ꝑ fastidio Marco
bus li° pmo plato in phedrone que
supra de morte

De mortuoꝝ luctu Breg̃ pene
mortuum que sup̄ demorte Aug̃
Contristam̃ quere supra d'morte
Cꝭos Reges generum Idem Quidam
moritur Idem Si semp hic maneremus
que sup̄ demorte Idem Non tam
plangendus Idem Xerses ille rex
quere sup̄ de morte Idem Flugeat
mortuus que sup̄ deluctu et luge
tibus Cyprianus nolus reuelatum
est Seneca Quid fles aut ꝑ quae
ploras quere sup̄ demorte

De morte Exequiis et sepultu
ris Breg̃ Tunc pdest mor
tuis que supra de mortuis Aug̃
Cuiusque mortuus Ambros̃ Quid
autem est mors Cꝭos in exequiis
mortuoꝝ Idem Cura seu condicio
Idem Adiuuat defuncti sp̄m que
supra demorte

De mortuoꝝ suffragiis Breg̃
quatuor modis soluunt͛ Id'
Quid valet que sup̄ demorte Aug̃
Ex quipp mortuus ꝯ Ambros Cu
vitutem corpis Idem Adiuuat de fūc
ti sp̄m Iohannes Damascenus quere
supra demorte

De morte multiplici Breg̃ Ista
mors quere sup̄ demorte Aug̃
mors anime pessima Idem Mors ꝫ

timent homines ꝯ que sup̄ de mor
te Tull' in tusculis libro pmo Ma
crobius li° pmo desompno Cypria
nus que sup̄ de morte

De morte spirituali Breg̃ Ista mors
Idem Nam quam autem
que sup̄ demorte Aug̃ Mors aie
pessima Idem mors quam timent
homines Idem Non est audacia que
sup̄ de morte Idem in li° de uibus dni
Sicud corrumpit corpus cum anima fo
ris cruciat sic corrumpit anima cum
deus dimittit Anima sicud cum sepa
mors corpis dicit͛ ꝫ deus cum sepat͛
mors anime inculpat͛ mors quid
corpis necc̄a ꝫ anime mors volunta
ria Idem Aug̃ sup̄ ps̄ Vera mors
est quam homines timent scilicet separacio
anime adeo qui est bona uita anime
et aufert utilitate uite p̄tite et
p̄ntis Idem morte carnis omnis ho
timet ꝫ morte anime pauci timent
laborat homo ne moriat͛ tame quia
mori necc̄e est et no laborat ut no
moriatur ꝫ sp̄ victurus Cꝭos de
gest generum Idem Quidam moriunt͛
Idem Cum virtute corpis quere
supra de morte Idem sup̄ Daniel de
peccato quod ducit ad morte mors
appellandum est et tociens mori ce
dim͛ quociens admorte currimus
Et contrario tociens resurgimus
et viuificam͛ quociens opa uite
digna facim⁹ Idem Lugeat͛ mor
tuus quere sup̄ delugentibus ysid'
Malos aut homines Idem periculo
sa securitas que sup̄ demorte Bus
Mors peccatoꝝ que sup̄ demorte Se
neca delicati timent quere sup̄ de
morte plura que de morte mala
timenda

De morte peccatoꝝ pessima Aug̃
Non est audacia Idem differt

adeo que supra de morte Exemplum Reges
generum Idem Quando moritur Ide
tum virtute corporis que supra de mor
te Idem Lugeatur mortuus que
supra de lugentibus ypocrite Ahalos aut
homines Idem Privata servitus que
supra de morte Bernhardus Mors peccatorum
pessima que supra de morte Seneca
peiores morimur Idem de tali timet
que supra de morte // De morte peccatorum
pacata Require supra animalibus Idem
pleraque //

De morte peccatorum propria Require sup
ra animalibus Idem pleraque
de culpis Idem Ubi magnum omnipotens
deus Idem Sepe solet animalibus Ide
tum de bono producat fructum quere
supra de morte Augustinus Cum propius
Idem Contristamur quere supra de
morte Ambrosius Non est dicenda mors
Idem Una plane deparata est Idem
Quum Hanam Idem Passus est deus
Idem Iustorum animarum que supra
de morte Exemplum Portus tranquillus
Idem dedisti deo Idem In exequiis
mortuorum Idem Non tam plangen
dus est Idem Lugeatur mortuus
que supra de morte De mortificatione
que supra de maceratione de abstinen
tia de carnis cura De carne spirituali de
martiribus de pena de ipsa morte de
mortalitate

De mulieribus Mulieres appel
latione etiam virgo viri po
tens continetur ff. de re. iur. plura
quere supra de amore mulierum de cor
ingibus et coniugatis de luxuria Aristo
teles de animalibus Mulier maio
ris est pietatis quam vir et cita
us ciet lacrimas et magis est invi
da et magis diligit lites et sunt me

daces magis viris Idem in phisono
mia Ex qualitate corporis que supra
de amore mulierum Idem in sua methaphisica
ca li. v Mulier facilis est ad vin
cendum et comprehendum instrumentum
est ergo ut custodiatur et cum perversi
tempus et deceptibilis magne volup
tatis Idem in sua phisonomia Omnibus
animalibus quibus femine magis docte
tum sunt quam viri que sunt pacientes
tamen ad que libet committuntur tamen
vincuntur et tardius sedant et maio
ris sunt calliditatis sunt pertinaces
proprie unde mascul[illegible] timidio
res et deterius mavigerate ypocrates
[illegible] Mulier non est corruptibilior
re que supra de [illegible] et tamen cura
de familiaritate debita Item infra
ca. proximo

De mulierum ornatu Exemplum supra de
Agathe v. Omnis qui viderit mu
lierem Mulier si se ornaverit et oculos
hominum ad se provocaverit quamvis plagam
peccati non intulerit vindictam recipiet
eternam venenum enim suum et dyabolo bibendum
obtulit licet cum nullus sit in
ventus qui biberit Idem Nos omne
tempus que supra de amore mulierum
Ambrosius ad virgines li. primo O quanta de
mentia est corporis effigiem immu
tare picturam quere aliena vereri te
mes si pulchra es cur abscondere
si deformis cur te formosam esse
mentiris Idem In exameron Grave
est ut dicat de te deus Non agnos
co colores meos non cognosco me
am ymaginem non video vultum illum
quem ego ipse formaveram ergo
quod meum non est sed illud quem
qui te depinxit cum illo consortium
habeto cum illo pariter componere Idem
vidisti meretricem et formam decoram

putrescit quae supra de amore mulie-
rum. Idem non sit affectatus de-
cor turpis quae supra de habitu plura
quae supra de iugitatis [?]. Cyprianus
in libro de habitu virginum. Si te sump-
tuose per plateas ornes ut per publicum nota-
bilis incedas et oculos iuvenum in te
allicias. Et si fortissime timet ipsa
non pereas alias tu perdis et velud
gladium et venenum te videntibus of-
feris excusari quod non potes quo-
niam pudica sis redarguit cum te
cultus sumptuosus et impudicus or-
natus. Idem ibidem. Auro et mar-
garitis ornate mulieres cordis or-
namenta perdiderunt purpura se [?]
quae induta Christum induere non po-
tuit. Idem in eodem. Si quis pictor
faciem alicuius aemulo colore signas-
set et alius superveniens reformare
presumpserit gravius prioris artifi-
cis iniuria et iusta cordis indigna-
tio videtur. Idem. Effugiant castae
virgines quae supra de habitu. Idem.
Equales se in omnibus quae supra
de habitu. Idem. Qua fiducia quam
conditor non agnoscit. Idem in epistola.
Si Christum continentia sequitur et reg-
no dei virginitas destinatur quid
est virginibus Christi cum ornatu or-
natu muliebri cum ornamentis vesti-
talibus quibus dum hominibus pla-
cere gestiunt deum et dominum iam of-
fendunt. Idem in sermone. Non potest
iam inter Christi puellas et virgines
computari quae sic vivit et ornatur
ut possit ab omnibus adamari. Au-
gustinus in epistola. Vestis purpurea
tibi curiositatis curiositatur non ad pul-
critudinem et ornatum et [illegible] te

[illegible] ne dum compositis vesti-
bus exornans altam turpitudinem
palliare cum iam appareas. Idem
in libro de doctrina christiana. Omnis mulier
quem iudicem verere de formositate
tue requiris qui tenet ipsam
quae videri times ab omnibus si pul-
cra es tu abscondens si defor-
mis ~~te~~ tu te formosam esse men-
tiris vel tue complexione vel alie-
nam eius habitura. Idem ibidem
loquens de fucis mulierum fallacia
lenocinia quemadmodum in adulteriis cri-
mina sunt habenda ubi namque pu-
dicicia sine hoc adulteratur humana na-
tura. Idem in eodem. Dominus deus
tuus dixit non potes facere unum
capillum album aut nigrum et ad
invincendum dominum dei tui vellud
mis te pulchriorem esse audaci teme-
ritate et peiorem sacrilegio quod contemp-
tu omnes et capillos tuos inficias
malo presagio futurorum capillos iam
tibi flammeos auspicaris. Idem per
Agath [?]. Cum supra inmodato vultu quae
supra de habitu. Idem. Animi turpitu-
dinis quae supra de habitu. Idem. In-
teriorem pulchritudinem quae supra de
habitu. Idem. Verus ornatus quere
supra de habitu. Fecit deus quae
supra de habitu. Aggeus [?] prophetarum libro 2o
di. 22. Ideo per hominem unum dicitur
peccatum in mundo intrasse quia et
peccatura mulier si vir non pec-
casset. Quamvis genus humanum pecca-
torum perire licet in se peccatum [?]
vir quam mulier. Jeronimus in epistola.
Quid facit in facie christiane pur-
purissimus et cerussa quorum alterum
ruborem candorem oris et colli pretendit
ignis nocivum fomenta libidinum

in pudice mentis indicia et ins
ornatus ille non est divinus sed vela
men est anti xpi Idem Qualis fi
ducia mulier erigit vultum et fa
ciem maculam quam utique conditor
non agnoscit Cinem Idem Cinem
est caput post ornatus perficitatem
aut croco aut alterius pigmenta
sucis vel pulvere sordidatur Idem in
terius cutis sordidum videt animus
Idem sordes et ornatus Idem nec
affectare sordes etc. Idem Fuge las
civiam Idem illa sit tibi pulchrior
que habet omnia de habitu Idem in
epistola Ornet pudicicia verecundia
et quod proprium mulierum semper fuit
cunctas inter virtutes pudor su
peret Idem Incontinentiam artificii
dei sui causatur mulier pulcrior
esse quam nata est quid ergo facit in
facie purpurissum aut cerusa vide
supra Ruth in epistola filie babilonis
inferre quare ne gloria inconfu
sione que supra de habitu Idem ut
quid attentius quere supra de moni
alibus Glosa supra prima petri 2 Vi
rum non sit compticius capillatura
apud pictagoricos naturalis sue
lege dictante eadem sua senten
tia respicitur scilicet vere matronarum
ornamenta pudicicia et vestes etc.
Idem de carnalitate de monachis
Item supra de monialibus infra
de ornatu Ovidius ad allexandrum
Femine non ornantur ut place
ant que nesciunt in agenda pulc
tudine plus ostentare quam nate sunt
nam quis potest opus nature cor
rigere quia cum pro superfluum fuit aut
infructuosum erit quod fingitur
aut deminutum quia per supinus plura
que decet solitate Bede in omelia Si

cut mulier respicit speculum ut ornet
se et placeat viro suo sic fidelis
quelibet anima prospicit in speculo na
ture proprie conscientie scripture crucifi
xi ut ornet se spiritualiter et placeat
domino ihesu spiritualiter Boecius in libro de
consolacione Quam late patet error
vester qui aliquid ornari posse estima
tis ornamentis alienis sed illud fieri
nequit nam si quid ex appositis lu
ceat ipsa ipsa quidem que sunt appo
sita laudantur quod autem his tec
tum est atque velatum nichilominus in
sua feditate perdurat quod autem
nocet habentia non est plus bonum
plura quere supra de habitu de ornatu
Macrobius libro saturnalium Papi
rius filius senatoris dum esset pu
er cum patre suo curiam romanam co
nsistorium subintrabant cum autem do
mum rediisset percunctatur mater eius
cepit quid in senatu patres et con
scriptes pregissent puer videt tacendum
esse nec illud dici licere mulier at
audior audiendi secretum rei et si
lencium pueri animum eius ad respondendum
excitaverat tunc puer urgente matre
lepidum atque festivum mendacium capit
consilium et actum in senatu dicit u
trum ne videatur utilius esse quod
unus habeat duas uxores an una
mulier apud duos viros esse nup
ta Hec illa audivit statim ad ceteras
matronas et vicinias detulit consi
lium senatorum postera quoque die con
fluunt ad senatum omnes romanorum
mulieres orantes et deprecantes in
stancius ut una mulier potius duo
bus viris nupta fiat quam uni viro
due mulieres Senatores autem hec au
dientes quenam esset illa mulierum
cum intemperies et quid sibi vellet
hec postulacio mirabantur et non

ut puer rei prodigium illam uerendi
spons inpannaz pape pancprebant
tunc puer papirius p(ro) ubilitad mctu
coram omnibus deposuit narrans
que mater eius dixerat et que fece
rat omnibus exposuit tunc facti eius
ergo senatus fidem et ingenium pu
eri expostulant consilium qz facient
ne pareat illum puero aly quicunqz
pueri postea cum patribus in roma
nam curiam intrarent

De multiloquio Berng(ardus) in mor(alibus)
Certum est q(uod) vir verbosus iu
stificari nequeat Idem dum ocio sa(ti)e
ba lingua moderari negligit mox
mole remissionis culpe magis au
dax ad magis noxia prorupit et dum
gule inordinatur multiplicat(ur) Idem
Mentis iustitiam desolat(ur) dum ab(sque)
modestia et lingue locutione non p(ro)
titur Idem discrete moderanda (con)s(tan)te
tempora quere sup(ra) de lingua Idem
in pastor(ali) Cuius mens silenti(um) no(n)
habet civitas mentis serva inimi
ta et cum se p(er) multa u(er)ba extra se
met spargit exit aptam se tantam ad
in(tus) pacis audire quam illam ille tanto
sine labore sup(er)at quanto et hec cad
que muniat(ur) contra semet ipam p(er) mul
tiloquium pugnat Idem sup(er) Ezech
valde difficile est ut qui multa lo
quitur etia(m) non mentiat(ur) Idem in 3(o)
dyalog(orum) Multa decorum dum(m)in(u)s eo
locutione multa particularibus admis
cem(us) eo q(uod) ab ociosis u(er)bis ad noxia
deuenimus plura q(uere) supra de elo
quencia de lingua de locutione bo
na et mala de silencio Ambro(sius) s(upe)r
beati in maculati Dum facilis est in
u(er)bis uelud uenimus hac illac qz
defluens anima sua interiora cunct(a)
euacuat et cludit Idem qui p(er) luxus

uidi quere sup(ra) de locutione bona
Item infra de silencio Aug(ustinus) de (con)flic
tu uiciorum Idem absit ut multi
loquium deputemus ubi sola uera
uel utilia referunt(ur) quantalibz sermonis
multitudine seu plixitate dicant(ur)
plura quere sup(ra) de lingua Item
infra de oratione Ysid(orus) in synonimis Lo
qui multum stulticia est et non in
sipientis in multiplicare sermonis
Idem illud multiloquium non decli
nat peccati fluminis enim qui undas
cito colligit lutum Idem de summo bo
no 2(o) 29 ca(pitulo) Sicut plerisqz multi
loquiorum stulticia deprehendit(ur) Ita uir
sus nimis tacendo mea deuotam
Ille enim satis laxando lingua
in lenitatis mera defluit Hic ist(e)
nimis reticendo ab utilitate loque
di torpescit Idem ibid In suma
dicunt (con)tumelia quere sup(ra) de doc
tore malo de eloquencia de adulacione
de detractione de lingua Bern(ardus) de
consideratione decreverunt linguam
suam grandia loqui cum tamen
operantes exiguum largissimi promisso
res sunt s(ed) parcissimi exhibitores
blandissimi adulatores s(ed) morda
cissimi detractores plura que sup(ra)
de locutione mala Item infra de sile
ncio Glo(sa) sup(er) illud 2 Thy(mothei) 4(o) Iusta
optime imptima in multiloquio
non est multum quod est utile Glo(sa)
Jacob 3(o) Ferre impossibile est pecca
multiloquium etiam aspiratus Seneca
in epistola ad lucillum xxiiij lingua
nimis dicat(ur) quod nunquam satis dica(tur)
Idem aliquando me locutum fuisse peni
tet tacuisse non unquam Idem uer
bositas non effugiet peccatum Greg(orius)
sup(er) Math(eum) decem multa mala de
verbositate sepius accidunt Dom(inus)

sunt cuique vel annonae dissipatae
plura quae supra de lingua de loqua-
citate mala

De mundo quae supra de brevita-
te de amore mundi de contemptu
de creatura corporali De gloria vana
Ambrosius in Exameron Hic mundus
est divinae maiestatis insigne ut id
ipsum divina sapientia manifestat Fecit
ergo quasi bonus quod foret utile
quasi sapiens quod optimum videba-
tur et quasi omnipotens quod am-
plissime providebat Unde dicit Apostolus
Invisibilia dei per ea quae facta sunt
intellecta conspiciuntur Idem Exe
est ne hic mundus evanescat et
flos eius pereat contemne ergo
mundum quia in nobis non est cla-
ritas et in dolosis non est veritas
nec in mutabilibus stabilitas sed in solo
solido invenitur Idem in sermone
Dum unusquisque solliciatus de mundo
potuit esse sollicitus de corpore quibus
deliciis dominus sic providit po-
tius utilitatibus animae providere Plura
quaere de mundo amore mundi Item
supra de brevitate mundi de contemptu
mundi de creatura corporali De fuga
seculi de gaudio malo De gloria
vana de ministris de deliciis Idem super
Lucam Cum mare navigat naufra-
gium timet in mobili non tenens
statione consistens non solet ti-
mere naufragium Fuge ergo mare
seculi et naufragium non timebis
et si frequentes vortices spiritum
verberent flabra ventorum soliditatis
tamen radicibus nullus ac-
cessus est ac in mari furentibus
ventis et si non causa est naufra-
gii causa tamen est timoris et periculi
sic et adversus flatus nequitiae

pietatis nullus enim in arena vel in
salo tutus est naves cum Tharsis
vehementi saepe spiritu conteruntur Idem
ibidem Multa laquei mundi sunt quo-
cumque progredimur laquei in lege laquei
in corpore laquei in mente laquei in
vinis laquei templorum laquei mercan-
dalibus pretium multa quoque laquei
tenduntur ad ista oculus eius mentis
laqueus peccatoribus est laqueus
in pecunia laqueus in religione laque-
us in studio castitatis continuis mo-
mentis mens nostra versatur et huc
atque illuc per concupiscentia male suadentes
frequenter impellitur Plura quaere
de malitia mundi Chrysostomus super illud Math.
xx Simile est regnum caelorum homini pa-
tri familias Paterfamilias caelestium
terrestrium et inferiorum quasi tristegam
domum domum aedificavit mundum ut super
supra terram habitent caelestes in in-
ferno vero mortui sed in caelo victores et
ne forte nescias quid debeas fugere
quid ne sequi dedit tibi dominus in-
ter ipsa medium constitutum inter lumen
et tenebras habitans nocte salutat
de inferno sed lumine et diem de caelo
Idem ibidem In duodecima hora diei sunt
vel usque cum tenebras videns et ad-
huc dubitans diem iam transisse plus
cum in vallibus et in speculis ve-
tularibus die declinante sunt obscuri-
tas vere aut quando sacerdotes qui
manentes dicuntur apprehendit iniqui-
tas tenebrarum dubitans quia finis
est mundi Idem Sicut homo in mor-
te sua quaere supra de iudicio dei go^e
mo Idem in sermone Sicut quis mare
ingreditur navigaturus timent omnes
qui diligunt eum et amare plorant
eum tamen ei nullo periculo imminente

unum quod hoc negocio indicat in nunc
salus naufragium quanto magis timen-
dum et dolendum est pro eo qui mundi
istius ingreditur quod fit cum quis nascitur
in hunc mundum. Si non potest ut ingre-
diens mare periculum marina euadat
Impossibile autem est ut mundum ingre-
diens euadat pericula mundana que
quot sint quis enumeret nisi signanter
videri potest infelicitas hominum cum eum
voluit periculum fugere periculis se reser-
uant qui eum putant febrem euasisse
paralisi vel podagre alio quocumque mor-
bo sit cruciandus occidendus reseruat.
plura que supra de amore mundi de
breuitate de contemptu mundi de creatura
corporali de fuga seculi de gaudio malo.
Idem super Iohannem Viciamus mundum
et que supra de contemptu mundi. Chrisostomus
arguit spiritus sanctus de peccato et de iusticia
et iudicio que infra de peccato. Beda in
omelia de dominica iiii post penth. Aug.
libro iiii Terra reddet terra clamat et omnia
que in eis sunt deus me fecit. Idem in
xi libro de ciuitate dei dicit Exceptis prophe-
ticis vocalibus mundus iste tanta or-
dinatissima sua mutabilitate et no-
bilitate visibilium atque motorum pulcher-
rima specie quodammodo tacite se fa-
tentur esse et non nisi a deo ineffa-
bilis fieri potuisse proclamant. Idem
libro 2o de libero arbitrio Quocumque te
verteris quere infra de veritate. Idem in
libro de fide ad Petrum Creatura ergo diui-
na esse a deo que supra de creatura cor-
porali. Idem in libro x de ciuitate dei pul-
critudo et utilitas creature que supra
de creatura. Idem super Ioh. Quando
magis mundi finis appropinquat tanto
magis crebrescunt mala frigescit
caritas pro honestas. Ysid. in tercio libro
ethim. Mundus est qui constat ex celo
et terra mari cunctis quoque sideribus et
astris ideo appellatus est mundus eo
quod semper est in motu nulla enim eius
requies elementis concessa est. Grece
enim mundo nomine mundo de ornamento
accomodauerunt propter diuersitatem elementorum
et pulcritudinem syderum appellatur enim
apud grecos cosmos quod significat
ornamentum nichil enim mundo pulchri-
us oculis carnis aspicimus. Idem de
summo bono libro primo libro primo capitulo
viiio Chaties cogna formatus est
mundus que supra de creatura cor-
porali. Idem Sicut ars in artifice.
Idem Ex pulcritudine circumscrip-
te nature que supra de creatura
corporali de amore mundi de auari-
cia de contemptu mundi de miseria
de malicia de iudicio extremo de ad-
uersitatibus de afflictionibus. Ieronimus
super Micheam Vbique insidie vbique
fraudulencia innocens quoque sangui-
nis effunditur et pro auaricia de li-
bidine cognatus ignoratur. Ideo nul-
lus deo tutus est qui periculo proximus
est. Idem quid est mundus et queve
supra de auaricia plura que supra in ti-
tulis preceptis. Bern. in sermone O
seculum seculum quam nequam quam falsos tu-
os letos vt decipias facias inimicos
ergo nequit inquit letare iuuenis
in adolescencia tua ut falsus dispe-
dente tuam etate leticia temporali
succedat que te totum absorbeat
eterna tristicia in carcere infernali. plura
quere supra de aduersitatibus de
afflictionibus de amore mundi de
auaricia de breuitate vite de contemp-
tu mundi de consolatione mala de
creatura corporali de gaudio malo
de gloria vana de malicia mundi de
miseria de miseria de iudicio extre-

tremo de morte de mundi contemptu
que supra de contemptu Item de fuga
seculi de mundi fine que supra de
capitulo proximo Item de iudicio extremo
de mundana prosperitate que infra de
prosperitate Item supra de fortuna

De munditia cordis Greg. in mor.
quomodo mundus que debet esse que
supra de conscientia bona Idem super
illud Job Astra non sunt munda in
conspectu eius apud dominum districti
iudicii maculas inquinationis ha
bent etiam illi qui per mundanam sa
titatem lucent Idem in dyalogorum libro
iiiio Apud omnipotentis dei singulare
iudicium multo plus quam cordis mun
ditia valet impetrare Idem super
illud Math. v Beati mundo corde Mun
ditia cordis est puritas omnem ab
horrens immunditiam plura que supra
de conscientia bona de cordis puritate
de mente bona de serenitate de casti
tate de humilitate Idem in registro
et habetur infra q. i. necesse est ut
munda sit manus que diluere sordes
debet ne tacta quoque deterius inqui
net Aug. in libro de perfectione iustitie
distat mundo corde et recto corde
que supra de cordis puritate Idem in
libro de natura et gratia Refert re
velatus proficit Domini que supra de
beatitudine Idem in libro de trinitate Con
templacio dei que supra de beatitudine
Idem in libro de trinitate de natura et
gratia Sicut dicit martir Cyprianus
Templum sanctum est deo mens pura
et optimum altare sibi est cor mun
dum et sine peccato Idem hoc in spe
remissionis repositum est nobis quod
videbimus te domine et tanto quis
quod videbit tunc videbit prosperita
tis quanto nunc imperit mundus
quia teste scriptura mundo corde te

videbimus Idem cor nisi simplex fuerit
mundum non erit una enim intentio
celorum purificat aciem intellectualem ac
amor obnubilat mentis aciem quo
enim mundum est cor quod interna volu
tatur si autem in celis fuerit mundum erit
quia munda sunt queque celestia Idem
michi se inclinat dominus ad pietatem
et mundum sicut mundus purus men
tis quod affectus adquirit Idem super in
tatis oritur de fonte puritatis Idem
Deum quod nemo amittit et quere supra
de deo Idem in libro lxxxiii questionum De
ternaria summa sapientis est fontem
nomine de mente mundana ad viden
dum quam paginis quod scripsit
b baptizatus et operans mortuus
est Agite inquit omnipotenti agite ingi
ne umquam polluat domicilium cordis
spiritus malignus ne sensibus corporis
in impetus ingrossescat anime stabilitatem
luteum quod mentis obnubilet serpit
enim hoc malum per omnes aditus sensua
les namque se figuris accommodat ac
modat se coloribus adheret sopinus
latet et fallacia suavibus
sumens odoribus se subicit infun
dit se saporibus ac turbi motus
illicite tenebrosis affectionibus te
nebrare sensus quibusdam nebulis
implet omnes meatus intelligentie
per quos pandere solet lumine ac radi
us mentis Idem illud deus ubique pre
sens est quere supra de deo Idem super
illud Johannes Charitatis celebrandum est
pascha ubi fusus est sanguinis domini
quando mundum ab omni labe pecca
torum ergo petimus quia si tantum nos
captionem servitutis dyabolus tene
bat per sanguinem christi deleta est Bern.
in sermone Si dominus ihesus christus no

lant mundis manibus tangi impure
sepio positus quanto magis in alta
re consecratus et in maiestatis gloria
sublimatus Ambrosius super Lucam Tam
diu differt mercedem dimittit nisi
mundo corde impetratur Nam si iac
tancia quit nullus eum tunc fruc
tus est emunda ergo interiora tue men
tis etc quomodo eum puris corde munda
re nisi tuum ante mundaveris Idem ibidem
Sunt etiam quidam qui peccata sua sic con
fitentur ut possint videri quod desiderio
mundi cordis id agere omnia enim incon
fesso lavantur nisi enim quod ea peccata
que ipsi dicunt alys ab alys pacienter
audire non possunt Idem in apologia Da
vid mundat mentem suus divinus mundat
nos confessio illa dum auditur ista
dum premittitur mundat et bona cogita
cio mundat bona operatio mundat et
bona cum alys communicatio Idem ibidem
peccatum omne mundatur aut quia do
natur aut quia deletur aut quia te
gitur donatur ei per graciam deletur per
Christi sanguinem sed tegitur donatur enim
per graciam per caritatem Idem in libro de vir
ginibus Splendens fulgur divinitatis
non licet nisi in speculo claritatis
si non amas cordis puritate non gu
stabis dei suavitate ubi autem puri
tas ibi suavitas pregustatur Idem
Profectus candor suavitatis puritatis
mentem elevat ad contemplandam pulc
ritudinem maiestatis Ieronimus in epistola
Ad Sororem cupis hic temporaria et
maliciae et nequiciae pectus pectus
emunda cogitacione quia non nisi cas
tos et iustos et simplices et inno
centes et mundos celestis aula susce
piet Idem ad Celleum nichil purius
nichil quietius super quem de anima
Idem non querit in optimus hinc
ne intorte sed amor puritatem plura

quere supra de conscientia bona Item
supra de mente bona Item infra
de serenitate de cordis puritate Ce
sarius dulcedo pax et puritas sunt
tres germane sorores et frater eorum
est gaudium spirituale Idem Temperan
tia in cibo sobrietas in vinis pate
cio in stratis munant non modicum
ad delectandum regnum et regnum
puritatis Idem mentem puram et
simplicem amant simplex et inmu
tabilis deus et inmortalis rex di
ligit animam mundicia resplendentem
plura quere supra de cordis purita
te Gregorius nazanzenus in apologeti
co Emundari primus oportet et sic
alios mundare sapientem primus fi
eri et sic alios mundare facere sapientes
lumen effici et et sic alios illumina
re sanctificari et sic sanctificare primus
ad deum accedere et sic alios ad deum
adducere manus hoc vero et rectus
et erectus et sic indigentibus a
lys manum porrigere recta consily ce
et sic alys rectum consilium dare plura
quere supra de cordis puritate Dyonisius
in epistola ad demophilum De sacer
dotum ordo est mundativus et
illuminativus quomodo credit a sacer
dotali ordine et virtute qui non
est mundatus in se aut illuminatus
quomodo enim anunciabunt ipso di
vinas virtutes ipsarum potestatem non
cognoscentes aut quomodo illumina
bit qui sunt obtenebrati aut
quomodo divinum tradent spiritum qui si
est spiritus sanctus est non dum crede
derunt Ysaac in collacionibus
patrum Celum serenum et stellis orna
tum est anima munda splendens
pulcritudine virtutum et decore morum

florum odor rosarum et decor liliorum
est frater mundus et dulcis incongre
gatione monachorum Idem ibidem Est
turbulentus in facie et in mundus et
maliciosus mente deo gravis est
et hominibus onerosus vir autem
mente mundus et facie serenus
deo placidus est et hominibus gra
tus Eusebius Cesariensis Sanc
ta meditacio et devota oracio et se
rena contemplacio prestant efficiunt
puritatem Idem in eodem cogita
ciones pestifere detractiones et blan
dicie pedicabiles commaculant et con
turbant speculum puritatis plura
que supra de cordis puritate Beda
Basilius pastorius ysidorus Crisostomus
de mundicia cordis que supra de
castitate prelatorum supra decorem ecclesie
in augustinus de conflictu mundicias car
nis videt

De muneribus Bernardus in omelia
super Ihesus xii discipulos
aliud est munus ab obsequio aliud
munus a manu et aliud munus a lin
gua munus quippe est subiectio in
debite impensa munus autem a ma
nu est in iusta pecunia munus a
lingua favor humanus inordinate
sitis Tres sunt acceptiones quere
supra de iudicibus Idem contra demum
ne ab illis accipiamus munera qui
de rapinis divicias congregant ne di
catur nobis Si videbas furem &
Valerius maximus libro iiii De mar
co Curio romanorum legato quere
supra de advocatis de arte aman
di munera crede michi capiunt homi
nes deos que pamphilus Si datur
ad tempus dat et aufert commo
da munus Iura leges que suis de
struunt ingenijs Item supra de libera
litate de elemosina de operacione

gracia

De murmuracione Bernardus in omelia
De regnum celorum nullus murmurans
accipit nec ullus qui accipit mur
murare potest Idem si iusta placere deo
studeas que supra de afflictionibus
et flagellis Idem quis quis de perse
cucione murmurat que supra Idem
qui contra superioris potestatem mur
murat liquet quod illum redarguit qui
eandem homini potestatem tribuit Idem
prope in adversarius venit quere
supra de afflictionibus et flagellis Augustinus
in epistola Si ea que tibi precipiuntur du
ra sunt nequaquam murmurando potius
ea facere melius est Crisostomus in sermone
Qui murmurat de periculo temptaci
onis murmurat etiam de premio
consolacionis Bernardus in libro de consideracione
Si is qui murmurat statim animam
mortuus est qui ad murmurandum
quomodo vivit Idem in sermone nichil
sic horrendum sicut murmur et dis
sensio in congregacione monachorum
Idem Si moleste accipis sustine si
tuum prelatum iudicare si in corde mur
murare etiam si forsitan si exteri
us impleas quod iubetur non est vir
tus pacie sed velamen malicie Idem
in sermone de assumpcione super illud Luce
Domine non est tibi cure putas ne
in domo ubi Ihesus suscipitur vox
murmurationis audiatur absit sed felix
domus et beata congregacio semper
est ubi de maria martha conquaeritur
nam maria emulari martham pre
sus illicitum est absit enim et absit
ut qui deo vacat ad tumultuosa
officialium vitam aspirant Glossa super
psalmum Ignis ante ipsum ut illos
cruciat illos in futuro qui nunc lig
wa a gehenna inflamata detra
hunt et murmurant De mutabilitate

tate que supra de cardinis euagacione. Item supra de constancia de luna de stella de fortitudine. De solitudine de natiuitate Christi que infra de Christo. De natura quere infra de natura corporali. Augustinus in libro de libero arbitrio. Omnis natura inquantum natura est bona. Naturam autem voco que et substancia dici solet. Idem illud capitulo iiii°. Natura hominis aliter diuinis. Quere supra de hominis dignitate.

De negacione dicit Iohannes in prologo epistola astitit. Confitentur se nosse deum factis autem negant et habetur in decretis xi. q. iii. Existimant quidam in eo tantum deum negari si quis in persecucione comprehensus a gentilibus se confiteri renuerit esse christianum. Sed ecce apostolus pronuncians quod per ipsa facta deum asserit denegari. Christus enim sapiencia est et iusticia veritas et fortitudo sapiencia et una negatur ergo per insipienciam sapiencia per iniquitatem iusticia per mendacium veritas per turpitudinem castitas per imbecillitatem animi fortitudo per incredulitatem una et quociescumque vincimur viciis et peccatis tociens deum et Christum denegamus et e contrario quociescumque bonum operamur bene agimus tociens deum et Christum confitemur. Idem. Nec arbitrandum est in die iudicii illos tantum a dei filio denegandos qui Christum in martirio denegauerunt sed per omnia opera sermones quoque et cogitaciones exemplis etiam negatus negabit vel confessus confitebitur. Plura quere de confessione. Bernhardus super martirum. Deum in veritate predicant negant deum per peccatum vendunt quia ipse dicit Ego sum veritas. Plura quere infra de veritate.

De negligencia Bernhardus in moralibus. Si curare pro negligimus in temporalibus producti statim audent et maiora perpetramus. Idem. Plerosque delinquentes per memorie vicinis mala mansura. Idem. Ingenuos iuuenes qui dampna sua considerare negligunt integritatem suam quam nescientes perdunt. Idem. Velut enim a corpore innocencia abiore sua veritate a carne continencia et per decessum temporis ab etate infans. Idem in v° moralium super illud Iob. Demane usque ad vesperam succidentur introducens illud apostoli Redimentes tempus quoniam dies mali sunt tempus quippe redimus quando preteritam vitam quam lasciuiendo vel negligendo perdidimus flendo reparamus. Idem in ix moralium. Duo sunt inimici quibus perimenda precipue ira et accidia. Quere de accidia multa plura que videntur pertinere supra de accidia infra de viciis capitalibus. Idem in Registro. Cum diuina precepta nos moneant proximos nostros sicut nos metipsos diligere non parue negligencie est precepta dei despicere et quod sibi quisque metuit aliis non timere. Idem in eadem materia negligencie solet esse securitas male confidencie et quod sibi quisque metuit que plura infra de securitate mala. Idem in pastorali. Sed a circumspeccionis sollicitudine cor nostrum destituitur vulneribus procul dubio prouenimus apertum quia callidus in hostis tanto liberius pectus perimit quanto nudum aut negligens alieni prudencie deprehendit. Idem. Non innumerabilia bona que agimus plura que supra de accidia detrahenda negligencia de solitudine infra de securitate mala de negligencia

prelatorum Item infra de ubis ocio
so de ocio fugiendo Aug. in li. de
natura et gratia Non tibi deputatur
ad culpam quod inuitus ignoras
sed quia negligis querere quod ignoras ne
que quod vulnerata membra non colligis
sed quod volentem sanare contempnis I
dem de ulus dn Sic homines ne
gligunt salutem suam et uitam suam
ut non velint aliquam rem malam
pro ipsa Idem ad Io. in de origine
anime non ideo non debui facere
quod potui sed non potui totum quod
volui plura supra que de accidia de
actiua uita de contemplatione de neglige
ntia prelatorum de operatione de sollicitudine
Ambros. super Lucam Non dormientibus
diuina beneficia sed obseruantibus defe
runtur Idem o sancte propiane roga
re quod cupias impetrare fastidio
sos enim viros et negligentes
celestia profectus muneris non sequitur
Idem super beati immaculati Semper
sapiens occultas callidus insidiator
irrumpit Idem in li. de virginibus
Plerique reuersores esse volunt
ut clementes et boni videantur
sed nichil simulatum aut fictum
vere virtutis eternum est Cassianus de
compunctione cordis Si forsitan in cor
pore nostro aliquid morbi seu dolo
ris pulpuerit statim medicus ad hi
bemus et omnem obseruanciam que
competunt quoniam nec prius ces
samus quam que molesta fuerunt
mitigentur Anima vero nostra cot
tidie vulneratur cum per momenta
singula laceretur uritur propriae
et modis omnibus peccat ac mar
cescat nec tamen pia quidem cura
nos sollicitat pro eadem Idem vos
dubia semper facit bonum negligen
tem Idem pro curionis ... tempus quod

ut supra de accidia Idem non anima
pro corpore sed corpus propter animam factum est
quam ergo quod primum est et melius est
alligis et quod inferius est extollit
utrumque corrumpit Idem eternum est quo
prius animus corpus et abstinet mem
bra dum nemo est vel qui optima pro
bicat vel inoptima prohibeat Idem super
Johannem Quid rei oportet magis pro
te quam tempus ... enim si contemp
poris poteris ... vel
aliud recuperare Tempus non si perdi
deris difficile illud resumes Idem si
negligenter que male imperantur
obmittimus contessius viam alys ape
rimus ut peccent Idem in
corporis vulneribus quedam sunt que sa
nari omnino non possunt sed tamen non
contemnos desperamus ymo quantum pos
sumus diligentiam adhibemus in aie
non vulneribus ubi omnino nichil insa
nabile est quam aliena sit a nobis
eius passio per negligentiam et desperationem
plura que supra de accidia de actiua
uita de contemplatione de negligentia pre
latorum de operatione de sollicitudine Idem
ad Iuliam Sancti corruunt si fuerint
negligentes quere supra de accidia
Bern. in meditat. Quanto diutius
deus nos expectat ut emendemur
tanto districtius iudicabit si negle
gimus Idem nichil preciosius tempore
sed heu nichil hodie vilius est es
timatur transeunt enim dies salutis
et nemo recogitat Idem super Cant.
non curant carnales querere quantum
desiderant inuenire cupientes conse
qui sed non conquiri Idem quid istud ne
gligentie vel pigritie est quere supra
de accidia Idem super Cant. Item pro
fecte propriumi que supra de doctrina de
uita Idem Is qui renuntius ad agen
dum quere infra de scandalo Qua
ctus ... Effrem abbas et glosa

que supra. Dampna fleo rerum sed plus fleo dampna dierum. Tu poteris rebus parcere nemo diebus. Cesarius. Quam magni et diuturni labores in rebus sepultis pereunt eo quod ea que iam acquisiuimus custodire negligimus. Basilius in exameron. Quasi pars meditacionum temporis feneratum adeo non solum ipsa non deperit sed cum magnis adeo rependitur incrementis. Ysidorus de summo bono libro 2° capitulo xxxii. Quedam vicia sunt species virtutis preferunt sed et remissa segnities mansuetudo creditur et quod agit torpor seu negligencia putatur agere indulgencia pietatis. Quod securitas negligenciam parit negligencia vero frequenter incautos admissa turpia reducit. Plura que supra de accidia de actiua vita de ocio de negligencia prelatorum de securitate

De negligencia prelatorum. Gregorius in registro et in omelia. De singulis quippe culpa prostratus est deus pro his qui ira facientem negligencia ad vitam erudiens et correctus non est. Idem. Cum in sublectis [illegible] et quere supra de negligencia correctionis. Idem. Negligencia prelatorum mortale peccatum contra de officio archidiaconi ca que et libro [illegible] dictum. Gregorius Nazanzenus in apologetica. Nichil adeo inutile contra ad regimen animarum sicut pigricia et negligencia. Plura quere supra de correctione bona. Idem. Simile malum est et venia sine correctione et correctio sine venia. Idem. Hodiernum que supra de correctione bona. Bernardus super Apocalypsim. Par reatu astringitur et ille qui mala docet et ille qui mala docere tacens permittit. Plura que supra de correctionis negligencia.

De naturalibus desideriis que supra de appetitu de desiderio de naturali appetitu quere supra de beatitudine de bonitate et bono. Item supra de appetitu

De natura spectaculis. Ambrosius in allexandro magno. Nulla nos indicant spectacula nec equa certamina nec renouatis turpitudines affectamus sed theatrorum spectacula nobis opum operum miracula negligimus que cum sint maxime videnda deflemus. Preterea nobis alia spectacula nec equa certamina prelibet istius mundi machina tota diuisaque voluptates in qua videmus celum formatum signorum varietatibus stellarum fulgoribus rutilare pelagus purpureos colores ne instrata germina terram amplecti cum multiformes pisces per equoreas vndas saltus suos exercent camporum tandem virencium specie delectantur. Quibus odor gratissimus flores [illegible] coloratis oculos simul pascit et animam delectat. Amenitas quam varie simul [illegible] in sonis [illegible] resonantes melodias dulces componunt. Hec sunt spectacula mea que et vitare difficile est et culpabile refutare. Plura que infra de creatura corporea. Ambrosius et de ieiunio tempus. Idem. Non ferre gestamus. Idem in isto quadragesima. Vide que supra de ieiunio. Crisostomus in sermone [illegible]. Tempora malis et que infra de obediencia bona. Seneca libro iiii° de naturalibus questionibus. Quidam doctrinam fabula magnitudine corporis speciendo subducit ita cum a natura compositi simus ut cottidiana et si admiracione digna sint transeant et vilescant et minima quoque rerum si insolita prodierint dulce spectaculum fiant. Plura que supra de natura corporali

De negociatoribus que supra

de mercatoribus Idem infra de vicijs
de avaricia Aug. super Johem. Studium
avaricie sive fraudis proximum solet esse
negociacionis factumus Idem super illud
ps. Quoniam non cognovi literaturam alia lectio
habet negociaciones . audius acquiren
di pro dampnis blasphemat et pro preciis
rerum mentitur mentitur et peierat
Ambros. in li. de viduitate Xpus pax
est in foro lites xpus iusticia est in fo
ro iniquitas sed xpus operator est sed
in foro manet ocium xpus caritas est
in foro residet obtrectacio est xpus
fides est sed in foro fraus est ac perfidia
Idem in li. de offic. Mortificet avari
cia mortale concupiscencia studeo dei nego
ciacionem sic cognovisse neget quia pre
ciorum incrementa captare non simpli
citatis sed versucie est Idem in sermone
Questus plane non modicus est ubi
lucro non pecuniarum sed animarum acquiritur
Idem magna negociacio est ubi reden
tia hominis constat in mactacione pecorum
sed annunciacione precepti Idem mercimonium
est hodie inter omnes sacerdotum
quibus quis enim sacerdos veluti pon
tificatus officio mundi delectacionibus
oblectatur hic aquam vino miscet hic
cum velus sibi et fervidus inserit
res frigidas atque viles plura quere
de mercatoribus

De nobilibus Bern. in dyalog.
Vero nullis solet nobilitas ge
neris per nobilitate mentis ut nunquam
se in hoc mundo despiciant qui plus
aliquid ceteris se fuisse vel esse memi
nerunt plura que supra de militibus Bern.
nazazenus Triplex dicitur constare pro
sapiam generis puto unum esse quoniam
omnem hominem quo corporis
esse terrenum pulverem quo omnes eque no
biles sumus Aliud genus prosapie est
operacione ducens originem in quantum nescio
que vel quanta nobilitatis sit habenda

dicitur timeus una quoniam est omnibus
generacio eadem omnibus quoniam corrup
cio est Tertium prosapie genus est quod
vel nequicia vel virtute genitur in quo
tanto quisque nobilior vel ignobilior erit
quanto vel obfuscavit vel decoraverit
ymaginem dei hanc nobilitatem studebat
qui vere sapiens est et vere prophetus est
Idem nos vero ipsas ergo ita premus
ut si quis nobilitate gaudet generis
studeat etiam moribus et disciplina
nobiles apparere ut et industria et nata
libus clarius consistat Idem ignobilis res
est splendor hominis luti figmentum dico
si tamen aliqua magna dici potest
inter lutum et lutum haberi quod talis que
cumque sit eo amplius honestis et liberis
institucionibus nobilitatem ipse sibi co
mparat quo utique multo gloriosius est
honorem corporis ipso genuisse quam ab alio sus
cepisse Iohannes super illud Mathei xiij
Nonne hic est filius fabri et in epistola
ad Celanciam de nobilitate generis nunquam
te aliquando iactes nec te degenere
nobilitatis proponas nec obscuriores quos
que et humili loco natos te inferiores pu
tes nescit enim religio nostra personas
nec condiciones hominum sed animas
inspicit deo similes sua enim nobilitas
est apud deum clarum esse virtutibus
sola libertas est non servire peccatis Idem
nobilitatis tue tunc ad hoc memineris ut
cum claritate generis morum quoque sanctitate
te glorias Idem non est quod sibi quis
quam de generis nobilitate blandiatur si co
mmuniore parte sit servus Idem quondam
nam nobilitate non natura equitas
constituit sed cupiditatis ambicio adinve
nit Idem in epistola ad Elbediam nobilitas
mundi nichil aliud est quam diuicie inve
terate que aut diuicie de iniquitate
dependunt unde et illa vulgata sententia
michi videtur esse verissima omnis dives
aut iniquus aut iniqui heres est

no

nobilitas ergo generis commendabilis non
est. Idem. Ille apud deum probior et no-
no bilior est, quem nobilitas generis aut dig-
nitas seculi, sed quem devotio fidei deo
de sua vita commendat. Quis enim apud
deum in mundo nobilior Petro, qui piscator
fuit? aut que in feminis nobilior aut illu-
strior virgine Maria, que fabri sponsa
describitur? Idem. Frustra sibi quidam de no-
bilitate generis applaudunt, si omnes paris
honoris et eiusdem precii sunt, qui uno et
precioso sanguine ihesu christi. Idem. Addere
tradem virginis: ille clarius, ille subli-
mius, ille fit nobilis, ille propriam nobi-
litate integre putet, qui dedignatur
servire non meus ab illo genere superari.
Sola et summa nobilitas apud deum est
non sume parens, sed virtutibus esse
clarum. Idem super illud Luce primo Zacha-
rias &c. Nobilitas beati Iohannis bapti-
ste monstratur non seculari potentia sub-
limis sed religione. Idem in originali super
Iohannem. Difficile potentes querere infra
de scriptura sacra. Idem. Nichil adeo in
generis nobilitate appetendum, quia ut
nobiles necessitate quadam astringantur
ne ab antiquorum probitate degene-
rent. Ambrosius in sermone. Nullum ad com-
mendationem hominis conditio servitutis
affert impedimentum nec dignitatis
prosapie incrementum auget, sed fides sive
liber sive servus omnes in christo unum
sumus. Idem. Illud advertite quod contra pa-
radisum vir factus est, sed mulier intra
paradisum, ut cum hoc advertas non loci
non generis nobilitate sed virtute quemque
sibi gratiam comparare. Denique extra
paradisum, hoc est in inferiori loco, vir fac-
tus melior invenitur, et illa que in me-
liori loco, hoc est in paradiso, facta est,
inferior reputatur. Plura que super
de divitibus. Crisostomus in sermone. Nos qui

proximum non colorem ut cognitus
nobilitate sed morum nobilitate vel
velud claritate sed fidei puritate de-
bemus innotescere. Idem. Ingenuita-
tem spiritualem non perdidat servitus
corporalis. Servitute aut generis seculi li-
bertas non divina dispensatio sed hu-
mana violencia introduxit. Idem super illud
Mathei. Non velitis dicere patrem habemus
Abraham &c. Quid prodest ei quem sor-
didant mores genus clarum? Melius
est ut parentes tui glorientur in te quam
tu in parentibus glorieris. Idem. Nobili-
tas primi hominis sine vestibus fuit.
Unde Bernardus in epistola. Convince quod
deus non acceptor personarum. Nescio ex
qua pacto virtus in nobilibus pla-
cet, aut forte quia plus claret. Siquidem
nobilis tum gloria non facile liquet
utrum quia nobilis, quia quidem non possit
hic laudo tamen factum devincta
te virtutem, sed plus illam quam e-
legit animi libertas non quam in-
ducit necessitas. Plura que super de ac-
ceptione personarum. Boecius in libro
de consolatione. Si quid in nobilitate
bonum est, illud arbitror esse solum
ut imposita necessitudo quedam nobi-
libus videatur ne a maiorum suorum vir-
tute degenerent. Idem illud. Quid ge-
nus et proavos strepitis? Si primordia
vestra auctoremque deum spectatis, nullus
degener exstitit. Aristoteles in iiii° Ethicorum.
Ex quocumque natura nobiliori est no-
bile natum, et ex quocumque natura vi-
liori est vile natum. Idem in libro de
celo et mundo. Illud nobilius et me-
lius est in rebus quod fit propinquius
completo bono, id est deo. Seneca in e-
pistola. Inter eos est homines quacumque parte
considerare quid sit unde est homo nobi-
lis est laudabis parentes. Dives est lau-

das fortuna prebet est fortis est ad
petita paulisper et iam non erit bo
nus et sapiens est iam laudasti ho
minem Apuleius platonicus in libro de deo
dormio [?] socratis Aliena sunt ab homine
que parentes pepererunt et que for
tuna largita est ut pecunia diuicie
nobilitates quorum nihil est laudis homo
rapax diues est in tertio fortune
nec enim in equis emendis fale
ras consideramus sed ipsum equum so
lum sed et in hominibus noli aliena
considerare sed hominem ipsum Hieronimus
Non perfigue generis nec claro nomine
auorum sed probitas vera nobilitate
viget Nobilitas morum plus ornat
quam genitorum Nobilis est ille quem
nobilitat sua virtus Cyprianus liminis
non est unde sibi quisquam de genus no
bilitate blandiatur si a meliori sui
parte sit seruus vilibus cum indignius
est in mente seruire quam corpore Augustinus
super Matheum Misera nobilitas
generis que delectas tantum in templis
id est gentilibus quantum plura quere
supra de acceptione personarum de noc
turnis illusionibus quere supra de illu
sione nocturna

De monachis et canonicis quere
supra de canonicis Item supra
de conuersis Item supra de commissione
addita De contemptu de fuga seculi de
monachis de religione de religiosis
de cella de solitudine de inquietis [?]
de consuetudine Gregorius in registro
omnibus consilibus [?] crimis aut officii
onerosa est nimietas plura quere supra
de commissione addita Bernhardus in libro de amo
re dei Monachis in scripturis rigida so
let esse censura et districta seueri
tas ad regentem autem vel consulentem
spectat paterna siue fraterna pietas
que caritas si aut alterum desit ho

rum vel intepido non spero tempus
perseuerans vel incipienti timeo ruinam
Idem Anualem disperatum [?] monachum pru
dentem inspicere sapientem in cella
dum posse consistere vel in congregatione
dum posse congregare durare impossi
bile est Idem est monachus sic habe
corpus suum sicud egrum cui dantur
cum nolenti in utilia neganda sunt u
tilia autem volenti etiam sunt ingere
da sic et in corpore suo agere sicud de
non suo sed eius a quo precio magno em
pti sumus et glorificemus etiam eum
in corpore nostro Idem in sermone quadam
placent fateor in monachis quantum
adeat que in faciem sunt negligencie [?]
ex utique [?] hiis qui foris apparet corpor
culens [?] et vestium vnde cum a suo iam
ex vilens [?] hylarior Idem super Cantica ha
bitat Obsecro vos nouelle plantatio
nes dei vos qui nondum exercitatos
habetis sensus ad discretionem boni et
mali nolite sequi cordis vestri iudicium
nolite fundare in sensu tuo ne vos
tamquam vides adhuc versutus ille
venator decipiat Idem in libro de precep
tis [?] mundi Vocat te magni consi
lii angelus quid ergo opus est ut
aliena consilia prestoleris quibus enim
fidelior quibus ne sapienciori illo dic
ergo deduc me domine et non seducar
fortior esto et invalescere Idem quod
to credere quere infra de religione
Idem sermonem deuocionis quere supra
de deuocione Idem in summe Duter
amare [?] timor in monachis necessarius
est quo minorum peccata preterita possunt
delere et cauere futura Amor enim
deo sicut scriptura dicit compellit parum
sine quod iam intrarunt sine quod adhuc
temptat sinum quod compellit perire
de 2 [?] non resistendo plura quere supra

et inferius in titulis allatis. Bernardus
Subducendus a patre quem infra de
sollicitudine devotione ihesu xpi quere
infra de xpo de nugis quere supra
de mendacio

De nugis que super de nugis
Bernardus in epistola volens quemcumque
litus in unum ut apostolus illius utitur Jam
non est dicere tecum manducare pa
nem quippe celestem nemo unus est
qui requirat nemo qui tribuat ra
chel enim describitur sororis quinque
loquitur nichil de salute animarum agitur
sed risus et nuge verba quoque multa
proferuntur in ventum Idem in libro de consi
deratione Fugienda tempus est otio
sitatis mater nugarum et noverca virtu
tum inter seculares quippe nuge sunt
sed inter ora sacerdotis blasphemia
sunt interdum tamen si forte ipse in ca
dant nos fiende sunt referende non
unquam Idem Consecrasti siquidem os
tuum ewangelio nugis ergo aperire
iam licitum non est assuescere vero nu
gis loqui sacrilegium est labia sacer
dotis inquit propheta custodiunt scientiam
et de ore eius requirent legem non nu
gas aut fabulas Idem librum scrutari
le procul a bore tuo procul dubio aban
re relegandum est fide cum ad scurrilitates
mos moveris sed fedius alios moves
plura que infra de castitate. de scurri
litate de stultiloquio de turpiloquio
de vaniloquio

De obediencia bona Gregorius in
moralibus super illo .I. Regum XV. Me
lior est obediencia quam victima
qua salvet per victimam mactatur caro
aliena per obedienciam voluntas propria lamen
tanto enim quisque citius deum pla
cat quanto depressa arbitrii sui super
bia gladio precepti se immolat Idem

super illud Et quam zelus ydolatrie
est nolle acquiescere Sola enim obediencia
est que fidei meritum possidet sine qua
quisque infidelis convincitur etiam si fide
lis esse videtur dum enim superioribus
nostris obedimus nos sequitur ipsos superamus
unde et ipse dominus dixit Descendi
non ut faciam voluntatem meam sed eius
qui misit me Idem obediencia sola
est virtus que ceteras virtutes men
tibus nostris inserit insertasque custo
dit obediencia igitur non solum est vir
tus sed omnium virtutum est mater Idem
obediencia palma utrimque apprehende
prosperis huius mundi est sola in persone
adversis autem condescensione diligite
nimis debet enim obediencia et in ad
versis aliquid de suo habere et inpro
in prosperis aliquid de suo penitus non
habere quanto et in adversis tanto sit
gloriosior quanto divine ordinacioni
etiam si de appetitu suo de desiderio suo in
nigitur et in prosperis tanto sit verior
quanto a presenti ipsa quam divinitus
gloria mente funditus separatur Idem
obediencia non servili metu sed caritatis
affectu servanda est non timore pe
ne sed amore iusticie Idem de cura
pastorali Obediencia de si de suo aliquid
habet nulla est alia non si de suo ali
quid non habet minima est Cum enim
locans superior imperatur obediencie
sibi meritum evacuat qui ad hoc proprio
desiderio iam anhelat Cum vero
mundi despectus precipitur tum pro
bra et contumelie imperantur nisi hec
etiam animus ex semet ipso appetat co
stat quod obediencie meritum sibi iam an
nullat Idem in eodem et habetur in decretis
q. viii. Admonendi sunt subditi ne
plusquam expedit sint subiecti ne cum
student plus quam necesse est hominibus

subiti tempestatis tria cordium
incia veniam Idem et habetur in decret.
viii q. i. Nunquam per obedientiam malum
fieri debet aliquod tamen propter obedi
entiam debet bonum quod agitur inter
mitti nec enim mala in paradiso ar
bor continuit quam deus homini ne con
tingeret aut comederet interdixerit sed ut
in melius per obedientie meritum homo
bene conditus crederet dignum et in
terim sint et hunc etiam a bono aliquo
prohibet quatenus tanto verius hoc a
geret bonum esse cognosceret quanto
a bono cessans auctori suo se subditum
humilius exhiberet Idem nondum quoque
quod dicitur Ex omni ligno paradisi comedi
te de ligno autem scientie boni et mali
ne comederitis quia enim ab uno bono
subiectos vetat necesse ut multa con
cedat ne mens obedientis funditus
intereat si a bonis omnibus repulsa te
neatur Idem in verbis Pensandum quod
cunctis expedit et que nobis gratia
pertulerit intersimus in omnibus ex
hibere obedientiam Obedientia enim valde
est utilis si illud quod disciplina rigor
imponitur nullo cogente humilitas lauda
da suadeat Idem ibidem Vide ut omnia
sine dilatione custodias que desideris
que proseruanda iniuncta rogo ego quidem
absoluor sed tu si negligis obligaris
Idem super Ezech. Ille bene precipiendo
loquitur qui prius obediendo fecit
que loquendo admonet facienda Idem
in decret. di. xxx Si qui presbiteri
peccatum ariolandi est nolle obe
dire et zelus ydolatrie nolle acqui
escere peccatum enim paganitatis incur
rit quisquis dum christianum se asserit
et sedi apostolice contempserit obedire
Aug. in li. de civitate dei per totum

et dei est ordinata in fide sub eterna
lege obedientias Idem in li. de virgini
tate Obedientia est subiectie mercedis
ethe abnegatio proprie voluntatis Idem
obedientia est in creatura rationali sub
potestate dei degente verissima virtus
mater quamquam custos quod virtutum Idem pa
vendum est ne mora tumens pravitatis
contrahat velociter enim currit sermo
dei velocem despicit auditorem nec du
bium est quin amplioris meritis existat qui
se paratum exhibet ante mandatum quam
qui post mandatum satagit obedire
Idem Citius exaudit deus una oratio
obedientis quam decem milia contempto
rum Idem Illum diem te vixisse com
puta in quo voluntate abnegasti propria
et desideriis tuis resististi restitisti
quod illum sine transgressione perduxisti
Idem moro amor reprimitur non vult
in aliud opere tepidum desistat fastidio
suum et veniat creaturam Aug. de civi
tate que infra Ceos in sermone lxx
tempora malunt alterius mutantur frondes
cunt silve amenant tamen prata in
vestiunt animantia diversa diversis usibus
suos fetus edunt in suo creatione pa
rent ab sequuntur suavitate fontes statuunt
amnes fluunt cursus institutis maria
coherent gaudet post hiemem ver
nalis temporis estatis flagrantia de
coquit maturas messes et autumpnus
temulentus suas exhibet ubertates
hyeme profunduntur ymbres super ter
ram et sic suis institutis cuncta suo
serviunt creatori sed heu solus homo non
servit Idem in libro de conversione non
est inquirendum de saltem precipientis
sed humiliter obediendum precipienti Idem
Aug. libro primo Jam non si ad aliqua
dispensationem quemquam vocaveris aut
aliquod ministerium iniungere volueris

pura salutando et pura ubi sunt hec et est ubi respicies quo eius esse si omnia necessaria innuerint habundanter et tamen non ergo video quod aliquis mundus perfecta teneat turpitudine celestium alioquin omnia que videntur gravia sicut umbras putaremus et risum Idem in epistola Bonum obedire maioribus precepta perfectis et post regulas spirituales inter sue tramite ab aliis discere nec preceptorem pessimo uti sua salutis presumptione Idem Summas fratribus hospitum pedes laves pauperum iuniorum tuearis prepositum monasterii timeas ut dominum diligas ut parentem credas tibi salutare quicquid ille preceperit nec de maiorum sententia iudices Ambrosius super Lucam Discite homo subiectus esse deo ut non quod ipse iussit eligas sed quod magis scis deo esse placitum Idem in hexameron Non mediocris pudor est insensibilia dei precepta implere et ab homine non obedire cum ab ipso deo auctore scriptus est et cuius officium est obedire et que iussa sunt quantocius adimplere dicente moyse Audi israel et tace Idem Perfecta obedientia est sua iussione obedire relinquere ysidorus de summo bono Non erit cum perfecta anima nec intra rerum si animus non fuerit subiectus conditori tunc autem anima subicitur recte nobis omnia que sub nobis sunt si subiicimus ei a quo illa omnia nobis subiecta sunt Bernhardus in epistola Memento fratres prius ne perdat obedientiam perdidit vitam Idem in libro de precepto et dispensatione Quicquid quod vice dei precipit homo quod tamen non sit certum displicere deo hoc omnino accipiendum est tamquam si precipiat ipse dominus deus Idem Qualiter hec

regula teneatur ut in difficilioribus agendis obedientia gratior quanto per variationem gravior inducatur et in facilioribus minus quia anceps contemptus dampnabilior quam actus laudabilior estimetur Idem in epistola Hoc autem advertendum est quod quedam sunt pure bona quedam vero pure mala et in hiis nulla debetur hominibus obedientia quia nec illa sunt omittenda etiam cum prohibentur nec ista cum iubentur facienda sunt porro inter hec sunt quedam media que pro modo loci et temporis etiam pura et mala possunt esse et bona et in hiis est obedientie lex posita tamquam in ligno scientie boni et mali quod erat in medio paradisi in hiis profecto non est fas nostrum sensum preferre sententie magistrorum in hiis eorum dampno latorum nec iusso nec prohibito contempnenda est Idem A monachis obedientissimum cum quibuslibet seniorum verbis ne unum quidem yota velut precepte non attendendo quale sit quod precipitur et hec quidem obedientia sine mora Idem in libro de contemptu mundi Age ergo age qua relinquere disponis omnia te quoque primum inter relinquenda innumerare memento precipua ergo et maxime teneat te ipsum compendium Idem in sermone Obedientia a quoque perfecta est prima est opus rectum qua non est obedientia contra deum secunda voluntarium quia quod fit coactione non est bonum Tertia pura est ut salus intentio sit pura quia si oculus simplex est totum corpus tuum lucidum erit Quarta discretum ne quid nimis aut minus quibus ei recte offert

si non recte obedit aut obedi-
at peccat. Unum firmum i. perse-
verantia que omnia claudit et continet
nullus enim bonus sine perseverantia
coronatur. Ut autem perseverantiam habe-
at nimirum obedientie in hoc se sibi de-
bent propugnacula parare. Idem Redde
reverenciam et obedientiam prelato tuo
quarum altera cordis altera vero corporis
est exhibicio. Non enim sufficiat exte-
rius obtemperare maioribus nostris
nisi ex intimo cordis affectu de ipsis
sublimiter sentiamus. Idem super
super missus est. Disce homo obedire
disce terra subdi disce pulvis ob-
temperare maioribus. De tuo namque
creatore dicit ewangelista Et erat sub-
ditus illis. Hanc dubium marie et
ioseph. Non despicis ingrate disci-
pulos. Deus homines verbum et sa-
piencia dei patris feminae et fabro.
Erubesce ergo superbe cinis quia
deus se humiliat et tu temet ipsum
exaltas deus se subdit hominibus
et tu dominari gestiens hominibus
et tu te preponis auctori. Idem in
quodam sermone. Recte iterum pa-
ratum cor meum inquit david pa-
ratum cor meum domine paratum et ad
adversa paratum ad sublimia paratum
ad humilia paratum ad universa que
tu preceperis. Vis me pastorem
facere vis regem populorum consti-
tuere paratum cor meum deus paratum
cor meum. Idem Severitas in mul-
tis dulcedo et affabilitas in sermone
multum colorant et ornant obedientiam
subsequentem. Idem perfecta obedientia
legem nescit terminis non artatur
nec contenta professionis angustiis
largiori voluntate fertur in lati-
tudine caritatis. Idem super Cant. A-
mor obedientie mori malunt quam
non obedire plura quam infra de pre-
latis. Item infra de religiosis de mo-
nachis. Eusebius Cesariensis. Quan-
tumcumque senex sit homo decrepiteque
etatis non dedecet eum obedientia
que ipsum decorat. Obediencia enim
incumbens ad hoc necessitas est super-
ioribus non dignitas est plura quam
infra de prelatis. Idem in omelia Ca-
tholicum humiliores et obedienciores
simus tanto super nos levius ac dulcius
iugum domini sentiamus et quantum obe-
dienciores fuerimus prepositis ac prela-
tis nostris tanto magis obediet deus ora-
cionibus nostris. Aug. in omelia. Attendite
illud in naturalia hii qui non habent
auditum obtemperant hii qui pruden-
tie et intellectus sunt inclinantur vel-
ut quibus neque loquela neque sermo est
obediunt aut in eadem substantia
in qua sunt et sua natura manent
et in passione domini desinunt ad confu-
sionem mortalium ad condempnacionem
incorruptibilium iubet deus mari et
non contempnit dicit ventis et tempesta-
tibus et mox conquiescunt iubet omni
creature et non pretergreditur iussionem eius
et vero homo genus quod secundum ymagi-
nem et similitudinem dei formatum est
cui verbum et prudencia cum omnibus
sensibus data sunt soli deo resistunt
hii tamen inobedientes sunt hii soli con-
tempnunt ideo quia et hii solum in iudicio
dampnabuntur et a iusto iudice iusta
exigente iusticia punientur velud deteriores
mutis animalibus ut hii qui sine
sensu et anima sunt in mundo. Aug.
de civitate dei. Hominem rationalem
factum ad ymaginem dei voluit deus
nisi irrationabilibus dominari non hominem

hominum sed hominem pecori. Unde et primi iusti pastores pecorum magis quam homines reges et duces sunt instituti secundum illud Genesis: Dominamini inquit piscibus maris et volatilibus celi et omnibus reptilibus que repunt super terram. Sic igitur insinuavit deus quid postulet ordo creaturarum aut quid exigat meritum vel premium de merito peccatorum. Idem in eodem: Si quis in domo per inobedienciam domestice paci adversatur corripiatur verbo vel verbere sed quolibet alio genere pene quod iusto atque licito quantum societas humana concedit pro eius qui corripitur utilitate et paci unde dissiluerat coaptetur. Anshelmus in libro primo Cur deus homo: Tunc concors et simplex obediencia cum racionalis creatura non necessitate sed sponte suam voluntatem a deo sibi traditam. Julius papa: Cum sit se quibusdam prelatum non moleste ferat aliud aliquem sibi esse prelatum sed obedienciam quam ab aliis iuste exigit eciam aliis ipse iuste rependat. Fulgencius episcopus libro v de professione fidei: Nunquam potest malum de illo prodire domino qui per obedienciam futurus futurum est bonus. Glossa super illud i Corinthiorum xi: Si quis contenciosus etc.: valde iniquum est velle sibi obtemperari a minoribus et nolle obtemperare maioribus suis. Glossa super illud Deuteronomii xvii: et docuerint te iuxta legem: non dicatur tibi quod obedias nisi iuxta legem. Benedictus pater abbas in regula sua: Obediencia acceptabilis tunc erit deo et dulcis hominibus si quod iubetur non trepide non tarde vel cum murmure seu cum responso nolentis efficiatur quia obediencia que maioribus prebetur deo exhibetur. Idem ibidem: Obediencie bonum non solum abbati ab hominibus ab omnibus exhibendum est sed eciam sibi invicem obediant fratres scientes per hanc obediencie viam se ituros ad deum. Plura que supra de operibus de humilitate de prelatis de monachis de religione de bonis et malis prelatis infra de preceptis. Tullius in libro tercio de legibus: Qui bene imperat paruerit aliquando necesse est et qui modeste paret illum aliquando imperare dignus est.

De obediencia mala. Gregorius in registro apud valentem: Quamvis sit evidens racio ne perimendi tam hoc ipsum quod non velle ab structura obediencie esse solet. Idem: Dignum profecto est ut a deo beneficiis sit contrariens cuius minimis iussionibus non vult esse subiectus. Idem: Additamentum obediencie dicitur cum mente ad suscipienda probra humus mundi nequaquam ex aliqua parte eciam sua vota cunctantur. Idem in moralibus: Cum huius mundi successus prosperitur cum locus superbie imperatur hiis qui adhuc percipienda iam obedit obediencie sibi virtutem evacuat si adhuc ex proprio desiderio iam anhelat. Idem: Ille primus inobediens homo mox ut supplicando peccavit pudenda verecundie sue texit qui cum contumeliam deo superbus homo intulit mox contumeliam sue carnis invenit. Ciprianus de xii abusionibus: Obediencia que disciplinarum mater est magna consideracione indiget quod sine norma studii aspero domino suscipit qui obediens pater usque ad mortem crucis ignominias sponte suscepit sustinens. Plura que supra de humilitate de obediencia. Augustinus de civitate dei decerdis duriora

de obstinatione de desperatione de g[ra]
tia Ysid[orus] de summo bono Differte di
citur dus

De oblivione Greg[orius] in pastoral[i]
in cordis nulla nos prosperitas bla
diens seducat quia stultus viator
est qui in itinere amena prata conspi
ciens obliviscitur quo tendebat Idem
in mor[alibus] Multi dum prudentum fac
ta conspiciunt omnia eis reprehensibilia
videntur quia sue impietatis et infir
mitatis obliti tanto deterius de ali
enis iudicant quanto sua profundius
ignorant Idem in omeliis in pastoralibus
que cor nimis videt cogitat se fugit
et quid ipsum se despicere intuetur mi
nus accusatur Idem in registro In
veri dilectione nec mora absentia ul
lacum habet oblivio Idem in pastor[ali]
Sepe nonnulli velud obliti quod fratri
bus animarum causa prelati sunt toto
cordis nisu secularibus causis in
serviunt et dum temporalia minus
tractant spiritualia neglig curant Idem
ipse debet quippe colligere qualiter alie
ne comportat imbecillitatis miseri
ne cuius infirmitatem proximi si adm
exceptacionis vocem frequentius rapi
fuit et oblitus esse videatur Idem
Sepe nonnulli querere miseri dereligio
sis malis Idem Sunt nonnulli que
supra dicta nostra Epus Hoc qui
tempta est que supra de confessione
Aug[ustinus] de libero arbitrio Michol est
anima que obliviscitur sui per caritatem
in contemplationibus dei vel dum se ipsum
in illis comparatione spiritus contemp
nit Idem in li[bro] confess[ionum] Quis dabit
michi domine ut venias in cor meum
et ut inebries illud ut obliviscar
mala mea et unum bonum meum am
plectar te domine deus meus Idem in

sermone hac animadversione percutitur
omnis peccator ut moriens obliviscatur
sui qui dum viveret oblitus est dei
Idem in libro de libero arbi[trio] Qui dere
liquerunt te dominum et aberrant in ves
tigiis tuis qui tuas nutus et amant
pro te amet ipsis domine et obliviscuntur
quid innuas o suavissima lux et pur
gate menti sapientia propterea que supra
de obedientia et de Aug[ustinus] Ambros[ius] de
pe[nitentia] et Bern[ardus] Ambros[ius] in apolog[ia] Sen
tire vitalis vigoris ac muneris est
unde et ille qui sui casus errorem
non agnoscit insipiunt de proprie atque
fuerit Bern[ardus] sup[er] missus est Sentire
vitalis vigoris video plures in ecclesia
dei de ignobilibus de pauperibus divites
factos qui subito intumescunt et pris
tine paupertatis ac ignobilitatis obli
viscuntur genus quoque suum agnoscere
erubescunt Idem sup[er] Can[tica] parum est
mis vigilibus vigilibus quod non ser
vant nos nisi etiam et perdant nos
alto quippe dure oblivionis sop
no ad nulla tantummodo dum comunia
causis expergiscimur vel ut suum priorum
periculum comparanescant et inde est
ut peraut sinus quia non pervint sup
primentes patres et pervintes Idem
in sermon[e] Quantos videmus quasi
sui nec obliti peccatorum suorum dei quo
que sui et beneficiorum eius in memores
sic nec verbum nec amittere tempus
ut de moribus et affectionibus suis
apud ipsos ultima mox mentio fiat

De abstinatione Greg[orius] in mor[alibus]
Op[er]um bona pravi audire ne
quiunt et cum emendationem vite sue
negligunt ad verba se obstinate inspio
nis astringunt Idem Quos iratus
similis inspecto faciat et concordi p[ro]
curatoria de semper propter conspexit et

de sacramentalibus sive altaria se innite
de defensione tutant plura que supra
de defensionibus de defendentibus Au
gustinus de agone christiano Volentes se
si peccaverint corrigi nichil elegerunt
nisi cum hoc mundo dampnari Idem
de civitate christiana sic ut qui homines non
timent delinquendo in iudiciis divinis do
minum iudicem sentiant et ultorem Idem
de fide ad petrum Obstinate vivit sive q
non convertitur desperans de indulgentia
peccatorum suorum sive qui sic de venia dei de
sperat ut usque in fine vite sue in scelerum
suorum pravitate permaneat plura que
supra de defendentibus de desperatione
Gregorius in sermone Peccare humanum est
sed in peccatis permanere dyabolice obstina
tionis est Idem ardens malicia dum
se peccare appetit non attendit contra
rei sed ut aliis noceat et sibi nichil
proficiat Bernhardus de consideratione Quid
est cor durum ante absconditum ipsum sed
quod nec compunctione scinditur nec pie
tate mollitur nec precibus commovetur
nec cedit minis sed obduratur flagellis
semper ingratum ad beneficia infidum
ad consilia et sevum ad iudicia inverecun
dum ad turpia impavidum ad pericula
inhumanum ad humana temerarium in divina
preteritorum suorum obliviscens presentia ne
gligens ad futura non providens Idem
de compunctione de preceptis et dispen
satione Contemptus et obstinatio in
penitentia in minimis quoque mandatis
culpam facit non minimam et gravat
in crimen gravius rebellionis venium
leve simplicis transgressionis Idem
in epistola ad suos pueros Alicuius aliquando
domus ardet ignis instat a tergo
et fugienti prohibetur egredi ac evade
re suadetur regredi et hoc ab illis qui
sunt in ipsis mortis incendiis pereuntes at

abstinatissima obstinatione fugere no
lunt a periculo mortis male pertinax dolor
si contemptus mortem veram tui cor
appetitus et mortem mentis Idem in
sermone non nulla crimina ac atro
cia sunt sic ante ut quo magis eis co
patimur tanto magis compassione et
paria abutantur Idem putatis ne filium
dei reputat christum christianus quamplurimus ille
est qui nomine christi christo nec terretur
comminationibus nec attrahitur promissi
onibus nec preceptis obtemperat nec
consiliis acquiescit nunquid non iste
licet illo fatetur se nosse deum factis
autem negat Hieronimus sine operibus fides
mortua est Idem ille qui dedit in
pena peccatoribus penitentibus certa
statuit ut confiteantur Excluditur
itaque digne a regno dei quicumque per
catis et qui post peccatum labitur in
contemptum Glossa Math xiij Cade
re est carnale sed lapideum est iacere
plura que supra de defendentibus
de desperatione

Ocium fugiendo Gregorius in pas
torali plerosque piger dum ne
cessaria agere negligit quedam sibi
difficilia apparent quedam non minus
metuenda formidat quod in deo nimis
iniuste torpescit Idem si quod in
nobis mortuum est ad vitam non ac
cenditur hoc etiam extinguitur
quod quasi adhuc vivum retinet Idem
qui adhuc incipiens est caminans
fiducia non amittit qui non post
caminam torpescit etiam speciem que
potuit esse de peccatoris caminare sub
trahit Idem in vij moralium Dum certa
cavere negligimus ad noxia quotidie
provenimus hinc seminantur rixe hinc
scismata hinc ocium accenduntur odia et
pax tota cordium extinguitur Idem
languens est amor dei accedens pla

que supra de actiua uita vel de opere vel operatione de labore Augustinus in sermone noli esse piger in opere cuius mercede desideras sicut ergo ille est et tu ipsum mercenarium conduxisses non ante mercedem ei inuitares quam eundem in opere conspiceres Idem in libro de baptismo paruulorum propter hoc de paradiso primus parens adam cum suis vel ocietus [?] habitauit contra eden .i. contra sedem deliciarum ut per hoc significaret quod non in ociis sed in laboribus qui sunt delicijs contraria erudienda vel gerenda est caro peccati Idem in libro de opere monachorum nullo modo decet et quere supra de accidia Idem ocium sanctum quere supra de accidia Idem melius erat ut videns et quere de accidia Idem ocium sanctum quere supra de accidia Idem Ex tribus illis quere supra de actiua vita simul et contemplatiua Idem Ociositas sine amore dei ingentem nocumentum [?] est plura quere supra de actiua uita de labore de occupacione de questu [?] temporali Crisostomus super Matheum Cum habent filii dei non sunt contenti sedere ociosi sed ipse spiritus qui in eis est urget eos bonum aliquid operari Idem super illud Mathei vii[o] Artam angusta est via et que supra de labore et Idem sicut vestimentum quere supra de accidia Idem super Ecclesiasticum Ocium et desidia quedam ingenii rubigo est Idem in epistola Semper aliquid boni operis facito ut te dyabolus inueniat occupatum Idem Vicem hirundinis ocio naspert [?] nam diffinicio amoris hec est ociose [?] vacantis passio plura que supra de actiua de accidia de occupacione de actiua uita de labore de operacione de solitudine Ysidorus de summo bono libro 2° c° xix Tepidus inuentus [?] que infra de ocio sancto vbi Idem ibidem et

eo dei sanctum dei quere supra de accidia Idem Pigricia et desidia quere supra de actiua uita Idem in synonimis Sompne animam sed fatiga corpus et confer cum sublimibus operibus studium Idem de summo bono Ociosus libidine uritur si quem ociosum inuenerit cedit aut labori bono voluptas et animum vacantem ocio preoccupat Idem quedam vicia que supra de negligencia Bernardus in epistola Surge precinge tolle concuties exere brachia moue complosas compilaciones [?] manus in aliquo exercicio et statim senties illa te appetere que famem tollent non fauces demulceant reddet quidem sapores exercicium quos tulit inercia multa quoque que respuebas ociosus post labores accipies cum affectu Idem in epistola Prima carnalis [?] ocio ociosa sed tamen ut dictum est ociosum aut est quod vel nulla habet utilitatem vel utilitatis intencionem Idem super Canticum Cum tempore vel tedio quere supra de accidia Idem ad fratres de monte dei [?] templi Dum tempus temptacionum et cogitacionum malarum et in vbi [?] ladi [?] fenestra hoc est ocium Idem inquid sit ociosus dei amor sanctus quamuis addiu [?] sit seruacio dici Idem Ocium sanctum est vacare deo summum negocium summum omnium negociorum Idem ad Eugenium papam in libro de consideratione 2° Fugienda est sepius omnis ociositas mater nugarum nouerca virtutum inter secularis quidem nuge sunt sed inter sacerdotes blasphemie sunt in medium tamen si forsitan inciderint interdum ferende sunt referende non unquam Idem ad ancillam [?] christi nam est amor tuus ociosus qui te diligunt non torpescunt non est amor tuus tu [?] sitorius [?] sed eternus plura que supra de accidia item supra de labore Basilius in exameron autem in desidia principium est nequicie sed ociositas ingenii nocumentum malicie Seneca ad Lucillum in epistola lxxxii Ocium sine

ctus mors est et viui hominis sepultura
Idem Igitur agamus ut omne prius
temporis nostri sit quod non erit nisi nos
prius esse cepimus Idem Cito inercia ocio
inte mens torpebit si relinquendum quod
offendit Idem in libro primo declama
cionum Torpent ingenia que re semper
de iuventute Ieronimus non venit ad silvas
qui cuncta rubeta uetur Da vacue
menti quo teneatur opus Varro in
sentenciis Sic viatores non eunt
ut eant sic et ita nos non sim tam
sa sit sed ut per eam aliquid pelarum
fiat utile quod sed inglorium est ocio la
borare in alienos labores succedere

O ciosa verba Gregorius in 2° moralium
Omnique siquidem illius plenus est
qui dicit omne verbum quod locuti fuerint
homines etc. Item ociosa sicut perniciosa
dicere formidabit Idem in vii. moralium
Dum ociosa cavere negligimus que supra
de ocio fugiendo Idem Dic ociosa ver
ba quere supra de multiloquio Idem
Ociosum verbum est quod caret aut racione
iuste necessitatis aut intencione pie uti
litatis Idem Dum verba sua metiri nes
ciunt procul dubio ad ociosa dicta citius
dilabuntur in quibus si minime repre
henduntur statim ad noxia innotuntur
et alenbz ad grauiora descendunt Idem
in libro dyalogorum Apulium decorsum dum
inter dum locucione eterna solacionibus
admiscerentur eo quod ab ociosis verbis ad no
xia devenimus Idem in xxi. moralium
super illud Iob Nonne ipse considerat vias
meas etc. que supra de districtione Ieronimus
in epistola ad fabiolam Tamdiu quis non edi
ficat audientes versatur in periculo loque
ndi Idem Ociosum verbum est quod sine uti
litate loquentis vel audientis dicitur
ut si forte fabulas narrare ceteris
si facta secularia replicat et tacta

ris ora dissolvit vel aliquid turpi
tudinis protulerit non solum ocio
sum sed eciam criminosum sermo eius est
plura que supra de lingua Item supra
de locucione mala Item de multiloquio
supra de stultiloquio Ceterum omnis ser
mo vanus in mundo sicut dictante
proferetur Ambrosius in libro de morib
vanus sermo polluit mentem Idem su
per Beati inmaculati Non mediocre pericu
lum est cum legas tanta eloquia dei
et opera que fecit in Gen. pari modo le
geris vana dicentis Ieronimus vane Iudee
libro secundo atque Esdre et que dixit et que
fecit in evangelio in actibus apostolorum si
permissis illis loquaris que secula
sunt et audias que vana sunt et
ociosa Ysidorus in synonimis Vanus sermo
vane consciencie index est mores enim
hominis lingua pandit et qualis ser
mo auditur talis sermo esse animus com
probatur Idem de summo bono Vanis
sermones in ore christiani non debent
inveniri nam sicut malos mores
bona colloquia corrigunt sic prava
et vana colloquia bonos mores cor
rumpunt Idem in eodem libro secun
do xxix Tepidus mancipiorum verba
ociosa ac vanas cogitaciones noxi
as esse non considerat quod si a torpore
mentis evigilaverit ea que prius le
via estimabat confestim horren
da atrocia pertimescit Idem sicut
falsitatis crimen apparentibus perime
scitur sic ociosa verba a viris perfec
tis vitantur plura que supra de ocio
Bernhardus nolumus quemcumque in vanum
ut verbis utar apostoli que supra de mundo
Idem Effugienda proprius querere supra
de ocio Idem consuetudinis Idem verbo
scurrile etc. que supra de nugis Idem

despectus et dispensatis A vaniloquo
et stultiloquio a multiloquio a falsi
loquio ac magniloquio debes os tu
um compescere quod celestibus esse
misteriis constat consecratum Idem
vaniloquia et stultiloquia nunquam nisi
contra dei mandata usurpantur peccata
quippe sunt et deus prohibet omne pec
catum sed tamen venialia non criminalia
reputantur nisi cum eis per contemptum
utimur in consuetudine vel usum et ta
non peccati species sed peccantis intencio
compensatur Idem nemo plus conquesti
met tempus quam in illis conpunitur ocio
sis volat enim tempus irrevocabi
le volat illum irrevocabile nec ad
vertit insipiens quid amittat Idem libet
confabulari aiunt donec preteat hora
donec pertranseat tempus o miser do
nec pertranseat tempus felix tempus
sine vanum quo feliciter tempore divinam
tibi deberes respirare pietatem preparare
ad angelicam societatem suspirare ardo
rissimum et repromissam felicitatem conci
tare tuam remissam voluntatem
et deflere tuam commissam iniquita
tem Idem Dum ociosa verba tempus
minima putamus in nocivum ad inhonesta
ta ac turpia dilabimur plura quere
supra de auribus

De ocio querendo quere supra de
contemplacione Item infra de
secreto de securitate bona de solitudine
de quiete Tullius libro 3o de officiis pu
blium scipionem scripsit catho solitum
dicere nunquam se minus ociosum esse
quam cum ociosus esset nec minus
solum quam cum solus esset et secre
to plura per quere infra de solitudine

De officiis administrandis Tullius
libro primo de officiis Omne quod
ad quemcunque hominem spectat et adsocia

etatem suam tuendam iure ponen
dum est illi officio quod per cognicione
et sciencia continetur Est enim scientie na
ture aptius et utilius Idem in libro secundo
Qui veram iusticie gloriam vult adipi
sci iusticie fungatur officiis

De officio divino quere supra de
cantu eccl[esi]astico Seneca ad lucill
in epistola xxiii Turpe est cedere oneri
luctare ergo cum officio quod semel
recepisti non enim est vir fortis ac
strenuus qui laborem fugit ubi cre
vescit illi animus cum ipsa rerum difficulta
te Valerius maximus libro secundo Olim
ambigue laudis a senatu civis exti
mabatur qui debitis rei publice officiis
non sua sponte sed iussus fungeretur
quia quod est imperio cogitur contagium
magis quam prestanti refertur Idem libro
2o de republica iusticia nichil eum prepri
peret laudem bene administrantis of
ficium debet esse avide Quintilianus
libro 2o de oratoria instruit ut ab eo
quod quis optime facit in aliud cui
minus ydoneus est eum transferas So
crates Age sic aliquid ut tuum nam
ablum parum negotium amico tuo sic
prodesto ne tibi noceas quod habes
sic utere ut aliena non egeas Cyto
in epistularis Bureorum ? est qui
quis sciunt artem in hac se exerceat

De oculo Bernardus super Ezechiel omelia
2a super illud psalmi Oculi sapien
tis in capite eius stultus autem in
tenebris ambulat Tunc dicit oculos
in capite habemus cum intam redemp
toris nostri tacita cogitacione conspicimus
tum omnis nostra intencio in eius imi
tacione se erigit ne si mas suas ocu
lus mentis aspicere neglexerit clausus
in erroris tenebras statum cadat
Idem in xxxi moralium Decem mendi sunt
oculi tamquam quidam raptores ad culpa

Idem super illud Job Pepigi fedus cum
oculis meis Idem in xxi moralium Iuste
vere retribucionis sentencia ut qui ex
teriori neglegenter utitur interiori oculo
non iniuste excecetur plura quere supra
de continencia infra Aug. in iiii° libro
confessionum Oculi insensibiliter sunt principes
ad nocendum Idem ibidem Illux est regina
colorum ac per hoc eciam infra quere supra
de concupiscencia infra plura quere ibidem
Ambrosius super beati immaculati Illi qui
timent te videbunt me et letabuntur
Magna virtus est in oculis quod in anima
libus apparet Lupus enim si prius videt
hominem quam homo lupum aufert homini
vocem et basiliscus si prius viderit
occidit si vero prius videtur occidit
qualis ergo putas erit virtus in ocu
lis viri iusti qui cum bona fide et de
vocione videtur qui cum sit ymago
et similitudo dei ab hominibus honoratur
cuius utique oculorum orbes virtute qua
dam videntur hiis qui fideliter et devo
te eum videre desiderant est enim insi
tum naturaliter bonis omnibus ut virtutes
suas in aliis ament per fructibus ergo ius
ti hominis aspectus leticia est plerumque
ad correccionis medicina est Idem
ibidem super sunt peccatores iustorum visio
ne torquentur vel quia tacitas eorum scelerum
moribus arguunt Idem in exameron
Quid prodest fortitudo si oculo duce utitur
ad plum (?) et quid proficit fuga si deprehendit ob
tutus oculi Idem plus est quod probatur
aspectu quam quod sermone laudatur Suo enim
utitur testimonio non alieno suffragio
Idem in sermone vidisse mulierem mere
tricem et forma decoram putasti et
raverunt oculi tui quere supra de amore
mulierum plura quere supra de continencia
infra Idem in libro de fuga seculi Iuste
per oculos quere infra de sensibus Aug.

libro xxii° de civitate dei capitulo xxx per oculum cordis
homo possidet celum Idem ibidem
per oculos corporis quisque possidet quod
quod libenter videt Rabanus Moyses Quando
accidit homini flagellum et fatigatur
tunc obtenebrantur oculi Ysidorus in sy
nonimis Peccati pudore oculos tuos
attollere erubesce quere supra de continencia
infra Idem in libro ethimologiarum Oculi quia
oculi sunt dicti quia eos ciliorum teg
mina occultant ne qualibet offensione
ledantur vel quia lumen habent occultum
et secretum .i. intus positum Idem ocu
li lumine accipiunt exterius et acceptum
refundunt unde et lumina appellantur
plura quere supra de continencia infra
Hugo de sancto victore in libro de arra anime
Triplex est oculus scilicet oculus car
nis oculus racionis et oculus contempla
cionis Oculus carnis apertus est ocu
lus racionis lippus est sed oculus contemplacionis
clausus cecus est Oculo carnis vide
tur mundus et ea que in mundo sunt
oculo racionis videtur anima et ea que
in ipsa sunt oculo racionis videtur deus
et que in deo sunt Oculo carnis videt
homo que sunt extra se oculo racionis
videt ea que sunt intra se sed oculo
contemplacionis videt ea que sunt supra
se Bernardus in libro de amore dei Deinceps
sensus interiorum nova quedam precipit
et quasi gratiam spiritualem Oculi eorum
simplices sunt et aures obtempera
tes velut corporis letus compositus inte
riorum et actuum decor ita ut uni
versi corporis eorum habitus non sit eis
aliud quam ministerium boni operis et testimonium
future felicitatis Idem Eca adinvenit
aliquis viri sancti videntes eum oculis
contrariis timent eum et reverentes
Idem in libro de xii gradibus ut quid
audes oculos levare metiri quem supra

de continentia visus si oculorum concupis
centias nolueris evitare. Glo. super illud
Iohannis xx. Rabbi. Nichil prodest vir
ginitatem corporis velle custodire si ocu
lorum concupiscentias nolueris evitare. Glo.
super illud Iohannis xx. Maria videns me
Thoma. Visus oculorum quodam modo
generalis sensus est quia etiam de aliis
quatuor sensibus dicere solet. Glosa
ibidem. Noli me tangere. Merito non
tangit que non videt nam ille qui
videt tangit similiter. Thomas Boecius
in tractatu de contemplacione. Si erit autem dixi quod
oculus linceis utentur ita ut eorum
visus homines et omnia obstacula pene
traret nonne visceribus introspec
tus illud ac alchipi super
ficietenus pulcherrimum corpus tur
pissimum videretur ergo te pulcrum vi
deri non tua natura sed oculorum spectan
cium infirmitas reddit. Seneca in libro
de clementia. Democritus luminibus se dicitur
privavit quarum cupiditate primus
flagrandi et oculos et aures abstinere
que relinquit auditur. Idem ibidem. O
culi sunt irritamenta viciorum et du
ces scelerum. Plato in Thimeo. Primum in
sensibus oculorum lucifer orbes effa
brificant. Plura quere supra de continentia
visus. Aristotiles in libro de proprietatibus
elementorum. Natura sensus omnes ordi
navit in capite secundum priorum sensuum
dignitatem et secundum actualis necessitatem
unde posuit oculos in anteriori parte
faciei superius quia sensus visus
ceteris omnibus subtilior est et ideo
comprehendit altiora celestia et ter
restria. Secundum non auditus posuit
in medio rotundi capitis quia au
ditus audit non recta linea sed cir
cumquaque. Tercium non olfactus po
suit sub oculis quia ille sensus
grossior est quam visus. Deinde sensum
dum tactus et gustus in centre
gule tamquam grossiores aliis colloca
vit. Unde et circumstancia posita est lingua
que est instrumentum gustus et tactus quorum
visus et spacio circa terrestrem et gros
siorem substanciam operatur. Idem ibidem. Sen
sus visus subtilior est omnibus quoniam
igneus est post visum autem subtilior
est auditus cuius sensus aereus est
similiter percussi aeris sonitus. Deinde sen
sus odoratus quia eius natura fumea
est seu vaporosa. Deinde gustus quia
eius natura est aquea. Postremo tac
tus grossior est omnibus quia natura
sua terrea. Idem ibidem. Ad visum per
tinendum ista necessaria sunt quere infra
de visu. Plura quere supra de continentia vi
sus. Item infra de visu de comparacione
quere supra de contemptu mundi. Item de la
bore de ocio de operacio infra de quiete
de spiritu.

Odio. Gregorius in registro. Dubium
non est peiorum odia sustinere
dum quis meritos aperitis pravorum ad
operacionibus lacerare. Idem ibidem. Nemo
potest illum diligere quem odio non vult
videre. Plura quere supra de invidia de
detractione de fama mala de malicia
mundi. Augustinus super Iohannem. Pro dilectione
dei et proximi debemus pacienter mun
di odia sustinere. Necesse est enim ut mun
dus illos oderit quos cernit nolle quod
diligit. Idem in sermone. Odium est vicium
inveteratum. Idem. Odium dicit quere supra
de conflictu de detractione de discordia
de fama mala de invidia de malicia de
ira. Iohannes in epistola. Nichil tam pec
tabile nichil tam contrarium deo quam
aliquem odisse velle sive ledere. Idem
preter modum quere supra de invidia de
ira de mala. Gregorius super Ezechielem. Perfectus
amor et perfectum odium quere supra de amore

inimicorum Idem Crudelius est odium quod
demum querere supra de invidia ysydorus in
synonimis Odium a regno dei separat a celo
subtrahit a paradyso eicit odium nec pas-
sione admittit nec martirio expiatur
Augustinus in libro de civitate dei xiiii capitulo v[?] Sic enim
enim qui odit aliquem illi nocere studet
ideo non in merito mens hominis quando
sibi nocet tunc odire dicitur se nes-
ciens cum sibi vult male dum non
putat sibi nocere quod vult sed tamen male
sibi vult quando illud vult quod sibi
nocet unde scriptum est Qui diligit
iniquitatem odit animam suam Idem in
eodem Qui ergo se diligere novit et
quere supra de dilectione Boecius in iiii
de consolacione apud sapientes nullus
prorsus locus odio relinquitur nam
sicut languor corporum ita viciositas
quidem morbus animarum est Cum igitur
egros corpore minime dignos odio
iudicemus sed potius miseracione vel
to magis non persequendi vel odio ha-
bendi sunt quorum mentes omni lang-
uore atrocior urget improbitas plura
quere supra de invidia

O ccupacione bona Gregorius in pastorali
de inchoata bona fortis operan-
tis manus et quere infra de perseverancia
Idem in moralibus Deo viri nunquam compul-
tant et quere supra de cognicione dei
et viro Idem in xo moralium super illud
Job verebar omnia opera mea exponens
illud prophete Deus qui potuit manus
suas ab omni munere Iustus quippe
manus suas ab omni munere potuit
quia in eo quod recte agit nec ab huma-
no corde manem gloriam nec ab o-
re laude nec a manu dacionem re-
quirit Solus ergo ille in opere bono
fraudem non fecit qui cum ad studium
bone actionis invigilat nec ad tem-
palis premia nec ad laudum ulla u-

ad humanas iudicium graciam anhelat Idem
in epistola per tropos precavendum dubius merca-
dis exposcit qui bonorum operum se exhi-
bet amatorem cum plura quere supra
de activa vita de inchoantibus de cer-
tamine de dispensacione factorum de inte-
cione recta de perseverancia de profici-
entibus de perfectis de fortitudine de
innocencia de proficientibus de per-
fectis de fortitudine de innocencia
Augustinus de kathezizandis rudibus
Tunc est veraciter bonum opus cum
a caritate iaculatur agentis inten-
cio et tamquam ad locum suum rediens
rursum a caritate conquiescit Idem
ad probam de orando deum Sed tamen
hoc in tempore vivere nisi ad acqui-
rendum meritum quo in eternitate vivat
Idem in soliloquiis Deus et bonum
opus semper in me operare ut cogitem
compelle ut faciam suade ut diligam
confirma ut timeam te custodi
me ne perdam te domine deus meus
Idem illud nolo esse quod in tua pie-
tate sed clementissimum domini dei mei i-
hesu christi sic enim te ad se sublevans
te non deseras intellige tibi cum
me permittet nisi quod propter tibi
cavens si tu negaveris Gregorius in dyalogo
Bonum opus est quodcumque est non de-
mum opere quippe bonum opus
dona fuerunt quibus subsistere
ti opere eciam ipsa dona fuerunt stante
Idem in registro instanciam quam
mente gerimus oportet ut luce
bonorum operum demonstret Idem 1.08
in moralibus Cum opus bonum cepit
summa fiducia proficiat cum vero
bonum opus torpescit pereat arcum
veniet ne lucescit Idem non loca
vel ordines que supra de activa vita

Aug(ustinus) in li(bro) primo decim(arum) c(apitu)lo xx
iii Boni operis ... merces
est requies post mansionem Idem xviii
decim(arum) c(apitu)lo xxviii Quia simul pater
et filius et amborum spiritus pie et con
cordit operantur Idem in dyalogo
vite uera ex estimatione in virtute est
operis non in estimatione signorum nam
sunt plerique qui etsi signa non fa
ciunt signa tamen facientibus dispares
non sunt Idem in omelia nullus in
bono opere iam positus de que suis
de confidencia bona Idem valde se
sollicitat in bono opere qui semper co
gitat de eterno fine Idem optimis
moribus et que supra de oratione bona
Idem super illud Eccles vii° Virum de
mille unum reperi mulierem autem
ex omnibus non inveni possumus
hac in loco cogitationes vero pro viro
accipere mulieres aut populus et
dicere quod difficilis cogitatio ali
cuius pura potest inveniri opera
vero que per corpus administrantur
aliquo semper errore sunt admixta
unde timeta deus adducet in iu
dicium pro omni errato Idem in glo(sa) super
illud Eccl(esiastici) xlii Melior est iniquitas
viri quam mulier benefaciens mulie
r et confundens in opprobrium viri
in hoc loco fortis et districtus vo
catur Mulier autem mens infirma
et indistricta et sepe contingit ut
districtus quisque labatur in culpa
et infirmus aliquis exhibeat
bona operacionem sed indistrictus et in
firmus de bonis suis operibus su
biens gravius cadit sed districtus
ad districtionis regulas cito redit
et deceptus fortius et cautius agit
Sepe et cum de culpa fortior fit oc
casio virtutis et virtus infirmo

rum et indistrictorum fit occasio pec
catorum Hec igitur mulier confundit
in opprobrium quia res confusione dig
nas gerit Idem super 2° Ozee xii Se
pe contingit ut hii qui peccaverunt ma
iores post peccatum primam bonorum
operum fructus perfecerunt Idem con(tra)
vigilanciam Quod semel fecisse bonum
est non potest esse malum si frequenter
fiat Idem in epistola Semper aliquid boni
operis facito ut te dyabolus inveniet
occupatum non enim facile capitur
a temptatore qui bono vacat opere
Idem super illud Johannis xviii nobis
non licet interficere quemquam sententiam
semet ipsos dicunt quem illum inter
ficiebant quem interficiendum offere
bant sicut Pilatus interfecit quem
vis non suis manibus sed suorum
qui enim per aliud facit per inde est
ac si faciat per semet ipsum Idem super
illud Judith in fine obiit pater ipsius
Cum bonis operibus deo servimus sic
ut sacrificium illum illi gratum et
spiritum ipsum per opera virtutum et orationis
studium impendit sed quod roboratur
fide et desiderabilis est ad devocionem
ut deo placeat Idem super illud Ma
lach(ie) primo Quis est in vobis Exhi(bere)
auditur acceptior esse deo servitus
illa que mercedem non postulat
operantis Idem super Joh(annem) xvi Precium
operis quo deo ministras esse est cum
illo sine quo nunquam aliquis bene
est Idem et Jheronimus in decretis di(stinctione) l
Non est facile non stare filii sunt
qui tenent loca sanctorum sed qui exercent
opera eorum plura que supra de acci
dia de activa vita de bonitate
de cogitatione de cognicione de continencia
de conflictu de discrecione de conpedacione

de distinctione de contricione de fortitu
dine de gracia de intencione de hore
de labore de memoria de medita
cione de negligencia de incipien
tibus de proficientibus de perfectis
de pena de prudencia Ysidorus in col
lacionibus patrum Preciosissima est
operis acquisicio que cum pena ac
quiritur Idem ibidem Sicut cum dolori
bus partus oritur fructus letificans
parentem sic cum labore bonorum operum
nascitur in anima creatura dei sed
sed pigris et inerciosis oritur fructus
turpitudinis et confusionis Idem
ibidem Sicut pater gerit curam
filii sui sic et deus gerit curam
corporis illius quod pro illo affligitur
et semper est iuxta illud Boecius
in quinto de consolacione Adversamini vi
cia et colite virtutes mag
na enim vobis est si dissimulare
non vultis necessitas indicta probitatis
cum ante oculos agatis iudicis
cuncta cernentis Sixtus pictago
ricus Ea que culpas in aliis tu
prior facere noli de libera primus quam
aliquid agas Idem Fidelis homo
electus homo dei est homo dei dig
nus est homo dei dignus deo est
qui deo dignus est nichil indig
ne deo agit plura que bona supra
de consciencia bona

De operacione mala Gregorius in
moralibus Illa bona nil sunt deo
accepta que terrena cura oculis ma
lorum operum ad intencionem maculantur
Idem in dyalogo Multa videntur
bona sed non sunt quia bona ani
mo non fiunt Idem Bona que homi
nibus innotescunt sine periculo non esse pos
sunt Idem in moralibus Sepe nos iniqui
ipsis bonis que agimus ad deterius
inclinamus quia dum leticiam me
ti mire pariunt quadam mala securi
tate mens in torporem laxatur
vel elacione polluitur Idem in quinto
moralium Sepe inimicus opus contra
dampnacionis quod profectus pu
tatur esse virtutis Idem in fine
moralium Sicut hec quis securitatis
locus remanet cum et mala nostra
pure mala sunt et bona que
agimus nunquam pure bona esse pos
sunt Idem super illud Iob Astra
non sunt munda apud deum et
districti iudicii maculas inqui
namus hec coram eo que per iudicia
sanctitatis lucent Idem duo sunt
in bonis operibus timenda scilicet
favores et desidia que supra de
activa vita Idem in prohemio moralium
Sunt nonnulli qui bona fortassis
faciunt per que tamen iniquitati
sue ablinsciuntur que supra de
ablucione de activa vita Idem
Sepe bona intencione inchoata fine
deperiunt que supra de activa
vita Idem Nec enim qui legunt
et quiete supra de activa vita
plura quere supra de concupiscencia
mala de exemplis malorum de ma
licia de peccato Basilius Docuerunt lin
guas suas grandia loqui cum ta
men exigua operentur largissimi
promissores sed parcissimi exhibito
res Idem non confessis Idem quere
ad hec que supra de activa
vita Ysidorus nichil prodest vet
unde que supra de cogitacione
Augustinus Ante factum non venit fac
tum que infra de peccato de opini
one que supra de credulitate de
fama bona et mala de iudicio te

incertiro

De oratione bona Greg. in dya
log. et in decretis xxxiii q. iiii
obtineri nequaquam per orationem possunt
que prius predestinata non fuerint
sed que viri orando efficiunt ita pre
destinata sunt ut precibus vel orationibus
obtineant. Idem in tercio dyal. ora
tio tanto adeo longius sit quan
to hinc mundo proximus et tanto
minus exauditur in oratione quod am
plius inclinat stulta locutione. Un
de scriptum est Qui obturat aurem
suam ne audiat legem oratio eius
erit execrabilis. Quid ergo mirum
si postulantes tarde a domino ex
audimur qui precipientem dominum aut tar
de aut nullo modo audimus. Idem
orandum est et que supra de donis
Idem differre solet omnipotens deus
vota nostra quod precamur ut crescat
quibus eo magis exaudiant ad meri
tum quo crescunt non exaudiantur ad
votum. Idem veraciter orare est a
maros in compunctione gemitus non
verba composita resonare. Idem vir
tus vere orationis est celsitudo ca
ritatis et tunc quisque quod recte pe
tit adipiscitur cum eius animus
in petitione nec minimi actus de
fuscatur. Idem Magna vis oratio
nis est que supra interius operatur
meritis. Idem in oratione verba sunt
nostra desideria tanto enim minus
clamat quanto minus desiderat et
quanto magis desiderat tanto ma
gis clamat et orat. Idem in xxxii
moral. Omnipotens pro aliis intercede
niter sibi ipsius precibus potes
tate suffragatur et per semet ipso
tanto citius exaudit quanto devo
tius pro aliis intercedit. Idem in re
gistro Dum eos die a labore terre

nos cessamus atque dominicis orationibus
insistendum est ut si quid negligentie
per alios sex dies committitur per diem
septimum qui est resurrectionis dominice
suis precibus expietur. Idem oratio hu
milis dum premitur anxius dum orat
ad superiora medelam sanitatis ex
pellit. Idem Cum is qui displicet
ad intercedendum mittitur irati animus
adhuc ad deteriora provocatur. Idem
in xxx moral. Nisi per nobis in expella
tio mediatoris intercederit ad aurem
dei procul dubio irritas precum voces
quotidianis clamaverint. Aug. in libro
de ordine discipline Optimus mo
ribus discipline magna sollicitudine
opus est deum enim non aliter nos
exaudire non potest sed bene viven
tes facillime exaudit. Greg. in omelia
de divina scriptura super illo verbo Luce Quid
tibi vis faciam. Respondit qui lumen
ceco reddere poterat quid vellet cecus
ignorabat sed peti vult hoc quod et nos
petere et se concedere prenoscit impor
tunos namque ad orationem unde et ce
cus protinus adiungit Domine ut vide
am. Idem ibidem Ecce cecus iste fac
tus non aurum a domino sed lucem quesivit
vilipendit enim extra lucem aliquid
petere quia licet cecus habere quodlibet
potest tamen sine luce videre non potest
quod habet. Idem ibidem Imitemur ergo fratres
karissimi istum quem a corpore et
mente salvatum audivimus non ergo
falsas divitias non terrena dona
non fugitivos honores a domino que
ramus sed lucem queramus nec tamen
lucem que loco clauditur que tempore
finitur que noctium interruptione vari
atur que communiter a nobis et pecoribus
cernitur sed lucem illam queramus quam
videre cum solis angelis possimus quam

nec unicum inchoat nec finem augu-
stat ad quam perfecte lucem fidei katho-
lice. Via vera est unde recte et illu-
minato ceco videtur Respice fides tua
salvum te fecit Greg. in omelia dedicaci-
onis super illud Luce Ihesu fili david
miserere mei Sed quod clamante ceco di-
citur ergo sue cecitatis tenebras agno-
scit quisquis hac que sibi deest lumi-
nis claritatis intelligit clamet medullis
clamet medullis clamet vocibus mentis
dicens Ihesu fili david miserere mei Sed
quod clamante ceco subiungitur audia-
mus et qui preibant increpabant
eum ut taceret et sequitur ipse vero mul-
to magis clamabat Ihesu fili david
miserere mei Ecce quem turba increpat
ut taceat magis ac magis clamabat
quia quanto graviori tumultu cogitacio-
num carnalium premimur tanto ardencius
oracioni insistere debemus contra dicit tur-
ba ne clamemus quia peccatorum nostrorum
fantasmata plerumque eciam in oracione
nostra importuna patimur Sed nimirum necesse
est ut vox cordis nostri quo durius re-
pellitur eo valencius insistat quatenus co-
gitacionis illicite tumultum superet ita-
que ad pias aures pii domini in nimieta-
te sue importunitatis erumpat Idem
ibidem Ipse ut suspicor recognoscit
unusquisque quod dicimus quia dum ab
hoc mundo nostrum animum abducimus
et intendimus dominum ad oracionis opus con-
vertimus ipsa prius que prius delectabiliter
gessimus importuna postmodum atque
gravia in oracione toleramus vix eorum
rememoracio manum sancti desiderii
ab oculis cordis abicitur vix eorum fan-
tasmata per lamenta penitencie superantur Sed
tum in oracione nostra vehementer insistimus
transeuntem Ihesum figimus unde et illic
subditur stans autem Ihesus iussit eum
adduci ad se Ecce modo stat qui prius
transibat quia cum adhuc turbas
fantasmatum in oracione patimur Ihesum
aliquatenus transeuntem sentimus Sed
cum oracioni vehementer insistimus
tunc stat Ihesus ut lumen restituat
quia tunc in corde figitur et lux per-
dita quodammodo reparatur Idem ibidem
Ceco clamante dominus Ihesus tran-
siens audivit Sed stans illuminavit
quia per humanitatem suam vocibus
nostre cecitatis compaciendo misertus
est Sed lumen nobis gracie per divinitatis
potenciam infundit

De ordine Greg. in xvi libro
moralium super illud Job xxvii Ne-
que reprehendit me cor meum in
omni vita mea hinc et enim Jo. voce
dicit Si cor nostrum non reprehenderit
nos fiduciam habemus ad deum ut quod-
que petierimus ab eo accipiemus ac
si aperte diceret Si illud quod deus pre-
cipit facimus tunc illud quod ab eo pe-
timus obtinebimus valde namque a-
pud deum ad auditionem memorie vacat
facimus ne peticio apud eum veni-
at in oblivionem hoc autem gerimus qui-
bus apud homines importuna vide-
atur tamen apud deum gratiam at-
que laudabile est Pura oracio est
que ex habundancia devocionis mentis
nostre tam vehementer accenditur
ut eo se ad deum postulatam commi-
tit per amoris magnitudinem eciam
sue peticionis obliviscatur Sunt hec
autem tria supplicacionum quarum infimum
locum tenet captacio medium con-
fessio supremum autem pura oracio
quia captacio timorem habet confes-
sio fiduciam Sed pura oracio habet
amorem in tantum ut pura oracio
magis in intellectu consistat et ma-
gis appropinquet deo et plus mereatur cito cit
et plus mereatur obtinere efficacius

hec utrique sibi vicissim queruntur ut et oratione operatio et operatione fulciatur oratio. Hinc est enim Jeremias ait: Levemus corda nostra cum manibus ad dominum. Intelligimus corda cum manibus levat qui suam orationem operibus roborat. Nam quisquis orat sed operari dissimulat cor levat et manus non levat. Si cor non levat impetrare igitur nequibit vacuus. Tunc cor in oratione fiduciam accipit cum sibi nulla vite pravitas contradicit. Damascenus libro 2o: Oratio est ascensus intellectus in deum. Idem: Oratio est petitio decentium a deo. Beda in omelia super illud Math.: Et ecce mulier Chananea de finibus illis egressa in xl. Sciens antiquus hostis utilitatem orandi et invidens hominibus gratiam impetrandi immittit hominibus multimoda cogitationum levium et aliquando etiam turpium vacationem que sancta provocata quibus orationem impediat adeo ut nonnumquam tales tantosque cogitationum discurrentium fluctus prostrati in oratione tollamus quales nec in lecto recubantes tolerare voluerimus. Unde necesse est fratres karissimi ut agnita diaboli perpetua malicia et ipsi videamus animum ab hominum nebulis quas hostis nobis affigere gaudet ingenium nostrum sollicite servando et pro defensione nostri effectum flagitando presidium qui potens est quatenus indignis precantibus et puritatem orandi et perfectionem impetrandi concedere per gratiam pro gloria nominis sui sancti. Bernardus in sermone de sancto Andrea: Nemo repente fit summus que infimi desperationibus. Idem: Oratio est hominis deo adherentis affectio et familiaris quedam et pia allocutio et statio mentis illuminate ad fruendum deo quamdiu licet. Idem super Cant.: Sicut hoc est dominum querere unde non recte oras si in oratione aliquid preter dominum queras quia in ipso sunt omnia tibi remedia vulnerum tibi subsidia necessitatum tibi reparatio repressionis defectuum tibi copie profectuum tibi est quod oporteat accipere expedit quod oportet decet quod est oportere. Idem: Oratio dicitur vinum spirituale letificans cor hominis vinum scilicet spiritus sancti quod inebriat mentem et carnalium voluptatum infundit oblivionem humectans et confortans interiora arentis conscientie cuius quoque bonorum digerit et deducit per quedam anime membra fidem roborans spem confortans vegitans et ordinans caritatem ac mores animi impinguans. Idem: Unicum et optimum in dubiis remedium et refugium est oratio sic queras quoque gemitibus in domino et ut quid quando qualiter quoque nos facere velit deus assidue nobis monstrare dignetur. Idem super Cant.: Tunc unquam bone Jhesu dextra pietatis diffidet qui cum adhuc inimici essemus dei redemisti nos in sanguine tuo et reconciliasti nos deo patri tuo sub umbra ergo nunc tue protectus ad thronum glorie tue postulans veniam peccator curro clamans et orans et pulsans ante ianuam tue domine miserans mei. Si enim ad veniam et gratiam tuam nos vocasti veniam non querentes quanto magis nunc veniam impetrabimus suppliciter postulantes. Idem: Quos carne quesivit dilexit in spiritu redemit in virtute que

que sunt diligit in spiritu vedeunt
pennas huius et volant per gyrum
tunc ergo veniente et postulante
eiciet foras abscondit quod melior est pi
etas dei quam quevis iniquitas
nam ad omnem necessitatem apta est
nobis urbs refugii et sinus matris
expansus apta et foramina petre
subiret muta nunc dei nid Idem super
Cant Credimus angelos stans oran
tibus astare ac offerre deo preces
et vota orancium ubi in puritas ma
nus levare prospexerunt Idem in epistola
Dum manibus pectora gemibus
quoque pavimenta tundunt devotis p
tibus altaria cumulantur dum sordes
gene lacrimis genitibus in atque sus
piriis ungunt colla et per forensibus
tempus cantica spiritualibus sacra
tecta resultant nichil sepius cumba
magis spectare libet nichil summo
regi iocundius exhibetur Idem ni
chil utilius super querere de laude
dei Idem Et si notum virtus sit
vocis et operi cum et voce gratiam et
efficaciam oratio promerentur Idem in ser
mone In cunctis actionibus nostris
et observanciis multa opus est ad
vigilancia sed precipue in oratione Idem
licet omni hora et omni loco oculi domini
super nos speculentur maxime tamen
in oratione tunc enim putamus nos
quasi facie ad faciem cum domino
colloquentes Idem Milia milium mini
strabant ei et decies milia centena
milia assistebant ei cum quanta igitur
reverencia cum quanto quoque timore
vel cum quanta illuc humilitate debet
accedere de palude sua procedens et
repens ranuncula Idem due sunt
ale quibus oratio volat ad celum

fulgor amitte et dare Idem duobus
impedimentis oratio precis videlicet
si multa luce illustretur vel si nimio
lumine perfundatur nulla autem luce
lucet si peccata sua nec videt nec con
fitetur Econtrario nimia luce
obruitur qui peccata sua tanta videt
ac horrenda ut de indulgencia dei
desperet temperanda ergo est lux
inter ignoranciam et desperacionem
ut cor contritum et humiliatum deus
non despiciat Idem tanta sit fi
des in oratione ut firmiter speret
tanta devocio ut deum cogere videatur
tantus quoque sit amor ut ea que
petit in oratione se senciat optinere Idem
in dei auribus fervens desiderium
clamor est magnus Idem si mente
sonus vacante habeo fructum orationis
perdo Idem Remissa vero intencio
submissa vox ad cordis cum voce
potius quam ad corporis aures deus
intendit Idem magna pusillitas
ymmo magna infamia est quod deo
domino maiestatis in oratione loqui
presumimus et impensi uberes aures
sue mentis nichil intencionis
animus magna nimis atque nimis
valde infamia et ideo graviter
iudicanda ac vindicanda quia in
lassimus pulvis et vermis audire
dedignatur cavere vunispeat audiam quod
quid loquatur in me dominus deus meus
Idem in eodem Dum monachi fit
cordis perfectio ad iugem atque indi
ruptam orationis perseveranciam tendit
et quantum humane fragilitati con
ceditur ad immobilem tranquillitatem
mentis ac perpetuam nititur puritatem
tem Et id circo ut eo fine ac pur

tate qua debet emitti possit oraco
penitus omnis solicitudo rerum corpa
lium et maxime carnalium totaliter ab
scindenda est deinde illius negocii sine
tempa non solum cura sed nec memo
ria quidem penitus est admittenda
et omnibus meys contrariis penitus
et abiectis iacienda sunt primum pro
funde humilitatis monimenta ac so
lidissima fundamenta que stabiliter tur
rem celos intratura valeant susti
nere deinde supponenda est virtutum
spiritualis constructio et ab omni distraccio
atque evagacione lubrica animus inhi
bendus Unde sicut iam superius dictum
est quales orantes nos invenire
volumus tales oportet nos esse ante tempus
oracionis Basilius super illo verbo petite
et accipietis Est autem divinum subsi
dium implorandum non remisse nec
cum mente huc illucque vagante eo quod
talis non solum non impetrabit
quod petit sed magis deum irritabit
nam si quis coram principe stans
sermonem habet intrinsecum et circumspe
ctum oculum ne forte puniatur quanto
magis coram deo attentum ac tre
mebundum oportet astare Hylarius
Oracio lacrimosa purificat meditacio
studiosa irradiat caritas misteriosa
inebriat contemplacio luminosa
cor sublevat et sapiencia iocunda con
hylarat Valerius in libro vii Socra
tes humane quidem terrestre quoddam
oraculum nichil ultra petendum esse
a dyis inmortalibus arbitrabatur
quam ut bona tribuerent eo quod hii sci
rent quid cuique utile esset nos autem
plerumque adnitamur votis comperte quod me
lius esset non impetrasse et enim
densissimis tenebris involuta mor
talium mens tenebras precaciones spargit
pergit

Oracione dominica Augustinus in ser
mone Panem nostrum cotidia
num da nobis hodie Sapiencia vera
et divina prudencia que docuit et pa
nem solum petere et hodie nominare
hac eum ordine et avaricia tum avari
cia tollitur et humane vite tempus incer
tum insinuatur Idem in enchiridion
Delet omnis oracio dominica minima cot
tidiana quorum peccata delet eciam illa
aquibus vita fidelium eciam scelerate
gesta sed penitendo in melius mutata
discedit Idem in libro confessionum quamvis hec
sit precessimus propius ad spiritum et vic
torius dyaboli atque mundum in mun
do patrem oravit non tamquam virtu
tis impotens cum esset omnipotens
sed ut nobis propter quos venerat hu
militatis magisterium exhiberet Idem
in sermone Dominica fronte postulas quod
promisit deus cum non facias quod pre
cipit deus prius ergo audi precepta
et moniciones et sic exige promissiones
Idem super illud Et dimitte nobis
debita nostra nec prosus est efficax
oracio quorum fides per dileccionem non
operatur Idem in libro de kathezizandis
rudibus noverunt omnes scolastici
non esse vocem ad aures dei nisi
affectum animi Idem in sermone domini
in monte Adoptat septem peticiones
in oracione dominica septem donis spiritus
sancti et viii beatitudinibus dicens
Si timor dei est quo beati sunt
pauperes spiritu petamus ut sanctificetur
in hominibus nomen dei timore casto
si pietas est qua beati sunt mites
petamus ut veniat regnum eius ut
mitescamus nec ei resistamus si
sciencia est qua beati sunt qui lugent
oremus ut fiat voluntas eius quia
sic non lugebimus Si fortitudo est

qua beati sunt qui esuriunt oremus
ut panis noster cotidianus detur no
bis Et consilium est quo beati sunt
misericordes debita dimittamus ut et
nobis nostra similiter dimittantur Et in
tellectus est quo beati sunt mundo cor
de oremus ut habeamus duplex
cor temporalia spectando de quibus tem
ptationes sunt in nobis Et sapientia
est qua beati sunt pacifici quoniam filii
dei vocabuntur oremus ut liberemur
a malo ipsa enim libertatis liberos nos
facit filios dei Ysidorus de summo bono
Fidei simbolum et dominica oratio pro
tota lege parvulis ecclesie ad celestia reg
na sufficit capescenda Omnis enim
latitudo scripturarum sacrarum in oratione
dominica et fidei simbolo continetur Cy
prianus martir archiepiscopus Cartha
giensis sit pater in domino etiam
familiaris oratio deum de suo rogare
agnoscit enim pater filii sui verba
et cum ipsum habemus filium apud pa
trem advocatum advocati nostri verba
proferamus Idem ibidem Sit orantibus
sermo et petitio cum disciplina
quietem continens et pudorem co
gitemus nos sub conspectu dei stare
placendum ergo est divinis oculis
et habitu corporis et modo vocis

De oratione ad angelos ad sanctos
Ambrosius super Lucam Unus
quisque eger petende salutis preca
tores debet adhibere per quos nostra
compago resoluta actuum que nostrorum
clauda vestigia ubi celestis reme
dio reformentur Idem in libro de vi
duis Egri nisi ad eos aliorum precibus
medicus fuit invitatus ipsi pro se
rogare non possunt infirma est ca
ro mens est egra peccatorum vinculis
impedita et ad illius magni
medici sedem debile non potest appli
care vestigium observandi ergo sunt
angeli pro nobis qui nobis ad presidium
sunt donati observandi sunt et mar
tires quorum videntur nobis quasi
corporis pignore hec utraque sibi ne
cessario queruntur ut et oratione opera
tio et operatione fulciatur oratio hinc
enim Jeremias ait Levemus corda
nostra cum manibus ad deum Ille
corda cum manibus levat qui sua
orationem operibus roborat nam quis
quis orat si operari despicat cor levat
et manus non levat quisquis vero
operatur et non orat manus levat
sed cor non levat necessaria igitur utraque
sunt Tunc cor in oratione fiduciam
accipit cum sibi nulla intentio pravi
tas contradicat Damascenus libro
2° Oratio est ascensus intellectus in deum
Idem oratio est petitio decentium
a deo Beda in omelia super illud Math.
Et ecce mulier chananea de dominica
secunda in quadragesima Docens antiquus hostis
utilitatem orandi et munus
hominibus gratiam impetrandi immit
tit hominibus multimoda cogita
tionum levium et aliquando etiam turpium
nocentium que fantasmata quibus
orationem impediat adeo ut non
umquam tales tantas que cogitationum
discurrentium fluctus prostrati in
oratione tollamus quales nec in lec
to recubitum iacentes tollare volu
erimus unde necesse est fides sanum
ut agnitam dyaboli superare malicia
et ipsi videlicet animum nostrum ab hiis
nebulis quas hostis noster super nos
aspergere gaudet ingentium passibus
servando et pro defensionis nostre pre
tium flagitandum presidium qui paratus
est cunctis indiginis petentibus et
pure orandi et perfecte impetrandi

concedere per gratiam in gloria nominis
sui sancti Idem ibidem Multum
autem iuvatur orationis puritas si
in omni loco et tempore nos ab acti
bus terrenis illicitis si semper
ab otiosis sermocinationibus auditum
nostrum castigemus si in lege domini am
bulare et eius testimonia perscru
temur toto corde scrutari querentes
quod cum sepius agere loqui vel
audire solemus eadem nocte est ut
sepe ad animum nostrum quasi saltatim pro
animo recurrant ad sedem et sicut
volutabra sues palustria columbe
limpida solet frequentare fluenta sic
cogitaciones impure mentem immun
dam perturbant castam vero puri
tates sufficiant Ibidem idem Hanc
si ad exemplar mulieris chananee
in orando perstiterimus spero quod mane
amus adsit nobis gracia conditoris
nostri que cuncta in nobis errata
corrigat in munda sufficere turbu
lenta serenet fideles namque et mi
seratores dominus et iustus est dominus
deus noster ut remittat nobis peccata
nostra et mundet nos ab omni iniqui
tate si ad illum sola mentis inten
tione clamemus miserere mei domine
fili david qui vivit et regnat deus
per omnia secula seculorum Amen Aug
in epistola quadam Absit in oratione
multa locucio sed non desit multa
precatio si fervens perseveret intentio
nam multum loqui in orando est
rem necessariam superfluis agere verbis mul
tum autem precari est eum quem prec
amur diuturna et pia cordis exci
tatione pulsare nam plerumque hoc nego
cium orationis plus gemitibus quam
sermonibus agitur plus fletu quam
affatu talis enim oratio penitet latere

meus in conspectu dei et gemitus meus
non est absconditus a te Idem Bo
nus medicus est oratio magna quoque
virtus est pure orationis que quasi qui
dam persona vadit ad dominum et mandata
peragit et illuc penetrat quo caro ne
quire nequit Idem in sermone Oratio
est ascensus anime a terrestribus ad
celestia inquisitio supernorum desiderium
invisibilium Idem oratio est pius men
tis affectus in deum directus Idem oratio
est cordis actus non labiorum neque
enim verba deprecantis deus intendit
sed orantis cor aspicit Idem Angelus
est enim silencio cordis orare quam
solis verbis sine intuitu mentis Idem
Iugis oratio anime est munitio Idem
oratio est ieiuniorum refectio Idem oratio
spiritus sancti graciam invocat advocat
austeritatem importat ieiunium dul
cificat duritiam cordis mollificat
Sicut ergo sine potu non est ple
na refectio sic ieiunium sine oratione
non potest animam perfecte nutrire Idem
oratio est ipsi oranti subsidium an
gelo solatium dyabolo supplicium et deo
gratum sacrificium Idem in epistola ex
dicit apostolus Sine intermissione ora
te quid est aliud quam vitam beatam
que nulla nisi eterna est ab illo qui
solus eam dare potest sine intermissione
desiderare semper ergo hanc a domino
deo desideramus si semper oramus
et semper oramus si desideramus
Idem dum orare non vacat vel cum
aliarum aliquarum bonarum exercitiarum acti
onum non impediunt officia etiam
quamvis etiam in eis semper desideri
sit orandum non est impossibile vel
inutile neque enim ut nonnulli putant
hoc est orare in multiloquio si diu
tius sic oretur plura que supra

de desiderio. Idem super illud Petite et
accipietis. Non tamen hortaretur nos deus
ut peteremus nisi dare vellet. Erubes-
cat ergo humana pigricia plus enim
vult dominus deus dare quam nos ac-
cipere plus enim vult ille miser-
eri quam nos a miseria liberari. Idem
Qui didicerunt a domino deo mites es-
se et humiles esse orare plus cogitando
et orando proficiunt quam legendo
et audiendo. Idem in sermone dicitur
paucum unum & que in fine de ora-
cione. Idem in epistola Deus qui cre-
publicum condidit humana in oracione
non quod si nobis sunt verba nota
quibus quisque eo impetramus
hoc quod petimus. Idem interius iudex
mentem potius quam verba conside-
rat. Idem Inaniter oramus si super
fiducia non habemus. Idem oracionibus
mundamur lectionibus instruimur. Cum
oramus cum deo loquimur. Cum
vero legimus deus nobiscum loquitur.
Idem Inundat oracio unda illa ab
oracio est unda in qua naturaliter dicitur
diminuere nobis delicta nostra. Idem
in libro de rectitudine quia theoreticae eo
rogaremus. Deus rogat te ut tu
miserearis et tu non eius quomodo er-
go deus te exaudiet in tempore
necessitatis supplicantem cum tu eum
non audis pro te ipso rogantem
et qui tuam oracionem non attendis
qualiter etiam deus intendet. Quid
ergo valet strepitus oris ubi est
cor mutum. Idem in libro meditacionum. Ob-
secro domine amaritudo est cor meum
sua desolatione dulcora tu illud tua
consolatione obsecro domine quod e-
suriens incepi querere te ne desi-
nam ieiunus a te. Fame lens acces-

si ne recedam impastus. Pauper
venit ad divitem et miser ad miseri-
cordem ne recedam vacuus et contemp-
tus et si antequam comedam suspi-
ro da ut suspiria habeam quod
manducem. Idem Gloria mea deus
meus abscondis faciem tuam
ut multos cupidum recondis mar-
garitam ut audis petendi diligen-
tiam differs dare ut doceas pete-
re differs audire petentem ut eundem
facias in oracionibus perseverantem.
Idem de civitate dei Quanto quis-
que sanctior est et desiderii sancti
plenior tanto in oracionibus eius
fletus est uberior. Idem in libro de
ecclesiasticis dogmatibus Nullum cre-
dimus ad salutem nisi deo
invitante venire nec invitatum
nisi deo auxiliante salutem
suam operari posse nullum quoque
nisi orantem auxilium promereri. Idem
hoc quippe bonus deus instituit
indicavit ut oracionibus humilium
dignaretur salutem prestare sublimi-
um. Idem Sicut vox sine modula-
tione quasi vox pecoris sic oracio
sine devocione quasi boum mugitus.
Idem in libro confessionum Cum multi a-
mant querere infra capitulo proximo.
Ambrosius super Lucam in incarnacione. Tu
tum oras pro magnis ora, id est petere
ne non pro caducis. Noli orare cum
contumelia quia crudum est noli orare
cum oppressione quia terra est oracio
cum talis non placet deo cum
non enim audit nisi quod dignum
esse dicit sua beneficia. Idem oracio
longius volat quam sagitta. Sa-
gitta enim non nisi proximo percutitur
penetrat ad adversarium oracio autem longi-
us volat procul a nimico. Idem

pr super bta in maculata p nocta
biat in orone domus ihus non
indigens pcationis auxilio sz sta
tuit nobis imitacionis exemplu
go. Idem Media nocte ait psphe
ta surgebam ad confitendum tibi
super iudicia iustificacionis tue sz
et tu surge vel media nocte si
non potes tota nocte vigilare
Idem in 4o scripto de sacramentis
Da michi si velis hominem rogare
et sic incipias dicere da michi q
q ate peto nonne arrogans et
fatua videtur oratio et ideo ois
oracio addiuini inchoari debet alau
de dei Idem ibidem Oro primus dz
gra laudem dei Scdo supplicacionem
Tercio gracias accionem Sic eni re
thores et oratores sapientes a
pud homines hanc hnt causam dis
ciplinam Idem In noctibus cum
surgimus vigilamus et oramus
Idem de obitu theodosii Certis
diebus innotare dni no omnibus
fastidientis est non sperantis et
pro usu affluencium cum odore inter
eadem gracias referre non pdeno
tionis affectu sedule nd preces
placant animum iudicis et addandu
animum prouocant iam iratum Idem
super bcati in maculati Oronem
plenam homo pfecus dirigit ad celes
tia mittit in conspectu dni saluatoris
dans illi flabra iusticie flu
mina iusticie remigia fidei et ad
deuacionis subsidia quoque innocen
cie et puritatis Idem super lucam
Absolutissimum affectandum est con
sistonis exemplum q tam cito lat
in venia relaxatur et uberiora
sunt gracia saluatoris quam precacio
latronis semper enim dominus plus
tribuit quam rogatur Ille enim

rogabat dnm ut memor sui esset
cum venisset in suum regnum dns
aut ait illi Hodie Amen dico tibi ho
die mecum eris in paradiso Hoc lo
co deus indicauit in oronibus
humilium ut dignaretur salute pbere
humilium sublimium Crisostomus super Mathm
Considera o homo quanta sit tibi
concessa felicitas quanta quoque sit
gloria attributa oronibus fabu
lari cum deo cum xpo miscere collo
quia optare quod nemo velis qd
desideras postulare Idem in simon
nemo aliquis flens addidit et orans
accessit qui non qd postulauit
accepit nec ullus ab eo dissumz
dolens optauit qui non impetra
ret qd voluit ipse enim est qui co
solatur lugentes et curat dolentes
etiam informat penitentes Idem
super thimiamata redolencia bene
confecta delectant homines oracio
sic oro iusti suauis est ante deum
ius aut dignitate bone oronis
audire mox ut oro de iusti hois
ore processit suscipiunt eam angeli
et offerunt ante deum Idem ibidem
Ad tardius nobis deus dando qd
petimus instanciam oronis indicat Idem
ibidem Sepius adde sta domus in
aliqua et orans ibidem prouocauit
erudiens nos quam tranquillitatem cor
poris et loci que in oronibus esse
solet cupere et capere Idem super
illud Math xiiii Ascendit in mon
tem solus orare erudit nos dominus
quia bona est solitudo et singula
ritas ad orandum Idem super illud
Math Et ingressus in templum &
primum erat boni filii ut cum venisset
in ciuitate ad domum curreret patris
sic et tu xpiane imitator xpi fac
tus cum ingressus fueris ciuitate

ante omnia ad eternam xpi curre
Idem Cum ministrorum non orandos
pugnant quibus non hostem oran
do devicit danieli in sua incendunt
pueri flamme et hebescunt fere
quanto enim prior fuit celebra
ta oratio tanto celerior vindicta ve
nit in mundo orando enim licet cum
deo colloqui licet cum eo fabulari
cum velis licet precibus morari quod
optas dum oras hostis prius tun
dum cessas erigitur Oratio enim ma
gis infirmitas est hostis prius tun
dum cessas Oratio enim magis infir
mitas est hostis et orationis instan
tia hostis sentiam debellat Idem
in li. de regula monachorum Mo
nachi servantes regulam aptitas
ad glorificandum incipiunt orationes in
glorificatione consumantes Idem et ha
betur in decret. de consecr. d. v. ca.
Melior est quinque psalmorum decanta
tio cum cordis puritate et serenitate
ac spirituali hylaritate quam totius
psalterii modulatio cum cordis
anxietate atque tristicia mentis I
dem ibidem Cum precentum anima
bus vel psalterium vel missam dici
mittamus quam si pro una qualibet
diceretur accipiatur Idem in epistola
ad eustochium Frequenter est orandum
et flexo corpore mens est erigenda
ad deum Idem ad eundem Egredientes
hospitium armat oratio regredientes
de via prius occurrat oratio quam
sessio nec prius corpusculum quam
anima depascatur Idem ad omnem
actum ad omnem incessum manus
pingat crucem cum oratione nec ci
bi prius capiantur nisi oratione pre
missa nec recedatur a mensa nisi
refectum gratie creatori referatur ipse

sompnius oratio est Idem super cap.
Ingressi orbem primo domino ore
mus si ibi est adeamus et sic per
orationem deo commendati ad agenda
negocia redeamus Idem ibidem
Intemptationem negligit qui ora
re negligit Idem contra Iovinianum
Sacerdoti a quo semper offerenda sunt
sacrificia semper est orandum Ysid.
de summo bono li. 3o c. vii. Oratio
cordis est non labiorum neque enim
verba deprecantis deus intendit sed
orantis cor inspicit quod si tacite
cor orat et lingua vox quamvis sileat
quamvis lateat homines latere deum
tamen qui preses est latere non potest
Idem magna orandum est sine gemitu
ibidem Idem Melius est cum silen
tio orare corde sine sono quam
solis verbis sine intuitu mentis
Idem mens vera celestis est et tunc
ad orandum deum bene contemplatur
quando nullis terrenis curis ac terro
ribus innectitur mens enim vero
apta est ad bonum in sua natura
sed in aliena turbatur Pura ergo
oratio est quam orationis tempore non
interveniunt mundi cure Idem lon
ge adeo animus est si in oratione cogi
tationibus seculi fuit occupatus
tunc enim veraciter oramus quando alien
de non cogitamus Sed valde pau
ci sunt qui tales orationes habeant
et licet forsitan in quibusdam sint
difficile valde est ut semper sint
Idem ibidem Duobus modis oratio
impeditur ne quis impetrare
valeat quod orat hoc est si aut
quis scilicet adhuc mala committit aut
delinquenti sibi debita non dimit
tit quod gemino malo dum quis

a semetipso abstulerit perimus se-
tivus orationis studio iam intendit
et adeo que impetrare potest cu-
pit libentius mente exigat Idem Tan-
tus debet esse orantis erga deum
affectus ut non desperet pietatis effec-
tum inanis autem oramus si spei fi-
duciam non habemus non potest autem
hic spei fiduciam qui adhuc imp-
ceptis dei pigritat et peccati delectatione
recordatione delectatur Si enim illud
quod deus precipit facimus tunc illud quod
petimus sine dubio obtinemus Idem
utilitati apud deum utrumque sibi neccessario
commendant scilicet ut oratione operatio
et opere oratio fulciatur Idem in eodem
Hoc est remedium eius qui viciorum
temptacionibus estuat ut quociens
viciis quolibet tangitur tociens
ad orationem se subdat quia frequens
oratio viciorum impugnacionem extinguit
Idem Bonum est corde semper orare
bonum est etiam sono vocis deum
spiritualibus ympnis glorificare nichil
est autem sola voce cantare tacere sine
cordis intencione sed sicut ait apostolus
Cantantes in cordibus vestris hoc est
non solum voce sed etiam corde psal-
lentes unde dicit apostolus psallam
spiritu psallam et mente Idem Sicut
orationibus regimur et protegimur sic
psalmorum studiis delectamur psallendi
enim iocunditas tristia cordis
consolatur et gratiores mentes
facit fastidiosos oblectat inertes
excitat et peccatores ad lamenta invi-
tat Idem in eodem libro capitulo viii Qui
vult cum deo semper esse frequenter
frequenter debet orare frequenter etiam
legere nam cum oramus ipsi nos
cum deo loquimur cum vero legimus
deus nobiscum loquitur Idem Omnis

oracio privatis locis optimus fun-
ditur magis quam intentio locis op-
timius funditur magis quam intentio
seu potissimum ut impetret dum da-
tur teste deprimitur Idem in sentenciis pro-
uocata in oratione Paulus quoque devo-
tus incumbe nocturnis vigiliis et
ad modicum clausis oculis persoporem
ora Oro enim frequens dyaboli iacu-
la submovet scilicet quia oratio plena vir-
tus adversus temptaciones incursus
et in nimios spiritus orationis expellit
frequencia demonia quoque pessima
sola oratione et ieiunio devincuntur
denique malis omnibus oratio prevalet

6 plura quam in suo ore decorone dimicat Idem
in sermone ad vincendos spiritus orationis nos
hortatur apostolus dicens Obsecro primum
obsecraciones et obsecraciones fiunt
affectu verecundo oraciones puro pos-
tulaciones amplo sed gracias actiones
devoto Idem Oratio iustior quanto
et sanctior tanto magis impediri
solet Idem vero credulos inventam
spiritualiter deum quia deus aut dabit
nobis quod fideliter petimus aut quod
erit nobis utilius Idem in sermone
quodam de vincentibus spiritus orandi ab
scurrendo est eorum quos inspectorum
scienciis latentes spiritus utilis ma-
gis comparatus erubescere facit
et tremere et tunc nec dum tamen
adhuc virtute accipiunt resistendi
et quia multo timent per semet ipsos
accedere propter hoc student per alios sup-
plicare ut cum dicimus Sancte petre
ora pro nobis At nos cum accepta vir-
tute contemnendi per dilectos pretiis ve-
niam petit tunc utitur oratione que
est cum lectione sed quod per prandes perpetua-
tam loquitur cum deo suo De hinc

in lamentacionibus sine aliquitulo presencium cum hylaritate quanta ac fiducia cepit concepit et indulgenciam tunc accedit ad postulaciones ut iam tamquam in graciam dei suscepitus cum aliis sanctis audeat petere quod oportet. Ad quartum autem gradum scilicet ad graciarum acciones procedens accedere credo vultis si quid gracius inveniunt apud deum quem impetra proposuimus fieri exaudit antequam vocetur ita ut quasi certitus de dono iam dato non iam amplius orare sed gracias agere possit sicut in resuscitacione lazari ubi dominus cum nichil prius orasset dixit pater gracias tibi ago quia exaudisti me. Prima igitur in oracione scilicet obsecratio debet fieri affectu puro. Tercia scilicet postulacio amplo quantum affectu et fiducie latitudine. Quarta scilicet graciarum actio debet esse devocione plenissima de hiis affluens in ipsam suum dilectum suum quere infra. Glosa super epistola ad Tytum 2°. Obsecraciones sunt admiraciones proverbus difficilibus ut scilicet pro conversione impiorum vel pro removendis imminentibus malis. Oraciones vero sunt ut cum causa pro virtutes et alia bona reptantur. Postulaciones autem sunt ut quando mansis gloria celestis desideratur. Sed graciarum acciones sunt de exhibitis prius dictis. Glosa super Judith iiii°. Nec modum nec tempus domino deo prefigere debemus in oracionibus nostris sed cuncta domino relinquamus. Unde quidam sanctorum patrum in oracione sua dixisse legitur fili dei sicut scis et sicut vis miserere mei. Idem super illud Esdre viiii°. Humilitas compuncta vapata perfecte mentis indicium est cum quis orat et ymolat perquali animo

perpetuitate. Glosa super illud Math. xxvi. Et orabat tercio eundem sermonem. Tribus enim malis prius orabat ut et nos de preteritis veniam et a presentibus tutelam et a futuris periculis cautelam a domino per oracionum constanciam et instanciam impetremus. Bernhardus. O homo securus accessum habes ad deum habes enim filium advocatum coram patre et ante filium habes matrem audit eum filius latus et vulnera patri mater audit filio pectus et ubera. Nulla ergo erit tibi repulsa ubi tot caritatis et pietatis occurrunt insignia. Idem. O homo prece te induit non enim ita crudelis est deus ut se subtrahat et te cadere permittat. Idem. Vis oracionem tuam volare facere in celum fac illi duas alas scilicet ieiunium et elemosinam et tunc ascendit celeriter ad deum et exaudietur efficaciter. Efficacit alibi. Idem. Oracionis cotidie quere infra de temptacione. Hugo de sancto victore de tribus speciebus oracionis. Supplicacio postulacio insinuacio. Supplicacio est sine determinacione peticionis humilis et devota precacio. Postulacio est determinate peticionis inserta narracio. Insinuacio est sine peticione per solam narracionem voluntatis significacio. Supplicacionum autem tria sunt genera. Captacio. Exaccio. Pura oracio. Captacio fit ante postulacionem ad placandum et inclinandum animum auditoris quem precamur quod fit tribus modis. Primus cum aliquid dicimus quod personam vel causam nostram gracie det sive sit illud meritum aliquod vel infirmitas nostra vel aliquid al-

ud vel infirmitas vel aliquid ali
ud Secundus modus est cum aliquid
in laudem eius proferimus quem ro
gamus per quem nos apud eum ca
ros et acceptabiles significamus
ut mira caritate intrinsecum eius di
lectum mereamur Tercius modus cap
tacionis est quo aliquid dicimus per
quod cum auditoris contra adversarium
iram provocamus ut adeo potius
quam amore dignus videatur Ex
cacio est post factam postulacionem
quando scilicet auditorem memorem facimus
ne peticio apud eum veniat in ob
livionem hoc autem genus quamvis
apud homines importunum videatur
tamen apud deum gratum atque laudabile
est Postulacio autem determinate peti
cionis narracio intelligitur hec eciam
tribus modis fit scilicet obsecran
do orando et simpliciter postulando Ob
secracio est quando vehemencius ne
cessitas precibus et oracionibus de
vocius et ferventius insistere cogit
in mediocribus autem causis roga
mus sed in minimis simpliciter pos
tulamus Inter hec autem tria excellen
tissimum est obsecrare medium autem
rogare sed minimum postulare Insi
nuacio est sine peticione propalam
narracione voluntatis significacio
et hoc quoque tribus modis fit scilicet
timore fiducia et contemptu timore
fit quando est causa magna quam agi
mus vel magna est persona quam roga
mus sicut illud Domine si fuisses
hic frater meus non fuisset mor
tuus rogare eum voluit ut dudum
fratrem suum resuscitaret mortuum
sed quia pro magnitudine cause et pro
reverencia persone contremuit petere in

sinuare patens quam postulare elegit
tantum ergo dixit unde voluntas eius
intelligeretur sed temeritas non repre
henderetur Fit eciam insinuacio secundo
modo confidencia quando scilicet de fa
cilitate cause vel benivolencia per
sone confidimus quam rogamus et
ideo patens desiderium nostrum non ex
primimus quia nos obtinere posse sola
insinuacione speramus sicut est illud
vinum non habent Fit autem tercio modo
insinuacio contemptu quando scilicet
causa vilis est vel persona que roga
tur humilis et abiecta et hec omnino ab ora
cione divina excluditur sed apud superbos
et potentes maxime exercetur Prima
has autem tres insinuacio confidencia
convenit perfectis sed que fit cum timore
convenit incipientibus sed contemptu
malis convenit Ysaac in collacionibus
patrum uniformes oraciones semper
emitti animam posse certissimum est
aliter cum impugnacione mole deprimitur
nitur aliter cum vernat profectibus atque
aliter cum acquisicione gracie seu cunc
tis virtutis composita vel certo cunc
tis vicii delectacionibus vehemencie ac
vel futuri iudicii timore compungitur
atque aliter cum spe futurorum bonorum
desideriorumque inflamatur aliter cum
in necessitatibus aut periculis atque ali
ter cum securitate et tranquillitate ver
satur Quis autem posset diversitates
hominis et causas et origines com
punccionum exponere quibus inflammata
mens hominis atque succensa ad pu
ras oraciones atque ferventissimas in
citatur non unquam enim cum stichum
psalmi vel similibus occasionem orationis
ignite decantantibus nobis prestat
interdum vox canora fratris vocem

modulacione ad intentam modulacionem
iubilacionem stupencium animos inci
tauit quippe eciam cohortacio viri
perfecti et collacio spiritualis frequenter
ad uberrimas preces iacencium erexit
animos et affectus Scimus eciam fratris
siue cari aut amici cuiuslibet inte
ritu non minus ad plenam nos compunccionem
fuisse raptatos recordacio quoque
teporis vel negligencie nostre nonnum
quam nobis salubrem spiritus inuexit
ardorem atque in hunc modum nulli
dubium est occasiones innumerabiles
non deesse quibus per graciam Ihesu Christi
saluatoris nostri torpor ac sompnolen
cia mencium nostrarum valet excitari Idem
in eodem Quemadmodum autem vel
quibus modis ipse anime compuncciones
nostre de intimis conclauibus proferantur
non minoris difficultatis est indagare
Frequenter per ineffabile gaudium et ala
critate spiritus salubre compuncciones
emergunt ita eciam ut in clamo
res quosdam intollerabilis gaudii
immensitas prorumpat et cellam vi
cini feruens iocunditas cordis et
exultacionis penetret magnitudo
nonnumquam vero tanto mentis silencio
intra secretum profunde taciturnitatis
absconditur ut omnem penitus so
num vocis stupor illuminacionis sub
ite includat omnesque sensus at
tonitus spiritus vel contineat intrinsecus
vel amittat ac desideria sua gemi
tibus inenarrabilibus ad deum ef
fundat Interdum vero tanta compunccionis
habundancia ac dolore suppletur ut
aliter eciam eam digerere nisi per lacrima
rum euaporacionem non possit Ab hiis
autem lacrimis multum distant ille lacri
me que corde obstinato siccis oculis

exprimuntur quas licet non penitus
infructuosas esse credimus bono enim
proposito earum acceptatur emissio pre
sertim ab hiis qui necdum vel ad
scienciam peruenire perfectam vel preteritorum
seu presencium viciorum poterunt ad purum
labem mundari ab illis tamen qui
iam in affectum transiere virtutis ne
quaquam debet hoc modo extorqueri
profusio lacrimarum Idem in eodem Et
ut oracionis vere propicians effectum
non meam vobis sed beati Anthonii
sentenciam proferam inquit Non est
inquit perfecta oracio in qua se mona
chus vel hoc ipsum quod orat non intel
ligit Nos quoque oracionis que exau
ditur adeo inquantum copiosi sumus
indicia proferemus cum enim
orantes non nulla interpellauerit he
sitacio aut fiducia peticionis nostre
quadam desperacione deiecerit sed
optinuisse nos in ipsa oracionis ef
fusione quod petimus senserimus tunc
non ambigimus preces nostras ad deum
efficaciter penetrasse tantum enim
quisque exaudiri atque obtinere mere
batur quantum vel inspici se a deo
vel deum credidit prestare posse
irretractabilis namque manet illa
sentencia saluatoris Quecumque oran
tes petitis credite quia accipietis
et fiet vobis Idem in eodem Para
rum autem orat ille quisquis illo
tantum tempore quo genua flectuntur
orare consueuit numquam eciam orat
quisquis eciam flexis genibus
euagacione cordis qualicumque dis
trahitur et idcirco quales orantes
volumus inueniri tales nos esse
oportet ante tempus oracionis quia
qui eum ante oracionis nonam horam

anima nostra concepit necesse est ut
orantibus nobis per instigacionem
recordacionis occurrat et ideo qui
orantibus nobis nolumus ut inre-
pat hoc ante oracionem de nostro pectore
abditus contrahere festinemus Idem
in eodem Tria vero sunt que vagam
mentem stabilem faciunt scilicet vigi-
lie meditacio sancta et oracio de-
vota quarum assiduitas et usus in-
tencio conservant animam stabilem
stabilem firmitate hanc autem vere
redempcionis nostre eciam peticionibus
nostris unius adiungere debemus vinci-
tamen non sicut ego volo sed sicut
tu Ambrosius in libro de viduis Et
qui nisi ad eos aliorum precibus me-
dicus sunt invitatus ipsi propter
vagare non possunt infirma est
caro mens est ergo peccatorum vincu-
lis impedita et ideo ad illius
magni medici sedem debile non
potest applicare vestigium obsecran-
di ergo sunt angeli pro nobis qui
nobis ad presidium sunt donati ob-
secrandi sunt et martires quoque
videmur nobis quodam corporis pignore
patrocinium vendicare ipsi eciam
pro nobis possunt intercedere qui proprio sang-
wine si que forsitan habuerunt pecca-
laverunt ipsi quoque sunt nostre mente
vel actum nostrorum speculatores ideo
non erubescamus eos intercessores
habere nostre debilitatis qui et ipsi eciam
infirmitate dum vincerent cognoverunt
adhibeamus ergo admodicum alios
patres etc.

De oracione mala Bernardus in sermone
tercio Ut ad aures dei veniam
precibus faciamus vigilandum sen-
dendum est ut nostre voces actibus
adiungentur nam vidimus fit oracio
ubi precavis est actio Idem in sermone
Sicut nostra mens confusione tepe-
re oracionis depingitur si hanc aut
operacio sua adhuc inquinat aut alie-
ne malicie suavis dolor accusat
Idem Sicut nulla proficit vulneri me-
dicamentum dum adhuc in eo sit fer-
rum. ita nichil proficit oracio illius cuius
adhuc dolus in mente vel fraternum
odium manet in pectore Idem Ob non
tanto magis confundit imprecare quanto
magis mensuratur stulta locucione Idem
in xxxii moralium super illud Job xxvii
Que spes est ypocrite etc. Tunc ypocri-
ta deum invocat cum hunc temptacio-
rum tribulacio angustiat nam in hoc
seculo que fuit felicitatis esse in
venerit mox auctorem suum quem sibi
hanc felicitatem tribuit derelinquit Idem
in eodem super illud Job non perit quia
re infra demones capitalibus Idem
videmus virtutis pondus oracio non
habet quam nequaquam perseverancia op-
timum amoris tenet Crisostomus super Matheum
Qui orat et peccat non orat deum
sed deludit et deridet deum Idem ibidem
Qui orat et peccat deum instruit
qualiter eum punire debeat Idem Tu
non audis nec intendis oracionem tuam
et deum vis audire et intendere Flec-
tis inquit genua curvas si quid genua
sed mens tua foris vagatur corpus
tuum intus in ecclesia sed animus tuus in
foris cogitabat Ieronimus in epistola Nes-
cio qua consciencia cum illa lingua
quamquam deum rogat aut orat cum qua
mentitur aut detrahit aut maledicit
labia cum scit deus confundit et illius
precibus aures avertit quas in macula-
ta lingua pronunciat Idem super illud
ad Ephesios Cantantes et psallentes

in cordibus vestris domino audiant hec
adolescentuli quere supra de cantu ecclesiastico
Ysidorus de summo bono libro 3o capitulo 7o. Vir
longe adeo dum querere supra de oracione
bona. Idem. Quemque qualis se in oracione
offert talem eciam per oracionem conficiet
nam nichil proficit oracio si denuo
culpa committitur. Unde iam veniam
postulat. Bernardus super Cantica. Valde timen
dum ne forte inveniat aliquos qui sunt inter
nos qui cum nos omnes sua singula
ritate turbaverint sua quoque impa
ciencia nos irritaverint ac sua inobe
diencia nos coinquinaverint qualiter aude
ant inchoare ad tam fedum conspectum
conspicie sue lenitatem cum oracionum insta
ncia tocius puritatis domini ac divine
invocare sed sicut scriptum est. Cum
extenderitis manus vestras avertam ocu
los meos. Et cum multiplicaveritis
oracionem non exaudiam. Manus enim
vestre sanguine plene sunt. Orantes
aliquid solent frustrari duobus
modis aut cum non in tempore
querunt aut non sicut oportet. Item
Idem. Oracio peccatoris quere supra de discor
dia. Idem in Simone. Oracio timida ce
lum non penetrat quia timor in
moderatus restringit animum ut animo
non dico ascendere sed nec eciam pro
cedere queat. Oracio non sed tepida langues
cit in ascensu et deficit eo quod non ha
beat vigorem. Oracio aut temeraria
ascendet quidem sed statim resilit quia
resistitur ei nec solum non opti
net graciam sed meretur offensam. Oracio
aut fidelis et humilis et fervens ce
lum sine dubio penetrabit unde cer
tum est quia vacua non redibit. Plura
quere supra de cantu de laude dei. Hugo
de sancto victore. Si cum oracionem fun
dimus aliud quodlibet mercede requirimus
eciam si illud bonum sit eo ad culpa
liberi non sumus. Plura quere supra
de devocione. Item de sermone. Seneca
in epistola. Time scito te tunc cupi
ditatibus esse solutum cum eo per
veneris ut nichil deum roges nisi
quod rogare palam possis. Nunc autem
quanta demencia est hominum qui tur
pissima vota deo vel diis insusur
rant ita ut si quis aurem appo
suerit statim conticescant et quod homines
scire nolunt hoc deo narrant. De
oracione et ieiunio quere supra de ieiu
nio et oracione

De oracione et vita. Crisostomus super
Matheum. In lege scriptum est non
apparebis ante conspectum dei vacuus
vacuus autem intrat ante deum qui
veniens ad oracionem nullam elemosinam
facit. Idem. Infirma est oracio que
elemosinarum largitate munita non
est. Plura quere supra de elemosina.
Augustinus in sermone. Oracio que cari
tatis et iusticie et elemosinarum opi
bus adiuvatur conscendit mundum et pene
trat paradisum et evolat ad ipsum sum
me maiestatis offerendo conspectum.

De ordine. Ambrosius super Beati
immaculati. Scire quid fa
cias et nescire ordinem faciendi non
est perfecte cognicionis. Itaque ignorancia
conturbat negociorum naturam for
mam quia mutorum. Virgilius in illius parti
culo talis debet ordo legendi ser
vari. Quere supra de lectione. Augustinus
in libro primo de libero arbitrio. Non
est cordis rectus aut animo ordo
dicendus est ubi deterioribus me

liora subduntur et impotenciora pote
ciorib*us* imperant Idem in libro de
natura boni peccantes ordinantur
in suppliciis &c. Idem ibidem Melius
ordinatur naturaliter que infra de per
fecto Boecius in li*bro* p*ri*mo de conso*lacione*
Dum propriam ma certum deserit or
dinem letos non habet exitus Ieron*imus*
Conturbat ordinem qui suo non co
tentus officio de alieno se procurat
intromittit Aug*ustinus* in li*bro* de adulterinis
coniugiis et habetur in decretis xxxii
q. vii Tantum valet ordinacio cre
toris et ordo creature ut in rebus
ad utendum concessis eciam cum
modus exceditur longe longe sit
tollerabilius quam in eis que con
cessa non sunt vel unum vel rarius
excessus Idem in x*i* de civitate
ca*pitu*lo xiii Ordo temporum in eterna dei
sapiencia sine tempore est Aug*ustinus* Pulc*h*r*i*
us ordo est que infra de pulcris
bonis Idem ordinacio que infra
de voluntate bona Tull*ius* li*bro* p*ri*mo
de officiis ome*n* q*uo*d que sup*ra* de offi*cio*
de ordinibus angelorum que sup*ra*
de angelis de ordinibus sacris
quere infra de sacramentis

De ornatu bono Aug*ustinus* in ep*isto*la
Verus ornatus et maxime
christianorum non fucatus mendax
nec auri quidem et vestis pom
pa sed mores boni sunt Idem in
libro de virginitate Interiorem pulc*h*ri
tudinem et ornatum cum cura stu
diosa ac sollicita cogitacione co
parant non eum amat ille verax
fallaciarum vel fucus sed illius veritatis
delectatur ille non sicut legistis
et audistis virtus nominatur pla*nius*
que sup*ra* de habitu Ieronimus ad

deponatum Tales sunt quales deus de
tinus querit ornatus utique hic ius
ticiam temperancia prudencia et forti
tudine hiis uxor tali coloribus induc
hec te quadriga vehens quadrigam
christi ad metam cancitu ferat nichil hic
monile precioso nichil hac gemmarum
varietate distinctius quod omni cumm
parte decoratis augeris protegeris
et ornaris iste nobili ornatu Idem
ibidem Non ornent vestibus sed
moribus non eum sponsus christus est
arrogantis aut superbus Idem ad de
triadem ornet pudiciciam verecundia
et quod precipuum in feminis semper fuit
tractans inter virtutes pudor supplet
Idem ibidem Fuge lascuiviam pu
ellarum &c. que supra de habitu pla*nius*
que sup*ra* de muliere Beda in omelia
Sicut mulier respiciat speculum
ut ornet se et placeat viro suo sic
fidelis que libri divina prospicit in spe
culum nature superioris tamen sue et semper
tenet comitus ut spiritualiter ornet
se et placeat domino ihesu christo Idem
sup*er* p*ri*ma ep*isto*la petri Apud pr*ec*ta
gencium naturali lege dictante
fema vincens vera ornamenta ma
tronarum pudiciciam et non vestes
esse ff in autenticam quomodo opor
tet episcopos alii si enim pudicicia
maxime mulieres ornat De or
natu malo que sup*ra* de amore mu
lierum de habitu de mulierum ornatu de
monialibus de monachis de osten
tacione quere sup*ra* de adulacione
de gloria vana de iactancia de lau
dibus humanis

De pace bona Greg*orius* in dyal*ogo*
tio Omnis quis patris he

res esse desiderat filius contempte pace
custodiendo non veniat nam qui
locum prebet discordie ipse perfecto
tanti muneris et dignitatis se co
stituit alienum Idem ibidem Pacem
tunc videtur tenemus dum superiorum
culpas prosequimur tunc enim eos
diligimus cum eorum vicia odio ha
bemus Idem ibidem Manifestum
bonitatis et pacis est indicium in
unius electione convenire concorditer
Idem Laudabile et conveniens est
est religioso gratam deo pacem
tenens presertim compendiis et de
rebus transitoriis mensura semper
caritatis lucra metiatur Idem in
xxxi moralium Pax et concordia servari
non potest nisi preparatam Idem in xxxi
moralium Cor ad terrena concupiscenda
cor inhiat securam tranquillitatem habere
esse non potest eo quod huc illuc quasi qui
busdam fluctibus volutatur
Idem super illud Dum facit concordiam
in sublimibus continue pacis
causa agitur ut ea que sunt pote
rius in pacis concordia disponantur
Idem super Osee Hec bona nostra facere
deximus ut per hec quoque quibus
coniungimur unanimitate et pace in
eternum recte possimus convenire
Idem ibidem Electorum multitudi
nem electorum spiritus pertimescunt
qui eos per pacem et caritatem uni
tos super se conspiciunt quia nos
hoc tenemus interius quod ipsi serva
re noluerunt mechis castitatem
enim non timent quia non servant
carne nec abstinentiam verentur quia
talibus et potibus non vescuntur sed
sola pace et caritate nostra turbantur

contremiscunt Idem Nichil pretio
sius deo Idem Filii dei vocantur
filii quia super se discordia Augustinus
in libro de verbis domini Pax est sere
nitas mentis tranquillitas animi
simplicitas cordis vinculum amo
ris consorcium caritatis hec enim
simultates tollit bella compescit ira
comprimit discordat sedat inimicos
concordat Idem Pax Christi est pla
cida non querit alienum nichil deputat
suum docet amare que odisse non
novit nescit extolli nescit infla
ri hanc saltem pacem qui acce
pit teneat qui perdidit repetat
qui amisit requirat quia quoniam
quod non fuerit cum eo inventus abdi
catur a patre exheredatur a filio
et efficitur alienus a spiritu sancto res
pice cum nimis ob latum qui da
te leges contempserit nec poterit
ad hereditatem domini pervenire qui tes
tamentum eius noluit observare
Idem in libro de quinque heresibus Quare
leges non habent que super se dedis
cordia Idem super Johannem Pacem
nobis relinquit Christus in qua ma
nentes hostem vincimus pacem
suam nobis dabit quando sine hos
te regnabimus Idem Vera pax
est concordare cum moribus pro
bis et litigare cum viciis Idem
pax est concordatio in bono mentium
ordinata tranquillitas Idem in xix
de civitate dei Pax mortalis
hominis est ordinata in fide sub
eterna lege obediencia Idem Pax ani
malis est ordinata in fide sub
eterna lege obediencia cogitationis
actionis quam consensio Idem Tan
tum bonum est pax ut eciam in

velius tacens nichil gravius so
let audiri nichil desiderabilius
conpiscere nichil qz melius invenri
Idem ibidem Sicut nemo est qui
gaudere nolit ita nemo est qui pa
cem habere nolit ipsa enim pacis in
tencione gerunt bella unde con
stat esse pacem belli optabilem
finem Idem testamentum dei et
hereditas pax est ut cum fortibus
gaudiis possideat non alie
gantibus dividat Idem ad bom
facium comitem Si pax humana tam
dulcis est pro temporali salute mor
talium quanto dulcior est pax divina
pro perpetua societate angelorum Ide
in sermonibus veteris et novi tes
tamenti Qui pacem precepta sal
vatoris inimicicias contrahit
nunc nisi cum quibus a dyabolo dis
cordavit non habebit pacem
cum ipso Idem in libro de ovibus dei
homo pacis securus possidet men
tem totus enim estimatur in agmi
bus angelorum et vero iocunditate
cordis repletus semper in domino
delectatur ac omnia sibi in pace et
concordia invenit Ambrosius super lucam
Pax est sine ad iura et eciam inve
nienda et habendam Idem ibidem
nisi tu prius interiora tua vacua
feceris ab omni labe peccati et nisi dis
sentiones et contenciones ex affectu
tuo recedat non poteris aliis pre
ferre medicinam pacis a temet ipso
ergo pacem incipe ut cum tu
ipse sis pacificus tunc eciam aliis
pacem feras quomodo enim aliorum
corda poteris mundare nisi tuum an
mundaveris Fuge ergo dissensiones
strepitus tumultus discordie ne per

portas mortis introeas si intus
et contra intam pacis habeas Idemque
super epistolam ad ephesios ipse enim est pax quia
cuius sine pace est perquam ipsius non
habet ipsum Idem ad rusticum pax que
renda que bella fugiamus nec
sufficit eam querere nisi inventam
fugientem quam omni studio persequamur
Idem Concordia parve res crescunt
discordia eciam maxime res dilabuntur
Crisostomus de conversione Ubi pax est ubi
omnia prosperantur ubi sobrietas ubi
unanimitas et abstinencia coronantur
Idem de pace loquens per quam filius
dei passus est ipse qui crucifixus
et sepultus est quam nobis pro omni
censu hereditatis reliquit Idem super
Johannem Est et mala concordia et bona
dissonancia Idem de fructu pacis por
rige tempore quo sacra misteria
celebrantur in usu est sicut uxor ne
plures ex nobis labiis tantum hoc
faciant cum tamen ipsius non ex ore
sed ex corde desiderent pro omnium salutari
Ysidorus de summo bono pax est plebis
sanitas gloria sacerdotis patrie
leticia et terror hostium visibilium et
invisibilium Idem pax cum hominibus
et bellum cum viciis semper est ha
bendum mala siquidem homini impiorum
semper sunt odia habenda Bernhardus super
Cantica Quid dabis nobis domine pacem
inquit do vobis pacem meam
relinquo vobis gratanter suscipio
quam relinquis pacem enim valde
pacem desidero neque aliquid am
plius quero cui non sufficit pax
non sufficis tu domine qui es pax
vera pax mea merito ergo bene
agitur si pacem habero Idem ibidem
Pacem habere et nolle tollere unica

non facto non v̄bo non signo qua
liter ne quis forsitan exacerba
tus et preoccupatus ex pusillanimitate
sp̄us et tempestate dum interpella
re cogat adv̄sus eos qui se leserit
et contristaverit et in v̄bo graue
prorumpe contumelie filii matris mee
pugnaverunt contra me Jn sermone de
m̄si in vnitate pacis opus tuum
fecerit domino deo tuo qui vnus
est acceptus esse non potis scrip
tum quippe est Non est qui faciat
bonum non est usque ad vnum et est
psalmi Jdem pax que eterna est adi
piscenda est per obedientiam pax vero que
adiuuandum est amplianda est per
paciam pax aut que decarne est
acquirenda est per abstinentiam sed pax
que de dyabolo est obtinenda est per
prudentiam et maxime per orationis in
stantiam que ad omnem pacem habenda
necessaria reperitur Jdem in sermone Est
homo pacatus etc Jdem de stulti fi
lii adam quere supra de gloria vana Jte
in fine de pace Jdem Sunt et alii qui
si viderint quam pacem etc Jtem de beati
tudine Glo Math v paciffici sunt
qui motus animi componunt et rationi
subiciunt hiis nichil repugnat Glo
ad Eph v Sicut pro dans nummos ut
aliquid emas tibi quod desideras sic et
aliquid prode de tuo ut emas pacem
tibi et quietem et hoc est quod dicit apostolus
videm Redimentes tempus quoniam dies
mali sunt Glo ad Eph ulti Pax e
nimis dilectionis quia pacem manet
homines in caritate et dilectione Glo
ad Eph j° omnis pugna viriliter ag
gressa victoriam parit pacem Glo
Judith iiij° Quod vnanimitate cari
tatis petitur totum impetratur

De pace mala Greg in mor
Sicut nocivum esse solet si pax
et vnitas desit bonis ita perniciosum
est si non desit malis perversos quippe
pax et vnitas corroborat dum con
cordat et tanto magis incorrigibiles
quanto vnanimes esse facit Greg
nazazenus Sicut in multis discor
dia vtilis est sic in aliquibus con
cordia perniciosa est quere supra de dis
cordia Jtem de invidia

De pacientia dei Greg in omel
Conclusit dei pietas et pa
cientia divina iram non est quod
excusationis inveniat homo deus
eum despiciat et patienter expectat
contemptum se videt et revocat iniu
riam suscipit et reddentibus ve
niam promittit sed nemo hac eius
pacientia negligat quia tanto distric
tiorem iusticiam exiget deus in iu
dicio quanto longiorem patientiam an
iudicium prerogavit Jdem in omel super
illud Luce xv Gaudium est angel
dei in celo etc quere supra de amore
dei ad homines Aug in li° de pacientia
Jneffabilis est divina patientia non tamen
nulla sicut et zelus eius sicut ira
eius et quod huius est nam si talia
qualia in nobis cogitemus ista
tunc in illo nulla sunt nichil enim
horum nos sine molestia sentimus
sed sicut deus sine aliqua passione
Jdem de civitate dei pacientia dei ad
penitentiam invitat malos sicut
flagellum dei ad pacientiam erudit
bonos Jdem de verbis apostoli Creata
pacientia et bonitas medica venit qui
de sanguine suo medicamentum fecit
in sanguine suo mirificetur Jdem Con
vertimini inquit dominus per prophetam
convertimini filii convertentes et ego
sanabo aversiones vestras Ecce quo

deus ut aperiat uniis uel semo tem
pus possimus saluri fieri monet et p
uocat et expectat esse qualiter iam
mortui et etiam esse morti abnoxios
hortatur deus ut veniant quam leniter
quam clementer et quam pacienter inuitat
in tantum est ut magnus peccatoribus
patris nomen non deneget sed adhuc
filios appellat qui peccando deum pa
trem perdiderunt scit et ipse peccatores
se perdidisse quoddam alio loco conqueritur
dicens Sine filius fieri sum perdidi
populum meum sed ipse peccator eorum Et iterum
nolo inquit mortem morientis sed ut
reuertantur et viuant tu ergo mori
voluisti peccando ille non te uult nunc
committendo O stulte et ingrate qui
nec in hoc deo consentis quo tibi
uult imperare quia manult te sua
pietate et paciencia saluare quam tuo
peccato perire unde et alibi dicit Domine
committe et ego suscipiam te Idem in
libro de vilibus dictis O magna pietas et
paciencia dei cum tibi peccatore reddere
debemus ab scriptura que supra de amore
dei ad homines plura que infra ad
homines de Christi ira Cyprianus de bo
no pacie Unde paciencius quod be
nignius dici potest verificat Christi sang
uine est ille qui fudit sanguinem
Christi Idem ibidem Talis ac tanta
est Christi paciencia quia cum circa dum
confundantur sydera turbentur elementa
contremiscat terra sol contra nec facinus
iudeorum aspiceret subtraheret radios
lunares Christus tamen non loquitur
nec mouetur nec maiestate sua sub
illa passione profitetur Bernardus in quodam
sermone Christus in cruce paciam exhibuit
que supra de amore Christi plura que supra
de amore dei ad homines de ira dei supra
infra de ira Christi et pietate ypocritis de su
mo bono Ille qui nos malos pacienter
tollerat non dubium quam commissis nobis
amaliciam clementer ignoscat

De paciencia hominis que supra
de aduersitatibus et pressuris
de afflictionibus et flagellis Item de
certamine de labore de humilitate de mar
tiribus de constancia de fortitudine de p
seuerancia Gregorius in moralibus Nunquam est
pacie virtus in prosperis ille non est vere
paciens qui nullis aduersis attenditur
et tamen aspera per virtutem non tem
natur Idem tunc vere ostendimus quod accep
ta bona recte tenuimus cum ad innanem
cum sublatum pacienter aut equanimiter
tolleramus Idem paciens illatam in
iurias tollerat qui pie meminit quod ad
huc ipse fortassis habeat in quo debeat
ab alijs tollerari tollerari Idem quos
ad foraciora trahere intimus eorum necesse est
ut infirma paciencia tolleremus quia nec
iacentem erigit nisi qui per compassionem
status sui virtutem flectit Idem in
xix moralibus Sancti viri pacienter au
diunt etiam illa que se nunquam fecisse
meminerunt quamuis ea mala que plu
rigeri conspiciunt aliquis suis ex maio
ribus nouerunt perpetrata Idem Tunc
illata contumeliam pacienter et bene tolleramus
cum in secreto nostre mentis ad mala ma
la perpetrata recurrimus leue quippe
videbitur quod aliena prouentura iniuria do
in actione nostra conspicimus quia peius
est nimium supplicium quam meminimus Idem
ille paciens sumat qui ad tempus alie
na peccata mala cum dolore portat et
eadem recte actionis protulisse talia se co
ultat Idem paciencia est aliena mala eq
uiter pati et contra illum qui mala

irrogat nullo dolore mordetur. Idem
in omelia de dominica in passione dum
Imitatione dei gloriosius est iniuri-
as tacendo patienter fugere quam respon-
dendo superare. Idem in alia quadam
omelia. Tribus modis virtus pacie(ncie)
solet exerceri. Alia namque sunt a deo
alia que ab antiquo adversario nostro
atque alia que a nostro proximo sustinemus.
A proximo enim sustinemus persecutiones
et dampna et contumelias, ab antiquo
vero adversario temptamenta, a
deo autem flagella frequentius tolleramus.
Vere ergo noster adversarius vincitur
quando mens nostra inter temptationes
eius dyaboli a delectatione modis omni-
bus refrenatur et inter contumelias
proximi custoditur ab odiis et inter
flagella dei custoditur a murmura-
tione. Idem super Ezechielem. Linguas de-
trahencium sicut nostro studio non de-
bemus excitare ne et ipsi pereant
ita per suam maliciam excitatas debe-
mus patienter et equanimiter tollerare
ut meritum nobis crescat. Idem I-
sidorus de pacientia. Vera est que illum
amat quem patienter portat. Nam tol-
lerare patienter et odisse non est vir-
tus paciencie vel mansuetudinis sed
magis velamentum furoris. Idem in
dyalogo. Ecce virtutem paciencie sig-
nis et miraculis maiorem esse cre-
do. Idem. Quidquid (?) ... ut pres-
sure ~~...~~ presentis nobis imminet afflic-
tio pena putamus que patimur si re-
cordamur quid pertulit et biberit ad
patibulum ille qui nos invitat ad ce-
lum. Idem super illud Luce xxi In pa-
tiencia vestra possidebitis animas ves-
tras. Pacientia est custos et radix omnium
virtutum. Idem super illud secundo Regum
dimittite illum ut maledicat iuxta (?)

illatam (?) contumeliam leviter tolleramus inde
superius. Idem super illud Johannis viii Ihesus
autem abscondit se. In imitatione dei glo-
riosius est vide superius. Idem super illud
Johannis viii Ihesus autem abscondit se.
In imitatione dei gloriosius est vide su-
perius. Idem. Agens sacerdos (?) in hoc temp-
tationis prelio munita paciencie pel-
to (?) et gladiis amoris accincta adversorum
tela patienter excipit et amoris ia-
cula valenter reddit. Non enim ad bel-
lum bene armatus pergit qui aut
clipeum sumens gladio non utitur
aut utens gladio clipeo non munitur.
Idem in Registro. Qui furentem rep-
rimere conatur necesse est ut nos se
in furore erigat ut si quid est
tranquillitatis et pacis audiat. Idem.
Sine ferro vel flammis martires esse
possumus si patientiam in animo vera-
citer conservamus. Idem in primo mora-
lium. Dum nostram maliciam et ignorantiam
recognoscimus tunc aliena vel onera (?)
levius tolleramus. Idem in dyalogo.
Qualis quisque apud se lateat con-
tumelia illata probat. Plura que
super de constancia de fortitudine de
humilitate de martirio de cle-
mencia de ire remedio. Augustinus super
Johannem. Pro dilectione dei debemus pa-
tienter mundi persecutiones et odia
sustinere. Necesse est enim ut nos mun-
dus oderit quos cernit nolle di-
ligere quod ipse diligit. Idem in libro
soliloquiorum. Nichil ita patientem (?)
aliorum onera portare facit sicut
cogitare quanta pro nobis pertulit
deus vel etiam cogitare nos in eo-
dem morbo fuisse vel esse posse. Idem
ad Dioscorum (?) epistola et habetur in decretis
xi q. iii. Iniuria iniuste irroga-
ta eius est infamia qui iniuriam
facit non eius qui sustinet pa-

ticus Idem sup[er] ep[isto]la ad Ro[manos] in[ter]
Quanto quis magis patit[ur] tanto
purior redditur Idem pacia est
amica bone consciencie Idem in eo
dem unde est pacia iustorum vera
et unde est paciencia iniquorum fal
sa unde est in eis cupiditas mun
di p[er]u[er]sa Idem pacia pauperum xpi
s[ed] ditandorum heredum xpi non peribit
ineternum non q[uod] illis patienter ferre
debeamus s[ed] quia p[er] hys que hic
pacienter p[er]tulimus illic eterna beatitu
dine p[er]fruemur Idem ibidem Job sus
tinens internos dolores suos intar
de cruces alienos quingis sine car
nebat inp[er]piam animos doce
bat sapiam et ubiq[ue] s[er]uabat paci
enciam Idem in eodem Voluntas
bona que sup[er] de affectionibus
anime bonus Idem ibid[em] nequaq[uam]
dubitet p[er]ietas xpiana quia sic
caritas sancte amacionis sic pacia
pie tollerancie dei donum est uo da
ut ergo finem sempiterne felicita
ti qui donat temporalem paciam uo
luntati quia utrorumq[ue] munus dona
tum est caritati Idem in s[er]mone pa
ciencia comes est sapie non fa
mulans concupiscencie tum ergo qu[ando]
qu[ando] videris aliquid patienter suffer
re sine pati noli continuo laudare
paciam qu[ando] non ostendit nisi cau
sa sit paciendi qu[ando] enim illa recta
est tunc ista vera est quando illa
non polluit[ur] cupiditate tunc illa
distinguit[ur] a falsitate tum vero illa
tenetur in crimine tunc in ista mul
tum erratur i[n] nomine non enim sicut
omnes qui sciunt sunt p[ar]ticipes scie
sic omnes qui patiunt[ur] non sunt p[ar]
ticipes pacie s[ed] qui passione recte
utunt[ur] hii pacie nomine recte coro

nant[ur] Idem in eodem Cum philosophis
vel eciam scelestibus tum demq[ue] p[ro] ista
temporali vita multa paciant[ur] homines
ac multa sustineat satis nos amonet
quanta sustinenda sunt pro bona vita
et eciam postea possit esse eterna vita
nam demitta secura dampnum aut justa
ciencia ubi possidebimus animas vestras
non ait villas vestras aut terras a[ut]
damos vestras s[ed] ait animas vestras Si go
tanta suffert homo ut habeat unde pe
at quanta debet sufferre ne pereat
denique ut illud dicatur q[uod] culpabile
non est si tanta suffert homo p[ro] salu
te carnis inter manus secancium aut
urencium medicorum quanta debet suf
ferre p[ro] anima sua inter furores et p[er]se
cuciones quorumlibet inimicorum oportet
enim patienter ferri quod festinat[ur] non
pot[est] auferri Idem ibid[em] in li[br]o de
moribus ecclesie p[re]ferenda sunt inicia
multitudinis ut curentur et prius tol
leranda est pestilencia quam secanda
Idem in li[br]o de ambus xpi Tollera qua
tolleratus es si semp[er] bonus fuisti ha
beto misericordiam si quinq[ue] malus fuisti noli
p[er]dere memoriam s[ed] habeto q[ua]p[ro]p[ter] ut
quis semp[er] est bonus nisi te deus
diligenter discuciat facilius inveniret
te etiam nunc malum quam tu te semp[er]
bonum tollerranda ergo sunt zizania
in frumento Idem ius de desideriorum fuate
tollerancia laborum et dolorum et nemo
nisi p[ro] eo q[uod] delectet sustinet sponte
ferre q[uod] cruciat Idem de civitate dei
Sapien laus romanorum fuit Idem
in ep[isto]la ad marcellinum Cesaris mores
Idem in omeli[a] non dum vindicatus
est xpus Idem ius vindictam querere
hec omnia sup[er] de amore inimicorum Idem
qui alteri vicem desp[er]ciat p[er]iculi est

qui gladio suo se necat ipsum sibi sube
rat ut altius turrim scandat Idem
in libro de paciencia Hominis que recta
est atque laudabilis et vocabulo dig
na virtutis illa perhibetur qua
mala equo animo tolleramus ut
animo iniquo bona desideramus per
que quidem bona ad meliora pervenia
mus Idem in eodem O quanta pro
falsis diviciis quanta que vanis
laboribus quanta pro ludicris af
fectionibus periculosissima ac moles
tissima pacientissime tollerantur Idem
ibidem Pecunie glorie lascivie cu
pidos ut ad desiderata perveniant
adeptisque non careant videmus
soles ymbres glacies fluctus et
procellosissimas tempestates aspera
et incerta bellorum et immanium pla
garum ictus ac horrenda vulnera no
n inevitabili necessitate perferre ut cum
desideriorum fiat talis tamen laborum
et dolorum et nemo nisi pro eo quod
delectatur sponte suscipit sive con
ciat Idem in eodem Cuncta homines
pro aspris sectantur non ut ea puni
ant sed ut perpetrent multa gravia misera
perferunt Rome de quodam nobilissimo
pene patricio litterarum secularium loquuntur
auctores quod famem sitim frigus ferre
pateretur cuius quia corpus erat paci
ens inedie ingluvie et algoris supra quam
tunquam credibile est Idem ibidem Quid de
latronibus dicam quorum omnes qui via
toribus insidiantur noctes perveniunt
insompnes atque ut transeuntes capi
ant innocentes sub qualibet ymbrium
ac tempestatum asperitate nocentes
animum corpusque defigunt Idem in hijs
omnibus miranda paciens est qui lau
danda pacta ymo nec laudanda nec
miranda que nulla est sed est nimium

da cordis duricia ac neganda mentis
paciencia cum non sit abstinencia paciencia
sed obstinata duricia tanto quoque rectius
digniorem indicamus cum maiori supplicio
dignum quanto magis mens subdidit
instrumenta virtutum Idem Pacien
tiens est sapiens non famula con
cupiscencie paciencia est amica bo
ne conscientie non inimica innocencie
Idem in eodem Quamvis sane pacie
tamen est quod invisibilis inimicus
persequendo atque seviendo urget ne
phas Idem Sed martires fortissime
certaverunt quere supra de marti
bus Idem in eodem de paciencia sancti
Job Ardebant dolores scatebant
vermes sanies diffluebat manebat
in putrescendo corpore animus integer hor
rendum quoque cruciatum corporis con
tabescentis inviolata pietate et in
corrupta paciencia proferebant Arde
bat uxor nec ferebat super aliquid
sed inde blasphemia suggerebat Co
eunte solam dyabolus cum etiam fili
os et filias abstulisset tamquam ne
cessariam relinquerat que adiutrix
esset necessariam temptacionem temptator
ipse iam nunc in Eva didicerat sed
fortior fuit ille Job in doloribus
sterquilinij quam Adam fuerat in ne
moribus paradisi Ille victus est in
delicijs Ille vicit in penis Ille con
sensit oblectamentis Iste vero non
cessit tormentis Idem Carne et anima
Job non ut in malis consolarentur
sed ut malum suspicarentur non eum
illum qui tanta paciebatur nocen
tem esse credebant Plura que supra
de adversitatibus De afflictionibus de
certamine de martiribus de temptaci
onibus de tribulacionibus Idem in ser
mone de Ioseph Erat in carcere licet
iustus gravatur in vincula in custodia

religetur iniuria iniuriosi si est non
innocentis et pena ledentis est non
lesi Idem supplicium si meum paciar si
non meum ille patitur qui irrogat Se-
neca Nulla pena torquetur qui inte-
rius quod patitur non meretur Idem in
simo de moribus Quando homo quod
aliud in corpore perpessus fuerit ipse per se-
curitatem in corde sustinere cognoscitur
Idem Seneca nemo habet in instrumen-
to lucrum sine iusto dampno ubi enim lucrum
ibi dampnum lucrum in archa dampnum
in conscientia tulit cum veste et perdidit
fidem acquirit pecuniam et perdidit
iusticiam Idem contra Iovinianum libro primo Socrates
duas habebat uxores scilicet
Xantipen et Mirtonem neptem Aristidis
que cum crebro inter se iurgarentur
et ille eas irridere solitus esset eo quod
propter eum fedissimum hominem simis
naribus recalva fronte pilosis hu-
meris et repandis cruribus discep-
tarent novissime verterunt impe-
tum in eum et male multatum fu-
gientem diu persecute sunt quodam
autem tempore cum infinita convicia ex
superiori solario ille ingessisset Xan-
tippe perfudit eum aqua immunda qui
nichil amplius respondit aut fecit nisi
de capite deterso sciebam inquit futurum
ut talia tonitrua ymber sequeretur cum
quod discipuli sui qui pueros adeo per-
turbarent alios quare tales garru-
las et iniuriosas mulieres in domo
sua sic perpetuo sustineret respondit paci-
enciam addisco sustinere in domo mea
ut cum extra domum iniurias re-
cepero magis paciencius feram Vale-
rius libro iiii^o Tiburcianus quidam
qui cum ad tyrampno tyranno impul-
sus fuisset in ergastula reiecit ubi cum
Theodorus eiusdem orbis princeps eum
dominum quendam quer vellet nec admit-

teretur multo diuque ante fores reten-
tus pacis suo hoc paciencie ferendum
esse ait forsitan cum et cum nos in
gradu nostre dignitatis essemus quid
tale fecimus sic que tranquillitate consilii
placabiliorem sibi reddidit condicionem
spolii Macrobius in saturnalibus per
suos dolores anxietates que dissimulant
pacienciae beneficia ad maxima volup-
tate pervenient maior cum pacie quam
facundie laus est et magis admirati
de fuerunt in augusto tempore quos
ipse pertulit iactos quam quos ipse pertulit
vario in suis Contempnendi sunt
in creditores homini contemptus si ius
ad summa pervenit Salustius in iugur-
tino Dancius est vincere quam malo in
iuriam vincere quod durum fuit pati me
minisse dulce est Cassianus in libro consolacionum
Socrates quidam corpus in
tuens ait Oculi corruptor puerorum
cuius discipuli socrates invierunt in il-
lum phisionomum propter quem iniurie illorum
illatam habet sua repressit eos socrates
dicens quiescite sodales quiescite et
enim sum sed me contineo Adrianus in
epistola Catulo non tudere quantum pla-
querent sunt de adversitatibus de afflicto
nibus de clemencia de gracia de detrac-
tione de mansuetudine de martiriis
de temptacionibus Ambrosius super Lucam
ipsius ab apostolo suo tradi voluit ut tu
a socio tuo desertus a socio tuo et a
suo tuo traditus et confusus paciens
ferens tuum errasse iudicium et tuum pe-
risse beneficium Idem ibi qui de illata
iniuria cito monetur facit se dignum
contumelia videri dum ea vult indig-
nus haberi Idem super epistolam ad Gal-
lathos ad gloriam semper est cedendum
vincis enim dum cedis Idem beneficium
se putabat accepisse Theodosius impera-
tor cum rogaretur ignoscere tunc enim proprior

erat veniens tum superbus iracundie eo
inanis maior Crisostomus super Matheum quanto
audistis quia dictum est antiquis et
cetera Poculo et pacia si vinum careat
bestialitas est Idem super illud Johannis
xvi hec facient vobis et ad principem
nimis aspiciamus quere supra de memoria
dei habenda Idem super illud Mathei pro
gradus patientie recipe iniuriam secundus
postquam quis recepit non velle vindi
care tercius est non facere vigorantem hec
que passus est sed que fecit Quartus dare
se met ad paciendum iniurias et persecu
ciones Quintus eciam ad amplius se dare
se quam ille vult qui facit iniuriam Sex
tus est non odio habere illum qui male
facit sibi Septimus eciam diligere Octa
vus est benefacere Nonus est pro ipso ora
re sicut scriptum est Diligite inimicos
vestros et orate pro persequentibus et calump
niantibus vos ut sitis filii patris vestri
qui in celis est Idem super Johannem
non memoria malorum habeamus quere
supra de amore inimicorum Idem in libro
de compunctione cordis Si tu ipso non le
das quere supra de amore inimicorum
Idem ad Hebreos pacia nobis necessaria in
nihil adeo confusionem facit ingerenti
mala sicut fortis tollerancia pacientis
Idem neque enim in verbo neque in opere
reddere vindictam nos ampliore merce
de facit dignitatis esse plura quere
infra ibidem Johannis in epistola Sicut
tormenta paciar ut tunc infinitam glo
riam recipiam non enim iudicabit
deus bis in idipsum Idem ultima ab dei
mei nomen unusquisque me infidelium tri
bulet et persequatur ultima in obprobrium
meum pallidus insurgit hic mundus
tibi ut apposito mecum laudavit et sic pol
licitacionis super meraculum Idem Gracias
ago deo meo quia dignus sum quem
mundus odit Idem pro bona et malam

famam et quere supra de constancia plura
quere supra de constancia plura quere
supra de fortitudine Item de mar
tiribus Idem in epistola Non oportet
episcopum tam inexpugnabilem et perturbari
semper esse ut ipse peccat qui debet
esse paciens sed sequatur eum qui
dorsum posuit ad flagella Basilius in
epistola vera paciencia est pati vel agere
contra quod libeat non preter quod liceat
at Idem in sermone Est homo paca
tus qui bona pro malis reddens quantum
tum in se est nemini vult nocere est
et alius paciens qui non reddens
malum pro malis etiam potens et
paciens est sustinere nocentem Est
et pacificus qui bona pro malis red
dens habet in promptu prodesse nocenti
primus ergo horum pusillus et facile
scandalizatur nec facile qui homo
est in hoc seculo nequam et scan
dalis pleno poterit obtinere salutem Secundus
sicut scriptum est in paciencia sua pos
sidebit animam suam Tercius autem non
solum suam possidet animam sed etiam
multorum animas lucrifacit Idem
Sicut supra quere infra de spe plura
quere supra de constancia de fortitudi
ne de adversitatibus de afflictionibus
Ysidorus de summo bono Adversus qui
tibi ligue fortitudo est ad habenda
paciencie ut temptacio ubi que foris
impugnat pacie virtute mens dis
cedat Idem Dum mente future pre
mia diligenter cogitat quere supra
de adversitatibus et pressuris Cassiodorus
super illud psalmi Turbatus sum et non
sum locutus. nichil egregius nichil
forcius vincit eo qui audire iniuria
et non reddere contraria quia Tullius
in rethorica pacia est utilitatis aut

honestatis causa rerum arduarum
aut difficilium voluntaria ac diu
turna perpessio plura que supra de con
stancia Idem Pena levia debet
esse tollerabilia etiam si magna
sint que patimur que supra de forti
tudine infra de perseverancia Sene
ca in libro de naturalibus questionibus in
vincibiles sunt qui populos et urbes
tenuerunt in sua potestate paucissimi
autem qui semet ipsos Idem non po
test demens quere supra de adversi
tatibus plura que ibidem Idem supra
de fortitudine de clemencia Plato
in thymeo Tocius philosophie robur
est paciencia plura que supra de con
stancia Ro nulla valet tanta virtus
paciencia quantum Et nulla virtus
quam non paciencia firmat Ysydorus 3 gra
tulo non vides quid est dicere Be
da super illud primi Petri primo Ut
probacio fidei vestre multo preciosior
sit auro quod per ignem probatur unde
paciencia sanctorum auro comparatur quia
sicut in metallis preciosius aliquid
auro nichil est ita paciencia apud deum
est omni laude dignissima Lactancius
beatus est paciens in tormentis quia
tamen torquetur pro fide pro iusticia pro
deo illa paciencia doloris beatissimum
facit Hieronymus in epistola Paciencia
si desit multa opera multique labo
res subito in nichilum redigentur
plura que supra de adversitatibus
de afflictionibus de clemencia de ire
remedio de constancia de dolore
de fortitudine de humilitate de incon
stancia de impaciencia de martiribus
de perseverancia penitencia

De pascuis Gregorius in omelia
de dominica tercia post penthecosten super
illud Johannis Per me si quis introierit ingredietur et egredietur
et pascua inveniet Ingredietur quip
pe ad fidem egredietur vero de fide ad
speciem a credulitate ad contemplacionem
et operacionem pascua autem inveniet in
eterna refectione Oves enim eius pas
cua inveniunt quia quisquis illum corde
simplici sequitur eterne viriditatis pa
bulo nutritur que autem sunt ista
ovium pascua nisi eterna gaudia sem
per virentis paradisi pascua namque
electorum omnium sunt vultus presens dei
qui dum sine defectu conspicitur
sine fine mens vite cibo saciatur

De pascha Augustinus in ecclesiasticis
dogmatibus tercio libro Pascha
id est resurrectionis dominice festivitas an
te ante transgressum vernalis equinoxii
et quartedecime lune perfectum non potest
celebrari in eodem mense Idem super
Canonicam Johannis Christo celebramus pas
cha ubi fusus est sanguis domini
quo purgamur ab omni delicto simus
ergo securi quia cautionem scriptam
quam contra nos dyabolus tenebat Christi
sanguine deleta est plura quere
de Christi resurrectione de pane spirituali
que supra de cibo Item supra de euca
ristia de gustu de predicatoribus de ver
bo dei

De pane multiplici Gregorius in mora
libro xxiii super illud Job xxx
in abhominabilis ei fit in vita sua pa
nis in scriptura sacra panis aliquando ipse
dominus deus aliquando spiritualis gracia
aliquando divine doctrine erudicio aliquando
hereticorum predicacio aliquando sub specie vi
te presentis aliquando vero iocunditatis humane
delectacionis vel delectacionis In pane namque
dominus ipse designatur sicut in evangelio
dominus ipse dicit Ego sum panis vi
vus qui de celo descendi Virtutum per
panem gratia datur accipitur spiritualis

sicut per prophetam dicitur Qui obturat
aures suas ne audiat sanguinem
et claudit oculos suos ne videat
malum ille in excelsis habitabit mu
nimenta saxorum sublimitas
eius et panis ei datus est Quid
est enim obturare aures suas ne
audiat sanguinem nisi pravis suade
tionibus que de carne et sanguine nas
cuntur non prebere consensum et
quid est ne malum videat oculos
claudere nisi omne quod rectitudini contra
rium est non applicare quia quamvis
enim adhuc caro in inferioribus re
tineat mentem tamen suam in subli
mibus figit quia per contemplacionis
donum gracia spirituali saciatur aperte
subiungitur panis ei datus est i. re
fectionem gratie spiritualis recepit qua se
ab omnibus infimis celestia sperando sus
pendit hic etiam de sancta ecclesia per
david dominus dicit pauperes eius sa
turabo panibus Rursum per panem do
ctrine eruditas designatur si
cut per prophetam dicitur Qui habitat in
terra austri habitant qui in sancta ec
clesia posita superni spiritus claritate
perflantur Fugit autem qui humana mala
evadere concupiscit Qui ergo in terra
austri habitat fugienti cum panibus oc
currit i. is qui iam in terra intra
ecclesiam spiritu sancto plenus est cum quis
mala sui evadere nititur eruditionis
alloquio consoletur Rursum per panem
hereticorum prava predicacio designatur
sicut per Salomonem dicitur aque furtive
dulciores sunt et panis abscondi
tus suavior Rursum per panem subsidi
um presentis vite accipitur sicut iacob
ad laban dicens ait dominus deus meus
si dederit michi panem ad manduca
ndum et Rursum per panem iocunditas
humane delectacionis accipitur Unde Ierem

as propheta Cum synagoge mores
perditos defleret ait omnis populus eius
gemens est et querens panem et ge
mens eius populus querit panem cum
prava multitudine malorum hominum
affligitur quia non ad usum de
presentis vite iocunditate saciatur De
parsimonia et paupertate quere supra de
abstinencia de ieiunio de gula de
temperancia de parentibus et pro
pinquis quere supra de amore proximi de
propinquitate de honore parentum de
pastoribus quere supra de operis de cor
rectione prelatorum et infra de prelatis

De pauperibus et paupertate

Gregorius in moralibus Ideo pauper re
prehensibilis reprehensibilis ceterum
moneri debet sed desperare non debet
si non reprehensionis nichil habet ve
neratur suus ope sicut intercessor de
bet Idem cum quoslibet pauperes in
nulla reprehensibilia perpetrare conspi
cimus nolite despicere nolite desperare
quia fortasse quos superfluitas tenuissi
me pravitatis inquinat hac caminus
artissime paupertatis purgat Idem
quando nos ad agnicionem fidei christiane
venimus lucta contra malignos spiri
tus sumus spiritus autem maligni mundi sunt
quia nichil in hoc mundo proprium possi
dent nudi ergo cum nudis luctari
debemus nam si vestitus quis cum
nudo luctatur citius ad terram deicitur
quia habet unde teneatur Idem super
ezechielem paupertas inopia mentis est
non in quantitate possessionis Idem
cum d'est terra sulca deque eterno
iudicio timorem ponimus libencius ad
patriam tendimus quia quasi in via po
siti pondere caremus Idem Quia se
curitas est cordis aliena non querere
sed unius cuiusque diei sufficiencia Idem

in dyalogo paupertas mentalibus bonis
solet esse custos humilitatis Idem in
moralibus Quibus quis stimulo divini amoris
compunctus hic possessa relinquit in iu
dicio futuro culmen iudiciarie
potestatis obtinebit Idem in moralibus Qui
nichil in mundo habet quod perdere pertimes
cat nichil ei molestum est si careat
Idem Si non hic regnum celorum venale
est ut pauper sis vel ei similis sepe enim
quos morum infirmitas vulnerat pauper
tatis medicina sanat Idem in x libro
moralium super illud Job deridetur iusti
simplicitas quere infra de simplicitate
Idem quidam esse volunt sed sine defec
tu quere infra de voluntate mala de
elemosina dedimus Augustinus super Can
Johannis Jacobi Magne felicitatis est
condicio pauperum quibus datum est
ut paupertate faciant precium regni celorum
Idem regnum celorum pauperum est qui pau
per nichil habet in mundo et dives
nichil in celo et ecce quam clementer
et discrete fecit deus omnia bona sua
dedit duobus hominibus scilicet diviti
terrena et pauperi celestia volens ergo
duos istorum similiter constituit ut in hac
vita divites hereditate sua fruerentur in
regno collocarent Divites ut sic uter
que per alium collocarentur Idem pauper mel
la paupertas dives monstra sermone doc
tus interiora quam dives inspirata Ide
in libro de cura pro mortuis agenda
et in libro de civitate dei prelatus compu
as inconspecto homini cohibens purpu
rato diviti turba famulorum et ami
corum suorum sed multo clariores inconspec
tu dei pauperi lazaro ulceroso ministe
rio prebuerunt angelorum qui non contulerunt
eum in marmoreum tumulum sed in abra
he sinum Idem mundi contemptus quere
super de conflictu Idem non tibi displiceat

at paupertas tua nichil enim ea dicius
invenire potest nisi scire quam locuples
est paupertas celum emit Idem in libro
de dogmatibus Bonum est facultates
cum dispensatione pauperibus erogare
sed melius pro intencione sequendi dominum
simul pauperibus donare et absolutum
a bono sollicitudine cum christo convivere
et egere Idem plus est pauperi videre
celum stellatum quam diviti tectum deau
ratum Ambrosius non omnis paupertas
sancta nec omnis divicie criminose sunt
Idem vir iustus qui hic eguerit ille
habundabit et qui hic labores tollerabit
ille consolacionem habebit qui autem hic ac
cepit bonum in vita sua ille mercedem
sperare non potest paupertas enim mer
cedem suam reficit census autem et di
vicie hoc assumunt Idem nemo paup
nascitur sed fit non ergo paupertas na
ture est sed opinionis et semper simile
ret census divicie sed animus facit Idem
super lucam Beati pauperes qui clamaverunt
quere super de latitudine de divitibus de
elemosina Crisostomus super mathei Beati pau
peres spiritu hos itaque pauperes significat
esse beatos qui contemptus mundi divi
cias spreta seculi facultate ut deo si
cut divites mundo pauperes esse volue
runt Qui sunt divites quamvis egentes
seculo talium ergo pauperum est regnum ce
lorum qui se causa religionis et fidei se
culo pauperaverunt Idem super epistola ad he
breos Optimus pater cum viderit filium
de pure nimie amore alicuius meretricis
si filius admonicionibus et correccionibus ne
glexerit meretricem de medio tollit et
in confinio longinquo detrudit sic deus
amatoribus aufert divicias tamquam meretri
ces non arbitremur ergo mala esse pau
periem sed appetabimus et impugnamus eas

et helium telum Idem ibidem Non
malum aliquid estimemus inopiam et
cum omnibus suspicere et pati et prophe
tie nobis negatum est in opera Idem
pauper fuit petrus et ceteri fratres in prima na
uicula mare transiuit sed nos maiorem
si nolumus transire nos in magna pre
benda uel pinguium principia Idem ibidem
dicit in illos pauperes dicat esse litos
quere infra de superbia Idem multa
inhonesta quere infra de timore malo
Ieronimus ad heliodorum comitem paupertatem
times quere infra de religione Idem
in epistula Satis est diues cristiana reli
gio que in omni possessore omnia pos
sidet Idem affatim diues est qui
cum cristo pauper est Idem presens paup
tas futuris diuiciis compensanda
est Idem pauperes cristi sunt qui uolun
tarie pauperes sunt propter deum non prop
ter coactum in opere Idem Vacuus uiator
et nudus latronis non timet insidias
securus amoenis fluuiis dormit
pauper etiam si clamat non timeat opes
autem diuitis latronis ymaginantur
occasionem et quo magis sollicitudine pre
mitur admittunt Idem socrates ille theba
nus quondam ditissimus cum ad phi
losophandum athenas pergeret mag
num auri pondus abiecit in mare non
enim putabat se posse simul uirtutes
et diuicias possidere Idem ad Julia
num difficile ymmo impossibile est ut et
presentibus et futuris quis perfruatur
bonis ut hic uentrem et ibi mentem
impleat ut de deliciis transeat ad de
licias ut in utroque seculo primus sit
ut et in terra et in celo appareat gloriosus
non ergo te quisquis terre felicitatem
si desideras eterne felicitatis ius sa
bam Bernardus in sermone In celo habundabat
enim vero facultas sed paupertas ibi non

inueniebatur hec autem species
multa habundabat in terris sed nesci
uit homo precium eius hanc ergo deus
de celo uenit querere ac suam estima
tionem facere preciosam Idem felix pau
pertas uoluntaria et relinquentium omnia
et sequentium te domine ihesu felix pla
ne que tam securos ymmo gloriosos
facit in illo singulari fragore elemen
torum in illo tremendo examine me
ritorum in illo tanto iudiciorum discri
mine Idem non paupertas uirtus est
sed paupertatis amor Denique beati pau
peres non rebus sed spiritu Idem in epistula
uolo te esse amatorem pauperum magis
autem imitatorem ille enim gradus
perficiencium est hic autem prouectorum ami
citia namque pauperum reges amicos
constituit sed amor paupertatis reges
facit regnum denique celorum pauperum
est Cantabat uacuus coram latro
ne uiator letus et intrepidus fun
dit ad astra melos plura uolunt
et plura plura petunt quibus instat
egestas quantis indigeo tanta re
ferre pudet Idem in sermone Cum tanta
sint genera paupertatis scilicet una
uoluntaria et speratoria recte diui
dens et recte offerens reiecta spla
tione uerbum patiens uoluntatem pau
per amplectens efficit spiritu pau
perem Idem paupertas spiritus duas habet
partes scilicet rerum temporalium abdica
tionem et cordis contritionem Idem nec
martirii genus est uoluntaria pau
pertas quid enim mirabilius aut quod
martirium grauius quam inter epulas
esurire inter uestes multas algere
paupertate et ignominia premi inter di
uicias quas offert mundus ostendit
hostis uel malignus et appetit ani
mus humanus Idem beatus qui per

ubera abijt non que possessa one-
rant diuitem coinquinant et anxi-
a cruciant verum sapiens et intelli-
gens cum thezauros pecunie thezauro
ue dei preter cunctam verum aduer-
teres per foramen acus pecunie cumu-
los non facile transituros Idem in
alio sermone Videmus pauperes ali-
quos qui nondum sunt caritate vel pau-
pertate non adeo pusillanimes essent
ut parce reges et tecti reges sed hij
sunt qui pauperes esse nolunt eo pac-
to ut nichil eis desit et sic diligunt
paupertatem ut tamen nullam inopiam
paciantur Idem in Apocalipsi ve semel
et ve iterum pauperibus superbis ve
aut semel et ve iterum portantibus
crucem Christi que sunt de cruce spirituali Glo.
super Amos 2° ut paupertas ab ini-
quitate retrahit Glo. super secundo lib.
Esdre 5° Multi in populo dei dominus
cupiunt obtemperare mandatis sed
paupertate retardantur Glo. super 3
Judith nichil tam fedum tam con-
temptibile sicut pauper superbus Sene.
Prouerbiis paupertas est odibile bonum
sanitatis mater curarum remocio nego-
cii sine dampno reparatrix sapiencie
possessio sine calumpnia felicitas sine
calumpnia sollicitudine Aristoteles Hoc so-
lum in paupertatis incommodum pati
se conquestus est quia non posset
egentibus subuenire Seneca in epistola
Non cum paupertate bene conuenit di-
ues est Idem Non qui parum habet sed qui
plus cupit pauper est Idem nemo a-
lius dignus est nisi qui opes con-
tempsit quarum possessionem tibi non in-
terdico sed hoc efficere volo ut intrepide
eas possideas Idem Si vis vacare
animo aut pauper sis aut pauperi similis
Idem non potest salutare fi-

studium sine frugalitatis cura Idem
libera te primum metu mortis deinde
libera te metu paupertatis et si vis sci-
re quam nichil in illa mali sit compara-
uit se pauperum et diuitum vultus Se-
pius pauper et iocundius ridet diui-
tum autem hilaritas ficta est aut gra-
uis Idem in libro de remedio fortune
paupertas tibi grauis ymo tu paupertati
illa expedita est hilaris est tu-
ta est opinione ergo laboras non re
Idem ibidem Pecuniam si perdidisti eris
in via expeditior domi tucior quod ergo
dampnum putas remedium est et potius
inicio ista iactura tristis est verum tamen
moleste perditas opes feres si tamen se
perditurus possedisses Idem naufra-
gium fecisti cogita non quid perdideris
sed quod euaseris Idem ad Lucillium epistola 2
Magne diuicie sunt lege nature
composita paupertas Lex autem nature
scis quos terminos nobis statuat scilicet
non esurire non sitire non algere ut
autem famem sitim quam depellas non
est necesse magna temptare vel maria
sed castra sequi ad manum quod satis
est Idem in epistola Quorum iocundum
est nichil posse quam magnificum et
plenum esse nec ex fortuna pendere Idem
in epistola xxv Panem et aquam desiderat
natura nemo ad hec pauper est intra
que quicumque sua desideria clauserit
etiam cum ipso ioue facile contendit
Idem non est iocunda res aqua et
polenta quere supra de abstinencia
Idem in epistola xlij Multis autem ad phi-
losophandum obstitere diuicie pauper-
tas autem expedita est secura est Eo
curristit cum turba suorum ad quos
pascendos transmarinarum regionum est
optanda felicitas Idem facile est pasce

paucos ventres bene institutos et ni-
chil aliud desiderantes quoniam implere
paupertas contenta est et insatiabilibus
desideriis satisfacere tamen ergo hanc
contubernalem vetustas eius mores
suavius et dives imitatur Idem Si vis
vacare animo aut pauper sis oportet
aut pauperi similis Idem in epistola xx
Amicos tuo beneficio fieri non potes
paupertate facies illa enim veros cer-
tos quia monstrabit amicos discessit
quibus non te sed aliud sequebatur Nonne
vel ob hoc unum amanda est paupertas
quod quibus ameris ostendat Idem
in epistola xvii etiam in obsessa via
pauperi pax est Idem in epistola lxxxiii
Nunquam maior est animus quam supra de
contemptu mundi plura que vide Item
de avaricia Nunquam maior est animus
que supra de contemptu mundi plura que
vide Item de avaricia Nunquam maior
est animus quam ubi aliena seposuit et fe-
cit quia sibi pacem nichil timendo fecit
et sibi divicias nichil concupiscendo
plura que supra de diviciis Idem in Ty-
este O quantum bonum est obstare nulli
capere securas dapes humi iacentes
ubi scelera non intrant casas tutus
quia capitur cibus in angusta mensa
venenum enim in auro bibitur mala
ergo bone fortune preferre licet Idem
in epistola Magni animi est magna contem-
nere etc. que supra de magnificencia Idem
ad Lucillum epistola xxxiiii Pauper fiam inter
plures ero exul fiam ibi me natum
putabo alligabor quid enim tunc et so-
lutus sum ad hoc enim natura gravi
pondere mei corporis me constrinxerit
constrinxerit moriar cessabit de sua
ergo posse alligari posse mori Valerius
libro iiii non est divicias nimia felici-
tatis parte aut paupertate in ultimo in-

feriorem statum ponere cum et illorum
frons hilaris multis amaritudini-
bus sit referta et horum horridior as-
pectus certis et solidis bonis habun-
det plura quere supra de contemptu
mundi Idem Valerius libro iiii Cum
Giges rex armis et diviciis quere
supra de diviciis Idem libro iiii Cum
Alexander ad Dyogenem Cynicum ac-
cessisset in sole sedentem hortaretur-
que ut si qua sibi prestari vellet
indicaret mox ille inquit de cetero
postea interim a sole non obstes mihi
potencior ergo Dyogenes Alexandro
omnia possidente plus enim erat
quod ille nollet accipere quam quod ille
posset dare Idem libro iiii Cum
Alexander ad Dyogenem Dyogenes
cum olera comedenda lavaret et
Aristippus ei dixisset si Dyonisium ty-
rannum Syracusanorum adulari velles
ista non ederes immo inquit ille si
tu ista edere velles Dyonisio non
adulareris De eodem Dyogene refert
Saturus quod duplici pallio usus fuit
propter frigus peram habuit pro cellario
que supra de contemptu mundi Didimus
Didimus ad Alexandrum Nos non sumus
incole etc. que supra de contemptu mundi
Varro in sentenciis Non essemus
paupres si nesciremus quid est pau-
pertas optimum est ad summas divicias
progressus plura quere supra de di-
viciis Quintilianus ca. xxxii Par-
dimite et hinc tygrim rusticum
tulerit equitas ... regnum facit Epi-
curus honesta res est leta paup-
ertas illa vero non est paupertas si non
est leta Si tamen enim sua non vi-
dentur amplissima quamvis totius
mundi sit dominus miser est Idem

Si ad naturam vivas nunquam eris
pauper si vero ad opinionem nunquam eris
dives. Exiguum enim natura deside-
rat opinio autem immensum. Plura
que supra de avaricia de amore mun-
di de contemptu mundi de divitiis.

De peccatoribus et peccato. Gregorius in
quarto libro moralium super Job. Qua-
tuor modis peccatum perpetratur in corde
et similiter quatuor modis consumatur in
opere. In corde quidem suggestione delec-
tatione delectatione consensu et de-
fensionis audacia perpetratur. Fit enim
suggestio per adversarium inimicum de-
lectatio per carnem. Consensus per spiritum
defensionis audacia cordis elacionem.
Eisdem etiam quatuor modis peccatum con-
sumatur in opere. Prius namque latens
culpa committitur. Postea vero etiam an-
te oculos hominum sine verecundia reatum
aperitur. Dehinc in consuetudinem
ducitur. Ad extremum quoque vel falsae
spei suppositionibus et seductionibus
vel obstinatione miserie desperationis
enutritur. Quibus omnibus postre-
mo iusto dei iudicio exigente mors
perpetua consequitur. Idem in moralium libro xxv.
Tribus modis peccatum admittitur scilicet
ignorantia infirmitate et studio
malignandi. Idem. Gravius infir-
mitate quam ignorantia sed multo gra-
vius studio quam infirmitate pec-
catur. Idem. Augustinus(?) peccatis quibus
positus dum suis premitur aliena
non deflet. Idem. Quotiens actu quo-
tiens locucione cogitatione delinquimus
dum tociens contra nos irritamus.
Idem. Gravioris culpe sunt que per-
inducta speciem virtutis virtutes
se esse mentiuntur. Idem in libro xxvi
moralium. Peccatum quod per penitentiam non deletur mox

ad aliud trahit. Idem ibidem. Peccatum quod
per penitentiam citius non deletur aut peccatum
est aut causa peccati aut peccatum et cau-
sa peccati et pena peccati. Idem. Auget pro-
cul dubio sequentis culpe peccatum que
prius nam vinum(?) semper casus tanto
maioris est damni quanto prius qui
caderet maioris potuit esse virtutis.
Idem. Qui dum in luto lavatur ef-
ficitur sordidior. Ita qui peccatum plan-
git nec deserit graviori se pene sub-
icit quia et veniam quam flendo potuit im-
petrare veniam contempsit et quasi in
aqua lutosa se volvit quia iam volunt(?)
quia dum fletibus suis munditiam
subtrahit ante dei oculos etiam
sordidas lacrimas facit. Idem. Alte-
rius(?) non potest libere regnum virtutis
nisi prius excusserit iugum peccatorum.
Idem. Districta sunt omnipotentis
dei iudicia quia sibi dum peccantem con-
spectat ut videat non videntem
atque condempnet contempnentis confessionem(?).
Idem in moralium libro x. Citius culpa di-
mittitur que nequaquam malitie studio
perpetratur. Idem in libro xv. Unus pater
prudens erit in pena qui stultus
fuit in culpa. Idem. Quot peccata faci-
mus tot arma contra nos inter ip-
sos fecimus dyabolo fabricamus. Si sa-
peremus qualis anima mea fecit
super peccata que committimus que infra
de penis peccatorum. Idem. Sunt mul-
ta peccata que committimus que infra de
penis peccatorum de peccatis venialibus.
Idem in pastorali. Non nunquam nimia
deterius quam in maiora culpa pecca-
tur. Maior enim quo citius culpa cog-
noscitur eo celerius etiam emendatur.
Minor vero culpa dum quasi nulla
creditur eo peius in usu retinetur(?)
deducitur. Idem in registro. Apud

homines culpa sed apud deum pena ꝫ nolle quemquam bonum facere quod approbat et quod placet Idem ibidem plerosque quod in laicis culpa est hoc est crimine in sacro ordine constitutis Idem ibidem voluptas et libido carnis inlacte nis sine peccato esse potest Idem in pastorali ca° ly In prima parte dicimus quia tribus modis culpe nequicia perpetratur scilicet suggestione delectatione et consensu Primo itaque per hostem antiquum Secundo per carnem tertio autem per virum spiritum perpetratur scilicet suggestione delectatione et consensu Insidiator enim dyabolus peccatum suggerit Caro vero se delectationi subicit atque sic ad consensum spiritus victus delectatione consentit unde et ille serpens peccatum suggessit eva quasi caro delectationi se subdidit Adam vero quasi spiritus suggestione ac delectatione superatus assensit suggestione itaque peccatum agnoscimus delectatione vincimur consensu ligamur Idem in pastorali Quo quisque melius sapit eo deterius delinquit et ipse hoc incomparabiliter meretur supplicium quia prudenter si voluisset potuit vitare peccatum plura quere supra de baptismo de confessione de contritione de pena Aug. in li° de virginitate Quia gentibus vigilantibus que ne peccent precipiunt quia conhumana fragilitate peccata quamvis pauca non tamen nulla que tamen magna fiunt si eis superbia dedit incrementum Idem in xi libro de civitate c° xvi Nec primis parentibus suaderi peccatum posset nisi diceretur eis Eritis sicut dii Idem Frustra queritur quere supra de deo Idem nec ipsa pena tua quere supra de deo Idem libro tertio de libero arbitrio

Quas naturas fecit deus quere supra de deo Idem nec ab illa quere supra de deo Idem nec ipsa pena tua quere supra de deo Idem ibidem ca° xiiii universitatis decorum convenit ut si decor universitatis exigit ut peccati dedecus emendet pena peccati Idem ibidem ca° xxi Omne vicium eo ipso quo vicium est contra naturam est Idem li° tertio de libero arbitrio ca° 3° Non solum peccatum illud dicimus quod proprie peccatum vocatur libera enim voluntate et sciente committitur committitur sed etiam illud quod iam de hiis necessario supplicio consequatur necesse est plura quere supra de voluntate bona et mala Idem in libro de perfectione iusticie Duabus modis omne peccatum committitur scilicet si aut illa fiant que prohibentur aut illa non fiant que fieri iubentur Idem ibidem tam certe omnia que prohibita sunt vitare sicut que precepta perficere quo mandantur nam frustra enim prohibetur aut iubetur quod vel caveri vel impleri non possit Idem in li° tertio de libero arbitrio Omne vicium vel peccatum eo ipso quo vicium vel peccatum peccatum est contra naturam est Idem in eodem peccatum turpis et voluntaria affectio Idem ibidem peccatum non est appetitio malarum naturarum sed desercio meliorum Idem ibidem peccatum est spreto incommutabili bono commutabili bono adherere Idem peccatum est dictum vel factum vel concupitum contra legem dei Idem peccatum est actus madens ex defectu boni Idem in libro de vera religione usque adeo peccatum voluntarium est malum ut nullo modo sit peccatum si non sit voluntarium peccatum illud quippe cogitandum est quod tantummodo peccatum est et non illud

quod etiam pena peccati est Idem pec-
catum est in voluntate non in re
Idem nullus peccat in eo quod vitare
non potest Idem in libro de duabus
animabus peccatum est voluntas reti-
nendi vel consequendi quod iusticia
vetat Idem in libro de natura boni
peccantes in suppliciis ordinantur que
quidem ordinatio quia nature eorum
eorum non convenit pena est sed quia
culpe illorum convenit iusticia est Idem
in eodem Melius ordinat natura
ut iuste doleat in suppliciis quam
ut impie gaudeat in peccato Idem
peccata naturam non fugant sed viciant
Idem in libro de civitate dei Si na-
ture bone non essent peccata non
nocerent nunc autem quod nocendo faciunt
nisi tollere integritatem bonitatem pul-
critudinem pacem et salutem Idem
in libro lxxxiii questionum nichil est quod
hominem faciat ita dissimilem deo sicut
peccatum Idem in libro de libero arbi-
trio Ex quo incipit homo capax
esse precepti et tunc incipit posse
peccare Duobus autem modis pec-
cat antequam fiat sapiens scilicet
si vel se non accomodet ad accipi-
endum preceptum aut si cum accepe-
rit non observet Idem ibidem vo-
luntas hominis aversa ab incommutabi-
li bono et conversa ad commutabi-
le et bonum proprium aut exterius vel
inferius de se non pertinet cognos-
cere studet aut inferius peccat
ad proprium autem convertitur homo
cum sue voluntatis esse vult non
dei Ad inferius autem cum [illegible] eius
voluptate corporis diligit et sic su-
perbus et curiosus et lascivus
effectus absorbetur ab illa vita que
in comparatione superioris vite mors
est Idem in libro confessionum Ex volun-
tate perversa facta est libido et dum
libidini servitur facta est consue-
tudo peccandi et dum consuetudini
non resistitur facta est necessitas pec-
candi necessitas autem desperationem in-
ducit et desperatio mortem Idem in
libro de utilitate credendi Omne fac-
tum si recte factum non est peccatum est
nec recte factum ullo modo potest esse
quod non procedit a recta ratione porro rec-
ta ratio ipsa virtus est animus autem
virtutis non nisi sapienti animo presto
est solus ergo sapiens est qui non
peccat et omnis qui peccat stultus est
Idem de civitate dei Paucissimorum sit
tante felicitatis ut ab ipsa ineunte ado-
lescentia nulla peccata dampnabilia com-
mittant Idem ibidem Que sunt illa pec-
cata que sic impediant pervenientem ad
regnum dei ut cum sanctorum amicorum
meritis indulgentia impetretur difficil-
limum est invenire sed periculosissimum diffini-
re Idem in libro de spiritu et litera Sicut
non impediunt iustum a vita eterna
quedam peccata venialia sine quibus
hec vita non ducitur sic ad salutem
eternam nichil prosunt impio que-
dam opera bona sine quibus difficillime
vita cuiuslibet etiam hominis pessimi in-
venitur Idem in libro de penitentia Nullum pec-
catum adeo parvum quod non crescat ne-
glectum non enim considerandum est
tantum quod peccator fecerit sed magis quem
offendit sed quam magnus est quantum
potens est quam iustus est Idem in
eodem Qui peccat et graviter recipere
non curat talis in spiritum sanctum peccat
et nunquam post mortem scilicet nec unquam
veniam consequetur et hic super dicit
Idem di. xxv. Nimis apertius plura
capitalia crimina continuat nos tamen ne
desperationem faciamus videamus breviter dicere

uius que sunt illa Sacrilegium homicidium adulterium fornicacio falsum testimonium rapina furtum superbia invidia avaricia et si longo tempore teneatur iracundia et ebrietas si sit assidua quicunque de peccatis istis aliquid in se dominari cognoverint nisi digne penituerit et largas elemosinas erogaverit illo transitorio igne de quo dicit apostolus purgari non poterit sed eterna illud flamma sine ullo remedio cruciabit Idem in libro de meditacionibus plus est ipsa sola vitanda peccati feditas quam quelibet tormentorum immanitas Idem in libro de pace Tanto ceterus (?) maiori supplicio dignum iudicabit eum quanto magis vicijs et peccatis subdidit (?) instituta virtutum Idem homo peccator licet regnet tamen servus est et quod gravius tot dominorum quot peccatorum Idem libro v de civitate dei Arbitrium voluntatis tunc est vere liberum quando peccatis non servit Idem in libro confessionum Eo insanabilius peccabam quo me peccare nesciebam Idem Agnoscat homo sua que infra de christi passione Idem ligatus catene sue supra de consuetudine Idem in libro de continencia Sicut dicis tu punivit deus peccata fieri si sibi displicent Ita dico tu punit deus peccata si sibi placent Idem peccator indignus est pane quo vescitur Idem anima peccatoris nigrior est corvo Idem in libro de libero arbitrio Cuilibet anime peccanti duo sunt penalia scilicet difficultas et ignorancia Idem in libro de coniugijs adulterinis Tantum valde vide que supra de concordie (?) Idem ultimus ita- (?) cum que infra de satisfaccione Idem in libro de utilitate credendi

Stultus est animus qui peccavit Idem infra de stulticia Idem in epistola Cum vehemens metuit que infra de timore bono Idem super illud Job vi nam peccatum occasione accepta que infra de voluntate mala plura que infra de penis peccatorum Item infra de peccatis venialibus Item infra de penitencia Ambrosius super lucam Gravia delictorum crimina pondera gravia eius ubera (?) que animus grave gravat et infligit anime cicatrices et putrescente sanie immunde ulcera recidantur ergo luxurios que supra de luxuria Idem libro primo de officijs nullus est maior dolor quam ille qui peccati punctione consciencie vulnerat nec ullo gravius est onus quam pondus flagiciorum et sarcina peccatorum deprimit enim animum et incurvat usque ad terram ne se possit erigere versus celum Idem ibidem Conscia peccatis fetet animus sepulcris intuens leticiam eius et salubritate corporis admiraris filiorum quoque et diviciarum habundanciam auspice delectaris sed introspice vulnera eius cordis et anime inquietudines et ulcera consciencie et interroga questionem peccatorum quamvis tibi dives videatur tamen sibi pauper est et tuum iudicium falsum suo refellet iudicio et testimonio peccatorum Idem in sermone Cum tamen non nisi ipse peccatum infertur occidendi de se nec ergo peccare et tamen non prohibet (?) Idem ibidem Cum fugis patriam si vis salvus esse tua pocius peccata subterfuge Si tu peccare desinis metus est imminens Idem in epistola ad simplicianum nichil peccatum solus est dei nam aut corrigere et emendare sapientes

est quod tamen difficile inchoat vita invenitur. Idem in apologetico Peccatum donatur, peccatum deletur, peccatum quasi vi sanguinem sed tegitur per caritatem. Idem in libro de paradiso Peccatum est prevaricatio legis divine atque celestium inobediencia mandatorum. Idem super illud ad Romanos ignoras: Gravissime peccat qui ignorat. Idem in sermone de Naboth Peccator semper in laqueis est, semper implicatus, numquam liber a compedibus quia numquam sine vinculis. Quamvis miseri sentiunt sunt peccatorum. Crisostomus in omelia de dominica prima adventus Cum appropinquasset Ihesus Ierosolimam. Omnes homines antequam peccaremus liberum habemus arbitrium si volumus sequi voluntatem dyaboli an non, quod si semel peccantes mortaliter obligaverimus nos operibus eius iam virtute non possumus evadere, sed sicut navis fracto gubernaculo vadit huc et illuc quocumque tempestas impellit, sic homo divine gratie auxilio perdito per peccatum non quod ipse vult bonum agit, sed quodcumque dyabolus ei suggesserit. Idem ibidem Sicut in potestate populi est facere sibi regem aut principem quem volunt, factum autem de regno pellere non in populi potestate est, quia voluntas populi iam convertitur in necessitatem. Sic omnis homo priusquam peccet habet liberum arbitrium utrum velit esse sub regno dyaboli, cum autem peccando subiugatur dyabolo iam exire non potest alienus potestate, quia voluntas hominis conversa in necessitatem et hoc est quod tamen peccatores dicere solent vellemus esse iusti et boni sed non possumus. Unde dicunt si non sunt confusionem aperto

qui peccata primo potuerunt sub dyaboli non esse potestate, de quo modo nisi solus deus potest eos eripere. Idem in omelia Audientes pharisei quod deus silentium et Ardens malicia dum se suaviter appetit non attendit quoltum vel ut alius noceatur et sibi non proficiat. Idem de compunctione libro 2o Considerandum est peccati naturam esse velocem rapidam surreptivam et absque hoc incerta nimis esse que ventura sunt vel valde dubia ac ita periculosa ut etiam Paulus metuat dicens ne forte cum aliis predicavero ipse reprobus efficiar et iterum qui se putat stare videat ne cadat. Idem super Iohannem Excogita quantum est malum nos ex hominibus ad feras vel bestias transponere. Ventri namque servire et pecuniarum cupiditatibus detineri ac irasci ac mordere et calcitrare non est hominum sed ferarum. Idem Homo christianus fortiter cadit impetum propter duas causas aut propter magnitudinem peccati aut propter altitudinem dignitatis. Idem Omne peccatum sordem et maculam imponit anime peccantis. Idem Omne peccatum quamvis sit dulce est admonentium sed postmodum vertitur in lamentum et nisi primum deleatur perducat in perpetuum exitium quere infra de peccatis venialibus. Ieronimus in epistola ad Rusticum Peccantium multitudo non parit erroris patrocinium. Idem ad Rusticum Narbonensem episcopum Assidue peccantium non miseretur deus. Idem ad Celantiam Sane nescio an possimus peccatum aliquod leve dicere quod in dei contemptu committitur. Estque enim prudentissimus qui non tam considerat quid iussum vel preceptum sit quam illum potius qui precepit, non solum quantitatem imperii sed potius imperantis

cogitat dignitate. Idem in epistola ad Oceanum. Res pene contra naturam est ut sine peccato sit aliquis; si tamen talis eligatur in episcopum et pastorem, cuius comparatione ceteri greges dicantur. Idem super epistola ad Tytum. Idem in eo maxime quis peccat in quo cotidie vivit et agit moneatur. Ergo miles ne concuciat, officialis ne calumpnietur, iudex ut penas moderetur, rusticus ut non murmuret, urbanus ut non subdolus et circumductor sit, negociator ut non peierat aut usuris quirat, agricola ut annonam non captet, artifex ut non illudat aut fallat et ne in rebus malis suum exerceat ingenium. Idem in epistola Paulino. Excellitur quod longa consuetudine retinetur et quod multa placuit voluptate. Idem. Insuave et asperam facit nobis viam virtutum longa consuetudo peccandi. Idem et habetur xxx q. i. Non affirmamus quis dubitat hoc esse scelerius peccatum quod est gravius vindicatum que infra de peccatis venialibus. Beda in omelia de circumcisione domini super illo verbo Luce. Ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Indubitanter credimus et speramus quia ille qui nos a peccatis salvat ipse etiam a corrupcionibus que per peccatum contigerunt et aliquamdiu nos te salvare non obmittit psalmista testante qui ait Qui propiciatur omnibus iniquitatibus tuis qui sanat omnes contriciones tuas. Dimissis ita quod nobis omnibus inquinamentis iniquitatibus ad integrum etiam omnes nostri labores et languores quietoribus sanabuntur tempore resurrectionis apparente gloria novissime inimica quoque destructa fuit mors stipendium peccati cum mors gratia autem dei vita eterna. Ysidorus de summo bono

libro 2o capitulo xxxii. Maioris est culpe manifeste quam occulte peccare. Dupliciter enim reus est qui manifeste delinquit quia agit male et docet male facere. Unde ysaias: peccatum suum quasi Zodoma predicaverunt. Idem capitulo xvii. Aliud est non peccare amore dilectionis dei atque aliud timore supplicii. Qui enim amore iusticie sive caritatis non peccat, dum horrescit omne malum amplectendo iusticie bonum, nec eum delectat peccatum etiam si sceleris impunitas permittatur. Qui vero propter solam penam supplicii intendat, licet mala respuat, quamvis non compleat opus peccati, vivit tamen in eo voluntas peccandi, dolet quod sibi illicitum quod lex prohibet. Ille ergo mercedem boni operis percipit qui amore dei iusticiam custodit. Idem ibidem. Quidam diligunt peccatum et faciunt, quidam diligunt tantum et non faciunt, quidam non faciunt peccatum et iusticiam odiunt. Gravius enim peccat qui non solum diligit peccatum sed etiam facit quam ille qui non facit et tamen diligit. Graviusque peccat in eodem qui diligit et non facit quam qui non facit et diligit vel quam qui facit et odit. Gravissimum autem est non solum facere peccatum sed etiam diligere iam factum. Idem ibidem. Sicut quidam qui confestim peracto flagicio confundunt et sunt alii qui non solum non dolent se gessisse malum sed etiam de ipso malo opere gloriantur et sic ad comparacionem mali fit deterius dum de peccatis gratulantes extolluntur. Impeius de talibus ait Salomon: letantur cum male fecerint et exultant in rebus pessimis. Idem ibidem capitulo xxviii. Nec

enim aliunde peccamus nisi videndo audiendo odorando gustando atque tangendo unde scriptum est intravit mors per fenestras Idem ibidem c° xxviii omnis peccans superbus est eo quod faciendo prohibita contemptum facit divina precepta recte ergo inicium omnis peccati superbia est quia nisi precessisset inobediencia mandatorum dei non sequeretur culpa transgressionis Idem li° 2° ca° iiii° Attendendum est valde ut neque propter veniam quam promittit deus pertinaciter peccemus neque quia deus iuste peccata distinguit veniam desperemus sed utroque periculo evitato et a peccato declinemus et de pietate dei veniam speremus Idem ibidem ca° xxix peccata que sunt incipientibus levia perfectis viris gravia reputantur tanto enim magis cognoscitur esse peccatum quanto maior habetur ille qui peccat crescit enim delicti cumulus iuxta ordinem meritorum eo sepe quod minoribus ignoscitur maioribus imputatur Idem li° 3° ca° li Cuius peccatum quisque sequitur necesse est ut eius etiam penam imitetur neque enim erit impar in supplicio cuius exemplum par est in peccato Idem tardius sanatur vulnus putrescentibus iam membris longo quod post tempore curationibus adhibetur mora enim peccandi in iniquitate facit sceleris peccati Idem ibidem peccata primis conturbanda sunt veritas cum mendacio pudor castitatis cum petulancia oculorum fides cum perfidia et castitas cum luxuria plurima que sunt de demilicia et de malo de abstetricibus Am-

brosius in epistola ad liagerium episcopum Obstetrices dicte sunt eo quod obsistant dolori parturientis vel certe ne lapsatis uteri genitalibus claustris partus intercutem defluat Bernardus in sermone Primus anime casus in peccatum mortale qui quidem casus non nisi morte potuit reparari si ergo rursus corruerit in peccatum unde iam reparabitur nunquid alter Christus aut etiam idem Christus qui primus crucifixus est iterum crucifigetur parcam absit Christus enim resurgens ex mortuis iam non moritur mors illi ultra non dominabitur Idem vita peccatoris iniuria est totius Trinitatis iniuria enim est patris cuius filius conculcatur iniuria est filii cuius sanguinis polluitur iniuria est spiritus sancti cuius gratia contempnitur Idem acqueste noli dicenti tibi minuuare ut transeamus non enim tibi transitorius est sed te gravi oppressus est Idem illis qui sunt in peccato longam vitam dyabolus repromittit que quidem repromissio nequissima multos perdit Idem peccatum in ingressu contaminat in progressu obstinat in egressu totaliter contaminat Beda in Hexameron Tunc si non peccasset Adam tunc nos sic in paradiso eventus esset absque libidinis ardore et partus mulierum absque gemitu et labore sicut dat deus apibus filiorum generationem et terre mellis quod liquorem Idem in omelia Quanto diucius animam possidet peccatis tanto difficilius derelinquit et quanto minus tanto facilius eius dominium evitatur Idem postquam homo suo creatori subditus esse noluit que infra depereunt peccatorum Idem corporis miciorum illecebris difficilius carnimus quam mag-

p

motus mortis quia laboris est magis
mitam carnis voluptate tamen quam
vetite iam acceptam Idem maior sit
quibus inclinata est anima nostra hu
mana natura propter peccatum scilicet ignora
tia gravia infirmitas et malicia
Ysidorus de summo bono li° 2° ca° xx te
magis graviter quem superius detrimis
Anshelmus in monologion Dum
peccas quam facilis aditus et quam dif
ficilis exitus reatum. Idem cogita
malo et amaro peccare aut con
tinuum dolores torquebunt prime in
tam meam propter peccata commissa Idem
in li° de similitudinibus natura peccati
est ut non facile videatur ab illo
qui perpetratur a peccato sed mox ut cessa
re peccare cessavit se removens a
liena venit alienavit tunc demum
considerit et advertit iniquitatis fedita
te et miseria prius fuit Idem ibidem
Si hic peccati pudorem et illic certum
inferni horrorem et uno illorum ha
bere in mergi prius me in mergere
in infernum quo impetum mallem com
primus apud et innocens iehennam
intrare quam peccati sorde pollutus reg
na celorum possidere cum constet so
los malos in inferno torqueri et
solos bonos in celesti beatitudine re
foveri Glossa super illud numeri xxv In
iciatus est beelphegor quod peccatum
illi demoni abscribamus cuius tunc
est quod committimus Glossa super illud de
utero i xxiiij. Sic celum quod super te
est eneum et pars hominem pulvis
et commutat ordinem verum Glossa super
illud ysaie xxx Erit lux lune sic
solis et omnia super propter hominem facta
in eius lapsu sunt deteriorata et in
novata et sol et luna suo lumine.
Glossa ysaie xviij sine peccatum blasphemie
contemptum levius est Glossa ysaie xl Vos

dicam inter solum peccata et dimitti
peccata Idem ibidem 3° nisi peccata abie
cit virtutes non subierunt Glossa
super illud .i. Regum 2° Si peccavit vir
in virum non eodem modo peccatum
in virum quo in deum Glossa super illud
Ozee quinto Sanguinis et nomine
sanguinis intelligitur Glossa super id
Ozee primo ego quasi leena Sic pena
te peccantibus deus naturaliter clemens
vertitur in severitatem ferinam Glossa super
illud Ver° Agram volo et Cot
tidie deus peccantes revocat
ad penitentiam dicens unam volo Glossa
super illud Iohelis 2° Augente ubera
nulla etas est que non peccet
quia nullus est super terram nec in
fans unius diei sine peccato actuali
tamen tenet originali Glossa super
Amos v° Sepe qui peccaverunt me
liores et maiores post pactam
penitentiam bonorum operum fructus fece
runt Glossa super illud Iohannis xix Ma
ius peccatum habet qui tradidit me
tibi scilicet invidendo quam tu qui su
periorem potestatem metuendo me
condempnas Glossa super illud psalmorum Ad
iutor in tribulationibus Nulla ma
ior est tribulatio et angustia quam
peccatorum conscientia quia corpus et
animam maculant pre tamen de
fornicatione et ydolatria quia de istis
peccatis plus demones quam de
aliis peccato gaudent Aristoteles in 2°
Ethicorum peccare multis modis con
tingit dirigere autem uno modo ideo
et hoc quidem facile facere hoc vero non
difficile facile est quidem divertere a
signo difficile autem invenire signum
et propter hoc malicie quedam superfluita
tas et indigentia virtus autem me
dietas est Boet de consol' li° iiij°
Qui virtute desistit hoc esse desinit

ipse peccat que cumque cum indiciam condicionem fugere non possit vertitur in bestiam. Idem ibidem. Quantas vero lubrica querere supra de malicia a. Tullius in philippicis. Omne malum sine peccatum nascens facile opprimitur. Iam inveteratum non fit plerosque robustius. Idem in paradoxis. Cum tibi dulce querere supra de malicia. Seneca in libro de moribus. Nichil interest quo animo facias quod vicium est fecisse. In hiis quoque morbis quibus afficiuntur animi homines quo quisque peius se habet minus se sentit. Idem. Consueta vicia ferimus non reprehendimus. Idem. Difficilem aurem oportet habere ad crimina audienda. Idem. Grave crimen qui iudicium fugit. Idem. Nunquam scelus scelere vindicandum est. Idem. Displicere malis laudabile est. Idem. Pacem cum omnibus habe sed cum viciis bellum. Idem. Amica vicia si feras facis tua. Idem ad Lucillum epistola lxx. Omnia vicia admodum morbi in apto lenora sunt tunc autem perniciosissima cum speciata sanitate subsistunt. Idem eidem. Illud agere debemus ut irritamenta viciorum quam longissime profugiamus. Indurandus est igitur animus et debellande sunt voluptates que latronum more in hoc nos amplectuntur ut strangulent. Idem eidem. Illa vicia que ad se irruperit ingencia sena et magna sine modo sine fine persequere nam illis quoque nec finis nec modus. Idem ibidem. Perire que tibi vicia quecumque cor tuum dilaniant que si aliter contrahi nequiret cor ipsum cum illis evellendum esset. Plura quere supra de casu de malicia de mendacio. Idem in epistola xxxiiii. Initium salutis est noticia peccati. Nam qui peccare se nescit corrigi non potest. Ex tribus libris codicis l. epi. Naturale vicium est ab omnibus negligi quod ab omnibus possidetur ff. de furtis l. qui iniuria. Voluntas et propositum delinquentis distinguunt maleficia ff. de penis l. absentem. Canatus est impunitum facinus relinquere quam innocentem condempnare ff. de iur. fe. iur. Papinianus. Culpa est immiscere se rei ad se non pertinenti. Ibidem. Imperitia culpe annumeratur.

Decepcio venialibus. Bernardus in pastoralibus. Deveniunt ne unquam in peccata que supra de peccato. Idem in eodem c°. xxvi. Cum in minimis sed tamen frequenter excedunt nequaquam considerent qualia sed quanta committunt facta cum sua si timere despiciunt cum appendunt debent formidare tunc dum mergant altos eum gurgites fluminum prime quidem sed in unum replet pluviarum gutte et hoc agit sentina latenter crescens quod patenter procella seviens. Idem ibidem. Cum peccata minima deflere negligit a statu iusticie non quidem repente sed particulariter totus cadit. Idem ibidem. Noli peccata cottidiana contempnere quia parva sunt sed time quia plura sunt. Aliquando enim in parva deterius quam in maiori culpa peccatur que supra de peccato. Idem in moralibus super illud Iob. Nonne considerat vias meas. Sic deus meus minutissimas vias considerat sic quod dampnat gressus meos ut nec etiam minutissime cogitaciones eius iudicio maneant indiscussa. Ubi quoque minutissima que apud nos consueta contemnimus vulnerant. Idem super Ezechielem omelia iii. Sunt multa peccata que committimus sed ea circa gravia nobis non videntur quia pro valde nos amore diligentes claudimus nobis oculos i

in sua deceptione blanditur unde fit plerumque quod ut sua peccata communia levia et proximorum suorum peccata levia iudicemus scriptum quippe est et erunt homines se ipsos amantes et sicut quia vehementer claudit oculos cordis amor privatus ex quo fit etiam ut hoc quod nos agimus grave esse non estimamus et hoc si ipsum agatur a proximo et in nos nobis esse detestabile videatur Sed quare hoc nisi quia nec nos sicut proximum nostrum nec proximum nostrum sicut nos ipsos diligimus et amamus Secundum doctores et sanctos peccata venialia delentur septem modis primo per dignam eucharistie susceptionem Secundo per aque benedicte aspersionem Tercio per ieiunia et elemosinarum largitionem Quarto per dominicam orationem Quinto per devotam pectoris tunsionem Sexto per generalem confessionem in ecclesia factam Septimo per generalem benedictionem Augustinus in sermone de igne purgatorii que sunt autem minuta peccata licet omnibus nota sint tamen ad plus ad plus aliqua commemoremus quociens in cibo vel in potu plus aliquid accipimus quam necesse sit si plus loquitur quis aut taceat quam oportet si quis pauperem importune petentem exasperavit si cum sanus sit corpore aliis ieiunantibus quis prandere fuerit vel sompno deditus tarde ad ecclesiam venit si quis uxorem suam excepto filiorum desiderio cognovit si captivos in carcere positos non visitavit vel infirmos si discordes ad concordiam non revocavit si proximum aut uxorem aut filios aut servum vel ancillam plus exasperavit quam necesse sit cuicumque maiori vel pari ex necessitate vel voluntate blandiri velud adulari voluit si pauperibus minus deliciosa cumina imparavit si se quis in ocia fabulis ... paruit

si quis irrationabiliter iuravit et hoc in ple non potest quia tunc utique periurium si cum temeritate aliquem maledicimus quia scriptum est maledici regnum dei non possidebunt hoc et hiis similia ad peccata minuta dicimus pertinere sine quibus etiam aliquis sanctorum vivere potest Idem de civitate dei que sunt illa peccata quia supra de peccato Idem in libro de spiritu et anima dicunt non impedimunt quia supra de peccato Idem nullum peccatum est adeo parvum quod non crescat neglectum quere supra de peccato Idem nullum est peccatum veniale quod non fiat mortale dum placet Idem super Canonicam omne pena non potest homo quamdiu portat carnem non habere vel levia peccata Sed ista que levia dicimus noli negligere Sed contempne quando ponderas expavesce quando numeras multa enim levia faciunt unum grande et multe gutte implent flumen multa quoque grana faciunt massam Sed quod remedium est in omnibus hiis aut confessio deinde dilecto quia de dilectione scriptum est Caritas operit multitudinem peccatorum Idem in libro de decem cordis Noli cottidiana contempnere peccata quia minora sunt Sed time quia multa sunt plerumque et bestie minute nocent si quis proiciatur in locum pulicibus plenum unde mortem timenda est igitur in hiis minutis peccatis ruina multitudinis et si non magnitudinis Idem super illud psalmi quia multiplicata sunt super capud meum Inultasti granda pecula tamen ne obruaris ab arena per ea hoc enim idem facit sentina neglecta quod fluctus irruens Idem ad Sellencum super illo qui lotus est non indiget nisi ut pedes

lauat Ex collecta fiunt contra nos
parua peccata sic nos yrrumabunt et op
primunt sicud unum aliquod grande pec
catum quamuis enim uter est aduan
fragium nauis uno grandi fluctu na
lus obruatur cum paulatim aqua
intrantia per negligenciam nauem im
pleat et subiugat Idem sancte ues
tro que supra de peccato ysid' de summo
bono Ex magno incendio seu peccato
dyrructe inducitur et alia minora ne
gliguntur manis est labor Idem
Iudicio diuino inpletur meritis et ine
atum nequiore labuntur qui sua pec
cata minora distruige contempnunt
Idem ibidem li. 2o ca.lo xviij Non
solum grauia sed eciam leuia sunt
timenda propter multa enim leuia
fiunt grauia sicut comparimus gut
tis solent in mensa flumina pro
uenire Unde peccatis enim in unum co
acta efficit copiam ex unda autem
Idem ibidem ca.o xix peccata que sunt
insapientibus leuia perfectis uiris
grauia reputantur que supra de pec
cato Berh' in in fine sermonis de ce
na domini De minoribus istis peccatis per
dispensacione nobis agitur ut nos
penitus auffferantur sed in illis cum
dit nos deus ut minima peccata tamen
non possimus cauere sumus quamuis non uiris
uiribus maiora uicia superamus
semper quia timorati ac solliciti simus
ne negligendo minima paulatim
ad maxima defluamus Idem Ca
uete ne quis sibi parua reputet quali
bet parua faciunt compassa nemo dicat
incorde suo leuia sunt ista non cu
ro corrigere non est magnum si in hys
maneo uenialibus minimis peccatis
hec enim inpenitencia hec blasphemia
inpenitenti esset blasphemia aut ir
remediabiles est Tull' in libro de offi'
Dum parua uidentur et delicta nec a
multis intelligi possunt hys dilige
tius est cauendum sicut enim in organis
musicis eciam parua dystrepacio sonorum
quanto magis in actibus nostris et in
omnibus moribus nostris commoda que
menta est sicuda quia maior et me
lior est actuum concentus quam sonorum
Idem libro 2o de remedys Parua ne
tat morsu spaciosa vipera thaurum a
tauro non magno semper tenetur aper
Idem colligere de multis grandis actus
erit Sepe fit ut catulus de mulcitur
maxima parua Prosper in li.o epistola Ra
menta obstruat grandia leuis culpa
Oracius libro 2o Heu meys nemo
sine nascitur ille est qui minimis urgetur
de mortalibus peccatis et capitalibus
Augustinus quinque aptus que supra de pec
catoribus et peccato Item infra de uti
cys de peccato originali

De peccato originali Aug' in libro
de fide ad petrum Dum sibi in
uicem uir et mulier commiscent ut
filios gignant non est sine libidi
nis ardore concubitus et ob hoc filiorum
ex eorum carne nascencium non potest
esse sine peccato conceptus unde peccatum
in paruulos non transmittit propagacio
sed libido nec fecunditas naturalis
facit homines cum peccato nasci sed fedi
tas libidinis Idem quamuis coniugale
non potest esse sine malo concupiscencie non
tamen ideo malum est coniugium propter illa
que supra de coniugys Idem in libro
de baptismo paruulorum sicut eorum per quos
renascuntur paruuli responsione inspiritus
uiuens sua trahit in eos fidem quam
uoluntate propria non dum habere po

fuerunt sic eorum posteros nascentes eadem pena traxit in eas noxam quam non dum illi vita propria contraxerunt

De peccato contra naturam. Augustinus in libro de libero arbitrio: Omne peccatum eo ipso quod peccatum est contra naturam est. Idem in libro de coniugiis adulterinis: Adulterii malum vincit fornicationem. Quere supra de adulterio. Ieronimus super Ezechielem xvi: Corruptio et ignominia ut cum liberet etiam demonstret in eius magnitudine peccatorum. Idem [illegible] hominis pro peccato flagicium tam diu distulit Dominus Deus beneficium incarnationis et fere totaliter mundus infecit. Plura que infra de sodomia. Idem: nocte dominice nativitatis omnes sodomite sunt extincti qui auctore nature nascente instituerant ut destruerentur corruptiones nature. De parsimonia quere supra de avaricia. Ambrosius in sermone de peccato concupiscentie. Item supra de ypocrisi. Item supra de iactancia, de malicia, de peccandi libertate; quere supra de libertate; de peccatorum recordatione quere supra de memoria; de peccandi consuetudine quere supra de consuetudine. Item supra de amore peccati, de peccatoribus, de peccato demonis; de peccatis que videntur esse virtutes quere supra de ypocrisi. De inimicis virtutibus, de peccatis que pugnant contra virtutes quere supra de conflictu.

De penis que sequuntur ex peccatis. Gregorius in moralibus: Si sciremus qualiter ipse pena vita qualiter quoque volvimur in vallibus et gravitatibus usque ad mortem utique peccare reservaremus et peccatores esse timeremus. Sed sicut ebrii vel amentes non sentiunt cum volvantur sic et nos tamquam dementes et ebrii cupiditatibus facti et desideriis carnis et huius seculi non sentimus dum a peccatis tamen contingit volveremur. Idem super Ezechielem omelia iii: Sunt multa peccata que committimus et que supra de peccatis venialibus. Idem ibidem omelia xi: Urbes eversas civitates et eversa castra depopulatos agros suffossas ecclesias videmus propter peccata precedentium populorum et tamen adhuc parates nos sequimur impietas nec ab eorum elatione quam vidimus nos immutamus et illi quidem inter mundi gaudia nos autem quod gravius est inter mundi flagella peccamus. Idem super Ysaiam xxxii c[illegible] in glosa. Illam plura que supra de miseria conditionis humane. Item supra de miseria conditionis humane. Item supra de hominis miseria, de malicia, de adversitatibus, de afflictionibus, de amore mundi, de contemptu mundi, de brevitate vite, de peccato, de morte. Gregorius in registro: De semper quod potentis tenebris pena potentis reservante cognoscite. xxxvi q. i. De homo etc. Idem in moralibus xxv libro: Vix culpam suam respicit nisi in pena cognoscit. Et quia pena defertur ideo pena despicitur. De penis illatis que supra de adversitatibus, de afflictionibus, de martiribus, de morte, de peccato. De penis inventoris et correctoris que supra de correctione, de peccato. De penis inferni quere supra de penis inferni, de dampnatione, de iudicio extremo. Pena maior est amittere gloriam celestem quam intrare ieheñam. Quere supra de dampnatione, de iudicio extremo.

De penis purgatorii. Gregorius in dyalogo: Minor pena purgatorii maior est qualibet pena mundi

pena iniuste illata potius est infe
renda quam paciencia Aug. in sermone
de Ioseph que sup. de paciencia Idem in
libro de penitencia supponit aut et habetur
in decreto di. xxv Qui in aliud se
culum distulit fructum conversionis
prius quam perveniat ad celum purga
bitur igne purgatorio Hic autem
ignis etsi non sit eternus miro tamen
modo gravis est superat tamen omnem
penam quam umquam homo passus
est in hac vita vel pati potest Idem
ps. c. lingua [?] tanta pena in
venta est tanta pena sicut purga
torii pena licet innumerabilia martires
sunt passi tormenta Greg. in mor.
et habetur in decreto di. xxv Qualis
hic quisque egreditur talis in iudicio
presentatur licet de quibusdam culpis ante
iudicium purgatorius ignis esse cre
dendus est pro eo quod veritas in evangelio di
cit quis in spiritum Idem in quodam sermone
de igne purgatorii Ignis igne durior
erit quam quicquid in hoc seculo penarum
aut audire aut videre aut sentire
aut cogitare quisquam possit Idem
dicit in Enchiridion in sermone predicto Illo
transitorio igne de quo dicit apostolus
ipse enim salvus erit sic tamen quasi
per ignem non capitalia sed minuta pec
cata sunt edificantes sed bona opera semi
nant super illum ignem edificant pur
gatorium absque illa requacione [?] transibit
Ille vero qui quamvis crimina non com
miserunt venturi sunt sed prius aut
in hoc seculo per dei iusticiam et miseri
cordiam amarissimis tribulacionibus tamen
ad minuta peccata secretanda [?] sunt faci
les et ad redimenda negligentes admi
tamquidem [?] etiam pro eo quod Christo crediderunt
et capitalia crimina non admiserunt
venturi sunt sed prius aut in hoc seculo
per dei iusticiam et misericordiam amarissimis
tribulacionibus excoquendi sunt aut
per multas elemosinas et precipue dum
inimicos suos clementer indulgent per
dei misericordiam liberandi aut certe illo igne
de quo dicit apostolus longo tempore cru
ciandi ut ad vitam eternam sine macula
perveniant Ille vero qui aut homicidium aut
sacrilegium aut fornicacionem vel similia
peccata commiserunt si eis in hoc seculo dig
na penitencia non subvenerit non purgato
rium ignem transire merebuntur sed illo eter
nam sed eterno incendio perpetualiter ad mor
tem

Decima Greg. in omelia Ecce vocat
et redire nolumus ecce sustinet
et eius penam dissimulamus dum ergo
tempus habemus unusquisque nostrum pra
vitatem suam deserat et dei pietatem et
paciam [?] pertimescat ne qui se eum tranquil
lum despicit postmodum iratum evade
re non possit Idem in omelia de decima tria [?]
post penthecosten Cogitandum summopere est quod
ut qui se illicita meminit commisisse a qui
busdam etiam licitis studeat abstinere quatenus
per hoc suo conditori satisfaciat ut qui
commisit prohibita sibi licet perscindere [?] de
beat etiam iam concessa et se reprehen
dat in minimis qui se meminit in maximis
deliquisse largitatem superne pietatis ap
periat et ad misericordem iudicem dum
adhuc expectat cum lacrimis veniat
Idem in omelia penam agere est et perpe
trata mala et plangenda non perpetra
re qui sic alia deplorat ut tamen alia
committat adhuc penam agere aut dis
simulat aut ignorat Idem in mor.
Tunc in pene lamentis conquerere [?] supra
de confidencia boni Greg. in mor.
amarescat ad tempus in primam [?] vita
mea ne eternam amaritudine senciat
in vindicta Idem nequaquam lignum in
edificio ponitur nisi prius eius vicio
sa superfluitas amputetur Idem [illegible]

cuvo dicit iam in hoc mundo nolunt
[com]pescare sed nolunt gratiam petere ut oste-
deret nos qui per delectationem tradimur
cum qua sine amaritudine redire
debeamus. Idem. Dum fervet amore
caritatis dolore pene non metuit in
penitentie supplicio. Idem in registro.
Magna virtus sine contricione verum est signis
in eadem pena perseveret. Idem super
Iob xxvi. Dum sublati sunt ante tem-
pus. Greg. in moral. li. xviii. Sciendum
quia benignitas dei peccatoribus spaci-
um penitentie elargitur. Aug. in libro de
penitentia. Cauciatur certus et omnis ver-
titur qui iam non penas tantum timet
sed ad bonum deum festinat redire que
cum ipso si contigerit aliquem peccatorem et
infirme unde non est desperandum de pec-
catorum suorum remissione. Sed quia invo
vel raro contingit tamen inter tam mixto
timendum est de sero penitente ma-
xime cum filii quos illicite dilexit
sunt presentes et uxor et mundus ad se vo-
cent et trahant. Idem. Dum multa sunt
que languentem impediunt et retra-
hunt ideo periculosum est usque ad mor-
tem protrahere remedium penitentie. Idem ibidem.
Hac animadversione peccator omnis inter-
ficitur et punitur ut moriens ab-
luitur sibi qui dum vivit oblitus
est dei. Idem in eodem. Nemo vitam et-
ernam et incorruptibilem immortalem
neque desiderat nisi eum huius vite
temporalis et corruptibilis mortalis quod
peniteat. Idem in eodem. Penitens sit
doleat et de dolore gaudeat et se in-
semper doluisse doleat. Idem ibidem. Pe-
nitens omnis fructus penitentie sue pera-
nos hamos habeat numquam sufficiat
sed semper doleat coram deo coram quo
peccatum erubescat et dolore eius in
ita finiat ubi non dolor desinit ibi
non penitentia cum dolore. Idem. Penitentia est quo-
dam vindicta dolentis puniens inter

quod dolet commisisse qui aut dolet
quod detinetur in hoc mortali corpore
desiderat quod amat plorat quod retar-
dat. Idem in eodem. Vera penitentia fugit
virtutes coronat mentem munit et
roborat animam firmat animam reintegrat
animam letificat temperat successus
constringit impetus moderatur concu-
piscentias. In eodem idem. Penitentibus doleo
aut sua delinquat aut saltem illa
que sine admixtione mali non sunt
administrata sicut mercatura seu mi-
licia vel aliqua quem que utentibus
sunt nociva velud sunt administratio-
nes secularium potestatum nisi talibus
utantur cum obedientie licentia. Idem
ad agendum penitentiam etc. que infra de
satisfactione. Idem in eodem libro de
penitentia. Pietas fidei christiane compostulat
credere quod omnes elemosine totius vite
et orationes et opera iusticie et vite suc-
currant veraciter cognoscenti mortem suam in
deo quia penitere nemo digne potest
quem non sustinet unitas matris
ecclesie. Idem. Penitens consideret qualita-
tem criminis in loco in tempore in perseve-
rancia in varietate in condicione persone
vel quali fecit intencione seu quali sunt
impulsus temptacione et de ipsius
vicii multaloqui execucione plura que
infra de satisfactione de contricione
de confessione. Idem in li. de quibusdam respon-
sionibus. Petro apostolo nisi dominus respe-
xisset penitentia motus tam amare flevis-
set. Idem in sermone. Si tunc vis agere
penitentiam quando iam amplius peccare non
posses non potes peccata te dimiserunt
non tu illa. Idem in epistola. Inchoat ita de-
capit generis humani quantum ignoras
spacium mortis sue longiorem sibi professio-
nis seculi promittit unde et cognoscen-
dum est nullum esse tam senem qui non

plus uno anno suspicatur Idem et
Decretum in decretis Si res aliena propter
quam peccatum est commissum cum reddi pos
sit non redditur non agitur penitencia
sed fingitur Si autem veraciter agitur non
remittitur nisi restituatur ablatum
sed cum restitui pot Idem in libro
de fide ad petrum Certissime ac firmis
sime tene neminem hic posse penitenciam
agere nisi quem deus intus illumina
uit et gratuita miseracione conuertit
Idem ibidem Tempus acquirendi ui
tam eternam et querere super debitudine
de compunctione de contricione de con
fessione de satisfactione Idem Aug de penitencia
Quamuis est penitenciam quam sequens co
inquinat culpa nichil eius proficiunt lamen
ta si replicantur peccata penitencia est graui
a commissa mala plangimus cum emen
dacionis proposito plangimus et odimus
et plangenda iterum committere nolumus
Idem Nemo pigeat domus non damp
nauit si ea que fieri nollemus pu
dens impaciet Idem moriar ne mo
riar pars mortis sustinenda est
ne simul contingat tota Idem in
persona domini venale portio quod dicit
pro labore requiem pro dolore gau
dium pro ignominia gloriam prosperi
tate diuicias pro morte bonam uitam
sempiternam Idem Maiores dolores
non in fervens de membris quam cu
peccata nostra confitendo et plangendo
penitemus sic igitur pro recuperanda ui
ta anime quod quis faceret pro recupe
randa sanitate corporis Idem inre
cupabiles esset humana fragilitas
morsu peccati tamquam serpentis ore ve
nenata nisi penitenciam curaretur qui
enim filio suo vngento non pe
peccit quomodo filio ad optimo cum cul
pa peccet fugies ergo addi pro
patrem tuum penitencia et sic saluaberis

penitencie
Idem clemencia dei patris non assimuat
quamuis sit sera penitencia non enim est
sero quod est verum non irremissibile
quod voluntarium sed quecumque necessitas com
pulit ad penitenciam si penitencia sit cordis con
tricio si vera voluntatis mutacio nec
quantitas criminis nec breuitas temporis
nec enormitas uite nec extremitas hore
excludit a venia dei Idem penitencia cor
emendat sensum illuminat animam sanificat
ad susceptionem Christi reparat plena que
sunt de satisfactione Idem Aug qui peccata
tanta doluerit angelice felicitatis con
sors erit Idem in libro de ecclesiasticis dog
matibus penitencia vera est penitenda
non admittere et admissa flere satis
factio non finire est causas peccatorum ex
cidere nec eorum suggestionibus adi
tum tribuere Idem in eodem ca. xlvii
penitenciam abolere peccata indubitanter cre
dimus et si in ultimo spiritu uite peccatis pe
niteat et supplicii lamentacione peccata pro
dantur quia propositum dei quo decreuit
saluare quod perierat stat immobile si
quis aliter de iustissima domini pietate
sentit non christianus sed nouatianus
est Idem in libro de penitencia Ponat se pe
nitens omnino in potestate iudicis in ar
bitrio sacerdotis nichil sibi reseruans sit
facte pro recuperanda uita anime que
cumque faceret pro euitanda corporis
morte Idem in epistola quadam Nichil
aliud agat quem veraciter penitet
nisi illud quod fecerat impunitum
non esse sinat Ambrosius in libro de penitencia
penitencia est dolor cordis et amaritu
do anime pro peccatis que quisque commi
sit Idem Facilius inueni qui inno
cenciam seruauerit quam qui veram penitenciam
egerit peccatis Idem in sermone Penitenciam
veram non facit nisi odium peccati et a

amor dei Idem Penitencia est mala preterita
plangere et plangenda iterum non com
mittere plura que supra de compunctione
de contricione de confessione de satisfac
tione Ambrosius de obitu valentiniani
Beatus qui vel in senectute correxit
errorem suum qui sub ictu mortis ani
aduertit amictus Idem Tanta vis est
quere infra de satisfactione Crisostomus in
sermone de penitencia Sicut aqua extin
guit ignem ardentem sic penitencia diluit
omnia sordibus lacrimarum et sicut in
tenebris non est absque lucerna lu
men sic non potest absque penitencia pec
catum absolui ablui Idem ibidem
O penitencia que peccatum deo inserviente re
mittis et reseras paradisum que con
tritum sanas et tristem consolaris
admittam demittitur renouas statum
pristinum restauras honorem reno
uas statum pristinum restauras
honore renouas statum fiducia re
formas vires reparas et graciam habun
danciorem reportas Idem O penitencia quod
dicere referam omnia ligata tu soluis
omnia soluta reseras aduersa omnia
tu mitigas omnia contrita tu sanas
omnia confusa tu lucidas omnia despera
ta tu animas Idem Omnis penitencia puri
lancior est auro splendidior est sole
quam non vincit peccatum nec defectio
superat nec desperatio delet Idem peni
tencia respuit auariciam horret luxu
riam fugit ferro furorem firmat
amorem calcat superbiam comprimit lin
guam componit mores odit malici
am excludit inuidiam Idem O penitencia
pie vna mater virginum virtutum quam
magna sunt vbera tua quibus reos
potius de reficis delinquentes lapsos
releuas reuocas desperatos Idem super

Math xxiii Alligant onera graua et ffa
bulosa ps humeris qui mendabant pha
rizei onera legis sed ipsi nec digito
suo l nec in modico facto volebat
tangere vel implere tales sunt qui gra
ue pondus imponunt venientibus
ad penitenciam sed ipsi non faciunt sicut
enim si super humeros adolescentis
fastum posuerit importabilem necesse
est vt succumbens nimis oneratus
aut penitenciam reiciat aut scandaliza
tus amplius peccet Idem denique
si erramus modicam penitenciam impo
nentes nonne melius est propter misericordiam
quam propter crudelitatem reddere racionem
vbi enim pater familias largus
est dispensator famulus non debet
esse tenax Et si dominus deus benig
nus est vt quid sacerdos austerus
esto sed erga alios benignus audiat
te homines terra mandante sed mag
na sonante Idem in libro de reparacione
lapsi Scire debemus quia si puniunt
deus et si penas inferat non hoc
tamen ira passibili facit et eius ineffa
bili clemencia disponit medicus
non penitentis affectum et coactio liber
recipit penitentis cupiens vite re
uiuiscere viciorum languores cu
rare Christus hoc ante omnia dicit et
facit nobis tempus ad sanitatis vite
non pene Idem ibidem Amplius
consequitur videtur ille filius prodi
gus qui penitenciam reddit quam senior
frater qui numquam a patre discessit
tamen ille numquam edum ad conuiuandum
habere hunc aut saginatum vitulum
sed occisus Idem Penitencia vera exigit
peccatorem omnia libenter facere in corde
eiusdem contricio et in ore eius con
fessio in opere vero tota humilitas de

monstrat. Idem. Si tempestas uentis uulturnus uelud frigora agricultoribus propter premium temporale lena fiunt quanto magis debent esse lena opera penitencie propter premium eternum denique dicit ipse dicat penitenciam agite appropinquabit enim regnum celorum. Idem contra Jouinianum. Et alios hereticos de christiana temeritas a uesanorum infamia deum sue duplici ignorancia accusatis scilicet quod ipse deus uestiat mandatum quod impleri non possit sed iniquitatem imponitis iusto crudelitatem pro ac si uos quod sacrilegium est supplicare ad salutem non fecit sed ad penam. Idem. Difficile est ymmo impossibile est et cetera que supra de deliciis. Idem in epistola. Nichil ita decepit genus humanum ad agendam penitenciam quam dum ignorans spacium sue longioris sibi possessionem huius seculi repromittit. Nemo enim tam fractis uiribus atque decrepite senectutis est ut non putet unum adhuc annum esse victurus. Plura que supra de contricione de confessione de satisfactione. Plura que infra. Item Johannes Crisostomus libro ethicorum. Pena est appellata quasi preueniens eo quod homo in se ipso puniendo punit hoc quod male commisit. Nam nichil aliud agunt quos uere penitet nisi quod illud quod male fecerunt impunitum esse non permittant. Eo quippe modo sibi non parcentibus ille parcit cuius altum iustumque iudicium nullus contemptor euadit. Idem in libro de summo bono. Pena est medicamentum uulnerum spes salutis per quam peccatores saluantur per quam deus ad misericordiam prouocatur que non tempore pensatur sed profunditate luctus et lacrimarum estimatur. Idem eiusdem libro 2o capitulo xiii. Cum peccator tunc uiuendo penitenciam agit et mortis periculo sicut eius dampnacio incerta est sic etiam remissio dubia est. Qui ergo cupit esse certus in morte de indulgencia peccatorum sane mentis sanus peniteat ut perpetrata facinora deleat. Idem eiusdem. Duobus modis fit purgacio peccatorum sine metu nullus homo debet esse quia penitencie satisfactio diuino tantum pensatur iudicio non humano. Unde quia inspectio dei occulta est ideo sine intermissione flere necesse est nec enim oportet umquam penitentem habere de peccatis securitatem. Nam securitas parit negligenciam negligencia autem sepe incautum ad uicia iam facta reducit. Idem eiusdem capitulo xiiii. Nullus desperare debet ueniam peccatorum etiam si circa finem uite ad penitenciam conuertatur quia tantum unumquemque enim deus de suo fine non de sua uita preterita iudicat. Idem eiusdem capitulo xv. Ingemiscendum est iugiter et post peracta scelera lugendum ne de secreto et iusto iudicio dei deseratur homo et perdendus in peccatis demonibus relinquatur. Nam uenia quos deus deserit demones suscipiunt. Idem eiusdem capitulo xvii. Multi incessanter lacrimas fundunt et cetera que supra de lacrimis. Idem in synonimis. Inanis est pena quam sequens culpa coinquinat et cetera. Idem. Irrisor est et non penitens qui adhuc agit quod penitet nec uidetur deum poscere subditus sed subsannare superbus. Plura que supra de contricione. Item de confessione item infra de satisfactione. Bernhardus super Cantica. Cum amat animam suam perdet

cum sine puniendo ut martir sine
affligendo ut penitens Idem qui
tu cuius doloris et afflictionis impe
ritencia patitur quantum prolus li
bet ad patibulum qui mutat uos ad
celum Idem in li. de pu gradibus
humilitatis Cum ueraciter penitens labo
rem pene non abhorreat sed quidquid
sibi pro culpa quam odit ingeritur tan
tam tunc preciosum placens amplectitur Idem
in sermone Si uos penitenciam agere oportet
tet membra pene corpus affligere
teneat ipsum iudicare et non mandas
in manus dei uiuentis districtissi
me iudicantis ipsum quod illud sed
tamen non ipsum puniendum est alio
quin reprimendus est ferior i moda
tus Idem in alio sermone Cum ce
peris penitere quem propter dedolere bono
Idem in li. de contemptu O si inspiceret ...
homines effectus ... malum impunitum
esse non potest quod etiam non punitur
hic propria uoluntate punietur alibi
sine fine inspiceret pene et contra
... demencie quantitatis ... et
tu ... declinare laborem et parum
... eligere perpetuum
que infinitam Albinus qui et alquinus
Datis alienus est a fide qui adtue
dum penitenciam tempora senectutis differ
tat plura que supra de dilacione
Seneca ad lucillum in epistola xxviii
Inicium salutis est noticia peccati qui
peccare se nescit corrigi non potest
cum igitur potes teneat ipsum argue
inquire primo prium inter accu
... accusatoris fungere deinde iudicis
tandem deprecatoris Idem ad eundem
Ita fac lucille uindica te tibi et tempus
quod auferebatur aut surripiebatur
aut excidebat collige et serua temporis
... iactura que per neglige
nciam temporis fit quem michi dabis
qui precium aliquod temporis ponat ut di

cui estimat ut qui intelligat se
cotidie mori Idem illud etiam omnis
fallimur quem supra de morte Lactancius
deuicio cultu penitenciam agere nichil
aliud est quam profiteri et affirmare
ultimis non peccaturus Prosper li. ep
tag unum profugium tutum est deus
ipse omni timenti a quo quis recedens
descendens ne peccat redeat comiti
nam eodem certissima uita est et
pacem affensi quere sola salus
marcialis cras uiues te uicturus
cras dicis postume semper dic mi
chi cras istud postume quando uenit
quam longe cras istud ubi est aut
unde petendum unquam apud parthos
armenios quod latet iam cras istud
... priami uel hectoris annos cras is
tud quanti dic michi posset emi cras
uiues hodie iam uiuere postume
serum est ille sapit quisquis postume
uixit heri et non est credere michi
sapientis dicere uiuam plura que supra
de dilacione Item supra de confessione
In fine de satisfactione Ouidius cras cras
cras cras animus confundit et cras
Cras ... cras cras cras tamen tu ne
peccas crastinus Ieronimus super illud mathei
penitenciam agite quia ... domini quia deus
ad homines ingreditur prima est
pater ... domini per quam nos ad eum
ascendimus prima est pater ergo ...
... hoc est penitenciam agite iam
a cuius regum celorum prima est ...
... appropinquabit enim regnum
celorum Idem Amaritudinem radicis
dulcedo pomi compensat periculum ma
ris spes lucri delectat dolorem medi
cine spes salutis mitigat presentem
uero in mare securitas uite rele
uat qui desiderat nucleum frangit
nucem penitenciam ergo agat qui uult et
na gaudia perhenis possidere Basilius p

Ray. Anima vere penitens non dissimu
lat sed exaggerat et assignat penam
sibi in vindictam licet sibi parcat sed fit
durior iudex in semetipsum urbis
si quid commiserat et digne vindicat cru
delitas ista que facile sibi divinam con
ciliat graciam dum per illa consequenda
etiam contra semetipsum cumulatur
Idem delectat amare quod leve est in
gum aut domini leve est quod non solum
non gravat sed allevat quod levius
onere onere quod non solum non onerat
sed etiam portat penitentem ad regnum
celorum Idem Ecce mundus reputat
crucem ego delicias estimo Et est
quod mundus quod delicijs habet ego sic tam
porto voluptates scilicet luxurias quas
satietates et ebrietates et honores
mundiales fugiam voluptates quia
mors posita est secus introitum eius
et agam penitentiam quia per hanc introi
bo in vitam eternam Idem Nolo re
penite fieri summus Quere infra de
verecundia bona Damascenus libro
tercio Pena est reversio ex eo quod abeo
quod preter naturam est ad illud quod
secundum naturam est per compunctionem et labo
rem id est ex dyabolo ad deum

De perfectis et confessione Greg[orius]
Magna est perfectio sic imper
fectionis cognicio Idem tanto quisque
perfectus est quanto perfecte sentit dolo
res alienos Idem ille non perfectus est
qui ad imperfectionem proximi impaciens
non est qui imperfectionem alienam ferre
non valens proximum deserit ipse sibi
testis est quod nondum perfecte proficit Ide
in xxxiiij moralium super illud Job Numquid
nosti semitas nubium magnas etc
re infra de semita Idem super Ezechi
elem in Omelia Nec enim perfecte bonus est
nisi qui fuerit etiam cum malis bo
nus tolerandi sunt igitur ubique proximi

qui abel fieri non valet quem cayn ma
licia non exercet Idem in moralibus Qui per
fecte deo placere desiderat sibi de semet
ipso nichil relinquat Idem valde per
fectorum est sic de ostenso opere bono glo
riam auctoris et de oblata privata
laude nesciunt exultare Idem perfectis
quisque cum in semet ipso vicia viderit
etiam statum mentis contra volina passio
nis attinget Idem perfecta vita mortis
est meditatio Idem qui culmina perfectio
nis apprehendere cupiunt cum contempla
tiue vite arcem tenere desiderant
prius se in campo boni operis per exer
cicium probent Idem in dyalogorum libro
tercio Magna est omnipotentis dei dispen
satio quere supra de dispensatione
plura que infra de stabilitate Item in
fra de semita devia de via Idem in
pastorali Si inchoata bona que supra
de incipientibus Augustinus 4º tercio de trini
tate Perfectionem in hac vita dicit apostolus
nichil aliud esse quam ea que retro
sunt oblivisci et in ea que ante sunt
sunt extendi secundum intentionem Idem
in libro de spiritu et littera Quantum vicii
videtur in ea que perficienda iusticia
multum in hac vita ille profecit qui
quam longe sint perfectionem iusticie per
ficiendo cognovit Idem in libro de
vita beata Nullus perfectus aliquo eget
et videtur corpori necessarium sumet quando
si affuerit si non non affuerit non
eum franget istarum inopia omnis na
que sapiens et perfectus fortis est Idem
super prima Canonica Iohannis Caritas ut
perficiatur nascitur quere supra de caritate
Ambrosius in Examerone usque adeo unda
virtus apta est celo ut quamvis iustus
quamvis sanctus divicias possidens non
possit esse perfectus Ysidorus ad Ysidorum Perfec
tius est nichil preter Christum habet

aut si pater proprium aliquid habet non
est perfectus et si perfectus non est cum se
perfectum esse deo pollicitus sit ad
mentitus est os autem quod mentitur occidit animam
mentitur occidit animam ergo ut con
cludam si perfectus es tua paterna bona
desideras si perfectus non es deum fefellisti
Idem Omnibus vocabulis evangelium con
sonat dicens Non potestis duobus
dominis servire satis enim dives est qui
cum christo pauper est Idem ad eliodorum
Omnino quem querere perfecta demona
strat Idem ibidem Monachus in sua
patria perfectus esse non potest perfectum
autem esse nolle delinquere est Idem per
fecte virtutis indicium et que supra
de castitate in communi Crisostomus ad demetrium
Hoc vere magnum et mirabile est quod is
qui vere perfectus est et magnus et ma
ximus est nichil de se magnum sentiat
aut loquatur cum se minimum et ultimum
estimet Idem ignorans quantum bonum
et quantum perfectum sit placere deo si enim
sciret nunquam aliud mercedis intuitu
tus aut muneris conspectaret neque
enim quia maior tibi merces augetur
quando non spe mercedis operans sed
pro solum ex amore et studio placendi
domino deo tuo plura que infra de sta
tibus Ysidorus de summo bono Summa per
fectio est cura salutem animarum perfecte
zelus amoris studiosa continuatio purus
sine orationis devota ac iugis medi
tatio regni celestis et iocunda con
templatio luminis intellectualis quem
qui in mente ista possidet summe perfectionis
apicem tenet Idem ibidem Sicut sal
pietatis omnem a proficientibus pertimes
citur sic oraciona verba apostolus viris sol
licite premeuntur Idem ibidem libro 2o capitulo co
rpus peccata que a incipientibus levia sunt
a perfectis viris gravia reputantur et que
supra de peccato Idem ibidem capitulo xxx p

fecta viri summo opere fugiunt menda
cium in tantum ut nec vitam cuius
libet per eorum mendacium defendatur
ne sue anime noceant dum alieno
carni vitam prestare student scriptum
est enim quod os quod autem mentitur oc
cidit animam Ieronimus perdes omnes qui
loquuntur mendacium quod quamquam hoc ipsum
peccatum genus credamus facilime re
laxari Bernardus in epistola Nemo se per
fectus est qui perfectior non appetit
esse quod si non appetit certum est quia
perfectus non est Idem proficiendi stu
dium et iugis conatus ad perfectionem
perfecto reputatur quod si studere perfectior
esse perfectum est constat quia nolle
proficere deficere est Idem in proposito per
fectionis appetere imperfectum hominis
est Unde de viro iusto scriptum
est lex dei eius in corde ipsius non
incedite ipsius Idem super Cantica Per
fectus omnis computabitur minimus anima
tua que sentimus convenient ac oppor
tune concurrere videlimus ut salicet
noverit gemere pro se in deo domino
congaudere valeat subvenire placere
deo cautus sibi utilis proximis plura
que supra de modo de primis deprecatio
veritas scribendi que infra de scriptum
sacra scriptura detrimento

De perplexitate Gregorius in moralium
libro 3o Dum leviora homines
vitant minora et maxima peccata constrin
gitur si nullus omnino sine peccato pateat
aditus evadendi minora magis eligantur
Idem Cum in dubiis constringimur
satis valet minimus subditur ne in mag
nis sine venia pereamus Idem super
Ezechielem omelia viii Quia quando sine peccato
esse possimus querere infra de scanda
lo Augustinus in libro de mendacio illa de sunt
esse peccata que ipse gravioia vitanda
suscipiuntur sicut in rebus utilibus

non nocatur dampnum quod vel propter necessitatem dimittitur ne gravius amittatur sic dicit Ambrosius de officiis Si non potes alteri subvenire nisi alter ledatur commodius est neutrum iuvare quam alterum gravare plura que infra de scandalo Ysidorus de summo bono Argumenta machinationum malarum que cogitationum seminat in cordibus hominum dyabolus fundit ita sepe temptatum implicant mentem ut quaquaversum parte quis evadere temptaverit sine periculo non possit velud si inites hoc non posse fieri quod si feceris peccas si non feceris reus pieris sic intantum ergo mali distringimur ut aditus evadendi pateat minora potius eligenda sunt ut maiora vitentur De persecutione

Persecutio Gregorius in moralibus Aliquis quo maiori persecutione premitur eo ad predicandum veritatem acrius instigatur et cum patienter persecutores tollerat ardenter ad se auditores trahere festinat Idem in libro moralium super illud Job Nervi testiculorum eius perplexi sunt nervi testiculorum .i. dyaboli sunt versute argumenta machinationum eius Sed horum testiculorum eius nervi perplexi sunt quia suggestionum illius argumenta sic implicantur adiunctionibus alligantur ut plerosque ita peccare faciant quatinus si fortasse peccatum fugere appetant hoc sine alio laqueo peccati non evadant et culpam faciant dum fieri vitant Idem libro tercio quidam huius mundi amicicias appetens cuidam alteri similem sibi vitam ducenti se iuramento constringit quod illius secreta totali silencio contegat nec unquam alicui quoquomodo revelet is autem cum iuratum est postmodum cognoscit adulterium perpetrare et eius mariti adulteri vult occidere ergo qui iusiurandum prestitit ad mentem reducitur et duplici hinc inde et cogitationibus impugnatur atque hoc silere formidat ne silendo similiter adulterii et homicidii particeps fiat sed prodere trepidat ne reatum periurii se constringat perplexis igitur testiculorum nervis ligatus est qui in qualibet partem declinet metuit ne a contagio transgressionis liber non sit Idem ibidem Alius cuncta que mundi sunt deserens ac per omnia frangere properans voluntates querens alieno se regimini subdidit sed illum qui sibi ad regimen preesse debebat minus caute inquisitione discrevit cum forsitan is qui sine bono iudicio eligitur cum preesse iam ceperit agi que dei sunt prohibet et que mundi sunt iubet pensans itaque subditus vel que sit culpa inobediencie vel que contagium mundialis vite et obedire trepidat et non obedire formidat ne aut obediens deum in suis preceptis deserat aut ipsum non obediens deum in electo prelato contempnat Idem ibidem Apte ergo iste pro indiscretionis sue iudicio perplexis testiculorum nervis astringitur quia vel obtemperans aut certe non obtemperans in culpa transgressionis quanto cautius obligatur Idem ibidem Nos homines vide que supra de perplexitate Augustinus in sermone de Joseph Bonorum vita detrimentum est pessimorum zelant enim mansuetum iracundi modestum superbi plenum simplicem interim tumidi semper inimica emulacione lacerant Idem sicut mali persecuntur bonos non ferro vel lapidibus sed vita et moribus Idem ibidem Semper enim est studium quorumdam summi adire qui innocentem hominem inquietare Cyprianus in epistola cum

tia glorie dignitas quia sublatus sponde deo credi et Christo iudice coronari annitimur ergo dilectissimi velut totis et pervenimus ad agonem mente incorrupta fide integra et virtute devota. Idem in epistola Quanto magis in hoc seculo persecutione paupertate vel inimicorum pena vel morborum cruciatibus fuerint afflicti tanto post resurrectionem in futuro seculo meliora premia consequentur. Basilius in epistola Patienter ab uno ferendum est quod multis accidit tollerare. Plura quere supra de martiribus de adversitatibus de afflictionibus de temptationibus de tribulationibus

De perseverantia. Gregorius in xxii libro moralium super illud Iob [illegible] non est si quis bona inchoet sed valde mirabile est si quis pretentionem rectam in bono opere perseveret. Idem bene cepta cunctis diebus agenda sunt ut cum malum pugnando repellitur ipsa boni victoria manu constantie teneatur. Idem virtutis vigilantia dolet si mens cura preterit atque se ipsa sine cautam perfectionis providentia perseverat. Idem in pastorali Si inchoata bona foris operantis manus ad perfectum non sublevat ipsa operandi remissio contra hoc quod inchoatum est pugnat. Idem ibidem Illa deo enim semper opera grata sunt que ab omnibus non recedunt que ceperunt. Idem Magna virtus patientie est cum perfectio si quis in eadem firma perseveret. Idem in moralibus Incassum bonum agitur si ante terminum deseratur quia infrustra currit qui prius quam ad metas venit deficit. Idem in registro Amoris perfectio est ultatem non agnoscere quia in ea cognita non manere. Plura quere supra de constantia de fortitudine. Augustinus de correptione et gratia predestinatorum fides que per dilectionem operatur profecto aut omnino non deficit aut si qui sunt quorum deficiat reparatur antequam vita ista finiatur et deleta iniquitate qua intervenerat perseverantia usque in finem perseverant. Idem de coniugiis adulterinis Cum homines venerunt nulla conditione rependa sunt que sine ulla conditione venerunt. Idem memoria promisse mercedis perseverantem facit in opere laborantem. Idem in epistola ad Iulianum Felix et omni laude dignus est quem senectus accipiat Christo serviente et quem extrema dies suo salvatori inveniet militantem. Idem Cepisse multorum est sed ad culmen venisse paucorum est. Idem super Mattheum Non cepisse sed perfecisse virtutis est. Idem Non quidem in principio nunc sed finis. Paulus enim male cepit sed bene finivit. Iudas laudanda exordia sed finis dampnabilis. Ysidorus de summo bono Tunc deo placet nostra conversatio quando bonum quod inchoamus fine perseverantie complemus. Idem in sinonimis Bonis inchoantibus premium promittitur sed perseverantibus datur. Non enim beatus est qui bonum facit sed qui perseveranter bene facit qui enim perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Chrysostomus super Mattheum Tolle observantiam perseverantia nec obsequium mercedem habet nec beneficium gratiam nec fortitudo laudem. Denique non qui cepit sed qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Plura quere supra de constantia. Item supra de fortitudine de incipientibus de perfectione. Bernardus in epistola Perseverantia sola meretur viribus gloriam virtutibus coronam. Prorsus absque perseverantia nec qui pugnat victoriam nec victor palmam perseverantiam enim vigor virium virtutum

consummacio est virtutum ad ultimum me
diatrix ad primum. Idem. Perseverancia soror
est paciencie constancie filia pacis ami
ca nodus amiciciarum virtutis vincu
lum propugnaculum sanctitatis. Idem. Si cau
tela Sampsonis si devocio Salomonis
perseveranciam tenuisset nec is perfecto
privaretur sapiencia nec ille viribus carens
esset. Perseverancia ergo tocius probitatis
[?] fidem et custodiam hortor fir
miter custodiri. Sola enim virtutum
perseverancia coronatur. Idem in epistola. O
Christiane fige tuos cursus perfectus quia
meta illi Christus posuit suam. Factus
est autem Christus obediens usque quo
[?] ergo homo currens si usque
ad mortem non perveneris bravium non
apprehendis bravium autem tuum Christus est
quia si illo currente tu gradum sistis
non utique ei propinquas sed magis elon
gas. Tunc timendum est illud Psalmi. Ecce
elongant se a te peribunt. Non vivit
qui superbia inflatur qui luxuria in
quinatur aut qui ceteris quibusdam
quibuscumque peccatis inficitur quia hec
non est vivere sed magis vitam confun
dere et appropinquare usque ad portas
mortis. Idem. Bonam autem vitam
ergo puto et mala pati et bona facere
et sic usque ad mortem perseverare. Eu
sebius Cesariensis episcopus. Amice quia
si magna pars vite tue videatur
esse transacta prospere non ideo fiduciam
presumamus cum adhuc periculum. Psalmi.
Quia postrema timetur quibus enim in
acie positus ante faciem certaminis
aut ante metam securitatis arma de
ponat. Nemo ergo securus se iudicet
quamdiu ad finem felicis consumacionis per
veniat. Idem. Non hoc nobis sufficiat
pervenimus ad plenam salutem quia inter si
nus dei [?] quia in insula vive

et inter monachos videmus pro pallio cla
mat enim nobis deus in dicens non
omnis qui dicit domine domine intrabit in reg
num celorum. Sed quare hoc quia non au
ditores legis iusti sunt apud deum sed
factores legis iustificabuntur. Unde
et consequenter in eodem domino addit di
cens. Sed qui fecerit voluntatem
patris mei qui in celis est. Sed et si
bene vivimus cursum vite tue sta
bilitate perseverancie querendemus. Supra
tenemus tamen contra de temptacione
[?] dum probatur salute [?]
cingulum quia victori cedat adversitas
preliorum. Seneca ad Lucillum in epistola xvi.
Perseverandum est et assiduo studio
addendum donec bona mens sit quia
bona voluntas est. Plura quere supra
de constancia. Quintilianus in oratoria
institucione. Perseverandum est saltem quia
sepius et si vires deficiunt saltem a
nimo perseveremus nichil enim longum
videri necesse est in quo quia ultimum sit
certum. Plura quere supra de constan
cia de fortitudine de perseverancia [?]
quere de acceptione de pietate dei de
correctione dei de ira dei de misericordia dei
de paciencia de indiciis postremo de spe
de Christi ira et pietate.

De pietate humana. Ambrosius in e
pistola ad Romanum. Perfecta est
religio venerationi et propinquitati. Ea
enim est ea pietas que divina preponit
humanis et eterna temporalibus ante
ponit. Idem super illud Psalmi in matu
tina. Adolescentulus sum ego et con
temptus. Pietas est cultum dei mater
tes [?] stipendium filiorum tribunal
ministrorum portus egenorum suffragium
miserorum et indulgentia peccatorum. Idem
in libro de Ioseph. Vestit pietas inno
cencia in quo est pietas dispendium plane

que supra de mansuetudine. Item supra
de homine de clemencia de una hora
ad hominem de latria. Ambrosius libro primo
de obitu satiri fratris sui. Sicut pietas
est principatus omnium bonorum sic et om-
nium seminarium et virtutum. Constantinus
imperator in legenda sancti Silvestri. Qui
vincit barbaros probasse se crudeli-
tate vincamur. Nam vincere naciones
contrarias bellatorum est virtus, propriorum
vincere autem vicia vel peccata virtus est
morum. Idem ibidem. Bene ergo cum
adversariis patimur esse victores si a
sola pietate vincamur. Omnium enim
se probat vere esse dominum qui verum
se servum ostendit pietatis. Ieronimus ad Mar-
cellum. Pietatis genus est impium esse
pro domino. Idem ad Helyodorum. Licet par-
vulus ex collo pendeat nepos etc. que
supra de amore parentum. Eusebius Ce-
sariensis. Culmen et corona virtutum
pietas est. De Petro et Paulo que supra
de apostolis.

De pigricia que supra de accidia.
Valerius Maximus libro quinto.
Quantalibet dulcedo pietatis etiam in-
effrenata barbarorum ingenia penetra-
vit orbos quoque et truces hostium oculos
emollivit et inter districtos mucro-
nes placidum iter repperit nec illa acer-
bitate fortune nec ullis sordibus ca-
re pietatis excellesit qui primo eo cer-
tius quo inserius comprimitur compertum
docet sanguinis enim ingenui mulierem
pretor quidam apud tribunal suum capi-
tali crimine dampnatam incarcerandam
tradidit is qui custodie preerat
salvaret aditum filie prius diligenter
excussisse ne quid alimentorum inferret
sibi dedit futurum existimans ut intra
paucos dies inedia consumeretur. Pluri-
bus autem iam transactis diebus secum ipse
querens quid nam esse possit quo

mulier illa tamdiu sustentaretur
curiosius observans animadvertit filiam
exposito ubere inscitiam famem ma-
tris lactis sui subsidio levientem
que tam admirabilis novitate spec-
taculi ad iudices perlata remissione
pene dictavit mulieri. Primus im-
petravit. Quo enim non penetrat
aut quid non excogitat pietas
que est tam in custodia et in audi-
tum genitricem matrem filie uberibus
alitam putaret. Hoc aliquis contra
naturam rerum factum nisi putes
diligere prima nature lex esset.
Idem. Cetera quidem virtutes admira-
tionis multum pietatis ingerunt que
nullo vocis ministerio nulloque litte-
rarum indigens propriis ac tacitis vir-
ibus caritatem parentum liberorum pecto-
ribus infundit.

De placidis vel placere desideran-
tibus. Bernardus super Ezechielem. Stul-
tum valde est si illis placere queri-
mus quos nos displicere deo scimus
nam perversorum derogacio mea me
commendacio est. Plura que supra de am-
bicionis de gloria vana de iactan-
cia de laudibus. Augustinus in omelia. Loquitur
nobis deus si vides te displicere tibi
et places michi veniet autem tempus
quo nec tibi nec michi placebis
non quia iudicaberis tibi non nam
quando tu de monibus ardebis. Idem
in libro confessionum. Tu domine refulges et
places et amaris et desideraris et
erubescam de me ut abiciam me
et eligam te et placeam tibi de te.
Crisostomus de compunctione. Ad hoc homo
creatus est que supra de cogitacione.
Idem ad Demetrium. Ignoras quantum
bonum est que supra de perfectione. Idem
ad Pomachium. Prima virtus mona-
chi. Idem ad Nepocianum. Supra illud

apli Si adhuc hominibus placerem x necesse est ut sit omnium servus qui placere desiderat omnibus plura quere supra de laudibus Ysidorus synonimorum nam omnium sed honoris concupiscentia necnon inspecta familiaritate vilescas sed concupita soliditate sis preciosus plura que supra de ambiciosis Item supra de gloria vana de laudibus de ypocritis de adulacione Idem Dum sibi placet stultus homo placet ad hoc deductus est ut in dei nemat supra cum De pollucione nocturna que supra de illusione de ymaginatis de cultu vestis de planctu que supra de compunctione de contricione de lacrimis de lugentibus de pena

De philosophis et philozophia Aug(ustinus) super Gen(esim) ad litteram Piculo precavent quidam infirmi fratres qui cum istos impios philosophos de celestium corporum numeris aut de quibuslibet elementorum huius mundi questionibus subtiliter disserere et copiose audiunt evanescunt et eos sibi libros cum suspirio apponentes saluberrime pietatis libros cum fastidio repetunt et quos dulciter legere et audire debent vix patienter attingunt segetem ab horrentes et spinarum flores inventes(?) Idem in li(bro) de decem plagis Octava plaga fuit ranarum habundancia In ranis intelliguntur philosophi vel heretici per ranas cum habes garrulam philosophorum significatam vel hereticorum vanitate si consideras ranarum loquacitate nam philosophi et heretici qui de corpore omnia falsa dicunt rane sunt clamantes in limosis philozophie paludibus tedium afferentes auribus sapientum non ... sensibus inferentes Idem in li(bro) de cogitacione boni Dyalectica disserendi potens et potentem queque dubia diffiniens ceteris scripturas cunctarum et cunctarum humana sciencia ad intellectum cum dicam scriptura includit tante maiestatis luce repressa pavendum trepido tremefacta reflecti et in abdita philosophie mundane fugiens delitescit Idem in libro de ordine discipline Dyalectica est disciplina disciplinarum In ipsa enim racio se aperit quid sit quid valeat et quid erit velit hec eciam sola scit se scire sola scientes facit nec solum vult sed eciam potest Idem in libro de doctrina christiana dyalectice disciplinam amplissime laudat et ad omnia que in sacris litteris investigantur plurimum valere confirmat Idem in li(bro) de civitate dei dicit de Tullio cuius omnes os mirantur sed pectus pauca habent cum os rigidum valde sed pectus solidum plura que supra de astrologia Item infra de eloquencia Item in libro de ordine discipline duplex est via quam sequimur cum nos rerum obscuritas memoriam fugiendum imputat vel nos vult aliud aut racio aut certa auctoritate veniem(?) quam nos racione suscipiam(?) Idem ibidem duplex est sapiencia deus est verus philosophus amator dei est Idem in eodem philosophus sed philosophi vere amassent ac fideliter quesivissent christum dei virtutem dei sapienciam cognovissent nec ab eius saluberrima humilitate inflati tumore timore vane sciencie resiluissent Idem philosophi si qua vera que infra de scriptura sacra Iohannes ad damasum papam de filio prodigo demo(nia)

tibus est legere carmina poetarum et
secularis philosophie vanitas est vel sto
icorum pompa verborum ac ubi stu
dia fuerint ac labore per loca que
supra de lectione et modo legendi Ps
supra de lectione lege platonem et aristo
tiles revolue vel sincas et que supra
de lectione Idem ibidem Quando philosophos
legimus quorum ad manus nostras liber
venerit ad nostrum dogma quirimus
si quid non superfluum salis saltem de
ydolis de amore de cura secularium
rerum videmus at nunc in diebus
istis etiam sacerdotes dei dimissis
evangeliis et prophetis videmus comedias
dicas amatoria vel bucolicorum versuum
verba cantare Virgilium in
manibus et illud quod in pueris neces
sitatis est crimen in se facere voluntatis
Idem in epistola ad Julianum philosophus est
vane glorie animal et popularis
aure vile mancipium Idem in epistola
philosophi patriarche hereticorum pravitate
ecclesie puritatem maculaverunt doctrina
plura que supra de lectione de hereticis
infra de scientia de studentibus Ysid.
de summo bono Quidam philosophi per doctrinam
in divinacione temporum cursus et
syderum ac discussione elementorum
et hoc tamen non nisi a deo hauerunt
volantes enim superbe ut aves a
erem et emergentes in profundum
et pisces maris et ut pecora gra
dientes terram de super scrutantes quam
pro tanto tota mente creatorem eorum
intelligere noluerunt Idem eiusdem libri
3° c° 14 Nichil aliud amor agit
mundane philosophie nisi laudibus ho
minum extollere nam quanto maiora
fuerint studia literarum tanto magis
animus arrogancie flatu sive fastu
inflamatus ac maiori iactancia
intumescit Idem c° 11 Nunquam le

gendo consecuntur et que supra de ca
rigancia Ambrosius ad Simplicianum
Non sunt similes greci philosophi qui
verba preciosius meditata sunt ad opi
nionis celebritatem nobis autem
res pocius sunt verbis et verba sunt
citra vobis res celeres et sinceras
breves Idem in exameron Astro
logi que sua sunt nesciunt et que
supra de astrologia plura que et
de hereticis de lectione infra de stude
tibus Seneca in epistola ad Lucill. Ad
philosophiam te confer si vis esse salvus
si securus si beatus denique si vis
esse quod maximum est liber Idem
ad eundem Non est philosophia populare
artificium non ostentacioni paratum
non in verbis non in factis sed in
rebus sed in verorum utilitate perfecta nec
adhoc adhibetur philosophia ut cum ali
qua oblectacione consumatur dies
et noctes sed vera philosophia deus im
peret et vitam totius hominis for
mat et fabricat disponit actiones
regit agenda et omittenda de
monstrat Idem eidem Hortor te ut
philosophiam misericordiorum prima dimit
tas et compunctum perfectus cum
capias nec narratione nec scrip
to sed animi firmitate verba verbis
proba Idem ibidem Ubique bonorum
rector est malorum iuctor sufficit
docet philosophia non deesse hec corrigit
ad legem suam quisque vivat nec
ordinem inter dissonat Idem eidem
in epistola quintadecima Nunquam in tan
qualescat nequicia nunquam sic co
tra virtutes malicia coniurabit
ut non philosophie nomen sacrum et
venerabile maneat plura que infra
de potentibus de potestate Boeth. p°
Cum philosophorum ventosa loquacitas
non bonus est ymber qui falsitas

tem magis intulit terris quam ferti
litate Idem ibidem Philosophorum et theticorum
intellectus non habet in se puritatis
veritatis quia interiorem et ideo multa
ymaginantur ipsi collare collare et
futura fallentis faciis quia verborum et vero
functis sylogismorum ne si nudus ap
peat falsitatis etiam appareat
turpitudo Basilius in exameron
Quantum tuste venenata pulcri
tudo mulierum meretricae formosita
ti comparantur tantum vero humo saliat the
ologicus secularis puto esse vocatur
philosophie plura quere supra de eloquencia
Rabanus super ecclesiasticum philosophorum doctrina
splendore interest eloquencie et turris
suos seducit Albinus qui et alkuinus
karolo magno querenti quid esset
philosophia Audit philosophia est honestas
vite studium bene vivendi medita
cio mortis et contemptus puris secu
li Tullius in tusculanis libro primo Tota
philosophorum vita sicut ait Cato quamvis
cio mortis est Nam quid aliud agi
mus et quere supra de morte Idem
tunc res publica bene regitur quando
philosophi regnant et reges philosophantur
Quintilianus de ... quamvis ager
fertilis sit tamen sine cultura fruc
tuosus esse non potest sic animus
sine philosophia cultura enim animi philosophia
animi medicina. philosophia est hec
que extrahit vicia radicitus et impat
animos ad laciones virtutum ve
pandas et ut fructus uberrimos
ferant Idem ibidem O philosophia vite
dux virtutum indagatrix et expul
trix viciorum quid vita hominum sine te
esse potuisset tu dissipatos homines
in societatem vite convocasti tu eos
primo inter se domicilijs deinde con
iugijs coniunxisti tu inventrix et re
rum repperisti tu legum et morum
...

munde nos nostra tu legum inve
trix tu magistra morum et disciplinae fu
isti Ad te ergo confugimus et a te opem
petimus tibi nos penitus totos tradimus
quia tradimus eum tuus cum paucis auxi
lijs utam qua tuus que nobis et vite
tranquillitate largita es et mortis ter
rorem sustulisti Augustinus de regimine regum
philosophia nichil aliud est quam victoria et
abstinencia concupiscibilium animos eo
mentatur Augustinus ve vobis homines
qui computati estis in mundo bestias la
borantes furente recapta recapta
porcus quibusdam panes vivis hono
randus ut potest philosophus Idem super libro
de celo et mundo philosophia sophistarum ve
philosophie destructa est Bernardus in quodam
sermone sol portare in corpore uno animus
delectabile pondus suave preciosum
salutare etiam si premere videatur et
si latera tundat etiam si vetat alter
tum flagellet etiam quamquam in chamo et
freno maxillas constringat tamen fe
liciter coheret et salubriter in hospi
cio suo collocat atque pascit esto ergo
ut iumentum qui salvatorem portas ut
cum propheta dicere posses ut iumentum
factus sum apud te et ego semper tecum
Idem ibidem Asello quippe qui salva
torem portabat timendus nullatenus
erat ne sibilla tali sarcina deficere pos
set in via an sibi timendus erat lu
porum incursus raptorum occursus vel pre
cipicium vel periculum aliquod sub tanto pon
dere subtali presule metuendum Idem ibi
dem Felix ergo qui sic portaret Christum
ut astro sacrum in sanctam civitatem
iherusalem celestem meretur inducere
non est enim quod timeat vel in via ali
quod offendiculum vel repulsam in hos
picio ianua pacis

De pharetra Bernardus libro 21 super

Illud Iob. Item numquid prebebis equo forti-
tudinem aut circumdabis collo eius hin-
nitum, numquid suscitabis eum quasi locus-
tas? gloria narium eius terror. Terram
ungula fodit, exultat audacter, in occur-
sum pergit armatis, contempnit pavo-
rem nec cedit gladio. Super ipsum sonabit
pharetra, vibrabit clipeus et hasta.
In scriptura sacra pharetre nomine quan-
doque instrumentum dei iudicium vel consilium oc-
cultum, aliquando vero clandestina pravorum
machinacio designatur. Idem illudem.
Per pharetram iustum dei consilium et
occultum exprimitur. Sicud idem beatus
Iob testatur dicens: Pharetram su-
am aperuit et afflixit me, id est con-
silium suum occultum detexit et publi-
ca me percussione celeravit. Idem illud.
Sicut enim in pharetra sagitte sic
in occultis dei consiliis latent et quia
ex pharetra sagitta deducitur, quando
ex occulto eius aptam sententiam educit.
Idem illudem. Pharetre quoque nomine
pravorum machinaciones designantur, sicut
per prophetam dicitur: Paraverunt sagittas suas
in pharetra ut sagittent in obscuro
rectos corde. Iniqui enim eo dolos
quos bonis cogitant secretis machi-
nacionibus occultant quasi in phare-
tra sagittas parant et in hac presen-
tis vite caligine velud in obscuro rectos
corde feriunt quia maliciosa eorum ca-
tula sentire perulus perulimus put
et tamen veniencia deprehendi non
possunt. Idem illudem. Ergo quia equus
dei, id est quilibet predicator verus et for-
tis, nulla adversitate terretur et quo
magis alnatur eo vi intencionis
sue super armatas hostes pervenitur
dicitur persecutores eius qui se etiam
ferientes una sentiunt turbida adma-

contra machinamenta consilia scribunt dolos
preparant et velud ex longinquo in-
tendo iacula occultant. Unde recte
nunc dicitur: Super ipsum sonabit phare-
tra, ut cum ex abscondita machina-
cione longe feriunt, cum aptis con-
gressionibus minime appropinquat.
Idem illudem tunc super equum dei pha-
retra sonuerat cum xl viri qui
in eius morte coniuraverant, celera de-
cerde Paulum querebant ut consili-
orum suorum ictibus quasi clam dolo
sagittarum inficerent quem congressio-
ne percussionis publice superare nequa-
quam poterant. Idem pharetra ergo
sonuit quia occulte ad Paulum que-
rebant ut consiliorum suorum ictibus
quasi clam dolo sagittarum inficerent
quem congressione percussionis publice
superare nequaquam poterant. Idem pha-
retra ergo sonuit quia occulte ad
Paulum causa pervenit. Idem Sed si-
mulant quoniam adhuc aliquid sub-
tilius in sonitu pharetre reperimus.
Sepe enim adversarii consilia mala
contra bonos ineunt et pravis in-
vencionibus invicem ad excogitandos
dolos se conferunt, sed tamen quia eos-
dem dolos prodere bonis debeant ipsi
instituunt et latere ipsi committunt
ut crudelis supplicatorum pericula dum
quasi fortiter innotescitur amplius
timeatur et audientes animum plus per-
cussa vehemencia quam percepta perturbat.
In pharetra enim sagitte dum la-
tent et sonant mortem iam non
in se denunciant. Idem illud. Pharetra
ergo contra equum sonitum reddit cum
contra predicatorem sancta occulta pravorum
hominum machinacio consilium suum quod
fraudulenter operit fraudulentis innotes-

cat ut premissis minus quid propo
nitur pharetre tonant cum predicator
dei aspersas contumelias velud cominus
ferientes patienter non formidat
cum vero eisdem minus minime ter
retur maior peccatorum crudelitas ad
supplicia manifesta producitur Unde
bene postquam dictum est super ipsum sona
bit pharetra illico subditur vibra
bit clipeus et hasta contra predicatore
(m) dei post pharetre sonitum hec
hasta vibratur quando quidem post
teriores cohabitatos eminus iam feri
entes aperta persecucio propalatur. Idem ibidem
Dicit ergo recte super ipsum sonabit pha
retra vibrabit hasta et clipeus quia
contra equum dei quando consilia pra
vorum perstrepunt pharetra sonat
sed quando pravitas eorum cogitur tunc hasta
vibratur et quando eciam ei divina
dispensacione dispositio resistit tunc
clipeus anteferetur

De peccatoribus ex certo Greg. in
mor. li. xxv super illud Job
Qui quasi de industria recesserunt
adeo aliud est in precipitacione aliud
est ex deliberacione peccare sicud aliud
est bona non facere et aliud est bona
non odisse. Idem ibidem Deprimitur cum
peccatum precipitacione committitur quod cum
consilio et deliberacione dampnatur. Idem
Ex infirmitate namque solet accidere
bonum amare sed implere non posse ex
studio vero vel deliberacione peccare est
bonum nec facere nec amare sicut ergo
nonnumquam gravius est peccatum. Idem ibidem
Sicut ergo non numquam gravius est
peccatum diligere quam perpetrare ita nequi
us est iusticiam odisse quam non fecis
se Unde ipse aperte subiungit Et as
vias eius intelligere noluerunt qua
si ipsi que facere contempnunt cuncta

prorsus despiciunt Unde propheta ait No
luit intelligere ut bene ageret impru
dens cum peccandi exprimat in rectitu
dinem nesciendi quam nimium sola supplicia
caligine tenebrescunt et ideo non dis
tetunt aliud enim est nescire et aliud
scire noluisse Nescire namque ignorancia
est sed scire noluisse superbia est. Idem
ibidem Sciendum quippe est quod peccatum
tribus modis admittitur aut namque
ignorancia aut infirmitate aut studio
vel industria perpetratur. Et gravius quidem
infirmitate quam ignorancia sed
multo gravius studio quam infirmita
te peccatur. Idem ibidem Ignorancia
paulus peccaverat cum dicebat Qui
prius fui blasphemus et contumeliosus
et iniurius sed misericordiam consecutus sum quia ignorans
feci in incredulitate. Petrus autem in infir
mitate peccavit quando omne robur
fidei quod dominus prebuit una vox pu
elle concussit et deum quem corde te
nuit voce pertimuit penitus denega
vit. Ex industria vero peccaverunt illi de
quibus ipse magister veritatis dicebat Si
non venissem et locutus eis fuissem
peccatum non haberent nunc autem excusacionem
non habent de peccato et post pauca dicit
et viderunt me et patrem meum. Idem
ibidem Sed quia infirmitatis vel igno
rancie tanto facilius tergitur quanto
non studio perpetratur. Ideo paulus ea
que prius ignoravit postea sciendo
correxit et petrum invitante et gratia
iam arescentem fidei radicem rigando
lacrimis solidavit. Idem ibidem plerumque
sed vero contingit quod unum idemque peccatum
et peccatum est et pena peccati et causa pec
cati est quod melius ostendimus si res
ipsas ad medium deducamus effrenata
enim ventris ingluvies in furore luxurie

plenitudine carnis instigat. Interea
uero luxuria sepe uel per uinum uel commesa-
tiones regitur uel leguminum humanorum uitaque
punitur. Idem. Ponamus ergo ante ocu-
los nostros quod quidam uoracitatis peccata
sunt lavantur, qui deuoracitate superatus
adulterium crimen admisit. Ephesius autem
in adulterio latenter uiro adultere ne ad
iudicium traheretur occidit. Hoc itaque ad
alterum uel uoracitate et adulterium homi-
cidium positum de illa uidelicet natum et
illud generans peccatum pena est et causa
peccati peccatum utique est precipuum. pena uero
peccati est quia subsequens homicidium fe-
cit. Unum ergo idem quod peccatum et peccatum est
et pena precedentis et causa scilicet culpe sub-
sequentis quia tunc facta peccata dum ex ea
generat dampnauit et adhuc consequentia
que dampnari debeant generat. Sene-
ca super. Augustinus super Ieremiam libro 2 distinctione 2. Ideo
primum hominem dicitur peccatum mundum
intrasse quia etiam peccante muliere
si uir non peccasset humanum genus
nunc peccatis corruptum periret. Bulh
in omelia dominica iii post penthecosten super
illud Iohannis xvi Cum uenerit ille argu-
et mundum de peccato et de iustitia et de iu-
dicio exponens dominus suam suam ad
iniit de peccato et de iustitia et de iudicio
quidem quia non crediderunt in me peccatum
enim incredulitatis scilicet quasi speciale posuit
quia sicut fides uero omnium est origo uir-
tutum, ita fundamentum omnium uitiorum est
in incredulitate persistere domino terribiliter
attestante qui dicit qui autem non credit
iam iudicatus est quia non credit in
nomine unigeniti dei Abacuc ii Iustus
ex fide uiuit. De iustitia uero quia ad pa-
trem uado et iam non uidebitis me.
Iustitia enim discipulorum Christi erat quod
dominum quem hominem uerum esse tenebant
uerum quoque dei filium esse crediderunt et
quem sibi corporaliter ablatum nouerat
certo tamen semper amore tenebat
uerum quoque dei filium esse crediderunt
et quem sibi corporaliter ablatum noue-
rant certo tamen semper amore cole-
bant. Iustitia uero ceterorum fidelium id
est eorum qui dominum dum in carne non
uiderunt hoc est quod eum que corpora-
li intuitu nunquam uiderunt tamen deum
et hominem uno corde crediderunt
et diligunt. De qua perfecto in iustitia
dei arguuntur infideles cur ipsi scilicet in-
deliter cum pueli alibi nunc audi-
erunt tamen ad iustitiam credere noluerunt.
Necesse enim iustitia malorum comparata bo-
norum formatione uel etiam comparatione
patratione rectorum quidem sunt deprauanda
monstratur dampnanda. Hinc et enim
scriptum est probata autem uirtus cor-
ripit insipientes. Arguit ergo mundi
spiritus sanctus de peccato suo quia non cre-
diderunt in Christum. Arguit etiam de ius-
titia credentium quia sequi noluerunt
exemplum eorum qui hunc ad patrem
ascendisse nec corporaliter ultra conuer-
saturum uiuentes esse sciebant nec tamen
aliquis dilectione petebant. Illa tamen
separari hoc est enim quod ait Ihesus quia
ad patrem uado et iam non uidebitis
me postquam ascendero quale nunc
uidetis scilicet talem carne mortali et
corruptibili circundatum sed ad maiestate
ad iudicium uenientem et pacto iudicio
in maiori gloria sanctis omnibus appa-
rentem. Sequitur de iudicio autem quia prin-
ceps mundi huius iam iudicatus est.
Principem mundi huius dyabolum dicit
qui principatur eis qui in ordine per-
uerso mundum potius quam mundi conditorem
diligunt qui quidem dyabolus iam
iudicatus est a domino qui ait uidebam

sathanam quasi fulgur de celo caden-
tem iudicatus est ab eo cum et ipse
domum demonia eiceret et discipulis
suis daret potestatem calcandi super omnem
virtutem inimici arguitur mundus
de iudicio quo dyabolus est iudicatus
quod homines nec dei voluntati resistere
presumant propter superbiam archangeli
dampnati terrentur arguit et mundum
spiritus sanctus de iudicio quo princeps
mundi huius iudicatus est cum loquitur
in spiritu sancto iudas apostolus ad corrigendam
hominum perditorum nequiciam in penam pro-
bicionum commemorat angelorum dicens
angelos vero qui non servaverunt suum prin-
cipatum et principatum sed reliquerunt
suum domicilium in iudicium magni diei
vinculis eternis sub caligine reservat
Idem ibidem Sed et ipse filius dei dum
in ihesus ipsius cum esset in mundo ar-
guebat mundum id est sectatores mundi
de peccato incredulitatis quo in auctore
tibi peccata detinent et quo resipiscentes
et tibi dimittuntur arguebat ipsius
de iusticia quia videbant iusticiam fide-
lium nolebant imitari arguebat et
de iudicio videbant quod dyabolum qui
iam iudicatus et dampnatus erat sequ-
rentur sed et per discipulos suos et alios
predicatores hec omnia fecit faciebat

De potestatibus et potestate Gregorius
in registro Cum post terrenam
potestatem celestis regni gloriam cupit
acquirere ad faciendum huic creatori suo
debet ex omnibus laborare ut ad ea que
desiderat operationis sue gradibus possit
ascendere Idem ibidem Summum in regibus
bonum est iusticiam colere et sua cui-
que iura servare ac in subiectos non sinere
quod potestatis est fieri sed quod equum
est custodiri Idem Tunc regnum bene
regitur cum regnandi gloria in animo
non dominatur Idem Restringenda potestas
vane potestas est ne quidquam est agen-
dum prius quam caritati mentis ad tran-
quillitatem redeat nam commotionis ipse
iustum putat ita quod fecerit Idem Tan-
dem presunt potentes si eos quos per
condicionem tenent subditos equales
sibi per naturam consortium non agnoscunt
Idem Ille bene potestatem exercet qui sciat
per aliam super culpas erigi sciat eam cum
ista ceteris equalitate componi humana
et enim mens plerumque extollitur et cum
nulla potestate fulcitur quanto ergo ma-
gis se in altum erigit cum se etiam
potestas adiungit Idem Cuncta super esse
superbia potentibus solet Idem in moralibus
Potestas cum tenetur et cogitanda est propter
utilitatem et dissimulanda est propter timo-
rem quatenus is qui ea utitur et ut pro-
desse debeat et ut extolli non debe-
at posse se nesciat Idem in pastorali
parte Cuncti qui presunt non in se po-
testatem ordinis sed equalitatem debent pe-
sare ordinis condicionis nam et anti-
qui patres non pastores pecorum et non
reges hominum fuisse memorantur Idem
in registro Sicut bonus regimus desideran-
tibus est regendus ita fugientibus
offerendus plura que infra de subditis
Item infra de prelatis Item supra de ho-
nore male de ambicione Gregorius in moralibus
Honos est clarus non corde potestas in-
terna est potencia cum tribuunt deus
clarum vero potencie malicia invenit ne
tibi vincant Idem in xxxiii moralium super
illud Iob xxxiii qui dicit regi a-
postata qui vocat duces impios Idem
Tunc solum potestas bene geritur cum
non amando sed timendo retinetur vincu-
la culpe nequiunt que amore potestatis
fide perpetrantur Idem xxiii moralium Tan-
to quippe altius erigitur tanto eius
gravioribus oneratur eius peccatis incre

supponuntur quibus potestate supponitur. Idem in xx moralium. Tanto pondere unusquisque sustinere compellitur quantus in hoc seculo principatur. Unde et principes grece basilios dicuntur i. bases laos i. populi. Idem in pastorali. Sicut debent qui aliis presunt quod qui perversa perpetrant tot mortibus digni sunt quot ad subditos perditionis exempla transmittunt. Idem. Quid est potestas regiminis nisi tempestas mentis in qua cogitationum procellosa navis cordis inquatitur et turbatur. Idem in decretis di. lxiii. Omne quod hic supereminet plus merroribus affligitur quam honoribus gratuletur. Idem in eodem super illud Osee viii: Ipsi regnaverunt et non ex me principes extiterunt et non cognovi. Idem. Ex se namque et non ex arbitrio summi rectoris regnant hii qui nullis fulti virtutibus nequaquam divinitus sunt vocati sed sua cupiditate accensi culmen regiminis rapiunt potius quam assequantur. Plura que supra de ambicione. Item supra de dignitatibus, de honore, de prelatis. Gregorius Nazazenus in libro de se[illegible]ma. Regula quedam fabrilis est potestas terrena que inter homines apposita quod unum rectum est non contingit quod curvum et flexum est reficit sicut sol unus et idem eodem illuminat quidem oculos sanos et excecat infirmos. Idem in apologetico. Pro potentioribus et fortioribus dampnosum est et iniquosum officia eorum ad iustitie maiora sed in modicas coartari. Prius ne iustum est primum omnis nec super bono vires levando vel dexteram fiat vel periculo subeant. Hec est autem apologia et excusatio fuge mee. Idem. Imperatoribus Constantinopolitanis dedit nobis potestatem que supra de episcopis in fine. Augustinus de civitate [illegible]

Quanto potestas est sublimior tanto ad peccandum maior est audacia quia totum credit sibi licere quod potest et dum altius iudicium non timent qui alios iudicant ad peccandum ipsi iudices proniores fiunt. Idem in libro de decem cordis. Homines dyabolum tanto magis imitantur quanto magis neglecta iustitia potentie student cuius est adeptione letantur. Idem in epistola. Terror temporalium potestatum quando veritatem oppugnant tanto iustis et fortibus gloriosior probatio est. Idem in libro de mendacio. Nulli est iniuria potentia vel levior inferenda ut ab alio gravior iniuria repellatur. Idem in libro de natura boni. Pro iustum non est ut improbis accipientibus potestatem nocere et ut potentia bonorum probetur et malorum iniquitas puniatur. Idem in libro de civitate dei. Iustis quidquid malorum ab iniquis dominis aut potestatibus irrogatur non est pena criminis sed examen virtutis. Proinde bonus etiam si serviat liber est, malus autem etiam si regnet servus est nec unius hominis sed quod est gravius tot dominorum quot viciorum. Idem eodem. Latius superior sine quo potestas regi non potest etiam si tenetur et administretur ut decet, tamen indecenter appetitur. Idem eodem. Quid sunt magna potentium regna sine iustitia nisi quedam magna latrocinia. Idem in libro de trinitate capitulo. Prepostera potentia adiuncta potentie iustitie vel iustitia sublimitati potestatis facit iudiciariam potestatem. Potentia namque sequi debet iustitiam non preire. Ideo quod potentia ponitur inter res secundas i. prosperas; secunde a sequendo sunt dicte. Idem libro primo de civitate. Romanus potius gaudet ipsa foresta sed

sz eius a quo habz posse Ambrosius super
lucam Omnis dignitas seculi subiacet
dominice potestati Idem ibidem Ordinatio
mundi adeo est quod opera mundi a dyabolo
sic est etiam adeo potestatum ordinatio
quod a dyabolo est ambitio potestatis Idem
Sepe quos nulla vicia delectaverunt ss
qz natura nulla potuit movere luxuria
quos scilicet subvertere non potuit avaritia
facit potestatis ambitio Eciam supra pla
que supra de ambicione de dignita
tibus de honore malo de prelatis bonis
de regibus de subditis de superbia Idem
super Marcum Principatus ut ingreditur
sic deseritur et quidem tenetur labi
et metuendum valde est qua de summa
Idem ibidem Dignitas et potestas hu
mana similis est aque glaciali vel
fumo sive sompno meridiano com
paratur Idem principes et potentes
mendicum pauperes delinquentes &
que supra de acceptione personarum Idem
super Exodum Jetro dat moysi consi
lium probabile satis et utile scilicet ut eli
gat viros et constituat principes
ipsi viros deum colentes et odientes
superbiam et avaritiam tales enim opor
tet esse prelatos populi viros deum
colentes quia non solum superbi et
avari non sunt sed etiam oderunt
Idem et Hester viij q 1 Moyses ami
cus dei potuit sibi successores prin
cipatus sui filios suos facere sed potius
nove de alia tribu eligitur Ihesus
nave ut sciremus principatum
in populis non sanguinum deferen
dum esse sed vite prudentie Idem
ibidem Non semper principes populi
pro dei arbitrio datur sed ut merita
nostra deposcunt Unde et illud fece
runt et non cognovi Idem super libro
numerorum Propinquis viris agrorum et pre
diorum relinquatur hereditas gubernacio

nem populi illi tradatur que deus
elegerit Plura quere supra de ambici
one de dignitate de honore de prelatis
ypocrisi de summo bono Cum bene utitur
regia potestate ita se putare debet aliis
ut quanto maioris honoris celsitudi
ne claret tanto semetipsum magis
humiliet propriis oculis plus exemplum humi
litatis regem david qui despicius inc
ultus non timuit sed humiliter se se de ita
cens dixit vilior fiam plus quam fac
tus sum et ero humilis in oculis meis
Idem Cum bene utitur regia potestate
forma iusticie factis magis quam
verbis instruit tales namque natura
prosperitate erigitur nulla adversitate
turbatur non utitur propriis viribus
nec adeo recedit cor eius regni
quoque fastigio humile presidet animo
non eum delectat iniquitas non in
flammat cupiditas sine fraudatione
tamen sepius ex paupere divitem facit et
quod pro paupertate a populis contorqueri
potuit hoc sepe nunc clementia
donat Idem ibidem libro tercio capitulo
xlviij nichil quam per potestatem habe
re peccandi libertatem nichil quam infe
licius male agendi felicitate Idem
ibidem capitulo lj Iustum est principem
legibus obtemperare suis tunc enim
iura sua ab omnibus custodienda
existimet quando et ipse illis reve
renciam prebet Idem Cum prefertur
ad regimen & amore infra de pre
latis Ibidem idem libro tercio capitulo
39 Bonus rex facilius ad iusticiam
a delicto regreditur quam de iusticia
ad delictum transfertur ut noveris
hic esse casum illuc vero propositum
In proposito enim eius esse debet nunquam
egredi a veritate quod si casu titubante
contingerit mox enim a malicia respir

gendum Idem in synonimis Talem
te subditis tuis ut magis ab eis
ameris quam timearis Reuerencia
cum amore procedit odium vero timor
efficit Idem eadem Apodixa est huius
seculi gloria caduca et fragilis to
ta mundi huius potencia dic ubi sunt
reges ubi principes ubi sunt po
tentes imperatores ubi locupletes
aut diuites huius mundi certe di
co quasi umbra transierunt velud
sompnium euanuerunt Idem in virg°
ethicis Regie virtutes precipue due
sunt scilicet pietas et iusticia plus
tamen in regibus laudatur pietas
nam iusticia per se severa videtur
Idem in libro [illegible] Reges a
recte agendo vocati sunt Ideo quia
recte agendo regis nomen habetur
et tenetur si peccando amittitur
vnde et apud veteres moris tale
fuit proverbium Rex eris si recte egeris
si non egeris iniquus eris plura de
hoc supra de ambicione de dignita
te de gloria vana de honore malo
vano de iactancia de prelatis Ber
hardus in epistola Principes enim vel
tum insolunt et tantus abest quan
tus preest Idem ad eugenium papam
Diuina interdicto est vero fatuus se
dens in solio Idem ad binum vter
que gladius potestatis est ecclesie scilicet
materialis et spiritualis sed is quidem
pro ecclesia ille vero ab ecclesia exercendus sed
ille quidem sacerdotis iste vero militis
manu sed sane ad nutum sacerdotis
et iussu imperatoris Idem in epistola
In alto positum non alta sapere dif
ficile est et omnino inusitatum et
quanto difficilius et inusitacius
tanto certe gloriosius Idem super Can
potencia accepit male in malo quam
in bono uti abuti Idem in libro de

temptu pacientes potent torme
ta paciens apprendit cum superbia
eorum semper sequitur et regem sinit
Idem radix iniquitatis ambicio
superbis et que supra de ambicione
Idem nec superbis eius in summa nec
vehemens in vindicta que infra
de prelatis plura que supra de am
bicione Item supra de dignitate
de honore de iactancia Item infra
de superbia de prelatis Augustinus super illud
Numeri xxv Tolle cunctos principes
hoc si plures attenderent principatum
non ambirent sufficiat enim unicuique
pro peccatis suis argui et reddere racionem
quid necesse est pro peccatis aliis argui
et reddere racionem quid necesse est pro
peccatis ipsi tantum solem suppeditare Tullius
de paradoxis Quomodo autem cui libe
ro imperabit ille qui non potest
suis voluptatibus et cupiditatibus im
perare dum enim ipsis obedit et non
solum imperator nec liber omnino
dicendus erit Idem libro i de officiis
Qui rei publice prefuturi sunt duo
Platonis precepta debent ab seruare
Socrates Multum est ut quis
aliis imperare aliis velit cum sibi
ipsi imperare non possit Vnum ut
quecumque agunt ad utilitatem ciuium
referant obliti commodorum suorum
aut ut totum corpus rei publice
curent qui enim partem tuentur
et partem negligunt rem perniciosissimam se
dicionem inducunt Titus liuius Tunc
bene regitur regnum cum regna
di gloria non dominatur in animo
regentis Idem in summo honore
summa debet esse humilitas ut tan
to maiori humilitate se componat
quanto maiori dignitate sit pre
latus Boecius in thopicis Re
queritur utrum ille sit rex qui ty

tiranni dicimus nunc nam in rege
pietas mansuetudo et iusticia
est in tyrannis sunt cuncta contra-
ria Idem in iiii° de consol' Vnde
de dignitatibus et potestate quere et q
re supra de ambiciosis Idem Beatas
fore res publicas ait plato si eas
aut sapientes regerent aut earum
rectores sapientie studerent tunc enim
res publica bene regitur cum aut
philosophi regnant aut reges philosophantur Se-
neca in epistola vel in senca hic
vel vulgarem clemencia decet prin-
cipem nam tam omnibus ignoscere
quam nulli malum est Idem Sic cum
inferiore vivas quemadmodum tecum
superiorem vivere velis Idem Quociens
in mentem tuam venerit quantum tibi
in servos tuos liceat veniat etiam
tibi in mentem tuam veniat tan-
dem in te domino tuo licere Ter-
minus nullum dominum habes verum
times videre bona forsitan est for-
tuna sed nescis qua etate eciam
fuerit cepit quia cresus qua da-
rius mater Glo super illud Ps Pu-
dabo eis &c Ex hoc docemur exem-
plo principum populos plerosque
delere plura quere supra de ambi-
ciosis Item supra de clemencia de
dignitate Item supra de honore de
vana gloria De planis Ysidorus
in ethimologiarum suo libro 2° Vnde homi-
nes sanis quam summe superiores summam
beatitudinem putant esse summam po-
testatem hoc quod patet inferiores quod
paro intelligunt se [illegible]
familiam subiacere nam sic homines
reges ita regibus quorum dominandi
desideria dominantur

De preceptis dominicis in lo. de p
secunde tabule dualius

modis in fallor preceptum omne committitur
si videlicet aut ista fiant que prohibentur
aut ista non fiant que precipiuntur Idem
videns Tam certe omnia que prohibi-
ta sunt vitari possunt quam possunt que sunt
que sunt precepta nam frustra pro-
hibetur aut precipitur aliquid quod
vel caveri vel impleri non possit
Idem videns Tota mente diliges dominum
tuum quod est summum preceptum cur quod
non precipitur homini ista perfecta quod
nos eciam in hac vita nemo habeat
non enim recte currimus si quo cur-
rendum est nesciamus quomodo aut
sciremus si nullis preceptis ostenderetur
sic ergo curramus ut comprehen-
damus Idem videns Preceptum caritatis
foras mittit timorem eo facit precep-
ti sarcina(?) honore non solum non
premi sed preceptum vim etiam
sublevante omne in int° penas pla-
que supra de obediencia Ambrosius in ser-
mone magna negociacio est ubi
redempcio hominis constat nos ami-
cacione precepti ... precepta preter
ceptum enim precepti quoddam est preci-
um quo salus eterna comparatur ergo
vivo vita perpetua redditur talentum
ergo magnum est salvatoris nostri
preceptum quod commodatum nostre apud
credencios perficit pos apud nos negli-
gentes de pure non potest aliis
enim cum multiplica gracia restituitur
ab aliis cum penis usura deposcitur
prius enim talentum qui commodat
vere ut requirat Bernardus in omelia
de domini (?) epulone cumulata putant
precepta veteris testamenti districtiora
esse quam nova Sed hic nimium imperito
vida consideracione fallitur In isto
enim veteri testamento non gracia te-
nacia sed rapina [illegible] ubi vos

in iure ablata restitucione qua
drupla puniuntur hic autem dives iste
non abstulisse aliena reprehenditur
sed propria non dedisse nec dicitur quod
aliquem in oppresserit sed quod in acceptis
rebus se nimis extulit Idem illud
Hinc ergo summopere colligendum est
qua pena mulctandus est vel sit
qui aliena diripit si inferni dampna
cione percutitur qui propria non largitur
Idem in eadem omelia Chamus est quod
per legem precipitur quod hoc quod prodimus
in eximo mandatum lex enim veteris
dari decimas precipit Redemptor noster
autem ab hiis qui perfectionem sequuntur etiam
omnia dimitti iubet illa peccata carnis
resecat redemptor noster illicitas cogi
taciones dampnat Si ergo moysen
et prophetas non audiunt neque si quis
ex mortuis resurrexit credent ei quia
hii qui minora legis precepta implere
negligunt salvatoris nostri mandatis
alcioribus obedire non qualescunt
et minorum constat cuius dicta ven
tur ei profundius corde respuitabant
Idem deus dedit homini precepta nec
peccaret et tamen peccandi dedit veni
am ne desperet Idem Si nos illud quod
deus precipit facimus tunc indubita
ter illud quod deus precipit adeo peti
mus obtinemus Bernhardus Quidquid vice
dei precipit homo quere supra de obe
diencia

De predicatoribus lucis Gregorius
in xxx li moralium super illud Job
xxxviii Quis posuit in visceribus
hominis sapientiam vel quis dedit gallo in
telligenciam gallo desuper intelligencia
tribuitur quia doctori veritatis discrecio
nis virtus ut noverit quibus quid vel
quomodo vel quando inferat dinetur in

struatur non enim una eademque
cunctis exhortacio convenit quia
nec cunctos par morum qualitas
astringit Sepe etenim aliis officiunt
que aliis prosunt nam et plerumque
herbe que hec animalia nutriunt alia
occidunt Et lenis sibilus equos
mitigat et catulos instigat me
dicamentum etiam quod hunc mor
bum minuit alii vires iungit et
panis qui vitam fortem roborat parvu
los necat Idem ibidem Pro qualita
te ergo audiencium formari debet
sermo doctorum ut ad sua singulis
congruat et tamen a communis edificacio
nis non recedant quid enim sunt
intente mentes auditorum nisi
quasi quedam in cithara tensiones
strate cordarum quas tangendi
artifex ut non sibimet ipsi dis
simile canticum faciat dissimiliter
pulsat et ideo consona modula
men corde reddunt quia uno
eodemque plectro sed non uno impul
su feriuntur Unde et doctor quis
que ut in una virtute caritatis
cunctos edificet ex una doctrina
non una eademque exhortacione
tangere auditorum corda debet A
liter namque viri aliter amonende
sunt femine aliter iuvenes et aliter
senes aliter inopes aliter locupletes
aliter laeti aliter tristes aliter
prelati aliter subditi aliter domini
aliter servi Aliter huius mundi
sapientes aliter hebetes aliter
impudentes aliter verecundi aliter
verecundi aliter protervi aliter pusil
lanimes aliter pacientes aliter im
pacientes aliter benivoli aliter in
vidi aliter simplices aliter impuri

alii incolumes alii egri alii qui
flagella metuunt et propterea innocen-
ter vivunt alii qui sic iniquitate
duruerunt ut nec per flagella cor-
rigantur alii nimis taciti alii mul-
tiloquio vacantes alii timidi ali-
qui audaces aliqui pigri aliqui
precipites aliqui mansueti aliqui i-
racundi aliqui pertinaces aliqui in-
constantes aliqui qui sua misericor-
diter tribuunt aliqui qui aliena ra-
pere iam contendunt aliqui qui nec
aliena rapiunt nec sua largiuntur
aliqui qui et ea que habent sua
tribuunt et etiam aliena rapere non
desistunt aliqui discordes aliqui
pacati aliqui seminantes iurgia
aliqui pacifici alii ammonendi
sunt qui sacre legis verba non recte
intelligunt alii qui recte quidem
intelligunt sed humiliter non loquuntur
alii qui cum predicare digne vale-
ant tamen pre humilitate desiste-
runt alii quos a predicatione imperfec-
tio scientie vel etatis prohibet et
tamen precipitatio cordis impellit
alii qui in hac que temporaliter ap-
petunt prosperantur alii quidem qui
que mundi sunt concupiscunt
sed tamen adversitatis labore fatigantur
aliqui coniugiis obligati aliqui co-
niugii nexibus absoluti aliqui ad
commixtionem carnis experti alii ig-
norantes aliqui qui peccata deplorant
operum alii qui tantum cogitationum
aliqui qui commissa plangunt nec
tamen deserunt aliqui qui deserunt
nec tamen plangunt alii illicita
que sunt etiam laudant alii qui
prava confitentur nec tamen devitant
alii qui repentina concupiscentia superantur

atque alii qui in culpa ex consilio re-
ligantur alii qui licet minima ver-
bis tamen illicita sunt atque aliter
qui licet minima crebris tamen illici-
ta sunt atque alii qui se a parvis
custodiunt sed aliquando in gravibus de-
merguntur alii qui bona inchoant
alii qui inchoata minime consummant
alii qui mala occulte agunt et
publice bona alii qui bona que fa-
ciunt abscondunt et tamen quibus-
dam factis publicis de se mala qui-
dam opinari permittunt etc. Idem
ibidem. Non omnia tempora doctrine
sunt congrua nam plerumque doctoris
virtus perditur si non tempestive
proferatur sepe non quod plenius dicitur
in adventu congruentis amatur. Ille
ergo sit recte dicitur qui novit etiam
ordinate tacere quod enim prodest eo
tempore nascente corripere quo aliena-
ta mente non potest aliena verba perci-
pere sed semet ipsum non valet tollerare
furente quippe qui per motum corri-
pit quasi qui sentiat plagas ebrio
imponit doctrina itaque qui ad cor au-
dientis pervenire valeat que sibi sit
congruum tempus monenda monenti per-
pendat. Idem in li. xxiii moralium. Ecce qua
equum dei et que super de pharetra
Idem in eodem super illud Job. Divina
sit mentes concepturis carior etc. Sancti
viri cum se ad predicandum parant ut
ad hoc quod loquendo docent vivendo
concordant prius intima sua conside-
rant atque a cunctis se viciorum sor-
dibus emendant eminentes sancto ope-
re cunctis vitam patule lucis resplende-
ant cunctis castrius ... fulgeant
etiam cordis mundicia fulgeant cunctis
torpores zelo boni operis candeant
contra confusos precipitationis motus

scientia grauitate vacillant contra
superbiam vera humilitate luctantur et
contra timorem validis auctoritatibus clares
cunt Gregorius in omelia xvii Dignus
est operarius mercede sua Considerandum
nobis est quod uni nostro operi due mer
cedes debentur vna in via alia in
patria vna que nos in labore susten
tat alia que in resurrectione remu
nerat mercedes itaque que in presenti perci
pitur hoc in nobis debet agere
ut ad sequentem mercedem robustius
no tendatur Verus ergo predicator non
ideo predicare debet ut in hoc tempore
mercedem recipiat sed ideo mercedem
recipere ut predicare subsistat quis
quis non predicat ut hic vel laudis
vel muneris mercedem recipiat eterna
se procul dubio mercede priuat Idem
in moralibus A bonis predicatoribus non tan
tum metus predicacionis impenditur sed tempus
predicacionis prouidus accipitur et quoti
ens predicantibus ab audientibus ne
cessaria conferuntur non plus de
rebus munere sed plus de conuersione gau
dent mercede Idem ille apud deum
in amore est qui ad eius amorem
plures trahit Idem humani generis
redemptor per diem in vrbibus miracu
la faciebat ut ad orationis studium de
noctibus pernoctabat ut perfectis pre
dicatoribus ostenderet quatinus nec ac
tiuam in tantum amore speculationis
funditus deserant nec contemplacio
nis gaudia operationis nimietate pe
nitus contempnant Sed qui et contemplatores
sorbeant quod accipiant erga proximos
loquendo refundant Idem xix moralium
et in v° moralium Duo sunt genera pre
dicatorum vite actiua scilicet et contem
platiua sed actiua prius prior est
tempore quia de bono opere tenditur ad con
templacionem Contemplatiua non ma
ior est meritis et virtute. Nam ac
tiua in vsu presentis temporis laborat
Illa uero scilicet contemplatiua sapore
diuino venturam et eternam requiem
iam degustat Idem in vi moralium
Perfectus predicator non est qui vel
propter contemplationis studium operanda
negligit vel propter operationis constan
tiam contemplanda postponit vnde
dominus meus et cetera sicut supra Idem in v°
moralium Cum predicator predicat tan
ta dispensacione predicationem suam com
ponere debet ut nec dilatata spe ti
more subtrahat nec spe subtrac
ta in solo eos timore relinquat
Idem Verus predicator non ideo pre
dicare debet ut in hoc tempore mer
cedem recipiat sed ideo mercedem
debet accipere ut in hoc tempore sub
sistat et possit melius predicare quis
quis enim ideo predicat ut hic
vel laudes hominum vel mercedem re
cipiat eterna procul dubio mercede
se priuat Idem quisquis non pro ea que
no dicit ideo placere hominibus appetit
ut dum placet audiatur per eadem verba
dicta non ipse sed dominus ametur vel
ad terrena stipendia in predica
tione consequatur nec a predicacione ne
cesse per indigenciam lassetur hinc pro
cul dubio ad recipiendum mercedem
vel abstat iniustitia quod hic sump
sit in via Idem Quod nos pasto
res agimus qui et mercede conse
quimur et tamen operarii nequaquam
sumus fructus ecclesie in stipendio cot
tidiano percipimus sed tamen pro eadem
ecclesia minime in predicationibus predica
toribus laboramus Ecce quod obla
cionibus fidelium viuimus sed tamen
nequaquam pro animabus fidelium viuimus

laboravimus nos enim pro sua culpa
quemque aperta voce reprehendimus sed
quod est gravius si persona aliqua
in hoc mundo potens est eius forsan
crimina laudamus ne si nolis ad
irascetur percunctandiam stipendium
annonis subtrahat quod prius nobis
ad usus nostros impendebat. Pensemus
ergo quid et quante sit dampnacio-
nis sine labore hic recipere mercedem
laboris. Idem in xvii mor. Ad super-
num desiderium inflammare nequeunt
auditores suos verba predicationis que
corde frigido proferuntur. Neque enim
res quelibet que in semet ipsa non
arserit aliam accendit. Idem ille ser-
mo cor audientis penetrat quem ho-
mo ore commendat opere confirmat. Idem
in xv mor. Nisi quis dei spiritum ac-
ceperit eius nullomodo verba cognoscit.
Isidorus quod valde mens amat hoc in
sermone sepius replicat. Idem voce
libentius gemimus dum cum conculcat.
Idem quando adhuc predicationis
verba se spiritus nectit est ut tempore ori-
gines a sacris paginis sumat ut
omne quod predicator loquitur adhuc auc-
toritatis fundamento renoteat atque
in eo locutionis sue edificium firmet.
Unde dominus precepit ut vectes
semper essent in annulis ut quando adde-
fectum predicationis accubant a
lectionis studio non recedant. Ignomi-
niosum est illi si tunc querat discere
cum quod debet promere dubias eruo
dare. Idem in libro xviii mor. Habet
argumentum venatorum sinatorum principia.
Idem in fine mor. Opus insuper pictoris
solet esse ut argumentum quod adversa-
rius cuncte prudent ad perfectionem
compunctionis fuerint. Idem in omelia ait
Bartholomeo ante nativitatem domini no-
strum mercedem de propheta vel iusto

recipiet sed mercedem prophete vel iusti
recipiet quia is qui prophetam sua lar-
gitate sustinet licet quamvis prophete spiritum
non habeat tamen apud omnipotentem dominum
prophete premium obtinebit quia et fruc-
tum non habeat tamen vitem cum
fructibus portans habet ipsa sua facit
quando bene aliena sustentat. Plura
quere supra de doctrina xpiana bona. Idem
super ezech. Omne tua planta pedis eius
ut planta vituli. Iustis predicatoribus
planta pedis eius est planta vituli
quia iustis predicatoribus sibi matura
incedens et fortis et divisa quia unus-
quisque predicator et veneracionem habet
in maturitate et fortitudine in opere
et divisione ungule in discretione ra-
cionis. Si ergo eius predicacio accipitur
quando levis in moribus comprobatur et
nulla erit maturitatis omnis si contra
omnia adversa non assurgit operis fortitu-
do virtutis aut unitum ipsa operis for-
titudo perdit si districta non fuerit. De
quibus et scintille quas aspectus eius
candentis eris metallum valde sonorus
est et recte voces predicacionum eris com-
parantur quia in omnem terram exivit
sonus eorum bene aut eris candens
dicitur quia vita predicacionum sonat et
ardet enim desiderium si sonat fama et
verbis eis ergo candens est predicacionis
sonora et accensa si et de candente
ere scintille prodeunt quia de eorum ex-
hortacionibus verba flammancia ad au-
res audiencium procedunt. Recte ante
predicatorum verba scintille sunt appella-
te quando eos quos amor tetigerunt in
corde accendunt. Considerandum quoque
est quia scintille valde subtiles et
tenues sunt quia cum predicatores
sancti de celesti patria loquuntur non totam
tamen valent aperire verbis quantum sunt
arde desiderio. Candens ergo eos scin-
tillas pariat quando nos tenuiter predicator

loqui sufficiat hoc unde ipse fortius
incaluit anima autem pictate agitur
ut corporis scintillis tenuissimis au-
dientium animos inflammet quia sunt
quidam qui dum prima audiunt ma-
iori desiderio replentur et inde perfec-
tius in dei amore ardent unde minus te-
nuissimas uberiores scintillas acceperit
Idem ibidem omelia 30 Omnis qui recte
predicat nam creaturus super planam
terram plurimis placeat unde necesse est ut
ipsi predicatores non debeant agere
malum illud quod solet in populo suo
rem conditoris invitare Idem ibidem
in omelia 30 Illi de compassione deo sus-
pirant et dulciter loquendo predicare
qui hunc dedicerunt in cordibus suis
veritatem ad amare nam ille sermo dul-
cedinem non amat quem vita reproba-
tur conscientiam recto remordet Idem super
dicendum Nam plus conscientia sancti
amoris edificat quam [illegible] Simonis
quia curando celestia intravit ipsum
predicator legit quomodo persuadeat ut de-
spiciant terrena debeant Idem ibidem Quan-
to auditores in caritate et intellectu
proficiunt tanto scilicet predicatoribus ma-
ior gratia spiritus sancti datur et in alia
ora mens predicationis perficit cum per eos
semper audientium ad omnipotentis desi-
derium tendit predicatores non sancti ad
tanto proficiunt ut per eorum ministerium
dona gratie in sancta ecclesia multipli-
centur Idem in eodem Cui autem ad huc
prius vita dulcis est etiam si verbum
dei predicare videatur tunc elevatus et
assumptus predicator non est mentem
vero quam spiritus sanctus replet in ama-
ritudine temporalium et delectationem eternorum
commovet Idem dulce est esse in re-
bus humanis sed ei qui ad hec celes-
tibus gaudiis nulla gustavit quia
quanto magis eterna intelligit tanto de-
lectabilibus intemporalibus requiescit mens

cum invisibilibus intenta inde cres-
vel crescit cit nescit mens enim invisibilibus
intenta in invisibile ac si quis iam
cordis ore gustavit que sit illa dul-
cedo celestium premiorum qui sit ymnus
in dicta angelorum chori que sit incom-
prehensibilis ista trinitas hinc quanto
illud dulcius sit quod intus videt
tanto magis in amaritudine vertit
omne quod foris sustinet supernis eam
inhiat et omnia terrena per mentis
despectum calcat Idem in omelia 30
super Ezech Loqui de deo quiete valde
et libere mentis est tunc namque lin-
gua bene dirigitur in sermone cum se-
curi sensus quiescunt in tranquillitate
quia nec aqua concussa respicientis
ymaginem reddit sed tunc in vera ea
vultus attendentis inspicitur cum
aqua minime commovetur Idem in eodem
Ille sermo ab audientibus libenter accipitur
quem predicante cum anima compassio-
ne perfecerit si enim ferrum ferro
iungitur prius in igne liquatur ut
postmodum vicissim in se ipso tene-
atur et si prius non molescit post-
ea tenere se mutuo nescit Idem ibidem
Lucerna que in se ipsa non ardet ca-
lorem cui supponitur accendit Idem in
prologo moralium Vix ipsa predicatio sine a-
liquo [illegible] admissio quia proba-
bitur ad indignationem si contemptus inter-
vel ad gratulationem gloriam si ab audi-
toribus veneratur Idem super Ezech
Dum quis in compositione sui eloquii
ut auditoribus placeat aliquid fin-
git sua verba loquitur non dei qui at
alii quam vis qui protulit senserit si tunc
ad edificationem caritatis tendit cum
sunt verba que dicit Idem Tribuit
et auget in nobis cibus spiritualis
vite cum predicatur terminus verbum dei

Idem omelia Cum malorum pravi-
tas crescit non solum frangi pre-
dicatio non debet sed augeri Idem
non magnum est pascere corpora
iterum moritura sed magnum est cibo pre-
dicationis pascere animas in eternum
victuras Idem ibidem Pensare debet
predicator quid loquatur cui loquatur
quando loquatur et quantum loquatur
si enim horum aliquid defuerit ap-
ta locutio non erit Idem Cuius vi-
ta despicitur restat ut eius pre-
dicatio contempnatur Idem in vi°
moralium Quomodo ipse debet amicus
esse qui curat aliena corrigere ut ter-
rena non cogitet ut desideriis in-
fimis non succumbat quatenus tan-
to perspicacius aliis fugienda vide-
at quanto hec ipse per vitam suam
et mentem puram verius declinat
Idem in vi° moralium Plerosque mores doc-
tor qui perfunctorie docere que negligit
agere tamen despicit opera bona que
dicit docere subiectos incipit prava
que facit ut sic iusto omnipotentis
dei iudicio in bona nec linguam ha-
beat qui vitam habere bonam recusat
sed decernimus semper verbis eius lin-
gua loquitur cuius mens terrenis semper
verbis eius lingua loquitur cuius mens
terreno amori semper intenditur
Sicut scriptum est Ex habundantia cor-
dis os loquitur Idem super Ezechielem o-
melia xi Duo sunt que debent a
predicatoribus diligenter speculari vi-
minus fides et operatio nam sicut
ait Ezechiel Si tu annunciaveris impio
iniquitatem suam et ille non fuerit
conversus ab impietate sua et a via
sua prava et impietas quippe ad in-
fidelitatem pertinet mala vero impia ad
prava actionem Idem ibidem in o-
melia xxxi ubique predicatores se-

mittat ipsos inspiciat et in quantum pre-
valent studeant adimplere singula que
docent ne si predicantes facere bona
dissimulant sint cordis vastatores
semet ipsos inspiciat et in quantum
prevalent studeant adimplere singula
que docent ne si predicantes facere bona
dissimulant sint cordis vastatores
fiant et cultores alieni Idem ibidem
O doctor ecce iam est mensa domini et
vasa domini portas nam cum in vasis
fidelibus pondus holocausti sustineas
et metuere sed intus respecta labium, id est
ad cor tuum revoca sermonem tuum audi
quod dicis opere quod predicas ne vacu-
us seminator fias si enim negligis
operari quod predicas tu ceteris in
messem seminas et a fructu frumenti
remanes sicut scriptum est Cuius
messem famelicus comedet Idem in
omelia Ecce vox eorum clamat sed eorum
vita non clamat Plerique deum voci-
bus sequuntur sed moribus fugiunt Un-
de scriptum est Confitentur se nosse
deum factis autem negant Et iterum Popu-
lus hic labiis me honorat cor autem eorum
longe est a me Idem omelia xvii Aliquan-
do propter malos auditores bonis tollitur
sermo doctoribus aliquando propter bonos au-
ditores datur sermo bonis eciam ma-
lis doctoribus aliquando autem propter utrius-
que audientium et predicantium iustifica-
cionem bonis sermo doctoribus datur
ut et ipsi proficiant crescunt et audi-
tores eorum intellectu pariter et vita
proficiant aliquando vero quia neque illi dig-
ni sunt accipere quibus doctrine sermo
profertur neque isti doctrine verbum pro-
ferre qui locum docendi tenent pre-
dicationis sermo tollitur ut utraque pars
sileat docentes et audientes a iusto
iudice districtius iudicentur Idem in
omelia xxvi Aliquando plus exempla quam

verba compungunt. Idem in omelia xix
in pastor. Sicut longe ante nos re-
verende memorie Greg. Nazazenus ait
Non una eademque exhortatio cunctis
congruit quia nec cunctos par morum
qualitas astringit sepe enim aliis of-
ficiunt que aliis prosunt. Idem hic quorum
vita in exemplo imitationis est posi-
ta debent si possunt detrahentium lin-
guas compescere ne predicationem eorum
non audiant qui uel audire potuerant uel
debeant. Idem in 2o dyalogorum. Dure
enim qui non non sufficienter erudi-
tus est ut uidetur ubi antiquum pro-
verbium stilus docere in dolio artem figuli
l. in periculo animarum doctrina discere pie-
tas. Idem in eodem. Optimus ordo
est ut terminus uel opus uel sermonis
a dicto nobis origo sumatur et in deum
consummatus referatur. plura que supra
de doctrina bona. Greg. in omelia pentheco-
stes illud Johannis. Ille vos docebit omnia.
Quia nisi spiritus sanctus cordi assit au-
dientis otiosus est sermo predicantis ne-
mo ergo homini docenti tribuat quod
ex ore docentis intelligit quia nisi sit
intus qui doceat in vacuum exterius
lingua doctoris laborat. Idem in
pastor. Clamans operatius est ser-
mo predicatoris quia predicando culpa
detegit quam sepe nescit etiam ille
qui fecit. Idem super Ezech. Doctor sive
predicator qui mores populi etc. que
supra de doctore de doctrina bona. I-
dem in registro. lingua doctoris est
predicatoris fomentum sic bonus que
supra de doctore et doctrina bona. Id.
qui sermonis expositor que supra de scrip-
tura sacra. Idem in omelia. Subtili consul-
to quod dei iudicio aquarum amnibus pre-
dicatoribus sancta subtrahitur quia superba
pro dei gratia non merentur. Idem
in dyalogorum. In inuisibilia penseamus

etc. que supra de doctrina bona. Idem ad
edificandam religionem atque pietatem
occultare aliquid pro tempore doctorum
videtur mentiri non umquam. Idem in
libro de baptismo parvulorum. ubi de re
obscurissima dubitatur ac disputatur etc.
quare infra de scriptura sacra. Aug.
in libro de ascensione domini. Ipse debet
auctor esse verbi sermonis qui est lar-
gitor vite salutis. Idem in libro de doc-
trina christiana. Cum docendo intitur
persuadere quod bonum est nichil 3a istorum
vilet. scilicet ut doceat ut delectet et ut
flectat et oret atque agit ut intelli-
gibiliter libenter et obedienter audiatur.
Idem in 4o de doctrina christiana. dixit
quidam eloquens et verum dixit ita
debere dicere eloquentem ut doceat ut
delectet et ut flectat docere enim ne-
cessitatis est delectare suavitatis
flectere victorie est vel virtutis. Idem.
Cum sapienter et eloquenter predicat
2 vivit aut nequiter erudit quidem
multos discendi studiosos quamvis
anime sue sit inutilis et nocivus.
Idem in libro de vera religione. Hec est lex
divine providentie a superioribus adiuve-
tur ad gratiam comprehendendum qui non
ad eam per inferiores adiuvatur. Idem ad
Julianum comitem. Sicut corporalibus
cibis alitur nostra caro sic divinis elo-
quiis et sermonibus pascitur et nutri-
tur interior noster homo. Idem in libro
de fide et operibus. predicare christum est
non tantum dicere que credenda sunt sed
etiam que observanda. Idem in sermone
domini libro 2o. Sicut omnes militantes acci-
piunt annonam et stipendium sic omnes
predicantes accipiunt victum et tegu-
mentum et tamen non omnes propter
salutem rei publice militant sed propter sti-
pendia que recipiunt sic non omnes
propter salutem animarum deo ministrant sed

ppt hec temporalia que ppt annona
et stipendium consequuntur aut ppt
hoc et etiam ppt illud Idem super
illud Iuxta illud Psalmus Homines
erunt predicatores dei namque verba
formant et sermones componunt sen
tencias proferunt sed mentes illu
strare non possunt iuxta illud nisi
dominus edificaverit domum in vanum quip
pe laborat sermo predicatoris exterius
si non adsit interius gracia spiritus
sancti Idem ibidem Magisteria foris
strepentis adiuncta sunt quedam adiu
toria et ammoniciones sed kathedram
habet in celo qui corda docet sic ergo
sunt ista verba que foris dicimus sicut
est agricola ad arborem et ad agrum
adhibet enim aquam et stercora mit
tit ac diligenciam culture administrat
sed numquid ipse poma format aut sege
tes fructificat neque enim qui pla
tat neque qui rigat est aliquid sed
qui incrementum dat deus sermonis
enim gracia cum multi sermonem vnum
et eundem audiant non tamen omnibus
persuadetur quod dicitur sed illis solis
quibus intus loquitur deus Idem
non est alius doctor veritatis ni
si quem claruerit nisi christus audiamus
ergo timeamus et faciamus Idem
Qui docet intrabit omnia verba que
non docent Idem nullo magis me
ritum potest esse homo qui ut prae
dicando christum sequatur plura que
supra de doctrina christiana Ambrosius in
sermone de ieiunio Qui christum annunci
at aliis predicando ab omni viciorum in
cendio purgare debet se aliorum Idem
in libro de virginitate Decet ut qui do
cet super eum qui docetur excelle sanctitate
et pietate Idem super epistola ad Romanos

Sicut vinum non temperatum homines
mente alienat ita sciencia superbum
facit predicatorem nisi fuerit caritate
temperata Idem in sermone predicatores sacer
dotes in plebe salutandis est cautio
sed contestacio iudicandus contestantur enim
illis ante iudicium futurum quod illis ma
neat in ipso iudicio sustinendum ut tunc
cum contemptores veniant videant qui
rei sunt deputatis et abnegaverunt de contemp
tu Idem in epistola liberi et sine adula
cione ypocriti predicantes gesta principum inte
libere arguentes quorum non habent a
pud homines Idem signum devoti predica
toris est quando ppt pressuram tribu
lacionem predicare non timet Idem in sermone
nicone vocem redditur sonus qualiter
aut predicacio mea proficiat aut elemo
sina mea fructificet Idem in ammoniti
one homines aures nostros predicacionibus
sanctis pervenerit aut letus devotio
erit aut veris de contestacione predica
mus enim et beatitudinem reddentibus
sed pre contestamur iudicium contempnentibus Idem
super epistola ad Ephesios et habetur in decretis
distinctione priorum vitae est ut iuxta dispensa
tionem temporum et locorum et hominum quibus
scripture mittuntur diversas causas et
argumenta et origines habeant Idem
in quadam omelia In qua distinguuntur
tempora solent quoniam Idem et habetur in
decretis distinctione   Deus apostolus paulus
per singulas causas vulneribus medetur vel
latis nec admittit imperiti medici uno
collirio omnium oculos vult curare Idem
ad nepotianum Nolo te declamatorem esse
in populo vel rabulam aut garrulum
sed misteriorum dei peritum et sacramentorum
eruditum Idem eidem predicator con
tinencie nupcias non conciliet Idem
ad eundem Non confundant opera tua ser
monem tuum ne tu ecclesia predicas tacitus
quibus videat tur ergo hec que dicis

ipse non facis. Idem dealbatus niger
est qui pleno ventre de ieiuniis pre
dicat avariciam namque accusare cum
latro potest predicatoris ergo opus verba
cum mente concordent. Idem super epistola
ad Tytum Sic sanctitas doctrina cum
doctoris doctrina vite et vita conferunt.
Idem super epistola ad Gal. Non putes
in verbis scripturarum evangelium consiste
re in sensu non in superficie sed in medul
la non in sermonum folys sed in radice
racionis tunc enim scriptura utilis est
auditoribus cum absque Christo non dicitur
absque patre non predicatur absque spiritu
sancto non insinuatur ille qui pre
dicat. Idem Illi debent alios esse pre
dicatores qui per certum conversacionis
sancte multo tempore didicerunt
qui sunt amici tui ut sicut omni
bus quos eius cernis nos sanctitas
aliqua superaret qui paupertate letantur
quorum habitus et sermo vultus et inces
sus doctrina virtutum est. Idem in ex
posicione symboli Non me latet ig
nota sententia sapientum qua dicitur quod etiam
vera de deo loqui periculosum. Idem de
glo. Io. xom. ad Nepocianum apud
imperitum vulgus ad miracionem sive
sive indoctorum homini est eo quod quid
quod vulgus non intelligit plus miratur.
Idem eidem predicante te in ecclesia non
clamor populi suscitetur sed gemitus
et lacrime audiencium te laudes tue
sint et sermo tuus scripturarum lectione
conditus sit. Idem in epistola super illud
Populus meus qui beatum te dicunt etc. Ille
est doctor ecclesiasticus qui lacrimas non
risum facit movet qui redarguit in
tia qui corripit peccatores qui nullum
beatum nullum dicat esse felicem qui non
pervenit sumat iudicia sua dicente scrip
tura Hec laudes hominum in ipse scala

Idem in 2o tull. Caput artis est docere
quod facis et facere quod doces. Idem
Plus in longum protractus tenet intel
ligencia. Iohannes in epistola ad Primacium
et Oceanum Cum ethiope imitatur
ad balnea plura que super de doctrina
et doctore bono. Crisostomus super illo verbo
Math. Misit duos discipulos etc. Quis
si sunt Petrus et Philippus quia non
dum debent ad predicandum mitti nisi
qui cognicionem habent virtutis et simple
docent honeste conversacionis. Idem
Bonorum virorum est et predicatorum mini
non cum ubi quiete mansionem ubi
clamores sunt hominis sed ubi fidelio
res neque gaudent ubi magne sunt
expense sed ubi maior spiritas fuerit utilitas.
Idem in 2. libri primi de consolatione
dolet et non solum lucrum nichil in predi
co dampnum plurimum affert. Quando
quippe quidem preparatus est componenti
sermones suos vitam non atque opera
negligencia. Idem libro 2o. Cum de nobis
deus velit aliquod dignum fieri primus
ante quolibet debet ipse sanari ipse
sancti intendio igitur quod possint
sermones alios plati auditorum aures
attende et igitur. Idem super illud Math.
quod in aure loquimini etc. Non so
lum ille predicator proditor est veritatis
qui mendacium pro veritate loquitur sed
etiam ille qui non libere veritatem pro
nunciat et cum oportet vel non libere
defendit quando debet. Idem in libro
de laudibus sancti Pauli Eum qui pre
dicacionis suscepit officium non opor
tet esse mollem aut resolutum vero so
lutum sed fortem et per omnia robus
tum neque enim debet salutem at
tingere prelacionis aut muneris
huius functionem nisi paratus sit

mulieres animam suam in mortem
tradere qui enim non talis est ut vitiis
perdit suo exemplo magis quam utile
sibi ac aliis est ut quiescat sibi quam
in uno vacet Quomodo enim non absur
dum est ut artem nesciens gubernandi
vel pugnandi cum fluctibus maris
eligat ad clavum sedere vel contra hostes
dimicare qui bene predicat et male
agit quasi ipse dampnet dum instruit
Ysid. de summo bono li. 2o c. xxxvio
Primo debet iustus predicator bene agere
ut sic qualiter possit bene docere Si enim
in numismate metallum et forma et
pondus inquiritur sic in quolibet pre
dicatore et doctore queritur quid sequatur
quid doceat quomodo vivat per qualita
tem ergo metalli doctrina prefiguratur
similitudo patris pondus humilitas de
signatur quibus quibus ergo doctor ab
his tribus discrepaverit non metallum
sed terra erit Idem ibidem Sacerdotis pre
dicatio operibus confirmanda est ita
ut quod doceat verbo simul instruat et
exemplo vera enim est illa doctrina
quam vivendi forma sequitur quia tunc
predicatio utiliter profertur cum efficaciter
adimpletur Idem in eodem li. capitulo
xxxv Sicut plerique multiloquio stul
ticia predicatorum deprehenditur ita nonnulli
nimis taciturnitatis vicia denotantur
Illi enim satis laxando linguam
multe vanitatis vicia defluunt sed isti ni
mis reticendo ab utilitate proximi
torpescunt Idem ibidem In sua contione
ham dicunt doctores si dum quedam
dicta sunt ab eis sapienter nimis
tamen eloquenter non ut veritate ab eis
querant sed ut facundia eorum sermonis
agnoscat more poetarum qui magis
compositionem verborum quam sanam veri
tatis sequuntur Idem ibidem Tenacis

modo est dicendi varios quos supra de
doctrina bona Bern. super Cant. Est funi
culus triplex qui difficile rumpitur
ad contrahendas animas detractorum dyaboli
et trahendas post te ad gaudia paradisi
si recte sentias si digne predicas si consequenter
sentis et predicas vivendo confirmes
Idem Quomodo grecum loquentem intelli
git qui grecum non novit sic lingua
amoris ei qui non amat barbara erit
et frustra qui non amat ad legendum
vel predicandum accedit Hugo de sancto vic
tore Serpens naspitur et amat corda
fetus suos adeo ut sepe cum pueri
sui pravum quod est cum risu dignum pz
semper suum coram aliis commendare non
erubescat sicud fabule referunt omnes
bestias fetus suos cum probandos
petiisse inter quas simia suum defor
mem natum cum risu dignum castiga
re non potuit quem suum fetum cunc
tis anteferret Glo. Math. vo predica
do evangelium regni non fabulas sed
que ad eternum pertinent regnum pronunciant
Glo. super illud Math. xo Interrogate
quis in ea dignus sit testimonio
vicinorum eligendus est hospes pre
dicatori ne eius infamia predicatio
illesa ledatur Glo. 1 petri 2o super
illud Non enim voluntate & hec
dicuntur ne quis ad libitum suum scriptu
ras exponat sed laboret accedere quo
voluerit intelligere ille qui scripsit
Glo. deutro. xvii unus reddit una
gratia Glo. Luce x. Martha Martha
Repetitio nominis signum est dilectionis
vel movendi intencionis ut pulcrius
audiret attencius quod enim valde
menus amat hoc in corde moroso
sepius replicat et voce ingeminat
amicum dum vocitat Glo. super illud Math.

iiii° Ambulans ihesus iuxta mare galilee. Pescatores sunt apti qui sapiencia luce illustrantur et preceptis dei obtemperant et aliis narrant que suggerunt que oportet. Glosa super illud Thymotheum. Hec commendanda fidelibus qui ydonei erunt et alios docere salutem suam et facundiam. Glosa super illud Johannis iiii°. Reliquit mulier ydriam. Sunt discipuli evangelizaturi deponere curam et onus seculi. Glosa super illud primo Thessalonicenses 2°. Que spes mea et fructus magistri est obediencia discipuli. Cum bona conversacio corona dat magistro iudici x°. Glosa Luce x super illud. Dignus est mercenarius mercede sua. Unicuique predicatoris duplex debetur merces scilicet similiter una in via que eos in labore sustentat alia in patria que eos in resurreccione sustentat remunerat. Glosa super illud Luce xix. Aufferte ab isto mnam. Collatam graciam amittit qui cum aliis communicare neglexit sed augetur illi qui illi in ista laboravit. Glosa super illud ad Hebreos primo. Qui cum sit splendor. Ubique sed quod sobrios et religiosos nobis opus est intellectu sed maxime ubi de deo loquimur vel audimus quia non ad loquendum digne lingua sufficiat non ad intelligendum prevalet intellectus. Manifestum enim de deo dicimus que intelligere non sumus ydonei et multa de deo intelligimus que loqui penitus non valemus. Glosa super primo Regum. Ut predicatores quilibet fideles inter eciam se debent sicut ut proximis compaciantur per caritatem sed tamen de via veritatis non exorbitent per compassionem. Glosa 2° Regum 2°. Doctores sunt predicatores pauci qui pastoribus lucra dicuntur lumine fidei et scientie plenum omnes gentes cohortent ut ydolorum spreta ac relicto confusionis errore cum auctore suo dyabolo ad unum David id est Christum venire festinent sicut regnum Christi quod supplicando Saul amisit David obediendo promeruit. Glosa super illud Judicum vii. Omnis rego Gedeon pugnaturus contra Madianitas non hastam non clipeum sed tubas et lampades secum tulit. Unde figuras evangelii predicatores nobis enim non est colluctacio adversus carnem et sanguinem sed adversus spirituales nequicias in celestibus. Pugnant enim predicatores contra spiritus malignos non quantum ad vulgarem tubam pugnant et miraculorum fulgore quantum ad lampades accusas. Glosa super illud Mathei xiii. Exiens Jhesus de domo. Ut audiat quia mundum debet sicut terrenum qui vult esse celestium predicator. Hec enim est propria natura ignis ut semper sursum tendat sic et predicator qui in se ignicium spiritum habet semper ad superiora festinet. Quod primo rogat navem deducere a terra pusillum significat vel temperate utendum verbis dei ad turbas scilicet ut nec terrenis propinantur nec a terrenis improfunda sacramentorum recedant ut capientibus non intelligant vel significat quod prius in proximis regionibus etiam gentilibus predicandum erat. Et dum dicitur Petro duc in altum ad remociores gentes quibus postea predicatum est pertinet. Glosa Bede super illud Luce v°. Per totam noctem laborantes nichil cepimus quia nisi verbis gracie superne lavata fuerint instrumenta predicationis frustra pre

dicatur vocis seculi sine iaculo inve
nit quia fides pplorum non in sapiencia
ubi composita sed diuine vocacionis inu
ne'e pervenit ¶ Hanna per superos o simu
litas fructuosa qui nichil ante ce
pant magnam in verbo xpisti concludunt
piscium multitudinem rumpitur autem
rethe sed non labuntur pisces quia dos
suos eciam iniquitas propter scandala
fiunt Glo. Bede super luc. 5. ¶ Quippe
illos bonos affectum debet suscipere
nisi dei et proximi habeat caritatem Glo.
ibidem super illud Nolite portare sac
culum neque peram et ¶ Tanta debet esse
fiducia predicatoris in deo ut presentis
vite sumptus non provideat sibi tamen
certissime non defecturos sive debe
at ne dum mens eius occupatur
ad temporalia minus predicet eterna Glo. super
illud Luce 7 ¶ Ecce qui in veste pre
tiosa sunt et rigida vita et predica
tio debet declinare mollium pallacias
que frequentant mollibus induti adu
lantes diuitibus et superbis ¶ Idem glo.
ibidem ¶ Nemo putet in fluxu et stu
dio vestium peccatum deesse aliquin de ves
tium asperitate Iohannes baptista laudari non
laudaretur Glo. super illud Luce 1o
Puer autem crescebat et erat in deser
tis locis usque ad diem et predicator
penitencie futurus aspera solitudinis ele
git ut primam etatem transegit ut in
nocens liberius ab amore mundi au
ditores revocaret Glo. super illud Luce
6 ¶ Abiit Ihesus per sata sabbato dis
cipuli autem eius esurientes ceperunt
vellere spicas et manducare Auste
ra enim vita predicatorum non presta
tos sed simplices debet querere cibos
¶ Item glo. per sata cum domino ambu
lant qui diuinis preceptis studentes in
scripturarum delectacionibus meditantur

esuriunt autem qui in eis panem vite et
amorem dei desiderant invenire ¶ Item
Glo. sata sunt auditores per que dis
cipuli predicatores transeunt salvare
laborant que unumquemque attrahere
possunt quorum salutem esuriunt spicas
autem vellunt dum singulos homines
a terrena intencione trahunt fricant
vero dum exemplis virtutum etiam
a concupiscencia carnis mentes exuunt sed
grana comedunt dum emendatos
in corpus ecclesie traiciunt bene autem
hoc agunt discipuli ante dominum quia
necesse est precedat sermo predicatoris et
sic per graciam ut illustrabitur auditoris
hoc autem fit in sabbato quia totum
hoc agunt spe quietis eterne ad quam
et alios invitant et ipsi propere pro
perant ¶ Item glo. ibidem ¶ Sabbato dum
a turbulentis cogitacionibus vacare et
videre quam suavis est dominus gau
dent tunc predicatores vellunt spicas
tas et terunt cum testimonia legis
assumunt et discuciunt donec in eis
medullam dilectionis inveniat que
latebat in littera qui enim palam lit
tere superficie sequuntur velut inertes vescentes
norunt nec animarum regimen querunt
Glo. super illud ¶ Deuteronomio xxv ¶ Tollet cal
ciamentum de pede eius moraliter vero
quasi pede calciatus est qui sibi et aliis
prodest de quo dicitur ¶ Calciate pedes
in preparacionem ewangelii pacis si enim
ut mei sic proximi curam gerimus
utrumque pedem calciamento munimus qui
vero suam cogitans utilitatem proximorum
neglexerit quasi unius pedis calcea
mentum cum decore amittit doctorum
ergo bonorum et predicatorum ambo pe
des calciati sunt quia precedencium pa
trum exemplis muniti gressus pre
dicacionis eorum muniti sunt Glo.

sup illud deut° xxxiii prima(?) calce
lemte dicit q ad omes vivos pvalid
Excelsa voce predicatores omes insta
ter et valent ubum dei suplis pre
dicare debent ut sciant populi si
mandata pficiunt que piculo ma
neant Si vero obedientis que benefi
cia consequitur salicz in sua vita sola
tiu et in futuro premium eternu Cypria
nus in libro de xii abusionibus
Tunc firma est predicantis auctori
tas cu ea que dixerit effectu operis
cordi audienti affixerit Leo papa
et Aug in sermone de sco laurencio
ad erudiendum dei ppl'm nullos e
utilior vel magis utiles dei servos q
martires Doctrina in omni sermone
semp diuinu auxiliu est in primis
implorandu quo precipue multa vite
fundatur Concordia plura que supra
de doctrina bona de eloquencia de loqla
de sacra scriptura de doctrina et scia
de doctrina et vita

De predicatoribus malis Greg
in mor Qui mandata dei
retinet in memoria sed nequaquam
facit quere sup de doctrina mala Ide
in viii° mor Mens grauibus cogitatio
nibus occupata igne diuini amoris no
calet et idcirco ad supnu desideriu
suos auditores inflamare nequeunt
vba que frigido pectore pferunt Ide
Vis si quid doctores que sup de doc
trina mala Idem et habetur in decret
di xl Multi doctor malus du male
viuit que sup de doctrina mala plu
alia quere ibidem Idem pstans pdicator
non est q que sup de predicatoribus
bonis Idem sup Ezech Non facile
eius predicatio accipitur cuius q quere
sup de predicatoribus bonis Idem Cu

adhuc vita pius est dulcis que sup
de prelatis bonis Idem lucerna que v
se ipsa non ardet quere supra Idem
Turpe nimis est ubi nos negligen
tiae ubi tamen summus alios puble
nare Idem Quomodo in se amoris
debet esse quere sup de predicatorib
bonis Idem in Registro Sunt non
nulli que sup de doctrina mala Ide
in iii° dyal Nas de virtutibus va
cui que sup de predicatoribus bonis
Idem in Registro Sunt non nulli que
sup de doctrina mala Idem in iii° dya
log Nos de virtutibus vacui Ide
dum indicas frequenter agitur quere
sup de doctrina mala Idem in omel
de pugnant duo Qui predicacionis of
ficiu suscepit dignum non est ut ony
secularium negociorum portet ne du
hoc eius colla premit ad predicanda
celestia non assurgat Idem sup Eze
chiel de predicacionis labore laudem
humana quere quid aliud est quam ve
magnam vili precio vendidare Idem
ibidem Beneg monach officium no
doce sed lugere sed et certum est q
publice predicare nec monacho con
venit nec novicis concedit nec no
minis licet plura quere supra de
doctrina mala Item de doctrina et
sciencia de doctrina et vita Item
in sermonibus et sequentibus

De predicatione ignorantibus
Greg in pastor Sunt no
nulli que sup de doctrina mala Idem
redemptor ut cum medius sit con
ditor omnium et ...one sue potencie
sit doctor angelorum cum ante tempus
terrenale magistri fieri noluit homi
ut vires papitis et ignorantibus
salubriter timorem infunderet tu ceta

ipse qui lahi non posset perfecte in-
te grum non nisi in perfecta etate pre-
dicavit salvator noster primus in medio
doctorum sedit audiens illos et interro-
gans et postea predicavit quia prius
quippe debet discere postmodum pre-
dicationis officium usurpare dicitur xxx
in Idem super Ezech. Cum prima sit
adolescencie vel iuventutis nostre tempora
nobis adhuc a predicatione cessandum
est ut lingue nostre vomer prescinde-
re non audeat terram cordis alieni cui u-
berat dumtaxat et arem medendi Idem
adhuc nobis in infirmitatibus consti-
pone iacentibus prebere non debet
auctoritas predicandi sed cum iam in bono
ope surgimus tunc iam stare incipimus
dignum est ut ad laborandum alios cum pre-
dicatione mitti debeamus Idem in moralibus
infirma etas cum tum recte sapit ad
predicandum non debet inanite prosilire
Idem Qui vinculo desermit non debet
ad potiora officia provehi nisi per hu-
militatem divinis in eisdem vinculo co-
tempti sancti ... Idem nisi quis
dei spiritu que supra de predicatoribus
bonis Idem non facile eius predicatio
quere supra de predicatoribus Idem Cum
adhuc vita prius est que supra Idem Pe-
trus apostolus in ordinatione clementis
Ipse Impetitus tamen est neglectus
dei ubi studiis solitudines suscipe
secularis Idem plerosque doctores qui p-
sunt quere supra de prelatis bonis
plura supra de doctore et doctrina ma-
la Aug. Idem Item Epos Buh(?) dicit lectos
lactantius Item supra de doctrina et
vita de doctrina et sciencia

De predicatoribus negligentibus Greg.
in pastorali Quo reatu astrin-
gantur respiciant qui dum precantibus
hominibus verba predicationis subtrahunt
morientibus animabus vite remedia te
abscondunt Idem Qui non student sal-
lutis esse in predicatione principes secus
est pecuniis vindicatione Idem in
moralibus Proximorum mala qui corrigere non
valet taceat si non loquendo corrigi
possunt silencium tunc esse consensum
pertimescat et ea que tacet tolleret
vitiis dolores occultet Idem super epistolam
xxvii Si quis dei ungatur vincti Si
ille dei vel domini dicatur qui ad fienda vi-
cia zelo divini amoris concitatur perfecto
se dei esse denegatur qui inquantum
sufficit increpare vitam carnalium rec-
cusat Buh super Cant. Item perfecto
quere supra de doctrina et vita plura
de negligencia verbi dei de predicatione
audientibus quere supra de auditoribus

De predestinatione divina Greg.
super Ezech. omel. x. Agunt itaque
dispensatione dei Idem in iiii dyal. Ma-
gna est potentia dei de presentia dei de
prudencia dei de gratia dei de presentia
dei de providencia dei Aug. in li. de pre-
destinatione sanctorum preclarissimum lumen
destinationis et gratie est ipse salvator
noster mediator dei et hominum homo christus
ihesus Idem ibidem nullum autem est
illustrius predestinationis exemplum
quam ipse ihesus Idem illud donum quo
dignatur vocatur et quem vult pium
et bonum facit sic est ergo predicanda
ista pietas ut ab eo qui habet aures
audiendi deus recte colatur predicanda
est castitas ut ab eo qui habet aures
nichil membris genitalibus illicitum
perpetretur predicanda est caritas ut ab
eo qui habet aures audiendi non in se
ipso sed in domino glorietur Idem ibidem
non ergo te teneat quedam poete sen-

tenetur quia deus est. Opes sibi quisque etiam in idem currunt quod non poetice sed prophetice dictum est: Maledictus vir qui confidit in homine. Idem ibidem. Investigabiles autem sunt vie dei. Si investigabiles ergo sunt et iudicia quia gratis laborat liberat et ultus quia iuste iudicat inpetitur, cum bona tribuens et obdurat digna tribuens. Idem in eodem. Ex duobus itaque parvulis originali peccato pariter astrictis cur ille assumatur ille non relinquatur et ex duobus iam grandibus impiis cur ille ita vocetur ut vocantem sequatur ille non aut non vocetur aut non ita vocetur ut sequatur inscrutabilia sunt iudicia dei et investigabiles vie eius. Idem ibidem. Nullum est predestinacionis magis signum quam libenter audire verbum dei. Idem nullum credimus ad salutem que super de beatitudine. Idem super Gen. ad litteram sunt tria quibus et que super de deo vide de summo bono li. 2 ca. 6. Quia dispensacio superne distribucionis quere supra de dispensacione dei. Fulgencius eius libro secundo de professione fidei: presciencia dei gerenda preponit, predestinacio non tribuenda describit; ista preveniendo merita, hec perdonat premia. Idem a presciencia sua que sunt mala secludit a predestinacione non que sunt dei nobis separantur ac per hoc nisi presciencia prius explorarunt predestinacio non decrevit. Idem in eodem. Sicut predestinacio ad iudicium respicit et de preteritis pendet et non preest, ita presciencia in sola voluntate malorum ortus sese temperant et exitus futurorum tamquam preteritorum cognoscat eventus. Idem libro de Virginitate (?) pot magnum de isto presciencie

deus qui per obedienciam bonus futurus est. Venenum ergo dominice presciencie post se trahit peccato dampne voluntatis humane. Glossa super illud psalmus xviij: ante mundi constitucionem deus predestinavit quod in fine mundi facturus sit est.

De prelatis bonis. Gregorius in Pastorali. Sic recordacione proprie infirmitatis iram subditis vincendo deiciat et grex qui pastoris vocem moresque sequitur per exempla melius quam per verba gradiatur. Idem ibidem capitulo xvi. Sit rector discretus in silencio utilis in verbo ne aut tacendo proferat aut dicendo reticescat. Nam sicut incauta locucio in errorem pertrahit sic indiscretum silencium eos qui erudiri poterant in errore pertinus derelinquit. Idem. Speculator singulis compassione proximus sit, pre cunctis contemplacione suspensus, ut et per pietatis viscera in se infirmitatem ceterorum transferat et per speculacionis altitudinem semet ipsum super quoque invisibilia suspendat. Idem ibidem. Sit rector bene agentibus per humilitatem socius, sed contra delinquencium vicia per zelum iusticie sit erectus ut et bonis in nullo se preferat et cum culpa pravorum exigit potestatem sui prioratus agnoscat. Unde ad Hebreos quod dicit apostolus: et cum culpa pravorum exigit potestatem, quod in archa domini cum tabulis fuerunt simul manna dulcedinis virga discipline et tabule testamenti videlicet sacre legis veteris et nove. Idem ibidem xvij.

Cuncti qui presunt non in se debent potestatem ordinis sed equalitatem pensare condicionis. Nam et antiqui patres non pastores pecorum et non reges

honum fuisse memoratur Idem in eod(em)
Rector in cogitatione sit mundus quatinus
hunc mala nulla in immundicia polluat
qui talem suscepit officium ut in aliis
quoque cordibus maculas pollutionis
tergat Levitici 2° Mundamini qui fer-
tis vasa domini Idem in eodem Cum p(re)-
sunt tales se exhibeant ut eorum
subiecti occulta quoque sua pandere
non formident ut cum temptationum
fluctus parvi tolleravit ad pastoris sui
mentem quasi ad matris sinum re-
currant Nota glo(sa) 2 Regum 7 Idem in
glo(sa) 1 Regum 14 Saul dominum cum p(er)
principem carnis sue statum disponebat ca-
dere permisit ut sua fragilitate cognos-
ceret quantum aliis compati debuisset
Idem in pastorali Hinc debent prelati
quia si perversa perpetrant quot mor-
tibus digni sunt quot ad subditos per-
ditionis exempla transmittunt Idem ibi-
dem Quid est potestas regiminis nisi tem-
pestas mentis in qua cogitationum sup-
procellas navis cordis semper concutitur
Idem ibidem Quod semper eminet plus
meroribus afficiatur qui honoribus
gratulatur Greg(orius) in mor(alibus) li(bro) 24 et
in decret(is) di(stinctione) 19 Idem in Registro p(re)-
latorum bonitas subiectorum salubris
est regula Idem ibidem Sic nos fidelibus
subditis tenere debemus disciplinam sic-
ut patres carnalibus suis filiis solent
quos tamen et pulsis verberibus fe-
riunt et tamen eosdem quos doloribus
affligunt heredes habere querunt Idem
in eodem et habetur in decret(is) 8 q(uestio)
1 Pastori eterne dicatur Simon diligis
me plus his Ex quibus verbis colligi-
tur quia si is qui valet omnipotentis dei
mica oves pascere renuit summum pas-
torem se amare non ostendit Si enim

unigenitus patris pro explenda utilita-
te omnium de secreto sinum patris egressus
est ad publicum nostrum nos quid dicturi
sumus si secretum nostrum preponimus u-
tilitati proximorum Quies ergo contempla-
tionis concorde et nobis appetenda est
sed tamen pro multorum lucro quandoque penitus pos-
ponenda Idem Ille bene potestatem exer-
cet qui eam super deponentibus et potestate
Idem in dyal(ogo) Petri Iuvenem legendo et sol-
vendo obtinent qui locum sancti re-
giminis fide et moribus tenent Idem
prelatus ad subditos talis se debet here
ut videns timeri et iratus possit ama-
ri ut nimia letitia vilem nec immode-
rata severitas ipsum non reddat exosum
odiosum Idem iacentem non erigit qui
sui status altitudine non flectit Idem
cura pastoralis meus qua non preparem
superbiam gloriam sed sui querit auctoris
ipse hac vult ab omnibus iniuriari Unde
Machabeorum Surrexit Iudas loco pa-
tris sui et adiuvabant eum omnes fra-
tres eius Idem volenti mihi atque
renitenti tam gravius esset alta-
ris ministerium sed tamen tam pondus est cu-
re pastoralis in meritum Idem Quoque
de istorum uno esse pertimesco de quibus
scriptum est deiecisti eos dum alle-
varentur Cum allevatur eum deicitur
qui in honoribus ascendit et mori-
bus cadit et vita clarescere quatinus
in eo tamquam in vite sue speculo plebs
sibi commissa possit eligere quod sequatur
et videre quod corrigat Idem in 20
mor(alibus) et habetur in decret(is) 45 Disciplina
sine iustitia vinculum destituitur sine se-
vera sine alia tenea debet ergo et p(re)-
latis in esse et consolans et pie sev-
erus disciplina Idem in 20 mor(alibus) Tan-
torum pondus quousque prelatus sustinet tot

pelliem quantas in hoc seculo prin
cipatur unde et latine princeps gre
ce basileos dicitur .i. basis populi. Idem
in xviii moralium. Quanto quisque altius
erigitur tanto curis grauioribus
oneratur. cum ipsis pro mente et
cogitatione supponuntur quibus super
poni uidetur. unde petrus apostolus ait
populo dementer inter singulos tenui
ipsius lectum manus infestat inimicus
et in ipso maiora suscitat bella. Idem
in omelia xvii. Ingressus in templum
ipse quasi flagella de funiculis fecit
ministerium uerum predicationis uelim
quinque et ad penam uerum ut uideo
ipsi uocamur qui honoris nomen non
utentes heremus relinquunt namque de
in hiis qui nobis commissi sunt et ta
centes in prauis actionibus iacent
et correctionis manum non tendimus
cottidie per multas nequitias pereunt
eos ad infernum tendere negligenter uide
mus. Qui quomodo nos uitam corrigere
ualemus alienam qui negligimus
nostram. curis enim secularibus intenti
tanto insensibiliores intus efficimur
quanto ad ea que foris sunt studiosi
ores uidemur. usu enim tunc terre
ne a celesti desiderio obdurescit animus
et dum ipso suo usu durus efficitur
per actionem seculi ad ea emolliri non ua
let que pertinet ad caritatem dei. Unde
in canticis posuerunt me custodem
in uineis uineam meam non custodi
ui. uinee actiones sunt nostre. Idem in
omelia. Cause pensande sunt tunc
ligandi atque soluendi potestas exercenda
est uidendum enim est prius que sit
culpa uel que sit penitencia secuta post cul
pam ut quos omnipotens deus per compunc

tionis graciam uisitat illos pastoris
sententia tunc absoluat. sic enim uera
est absolutio precedentis arbitrium interni
sequitur arbitrium iudicis. Idem in omelia.
Pastor uel absoluere indiscrete timeat
aut uel ligare. is tamen qui sub manu
pastoris est ligari timeat uel iniuste
nec pastoris sui iudicium reprehendat
etiam si ligatus iniuste est ne ex ipsa
tumide reprehensionis superbia culpa
que non erat fiat. Idem. Vos iuste
uel iniuste pastor obliget pastoris
tamen sententia gregi timenda est. ne is
qui sub est et tamen iniuste for
tassis ligatur ipsam obligationis sue
sententiam ex alia culpa forsitan mereatur.
Idem in glosa exodi xxviii. Debet
rector subtili examine bona mala
que discernere et illis quibus preest quid
et qualiter et quando congruat studio
sue cogitationis nichil proprium querere
sed sua bona commoda subditorum
reputare. Idem in glosa. Capitulum quia
cum ad sollicitudinem regendarum animarum
attingere restat ut quibus eterna
predicat ad prouidenda quoque subdi
tis suis temporalia subsidia non for
midet. Idem super illud Luce 2o. Et
claritas dei circumfulsit illos. Ille per
tectis sublimia uidere meruerunt qui fi
delibus sollicite presunt super quos diuina
gratia largius choruscat et clarius
illucescat. Idem super illud Luce xii.
super omnia sua constituet eum celes
tis regni gaudia pre ceteris plus ha
bebunt qui bene presunt tamen per
sua uita tum per gregis custodia bo
nos enim subditos et auditores fa
ciet dominus distribuere sed dispensatores
fideles constituet super omnia. Idem

et habetur in decret. di. xliii. Sacer-
dos ingrediens vel egrediens moritur
si de eo doctrine sonitus non auditur
quia iram contra se superni iudicis eri-
git si sine sonitu predicationis incedit
Idem in omel. Designavit dominus. Nam
culpa pastoris est prostratus quia ira fa-
ciente negligentia eruditam civitatem
non est Idem et habetur in decret. di.
xl c. v. Cum dubitet sacerdotes vo-
quere supra de episcopis. plura que supra
de dignitate de honore de potentibus
et potestate de doctrina per totum de predica-
toribus per totum Idem infra de subdi-
tis Greg. nazazenus in apologetico
suo fortioribus et potentioribus ...
...
et offensa non administrare ma-
iora sed in modicis contentari pius non
ministris prius notum est ... ne super
vires suas levando vel ... fiant
vel periculo subeant hec autem est apo-
logia et occupatio mea Idem imperato-
ribus Constantinopol. et habetur in
decret. di. x. Suscipitis et intentis
...dedit nobis deus et que supra
de episcopis Idem non oportet que supra
de correctione Greg. in epistola Dum in-
cus fluctus maris naute ... na-
vigant quando datus gubernator ad
regimen clam sedet Idem Scholastico
pastorum que infra de scholasticitudine Gre-
gor. in moral. pronunc malicia que
prelatus corrigere non valet taceat
si non loquendo corrigi possunt tunc
silentium consensum esse pertimescat
et si ea que tacet tollere non tamen
in animo vivus doloris occulte.

De episcopis. que supra de mi-
litibus de raptoribus de pas-
toribus Aug. in suo pastorali habemus
duo quedam unum quod christiani sumus

attenditur utilitas mea sed in eo quod
prepositi sumus attenditur utilitas
aliena Idem ibidem Blonent pasto-
res sed qui gloriatur in domino glorietur
hoc est christum in subditis pascere hoc e.
ipse christum in et ipse subditus sibi non
parcere Idem quis quis ita propositus
est que infra capitulo proximo Idem
pastor portat regit reficit et custo-
dit portat cum compassionem regit
instructionem reficit consolacionem sed cus-
todit religione .i. religationem scilicet
per disciplinam nam ut non dissolvatur
Idem Colloca me in tabulis turis
pinis gregum tuorum quia tu es pas-
tor bonus qui curvas et reducis per-
dita tu regis et salvas invenit tu
fovens et sanas languida marca
nus sub tali pastore et securus sum
ab omni lupo Idem super illud Iohannis
xviii. Non lotus et habetur in decret.
viii. q. ... Caritas veritatis ne-
gocium iustum suscipit veritatis cari-
tatis sarcina si nullus in-
ponit tunc percipiende atque intuen-
de vacandum est veritati si autem
inponitur suscipi debet propter cari-
tatem veritatem plura que supra de
caritate de honore de episcopis de poten-
tibus de sacerdotibus Aug. super illud
ps. Qui descendunt mare in navi-
bus navicis quanto magis onerantur
tanto magis periclitantur sic prela-
ti Idem in epistola et habetur in di.
l. Carissimi regite domos que in-
fra de subditis Idem in libro de p.
de stultitiis ... et habetur in decret.
xxiii. q. i. Vapsine unqua deus
reddet meritum sed non ... tamen
... quia nec deus

peccati homini iuste inferret iram
sed homo quod predestinatione dei cecidit ipse
in culpam. Idem ysidorus. Cum vero ali
quos adeo traditos in suis desideriis
aut obduratos aut in suis peccatis de
lectos legimus hoc idem eodem ipsos
demeruisse fatemur quia talia cor
dium peccaverunt ut sibi ipsi penam
debuerint quia eis supplicium verte
tur in reatum atque ideo ut de iudi
cio dei conqueruntur deserit iustos desere
re et nunc eius gratias agimus qua li
berat nos iustus liberari. Idem ysidorus.
Vires itaque obediendi non ideo cuiquam
subtraxit deus quia non predestina
vit sed ideo eum non predestinavit
quia recessurum ab ipsa dei obediencia
esse prescivit ineptissime ergo dicitur
ad utrumque sive bonum sive malum ho
mines quedam necessitas videatur
impellere cum in bonis voluntas
sit intelligenda non sine dei gratia
in malis aut voluntas sine gratia
habenda sit. Idem. Predestinatio quoque
dei semper in bono est que peccatum sola
hominis voluntate commissum aut re
mittendum novit nimirum cum laude
misericordie aut plectendum cum laude ius
ticie in malis aut operibus nostris sola
dei prescientia intelligenda est quia si
cut prescivit et predestinavit ea
que ipse fecit et ut faceremus dedit
ita prescivit tamen et non predestinavit
ea que nec ipse fecit nec ut facere
mus precepit hii vero sunt de quibus
dicitur. Exierunt ex nobis sed non fu
erunt ex nobis si enim fuissent ex
nobis sua voluntate recederent et quia
presciti sunt casuri ideo non sunt pre

destinati si essent reversuri et in sanc
titate et in veritate permansuri ac per
hoc predestinatio dei multis est cau
sa standi nemini aut causa ruine.
Idem ysidorus xxiii q. i. Non ergo
necessitatem facit conversionis vel ob
durationis divina predestinatio sive pre
scientia dei cum boni per gratiam dei
corrigantur et mali suo libero pe
ccant arbitrio. Idem ysidorus. Neque
enim quia predestinatio seu prescientia dei
falli non potest propter hoc necessario e
veniunt que predestinavit vel non pre
sciuntur que futura sunt sed quia bona
absque dei gratia mala vero preter
eius scienciam evenire non possunt. I
dem ysidorus xxiii q. i. Omnino ergo
quemvis dicatur si hec predestina
ta sunt vel que eveniunt prescita
non necesse evenire non tamen ab
solute verum est necesse que predestina
ta sunt vel prescita quia hic necessitas
refertur ad rerum eventum divine aut
ad divine prescientie intuitum. Idem ysi
dorus xxiii q. i. Sed in hiis omnibus
maior vis humane mentis ascri
bitur arbitrio quia divina clemencia
in electis i. predestinatis
vertit ad bonum in dampnatis vero
iuste relinquit admissum. Ambrosius
in suo pastorali. Cum summus pro
fessione que supra de episcopis. Idem
in libro 2o de officiis. Decet omnes
homines censura frugalitatis con
tinencie auctoritas sed maxime censu
ra eum qui prestat honore ne per
emuncte rei thezauri possideat
aut sui et pecunie servat qui liber
per est. Idem. Quomodo potest cum eo

sitis indicatur superiore que vides
moribus inferiorem supra namque de-
bet esse tam in re quam in gradu prior. Idem
in pastorali et habetur in decretis di-
stinctione xl capitulo v. Honor et sublimitas et
que supra de episcopis de correctione de dig-
nitate de honore de potestate. Item
infra capitulo proximo de prelatis malis de
sacerdotibus de summis de subditis.
Crisostomus super Matheum omnis prelatus sub-
iit ordo. Idem honores non sunt
honores que supra de honore. Ide-
mus appetere prelatus status arta in-
tantum tuam tu es austerius audi-
ant te homines prima loquentem et
videant magna facientem. Idem Si-
cut minus et que supra de pena de cor-
rectione. Ieronimus et habetur in decretis
viii q. i. Moyses amicus dei que
supra de potentibus et potestate. Idem
vetro dat moysi que supra de
Idem de principibus viris que
supra de potestate et potentibus. Idem
qui prestantior est omni populo qui
sanctior qui doctior qui omnibus
virtutibus eminentior talis ad sa-
cerdotium eligatur et habetur viii q. i.
Idem hec sunt opera duo que supra
de episcopis plura que supra de ambi-
tiosis de arrogancia de caritate
bona de dignitate de honore de episcopis
de potestate de principatu de sacerdoti-
bus. Idem viii q. i. Non semper prin-
ceps que supra infra de prelatis ma-
lis. Idem in sermonibus Talem te
redde subditis tuis que supra de po-
tentibus. Idem in libro de summo bono
libro iii capitulo 39. Iuxta plebium dis-
ponuntur adeo vita rectorum si a fide
exorbitaverit rector tunc erit argu-
endus subditis pro moribus vero

reprobus tollerandus magis quam distrin-
gendus a plebe. Idem in eodem libro c.
42. Cum preficitur ad regimen talis er-
ga disciplinam subditorum prestare se de-
bet ut non solum auctoritate verum eciam humi-
litate clarescat sic tamen ut in eo vir-
tus humilitatis ne dissolvatur vita
subditorum in vicijs atque sic auctoritas
adsit potestatis ne per tumorem cordis
severitas existat immoderacionis.
Idem ibidem Hec est in sacerdotibus
dei vera discrecio qua nec per elacionem
superbiunt nec per humilitatem sunt remis-
si. Idem ibidem capitulo proximo nichil per-
tinus que supra de potentibus et potesta-
te. Ysidorus de summo bono libro 3o c. iiiio.
Qui bonus rector est qui et humili-
tate servat disciplinam et per disciplinam
non incurrit superbiam. Bernardus in epistola
ad henricum episcopum nec preceps ire in ...
nec vehemens in vindicta non in
corrigendis excessibus remissior non
impetendis severior non pusillanimis
in competendis rebus non superfluus
in metu non citus ad promittendum non
tardus ad reddendum non prodigus ad
dandum non tenax ad largiendum. Ide[m]
in tercia parte epistolarum suarum Si velimus va-
ritas preterire fiat nichil in eccla dei pro-
sperius vel optabilius bono utique pas-
tore nempe rara est avis ista ista
scilicet in alto stare non altum sapere sed
humilibus consentire vel deo carius
vel apud homines rarius. Proinde si
quibus talis medium reperiatur et occasio
detur confestim sint manus et to-
tis viribus satagendum ne qua vi
ne qua malicie arte fructuosa pro-
mocio valeat impediri. Idem Hec
sunt que bono pastori queramt

scilicet bonitas disciplina et sed bo-
nitas attrahit disciplina corrumpit sed
pascat bonitas amabilem disciplina
imitabilem scilicet severitas docilem reddit
Idem Indignus lacte et lana pastor
queritur si non pascat oves si non
vigilat in custodia gregis sibi iudici-
um manducat et bibit Idem ibidem
Pastor debet tripliciter bonus pastor
pascere scilicet exemplo conversacionis
et fructu oracionis verbo predicacionis
Unde dominus in ewangelio Quis putas
est fidelis servus et prudens quem
constituet dominus super familiam suam
ut det illis cibum in tempore hoc est
ut dispenset non impendat Idem ibidem
Sic preesse ut prosis ut provideas
ut consulas ut procures ut preses
ut pascas non ut predes predas et
mactes Idem ibidem Non vos feli-
ces dicimus qui preestis ymo si non
prodestis infelicissimos vos esse fa-
teor ut autem sentire preesse possitis fa-
cere etiam non indignum sicut tene-
re indignacio cuiusque talis prelacionem
reddit indignum Idem Prelati magis
prodesse studeant quam preesse Sciant
ergo caritas prelati zelum scilicet adhibe-
at pro tempore et loco severitas modum
censura quod remissa nunquam inter-
missa tamen plerosque plus proficit
rigor iusticie semper servandus scilicet in-
quid preceptis Sicut enim non omne
quodlibet licet sic etiam non omne quod-
libet statim expedit Idem Commenda
voci tue dare vocem virtutis scilicet
ut opera tua verbis consonent ymo ver-
ba precurrant operibus ut videlicet plus
cures facere quam docere Idem Preclarus
ordo est ille et saluberrimus ut onus

quod portandum aliis imponis tu prior
ipse portes et coherceat ipso discant
qualiter oporteat aliis moderari Idem
ibidem Sermo vivus et efficax
exemplum est operis facile faciens sua-
sibile quod docet dum monstrat
factibile quod docetur Suadet enim
Idem timeant prelati qui subditis si-
bi quamquam semper volunt esse formidi-
ni scilicet raro utilitati Discite matres sub-
ditorum vos esse debere non dominos stu-
dete magis amari quam metui et si a-
liquando severitate opus est paterna sit non
tyrannica matres vos fovendo
scilicet patres vos exhibeatis corripiendo
mansuescite pietate deponite feri-
tatem suspendite verbera producite ubera
quare iugum vestrum super eos aggravatis
quorum onera potius portare debetis
Idem ibidem Cur morsus et lepram
repente fugit parvulus conversum sacer-
dotis ad quem magis confugere tamquam
ad sinum recurrere matris Idem Si prima-
tus estis hinc in summo levitatis considerate
quemque semetipsum ne et ipse temptetur
aliquando ipse impetu suo moveatur sag-
uinem autem eius de manu tua requi-
ram Idem ibidem Quanta hodie de
hiis qui curam regiminis susceperunt quod
sine inexcusabili gemitu non est Christi
obprobria sputa flagella clavos lan-
ceam crucem et mortem hec infortuna-
te avaricie conflant et prostituunt
in acquisicione turpis questus et
precium universitatis sue marsubiis
concludere festinant hoc solo sane a Iuda
scariotis differentes quod ille horum omnium
emolumentum denariorum numero compensa-
vit Isti vero voracitate ingluvie inglutiue
sumentes lucrorum infinitas pecunias

corrigunt unde profecto non sunt ma-
tres neque patres sed potius coarctores
qui cum sint de patrimonio crucifixi
nimium incrassati impinguati dilata-
ti nichil compaciuntur super contricione
Joseph. Idem. Sicut boni et fideles quod
pastores languencium sibi traditam cu-
ram animarum non pompam neque secula-
rium curis ergo prelatorum est cura infir-
marum animarum nam que sane sunt
potius non indigent ac per hoc non
domini sunt sed salus et solacium denique
inquitum ope grauans in tui demerito
meretur et inquitum de solacio minus
in tui tua pena minus elige ergo quos
eligas ante eos qui grauando minan-
tur eos qui minando grauant hii tibi
promeritores gracie sunt et glorie
illi non fraudatores meritorum consistunt
nam qui socii sunt laboris procul dubio
et mercedis participes erunt. Idem. Bona
sollicitudo quod pastores impinguare pe-
cus suum non cessent bonis eleccionibus
quod exemplis et suis magis quam alie-
nis nam si alienis et non suis ne-
cessarium est illis et pecus suum non ita
pascitur et proficit. Sed cum ubi causa
ego qui videor inter vos pastoris ge-
rere curam nobis assumo? moysi
mansuetudinem pacienciam Job Samue-
lis mundiciam dauid simplicitatem et si qua
sunt huiusmodi bonorum exempla sed ego
ipse inuitus et impaciens atque in in-
ferioribus et immunis suis conspiciens
tunc fumo meus ut vereor nimis no-
bis proderit quia non comminus sed coa-
ctus pastinus pasce oues nunc autem
bonus pastor illud summopere curabit
ut secundum eum in vocatur sere sal
in semet ipso saciens quia sale suo
conditus quantum placuit peccatum tu
proderit ad salutem. Idem. Pastores

qui nunc pastores sunt licet habeant dext-
ram et interim corpora sua non tamen de
terra sed de celestibus pastinis greges
dominicos pascere conspiciunt nec enim si-
cut eis sed domino prodicant in veritate valun-
tatem. Idem in libro de preceptis et dispen-
sacione. Cumque nec deus precepit prelatis
hoc tamen quod non sit certum displicere
deo hoc omnino accipiendum est quasi
preciperet ipse deus quid enim interest
utrum per se an per suos ministros sive ho-
mines sive angelos hominibus innotes-
cat suum beneplacitum deus. Idem. Ma-
nent itaque tria hec scilicet verbum co-
emplum et oracio maior autem horum est
oracio nam et si vocis virtus sit opus
et operi tamen et voci graciam et effica-
ciam meretur oracio. Bernhardus. Boni
vigiles qui nobis dormientibus
ipsi pervigilant quasi racionem reddi-
turi pro animabus nostris quam boni cus-
todes qui vigilantes animo atque in
oracionibus pernoctantes hostium insidi-
as fugant et? explorant consilia ma-
lignancium anticipant laqueos depre-
hendunt tendiculos eludunt retia-
cula dissipant et omnia denique ma-
chinamenta frustrantur hii sunt fratres ka-
rissimi amatores et populi christiani
qui multum orant pro populo et universa
sancta civitate. Idem. Ibidem. Primum
hominem platum quem pro deo habemus
tamquam deum in hiis que aperte non
sunt contra deum audire debemus. I-
dem. Prelatis utraque vita necessaria est
marthe videlicet et marie ac proinde
quod utrumque pendere nec dubium quam longe
periculosior sit cura administracionum tum
si bene administrauerint bonum gradum
sibi acquirent et maioris fiduciam
et superfluentem mensuram pacis accipiet

Idem in epistola non parum te veri. petri
qo ystimes si facies peccatorum sinus
et non potius causis iudicialis inter
torum Idem Est etiam vicium tuum si te
sentis i nunc ut omnes prelatus sede
bus me iudice solitarius qua natib
singulariter q leuasti te super te hec
unt est facilitas credulitatis cuius
callidissime vulpecule magnorum ne
minis corrupere satis causisse versucias
inde profecto prelatis ipsis pro nichilo
prevenit ne suspiciones q multe
inde frequens innocentum abdicacio in
de prudiciis in absentes et proditorum
in inpotentes Idem de precepto et dispen
satione Donant apostoli metas obedire
subditorum qo notis laborum suorum ad
desideriorum suorum monentes eos ad
cogentes ad celsiora condescendentes
eis cum necesse fuit ad remissiora non
tamen cadentes eis cum necesse fuit
ad remissiora non tamen cadentes cu
eis addectiora Idem ibidem nil me platus
prohibet eorum que promisi nel quoque
copigat quam promisi nota mea non au
geat sine mea voluntate nec minu
at sine certa necessitate Idem De te ag
nostis o prelate cunctis sapiencialibus
et insipiencialibus non dominatore sed de
bitore esse et uidendum summopere est
et tota vigilancia considerandum quo
etiam qui non sapiunt sapiant et
qui de sapiencie resipiscant plura que
super de conversatione bona de doctrina
bona d'exemplis de honore de potestatibus
de dignitate Hugo de sancto victore super
Regula beati Aug dicit ita Ad hoc pre
lati in ecclesia dei constituti sunt ut or
dinata custodiant et errata corrigant
vitam et mores subditorum verbo et ex
emplo componat Glo super illud Apli in
Alios pastores et doctores hec duo

specia coniungit ut intelligant pasto
res ad illorum officium pertinere doctrinam
pastor enim non est nisi doctrinam
sicut qua gregem suam pascat vnde
in ordinacione apostolus pre in ordina
cione clementis pape dixit presbytera
tus dimen est negligencias neglectus
ubi dei studiis solicitudines sumpta
pro secularis Item glo super illud
Luce xii Super omnia bona sua con
stituet eum celestis regni gaudia
perpetuo habebunt qui bene presunt
cum per sua vita et progressus stu
dio custodia bonos eum subditos
et auditores faciet deus distribuere
sed fideles dispensatores constituet
super omnia bona sua Item glo illud
super illud Omnis putas est fidelis
dispensator Quam rarus est qui sic
vocatus a deo tamquam Aaron et non
magis se ingesserit et non magis
seruet quam pascat quam oues suas
Item glo super illud ad Thimo. iii. O
portet episcopum querere supra de eps
Glo super illud Ego Elegi vobis
vivos in Tobie et certe sapientes
scilicet in spiritualibus gnaros scilicet
in temporalibus quorum conversacio sit pro
bata per bonam famam Glo Reg iii
Quando reges curae sunt assidue in
meditacione legis domini tunc enim
res publica bene regitur cum philosophi
regnant aut reges philosophantur Glo
Iudic iiii super illud Post mortem
aior & peccatis populi Dux bonus
abijt peccatoribus et indignus ac an
feretur homo dei Idem glo super illud
Ierme dabo eos & Ezechie exemplo
dicens primum explatorum scelere
peccatis plurimum q delere Glo super illud

Cymus tuus chimi secundum tuum imple s-
militer scientia et doctrina. Item glosa.
Qui cupit preesse oportet cum aliis
prestantiorem esse. Idem. Licet kathedra eum
desideret qui refugit non eum qui
cupit et audacior quo petit sed ornatum
moribus et virtutibus eruditum. Idem
ait Petrus apostolus de Clemente. Oportet sin-
gulos unum ipsum solum magis inspi-
ciat unumquemque et in ipso maiora spe-
ctant bella. Leo papa dicit. Hoc inviolat[ur]
integritatis presidentium salus est subdi-
torum et ubi est incolumitas obedi-
entie ibi est fama sane doctrine. I-
dem. Totius familie dei status et
ordo nutabit si quod requiritur in
corpore non invenitur in capite. Idem
et habetur in decretis di. xxxvi. Cum
se sciat aliquibus esse prepositum non
moleste ferat aliquem sibi esse prep-
latum sed obedientiam quam aliis impe-
rat exigit aliis etiam ipse impendat.
Idem. Valde absurdum est ut impe-
riti ignaris et novi antiquis rudes
preferantur emeritis. Aug. super illud Nu-
meri xxv. Tolle cunctos principes
et suspende eos in patibulis. Hoc simul
ti principes attendent homines pri-
cipatum super alios non ambigentes
ambiunt. Sufficiat enim tamquam speculis
is argui ac reddi rationem quid unde
est peccatis populi consentiunt plura que
supra de potentibus et principibus. Be-
da in omelia natalis domini super illud Luce
ii. Omnes qui audierunt mirati sunt
super hiis que dicta sunt a pastoribus
ad ipsos spirituales ecclesie pastores in hoc
ad illos maxime sunt ordinati ut
ubi dei misteria predicent et vana que
in scripturis sacris didicerit mirandis

prius auditoribus manifestat. Idem
ibidem. Non solum pastores episcopi pres-
biteri vel etiam rectores monasteriorum
sunt intelligendi sed et omnes fideles
qui parvule sue domus custodiam ge-
runt pastores recte vocantur in quantum
eidem sue domui sollicita vigilancia
presunt. Idem ibidem. Unusquisque
vestrum qui etiam privatus vivere cre-
ditur pastoris officium tenet et spiritu-
ale gregem pascit vigilias quoque noc-
tis custodit super illum si bonorum ag-
mina actuum cogitacionumque mundarum
multitudine aggregans hoc iusto
moderamine gubernare celestibus spi-
ritualibus pastus nutrire ac pervigili so-
licitudine contra spirituum immundorum insidias
servare contendit.

De prelatis malis. Greg. in mor-
alibus li. xxx super illud Job xxxiiii.
Qui dicit regi apostata qui vocat
impios primores. Qui presunt in ordi-
natum sibi metum a subditis suis ex-
igunt intus sed timore cordis extollunt
cunctosque suos subditos in sui com-
paratione despiciunt nec eis consulendo
consulunt sed magis dominando pre-
sunt. Idem ibidem. Non debet hominum
ducatum suscipere qui nesciat homines
bene vivendo bonis moribus ante-
ire nec talis qui ad hoc eligitur ut a-
liorum culpas corrigat hoc quod ab aliis
resecare debuit ipse committat. Idem.
Unusquisque subditus rector tociens ad
culpam apostasie labitur quociens hac-
bus preesse delectatur quociens honoris
sui singularitate letatur. Idem. Sepe
qui in potestate sunt ad subditorum passim
contumelias erumpunt et hoc quod in vigi-
lancia regiminis sunt pluribus prestant

tatem perdunt inmori salutis fortitudine
ubi sanum iudicans pergentes quia qui
sine tempore frenum suo fame duxit ierche
ne sit ignibus adicit Idem prelatus
ypocrita assumpto sibi tamen sacerdotis habitu
et filios paleis suorum subditorum custo
diam deserit sed temporalia sua defendit
etiam iurgiis non amittit Idem in Regis
tro ita sibi regentium merita queruntur
et plebium ut frequenter pro culpa presi
dentium deterior fiat vita subditorum Idem
Quod dicere pudet et grave tacere est rege
di rectores qui docendi sunt doctores
nec erubescunt videri nec meruerunt
ducatum animarum impudenter suscipiunt
quibus omnis via ductoris ignota est et
qua vel ipsi gradiantur ignari sunt Idem
Tanto apud deum quis iusta de subditis
Idem Exasperatus rector quis sub dire
ctionis equitate Idem de quodam abba
te malo qui tot discipulos per suam ne
gligentiam ad infernum duxit reliquis
quoque iniqua propria debent Idem in pas
tor. Qua mente apud deum intercessoris
locum accipit qui familiarem se eius
esse per vite meritum nescit Idem Qua fron
te alios mederi properat qui in facie vul
nus portat Idem Quanta liquido nos sa
nius vitam iudicas animum ad deteriora
provocat Idem Cum impulientes peccata
non corriguntur in eos qui presunt
sua retorquentur Idem Sciant debent
prelati qui aliis presunt quia si per
versa perpetrant quot tot mortibus dig
ni sunt quot exempla perditionis ad
subditos transmittunt Idem super illud
Actuum Contestor vos hodie et hac
nocte nos esse rei convincimur qui super
mala propria mortes alienas addimus
quia tot occidimus quot cottidie ad
mortem ire tacentes tepidi videmus

pectus eius subditi culpa propositi si ta
cuit imputatur Idem in omel. Designa
vit deus et considerate quid de gre
gibus agatur quando et ipsi pastores
lupi fiunt plura que super deteriore
tone Aug in epistola Omnis prelatus qui
male quantum in ipso est suos subditos
occidit animas Idem in pastorali Sunt
pastores qui pastoris nomina audire
volunt sed pastoris officium implere
nolunt Idem Pars est malis pasto
ribus quod oves languentes et infirmas
et errantes et perditas non curant sed
etiam ipsas fortes et pingues necant
et licet ille forte vivant tamen quantum ad
pastores malos attinet occidunt quo
infirmis occidunt male vivendo malo
exemplo prebendo Idem in li. de civitate
dei Illo prelatos ordine quo aliis subiec
ti sunt Sicut prodest humilitas servientibus
ita nocet superbia dominantibus Idem in
pastor. Quisquis ita prepositus est
ut in eo quod prepositus est gaudeat et
honorem suum querat et sua sola com
moda respiciat semet ipsum pascit
et non oves suas Idem super Iohan
nem vi Non omnis qui dicit pax
vobiscum quasi columba audiendus est
et habetur in decretis II q. vii Non
omnis Idem in li. de natura boni Inius
tum non est ut iniquis attinenti
bus potestatem nocendi et per ea bonorum
prohibetur et malorum iniquitas puni
atur Idem in libro de singularitate cle
ricorum Eleazarus ille senex gloriosus
maluit vitam suam tormentis addicere
quam cuiquam exemplum prevaricationis componere ac
nos ubi nulla tormenta sunt cum
filiis huius seculi vanitati volumus con
venire fratres meos id est quos super proponimus
salvandos illos nec contenti sumus sine illis

civitatibus tam valuit prodesse quam
ceteri Idem Cum opus est agimus
que supra de decimis plura que infra
de subditis et de filiis Item supra de
ambiciosis de contencione mala de
dignitate de honore malo Ambrosius super
2 cor ultimo nichil tam asperum tamque
periculosum quam si vir ecclesiasticus et maxime
sublimi ordine clericus qui sublime tenet locum
sicut prelatus divicias huius seculi
studeat hereditare quia non solum sibi
sed eciam ceteris nocet quibus contra-
riam formam prestat quam opus de-
cuit et suavit plura que supra de am-
biciosis de contencione mala de prodicio-
nibus malis Bernardus de consideratione
hodie hodie heu hodie plus prima-
ti de factis ecclesie splendide canne
dentes quem dat Idem olim cum crines
audivi quod manus principum et ma-
gistratuum esset pena in transgressione
sedit pallium scidit et merens clamat
eadem et gemitu suo provocat deum
populum ad gemendum Sed heu hodie au-
dit flagicium populus prelatus videt pla-
cet et deridet alios quos magis pla-
gere debuerat quod vero ipsi pro inve-
tustiens alias utebat hodie prelatus
tenent eciam phaleratus quod prophe-
te in antris habitabant hodie prelati
in pallaciis sibi edificant Crisostomus super
math xxi hec est cogitacio prelatorum
quia non sunt solliciti quomodo populus
sine peccato vivat sed quid offerat et
hoc putant sacrificium suos Idem super
math xxiii Si populus decimas non
obtulerit murmurat omnis clerus et
prelati si non populus alias peccat nullus
murmurat aut reclamat sed sua cum
honore sunt solliciti sed de dei gloria
et hominum salute negligentes plura
que supra de ambiciosis de avaricia

de honore malo de clericis Idem in orig.
super Iemnaz Recedite inquit polluti recte
dicite abite nolite nos tangere nolite nos
tum quam valet talis loquela non illaqueat
ceterum non sanat egrotum non curat
infirmum sed magis accedit vel indesperacionem
mittit quelibet prelatus bonus non rec-
tores in propria infirmitate et aliorum infir-
mitates pensantes magis per similitudinem
et mansuetudinis leniciem student
peccantes abscondere laqueos caute quam
per austeritatem in foveam precipitant imi-
tantes apostolum et hominem in decreti di-
3 X Idem super pro. hosp. Ecclesia venator
erat qui peccator erat et penitus non
inveniunt inspicitur sanctis sunt aliqui
venatores piscatores aut invenimus
scos multos Idem et hec viii q. i
Non semper populi et mores eorum per
arbitrium dei datur sed pro meritis eorum
deposcunt unde est illud Regem petie-
runt sibi regem et non pro me principatus
et non solum consilium meum Idem de
tormentis gregis ignominia pastoris est
Idem ad nepociam Turpe est ante
fores sacerdotis dum crucifixi qui ci-
bo vescebatur alieno lictores consu-
lum et milites cumtum excubare
iudicem quam prouinciae melius apud te
quam in suo palacio prandere Idem eadem
dem omnes delicias et lepores et visu
dignas urbanitates incomodis civi-
bus tuum et imperiali hominibus detestari
nunc quanto magis in clericis et prelatis
plura que supra de ambiciosis de operis
Idem Quodque hunc clerici quem debuit
praeire ipse de summo bono Non debet
honoris ducatum suscipere qui nescit
subditos tranquille melior per docere neque
cum quippe adhoc perficitur ut subditorum
culpas corrigat et ipse incet inops morz

deserat plura que supra de ambrosio
de conversione de dignitate de episcopis depo
tenalibus Bernardus in sermone Pena qui ma
lis pastores qui hodie presunt Idem
in solemnia prelatorum tuus mater est ne
gligencia prelatorum universam dei ecclesiam
perturbat et corrumpit Idem in sermone de
conversione sancti pauli Conivasse videtur
quere supra de episcopis Idem in libro de con
sideratione Monstruosa res est gradus
summus et animus infimus status supre
mus et gressus minimus sedes prima
et vita yma lingwa magniloqua et
manus ociosa sermo multus et fructus
nullus vultus gravis et actus levis
levis ingens auctoritas et nutans insta
bilitas Idem Symea in tecto rex se
dens in solio Idem Cur morsus et le
sus absente que supra de prelatis Idem
in epistola Si instar lucii qui omnis summi
pastor meus et ipse curatus gradatim
hultum gerens deorsum et terram semper
respiciens ventri solum intendens et
terrena querentes magno distinnunt ne
miserisi si veniret lupus non erit qui p
videat qui occurrat qui eripiat Idem
Decet ne pastore more pecorum sensibus
inhiare corporeis herere in hyade
terrenis et non potius erectum stare
ut hominem celum et mente suspicere
et que sursum sunt querere et non que
super terram Idem in viros textus summi
ac sine querela inter fures comparari st
sinaves autem non solum in utilitate
sed etiam in sapientie et nequiter Idem
non est hoc tempore sponsam ornare
sed spoliare non est custodire sed perdere
non est defendere sed exponere non est de
instruere sed destruere non est pastore
gregem sed mactare et dehonorare di
cente domino prophetis et prelatis Vim de

norat plebem meam sicut cibum pa
nis Idem Quos deduceret in pascua
divinorum eloquiorum greges dominicos pas
tor ydiota sed et si doctus quidem fuerit
non sit autem bonus verendum est ne non
tam mactet doctrina quam vita sterile
necaret Idem amans que sua sunt querit
et querere supra de beneficiatis Idem Ap
ror audacia plurimorum quos non vide
mus de suis vineis aut agris tolle
gere nisi spinas et tribulos vineis
aut deum et agris se ingerere non vere
fures ergo sunt et latrones non cus
todes vinee vel agrorum Idem de illis
dico qui animas regere susceperunt quod
sine miserabili gemitu dicendum non
est proprio absurda et que supra de prela
tis bonis Idem parum est iniis rigi
lys quod non servant nos nisi etiam p
dant nos alto quippe demersi oblivi
onis sompno ad nullum dominice comminati
onis tonitrum expergiscuntur ut etiam
vel suorum ipsorum periculum expavescerent
unde venit ut pereant sui qui neque
salvent ipsis parcere morantes et pereuntes
et perimentes periunt Idem in libro de con
sideratione Que salus miseri de uno
prepositorum qui non plus invigilet
subditorum maxillis evacuandis
quam viciis compescendis ubi est qui
adolendo flecteret iram dei qui pre
diceret annum placabilem deo lenora
loquuntur comminationibus gravius inde
ira manet Idem qua mente qua
fronte ad alios abluendos se inge
rit homo mente simul et carne pollu
tus Idem acervulus in manibus filys su
is super filios hominum frustra cum tue
incipiet inspectione placa non dicere matibus

cadere super nos et talibus operire nos
venient. Veniet namque ante tribunal
Christi prelatorum et tunc audietur po
pulorum querela gravis et accusatio dura
quia quorum vixere stipendiis non dilue
runt peccata quibus facti sunt duces tanquam me
diatores fraudulenti. Idem Predictorum pa
ret est quod que supra de prelatis bonis
Idem in epistola ad fulconem Concedit
tibi que supra de beneficiatis Idem ad he
ricum episcopum Clamant nudi que supra
de beneficiatis Idem prelatie prelatorum
male accepta tam in bono quam in ma
lo uti abutitur est Idem Improbabile satis
prorsus affectas quibus prodesse non
curas et quorum non zelas salutem
nisi nimis ambitiose tibi vendicas
subiectionem Idem non omnes sunt
amici sponsi quos hodie cernis
sunt inde sponse appositi pauci namque
sunt qui vel non magis que sua sunt
querunt comptis omnibus curis eius dili
gunt cum munera [illegible] possunt pre
diligere sponsum sponsi quod manus
dederunt mammone intuere queso
quomodo incedunt nitidi et ornati cir
cumamicti varietatibus tamquam spon
sa procedens de thalamo suo queso
si quempiam talem repente eminus
procedentem aspexeris sponsum potius
putabis quam sponse custodem unde
nisi habent illis comburere putas rerum
affluentiam vestium splendorem mensa
rum luxuriam congeriem vasorum au
reorum et argenteorum nisi de bonis
sponse i. ecclesie Christi unde est quod illa pau
per et inops et nuda relinquitur
facie miseranda et inculta propter hoc
non est hoc tempore sponsam orna
re sed que supra eodem ca. De vali
qui clavem tollis non sine solum

sed solum auctoritas nec vos ipsi introitis
sed et multiplices impeditis illos quos
introducere debuistis tollentes cum non
accipitis clavem De talibus loquitur
et conqueritur dominus per prophetam Ipsi reg
naverunt et non ex me principes extite
runt et ego non vocavi eos Idem Unde
tantus prelationis ardor unde tanta
ambitionis impudentia unde tanta re
same presumptionis insania audeat ne
aliquis vel minimum terreni cuiuslibet reguli
non sapiente aut etiam eo prohibente
occupare ministeria precipere beneficia ne
gotia dispensare nec tu putas deum
regem regum qui in magna domo sua
a vasis iure aptis in institutum sustinet
applicare Idem difficile fortasse et im
possibile est ut de amara radice am
bitionis suavis fructus procedat ca
ritatis Idem Ve iniustis infidelibus
qui nec dum reconciliati reconcilia
tionis aliene negotia quasi homines
qui iustitiam fecerunt apprehendunt
Ve filiis ire qui se ministros gratie
profitentur Ve filiis ire qui pacificos
sibi usurpare gradus et nomina non
verentur Ve filiis ire se fingunt media
tores pacis ut peccata populi comedant
merentur Ve qui ambulantes in carne
deo placere non possunt et tamen placare
velle presumunt [illegible] cum illi despi
mansuetudinis quo peccaminatos in
delictis possit instruere considerans seme
tipsum ne et ipse temptetur hypocrisis
lacrimas nescit letatur magis cum ma
le fecerit et exultat in rebus pessimis
peccatricem non iustitiam concupiscit scale
cuius sublime videns [illegible] esu
rit dignitates quia gloriam sitit hu
manam procul abeo misera vite [illegible]
honoris et vasa mavult quam deli
libus indulge solum questum estimat

pietatem Idem Utinam hodie quam
plures pastores non sicut mercenarios
gregi se vellent exhibere non lupos
utinam ipsi non lederent utinam non
fugerent nemine persequente utinam
ipsi non lederent utinam non fugeren ... qui
ponerent gregem donec lupus veniens
videtur Idem Perversus quidem indu
bitanter mercenarios a pastoribus se
gregat et distinguit qui cum terrestria
dampna non timeat qui temporalia
lucra sectatur quando terrenam sus
tineat persecucionem propter iusticiam qui
magis terrenam mercedem quam iusti
ciam desiderat Idem usque adeo sunt
quidam persecucionem non sustinent propter
iusticiam ut gravius sit eis audi
endum tertio propter avariciam et propter
ambicionem vides omnia pericula sub
ire scandala suscitare odia suscitare
obprobria dissimulare negligere maledic
ta Idem in clero generis iniqua que
supra de clericis Idem potentes poten
ter tormenta pacientur que supra de am
bicione Idem insolencia clericorum cuius
mater est negligencia prelatorum univer
sam dei ecclesiam perturbat et confundit
Idem quomodo se iudicare que supra de episcopis
de ambicione de beneficiatis de clericis
de sacerdotibus Gelasius papa et ha
betur in decretis di. xxxiii. Sumpre
quis de sua vel aliorum salute confi
dat qui ipsos ministros divinitus hu
mane tanta perpetrent calamitate
comparari Leo papa Inferiorum culpe ac
dominum que supra de correctione mala
Glosa xxiii Dum vanus est qui omnes
ipsi non lucratur amore ipsi pastoris
plura que supra de correctione prelato
rum de doctrina prelatorum Symachus
papa vilissimus reputandus est qui pre

cellit dignitate nisi eciam precellat sciencia
et sanctitate que supra de prelatorum ne
gligencia que supra de correctione romana
sancta Item supra de negligencia prelatorum
de predicatione negligentibus de prepo
sitis et prelatis bonis et malis Item
de prelatis bonis et malis de correctio
ne bona et mala de doctrina bona et
mala de predicatoribus bonis et malis
de episcopis de potentibus de sacerdotibus
de presciencia dei de providencia dei de
superioribus de superbia de confusione
de iudicio temerario de monachis
malis de arrogancia de iactancia
de superbia

De principibus et principatu
que supra de potentibus et potes
tate Item supra de prelatis bonis et
malis de doctore de dignitate de
episcopis de honore de regibus de iudici
bus Aristoteles in libro de regimine re
gum Capitulum unicum in preceptis
magni doctoris hermogenis quod sum
ma et vera bonitas et claritas
intellectus et plenitudo legis humane
ac signum perfectionis in rege est ab
stinencia a cibis et possessionibus
subditorum Idem ibidem Quecumque rex
supponit regnum suum divine legi ille
dignus est regnare et honorifice
dominari Idem ibidem Tunc solent homi
nes vinci et tunc regem suum quando
viderit ipsum vincere et tunc legem
suam dominum suum Ovidius Est piger ad penam
princeps ad premia velox mollis de
lectat semper cum principe vulgus
Regis ad exemplum totus componitur
orbis Flavius illustris comes neque
recte aliquid agis nisi post facit
imperator nequaquam magis decet vel
meliora vel plura quam principem

tuus doctrina per omnibus prodesse subiectis

De principatu recusando Valerius li. iiii. Flamminius ma ximus cum a se et a patre et aui et proauis maioribus que suis sepe consolatum est gestum animaduer teret cum populo romano constanter egit quantum potuit ut aliquo vocari (?) tantis honoris habere fratri genti dare tet non quibus virtutibus filii diffidens erat eius filius illustris ille maximum honorem in una familia continuaret quid hac modera tione valentius que etiam patrios affectus qui potissimi habentur sup aurit. Idem eodem libro in Mallius consul cum ei consulatus roma nus de consensu omnium defferetur et ille pro excusatione adversa valitu dinis oculorum consulatum recusaret instantibus cunctis amicis ut bene (?) per alium inquit querite adque hunc honorem transferatis nam si me eum gerere cogetis neque ego mores vestros ferre nec vos meum im perium pati poteritis. Idem li. vii. Ro ille subtilis iudicii quem ferunt traditum sibi dyadema prius quam capiti suo imponeret retentum ma nibus considerasse ac dixisse o no bilem magis quam felicem pannum quem si quis quam multis sollicitudinibus periculis et miseriis sit refertus cognosceret ne humi quidem iacentem tollere vellet. Valerius (?) in Augusti no post gloriam mundiam positum me mineris itaque quo clarior fuis eo magis anxius ac sollicitus esse te oportet

De principis moribus bonis Tullius in Philippicis principum vos nobiles magna quam spectare debeat

non peccandi quod ubi opes volun tas et nimis secundam potentia si patrem et tantum. Basilius in epistola fratres venerabiles episcopos quem supra de episcopis. Ey donius in epistola suo libro quinto agi ta virtutum gloria inter superno con gesta gaudemus nimis si quid agere narrans inter sive publica nobiliter sive mundi potestate sive superstitione religiosum sive lectura litterarum sive mercaturam gravem sive stu dio fecerint sive appetitu constan tem sive pluralitate tamen. Valerius libro iiii. Publius consul romanus adeo plebem semper dilexit ut in de publicola cognominatus sit et idem publius edes suas in medio foro diruit fecit quia nimis gotelse super ceteras apparebant et quanto do mo inferior tanto gloria superior erat et adeo pauper mortuus est ut sump tu publico sepeliretur. Idem imperium nimia tam robore corporis quam ingenii animorum invenitur ac tutelam sui comprehendis. Boetius Qui multa vim vero pitarem habet primus pur gare suam conscientiam debet ut que de vita corrigit non admittat stul tum est enim ut imparet quibus a liis velit cum ipse sibi metipso im parare non possit. Cassiodorus epistola li. tertio Pono fratris vero properator est nimorens index subiectis perdita bili conversatione pudet etiam bonos mores aut probabiles non habere. De principum clementia que supra de clementia

De principum iniquis sive morali bus Fulgentius li. 2o inter lorum tirannis in omnibus libidinis ad turpis sit inquit tante detior quam

cum se honoratos viros insciverit libido cum honestatis verecundia dum quod competit nescit semper est inhonestati contraria. Suetonius libro 2° de xii cesaribus. Augustus cesar iniusto magna quidem duce sive principe nichil minus quam festinacionem temeritatemque quod que minime arbitratur crebro quod illud iactans sat celeriter fieri quod quidem bene fit. Boecius de consolatione libro iiii°. Superante florente quidem nequicia non solum virtus premio caret verum eciam sceleratorum pedibus subiecta calcatur. Claudianus in eodem tractatu. Exemplis principum formantur mores subditorum. Hec est enim superiorum condicio principum ut quidquid bene fit. Boecius de consolatione libro iiii°. Superante florente quidem nequicia non solum virtus premio caret verum eciam sceleratorum pedibus subiecta calcatur. Claudianus in eodem tractatu. Exemplis principum formantur mores subditorum. Hec est enim superiorum condicio principum ut quidquid faciunt precipue iudicantur et peccato proximum est male vel quisquis maximum. Elinandus in Cronicis. Plato cum vidisset Dyonisium Sicilie tyrannum corporis sui custodibus septum quid quid tantum malum fecisti ut a tam multis necesse habeas custodiri.

De prophetis et prophecia. Gregorius super Ezechielem. Hec propheta dicitur non solum quia predicit futura sed quia prodit occulta. Idem. Spiritus prophetie nec semper nec eodem modo prophetarum animos tangit. Idem ibidem. Aliquando prophetie spiritus prophetis deest nec semper eorum mentibus presto est quatenus cum hunc non habent se hunc recognoscant quia prius a deo habuerunt. Prophetare multis modis dicitur prophetare primo modo futurorum dicit Ysaias vii°. Ecce virgo concipiet. Idem. Prophetare dicitur alia facta absens intueri et occulta prodere. 2 Regum v° dicebat Elizeus nonne cor meum in presenti erat quando reversus est homo de curru suo in occursum tuum. Idem. Prophetare est prophecias recitare. 2° Paralipomenon xxv. David et magistratus exercitus segregaverunt in ministerium filios Asaph et Eman et Idithum qui prophetarent in cytharis etc. Item prophetare est laudes deo canere. Numeri xi. Cumque tulisset ut animus spiritus prophetaret. Item prophetare est docere. 1 Cor. xiiii. Emulamini spiritualia magis autem ut prophetetis. Et Actuum xiii. Erant in ecclesia que fuit Anthiochie prophete et doctores. Item prophetare est doctores proloqui vel prolocutoris officium exercere. Exodi iiii. Aaron frater tuus erit propheta tuus id est prophetare id est prolocutor. Item prophetare dicitur prefigurare sic Josue dicitur propheta quia Christum prefigurabat. Unde Ieronimus in prologo super Josue. Decimum ductus hos regit atque prophetans complacitum moribus. Item prophetare dicitur more arreptitiorum aliena vel contraria referre. 1 Regum xviii dicitur quod Saul prophetabat in medio domus sue. Item Papias. Prophecia est presciencia futurorum. Item prophecia est rerum latencium preteritarum vel presencium vel futurarum ex divina inspiracione manifestacio dicto aut ex divina inspiracione qua illi qui vel demonum instinctu vel aliis modis latencia dicunt licet futura sit tamen prophecia non est sicut nos de resurreccione predicamus tamen prophete non sumus. Item Papias. Prophetie tria sunt tempora scilicet preteritum et

futuro de preteri[t]o super ad Cor. xiiii Si
omnes prophetent &c. De preterito sicut Gen.
primo In principio creavit deus &c. De
futuro sicut ysa. vii Ecce virgo con
cipiet. Aug. in xv de civ. dei ca. xliiii
prophetarum nomine etiam psalmum signi
ficata sunt Et tamen in alio loco ipse
salvator ait Oportebat impleri
omnia que scripta sunt in lege in
prophetis et in psalmis de me hic uni
versis prophetarum nomine exceptis psalmis
intelligi voluit Idem dicuntur prophete
simul cum psalmis quando dicuntur
et prophete preter psalmos ysid. in ethi.
Septem sunt genera prophetie primum genus
est extasis que est mentis excessus
sicut vidit petrus apostolus vas illud
submissum de celo in stupore mentis
excessus sicut vidit petrus apostolus
vas cum variis animalibus Act. x Se
cundum prophetie genus dicitur visio
sicut ysa. vi Vidi dominum sedentem
super solium excelsum Tercium genus est
sompnium sicut Jacob vidit subni
xam in celo scalam dormiens Gen.
xxviii Quartum genus est per nube
sicut ad moysen dicitur Exo. xix
Veniam ad te in caligine nubis ut au
diat me populus loquente ad te Et ad
Job post plagam loquitur dominus Job x
xxviii et xl Quintum genus prophe
tie est vox de celo sicut ad abraha
Gen. xxii Ne extendas manum tuam
super puerum et ad saulum Act. ix Sau
le saule quid me persequeris Sextum
genus est accepta parabola sicut apud
Salomonem in proverbiis et apud Balaam
cum evocaretur a balach Num. xx
iii Assumpta parabola ait &c. Septimum
genus est repletio spiritus sancti sicut
apud omnes veros prophetas Idem

Ethi. vii Eos gentilitas vates quos
autem nobis prophete dicuntur in veteri
testamento videntes appellabant quia
videbant ea que ceteri non videbant
et prospiciebant ea que in misterio abscon
dita fuerant

De perfectionalibus Greg. in mor.
Dispensante deus interiora distinguens
ipsis spiritualibus provectibus modi
ficavit ut eo hoc homo quod apprehendere
conatur et non valeat in illis se non
elevet que iam valet Idem Dum elec
ti proficiunt tunc reprobi ad inaber
firmans exaltantur et bona nascentia
que volunt facere perimunt Idem addi
tat gressibus meus accedit quod bo
nis moribus proficit Idem non nulli eta
te crescunt ab innocentia decrescunt
etas non dum foris etas crescit corpo
ris intus si dici liceat etas crescit virtu
tis Idem In lateranensi ab inchoatis bonis
nobis valde necesse est ut inchoare nos
cottidie iam credamus Idem Sancti
viri quantum ad alios apud deum eciam
virtutum dignitate proficiunt tanto sub
tilius indignos se esse divina gratia
comprehendunt quia dum proximi luci
fiunt quicquid eos in semet ipsis latebat
inveniunt Idem xxii mor. Nemo re
pente fit summus sed ad virtutis celsitu
dinem per incrementa mens ducatur
Cuius semen est desiderium boni operis
no sed herba est boni inchoationis
teneritudo. Fructus autem est boni o
peris perfectio Idem in eodem Tunc in deum
plene proficimus cum in nobis ipsis fun
ditus defecimus Item in via dei a ti
more incipitur ut ad fortitudinem venia
tur sicut in via seculi audacia forti
tudinem sic in via dei audacia debilita
tem parit et sicut in via seculi timor
debilitatem sic in via dei timor fortitu
dinem generat Salomone testante qui ait

Aug. xxii in timore dei fiducia forti
tudinis Idem super Ezech. Quanto plus
proficimus in cognitione tanto nobis in
dignam amplius de prava operatione Idem
ibidem Plerumque qui plus rapitur in con
templatione contingit ut amplius fati
getur in temptatione sicut quibusdam
bene proficientibus contingere solet quorum
in mente dum aut compunctio afficit
aut contemplatio super semet ipsum ascen
dens rapit aut statim et contemplatio
sequitur ne de hijs ad que rapitur ex
tollatur Unde Paulus apostolus Ne mag
nitudo revelationum extollat me etc. Idem
in omelia Amor sive caritas nunquam est
ociosa operatur enim magna si est si
vero negligit operari caritas non est Aug.
in li. de verbis apostoli Semper tibi displice
at illud quod es si vis pervenire ad illud quod
non es nam ubi tibi placuisti ibi re
mansisti et destitisti si aut dixisti suf
ficit tunc perijsti Idem ibidem Semper adde
semper ambula semper profice noli in via
deficere noli retrorsum noli deviare re
manet enim qui non proficit retro
redit qui ad ea revolvitur unde iam re
cessit et deviat qui apostatat Idem in
epistola Qui didicerunt a domino Ihesu Christo
mites et humiles esse tarde plus cogi
tando et orando proficiunt quam legen
do et audiendo Idem in li. de predestina
tione sanctorum Cur non Cyprianus inquit
properamus et currimus ut patriam et pa
triam nostram videre parentesque nostros salutare
possimus magnus illic nos carorum
numerus expectat parentum et fratrum
et filiorum frequens et copiosa nos tur
ba desiderat de sua iam incolumitate se
cura sed adhuc de nostra salute sollicita
Ieronimus in epistola ad Heliod. Heus Christo
dedita es in maioribus et in minoribus
et intenta est sicut ista probo exemplo se

redditurus veniet Idem in epistola omnia
sibi desunt qui nichil sibi deesse pu
tat Idem in epistola ad Rusticum monachum
oblitus posteriora semper priora sectabere
nequaquam consideres quid alii mali fa
ciant sed quid boni tu facere debueris
nec peccantium ducaris multitudine
sed sanctorum exempla potius imiteris
Idem Crescat interim cum annis gratia
crescat cum etate iusticia fides tua
eo perfectior quo senior videatur Cypr.
in libro de reparatione lapsi Sicut divi
tes huius seculi tunc maxime au
gentur cum nulla prorsus lucra nec
cetera minima contempserunt sic et in spiritua
libus divicijs nequaquam minimum quidem
lucrum contempnendum Unde dum arbi
trer in celis minus magnam stationem
se incidere quid enim tam leve quam
calice aque frigide premium dum dare
Cyprianus in epistola ad Donatum Sicca
pectendo munera gratiarum nulla mensura
vel modus est profluens enim largiter
spiritus sanctus ingiter manat et exuberat
affluenter nostrum totum pectus sitiat
et pateat unde patet quod quantum illuc
capacitatis afferimus tantum inundantis
gratie haurimus Cesarius in epistola
Ille bene proficiat et ille bene consummat
qui cottidie sic agit quasi semper incipiat
Idem Quantum addiderimus ad perfectionem
studium tuum deus in adiutorium gratiam
enim de gratia nascitur perfectus de per
fectibus sanctificantur Bern. in epistola
Aut ascendas necesse est aut descen
das si autem stare te putas tunc
necesse est ut ruas Idem In via vir
tutum non progredi regredi est Idem
si proficere tuum est ubi non proficis ibi
desinis ubi non desinis tuum est ibi
magis deficere hinc ergo plane col
ligitur quia nolle proficere non nisi

deficere est Idem nolo repente fieri su
mmus sed paulatim proficere volo Ide
Si nunc oportet gressum sistere multo
minus conceditur retro repedare sed curre
ndum est et properandum nobis est ne sic
te egressus ad currendum mansiones sua
a nobis se prius elonget sed potius pro
cedendo cum semper in conspectu meo
et in cuius odore curretur fratres curramus
quo curramus Idem manifestissimum proficiendi
studium et iugis conatus ad perfectum
perfectio reputatur quia si studere perfectioni
perfectum est esse perfectio nolle proficere de
ficere est Idem Subito procedens de um
bra ad solem de ocio ad laborem gra
ue cernitur omne quod incipitur sed cum
ab hiis discesserit et ad alia se quisque pau
latim inceperit assuescere tunc usus
tollit difficultatem et invenit totum
et omne facile quod quis prius difficile pu
tabatur Idem in sermone quodam de sancto
Andrea Nemo repente fit summus
nam ascendendo non volando summi
tas scale comprehenditur Ascendamus
ergo velud duobus pedibus quibus
dam scilicet oratione et meditatione
Meditacio siquidem docet quid nobis
desit sed oratio nobis optinet ne desit
Illa viam nobis ostendit ista nos per viam
deducit et ad summum regis pallacium
introducit Meditatione futura nobis
imminencia pericula cognoscimus sed per
orationem evadimus Idem in sermone Ita
solet divina pietas condescendere humi
litatis gradum ordinare ut quanto quis
quoque plus tanto minus se putet perfectum
se nam usque ad summum spiritualis per
fectionis gradum si quis tandem proficit a
liquid tamen deprimata gradus imperfectione
relinquit ut adhuc imperfectum illum sic
adeptus videatur Idem ubi sane in
spirituali profectus cessacio erit homo usque

rapi a tuo spiritu in divinum tot incipias
gaudere de bonis dei qui prius mala
deflevisti Ipsa Augustinus in libro de spiritu et ani
ma Omnis anima proficiat sibi et mundi pro
ficiat in amore dei et proximi Et pro
contemptu temporalium crescit in desiderium
eternorum Leo papa in sermone Veritatis
dicit Cum non proficiat deficit Ptholo
meus in principio algorismi almagesti Qui
aliquis sibi placet ad hoc deductus
ut ira dei veniat super eum plura que
supra de negligencia Item supra de dilacione
de conversatione infra de tarditate
de proprietariis que supra de monachis
malis

De promissione Seneca in libro de
beneficiis Si promiseris alicui te
daturum beneficium et postea scies esse ma
lum dabis an non Si dabis facinus
peccatis das cum tu non debes Si ne
gas et hoc modo peccas promissum cum
sed prius nunc hoc loco titubat et illud pro
blema scito promissum numquam sapientis
consilii sui penitere nec umquam emenda
re quod fecit nec umquam mutare con
silium Idem Cum consideratione promitte
plenius quam promiseris prestita De propin
quitate vide supra de amore parentum
et propinquorum Item supra de propinquitate
dei ad nos

De prosperitate Boecius in iii metro
Cum quis potius in prosperitate
diligitur metuendum tamen est valde utrum
prosperitas an fortuna persona diligatur
sed amorem prosperitatis vim intrigat di
lectionis Unde quidam sapiens ait Non
agnoscitur in bonis amicus nec abscon
ditur in malis inimicus nec enim pros
peritas amicum indicat nec adversitas nec
inimicum zelat quia et ille prosperitas ure
verencia tegitur et ille confidencia addu

stultis aperitur qui ergo in adversita
te proximum despiciat aperte convincitur
quia hunc in prosperis non amant Idem
quam per amena prata civitatem pervenit
qui prosperitatis inter prospera ad mortem ten
dit Idem Stultus unde mittitur inde despe
rat inde tempus felicior venit Idem
ibidem Non nos prospera eleuent non
adversa perturbent ut qui in soliditate
fidei figimur nequaquam transeuncium
mutabilitate moveamur Idem quamvis
quolibet in loco positi cogitando loquen
do faciendo peccemus timo tamen ef
frenacius ut animus rapitur cum huius
mundi prosperitatibus sublevatur Idem
Si nobis assunt sola prospera tunc avi
tate dissolvimur sed ad eandem per adversa
melius solidamur Idem Manifestum sig
num perdicionis est quod affectatis iniqui
tatis subsequitur favet habitus vel prospe
ritas et nulla contrarietas impedit hoc
quod mens perversa convincit Idem Cu
ncius fortuna timenda sit magis
timenda sunt prospera quam adversa Idem
prius prosperitas alicui datur ut admonitio
nem mitam provocet aliquid non datur
ut metuendi amplius dapnetur Idem
in eodem Sancti viri cuncta inter pre
sentis prosperitatis reputant in opinam
quia videlicet nichil contra deum suffi
cit menti que vacat deum querit Idem
ibidem Solet plerumque rerum prosperitas et
habundancia tanto magis animo timorem
mente hominis dissolvere quanto magis
hunc compellit diversa cogitare nam dis
tensus per multa prosperitur supra stare in
timoris prohibetur Idem ibidem Cum
prospera transeuncia amplectitur eo ipso
addictior plus ducatur quo rebus decur
rentibus implicatur sed multos in pernis
sua prosperitas stravit et multos diut

na pax inertes reddidit eo quod illos
inopinatus hostis gravius perculit
quo longo conctis usu desides adin
venit Idem prius in hoc mundo hono
rum despectio occupat et magis prospe
ritas sublimitas quam necessitatis adver
sitas gravat Idem super Ezech Cum
adeo auditur et prospicitur tanto per
dicioni fit proximus quanto a zelo
discipline effectus alienus Idem in Re
gistro libere nobis non debent da
ri dona dei ne data danti deo prefera
mus et dum bona perspicimus et mal
unde conspectu mens amore debriemus
unde ab illius timore disiungamur pla
que superius de amore mundi de adversi
tatibus de contemptu mundi de honore
de diviciis de dignitate Crisostomus super
Math Ipsa prosperitas mundialium rerum
satis magnum est impedimentum anime
ad iusticiam faciendum Augustinus in epistola Sal
lustio intransitorie prosperitas est et insue
tus opus labor ac perpetuus timor nec
non periculosa sublimitas manent sine
prudencia et finis eius prima Idem
utaris hoc modo tamquam non utens
ut concius bonis bona facias et non
malus fias quia et ipsa bona sunt
et adeo bono sunt neque dantur ha
bus nisi ab illo qui habet omnium celestium
ac terrestrium potestatem sed ne putentur
mala dantur eciam bonis et ne
putentur magna vel summa bona dantur
eciam malis ideo quoque auferuntur
eciam illa bonis ut probentur et
malis ut cruciantur Idem in libro de
libero arbitrio Nulla te fruitur
anima cum libertate nisi que fruitur
cum securitate nemo tamen securus
in illis bonis que potest invitus amit
tere Idem super Lucam et est glosa pro.

c xx. amor et prosperitas vero tercia
vim instus est pcnarum spiritualium Idem
sup. Canac. Jacob autem maria labor-
est et que sup. de amore Idem in sermone
de assumptione legimus dum ihesus et que
sup. de adversitatibus Ambrosius sup. luca
Cum videris perditorum divicijs et prospe
ritatibus affluere ceteros pietate pre
sanitate gaudere quinque delectari coro
na filiorum circumdari sicias quod in labore
hominum non sunt et cum hominibus non
flagellabuntur sed cum demonibus pla
gueve sup. de adversitatibus de afflic
tionibus de amore mundi de contemptu
mundi de divicijs de fortuna prosperitatum
de avaricia de dignitate de honore de
mundo de potentibus de prosperitate de pro
tectione dei

De protectione dei Greg. in mor.
li. xxxiij. in fine sup. illud Job
xxxiij. Appropinquavit corruptioni ani-
ma eius et cetera. Quid enim sumus si conditoris nostri
protectionem deserimus que minimum
protecto minus nostra credit si semper
liceatur sed utilis plerumque subtrahitur
ut sibi met ipsi nequaquam fiunt illa nichil
se audatur Idem ibidem Nemo ergo
se alicuius virtutis confisum deside-
ratam tunc quod potest fortiter operari
que si divina protectio deserat tunc ubi
repente cecidunt obviantur ubi se va
lent stare gubernatur de prima que
sup. de conflictu viciorum et viciorum
et virtutum

De prudentia dei que sup. de pre
destinacione de prescientia de dispe
sacione dei de gracia de deo Boecius
in iiij.o de consola. Prudencia dei est
ipsa divina racio in summo omnium principe
constituta qua cuncta disponit et
ordinat deus Idem ibidem Non est fas
hominum cunctas divine artis machinas

vel ingenio comprehendere vel explicare
sermone sed hoc tantum prospexisse sufficiat quod
naturarum omnium conditor deus ad bonum
omnia dirigens cuncta disponat quo
fit ut que nimis habundare credimus
si disponente omnia prudencia spectes
nichil quod usquam mali aliquid esse inveniendes
Idem ibidem Albertus cuncta prospiciens
providencia dei certius intuitus et sine
quocumque meritis predestinata disponit Id.
ibidem Sicut scientia presentium rerum nichil
hijs que fiunt ita scientia vel provi
dencia futurorum nichil hijs que futura
sunt necessitatis imponit Jero. sup. abacuk
Non sumus tam fatui adulatores dei
ut dum potenciam eius ad yma detra
himus in nos ipsos iniuriosi simus ea
dem racionabilium et irracionabilium pruden
ciam esse dicentes

De prudencia hominis Aug. in li.
de singularitate clericorum Non
amator est sue salutis qui devitat alie
ne mortis interitum et ille prudens est
qui salvatus est cladibus superiorum
plura que sup. de prudencia

De prudencia que sup. de cardina
libus virtutibus et in ta.b de cir
cumspectione Item sup. de consideratione
de consilio de discretione de discussione
de intencione de memoria de morte de
intelligencia de operacione de correctione
prelatorum Item infra c.o proximo Greg.
in mor. Prudencia temperancia fortitu
do iusticia que sup. de cardinalibus v
irtutibus Idem in mor. xx. omnis pec
cator prudens erit in pena qui stultus
fuit in culpa Idem sup. Ezech. vim suspec
tam est prudens que sup. de cardinalibus
virtutibus Idem cogitate quid facitis et
que sup. de cogitacione Greg. nazazenus
in apol. Vir prudens in molestijs veni

vestit et efficitur ornacior et audacior
in adversis plura que supra de intellige
cia de discrecione Aug' in li° de moribus
ecclesie prudencia est amor bene discernens
ea quibus bene homo iuvatur in dei
et ea sagaciter eligens ab hiis a quibus
impeditur Idem in x° de civitate dei phi in
tria prudenciam diviserunt scilicet memoriam
intelligenciam providenciam prudencia fu
turorum Idem in eodem nichil aliud vir
tutem affirmaverunt etc. que supra de car
dinalibus virtutibus Idem in origina
li super Ozee prudencia sine bonitate
malicia est et simplicitas absque racione
stulticia est Idem non mediocriter
errat que supra de cautela crastino Idem
ins sive quere supra de cardinalibus vir
tutibus Ysid' li° 2° ethi. prudens
dicitur quasi porrovidens .i. procul videns
perspicax est enim et incertorum previdet ca
sus Idem in eodem prudencia est in
rebus etc. que supra de cardinalibus virtu
tibus plura que supra de discrecione
Item infra c° proximo Greg' super Math.
fidelis servus et prudens prudentem
dicit non scientem et doctum sed sen
satum et mente acutum qui potest vero
ponderare naturas Idem nichil ita
prudentes facit ut virtus et animus
nequicia principum habet concupiscen
cia plura que supra de discrecione Item
infra c. proximo Bern. ad eugenium pru
prudencia non solum est virtus
sed libera virtutum plura que supra de
discrecione Glo. prov. xxiii prudentes
sunt actus et sermones ita quoque me
tus et omnes animi sui motus componant
Glo. super primo Thimo. v° Macrob.
vino utere prudenter sibi sumi deus
que supra de ieiunio Macrob. prude
cie est inicium ipsa et omnia que v

videndo sunt dinorum contemplacione despi
cere et omnem animi cogitacionem in sola
divina dirigere Plotinus philosophus inter pro
fessores que supra de cardinalibus vir
tutibus Boecius de cons. phil. Non enim
quod ante oculos situm est sufficit intu
eri sed rerum exitus prudencia metitur
plura que supra de consideracione de dis
crecione de circumspeccione de intellige
cia Item que infra c. proximo Tull'
in rethorica li° primo prudencia est
rerum bonarum et malarum sciencia partes
autem eius sunt memoria intelligencia
providentia Memoria est per quam
animus repetit ea que fuerunt Intellige
cia est per quam perspicit animus ea
que sunt Prudencia vero est per quam
futurum aliquid previdetur antequam
factum sit Idem de offic. libro p°
Magni ingenii est futura cogitacione
et ante estimare quid possit eve
nire et quid agendum sit cum acci
derit Idem ibidem Nemo iustus ac
prudens esse potest qui mortem aut
dolorem aut egestatem timet aut ea
que hiis contraria sunt equitati an
ponit Idem li° primo de sciencia boni et
mali Nota quod prudencia habet sex
species que s. c° proximo

De prudenti vero ponderacione et
estimacione Tull'. li° de sciencia boni
et mala Nemo voluptatem quia vo
luptas est appetatur neque dolorem quia
dolor est confectatur Demum autem
voluptates omittunt maiorum
voluptatum adipiscendarum causa aut
dolores suscipiunt maiorum dolorum
fugiendorum gracia Idem in libro de
paradoxis Si aut isti vero estimato
res falli di... peccata queda et actas

quedam tam magni estimant quam
hunc qui possessionum aliquid notare non
potest quanta estimanda est virtus
que nec eripi nec surripi potest que
nec incendio nec naufragio amit-
titur qua qui preediti sunt divites soli
sunt soli enim possident fructuosas
et sempiternas divicias solique quod est
proprium diviciarum vel divitum rebus
suis contenti sunt Idem de offic.
li. 2o nemo iustus aut prudens aut
iustus esse potest que super de pruden-
cia Oracius li° carminum Non pos-
sidentem multa vocaveris recte beatum
rectius occupat nomen beati deorum mu-
neribus qui sapienter uti durumque callet pau-
periem pati plura que supra de intel-
ligencia Didimus ad allexandrum est
quibus deliciis omissis meliora sec-
tatur non est ipse quidem deus sed di-
vinus efficitur Seneca ad lucillum
in epistola lxxxvii Nemo illorum quos divi-
cie et honores in fastigio posuit ma-
gnus est quare ergo magnus vi-
detur quia cum basi sua illum me-
tiris et ponderas hoc enim omnes
laboramus errore quod neminem estima-
mus illud quod est aut quicunque vel-
les verum hominis estimacionem me-
tiri inspice nudum deponat patri-
monium deponat honores et alia for-
tune mendacia corpus etiam ipsum
deponat et animum intuere qualis sit et
quantus sit alieno an suo magnus
Idem ad eundem in epistola iiij advers-
[illegible] que accidere possunt te cohortari
et induere nemini enim sic fortuna pro-
vexit ut non tantum minaretur quan-
tum permiserat noli ergo huic tranquil-
litati confidere momento quia mare sic
quomodo conturbatur Idem ad eundem

in epistola xxviij Turpe est non ire
sed ferri et que supra de malo Idem
in li. de virtutibus Propone animo tuo
et bona et mala illa ut sustinere pos-
sis ista ut moderari prudens homo
nunquam vacat ocio aliquid quod ani-
mum remissum habet sed solutum nunquam
prudens tarda accelerat perplexa ex-
pedit dura mollit aspera lenit ardua
exequat ex parvis magna ex appa-
rentibus abstrusa et proximis remota
facit Idem infra eodem Dum quis
prudenciam sequi desideras tunc pro
racione recte vives sed primus omnia per-
pensas et estimes et dignitatem re-
bus non ex opinione multorum sed
ex earum natura constitues Idem si
prudenciam amplecteris ubique idem
eris et prout rerum aut temporum varie-
tates exigunt ita ut te accomodas
tempori nec te quibuslibet mutes
sed omnibus aptes sicut manus que ea-
dem est cum in palmam extenditur et
cum in pugnum constringitur Idem
in eodem Prudentis est proprium examina-
re consilia et non cito defacili cre-
dulitate ad falsa prolabi Idem de dubiis
non cito diffinias sed suspensam tene
sentenciam Idem ibidem Nichil cito affir-
mes quia non omne verisimile sta-
tim verum sicut ex sepius quod primo
videtur incredibile non continuo fal-
sum est Idem de prudens esse cupis
in futurum prospectum intende et ea
que possunt contingere animo tuo cuncta
propone nichil tibi subitum sit sed totum
ante prospicias nam qui prudens est
non putavi hoc fieri quia non dubitat
sed expectat non suspicatur sed cavet

Idem Cum semper facti causam require
tum inicia invenies conitus cogita
Idem prudens falli non vult falli non
non potest Idem cogitacio tua stabilis
sit sine deliberet sive animo contemplet
primo quoque tempus non sit inanis sed
aut studeat aut moneat aut percipi
at aut consuletur Idem lauda parce
vitupera parcius similiter cum reprehensibi
lis nimia laudacio ut in moderata
vituperacio Idem sine consideracione pre
mitte plerumque quam penitens reddere
Idem prudens est animus tuus tribus
temporibus dispensetur presencia ordina
futura provide preterita recordare nam
qui de preterito nichil cogitat vitam per
didit et qui de futuro nichil previ
det incautus ad omnia cadit Idem
ibidem Non semper in actu sis sed inter
dum animo tuo requiem data et hec
ipsa requies sapiencie studiis plena sit
et cogitacionibus bonis prudens
enim numquam ocio marcet sed aliquando animum re
missum habet solutum non numquam Idem
prudens accelerat tarda compedit
perplexa mollit dura cocquitur ardua
sunt enim prudens qua via debet ag
gredi et cito singula distincte videt
Idem non te moveat dicentis auctori
tas quis sit quid dicat attende Idem
non quam multis sed qualibus placeas
cogita Idem ibidem Illud quere quod pot
inveniri illud disce quod potest sciri
Illud opta quod coram bonis viris op
tari debeat Idem non altiori te in
ponas in qua sed te tremendum desce
dere tibi cadendum sit Idem Tunc
adveniat tibi consilia salutaria cum
tibi vite prosperitas arridet tunc enim
te quasi lubricos retinebis ac si sistis

Idem non dabis tibi impetus libe
ros sed circumspicies quo eundum sit
et quousque Idem libro primo de sentenciis bo
ni et mali Nota quod prudencia habet
secundum species scilicet intellectum prudencia cir
cumspeccionem cautelam et docilitatem
Racio est vis discretiva boni et ma
li elicitiva liciti honesti inhonesti elec
cione boni et fuga mali Intellec
tus est speculacio veri prudencia
est prius nocio futurorum pertractans
eventum Circumspeccio est contrari
orum viciorum cautela Cautio est vis
discernens vicia a virtutibus vicia
dico specie virtutum pretendencia Do
cilitas est virtus docendi imperitos
de psalmodia que supra cantu de
choro de laude dei orone

De prudencia que supra de casti
tate de carnis munditia
de continencia pro totum de lesione
remedio de abstinencia Cesarius in
libro de spiritu abusionibus Prudencia cor
poris est et animi prudencia corporis
est alienas res non appetere omnem
immundiciam evitare ante horam com
petentem non gustare risum etiam
impulso non concitare verba vana
et falsa non enarrare habitum vesti
tum ordinatum et capillorum et aliorum
membrorum decenciam observare cum
indignis contubernium non habere po
pulares gressu non incede in incep
to bono nullo inferiori apparere nulli
contumeliam aut ruborem mente dele
bus insignitis non tractare nec
omnia que scis in medio proferre veritate
tales prudencia deo facit acceptabi
lem et proximis amabilem reddit Pru
dencia non animi est plus quam dei actos

quam superat homines facit appetitus
turpium cogitacionum compescit prauos
tribulaciones animi fortitudine per
impendit pudicicia talis est orna
mentum nobilium pulcritudo vilium
prosperitas laborancium solacium mero
rum defectus omnium multiplica
cio morum augmentum omnis pul
critudinis decus totius religionis
fidelis amica dei cuius recatus
Idem contra Jouinianum linos cu
filatus illustrat eloquencia nomine
etiam affert militaris gloria triumphis
que nomen gentis tirone generat
sed mulieris virtus constat eius
pudicicia est plura que supra de
castitate de continencia Egidius pie
tas Omne membrum corporis quod
suadet contra pudiciciam agere
corpus abiciendum est melius enim
est uno membro carere quam cum
carne cum eo perire Valerius ma
ximus libro iiij° Quidam excellentis
pulcritudinis adolescens re pur
rina nomine cum mira specie corporis
sollicitaret plerasque feminarum ocu
los ideo quod viris ac parentibus
earum se suspectum esse sentiret
oris sui decorem et faciei venusta
tem vulneribus hinc inde confudit
deformitatem pudicicie sue fidem
quam formam irritamentum aliene libi
dinis esse maluit Boecius de con
solacione eminencium apud Sinam
hunc carentes libidinis infortunio
dixit esse felices Idem libro vj. Dux
romane pudicicie lucrecia mulier
romana cum a Tarquinio regis super
bi filio per vim stuprata fuisset
et grauissimis eo amarissimis ver
bis et fletibus iniuriam suam
cum filio cognatorum et parentum
ac amicorum cum deploraret acuto
ferro quod occulte sub veste tectum
secum detulit semet ipsam quietos
interemit Ff in autem quoniam oz epis
Si pudicicia maxime mulieres or
nat De pudore bono et malo quere
infra de uerecundia de penis de pena
a que supra de inuencibus de adoles
centibus de purgatorio que supra de
pena purgatorii

Despera et victoria spiritualis B
genus ingentis temptate coepit Item
labor est que supra de certamine Augustinus
super Canonicam Iohannis pugnate ut
uincatis vincite ut coronemini hu
les estote ne in pugna cadatis Idem
nullus sibi innotescat nisi in
temptacionibus non potest coronari nisi qui
uicerit nec potest uincere nisi qui pug
nauit nec potest pugnare nisi qui
hostem et inimicum habuit Idem in libro
contra quinque hereses Dominabit pugna
di victoriam qui dedit pugnandi au
daciam nos ergo nos hostium turba
non debellandum terreat fortuna
non si fugens subiciens teneat has
ta Idem hoc ipsum cogita Idem hos
tem pugnantem que supra de militibus
plura que supra de bello Ambrosius in
mone Tam diu impugnatoris uel
impugna sumus quam diu in carne per
tale positi sumus spiritualium temptaco
nibus subiacemus quis ergo non
festinet totis viribus ad illum pervenire
victoriam que non possit ab eo nec
pirrdo dige dipe nec hostis auferre
ne nec hostis aliqua separare Idem
contra ... que supra de Jeiunio Crisostomus
super Matheum In ipse respiciente desiderijs
tuis que supra de certamine Idem ...
re respiciente desiderijs tuis Idem pro
saltem vincamus mundum que supra
de contemptu mundi Jouinianus contra
Jouinianum in superba nauigamus

luctamur atque pugnamus ut in
fine pervenimus ad portum coro
nemus ad palmam triumphamus ad
gaudium sempiternum Idem ad eustochi
um Omnis sanctorum sine pugna coro
natus est Abel iustus occiditur Ab
raham periculum uxoris amittere et in
mensum volumine non potest comprehendi que
et invenies singulos diversa perpessos
solus Noe securus inebriatur et idem corru
it Cyprianus in epistola pugnantes
nos et fidei congressione probantes
spectat deus spectat Christus spectant
et angeli eius ut vincamus et co
ronemur ut victum glorificemur Idem
ibidem Bonum militis est adversus
rebelles et hostes imperatoris sui
castra defendere Bernardus in sermone Re
pugnet homo fortis in pugnancia
quia et repugnantur: aderit et ad
erit indefessus et triumphanti non
deerit remunerator largissimus Idem
Bernardus quere supra de casu plura q
ue supra de adversitatibus de afflic
tionibus de bello de certamine Invent'
pium In pugna spirituali corpus est
equs cuius miles spiritus lorica caritas
galea spes scutum fides gladius v
erbum dei lancea oratio arcus et
sagitte predicationes acute sella co
ntemplatio cingulus qui sellam
tenet humilitas frenum temperancia
frequencia equi contemptus mundi plane
quere supra de bello de conflictu de cer
tamine de adversitatibus de afflictionibus
de tribulationibus de temptationibus

De pulcritudine spirituali Augustinus
viij° de civitate Est autem que
dam pulcritudo animi iusticia qua
pulcri qua pulchri sunt homines ple
rique etiam qui corpore distorti sunt
atque deformes sicut autem animus
non videtur oculis corporis ita nec
pulcritudo eius Idem super canoni
cas Deus semper pulcher est
nunquam deformis quomodo ergo nos
eum pulcri nisi amando deum
qui semper pulcher est quantum enim
in te crescit amor tantum in te crescit
pulcritudo quia ipsa dei amacio est
anime pulcritudo Idem Hugo Dili
gendo deum anima dei et diligendo
efficitur pulcra anima enim nimia per
iniquitate feda amando deum effi
citur pulcra Idem super Genesim pul
critudo anime virtus est sed deformi
tas anime vicium est Idem Hugo silu
vestris & quere supra de anima de
pulcritudine utique quere supra de a
more hominis ad deum Dyonisius de
di. no. Omnia continet propriam naturam
incorruptam sinceram armoniam et
suo decore sunt plena Bernardus super Can
tica Decor anime humilitas est candor
anime innocencia est pulcritudo anime
iusticia est Hugo in collacionibus
primum pulcritudo anime vel deformi
tas consistit secundum maiorem conformi
qualitatem Hugo de sancto victore Can
ta est spes pulcritudinis quere
supra de amore hominis ad deum

De purgacione mentis ad cum
qui sunt veritatis Augustinus in
Hooyom. quondam Romana cum quedam pa
rentis nomine de mente
purganda ad videndum deum qua
paganus quidem conversus fuit sed ?
anus et baptizatus mortuus est
Agite inquit amici agite ne un
quam polluat hoc domicilium mentis
vestre spiritus malignus ne sensibus
in mysteriis intersit anime securitate
careat quia mentis obnubilet serpit

cum hoc malum per animus aditus spi-
tales dat se figuris accommodat co-
loribus et adheret sensibus latet
in ira et infirma fumantibus odoribus
se subicit infundit se saporibus ac
turbidi motus illinis tenebrosis af-
fectibus tenebrat sensum sensibus
sensus quibusdam nebulis implet
animi meatus intelligencie per quos
pandere solet luminis radius visionis
mentis Idem ibidem Deus nullis pre-
tinus aut tamen uno quoque non minus
simul est cum mera mentis illibata
puritas in cuius puricia patet sicut enim
impuris oculorum si fuit incitatus quid
quod videre non potest adesse non pu-
tat se frustra circumstat oculos in
mago pretiosa plus si decepit oculis in-
tegritas puritas ita eciam deus qui
nusquam deest frustra pollutis animis
plus est quem videre cecitas mentis
non potest Idem in libro de utilitate cre-
dendi Illud tunc agitur quod infra de
sapiencia bona Idem in libro de civitate
libro viii° Pulcherrimum studio operis mes
hominis non nisi omnibus vicijs libe-
ra vacare potest primo quia in eodem
pectore nullum est turpitudo honesto
eciam quod consortium et optima cogitare
simul teterrima non unus magis ad
est quam eiusdem hominis esse simul
bonum et malum Lactancius in libro de
falsa religione Absoluta veritas in ob-
scuris latet eadem quod contempni doc-
tus est eo quod ydoneus assertoribus
egeat vel odio indoctis quia insitam
sibi habet austeritatem quam natura homi-
num pellinis admixta pati non potest nam
quia virtutibus et vitatibus amaritu-
do permixta est vicia non voluptate
condita sunt propter hoc homines illis

offensi sub specie dulcium feruntur in preceps
et bonorum eciam homines specie decepti
mala pro bonis amplectuntur

De puritate quere supra de contempla-
cione de consciencia bona de corde
de mundicia de fide de intencione de pur-
gacione de oculo de castitate de vir-
ginitate de visione Gregorius super Job et
super illud Mathei v° Beati mundo corde Ju-
dicia cordis est puritas abhorrens omnem
immundiciam

De pusillanimitate quere supra de con-
fidencia per totum Item supra de
bello de fortitudine Item infra de spe
De timore per totum de constancia de labore
de strenuitate de magnificencia de mi-
licia de certamine de pugna de victoria
Seneca ad Lucillum epistola xiii Plura sunt
que nos terrent quam que nos pre-
munt et sepius opinione quam re labo-
ramus Idem ad eundem Illud quod tibi pre-
cipio ne sis miser ante tempus cum
illa velud imminencia expavisti que un-
quam forte ventura sunt vel numquam cer-
te evenerunt Idem Quedam magis
nos torquent quam debeant quedam an-
tequam debeant quedam cum omnino non
debeant sic quod aut augemus dolorem
aut fingimus aut preoccupamus Idem
ibidem Et futurum est malum quid iu-
vat dolore occurrere satis erit cito do-
lebis cum venit Idem in epistola xxiiii
Quod vere est mala accersiri satis
enim cito patienda sunt cum venerint Idem
ibidem in epistola v^ta apud Catonem inveni
mensuram cupiditatis finem et ad timoris
remedia proficere desines inquit timere si cu-
pere desieris Idem Bestie sicut fere
pericula que viderint fugiunt et cum ef-
fugerunt secure sunt nos autem et futuris
torquemur et preteritis Idem in libro de iiij^or
virtutibus Tamdiu non facit animum iure

perhenibilis inte tanseat plura que infra de timore malo Lactancius in li[bro] de errore Socratis Carcer timor est quod patrimonio viribus spoliare non audes ac timore ut sapiens contemptum providitate debuisti et esset multo pulchrius ut ob benedicta quam ob maledicta moreris Julius Celsus li[bro] iii. Terror hominibus consilium et mentem eripit et membra debilitat ac pusillanimitate animi facit plura que infra sup[ra] de titulis assignatis Valerianus li[bro] iii ca[pitulo] omem calamitate corrodit diebus ac noctibus tange plura que infra de timore malo De inor[dinatis] affectionibus de inor[dinatis] virtutibus cardinalibus quere sup[ra] de luxu c De cardinalibus virtutibus de quibus [illegible] ihesu xpi que infra de xpi passione

De quadragesima Ambrosius in quodam sermone xl[o]. Istud perceptibilis est ut hiis xl diebus ut vigiliis ieiuniis et orationibus operam demus ieiuniis enim castima corporis castigatur orationibus devota anima suggeratur sed vigiliis insidie dyaboli depelluntur Idem in eodem Cum constituto quadragesime ieiunii preterit una die ma[n]ducando non ut unius diei violator accusatur sed ut totius quadragesime transgressor arguitur licet enim non tuo sacerdotum quam dei sunt atque ideo qui preterunt non sacerdotem spernunt sed xpistum qui in suo loquitur sacerdote Idem in alio quodam sermone Bonitas auctor instituit hos esse dies redemptionis et hoc esse tempus celestis medicine per qua omnium vitiorum nostrorum labem et omnium vulnerum peccatorum sanare potius si medicum

animarum nostrarum fidelit[er] exorcimus et eius precepta nimine despexerimus tunc enim languidis egritudinis sue invenit medicina si tota sollicitudine sui medici mandata suscipiat quod si talibus fecerit quam iubetur increscente morbo non medicus sed eger inculpa est Medicus aut[em] n[oste]r est deus ihesus xpistus Idem in alio quod[am] sermone Omnes quos xpistianus ieiunando non impleverit consecratam quadragesimam prevaricationis et contumacie reus tenebitur quia legem divinitus pro salute nostra datam comedendo perfundit et respondit utique legem divinam qui consecratum ieiunium domini non custodit Idem in alio sermone Pudet dicere senes et aliquos quadragesima custodiunt sed locupletes et divites non ieiunant pecunium in reliqua parte anni ieiunare parum sit in quadragesima non ieiunare parvum est illa enim voluntaria sunt ieiunia sed ista necessaria Illa de arbitrio veniunt ista vero de divina lege procedunt ad illa nos invitamur sed ad ista nos compellimur Idem in sermone Non est leve parum fratres indicta a domino quadragesime abstinentia violare que sup[ra] de ieiuniis Idem in eod[em] In isto quadragenario ieiunium cum illo que sup[ra] de ieiuniis

De querendo deum Aug[ustinus] li[bro] iiii[o] desim[ilitudine]. Ecce deus est dilectio nostra tur ergo nunc et turbimus in sublimia celorum et in yma terrarum querentes deum qui est apud nos si nos velimus esse apud eum Idem Fides dicit querit sed intellectus non invenit plura que supra de amore et in bonum de appropinquare Berg[ardus] in sermone li. mor[alium] que sup[ra] de appropinquatione plura que sup[ra]

de amore hominis adducunt. Item de amore
eternorum boni. Hugo de sancto victore. Quera-
tur ergo que supra de amore hominis
adducunt. Augustinus. Querite que queritis que-
sita de quiete. Anshelmus in prosologi-
on c. primo. Obsecro domine quia esu-
riens incepi querere te ne ieiunus
recedam a te famelicus accessi rece-
dam impastus a te pauper veni ad di-
vitem miser ad misericordem queso ne
recedam vacuus et contemptus. Idem.
Doce me domine querere te non enim
possum nisi tu domine doceas nec inve-
nire te nisi tu temet ipsum ostendas
queram ergo te desiderando te que-
rendo te inveniam te amando te ama-
bo te inveniendo te. Bernardus super Cantica
attende tres esse causas quibus que-
rentes frustrari solent scilicet cum aut non
in tempore querunt aut non sicut op-
ortet aut non ubi oportet unde propheta
Querite dominum dum inveniri potest. Erit
... absque dubio tempus cum inveniri
non poterit. Erit enim absque dubio tempus.
Idem in meditationibus. Cur per multa
vagaris ... que supra de amore eternorum
bonorum plura que supra de amore hominis
adducunt. Item supra de propinquatione. Taba-
nus super Eccl. Nullo bono deficiunt
qui spiritualibus perfruuntur nam qui dili-
gentes deum omnia quoque simul in eo bona
capientes unus est qui queritur sed in eo
solo perpetuo omnia bona reperiuntur. Illud
est lucrum admirabile compendium singu-
lare plura que supra de amore hominis
adducunt de quiete spirituali

De quiete spirituali in deo. Gregorius
in registro ... et quere in-
fra de religiosis ... plura quere in-
fra de solitudine. Augustinus in libro confessionum. Quies
est apud te domine deus meus valde
magna et imperturbabilis vita qui

intrat in te intrat in gaudium domini sui
non timebit sed habebit optime in o-
ptimo. Idem in eodem. Clamat deus
ut redeas ad eum et ibi est locus quie-
tis imperturbabilis ubi non deserit amor
si ipse non deseratur. Idem ibidem. Re-
quiescite in deo et quieti eritis. Non est
enim hic requies ubi queritis omnia que-
rite quod queritis sed ibi non est ubi que-
ritis beatam enim vitam queritis in re-
gione mortis sed non est illic. Idem ibi-
dem. Recepi et ... integrum et in-
latum(?) et inveniatur et ecce omnia sunt
omnia sed tu domine deus deus meus solus
es requies mea. Ambrosius in libro de se-
culi fuga. Epulatorium plenum iocundi-
tatis et tranquillitatis est requiescere
in deo et eius delectatione unde plura que
supra de contemplatione de ascensu de gus-
tu ... de activa vita. Item supra
de activa simul et contemplativa. Hugo
de sancto victore. Venite clausi ad hospi-
tium egroti ad medicum salutis nau-
fragi ad portum quietis vacui ut be-
te ... impleamini ... ut g-
cia optata consolamini. Damascenus
libro in ... anime in manu dei sunt
... quam in manu dei ce-
Deus enim vita est et lux et qui in
manu dei sunt in vita et luce iocundi
sunt ... Seneca nulla placi-
da sunt ut est quies que supra de con-
templatione. Idem libro viii° de naturalibus questioni-
bus. Otio ... qui se ... ab ambici-
one alicuius qui familiaris ocio et
... atque quiete mentis ... ho-
minum desidant qui se pati nesciunt
dispendia magna mentis ... toto
optime quevit esse. Idem. Nos autem
nobis ipsis molesti sumus dum tunc amo-
re ... tunc tedio laboramus infelicem

cum nunc superbia inflammur nunc cu-
piditate distendimur alias voluptate
languimus alias sollicitudine cruciamur
et quod miserrimum est numquam soli vel quie-
ti sumus itaque in est assidua sic
in turbis magnis virorum continuo sepa-
ratur ergo fili mi in valle quod facis con-
tinuisti et a turba quantum potes
te separa. Idem ad Lucill. in epistola viij. In-
imica quietis est multorum conversacio
tamquam peyor quo maior est populus
cum superbia tue cuipiam hoc autem plus
periculi est quod et avarior et ambiciosior
et luxuriosior et crudelior et inhuma-
nior redeo quantum inter homines fui re-
cedas ergo ad temet ipsum quantum potes
Idem eidem in epistola viij. Nichil crede
qui quieti nichil agere videntur ipsi ma-
iora agunt divina humana quod subtrac-
tant. Idem eidem in epistola x. Non in-
venio cum quo te mallem esse quam
tecum metuo fuge ergo multitudinem
fuge paucitatem fuge etiam unum. Ide(m)
eidem in epistola xvij. Illud quod fecit tito
vedi acerrime adam et illud diebus
ac noctibus semper occurrat. Idem in epistola
xix. Quantum potes subduc te seculi
occupacionibus in freto viximus mona-
mur in portu. Idem in epistola. Omnia
impedimenta dimitte et vaca bone men-
ti nemo cum venit ad illam occu-
patus. Tull. libro primo de offic. Multi
tranquillitatem mentis expetentes a ne-
gociis publicis se removerunt itaque
ad ocium perfugerunt unde et magis
vixerunt et solus. Idem libro iij°. Publi-
um Scipionem scripsit Catho dicere solitum
numquam se minus ociosum esse quam cum
ociosus esset nec minus solum quam
cum solus esset o magnifica vox ac
viro magnifico et sapiente digna que

declarat illum etiam in ocio de negociis
cogitasse et in solitudine secum loqui
solitum esse. Que itaque res que langu-
orem afferunt ceteris illum acuebant
scilicet ocium et solitudo. Quintilianus li°
viij°. Etiam in turba in itinere in conviviis
faciat cogitacio tua sibi secretum et so-
litudinem et quietem.

De quiete et accione que supra
de activa simul et contemplativa
Item supra de accidia de contemplacione
de ocio fugiendo de predicatoribus bonis
de prelatis bonis. Seneca ad Lucill. in
epistola in utroque vicium est et omnibus cre-
dere et nulli sed alterum ut ita dixerim ho-
nestius vicium alterum non tucius sit et
utros sunt reprehendas et eos qui semper
inquieti et eos qui semper quiescunt
nam illa tumultu gaudens non est in-
dustria sed exagitate mentis concursacio
et hec non est quies que motum omnem
molestiam iudicat sed dissolucio et lan-
guor itaque inter se miscenda sunt et
quiescenti agendum et agenti quies-
cendum. Idem in epistola lxviij. Iactan-
tie genus est nimis latere et semper
aspectibus hominum secedere non est autem
agendum hoc quod dicto homines loquantur
sed ut ipse tecum loquaris dic te apud te
mala estima et illud maxime tracta
quod te infirmum scimus esse sentis plura
que supra de cogitacione

De quiete temporali que supra
de accidia de corde de inconstan-
cia de contemplacione de ocio de occu-
pacione de solitudine. Aug. de libero
ar. Consuetudo variat affecciones nostras
ita ut altera alteram perimat quies autem
habet constanciam unde maxime in-
telligitur quod dicitur. Idem de ci. In mediis
vult homo requiescere magis superbus

efficiatur quam servus erit itaque alius ut demens et aberratus ita miser et infelix et tam degeneris animi ut celum cupiens apprehendere de terrena cogitet quiete. Jeronimus [?]

Pusilla quies est hic sanctis dei sed longus labor postea ubi dicetur eis ut requiescant a labore suo. Idem de [?] si quies in loco teneatur et inquietudo in corde habetur, si exteriora nostra serenitas gemmat et interiora nostra tempestas vero conturbet.

De racione que supra de intellectu, que supra de prudencia, de fide, de trinitate.

De raptoribus et rapina. Tullius libro iii de officiis: Detrahere et rapere aliquid alteri et hominem hominis alterius incommodo suum augere commodum magis est contra naturam quam mors, sic enim si unumquodque corporis membrum hunc sensum haberet ut putaret se plus posse valere si proximi membri valetudinem detraxisset, debilitari et interire totum corpus necesse sit; sic si unusquisque nostrum ad se rapiat commoda aliorum detraheritque quod possit emolumenti sui gracia, tota societas et communitas hominum ut evertatur necesse est. Gregorius in omelia de divite epulone: Qua pena multandus est qui aliena rapit si inferni dampnatione percutitur qui propria non largitur. Augustinus libro de fide et operibus: Ibunt in ignem eternum qui opera misericordie non fecerunt, et non ibunt qui aliena rapuerunt. Idem super Galathas 2o: Officium [?] quidam putant hoc esse dicta generaliter contra illos qui aliena rapiunt et divicias congregant de quibus coram deo munera offerunt, sed deus ea non suscipit. Philibertus [?] latronis spoliatores. Ambrosius in sermone: vulpes latrant, canis rescindunt [?] dolo rapinam fraudes [?] est cum hoc genus aliis fallax et insidiis semper intentum rapina fraudis [?] quod nichil tutum, nichil ociosum, nichil pacatum esse patitur. Vulpem ergo plane dixerim omnem versipellem qui suo proximo insidiatur, qui [?] studeat viduarum fletus, vidua fructus alienos invadere, aliorum animalia devorare. Et quod est istis familiare quia tales iam non vulpium more pullos sed luporum more rapere student pecora. Idem: Non minoris criminis est qui aliena rapere cum possis et habundas dare indigentibus denegare. Esurientium panis est quem tu detines, nudorum indumentum est quod tu recludis, miserorum redempcio est et absolucio pecunia quam tu fodis; tantorum ergo te scias invadere ut rapere bona quantis posses prodesse si velles. Plura quere supra de senatoribus, de militibus. Ysidorus de summo bono libro 3o capitulo lxvi: De rapinis elemosina non est officium misericordie sed emolumentum sceleris, quod enim quis iniuste tollit nunquam iuste distribuit, nec alii bene impertit quod ab alio male extorquet. In vitas patrum: Qui nocet aut iniuriatur aut calumpniam sustinet et voluntarie patitur iniuriam hic secundum naturam Christi est qui non nec ledit nec leditur. Hic secundum naturam Ade est qui aut nocet aut iniuriat aut calumpniam ingerit. Hic secundum dyaboli est.

De raptu spirituali que supra de contemplacione. Ambrosius in sermone: Raptus in paradisum Paulus, ut scriptum est, non sentiebat corpus audi

cuius cum archana ubi dei qualiter ad corporis infirmitates descenderet conbestat itaque sciens que in paradiso vidisset vel audisset clamabat dicens quid adhuc velud viventes de hac mundo decernitis ne tetigeritis nec tractaveritis nec gustaveritis que omnia ad corruptelam. supra quere de amore coniugato. De Raptu carnali. ysid. li. ethi. Raptus est illicitus concubitus corrumpendi cum violencia. De reprobis quere supra de dampnatis. Item de inferno de depravatis de prescitis. De rebellis quere supra de inobediencia. De replica de recidivacione quere supra de casu. De recordacione quere supra de memoria. De redargucione quere supra de correccione. De regibus quere supra de potentibus. De regimine mentis quere supra de animo de consciencia de corde. De regimine corporis quere supra de carnis cura. De regimine lingue quere supra de lingua et locucione. De rectoribus quere supra de prelatis bonis. De regraciacione quere supra de graciarum actione.

De religione. Bernardus in Registro. Vos qui vitam contra frequenciam hominum ducitis tanto maiori certamine pati necesse est quanto ad vos ipse met magister temptacionum accessit. Idem. Cura solicitudinis est adhibenda ut ea que pro quiete religiose conversacionis sunt ordinata nec dissipando negligere nec aliqua valeat presumpcio perturbare. Idem. melius est deambulare duos morbosos oculos cecum quam unum inde sanare omnino amittere. De multi sunt qui per religiosam introitum ad habitum secularem ducunt et plenius sunt qui nisi omnia relinquerent salvari nullatenus possent apud deum. Idem. Religiosam vitam diligentibus congrua sic eos oportet consideracione perfice ne unquam necessitatis occasio aut desidie faciat aut quod absit volumptas cuiuspiam infringat. Idem. Sicut studii nostri decet ceteris frequentibus monachos per monere ut divinis misteriis ac ministeriis pie et sollerter invigilent ita necesse est nostra provisione quatenus ad modum negocia eorum debeant ordinari ne distenta mens pluralibus temporum curis effluat et ne ad celebrandum opus conceptum circa vitam tepescat. Idem. Iuvenaci Archiepiscopo. nemo per ecclesiasticas obsequiis desinere et in monasterio regula ordinante persistere ut et ipse distinctionem monasterii teneat qui cottidie in monasterio ecclesiastico cogitur permanere. Ieronimus. Dum iniquum consuetum est ut hii qui minus habent aliquid divitibus addant. Plautus in aulularia. Sepe fit ut abscondita in lucro fiant rapine. Augustinus libro retractacionum. Res ipsa que nunc christiana religio nuncupatur erat apud antiquos nec defuit ab inicio humani generis quousque ipse christus veniret in carne humana. Idem in libro de conflictu viciorum et virtutum. Religio non videt quere supra de conflictu. Idem. secreta satisfactione quere supra de satisfactione. Idem in libro de qualitate anime. Omnibus subvenire debemus eciam qui nos leserunt aut ledere aut nos ledere vellent. Hec est vera hec perfecta religio est. Idem in libro de vera reli-

gione hec est vera religio que se
uni deo uni anima se ipsa velud
obligat et ... reconsiliacione re
ligat. Idem in libro de ope mona
chorum. Nullo modo decet ut in vita
religiosa ubi senatores fiunt labo
riosi fiant opifices ociosi et quo
venerunt relictis deliciis qui fuerunt
prediorum domini illi fiant rustici deli
cati. Idem in regula de vita clericorum
Ne contingat detestanda perversitas
ut in monasterio aut conventum ubi
fiant divites laboriosi fiant pau
peres delicati. Idem ibidem Clericorum
est qui quamvis ira semper temptet
Idem in libro de vera religione non
in confusione paganorum nec in pur
gamentis hereticorum nec in lang
wore scismaticorum nec in cecitate
iudeorum querenda religio est sed in
fide katholica christianorum. plura
que infra de religiosis. Ambrosius
in epistola perfecta est religio ...
dum pietas ... hec enim
est vera religio que divina preponit
humanis et perpetua humanis tempora
libus ante ponit. Idem in suo pas
torali. Quamvis summus professione demo
stremus attamen potius quam voce
ne sit deficta professio et dyalatica
actio ne sit religiosus amictus
et regularis profectus ne loquelas
pulsemus columbinam et mentem
habeamus caninam ne religionem mo
stremus ... et crudelitatem habe
amus lupinam. Idem in libro de offic
ad negligenciam patris refertur dis
solucio filiorum plura queve supra
de abbate de cella de monachis
de solitudine de religiosis. Crisostomus super
Math. Fides numquam senescit et re

ligio satisfactum non sentit. Idem
ibidem super illud Math. xxi videns
arborem fici secus viam et sicut est im
possibile arborem iuxta viam fructum ad
maturitatem servare sic impossibile est
religiosum iuxta mundum et homines
mundanos conversantem iusticiam imma
culatam usque in fine aliquid retinere
recedas ergo de mundo sive de vita
et via mundanorum et transplantare
teipsum in loco secreto ubi nec mun
dus tecum habeat nec tu cum mundo
Idem in sermone Quantum nisi est
in honorat cum aquo vocatus est
que infra de religiosis malis. Idem
super Math. Non sancti filii sunt tenet
loca sanctorum sed qui exercent opera eorum
[illegible]. Non est facile. Idem ad pau
linum licet parvulus ... pendeat
que supra de amore ... Idem in
epistola prima ad heliodorum O desertum
floribus christi vernans o solitudo reli
gionis in qua nascuntur illi lapides
de quibus in apocalipsi civitas re
gis magni construitur. O familiaris
deo gaudens heremus religioni qui
ergo frater agis in seculo qui maior es
mundo quandiu te secularium tectorum um
bre premunt quandiu fumosarum urbium
te carcer includit. Idem eidem Vere
de mortis vestis qui in religione con
siderans libet cum sarcina corporis ab
iecta ad purum ethera transvolare ful
gorem. Idem eidem paupertatem reli
gionis times sed beatos pauperes christus
appellat sed nemo atleta sine sudore
coronatur ... cogitas sed fides
famem non timet super nudam metuis
humum exesa ieiuniis membra colli
dere sed dominus tecum iacet ... in
sepius squalida capitis horret ...
... sed caput tuum est christus

infinita vastitas religionis et absti
nencie te terret sed tu paradisum mente
perambula quociens illuc mente
conscenderis tociens in hoc mundo no
eris scabra sine balneis contrahitur cu
tis sed qui semel in christo lotus est
non habet necesse se iterum lauare sed
ut breuiter ad cuncta respondeam audias
apostolum respondentem non sunt condig
ne passiones huius temporis ad fu
turam gloriam que reuelabitur in nobis
Idem eidem Delicatus es frater si
et hic vis gaudere cum seculo et post
modum regnare cum christo Idem ad
Iulianum monachum difficile ymmo
impossibile que supra de paupertate (?) Idem
in epistola Satis diues est religio
christiana que in animo possessore omnia
possidet et nimis pauper est et auarus
est cui non sufficit christus Idem ad
Rusticum monachum Ciuitas oppidum
carcer est solitudo paradisus quid de
sideramus urbium frequentias qui de
singularitate censemur moyses ut
famulus dei ut preesset populo iude
orum xl annis eruditus in heremo
pastor ouium factus est pastor populorum
Idem libro 2o contra Iouinianum Vide mo
nachus et que supra de contemptu mun
di Idem ad Heliodorum Nunc vide et
que supra de monachis de paupertate de
perfectione de breuitate vite Ysidorus ethi
mologiarum libro viiio Religio appellata est eo quod per
eam deo religamus animas nostras
ad cultum diuinum pertineant Alii eam
dicti sunt religiosi a relegendo tan
quam eligendo eligentes a diligen
do eligentes et ab intelligendo in
telligentes plura que infra de religi
osis de solitudine de conuersis (?) de ce
nobiis de monachis de obediencia
Basilius in sermone Consolate ad ordines re

fuge ubi possis et desertas age
penitentiam et imitari oblitus preteritorum et
futuram gloriam constanter et feliciter
prestolari non nos retardet consortia
peccatorum quia ubi habundauerunt pec
cata superhabundare consueuit et gratia
non enim austeritas vite deterreat
nec cum undique sunt passiones
huius temporis ad preteritam culpam que
remittitur uel ad presentem consolacionem
uel ad futuram gloriam que promittitur
nobis Idem Prudentia castitas uide
licet humilitas in diuiciis (?) pietas in
negociis uirtus in multiloquio cari
tas in hoc nequam seculo parit hoc fu
gite de medio babilonis et de for
nace ferrea egipti fugite inquam
fugite de Sodoma de gomorra et
in montibus mane religionis sal
uate animas vestras Idem uel tede
tibus impossibile uel amantibus dif
ficile uel asperum mitibus uel arden
tibus humilibus nimium quibus omnibus
et quod consero angelicum et obedien
di deuocio longat (?) nimium presiden
tibus Idem de consideracione Rara in mo
nasteriis reperiuntur omnes (?) meliorandi
ac cura secularis bonos facultas (?)
recepte quam facere consueuit Idem in epistola
ubi non timetur reprehensio secu
rius accedit temptator et licencius
perpetratur iniquitas in religione uero
si qua bona facias nemo prohibet ma
lum si facere uelles non licet mox
enim a pluribus arguitur emen
datur et cum bonum tunc uidetur
omnes ueneratur mirantur et imitantur
Idem ordo monachorum et que supra de mona
chis bonis Idem moriens uix un
quam cella religionis in infernum descen
dit quia vix umquam nisi in celo pre

destinatus adeo sit intella usque ad
mortem persistit Idem Ex pto credite
quia licet ista vita religionis quanto
arctior quanto molestior videtur in in-
gressu tanto latior tanto iocundior
invenitur in progressu et tanto securi-
or tanto suavior in egressu Idem
Cum detractore et que super detractionis
cura Idem in sermone Cum est in peri-
lo fugiat ad religionem ubi negocia-
turus regnum celorum et qui in reli-
gione ubi non dormitet nec torpes-
cat paradisum tamquam piger sumus
et nequam vita cum confert muta-
locus aut nemini facit bene Idem
Minus dampnabile est in seculo pec-
care quam in religione Idem Felix domus
religionis et beata congregatio ubi
de maria martha conqueritur non maria
marthe emulari indignum perpendens est
Idem Claustralis religio est in qua
opus suas abscondit a contradictione
lingwarum post modum admissurus
consortio angelorum Idem religionis clau-
stralis paradisus ad quam spiritualis au-
ster clemencia quasi tot floribus ver-
nant quot virtutibus habundant Idem
Ad bonum nosse sic et velle solum perfec-
ta religio vel religionis perfectio est
Idem nichil in congregatione religio-
sus sit horrendum ut murmur et dis-
sensio Idem In congregatione potius
voluntates aliorum tuis voluntatibus
ante ponas ut non solum sine quere-
la sed etiam cum gracia maneas
inter fratres portans omnes eum et pro
omnibus orans ut de te quoque dicatur
hic est fratrum amator Idem Tu qui in
congregatione es que infra de religiosis
bonis Idem Subito procedenti que supra
de consuetudine Idem vigilias times
que supra de meditatione Idem fundatur
paupertate erigitur obediencia decora-
tur castitate custoditur humilitate
sed perficitur sive tegitur caritate Idem
Non vivunt in claustro sed vero lectio
non sunt lites in capitulo sed simplex con-
fessio In choro sit pietas et devotio cir-
ca altare sit reverencia et honestas cor-
poris cum observancijs precedet summa
tocius religionis Idem Ubi nox est in
choro cor aut in foro labia in psalmis tue
posse dividitur homo quia folia dat
deo semen ipsum dyabolo Idem in sermone
quod incumbens servo religionibus est
invenire pusillanimos et remissos sub-
ditos deficientes virga et calcaribus
indigentes quorum remissa leticia pu-
sillanimis tristicia est quorum brevis et
rara compunctio animalis cogitacio est et
tepida conversatio quorum obediencia sine
sine cordis intencione loco sine edifi-
catione Idem in eodem Sunt inter nos
tria genera hominum ipsa que satis incon-
grua ordini et religioni sunt Sunt
enim qui bene inceperunt sed subito de-
fecerunt et sunt qui numquam incepe-
runt et in sua malicia permanserunt
et sunt qui captant semper levitatis tar-
di ad audiendum velociter ad loquendum
Idem in epistola quadam Consulto facilius
reperies seculares converti semper ad bonum
quam videris quempiam de religiosis pro-
ficere de bono in melius rarissima cer-
tius avis in terris est que de gradu quam
in religione semel attigerit modicum
vel parum profecerit Idem alia quadam
epistola Iungat se amicis qui victi sunt
institutis invicem se foveant et invicem
se defendant ac invicem onera sua por-
tent Dicit enim sapiens frater qui iuva-
tur a fratre civitas tuitas firma et
fratre adiuvans fratrem ambo conso-
labuntur quod si alter intra quod absit se corru-

serunt et ius morderunt nomine simul
ambo depalabimur plura que supra
determinavi de monachis de capitulis
de professionibus de proprietatis de religio
sis bonis et malis de silencio de soli
tudine de obediencia Eusebius Ce
sariensis Caveamus amos meos quibus
innumeris quamvis non te fallat minus
deceptos quos relicto corporali seculo con
tempsisti et illum solum deum imposuisse te
compunctu in quo voluntates proprias abne
gasti in quo desideriis illiatis vestis
ti que sine ulla transgressione regule
perduxisse Ysidorus in epistola ad Fere
olum comitem Sicut tu cunctis magnum
publica persona facit prior est in infima
mensa gemina posteriorius prius quam prius
fuit in seculo sic sedem honorum sinamus
perseverabiliter compunctu in ecclesia dei unus
religiosus vel unus religiosus ma
ximo seculi oneratus Lactancius vir
tus cum sciencia coniuncta que infra
de sapiencia bona Remigius super episto
la ad Cor Sicut quidam dixit Roma
norum et quere supra de apostolis Cesarius
nomine pars plurima celestis est in re
ligione consistere in nichil cum hoc mundo
quam hic variarum rerum cupiditatibus
non contentam in innocencia intam
tumque beate castitatem operam dare
gloriam paupertatem cum timore dei
possidere Idem intelligamus attente
fratres et devote quantum nobis dominus
sua gracia contulerit de quantis
scandalis et periculis ac aliis malis
multis et infinitis liberati sumus
et tunc videbimus quantum de praedictis
beneficiis domino debeamus Idem in mo
nachia tota Vetis sunt que supra de mo
nachis malis Idem in omelia Veniente
quidem ad heremum vel ad religionem summa
perfectio est non perfecte aut in heremo vel

in religione summa dampnacio est
Idem quid prodest si in loco religioso
quies teneatur et inquietudo in corde
versatur Maximus in omelia in festo
de capite iemmis (?) Non vult disciplinae
celestis inimicus in religiosis agi quod
in religione si perficitur plura que
supra determinavi de lacrima de mona
chis de novicis de religiosis de
obediencia de professione

De religiosis bonis Gregorius
in registro Expedit prius in
commodo aspicientes canonicis suos di
iunctos deponere ut in utilitates col
lecte negligenciam non perdant et suorum
dei mentes ad opus divinum libero ros
serventur Idem Sicut naturaliter redemptis
dicta divina digna sunt uberiore plor
tendi sic ab illatis molestiis sunt absol
vendi quod nullos eos culpe reatus
velatus astringit Idem nemo potest
que de religione de monachis bo
nis Augustinus in registro de mira clericorum
non debent velle omnes quod paucos
videant amplius non quia honora
tur sed quia colorantur accipere non co
tingat detestanda proprietas que supra
de proprietatis Idem in libro de moribus ec
clesiasticis Omnino non nos nimerum
et predicte que contemptis et desertis mun
di huius illecebris in communem vitam
sanctissimam atque castissimam congregati
simul etate agant vivientes in oracioni
bus lectionibus et ieiunijs nulla superbia
tumidi nulla invidia livida sed mode
sta verecundia placita concordissima
vitam et intentissima in deum gratis
summi numinis denotationes offerunt ei
plura que supra de religiosis et de professis
vide in summo bono libro iii capitulo xiii Ba
rum fundata et que supra de contemplacione
Idem Vera vita est que supra de contemplacione

inveni plura que supra de tenuis(?) fe(?) de incipientibus de proficientibus de perfectis de monachis bonis de obediencia de religione Bernhardus super Cantica Omnis qui inter nos ceterorum infirmitates tam corporum quam animarum non solum patienter supportet sed insuper si valet iuvat obsequiis confortat alloquiis informat consiliis et si forsitan ista non potest saltem tamen oracionibus sollicitatur non cessat infirmos animus in quantum qui omnia operatur in nobis omnes inter nos bonum spergit odorem Idem optimum in moribus duxim illum qui in nullo preses aut resistit provocatus aut invidet parilibus prelatis obediens forcius congruens et sic subditis utiliter condescendens ita ut nec de se eis in cura nec prospicit in ipsis bona Idem in epistola Tamquam semper inter fratres et esto deo devotus in gro(?) subditus senioribus obediens iunioribus obtemperans angelis placens ubique utilis corde humilis mansuetus ad omnes Idem in sermone Tu qui in congregacione es bene vivis si unus ordinabiliter tibi socialiter proximo et similiter deo querere insuper de vivere Idem Certe triumphantis mundi testimonium est si corpus suum et si subiugat spiritui ne corporis pernitiosa libertate similet voluptati si fletum prebeat oculus magis curiositati si denique spiritualis dilectione flagrans nulli dederit animum vanitati Idem Nam spectaculum facti sumus et angelis et hominibus servientes hominibus exemplum per opera opera servientes et angelis gaudium per occulta suspiria sancta Idem in congregacione positus et que supra de religione Idem pro(?) timet dyabolus remanentes vigilantes et coniunctos quia tam de ipsis quam de illis multos trapit nulla quando viviere sed concordes et unanimiter

viventes in domo domini convicti deo et sibi per vinculum caritatis hii dolore hii timore hii timore dyabolo faciunt et resistunt Idem Tria semper in opere tuo per oculis tuis habeas videlicet an liceat an deceat an expediat plura que supra de monachis bonis de obediencia de perfectis In collacionibus patrum libro iiii capitulo xl Ut possis sub regula spirituali perseverare per durare hec tria in congregacione custodienda sunt tibi ut videlicet aut liceat an deceat an expediat et sequitur post pauca Ego autem tamquam surdus non audiebam et sicut mutus non aperiens os suum et sic et tu velud surdus et cecus et mutus incedas ut solius universa que cunctos videris imitacionis edificacionis habeas velud cecus sub non videas si inobedientem si contumacem si detrahentem audiens non offendaris nec tali subiectionis exemplo sed velud surdus quasi penitens ista non audiens sic universa decarie ad arte tu vento flante turbuttas et si tibi convicia irrogaverit esto immobilis quasi lapis ut cuncta sicut mutus non emittas sed hunc pro versiculum in corde tuo decantes Dixi custodiam vias meas ut non delinquam in lingua et ergo multa non videas plura dissimules et nonnulla prioribus abluentis De remedio que supra de ira de iniuria Item infra de senectute

De religiosis simulatis Bernhardus in mor...
Ex actione secularium confunditur
actio religiosorum dum isti certa pervertendo non sinant que audiunt ad precepta et ille qui seculariter vivendo custodiunt ea quibus nequaquam mandatis regalibus astringuntur unde Jeremias dicit Erubesce Syon ait mare Idem Beati non nulli putantes apte vias deserunt fri

tatis habitum assumentes morantur ut
prima limina bene vivendo contigerunt
tunc obliti quid fuerunt affligi iam
pro modum de prioribus negligunt volunt
sed laudari statum de inchoata iusti
cia cupiunt preesse ceteris melioribus
concupiscunt quos plerumque contra
voluntatem eorum prius possidentes sequuntur
et multos magis quam primitus fuerunt
desiderans habitum peiores fiunt Idem
primam quidem homines cultum religi
onis assumunt et honorem inter sub
despectis vestibus magnis moribus
premunt Idem super Ezech. Nos quosdam
videmus ad vocem predicationis quadam
compunctione compunctos habitum non a
nimum mutasse in tantum ut religiosam
vestem simulent sed tantum priora vitia non
relaxaverunt plura que supra de criminibus
de monachis malis Aug. in Registro
de vita clericorum Melius est qui claudus
via saepe temptetur et ipse ibi sine
causa est est in monasterio etiam si inde
non precatur Idem in epistola Melius
est ut quis opulentia terrena tenere
in seculo humiliter quam in monasterio
tam superba relinquatur Idem in libro
de opere monachali Qui vanam audit
infirmitate humana tractandus est
qui vero fallaciam pretendit et convinci
non potest deo dimittendus est Idem
ibidem Utinam illi qui nolunt vacare
manibus omnino vacarent et linguis nec
quam eum tam multas ad imitandum
invitarent si eis non tantum exempla
pigritie sed etiam in vita prebuerint Idem
ibidem nullo modo decet que supra
de religione Idem in epistola quadam Ex
quo deo servire cepi sicut sum expertus
meliores quam qui in monasteriis pro
fecerunt ita non sum expertus peiores
eos qui in monasteriis defecerunt Ber.
sermo 9 in sermone quantum in se est in

honorat eum et quo vocatus est quasi
quibus quam eius sinceritas et tristitia pro
maneat et rancore plena que de dis
cordia de monachis malis Bern. super
Missus est Illam quam semel deservi
mus vanitatem saepius deserentes si po
stea curiositate cepti denuo sectari stu
dia secularium tanto efficiuntur ad vomi
tum revertentes Idem video quod magis
doleo post spretam seculi pompam
non nullos in schola humilitatis magis
addiscere et impacientes fieri in reli
gione plus quam primus in seculo fuis
sent quod quia magis perversum est plerique
quia in domo dei non patiuntur se habere
contemptui qui in sua domo nisi con
temptibiles esse potuerunt ut qui
videlicet ubi a plurimis honores ap
petuntur, i. in seculo ipsi locum habere
non potuerunt quia nec meruerunt
meruerit saltem ibi honorabiles vi
deantur ubi honores ab omnibus hominibus
contempnuntur Idem in Apolog. Quid
facit superbia sub pannis humilitatis tue
domine ipsa ubique nullo licet quo se
palliat humana malicia nisi ubi invo
luta est salvatoris infantia Idem
in sermone invenimus sive religiosos
que supra de religione Idem in epistola
Multos secularis reperies et que de religi
one Idem Magna confusio nobis
est et magna valde quod seculares
ardentius prioris desiderant quam
nos utilia tenens currunt ad mortem
quam nos ad vitam Idem de eo qui
habet habitum religionis et non vi
tam perfectam dicit Comedit alieni
labores eius et ipse nescivit exteriore
quippe superficiem intuens religiosus
malus falsa sibi omnia suspicatur non
sentiens vulnus aculeum qui totus

dit anima cordis interiora manet cum
exteriora tonsura capitis et religiosa
vestis seniorum quoque regula custo
ditur in cetera statur psallit in choro
sed cor corpore longe est. Unde dicit dos
[illegible] que sup. de monachis malis
De tempore religione quere supra
de temptacione correctione Item sup. de
negligencia de remissione iniuriarum
quere sup. de amore inimicorum de di
lectione proximi de concordia de pace
de pietate de morsu consciencie quere sup.
de consciencia De animo de anima De cor
de de remuneratione quere sup. de con
temptu mundi de amore mundi Item
avaricia de vicijs de fuga seculi de
religione de solitudine de mundo de
brevitate de reprehensione quere
sup. de correctione de rebus quere
sup. de iudicio dei extremo de bene
ficiis de beatitudine de gloria eter
na de dampnatis de Rethoribus quere
sup. de apostolis de eloquencia de philosophia
de re publica de curiositate de communi
tate de militibus de potentibus de
prelatis de viris de singularitate de re
verencia ad deum quere sup. de latria
de reverencia ad homines quere supra de
dignitate de honore de capacitate de
potestate de prelatis de principatu

De renovatione mentis Aug.
li. xij. de trinitate c. xviij. Be
atus apostolus dicit Renovamini spiritu me
ntis vestre et induite novum hominem
qui secundum deum creatus est et alibi a
pertius Expoliantes vos inquit veterem
hominem cum actibus suis induite
novum hominem qui renovatur in agnicionem
dei secundum ymaginem eius qui creavit
illum. nulli dubium est non secundum cor
pus neque secundum quamlibet animi partem
sed secundum rationalem mentem ubi potest esse
agnicio dei hominem factum ad ymagi
nem eius qui creavit eum secundum hanc
enim renovationem efficimur filii dei per
baptismum christi et induentes novum ho
minem christum utique induimus per fidem Idem
ibidem. Unde est ergo qui ab hoc con
sorcio feminas alienat cum sint nobis
cum gratie coheredes et alio loco dicit
idem apostolus Omnes filii dei estis per fidem
in christo ihesu quicumque enim in christo bap
tizati estis christum induistis non est iu
deus neque grecus non est servus nec
liber non est masculus neque femina omnes
enim vos unum estis in christo ihesu numquid
ergo fideles femine sexum corporis
dimiserunt sed quia renovantur ibi ad yma
ginem dei ubi sexus non est hoc est
in spiritu mentis sue Item li. xiiij. de trini
tate Dicit ista apostolus renovamini in
spiritu mentis vestre et induite novum ho
minem eum qui secundum deum creatus est
in iusticia et sanctitate veritatis quod autem
ait secundum deum creatus est hoc alio loco
dicit ad ymaginem dei sed peccando ius
ticiam et sanctitatem amisit veritatis propter
hoc hec ymago deformis et decolor
facta est hanc autem recipit cum re
formatur et renovatur. Idem quod autem
dicit spiritu mentis vestre non illic duas res
intelligi voluit Idem ibidem xxxv
Aliud est mens aliud est spiritus licet
sed mens animi spiritus est non autem
omnis spiritus nos mens est cum spiritus
et deus qui renovari non potest
quia non veterascere potest. Dicitur et
spiritus in homine et quere infra de spiritu Idem
ca. xxxv. Unam ergo tot modis di
[illegible] spiritum mentis dicere voluit eum
spiritum qui mens vocatur Sicut ait idem
apostolus in expoliacione corporis carnis
non duas utique res intelligi voluit
quasi aliud sit caro aliud sit corpus

carnis sed quia corpus vulgariter voca
nomine est quamvis nulla caro est nam
multa sunt corpora carne corpora celes
tia et corpora terrestria sed corpus carnis
dixit que caro est sic itaque spiritum mentis
dicit cum spiritus qui mens est Idem ibidem
Ubi quoque apostolus ymaginem nominavit
saltem alijs verbis id ipsum sapiens expo
liantes vos ad Coll. iii inquid veterem
hominem cum actibus suis induite novum
hominem eum qui renovatur in agnicione
Idem ibidem Fit ergo ista renovatio
et reformatio mentis secundum deum vel
secundum ymaginem dei sed ideo dicimus secundum
deum ne secundum aliam creaturam fieri re
putetur Ideo autem secundum ymaginem dei ut
in ea re intelligatur fieri hec renovatio
que est ymago dei i. in mente quemad
modum dicimus secundum corpus mortuum
non secundum spiritum eum qui de corpore fide
lis et iustus abscedit Idem ibidem Non
itaque sic intelligimus secundum ymaginem
qui creavit eum quasi alia sit ymago
secundum quam renovatur ab ipsa qua re
novatur Idem ibidem c. xxxvi Sane ista
renovatio non momento uno fit ipsius
conversionis sicut momento uno fit
illa in baptismo renovatio in remissione
peccatorum nullum enim vel unum quantulumcumque re
manet quod non remittatur Idem
ibidem Sed quemadmodum aliud est care
re febribus aliud firmitate que febribus frac
ta est revalescere itaque aliud est infixum
telum a corpore demere atque aliud vul
nus quod eo factum est secunda curacione
sanare ita prima curacio est causam re
movere languoris per quod omnium fit indul
gencia peccatorum secunda curacio est ipsum sa
nare languorem quod fit paulatim paula
tim proficiendo in renovacione huius
ymaginis que deo similis demonstratur
in psalmo legitur Qui propicius fit omnibus

iniquitatibus tuis quod fit in bap
tismo deinde sequitur Qui sanat omnes
infirmitates tuas quod fit cottidianis
accessibus cum hec ymago renovatur
Idem ibidem De hac re apertissime
locutus est apostolus dicens ad Coll. iiii°
Et si is qui exterior homo corrumpitur sed in
terior renovatur de die in diem Idem ibidem
Renovatur ergo in agnicione dei hoc est
in iusticia et sanctitate veritatis qui de die
in diem proficiendo renovatur transfert
amorem corporis a temporalibus ad eterna
a visibilibus atque ab istis cupiditatem
frenare ac minuere illis atque se caritate
alligare diligenter insistit Idem in iiii°
de trinitate c. 3a In hac quippe ymagine
tunc erit perfecta dei similitudo quando perfecta
fuit dei visio de qua dicit apostolus Vide
mus nunc per speculum in enigmate tunc
autem facie ad faciem Idem dicit Nos
autem revelata facie gloriam domini spe
culantes in eandem ymaginem transfor
mamur de gloria in gloriam tamquam
a domini spiritu hoc est quod fit de die
in diem bene proficientibus apostolus ait
ait Dilectissimi nunc filii sumus dei et
nondum apparuit quod erimus scimus
quoniam cum apparuerit similes ei erimus
quoniam videbimus eum sicuti est hinc
apparet tunc in ista ymagine dei fieri
plenam eius similitudinem quando plenam eius
receperit visionem Idem ibidem ca° xxx
xo Ymago que renovatur in spiritu men
tis in agnicione dei non interius sed
exterius de die in diem ipsa perficietur
in visione que tunc post iudicium facie
ad faciem nunc autem proficit per specu
lum in enigmate Quod eius perfectionem
quod dictum est intelligendum est similes
ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est
hoc enim donum tunc nobis dabitur
cum dictum fuerit Venite benedicti patris

mei possidete etc. Idem li. viij de civi-
tate dei c. xviij. Id etiam quod ait apostolus
nos autem revelata facie gloriam dei
speculantes in eandem ymaginem trans-
formamur de gloria in gloriam tam-
quam a domini spiritu speculantes dixit
per speculum videntes non de specula
prospicientes quod in lingua greca
non est ambiguum unde in latinam
translate sunt littere apostolice ibi quippe
scilicet in greco speculo est ubi apparent
ymagines rerum et specula dicuntur
cuius altitudine longius videtur
aliquid etiam remoto ubi distat omnino
quod satis apparet apostolum a speculo non
a specula dixisse gloria dei specula-
tes. Idem ibidem. Quod vero ait in ean-
dem ymaginem transformamur utique
ymaginem dei vult intelligi eandem
dicens ipsam scilicet quam speculamur
quia eadem ymaginacio est et
gloria dei sicut alibi dicit idem a-
postolus Vir quidem non debet velare
caput cum sit ymaginacio et gloria
dei de quibus verbis iam superius in
li. xij satis disseruimus. Idem ibidem
[illegible] in xv. ca° xiiij libri de trinitate
transformamur ergo de forma in formam
lucidam quia et ipsa quidem ymago
obscura est sed et si ymago perfecta
est et gloria in qua cum sit creati sumus
prestantes ceteris animalibus ipsa
quidem natura dicta est vir non debet
velare caput cum sit ymago et glo-
ria dei que nulla est in rebus crea-
tis cum sit excellentissima dum a suo
creatore ab impietate iustificatur a de-
formi forma formosam transfert in
formam. Idem ibidem. Est quippe in ipsa
impietate iustificatur a deformi for-
ma formosa transfert in formam. Idem
ibidem. Est quippe in ipsa impietate

quanto magis dampnabile vicium
tanto certius natura laudabilis et
propterea hoc addit apostolus tamquam a domini
spiritu audit de gloria in gloriam de glo-
ria quidem creationis in gloriam iustifica-
tionis. Idem. Quamvis et possit hoc
aliis modis intelligi quod dictum
est de gloria in gloriam de gloria scilicet
fidei in gloriam speciei de gloria qua filii
dei sumus in gloriam qua similes ei
erimus quando videbimus eum sicut
est. Idem ibidem. Quod vero apostolus adiungit
tamquam a spiritu domini ostendit gratiam nobis
conferri tamquam optabilis transfor-
mationis bonum. De visu que supra de gau-
dio malo de ludis de rixa que supra
de contentione de contumelia et gau-
tio. Item supra de iurgio. Revera rixa
est inter competitores

De sacerdotibus bonis. Gregorius in
Registro. Officii sacerdotalis est
ut vicinus aut maritali regimine de
palatiis imperatoris palacia debeat ut un-
de in hoc mundo humano adiutorio pri-
vantur inde sacerdotali tuicione possit
divina remedia reperiri. Idem ibidem. Re-
demptor mundi ad sacerdotis officium ven-
quit duro sed animas. Idem lux gregis
est flamma sive facula sacerdotis de-
cet enim sacerdotem divinis moribus
et vita clarescere quatenus in eo tamquam
in vite sue speculo plebs sibi quis-
sa possit et inde quod corrigat et
eligat quod sequatur. Idem in Pastorali.
Qua fronte quem misera de sacerdotibus
malis. Idem ibidem et legitur in decretis
di. xliij. Predicans debet esse sacerdos
ita ut moribus et verbis predicacionem
indesinenter audiat unde in canticis ca-
ticorum. Bene propterea sacerdotes tan-
tur comparantur. Idem di. xxxvi. Labia
sacerdotis custodiunt scientiam et legem

conquirent de ore eius quia angelus
dni exercituum malachie 2°. Idem di.
xxxi. Cum sacerdocium tam excellens
electum est ut in eo que in alijs me
bris erant vacant a culpa in illis tam
illicita reputentur. Idem in omel. de iij
resurreccionis et habetur in decret. di.
q. in iudicare recte de subditis ne
queunt que infra de sacerdotibus
malis. Item in dyalog. Cum fidelium
dubium esse possit et que supra de eucha
ristia. Idem in pastor. Sacerdos in
grediens vel egrediens moritur si
de eo sonitus predicacionis non auditur
Idem ibidem cum presunt alij tales se
exhibeant que supra de prelatis bonis
Idem et habetur in decret. di. xcv. Ecce
ubi decet sacerdotes et que supra de
episcopis. Idem et habetur in decret. di. xl
in plura que supra de episcopis de beneficia
tis de electis de predicatoribus bonis de
platis bonis. Gregor. nazazenus in a
polog. suo. Quale oportet esse sacerdotem
que utique cum angelis oportet as
sistere deo et in celestibus altaribus
offerre hostias christo et apud ipsam
hostiam deo unio hostiam vivam deo
placentem quomodo potero audere ad sa
cerdocium accedere et ad hostias incendas
ego inquam qui non primus manus
meas operibus sanctis consecraui ego
inquam prior qui nec dum oculos me
os direxissem recte inde creaturam
dei primus qui etiam omnia membra
mea sicut arma iusticie dei. Quis quo
numquam audeat sacerdocij adire gra
dum antequam fiat dei templum hec ille
ergo in apologia et excusacio fuge mee
Idem ibidem sermonibus et paccionibus
bus que supra de platis bonis. Idem
imperatoribus constantinopol et habetur
in decret. di. x. Suscipimus et infra de
dit nobis deus potestatem que supra de
episcopis. Aug. li°. de penitencia. Sacerdos tam
soli et omnis peccator confitetur et cui
que statuitur omnis languor in nullo
illorum est iudicandus quod ipse in
alijs iudicare est promptus iudicans
enim alium qui est alijs iudicandus
condempnat semet ipsum. Idem de sin
gularitate clericorum. Contemplamini qui
presbiteri populo dei consideratis quale sit
donum in sinistre sacramentis altaris exem
plare debent qui de altari vivunt
et continent tunc sacramentis sanccti
tatis et unitatis qualia sunt ipsa
sacramenta sacratissima quibus sac
dos exhibet sacrificia sentitur ne
undolicet certe diuina dni offendat
que tractat aut certe populum incipiat
impedire quod predicat. Idem in epistola
ad valeriam et habetur in decret. di. xl
ante omnia peto ut cogitet religio
sa prudencia vestra nichil in hac vi
ta vel in hoc tempore difficilius
et periculosius presbiteri officio sed a
pud deum nichil beatius si sacerdos
eo modo militet quo imperator noster christus
iubet plura que supra de episcopis de p
dicatoribus bonis de platis bonis
de clericis de beneficiatis de dignitate.
Ambros. super lucam. Insignia religio
nis et deuocionis sunt arma sacer
dotis. Idem in sermon. Ihereninius
est ad ministracio sacerdotalis quando
enim sacerdos relicto sacerdotalis officio
mundi delectacionibus oblectatur hic
quam vino infectus velut fatuus et
caritate fervidus inpetit res frigi
das et viles. Idem recte apibus
comparantur sacerdotes quia sicut
apes castitate corporis perseuerant ita
uite celestis exhibent aculeum legis
exercent sunt ad sanctificacionem

suis sunt ad vestitum Generi adul
terine aptus ergo plane sacerdotes
sunt quando qui velud aliquas quo
dam in gremio matris ecclesie continent
Idem in dialogo sacerdotis implebe que
supra de predicatoribus bonis Idem in
sessione ... l. sacerdotalem querere
supra de episcopis Idem in epistola ad ...
Separavit deus sacerdotem apostolo
et ipsum moysen intra urbem intrare
precepit unde ergo dimissionem nichil
cum insacerdotibus plebium vesniunt
nichil quam praestare nichil quam communem
tum studio ac usu ac moribus ...
porte multitudinis sobria ergo a
turbis gravitate ac serosam vita
et singulare pondus tam in sacerdotes
dignitas sibi vendicat sacerdotalis
Idem ibidem quomodo pater in exem
plo bonum obsuat apostolo nichil dis
par moribus a multitudine ...
Idem in eodem Quid enim nitere in
babit vel laudabit ipsius si omnia
bona tua facta recognoscant in se
met ipsis posite si nichil nite vide
ant quod ultra semet ipsos inveni
ant si ea que in semet ipsis erube
sunt inte que veniendum arbitrium
inspiciant Idem de officiis sacerdot
est nulli nocere sed omnibus velle prodes
se posse aut solius dei est Idem
ibidem Quamvis ergo nam illi ac
cessam sinonibus insolentum et in
am et intam et viam opibus im
patorum quam nullus maculosus
deviat detractet sic via et vita
tetis augustior l. virtus con...
tior trumes pressior fides plenior
spes firmior caritas alacior vigor me
tis conmibus conundans et semite me
predicationem semper et inimicis vene
rabiles qui constant Idem in epistola

Valor aut ve qui delinquunt semitas
rectis Idem in epistola ad Firminum Sacer
dos omnis timet magis apud deum impe
trat cum maior virtus prevalet sacer
dotis est enim pietas doctrina pieta
tis est Idem in epistola ad Theodosium
imperatorem nichil in sacerdote tam periculo
sum apud deum et tam turpe apud ho
mines quam quod illud quod libere sentiat et
sentiat non audeat libere proloqui denunciare
Idem ad eundem sacerdotes moderato
res turbarum sunt ac studiosi patris insi
cum ipsi met sacerdotes ab aliis monet
munera dei aut ecclesie sue continuata
turbent Idem in epistola ad Eusebium
attendamus ad sacerdotem novum ad pro
genitae institutore amaros unus ad sa
cerdotem ... non secundum legem man
dati carnalis creatum sed secundum virtute
infatigabilem electum hic est sacerdos
novus et hostia nova non ex lege sed
supra legem advocatus mundi lux ce
li que oculis non vidimus corporis
corporis sed tenemus affectu mentis
plura quere supra de sacerdotibus malis
de episcopis de prelatis Ambrosius contra auxen
cium imperatorem et habetur in decretis
xxiii q. viii Convenior adversus milites
gothias et ceteris et barbaris naci
ones nationes lacrime mee arma mea
sunt talia enim sunt arma sacerdotis
aliter autem nec possum nec debeo
resistere inimicis Idem et habetur in de
cret. di. lxxxiii Sacerdotes maxime
convenit amare dei templum sic ut cul
tu debito resplendeat aula dei Cris.
super Math Sicut stomachus in corpo
re sic sacerdotium in ecclesia dei Si enim stoma
chus sanus est totum corpus corpus
validum est Ita si sacerdotium est sanum
tota ecclesia dei floret Idem in eodem Cer
ta in vita tua austerius esto sed circa alios

benignius audiant te homines bona
mandantem quam videant te magna fa
cientem Idem in eodem Si eminentis
modicitatem primam imponentes et que sequuntur
de prima Idem super illud Math. xx. Simile
est regnum celorum homini patrifamilias
etc. Iudus decima vel nona prima hora sup
que supra de mundo plura que infra de
sacerdotibus malis Ieronimus super illud Ma
lach. 2° Labia sacerdotis custodiunt sa
pientiam etc. Si sacerdos de lege domini inter
rogatus non doceat et videat et resis
tentes non convincat frustra iactitat sacer
dotis dignitatem cuius non possidet o
peraciones Idem ad Paul. in prologo super
bibliam Sancta rusticitas solum sibi
prodest et quantum edificat ecclesiam Christi
convite merito tantum nocet complectens si de
struentibus non resistit Idem ad Ne
pocianum Cuius presbiteri semper sermo lecti
one conditus sit Idem eidem Ignorans
et absque sermone sanctitas quantum
exemplo prodest tantum silencio nocet si
contradicentibus non resistat nam et
latratu canum et baculo pastoris luporum
rapina rabies deterrenda est Idem eidem
dem Turpe est ante fores sacerdotis
pauperis qui cibo vescitur alieno lictores
consules et milites excubare iudicem
quoque provincie melius apud te melius
quam in palacio suo prandere Idem et ha
betur in decretis xvi q. i Quodque
sunt sacerdotes pauperum est et domus
eorum omnibus debent esse communes sus
cepcioni quoque peregrinorum et hospitalita
ti invigilare debent Idem et habetur
in decretis xvi q. i Cum prestancior 3
coram plebe populo qui sanctior et qui
doctior qui omnibus virtutibus eminencior
ad sacerdocium eligatur plura que infra
de sacerdotibus malis Ysid. in iii ethimologiarum

presbiter grece latine senior interpretatur
non pro etate sed pro honore et digni
tatem quam a domino accepit qui morum
prudencia et maturitate conversacionis
precedere debet in populo sicut scriptum
est Canum sunt sensus eius Idem ibidem
Sacerdotes cum ordinantur manus eo
rum sacro crismate inunguntur ut
intelligant se accepisse graciam conse
crandi et caritatis opera ad omnes
se extendere debere Idem de summo bono
li. iii ca. xlvi Sacerdotis predicacio o
peribus confirmanda ut quod docet
verbo instruat hoc exemplo Vera enim
est eius sacerdotis doctrina qua vive
di sequitur forma Idem ibidem ca. xlv
Sicut pugil pastor contra bestias
malas custodit oves suas sic etiam
dei sacerdos super gregem Christi sollicitus
esse debet ne inimicus vastet ne per
secutor infestet ne potenciores cuius
libet cupiditas vitam pauperum inquie
tet Bern. tractans illud Math. Hoc
facite in meam commemoracionem sic di
cit audiamus affectione et penetralibus
cordis de ascensu de salute Christi que
infra in de Christo de sanguine que sequuntur
de clamore Item infra de Christo pas
sione de pascha

De festis et eorum festis Aug. de civi
tate dei Non sunt contempnen
da sed plurimum veneranda sanctorum corpora
quibus dum adhuc viverent spiritus sanctus
quasi quibusdam organis ad omne opus
bonum usus est Idem in li. de doctrina
cordis In festis diebus homines va
care volunt ad spectacula ad luxurias
et ad nugas melius enim facerent spiritu
aliter in agro suo aliquid utile quam si in
theatris sediciones ac vanitates ex
ercitarent et melius femine la
ne die dominico lanam facerent quam si

ludent et saltaverint plura que supra de accidia vide de accidia Idem in libro de ecclesiasticis dogmatibus capitulo lii Nullus sanctorum vel iustorum in hoc seculo caret peccato nec tamen ex hoc desinunt esse iusti vel sancti cum in affectu teneant sanctitatem non enim nature viribus sed adiumento gratie per adiutorium gratie dei acquirimus sanctitatem et ideo veraciter omnes sancti se pronunciant peccatores quia in veritate semper habent quod plangant et si non reprehensione conscientie certe mutabilitate condicionis humane Ieronimus in epistola Vil ualis(?) solicitius providendum est quoniam ut diem sollempnem non tam ciborum habundantia quam exultatione celebremus quia valde absurdum est sanctum aliquem vel honorare nimia saturitate quem sciamus deo per ieiunia placuisse Idem Dame(?) sacerdotes non solum sacerdotibus sed etiam laicis noxie sit quam festivos et sollempnes dies non aliter celebrare digne putant nisi comessationibus vacent Bernardus in sermone iustorum festivitatibus gaudet deus et confundi gaudet quia primos nostros possumus confundi eo quod eos imitari non possumus Cyprianus in epistola festa sanctorum celebramus cum mentis sobrietate et sanctitate non in ventris sacietate

De castitate et castificatione Gregorius in moralibus Probatio castitatis non est signa facere sed unumquemque sicut semet ipsum diligere de aliis vero credere de proximis meliora quam de se sentire plura que supra de munditia de pudicitia Gregorius nazanzenus in apologetico suo Castificari prius oportet et sic alios castificare sapiente prius fieri et sic alios facere sapientes lumine effici prius et sic alios adducere adducere manus habere mundas et sic indigentibus manum porrigere recti consilii et sic alios adducere attende prius nisi esse et sic aliis rectum consilium complacidare(?) Ambrosius super lucam Castitas est utriusque hominis candor immaculatus et sincera serena munditia Idem perfecta castitas amicam pudicitie diligit et omnem impuritatem quadam morte respuit Idem Si veram desideras hic castitatem studeas hic gratiam lacrimarum Hylarius in libro de fine(?) Castitas est fidei indisrupta stabilitas et amoris divini inspectum ut inpuncta fecunditas Idem Castitas est purpura religionis regalis qua decoratur sponsa celestis imperatoris Idem anima que non splendet veste fulgida castitatis non est sponsa christi sed amasia dyaboli Idem Castitas est inpetrandis malis et peragendis bonis et est per clara sanctitas in operibus per claris et impugnandis vitiis et ceteris delictis Damascenus libro iiii Castitas est abominatio coitus mentis cursus libera et perfecta puritas Dyonisius de divinis nominibus Castitas est abundans munditia perfecta et omnino immaculata munditia Basilius verba detractoria verba iniuriosa contaminant speculum castitatis plura que supra de detractoribus de doctrina de predicatoribus de prelatis de sacerdotibus de munditia

De sapientia bona Gregorius in moralibus Perfecta sapientia est cuncta sapienter agere et de pueris minus sapientie se monstrare esse Idem necesse hoc est sapientie sapere quod intelligere quia multa sunt que nesciunt qui ceteris quod sapiunt sed hoc nequaquam sunt sunt Idem in viii moralium vera sapientia afficit non extollit nec superbit

cuites quos sequi implet sed probus la
mentates facit Idem in iiii° moral
super illud Job deridetur iusti simpli
citas quia Sapientia iustorum est nil paste
tatione simulare fingere uerum sensum
cordis illius aptis aperire ut sicut sunt
uera diligere falsa deuitare bona gra
tis exhibere mala libentius tollerare
quam facere nullam iniurie sibi facte
ulcionem querere pro ueritate contumelias
ferre lucrum putare sed hec iustorum sim
plicitas deridetur quere infra de
simplicitate hominis Idem Simi su
ma tua quere infra de sciencia
et humilitate Idem in Registro Sa
piens illicita superat qui didicerit
non uti etiam licitis et concessis
plura quere infra de sciencia per totum
de intelligencia de donis Grego na
zanzenus Illa sapientia clara que non
in uerbis uolat sed que in uirtutibus con
stat Idem in libro de epiphanie pri
ma sapientia est uita laudabilis et a
pud deum pura mens per quam puri pu
ro coniunguntur et sapientes et sanc
ti sapienti sancto consociantur Idem ibi
dem Non enim qui in uerbis sapiens
est ille michi sapiens uidetur sed ille
sapiens iudicandus est qui pauca
quidem de uirtutibus loquitur et plu
rimus actibus ondit ac fidem uerbi
bonis operum astipulacione confirmat
Aug de ciuitate Sapientia est rerum
humanarum quam scientia sed hec diffinicio
diuidenda ut rerum diuinarum sapientia proprie
intercipetur humanarum autem proprie
sciencie nomine optinuit neque enim quic
quid ab homine sciri potest in rebus
humanis ubi plurimum superuacue uani
tati et noxie curiositatis est hanc
sciencie tribuere sed illud tantum quo fides
saluberrima gignitur nutritur defen
ditur roboratur qua quidem sciencia

non pollent plurimi fideles quamuis
plurimi polleant ipsa fide Idem
in libro de libero arbitrio Sapientia est
ueritas qua summum cernitur et te
netur Idem in viii libro de ciuitate
dei Si sapientia deus est uerus philosophus
amator dei est Idem in eodem Pro
est uera sapientia que intencionem suam
in hiis que prudenter regunt fortiter
gerit temperanter cohibet iuste quod distri
buunt non ad illum finem dirigit
ubi deus erit omnia in omnibus finem
dirigit ubi deus erit omnia in omnibus
eternitate certa et pace perfecta Idem
de libero arbitrio Non sine sapientia
beatus est nemo enim beatus esse potest
nisi summo bono quod in ea ueritate quam
sapientiam uocamus cernitur et tenetur
Idem in eodem Ve qui derelinquunt
te ducem et oberrant in uestigiis
creaturarum tuarum qui nutus tuos
pro te amant et obliuiscuntur tui o
suauissima lux purgate mentis sa
piencia non cessas innuere nobis que
que qualia et quanta sis nutus
autem tui sunt omne creaturarum decus
Idem uic prius prius quere in
fra de sciencia mala Idem super Job
Sapientia est pietas i. dei cultus sciencia
uero abstinere a malo Sales in medio
nacionis praue prudens et uenalis
luce conspici Idem in libro de ordine
discipline Quisquis hominum philosophiam
fugiendam putauit nichil uult aliud
quam sapientiam non amare Idem in libro
soliloquiorum Certior meorum asse
rere tormento certo qui ait Summum
bonum esse sapientiam summum autem malum
esse dolorem cordis nec enim eius
ratio michi uidetur absurda nam
quoniam nos duabus partibus compositi
sumus scilicet ex animo et corpore quarum
prior pars melior corporis deterius
summum autem bonum est melioris part

optimum Summum vero malum est de
terioris partis pessimum Est autem optimum
in animo sapientia et in corpore pessimum
dolor summum hominis ergo bonum est
sapere summum ergo malum dolere sine
ulla autem ampliori falsitate concludi-
tur. quere supra de doctrina bona de sciencia de
scriptura sacra Idem in libro de utili-
tate credendi Omne factum et contra
que supra de peccato Idem Stultus est
animus qui peccat et que infra de stul
ticia Idem ibidem Illud nunc agitur
ut sapientes esse possimus id est in-
herere veritati quod profecto non potest
sordidus animus facere autem sordes ad
ut breviter complectar amor quarumlibet
rerum preter deum et anima aquilinis sordi-
bus quanto immersior purgatior est
tanto facilius verum intuetur Verum quod
videre velle et animum purgare prius
atque prepostero est cum ideo purgetur
animus ut videat veritatem Ambrosius in
epistola ad simplicianum Vitet peccare sol-
us dei est sapientis vero est et cura-
re et curatu corrigere et peccata premiam
agere Idem eidem Sapientes vere na-
ture legem ad ymaginem dei compressa
et verum viacionem libertatis vere pro
misterium non negligunt ut delinquant
cum in ea tantum libertas sit ut pueri
sunt vicijs nesciamus aliem sal-
vilia cotidie avaricie libidinis
ignavi Idem eidem Hec sola est sapiencia
libera que divitibus pauperes prefe-
rit et que servos propriis dominis duos
facit Idem Sapiens non metu fran-
gitur non potestate mutatur non attollitur
prosperis nec mergitur tristibus ubi
enim sapiencia ibi virtus animi ibi con-
stancia ibi fortitudo Idem Ille vero
sapiens est cuius animus in christo est
et cuius interior oculus ad superna eri-
gitur Idem ad eundem Sapiens non

ut luna mutatur non minuitur mutacionibus
rerum nec augetur Idem in libro de vita
beata maior est mirabilior que insi-
de stulticia Idem libro primo de obitu Sa-
tiri fratris sui Sapiencia a sapientibus ita dif-
finitur Sapiencia est dominum scire et illud numi-
nis atque divinum pia mente venerari
ac illam amabilem et concupiscendam
eterne veritatis pulcritudinem tota mentis
caritate diligere Idem in epistola ad fabianum
Sapiens quocumque accessit ubique tutus
erit ubique sua esse intelligit mundum
se possidet nec umquam se hospitem esse
iudicat Idem in epistola ad Ireneum Spi-
tale manna est plurima spiritualis sapiencie
que ingeniosis et querentibus eam de
celo infunditur et irrorat mentes
piorum hominum et obdulcat fauces eorum
corporum Idem Sapienti summe libertas
est et stulto miseria servitus est Ide
super illud Aggei primo Ambulans circa
hyems sale magistris sunt apti qui sapiencie
luce instruunt et divinis preceptis obtem-
perant et aliis mirabiliter infigunt que et
plura que supra de doctrina bona de
predicatoribus de sciencia de scriptura
sacra Isidorus libro ethicorum 2o Sicut aptus est
gustus ad dulcoris saporis discrecionem sapor-
ioris sic sapiens ad dinoscendum rerum
tempora quo unumquodque dinoscit atque
sensu veritatis disponat Idem de summo bo-
no libro primo capitulo xviii Primum est viventis
scire quid appetat secundum est illud quod
appetit apprehendere imperfecta quippe sapiencia
est scire quo tendas et nescire viam per
quam ad illam pergat ignorat ma non
mitte christus qui est dei virtus et sapiencia
Idem ibidem libro primo capitulo primo Omnis qui
secundum deum sapiens est beatus est beata vero
vita cognicio divinitatis est cognicio vero
divinitatis virtus boni operis est virtus
autem boni operis fructus eternitatis est Ide

ibidem. Primum sapientie studium est quere-
re deum deinde honestatem vite cum o-
pere innocentie. Idem ibidem. Nullus sapi-
entiam dei plene nisi qui penitus ab
omni pluralitate cura et actione se
abstrahere contendit. Idem in eodem.
Sapientiam quis dando largior fit sed re-
tinendo minuitur. Idem ibidem. Nichil
dulcius | sapientia melius nichil prudentia nichil
scientia suavius invenitur. Idem. Que-
dam nescire querimus nullus autem in
culpa maior est quam qui deum nescit. Ipse
investigacionem sapientie multorum esse que-
re sed paucorum est invenire non enim
invenitur interna sapientie veritatem Hy-
larius in libro de trinitate. Cum ipsius dei
sapientia sit necesse est ut si contra sapientiam
dei qui ipsum aut ignorat aut odit.
Richardus de sancto victore in libro de patri-
archis. Nichil sapientia suavius diligitur
nichil dulcius possidetur decor eius
omnem superat pulcritudinem dulcor
eius omnem excedit suavitatem est enim
ut ait quidam speciosior sole. Idem ibidem.
Quid dulcius quid ve iocundius esse
potest quam oculum mentis figere in su-
mma luce sapientie. Ieronimus in epistola. Sapientia
est margarita celestis splendens inti-
ma. Quere supra de eukaristia. I-
dem in sermone de cena domini. O preclara
[?]us | o venerabilis o veneranda potestas vestra
sacerdotes inclita et veneranda cui potesta-
ti nichil in celo nichil in terra comparari
potest. Comparare per corpus et sanguinem
domini nostri ihesu christi super hac cum potestate
vestra super tam insigni privilegio vestro
stupescit celum miratur terra contremiscit
homo veneratur quam qui plenum angelicam
celsitudo. Idem in quodam sermone facto
post pascha. O quanta dignitatem
contulit contulit nobis dignissimi
sacerdotes o quanta super cuncta ordinis
sacerdotalis prerogativa prestitit eum nos
deus regibus et imperatoribus terre
prelatis et ordine nostro omnibus ordi-
nibus mundi. Primus ut altius loquar pre-
tulit nos angelis et archangelis thro-
nis et dominacionibus Cherubin atque se-
raphin sed sicut deus non angelos
sed semen abrahe apprehendit ad sa-
crandum redempcionem quibus huiusmodi sic
non angelis sed hominibus solis quam sacer-
dotibus divina corporis et sanguinis con-
secrandi contulit potestatem. Idem in
sermone de cena domini. O ineffabile sacra-
mentum o celeste misterium vivum sa-
cerdotale privilegium, insigne spectacu-
lum sollempne miraculum o sacerdotes
a deus mirabilis es in omnibus cre-
aturis tenet ipso mirabilior est es
in sacerdotibus tuis dum per ipsos mira-
bilia miracula operaris o gemme po-
dus gemme preciosum honoris sacerdotalis
nisi sanctitas vite illustretur digni-
tas clarius vincatur nobilitate morum
et operacione virtutum. Idem sed bea-
tus pastores est quem infra de sacerdoti-
bus malis plura que supra de pre-
latis. Epistola tolletano et habetur
in decretis di. plus. Priorum sacerdoti-
bus omnis lectio sacrarum scripturarum
inspiratur per hoc enim et anime cunctorum
edificantur et fabule non necessarie pro-
hibentur. Item ex concilio toletano et
habetur in decretis di. xxxviii. Ignorancia
mater cunctorum errorum maxime
in sacerdotibus est vitanda quia sacer-
dotes officium docendi in populo susceperunt.
Idem ibidem. Sciant ergo sacer-
dotes scripturas sanctas et canones
et omne opus eorum in predicatione et doc-
trina consistat ut edificent cunctos
tam fidei scientia quam operum disciplina.
Idem ibidem in eodem. Celestinus
papa precipit dicens. Nulli sacerdotum

licat sacerdos canones ignorare vel
quid que faciat quod parum possit re-
gulis obviare Beda super Exo(dum)
xxxvii nichil vile nichil sordidum
in ore vel opere sacerdotis debet ap-
parere sed cuncta que sacerdos agit a(ut)
loquitur coram hominibus debent esse
preclara et in conspectu eorum indicia glo-
riosa Idem ibidem Cum tanto timo-
re debet sacerdos ambulare coram
deo quantum alius non moriturus
et adulterium ingressurus hec suf-
ficiat illo sacra omnium sacerdotum vel
episcoporum quere supra de eukaristia Glosa
Exo xxviii portabat aaron peccata
populi Tanti industrie tantique vir-
tutis debet esse sacerdos ut cuncta
peccata populi possit portare plura quere
supra de episcopis Glosa sacerdos quilibet
quere supra de eukaristia Glosa super
illud ad hebre(os) 2o Tu es sacerdos i(d est)
docens et orans et offerens Item
lex dicit indignus est sacerdotio nisi
quis ordinatus fuit multis plura que
supra de prelatis

De sacerdotibus malis Greg(orius) in
xxxiiii mor(alium) super illud Job Fenum
sicut bos comedit Quia multi sa-
cerdotes coram deo fenum sunt sed tum
sanctitatis favore falluntur Unde quidam
sapiens indicat dicens Tu si hospes et
orna mensam tu secundo namque hos-
pes ornare mensam dei quia si ad al-
tare ei sacerdos quis positus propria
bona propriam gloriam querit et de eius sa-
titatis ostentacione laus altaris conten-
ditur et ipse tamen apud deum in numero
sanctorum non habetur Unde non-
numquam sed hospes ipse [illegible] aliis
cum eius opinio bona [illegible] sed ipse
tamen adeo sed hospes [illegible] mensa

itaque dei tu secundo decorat qui sacris
altaribus astans per nomen quod agit studet
ad humanas laudes mente detorquet Idem
in omel(ia) Cum vero scimus quosdam sacer-
dotes malos instar aque baptizantis que
peccata baptizatorum diluens illos ad cele-
ste regnum mittit sed ipse in cloacas de-
scendit Idem in omel(ia) designant denique
Consideramus quod de gregibus agitur
quando pastores et episcopi sunt lupi Idem
in omel(ia) de octava resurrectionis et
habetur in decretis xi q. iii. Iudicium
vero de subditis nequiunt qui in sub-
ditorum causis sua vota vel odia vel
gratiam sectantur unde fit in ipsa ligan-
di atque solvendi potestate semet ipsum
privet qui hanc pro suis voluntatibus
et motibus exercet Unde vere per prophetam
dicitur Mortificabat animas que non
moriuntur vivificabat corpora que non
vivunt non morientem quippe mortifi-
cat qui iustum dampnat et non vic-
turum vivificare nititur qui reum a
supplicio absolvere conatur Privilegi-
um meretur amittere qui permissa sibi
abutitur potestate Idem Durum est quod
supra de iudicibus Idem in Registro
Durum est et a sacerdotis officio procul du-
bio alienum personam sub venalitate portare
negligenter et indecenter studio congrega-
re pecunias inhiare Idem in eodem Cau-
sa peccandi sunt populo sacerdotes ma-
li quis autem pro peccatis populi semet
intercessor obviat si ipse sacerdos qui pro
populo orare debuerat peiora perpe-
traverit Idem ibidem Inscitia sa-
cerdotum est de dominicis tabulis admo-
neri quod cum ipsi debent corrigere ab
aliis turpiter ab ipsis corrigitur Idem in
pastorali Si homo apud hominem de innume

psumit intercessor fieri erubescat q
mente apud deum intercessionis locum
arripit qui familiarem se esse dive
maiestati per vitae meritum nescit aut
adeo quomodo veniam aliis postulat qui
utrum sit sibi met ipse placatus ignorat
Idem in eodem Quia frustra mederi aliis
properat qui vulnus in facie portat cunc
ti enim liquido novimus quia cum his
qui displicet ad intercedendum mittitur irati
animus ad deteriora provocatur pro
vocatur Idem in eodem Quo debent
sacerdotes et prelati que supra de prelatis
Idem et habetur in decretis di. xlix pro
terentius lucris qui sibi lumina talle
vit prius recede ne celesti nec et lon
sum ubi contumelias ferre curat terre
nis iudicio toto die fortes sunt assiste
re in oratorio coram deum nec unius
hore momento prius consistere plura que
supra de prelatis malis de curatis et episcopis
Bern nazarenus Sanctificari oportet
primus que in sua deputate Dyonisius
in epistola ad demophilum que supra de
ambicione in sermone Ostendatum est sacer
dotem vel se profiteri et contraria huic
ordini operari Idem super lucam Nichil in
sacerdote tam periculosum et que supra
de sacerdotibus bonis plura que supra
de curatis de beneficiatis de episcopis de prelatis
Crisostomus super matheum Magna confusio sacer
dotum est et vere magna quando laica
eis fideliores eis inveniuntur et inferiores
quas et equales eis esse confusio sacer
dotum est Idem Multi sacerdotes et
pauci sacerdotes multi nomine pauci
ope videte sacerdotes quomodo sedeatis
super kathedram quia non kathedra
facit sacerdotem locus eum non sanctificat
hominem sed homo locum nec omnis sacer
dos sanctus est sed omnis sanctus sacerdos pz

Idem Sicut stomachus in corpore q
re supra de sacerdotibus bonis Idem Si
curamus que supra de pena Idem in
xii vel novissima hora que supra de mun
do Idem super matheum xxi Hec est omnis
cogitacio sacerdotum que supra de am
bicione sacerdotis de beneficiatis de curatis de episcopis
de potentibus Ieronimus in epistola Immalo
res sacerdotes et apostolus dampnat
et lex vetus prohibet qui enim altari
serviunt vinum et sicheram non bibent
Idem ibidem Cythara hebreo nomine
omnis potus inebriat que potest ine
briare potatorem Idem ibidem Pater ho
si cadentes rogabunt pro sacerdos pro
sacerdote vel lapsu quis rogaturus
est Idem et habetur in decretis xxi
q. in veteres scrutans hystorias in
venire non possum scidisse magis
ecclesiam dei et populum seduxisse quam eos
qui falsi sacerdotes fuerunt et prophete
Idem ad nepocianum Turpe est ante
foras sacerdotis querere supra de prelatis
malis Idem super malachiam Ad sacerdotem
pertinet disciplina interrogatum vide
de lege dei qui si non docuerit et vi
deat et respondere non convincat sinis
tra utetur sacerdotis dignitate cuius
non exhibet officium et operacionem Ide
ad eustochium Sunt aliqui de meo or
dine hominibus et que supra de curatis
de ambicione de beneficiatis de prelatis
de episcopis Ysid. de summo bono Sacerdotes
pastores iniquitate dampnantur si aut
ignorantes non erudiant aut peccan
tes non arguant et corrigunt Idem
Multi sunt sacerdotes interim pluralitatis
alicuius utilitate occultant et alicuius
ope semper dicatione iusticie pervenire
audiunt sed proh dolor hos ideo metuunt

vel quia amore rerum secularium im-
plicantur vel quia aliquo facinoris
opere confunduntur. Idem ibidem libro tercio
capitulo xxxiiii. Beatum culpe geminat
si quis cum culpa ad sacerdotale cul-
men aspirat. Idem Innocencius ca-
pitulo tanto maioris est ruina quanto
prius qui cadet maioris erat virtutis
precedencium namque magnitudo virtu-
tum crescat ad cumulum sequencium de-
lictorum. Idem ibidem capitulo xxxv. Sicut
pastores et magistri sacerdotale ministerium
assequi prohibentur sic indocti et impe-
riti a sacerdotali officio repelluntur. Idem
ibidem. Sacerdotes indoctos per ysaiam
prophetam dominus increpat dicens Ipsi pasto-
res ignoraverunt intelligenciam. Et vere
speculatores universi canes muti sunt
non valentes latrare. id est plebes sibi
commissas non valentes resistendo ma-
lis precibus(?) et operibus iusticie defendere.
Idem ibidem capitulo xlii. Sicut vigil pas-
tor custodire solet suas oves ita debet
sacerdos super gregem Christi. quere supra
de sacerdotibus bonis. Idem. Qui regi-
men sacerdotale contendit appetere quere
supra de ambicione de beneficiatis de cle-
ricis de episcopis(?) de potentibus de prelatis.
Bernardus in libro de contemptu. In multis sacer-
dotibus multiplex regnat fornicatio
qui puritatis auctori in puro corde et
corpore ministrantes non verentur stare
ante angelum dei qui secet eos medi-
os et dissipet et disperdat sed quod dicere
nephandum est nephandas manus suas
quibus paulo prius meretrices et pro-
stitutas attrectaverant(?) tunc audent
tangere sacras carnes agni inmaculati
dominum meum Ihesum Christum et intingere in sangui-
nem salvatoris sic et aliena sacra
[illegible] et sacris eciam frequentant

sicut per psalmos sacros decantant cum cy-
tor(?) eorum longe est a deo et ideo fit quod
execrabilis deo laus eorum et oracio eorum fit
eis in peccatum. Idem. Tenentur in nonnullis sacer-
dotibus nec est cultus plenus virtutum
aut cultus nullus aut exiguus. Idem.
Ve nobis sacerdotibus qui iacentes in gre-
mio veneris et in altari sacrificantes fi-
lium virginis. plura quere supra de ambicio-
sis de beneficiatis de electis de dignitate
de doctoribus de predicatoribus de e-
piscopis de beneficiatis de prelatis malis.
Idem in libro de dispensacionibus(?). Si boni
pastores estis gaudete quia merces
vestra copiosa est in celis si mercenarii
estis timete quia periculum vestrum grave est
internus(?) si fures estis ingemiscite quia
locus vester magnus et gravius est. de sa-
nitate quere supra de abstinencia de car-
nis cura de gula de ieiunio de medicina
de temperancia de salute. quere supra de beati-
tudine de pede(?) de fruicione de salute spirituali
quere supra in speculo cordis. est enim sapiencia
lux quedam veritatis purissima totam men-
tem irradians ad contemplandum deum.
Paschasius. Celestis sapiencie fons est dul-
cissimus ac sapidissimus a quo celeste pro-
fluvium oritur irrigans omnia plan-
taria virtutum. Bernardus in sermone. Incipit
plane sapiencia vana(?) si prioris vite ma-
la peccata defleas si putas seculi de-
siderabilia parvipendas si beatitudinem
eternam toto desiderio concupiscas. Idem
super Cantica. Hec est vera sapiencia si obediencia
mortificat propriam voluntatem si continen-
cia corporis amputat voluptatem si paciencia
mundialem sustinet adversitatem(?) sapiencia
eum dei humiliat non extollit et omnia
turpia lucra contempnit. Idem super Cantica.
Sapiencia est deus et ideo deus vult se dili-
gi non solum dulciter sed eciam sapienter

Idem in eodem. Modus sciendi quere
infra de sciencia bona. Idem. Sapiens
est qui sapit unumquodque sicut est. Idem.
Sapiens est qui delinquit preterita mala
contempnit presencia vana desiderat futura
bona. Idem in libro de consideratione ad Eu
genium papam. Quid tibi prodest si universum
mundum lucreris te uno perdito et si
sapiens aliis sis tibi ipsi non fueris
plura que infra de seculo. Glosa super
Exodum v°. In solitudine ubi sapiencia cum
silencio et quiete disputant. Glosa super
illud velle et nolle hec post [illegible] sit
idem. Placere nisi rectum. Idem eidem in
epistola ix. Nisi sapiencia sua non placet
nam omnis stulticia laborat fastidio sui.
Idem. Sapiens semper videbit ubi mo
riturus sit cum quibus quomodo quid ac
turus cogitat enim semper sapiens qua
lis vita non quanta sit. Idem. Omnia sa
piencia condempnat sicut stulticia quod do
cepit quietum quam admodum. Idem ei
dem in epistola prima. Nunquam in tua corona
lesset negligencia que supra de philosophia. Idem.
Affectator sapiencie adheret quidem in corpo
re suo sed optima sui parte abicit corpore co
gitationes enim suas ad sublimia intendit
plura que supra de philosophia de prudencia.
Lactancius in libro de falsa sapiencia. Beatus
cum sapiencia coniuncta sapiencia est. Na
turam enim hominis deus hanc esse
voluit ut duarum rerum cupidus esset
scilicet religionis et sapiencie. Sed heu iam
falluntur homines qui aut religionem
suscipiunt omissa sapiencia aut sapiencie
soli student omissa religione cum ty
altera sine altera non possit esse. Idem
in libro de vero cultu. Sicut intuitu ce
lebrandum que infra de sciencia. Idem
in eodem. Omnis sapiencia in hoc uno consis
tit ut cognoscat et colat. Tullius in tus
culanis questionibus libro v°. Sapientis proprium est

nichil facere quod possit postea pe
nitere nichil quod invitus sed splendide
constanter graviter quam recte facturus
nichil cum accidit admirari sed quasi
stime indictis certis atque fixis. Bo
etius aut ad Platonem dixisse Be
atas fore res publicas si eas aut
sapientes regerent aut rectores ea
rum sapiencie operam darent. Tunc enim
res publica bene regitur quando philosophi
regunt aut reges philosophantur. Pla
tonis quoque dicta sunt hec. Si sapiencie
forma posset oculis videri tunc
maxime ad amorem sui omnia pro
vocaret. Plura que supra de doctri
na bona. Item infra de sciencia. Item
nota quod iiii gradus sunt sapiencie scilicet
interrogare humiliter audire diligenter
credere firmiter operari firmiter constanter
perseverare fortiter intelligere sapienter
diligere ferventer.

De sapiencia mala. Gregorius in moralibus.
Multi iam sapienciam pervenire non
possunt qui false sue sapiencie fiducia dece
pti sunt. Idem. Valde difficile est ut hii
qui se sapientes existimant mentem
suam ad humilitatem reducant. Idem
qui testante Paulo que infra de stul
ticia. Idem in x moralium super illud Iob
deridetur iusti simplicitas et huius
mundi sapiencia est cor machinacionibus
tegere sensum verbis velare que fal
sa sunt vera monstrare que vera sunt
falsa probare. Hec nimirum sapiencia
prudencium usu a iuvenibus scitur
hec a pueris precio discitur hanc qui
sciunt ceteros despiciendo superbiunt
hanc qui nesciunt subiecti et timi
di in aliis esse mirantur quia ab eis
hec eadem duplicitas iniquitatis
nomine palliata diligitur. Dum men
tis perversitas urbanitas vocatur et
duplex ac multiplex iniquitas sa
piencia nominatur. Hec ergo sapiencia

precisa sibi subditos preripit honorum
cumulum querit et adepta temporalis
glorie vanitate gaudet imaginem ab
aliis mala multiplicans reddere cum
vires suppetunt nullis scilicet resistenti
bus eadem cum vires suppetunt nul
lis resistentibus eadem cum virtuti
bus possibilitas deest quodcumque posse
per maliciam non iniqua valet hoc in
pacifica benignitate cum dolo dis
simulare ac tenere instorum sapientia
bona est nichil est quere supra de sa
piencia bona plura quere supra
de intelligencia Item infra de sapiencia
de stulticia Idem in moralibus Sapientia
huius mundi infidelis est ideo quia
mensura post mortem non est Idem
in pastorali Plus quippe melius
sapit eo deterius delinquit et
propter hoc inexcusabiliter meretur
supplicium quia prudentis si volu
isset potuit vitare peccatum Idem
in eodem Sepe dum quosdam
maior sciencia erigit quere infra
de sciencia mala Idem in Registro
de quodam monacho Sunt quidam
qui nobis in eadem placent sed hoc
est in illo vehemens vitium quod valde
se sibi sapiens esse videtur plura
quere infra de sciencia Augustinus Neque
delinquerunt quere supra de sciencia
bona Idem in preteritis quere
infra de sciencia mala Idem per tertiam
quere supra de philosophis Idem non est
vera sapientia quere supra de sapiencia
bona plura quere supra de locutione
et infra de sciencia mala de studentibus
de superstitione de arrogancia
Idem in sermone Ambulas respicimus
negligentissimos instruere et ani-

dissimiles sapere hos docet scriptura
dum ad illud pervenire non posse quod
appetunt vel simulando prius quod negli
gunt sibi inseruit concupiscens sapientia
sua sua iusticiam et deus perhibet ca
tibi Sed 2° Ambrosius super epistola ad Ro-
Sicut unum ad temptationem quere infra
de sciencia mala inter glosas

De satisfactione Gregorius in pastorali
Neque deus nobis curaciones
pariter neque delectorum morbos medi
camentis contrariis medetur sed ut
qui pro illicitis delectati discessi
fletibus amaritudine urgeamus et qui
per illicita defluendo ceciderunt stranga
lemus Idem in omelia Dum auctori bo
nae vocationis ultime quedam tem
poris securitas esse videtur debemus
pensare malum quod sequitur pos
sumus gemere gementes quod quod eo
tempus deviare proterva peccata videtur
apparet apparentes cum dolore de
flere deflentes abstergere Idem in mora-
libus super illud Job verbar omnia opera mea &
nunquam deus peccatum preterit sine ultione
aut enim hic punit deus aut dya-
bolus plura quere supra de penitencia Augustinus in libro
de conflictu viciorum et virtutum
Satisfactio videtur quere supra de confessione
Idem in libris de penitencia Satisfac-
tio est ut causas peccatorum excludere est
causas peccatorum excidere et suggestioni-
bus aditum non indulgere Idem super
scida ad Cor ad agendum penitentiam
non sufficiat mores in melius com-
mutare et a malis recedere nisi etiam
de quibus facta sunt satisfaciat deo per
dolorem penitentie per gemitum humilitatis et
sacrificium contriti cordis cooperantibus
elemosinis et ceteris operibus bo-
nis Idem in soliloquiorum et sectum

de perplexitate de infamia

De sciencia bona. Grego. in moral. li. x. Vera sciencia afficit non extollit neque superbiunt quos implent sed lamentantes facit. Idem in li. xxviii super Job. Quamquam nostri scientias nullum magnas et perfectas scias perfecta sciencia est omnia scire et tamen iuxta quendam modum sciendi scientem se esse nescire. In hoc ergo in do domini omnino tunc perfecte que scienda sunt scimus cum perficientes per intelligenciam nos perfecte scire non possumus. Idem. Perfecta sciencia est cuncta sollicite agere et de singulis meritis scire se penitus nichil esse. Id. in viii. mor. Grandi dampno diuina sciencia minuitur si tamen carnis noticia pertitur (?) extra non cognatos ergo quasi ac propinquos fieri debet si vult ne sciencie .i. deo verius iungi. Plura que supra de caritate et scientia. Idem in epistola ad Dyoscorum. quod apud est nulla etas sera videri potest quia et si senes magis deceat docere quam discere magis tamen volo discere quam quod doceam ignorare. Plura quere supra de sciencia bona. Idem in xv. de trinitate. Numeris quoque scitis multiplicantur veritates ut repiantur (?) per numerum infinitum. Qui enim dicit scio me viuere unum quid scire se dicit et si dicat scio me scire viuere duo sunt iam que dicit et quod scit ista dicit hoc duo tercium scire est et sic potes addere et quartum et quintum et cetera innumera scita. Idem in eodem .3. in fine. Duo sunt genera rerum que sciuntur unum earum que per sensum corporis percipit alterum earum que per semet ipsum. Idem in eodem. Duplex est via sciencie que supra de philosophia. Idem in li. de ordine discipline. Tria sunt genera rerum que sciuntur unum earum que per sensum corporis percipit alterum earum quibus sciencia venabilis apparet unum est inquisitus (?) ad finem aliquem certum relatus alterum in discendo tantum delectando. Primum nos admonet nichil temere scire sed recte docere (?) sed tamen bene contemplari. Plura quere supra de dilatione de studentibus de sciencia bona de doctrina bona de vanitate. Idem li. primo retractationum. Dum ipse loquimur id solum scire dicimur quod mentis firma ratione comprehendimus sed in ipse loquendo illud eciam scimus quod fide dignis credimus. Ambros. in li. de bono mortis. Cottidie crescimus scire et quid est sciencia nisi cottidiani laboris obiectio. Boecius in li. cathegoriarum. Nemo si quid in primis disciplinis accipit illud sacrosanctum iudicet quod quid veri tenet cum libris accomodatas sermones (?) philosophie tractatus elimat. Tull. in dyal. ad orthensium. Omnis sciencia et cognicio multis est abstructa difficultatibus est enim et in ipsis rebus obscuritas et in iudiciis nostris infirmitas. Plura que infra de vilitate. Lactancius in li. de uero cultu. Sic virtutem celebrando nichil prodest via nosse nisi conatus et vires suppetant ambulanti. Ita veri sciencia nichil prodest si virtus animi defecerit. Sola enim vera et bona est diuina noscere virtus autem est declinare (?) tale. Ysid. de summo bo. Ad maiorem culpe cumulum pertinet scire quidquam quod scire oportet et non velle sequi quod scientia docet. Damascenus in tractatu suo de anima diuina intitulatur. Sciencia deque habet bene vite humus at quam virtus quedam actiua est ipsa prudencia venationis (?) scias et de

decimus contemplare disciplina siquidem
animam sicut esca nutrit corpus super
Bern. super Cant. Modus sciendi est
ut scias quo ordine quo fine quo
studio queque scire oporteat quo or-
dine ut illud prius addiscas quod
est maturius ad salutem quo studio
scilicet ut illud ardencius quod est ve-
hemencius ad amorem quo fine scilicet
ut non ad inanem gloriam aut ad
curiositatem aut aliquid simile sed
tantum ad dei gloriam et suam et pro-
ximorum edificacionem scire desideret
Idem in libro de meditacione Sunt qui
scire volunt eo fine tantum ut sciant
et turpis curiositas est et sunt qui
scire volunt ut ipsi sciantur et tur-
pis vanitas est et sunt qui scire vo-
lunt ut scientiam suam alijs vendant
et turpis questus est Et sunt qui
scire volunt ut alios edificent et
caritas est Idem in epistola ffallax o
fili que infra de sciencia mala Idem
in libro de consideracione Quod si vi-
ta non complicat consideracio querat oro
compediat vita incedit puritas as-
sequatur Plato in Phedrone Eo tempore
quo vivimus ita dum appropinquamus
sciencie si nichil aut minime utimur cor-
pore In libro de mirabilibus mundi
Sciencia est omni regno prestancior
et quere infra de sensibus Crisostomus super Math.
xiiij Turpis scire os interrogare
Idem Sicut qui non masticat cibum
et que supra de lectione Ysidorus de summo
bono libro 2° capitulo primo Utile est vi-
ta scire et recte vivere quod si utrumque
non valemus melius est ut bene
vivendi quam multa sciendi studium co-
sequamur Idem in synonimis Disce quod
nescias et que supra de doctrina mala
Idem Primum est vivere scire et

quere supra de sapientia bona Glosa super
illud Deuteronomii xxij Non succides arbo-
rem fructuosam scilicet ethicam scilicet et lo-
gicam in quibus reperitur utilitas
De sciencia mala Gregorius in pastorali
Sepe dum quosdam maior sciencia
erigit a ceterorum societate disiungit et
quasi quo plus sapiunt eo plus a vere
a virtute concordie desipiunt Idem in
moralibus Cum summa cura inquirendum est
quere supra de simplicitate et sciencia Idem
dum quod scit et que supra de doctrina
et sciencia Idem Cum speciale aliquid
que de doctrina et sciencia Idem ple-
rumque dum inciti ne nesciunt quere
supra de doctrina et sciencia plura
que supra de doctrina mala de curiosi-
tate Augustinus de civitate dei Ve pueris
pueris quos non facit flere prima
et inflare sciencia Idem libro iiij de
Trinitate Sciam quere supra de cogni-
cione sui plura que supra de curiosi-
tate delectacione Idem libro xij de trinitate
capitulo xxij Cum negligencia quere et
de doctrina mala de sapientia mala Idem
in libro de natura boni Quidam per-
diderunt sensum studio sciendi et
contradicendi Idem in libro confessionum
Vide domine deus meus quomodo dili-
genter observant filij hominum pacta literarum
et sillabarum accepta a prioribus lo-
cucionis et a te accepta salutis eterne
pacta negligunt et contempnunt ita
ut si contra scienciam gramatice artis
aliquis sine aspiracione vel aspiracionis
nota hominem pronunciet vel dixerit ma-
gis hominibus displiceat quam si contra
tua precepta hominem oderit plura que-
re supra de curiositate de doctrina
mala De sapientia mala de philosophia de astro-
nomia de lectione Jeronimus in epistola ad Da-
masum papam Demonum cibus est que

supra de lectione Crisostomus super Math in
Si oculus tuus fuerit etc. Sicud homines
oculos infirmos in loco tenebroso
melius videt sed in sole nichil Sic ho
qui deditus est terrenis actibus et
sciencijs in rebus quidem mundialibus
sapit et astutus est sed in spiritualibus
si quid iusticie bonum non sentit Glosa
super illud Colos. ii. Jn quo sunt omnes
thesauri etc. Astrologia Geometria
et alia huius ideo despecta sunt a
viris quia nichil ad salutem pertinent
sed magis mittunt in errorem et avocant
a deo Glosa super epistola ad Ro. Sicut in
vino non temperatum mentem alienat
Ita sciencia saturum superbum facit ho
minem nisi fuerit caritate temperata
Vnde apostolus Sciencia inflat caritas
autem edificat Glosa super illud primo Cor.
viii. Sciencia inflat etc. Proponenda est
sciencia sciencie melius enim est scire
nostram infirmitatem quam naturas rerum
et sidera unde quod etiam scienciam illam
que apponit addit et dolorem scilicet
peregrinacionis nostre ex desiderio patrie
celestis plura que supra de lectione
Bernardus in epistola Fallens o fili mi si te
putas apud mundi magistros invenire
illam scienciam quam soli discipuli Christi
et mundi contemptores dei munere con
sequuntur non enim hanc lectio docet
sed unctio non litera sed spiritus non eruditio
sed exercitacio in mandatis dei Idem non
recte progreditur ad bonum sciencie ni
si iusticie gemitum precedat ad animam
ex qua formetur unde granum non palee
et vane glorie Idem Sermo secularis
sciencie inebriat quid sed curiositate
non caritate implens non nutriens
inflans non edificans ingurgitans
non confortans Idem in libro de xii gra
dibus Sape malum non est sape sed
de specie Idem in libro de contemptu

in eis contingunt primum quem domini
noluit vehementer attendi vali er
go ista sapientia nolite parvipendere age
sed dum considera diligentius intuere ma
gnum est quod promittit et opus egens
deliberacione multa ex parte certe quid
proponis et amicos consule ne post
factum te penitere contingat Idem
sapientia mundi carnalis dyabolica inimica
salutis suffocatrix vite eterne ma
ter cupiditatis et eius que deo so
let vomitum provocare Idem philosophorum
ventosa loquacitas etc. que supra
de philosophia Idem liquet absque sciencia
quere supra de caritate et sciencia
Idem in libro meditacionum Multi multa
sciunt etc. que supra de curiositate Idem
in eodem Stude cognoscere te quere
supra de cognicione sui plura quere
infra de stulticia Item supra de curio si
tate Idem in epistola Idem Non igno
ro quantum eorum profuerunt et adhuc
prosunt vestre litterature contra hereticos
et simplices instruendos Idem absque
omnibus artibus quas liberales
appellant quam plurimum christianorum sal
vi facti sunt placentes deo non in
sciencia scripturarum sed in conscientia
pura et fide non ficta Petrus et
Andreas et filii zebedei ceteri quod dis
cipuli non de scola rethorum aut
philosophorum assumpti sunt et tamen meli
orum dominus per eos est salutem ope
ratus homines operatus Seneca in epistola
liberalium artium invenies molestos
animos intempestas verbosos et sibi
placentes sunt homines Cancellarius
super dicto communis Sciencia sophis
tarum ut sciencie destructio est de
sciencia et doctrina que supra de doctri
na de sciencia et humilitate quere
supra de humilitate

De sciencia et vanitate que supra
de vanitate Tull. li. primo de
officiis Sciencia que remota est a iu-
sticia calliditas potius quam
sciencia est appellanda Satiricus
Persius Scire tuum nichil est nisi te
scire hoc sciat alter Ysid. in synodo et
ponitur in decretis di. xxxvii. Ideo
prohibetur christianus legere figmenta
poetarum quia per oblectamenta fabu-
larum mentem excitant ad incentiva
libidinum non solum thura offerenda
demonibus immolantur sed eciam eo-
rum dicta capienda libencius quam
oportet Idem de summo bono libro
tercio ca. 31. nichil aliud agit amor
mundane sciencie nisi laudibus homi-
num extollere Idem quanto maiora fuerint
studia litterarum que supra de doctrina
et sciencia pretorum plura que supra
de clamore de philosophia de tenuo statu per
totum

De scribendi vicia Iero. in prologo
ergo iungat epistola quos iungit sa-
cerdocium primo carta non diuidat
quos christi nectit Symmachus in epistolis
suis In re aptu piget esse prolixum
Incardinus aut velius multum valet
longior scribendi loquendi que materia
diligencia Idem libro de oratoribus
...tis amorum benignitas sit saue
aliorum aut inuidia nequit ignoscere
Idem Ysidorus Sicut in vestitu homi-
nem cultu inter loco ac tempore
...itur apta vestis sic ingeniorum
varietas in familiaribus quidem
scriptis negligenciam quandam debet imi-
tari in forensibus aut vel contencio a-
cincte decet arma facundie. Plinius
in prohemio suo de hystoria naturali Res
ardua est vetustis nouitatem nouis
auctoritatem absolutis nitorem obscu-
ris lucem fastiditis graciam dubiis fidem
persuas dare Idem in epistola ad nota-
rium in libro que misi tibi ad notam
que putaueris corrigenda Ita enim credo
certa magis tibi placere si quedam tibi
cognouero displicere Helymandus in
cronicis suis li. xxvi Virgilius cum
obiceretur ab inuidis quod Homeri versus
suo operi insereret Ridet magnarum
esse virium clauam extorquere de manu
Herculis plura que supra de eloquencia
de doctrina

De scriptura sacra Greg. in moral.
li. primo Sacra scriptura ante
mentis oculis quasi quoddam speculum
opponitur ut interna nostra facies
in ipso clarius videatur illinc feda ibi
pulchra nostra cognoscimus ibi sentimus
quantum proficimus ibi docemur quantum
a profectu distamus Idem scriptura
sacra narrat gesta sanctorum et in ad
imitacionem prouocat corda hominum infirmorum
dum que illorum victricia facta commemo-
rat contra viciorum prelia debilia nostra
corda confirmat Idem per prologum res
quelibet in scriptura per hystoriam virtus
est per significacionem vero in scriptura aut
pro predicatur Idem xx moral. super
illud Curta ... contra hostes tu-
os Sepe dum sacris eloquiis inten-
dimus malignorum spirituum insidias gra-
uius tolleramus Idem in li. xx moral.
circa principium Diuinus eciam sermo
atque doctrina scriptura sine comparacione
transcendat ut taceam quod vera predi-
cat quod ad celestem patriam vocat
et a terrenis desideriis ad amplecten-
da superna cor legentis mutat quod
dictis obscurioribus fortes exercet
et paruulis humili sermone blanditur quod nec
sic clausa est ut pauescat debeat nec
sic patet ut vilescat quod usu suo fasti-
dium tollit et tanto amplius diligitur

quanto quis in ea amplius meditatur
ut ergo utero cum de ponde(re) taceam
scias tu alias atque doctrinas omnes
etiam ipse locutionis more transcendit
quia uno eodemque sermone dum nar-
rat gestum prodit misterium. Idem
in principio moralium super Job. Divinus sermo
sicut misteriis acuit prudentes et
magnos exercet sic plerumque simplices
et indoctos superficie refovet.
Habet enim scriptura sacra sive ser-
mo divinus in publico vel in patulo un(de) par-
vulos nutriat et servat in secreto unde
mentes sublimium in admiratione sui
suspendat. Idem ibidem. Est quidem sacra
scriptura quasi quidam fluvius planus
et altus in quo et agnus peditet et
elephas natet. Idem in vi. moralium. Et
in damno divina scientia minuitur
si cum carnis notitia preterit contra cog-
natos ergo et propinquos quisquis sunt
debet ei si vult cum parenti deo ser-
vire atque strictius mori. Idem in
xviii. moralium super illud Job nisi quis
dei spiritum acceperit cuius in illo modo verba
cognoscit. Idem in principio quarti moralium
super illud Job.

Qui
textum considerat et sensum sacre lectio-
nis ignorat non tam se eruditione
instruit quam ambiguitate confundit
quia nonnumquam sibi hec verba contra-
dicit sed dum a semet ipsis per contrarie-
tate dissident lectorem ad veri-
tatis intelligentiam mittunt. Idem super
Ezechielem homilia ix. circa. Unusquisque expo-
sitor in explanatione sacri eloquii
ut fortassis auditoribus placeat ali-
quid inveniendo exponit sua non dei
sunt verba que loquitur si tamen placen-
di vel seducendi studio inveniat. Nam
in verbis divinis veritatem ubi requirens
ipse aliter quam is per quem dicta sunt sen-
serit eadem si subalio intellectu ca-

ritatis edificationem requirunt non
sua sed dei sunt verba que dicit quia
ad hoc solum nobis deus per totam
sacram scripturam loquitur ut nos ad
amorem sui et proximi pertrahat.
Idem ibidem omelia vi. Magne vo-
lens utilitatis est obscuritas eloquiorum
dei quia sensum nimirum exercet ut fa-
tigatione dilatetur et exercitatus ca-
piat quod capere non posset ociosus.
Idem ibidem. Habet quoque maius ali-
quid adhuc de intelligentia sacre
scripture quia si esset aperta minoris
vilesceret unde in quibusdam locis
obscurioribus tanto maiori dulcedine
reficiat inventa quanto maiore
labore fatigat animum quesita.
Idem in omelia x. plerumque in sacro
eloquio sic hoc aliquid obscure dici-
tur ut dispensante mirabiliter deo multi-
plicius exponatur. Idem super Cant.
Ad caritatem ad familiaritatem spon-
si non perveniunt quicumque scripture sacre
delicias laudare non contendit. Idem
super Ezechielem. In sacre scripture volumine
volumine tria sunt scripta scilicet
lamentationes carmen et ve. Lamen-
tationes quia in ea scripta sunt penitentia
peccatorum. Carmen vero quia illic pronunci-
antur gaudia iustorum. Ve autem quia
illic est expressa damnacio reproborum.
Idem ibidem. Celi nomine scriptura
sacra signatur de quo nobis et sol
sapientie et luna scientie ex antiquorum pa-
trum exemplis stelle lucent atque
virtutum. Idem ibidem. Verba divini
eloquii cibus nobis et potus sunt. Et
eorundem quedam aliqua cibus et aliqua po-
tus sunt. In verbis obscurioribus que
nequeunt intelligi nisi diligentius ex-
ponantur scriptura sacra cibus est
quia quicquid exponitur ut intelligitur

quod manditur et glutitur magis cibi-
lius nisi rebus potus est potum enim
bibendo non mandendo glutimus Idem
ibidem Scriptura sacra illi suavis est
ad loquendum cum mitibus in ipsa fuit
ad vincendum non eius summa dulcedi-
nem non habet quem intra reproba
mens conscientiam iam remordet plura
quere supra de scriptura bona Gregorius naza-
zenus in Apologetico suo inde hic
inquiens iota unum aut unus apex
non est ociosus omnia que gesta re-
feruntur aut perguntur gerenda inde sunt
instituta ac regulas certissimas prebent
Augustinus in epistola ad Volusianum Tanta est
profunditas christianarum litterarum ut in
eis cottidie proficerem etiam si eas
solas ab ineunte mea pueritia usque
ad decrepitam senectutem maximo o-
cio summo studio meliori ingenio co-
narer addiscere Idem ad eundem Tam
multiplicibus misteriorum obumbra-
culis occupata latet altitudo sapie
in scriptura divina ut ardor antiquissimus
fragrantissimus cupiditate discendi
contingat ut ipsa quodam suo loco dicit
cum consummaverit homo tunc Idem in
xii confessionum Mira profunditas elo-
quiorum tuorum domine quorum ecce
ante nos superficies blandiens par-
vulis sed mira profunditas iam pro-
vectis horror est intendere in eam hor-
ror honoris et tremor amoris Idem
in xi de civitate dei divini sermonis
obscuritas et ad hoc utilis est quod plures
parit sententias veritatis et producat in lu-
cem dum alius eam sic alius vero
sic intelligat et exponit Idem super
Genesim libro v Sacra scriptura altitudine
profundos et superbos irridet profun-
ditate sua ac tectos atque magnos
veritate instruit parvos affabilitate
nutrit Idem libro 2o capitulo xo cuius fine
maior est huius scripture auctoritas

quam cunctis humani ingenii capacitas
Idem ad Volusianum Que mens eter-
nitatis avida que presentis vite brevitate per-
mota contra huius divine auctoritatis lumine
culmine quod contendat que disputationes
que littere quorumlibet philosophorum que leges
quarumlibet civitatum Duobus istis
preceptis in quibus dominus dicit totam
legem consistere prophetas quod pendere ullo
modo poterunt comparari diliges dominum
deum tuum et proximum tuum sicut te hic
enim traditur physica quia omnes
naturarum quere sunt de amore dei
et proximi Idem ad eundem Modus
autem dicendi quo sacra scriptura con-
texitur omnibus accessibilis est quamvis
vix quam paucissimis penetrabi-
lis illa namque que aperta continet quasi
familiaris amicus sine fuco loquitur
ad cor doctorum et indoctorum ea vero
que in misteriis occultat nec ipso super-
bo eloquio erigitur quo non audeat
accedere mens tarda et inerudita quasi
pauper addiscere sed invitat omnes
humili sermone quos non solum mani-
festa pascat sed etiam secreta exer-
ceat veritate hoc idem in promp-
tis quod in re condita habens sed ne ap-
ta fastidirent eadem rursus aperta
desiderantur desiderata quodam modo
renovantur et renovata suaviter inti-
mantur his salubriter scripturis et pra-
va corriguntur et parva nutriuntur et
magna ingenia oblectantur Idem ibidem
Ille huic scripture atque doctrine ini-
micus est animus qui errando nescit
eam saluberrimam vel odit gustando me-
dicinam Idem ad Ieronimum in epistola Quia
mihi videtur periculosissime credi aliquid
in libris sanctis esse mendacium ut
eos homines per quos nobis ista scriptura
conscripta est aliquid in libris suis fuis-
se mentitos Idem eidem Ego fateor
caritati tue solis eis scripturarum libris
qui canonici nuncupantur didici hunc

quanto quis in ea amplius meditatur
Ut ergo utrorum cum de pondere tacerem
sententias tu aliquas atque doctrinas omnes
tamen sue locutionis more transcendit
quia uno eodemque sermone dum nar-
rat gestum prodit misterium Idem
in principio moralium super Job Divinus sermo
sicut misteriis acuit prudentes et
magnos exercet sic plerumque simplices
et indoctos super faciem refovet
Habet enim scriptura sacra sive ser-
mo divinus in publico vel in patulo un-
de parvulos nutriat et servat in secreto unde
mentes sublimium in admiratione sus-
pendat Idem ibidem Est quidem sacra
scriptura quasi quidam fluvius planus
et altus in quo et agnus pediter et
elephas natet Idem in vi. moralium Ut
in dampno divina sapientia inveniatur
si cum earum notitia propria contra cog-
natos ergo et propinquos quisquis sunt
debet ei si vult cum parenti deo sol-
verius atque strictius iungi Idem in
xviii. moralium super illud Job nisi quis
dei spiritum acceperit cuius nullo modo verba
cognoscit Idem in principio quarti moralium
super illud Job
Qui
textum considerat et sensum sacre locu-
tionis ignorat non tam se eruditione
instruit quam ambiguitate confundit
quia nonnumquam sibi hec verba contra-
dicunt sed dum a semet ipsis per contrarie-
tatem dissident lectorem tamen ad veri-
tatis intelligentiam mittunt Idem super
Ezechielem libro i. omelia ix. Quisquis compo-
nitur in complanatione sacri eloquii
ut fortassis auditoribus placeat ali-
quid mentiendo componit sua non dei
sunt verba que loquitur si tamen placen-
di vel seducendi studio mentiatur nam
in verbis divinis virtutem verbi requirens
ipse aliter quam is per quem dicta sunt se-
servit etiam si sub alio intellectu ca-
ritatis edificationem requirunt no-
stra sed dei sunt verba que dicit quia
ad hoc solum nobis deus per totam
sacram scripturam loquitur ut nos ad
amorem sui et proximi pertrahant
Idem ibidem omelia vi. Magne no-
bis utilitatis est obscuritas eloquiorum
dei quia sensum exercet ut fa-
tigatione dilatetur et exercitatus ca-
piat quod capere non posset ociosus
Idem ibidem Habet quoque maius ali-
quid adhuc de intelligentia sacre
scripture quia si esset aperta minus
vilesceret unde in quibusdam locis
obscurioribus tanto maiori dulcedine
reficiatur inventa quanto maiore
labore fatigat animum quesita
Idem in omelia x. plerumque in sacro
eloquio propter hoc aliquid obscure di-
citur dispensante mirabiliter deo ut in-
terpretationi exponatur Idem super Cantica
ad caritatem ad familiaritatem Christi
non pervenit quisquis scripture sacre
delicias gustare non contendit Idem
super Ezechielem In sacre scripture culmine
volumine tria sunt scripta scilicet
lamentationes carmen et ve lamen-
tationes quia in ea scripta sunt pena
peccatorum Carmen vero quia ibi pronunci-
antur gaudia iustorum Ve autem quia
illic est expressa damnacio reproborum
Idem ibidem Celi nomine scriptura
sacra signatur de quo nobis et sol
sapientie et luna scientie ex antiquorum pa-
trum exemplis stelle lucent atque
virtutum Idem ibidem Verba divini
eloquii talibus iam et potius sunt ex
nondum quod aliqua talibus et aliqua po-
tius sunt in velut obscurioribus que
nequeunt intelligi nisi diligenter ex-
ponantur scriptura sacra talis est
quia quod qui exponunt vel intelligitur

quem maditur et glutitur magis cibo-
libus nec rebus potus est potum enim
bibendo non mandendo glutimus. Idem
ibidem. Scriptura sacra illi suavis est
ad loquendum cui intimis inspirata fuit
ad vivendum non cuius summa dulcedi-
nem non habet quem infra reproba
mentem consciencia iam remordet propter mala
que fecit de scriptura bona. Gregorius Naza-
zenus in Apologetico suo. Nec litte-
ra minima tota unum aut unus apex
non est ocio scriptus omnia que gesta re-
ferunt aut scripsit gerenda inter nos
instituta ac regulas certissimas ponunt.
Aug. in epistola ad Volusianum. Tanta est
profunditas christianarum litterarum ut in
eis cottidie proficerem etiam si eas
solas ab ineunte mea pueritia usque
ad decrepitam senectutem maximo o-
cio summo studio meliori ingenio co-
narer addiscere. Idem ad eundem. Tam
multiplicibus misteriorum obumbra-
culis opacata latet altitudo sapientie
in scriptura divina ut ardor antiquissimus
fragrantissimus cupiditate discendi
contingat in ipsa quod alio loco dici-
tur cum consummaverit homo tunc. Idem in
xii. confess. Mira profunditas elo-
quiorum tuorum domine quorum ecce
ante nos superficies blandiens par-
vulis sed mira profunditas iam pro-
vectis horror est intendere in eam hor-
ror honoris et tremor amoris. Idem
in xi. de civitate dei. Divini sermonis
obscuritas et ad hoc utilis est quod plures
parit sententias veritatis et producit in lu-
cem dum alius eum sic alius vero
sic intelligat et exponit. Idem super
Gen. li. v. Sacra scriptura altitudine
profundos et superbos irridet profun-
ditate sua ac certos atque magnos
veritate instruit parvos affabilitate
nutrit. Idem li. 2° c° xo. circa finem
maior est huius scripture auctoritas

quam totius humani ingenii capacitas.
Idem ad Volusianum. Hec mens eter-
nitatis avida que veritatis puritate per-
mota tamen huius divine auctoritatis cul-
mine quod contendat que disputationes
que littere quorumlibet philosophorum que leges
quarumlibet civitatum. Duobus istis
preceptis quibus Christus dicat totam
legem consistere prophetasque pendere ullo
modo poterunt comparari. Diliges dominum
deum tuum et proximum tuum sicut te. Hic
enim traditur physica quod omnes
naturarum querit summa de amore dei
et proximi. Idem ad eundem. Modus
autem dicendi quo sacra scriptura con-
texitur omnibus accessibilis est quam-
vis paucissimis penetrabi-
lis. Illa namque que aperta continet quasi
familiaris amicus sine fuco loquitur
ad cor doctorum et indoctorum. Ea vero
que in misteriis occultat nec ipso super-
bo eloquio erigitur quo non audeat
accedere mens tarda et inerudita quasi
pauper ad divitem sed invitat omnes
humili sermone quos non solum mani-
festa pascat sed etiam secreta exer-
ceat veritate. Hoc idem in promp-
tis quod in re condita habet sed ne ap-
erta fastidirentur eadem rursus aperta
desiderantur desiderata quodammodo
renovantur et renovata suaviter inti-
mantur. His salubriter prave mentes et par-
va corriguntur et parva nutriuntur et
magna ingenia oblectantur. Idem Ench.
Ille huic scripture atque doctrine ini-
micus est animus qui errando nescit
eam saluberrimam vel odit gustando me-
dicinam. Idem ad Ieronimum in epistola. Mi-
chi videtur exitiosissime credi aliquod
in libris sanctis esse mendacium id est
eos homines per quos nobis illa scriptura
conscripta est atque in libris suis fuis-
se mentitos. Idem eidem. Ego fateor
caritati tue solis eis scripturarum libris
qui canonici nuncupantur didici hunc

honoremque deferre ut nullum aucto
rem eorum errasse aliquid scribendo
firmissime credam sed si quippiam in
illis offendo quod videatur contra
veritati nichil aliud iudico quam vel men
dosum esse codicem vel interpretem non
assecutum esse quod dictum est vel
minime intellexisse alios autem libros
ita lego ut quantalibet sanctitate doc
trinaque polleant non tamen non ideo
putem quia sic ipsi senserunt sed quia
michi per illos auctores canonicos aut
probabili ratione que a vero non ab
orrent probare potuerunt Idem eidem
petis vel potius fiducia caritatis
precipis ut in studiis scripturarum capes
sendis sine meo dolore ludamus et
quidem quantum ad me attinet serio nos
quam ludo talia legere mallem ut in
magnis et laboriosis quibus non
tamquam ludentes in scripturarum campo
sed potius laborantes in monte vel ad
nubes anhelantes Idem in eodem de
origine anime Addiscendum quod opus
est in scriptura divina nulla nobis vide
tas sciri sed que super dixi bona Idem in lib. de doctrina christiana verbum
consummatum et abbreviatum fecit deus
super terram sed obscuros esse voluit et
claros et ita claros ut possent omnibus
apparere et ita breve ne non vacaret
legere ideo manifestum ne quis diceret
michi non licuit intelligere thezaurus
ergo magnus est scripturarum divinarum ha
bens in se precepta mirabilia tamquam
multas gemmas et preciosa monilia at
que vasa argentea et magna metalla
si ergo piger es ad scrutandum totum
thezaurum non sis tamen piger tollere
margaritam ac sub tua lingula col
locare et quocumque iens securus ambu
labis margarita est caritas vera de
corde puro et fide non ficta Idem
in eodem philosophi et si qua vera et fidei
nostre accommodata dixerunt et maxime
platonici non solum formidanda
non sunt sed ab eis tamquam ab iniustis
tis possessoribus in usum nostrum vin
dicanda sicut enim egyptii non tan
tum ydola habebant et onera gravia
que populus israhel exiens de egyp
to sibi potius tamquam ad usum
meliorem clanculo vendicavit non
auctoritate propria sed precepto dei ipsis egyptiis
nescienter commodantibus ea qui
bus non bene utebantur Idem in libro de
civitate dei in scriptura divina nichil
turpe nichil flagiciosum mandatur
sed aut vera dei precepta leguntur aut
miracula narrantur aut bona lau
dantur aut dei beneficia postulantur
Idem ibidem Scriptura sacra cum ge
neri humano videtur esse consulta ut
et perterreat superbientes et erigat ne
gligentes et exerceat querentes et pas
cat intelligentes Idem in xi. de civi
tate dei Divini sermonis obscuritas que
superius Idem in epistola quadam et
in sermone Scriptura sacra sit tibi tam
quam speculum contemplandi anima hoc
enim speculum sed splendore non me
dacium nec illius personam accipiente
sed si formosus es ibi te formosum
vides si fedus es ibi te fedum vi
debis noli speculum accusare sed ad te
met ipsum redi non enim te fallet
speculum tu temet ipsum falle noli sed
iudica de temet ipso contristare ergo
de tua feditate ut cum abieris
tristis et fedus possis redire cor
rectus et formosus Idem in sermone
de laude caritatis divinarum scripturarum
que super de caritate Idem unde dicit
deus meus et que supra de sciencia
mala Idem super Math. de illis de quibus
tractatu xi promium sacrarum scripturarum

lectione pastum apostolus doctorem ab sen-
nis illis fames pellitur hic fastidium
tollitur Idem in epistola ad marcell(am) Si
contra diuinarum scripturarum auctoritatem ra-
tio redditur quantumlibet acuta sit tu
fallit veri similitudine nam vera esse
non potest contra veritatis auctoritate
ducitur rursus si manifestissime
certe que rationi velud sanctarum scripturarum
obicitur auctoritas non intelligit qui
hoc facit nec scripturarum illarum sensum
ad quem penetrare non potuit sed
quod in se ipso hoc pro eis invenit op-
ponit Idem ad iulianum comitem silu-
tarum Sicut corporalibus escis alitur
caro Sic diuinis eloquiis et oratio-
nibus nutritur interior homo Ide(m)
in li(bro) confess(ionum) Quatuor euangeliorum v-
niuersa librorum verum atque sanctorum quere
supra de doctrina bona Idem in libro
de cognicione boni dyalectica discer-
nendi quere supra de philosophia Aug(ustinus) ad
Iohannem Rogo te si fieri potest quere
supra de amicicia bona Idem in libro
de baptismo paruulorum ubi de re obscuris-
sima dubitatur aut disputatur non
adiuvantibus diuinarum scripturarum cer-
tis claris que documentis ibi cohibere
debet se humana presumpcio nichil fa-
ciens aut dicens in partem alteram decli-
nando Ambros(ius) in exameron scriptura
sacra salutem suggerit et mite fra-
grat odore ita ut cum legentis sua-
uitate capiat non perspicuum dicen
meruerat Idem in libro de offic(iis)
Cur non ista tempora quere supra
de lectione Idem Beati immaculati no(n)
mediocre periculum est et quere supra
de lectione de sapientia bona Idem ibi-
dem Remedium contra tediorum opus
est de scriptura diuina in temptacioni-
bus quoque tutissimum refugium est
Ambros(ius) libro primo de spiritu sancto capitulo

qua fecundacia scripturarum quod nemo
possit humano ingenio comprehendere Ieroni-
mus super epistola ad Ephes(ios) Singuli sermones
apices et sillabe puncta quoque in
diuinis scripturis plena sunt sensibus
propterea magis nobis compositione struc-
tura quoque uerborum quam intelligentia
periclitari Idem in eadem et habetur
in decret(is) di(stinctione) xxxix necesse est ut in
scriptura diuersitate locorum et temporum et
personarum quibus scripture sunt inj-
se diuersas causas et origines habe-
ant argumenta Idem in cant(icis) Si
quis distinguit tempora soluit questionem
Idem super ultimo cap(itu)l(o) Sacra scrip-
tura delectatur in sentenciis constrin-
gitur in verbis quod est contra propha-
nos qui in varietate verborum et
multiplicatione figurarum confidunt
Item Iohannes ad Amandum presbyterum Por-
ro quod ait scriptura ut sit deus omnia
in omnibus hoc sensu accipiendum
est ut dominus et saluator non omnia
sit in omnibus sed est pars in singulis
ut ubi gracia in Salomone sapiencia
in David bonitas in Iob paciencia
in Daniele cognicio futurorum in Pe-
tro fides in Phinees et Paulo ze-
lus in Iohanne virginitas et sic in ce-
teris cum autem rerum finis aduenerit
tunc deus omnia in omnibus erit et
singuli sanctorum omnes virtutes
habebunt ut sic ipse Christus totus in
cunctis Idem ad Oceanum Non sufficit
interpretum satis hoc unum esse ad
totum respondendum est quod ad maxima
eius partem ut ibi omnes declinaue-
runt et ibi omnes qui venerunt fures
Et apostolus omnibus omnia fuit et ali-
bi omnes que sua sunt querunt Ide(m)
ad Delleum latus et in mensis
est diuine legis capud tempus

S

et velud quibusdam floribus vernans
nimia oblectacione legentis animum
pascit et reficit quem magno sic
scire verbi Dei ingens ad consi[de]randas
insidias lucifieri. Idem lectio sacra
scripturarum acuit et querere semper delec-
tione. Idem in prologo super Jonam. Dif-
ficile est ut potentes et nobiles
et divites et multo hiis difficilius
eloquentes credant deo et scripture
eius obscurantur cum mens eorum co-
rum divitiis et honoribus atque lu-
xuria et curiositati voluntatibus in-
finitis non possunt videre virtutes
simplicitate que scripture sacre. Idem
ad Paul[inum]. Ama etiam scripturarum et
carnis vicia non amabis. Idem oro
lectionem sacrarum scripturarum lectio quoque
succedat orationi. Idem ad Eustochium.
Noctibus bis terque surgendum est
ad verbo lucendum de scripturis sacris
que memorie tenemus plura quere
semper delectione. Crisostomus super Johannem. Mag-
num divinarum scripturarum est lucrum et co-
piosa corporis est utilitas quod et a-
postolus audit dicens Quecumque scripta
sunt ad nostram doctrinam scripta sunt.
Divinorum enim sunt forma corpo-
thecarum eloquia divina itaque et si
inde notionem contingere oportet
et concupiscenciam carnis refrenare et
si pecuniarum desiderium conculcare et
si dolorem mentis et corporis despicere
et si bona voluntate imponere et
si paciam construere vel alias quaslibet
virtutes inserere multa hinc inve-
nit occasionem quibus enim aut eorum
qui in opera longa luctantur aut eorum
qui egritudine difficili detinentur
vel istorum qui tumoribus et tempta-
cionibus desperunt legens divinam

scripturam non statim multam suscipit
piet consolacionem. Idem ibidem. Cum
dyabolus viderit legem dei inscriptam
in anima venali et tabulis scripture
divine sunt tot homines non audebit
cum audire de reliquo eum ubi fu-
erunt leve regales non in ence co-
lupna sculpite sed in anima dei incre-
ata spiritu sancto formante et multa resplen-
dentes gracia et virtute tunc nec ille
malignus hostis potit siquidem
respicere sed procul avolans terga da-
bit nichil enim ita terribile dyabolo
sicut mens divina meditans et ani-
ma hinc semper inherens fonti. I-
dem. Omnia divina verba quamvis rus-
tica sint et incompleta tamen re-
verissima sunt sicut cum insitam in
sensibus suis virtutem dei et ideo
unificant audientes quod etiam
testatur Petrus dicens verba vite
eterne habeo. Idem in sermone quod
valet doctrina sacra non parum con-
solari dolore dissolvere desideria
confortare virtute plura quere semper
de doctrina predicatorum. Idem in sermone
epyphanie. Insaciabilis est dulce-
do divinorum eloquiorum. Non enim saci-
at ventrem sed animam et cogitaciones
hominum piorum et impiorum ad dei dul-
cedinem redigit et reducit. Quere
semper delectacione de sapiencia de sciencia.
Ysid[orus] de summo bono libro secundo capitulo x.
Celsa scripturarum altitudo quasi
montes pascue sunt ad quos du-
mtaxat iustorum conscenderint indefi-
cientes pascue refeccionem invenisse
se gaudebunt. Idem ibidem libro primo
capitulo xvi. Scripture sacre quasi in mon-
tibus excelsis viri perfecti sunt
sublimia intelligere quibus quasi
pes contemplacionis quasi cervi eri-

erant sed

gant sed et simplices et imperfecti
quasi prima alia inveniunt modicos
intellectus ad quos etiam ipsi simi
les refugiunt Idem ibidem Scrip
tura per circumstancias lectoris intelligen
tia narratur sicut manna filiis
Israel in deserto Idem in eodem Scrip
tura triplici venaranda modo primo
ut hystorie secundo tropologie
tercio ut allegorice intelligitur hys
torice namque literam tropologice in
… moralem scilicet allegorice
in … spiritualem intelligenciam compo
natur sic igitur oportet hystorie
fidem tenere ut etiam eam moraliter
debeamus intelligere et spiritualiter in
telligere Idem ibidem libro tercio capitulo
xii Multi non intelligentes scrip
turas divinas debere spiritualiter
intelligi in heresim devoluti sunt
atque in multis erroribus defflu
xerunt Idem ibidem libro primo capitulo
xxii Omnis altitudo scripturarum di
vinarum in dominica oracione et brevi
tate symboli concluditur unde in
ystoria abbreviacionem audivi quod loco
sacrarum scripturarum geminum confert
fructum quem prius declaravi Dama
scenus libro iiii capitulo xvii Ad omnem
virtutem et contemplacionem im
maculatam ex scripturis dirigimur
Idem ibidem Pulsemus in optimum
paradisum sacrarum scripturarum qui
adoriferus qui speciosissimus et
omnes … intellectualium dei sacrarum
volucrum cantilenis circumsonat
aures nostras qui tangit cor nostrum
et contristatum quidem consola
tur iratum autem sub sistit et replet
leticia sempiterna Idem ibidem Si
cunque assidue permanentes et quae
… de studentibus Origenes super

principio Io. Divina scriptura quidem
mundus intelligibilis est et sicut
iiii^or partibus quasi iiii^or elementis
constituitur cuius terra velud in
medio ymo quasi instar centri ve
ritas hystorie circa quam aquarum simi
litudine circumfunditur abyssus mor
talis intelligencie circa quas aer
ille involvitur naturalis philosophie super quem
circa ethereus ille ignis vel ardor
celi empirei id est divine nature quam
greca theologia vocavit circumglo
batur ultra quam nullus excedit
intellectus quem inferius Cassiodo
rus super psalmos et habetur in decreto
di. 37 Omnis splendor rethorice
eloquencie et omnis modus poetice locu
cionis ac quelibet variatis pulchre
pronunciacionis a divinis scripturis sum
psit ordinem Idem super illud Ere
ticis Recordare domine et propheta Iere
mias tamquam rethor eximius mo
do rethorico ad questionem et indig
nacionem alternatim prorumpit unde si
bene perspiciens invenies etiam arte
loquendi a nobis ad philosophos pertransis
se non ab illis ad nos plura que
supra de eloquencia in collacionibus
patrum collacione prima Impossibile
est mundiciam animam quantalibet de
sudaverit lectionis instancia ad peri
tiam spiritualem nemo enim in vas
fetidum atque corruptum unguentum
aliquod nobile aut mel optimum
aut preciosi quidquam liquoris infundit
sic etiam et vas pectoris nostri ins
pirans fuit … fedissimis viciorum
cogitacione perunguitum non recipit
… illud benediccionis unguentum
de quo per prophetam dicitur Sicut unguentum
in capite etc. nec istam scienciam spiri
tualem et colloquia scripturarum que
dulciora sunt super mel et favum impol-

lucem spiritualem que enim participacio ius-
ticie cum iniquitate aut que socie-
tas lucis cum tenebris Bern in co-
ancion Nullatenus scripturam sacram
se quisquam recte putet intelligere
si in eo caritatis instructionem non
potest invenire plura que supra de
caritate Hylarius in vito de trinitate
Ab ipso deo discendum est quid de
ipso intelligendum quia deus non
nisi se auctore cognoscitur Bern primo
cap Modus sciendi est ut scias quo
ordine etc que supra de scientia bona Glo
super illud prima Petri 2° Non enim vo-
luntate humana oblata est quondam prophetia
et spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti
dei homines Hec ideo dicuntur ne quis
ad libitum scripturas sacras exponat
sed elaboret attendere attente quomodo
voluit intelligi ille qui scripsit Gre-
gorius in xviii moralium nisi quis adeo
accepit eius intellectum verba cognoscere
cit Glo super illud Actus viii Quomodo
possum intelligere etc hic redarguitur
illorum audacia presumpcio et insana ve-
sania que sine doctore se putant
divinam scripturam intelligere posse Glo
super illud Actus xv Suscepit Paulus etc
hoc exemplo discendi tempora datum
ut aliquorum superbia increpatur ut
nullus alius indignum estimet a quo
doceatur quod ignorat Glo super illud
Thobie 2° Contigit autem nemo mire-
tur si quandoque in scriptura sacra bona ty-
pice significant malum et mala bonum
sed enim non licent hoc fieri nunquam
attramento nigro sed simplici auro vel
minio dei nomen scribetur quia
deus est lux plura que supra de doc-
trina Glo super illud Sapie xvi Egre-
dietur contra assensum scorpionis
sion etc que supra de lectione Glo super
illud i ad Thess 2° Que quos lucres

sicut stellas celi non extinguunt
nox sed magis manifestat sic men-
tes fidelium adherentes celo scripture
sacre non obscurat iniquitas mun-
danorum plura que supra de sapiencia
bona Item Hug super Cant Note quod
eum qui scripturas audire spiritualiter
desiderat et intelligere cum labore con-
tendere ut ipso ingenio carnem et san-
guinem contineatur quo possit fieri
dignus spiritualium sacrorum Idem super
Math Debemus ad testimonium omnium
que proferimus in doctrina producere
sensum scripture sacre quasi confir-
macione que exponimus sensum
Sicut enim omne aurum quod fuit extra
templum non est sanctum sic omnis sen-
sus qui est extra divinam scripturam
non est sanctus quamvis quibusdam mag-
nus et admirabilis videatur Al-
quinus qui et Albinus magister Karoli
magni Cetus absque ductore sic ho-
minum absque scriptura sacra via
veritatis non graditur Idem lectio scrip-
ture sacre purificat animam incutit
timorem iehenne et ad gaudia celes-
tia corda legencium instigat

De scurrilitate Expos in simon
Sicut sordes et lutum inqui-
nant aures carnis sic scurrilia verba
vel cantica maculant aures mentis
plura que infra super de auribus
et auditu Bern in li. de consideracione
Verbum scurrile procul sit ab ore tuo pro-
cul ab aure tua relegandum est Idem
ad catthmos moneris sed mones fi-
dus plura que supra de auribus et
auditu de secreto quere supra de con-
templacione de cordis evagacione
de quiete de solitudine

De serenitate Bern in monte
Serenum namque etc que supra
de confidencia plura que ibidem per

totum Item supra de concupiscencia bona ste
de amico de quiete de religione de so
litudine de paupertate de contemptu
mundi de libertate de constancia de pu
ritate de purgacione mentis de for
tuna peccatum de fortitudine de secu
lo que supra de amore mundi de brevi
tate humane vite de contemptu mundi
De timore carnis Item de timore huius
mundi de iudicio dei Item supra de
mundo

De semine spirituali Gregorius super Eze
chielem verbum quippe predicacio
nis semen est in corde audientis et
auditor bonus et devotus inde pluri
modum profert messem spiritus unde supe
rius accepit semen lingue Idem in
omelia xxxiii Sedebat ad pedes ihesu
verbum quod de ore eius audiebat viventi
adherebat mortuum querebat viventem re
perit que mortuum querebant tanto quod ca
put eius locum querere invenit et ut
dixit quoque ipsis apostolis eius videlicet
vivere ipsa nunciaret Quid itaque fra
tres in hac re debemus aspicere nisi
immensam clemenciam conditoris nostri
qui nobis velud in signo ad exemplum
penitencie posuit eos quos per veniam
vivere post lapsum fecit perpendo petrum
considero latronem aspicio zacheum
intueor mariam et nichil aliud in eis
video nisi ante oculos nostros posita
spei et penitencie exempla forsan enim in fide
lapsus est aliquis aspiciat petrum
qui amare flevit quod timide negaverat
Alius contra proximum suum in crudelitate
vel malicia exarsit aspiciat latronem
qui et in ipso mortis articulo ad vite
premia penitendo pervenit Alius avari
cie estibus anhelans aliena diripuit
aspiciat zacheum qui si alteri quid
abstulit quadruplum reddidit Alius
libidinis igne succensus carnis mun

diciam perdidit Aspiciat mariam que in
se amorem carnis igne divini amoris
excoxit plura que supra de auditoribus
verbi dei de predicatoribus et predicacione
peccatorum seductoribus et doctrina Augustinus
super Canonicam Jo. Aperite aures cordis
ad semina bona extirpate spinas ne
suffocetur quod seminatur in vobis verbum
verbum dei vite si vocemus crescat seges
et gaudeat agricola in horreum con
piciende pervenit tamquam frumentum
non ignem tamquam paleis Hylarius
in libro suo de trinitate occultata virtu
tes causas sacra sata suscepta dis
solvunt dissoluta vivificant vivifica
ta multiplicant multiplicata consumat
satum est ergo verbum dei quod suscipi
per fidem dissolvitur per carnis mortifica
cionem vivificatur per caritatem multipli
catur per bonam hominis operacionem con ser
vatur aut per bonam operis consummacionem
Gregorius in epistola ad petrum episcopum papiensem
Si semen bonum iactum in terram bo
num fructum attulisse videtur illi est
gloria qui dedit semen serenti fecun
ditate terre et semini incrementum
plura que supra de predicatoribus per
totum Beda super epistolam Jacobi omne
quod in hac vita agimus semen est
future retribucionis ipsa non retri
bucionis fructus est operum piorum plura
que supra de auditoribus verbi dei

De senectute et senibus Augustinus
in libro cordis et Ambrosius in libro
de officiis valde aptum est senioribus
a iunioribus interpellari Idem in
exameron habet natura velud impe
dimenta quedam senectute et iuventu
tem Sed senectus in bonis moribus
dulcior est in consiliis utilior ad consta
ciam subeunde mortis pacior ad repri
mendas libidines forcior infirmitas
quoque corporis sobrietas mentis est pla

que supra de adolescentibus. Item supra de iuvenibus. Cyprianus de xii abusionibus. Sicut in senibus sobrietas et morum perfectio requiritur sic in adolescentibus obsequium et subiectio et obediencia iure debetur. plura que supra de iuvenibus de iuventute. Ysidorus in libro de conpunctione cordis. Non timeas cum laudabilis vero iuventus culpabilis multa quidem et iuventute perperam demostrant et in senectute lapsi sunt. plura que supra de iuvenibus de adolescentibus. Remigius et Haymo. Senior stultus gravius est increpandus. plura que supra de adolescentibus. De iuvenibus. Tullius in libro de senectute. Aperte pure atque eleganter accepte etatis levis est et placida senectus nam ipsa senectus bene acte vite beneficiorum quia multorum recordacio iocundissima est. Idem ibidem. Temeritas florentis etatis prudencia autem senectutis unde qui legere vel audire voluit antiqua maximas res est adolescentibus labefactas a se moribus a senibus ac sustentatas et restitutas inveniet. Idem ibidem. Decorus est sermo senis quietus remissus facit sepe multum audiencia diserte senis compta ac mitis oracio. Idem ibidem. Senectus honesta est si ius suum retinet. Idem ibidem. O preclarum munus etatis senilis si quidem aufert nobis id quod est in adolescencia viciosissimum scilicet libidine corporis quia cupidis odiosum est et molestum est carere quo fruuntur. Idem ibidem. Si senectus habet quoddam quasi pabulum studii tunc nichil ociosa senectute iocundius. Idem ibidem. Apex senectutis est auctoritas cum in senatu quisquis etate precedit eius sua principatum tenet. Non cani nec capilli canum vel ruge frontes auctoritatem repente possunt arripere sed honeste acta superior etas fructus capit auctoritatis extremos. Idem ibidem. Mors etiam contingit adolescentibus et quere supra de adolescentibus. Idem ibidem. Pisistrato tyranno querenti a Solone philosopho quare tam diu resisteres sibi tam audacter resisteret responsum est senectute. Valerius Maximus libro vi. Pastalius consul et iuris peritus et certus et antiquus cum de temporibus et moribus romanorum multa liberius loqueretur ab amicis suis monitus ne hoc faceret Reddit duas res que videntur hominibus amarissime magnam plurimam audaciam dicendi prebere scilicet senectutem et orbitatem. plura que supra de iuvenibus. Seneca in epistola ad Lucillum lxi. Ante senectutem curam ut bene viverem in illa vero ut bene moriar.

De senectutis remedio. Tullius in libro de senectute. Sicut contra morbum sic contra senectutem pugnandum est et habenda est racio valitudinis utendum ergo est exercitacionibus modicis et tantum cibi et potus adhabendum ut reficiantur non opprimantur. Hac enim exercitacione et temperancia aliquid pristini roboris conservare. Nec vero corpori tantum subveniendum est sed animo multo magis. Nam quos aiunt plerique senes esse stultos credulos obliviosos et dissolutos non sunt hec vicia senectutis sed inertis ignavie et sompnolente senectutis. Sicut enim petulancia vel libido magis est adolescentium quam senum nec tamen omnium adolescentium sed improborum sic ista senilis stulticia que deliracio senum dicitur non omnium sed senum et ociosorum est. Idem ibidem. Sicut autem adolescente in quo

est senis aliquid approbo sic senet i
quo est aliquid adolescencie reprobo Se
neca ad lucill in epla xxvi Ad hunc
in nobis non puericia sed quod est gra
uius puerilitas manet et hoc quod senis
est quod senius autem senum sed vicia
puerorum nec puerorum tamen sed etiam infa
ncium illi non leuia hii non falsa formi
dant nos autem utraque Item ad eundem
in epla xxvij Rogo annos tuos et
pudeat eadem velle que volueras
puer hoc denique tibi ante diem mor
tis tue presta quod ante moriantur vicia
Idem in li de naturalibus questionibus Se
nex quid corpore quis pot esse animo
vero nunquam sic enim tanto animus
vacet ad contemplacionem sui saltem i
ipso fine respiciat faciat et si finis
instabit et cottidie vanitate corporis
nesciens quod quod amissum est dilige
ti vite presentis usu recolligat fidelis
sima enim est custos ad honesta fac
annus ergo et quod invitus fieri solet
qui tardius cepimus velocitate pen
santes moram festinemus magnum
sed opus absque etatis comparacione trac
temus Idem adolescens luxuriosus
que supra de luxuria Idem libro iiii
Ubi dat sibi senectus annos et quas
inter studia vana consumpsit et dampna
etatis male consumpte labor sarciat
occupaciones vane longe recedantur
patrimonii cura saluatur addices ulti
progens addices et nos iam appropinquet
Aug in libro de morte et vita Seni
um siccum et frigidum est et morbi
dum unde est enim senectute desic
cari et ideo calidis remediis et humi
dis uti necesse est Idem contra laborem
senescunt magis animalia de siccitate
enim labor autem et sicca est plura
que supra de iuvenilibus Orosius Po
tentissime romane rei publice lus

les magis liberalitate concupiscen
tutis quam alienis contrusse viribus
convenissent plura que supra de iuve
nibus

De exemplis Ambrosius in libro
de fuga seculi Respexit oculus
et considerans mentis avertit et inten
cionem reflexit mandavit ardor con
tigit et ignem adolevit plura que
supra de carne Petrus in itinerario Cle
mentis Docemus sensus mos cor
porales qui concupiscentes sunt servire
sensibus interioribus et non interiores
qui ea que dei sunt sapiunt eciam
nunc sequi sensus exteriores qui que
carnis sunt sapiunt Arist in li de animalibus
in est causa salutis hominibus autem
prudencia .i. hominibus causa salutis
hominibus autem prudencia .i. hominib
causa utilitatis

De sentencia Greg in moral li
xxiii super illud Job xxxiiii Quis
est iste involvens sentencias sermonibus
imperitis Cum dicat sentencias et non ad
dit quales procul dubio bonas vult intel
ligi nam cum sine nominantur nisi tu
hoc etiam male sive dicantur male
sentiri vel intelligi non possunt in
bono enim semper sentencias accipimus que
sine replicacione adiectione ponuntur
sicut est scriptum Sapiencior sibi vi
detur esse piger vii viris loquentibus
sentencias Idem ibidem Sed non subditur qua
cum sive vel elacionis imperitis sermonibus
involvunt hoc scimus aperte
ostenditur quod ab eo tum elacionis fatui
tate proferunt magna quippe fatui
tas et impericia est humiliter dicere nes
cire quia dicat et utilitatis suis claves
ius alia imperare plura quere supra
de arrogancia plura que inde dicet p
in q. i. sua et q. iiii et in .q. iii
Item supra de platis bonis et malis dum

bros in epistola ad valentinianum filium theo
dosii nulla senectus vel etas ad per
discendum sera est erubescat ergo
ista senectus que se emendare non
potest Idem eidem Non annorum cani
ties laudanda est sed morum nullus
pudor est ad meliora transire Idem
in epistola ad amicum suum fratrem Illa senec
tus venerabilis est que non canis
capillis sed virtutum meritis canescit
De sequela Christi et imitatione quere
supra de assensu De compassione adde
hic Item supra de imitatione De sepul
turis quere supra de morte proborum
Item infra de suffragiis De sermone
quere supra de lingua De locutione
bona et mala de multiloquio de elo
quentia de doctrina de silencio de de
tractione de predicatoribus bonis et
malis

De servis et servitute Ambrosius ad
simplicianum Non ille liber est
qui servit avaritie et quere supra de
libertate Idem ad valentinianum impera
torem Servus Christi non corporalis cus
todia sed divina prudencia regere et
defendere consuevit Idem ad flaccilla
regina Servum dei fieri summa liber
tas est et quasi quedam supereminens
unde nobilitas Idem ad theo
dosium imperatorem Hoc interest inter
bonos et malos principes quod boni li
bertatem amant sed improbi servitu
tem Idem ad simplicianum Non na
tura servum facit sed insipiencia nec
manumissio liberum sed disciplina. de
inde esau liber natus est sed servus
factus est Ioseph autem in servitutem
venditus est et ad potestatem electus
est ita ut suis etiam emptoribus
et venditoribus imperaret non tamen
dedignabatur ille sedulitatis obse
quium sed tenebat virtutis fastigium

tamen servabat libertate innocentie et in
tegritatis auctorem Idem eidem Est
ergo sapienti semper libertas unde col
ligitur quia stulto etiam imperare ser
vitus est Sapientes itaque veteris
natura legem ad ymaginem dei co
pssam vocem scilicet significatam
libertatis non negligant sed utique te
neant cum in ea tanta libertas sit
ut etiam semper intus nesciamus
alienum filius abiura gotzurbes avaritie
ignari libidinis Augustinus de ordine dis
cipline Sic famulantur ut eis dominari
pudeat sic dominentur ut eis servi
re delectet Idem de civitate dei Ius
tus quam quod malorum quere supra de po
tentibus plura quere supra de prin
cipatu Item supra de subditis Ambrosius
de vita beata Bonum est homini ut
servum Christi se cognoscat sub quo ista
tuta servitus est et secura libertas
Idem in sermone de naboth peccator
semper illaqueatus et per quam imperat ser
vitus est semper peccato quere supra
de peccato Iohannes in epistola Tribulatio
est semper servorum gemitus et quanta
turpis dedecus semper eis nulla est
non enim considerant de quanto
ad quantum deciderint dolore quod servi
ab tirannis consolantur plura
quere supra de libertate de peccato de sub
ditis Iohannes in epistola Maximum est
servorum malum dominis suis contradicere
et cum aliquid iusserint murmurare
Idem super epistola ad tytum Si bonum
est quod precipit imperator et preses
iubentis obsequendum est volun
tati si vero malum aut contra deum
respondendum est illud de actibus apostolorum
obedire oportet deo magis quam
hominibus Isidorus de summo bono Me
lior est subiectio servitutis quam elatio

libertas multi enim inveniuntur qui de
libere serviunt subditus flagiciosis co
stituti qui et si subiecti sunt corpore
prelati tamen sunt mente Idem in ser
mone parum gradum apetentem tribue
servitutem et iuxta dignitatem suam
unicuique redde reverentiam vel hono
rem plura quere supra de dignitate
de honore de libertate de subditis Bo
ecius de consolacione Humanas quippe
ma servitus est cum vicijs dedite
racionis proprie possessionis ceciderunt nam
ubi oculos a summe veritatis luce ad
inferiora et tenebrosa deiecerunt
mox insciencie vel ignorancie nubilo ca
ligant et perniciosis turbant
affectibus quibus consenciendo ista
quam invexere serviture adiuvant
et sic sunt autem iure quodam modo
propria libertate Iuli de mirabilibus
mundi Socia est duo regno pres
tancior et enim imperator correctoris spe
ciem non dicatur salus creditur sed
servit quam plurimis Idem ibidem Hu
mines nobis servilos supplicia non
agitamus impia nec quemquam nimia
servitute compremimus preter hoc solum
quod corpus suum animo servire compe
limus Idem in eodem Demencia mag
na est istos insinuas regere quod
nobis fixos ipsa una progenuit et
quibus ab uno patre deo cum bonorum
hereditas promittitur Tull in philipp
Nichil est detestabilius dedecore ni
chil fedius servitute ad decus enim
et libertate nati sumus Aristoteles in libro
primo polliticorum Certa principum homines
homines intellectu vigentes sunt
aliorum rectores et domini homines vero
qui sunt robusti corpore sed intellec
tu deficientes sunt naturaliter alio
rum servi Seneca in libro de naturalibus
questionibus Quid est precipuum in rebus hu
manis quere supra de libertate Idem Tull
Cum omnis servitus misera sit tamen
intollerabile est servire impuro impu
dico effeminato et nec metu nec
gressu solvio Idem Illum ergo liberum
non dicam cui mulier imperat et le
ges ponit si vocat veniendum est si mi
natur tremescendum est si eicit abe
undum est si poscit dandum est si dat
accipiendum est Hunc ergo ego non
solum servum sed nequissimum iudico ser
vum de Veritate quere supra de correctione
equitate de crudelitate de iudicibus
de iusticia

De silencio Breviloquium super Ezech Qui
dam intueamur ubi est tem
pus silencij et recte per competentes
terram sermone accipit quia primo per
humilitatem tacere novit Idem in mor
discrete magnitudinis sunt tempora
pensanda quere supra de lingua de lo
cucione Ambrosius in sermone Silendi pa
ciencia et oportunitas loquendi et co
temptus divitiarum sunt maxima
fundamenta virtutum Idem Qui vero
aliquis conviciatur aut ad iurgium vo
cat tunc silencium optamus et ini
ti fieri non erubescamus Idem in
sermone quanto doctus vir &c quere
supra de eloquencia Idem Si persona
sciencium dicit iustus tacet et pau
penitur iustus non videt hec enim
sunt quasi arma iusto ut tacendo
vincat Idem taciturnitas quasi pro
consensu habetur plura quere supra
de eloquencia Basilius in sermone Sileat
nobis lingua maledica lingua blas
phema lingua magniloqua quia bo
num est in hoc triplici silencio saluta
re dei postulare ita tamen aliquis ta
ceat ne penitus animo taceat sed loquatur
domino contra iactanciam in confessione
ut obtineat veniam inpietatis et lo
quatur in graciarum actione contra murmur

inuerecunde ut ampliore inueniat g-
ratiam impune loquatur etiam domino
in oratione contra diffidencias ut compe-
quatur presentem gratiam in futuro Ieron.
in epistola Quod secretum esse volue-
ris nemini dixeris qualiter enim ab alio
silencium speras quod saluat tibi ipsi si-
lencium non prestabis Hylarius ad Con-
stantinum imperatorem Non minoris periculi
res est semper tacuisse quam ineptum Sy-
donius in epistola Non minor est gloria
dixisse quod noueris quam siluisse quod nescias
Glosa Gregorii super Job Caritas met[illegible]
plura quere supra de doctrina per totum de
eloquencia de lingua de locutione bo-
de multiloquio de taciturnitate de pre-
dicatoribus Bernardus in sermone Silencium
custos religionis est Silere cum ea
que possis et debeas corripere est
similis pena facientes et consencientes
constringit Idem in libro de consideratione
Utilis semper est custodia silencii que
tamen affabilitatis gratiam non exclu-
dat ubique fugienda est lingua ma-
xime aut iniquus Idem in sermone
nemo fratres quere supra de correctione
contra quod garrulitas ad iussit silencium
corrigat Glosa super illud Jacobi tercio
lingua autem nullus homo fere impossibi-
le est vitare peccatum locutionis etiam af-
fectis plura quere supra de lingua de lo-
cutione de multiloquio de stultiloquio
de taciturnitate Ambrosius quam plures
vidi quere supra de locutione bona Idem in
silencio virtutum est [illegible] Idem [illegible]
facilis est quere supra de multiloquio I-
dem super illud Tanor est plenus virtu-
tus quam loquendi plura quere infra de
taciturnitate

De simplicitate cordis via bona
Gregorius in libro x. super illo verbo Job
xii. Deridetur iusti simplicitas & Bepe

namque contingit ut iustus quisque qui
ad eternam felicitatem ducitur contumelia hic
ad usitate premitur non hunc vero
habundancia fulcit non dignitatum
gloria honorabilem reddit nulla eum
famulorum frequenciam appetit nulla
vestium pompa componit sed a cunctis
despicabilis redditur creditur et huius
mundi gracia indignus estimatur sup-
tamen ante oculos iudicis oculos
virtutibus emicat vita sed ab ime-
nas choruscat ab omnibus honorari
metuit despecta non refugit corporis
sui contumelia afficit sola in animo
dilectione dei et proximi pinguescit
mente semper ad paciam preparat et
creatus per iusticiam de preceptis contume-
lijs gaudet afflictis concorde compa-
titur de bonorum hominum prouectibus
quasi de suis congratulatur sacri verbi
pagina pabula solicitus in mente
sua ruminat et inquisitus de quoli-
bet quodlibet eloquii dupplicare ig-
norat innocenter ergo agit et tamen
a dentibus et superbus obprobria reci-
pit Idem ibidem Bene itaque iusti
tus simplicitas et lampas esse dic-
et contempta lampas quia internus
intus ardet conflamma caritatis et
foris nulla resplendet gloria deco-
ris lucet ergo et despicitur qui
flagrans virtutibus aliceritus a pu-
lus et diuitibus estimatur Idem
ibidem Hec utrumque lampas ista con-
temnitur utrumque de speculis
hetur unquam non fulgorem suum [illegible]
latemus potest et lingua quanta cla-
ritate fulgeat sine candeat osten-
dere plane nam in lampas contempta
apud cogitationes diuitum dicetur
tenus subditur parata ad tempus statu-
tum quippe tempus contempte lam-

+ // preceps

pacius est extremi iudicii dies pre
destinatus quo iustus quisque qui nunc
despicitur quanta puritate fulgeat de-
monstrabitur tunc enim cum deo iudi
ces veniunt qui nunc pro deo iniuste i-
niuste iudicantur tunc eorum lucis late
ius crescat quanto nunc eos manus
persequencium durius angustat
tunc reproborum oculis patescet quod
celesti puritate subnixi sunt qui pro
terrena omnia reliquerunt unde predi
catoribus veritas dicit vos qui secuti estis
me etc. Quisquis enim stimulo divini a
moris excitatus hic possessa relique
rit illic procul dubio culmen iudici
arie potestatis obtinebit ut simul iudex
cum iudice veniat quisquis nunc con
sideratione iudicii sese spontanea pau
pertate castigat. Idem in omelia Non
placet deo simplicitas sine zelo nec
zelus sine simplicitate unde disci
pulos suos dominus nec de columba
voluit admonere quatenus et columbe
simplicitatem astucia serpentis et astu
ciam serpentis columbe simplicitas
temperaret. Estote ergo inquit pruden
tes sicut serpentes et simplices sicut
columbe. Crisostomus super Matheum Estote
serpentes ut non comprehendamini si
autem comprehensi fueritis estote columbe
ne mordeatis ergo contra infideles
estote serpentes cum fidelibus autem
estote columbe ut caritatis osculum
porrigatis. Ieronimus ad Paulinum Ha
beto simplicitatem columbe ne cuiquam
machineris dolos habeto simpliciter
astuciam serpentis ne aliorum supplanta
ris insidiis. Plura quere supra de
cordis puritate de constancia bona de
humilitate. Bernhardus in epistola quadam Co
nare semper inter fratres ut sis deo
devocius magis subditus seniori

bus obediens iunioribus obtemperans
angelis placens corde humilis verbo uti
lis ac mansuetus ad omnes. Idem in ser
mone. Pueris simplicitas valida et vir
ginibus cingulata verecundia est. Idem ibidem
Omnibus inconvenientibus principio vi
virtus magis necessaria quam simplici
tas hominis et gravitas verecunda. De sim
plicitate vestis que supra de habitu de
ornatu de vestibus de pulcritudine. Augustinus
in libro de libero arbitrio Non potest
ulla pulcritudo simplicibus in simplicibus vel ad
omnem quemenciam coaptari penitus

De singularitate. Gregorius in moralibus
Dum bene vivitur cavendum
est ne quis despectus ceteris de singu
laritate glorietur. Ieronimus in moralibus
super Aaron. Separat lupus amen
cia rapit et ovis ista que de ovi
li egreditur lupinis inter silvas patet.
Bernhardus in libro de xii gradibus humi
litatis. Homo singularis ad omnia sua
strenuus ad communia piger vigilat
in lecto dormitat in choro. Idem in
epistola. Singularitatem fuge cum unitate con
cordius esto. Idem. Ubi singulari
tas ibi proprietas ubi proprietas ibi an
gulus ibi sordes. Idem. Turbat con
venientem professionem solitarius incedens
nec sibi soli nocet sed etiam ceteris
est molestus. Idem ad fratres. Vos
fratres fugite inquietacionem amicos
et angelos proprie voluntatis fugi
te inquietudinem et fugite inquie
tudinem et spiritum levitatis. Fugite
que quis ex voluntate innumeratur an
gulos amare latebras secretarii
umbracula querere quia qui male agit
odit lucem. Expositor quidem super Iohannem
Thomas non erat cum illis et
quere supra de unitate. Aristoteles in libro
de animalibus. Apes que sunt soli

barie que supra de apibus plura que-
re supra de dignitate
De societate bona Gregorius in mor.
li. viii. Hoc nimirum studiosque pessi-
mum esse solet ut quales ipsi sunt
tales sibi coniungi et alios velint et
diversitate vite refugiat et hoc unita-
dum imprimat quod amat. Idem Quanto
gravioris culpe est inter bonos bonum
non esse sic in mensis preconium est bo-
num etiam inter malos perstitisse. Idem
Dum in tunc tamen ingitur via quod
ipse non cunctatur. Item de bona socie-
tate communis labor utriusque leva-
tur. Idem super Ezech. Aspectus ani-
malium carbonibus ignis ardentibus
atque lampadibus comparatur quia
quisquis eum carbones tangit incen-
ditur quia qui sancto viro adheret
ex eius societatis visione et usu lo-
cutionis atque exemplo boni operis
accipit ut accendatur in amore veri
salvatoris atque peccatorum suorum tene-
bras fugiat et in eterne desiderio
lucis exardescat. Idem in eodem Ne-
que enim perfecte bonus est etc. quere
supra de discordia. Item infra de Pro-
vi. Augustinus in epistola Si paupertas angit
si luctus mestificat si dolor cor-
dis vel corporis inquietat si calamitas
ulla vexat tunc assunt homines
boni qui non solum gaudere cum gau-
dentibus verum et flere cum flenti-
bus sciunt et salubriter colloqui nos-
cunt per hos enim que per huiusmodi as-
pera leniantur adiu. sanantur adiuvantur
superantur et multum etiam relevantur.
Idem ad Julianum comitem Sibi caro-
rum perfectorum virorum consortia fuerit
et aulus eorum ne auras aures tu-
am et in eorum consilio delecteris

plura que supra de societate mala
Ambrosius in libro de officiis Adiungamus
probatissimis quibusdam senioribus
quia sicut equalium societas dulcior
est ita seniorum quorum tucior esse vi-
detur qui magisterio quodam et du-
catu vite mores adolescentium colo-
rat et velud murice probitatis
inficit viris plura que infra de
societate mala. Ysidorus in synonimis Bonorum
societate require si enim fueris so-
cius eorum socius eris et par-
ticeps virtutis eorum. Idem in libro
tertio de summo bono c. xliii. Quanti
viri sancti fuerunt que supra de
contemplatione. Idem Bonum est cor-
porali remotum esse etc. que supra
de contemptu mundi. Idem ibidem Tene-
da est sanctis viris unitas caritatis
et quantum se quisque subtrahit a
mundo tanto utile est ut se bonorum
virorum associet consortio. Ieronimus
ad Demetriadem virginem Graves
femine et maxime vidue etc. Idem
Dum vivunt in monasteriis virgines
que infra de virginibus. Idem ad
Pamachium Qualis quisque est ta-
lium consortio delectatur plura quere
supra de bono et bonitate. Bernardus in
libro de consideratione ad Eugenium papam
Interest glorie sanctitatis tue ut quos
in oculis tuis et circa te habes ita
sint ordinati sic informati quatenus
totius ordinis et honestatis ipsi
sint speculum atque forma. Idem eidem
ne te dixeris sanum dolente latere
hoc est non te dixeris bonum nisi
bonos querens inter consortes. Idem
in epistola quedam inter bonos bonum
esse salutem habet inter malos vero
bonum esse etiam laudem habet Il-

lud tante felicitatis est quante se
curitatis hoc autem tante virtutis est
quante et difficultatis quale ne
pe est illud tangere picem et non in
quinari abeat ut in igne sine lesi
one versari plura que supra de bo
Item supra de consilio Item supra
de amicitia de religione Seneca
in epistola xi ad lucill Aliquis vir
bonus eligendus est etc que supra
de exemplis malis bonorum Idem
Nullius boni sine socio iocunda
possessio Cum hijs conversare qui
te possunt meliorem facere sine
invicem cum ista fiunt quia dum
homines docent tunc etiam dis
cunt plura que supra de amicicia
de bonitate de exemplis Item in
fra tractatu de sobrietate que supra de
abstinencia de Sodomia quere
supra de luxuria de peccato contra naturam
de simulacione que supra de ypocrisi

De societate malorum Gregorius in
omelia quinque quis malos non
tollerat etc que supra de discordia
Idem neque enim perfectus bonus est
iste qui fuit etiam cum malis
bonus Unde Iob ait frater fui
draconum et socius strutionum et
apostolus in medio nacionis prave
atque perverse tollerandi ergo sunt
ubique mali quia abel fieri non valet
quem cayn malicia non exercet
Idem unum non est ignorandum quod vitari
debeat societas perversorum scilicet ne for
tasse corrigi non valeant ab ipso
sed ipsum imitacionem trahant et cum
ipsi de sua malicia non mutantur
eos qui sibi iuncti fuerint inficiant
aut preter et putant unde paulus
ait Corrumpunt bonos mores colloquia
prava Idem hoc unusquisque

quod ipse nimis esse solet que supra tractatu primo
primo Augustinus in libro de civitate dei a ma
lis semper corde disiungimur sed ad tem
pus tamen copulamur corpore Idem
duobus modis non te maculet ma
lus scilicet si non consencias et si redar
guas hoc est non consentire non com
municare communicatur quippe malo cum de
facto tuo sentitur voluntatis eius
vel approbacionis eius adiungitur Unde
apostolus ait Nolite communicare operibus
infructuosis sed neque ergo consencientes
factis malis ut eos vel eorum mala
approbetis neque negligentes ut non
arguatis neque superbientes ut insul
tantes arguatis Idem ad Iulianum
comitem sibi carum Non potest nocere
vir malus nisi malus bonus autem
nullomodo quamvis in una cum con
gregacione commisceatur Idem non propter
malos deserendi sunt boni sed propter
bonos mali sunt tollerandi Idem in
sermone nullum malum animal requies
cit ubi spiritus habitat ita inter ma
los homines nullus potest habitare
sed soli demones plura que supra
de malicia Crisostomus in libro de malicia x
causa Non agnimus simile infideli
bus nimium sed aquilibus fide distin
guimur abeorum etiam studijs et moribus
dundamus Ysidorus Brevem et socie
tatem que supra de amicicie nobili
tate Ambrosius super lucam Non tur
batur nauis que petrum habet sed
turbatur illa que iudam habet
et licet illic multa discipulorum me
rita navigaret tamen adhuc per
fidia prodicionis agitabat inmo
quod fuit post petrus sed qui suis me
ritis erat firmus turbatur alienis
Caveamus ergo perfidum caveamus
prodicionem ne propter unum plurimi fluc
tuemus Idem ad simplicianum fra

ffugienda ergo est insipiencium socie-
tas quamvis aliqua huius celsitudine
copuletur noxie namque sunt commu-
nicaciones cum insipientibus que
mentem etiam sobriam decolorant
et inficiunt. Ieronimus ad pamachium
Qualiscumque est talium conversacione
delectatur. Idem ibidem Periculosum
est malum emulacio malorum et quorum
virtutes assequi non potes vicia
tuearis imitans. Idem eodem Hec
ce narrant hystorie allexandrum
ipsum potentissimum regem mori-
bus leonidis pedagogi sui ac vicijs
eiusdem non potuisse carere qui-
bus adhuc puerulus ab eodem leo-
nide fuerat imbutus. Bern super cant
Non mediocris profecto titulus vir-
tutis est inter pravos vivere bonum
et inter malignantes candorem inno-
cencie tenere seu retinere. Idem ad
Eugenium papam Ne te decipiat fami-
liaritas dolentis quere supra ca. proximo
Idem Ubi non timetur nisi hemor
quere supra de religione plura quere
supra de familiaritate mala. Evacli-
des supra in libro qui vocatur paradisus
cum virtute diffugias eorum consorcia
atque colloquium et coniunctum quibus
contrarium est bone vite propositum
qui et si forte nulla eorum lesione
maculaveris tuorum bonorum probitate
imminutus certe tamen vel leviter repol-
ueris ut serenior ac eugens ut
melior. Glo. super illud proverbiorum xxii
Adolescens iuxta viam suam et cetera quo
semel est imbuta recens servabit
odorem diu testa. Glo. Thobie iiii
non conveniat cum peccatoribus qui a
convictu mores formantur plura quere
supra de amicicia pravorum. Oracius
in epistulis quod nova testa ca-
pit inveterata sapit. Seneca in epistula

Nichil adeo fugiendum sicut dissimi-
litudinis societas. Idem magna pars socie-
tatis est hortaciones insanie re-
linquisse. Idem in xviii epistula ad lu-
cillum Socrates philosophus auditor Archi-
bonis cum vidisset adolescentulum
quemdam secrete ambulantem inter-
rogavit quid hic ille solus faceret
mecum inquit ille loquor. Cui
Socrates obsecro diligenter atten-
de ne cum malo loquaris plura
quere de amicicia pravorum de fami-
liaritate. Plautus in aulularia
Nemini te minus sodalem feceris
Idem insipientum et improborum fa-
cilius sustinere odium quam consorcium
Idem leges mimi singularis est
hoc parem et pacem ferre non
paciens plura quere supra de amici-
cia. Epicurus Ante tibi conspi-
ciendum est cum quibus edas et
bibas quam quid bibas et edas
Nam cum amico convictus leonis
ac lupi convictus est plura quere
supra de amicicia. Aristoteles in viii Tho-
picorum Pessimus socius est qui com-
munia bona impedit

De sociali vita Tullius libro primo
de officiis Omnium societatum nulla
prestancior est nulla firmior quam cum
boni viri similes moribus fami-
liaritate coniuncti sunt nichil enim
amabilius aut copulacius est
quam morum similitudo bonorum in quibus
enim eadem studia sunt et eedem
voluntates in hijs fit ut alter
alterius alterius delectetur ut in
se ipso et sic unum fiat ex pluribus.
Idem in libro de amicicia Si deus
nos ex hominum frequencia tolleret
et in solitudine usquam collocaret
atque suppeditans hiis omnium vero
quas natura desiderat copias

daret homines aut appetendi prospera
tem cupet quis tam ferueus esset
qui talem vitam ferre posset tum
quia non afferret voluptatem omnis
solitudo una michi solitarium amat
unde verum est quod archyta tarentinus
solitus dicere fuit a senibus meis
audivi quod si quis in celum solus
ascendisset totam quod mundi naturam
ac sydera pulcritudine perspexisset
insuavem illi fore totam illam admiracionem
que tamen iocundissima
quidem fuisset si tum invenisset hominem ha
buisset plura quere supra
D e sole Ambrosius in sermone
Si obscuratus sol cum christus
patitur necesse est istum splendidissimo
solito luce cum nascitur et resurgit
et si iudeis operantibus effudit te
nebras cur non maria pariente et
christo resurgente miram et insolitam
exhibebat claritatem Idem in eodem
Oriente ergo sole iusticie christo domino
pastores pervigilant angeli cantant
sol obsequitur stella de celo famulatur
et quidem angeli vel pastores gaudium
sua voce vel sermonibus prosequuntur
elementa non muta gaudia sua quia
voce non possunt officiis prestant
sol igitur iste corporalis preter con
suetudinem suam in hac festivita
te maturius illuxit Idem ibidem hic
est sol iusticie novus qui claustra
mundi penetrat inferna reserat
corda rimatur hic est sol novus
qui calore suo purgat sordida vi
uificat fluida decoquit incorrupta ipse
est inque ille sol novus qui interest
actibus nostris aspicit omnia occulta
cordis nostri que non condempnat
emundat quia emendat hic est plane
sol iustus et sapiens qui non sine
discrecione sicut sol iste mundi
bonis et malis similiter oritur ac

occultefertur Et quodam indicio imitatis
suis omnibus lucet et occidit Idem in
eodem hoc autem inter utrosque solem
quod ille iudicium metuit hic autem
iudicium continuat comminatur et quod ille
corruptionis minister est hic autem
eternitatis est dominus et magister ille
creatura hic autem creator consistit pla
quere supra de creatura corporali
D e solitudine Bernardus in moralibus per
odest solitudo corporis si solitu
do fuerit mentis Quid enim prodest soli
tudo corporis si defuerit cordis solitu
do qui enim corpore remotus est a
seculo si tumultibus conversacionis
humane ac terrenorum cogitacionum se inse
rit non est in solitudine sed in seculi
vagacione si non premitur aliquis cor
poralibus pulsantibus turbis et tamen
nullos temporum secularium tumultus
patitur talis non est in urbe sed in qui
etis solitudine Idem in registro Dec
libri occulta et que supra de gracia pla
quere supra de cella de contemplacione
de corde de mente de quiete de reli
gione de contemptu Ambrosius in epistola
ad Sabinum numquam minus solus sum
quam cum solus esse videor nec umquam
ociosus quam cum ociosus esse dicor
Idem eidem Sola erat maria et lo
quebatur cum angelo sola erat quam
superuenit in eam spiritus sanctus sola erat
et operata est mundi salutem et conce
pit redemptorem universorum liquet
igitur cognoscere quod quando soli sumus
tunc nos magis deo offerimus tunc
mente nostram ei sincerius aperimus
tunc ypocrisim amictam fraudis exu
imus Idem ibidem Solus erat quando adam
quando in paradiso constitutus erat so
lus quando ad ymaginem dei formatus
est sed non erat solus quando depa

B

dijs erectus est Idem Castitatis solitu-
dinem querit que supra de castitate Aug.
in li. de singularitate clericorum Strages
pessime cum singularis nemo talia
nemo fornicetur nisi sola solitudo
nimium est stimone scitum et conspu-
nacis sortis omnis in sanie tactus
fortitudinis firmitas et lasciuie pe-
tulantis infirmitas omnis probitatis
confudit anime notoria corporis pre-
da libertas generum et captiuitas
criminum Idem non est sine filijs cum
claritate et caritate ubi sola singu-
laritas solitudinis quia non sola
conscientia sua nullis sordibus macu-
lat sed nec opiniones suspecte pre-
clarius infamant nam si castitas
quod tamen est difficile masculi
et femina pariter in virginitate con-
seruat non tamen habet claritatem
quam continuus non potest
tenebris obscurari plura
que supra de quiete Ieronimus ad Helio-
dorum Desertum quere supra de quiete
de religione Idem ad Marcell. pu-
det dicere quere supra de detraccione I-
dem ad Nepocianum Solus cum sola
que supra de amore mulierum fugien-
do Idem in li. 2° contra Iouinianum
Multa philosophorum que supra de contemptu
mundi Idem ad Eustochium Sit eg-
sus tuus in publico que infra de
virginibus Idem Singularis est amor
dei solitudinem amat et locum soli-
tarium querit Idem ad Marcell. de vita
et obitu Asselle huius cellule clausa
angustijs que infra de virginibus
Idem Singularis est amor dei solitu-
dinem amat et locum solitarium que-
rit Idem ad Marcell. de vita et obi-
tu Asselle huius cellule clausa an-
gustijs que infra de virginibus plura

que supra de monachis de religione
Bern. in epistola Homo cum quo deus
est nunquam minus solus est quam cum
solus est tunc enim libere fruitur
gaudio suo tunc ipse inest solus c
sibi ad fruendum deo tunc ipse
inest ipse et se in deo tunc in luce
ueritatis et in sereno mundi cordis ul-
tro patet sibi pura conscientia et libere
se infundit de deo memoria et il-
luminatur intellectus suo uero et frui-
tur affectus suo bono et libere se
infundit tunc deflet semet ipsum
humane fragilitatis defectus Idem
super Cant. Ioh. Solus es si non gratia
cogitet si non affectus parcia si de-
spicias quod multa suscipiunt si fas-
tidias quod omnes desiderant si iur-
gia uites si dampna non senties
si non recordens iniuriarum alioquin
nec si solus corpore es solus eris
Idem O anima mea esto sola ut illi
soli te solam serues quem solum
ex omnibus elegisti Idem animam
quam uideris relictis omnibus il-
lo dei uerbo omnibus adherere uer-
bo uiuere uerbo dei se regere de uerbo con-
cipere talem puta coniugem dei esse
plura quere supra de cella de quiete
de religione de monachis bonis Ide
de malis Eusebius Cesariensis epis-
in omel. in Quantis prodest et e
contrario quantis obest solitudi-
nis optimitas et communitatis habitacionis
occasio non enim in solitudine ui-
uere sed bene uiuere laudandum est
ideo quia patres uidere uocationem uiuen-
tes quidem ad solitudinem summa
dampnacio est perfectio est si non
perfecte uiuere in solitudine summa dap-
nacio est Idem Quid prodest si locus
quietus sit corporalis teneat etiam

quietudo in corde reperitur. Idem. Non ideo ad solitudinem venimus ut nobis famuletur nos mundus ut velud omnibus habundantes omni quiete fruamur non utique ad requiem non ad securitatem sed ad pugnam huc venimus ad agonem processimus ad exercenda cum viciis bella in solitudinem processimus ut lingue gladios retundamus et ut non solum nos inferimus iniurias sed nec senciamus illatas. Plura que supra de monachis. Ysaac in collacionibus patrum nobis dixit sermo solitarius est et testatur unus de patribus quia prolongo sermone spirituali preces ad deum effundit et gaudium adeo sibi datum. Sufficit tibi consolacio et colloquium hominum. Et alius quidem cum esset in solitudine et vinceret studium velle in preda communicacionem solitariorum exultabat omni hora gracia consolacionis. Cum autem appropinquasset solum quesierunt eam secundum suam consuetudinem nec invenit et supplicavit deo causam sibi significari dicens nunquid domine propter episcopatum que in seculo competentibus sibi recessit a me gracia consolacionis. Et responsum est ei non sed quia dominus dispensat cum aliis hiis qui in solitudine conversantur et eos huius consolacionis dignos facit prudentes indoctos est enim quempiam divinam recipere consolacionem et istam preter mundialem nisi fuerit hoc adeo promissum propter dispensacionem aliquam spiritualem. Cassiodorus in libro de anima. Nimia turba maiorum sine magno certamine vincitur quod solitudinis gracia suffragatur. Plura que supra de amore mulierum fugiendo de contemptu seculi

De cenobiis monachis. Seneca in epistola ad Lucillum. Subducendus populo est animus tener quia parum tenax recte facile transitur ad plures. Socrati et Platoni ac Lelio mores mores suos excutere multitudo dissimilis potuisset. Idem. Quociens inter homines fui minus homo redii. Idem ad eundem in epistola primo. Argumentum composite mentis existimo posse consistere et secum morari. Nusquam est qui ubique est. Idem in epistola vii. Quo maior est populus cui miscemur eo plus periculi est. Nichil vero tam dampnosum est bonis moribus quam in aliquo spectaculo residere tunc enim per voluptatem seu delectacionem facilius vicia subrepunt. Quid me existimas dicere? Avarior redeo et ambiciosior et luxuriosior immo crudelior et inhumanior quia inter homines fui. Unum enim exemplum luxurie aut avaricie multum mali fecit. Idem de moribus. Ab unus mihi pro populo est et populus pro uno. Idem in epistola x. Fuge multitudinem fuge paucitatem fuge eciam unum. Audeo committere ipsum tibi soli credo non enim invenio cum quo te mallem esse quam tecum. Inimica enim est bonis mentibus multorum conversacio. Idem. Imprudentibus nemo est qui sibi soli debeat relinqui tunc enim imprudentes mala consilia agitant tunc improbas cupiditates adornant tunc quicquid aut metu aut pudore celebat stulcius animus exponit tunc enim libidinem irritat iram instigat ac tota malorum solidorum solitudo subministrat. Idem in epistola xviii. Ceteras plenius quere supra de societate malorum. Idem in epistola xix. Hoc cura hoc apta ut contentus sis tem

ipso et porte nascentibus bonus sic vi ue cum hominibus tamquam deus videat sic loquere cum deo tamquam homines audiant Idem in epistola xxviii Hoc et soli putas accidisse et miraris quasi rem novam quod peregrinatione tam longa ac locorum varietatibus non discussisti tristiciam mentis et gravitatem animi animum debes mutare non locum et quamvis transeas mare magnum sequentur te quocumque perveneris vicia tua Idem Socrates querenti cuidam Cur mutatio locorum nichil sibi profecisset de depo sitione maiorum vidit quod ipsum tenet ipsum circumferas quocumque feras vadas eadem causa te premit que te expulit querens quare locorum mutatio te non adiuvet Undeo quia tecum fugeris ergo animi deponendum est et cum illud ceteris onus animi locorum mutatio iocunda erit Et quere supra de inconstancia Item supra de quiete Tullius in libro primo de officiis Multi tranquillitatem expetentes quere supra de quiete [illegible] Aristoteles in libro primo politicorum Solitarius sibi sufficiens melior est homine et est potens sicut deus vel est bestia nullo enim indiget bestia aut non multis indiget homo vero propter teneritudinem complexionis multis indiget Amen vita hominis solitaria peior est quam esse possit Bernardus in pastorali Illa solitudo propositum utilis est illa cautela laudabilis et in qua totum racio regit et nichil sibi furor vendicat aut vindicta

De solitudine bona Bernardus in morali Magna solitudine ad culmen vite melioracionis attingitur illud virtutis in aliis cumulus quod non habet ordinem vel hominis Ide licentiorum dum quere supra de discrepcio

ne sanctorum de iudicio pertinent Idem in Registro Quanto maior iucundior es tanto solitudior atque timidior fieri debes Idem ibidem Cum cum honoris augmento tuam quoque debes sollicitudine crescere Idem Cum cuncta negocia sollicitudine virtutis indagande semper indigeant que tamen ad dereccionem sacerdotalium graduum spectant sunt districcius trutinanda Plura quere infra supra de brevitate vite de activa vita de humanitate de intencione de operacione de consideracione de discrecione de districcione de prudenti rerum rerum estimacione de oracione Richardus super Cantica Omnis sollicitudo et cura secularium ornatu cultu quod superfluo corporis homines sua diligencia se prebet et occupat excolendo atque decorando ipsum interiorem hominem qui secundum deum et secundum ymaginem dei creatus et factus est et renovatur de die in diem Idem in sermone Dignum valde est et omni racione exigit equitatis ut quibus a constitucione mundi regnum paratum creditur regni iure eciam se se regno parare non desinant aut negligant velle Idem Omnis laus de bonis quere supra de graciarum actione Idem in quodam sermone xl^e Quid est quod homo quod memor es eius et quere supra de homine et eius dignitate Idem supra Dum hiemat vigilat pro nobis et quere supra de amore dei ad homines Idem Non est privilegiis et quere supra

De solitudine mala quere supra de curiis curia Item supra de curiis huius mundi Bernardus Nazarenus in 2° libro apologetico Cum vero devotis militibus suis debitam non pro

turret annona stipendiys suis mili
tans derogat milites regi suo qui in
nemis stipulis dum suo suis at
tirpat et a patre saciatus filius no
cuma patris turpat suppositum Be
ergo deus nobis deus rex et domi
et pater est quid deuegabit nobis
noli ergo o homo demum conturbare p
te taliter cogitando quid bibemus
quid comedemus quia et instaca reg
nantis et studio ditantis et affectu
generantis inse totam soliatudine
tui refudit et curam dicendo nolite
solliciti esse dicentes et plura que
super de amore dei

De sompnio et sompniantibus
quere super de apparicionibus
de illusione nocturna Bern in epistola
quadam de honesta vita et mori
bus Cum ad stratum tuum sompno
depressus perueneris honestissime ia
cendo componas nec supinus iace
as nec genua leuando calcaneas
iungas ad tibias Idem ruminantes
psalmos sompnus te accipiet ut
in sompnis sompnies te dicere psal
mos Idem in quadam sermone de sep
tuagesima Sompnios inde nec gra
placamus concessus nec muritamus
affectus sed infirmitatis defectus
immittit quos nec veritas nec cari
tas nec necessitas parit Amb(rosius) Co
stantino imperatori Inanes et nane
sunt omnes species rerum in hoc secu
lo apparentium tamquam in sompnio
venerunt aluerunt euanuerunt af
ferunt euanuerunt turbas fuise et
dispersae sunt teneri videtur et no
tenentur denique fugit omnis potestas et
abiit et cura patrimonii forme quo
que vetustas et studium omnium honorum
haec cuncta vana sunt quasi sompni

ma quibus non manent qui vigilat
corde sed dormientes intellectu et affec
tu velociter evagitant unde scriptum
est dormierunt sompnum suum et nichil
invenerunt plura quere supra de bre
uitate vite humane Bedus plius Sompni
nus est vincendi usus in quo nichil so
lidum nichil firmum in quo videntes
non videmus audientes non audi
mus manducantes non saciamur gau
dentes non gratulamur et currentes
non peruenimus Aug(ustinus) in libro de sompno
et vigilia Item in libro de sensu et
sensato Ex(e)m(pl)a est ergo aliquis quere
supra de contemptu

De spe et fide Greg(orius) in xvi mor(alium)
tribuendo spes in deo validior
surgit quanto quisque pro deo graviora
pertulerit quia nequaquam retribucionis
gaudium de eternitate colligitur quod
hic non prius pro tribulatione seminatur
Idem spes in eternitate animum erigit et
ideo nullam malicia qui tolleratur
exterius sentit Idem in xxi mor(alium)
nisi probus interpellacio mediatoris
respondeat ab amore dei procul dubio maior
pars non veres quanto cuius voluerint Idem
Bonorum mens quanto pro veritate duri
ora tolleraverit tanto eternitatis premia
deus certius sperare Idem Quando tribu
lacione et angustia spe ad consolacionem
superne pietatis currendum est quia
in isto omnis spes et gaudium nostrum est
Idem Omnia spes est hominis seculi leti
cia quia que nunc amantur cum omni
festinacione marcescunt Idem in omel(ia)
De omne parte Magna spes est nobis
penitentibus quia advocatus noster
factus est index Idem omel(ia) plura
quere supra de fide de desperacione de
confidencia de virtutibus theologicis

Aug. in contricione in ix° li° confess. Tota spes mea non nisi in magna nimis misericordia tua deus. Idem. Omnis spes et totius fiducie certitudo est michi in precioso sanguine eius qui effusus est pro nobis. In ipso respiro, in ipso confisus ad te pervenire desidero domine deus meus. Idem. Michi valida spes in isto est quod sanabit omnes languores meos per istum qui sedet ad dexteram tuam domine deus et te interpellat pro nobis, alioquin desperarem. Multi enim et magni sunt languores mei, sed et multo maior est medicina tua domine deus. Idem. Ve etiam laudabili vite hominum, si remota misericordia tua discucias eam, sed quia non exquiris delicta vehementer fiducialiter speramus aliquem te locum invenire indulgentie. Idem in li° de gratia novi testamenti. Non iam desperandum est per participacionem verbi fieri posse homines filios dei quando filius dei per participacionem carnis factus est filius hominis. Idem. Dum audis sex diebus operatum fuisse et die septima quievisse, scias tibi spem requiei nisi post laborem. Idem in li° de verbis domini. Spes ad hoc nos hortatur ut presencia deponamus, futura expectemus, et ea que retro sunt i. preteritorum obliviscentes cum apostolo in anteriora nos extendamus. Nichil tam inimicum spei sicut retro respicere. Idem in libro de verbis domini. Spes in via peregrinanti necessaria est, quia consolatur peregrinantem. Tolle viatori spem, spem perveniendi, et continue franguntur vires ambulandi. Idem. Dedit nobis deus esse [illegible] querere supra de desperacione de homine, plura que supra de confidencia. Idem super Ps. In maculati facile adversa superantur si spes assit que consolatur, qui cum in anchora spei tenetur nunquam temptacionibus frangitur aut fugatur. Ambros. in exameron. In gravissimis passionibus tunc sic incredulus pre dolore amittit spem bonam desperans et sicut fracti vere soluti quod corde iacemus inertes et imperandi [illegible] tunc sit maxime sperandum cum humana presidia non habentur. Plura que supra de confidencia. Crisostomus in libro de reparacione lapsi. Spes est nostre salutis anchora, vite nostre fundamentum et dux quo pervenitur ad celum. Idem in sermone. Spes est in qua salus nostra consistit et que de terris animas velud quibusdam cathenis celitus dependentibus in excelsis evehit ad superna. Idem in 4° libro de summo bono ca° ix°. Sine meritis non est spes sed superba presumpcio. Idem. Spes pro inplacione laboris intuenda valde est, ut nec per spem venie quam promittit deus perseveranter peccemus, nec quia iniste [illegible] distinguunt veniam desperemus, sed utroque periculo evitato et a malo declinemus et de pietate dei veniam spe et formidine veniat. Quia unde istud ad gaudia spes erigit, nec ad formidinem terror iehenne induat. Bernh. in sermone. Spes est triplex. Nam de fide preceptorum oritur spes venie, de fide signorum spes gratie, de fide promissorum glorie. Idem. Tria considero in quibus tota spes mea consistit: caritatem adopcionis, veritatem promissionis et potestatem redempcionis. Idem super illud Ps. Tu es spes mea. Hec una michi sola causa promissionis, causa hec tota racio mee expectacionis. Pretendat ergo alter meritum

sum de operibus bonis presume se
iactat pondus diei et estus ieiu
nare bis in sabbato gloriatur michi autem
adherere deo bonum est ponere in domino
deo spem meam. Idem ibidem Spe
rent in aliis alii hic forte in sciencia
litterarum hic in astucia secularium negociorum
ille forsan in nobilitate generis et il
le in dignitate cuiuslibet generis
officii vel prelacionis ego non preter
te domine deus meus omnia detri
mentum feci et arbitratus sum ut
stercora quia tu es spes mea domine
a iuventute mea. Idem in quodam
sermone Si insurgunt adversum
me prelia si fremat mundus si fremat
malignus si caro adversus spiritum
concupiscat in te domine ego autem spe
rabo. Plura quere de confidencia et
supra de desperacione. De spe in te pre
tue vel in mortalitatis future quere
supra de letitudine de spe vacua que
re supra de confidencia mala

De spe et timore Gregorius in mora(libus)
In electorum pectore debet inces
santer spes et formido manere quia in
cassum bene agere creditur si non etiam
de dei iusticia pertimescat. Idem de
statu tuo cadente david nemo super
biat de lapsu suo cadente david ne
mo superbiat de spe. Idem. Viri sancti
sic mesti sunt ut tamen in domino con
fidant sic in domino confidunt et
sperant sic autem quod confidencia
non torpescant. Idem in dyalogo O
portet nos in dei misericordia semper con
fidere et de ira semper nos iusticia for
midare. Idem Cum pastor predicat
tanta dispensacione predicacionem
temperare debet ut nec delicta spe
timore subtrahat nec spe subtracta
in solo eum timore relinquat plura
quere supra de confidencia bona. Item
supra de iusticia et misericordia. Augustinus de medita
cionibus Respira peccator respira ne despe
res spera in eo quem times affuge ad
ipsum quem per superbiam provocasti plura
quere supra de confidencia bona de gracia
de iusticia de pena. Ysidorus in synonimis Nulla
te securitas blandiatur nec ulla te securi
tatis abmitenacione splendescat prius sed
incessanter in corde tuo spes et formi
do persistant. Idem de summo bono Sic
iustus spe et formidine vivit et quere
supra de spe bona. Idem Nec iustus
de sua iusticia et misericordia quere supra de con
fidencia bona de iusticia de ira

De spiritu sancto Gregorius in omelia
penthecostes Si quis diligit etc Pa
raclitus grece latine dicitur advocatus
qui ideo advocatus dicitur quia pro
errore delinquencium apud iusticiam
patris intervenit consolator autem vocatur
quia de peccati perpetracione dum penite
tibus spem venie preparat ab afflictione
tristicie mentes levat. Idem Deus spi
ritus ignis dicitur quia per hunc peccatorum
rubigo consumitur. Bene ergo in ig
ne spiritus sanctus apparuit quia ab omni
corde quod replet torporem frigoris
excussit et in desiderio sue eternitatis
accendit. Idem super Ezechielem Ad bona
quelibet opera perfecte non possumus as
surgere nisi nos spiritus sanctus et preveni
endo elevet et subsequendo confor
tet plura quere supra de dono
Item supra de accensu spirituali de dulce
dine degustu spirituali. Augustinus in libro de
penitencia Ad nos ditandos pauper factus
est per quem in suppias divicias
exaltatos spiritus sanctus missus est qui
desideria sancta nostris cordibus inspi
raret. Idem in libro de ecclesiasticis dog
matibus Non est tamen in substancia
homines spiritus sanctus sicut diximus

contendit sed spiritus ipse est anima pro
spirituali natura vel pro eo quod spirat
anima marcipe spiritus est appellata ania
nero eo notatur quod ad vivendum vel
administrandum corpus animet ter
tium non spiritum quem ab apostolo cum anima
et corpore introducatur gratiam spiritus
pro intelligimus quam orat apostolus ut
integer sit in nobis nec uno minus vel
minuatur aut fugetur a nobis quia
spiritus sanctus disciplinae effugiet fictum
Idem in xv de trinitate Spiritus sanctus
scriptura neque patris solius est nec
filii solius sed amborum et ideo quia
qua se invicem diligunt nobis insi
nuat caritate Idem ibidem Deus ergo
spiritus sanctus qui procedit de deo vel
datus fuit homini accendit eum in
dilectione dei et proximi et ipse dilectio
est non enim habet homo unde de
um diligat nisi de deo Idem Anima
enim spiritus sanctus communis est ambobus
scilicet patri et filio ideo ideo illud vo
catur ipse proprie quod ambo communiter
sunt et notatur pater enim et filius
est spiritus et pater est spiritus et filius
est sanctus et tamen ille non frustra
dicitur spiritus sanctus Idem in eodem vo
luntas dei si proprie dicenda est aliquid
in trinitate persona magis hoc nomen
spiritui sancto competit sicut et caritas
nam quid est aliud voluntas quam
caritas et quid aliud est caritas quam
voluntas Idem ibidem Si ergo proprie
aliquid horum trium caritas nuncu
panda est quid aptius quam ut hoc
spiritus sanctus ut scilicet in illa simplici
summa quod natura non sit aliud substantia
et aliud caritas sed substantia ipsa est ca
ritas ipsa sit substantia sive in patre sive
in filio sive in spiritu sancto et tamen proprie

spiritus sanctus est per quem diffunditur
in cordibus nostris dei caritas per
quam tota nos inhabitat trinitas
quo circa rectissime spiritus sanctus cum
sit deus vocatur etiam donum dei non
producat adderem Idem ibidem Quid
enim est isto dono dei excellentius
quam super dedonis (?) Idem in eodem Qual
ibus divinorum eloquiorum testimoniis
comprobatur patris et filii esse
spiritum qui proprie dicitur in trinitate spiritus
sanctus de quo idem ipse filius dicit
Quem ego mittam vobis a patre
et alio loco Quem mittet pater
in nomine meo Detrimentum autem pro
cedere se docet quia ipse filius ait
de patre procedit et cum resurgens
a mortuis et apparuisset discipulis
insufflavit et ait Accipite
spiritum sanctum ut eum etiam de se pro
cedere ostendet et ipsa est virtus
que de ipso exibat et sanabat omnes
plura que sunt de donis de tri
nitate Ambrosius in sermone Sicut
homo nobilis in fetido loco sterco
ribus pleno sua sponte non habitat
ita spiritus sanctus gratia non inhabitat
corda animarum que tamen peccatoribus
fetoribus perseverat Ideo quod est utile
ut in adventu spiritus sancti domos ani
marum nostrarum adornemus operum
floribus replentes eas virtutum
castitatis odore balsamo quoque
benivolencie quatenus spiritus sanctus in
nobis habitare delectet Idem super
Lucam Nunquam sine virtute est vir
tus spiritus sanctus nec unquam sine
spiritu sancto est virtus Idem ibidem
Nescit tarda molimina spiritus sancti
gratia Crisostomus super Johannem Spiritus sanctus
spirituales facit qui enim plus time

licant et formidabat quod acceperunt
spiritum sanctum tunc in media pericula se
subiciebant et ad ferrum et ignem et fe
ras et pelagos et ad omne supplicium
cupiebant. Illiterati quoque et ydiote cum
tanta disputabant veritatis propagacione de
propalacione ut attonitos facerent et
ipsos philosophos et principes arguentes.
Spiritus enim sanctus de lutosis ferreos et de
iacentibus volatiles est operatus.
Idem ibidem Omne quod spirituale fuit
spiritu inspirante maximum habet lu
crum sicut et omne seculare fina
liter ultimum habet dampnum. Plura
quere supra de accensu spirituali. Idem
super epistolas ad Gal. Spirituales dici
mur quando spiritum sanctum primo sequimur
scilicet cum ipso sapiens instruente et
ipso docente auctore. Sed carnales di
cimur quando totos nos voluptatibus
carnalibus damus. Plura quere
supra de deliciis spiritualibus de dul
cedine spirituali. Bernardus in sermone Hee
sunt primicie spiritus que militantibus
super terram interim prerogantur vi
delicet suavitas mansuetudinis pie
tas in intencione veritas in collo
cucione. Idem ibidem Sicut serpens moy
si devoravit omnes alios serpentes
magorum egypti sic et spiritus sanctus
cum ad nos venit absorbet omnes
carnales delectaciones et mundanas
consolaciones ita videlicet ut de la
bore requiem de tribulacione leticiam
et de contumelia gloriam habeamus.
Idem Iusto dei iudicio permittitur
tarde qui spiritui veritatis noluit obe
dire. Richardus de sancto victore libro
vi c° xiii Quid est spiritus sanctus
nisi ignis divinus unde cum fuerit

ignis materialis circa ferrum hoc fa
cit spiritus sanctus sordidum frigidum et
durum. Per spiritum enim sanctum omnem sordi
tatem et frigiditatem atque duri
ciam delinquit et incandescit enim
totus animus hominis et liquescit
in amore dei unde paulus Cari
tas dei diffusa est in cordibus nostris
per inhabitantem spiritum eius. Glosa super 1°
primi Reg. xvi [illegible] non [illegible]
audaciam quod eo suscepit gratia spiritum
sanctum acceperat. Glosa super Johannes xiiii
Paraclitus autem spiritus sanctus consola
tor namque tristes et inopes et in
firmos protegit spiritus sanctus. Glosa ibidem
Et suggeret vobis omnia. Hec gracia
spiritus sancti est quod non [illegible]
Glosa super illud Johannes xvi Si non
abiero Si nos tamen carnaliter adhe
remus capaces sancti spiritus non eri
mus. Glosa super illud Johannes 3° Ignem
venit mittere interiorem per quem spiritus sanctus
credentes illuminat et consumit
vicia deperditorum. Ambrosius super illud
Luce primo Repletus spiritu sancto
unde quam bonus est deus et quam
facile indulgentiam venit deus peccata
immutat si tu vanis vicia emenda
re nec solum ablata restituit sed
etiam insperata concedit. Idem
spiritus sanctus infundit omnibus illabitur
sensibus ut secularis pectus restrin
gat ardorem. Idem Sicut alique
bestie sed spiritum sanctum iam lesam sen
ciam prodere [illegible] astucia vel
per [illegible] corporis [illegible] per
corpus valuit quoque tamen de viris
cordibus et moribus prevalent. Plura
quere supra de donis infra de etervita
te. Idem in sermone penthecostes Christus
dominus victor dyaboli post triumphum
residens ad dexteram patris hodie

contendit quod spiritus ipse est anima pro
spirituali natura vel pro eo quod spirat
anima in corpore spiritus est appellata ani
ma eo vocatur quod ad vivendum vel
ad vivificandum corpus animet ter
tio vero spiritum qui ab apostolo cum anima
et corpore introducitur gratiam spiritus
sancti intelligimus quam orat apostolus ut
integra sit in nobis nec vitio meo vel
minuatur aut fugetur a nobis quia
spiritus sanctus discipline effugiet fictum
Idem in xv de trinitate Spiritus sanctus
scripturarum neque patris solius est nec
filii solius sed amborum et ideo communem
qua se invicem diligunt nobis insi
nuat caritatem Idem ibidem Deus pro
spiritus sanctus qui procedit ex deo vel
datus fuit homini accendit eum in
dilectionem dei et proximi et ipse dilectio
est non enim habet homo unde de
um diligat nisi ex deo Idem Tamen
enim spiritus sanctus totus est amborum
scilicet patris et filii ideo ideo illud vo
catur ipse proprie quod ambo communiter
sunt et vocantur pater enim et filius
est spiritus et pater est spiritus et filius
est sanctus et tamen ille non frustra
dicitur spiritus sanctus Idem in eodem Vo
luntas dei si proprie dicenda est aliqua
in trinitate persona magis hoc nomen
spiritui sancto competit sicut et caritas
nam quid est aliud voluntas quam
caritas et quid aliud est caritas quam
voluntas Idem ibidem Si ergo proprie
aliquid horum trium caritas nomi
nanda est quid aptius quam ut hoc
spiritus sanctus ut scilicet in illa simplici sum
ma quod natura non sit aliud substantia
et aliud caritas sed substantia ipsa est ca
ritas ipsa sit substantia sive in patre sive
in filio sive in spiritu sancto et tamen proprie

spiritus sanctus est per quem diffunditur
in cordibus nostris dei caritas per
quam tota nos inhabitat trinitas
quocirca rectissime spiritus sanctus cum
sit deus vocatur etiam donum dei
proprie ducat addendum Idem ibidem Nul
lum est isto dono dei excellentius
quem super de donis Idem in eodem Mul
tis divinorum eloquiorum testimoniis
comprobatur patris et filii esse
spiritum qui proprie dicitur in trinitate spiritus
sanctus de quo idem ipse filius dicit
Quem ego mittam vobis a patre
et alio loco Quem mittet pater
in nomine meo De utroque autem pro
cedere sic docetur quia ipse filius ait
de patre procedit et cum resurrexisset
a mortuis et apparuisset discipulis
insufflavit et ait Accipite
spiritum sanctum ut eum etiam de se os
tenderet procedere et ipsa est virtus
que de ipso exibat et sanabat omnes
Plura que supra de donis de tri
nitate Ambrosius in sermone Sicut
homo nobilis in fetido loco sterco
ribus pleno sua sponte non habitat
ita spiritus sancti gratia non inhabitat
sordidam animam que cum peccatoribus
sceleribus preveniat Ideo quod est verum
ut in adventu spiritus sancti domos ani
marum nostrarum adornemus omnium
floribus replentes eas pro
castitatis odore balsamo quoque
benivolentie quatenus spiritum sanctum in
nobis habitare delectet Idem super
Lucam Numquam sine virtute est vir
tus spiritus sanctus nec umquam sine
spiritu sancto est virtus Ibidem idem
Nescit tarda molimina spiritus sancti
gratia Crisostomus super Johannem Spiritus sanctus
spirituales facit qui cum plus tunc

licuit et formidabat quod acceperunt
spiritum sanctum tunc in media pericula se
iniciebant et ad ferrum et ignem et fe
ras et pelagos et ad omne supplicium
cupiebant litterati quoque et ydiote cum
tanta disputabant veritatis propalacione
propalacione ut attonitos facerent et
ipsos philosophos et principes arcentes
spiritus enim sanctus de celis ferventes et de
lacentibus volantes est operatus
Idem ibidem Omne quod spirituale fuit
spiritu inspirante maximum habet lu
crum sicut et omne seculare fina
liter ultimum habet dampnum propter plura
que sequuntur de accensu spirituali Idem
super epistolas ad Gal Spirituales dici
mur quando spiritu sancto primo sequimur
vel tunc ipso sapiencius instruente et
ipso docente auctore Sed carnales di
cimur quando totos nos voluptatibus
carnalibus damus plura queve
supra de delectacione spiritualibus de dul
cedine spirituali Augustinus in sermone Hec
sunt primicie spiritus que militantibus
super terram interim prerogantur vi
delicet sanctitas mansuetudine pie
tas in intencione virtus in sollici
tacione Idem ibidem Sicut serpens moy
si devoraverunt omnes alios serpentes
magorum egipti sic et spiritus sanctus
cum ad nos venit absorbet omnes
carnales delectaciones et mundanas
consolaciones ita videlicet ut de la
bore requiem de tribulacione leticiam
et de contumelia gloriam habeamus
Idem iusto dei iudicio permittit
tradere qui spiritui veritatis noluit obe
dire Richardus de sancto victore libro
vi capitulo xiii Quid est spiritus sanctus
nisi ignis divinus Sicut enim facit

ignis materialis circa ferrum hoc fa
cit spiritus sanctus sordidum frigidum et
durum per spiritum enim sanctum omnem sordi
tatem et frigiditatem atque duri
ciam delinquit et incandescat cum
totus animus hominis et liquescat
in amore dei unde paulus Cari
tas dei diffusa est in cordibus nostris
per inhabitantem spiritum eius Glosa super 1o
primi Regum xvi Vncti non nubimus et
audaciam quod eo suscepit quia spiritum
sanctum acceperat Glosa super Iohannis xiiii
Paraclitus autem spiritus sanctus consola
tor namque tristes et inopes et in
firmos protegit spiritus sanctus Glosa ibidem
Et suggeret vobis omnia Sed Gracia
spiritus sancti est quod non ablui sumus
Glosa super illud Iohannis xvi Si non
abiero Si nos tamen carnales ad hec
sensus capaces sancti spiritus non eri
tis Glosa super illud Iohannis 3o Ignem
veni mittere interim et ignis sa
spiritus credentes illuminat et consumit
vicia depredatorum Ambrosius super illud
Luce primo Repletus spiritu sancto
unde quam bonus est deus et quam
facile indulgens venit deus peccata
immutat si tu vovis vicia emenda
re nec solum ablata restituit sed
eciam inspirata concedit Idem
spiritus sanctus infundit omnes illabitur
sensibus ut secularis pars resti
tuat ardorem Idem Certamus aliquo
bestie sed spiritum sanctum iam leonum sevi
cia predorum voracitas astucia vul
pium voracitas luporum luxuria por
corum valuos quoque tamen de nostris
cordibus et moribus expellent plura
que sequuntur de donis infra de crimina
te Idem in sermone penthecostes Christus
dominus victor dyaboli post triumphum
residens ad dexteram patris hodie

na dei discipulis spiritus largitus est
dona non auri talenta non argen
ti metalla sed spiritus sancti celestia mu
nera sit ut inter ceteras gracias ex
cepti variis linguis loquentur
Spiritus sanctus arguet mundum de peccato
et de iusticia et de iudicio que supra
de peccato. Beda in omelia de dominica iiii
post pascha. Leo papa in sermone penthecostes
O quam ineffabilis pietas redempto
ris qui dedit misit ad terram et homi
nem portavit in celum. Ecce nunc re
num derelis nona mediana mittit
Ecce nunc suos infirmos ipsa ma
iestas precinet ipsum visitare dignatur
Ecce nunc humanis diuina inpertentur
quia maximus redemptoris nunc spiri
tus nobis mittitur ut quod ille re
demit iste sufficet et quos ille suo
sanguine conquesivit iste suo spiritu
piramine custodiat et defendat.
Idem. Spiritus sanctus inspirator est fi
dei doctor sciencie fons dilectionis
et pacis signaculum castitatis et tocius
causa salutis

De spiritu multiplici Augustinus de trini
tate libro xiiii capitulo xxxvi. Ex
eo autem apostolus Spiritus mentis vestre no
bis duas res intelligi voluit quod
aliud sit mens et aliud spiritus mentis
sed quia omnis mens est spiritus non
autem omnis spiritus est mens. Est enim
spiritus qui deus est qui renovari non
potest qui veterascere non potest. Dicitur
etiam spiritus in homine qui mens non
est ad quem pertinent ymagines similes
corporum de quo dicit etiam ad Corin-
thios. Si autem orauero lingua spiritus meus
orat mens autem mea sine fructu
est hoc enim ait quod illud quod dicit
non intelligit quia nec dici potest
nisi corporalium vocum ymagines sonum
omnis spiritus cogitacione precinat dicitur
et hominis anima spiritus unde in euangelio
Et inclinato capite emisit spiritum
quo verbo significata est mors cor
poris anima de corpore exeunte. Dicitur
etiam spiritus pecoris quod in Ecclesiastes
libro Salomonis apertissime est scriptum
ubi ait Quis scit si spiritus filiorum
hominum ascendit sursum et spiritus iu
mentorum descendat deorsum. Scrip-
tum est etiam in Genesi ubi dicitur diluuio
mortua vniuersam carnem que ha
bebat in se spiritum vite. Et dicitur
spiritus ventus res apertissime corpora
lis unde est illud psalmi Ignis grando
nix glacies spiritus procellarum. Quia
ergo tot modis dicitur spiritus spiritum
mentis dici voluit apostolus illum
spiritum qui mens vocatur. Dicit autem
etiam Idem apostolus in expoliacione
corporis carnis hoc duas utique res
intelligi voluit quod aliud sit ca
ro aliud corpus carnis sed quia cor
pus multarum rerum nomen est quarum
nulla caro est nam multa sunt
excepta carne corpora celestia et
corpora terrestria. Corpus ergo car
nis dixit corpus quod caro est.
Sic itaque spiritum mentis dixit spiritum
illum qui mens est. Idem in libro
de ecclesiasticis dogmatibus. Non est
tercius in substancia hominis spiritus. Quere
supra de spiritu sancto. De spiritualibus ce
libus quere supra de celis. Item
supra de Seminis de trone de spiritua
li aqua quere supra de aqua mystica
de gracia de sapiencia. De spirituali ascen
su quere supra de ascensu de con
templacione de spirituali bello quere
supra de bello de pugna de temptacione
De spirituali creatura quere supra de an
gelis de anima de demonibus de spiritu
ali delectacione quere supra de dulcedine

De spirituali cura que supra de cura
de carnis mactatione De prima de
spiritualibus delicijs que supra de spiritu
ali delectatione de delicijs. de gustu
de gustu de delectacione de contemplacione
de spirituali fortitudine que supra de
fortitudine de constancia de gracia
de spiritu sancto de spirituali instinctu de
amore de tactu de contemplacione
de spirituali morte que supra de morte
de amore de spirituali pane quere
supra de pane de cibo de doctrina de
pane de spirituali pugna quere supra
de pugna de certamine de temptacione
de spirituali pulcritudine quere supra
de pulcritudine de ornatu de spirituali
quiete que supra de quiete de constan
cia de tranquillitate de spirituali sole
que supra de resurrectione de sole. de
spirituali sompno que supra de sompno
de contemplacione de quiete de spiritua
li vestimento que de vestibus de vir
tutibus de spirituali victoria que supra
de pugna de certamine de tempta
cione

De statu triplici conuersacionis
Bern. in mor. Tres sunt
modi conuersorum scilicet inchoacio me
diocritas atque perfectio In inchoacione
sunt blandimenta dulcedinis In me
dio tempore sunt certamina temptacio
nis Ad quorum non respicitur perfectio
victoriose pulcritudinis Idem super
Ezech. Alia sunt virtutis exordia
alia profectus atque alia perfectionis Ri
chardus in epistola incipientium status
dia post animalis proficientium racionalis
perfectorum non spiritualis Idem super Can.
Tres sunt animarum affectus scilicet
cum aut de malis actibus indulge
ciam aut de bonis agendis graciam
aut etiam ipsius benefactoris sui pre
senciam concupiscunt eo quod modo

quo in hac fragili corpore constitutis
possibile est intueri Idem inuenit
perfecto coram deo verecunda confessio
qua se humiliando deiciat et perfecta
devocio qua se innouando reficiat
et iocunda contemplacio vbi se obdormien
do quiescat Idem in sermone Alij va
cant sancte contemplacioni alij sunt dedi
ti fraterne seruituti Alij non recolunt
annos suos in amaritudine anime
sue tamquam dormientes in sepulcris vel
[illegible] Idem Hic plane sicut opus
est ut maria pie et sublimiter sen
tiat de deo suo et martha misericordi
ter et benigne de proximo suo hic lazarus
humiliter et misere de se ipso plura quere
supra de incipientibus Item supra de pro
ficientibus Item supra de perfectis Item
de communibus de novicijs

De statu triplici castitatis
Aug. in li. de bono coniugij Si
cut bonum erat quod martha facie
bat occupata circa ministerium sanctorum
sed melius quod maria soror eius se
dens ad pedes saluatoris et audi
ens verbum illius cum illum hospicio
recepissent Idem Bonum susanne
laudamus in castitate coniugali sed
tamen si preferimus bonum anne vidue
ac multo magis sanctorum scripturarum auc
toritate nec propterea quod esset coniugatis
innocencium sed tamen nec eas virgina
lis continencie vel etiam vidualis ab
stinencie adequamus Idem contra
Julianum hereticum Vera pudicicia siue
coniugalis siue vidualis siue virgi
nalis non est que non vere fidei
mancipatur coniuges quidem et virgi
nes et vidue possunt esse que contamina
ta voluptate mechantur plura
quere supra de castitate Item supra
de coniugijs de viduis de virginibus
de stipendio que supra de militibus.

S

De studentibus et de studio. Gre
gorius in registro. Stude que
so et cottidie verba creatoris tui per
meditare disce cor dei in verbis dei ut
ad eterna suspires ut mens tua pro
ad eterna gaudia maioribus deside
rijs accendatur. Idem in eodem. Di
vinis quibus edificamur minime
tunc sine dubio locum de corporalibus
concludimus. Idem in moralibus. Nonnunquam
studiosus tarditate intelligentie
premitur ut ideo maiora premia
retributionis inveniat quo magis
in studio inveniende veritatis elabo
rat. Idem super illud Job. Erit utique
omnipotens contra hostes tuos. Sepe
dum sacris eloquiis intendimus ma
lignorum spirituum insidias gravius tol
leramus. Idem super Ezechielem. Cum doc
tores in eloquio sacro ea que virtutis
et dignitatis sunt contemplantur ut per
hoc quod intelligitur ad questiones et dispu
tationes occupari possit quia non
dulcedine quesite virtutis saciari
appetit sed doctus videri ille nimirum
intellectus sui penitus de seipso non os
tendit. Idem in libro sacri eloquii. Il
le debet ordo studiis observari ut hec
adeo cognoscamus contra delinqui
tatem nostram compuncti et cognosce
tes mala que fecimus ipsa intuemur
ne desuper alia faciamus et tandem
compunctio lacrimarum usu de peccatorum
remissione cepit esse fiducia per ipsa ver
ba dei que nos intelligimus quomodo
etiam alios attrahamus. Idem in pas
torali. Valde nimirum humana verba cor viro
deficit tamquam indubitanter constat
quod exterius occupationum tumultibus
impulsu a semetipso corruit. Studere
debet interpretari aut predicationis
studium iam repugnat plurima que super

de lectione de intelligentia de doctrina
de sapientia de scientia de scriptura sacra
de purgatione mentis de veritate. Gre
gorius nazazenus in apologetico.
Optabile michi est usque ad ultimam
discere senectutem. Idem. Nulla etas ad
perdiscendum sufficere potest. Idem
super illud Ecclesiastes. Qui addit scientiam
addit et laborem quia non tantum
letificant ea que perfectam sunt inven
ta quantum contristant illa que nos
effugiunt et comprehendi perfecte ne
quaquam possunt. Augustinus in libro de uti
litate credendi. Honestissime bonus
credit ille fuisse omnis litteris studio
genus humanus tantique perfectitati compo
landum est. Idem in eodem. Omnia nisi
divina scilicet et humana permittunt que
katholicam fidem. Idem in eodem. Quo
niam utique scilicet studiosus et curio
sus agant magna cupiditate nos
cendi. Curiosus tamen ea requirit que
ad se nichil ad rem pertinent. Studiosus autem
que ad se pertinent iam perquirit. Idem
illud. Omnis studiosus ea que ad re
pertinent et ad se pertinent perquirit non
tamen omnis hic illud agit studiosus
vocatur sed is qui ea que ad animi
intelligendum et orandum liberaliter
pertinent diligenter perquirit. Idem ibidem.
Postremo que potest via sine vita
salubrior quam per studium redicturis
perferri perquirende veritatis adhiben
do fidem hijs ad percolendum et pro
curandum animi homines sunt divinitus
constituti. Idem in eodem. Tria sunt
homini atque studenti totaliter impro
banda atque detestanda. Unum est opi
nantium et arbitrantium se scire quod
nesciunt. Alterum est eorum qui sentiunt
quod se scire estimant nec umquam

nota

quere nolunt Idem in li° de utilitate
Omnis quis hic legit ubi preter certum
est pigrat mecum ubi pre hesitat que
rat mecum ubi suum errorem recog
noscit redeat ad me Idem in 2° li°
de doctrina xpi disputacionum ad omnia
genera questionum dissoluenda multum valet
tamen cauenda est libido rixandi et
puerilis quedam ostentacio decipiendi
aduersarium Idem in libro soliloquiorum
veritas melius queri non potest quam
interrogando et videndo Sed quis facile
inuenitur quem non pudeat vinci
in disputando Idem in li° de natura boni
Quidam perdiderunt sensum studio
contradicendi Idem in li° de cor. et
gracia Si fructuosum multis scire
quod legendo studuistis non pigeat
relegendo habere notissimum Idem in
epistola nemo te nisi legentem aut oran
tem inueniat Idem in li° de videndo deum
Qui didicerunt a domino ihesu xpo mi
tes et humiles esse corde plus cogitan
do sive meditando et orando profici
unt quam studendo et audiendo Idem
in libro de predestinacione sanctorum Qui
dam unus euangelium quasi preter deum
Idem in li° primo confess. vide quere de vis
meus et que supra de scientia mala I
dem ad ... Rogo te si fieri potest
quere supra de scientia mala Idem in secundo
de doctrina xpiana nulla magis quere
supra de studentibus Idem in libro de
utilitate credendi Illud tunc agitur q
re supra de sapientia bona Idem in libro
de doctrina xpiana bonorum ingeniorum
et que supra de leccione Idem in libro
de opere monachorum Quid est illa per
uersitas quere supra de lectione Idem in
li° de doctrina xpiana inter cunctacio
nes et interrogaciones hoc veteres inter esse

disponunt scilicet quod ad cunctaciones multa
possunt videri ut quando fit percunctaci
o per quis vel propterea ad interrogacionem
vero non potest videri per non causa per sit vel quia
sit interrogacio per vnum Boetius de dis
ciplina scolarium Illud tibi de tempore stu
dia inter initium ne obmittantur gaudet
enim natura varietate Ambros. in libro
primo de officiis Unusquisque suum inge
nium nouit et ad illud se applicet ad
quod se viderit magis aptum Idem in
eodem Cur non ista tempora et que supra
de lectione plura que de lectione de philosophia
de scientia Iohannes in epistola supra matheum
non estimes in eo te placere deo si ser
mones illius legis aut per studens qua
tinus scripture perdeunt legenti si quod le
gitur opere compleatur Idem per amachio
et acaciano episcopis dum essem in nemus in
uno discendi feruebat ardore nec quid
vindam per suppeticionem ipse me docum Ide
ad paulinum Semper in manu tua quere
supra de leccione de scriptura sacra Ide
li° secundo contra Iouinianum hereticum Che
mon Stoycus vir eloquentissimus et que
supra de contemptu mundi Crisostomus supra math
Nos de simolis loquentes nisi eos qui
resident attentos viderimus illorum
incuria nostram reputamus uniuersam tan
to ergo magis deum offendimus quanto
de diuinis rebus loquendo nos audim
mus Idem sicut qui non masticat cibum
que supra de leccione Idem de cupis sic
oportet studere et interrogare Idem tanta
debemus quere supra de leccione Item supra
de doctrina per totum de sapiencia de scientia
de scriptura sacra Damascenus li° in°
Si erimus affectuose studentes et dis
centes tunc erimus et multa discentes
et docentes diligencia enim et studio
ac donantis dei gracia diriguntur
omnia que sub potestate sunt plura quere
supra de philosophia de doctrina Basilius

dignus

in precepto sit grauamen Qualis audi
tor sit magnitudine relatorum minorum
qui vicijs carnalibus sit minimus et
cummpius minime sit superatus qui eciam
per laboriosius et soliacie tua omnia pos
sidentes circumspectus Glosa super illud
Luce viii Cui habet dabitur ei sinceo
ro pectore studendo virmincete ut a
lijs caritate possetis Idem ibidem
alia glosa Cui habet amorem ubi da
bitur ei sensus intelligendi quod
amat sed qui non habet amorem audi
endi et studendi et si naturali inge
nio intelligere se putat nullam tamen
vere sciencie gustabit Valerius ma
ximus li. viii Marcellus romanus
consul captis siracusis cum victo
riam suam sensisset impeditam ma
chinacionibus et consilijs philosophi arime
nidis delectatus tamen nimium prudencia
illius precepit militibus ut eius ca
piti parceretur At ille dum oculis et
animo intenta despicis formas et
figuras circinctivas et geometri
cas describeret militi qui predandi gra
cia domum philosophi irrupuerit dicentis
quis esset interroganti propter nimiam cupidi
tatem investigandi quod querebat no
men suum dicere non curauit sed protractis
manibus puluis noli inquid obsecro
meum studium perturbare ac miles in
nis atrox et immitis negligens impe
rium ducis sui sanguine philosophi sua lineamine
ta confudit Plura que super de doc
trina pertinent de intelligencia de sa
piencia De sciencia de libris primo eciam
Optimus ille qui supra de doctrina
et sciencia

De stulticia Ber. in mor. Tan
to quisque amplius intus stul
tus sit quanto conatus potenciorem sa
piens videri Idem in eodem Stultus
et
ad peccatum sine sepe

uertitur et hoc quod pro solo studeo
mercedis inchoatur Idem Quam
talibus quibus doctrina polleat germinis
tamen eius impiacia est velle docere
meliorem quod sepe non stulti et re
prebi per hoc quod unum vel unum
bonum sine merito conspiciunt mul
ta mala et grauia inquibus dispen
si sunt non agnoscunt Idem teste
te paulo Sapiencia huius mundi stulti
cia est apud deum tanto magis quis
que stultus sit quanto conatur potior
sapiencior videri Idem in registro
Ego eciam subditos meos quos ad
illicitas abilitatis philosophos in bonis
illorum actibus imitari puto peccatus
Stultus autem eo se primum et mag
num estimat quia bona que ab alijs
videre ipse contempnit plura quere
supra de sapiencia Aug. de libero ar
bitrio Stulticia est appetendarum et
vitandarum rerum non quelibet sed vicio
sa ignorancia Idem Si prudentes di
cuntur qui modum omnibus ingerunt
ut differunt morte et viuant per
paucis dies quam stulta sunt qui
se viuunt ut perdant ceteros dies
Idem in li. lxxxiii questionum Omnis quod
casu facit temere facit Idem in libro
de ordine discipline Omnis qui ca
pita nouit que tunc corporis simplex
attingit non solum cum deo non
esse in videtur sed nec secum quid
est Idem in li. de vtilitate creden
di Omne factum est que supra de
peccato Idem ibidem Stultus est omnis
qui peccat nisi in hijs factis in qui
bus sapientibus obtemperat Si igitur
omnibus hominibus non peccare me
lius est quam peccare melius profecto
viuerent omnes stulti si possent esse
sub sapientibus Cassiodorus Victoria
tenus instituciones li. ... Tempta

cia non sunt que animo effici non
possunt Idem li° viij° ubi ergo per
niciosissimum est vires fiducia per
venire Terencius in andria Quando
fieri non pot illud quod vis tunc ve
lis quod fieri pot illud quod vis
Ambros ad simplicianum Fugienda
est insipientium sanctitas que super
de senectute mala Idem in libro de
vita beata Maior et miserabilior in
digencia nulla est quam egere sapiencia
et qui sapiencia non eget nulla re
omnino egere potest Est ergo eges
tas animi nichil aliud quam stulti
cia Bern in libro de consideracione
ad eugenium papam Iulius silencium
saborem consumeret que non sunt in
affectu spiritus sedacio mentis et
evagacio gratie dei Idem sup Cant
Dum stultus vivit morte peccans
dixi quam vitam quod vita eius
cum stultitia vivitur est Idem in
sermone de ramis palmarum Pruden
tes non boni nequam sunt et simpli
ces non boni stulti sunt Ysid
de summo bono Remedium stultorum
quere sup de Iudicibus Seneca in
epistola Inter cetera mala hoc quoque
habet stulticia proprium quod semper inci
pit vivere quod aut stultus senex quam
vivere incipiens Idem omnis stul
ticia laborat fastidio sui Idem in
eccl stulticia precatum habet etiam
cum securitate suo metus est cum utrumque
quod trepidat latus pervenit pericula
eo occurrunt ad omnia favet stultus
eo impetus est ipsis aut auxiliis
terretur Idem Stulto nulla res o
pus est quia nulla re scit uti Tull
in Tuscul questionum li° 3° Stulti
cie proprium est aliorum vicia cernere

seniorum abstinencia Idem in li° de para do
xis Stoicorum Sunt fuit omnes stultos
insanire omnes sapientes esse liberos
omnes stultos esse servos Idem li° primo
de natura deorum Stulta nec intueri ve
[illegible]
perita sunt Idem in li° de senectute Tan
ta in est stulticie inconstancia atque
perversitas ut omnes senectutem optent
eo eandem adepti statim accusant

De stultiloquio Greg in moral
sup illud Iob Recte stultus quod
cum dñi locutus est Stulte tunc dñi
loquitur qui inter dñe animadversionis
flagella positus semet ipsum iustifica
re conatur Idem ibidem Quatuor sunt
genera locucionum que sup de locucione
Idem apud homines cor oculus apud
deum verba pensant concorde Idem
Dum non sunt metuunt nesciunt que
sup de oracione verbo Idem Os nostrum ab
omnipotenti deo tanto longius ex audiente
oratione quanto amplius inquinatur
stulta locucione Idem Sicut malus q
re sup de locucione mala de multilo
quio de eloquencia de lingua de silen
cio Tull li° primo de offic Sciencia
que remota est a iusticia stulticia po
tius et calliditas quam sapiencia est ap
pellanda sic et animus ad omne periculum
paratus si sua cupiditate non ergo ad
utilitate compellitur stulto audacie
potius quam fortitudinis natura habet
Idem ibidem videndum est etiam ut cum
contra naturam nil contendere [illegible]
Studia nostra sive conatus propriam na
turam regulam metiamur quia nec enim u
tile est negare vel repugnare vel quod
sequi quod non possit assequi De stu
dio que sup de luxuria

De subditis et seductis Greg
in pastoral et habetur in decret

in q. viii. Admonendi sunt subditi
ne plus quam expedit sint subiecti ne
cum plus quam necesse est hominibus stu
deant compellantur etiam eorum vicia
venerari. Idem in epistola. Tales erga sub
ditos nostros debemus existere quales
si subditi nos essemus nostros circa
nos prelatos esse vellemus. Idem ad
superiorem pertinet quod quod ab inferiori commit
titur. Idem in reg. Subditorum dei humili
tas in afflictionis tempore debet appa
rere qui non se tunc suos prelatos en
gunt profecto audiunt quod sibi dei ce
contempnunt. Idem. Cum pastore adhor
tacionis verba libenti animo suscipit
emendatorem se meliorem fore perculsu
bio profitetur. Idem in moralibus. Cum
subiectorum corda superbia instigat hoc
summo opere agere nititur ut facta pre
latorum consideracione funditus negligant et
semper tacitis cogitacionibus suorum
rectorum iudices fiant. Idem. Salua
dum fide res agitur virtutis est meri
tum si quidquid superior agere precipit
humiliter tolleratur. Idem. Verum iuste vel
iniuste quere supra de prelatis bonis. Idem.
tanto apud deum obligaciores sumus quan
to apud homines inulte peccamus.
disciplina autem nostra subditos nostros di
uinis iudiciis tanto liberiores reddit
quanto hic eorum culpas sine vindicta
non deserit. plura quere supra de pre
latis bonis et malis. Augustinus in epistola et
habetur in decretis di. l. Carissimi rogi
te domos vestras filios et filiam et
familiam sicut enim ad nos pertinet vos
alloqui in ecclesia sic ad vos pertinet in
domibus vestris agere ut bonam racionem
reddatis de hiis qui vobis subditi
sunt. Idem de natura boni. In iustis
non est ut impiis. Idem de ciuitate
dei. Iustus quod quod malorum quere supra de

potentibus. plura quere supra de prelatis
de humilitate de simus de sacerdotibus
Idem. subiectio deuota videtur quere
supra de conflictu. Bern. super Cant.
parum est esse subiectum deo nisi sis
etiam omni creature subiectus. prius
deinde sive abbati tamquam precellenti
sive priori tamquam alteri constituto
eo ego plus dico subde te paribus
subdas etiam te minoribus sic enim
dicit dominus decet nos implere omnem
iusticiam. Glo. Cant. ii°. Si subditi
pereant aliquid propterea quod rectores aqui
etate sua superioris cogantur non tunc
pena pro illis moriuntur sed inpu
niuntur propter inquietudinem prelatorum.
Ysid. de summo bono. melior est su
mitus subiecta quere supra de fetus
Ysid. de synonimis. pocioni gradum
quere supra de simus plura quere
supra de peccato de potentibus de pre
latis de simus de obediencia de humili
tate.

De sufficiencia. Greg. in Registro
Non detrahimus omnibus. Idem
in moralibus. Quia securitas cordis est
aliena non querere sed unius securitate
sufficiencia dici contentus esse de qua
securitate perhennis quies nascitur
quia de bona et tranquilla cogitacione
eterna perveniuntur gaudia. Idem. Ille
pauper est qui eget eo quod non habet
nimis et qui non habens appetit
quod non habere vel habere non appetit dives est.
Idem. Cum alimentorum inopiam sine
murmuracione tolleat nec penuri
tate victus aut vestitus aliquid
agit unde consciencia per laqueum
incurrat talis homo sic supplantare
cupiunt. Idem. Dicimus cupere ne
nos necessitas neutrius ad culpam
trahat nec indigencia quemvis suggere

vit ad peccandum. Aug. in libro de
vita beata nullus perfectus eger sed
quod videt corporis vicium ad accipien-
dum quod si assunt si non non assunt
non tamen ipsum verum corporalium fran-
git in copia omnis cum perfectus fortis
est. Idem in libro de vera religione. Que
regnare delectat vult vere cum reg-
natori deo subditus adhereat et quod
libitas nec delectat ab amore vero-
rum labilium liber esse querat. Idem.
Videbunt nos que supra de beatitudine
plura que supra de gloria temporali mundi de
magnificencia de paupertate de suf-
fragiis mortuorum. Quere supra de mor-
te de eukaristia de suggestione que-
re supra de consilio

De superbia. Greg. in mor. Sep-
tem principalia vicia de super-
bie virulenta radice proferuntur scilicet
inanis gloria avaricia ira tristicia
ventris ingluvies et luxuria. Idem.
Scimus quod aliquod magis peccatum est inter-
rorum corruptionum eadem quam cogitacione
tacita quod deliberata elacione peccare
Sed tamen superbia minus turpis creditur
et minus turpis peccatum a superbientibus
iudicatur luxuriam non eo magis homi-
nes erubescunt quo simul omnes
turpes eam esse turpem cognoscunt.
Idem. Cunctis apud se superbia cogi-
tacione in mentibus inest in ~~locucione~~ cogitacione
clamor in silencio ~~amaritudine~~ ama-
ritudo in hylaritate dissolucio in fu-
rore ~~tristicia~~ inhonestas in ac-
cione honestas in ymaginacione vani-
tor in visione et indignacio ceterorum
erectione. Idem in mor. Superbo-
rum mens est semper ad irrigandas con-
tumelias valida ad tollerandas
infirma ad obediendum pigra ad la-
cessendos alios importuna adeo que

facere debet et prevalet ignorans adeo non
que nec debet nec prevalet perforata parata
ad hoc quod sponte non appetit nullis ex-
hortacionibus flectitur ad hoc quod latet
desiderat quatinus ut cogatur quia dum me-
tuit proprio desiderio vilescere optat in
sua voluntate violencia tollerare.
Idem. Hoc primum arrogancium vicium ex-
stat. Quere supra de arrogancia. Idem.
Tollerabilius est deo vicium infirmitate
et ignorancia cum humilitate quisque
iaceat quam cum elacione cordis alta quo-
libet comprehendat. Idem. Ad imitare re-
bellem caritatis est ad imitare non
velle priores se elacionis est. Idem. Per
elacionem plerosque et usque ad senium ser-
vata virginitas viciatur quia cum
contempnitur humilitas cordis rectus
iudex despiciat et integritatem cor-
poris. Idem in xxxiiii mor. super
Job. Vicium superbie abscisa mox
radice secandum est ne consuetudine
roborem difficile cum quisque ipse in
veteranam superbiam deprehendit sup-
biam deprehendit quia illud vicium
quanto magis patimur tanto non minus
videmus. Idem xxvi mor. Arroga-
tes sicut inflantur laudibus etc. Que
supra de arrogancia. Idem. Omnino dif-
ficile est ut elacio que regnat in
corde non erumpat in voce. Idem. Qui-
quis superbie tyrannidem intra captiva
mente suscepit hoc primum dampnum
patitur quod clauso cordis oculo per-
dit iudicii equitatem nam cuncta que
ab aliis vel bene geruntur displicent
et sola vel eciam mala que ipse met
gesserit placent. Idem li. 4o 2e mor. prope
illud Ipse est rex super universos filios superbie
alia vicia illas solummodo virtutes im-
petunt quibus ipsa vicia destruuntur
ut ira paciam castrimargia absti-

nencia libido genciana ꝯpugnet
Superbia uero quam radicem cum maiorum
diximus nequaquam unius virtutis extin-
ctione contenta contra membra ani-
me se erigit et quasi generalis ac pesti-
fer omnibus omne corpus virtutum
corrumpit. Idem ibidem. Quasi enim ty-
rannus quid obsessam civitatem in-
trat superbia cum mentem capit et quo
ditiore quemque capit eo contra eum
durior exsurgit quia quo virtutes am-
pliores humilitate perspicit solacius
ipsa superbia dominatur. Idem ibidem.
Cuius superbie tyrannidem quere
primo plura que infra diximus
capitalibus. Idem super Job ubi Su-
perbia est regina que ipsum quem
capit septem capitalibus vitiis quasi
ducibus tradit septem. Idem. Lu-
men veritatis mentibus elatis absco-
ditur sed humilibus revelatur mentibus
elatis absconditur sed humilibus re-
velatur. Idem. Tumor mentis est ob-
staculum veritatis. Idem. Sicut caligo
in oculo generata quanto latius se
dilatat tanto magis lumen angustat
sic mens superbie quanto magis pa-
tuit tanto minus videmus. Idem
super Job 3º. Quatuor sunt tumoris
species et que supra de arrogantia.
Idem. Superbus aliena despicit sed sua
miratur. Idem in x. moral. Mos su-
perborum esse solet ut rectis dictis semper
contrario respondeant ne si ad prolata
consenserint inferiores esse aliis vide-
antur. Idem in eodem. Superbi cum
correcti ipsa mala defendere nequeunt
vitia quedam contra suos correctores
requirunt quia si non invenerimus in
quibus. Idem in xxxiiii moral. Habent
arrogantes hoc proprium et que supra

de arrogantia. Idem in Regula Pastorali. Apos-
tate angelo similis efficitur homo
dum hominibus esse dedignatur.
Idem in omelia. Reguli filio per corporalem
presentiam dominus dedignatur adesse
centurionis servo non dedignatur
occurrere. Quid est hoc fratres nisi quod
superbia retunditur qui in hominibus
non naturam qua ad ymaginem dei
facti sunt sed tantum honores et divi-
tias veneratur. Cum ergo pensamus
que circa homines sunt negligimus
pensare quid sunt. plura que supra
de arrogantia de iactantia de glo-
ria vana de humilitate. Aug. in libro de
innocencia. Superbia est amor proprie
excellencie. Idem in eodem. Superbus
omnibus invidet superioribus quia
illis non equatur paribus quia sibi
coequantur inferioribus ne sibi parificentur.
Idem in iiiº de civ. nullo modo
tam magis diua virtute quam superbie
resistatur et magis diabolus maxi-
mus accipiat dominandi. xiiii. de civ.
dei. Et tamen audeo dicere superbis uti-
le est cadere in aliquod apertum et mani-
festum peccatum unde sibi met ipsis dis-
pliceant quia iam sibi nimis placen-
do ceciderant. salubrius enim sibi
petrus displicuit quando flevit quam
sibi placuit quando presumpsit. Idem in eo-
dem. Nec forte corrigi pudet etiam
hoc vicium nisi superbior est. Idem in
eodem. Superbia perverse deum imitatur. O-
dit namque deum quando sociis homi-
nibus vult imponere dominatum pro suo.
Idem. facilius sentitur homini quid
libeat dicendi. Idem. mens vi-
delicet superbie dedita aliorum lau-
dem fugiens reputat vituperationem. I-
dem super de gestis novi testamenti
Superbia odit consortem et quantum

in ipsa est sola cupit omnibus emi
nere. Idem in li. de virginitate. Vita
cio humilitatis maior superbia est.
Idem ibidem. Omnia satagentibus
et que sup. de precepto. Ibidem. Mensu
ra humilitatis unicuique commensura
ipsius data est cum periculosa valde
est superbia que amplioribus insi
diatur. Idem in regula alia. Quecum
que iniquitas in malis operibus
exercetur ut fiat superbia vero etiam
bonis operibus insidiatur ut pere
ant. Idem in li. de oculis dei. Ag
noscat se homo mortalem et que
sup. de morte. Idem ibidem. Sola su
perbia in vite factis est cavenda. Idem
Adeo crevit cecitas superbie ut cum
velit sive bona preter se sed unquid
tu altior quam primus angelus un
quid tu splendidior es interna quam
angelus fuit in celo quod si ille de tan
ta sublimitate cecidit per superbiam
quomodo tu ad tantam celsitudinem
superbus de profundis ascendes. Idem
ad deo gratis caritatis et. Idem ibidem.
Magna miseria est homo superbus
sed maior misericordia est humilis deus. Idem
ibidem vitanda. Ibidem nobis est
superbia que etiam angelos dei for
tes et tonantes novit decipere
quanto magis igitur homines dissipatos.
Idem. Superbia dicat que sup. de co
fletu de morte de humilitate. Crisostomus
super Johannem. Superbia in nobis comite
animus intra nos sit vitanda et si
sobrietate et si virginitate et si ie
iunium et si orationes et si elemosina
et si quodcumque aliud faciens. Idem
super Matheum. Nichil a dei clementia
sic alienos nos facit sicut superbia.
Idem li. 2o de compunctione. Recordande

sunt nobis multitudines peccatorum nostrorum
que utique cum stimulare nos ceperint
nequaquam elatum locum relinquunt.
Idem super Beati pauperes spiritu. Dominus
in istis beatos pauperes dicit quos
nulla superbia dyaboli inflatum ulla
ambitione seculi tollunt sed humilitate
suis cum dei devotione custodiunt.
Idem in epistola. Sermonum omnis peccati
superbia est que ratione celestis sub
limes viros in humilitate subtus et a
hec lactante. Idem. Nichil apud me
a pio intrinsece conatus sum sicud timere
tem atque et caritatem timorem dei con
tra se odia provocante non nomen cum
dum et ingenium meum in cautius hu
militate dyogisse dispute amo quia mitis
sum et humilis corde. Idem ad ...
melius est enim deposuisse quam custodire
difficilibus enim arrogancia quas
nunc tenemus et gerimus. Idem in e
pistola ad Soleuciam. Quid umquam tam
superbum quid ne tam ingratum vi
deri potest quam dei non obedire man
datis a quo vinc accepit et ipsius p
recepta despicere qui ipse hoc imperat
nobis aliquid ut habeat causas et
operationes occasiones remunerandi sed
neque enim obsequiis vir deus indi
get sed nos illius indigemus impe
rio mandata enim dei desiderabilia
sunt super aurum et lapidem preciosum
et dulciora super mel et favum et in
custodiendis illis retribucio multa
nimis plura que supra de preceptis.
Idem. Superbia facit dei precepta con
tempnere humilitas custodire. Quere
supra de ambicione de arrogancia
de gloria vana de iactancia de humili
tate. Seneca in epistola. Humanitas vetat
adversus socios superbum esse. Ysid. de

summo bono libro 2° ca° 38 Omnis
peccatis superbius est que supra de peccato
Idem in eodem libro 3° ca° xxvi in
quam consequenter legendo querere
supra de arrogancia Idem li° 2° cap°
viii Cum excellentiore iam melior esse
cepit caveat de acceptis extolli vir
tutibus ne profundius per superbiam
corruat qui prius per lapsum minor
iacebat Idem Maxime per sanctorum pri
cum sublimat que supra de monachis
malis Idem principalium septem vicio
rum mater et radix est superbia Idem
Idem ibidem Omnis superbia tanto
iacet in imis quanto se erigit in
altis quicumque enim per propriam super
biam erigitur ille procul dubio per dei
iusticiam inclinatur Idem Cum de
sursum superbiunt virtutibus corporis si
bi iudicaturi sunt operibus quibus
virtutibus abutuntur quia rem bonam
non bona voluntate faciunt nam
vera cum humilitate virtus quelibet
sine caritate peccato computatur
Idem ibidem Superbia sicut est origo
omnium criminum Ita cunctarum ruina est
virtutum ipsa namque semper in peccato
est prima sed in conflictu postremo
plura que supra de gloria vana Remi
gius super illud ad Cor 2° ne mag
nitudo revelacionum extollat me et
Quidam dicunt apostolum [illegible] dolore ca
pitis laborasse vel aliam quamlibet
cerebri passionem sustinuisse quidam
vero senciunt apostolum a dyabolo de libi
dinis errore temptatum fuisse quod
verius esse creditur venenum cum
libidinis in eo fugabat venenum su
perbie et elacionis dedit enim ei dominus
deus antidotum tiriacum quod de
serpente conficitur qui tyrus vocatur
a quo dicitur tyriaca que fugat omne

venenum Sic ergo deus fecit apostolo
qui per venenum fugabat venenum
Bern in li° de xii gradibus humili
tatis Glosa res est humilitas qua ipsa
quoque superbia palliare se appetit ne
vilescat Idem presumptuosus semper
incontinentibus resident in consiliis
prius videtur vocatus accedit non
missus se potenter intromittit recor
dinat ordinata reficit facta quid
quid ipse non fecit aut ordinavit nec
recte factum nec bene estimat
ordinatum iudicat iudicantes pre
iudicat iudicaturos si cum tempus ad
venit promotus non fuerit ad priora
tum abbatem suum invidum iudi
cat aut deceptum Idem super Can
ticum canticorum superbie [illegible] gracie
est humilibus enim dat deus graciam
superbis resistit Idem [illegible]
paupertas penuria [illegible] presump
cio aut spiritus fallaces divicie sunt
unde sapiens dicit Divicias et
paupertates ne dederis michi domine
et Idem Omnis superbus et intolle
rabilis est humilis enim eius sup
plicus est [illegible] pomposus ter
[illegible] que deo nimis abho
minabilis est Idem non est [illegible]
et que supra de humilitate Idem
fornicator [illegible] ipsum dehones
tat [illegible] molestat superbus et elatus quanto
[illegible] est [illegible] se prostat et
inhonorat Idem ve semel et iterum
semel ve et que supra de virtute spiritu
ali Glo super illud ps Supplicium
agebant Maximum peccatum est super
bia et omne est virgo omnis in
delicti Idem Omnis magis adiu
[illegible] Glo super illud ps [illegible]

uidit ignis et non viderunt sole
Ignis saliis superbie et auaricie et
luxurie et non viderunt solem
iusticie xpm dnm nrm Glo super
illud ps Capud circuitus eorum
omnis superbus fictus est Glo super
illud Job xxx Si letatus est cor
meum meum ductoris sui gravius
negare convicitur quisquis sibi tri
buit quod operatur Glo pn xxii
Spirituale viciorum superbia quo minus
deprehenditur et magis gravat Glo
deutro vii super illud Non poteris
delere et iactancia superbia vana
gloria difficilius contempnatur quam
vicia carnalia plura quere supra
de arrogancia de cibo de gula de
ieiunio de superfluo cibo quere supra
de abstinencia de superfluo habitu
et ornatu quere supra in locis
suis singulis de superstitione quere
supra de ydolatria de latria

De suspicione Greg in xxii
moralium super illud Job Agens
penitencia quere supra de consciencia ma
la Idem Omni semetipsum et quere 6
de iudicio proprio Idem Sicut plerosque quere
supra de iudicio temerario Idem quan
tus est iniquitas quere supra de
fama mala Idem Sicut plerosque q
re supra de credulitate mala de er
rore Greg nazanzenus ob suarum
minime quere supra de iudicio temera
rio plura quere supra de errore de
infamia Ieronimus in epistola Non est
dubium istum male vivere vel vivisse
qui mala de omnibus suspicatur Ieronimus
de compunctione aliena etiam mi
nima perscrutatur solicite et ad conde
nandum ceteros dum inter vivere tem
pus consumit a quo magis necesse secu
li homines neque monachorum aliquem
facile liberos invenies plura quere
supra de iudicio temerario de iudicio
proprio Glo Cassiodorus super illud ps
Impinta ob proprium meum quod suspi
catus sum et diaconum quanticatis
meum est suspicio quam culpam am
putare prophetia petit Glo super illud ps
i ad Cor x nolite iudicare quere
supra de iudicio temerario Seneca in
libro de moribus hoc habet omnis
affectus ut iniquo ipse insaniat iudicet
putet alios furere Idem Sapiens
Omne quod acciderit illud bene interpre
tando leuat quod quod non dubium est id
quolibet quamtate in melius inclinat pla
quere supra de consciencia mala Item supra
de credulitate mala de iudicio teme
rario de detractione de confusione
de fama mala Valerius maximus
libro xo thalmippa rex et quere supra
de fidelitate Idem illud alexandri
regis perdicca hunc timor hunc me
tus consuspicacione torserunt nam
cum infinito thebos quingis tenent
amore ad eandem concepitis inachi
culo neminis barbarorum querendo constric
to gladio iubebat ante ne ne primus
se lecto committeret quam a stipatoribus
diligenter statutus scrutatus esset
Idem in eodem Dyonisius Cyliac
tyrannus adeo suspiciosus erat et
metulosus sciens se ab omnibus
odio haberi quod submotis amicis
in eorum locum ferocissimos barbaros
suos quibus capud et latera sua
committeret substituit et etiam tonsoris
metu filias suas tondere docuit qui
bus et ipsis adultis non est ausus
ferrum tonsorium committere sed instituit
ut tondendum in gladium non capitum
manibus barbarorum sibi et capillos

capitis euellent sed etiam uxorum suarum aristomad' et dyazedis matrimonio copulatus veritus vnquam nisi prius excussis vestibus earum amplexum petere ausus sit lectum quoque suum quam castro lato fossato cinxit in quem se ligneo ponte modo recipiebat foros quoque cubiculi cum custodibus clausis interiores etiam diligentissime obseruabat plura que infra de timore Guilhelmus libro secundo Cauendum est non solum turpitudinem verum etiam turpitudinis suspicionem Agarualis cocus libro primo Absit a loco nostro simplicitate malignus ac suspiciosus iniunctos plura que supra de compania mala de crudelitate mala de fama mala de infamia de iudicio temerario de detractione

De taciturnitate Gregorius in moralibus districte et quere supra de lingua Idem Si a predicatione continuo reticemus Idem Dum proximorum mala Idem quotiens et quere supra de predicatione negligentibus Idem in omni iniunctione dei gloriosus iniuriam tacendo fugere quam loquendo superare Idem super ezechielem Quedam incrementum verbi et quere supra de silentio Idem Unitas mentis quere supra de multiloquio Idem Sicut mali que supra de correctione remissa plura que supra de correctione fraterna per totum Idem supra de eloquentia de eloquencia de lingua de locutione de silentio Augustinus in libro de mendacio hoc dispensatorie quere supra de predicatoribus bonis Idem in libro de baptismo paruulorum ultima dere ab strinssima que supra de scriptura sacra Idem in regula magis innocentes non estis quere supra de correctione remissa Idem super Matheum Tu uolens fratris tui quere supra de correctione remissa Idem in libro de laude dei Cum hic tacet in futuro mutus erit plura quere supra de laude Idem districta taciturnitas videt quere supra de conflictu viciorum Iohannes Buch que supra de silencio Guilhelmus libro de tempis Nullam difficiliorem esse credo quam plenam virtutem adeo quod pitagoricus primus sermone facile delinquimus vel constancia tacendi vel in aliis quidem ferre possimus Socrates sepultus apud te sit sermo quem solus audieris Allexander magnus in epistola ad arist. de mirabilibus Asie Ualeo uiam ciuitatis custodire et preuius omnia que gesta sunt loqui plura quere supra de locutione de multiloquio Seneca in epistola Aliquando me locutum fuisse penitet tacuisse non unquam de uanitate que supra de stulticia de taciturnitate quere supra de stulticia de dilacione De tediis quere supra de breuitate vite humane De negligencia de ocio de temporalium amore que supra de amore mundi de temporalium prosperitate que supra de prosperitate

De temperancia que supra de abstinencia de castitate de modestia de modo de moderamine de correctione de prelatis de potentibus de predicatoribus Gregorius in moralibus Dum non numquam nulla menti nec delectacio surripit tunc in nobis

usum temperantia iam macerat inquantum eum ad delectacionem adducunt, intra usque ab illicitis temperantur. Idem in omelia. Intelligibus mentibus domus pascitur que per respectum celestis glorie temperate corporalibus desideriis non tenentur. Idem super illud Job tercio. Nemo ille solus in illicita non cadit qui se caute temperat ab illicitis et restringit. Idem super tercio Regum ultimo. Dum cuncta philista abscondas a te etiam iam concessa. Idem in pastorali. Cum non malicia sed sola in infirmitate vel ignorancia delinquuntur perfecto valde est ut magno moderamine ipsa delicti delicta correctio temperetur. Idem in moralibus. Sed qui post ea curat se subditos que supra de discretione. Idem. Quociens ira animum invadit quere supra de ire remedio. Augustinus in libro de libero arbitrio. Temperancia est affectio cohibens appetitum ab hiis rebus que turpiter appetuntur. Idem in libro de moribus ecclesie. Temperancia est amor integrum se prebens ei quod amat. Idem in vi libro musice. Temperancia est amor ab amore inferioris pulcritudinis removens et elevans ad superna. Idem in libro de doctrina christiana et habetur in decretis di. xli. Quisquis rebus pretereuntibus &c que supra de ieiunio. Idem in libro de singularitate clericorum. Dispone vite temperancie modum qui per licenciam queris potestatem amas feminas ut sacra sollempnia sed adiu habeas in comune privata. Idem in libro de opere monachorum. Tantos gloriosus meus homo ad superiora promovet quanto diligencius alienis sioribus contemptum prohibet. Idem in libro confessionum. De illecebra odoris non nimis satago cum absunt non requiro cum assunt non respuo semper eis carere paratus. Idem in libro de moribus ecclesie. Officium temperancie est coercere veterem hominem et in deo renovari, i. contempnere corporales illecebras laudemque popularem et totum affectum amoremque cordis ad invisibilia et divina conferre. Idem ibidem. Quis sit esse prohibentem quod magne temperantie munus est. Idem in libro de spiritu et anima. Temperancia est non in turpia tendere et id quod agimus vel cogitamus ad rectam regulam dirigere. Iero. ad palmachium. Pictagore sunt ista precepta fugienda modum omnibus et penitus abscidenda sunt languor a corpore impericia ab animo luxuria a ventre sediciones a civitate discordia cum deo et memoriis rebus intemperancia. Idem contra Iovinianum. Non me dicet curat &c que supra de cantu ecclesiastico. Idem. Audiant quere supra de abstinencia plura que supra de oracione. Ysid. de summo bono. Quod quid in nimis premio sunt et ultra modum est pro malis sunt officiatur studium quia sunt in contrarium vertit omni ergo negocio et opere modum et temperantiam tene quia cum cum temperancia sunt salubria sunt et bona queris etiam cum in suo decreto usu noxia sunt nimietas enim omnis in vicio deputatur. Idem ibidem. Nichil intemperatus agas neque nimis. Nimis aliquid nec ultra quam oportet. Idem ibidem. Temperancia est modus vite in omni verbo

ut ope verecundie comes est humi-
litas quoque regulam custodit tranquil-
litatem animi servat continenciam et
castitatem amplectitur fovet quoque de-
cus et honestatem appetitum restrin-
git plura quere supra de modera-
cione Bernhardus in libro de consideracione
Non est temperancia tantum in se resecan-
dis superfluis sed est eciam in admit-
tendis necessariis Cassiodorus Tempe-
rancia est adversus libidinem et alios
non rectos impetus animi firma
et moderata dominacio Seneca in libro
de iiii^or virtutibus Temperancia est
virtus qua desideria carnalia re-
stringimus et superflua resecamus
plura que supra de abstinencia
de cardinalibus virtutibus de ca-
stitate per totum de continencia per to-
tum de doctrina per totum Aristoteles
2o ethicorum Qui recedit a volupta-
tibus carnalibus et propter hoc ipso gau-
det temperatus est plura que supra
in titulis prius allegatis Tullius in rethori-
cis partes temperancie sunt conti-
nencia clemencia et modestia Est autem
temperancia racionis in libidinem atque
atque alios non rectos impetus
mentis et corporis firma ac mo-
derata dominacio Idem in libro de offi-
ciis Socrates temperanciam habens
se tanta traditum est ut omnia
fere vite sue tempora valitudine in-
offensa vixerit Idem Socrates
dicebat multos homines propterea vel-
le edere et bibere ut vivant Macro-
bius in saturnalibus temperanciam
sequuntur modestia abstinencia vere-
cundia honestas castitas parcitas
sobrietas pudicicia plura que supra
in titulis preassignatis De theologia

que supra de scriptura sacra de theo-
logicis virtutibus que supra de fide
de spe de caritate de virtutibus

De temptacione Gregorius in mora-
libus Nisi auctor deus cum vi-
ribus temptacionem modificet nullus
est qui malignorum spirituum insidiis
non corruens pereat Idem Gra-
cia sine labore temptacionibus custo-
dire non potest tempora peregrinacionis
que et si fere non habet aptas
postes intus tamen tolleat fictos
fratres Idem Justi animam graciam
dei noscit sed temptacio interrogat
Idem 2o moralium Temptari deus
permittit suos ne bona que agunt
suis viribus tribuant sed infirmi-
tate sua cognita in spe divini ad-
iutorii voluntas palleant et ad
sui custodiam solercius elaborent
Idem 22 super Job In hac vita si-
ne temptacionibus vivere nullus
potest quod pio dei consilio ge-
ritur ne s. viam peregrinacionis pro
patria diligamus Sed cum
amatores amena prata conspicaces
obliviscimur quo tendebat Ysidorus li-
bro 1o Id circo temptamur ne mens
nostra superbiat et de solo dei adiu-
torio spei pedem voluntas figat
hinc est quod helyas propheta tan-
tis ac tantis virtutibus perfectissi-
me yezabel mulierculam timens
fugit et paulus usque ad tercium celum
raptus angelo sathane colaphi-
zandus traditur in miraculo emi-
cuit virtutibus monstrabat sed in
temptacionibus signabantur unde
paulus ait nam virtus in infir-
mitate perficitur perficitur in temp-
tacione Idem in xii moralium super
illud Job Homo cades de fluct

Duo sunt genera temptacionum. Unum
quod etiam in mente iusti hominis per
repentinum eventum agitur talium
quod prius non nisi postquam ceciderit in-
det. Aliud vero quod paulatim venit in
mente et ante eciam resistente leni-
bus suggestionibus insinuat. Repen-
tino namque casu mens defluxit sic
David plenus celestibus misteriis
subito in maxima turpitudine
defluxit. Paulatim vero terram con-
sumunt cum salomonem assidua carnis
petulancia usque ad perfidiam ydo-
latrie pervenit et templa diis ydo-
lis fabricavit. Idem 2o mor(alium) super
illud Job. Dixit autem illi uxor sua
etc. Antiquus hostis duobus mo-
dis dum temptare conatur genus
humanum ut videlicet corda stancium
aut tribulacionibus frangat aut per-
suasionibus molliat in utrisque
ergo beatum Job se nostri hostis vehe-
menter exercuit. Nam prius patris
familias intulit dampna rerum
orbavit patrem morte filiorum
et percussit incolumem putredine
vulnerum. Nunc autem artes antiquas re-
petit insidias sicut enim hostis
antiquus qualiter antiquum adam
decipi soleat et ideo mox ad evam
recurrit. Unde sequitur. Dixit au-
tem illi uxor sua etc. Sed tunc antiquus
hostis ab isto adam in signum lumi-
nis posito perdidit quem vivum ante
quam adam in paradiso positum
superavit nam ad mentem suam
mulieris dum ad verba male per-
suasionis attendit adductivam
fere civitatis tunc sunt et que
capitanea sunt ut perderet civi-
tatem est animo ne periret. Idem in
2o mor(alium). Difficile est magna a-
gere et apud semet ipsum quem-

piam de magnis actibus cogita-
cionum fiduciam non habere eo ipso quo
cum obviam fortius innititur cogita-
cionem saltem in corde perspicuus quasi
et cum mens humana culpas foras
valenter contexerit plerumque apud se-
met ipsam manet interius intu-
mescat iam quod se magni meriti
estimat nec se peccare in cogitacione
sue estimacionis putat. Sed certe an-
te districti iudicis oculos tanto de-
terius delinquitur quanto culpa
quo occultius eo pene incorrigibi-
lius perpetratur. Unde et pia dis-
pensacione nostre condicionis agitur
ut de se confidens anima dispen-
sacione temptacionis pulsetur quatinus
infirmitatem quod sit inveniat et per
suspicionis sue fastum perpetue deponat
quem per se sustinere non valebat maxime
cum ut temptacio mentem pulsaverit
omnes cogitacionum magnarum tumultus
et perspicacis conquiescat. Idem in mor(alium).
Dantur quippe sathan semine per-
mittitur etc. Idem plerumque quod quam plus
est in contemplacione rapitur etc. que
supra de contemplacione. Idem in pastor(ali)
ca(pitu)lo lii. In summo prudenter dicimus que
supra de peccato. Idem 2o mor(alium). Duobus
modis temptatur homo scilicet vicijs
et flagellis. Vicijs autem dum demo-
nes temptant surgentes in corde un-
di humanis voluptates excitant. I-
dem in mor(alium) li. xx. Plerumque vehe-
menter dei metuit homo temptaciones
adversum sed tamen nec dum eisdem te-
mptacionibus pressus ad virtutum
custodiam cautior iam consurgit. I-
dem in omelia de martiribus. Refer in
adversarius que supra de demonum tem-
ptacionibus. Idem. Ero prepentibus nos
virtutibus tunc magis sentit dyabolus

ad temptandum. Idem illos temptare
negligit quos quieto iure possidere
se sentit. Idem in iiii° dyalogorum. Sci-
endum quod illusiones et revelaciones
ipsas visionum quoque voces aut y-
magines quodam intimo sapore
discernunt ut sciant quid a bono spiritu
recipiant vel quid ab illusore demo-
ne perferant. Idem in Registro. Est
in illusione et que supra de illusione
nocturna plura que supra de demo-
nibus. Item supra de demonum temp-
tacionibus. Item supra de insidiis
dyaboli de viciis capitalibus. Aug.
in li° lxxxiii questionum. Audite mise-
ri mortales hoc agite ne dyabolus
sua temptacione vestrum polluat domi-
cilium ne sensibus corporalibus
anime sinceritatem inquinet quia mentis ab-
videt serpit enim hoc malum demo-
nis per omnes aditus sensibiles dat
se figuris accommodat se coloribus
adheret sonis odoribus se subiacet
saporibus se infundit latet quod con-
fundit radice fumoque fallacia
non quidem per sensum universe sed per
virtutes aparicione portando semper
humanos inordinate delectandos se-
pius quidem per auditum et visum
sed foras per gustum et tactum.
Idem in li° de concordia iiii°r ev-
angelistarum. Quo intrat dyabolus et
que supra de demonum temptacio-
nibus. Idem Prologi vero tenera
suspirat et immemor uxoris loth
post iam de Sodomis egresso ca-
lo tamen frequens retro respicere
subhortatur. Idem quare non potest
dyabolus et que supra de demonum
temptacionibus. Idem contra subla-
tum Quomodo in humana miseria pe-
ior hostis in tenenda est supplicia

Ideo nimiorum non penitus extin-
guitur in carne continencia et a-
liorum factorum homines ista carnalis con-
cupiscencia ut videlicet dum adversus
illam in temptacionibus repugna-
mus periculorum suorum ammoneatur
ne nimis securus dormiat per
supplicium iam infletur. Idem in
eodem. In nobis inest ipsis sola
infirmitas causa regnandi est
et incipit et iuvenum infirmi-
tas animas non superandi est
premium ut virtus qua hic supplere
possit non suppleat virtus in in-
firmitate temptacionis perficitur.
Idem in x° confessionum. Ad hec va-
lent in memoria que supra de
illusione nocturna. Ambrosius super
Lucam. Ubi temptaciones sunt plu-
res ibi coronatus difficilis ad vir-
tutes lapsus est nos faciles ad ere-
res. Idem ibidem. Temptacionem non
nunquam formidare debemus est enim
causa victorie materia triumphorum.
Idem. Quis ille qui temptaciones
non sentit in hoc seculo raptus
est ad inferos et sepultus in infer-
no. Idem. Dyabolus in sompnis et
quere supra de demonum temptacio-
nibus. Idem super illud Beati immacula-
ti. Bernardus inter calumpnias homini
humana temptacio quam ferre pos-
sumus calumpnia est demonum gra-
vior est quia non solum falsa con-
ponit verum eciam que pie gesta sunt
impie decolorat. Idem. Deus temp-
tari nos sinit deus paleus inspe-
rima dare luctantibus utique non
dormientibus non enim malles de-
beis sed dimicas certaminis laboris co-
navit victoria triumphalis. Idem in
eodem. Finale adversa superant sed prosperos

assis que templaretur qui enim nec
hora perierit numquam temoribus fra
gitur aut fugatur plura quere in
de temptacionibus Crisostomus de compunc
cione Nec specialibus desperabile est
bellum sic eciam in corporibus leuis
videtur esse temptacio passionis
et mortis licet est autem gloria vic
toria passionum ut possit odire quod
amat et amare quod odit nam
cum victoria temptacionis fuit con
summata quid aliud restat nisi ut
regni gloria conferatur Idem in
math in psalmis est gradus et in
superabilis impetus dyabolice temp
tacionis qua si quis forti animo
sustinuerit in primo statim eam in
veniet infirmiorem quanto enim
plus repercussus fuit dyabolus tanto
magis deficit et tepescit unde pe
trus ait Resistite dyabolo et fugi
et a vobis Idem ibidem Dum immi
nuat de periculo temptacionis immi
nuat eciam de premio probacionis
in nullo enim negocio potest re
quies inueniri nisi labor precesserit
cui requies debeatur Idem in li
bro de reparacione lapsi Theodorum
Hanc esse legem certaminis et agonis
non ut numquam aliquis cadat sed ut
numquam iaceat quia non ille qui se
pius ceciderit victus est sed qui ad
ultimum conflictum totaliter cesserit Idem
ad Helyodorum epistola Erras frater
erras plane si putas christianum non
pati temptacionis persecuciones et
tunc quidem maxime oppugnari
si te oppugnari nescis Idem ad
Thesiphontem Dum numquam tempta
cione seu vicio aliquo commouetur
ut pusillus et senior dicam vel sa
xum vel deus 3 ysidorus de summo bo

libro 2o ca. 40 Utile est dei seruis
que supra de temporis Idem Dyabolus
est serpens lubricus que de demonibus
Idem Temptacionum dyabolicarum et q
re supra de temptacionibus Idem ad ma
gnam utilitatem et que supra de adu
ersitatibus Idem Cum nullus aut ra
rus que supra de illusione nocturna
Bernhardus super illud psalmi Impulsus euer
sus sum ut caderem quis sit ille
impulsor Impulsor est dyabolus Im
pulsor est mundus impulsor est homo
Idem Utile est ut veniant temp
taciones quis enim coronam nisi qui
legitime certator aut quomodo certa
bit nisi impugnetur tu non accedes
ad seruitutem dei sta in timore et pre
para animam tuam ad temptacionem Certe
namque sunt omnes qui pie volunt
viuere in christo persecuciones se passuros
Idem in sermone Oramus cottidie ut
dei voluntas fiat in celestibus sic
est creaturis sic fiat in creaturis ter
renis ut sicut angelus sic et homo
adherens deo unus spiritus sit cum
eo Et hec inne que supra de miseria
condicionis humane Idem Duo ecce
grauissima cernitur urgere temptacio
quere supra de angelis Idem Vale
or in conflictu est corona ferrea quam
sola lorica sed illa sit auri hec ho
nor Idem Iocundum dei iudicium
quod ille suplicus mallicator nesciens
fabricat coronas perpetuas eis qui
bus pugnando succubuit Idem Heu
nec misera quia mare fluctibus ut
vita ista misera caret virtutibus
temptacionibus Idem in quodam sermone
vel Et quid sumus nos aut que for
titudo nostra ut tantis ac talibus con
tra temptacionibus resistere valeamus. Sed

hoc est certe quod in temptacionibus
querit deus hoc est aliud quam nos
perducere satagit ut saltem nos videntes
desertos nos et quod in nobis non
sit consilium et auxilium ad eius miraz
totali humilitate curramus Bilhaz
super epistola Duplex est genus temp
tacionis unum quod decipit illud quod
probat sic deus hominem temptat. vnde
est illud Temptauit deus abraha
Idem super illud petri primo fratres sobrij
estote que supra de insidijs dyaboli
Idem super illud luce iiij Et consummata
que supra de demonum temptacionibus
Idem super illud Math Non temp
tabis etc Constat quod multipliciter intel
ligendum est quod dicit Non temptabis
bis dominum deum tuum Ille enim temp
tat dominum qui aliter quam ipse precepit sa
te laborat qui perpetua eius sine gra
cia eius se posse saluare confidit
Aug de sermone domini Temptare est ali
quid experiri et quasi quibusdam racio
cinibus ante violentam impulsionem
probare Cassiod Temptacio est boni
apparicio ad fallendum Cassianus in
libro de fortitudine monachorum per
ficte mentis indicium est etc que supra
de illusione nocturna Idem videns
Cum nobis minimis in queve
supra de demonum temptacionibus et
suis collacionibus patrum Dyabolus
non potest que supra de demonum temp
tacionibus Cyprianus incepta Scias
hoc opus esse que supra de insidijs
dyaboli Idem lata et spaciosa queve
supra de demonum temptacionibus Glosa
super illud psalmi proba me domine et temp
ta me Deus temptat ut probet homo
temptat ut sciat dyabolus temptat
ut seducat Glosa super Cum habitaba ha
bitat Temptacionum quedam leues et

occulta que significatur per timorem
nocturnum quedam leues et manife
sta que per sagittam volantem quedam
grauis et occulta que per negocium
quedam grauis et aperta que per inc
ursum demonum designatur Glosa
super illud Math iiij Non temptabis
Glosa temptacione fit suggestione
delectacione consensu Glosa Judith iiij
summus temptacionis non pugna co
ronat plures glosas que supra de
demonum temptacionibus De terribi
litate mortis quere infra dicenda de ti
more qui est donum quere supra
de dono spiritus sancti De timore qui est
donum que supra de dono spiritus sancti de
timore qui est virtus quere infra
capitulis sequentibus

De timore bono Bernardus in mora
Iuste timendum non est ne
decipere tunc conuincitur continuaciones
inferant sine ne irati ad adiutorem pereo
fiat Idem Creator vero qui vbique to
tus est et cernens cuncta non cer
nitur tanto magis metuendus est
quanto inuisibilis permanens de nostris
actibus quid vel quid discernat igno
ratur Idem tanto debet quilibet salua
tus metuat quanto tempus quod
restat ignorat Idem moralium mor
super Job Timenti dominum est nulla que
facienda sunt preterit unde scriptum est
Qui timet dominum nichil negligit
Idem super 3o capitulo Natum est ut in ma
lis deus misericors ut non sint no
bis data ad maiorem penam et ad co
rrectionem non ad consolacionem ut bo
nis fieri solet in aduersis vero sunt
nobis inicium pene que debeant co
penarum et culparum delectina aliqui
cum est gracia que dicitur ira et ira que
dicitur gracia Nam plerumque estimat
grauiter dona virtutum et tamen est

dem donis elatus aliquando corruit per
que stare et crescere debebat plerumque
estimat grauem dona virtutum et tamen
eisdem donis elatus aliquando corruit
per que stare et crescere debebat plerum
que etiam que velud iram metuit
cunctis aduersa temptacionum et tamen
per eisdem temptacionibus pressus ad
virtutum custodiam cautior surgit
ut infirmum se deprehendens animus
totum se ad dei adiutorium se conferat
et sui ipsius fiduciam funditus delin
quat Idem Nemo securus esse pot
in ista vita que tota temptacio no
minatur ut qui fieri potuit ex deteriori
melior non fiat ex meliori deterior Idem
Quanto virtutibus crescimus tanto time
debemus ne de sublimibus corrua
mus Idem in v° mor Mens plus
illuminata plus metuit quia magis a
ueritatis regula videt quantum dissen
tit Idem non sit tutus homo fragi
lis et quanto crescit virtutibus tan
to timeat ne corruat inferius Idem
timeri ab omnibus homo debuerat
si ipse homo auctorem suum ut hanc de
buit timuisset Unde qui vanus sen
sum ad timorem dei non habet tanto
a nullo timendus est quanto hac quod
esse debuit non est Idem in omelia
Mens prima si non per timorem dei pri
us cruditur ab assuetis vicijs nul
latenus emendatur Idem iusti omne
quod agunt metuunt dum tante consi
derant ante quem iudicem stabunt
Idem Anchora nec mentis pondus
est timoris Idem quisquis putem
gratiam querit et quere iussa de timo
re malo Idem magna est securitas
cordis que iussa de timore malo
Idem duo sunt que in bonis operibus
sunt timenda scilicet firmus et desidia
que sunt deactiua vita Idem super
Ezech omel xiiii Ideo boni viri sunt
timendi quia inhitat deus plura super
deprehensibilitate de securitate Idem in
fine 3° mor super Iob Quamuis cum
securitati timor semper longe abesse in
dicatur tamen nichil est securius qua
sub spe semper timere ne vita meus inc
ta aut desperando se in meys deiciat aut
extollendo se in donis perimens vitam
ante districti eius et per iudicis oculos
quanto quis deprehendere sub spe semper timens tre
pidat tanto quis deprehendere sub spe semper timens
trepidans tanto in illo voluntius per
seuerat Aug li° ix decim de dei timor
est amor fugiens hoc quod aduersatur
Idem super Canonicam Joh Timor quasi
locum preparat caritati sicut per se tum
introducitur filum et nisi prius exeat
seta non succedit filum Idem Cum ce
perit caritas inhitare mentem pellitur
timor qui caritati preparauit locum et tam
illa crescat iste decrescat ubi enim maior
caritas ibi minor timor et ubi minor
est caritas ibi est timor maior Idem
ibidem Quid est castus timor nisi ti
mere per deum ut non recedat ab te quod
enim maiori caritate sponsa ardet in
deum eo timidius subleuat se ei et eo
plus timet ne sponsus eius aliquid
inueniat unde quod eam sponsus ab se di
mittat Idem super ps 2° Timor domini
magnum presidium est proficientibus ad sa
lutem sed perficientibus foras mittitur
omnis timor Idem in libro de spiritu
Timor anima iam corrupta quia iam
experimento docta est hoc quod ignorauit
virgo Idem noli concupiscere que sunt
de specie carnalibus Idem in epistola Quam
ieiunia metuit non peccare metuit
sed ardere Ille ergo non peccare metuit
qui peccatum sicut ieiunia odit Idem
in epistola Uir sanctus timeat dupliciter

ne velit sibi fieri male placere. Idem
Iuvia dei timor operatur fortitudinem
sed in via seculi debilitatem. Crisostomus in omelia
Solus timor dei est qui vicia
corrigit fugat et virtutes protegit diligit
caritatem. Idem in libro de compunctione cor
dis. Cogitandum est pro natura et que
supra de peccato plura que supra de morte
de die iudicii de iudicio dei extremo
Item infra de timore malo. Ieronimus in
epistola quadam ubi timor et tremor est
non ibi vicia claudi est sed animi fle
bilis lacrimosa directio. Idem quando
iratus fuero vel aliquid mali cogitavero
vel me nocturnum fantasma deluserit
tunc basilicas martirum intrare timeo
ita corpore et anima contremisco.
Idem nunquam tuta est humana fragili
tas sed quanto virtutibus pollet tan
to magis timendum ne sublimibus
corruamus. Idem in synonimis. Timor
respuit vicium compellit peccatum timor
facit hominem cautum atque sollicitum
Idem ubi timor non est ibi statim
desperacio adest. Idem super de sermo bo
Saepe contingit quod que apud iudicium
bona videntur hominum tamen apud co
ram districti iudicis tamquam repro
ba detegentur. Ideo quod servus omnis
timet ne forte bonum quod agit sine anim
intentione in oculis dei reprobum
iudicetur. plura que supra de timore
Bernardus Nunquam est securitas quia nec
in celo nec in paradiso. In celo namque
cecidit angelus sub presencia divinitatis
in paradiso cecidit adam de loco volup
tatis multo minus in hoc mundo ergo
cecidit iudas de scola doctissimi sal
vatoris. Idem Sicut securitas eo de
sidia mater est omnium delictorum sic timor
dei radix est omnium bonorum. Idem super
cantica Beatus homo qui semper est pa
videns. Timeas ergo cum arriserit
tibi gracia time dum abierit time
cum denuo reversa fuit et hoc est
semper pavidum esse. Idem ibidem Deum
time et mandata eius observa hoc
est omnis homo tu ergo hoc est omnis
homo absque hoc timore vel nichil est
homo. Idem ibidem In veritate didici
nichil esse tam efficax ad graciam
promerendam retinendam recuperandam
quam si inveniaris semper coram deo
non altum sapere sed timere. Idem pri
mus timor est ne cruciemur a gehen
na. Secundus timor ne excludamur
a visione divina. Tercius timor replet
animam cum sollicitudine ne forte de
seratur a gracia dei. Idem in sermone
Tam tremendam maiestatem audet
audet irritare vilis pulvisculus uno
leni flatu dei dispergendus et in
me recolligendus. Ille ergo timendus
est qui postquam occidit corpus ha
bet potestatem mittere in gehennam. Timeo
gehennam timeo vultum iudicis quod
qui eciam ipsis angelicis potestatibus
est tremendus contremisco ab ira
tam potentis et a facie furoris eius
timeo a fragore ruentis sive cadentis
mundi a conflagracione elementorum et
a tempestate valida a voce archan
geli a tuba dei et a verbo aspero
contremisco a dentibus bestie inferna
lis a ventre inferi profundissimi a
rugientibus preparatis ad escam. Horre
o vermem rodentem ignem torrentem
fumum et vaporem sulphuris et spiri
tum procellarum. Horreo eciam tenebras ex
teriores. quis ergo dabit capiti meo
aquam et oculis meis fontem lacrima
rum ut preveniam fletibus fletum et
stridorem dencium et manuum pedu
mque dura vincula pondus quoque ca
thenarum premencium stringencium urencium

tienciam non compunctionem Heu me
mater mea quid me genuisti virum
dolo et amaritudine Innocentius papa
Quinta fratris pater ait Ergo tres
res timeo una est quando anima mea
de corpore est egressura Alia est quando
sum accessurus domino deo meo
Tercia est quando proferenda est sententia iudi
cis iudicis iudicii qua videlicet de
cunctis cogitationibus et verbis
actibus et operibus malis oportet
me coram deo meo et omnibus an
gelis et sanctis et demonibus et pecca
toribus reddere racionem et recipere retri
bucionem sive bonam sive malam Plura
quere supra de iudicio dei extremo
Ambrosius super Lucam Cum mare na
vigat etc. quere supra de mundo Sabas
super ps. Timor domini est fidei funda
mentum et caritatis origo principium
enim fit operis boni et ipsum per
venit ad premium Damascenus Ti
mor est desiderium anime secundum philoso
phum [illegible] Aristoteles 3o ethicorum Timor
est expectatio mali futuri Cyprianus
ille metuendus est tantum iram ne
mo potest evadere ipso premonente
ac dicente Ne timueritis eos qui
occidunt corpus Plura quere supra
de pusillanimitate de timore mortis
quere quere supra de morte de marti
bus de dolore bono et malo de lectu

De timore malo Gregorius in mor.
Sepe non nulli dum adversa
temporalia pertimescunt animadversio
nis eterne districtionis [illegible] Idem
Dum quis perdere gloriam quam [illegible] pro
fecto despectum metuunt et qui sit
ad hanc inhiat semper dampna for
midat Idem Magna est securi
tas cordis nichil concupiscere [illegible]
cor hominis inhiat securus tranquil
lum quia nullatenus esse valet
qua dum non habita concupiscit

aut habeat aut habita concupiscit aut
habeat metuunt ne amittat Idem Mul
tos sepe videmus [illegible] terrore co
[illegible] appetere sed ne hanc asse
qui valeant modo tantis [illegible]
mo futura mala formidat et qui
incerta mala qua tanti conspiciant
in peiorem suorum vinculis quasi ne
tanti retinent Idem in pastorali pleros
que apud pusillanimos utilius perfici
mus si eciam eorum bene gesta me
moramus Idem Ignorat mens hominis
gratia libertatis quam ligat servitus
timoris Augustinus in libro de libero arbitrio
Nulla re fruitur anima cum libertate
nisi qua fruitur cum securitate Re
mo aut securus est in hiis bonis
que potest invitus amittere Plura
quere supra de anima de gracia de pusilla
nimitate Gregorius de compunctione Mul
ta in honesta et indigna committere
non pravitas sed pusillanimitas
facit Idem non debent timere hoste
fortem qui habent principe forti
orem Idem super Math. [illegible] dem
at amicicia qui in tempus non deum
sed hominem timet talis quamquam est pre
tendi voluntate Idem de summo bo
Multi cupiunt quo volare ad celestia ad
gloriam dei sed timent carere oblectamenta
mundi provocat quid eos amor mundi
sed revocat eos cupiditas animi
Idem Cum metu potestatis veritatem
occultat eandem veritatis iram
dicam [illegible] provocat quia plus
pertimescit hominem quam divinam me
tuit indignacionem Idem Multi sacer
dotes etc. quere supra de predonibus ma
lis Bernardus in epistola Queso te quod
memorale virtutis que latius laus
discipline quibus perfectus sic vel arte
fructus turpe [illegible] sermone ubi vo
luit timor et timore domini relinquere

T

Idem videmus pauperes etc. quere supra
de beatitudine Idem Cur times illud
timendum non est quere supra de deli
latione Cassiodorus super illud psalmi
Illic trepidaverunt timore etc. Sicut cau
tela est optime timere sic ignavia
est inepte trepidare Seneca ad Lu
cillum epistola xiiij Sunt qui nos terrent
quere supra de pusillanimitate Idem
ex panegirico dura prouectus nec
servavimus modum in rebus stultum
enim venit stimulus inimicorum
Idem de litteris timent mortem tan
quam similem iam fecerint Idem
Quecumque videbis multa transeunte
aut multa transeuntes portantes sicut
illum oneri timentem Idem Stultum
est timere quod vitare non possis Idem
multos timere debet quem multi
debent Idem dives ille qui suas fili
os timet miser est qui similis Idem
tutissima res est nichil timere preter
deum plura quere supra de amore De
timore et gaudio quere supra de gau
dio de timore et spe quere supra de spe
de timore de tollerancia quere supra in de
paciencia de torpore quere supra de
accidia de tranquillitate quere supra
de temperancia bona de constancia
de corde de tribus statibus quere supra
de statu scilicet triplici

De tribulationibus quere supra de ad
versitatibus de afflictionibus
de paciencia Gregorius in moralibus Dum tor
in tribulationibus premitur tunc ad me
moriam culpa perpetrata revocatur Ex
emplum de david et Semei iacente
pulverem et lapides super caput Idem
Sicut aromata fragranciam suam
non nisi incensa emittunt Ita
sancti viri quidquid virtutis redo
lent hoc in tribulationibus innotes
cunt Idem pena tribulationis in
tribulatos si conversus quemque novaverit

dominus suum amat Idem qualis quisque
animus apud semet ipsum lateat
contumelia illata probat Idem pa
tiens illam numquam tolleraret quere
supra de paciencia Idem Flagella
bonorum quere supra de afflictioni
bus et flagellis Idem xxxi moralium
Quanto ad finem mundi tendit tanto pro
ximiores sunt tanto crebriores
incumbunt tribulaciones communes
Idem xxiij moralium In hac vita q
ue supra de temptacione Idem ipsa
asperitas tribulationis origo fuit
liminis ipsius tribulationis origo
sunt deus nos admonet ut in nobis
iniciorum et vulgare gemmas plura
quere supra de ira dei Augustinus xix libro
de civitate Dei Sunt ista mala que
supra de adversitatibus Idem in libro
de vera religione Est instar pulc
tudo quere supra de adversitatibus
Idem in libro de vera religione Est
instar pulcritudo quere supra
de adversitatibus Idem in libro de
achademicis Cum tibi aut tuis a
nimis indigna multa evenerint
non te contempnerens nam si divina
providencia pertenditur usque usque
ad nos quod minime dubitandum est
crede michi si vos agi oportet
ut agitur Idem in eodem Sicut
sub viro igne quere supra de potencia
bus de afflictionibus Idem ipse
sibi homo quere supra de adversita
tibus Idem tenetur temporalium pro
brium quere supra de potentibus
plura quere supra de adversitatibus
de afflictionibus de certamine de tor
mento de paciencia de pugna
Beda super Canticum Cum quis fu
erit tribulatus dicit dominus et ego
aliud in hac vita quam tribulatos
requiro Idem ibidem Bonum in

due tribulari dummodo tu ipse sis
mecum quam regnare sine te et epu
lari sine te vel epulari sine te glo
riari bonum michi in tribulacione
magis amplecti te quam esse sine
te quam non sit re te mecum quam ce
sine te vel eciam in celo et dic quid
volui super terram Idem Spes glorie
nostre ipsa gloria in tribulacione continetur
sicut spes fructus in semine Idem
in mundo isto que supra de flagellis
Idem in sermone Ipse est dominus eorum
qui tribulato sunt corde nam et
mater que habet egrotantem fi
lium magis fovet et amplectitur et
frequencius osculatur Idem Hec est
via vite tribulacio prius via civi
tatis Jherusalem via regni Idem
non sunt condigne passiones que
supra de afflictionibus Glosa super illud
psalmi Disciplina tua correxit me
Ex hoc patet quod tribulacio est cor
reccio et doctrina et dilacio et con
firmacio Glosa ad galatas ultimo Ego
stigmata domini Jhesu etc Stigmata mili
cie Christi que me comprobant eius
militem esse sunt iste tribulaciones
Glosa super illud apostoli Quid vultis
in virga veniam etc Absit ergo ut pii
filii dicant Si in virga venturus
es noli venire melius est enim eru
diri in virga patris quam eundem peri
re de blandimento predacionis

De trinitate Augustinus in primo de trini
tate capitulo v° Trinitas est unus
et solus et verus deus pater et
filius et spiritus sanctus unius eiusdem
que substancie vel essencie et est illud sum
mum bonum quod purgatissimis
mentibus cernitur quia mentis hu
mane acies invalida in tam precel
lenti luce non defigitur nisi per ius
ticiam fidei nutrita vegetetur Idem
ibidem c. vij. ubi queritur unitas et

unitatis patris et filii et spiritus sancti
neque periculosius alicubi erratur neque
laboriosius aliquid queritur nec fru
ctuosius aliquid invenitur Idem ibi
dem capitulo v° Omnes quos legere potui
qui ante me scripserunt de trinitate
que deus est divinorum librorum veterum
et novorum catholice tractatores
hoc intenderunt secundum scripturas patrem
docere quod pater et filius et spiritus
sanctus unius eiusdem que substancie insepara
bili equalitate divinam insinuat uni
tatem Ideo quod non sunt tres dii
sed unus est deus quorum pater filium
genuit et ideo pater non sit qui fi
lius est Spiritus quoque sanctus nec pater
sit neque filius sed tamen patris et fi
lii et spiritus patri et filio ipse coe
qualis et ad trinitatis pertinens
unitatem Idem ibidem Non tamen ean
dem trinitatem natam de virgine ma
ria et sub poncio pilato crucifixam
et sepultam tercia die resurrexisse et
in celum ascendisse sed tantum modo filium
nec eandem trinitatem descendisse in
specie columbe super Jhesum baptizatum
aut die penthecostes post ascensionem
domini sonitu facto de celo quasi ferretur
flatus vehemens et linguis divisis
velud ignis sed tantum modo spiritum sanctum nec
eandem trinitatem dixisse de celo hic
est filius meus sive cum baptiza
tus est a johanne sive in monte
quando cum illo tres erant discipuli
aut quando vox sonuit dicens et cla
rificavi et iterum clarificabo sed tantum modo
patris fuisse vocem ad filium factam
quamvis pater et filius et spiritus sanctus
sicut in substancia vel essencia inseparabi
les sic eciam inseparabiliter operentur
Idem ibidem Hec et mea fides est
quando et hec est katholica fides Idem
ibidem capitulo vo Recte ergo sedem displi

paulum. Ipse deus trinitas intelligitur qui solus habet immortalitatem et lucem inhabitat inaccessibilem. In quibus nec pater nec filius nec spiritus sanctus sed beatus et solus potens rex regum et dominus dominantium qui est unus et solus et verus deus ipsa trinitas. Idem ibidem. Sic enim dictum est qui solus habet immortalitatem sicut dictum est qui facit mirabilia solus. Hec verba nec patrem tantum nec filium tantum presumunt intelligi sed utique deum unum et verum et solum id est patrem et filium et spiritum sanctum. Idem. In patre manet eternitas in filio equalitas in spiritu sancto eternitatis equalitatisque connexio. Idem. In ista summa tali scilicet et origo omnium rerum est pater perfectissima pulcritudo filius beatissima delectatio spiritus sanctus. Idem in .vi. de trinitate capitulo 2. Neque cum trinitas est ideo triplex putanda alioquin minor erit pater solus filius solus quam pater et filius quamquam non invenitur quomodo dici posset aut pater solus aut filius solus cum semper atque inseparabiliter et ille cum filio sit et ille cum patre non ut ambo sint pater aut ambo filius sed quia semper invicem sunt et neuter solus. Idem. Dixit deus faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem. Idem ibidem c. xii. Ad ymaginem quippe dei creatam scriptura sancta dicit esse factam ipsam naturam humanam que utroque sexu completur nec ab intelligenda ymagine dei separat feminam dicto quod fecit deus hominem ad ymaginem suam masculum et feminam. Idem ibidem xii c°. Hic cum non solo veritatis ratio sed etiam apostoli declaravit auctoritas quod non secundum formam corporis homo factus ad ymaginem dei sed secundum rationalem mentem quam non solum masculos sed et feminas habere manifestum est. Idem. Cum itaque tantus est solus pater vel solus filius vel solus spiritus sanctus quantus est simul pater et filius et spiritus sanctus. Idem in fine vi. libri de trinitate. In summa trinitate que deus est tantum est una quantum tres simul et tres sunt due quantum una sit et singula sunt in singulis et omnia in singulis et omnia in omnibus et unum sunt omnia. Idem ibidem. Qui videt hoc vel ex parte vel per speculum in enigmate gaudeat cognoscens deum et sicut deum honoret et gratias agat. Qui non videt tendat per pietatem ad videndum non per cecitatem ad calumpniandum quoniam unus est deus sed tamen trinitas nec tamen confuse accipiendum est illud apostoli Ex quo omnia per quem omnia in quo omnia nec diis multis sed ipsi gloria in secula seculorum amen. Idem in principio viii li° de trinitate. Diximus alibi ea proprie dici in ista trinitate distincte ad singulas personas pertinentia que relative dicuntur ad invicem sicut pater et filius et utriusque donum spiritus sanctus non enim pater trinitas est aut filius trinitas aut donum trinitas. Idem ibidem. Que vero ad se dicuntur singuli non dici pluraliter tres sed unum ipsam trinitatem sicut deus pater deus filius deus spiritus sanctus non tamen tres dii et bonus pater bonus filius bonus spiritus sanctus omnipotens pater omnipotens filius omnipotens spiritus sanctus nec tamen tres dii nec tres boni aut tres omnipotentes sed unus deus bonus omnipotens ipsa trinitas et quicquid aliud non ad invicem relative sed

ad se singuli dicuntur hec enim simul non
tamen dicuntur quia hoc est illud esse quod
magnum esse quod sapientem esse quod
bonum esse et quicquid aliud ad se unum-
quodque illarum personarum vel ipsa trinitas dicitur
Idem in principio xv de trinitate Trini-
tatem querimus non qualibet sed illam
que deus est et verus ac summus
ac solus deus Idem ubi supra lib.
Est quedam ymago trinitatis ipsius
ipsa mens hominis et notitia eius
que est proles eius ac de se ipsa ver-
bum eius et amor utriusque et hec
tria unum atque una substantia nec minor
proles dum tantam se novit mens
quanta est nec minor amor dum tan-
tum se diligit mens quantum novit
et quanta est Idem in eodem Mi-
ro itaque modo ita tria inseparabilia
sunt a semetipsis et tamen eorum
singulum quodque substantia est et simul
omnia una substantia vel essentia cum et
relative dicantur ad invicem sicut tamen
sunt quedam mens et amor et no-
titia eius tria quedam sunt et hec
tria unum sunt et cum perfecta sunt
// sed una substantia memoria quippe // et
equalia sunt Idem xv de trinitate c.
xvii Hec ergo memoria et intelligen-
tia et voluntas quoniam non sunt tres
vite sed una vita nec tres mentes
sed una mens consequenter utique nec tres
substantie sunt sed una substantia memoria
quippe que mens et vita et substantia
dicitur hec ad seipsam dicitur quo circa
hec tria eo sunt unum quo una
vita una mens una essentia et
quicquid aliud ad se ipsa singula di-
cuntur et simul non pluraliter sed singula-
riter dicuntur eo vero tria sunt et di-
cuntur quo ad se invicem equalia sunt
non enim tantum a singulis singula
sed etiam a singulis ea cuncta simul

invicem capiuntur memini enim me ha-
bere intelligentiam et memoriam et
voluntatem et intelligo me intelligere
et velle et meminisse et volo me vel-
le et intelligere et velle meminisse to-
tamque meam memoriam et intelli-
gentiam et voluntatem simul memini quod
enim memorie mee non memini non
est in memoria mea nichil autem
tam in memoria quam ipsa memoria
est totam igitur memoriam simul
memini similiter tres intelligo
tota simul intelligo quapropter equalia
sunt hec tria tota singula simul
omnibus totis quia simul invicem a sin-
gulis et tota singula simul omnibus
et omnia capiuntur Idem xv de trinita-
te ca. 16. Ecce ergo mens memi-
nit sui intelligit se diligit se hec
si cernimus trinitatem non quidem trinitatem
cernimus que deus est sed ymaginem
dei Idem ibidem ca. xv. Quamvis
enim mens humana non sit illius
nature cuius est deus ymago tamen
dei in homine in mente qua nichil
est melius querenda et invenienda est
sed prius mens in se ipsa consideranda
est antequam sit particeps dei et illa
reperienda est ymago dei diximus enim
etiam et si amissa vel perdita dei parti-
cipatione abolita atque deformis dei
tamen ymaginem permanere eo quippe ipsa
mens hominis ymago dei quo capax
dei est eiusque particeps esse potest
quod tam magnum bonum nisi per hoc
quod ymago dei est quia sui meminit
mens et intelligit ac diligit se sed
quia potest intelligere meminisse et ama-
re eum a quo facta est quod cum fa-
cit mens sapiens ipsa fit si autem
non facit etiam cum sui ipsius me-
minit se quoque intelligit ac diligit stul-

C

ta est meminerit itaque dei ad cuius ymagine facta est eumque intelligat ac diligit quod ut brevius dicam colat deum non factum cuius ab eo capax facta est et cuius esse particeps potest. Idem ibidem ca° 31. Hac itaque ymagine dei tam potens est mens humana ut ei cuius est ymago valeat inherere sic enim ordinata est naturarum ordine non locorum ut supra illam non sit nisi deus. Denique cum illi penitus adheserit unum erit spiritus cui attestatur apostolus dicens Qui autem adheret domino unus spiritus est. Idem ibidem. In illa itaque natura cum feliciter adheserit immutabile videbit omne quod viderit tunc enim ei sicut divina scriptura promittit saciabitur in bonis desiderium eius bonis scilicet immutabilibus id est ipsa trinitate deo suo cuius mens ymago est. Idem ibidem. In hac quippe ymagine tunc erit perfecta dei similitudo quando perfecta erit dei visio. Idem xv de trinitate c. xvii. Ecce ergo trinitas sapiencia scilicet et noticia sui et dilectio sui sic enim et in homine ut non ipsa sint homo. Homo enim est sicut veteres diffinierunt animal rationale mortale. Illa ergo excellunt in homine nec ipsa sunt homo non sunt sed hominis sunt vel in homine sunt. Idem ibidem. Detractis etiam corporis si sola anima cogitetur aliquid eius est mens tamquam caput eius et oculus et facies sed non hec ut corpora cogitanda sunt. Non ergo anima sed quod excellit in anima eius mens vocatur. Idem ibidem. Numquid autem dicere possumus trinitatem sic esse in deo ut aliquid dei sit nec ipsa sit deus quia ipse singulis

quisque homo una persona est. Idem ibidem ca° xvii. Itaque in hac magna distancia est quod sive mentem dicamus in homine eiusque noticiam et dilectionem sive memoriam intelligenciam et voluntatem nichil mentis meminimus nisi per memoriam nec intelligimus nisi per intelligenciam nec amamus nisi per voluntatem. At vero in ista trinitate que tota deus est quis audeat hoc dicere. Idem ibidem. Est ergo deus pater sapiens ea que ipse est sua sapiencia et filius sapiencia patris de sapiencia que est pater de quo est genitus filius. Quo consequenter est etiam intelligens filius aut intelligencia patris de intelligencia genitus que est pater. Hoc etiam de memoria genitus non inconvenienter dici potest. Quomodo enim sapiens est aut intelligens qui nichil meminit. Pater memoria non patris sed sua. Idem ibidem. Dilectio quoque ubi nulla est quis ullam dicat esse sapienciam. Ex quo colligitur ita patrem esse dilectionem suam ut intelligenciam et memoriam suam. Idem ibidem. Ecce ista tria id est memoria intelligencia et dilectio seu voluntas in ista summa et immutabili essencia que deus est non pater sed et filius et spiritus sanctus sed pater solus. Et quia filius quoque est sapiencia de sapiencia sicut nec pater ei nec spiritus sanctus eum diligit sed ipse sibi ita hic pater ei meminit nec spiritus sanctus et diligit sed ipse sibi. Sua enim est et ipse memoria sua intelligencia dilectio sed ita se habere de patre illi est de quo natus est. Idem ibidem. Spiritus quoque sanctus quia sapiencia est procedens de sapiencia non patrem habet memoriam et filium intelligenciam et se et

salium dilectionem sed ipse habet hec
tria et ea sic habet ut hec ipsa ipse
sit minime ut ista tria ipse sit et est
ei unde ipse procedit Idem in libro
xv. ix. Iam in hoc libro superius dis
putatum non sic accipiendum trini
tatem que deus est ex illis tribus
que in trinitate nostre mentis ostendimus
ut tamquam memoria sit omnium trium
pater et intelligentia omnium trium filius
et caritas omnium trium spiritus sanctus quasi
pater non intelligat sibi nec diligat
sibi sed meminerit ei pater et diligit
ei spiritus sanctus ipse autem et sibi et illis
tantum intelligat memi
nerit et intelligat filius ei ipse autem
et sibi et illis non nisi diligat
sed sic potius accipiendum trinitatem
que deus est ut hec omnia tria sunt
memoriam intelligentiam et carita
tem et omnes et singuli persone pater
et filius et spiritus sanctus habeat in sua
quisque natura nec differt in eis ista
tria et sic habentur in hominibus
quod natura ut qui habet hoc sit
quod habet sicut in mutabilibus Idem
ibidem Frustra in hac trinitate
que deus est sicut in mutabilibus non
est non dicatur verbum dei nisi nec do
num dei nisi spiritus sanctus nec de quo
genitum est verbum et de quo procedit
principaliter spiritus sanctus nisi deus pa
ter ideo autem addidi principaliter quia
et si de de filio spiritus sanctus procede
re reperitur hoc enim ei pater dedit qui
gignendo sic eum pater filium ge
nuit ut etiam de filio commune do
num procederet et spiritus sanctus esset a
spiritus sanctus patris et filii Idem ibi
dem Non est igitur accipienda trinitatem
talibus sed diligenter intuenda tam in
separabilis trinitatis ista distinctio hec

eius factum est ut proprie verbum dei etiam
dei sapientia dicetur cum et sit sapi
entia et pater et spiritus sanctus Ibidem Idem
Sicut igitur unicum dei verbum proprie
vocamus nomine sapientie cum tamen
sit universaliter et spiritus et ipse pater sapi
entia sic proprie sicut spiritus nuncupatur
vocabulo caritatis cum tamen sit pater
et filius universaliter caritas sive amor
Idem ibidem lxvi. Memoria igitur intel
ligentia et voluntate quisque in sua
mente naturaliter instituta trinitatem
perspicit potest etiam in ea trinitate nunc ta
men in ymagine dei illa sempiterna in
mutabilis quod natura vetuli conspici
tur incorruptibili si quidem per
memoriam meminit per intelligentiam
et amplectitur per dilectionem Idem ibidem ca.
lxv. Ego per omnia ista tria que supra
sunt memini ego intelligo ego diligo
qui tamen nec memoria sum nec in
telligentia nec dilectio sed hec tria habeo
ista ergo tria dici possunt ab una per
sona que habet hec tria non tamen
ipsa est hec tria sed in illius summe simpli
citate nature que deus est quamvis
unus sit deus tamen tres persone sunt
pater et filius et spiritus sanctus Idem ibi
dem Aliud est itaque trinitas res ipsa
et aliud ymago trinitatis alia prorsus quam
simul et illud in quo sunt hec tria co
nominetur etiam ymago dicitur ymago
et tabula et quod in ea pictum est sed propter
picturam que in tabula est etiam ipsa
tabula nomine ymaginis appellatur
Idem ibidem ca. lxvii. Verum in ista
summa trinitate que deus est et incom
parabiliter rebus omnibus antecellit tanta
est inseparabilitas sed cum trinitas unus
deus dicatur et sit nec in uno deo
sit trinitas sed unus deus nec un
sus sicut ista ymago que est homo

habens ista tria una persona est sic
est ista summa trinitas sed tres persone
scilicet pater filii et filius patris et
spiritus sanctus patris et filii Idem ibidem Non
igitur sicut in ista ymagine trinita
tis non hec tria unus homo sed unius
hominis sunt sic in ipsa summa trinita
te cuius hec ymago est unius dei
sunt ista tria sed unus deus est et
tres sunt non una persona et quemadmodum
mirabiliter ineffabile est et ineffa
biliter mirabile cum sit una persona
hec ymago trinitatis ipsa non summa
trinitas cum tres persone sint tamen
inseparabilis est ista trinitas personarum
trium quam hec unius persone illa quippe
que summa trinitas in natura divinita
tis sive ut melius dicatur deitatis
quod est hoc itaque incommutabiliter
inter se ac semper equalis est nec ali
quando non fuit aut aliter fuit nec
aliquando non erit aut aliquando erit ista
non tria que sunt in impari ymagine
scilicet angelo et homine non ita sed
habent Idem ibidem circa fine. xv. li
Dominus deus ut credamus inter patrem
et filium et spiritum sanctum neque enim diceret
veritas Ite baptizate omnes gentes in
nomine patris et filii et spiritus sancti nisi
trinitas esset nec baptizare nos
iuberes Domine in nomine eius domine deus
in nomine eius qui non est deus nec
diceretur voce divina Audi israel dominus
deus tuus unus est Idem ibidem Domine
deus meus meminerim tui intelligam
te diligam te Auge ista donec tria in
me donec reformes me ad integrum
Idem xii. de trinitate capitulo xxviii cum
simul et pater et filius et amborum spiri
tus et concorditer operantur Idem in
fine xv. Domine deus una deus trini
tas quecumque dixi in his libris de tuo

agnoscant et tui si qua de meo
dixi ignosce tu et tui Idem in tractatu
de libero arbitrio c. 33 Trinitati in
creatrice pie sobrieque intelligere omnis
consultat vigilancia christiana et omnis
eius profectus intendit Idem tractatu
confessionum Trinitatem omnipotentem quis eam
intelligit et quis non loquitur eam
si tamen eam anima que dum de ista
loquitur sic quamque loquitur Idem in
libro contra quinque hereses ipsa trinitas
unus deus est nobis turris for
titudinis a facie inimici plura que
supra de spiritu sancto Idem Augustinus in libro
de trinitate per totum Idem in libro
de ecclesiasticis dogmatibus capitulo primo
Credimus unum deum esse patrem et
filium et spiritum sanctum patrem de quo ha
beat filium eo quod habeat patrem Spiritum
sanctum eo quod sit ex patre procedens
et filio Idem ibidem Pater ergo prin
cipium divinitatis est quia sicut fuit
nunquam non deus ita fuit nunquam
non pater a quo filius filius natus
a quo spiritus sanctus non natus quia
non est filius neque ingenitus quia
non est pater neque factus quia non
est de nichilo sed ex deo patre et deo
filio procedens deus Idem ibidem pa
ter eternus eo quod eternum habeat filium
cuius pater sit filius eternus eo
quod pater sit eternus spiritus sanctus eternus
eo quod sit patris et filii coeternus
Idem ibidem Non ergo confusa
in unam personam trinitas est ut
Sabellius dicit neque separata vel
divisa in natura divinitatis ut arri
us blasphemat sed alter in persona pater
alter in persona filius alter in persona
spiritus sanctus Pater igitur et filius
et spiritus sanctus unus in natura sed in

sancta trinitate personales. Idem in
de'm. Non pater tamen assumpsit vel
spiritus sanctus sed filius tuus ut qui erat
in divinitate patris dei filius ipse
fieret in homine hominis filius ne no
men filii ad alterum transiret qui non
erat in nativitate dei filius ergo
filius hominis factus est filius na
tus secundum unitatem nature eiusdem dei
filius et secundum unitatem nature ex
homine hominis filius ut unitas ge
niti non adoptionem nec appellatione
sed in utraque nativitate filii naturam
[illegible] haberet et esset verus deus
et verus homo et verus filius. Ide
ibidem c. in. nichil creatum esse aut
serviens in trinitate credendum est ut
vult dyonisius hereticus sicut arrius
nichil inequale ut unum vel alterum
posterius ne ut arrius vel potentia
aut efficacie alii ut macedonius vel
persuasione aut surreptione [illegible]
ut manicheus vel conceptum ut va
lento et tertullianus vel corporale effigi
atum ut antropomorphitus vel in
visibile creaturis ut origenes et for
tunatus vel moribus aut volunta
te diversum ut marcheus vel voluntatis
tis entia adcreaturarum naturam
deductum ut plato tertullianus
vel officio singulare nec alii comuni
bile ut [illegible] vel confusum ut Sa
bellius sed totum perfectum quia totum
sanctum et unum non tamen solitarium
ut presumit Silvanus et
politana dampnabilis ista doctrina.
Idem in omelia nativitatis domini super
illud Johannis primo in principio erat
verbum. Cottidie dicendo verba et au
diendo nobis verba quia sonando
verba et transeundo verba viluerunt
et nichil aliud videtur quam verba et

nos dyonisius verba cum loquerentur in
quid tale verbum erat apud deum non
ea que dixerunt sonuerunt atque sonue
runt transierunt quale ergo verbum est
illud quod dicitur et non transit intende
rogo caritas vestra magna enim res
est. Idem xii de trinitate c. 32. hec ge
nuit et que pro tempore et que per
sensus corporis etc. Idem ibidem capitulo
xxvi verbum ergo dei patris etc. Greg.
20 moralium super illud Job. Numquid co
niungere valebis micantes stellas etc.
David ut auctorem domini trinitatem
ostenderet dixit. Benedicat nos deus
deus noster benedicat nos deus deus
in ac ne ter deum nominans tres de
os dixisse putabatur sed illico uni
tatem eiusdem trinitatis insinuans
addidit Et metuant eum omnes fines
terre. Dum enim non eos sed eum sub
didit unum esse tria que predixerat
etiam intimavit. Idem ibidem ysa
ias quoque cum laudem de trinitatis
unitate aperit seraphim voces pro
mens ait Sanctus sanctus sanctus ac ne ter
sanctum nominans trinitatem diuine substan
tie scinderetur adiunxit dominus
deus sabaoth qui ergo non deum
sed dii sed dominus deus addidit unum ex
istere quod ter sanctum vocaverat indica
vit. Idem paulus ut apparentiam per
et individue trinitatis ostenderet ait
ex ipso sunt omnia atque ut unitatem
eiusdem trinitatis intimaret postmo
dum adiecit ipsi gloria in secula quia
ergo non ipsis sed ipsi subdidit unum
naturaliter esse secundum personas innotuit
quod superius ipse trinitatis dixit. Idem
ad Cor. capitulus ait Gratia domini nostri
ihesu christi dyonisius in misticis the
ologie trinitas super substantialis semper deita
et super bona inspectrix divine sapie

xpianorum virgo ad ministrorum clero
rum super equorum super splendentem
et summum virtutem Leo papa in sermone
Beata trinitas in commutabilis deitas
una est in substancia indivisa in ope
racione in voluntate par in omnipote
ncia equalis in gloria Hylarius eter
nitas in patre species in ymagine usus
est in munere quod exponitur in de
trinitate

De trinitate creata Augustinus in libro
de trinitate nemini dubium est esse
interiorem hominem Idem in de trinitate
circa finem ergo omnia que arte divina
facta sunt etc Idem ibidem Oportet
ergo ut creatorem per ea etc Idem ibidem
hec ergo trinitas secundum corpus videre etc
quod videtur et ipsa visio etc Idem in libro
nono de trinitate sed hec trinitas non inter
se equalia nec unius substancie claru
erunt Idem ibidem
in
ipso animo ab aliis conexis seiuncta sed
Idem xi de trinitate capitulo viii Animo vo
luntas differunt veniunt quando secundum
trinitatem exterioris hominis venit Idem
ibidem capitulo 16 Quia propter non est ista
trinitas ymago dei Idem ibidem no
mine quod inveniatur aliquomodo similis
est deo etc Idem libro 2o de libero arbitrio
capitulo xxxvi Quemcumque rerum ubi pondus
numerum et mensuram vel modum vel
speciem vel ordinem videris deo artifici
tribuere ne cuncteris unde ante ista pe
nitus detrahe ubi penitus nichil re
manebit Idem in fine libri xv libri de tri
nitate Est quedam ymago trinitatis etc
que supra c. xxxviiio de trinitate Idem
x de trinitate c. xxvii hec ergo trina
que supra c. xxxviiio de trinitate Idem
libro de trinitate c. xv Itaque illa sit
ista trinitas commemoria et interna
visione

De tristicia bona Augustinus in omelia

de quo dicit ego valde contristabar quia
de ipso quedam superba cognoveram sed
quia mores suos ipse correxit meliorem
tristiciam similiter quoniam me ipsum vincendo con
solatus sum plura que supra de do
lore bono de tristicia mala quere in
supra de dolore malo de timore quere
supra de superbia de turbacione quere
supra supra de ira de turpiloquio quere
supra in de contencione et convicio de
verbis ociosis de multiloquio de stulti
loquio de vagacione quere supra de
cordis evagacione de inconstancia
de mutabilitate de vana gloria que
supra de gloria de iactancia de ambi
cione de vanitate et vanis verbis
quere supra de ociosis verbis de accidia
de vicijs ingluvie quere supra de gu
la

De verbo Augustinus xv de trinitate
capitulo 32 hec igitur omnia et que
per se ipsum et que per sensus corporis sui
et que testimonio aliorum percepta
scit animus etc Idem ibidem capitulo 38
Sicut mira scientia illi scientie sic et
nostrum verbum quod nascitur de nostra sci
encia dissimile est illi verbo dei quod
natum est de patris essencia Idem
ibidem capitulo 37 Verbum ergo dei pa
tris unigenitus filius per omnia pa
tri similis et equalis deus de deo
lumen de lumine sapiencia de sapiencia essen
cia de essencia hoc idem omnino quod
pater non tamen pater etc Idem
ibidem Et fatemur aliquid habere hoc
verbum nunquam potest quia immuta
biliter sic se habet sicut illud habet
de quo est scilicet pater Idem ibidem no
vit itaque omnia deus pater in se ipso
novit et in filio sed in se ipso tamquam
se ipsum in filio tamquam verbum suum
etc Idem ibidem Sunt ergo invicem
sed ille gignendo iste nascendo etc

Idem ibidem Verum ergo tale verum
quod invenimus et Idem ibidem quia
quod etiam mentiri possumus quod
tunc facimus et Idem ibidem Et quia
tunc verbum est verbum verum et id quod
recte verbum vocatur unquam et
Idem ibidem capitulo 38 Illa etiam que
intra sunt ut nunquam concidere pos-
sint Idem ibidem capitulo 10 Non igitur
ille filius cogitatio dei sed verbum dei
dicitur et Idem ibidem Dicimus
quod etiam inspiciuntur sanctas cogita-
tiones dei et Idem ibidem Dicimus
quod etiam inspiciuntur sanctos co-
gitationes dei et Idem ibidem capitulo
11 Nunc oblitum tamen tanta sit tunc
in isto enigmate dissimilitudo verbi
dei et verbi nostri et Idem ibidem
Et tunc quidem verbum verum non
est falsum et Idem ibidem fortassis
autem non erunt volubiles nostre
cogitationes Idem ibidem capitulo 28
Quisquis ergo potest intelligere verbum
non solum ante sonat Idem ibidem
necesse est enim cum verum loquimur et
Idem 24 Sed hec quamquam humana signa
corporalia sive auribus sive oculis
exhibita quibus presentibus quibus
loquimur exhibemus et Idem ibidem
capitulo 2A Videat per quem cupit ad
qualemcumque similitudinem quamvis
per multa dissimilem pervenire non
intueatur Idem ibidem capitulo 28 Per-
veniendum est ergo ad illud verbum ho-
minis rationalis animalis animantis
et Idem ibidem Verbo ergo quod
est in notitia hoc est in verbo et
Idem 15 de trinitate capitulo 36 Verbum
autem verum illud quod non habet
sonum neque cogitationem sonum et que
has auctes in locis in quibus alle

gantur et adhibentur sufficiens ma-
teria de verbis dei quere supra de audito-
ribus de predicatoribus de verbo oratio-
nis quere supra de oratione sed verbis de lo-
cutione mala de catholicis de mul-
tiloquio de stultiloquio de verbo con-
tencionis quere supra de contencione de
contumelia

De verecundia bona Bernardus in
meditatione Sepe cum nos a sancti
desiderii excitatione torpescit superna
pietas avertit exempla sequencium nos
ut ab initiis alliciat ut meus ma-
per actum veniuntur quanto in aliis inge-
rantur perfectius considerat tanto
magis in se suam pigriciam erubes-
cat Idem non unquam quidem in deci-
mas exante acta debilitate post-
modum acrius roborantur eo quod ad
custodienda mandata et fortiorem
trahit desiderium et impellit me-
moria peccatorum ut hanc adventura
nos amor provocet et illuc deprimens
verecundia nos instiget Idem Boni
et iusti eo magis ignescunt ad de-
siderium requirende pietatis dei quo
magis erubescunt de memoria in-
iquitatis sue Idem facile culpa cor-
rigitur que erubescitur Idem Cu-
ras mea ad yma protrahunt sed in
specialibus quod eo specialius aliquis re-
demit quo se in eis alicuius carnis
se erubescunt Idem Dum ad huc
actis carnalibus incubat necesse est
ut in Christo specialiter per primos erubes-
cat Idem super Ezechielem omelia Erubes-
cere malum sapiencie est bonum autem
erubescere fatuitatis est Idem Cum
erubescat plectendo mala que facit
ad vite libertatem redit qui non erubes-
cit erubescat benefacere a statu recti-
tudinis cito tardit atque addapina

cium tendit sicut per redemptorem
dicitur. Qui me erubuerit et meos
sermones hunc filius hominis eru-
bescet cum venerit in maiestate
sua et patris et angelorum sanctorum. Ille
de sensu vitatis esse debet qui in
veste sentit loqui non metuit nec
erubescat. Idem sicut verecundia lau-
dabilis est in malo sic inculpabilis
est in bono erubescere cum malum
facere est et ubi supra. Aug. in libro
de moribus et vita clericorum Fateor
nobis de spreta veste erubesco quod
non decet hunc professione. Idem
in libro de penitentia Quia verecundia mag-
na est pena ideo qui erubescit pro
Christo fit dignus venia unde patet
quanto pluribus quis confitetur tur-
pitudinem suam tanto facilius spe venie
tanto facilius consequitur gratiam
remissionis. Ambros. in sermone
Salet tiaus meri indulgentiam qui
eam verecundus deprecatur in omni genere
culpa primus flendum est quam pre-
candum. Idem in libro de officiis. Vide
quod angebus tenendus est ut saluz
a verecundia primo quedam fundame-
nta ducantur pulchra enim virtus est
verecundia et suavis gratia que non
solum in factis sed etiam in ipsis spec-
tatur sermonibus. Idem ibidem Ve-
recundia ut nec inde vivos pudica
femina nec alius videri velit. Idem de
ipsa natura verecundie ingenia
est que membra corporis in quibus
nuda species cernit aptas reli-
quit alias non partes ne difforme
sui preberent spectaculum partim in ipso
abscondit corpore partim tegendas do-
cuit que cum sit in omnibus personis
etatibus temporibus atque locis apta
vel conveniens tamen virgines et ado-
lescentes maxime decet. Idem ibidem
In ipso etiam tacendi genere prima dis-

ciplina verecundia est primo etiam
in omni usu loquendi ne sermo sim
quis aut psallere aut canere aut
loqui incipit ubi verecundia prin-
cipium commendat et processum. Idem
ibidem Et etiam in ipso motu in-
cessu gestu verecundia retinenda
habitus enim mentis in corporis sta-
tu cernitur. Idem ibidem Nec cur-
su ambulare honestum arbitror
nisi cum alicuius periculi causa co-
git vel iusta necessitas. Illud de-
posuit speculum enim mentis in
gestis refulget et vultus et vox
quedam animi est corporis motus.
Idem ibidem Hic insemblij gravi-
tas et quere supra de iuvenibus.
Idem ubique in virgine quere infra
de virginibus. Ieronimus in epistola Or-
net pudicitiam verecundia et quod
principium inferius semper sunt cunctas
inter virtutes pudor superet Hec inte-
riora gravitas et quere infra de vir-
ginibus. Ieronimus in epistola Hec omnis
pudor quere infra de virtutum gene-
ratione. Bernh. in epistola Nec sterilis
verecundia spiritualis gloria conscientie est
fame custos vite decus virtutis
sedes primitie virtutis nature
honor et insigne totius honesta-
tis. Idem super Cant. Quam splendida ge-
mma morum est verecundia in vultu
adolescentis ad incentiva bone indo-
lis index virga discipline lubricos
motus iuvenilis etatis coercens
rector conscientie testis innocentie
custos fame et sicut supra. Idem
in sermone Credo si consideramus quan-
ta sustinuerit illa maiestas pro
indulgentiis suis erubescentiis non
sustine vel pena periculis nec minime
quod in eo plus predicare debeam
quam vilitatem ac verecundia morem.
Idem neque sicquid quod gravius

verecundia in moribus hominum depre
hendi potest verecundia enim est omnium
etatum ornatus sed in tenera etate
pulchrius et amplius quod intersit
Idem Volo repente fieri summus sed
paulatim proficere volo quoniam enim
semper displicet deo impudencia pec
catorum tum penitentis verecundia placet
et ceteris placeas deum si mens puritatis
prudens suauis et alacra te non que
rens Idem Quod amabilibus que
super de iuuenibus Idem Humilis et
verecunda que super de satisfactione
Idem in sermone contra pudore que super
de memoria Seneca ad Lucill epistola
2ª Bonum est signum in adolescente
verecundia Idem ibidem Efficere qui
se aliquem vereri potest ut ad memoriam
eius se componat et ordinet talis
utique cito erit verecundus qui se
sciuit verecundus Idem ibidem Aliquis
vir bonus nobis eligendus est
ac semper ante oculos nostros habe
dus ut sic tamquam ipso spectante
viuamus et omnia tamquam isto vi
dente faciamus nisi enim ad regu
lam praua non corriges Idem in
epistola xxii verecundia ad innocencia
am proximum locum tenet inuita
dus est ergo pudor quem quamdiu in
animo perdurauerit aliquis bone spei
locus erit Idem ibidem Verecundia est
ubi feda quod super sua respicere Va
lerius maximus libro iiiiº Verecun
dia est parens omnis honesti con
silii tutela sollempnium officiorum
magistra virtutum innocencie custos
cara proximis accepta alienis ad
loco omni tempore fauorabiliorem per
gens vultum Solinus in libro de mi
rabilibus mundi pudoris disciplina
etiam inter defuncta corpora vacat

deserunt nam si qua corpora necatorum
fluctibus ne euelserint semper virorum
supina sed prona fluitant feminarum Quin
tilianus libro vº de oratoria institu
tione nichil ad conciliandos animos gra
tius est quam verecundia Impudencia
vero mater malorum est Boecius de co
solacione Qui falso laudatur suis necesse
est ut laudibus erubescat Glosa apo
logi melius est hic erubescere coram
paucis quam coram omnibus in futuro

De veritate Greg in mor li. xx
viii super illud Job xxxvi In ma
nibus abscondit lucem quia immundorum
superbientibus veritatis cognicio dene
gatur vnde per semet ipsum veritas dicit
Confitebor tibi domine pater celi et
terre qui abscondisti hec a sapien
tibus et prudentibus et reuelasti
ea paruulis Idem ibidem super illud Job
Et precepit ei ut rursus adueniat
quia veritatis lumen quod elatis occupatis
a mentibus absconditur afflictis humi
litatis quanto cunctis reuelatur Idem ibi
dem Amicus veritatis est amator vere
accionis Idem timor mentis est obsta
culum veritatis Idem super Ezech Tunc
veritas auditur quando predicatur quia tunc
auditur cordis humilitas custoditur
Cum autem predicatur mox non surre
pit tamquam honore quantalacumque iactan
cia lingua cordis pedes utique inqui
nant Idem in Registro Amoris potes
tas est veritatem non agnoscere quam in
veritate cognita non manere plura que
in capitulo de mendacio de contemplacione
de religione de via Aug in epistola ad ca
sulanum et habetur in decretis 2. q. 7.
Quisquis metu cuiuslibet potestatis
veritatem occultat talis iram dei super
se prouocat quia magis timet hominem
quam deum Idem eidem utique verus

est et qui veritatem occultat et qui
mendacium profert quia et ille prodesse
non vult et iste nocere desiderat Ysi-
dorus Archinus est pro veritate supplicium
pati quam pro adulacione recipere beneficium
Idem in prologo patitur qui pro veritate damp-
natur et ultime coronatur Idem in
libro de vanitate de vera sapiencia Sicut
incognitione cavendus est error ita
in actione nequicia curat autem qui se
putat veritatem cognoscere dum adhuc
nequiter vivat nequicia autem est diligere
mundum et ea que crescunt et nascuntur
pro magno habere et propterea laborare
ut acquirantur et letari cum habunda-
verint et timere ne pereant et contris-
tari dum pereunt Idem super Iohannem
omelia XI veritas incommutabilis est
veritas est panis mentis reficit nec
deficit mutat me reficiente non
ipsa in reficiente deficit Idem in omelia
24 mens nostra que est oculus anime
nisi veritatis lumine radiatur
et ab isto qui illuminat nos illuminatur
mirabiliter mirabiliter illustratur nec
ad sapienciam nec ad iusticiam poterit pro-
venire Idem in libro soliloquiorum Ve-
ritas melius queri non potest quam
interrogando et videndo sed vix quis
quam invenitur qui ei victa non pude-
at in disputando Idem in libro de libero
arbitrio Quocumque te verteris vestigiis quibus-
tam ipsa quibusdam vestigiis in-
sinuat creaturis et in istis improprie
tibi loquitur et te in exteriora labe-
ntem ipsa exteriorum formis intus te re-
vocat et ad ipsam te redire subtiliter
te iam invitat Idem in libro de di-
vinacionibus demonum Infidelibus
etiam non bene vite videmus pre-
cepta veritatis a iustis precepta et pre-
ceptis communiter edoceri licet obesse
quidquam ipsis et prodesse ad illos

verum noticia summa quia veritatis cu-
de illa quamtamen novit etiam dicunt
etiam hii qui veritati pueris moralibus
contradicunt Idem in epistola quadam
nemo potest esse verus amicus hominis
nisi amicus fuerit veritatis Idem in
libro pro providencie Utile est ut quedam
taceatur aliqua vero propter auditores
incapaces Idem tamen res vera
que super de doctrina bona Idem in li-
bro hoc cum est alius doctor Idem
in epistola tenero tempora in prelatum
que super de potestatibus Idem in libro
de utilitate capitulo XI super illud Iob
plenum gracie et veritatis Et in ve-
ris eciam summa veritas est attri-
buenda verbo dei Idem in libro 2 de libero
arbitrio capitulo 22 Quid beatius eo
qui fruitur inconcussa et incommu-
tabili excellentissima veritate in hac
veritate iocunda cognoscitur et tenetur
summum bonum beatus quippe est qui
fruitur summo bono et quod quid iocundum
est in omnibus veris ipsa utique veri-
tate iocundum est ipsa est deus
in qua liberat nos a morte id est
a condicione peccati sicut ipse in ev-
angelio dicit Et cognoscetis
veritatem et liberabit vos veritas Am-
brosius libro 2 de officiis Veritas est
regula ut facies quemcumque narrandi sine
tempore quo minor aliis videatur
vero si quid boni fecerit illud ad
deformandum alterius opere Idem
in epistola Amara est veritas et qui
eam predicant amaritudine reple-
buntur Idem Veritas angulos non
amat nec querit susurriciones Idem
contra suffismum Pictagore preceptum
fuit post deum veritatem colenda que
sola deo homines proximos facit
Idem prologo super Iosue utique non
potest esse verum quod dissonat

Crisostomus super Matheum Non solum ille
proditor veritatis est qui palam pro
veritate mendacium loquitur sed eciam
ille qui non libere pronunciat veri
tatem quam libere pronunciare oportet
aut non libere pronunciat veritatem de
fendit quam libere defendere convenit
Idem in eodem Non potest eis esse
excusacio dampnacionis ignoran
cia veritatis quibus fuit veniendi
facultas si fuisset querendi volun
tas Item si veritas est salus et ma
gnus sciencie esse debet ipsa magis
querenda quam querere plura querere super
deductiva bona Hylarius in libro de
trinitate Magna est vis veritatis que
cum per se possit intelligi per ea tamen
que sibi adversantur magis elucet
ut in natura sua permanens in mo
bilis firmitate in naturis sue cot
tidie dum attemptatur adquirit
Ysidorus de summo bono Dum metu pote
statis veritatem occultat eiusdem
veritatis iracundiam sibi celitus pro
vocat quia plus metuit humanam
quam divinam indignacionem Beda super
Marcum Qui veritatem pretermittens negat
deum pretermittit vendunt quia ipse deus
dicit ego sum veritas Idem Verus
amor veritatem amat in veritate
iudicat pro veritate certat Bernhardus in
libro de xii gradibus humilitatis
Inquirimus veritatem in nobis nosme
ipsos diiudicando in proximis eorum
malis compaciendo ipsam veritatem
in sui ipsius natura mundo corde
contemplando plura querere dege tem
placione Guido Cartusiensis Unde quanta
pacatur veritas dicitur ebrioso
ebriosus esse luxorioso luxurioso
quia simulatur hoc autem verum est in fami
tu illi pertinens in veritate in suo predica

prescruntur et occidunt unde quatinus
honoratur mendacium dei pessimus et
omnibus viciis plenus bonum dum sta
tim placatur illi gaudent et menda
cium in illo loquente venerantur Idem
Amara minus est veritas humano quam
non suo sed eorum malos sicut lux ful
gens oculis infirmis Idem Si di
cas veritatem non amore veritatis sed
desiderio ledendi proximum tunc tunc
non premium dicentis veritatem sed penam
criminatoris assequeris Idem Omne
aspectu et decore divina quasi affixa veri
tatis est adoranda Lactancius in libro
de falsa religione oblita in obscuro
veritas latet eadem quasi vel contemptui
doctus est quod ydoneis assertoribus
egeret vel odio est in doctis quod insita
sibi habet austeritatem quam natura ho
minum preliminor admixta pati non
potest nam quia virtutibus ama
ritudo permixta est vicia non volup
tate condita sunt propter hoc homines
illis offensi ystis delimiti feruntur
inprecepis et bonorum etiam spere de
cepti mala probonis amplectuntur Idem
in libro de errore socratis Carcerem timeo
que super de pusillanimitate Tullius in
veterem tonsorem hatchelma Magna vis
veritatis que contra omnium ingenia ca
liditatem solerciam quamquam fictas omnium in
sidias facile per se ipsam se defendit
Idem in libro de vera amicicia Nescio
quomodo verum est quod in andria fami
liaris meus ait Therencius Obsequium
amicos veritas odium parit Idem ibi
dem Molesta est hominibus veritas si
quidem ex ea nascitur odium quod est
amicicie venenum maxima autem
in isto culpa est qui et veritatem aspernatur
et in fraude obsequio impellitur Idem
ibidem Verus autem amicus clamasse sit

veritati ut ita ut ab amico tua vi
audire nequeat huius perfecto salus
desperanda est. Terencius in Andria
hoc in tempore obsequium amicos et
veritas odium parit. Seneca in libro
primo declamacionum. Nemo enim potest
personam fictam diu sustinere cito enim
in naturam suam recedunt quibus
veritas non subest que autem ex solido
nascuntur tempore in melius profici
unt. Idem ad Lucill. epistola xl. Illa
non que dat operam veritati oracio
debet etiam esse composita popu
laris autem oracio nichil habet veri
sed vult turbam et inscias aures
impetu suo rapere. Idem in eodem.
Quod verba que veritas moras adit
Demostenes orator aut liberi sunt
quam personam veritas separat sunt liberi
quam mendacium subsistit. Plura quere
supra de purgacione mentis.

De vestibus et vestimento
Gregorius xxiiii moralium super
illud Job Nonne vestimenta tua cal
ida sunt cum perflata fuerit terra au
stro. Unusquisque qui recte vivit at
que hoc et alios docet quasi tot
vestimenta habet quot ei auditores
concorditer inherent, natura namque
vestimentorum est ut semet ipsa calere
non possint sed ad viventi cor
pore dum exalantes membrorum po
ros contegunt emanacione ab in
timis calorem percipiunt quo minus
calore hec eadem vestimenta calefiunt
sed calefacta calorem quem accipiant
retinendo ad corpus reddunt. Quid
ergo per vestimenta corpori adherencia
nisi discipulorum mentes nigris bene vi
ventibus iuncta figuratur. Dum ergo
verba doctoris attendunt auditores
quasi ex vivente corpore vestimenta
calefiunt sed dum ex profectu audi

torum etiam mentem docentis perficiat quasi
excalefacta vestimenta mentem dum ad
corpus redit. Ambrosius in sermone. Cito
tur corpus non tam intuetur vestimentum
quam amatorum reddit affectum non inspi
cit ornamenta corporum sed considerat
corda intuencium nec singulis cin
gulis perungentis lumbos apponit
oppositatem miratur sed forbis casti
monie restringentes libidine pudi
ciciam plus miratur ambiamus ergo
in moribus munerari apud ipsum pro
bari etiam corpus munda et moribus
activitati. Plura quere supra de habitu.
Crisostomus in omelia super illud Mathei Et
imposuerunt super eum vestimenta
sua et eum desuper sedere fecerunt.
Vestimenta sunt precepta divina
et gracia spiritualis. Sicut enim nudi
tatis turpitudo vestimentis tegitur
sic naturalia mala carnis nostre preceptis
et gracia divina teguntur. Idem
ibidem. Dominus cum homo naturaliter
non solum peccator est sed et totum
peccatum dicente apostolo Eramus natura
filii ire sicut et ceteri. Unde et A
dam vidit se nudum id est peccatorem et
ideo filiis suis id est mandatis apostole
legis coopertus nuditatem suam. Et
alibi premittens deus iusticias suas
et gracias ablaturum de iudea sic di
cit per Osee prophetam Et auferam ve
stimenta mea et linthiamina et
iudam gentibus turpitudinem
tuam. Idem ibidem. Ergo imposue
runt vestimenta super eum id est man
data et gracias quas ipsi accepe
runt a Christo super iudeos et genti
les imposuerunt id est tradiderunt
nec enim in eisdem requiescere potuis
set Christus nisi mandata eius fuis
sent in eis. Plura quere supra de habitu

De via dei Greg. in registro
Si via longa est debemus
festinare si ardua est debemus co-
nari si lata est debemus comma-
niri si invia bilis debemus ad dominum
clamare trahe me post te curre-
mus in odorem unguentorum tuorum
Idem in pastorali via dei inchoanti-
bus angusta est sed perfectis iam viven-
tibus lata Aug. super Johannem Ecce il-
la est patria sublimis est via patria
est veritas Christus via mors est Christus pa-
tria est mansio Christus via est passio
Christus quia ergo veritas fecit viam ad quid
quis patriam deinque et illis videt
quentibus altitudinem regum potest
bibere talice quem ego bibiturus
sum esse via qua venies ad altitu-
dinem quam desideramus Idem super
Johannem omelia Christus Ego sum via que
supra dedeo Idem super can. Joh. Est
nobis et currendum et in via cur-
rendum qui preter viam currit in
vanum currit ymo ad laborem currit
que est ergo via per quam curramus
Christus dicat Ego sum via que est
patria ad quam curramus Christus dixit
Ego sum veritas perventum ergo curris
ad illum curramus et in isto vestimenti
mus sed ut curramus perventum ipse
se extendit usque ad nos longe erra
errabamus ab isto et longe peregri-
nati et inulto languidi movere nos
non poteramus medicus ergo venit
ad egrotos via per recta est ad pere-
nos salvum ergo in ipso ambulemus
per ipsum requiescamus in ipso sicut
scriptum est In pace in idipsum Idem
in li. confessionum Constitue nos domine
in via tua et consolaris et dicis
Currite ego feram ergo perducam Ber.
in epistola ad ancelm Curritur am-
bulatur curratur in via dei benedicam
pusilli cum magnis precedant isti sequa-

illi sequuntur iter precepti per viam regia
gradiatur neque ad dextris neque a sinis-
tris ut sic sequatur fructus intollera-
tia parte cum salute perveniendi usque
in finem Crisos. super agath. Due vie
nobis ad omnes ante oculos nostros
proponuntur una vite alia mortis una
salutis alia perditionis via salutis
et vite Christus est et ipse dux vie
est via mortis et perditionis dyabolus
est et huius vie dux est Christus utique
nos ad vitam vocat sed dyabolus ad
mortem trahit Fulgentius in quodam
sermone trahit Ambulemus in via fra-
tres ut ad patriam pervenire valeamus
via enim hominis est eius vita qui ma-
le vivit viam tenet errore qui vero
bene vivit per viam graditur veritatis
Una qui prius ambulabat per
viam fornicationis modo viam te-
neat castitatis qui viam tenebat ava-
ricie derelicto teneat viam misericordie qui in-
dum tenebat fictionis aut elationis
nunc viam teneat puritatis et humili-
tatis Bern. de xii gradibus humilitatis
Ego sum via veritas et vita ego sum
via que ad veritatem duco ego sum
veritas que vitam promitto ego sum
vita quam impendo Idem Clamat
ergo in veritatibus et magis ignoran-
tibus ego sum via clamat dubitan-
tibus et non credentibus ego sum
veritas clamat iam ascendentibus sed
in via lassescentibus ego sum vita
Hylarius li. vii de trinitate Non nos
in erratica vel in via deducit ille qui
est via nec illudit per falsa qui est
veritas nec relinquit in mortis erro-
re qui est vita plura que super dedoc-
trina de plano de veritate Item infra
de vita de ipso Ambros. ad simpliciter
Sic via vera augustior et qui virtu-
te excellencior vel gubernacior tramites
prosperior fides sublimior cantus altior

rigor mentis confundatur seruite rec-
te qui inflexibilia sunt virtutum
vestigia Unde Salomon ait Ve qui de-
linquunt vias rectas Sic ergo semper
in ad superiora qui melius est ascendere
quam descendere Idem Constantino ma-
iores sunt homines inter multa am-
bulant per viam sed opus est ut quis
bene transeat Cum ergo non velit a-
mittere quod est preteritum non cupiat
alteri quod est futurum plura que
supra de doctrina de victoria quere
supra de pugna

De viduis Greg. in Reg. Quan-
to vidue bene viventes viro-
rum solacio sunt destitute tanto eis
obnoxior est cura sollicita timor impen-
denda Idem Officii sacerdotalis est ut
viduis ac maritali regimine desola-
tis nuptiarum solacia debeatis ut vi-
de in hoc mundo humana condicione
privantur sacerdotali defensione possit
remedia reperire Aug. in libro de bono
viduali Virginali et virginali conti-
nencia maioris vite excellencia con-
petitur quam concupita et electa et vo-
ti debito deo oblata iam non solum
capescere nuptias sed eciam si non nuba-
tur tamen velle nubere dampnabile est
Idem ibidem Si nondum deo vovis-
ti continenciam vidualem exhortamur
profecto ut voveris quia non iam
vovisti exhortamur ut firmius per-
severes Idem in eodem Agite queso
cursum virum a vidue et perseveranter
currite ut comprehendatis et exem-
plo vite et exhortacionis sermone ra-
pite in eundem cursum virum quas [illegible]
[illegible] invenire Idem in epistula quadam
Viduis ad omnia membra Christi i. ad
omnes qui in Christum credunt et eius
corpori mistico sociantur sicut ipse doce-
it orare pertineat specialiter tu diligens
tiva oracionis in eius scriptura viduis
videtur iniuncta Idem in libro de Chri-
stiana vita ad sororem suam Tria vi-
duarum esse genera non ignorare te cre-
do unum scilicet quod perfecti spiritus est
celesti premio destinatum quod scilicet
rectu illius de evangelio vidue que ieiu-
niis et oracionibus die noctuque deservit
Aliud ubi quod filiorum curam habet
et domus non tamen dignum sicut pri-
mum nec tamen penitus alienum Ter-
cium autem genus viduarum est quod epu-
lis ac deliciis vacat quod et eterne
morti signatum est Idem in eodem
ad sororem suam Esto fidelis qualem
te deus esse precepit qualem et a-
postolus iubet exhiberi ut Christi vidua
sancta hominis scilicet et quieta vite
et iusticie sint opera continens et
quicunque velit in absconditum te habe-
at quicunque sub fallet et viride
at tu tuo deo placeas et que Christi
sunt geras ut vera vidua Christia-
na sis et dei valeas Idem ibidem
Multas viduarum revocat a nuben-
do non amor pudicicie preposite sed ap-
ti dedecoris timor ne nemeus et
ipse de simplicia qua formidatur ma-
gis hominibus displicere quam deo Am-
bros. in libro de viduitate Ipse mo-
dum non inferioris est a coniugio
quod quondam delectabat abstinere quam
coniugii semper delectamenta nescire
Idem ibidem Esto vidua temperans
et casta tempera te primus a vino
ut possis esse casta ab adulterio
nec ille te temptabit si vinum non
temptaverit Nam si Judith vidua vi-
num bibisset cum adultero Holoferne
utique hic dormivisset Idem in libro de
officiis Quid enim tam decorum quam vi-

dua que defuncti coniugis fidem
servat. Unde etiam hec utilius quam
ob regnum celeste continentes sunt
eunuchi qui se castraverunt propter regnum
celorum. Idem in libro de fide resurrectio
nis. Quibus satis pie virum luget
que servat pudorem non deserit fide
ut cum bene defuncti officia perso
luntur ut vivant in mentibus et
affectionibus perseverent. Ieronimus in
epistola ad Furiam de viduitate servan
da. Unde pulcrius vidua que dei
filia nuncupatur et nullos cognitos pa
tris quam amplexus bruta anima
lia et aves et nage in easdem
pecudes retiis non incidunt. Idem
eidem. Cogita te cottidie esse mori
turam et numquam de secundis nuptiis
cogitabis. Idem eidem. Monachus
et vidua debet esse sicut simia
que quanto fedior tanto pulchri
or. Idem ibidem. Ingressus inno
nud fomenta libidinum. Impudice
mentis indicia sunt et interdum
annuli duarum cancellatorum monile
et habitu indicatur. Idem ibidem.
Speculum mentis est facies hominis
et taciti oculi cordis archana
fatentur. Idem eidem. Si pinguius
langueret vel capud doluerit in
famulis ut veneficia si non de
deris ei cibos crudelis si dederis
malefica diceris. Idem. Castigo
inquit apostolus proprium corpus meum
in servitute dei. Si ergo ille timet
quis virum pat esse securus. Si da
vid amicus dei et Salomon amabi
lis dei et Sampson fortissimus
victi sunt quadhamnes et ruine
eorum nobis ad cautelam et eorum
penitencie nobis ad salutem exempla pro
ferent quis vivat in lubrica via

positus lapsum non timeat. Idem
adolescentiores viduas .i. quarum sen
sus adhuc fervet apostolus matrimo
nio tradere studet .i. corpus iniqua nota id
est non tam cito cupiscere debeat
quia lubrice iam etati securitas credi
non debet. Idem. Magna cumulo sequen
dum et perfecte virtutis indicium renun
ciare penitus corporee voluptati frigi
datas carnis illecebras et calentes
adhuc etatis flammas fidei ardore
restringere. Idem. Vidua que placere
marito desiderat et secundum apostolum vera
vidua est nichil habens nomen nisi per
perseverantiam in eum cum pristine
voluptatis sit amiserit quibus de
lectata fuit. Idem de sancta Paula
vidua unius tellule clausa angu
stiis latitudine paradisi fruebatur.
Venimus habuit mediam refectionem
putavit et cum iam non restendi
desiderium sed humane desiderium necessita
tis fragilitas ad cibum traheret tunc
pane et sale et aqua frigida concer
tabat magis esuriem quam sedabat.
Idem contra Iovinianum heretico libro
primo de viduitate servanda. Marcia
Catonis filia minor cum quereretur
ab ea cur post amissum maritum
denuo non nuberet respondit se non inve
nire virum qui se magis diligeret quam
sua. In quo dicto satis eleganter osten
dit divicias plerumque magis in uxo
ribus eligi solere quam pudiciciam
et multos non oculis sed digitis
uxorem ducere. Optima sane res que
avaricia conciliatur. Idem ibidem. E
adem Catonis filia Marcia cum
lugeret virum mortuum et matrone ro
mane quererent ab ea quem diem
non haberet luctus ultimum respondit quem

et vita mee arbitror quod ego qui a
que sic virum amabat quem quiebat
absente de secundo matrimonio non co
gitabat Idem ibidem Anna nobilis
romana cum propinquus eius mo
neret ut alium virum nuberet asserens
ei adesse ad etatem integrum et fa
ciem pulchram nequaquam inquit
illa hoc faciam si enim virum bonum
invenero sicut prius habui nolo
timere ne perdam sicut ante perdidi vi
rum bonum si vero malum inveneo
quid necesse est bonum mere / virum pes
simum sustinere Idem ibidem Porcia
minor bruti consulis quondam uxor
cum laudaretur apud eam quedam
nobilis romana bene morigerata
que secundum accepit maritum videte
felix et pudica matrona nunquam
nisi semel nubit Idem ibidem Mar
cella maior nobilis romana inter
rogata a matre sua si gauderet se
nupsisse ita valde ut amplius nun
quam velim Idem ibidem Valeria no
bilis romana matrona mortuo
marito suo servio nomine nolle no
lebat amplius nubere que ut nos
rogaret cur non vellet ait sibi ma
ritum suum vivere et semper esse ff
quibus modis naturales efficiantur
legittimi Quia nichil est furore amo
ris vehementius quam retinere perfecte
pie est De non eligendo secundo nube
res sic optimum est et laudabile
ut mulieres tam honeste se portent
ut si semel ad virum venerint vinio
latum morientem thorum Iulianum et
velius mulierem et univiram preter et
laudamus et non possunt amittere
ff de aucto quomodo oportet eos
Pudicicia maxime mulieres or
nat plura que supra de castitate per
totum Item infra de virginitate
per totum de verecundia et vanitate

virginitate que infra de virginibus
De virginibus et virginitate Gre
gorius super Ezechielem Candida
vita est carnis incorrupcio virgi
nitatis Idem in moralibus Carnis vir
ginitas nequaquam ipsa est sed tunc
laudatur nam si illa nubent idem
in culpa quiquid vitetur et tam
multi virginitate virtutis pollent
ut videlicet plus impendet in obsequio
quam accipiant in precepto Idem per cla
tonem plerorum quod etiam usque ad senium
servata virginitas incatur qua
negligitur humilitas cordis ideo recto
tus iudex dessipat integritatem
carnis Augustinus in quodam sermone vir
go carne nondum virginitatis
premio potitur Idem in libro de men
dacio Virginitas corporis non con
senciente anima non violatur quia
quod enim nobis invitis in nostro corpore
contingit nulla impudicicia est
Idem in omelia quidam virgines
tenerrimas videmus perferre per
gere ad celum quid ergo dicemus
nos barbati quos viri superat su
perbia inflat luxuria inflamat am
bicio perturbat nec sic hodie quis
quam nomen quam dicit deo monos
ste Idem in libro de virginitate Vir
ginalis integritas est per piam conti
nenciam ab omni concubitu abstinere
Idem Virginitas angelica porcio
est et in carne incorruptibili marzo
rumus perpetue meditacio cedit sic
omnis fecunditas carnis et omnis
pudicicia coniugalis Idem virgini
tas corrupcionis est inmunime sa
nctimonie quod purgacio infamie refre
nacio lascivie et victoria anime
ipsa est captivitas diaboli abolicio
scandalorum per que virtutum libertas glo
ria et inquietacionum debellacio vi
ciorum ipsa quoque celum puritatis

carnis libidinis portus honestatis
Ipsa denique est vita spiritus carnis
vestitus status condicionis ange
lice et thesaurus humane vite et substan
tie Idem ibidem habebunt profecto
magnum aliquod virgines preter
ceteros in illa eterna sorte in morta
litate quod habent iam aliquid non
carnis in carne Idem Querendo ag
num et tenendo perseveranter ad quod ve
nistis ardenter facite quod potestis ne
virginitatis bonum a vobis pereat cui
facere nichil potestis ut redeat Ide
m eodem virgines sunt et sequuntur
agnum quocumque ierit quis putamus
hunc agnum alium certe quo nemo
eum sequi potest nisi virgines ad pre
ta et gramina sed in gaudia non hu
ius seculi vana et falsa nec ad ta
lia gaudia qualia in ipso regno ce
lorum ceteris non virginibus habentur
sed ceteris omnium sorte distincta gau
dia cum ipsa virginum christi non sunt
eadem non virginum quamvis christi na
m sunt aliis alia sed nullis talia
gaudia virginum christi sunt in christo
de christo cum christo post christum et propter
christum Idem ibidem gaudeat ergo
magis puella nobilis que si nolu
erit se civitate quod sit mechis consecuta
sublimitate perdiderit insulta papa
quam si per humanum coniugium esset plus
sublimissima propagatura Idem Si
imperias contempsistis filiorum hominum
coniugiis quibus gigneretis filios hominum
toto corde diligite speciosum forma
pre filiis hominum qui vacat vobis li
beros esse a coniugalibus vinculis I
dem ibidem videbunt vos virgines
alii sancti nec invidebunt sed colle
tando vobis quod in se non habent
habebunt in vobis Idem ibidem nulla

carnis fecunditas potest virginitati
potest comparari neque enim ipsa quia vir
ginitas sed quia deo dicata est hono
ratur Idem ibidem non quero in vo
bis o virginitas amator vestre pulchri
tudinis sed speciosam mente pulchras
mores quibus singulis carnem vincunt
Idem tanto ergo vobis figatur in cor
de qui totus pro vobis fixus est in
cruce totum ipse teneat in animo vestro
quod quod noluistis occupari coniugio inspi
cite vulnera pendentis cicatrices resur
gentis sanguinem morientis precium
credentis commercium redimentis ista
quanti valeant et cogitate hec in sta
tera caritatis appendite et quod quod
amoris in nuptiis carnalibus impen
deretis illi rependite Idem Sapientes
virgines decet ne lampades earum
extinguantur quomodo nisi ut non al
ta sint sapientes sed humilibus conse
ntientes quia enim perpetua contine
ncia et maxime virginitas maxime
bonum est in sanctis dei propria vigila
tissime cavendum est ne superbia cor
rumpatur virginitatis enim bonum quan
to magnum video tanto ei ne pereat
per furem superbie pertimesco Idem quis
nesciat obedientem et humilem mulie
rem inobedienti virgini preponendam
Idem Steriles sequuntur agnum et si non
quocumque tamen certe quo ipsi potuerint
coniugatos humiles quam virgines Idem
ibidem Neque enim similiter decet vir
ginem humilitatem sed vacare cohibere similita
tio enim virginitatis maior superbia
est Idem melior est ea virginalis
sanctitas quam pudicicia coniugalis quis
dubitet tamen si tu teneas superbiam
et tua mater humilitatem melior erit
mater coniugata quam filia virgo superba
unde non dubito mulierem humilem

pserui virgini prohibe Idem in libro
de illis virginibus inquirens est
quod placendi appetitus aut elegan
cior vestitus quam tante professionis
nouitas postulat aut capitis liga
mento nobili sive tumidis bulbon
bus capillorum sive tegminibus vitte
nens ut reticula sublucentia appare
ant illis non de humilitate sed de ipsa
castitate danda sunt precepta Idem
Ille unus sancte virginis partus
omnium statum virginum est decus et ipse
virgines cum maria virgine matres
christi sunt si patris eius voluntatem
faciunt Augustinus in libro de bono coniugali di
cunt quid respondeo impietas vestra
ti tu ergo melior es quam abra
ham sed melior est castitas celibum
quam castitas coniugii quarum abraha
unam habuit in usu sed aliam habuit in
habitu non sum melior quam abraham
sed sunt tales non aliud habens sed aliud
agens vos si ergo comparemus ut
locus dubitandum est meliorem esse
virginalem continentie castitatem quam
coniugalem homines non cum compara
ille est melior qui bonum aliquod am
plius habet quam alius Idem ibidem
ista virgo coniugate mulieri multo
honoratur quia non multitudini se a
manda fecit sed unum speciosum
forma pre filiis hominum se diligit ut
que eum sicut maria concipere car
nem non posset eidem corde concep
to carne integritatem custodiret Idem
ibidem Si omnes homines vellent ab omni
concubitu continere unde subsisteret dicit
genus humanum utinam omnes hoc vel
lent dumtaxat in caritate et fide
non ficta utique multo citius dei civi
tas compleretur et acceleretur unde pau
lus dicit vellem omnes homines esse sicut
me Idem in libro de sancta virginitate

bus Bone sunt nuptie melior est
continentia virginitas autem in
tegra bono excelsior est quia naturam
vincit et pugna natura que pro
solo amore pudicitie nupta est Idem
ibidem capitulo 22 Caritate virginitati
nuptias coequare non oportuit sed co
munum est Idem in libro de viduita
te virginali et viduali que superant
deuidens Idem Cum quis non
reddit quod non impetus compulsus
sed consilio quoniam vovit tanto
magis fraudati non augere virgi
nitate quanto magis habuit nouendi
voluntate Idem plane non dubitanter
non dico lapsas animas a castitate
te sanctiore que deo voverint adul
teris esse deteriores Idem ibidem et
habetur in glosa prima Cor vij Si integre
statim virginitas conditione huma
ne nature qua etiam homines as
similantur angelis maior tu est vic
toria virginum quam angelorum Nam
angeli sine carne virgines autem
in carne triumphant Idem in sermone
de assumptione beate marie Sicut co
tidiano frequentium doctorum auditu
ad patrum virginum alitum ipse p
re solet sepius humani generis ad
venire redemptor Idem in epistola
quadam Virtus pudicitie virginalis
hominibus honorabiles angelis de
siderabiles fit deo placabiles atque
amabiles reddit conscientiam mundat
affectum temperat intellectum illuminat
propositum in animo positum roborat et
ad effectum boni operis confirmat
Hec pudicitia virginalis animos
attrahit munera respicit demones
confundit angelos imitatur infer
num claudit celum aperit et tandem
cum omni fiducia iungit deo cum ce
lestibus spiritibus associat et atque

coram deo fecit Ambros. in li. de
virginibus Non ideo laudabilis est
virginitas quia in martiribus reperitur
sed quia ipsa martires facit Idem
ibidem Perfecto mirabile prorsus carne
uiue non terrena vita est sed celestis
Idem ibidem Hec sola virtus nubes
aera sidera quoque et angelos trans
grediens verbum dei patris in ipso
sinu patris invenit et toto pectore
dulciter hausit quis tam tantum in
venit relinquet bonum Idem ibidem Idem
Nec liberiore letitiam in virginibus
decet esse que si non habent quod defle
ant fleant salute fleant lapsus
peccatorum et eorum qui lapsus aliorum
flent suos melius caveant fleant
in agendis paradisi longius evagant
fleant an adepta debeant pervenire
postremo fleant vel ipsa contemplatione
ut hic flentes illic accipiant conso
lacionem Idem ibidem Custodi virgo vias
tuas ut non delinquas in lingua
tua et enim bona loqui plerumque cri
men est virgini Idem Ingreditur o
virgo mors per fenestras tuas et per
ostium tuum si falsum loqueris si tur
piter si procaciter postremo si ubi non
oportet si que non oportet si coram
quibus non oportet clause sint ergo
fores labiorum tuorum et etiam obscura
tum maneat meatus et postibus vectis
tabulatum mense tue Idem Virgo que
Christo vivit non debet esse vulgaris
non debet esse in foro sed in choro sic fu
erit inter homines se noscat querula non
garrula gressu laborata non superba
facilis auditu velox aspectu Idem
qui non nubunt et uxores non ducunt
sicut angeli in terra sunt ut tribula
tiones carnis non sentiant virtute
servitute ignorent et mundane negoc
acionis allevientur contagio sed divinis
rebus mente devota quasi intendant
ut tamquam soluti corporis infirmitate
non que hominis sunt sed que dei sunt
cogitent Idem Virginitas adolescenti
am decet iuventutem ornat senectutem
letificat et fortificat omnique etate sub
iusticie sue canos maturitate gravi
tatis reclamet pudore qui dei vocem
non impedit sed auget religionem Idem
Quid est virginitas nisi cogitacionis
integritas Unde ait unus o virgines
si probis angeli militant quia vos
angelorum moribus militatis meretur
ergo istorum presidium castigans castitas
virginalis quorum meruit et vitam et
mores Idem Claudat ora pudor vir
ginalis debilitate corporis vim opti
dit religio mentis instituat consue
tudo boni operis materia ergo virgi
nem nil plus gravitas morum inicet
pudore obvio gressu sobrio vultu
modesto et previa integritatis an
tecedant signa virtutis Idem Unde in
virgine comes singularum virtutum
est verecundia sive pudor hec individua
debet esse virginitati sine qua non po
test esse virginitas Idem Verecundia
est comes pudicitie cuius societate
castitas ipsa tutior est Idem Considera
te quia virgines prophetis responsum
dare videri meruerint Idem Nichil est quod
magis se prodat impudicum quam dispe
dium castitatis Idem super lucam Decet
ut quanto virgo sit castior tanto sit
humilis et paciens et melior Idem ibid
super illud Ingressus angelus ad eam
Disce virgines a virgine virginum
non cursitare circumspice edes alienas non
demorari in plateis nec aliquos in
publico miscere sermones Idem in li. de bono

Joseph. Bonum munus pudicicia sed in honore mentis eius precium abest. Idem in li. de institucione virginum. Si integre ditur virginitas condicionem humane nature superat quam etiam homines angelis assimilabat. maior tamen est victoria virginum quam angelorum et que supra. Idem Valentiniano filio Theodosii. Non est virginitas que precio emitur non virtutis studio possidetur. Idem. Summa castitas victoria est que supra de castitate. Idem ad ecclesiam Vercellensem. Virginitas est fons et origo pudicicie que custodit inviolata signacula integritatis in quo fonte lucet imago dei. Idem in li. de virginibus. Nemo miretur si virgines angelis comparantur que angelorum domino copulantur. Idem ibidem. Quis ergo neget hanc vitam de celo fluxisse quam non facile invenimus in terris nisi postquam deus in hoc terreni corporis membra descendit. plura que supra de abstinencia de castitate de pudicicia. Ieronimus ad Eustochium virginem de virgine servanda. Si quid in me potest esse consilii si experto creditur hoc primum moneo hoc obtestor ut sponsa Christi vinum fugiat pro veneno. Vinum enim et adolescencia duplex est incendium voluptatis. Ut quid ergo oleum flamme addicimus ut quid ardenti corpusculo fomenta ignium ministramus. Idem ad eandem. Laudo nupcias laudo coniugium sed quia michi virgines generant. lego de spinis rosas de terra aurum de concha margaritam. Idem. Non proderit celiborum castitas membrorum si c... nerantur vel in vino corrumpitur. Idem. Vincentibus virginitate non potu

nubere si etiam velle nubere si cogitur vel le nubere dampnabile. Idem dicit tibi de virginitatis prerogativa blandiris merito agnum et virum Adam et Evam virgines dilexisse nec integritatem corporis peccantibus profuisse. Idem. Cum universos actus tuos videris ab omni sorde peccati ac toto sinus corpore sanctificata tunc tibi castitatem tuam intelligis profuturam et tunc omni fiducia palma virginitatis conspecta. Idem. Sit inter vera gravitas honestas admirabilis stupenda verecundia mira paciencia virginalis incessus ac vere pudicicie habitus sermo quoque semper modestus et in suo tempore proferendus. Idem. Vere pudicicie habitus ornet pudiciciam tuam verecundia virginalis et conspicuum insignibus sint semper cunctas inter virtutes pudor superet sine quo castitas stare non potest. Idem. Virginis diffinicio est sanctam esse corpore et spiritu quia nichil prodest carne habere virginem si mente quis nupserit vel corruptus fuit. Idem. Audenter dico vel loquor deus cum omnia possit suscitare tamen non potest virginem post ruinam. valet quidem deus liberare de pena sed non vult coronare corruptam. Idem. Sit sermo virginis prudens modestus et rarus nec tam eloquencia preciosus quam pudore. Idem. Plus amat virgines Christus quia sponte tribuunt quod eis non fuerat imperatum quia maioris gracie est quod non cogitur et tamen offertur. Idem. Magnum arcanum signum est que supra de viduis. Idem. Virginis cellule que supra de viduis. Idem ad eandem. Rarius sit egressus

tuus in publicum unguentum cum tan-
ta dederit prodeundi si semper quando
vocaris sit presentius sic zelotipus
enim sponsus tuus ihesus non vult
ab aliis conspici speciem tuam Idem
ad furiam virginem Pallor et sordes
gemme tue sint plumarum mollicies
tenerella membra non foveant
balneorum calor novum adolescentie
sanguinem non incendat Idem aqui-
te melius est stomachum te dolere
quam mente et gressu quam pudiciciam
vacillare Idem eidem Cavendum
est melius quod dolentium certe
laboriosius est non frui eo quod habe-
as quam desiderare quod amiseras
unde et virginitas in eo facilior
est quia carnis incentiva non novit
et viduitas in eo felicior est quia pristi-
nas animo revolvit voluptates ma-
xime si reputat virum perdidisse non
premisisse quorum alterum doloris at-
que gaudii est Idem eidem Melius
est rem familiarem minui quam
anime salutem pro hoc quod nolumus
volumus aliquid periturum est quod illud
amittere pro quo dimittenda sunt Idem
eidem Aliud nichil est nos iactare
pudiciciam que sine comitibus et ap-
paratibus pudicicie fidem sui facere
non potestis videlicet continentiam
et paritatem Idem eidem Difficile inter
epulas et quiete pudicicia conser-
vatur interius enim tutius sordidum
ostentat animum Idem eidem Quid tu
facies puella sani corporis delicata
pinguis rubens inter carnes inter
vina inter balnea iuxta maritatas
et adolescentulos si que et si rogata
non feceris tamen deformes putes
testimonium si roges libidinosa cum
viris ardentibus honesta prosequitur
et quod non licet dulcius suspicatur

plura que scripsi de abstinentia Idem
ad Demetriadem virginem Si te virorum
exempla non provocant hortetur
faciat quod te securum beata virgo et
martir agnes que et etatem vicit et
tyrannum et titulum castitatis martirio
coronavit Idem eidem Nichil fuit ato-
nimo tuo falsides aves crasse cont-
inens turtures et omnes aves quibus
amplissima matrimonia avolant Idem
eidem Sectentur te femine et maxime vidu-
e et virgines tibi comites et sodales
eligantur quorum sit probata conversatio
sermo moderatus verecundia sacrata
Idem eidem Fuge lascivas puellarum
que ornant capita crines a fronte di-
mittunt cutem poliunt et linimentis
utuntur ac strictas habent manicas
vestimenta quoque sine ruga sectas quia
crispantes ut sub nomine virginali ven-
dibilius et dampnabilius pereant mores
enim et studia sua dominarum ex ancilla-
rum et sodalium plerumque moribus indi-
cantur et habitus interior dudum ex ancil-
larum conspectu exteriori habitu demonstrari
Idem eidem Ista est pulchra et inter
socias habenda que nescit se esse pulcram
que negligit corporis formam et proce-
dens ad publicum non pectus et colla
denudat nec pallio revelato cervices
aperit sed quam celat faciem et vix uno
oculo quem vie necessarius est patente
progreditur Idem Que vivunt in mo-
nasterio virgines et quarum simul mag-
nus est numerus nunquam sola nunquam si-
ne matre procedant De agmine enim
columbarum accipiter crebro separat unam
quam statim invadit et lacerat et cu-
ius carnibus et sanguine saturatur
morbide etiam oves libenter sunt gre-
gem relinquunt et luporum faucibus de-

deus vivit. Idem eidem Felix ista co-
scientia et beata virginitas intus cor-
de propter amorem Christi qui est sapientia
castitatis pudicitia atque iustitia ceterarumque
virtutes nullus alius non patitur amor
nec ad recordationem hominis quemquam sus-
pirat nec videre desiderat quem cum
viderit dimittere velit. Idem ad Lethar
de instructione filie sue Ante annos ro-
buste etatis periculosa est teneris pu-
ellis gravis abstinentia sed postquam
venerit tunc ieiuniis maceretur. Idem
Novi ego in utroque sexu quere supra
de abstinentia. Idem eidem Sic come-
dat ut semper esuriat ut statim post
cibum possit legere psallere vel orare. I-
dem Orationi lectio succedat et leve vi-
debitur omne tempus quod tantis
operum varietatibus occupatur. Idem
Virgo et monachus se dimittant
equos suos sibi meminerint semper
esse currendum. Idem contra Iovini-
anum hereticum libro 2o. Semper angelis
cognata virginitas tanto ergo est
inter nuptias et virginitatem quan-
tum inter non peccare et benefacere
immo ut planius dicam quantum inter
bonum et melius. Idem nuptie replent
terram sed virginitas paradisum. Gen. 1o
Crescite et multiplicamini et replete ter-
ram. Idem nuptie replent terram
sed virginitas paradisum. Gen. 1o Cres-
cite et multiplicamini et replete ter-
ram. Idem contra eundem Virgines
et viduas celibes dicimus unde et
ipsum nomen indicatum est eo quod celo dig-
ni sunt qui coitu careant. Plura que
infra de abstinentia. Idem Contra
Eluidium hereticum virginis diffinicio
est sanctam esse corpore et spiritu quia nichil
prodest habere carnem virginem si men-

te nupserit. Plura que supra de absti-
nentia. Idem Ieronimus ad Pamachium
epistola. Deus amor et puritas virgina-
lis et humilitas perfecta et bonorum
morum iocunda suavitas tamquam
celi iubar in conspectu summi regis
glorie resplendent. Plura que supra
de castitate. Ambrosius in libro de virgini-
tate. Sancta postquam dominus deus
in corpus humanum venit et coniuncti-
one divinitatis et corporis sine ulla con-
fusionis labe sociavit tunc toto or-
be vite celestis usus inolevit. Idem
ibidem Quid est castitas virgina-
lis nisi integritas expers contra-
gionis et eius auctore quere supra
que possumus estimare nisi dei fi-
lium immaculatum cuius caro non
vidit corruptionem cuius divinitas non
experta est contagionem videte ergo
quanta sunt merita virginitatis
Christus ante virgo Christus ex virgine
ex patre a patre quidem natus ante se-
cula sed Christus ex virgine natus quidem ante
propter secula. Idem in eodem Habetis
o virgines inter milicia pulcritudi-
nem virtutis militat forma non cor-
poris quam nulla potest etas extingue-
re nulla mors potest eripere nulla
egritudo corrumpere. Ysidorus de summo bono
Unde per carnem primam recepit vulnera
sanitatem virginitas ante si perdat
nullatenus reparatur. Idem Virgo car-
ne non mente nullum habet premium
in retributione. Idem ubi libro 2o c. xlo
Amanda est pulcritudo castitatis quere
supra de castitate. Item supra de continen-
tia de abstinentia de luxuria per totum
Bern. super cantica. Solent virgines
que vere virgines sunt semper ad
omnem in affectum pavere et numquam

esse servire et ut caveant solent ce-
tera pertimescere scientes se in vasis
fictilibus thesaurum portare
preciosum et tamen arduum esse vivere
inter homines ut angeli et interesse mu-
re celestium convivii. Idem super Cant.
Verecundia est soror continentie in nullo
quam tam manifestum indicium columbine
simplicitatis. Unde et omnis testis
innocentie est et lampas pudice men-
tis. Idem ibidem. Continentia non leve
meritum apud deum que laudem requirit
humanam. Ideo quod maxime opus est
puritate intentionis qua soli deo vi-
vendo placere desideret et valeat in hoc
re plura que supra de castitate castita-
te virtutum et humilitate. Ciprianus
in epistola. Si Christum continentia sequitur
et regem dei civitas destinatur quid
est virginibus Christi cum terreno cul-
tu et cum superfluis ornamentis qui-
bus dum hominibus placere gestiunt
deum offendunt. Idem. Virginitas
est opus integrum et incorruptum yma-
go dei splendidus ad sanctimoniam domini
et illustrior portio gregis Christi. Be-
da in ymagoaimeum(?). Deus ac dominus
in qui in primordio mundi feminam
convivii latere formavit ut mutua
illorum generatione terram implendam
esse doceret ipsemet deus in fine secu-
lorum assumpsit intus de carne virginis
terminus contagionis expertem tota
divinitatis plenitudine perfectum ut
virginitatis se gloriam pacens qui
nuptias diligere comprobaret. Idem
in summa pace Christus natus est ut se
pacem ostenderet diligere de virgine
natus est ut virginitatem deus se di-
ligere demonstraret. Plura quere super
de castitate. Thomas apostolus in legen-
da. Virginitas est soror apostolorum

et verum possessio bonorum. Ibidem. Unde
Virginitas est victoria laudum fidei
tropheum victoria de inimicis et eterne
vite spectacula(?). Bibbius(?) Porretanus. Vir-
ginitas est curarum secularium silentium
pax carnis redemptio viciorum princi-
patus virtutum virginitatis. Modico
est contenta non saciata pro natura vir-
ginitatis perdita nulla est restauracio
sic omnis inferior est recompensacio. Cla-
mastensis(?). Virginitas est angelorum
cognacio et incorporee nature devo-
cio. Iudicum(?) di. 30. Si quis propter deum
virginitate professus in coniugio positos
per arroganciam vituperant anathema
sit. Plura que ibidem. Bla. 2 Reg. vi.
Maior professio virtutis altiorem debet
tenere viam vincendi qui cum ab terrena
cernendo coniugio virginitate tenere con-
servant oportet ut virginitati mores
condignos ostendant videlicet absti-
nencia cibis et potibus et vinis et vini
et vix detractione habitu superfluo et ocu-
lo impudico vigiliis ante et sanctis
ordinibus lectionibus et elemosinis
vacent. Plura que supra de castitate.
In dyalogo sanctorum 2 Blasii et Jo. Virgo
que arripuit professionem celestem comunica-
cionem angelorum reputat interius
ff. de reg. iuris. Mulier etiam virgo
viri potens continet.

De virginitate et humilitate. Bern.
in mor. Sic mente verte est
ut quere supra de castitate et humilitate
plura quere ibidem. Idem Bern. Aug. Am-
bros. et Rich. Aug. omnes in illis est super
illo verbo ad virginem desponsatam viro.
Unde est hec virgo tam venerabilis
ut salutetur ab angelo tam humilis ut de-
sponsata sit fabro. Idem ibidem. Pulch-
ra permixtio virginitatis et humilitatis

nec mediocriter placet deo illa anima
in qua et humilitas commendat virgini-
tatem et virginitas exornat humilita-
tem. Idem ibidem. Sed quanta putas ve-
neratione digna est ista in qua humilita-
tem exaltat fecunditas et partus con-
secrat virginitatem. Idem. Audis virgi-
nem, audis humilem; si non potes vir-
ginitatem humilis imitari, saltem humilita-
tem imitare virginis. Idem. Laudabi-
lis virtus virginitas, sed magis necessaria
humilitas. Illa consulitur, sed ista precipi-
tur; ad illam invitaris, ad istam cogeris.
De ista namque dicitur: qui potest capere
capiat; sed de ista scribitur: nisi quis
efficiatur ut parvulus ille non potest
intrare in regnum celorum. Illa ergo re-
muneratur, sed ista exigitur. Potes ergo
sine virginitate salvari, sed sine humi-
litate non potes. Potest inquam placere
deo humilitas que virginitatem deper-
ditam deplorat; sed sine humilitate au-
deo dicere nec virginitas Marie virgi-
nis placuisset. Idem. Super quem inquit
propheta ymo dominus per prophetam dicit
Super quem requiescet spiritus meus
nisi super quietum et humilem? Super humi-
lem dixit, non super virginem. Si ergo
Maria humilis non fuisset, spiritus sanctus
super eam non requievisset, et si super
eam non requievisset nec eam uti-
que impregnasset. Quomodo enim de ipso sine ip-
so concepisset. Idem. Patet itaque ut de
spiritu sancto conciperet, sicut ipsamet per-
hibet: respexit inquit dominus humili-
tatem ancille sue potius quam virgini-
tatem; et si placuit ancilla ex virgini-
tate, tamen concepit ex humilitate et fide.
Unde constat etiam ut deo placeret eius
pro virginitas, hoc humilitas procul dubi-
o fecit. Idem. Quid ergo dicis virgo
superba? Maria sine virginitate obli-
ta de humilitate gloriatur, et tu ne-
gligendo humilitatem superba de virgi-
nitate blandiris? Respexit deus ait
illa humilitatem ancille sue. Sed que ista?
Virgo utique, virgo sancta, virgo sobria,
virgo devocior. Ista autem numquid for-
te tua pudicicia gratior deo castita-
te Marie, ut tu sine humilitate Ma-
rie deo placere sufficias contra quod
illa non potuit cum sua. Idem. Deni-
que quanto honorabilior es ex singu-
lari munere castimonie, tanto tibi tu
maiorem iniuriam facis quo eius
decorem fedas permixtione superbie.
Alioquin expedit tibi virgine non es-
se quam de virginitate insolescere. Idem
ibidem. Non omnium est virginitas,
multo tamen est paucorum cum virginitate
humilitas. Si ergo virginitatem in Ma-
ria non potes nisi mirari, studeas
eius humilitatem imitari et hoc tibi
sufficiat ad salutem. De cum et virgo
et humilis est, et quisquis est quam magnus
est, tamen adhuc aliquid quod
mireris in huius virgine Maria,
scilicet cum virginitate fecunditas.
A seculo enim non est auditum ut a-
liqua simul esset mater et virgo.
Quam et si cuius mater est atten-
dis, quo te tua super eius mira-
bili celsitudine ducit admiracio? No-
ne ad te ut te videas nec te satis
quidem posse mirari? Nonne tuo ymo
veritatis iudicio illa que deum habuit
filium super omnes choros etiam exal-
tabitur angelorum. Idem ibidem. Deum
non solum et verum deum dominum et ho-
minum et angelorum Maria suum filium
audacter appellat dicens: Fili quid fe-
cisti nobis sic? Quis hoc audeat
dicere angelorum? Sufficit eis cum sint angeli
et multum sufficit et pro magno habent

q[ui] tam sunt superius co[n]ditione sed
peregrinum tame[n] vocati sunt angeli
cum tremore et reverencia serviunt
cum magna fiducia filius suum vocat
cupiat Idem vel dedignatur vnde
cupiari deus homo quam esse digna
tus est nam paulo post subdit
evangelista dicens Et erat subditus
illis quis quibus certe deus homi
nibus deus inquam cui serviunt angeli
Cui subdita sunt principatus et
potestates obediunt subditus erat
marie sed et Ioseph propter mariam scilicet
Admirare ergo vtrolibet et elige quid
amplius mireris siue filii benig
nissimam dignacionem siue matris
excellentissimam dignitatem vtrobique
namque stupor est et in vtrisque mira
culum admirandum scilicet quod femine
deus obtemperet humilitas est absque
exemplo et quod femina deo principetur
sublimitas est sine socio Idem ibidem
Disce ergo o homo tuis senioribus
obedire disce terra subdi celo dis
ce pulvis tuis maioribus obtem
perare de creatore ewangelista loquens
euangelista et erat inquid illis subditus
aut dubium quin marie et ioseph
Erubesce ergo superbe cinis deus
se humiliat et tu te exaltas deus
hominibus se subdit et tu dominari ges
tiens hominibus tuo te preponis auc
tori Idem ibidem Vtinam michi quoque
quod tale cogitanti deus et dominus
meus non videt quod et marchando
suo vidit apostolo vade inquit post
me sathanas quia non sapis ea
que dei sunt quociens enim hominibus
preesse desidero tociens deum meum
prevenire intendo et tunc vere non
sapio ea que dei sunt quia de eo dicitur

est Et erat subditus illis Idem ibidem
in homiliis exemplum
imitari certe non erit tibi saltim indig
num sequi vel auctorem tuum dum quod de
num tuum et si non potes forsan seque
Christum quo tibi conscendit hoc est sed
non potes per sublime medium seminari
virginitatis sequere saltem dum ac
deum tuum per tutissimam viam humilita
tis plura que supra de humilitate

De virtute inequali Greg. i. mor.
Non eadem res semper est vir
tus quia per momenta temporis semper
mutatur iuxta accidens Idem ibidem
plerumque virtus cum indiscrete tenetur
amittitur et cum discrete intermittitur
plus tenetur Idem Bernardus bonus o
dor ex virtute est sic fetor ex vicio
est Idem Alius virtutes et que supra
de virtutum connexione Idem xxxi. mor.
Nemo repente fieri potest summus que
supra de proficientibus Idem xviii. mor.
Dum per virtutem quam agit Idem ibi
dem magna verecundia est que supra
de vana gloria Idem ix mor. plero
que dei gratiam estimat dona virtutum
et tum eisdem donis clarius coruscat
qui prius sine virtutibus magnis
humilitate firmius stetit et plerumque ve
lud nimium dei metuit quis adversa
temptacionum et tum eisdem temptacio
nibus ad virtutum custodiam cau
tior iam assurgit Idem super Ezech.
Non virtutibus venitur ad fidem sed
fide pertingitur ad virtutes Aug. li.
i. de civitate dei divinus bene vet
te quod vivendi virtus auctoribus
diffinita est Idem ibidem diffini
cio brevis et vera virtutis est or
do amoris Idem in libro de spiritu et
anima Virtus est habitus mentis
bene instituti Idem in li. de libero

V

arbitrio Virtus est bona qualitas mentis qua bene vivitur qua nemo male utitur quam deus in nobis sine nobis operatur Idem super de libero arbitrio 31 Virtutes quibus recte vivitur magna bona sunt minima vero bona sunt bona corporalia media et minima posse potestas aliquis male uti sed magnis non Idem eundem Virtutibus male utitur sicut nec vitia bene ceteris aut bonis i. mediis et minimis potest aliquis uti non solum bene sed etiam male uti Idem de civitate dei Virtutes quas sibi mens hominis habere videtur per quas imperat corpori et vitiis ad quaelibet adipiscendum vel tenendum retulerit nisi ad deum etiam vitia sunt potius quam virtutes Idem de Trinitate de bono opere gloriari de virtute vero facit Idem in libro 83 questionum Omnis ordinatio que virtus etiam nominatur est fruendis frui et utendis uti Ambrosius in epistola ad Simplicianum Preponderant future prava ac violenta moderatis et plura panaceis [?] iocundis seriis asperis mollia ac tristibus leta et illecebrosa rigidioribus et prospera tardioribus lenta virtus enim est et diuturna ac cunctatrix est et aliud ante iudicat et ad omnia incipit ac ita mens bona est speculatrix suorum consiliorum plus quam cogitat quid decorum sit atque honestum iniquitas autem operi cogitationem antevenit Idem super Lucam Non est virtus non posse peccare sed nolle atque sic tenere perseverantiam voluntatis per instantiam consuetudinis ut vertatur in naturam vel vincat naturam Idem in sermone illud adverte quod extra paradisum vir factus est et mulier in paradiso ut per se ad

virtus non loca non generis nobilitate sed virtute sibi quisquam debet gratiam comparare Cassiodorus in libro quod nemo leditur nisi a se Virtus anime est recte sentire de deo recte quoque inter homines conversari Idem super Job Sicut malitia etiam ante iehennam eos qui hic eam perficiunt cruciare incipit ita virtus etiam ante regnum celorum eos qui hic eam operantur cum optima spe et perpetua delectatione vivere facit Ieronimus ad amandum presbyterum Porro quod ait sic deus omnia in omnibus hoc sensu accipiendum est quia dominus et salvator nunc omnia non est in omnibus sed pars in singulis ut sit in Salomone sapientia in David bonitas et suavitas in Job patientia in Daniele cognitio futurorum in Petro fides in Iohanne virginitas in Phinees et Paulo et sic in ceteris ceteri Cum autem finis omnium advenerit tunc deus omnia in omnibus erit et singuli sanctorum omnes virtutes habebunt ut sit sic Christus totus in omnibus Ysidorus de summo bono libro 2 capitulo viii Ad virtutes difficile consurgimus sed ad vitia facile dilabimur Primo ergo vitia sunt extirpanda deinde sunt virtutes inserende nam cohabitare vel iungi non potest veritas cum mendacio virtus cum vitio pudor cum petulantia fides cum perfidia castitas cum luxuria Idem ibidem capitulo 30 Tam virtutes in ordinatione comprehendere nititur hec tota probitas [?] hec est enim natura rerum ut queque velociter ad perfectum tendunt procul dubio celeriter finiantur sicut herbe que quanto festinius crescunt tanto celerius pereunt At contra arbores alta radice

Fundatur

fundate ideo durant diutius quia
gradatim pervenerunt ad perfectum I-
dem Omnis quisque godectiore iam me-
lior esse cupit caveat de acceptis
potalli virtutibus ne gravius per vanam
gloriam corruat quam prius per lapsum
viciorum iacebat Idem ibidem 33 Si-
cut gemitus viciorum gignitur sic ex
virtute virtus concipitur gemitus enim
viciorum gignitur sicut David qui cum
cecitatur civitatem adulterium homici-
dium perpetravit Item virtus virtute
concipitur sic pueritate [illegible] pre-
dicaverunt apostoli virtutem martirum me-
ruerunt Idem ibidem capitulo 32 Quod
quosdam etiam de virtute vicium ge-
neratur dum quisque de castigatis et
abstinencie meritis gloriatur nam qui
et elemosinam causa vane glorie pau-
peribus Nam qui et elemosinam inpe-
titur de virtute facit vicium sed et is
qui de sua sapientia arrogantiam facit
et qui per iusticiam quam facit premium ap-
petit et qui donum aliquod meruit ad
suam laudem transfert aut in
malos assumit vires ille procul du-
bio vicium facit Idem ibidem capitulo 3a ad-
versus impetum viciorum contrariis
virtutibus est pugnandum quere supra
de conflictu viciorum et virtutum Idem
in synodo Quod quis bonum cum discretione
fecerit virtus est virtus autem
indiscreta pro vicio reputatur Idem qui
de suis virtutibus superbiunt quere
supra de superbia plura que infra
de vicijs pressentibus virtute Bernardus
in sermone de adventu domini
Non sunt opes sed virtutes quas secum
consciencia portat in conspectum divitis fiat
Idem super Cantica Tolle discretionem et
virtus vicium erit Idem ibidem Cantica

Tolle discretionem et virtus erit Idem
ibidem Quodam maiorum virtus tenet at-
que inde secula non solum prudentie sed
circumspectione indigent Idem in epistola quon-
dam Virtus in pace cognoscitur in persecu-
tione probatur in victoria approbatur Idem
ad fratres de monte dei virtus diffici-
lis cum humilitate quesita cum labore
haberi cum amore Tullius in rethorica
Virtus est animi habitus nature conveniens
[illegible] Idem in libro de amicicia virtus absque
qua beata vita nequit esse nec vita bea-
ta absque virtute Idem in libro de parado-
xis Quod rectum et honestum et in
virtute est hoc solum optinet esse
bonum et potest nec cuiquam ex bene esse
cuiquam malum malo Idem in libro de tus-
culanis questionibus virtus est affectio an-
imi constans conveniens que laudabiles effi-
ciens eos in quibus est et ipsa per se sua
sponte separata etiam utilitate laudabi-
lis est [illegible] honeste vo-
luntatis [illegible] et actio omnis quia recta
racio quamquam et ipsa virtus brevissime
recta racio dici possit Idem in libro de
natura deorum Nichil est virtute amabi-
lius nichil quod magis alliciat ad a-
mandum quippe cum propter virtutem
et probitatem etiam eos quos nunquam
vidimus diligamus Seneca in libro 8
de naturalibus questionibus virtus ista
quam affectamus magnifica est non
quia per se bonum est sed quia laxat animum
et impellit ad cognitionem celestium dig-
num quod efficiat eum qui in consorcium dei
veniat tunc enim malo [illegible] de-
lectat inter ipsa sidera vagantem divitum
et principum pavimenta ridere totamque
terram auro plenam contempnere Idem
ad Lucillium Sola virtus prestat vim gau-
dium et securum Idem virtus non est
aliud quam recta racio Idem [illegible] virtus

itaque medium sit eque prauum est quod
excedit sicut quod deficit Idem tulli
Perspicua est virtus que omnibus patet
paucis placet multis displicet omnes
inuitat omnes admittit non eligit pa
rentelam non domum non censum sed
nudo homine contenta est Idem virtus
extollit homines et super astra morta
libus caros collocat cum nec ea que
bona nec ea que mala vocantur aut
cupit nimis aut expauescit Idem Sola
illa in qua bonis animi captus conformia
ceterum similia sunt pecunia corpus et ho
nores imbecilla sunt mortalia et in
certa Ista vero que virtutis sunt opera
liberalia sunt eciam in vita Idem quem
admodum minuta lumina solis clari
tas obscurat sic dolores ac molesti
ias et iniurias virtus sua magni
tudine totaliter opprimit ac elidit
plura quere infra capitulo sequenti
Sydonius in epistola Non est satis et
iustum ut de moribus et virtutibus
aut viciis auctorum alterius priorum sena
tus Est enim hec quedam nimis malis mo
ribus aut innocentia multitudinis
de nemine sentire secundum paucorum neque
at contingere ut corrupte virtutibus
contentatis Apuleus thezauris di
uis preciosiores sunt opes virtutum
Idem Felicitas origo de virtute
procedit Idem Sola virtus potest
fortunatissimum facere et absque hac
non est aliqua prosperis felicitatis
inuenire Adamantus super leuiticum
habetur in decretis de pe. di. 2. Vir
tus lenta est et timorata aut in
dicat quam incipiat iniquitas ve
lox est et sine timore Maximus in
omelia quarte ferie maioris ieiunij
Vanum et inane est quicquid nullius
ponderis aut virtutis firmitate
subsistit Caladius in prologo memo pla
tonis in thymeo Socrates virtutem
dicit honorum amicum et talium prospe
ritatis tam penes ipsum constitue
tam prope ipsam quod esse solam que
res impossibiles ad possibilem
redigit facultatem Lactancius in
li° de vero cultu

De virtutibus Theologicis Gre
gorius in pastorali Ex distric
tus medio adueniunt quam sic tu nos
per nature inc concordiam copulauit
ab ipso yrael dubius vitatim non com
peciit quem sub eius essencia fides
spes et caritas iam abscondit
In moralibus Summa bona sunt spes
fides que cum veraciter habentur
in malo aliquo inflecti non possunt
Idem In corde vero inquinum turbat
per flagella caritas per fortitudinem
continetur spes et per passiones pulsa
fides que per dei graciam omnia tormen
torum genera et insidias superant
Idem super Ezechielem tres sunt virtu
tes sine quibus ille qui iam opera
ri quidquam potest saluari non potest
videlicet fides spes caritas Idem
Unusquisque qui iam in actiue vi
te vertice constitutus tantum credit
quantum sperat et amat plura
que super de fide de spe de carita
te subiungimus et hec tria retinens
necesse non indiget scripturis
nisi quantum ad alios instruendos
Idem in libro de doctrina Ubi sunt ista
tria putas que in anima edificanda
omnium diuinorum librorum machina intenta
consurgunt nisi in anima creden
te quod non dum videt et sperante
atque amante quod credit Ama
tur ergo quod ignoratur sed tamen
creditur Idem in libro de soliloquiorum
deo nos fides excitat spes erigit

caritas ungit Idem Sine tribus
istis s. fide spe et caritate mala
anima sortitur ut possit dici unde
ysid' in libro ethi[mologiarum] Cultu ad cele
stium dei in hominibus requiruntur
s. fides spes et caritas Idem in li[bro]
dicto Inter fidem spem et caritatem
hoc distat quia fides est diuinitatis
confessio et totius religionis xpi
ane solidum fundamentum Spes
autem est bonorum expectatio sed ca
ritas est dilectio perfecta in proximum
et in deum hac sine credulitate
fontes petentem Credo prestolatur pre
missa futurorum Tercia uero complec
titur amorem creatoris Beda in li[bro]
dei in li[bro] de amore dei Potest esse
ut fides et spes sunt sine carita
te quod autem caritas fidem et spem
ipse non contineat esse non potest
Idem super Cum habeat dicit fides
parata sunt magna et incogita
bilia bona a deo fidelibus suis et
Spes insinuantur omnia bona dei
que deus promisit fidelibus suis
sed caritas autem currit velociter ad
illa Glo[ssa] Greg. 2o de fide spe et ca
ritate ut vero videtur deus sed contem
placione dei pervenitur addiu quam e
vita etiam de virtutibus Cardina
libus quere supra de cardinalibus
virtutibus in littera C De virtutum
et viciorum conflictu quere supra q
re sup. in littera C de conflictu

De virtutum connexione Gre
gorius in mor[alibus] omnes virtu
tes in conspectu conditoris virtutum
opere mutua se sublevant ut quia
virtus una sine reliqua nulla
omnino vel minus magna sua con
nexione fulciatur Idem videns
valde singula quelibet virtutum
destituitur si non alteri virtus
virtuti suffragetur Ambrosius super luc[am]
Connexe sunt sibi concatenate
que virtutes ut qui unam habet
plures aut omnes habere videatur pla
quere sup. de cardinalibus virtutibus
Iohannes in orig. super nam Omnis
inter virtutes quibus re que sup.
de cardinalibus virtutibus Idem ad
pamachium epist. Quatuor virtutes
cardinales describunt stoici ita si
bi inuicem nexas et mutuo coheren
tes ut qui unam non habet omnibus
careat s. iusticiam prudenciam fortitu
dinem et temperanciam De abstinencia
et castitate et ordine quere sup. de ie
iunio De abstinencia quere supra de ie
iunio De actione et contemplacione
quere sup. de activa pariter et contempla
tiva De continencia et humilitate q
re supra de ieiunio De continencia q
re sup. de ieiunio De continencia et
humilitate quere sup. de ieiunio De
actione De castitate et humilitate de
vita et iusticia quere supra de vita
et ordine quere sup. de ordine De sciencia
et humilitate quere sup. de humilitate
et sciencia De sciencia et caritate quere
supra de caritate et sciencia De sciencia
et doctrina quere sup. de doctrina
et sciencia De timore et amore quere
sup. de amore et timore De timore
et gaudio quere sup. de gaudio De
timore et spe quere sup. de spe et ti
more De virginitate et humilitate
quere supra in loco suo De virgi
nitate et verecundia quere supra de
virginibus De vita et doctrina quere
supra de doctrina et vita Item de
virtutibus plura quere infra de
moys

De visione dei Greg. super Ezech
omel. xiiii Investigemus
que sit in angelis sine fine festiui

tatis visionis dei que letitia sine
defectu quia amoris ardor nec tri-
ciatus sed delectationis quantum in eis sit
desiderium visionis dei tam sacietu-
te et sacietas tam desiderio in qui-
bus nec desiderium penam generat
nec sacietas fastidium parit et que
supra de beatitudine Idem 31 mor. super
illud Iob Oculi eius de longe pro-
spiciunt Quamvis mentis nostre oculis sic
apte indicatur sicut sic tamen dicitur
Beati mundo corde quoniam ipsi deum vi-
debunt et quoniam in portione corrup-
tibilis carnis nostre gravati deum si-
cut est videre non possumus recte
nunc dicitur Oculi eius de longe pro-
spiciunt Quantolibet enim in hac
vita pateat in hac vita proficit
nec dum deum per speciem sed per enig-
ma et per speculum videt cuncta ac-
tum respicimus veritatis lumine
et quo longius aciem figimus
sublimato visu colligamus caligamus
Idem Quia ergo sancti viri in con-
templatione se erigunt et tamen
deum sicut est videre non possunt bene
nunc dicitur Oculi eius de longe pro-
spiciunt ac si diceretur intuendo ad
eum fortiter tendunt sed nec dum pro-
pinquum aspiciunt tante claritatis
magnitudinem penetrare nequa-
quam possunt aliter enim [illegible]
bili caligo nos nostre corruptionis
absconderit tamquam videri aliquatenus
potest et tamen lux ipsa sicut est vi-
deri non potest quia longe posita indi-
cat quod si mens nostra quasi non cer-
neret nec quia legitime esset vi-
deret Si autem perfecte cerneret perfecto
hanc quasi per caliginem non videret
ergo quia nec omnino cernitur nec pe-
nitus omnino non cernitur ideo rec-
te dictum est quod a longe deus videtur
Idem in mor. Cum omnipotentis

dei claritatem videre nullo modo
credendum est quod sit foris aliquid
quod ignoraverint Idem Eterna contempla-
tione agitur ut omnipotens deus
quo magis visus fuerit magis di-
ligatur Idem in omel. [illegible] mar-
tinus agitur quod vere videri non potest
Idem in dyal. Quid est hoc quod non
videant qui videntem omnia vident
Idem Hic amor divinus que supra
de beatitudine August. li. 3o de libero
arbitrio ca. Tanta est pulchritu-
do iustitie et visionis divine tan-
ta quod iocunditas lucis eterne et
quere supra de beatitudine Aug. libro
tertio de libero arbitrio Idem super
Can. Iohannis Nemo vidit unquam
Res est invisibilis deus quere
supra de beatitudine Idem in libro
de ordine disciplinae O deus mag-
ne quere supra de beatitudine Idem
primo de civitate Ille inaccessibilis bono
quere supra de beatitudine Idem primo
de civitate que supra Idem videndum
Videre autem divinitatis visu humano
nullo modo videri potest Idem 10 de ci-
vitate dei Ista visio dei tante
pulchritudinis quere supra de beatitu-
dine Idem in enchiridion Illas quid
tamen lateat patet que supra de beati-
tudine Idem in libro de natura et
gratia refert venerabilis presbiter
quere supra de beatitudine Idem super
illud Ioh. xiv Et manifestabo ei me
ipsum Idem Acervas nobis promissa
Idem in sermone quod tunc non pe-
tabimus que supra de beatitudine Greg.
Ysid. Bern. Beda Anshelmus Ful-
gentius quia auctores isti materie
pertinentes illa scribunt de visu quere
re supra de consciencia visus deo cu-
lo demonstrationibus semper more que

supra de apparicionibus de illusionibus
de temptacionibus de visitacionibus
que supra de correctionibus de iudicibus
de iusticia de prelatis
De vite et vita. Greg. in mor.
in mor. 27 super illud Job
deus potens non abiciat subtilitas
vivendi etc. est que supra de potencia
bus. Idem ibidem hoc primum unus querere
de beatitudine vite. Aug. li. xi. de civi
tate dei recte vivit qui precepto
ri suo obtemperat. Idem de doctrina
xpiana ille sancte et iuste vivit
qui rerum integer estimator est ipse
ipse est autem est ipse ille qui ordi
natam habet affectionem ne vel diligat
aut diligat quod non diligendum aut
non diligat quod est agendum diligendum
aut amplius vel minus diligat quod
minus vel amplius diligendum est. Idem
xx de civitate ca. 23 non est alia
vita hominum vicio sit vel culpabilis
quam male utens et male fruens.
Idem xxi de civitate ca. viii dama
tionalis differentur sunt que supra
de civitate creata. Idem li. primo de
libero arbitrio vita mala mors
melius vocabitur quam vita. Idem
ibidem ca. xi. Vita que invito potest
auferri contempnenda est. Idem ibi
dem ca. xii. Beata vite melior est
quam vita. Idem ibidem ca. 23 vita
virtuosa est vita laudabilis vita
vero viciosa est fugienda non sit
autem vita laudabilis primo est appe
tenda ergo vita misera non est
laudabilis et beata est vitam non
miseram vel beatam omnes inveniunt
sua ipsa voluntate. Idem li. 2do de
libero arbitrio circa finem Quid e
securius quam esse in illa vita ubi
possit tibi evenire quod non vis plá

que supra de prudencia de moderacione
de modestia de prudencia vero estima
cione de beatitudine debilitudine de miser
ia condicionis humane de contemplacione
et accione. Item infra c. 18 Prosperius de
sol super Johannem xvi ubique xpus mecum
vivit vite quia vivere semper est delecta
bile et desiderabile omnibus. Ambrosius
super lib. in maculati. Ante vita qua
doctrina est vita enim bona est sine
doctrina gratiam habet doctrinam vero
sine bona vita non habet. In male
volam enim animam non introibit
sapiencia. Ideo per prophetam dicit dominus
querent me mali et non invenient
quia mentis oculus in pravitate acti
et iniquitate sibi caligante misteria
profunda non potest intueri. Idem
ibidem primum ergo conterenda vite vi
cia mores qui corrigendi et tunc insti
tuerimus. Idem ibidem primum ergo est con
terenda vite vicia moresque corrige
di sunt et tunc instituerimus ad tur
rim debitum ut sollers sit animus ad
tempus correctionis et gravia sim
tatis tunc ad studia percipiende sapie
et doctrine suo ordine venamus.
Bern. in quadr. sermo penult. et pena
li arbitror autem quod tu qui in congrega
cione es tres hic vivis si vivis
ordinabiliter socialiter et humiliter ordina
biliter tibi socialiter proximo humiliter deo
ordinabiliter ut in omni conversacione tua
solicitus sis observare vias tuas et
in conspectu dei et in conspectu pro
ximi cavens et tibi a peccato et illi a
scandalo socialiter ut studeas amare
et blandum et affabilem te exhibe
supportare non solum pacienter sed etiam
libenter infirmitates suas tuorum tam
corporum et morum humiliter et cum hec

fectis superbe vanitatis studeas compescere quam quidem superbus ex hiis bonis quibus nasci solet et si fortasse primum senseris tunc animo debes ei negare consensum. Idem dicit. Dic faciendo contra malum quod triplex est triplicem providenciam adhibere te oportet. Est enim malum quod a te quo pateris quod apprimo quod adeo primum est austeritas prime. Secundum est vexacio malicie aliene. Tercium est flagellum correctionis divine. Igitur in illo malo quod a te pateris debes voluntarie satisfacere. Quod apprimo pati viris patienter ferre quod adeo pateris debes sine murmuracione et cum graciarum actione sustinere.

Deinde quibus tribus Fulgencius libro 2° mythologiarum triplicem vitam hominis esse philosophi voluerunt scilicet contemplativam activam et voluptuosam. Illud quod poete confingentes trium dearum certamina ponunt Minerva Iunone et Venere de forme qualitate certantes. Et primam quidem quo ad sapienciam et veritatis inquisicionem pertinet adeo de Iovis cerebro natam ferunt quia ingenium in cerebro positum est. Huic ergo Minerve attribuunt que greci dicitur immortalis virgo quia sapiencia nec mori potuit nec corrumpi. Huic in tutela ponunt noctuam eo quod sapiencia eciam in tenebris claritatem possidet secundum Fulgencium. Iunonem vero quam active vite ponunt poete quasi iuvando dicta est unde et regina eciam cum sceptro pingitur eo quod hec vita diviciis studeat que regi dde et proxime sunt. Huic in tutelam pavonem ponunt eo quod eius caude varietas anterius ornat faciem sed posteriora turpiter denudat.

Sic enim diviciarum appetitus et glorie terrene iuventutem talibus ornat sed postrema vite hominis denudat. Unde Salomon in fine hominis denudacio operis illius. Tercia quam vite voluptuose preposuerunt philosophi et poete Venerem deam voluerunt id est aut scilicet Stoicos vanam vero Epicuri nam quod Venerem laudant Stoici vero dampnant. Isti libidinem colunt illi voluptatem. Unde et Affrodis dicta est id est spuma quia momentalis id est spuma libido prodit et statim ad nichilum devenit sive quia ipsa seminis et libidinis concitacio est spumosa. Hec denique finxerunt poete sive poetarum fabule quod sic Venus ex sectis falce virilibus Saturni et in mare proiectis quod Saturnus dicitur cronos id est tempus quia abscise temporis virtus id est fructus falce maxille in humore viscerum vel in mare proiecte libidinem gignunt. Hanc eciam nudam pingunt quia nudos homines suos affectores dimittit vel quia crimen nisi nudos generant. Huic eciam rosas in tutelam addunt quia ob spiro verecundie et pungit aculeo peccati et sicut rosa delectat quidem sed cito marcescat sic ita veneris libido libet et delectat quamvis momentanee sed pungit perhenniter. Iulius eciam tutelam poete columbas ponunt eo quod aves ille sunt in coitu ferventes. Hanc eciam in mari natitate pingunt eo quod omnis libido rerum naufragium patiatur. Concham eciam maxima portare pingitur eo quod huius animal toto corpore simul aperto in coitu miscetur. De vita contemplativa quere supra de contemplacione. Item supra de ascensu

de vita activa quere supra de activa
vita de occupacione loco suo De vita scilicet
activa et contemplativa quere supra
loco suo De vita voluptuosa quere
de avaricia de delicijs de divicijs
de gula De vita mea et vanitate quere
supra de via De vita proximi quere supra
de proximi conversacione

De vite tue testibus adhibe
dis Valerius maximus li° vii°
Tales unus de septem sapientibus
interrogatus an hominum facta deos fal
lerent Respondit nec cogitata quod ita
ut non solum manus sed etiam mentes
puras vellemus habere cum secretis
cogitacionibus nostris celeste numen
adesse credamus plura quere supra
de exemplis Seneca ad lucillum epistola
xi de exemplis Magna pars peccatorum
tollitur si peccaturis testis factorum su
orum adhibeatur a felice qui sic ali
quem venerari ratio est verecundus
Elige ergo illum cuius tibi placuit
vita et istum tibi semper ostende
vel custodem vel exemplum vite tue
opus est enim aliquo ad quem mo
res nostri se exigant nisi enim ad regu
lam rectam tortura vel prava non cor
riges Idem eidem epistola xx Prodest
tibi sine dubio custodem vite tue
tibi imposuisse et istum habere quem
respicias et quem interesse tuis cogi
tacionibus iudices omnia enim nobis
in alia mala solitudo stultum per
suadet tu autem iam tam profece
ris ut sit etiam tibi apud te reve
rencia tunc licebit dimittere peda
gogum multas aut dissimulem
fieri te oportet dum tibi turbam
non sit a temet ipso recede Idem
eidem epistola xxv vix quequam nunc
res qui peccet arbitro homines Ubi bona
consciencia turbam advocat mala
eciam in solitudine anxia est aliter so
licita si honesta sunt que facit omnes
sciant si turpia quid refert neminem
scire cum tu scias o te miserum
si testem hunc id est teipsum contempseris
De vita eterna quere supra de beatitudine
de eternitate de gloria eterna de vita pre
senti quere supra de adversitatibus de
afflictionibus de brevitate vite de contemp
tu mundi de miseria de tribulacionibus
de vita sociali quere supra de societate
bona et mala De vite humane brevi
tate quere supra de brevitate De mor
te De vite humane miseria et tedio quere
supra de miseria De vite perfectione de fide
rio quere supra de beatitudine de contempla
cione de amore eterni boni De vite boni
tate et suavitate quere supra de
bonitate vite de vita et doctrina quere
supra de doctrina et vita Item supra
de penitencia de vita hominis post peccatum
quere supra de peccato Item supra de pe
nis

De vicijs capitalibus Gregorius
in moralibus super illud Job procul
odoratur bellum exhortacionem ducum
et ululatum exercitus Temptancia quippe
vicia que contra nos invisibili prelio
regnante super te superbia militant
alia more ducum preeunt alia more
exercitus subsequuntur neque enim omnia
vicia pari accessu cor hominis occu
pant sed dum maiora et pauca nimia
neglectam mentem homines preveniunt
post innumera et immania ad illam
se catervatim fundunt Idem ibidem
Ipsa namque regina viciorum superbia cum
devictum cor hominis plene ceperit mox
illud septem principalibus vicijs

quia quibusdam vere ducibus sibi
ad devastandum tradit quos videlicet
duces statim exercitus sequitur quia
mox ex eis importune multitudines
oriuntur. Idem ibidem. Radix quippe cunc-
ti mali superbia est de qua dicitur scrip-
tura testante Initium omnis peccati
superbia. Prime autem eius soboles sep-
tem nimirum principalia vicia de hac
virulenta radice proferuntur scilicet inanis
gloria invidia ira tristicia avari-
cia ventris ingluvies luxuria. Nam
quia hiis septem superbie viciis nos
captos doluit idcirco redemptor
noster ad spiritualem liberacionis prelium spiritu
septiformis gracie plenus venit. Idem
ibidem. Sed habent contra nos hec sin-
gula suum exercitum nam de inani glo-
ria nascitur inobediencia iacta-
cia ypocrisis contenciones pertinacie
discordie et novitatum presumpciones.
De invidia nascitur odium susurra-
cio detraccio exultacio in adversis
proximi et affliccio in prosperis. De i-
ra proferuntur rixa et tumor mentis
et corporis contumelie clamor indig-
nacio et blasphemie. De tristicia na-
scitur malicia rancor cordis pusil-
lanimitas desperacio torpor circa pre-
cepta dei vagacio mentis circa illi-
cita. De avaricia oritur prodicio
fraus fallacia periurium inquietudo
violencia et obduracio contra mi-
cordiam. De ventris ingluvie propagantur
inepta leticia scurrilitas immundicia
multiloquium hebetudo sensus circa
intelligenciam. De luxuria generatur ce-
citas mentis inconstancia precipita-
cio inconsideracio amor sui odium dei
oblivio affectus presentis seculi. Idem
ibidem. et horror vel desperacio futuri
seculi. Cum ergo principalia septem
vicia multa tantam de se multitudi-
nem viciorum proferunt cum ad cor
veniunt quasi subsequentis exerci-
tus catervas trahunt. Ex quibus vide-
licet septem quinque sunt spiritualia duo
vero carnalia demonstrantur. Sed unumquodque
quod corpori tanta cognacione sibi sub-
iungitur ut non nisi unum de altero pro-
feratur. Idem ibidem. Prima namque
soboles superbie inanis gloria
est que dum oppressam mentem cor-
ruperit mox invidiam gignit quia
nimirum dum vani nominis substancia
potenciam appetit ne quis alius hanc
adipisci valeat contabescit. Invi-
dia quoque iram generat quia quanto
livoris interius vulnere animus sauciatur
tanto etiam mansuetudo tranquilli-
tatis amittitur et quia quasi do-
lens membrum tangitur ideo opposite
actionis manus velud gravius pres-
sa sentitur. Ex ira quoque tristicia o-
ritur quia turbata mens quo in-
ordinate se concutit eo addicendo
confundit et dum dulcedinem tran-
quillitatis amiserit nichil hanc
nisi ex perturbacione subsequens meror
pascit. Tristicia ab avaricia derivatur
quia dum confusum cor intus
in se met ipso leticie bonum amise-
rit unde consolari debeat
foris querit et tanto magis exteriora
bona adipisci desiderat quanto gau-
dium non habet ad quod intrinsecus iam
recurrat. Idem. Post hec duo carna-
lia vicia id est ventris ingluvies et lu-
xuria supersunt sed cunctis liquet
quod de ventris ingluvie luxuria nas-
citur dum in ipsa distribucione me-
brorum ventri sub iuncta genitalia vi-
deantur. Unde dum unum inordinate

vexatur aliud per iudicium dubio ad vo
cis contumelias concitatur Idem ibidem
Per autem duces exhortari dicitur
et exercitus ululare quia prima vi
tia deceptae menti quasi sub ratione se in
serunt sed innumerabilia quae sequuntur
dum hanc ad omnem insaniam pertrahunt
quasi bestiali quodam clamore con
fundunt Idem ibidem Inanis ita
que gloria devictum cor hominis
quasi ex ratione solet exhortari cum
dicit Quae erga te aguntur equa
nimiter ferri non possunt immo pacienter
tollerare peccatum est quia si non eis cum
magna exasperatione resistitur mox
contra te deinceps sine mensura
cumulantur Tristitia quoque devictum
cor quasi ex ratione solet exhortari cum
dicit Quid habes unde gaudeas
cum tanta mala de proximis portas
perpende cum quo merore
omnes intuendi sunt qui contra
te sunt contra te amaritudinis felle
vertuntur Avaritia quoque devictum
cor quasi ex ratione exhortari cum
dicit Valde sine culpa est habenda
quod quaedam habenda concupiscis quia non
iam multiplicari appetis sed egere perti
mescis et quod alius male retinet
tu ipse melius expendes Ventris
quoque ingluvies devictum cor hominis
quasi ex ratione solet exhortari cum dicit
Ad esum deus omnia munda creavit
et qui saturari cibo respuit quid
aliud quam concesso muneri contra
dicit Luxuria vero devictum cor
hominis quasi ex ratione solet exhortari cum
dicit Cur te modo in tua volun
tate non dilatas dum quid te se
quatur ignoras acceptum ergo tem
pus in desideriis perdere non debes
quia quam citius pertranseat nescis Si
enim misceri deus hominem in vo
luptate vellet in ipso humani generis
exordio masculum et feminam non fe
cisset Idem ibidem procedit autem ex
hortatio quae dum incaute ad secre
tum cordis admittitur familiarius nimis
quod persuadet quam videlicet concitus
ululatus sequitur dum multiplicatur quia
infelix anima semel principalibus vitiis
capta dum multiplicatur iniquitatibus
in insaniam vertitur postea ferali iam
immanitate infeliciter iam vastatur
Idem 33 moralium super illud de behemoth
et dyabolo absorbebit fluvium et non
mirabitur et habebit fiduciam quod influat
et iordanis in os eius neque enim lucro
reputat behemoth id est dyabolus scilicet si
illos absorbeat quos superbia erigit
avaritia tabefacit voluptas dila
tat malitia angustat ira inflammat
discordia separat invidia exulcerat
gula foedat luxuria inquinans necat
Idem ibidem Absorbet ergo behemoth
fluvium et non miratur quia pro mag
no non estimat cum illos devorat
qui pravum vitae saecularia decursum cur
runt sed istos magno opere rapere innititur
quos despectis terrenis studiis con
iungi iam caelestibus contemplatur un
de absorbito fluvio recte subiungitur et
habet fiduciam quod influat iordanis in
os eius iordanis quippe hebreo no
mine descensio eorum dicitur Sunt
enim non nulli in hoc mundo qui a va
nitatis appetentia semet ipsos abici
unt atque a vitae veteris elatione descen
dunt Istos behemoth id est dyabolus ma
xime devorare cupit quia sicut dictum
est illos insidiando rapere appetit quos
pavore superne patriae desiderio vitae glo
ria semet ipsos deiciunt iam cognoscit
hinc psalmista ait Memor ero tui

de terra iordanis et hermon a monte
modico. Iordanis quippe sicut dixi-
mus descensio dicitur. Hermon autem anathe-
ma est .i. alienatio interpretatur. De
terra ergo iordanis et hermon deo
reminiscitur qui in eo quod semet ipsum de-
icit atque a se alienus existit ad con-
ditoris sui memoriam revocatur. Unde
et cum voce veritatis dicitur. Si quis
vult post me venire abneget semet
ipsum. Semet ipsum enim abnegat
qui typo superbie calcato ante dei o-
culos esse se alienum demonstrat. Id'
in eodem super illud Iob Numquid illudes
ei quasi avi. Hunc quem quamvis ille
behemoth .i. dyabolus in occultis callidita(ti)s
iniquitatis artibus latenter turbus
tamen varias valde temptat ut vide-
licet alios per luxuriam alios per
maliciam et alios per superbiam subdat
Idem ibidem Non ergo immerito in
eo quod agere nititur corporearum avi-
um nomine [illegible] cum iume-
tum draco vel avis appellatur. Quos-
quippe quos ad stulticie luxuriam
captivat iumentum est in eis quos
vero quos ad nocendi maliciam inflamat
draco est in illis aliquos ad fastum
superbie quasi alta sapientes elevat
avis est. Sed in illis quos pariter in luxu-
riam maliciam et superbiam pollunt iu-
mentum draco simul et avis existit
Idem ibidem super illud Iob Memento
belli nec ultra addas loqui. Calor inde
[illegible] respirationis interruptione
subducitur si nullo humore affiatur sta-
tim intemperacionibus effrenatur
Unus autem nesciat quod sit multo me-
lius ardere flamma febrium quam igne
viciorum et tamen cum febre corrupti

nit quia viciorum estum quem nos ex-
tinguere putat considerare negligimus
ideo de percussione domini murmuramus
Idem ibidem super illud Iob Non parcam
ei verbis potentibus ad deprecandum
compositis. Sunt namque nonnulli
sicut scimus eciam qui addunt precibus
sed intentionem deprecationis non habent
Nam promissa celestia promissionibus
sequuntur sed operibus fugiunt. Hii non-
nunquam lacrimas eciam in oratione percipi-
unt sed cum post orationis tempora
mentem illorum superbia inflamaverit
illico fastu elacionis intumescunt
cum avaricia eos instigat mox
per incendia avide cogitationis exes-
tuat cum eos luxuria temptaverit
protinus in illicitis desideriis anhe-
lant et cum ira tales provocaverit
mox mansuetudinem mentis ignis
flamma concremat et incendit. Idem
ibidem Ut ergo diximus et fletus
in oratione percipiunt et eo completis
precibus cum viciorum suggestione pul-
santur nequaquam prodesse videro vos
in celestis se flevisse si meminerit
Idem in eodem super illud Iob Sub
umbra dormit in secreto thalami
in locis humentibus. Quos sunt in-
tra nigmbus que humano genere in-
manet et innatat dicantur ut
videlicet sit spiritus atque illud aliud
carnis humidum spiritus appellatur ela-
tio namque ipsum erigit luxuria vero
carnem corrumpit. Antiquus itaque
hostis humanum genus vel per elationem
superbie vel per luxuriam premens in se-
creto thalami atque in locis humenti-
bus dormit quia dampnatum horum
subdicione sive elacionis aut per
elacionem spiritus aut per carnis corrup-

talem tenet quos illa non in utraque possidet quia dum eos superbie spiritus elevat a timore sue altitudinis verecundia sua confusio sic corrumpens inclinat plurima que supra de conflictu deputatis de intupatione de vicijs

De vicijs virtutum speciem preferentibus sive de virtute simulata

Greg. 32 super illud Job Cartilago eius quasi lamine ferree. Quid per cartilaginem nisi simulatas leccinatis id est demonis significatur. Cartilago namque ossis ostendit speciem sed ossis non habet aliquam infirmitate et sunt nonnulla vicia que speciem quidem rectitudinis et virtutis ostendunt sed ex infirmitatis pravitate subtiliter prodeunt. Hostis enim nostri malicia tanta se palliat arte ut plerumque culpas ante decepte mentis oculos virtutes fingat unde quis quasi premium expectat unde dignus est eterna reperire tormenta. Idem ibidem. Plerumque enim in ulciscendis vicijs crudelitas agitur et iusticia reputatur et immoderata ira iusti zeli meritum estimatur et cum ad correptionem moribus peccantes caute delicant renocari inflectione violenta frangunt. Idem ibidem. Et plerumque dissoluta remissio quasi mansuetudo vel pietas creditur et dum plus quam decet delinquentibus temporaliter parcitur ad eterna supplicia crudeliter reservantur. Idem. Non numquam etiam effusio rerum misericordia creditur et dum male spargere culpa sit perceptum quod acceptum est non timetur. Nonnumquam etiam tenacia parcitas putatur et cum grave sit non tribuere ... virtus creditur ad quesita firmiter retinere. Idem ibidem. Sepe malorum pertinacia constantia dicitur et dum mens a pravitate sua flecti non patitur quasi correcta defensione quasi totius gloriatur. Sepius etiam inconstantia quasi tractabilitas dicitur et quo quisque fidem integram nulli servat eo se amicum cum cunctis estimat. Idem. Aliquando timor competens humilitas creditur et cum temporali formidine premitur quisque a defensione veritatis tacens arbitratur quod iuxta dei ordinem humiliter se suis prioribus exhibeat. Idem. Aliquando vocis superba veritatis libertas estimatur et cum prelatorum veritati contradicit loquendi procacitas veritatis defensio reputatur. Idem ibidem. Plerumque pigricia quasi continentia quietis attenditur et cum gravius culpe sit recta studiose non agere magne virtutis meritum creditur a prava cessare. Idem. Plerumque inquietudo cordis sponsus vigilans sollicitudo nominatur et dum quiete quisque non tolerat agendo que desiderat virtutis debite se putat operam implere. Idem. Sepius ad agenda que recta sunt incauta precipitatio laudandi studii fervor creditur et cum desideratum bonum intempestiva actione corrumpitur eo melius agi quo celerius estimatur. Sepe etiam accelerandi boni tarditas consilium putatur et dum expectatur ut cunctatione proficiat hoc frequenter insidians mora supplantavit. Idem ibidem. Igitur dum culpa velud virtus aspicitur valde pensandum est quia tanto tardius mens mentem suam deseret quanto per virtutis speciem decepta peiorem etiam retributionem ... Demias quidem facile ante culpa sentitur. Una ergo error cum virtus creditur difficilius emendatur. Ideo recte nunc dicitur Cartilago eius quasi lamine ferree. Hec mortis eius ille quo sub pretextu boni calliditatis suam fraudulentiam exhibet

eo mente mellita dulcius tenet. Hic
est quod nonnumquam illi qui videntur sancti-
tatis affectum in eorundem lapsu tardi-
us emendantur. Vitium quippe esse sciant
anime quod agunt et eodem suo iudi-
cio sub nominis sunt. Unde bene Ie-
remias cum dicit: Candidiores naza-
rei eius nive, nitidiores lacte, rubicun-
diores ebore antiquo, saphiro pulchri-
ores. Denigrata est super carbones fa-
cies eorum et non sunt cogniti in pla-
teis. Adhesit cutis eorum ossibus,
aruit et quasi lignum facta est. Quid
enim nazareorum nomine nisi continen-
tium et abstinentium vita signatur,
que nive candidior et lacte nitidior
dicitur? Nix enim ex aqua congelatur
que desuper venit, lac autem ex carne
conficitur que in inferioribus nutritur.
Quid ergo per nivem nisi candor vite
celestis et quid lac nisi temporalis dis-
pensationis administratio demonstratur?
Eo quod plerique continentes et abstine-
tes viri in ecclesia Dei tam mira opera
fecerunt ut alteris nulla qui celestem
vitam tenuerant nulla quoque qui
terrena bene dispensaverint superare
videantur, ideo nive et candidiores ni-
ve et nitidiores lacte referuntur. Idem
22 mor. super illud Job: Plenus sum
sermonibus et coartat me spiritus ven-
tris mei. Sepe non nulla vicia vir-
tutes se esse mentiuntur, sicud vicia et
tenacia non numquam parcimonia et cru-
delitas aliquid iusticia, ut videri ita
plerumque mente ad impetum loquendi
vane glorie anxietas nequaquam
se intra silentium capiens cantatis
inflammat atque appetitu ostentationis
ius ad effrenationem locutionis impel-
lit et sub studio consulendum libido
cupit apparendi non cui curat loque-

do quod prosit sed quod appareat nec
studet ut malum quod cernit corri-
gat sed ut bonum quod sentit osten-
tet. Idem 31 mor. super illud Job:
Procul odoratur bellum. Vicia virtutibus
subinclinatione sunt vicina, sicut ut pro
doctrina arrogancia, pro constancia crude-
litas, pro pietate remissio, pro zelo ira,
pro mansuetudine torpor oritur. Idem
Iudex. Equus ergo ille divinus, id
est predicator fortis et bonus, pro-
cul odoratur bellum maiorum. Nam cum
adipiscende doctrine studiis ela-
borat mente sedula sollicitate caute-
que tamen arrogancie parcit eo culpas
delinquentium utcumque iuste desiderat
sagacissime cavet ne modum iu-
sticie crudelitas vincat. Dispensando
cum pietate frenat si intentius solli-
citer conspicit ne quid disciplinae
dissolucione vincatur. Cum se ser-
te zeli stimulus excitat, summopere
providet ne plus quam necesse est ire
se flamma succendat. Cum magna man-
suetudinis qualitate se temperat,
vigilanter observat ne torpore friges-
cat. Quia ergo spiritualis militis
id est predicatoris cogitacio omnia
vicia prius que sub virtute possunt as-
pirare vetat, de equo dicitur: Procul odo-
ratur bellum, plura que supra de ea
electu. Item de ymoni si. ypd' de spiritu
bono l° 2 c 3. Quedam vicia
species virtutum preferunt et ideo
perniciosius suos sectatores decipi-
unt quia se sub velamine virtutum
tegunt. Nam vicia que statim ex-
terius virtutibus parent cito dum
in palam veniunt emendantur,
unde sequaces eorum de talibus
cunctis tenus erubescunt. Idem
Iudex. Intendum ergo sub pretexto

tie custodie crudelitas agitur et putatur esse virtus quod vicium est sicut et remissa segnities mansuetudo creditur et quod agit torpor negligencie putatur indulgencia pietatis plura que supra de eo sunt ti de ypocrisi Seneca ad lucill. epistola xl. Vicia nobis sub specie virtutum irrepunt audacia cum sub titulo fortitudinis latet et moderacio vocatur ignavia pro cauto quoque timidus accipitur at in hiis et similibus magno periculo non erramus Idem eidem epistola 46 omnia vicia ad modum in aperto leniora sunt tunc autem perniciosissima sunt cum simulata sanitate consistant subsistunt plura que supra de amicicia falsa Aug. libro 3o de libero arbitrio capitulo 21 omne vicium eo ipso quo vicium est contra naturam est si enim nature non noceret nec vicium esset Si autem quia nocet ideo vicium est patet quod contra naturam est plura que infra de vituperacione Idem ad Paulinum venena non dantur nisi sint cum melle condita sic et vicia non decipiunt nisi specie virtutum plura que supra de conflictu de ypocrisi Tullius de catelina habitat ille homo per umbram signa non expressa sed adumbrata maximarum virtutum utebatur si quidem hominibus malis et cum optimis viris se deditum esse simulabat neque tale monstrum unquam puto fuisse tam ex studiis diversis quod et inter se pugnantibus nature studiis cupiditatibus quoque conflatum quis enim clarioribus viris quodam carior et quis turpioribus coniunccior quis tamen aliquando melior et quis hostis civium tetrior quis in voluptatibus inquinacior quis in laboribus impaciencior quis in rapacitate avarior quis in largitione effusior Illud quoque in eo fuit mirabile naturam suam versare et tegere ad tempus atque illuc et illuc torquere atque flectere cum tristibus semper cum remissis iocundari cum senibus graviter et cum iuvenibus comiter cum facinorosis audacter et cum luxuriosis vivere luxuriose plura que supra de ypocrisi de malicia Lactancius in libro de cultu Etiam que bona sunt fines suos et modos et mensuras habent quas sibi excesseris in vicia prolabitur nam constancia nisi pro virtute suscepta sit impudencia fit et fortitudo si nulla necessitate cogente vel pro non turpi honesta certamen provocet subierit in temeritatem vertitur et severitas nisi se intra congruentes metas moderatam penas coherceat seva crudelitas fit Ovidius libro primo de remedio amoris Cum mala sint vicina bonis errore sub illo pro vicio virtus omnia sepe tulit plura que supra de ypocrisi de malicia Gaufridus in poetria nova Blanditor presens detractor absens hostis verus possessor coactor avarus divus prede ... prestator ambiciosus plat plura quere supra de ypocrisi

De viciis sibi invicem succedentibus Greg. 33 moralium super illud Job De naribus eius procedit fumus sicut olle succense atque ferventis Behemoth de naribus fumus egreditur quia de dyaboli prodigiis mendacibus cecam bonorum mencium oculos trepidacionis caligo confundit unde

veritatis ore per evangelium dicitur Surgent
pseudo christi et pseudo prophete et dabunt
signa magna et prodigia ita ut in
errorem inducantur si fieri potest etiam
electi. Idem ibidem. Sed fumus iste
aut electorum oculos turbat et aliter
reproborum excecat. Bonorum quippe o-
culos spiritualium desideriorum statu res-
pergitur ne prevalente inferiori cogi-
tatione deiciatur. In reproborum vero
mentibus quos se herentibus per terras
cogitationes colligit se ab eis lumen
veritatis funditus tollit. Idem ibidem.
Fumus iste reproborum cordibus quot illi-
citas ingerit per tot globos ante se
tus intumescit et recte fumi glo-
bos nominans quia cum alii suppis
cuescunt tunc alii inferius in-
surgunt sic et in cogitatione carna-
lium hominum si alia pravitatis desideria
transeunt tunc alia iam succedunt.
Idem ibidem. Sepe namque mens
inspicit quod iam transierit videt sed
ubi adhuc retinetur non videt quan-
do de quibusdam viciis quia eis sub-
iecta non sit et perimet et gaudet, ne-
scit et negligit quia eorum vice suc-
crescunt alia vicia quibus for-
tasse nequius succumbit. Sic ergo fit
ut cum alia vicia transeunt et
semper alia succedunt ab hoc spiritu
leviathan id est dyabolo cor reproborum
sine intermissione teneatur. Unde bene
per Joel prophetam dicitur Residuum eru-
ce comedit locusta et residuum lo-
custe comedit bruchus et residuum
bruci comedit erugo. Expergiscimini
ebrii et flete. Idem ibidem. Quid ergo
per erucam que toto corpore interia
repit nisi luxuria designatur que cor
quod continet ita polluit ut in superiore
munditie amorem surgere non possit.
Quid per locustam que saltibus evo-
lat nisi inanis gloria exprimitur
que inanis presumptionibus se exal-
tat. Quid per bruchum cuius pene
totum corpus in ventre colligitur
nisi edendi ingluvies signatur.
Quid per eruginem que dum tangit
incendit nisi ira monstratur. Idem
ibidem. Residuum ergo eruce locus-
ta comedit quia sepe dum luxu-
rie vicium a mente recesserit sta-
tim inanis gloria succedit. Nam quia
iam per amorem carnis non sternitur
quasi strenuum se castitate gloriatur. Et
residuum locuste bruchus come-
dit quia sepe quasi dum inani
glorie que quasi ex sanctitate veniebat
resistitur tunc vel ventri ad quibus-
libet ambiciosis desideriis in mode-
ratius indulgetur. Mens enim ina-
tanto atrocius ad quelibet ambi-
tum ducitur quanto nullo vel hu-
mane laudis amore refrenatur.
Et residuum vero bruci erugo con-
sumit quia sepe dum ventris
ingluvies per abstinentiam restringi-
tur inpacientie acriter dicatur que
rubiginis more quasi exurendo messem
comedit quia virtutum fruc-
tus impatiencie flamma velocius
tabefacit. Idem ibidem. Dum er-
go invicem vicia succedunt agrum
mentis alia pestis devorat dum
alia derelinquit. Idem ibidem. Bene
autem illic subditur Expergiscimini
ebrii et flete. Ebrii quippe vocati
sunt qui in huius mundi amore
confusi mala non sentiunt que pa-
ciuntur. Quid ergo est dicere Exper-
giscimini et flete nisi sompnum vestre
insensibilitatis excutite et inde
vastatione cordis vestri tot sibi suc-
cedentibus viciis aut viciorum pes-

tibus vigilantibus lamentis ob mate per tot ergo globos delematham istius .i. de dyaboli naribus fumus surgit per quot minores pestes stringens cordis reprobi occulta aspiracione consumit. Idem. Quia ergo septem principalia vicia tetigimus quere supra de viciis capitalibus et de multiplicitate de peccato.

De viciis expugnandis. Seneca ad Lucillum epistola li. Id agere debemus ut irritamenta viciorum quam longissime profugiamus. Idem. Indurandus est animus et debellande sunt voluptates que seva quoque ad se ingenia rapuerunt. Idem eidem. Vicia sine modo et sine fine prosequere nam illis quoque nec finis nec modus est. Idem. Proice quecumque cor tuum dilaniant que si aliter extrahi nequirent cor ipsum cum ipsis evellendum esset. Idem eidem. Voluptates quoque precipue fugienda que latronum more ad hoc nos amplectuntur ut strangulent. Idem eidem in epistola lxix. Undique te vicia sollicitant nam avaricia pecuniam promittit luxuria voluptatem ambicio potenciam. Vis ergo effici toto seculo forcior fac ut vicia tibi sibi negent et ingenium accipiant. Idem eidem in epistola. Nichil quoque moribus quibus afficitur animus quos quisque penitus se sentit. Idem eidem in epistola lxxij. Non est in rebus vicium sed in ipso animo quemadmodum enim nichil differt utrum egrum in lecto ligneo vel aureo deponas quocumque enim tu transtuleris illum semper secum transfert morbum suum sic nichil interest utrum eger animus in diviciis an in paupertate ponatur malum enim secum ubique sequitur illum. Seneca. Si vis omnia vicia subire tibi subice temet ipsum prius racioni multos reges si racio te rexerit et ab illa disces quid et quemadmodum aggredi debeas universa. Idem in libro de moribus. Nichil interest quo animo facias quod fecisse vicium est. Plura quere supra de correctione. Item de virtute de penitencia. Lactancius in libro de vero cultu. Porro si virtutes inseras vicia sponte decedunt et si vicia demas virtutes ultro subibunt. Seneca. Cum bonorum et malorum constituta est natura ut se semper oppugnent et expellant. Plura quere supra de virtute de peccato. Valerius Maximus libro 2°. Cum viciis fecerimus aut quid dampnosius est quibus virtutis atteritur victorie languescunt sopita gloria in infamiam convertitur animique pariter corporis virtutes expugnantur. Plura quere supra de animo. Tullius de officiis libro 3°. Certe si omnes deos hominesque celare possemus nichil tamen avare vel iniuste vel libidinose faciendum est. Bonus enim vir non solum non facere sed nec cogitare quidem audebit quicquam quod non audeat predicare. Idem in Philippica x. Quo maior est vis animi quam corporis eo graviora sunt mala que concipiuntur animo quam que corpore. Servitus miserior est que animo quam que corpori serviunt. Miserior ergo est qui vicia suscepit scelus quam qui altius faciendo cogitur. Plura quere supra de animo. Boecius de consolacione libro iiii°. Cum virtute destituta viciis servire homo esse desinit. Cum ergo in divinam condicionem transire non possit vertitur in bestiam

plura quere supra de peccato. Curtilianus
de oratoria institutione libro viii[o]. ni-
chil est tam occupatum tam multi-
forme tam variis affectibus con-
cisum et dilaceratum sicut mala
mens. Iniquus enim metus illam et spe et
curis et laboribus distendit et cum
sceleris compos fuit tunc solicitu-
dine ac penitencia et penarum expectati-
one torquetur. plura quere supra de
concupiscencia mala de intemperancie demen-
tis senum quere supra de senibus et
senectute. Item supra de senectutis
remedio de malis principibus quere re
supra de principibus malis de potentibus
de iniquis iniuriam quere supra de ado-
lescentibus de iuvenibus de malis
oculorum quere supra de concupiscencia visus
de oculis de malis aurium quere supra
de auribus et auditu. Item supra de
cantu de malis lingue quere de de-
tractione de locucione de lingua de
malis gule quere supra de gula

De unitate. Lincolniensis de spon-
di nos uni viro christo. Consyde-
rate karissimi quantus est unita-
tis appetitus in singulis creaturis
ut eorum comparacione mentes vestre
ad unitatis appetitum amplius accen-
dantur. Si scias dignum unde do-
let nisi quia divisa est unitas con-
tinuitatis quam appetit conservare
elementa mundi sibi contraria et
repugnancia unde indissolubili con-
cordia mundum componunt nisi ex ap-
petitu unitatis humores ergo contra-
rii in corpore unde servant temperamen-
tum complexionis nisi ex amore uni-
tatis. Aves gregatim volant et gre-
gem unum perficiunt et unde nisi ex ze-
lo unitatis. Aves eciam rapaces et
ferebestie ab unitate societatis se
non separant nisi amore unitatis in-
cuius predam secant individuam so-
cietatis vitant unitatem. Cuncta mundi
elementa sol et luna et cetera corpora
supercelestia in figuras spericas ex ap-
petitu unitatis conglobantur. Figu-
rarum namque sperica super omnes alias figu-
ras maxime est unitiva. unde et
gutta pluvie fluida in spericam
figuram se colligit ex appetitu uni-
tatis. Sic ergo omnes creature huius
mundi tam sensibiles quam insensi-
biles et in ipsis sensibilibus tam
feroces quam mites tanto tenentur
unitatis appetitu ut sine ea nichil
sint nichil quod faciant. quanto ma-
gis nos qui spiritu et nomine vera
unitate profitemur unitatem appete-
re et servare debemus in omnibus precipue
maxime cum unitas quam ce-
tera appetunt divisibilis et con-
tinuabilis sit unitas autem in qua
unificari debetis summa sit et in-
divisibilis et incommutabilis pul-
cherrima optima et iocundissima.
Claustralis namque maxime si a
radice huius unitatis divulsus
spiritu et corporali conversacione a con-
gregacione fratrum non divisus est
sicut ramus avulsus ab arbore
vel membrum abscisum a corpore quamquam
tamen hic cortice tenui solum adhuc
adhereat trunco illud autem saltem
membrum corporis tenui pellicula
corpori. nec possunt aut ramus de
trunco aut membrum de corpore per
tenuis corticis aut pellicule me-
dium succum nutrimenti attrahere quia
divisa sunt a suo principio unita-
te sic claustralis uno quamquam a

lius incongregacione uiuens si sola
cortice aut pellicula hitus conte
rionis et tamen sacionis corporalis
dependet a corpore congregacionis
qui non manet in radice unitatis
nec inde attrahit spiritualis nutri
menti humiditatem necesse est ut tunc
marcescat putrescat et arescat
et in igne mittatur. Hec Lincolniensis
super illo dicto de voluntate dei que
supra de spiritu sancto de unitate

De voluntate bona Bernardus in
meditacionibus. Non intuetur deus
quantum quisque mali valeat facere
sed quantum velit et cum deest potestas
malefaciendi foris apud se tamen
tyrannus est intus cui in corde ini
quitas iudicatur. Idem de ante dei ocu
los nunquam est vacua manus a mu
nere si fuerit archa cordis repleta
bona voluntate. Plura que supra
de consciencia bona de intencione bona
de operacione bona de oracione bona
Augustinus in libro de arbitrio Voluntas bona
est qua appetitus recte honeste que
vivere et ad summam sapienciam pervenire
Idem in libro de civitate dei Recta vo
luntas est bonus amor et querere
supra de affectionibus anime bonis
Idem in libro de arbitrio Sola bona
voluntas meditum bona vis non
perficit si hec sola deficiat Idem
super illud psalmi In mandatis eius
volet nimis Sufficiat voluntas
si perficiendi mandati desit facul
tas Idem super psalmum 2m Si quod vis
et non potes deum factum compu
tat Idem in libro de spiritu et litera Nullus
habet in voluntate in potestate sua quod
ei veniat in mentem sed consentire vel
dissentire voluntatis est Idem in libro
de verbis domini Nostrum est velle sed
ipsa voluntas et admonetur ut sur
gat et sanatur ut valeat et dilatatur
ut capiat et impletur ut habeat
Idem in libro de verbis domini Nostrum est
velle sed ipsa voluntas et admonetur
ut surgat et sanatur ut valeat et
dilatatur ut capiat et impletur ut
habeat Idem in libro de agone christiano
Velit creatura velit nolit tamen
deo suo subiecta est sed hoc admone
mur ut tota voluntate nostra serviamus
domino deo nostro quia iustus liberaliter
sunt iniustus aut compeditus ser
vit Idem in libro de vera religione Tales
servos meliores iudicat deus qui
serviunt ei liberaliter quod nullo modo fi
eret nisi voluntarie et non necessitate
serviatur Idem in libro de conf. quisque li
beros ad compellendum non potest esse
molestus quo auctor suum ad reddendum
voluntarius est debitor Idem in libro
de ecclesiasticis dogmatibus Nullus
servus aut iustus in hac vita cavet
pro nec tamen quo hoc desinit esse
iniustus aut servus cum in volunta
te sua teneat securitatem Idem in xiiii
libro de trinitate dei capitulo xix Hoc est quod
sapiens dixit Terencius quando non
potest fieri illud quod vis tunc illud
velis quod possis Idem Nemo volens
aliquid facit quod non prius in cor
de suo dixit quod quidem ultimum cor
dis quod est et hoc ultima amore con
cipitur sine creatura sine creatore
Idem in libro soliloquiorum Quanto plus
augetur species illius intendere tanto ve
hemencius eiusmodi pulcritudinis tanto
magis ad illam totus amor meus
voluntas quod mea vertitur Idem in libro

in li° x° de ciuitate dei Debitum vo
luntatis tunc vere est liberum cum vi
ciis peccatis que non fuerit Idem in libro
de fide ad petrum pr° Tempus autem
ad quirendam vitam eternam quere supra
de latitudine de appetitu de trinitate
Crisostomus super Math Voluntates bone si
cut apud deum sunt fructus quemad
modum hic apud homines sunt ado
rifer flores Idem Sicut opus sine
voluntate prauo non facit sic et iu
sticia opere non consummatum coronat
nisi bona voluntas affuit Idem il
la est glosa concreta quere supra de co
tinencia tactus Idem super Math De
bet voluntas bona precedere et quere
supra de gracia plura quere supra de con
tinencia de affeccionibus anime bonis
de desiderio Ieronimus in epistola contra
Ruffinum Non inferimus sed in volun
tate nascentis causa incorporis est at
que virtutum et heretice in decreto di. lin-
gwa Idem in epistola Certo pectus per
cum voluntate omnia acceptat Ne
mo eo apostolis pauperior fuit et ne
mo tum pro domino dereliquit plura quere
supra de affeccionibus anime bonis et
de desiderio Bernardus in sermone Predicato
recta est omnimoda coniunctio volunta
tis in deum et eo se tota voluntaria
deuota quod subiectio Idem in epistola quo
dam super illud Iob apostoli Regnum dei
intra vos est Quod est hoc regnum sa
na et libera voluntas hominis ita se
conformans voluntati dei ut nichil
velit quod displiceat deo plura quere
supra de affeccionibus anime bonis
Beda in omelia natalis domini super id
Luce secundo Gloria in excelsis deo et
Et bene cum dicerent angeli Et in

terra pax hominibus adiungunt bone
voluntatis quia cum illis hominibus
adiungunt societate pacis angelica
spiritus hic firmant quorum mentibus
puritate bone voluntatis inesse
considerant Idem ibidem Illos homines
angeli sanctum post absolucionem car
nis ad contemplacionem vere et eterne
pacis sublimes letantur quos carnis
ne quaquam ignorantes omnia que locuntur
vel agunt de radice bone volunta
tis procedere providerunt Idem ta
les namque homines et si forte vel
ignorancia quidem vel infirmitas a
perficienda qua cupiunt bona acci
dine tamen ante eternum iudicis oculos
integritas qua corde tenent bone
voluntatis coronat Idem ibidem
Bona voluntas est diligere condi
torem corporis corde tota anima
tota virtute et diligere proximos tam
quam nos ipsos atque eiusdem condicionis
in nobis in nobis vigore indiciis
operum quibus valemus efficaciter
ostendere Augustinus in li° de pluribus vo
luntas bona est que dei volun
tati subiecta est et illud vult quod
deus vult illam velle debere et il
lud amplecti Idem ibidem Nos
semper velle debemus quod deus
vult sed hoc velle deemus quod deus
vult nos velle debere plura quere
supra de affeccionibus anime bonis
Glosa super illud Thob. iiii Si exiguum
tibi fuerit voluntas dandi non dati
quantitas a deo pensatur plura quere
supra de affeccionibus anime bonis
de appetitu naturali Augustinus li° 2° de li
bero a. c. 3x. Voluntas adherens
communi et incommutabili bono impe
trat prima et magna hominis bona

tum ipsa sit medium quoddam bonum voluntas autem adversa ab incommutabili et communi bono et conversa ad proprium bonum aut exterius aut ad interius peccat ad proprium autem convertitur et que infra de voluntate mala. Idem capitulo xxxv. Motus ergo ille conversionis quem fatemur esse peccatum .i. motus voluntatis ab incommutabili bono ad commutabile bonum defectivus motus est. Omnis autem defectus ex nichilo est. Propter hoc talis motus ad deum pertinere non potest. Qui tamen defectus quia voluntarius est idcirco in nostra potestate positus est. Idem ibidem libro 3o capitulo primo. Quid autem veniet dicam propius non invenio si voluntas qua volo est et volo non est mea. Quapropter cui retribuendum est si quid pecca malefacto nisi in nec est ulterior illa peccatorum causa quecumque quam ipsa voluntas. Plura que supra de voluntate mala. Item Augustinus in libro primo tractationum. In potestate quippe hominis est mutare voluntatem in melius sed illa potestas nulla est nisi a deo detur de quo dictum est dedit eis potestatem filios dei fieri. Idem ibidem. Cum enim hoc sit in potestate nostra quod tamen volumus facimus nichil nichil enim tam in potestate nostra est quam ipsa voluntas qua volumus hoc vel illud sed preparatur ipsa voluntas a domino ut velimus bonum bene facere velle autem malefacere non a domino sed a nobis est. Nec est ulterior peccatorum causa quecumque quam ipsa voluntas nostra. Idem ibidem. Sicut intelligendum est quod alibi dixi in potestate nostra esse vel misereri bonitate dei vel condempnari severitate dei meam quia in potestate nostra non est

nisi quod sequimur meliorem voluntatem quam cum fortis et potens impertiatur a domino facile sit opus pietatis quod et iam difficile vel impossibile prius fuit. Idem ibidem. Cum omnia bona dicantur quoddam facta .i. quedam magna media et minima in mediis quidem bonis invenitur liberum voluntatis arbitrium quia et male illo uti possumus sed tamen tale bonum est ut sine illo recte vivere nequeamus. Bonus autem usus eius iam virtus est que in magnis reperitur bonis quibus male uti nullus potest. Idem. Et quia omnia bona sicut dictum est et magna et media et minima quoddam sequuntur sunt sequitur ut eo deo sic etiam bonus usus libere voluntatis que virtus est et in magnis numeratur bonis. Idem. Magis autem laudanda est bonitas dei in magnis quam in mediis et magis in mediis quam in minimis bonis sed magis in omnibus quam si non omnia tribuisset. Idem ibidem. Cum de voluntate recte faciendi loquimur de illa scilicet in qua homo factus est. Plura que supra de affectionibus anime bonis de appetitu.

De voluntate mala. Gregorius in moralibus super illud Job vi. Simul hec sunt sensu conversim eorum reprobi reprobi recta quidem deliberando appetunt sed ad consueta mala revertunt bona quidem cupiunt sed a malis nunquam recedunt esse quidem humiles volunt sed sine despectu castis volunt esse sine carnis maceratione patientes sine contumeliis virtutes adipisci querunt sed virtutum labores fugiunt quidem aut contumeliis belli que aut certamina in campo nesciunt et tamen in urbibus triumphare de belli

victoria concupiscunt nequaquam ho-
minem ad prauam delectacionem rapi-
tur nisi prius per voluntarias vicio-
rum tenebras infirmet. Idem Dum quis
ad huc contra [illegible] bona facit a malo
penitus non recessit quia eo ipso pec-
cat quo peccare vellet si potuisset. Idem
Non intuetur deus que fiunt sed de vo-
luntate bona. Idem in xii li. moralium
Quia deus cogitacionis corda perpendit
ideo iam in eius oculis impius fecit
hoc quod facere cogitauit. plura que supra
de affeccionibus anime malis. Augustinus
super ps. lvii. Si quid mali vis et non
potes deus iam factum reputat.
Idem in li. de libero arbitrio malum
est voluntaria et turpis affectio.
Idem voluntas mala quere supra
de affeccionibus anime malis. Augustinus
Idem li. 2o de li. arbitrio c. 38 vo-
luntas auersa ab incommutabili et co-
muni bono et conuersa ad proprium. Idem
Ad proprium aut bonum conuertitur volun-
tas cum sue potestatis vult esse et vo-
dei ad exterius autem cum aliorum
propria aut quecumque ad se non pertinent
cognoscere studet ad inferius aut
conuertitur cum voluptate corporis
diligit atque adeo homo superbus ac
curiosus et lasciuus effectus capitur
ab alia vita que in comparacione superi-
oris mors est que tamen regitur admini-
stracione diuine prouidencie que con-
gruis sedibus ordinat omnia et pro
meritis singulorum sua cuique distri-
buit. Idem ibidem Ita quoque fit ut
nec illa bona que a peccatoribus appe-
tuntur ullo modo sint mala nec ipsa
voluntas liberam quam in bonis
quibusdam medijs numerandam esse com-
perimus sed malum nichil aliud est quam
auersio voluntatis ab incommutabili
bono et conuersio ad commutabilia bona

que tamen auersio atque conuersio quia
non cogitur sed est voluntaria propterea
hoc digna et iusta miserie pena
eandem subsequitur voluntatem. Augustinus
in li. confessionum. Ex voluntate peruersa
facta est necessitas quibus quasi quibus-
dam ansulis vel cathenis me te-
nebat abstrictum dura seruitus.
Idem Due voluntates mee vna
vetus et altera noua. Illa carnalis
illa spiritualis confligebant inter
se atque discordando dissipabant
animam meam et ego ad te suspi-
rabam dum ligatus non ferro sed
mea ferrea voluntate. Idem super
[illegible]. Naturale est nobis bene
velle male autem velle non est na-
turale sed voluntatis peruerse. Idem
in epistola quadam. Nimis peruerse
se amat qui alios vult errare ut
error suus lateat. Idem in libro de
vera religione. Usque adeo peccatum
voluntarium malum est ut nullo
modo sit peccatum si non sit volun-
tarium. Idem de utilitate [illegible]. mala
voluntate sola quisque miser effi-
citur sed miserior cum desiderium
male voluntatis adimpletur. Idem
in li. de cathezizandis rudibus. Homi-
nes in hac vita magnis labori-
bus requiem querunt et securita-
tem sed mala voluntate et cupi-
ditate seducti non inueniunt vo-
lunt enim requiescere in rebus in-
quietis nam in diuicijs volentes
requiescere magis superbi efficiuntur
quam securi. Idem in li. de verbis
domini. Deus amissus mors anime
anima amissa mors corporis est mors
autem corporis necessaria mors enim anime
voluntaria et ideo iuste est a
deo inflicta. Idem super illud ps. vi. pe[illegible]

tatum accepcione decepta etc. Quid
concupiscit dulcius sit tunc uera v
que supra de concupiscencia plura que supra
de affeccionibus anime malis Crisostomus
super Math. Apud deum qui vult hos
ocidere iam est homicida qui vult
adulterium committere iam adulter est
et qui paratus est periurare periurus
est antequam iuret quia deus non
iudicat ex operibus sed cogitacionibus
dicente apostolo Testimonium illius reddente
te consciencia eorum etc. Idem in li. de vi
ta christiana Scito quia te non vin
cit natura corporis tui neque strangu
labit vires nichil enim te ab eorum
et furtum absolvero nisi tua voluntaria
mala declinacio Idem super Ioh. Elec
cionis et ipsa voluntas est omnis
malicie hominis Ieronimus in epistola co
tra Ruffinum non in sensibus sed
in voluntate nascentis tam vicio
rum est atque virtutum Iudicium
di. lxx. vacca de adulterio plura que
supra de affeccionibus anime malis
de appetitu de desiderio Idem in epistola
Tantum virtuti adicies quantum ipse
voluntati subtraxeris Idem Cum
voluntate habet occidendi etiam
si non percusserit occidit Bernardus super
Cant. Si in die ieiunii mei invenitur
voluntas mea in ea tale ieiunium
elegit sponsus meus nec sapit
illi ieiunium quod non illum abdicare
sed virum voluntatis ipse dextruit nos
solum autem de ieiunio sed et de silen
tio de vigiliis de oracione maiorum o
paccione. Postremo de omni monastica
li observancia ubicumque invenitur vo
luntas mea in ea et non in domino
Ihesu Christo ad quem servicio Idem Duo
sunt que malam conposuerunt volun
tatem scilicet vel peccare vel tunc vin
tatem. scilicet vel peccare libet Idem in sermone
prime peccare libet Idem in sermone
Quid odit aut quid punit deus nisi
propriam voluntatem cesset voluntas propria
et infernus iam non erit Idem in
quem enim ignis infernalis descendet
nisi in propriam voluntatem Idem Unde
sunt scandala vel unde sunt tur
baciones omnes vitae conturbaciones
et contenciones et murmuraciones nisi
quod propriam sequimur voluntatem plura que
supra de affeccionibus anime malis

De voluntate propria Bernardus in
quodam sermone in congregacio
ne positus etc. que supra de religione
Idem Sapiencia que desursum est primum
quidem pudica deinde pacifica Contrarie voluntatis
impudicitatem deinde pacificam contra
proprii consilii manifestam rebellionem
Idem Voluntas propria paradisum ex
poliat et infernum ditat Idem super
Cant. Ecce in die ieiunii etc. que supra
de voluntate mala Idem hoc ha
bet propria voluntas ut quo obedire
tur sibi sunt eo amplius eam tru
delioribus vinculis innectat sed
la diligitur cum sola digna sit odio
principium enim est iniquitatis mor
tis infusio ac destructio magna vir
tutum plura que supra de religione
Eusebius in collacionibus Illum diem tu
te in ipso computa in qua volun
tate tuam abnegasti et tuis deside
riis restitisti Idem in epistola virtuti ad
tuti adicies que supra de voluntate
mala

De voluptate Gregorius in moralibus
qui nunc in voluptatibus
se dilatavit eum postmodum
in suppliciis coangustat Idem in
Registro Si pro languore aut ad vo
luptate carnis dic dentes quibus lava
ri seu balneari desiderat hoc fieri

nec reliquo die quolibet comedimus
si ad sinceritate corporis hoc nec die
uno prohibemus Idem super Ezechi
elem Plus voluptas quam neces
sitas petit et sepe dum carnis mo
re placare cupimus ipsa voluptas
subripit et modum refectionis gote
dit Idem De carni plus quam debemus
tribuimus et que supra de abstinencia
Idem in omelia Sunt que divicias
negligentibus et que supra de divitibus
Idem in omelia Homo quidam fecit ce
nam magnam et quere supra de de
liciis Hoc distare solet inter delicias
cordis et corporis plura que supra
de gula Idem Pene semper epulas et
quere supra de gula de luxuria Aug
in sermone Voluptates faciunt homines
gulosos ebriosos iniuriosos rapaces
fornicatores adulteros stupratores
impudicos et alia innumerabilia que
dyabolus generi humano precipitatis
solet in infernum plura que supra
de abstinencia de gula de luxuria
Idem in libro de solitudine Eternis
aquinus voluptatibus stimulatum
qui non est ubi est qui frequenta
a voluptatibus Idem Corporalis fortitudo
dicit quere supra de conflictu vici
orum Idem Abstinencia videtur que
supra de conflictu Greg super Ezech
Pora sunt qui mutam fidem blandi
mentis et voluptatibus mancipa
vit Idem Apprehendentibus volup
tas diffinitur tum quibus prius de
sideriis finitur sed ubi quesito sumus
desideriis finiri potest dum egritu
do non sunt ut sacietas ipsa plus
desiderare facit Idem in libro de co
nversione cordis Grave impossibile
est et que supra de deliciis spiritualibus
Idem in libro de reparacione lap
si Centum si placet demus quos
que supra de amore de mundi de
contemptu mundi que plura ibi
Idem de carnalitate de gula Iohannes
ad eundem ad custodiendum animum et ad alios
tercia duplex est incendium volup
tatis ut quid enim oleum ad inc
flamme ut quid ardenti corpori fomento
ignis fomenta ministramus Idem
libro secundo contra Iovinianum Si quis
se putat inter delicias posse vir
sari et quere supra de deliciis spiritua
libus Idem Frustra quidem sibi bla
diuntur que supra de castitate Idem
in epistola Difficile immo impossibile est
ut et presentibus Idem super Ecce vo
luptas cum debilitat sensum perdit
et de homine brutale brutum animal
Idem contra Iovinianum Epicurus vo
luptatis assertor et Idem ad Furiam
Cibos lautos et Idem ad Oceanum
Venus luxuria est quere hec omnia
supra de gula Ysid de summo bono
libro 3o Cedit labori voluptas
cum dum vacante adeo cito prodo
cupit eos Bern in libro de 9 temptacionibus
Dicunt Ceterum tradit fra quasi
voluptas et odorem turpis lucra
sectantes questum estimans pie
tatem quorum dampnatio certa est
Ambrosius ad eciam virgines volup
tas paradiso eiecit Idem Non est
voluptate inhendum sed est infir
mitatis plura que supra de gula de
luxuria Tull in libro de senectute
Impedit consilium voluptas rationis
inimica ac mentis oculos perstrin
git nec ullum cum virtute vo
luptas commercium habet Idem in eodem
Archita Tarentinus cum eius sermoni

Plato atheniensis intessit nullam capitaliorem pestem quam voluptatem corporis dicebat hominibus a natura datam hinc enim patrie proditiones hinc adulteria et stupra et alia mala innumerabilia asserunt provenire hinc etiam rerum publicarum eversiones hinc etiam hinc etiam libidines et inefrenate nullus denique scelus nullum quod facinus est ad quod perpetrandum non libido voluptatis impellat. Idem in libro de amicitia: Ab hiis qui more pecudum omnia ad voluptatem inferunt longe dissentiunt nec iniuria quid enim est altum nichil magnificum nichil divinum suscipere possunt qui cogitaciones et affecciones suas in rem tam vilem tamquam contemptibilem iniecerunt. Idem in eodem: Voluptas beluarum est non hominum. Plura que supra de gula de luxuria. Seneca in epistola: Voluptates inde latrunculi in hoc nos amplectuntur ut strangulent. Item de beneficiis libro vii: Voluptas fragilis et brevis est fastidio obiecta quo avidius hausta est eo citius in contrarium recidit cuius subinde necesse est ut peniteat aut pudeat. Plura que supra de carnalitate de gula. Boecius de consolacione: Tristes esse voluptatum exitus intelliget quisquis reminisci suarum libidinum volet que si beatos facere possent nichil quoque cause est quin pecudes quoque beate dici possent et esse quarum omnis intencio festinat ad complendam omnem lasciviam corporalem. Valerius maximus libro ix Aristoteles dicit voluptates abeuntes consideremus fessas penitencieque plenas quo quidem frequentant. Plura que supra de gula de luxuria.

Lactancius in libro de falsa prima sapiencia: voluptas est que cunctis appetitur sed honestum nichil habet et sensum non aufert nec saciatatem affert sed minima corpori etiam nocet processu quoque temporis et etatis minuitur et multis non convenit non est ergo voluptas summum bonum. Idem in libro de vero cultu: Illecebre voluptatis arma sunt illius cum quo unum opus est compugnare virtute sicut enim quia mortis fabricatores et voluptas. Plura que supra de gula. Quintilianus libro iiij°: Fallit voluptas et que longa videntur que delectant sicut amenum iter et molle etiam si spacioso sit amplius tamen minus fatigat quam durum aridum quod compendium. Plura que supra de luxuria. Glossa super illud Levitici 2°: Nec quicquam fermenti aut mellis nichil voluptuosum nichil quod suave placet domino quod non habet aliquid mordacitatis et severitatis unde et pascha domini cum lactucis agrestibus manducatur. Glossa super Osee iiij°: Voluptas insaciabilis est famem non saciatatem parit. Glossa super illud Iudicum in principio storie: Brevis est omnis voluptas corporis que perdit omnem salutem etiam anime et corporis. Aristoteles in libro de pomo: Omnes illecebre corporis terminantur in nichilum et destruunt hominis substanciam et faciunt hominem descendere in interitum. Idem in ethicorum libro 2°: Malis hominibus decepcio fit propter voluptates delectacionem non enim existens bonum videtur bonum sed delectacionem quidem ut bonum volunt tristiciam aut ut malum fugiunt. Plura que supra de carnalitate de gula de luxuria de voluptate spirituali que de ascensu de compungnacione de contemplacione de dulcedine de gustu de nubilo de spiritu. De donis de amore ho

tinis additum de dilatione de voto que supra de monachis de iis malis de casu de virginibus de iudeis de abbate de religione de dispensatione de usura que supra de senatoribus de mercatoribus de usu rerum que supra de intentione de operatione de prudentia de prudenti rerum estimatione De re publica que supra de civitate de gravitate de civibus de mercatoribus de personalibus de platis de unitate de singularitate de utilitate amicicie que supra de amicicia de vulpe que supra de raptoribus et rapina de robore que supra de coniugio de matrimonio de muliere

De Christo et eius adventu in carne. Bernardus in sermone. Hec medicine est ut aliqua similia similibus aliqua contraria contrariis curet nam sepe calida calidis frigida frigidis sepe autem calida frigidis et frigida calidis sanare consuevit. Venit ergo ad nos medicus noster Christus et tamen nos invenimus languoribus pressos quedam nobis similia et quedam nobis contraria apposuit. Ad homines quippe homo venit sed ad peccatores iustus tamen dum nobis cum unitate nature sed distaret ab his vigore iusticie. Vicio sub enim homo corrigi non poterat nisi per deum sed videri necesse debuit qui corrigeret. Videri autem ab homine non poterat deus. Homo ergo factus est ut ab hominibus videri potuisset. Iustus ergo et invisibilis deus apparuit nobis similis nobis visibilis ut videretur sed similis eorum compositio et dum unitate generis humani concordat conditionem per virtutem artis sue abundaret egritudini. Qua ergo incarnatione veniens deus non culpam nostram contraxit nec penam cum unitate suscepit nulla namque labe peccati pol-

lutam nec conditionis tenere non potuit atque ideo mortem nostram cum unitate calcata quia voluit sponte suscepit non enim ita natus est ut ceteri nascuntur homines nec ita mortuus nec ita resuscitatus est neque enim cooperante coitu sed spiritu sancto superveniente conceptus est natus etiam matrem intacta et fecunda exhibuit et incorrupta servavit. Idem in omelia. Deus qui in utero virginis incarnatus in mundum sine peccato veniat nullam contradictionem in se invenit quia tollerabat. Plura quere infra de incarnatione Christi de annunciatione de Christi nativitate. Augustinus in libro de verbis domini. Venit ad nos ille negociator celestis accipere contumelias et dare honores et accipere dolores et infirmitates et dare sanitatem subire mortem et dare vitam. Idem. Venit deus ad te et totum quod de Adam traxisti totum quod tuis peccatis morbus addidisti totum Christus delevit totum dimisit. Ergo munera dedit graciam permisit certamen indixit laboranti subvenit et promoventi coronavit. Idem. Illa veniendi causa fuit Christo domino nisi peccatores salvos facere. Tolle morbos tolle vulnera et nulla erit medicine causa. Idem. Magnus iacebat egrotus venit ergo peccatores salvos facere. Non enim Christum de celo usque ad terram nostra merita sed nostra peccata traxerunt. Idem super Iohannem. Pater et filius et spiritus sanctus veniunt ad nos dum nos venimus ad eos. Sed veniunt ipsi nobis subveniendo venimus nos eis intuendo veniunt ipsi nos implendo venimus nos eos capiendo ut sic in nobis non

mansio sed etiam Idem in libro de spiritu
de similitudine domini venit filius dei que
re quod perierat sanare quod egro
tabat et erigere quod iacebat peccata
suis dimittere premia donare que non de
bebat et quod sibi debebat ignos
cere Idem descendit ad portum maris
quere infra de Christi annunciatione Ber
nardus in sermone de adventu Magnum
divine dilectionis indicium homo deum
contempnens adeo dilexit sed deus
homines diligens ad homines venit

De Christi adventu in iudicium
quere supra de iudicio dei quomodo
Ambrosius super Lucam Iustus venit
ad peccatores ut de peccatoribus faceret
iustos pius venit ad impios ut
impios faceret pios humilis venit
ad superbos ut de superbis faceret humi
les Idem veniat ad Christum omnes
qui sanari volunt et accipiant
medicamentum quod a patre deo secum de
tulit in mundum preparavit enim de celo pre
ciosum confectum de illis immorta
libus succis que de terra non pullulat
ipse per enim est omnis natura ta
lis confectionis Idem Sicut primus
adventus eius erat propter indicanda
et respicienda peccata Idem in sermone
Adventus incarnationis domini non
solum fuit salus hominum in terra sed
etiam angelorum in celo quia dum
homines in terra salvantur angelorum
numerus qui diabolo cadente imminutus
fuerat integratur plura quere infra
de Christi nativitate Bernardus in sermone
3o de vigilia nativitatis domini super
illud hodie scietis quia veniet do
minus vos qui pusillanimes estis pro
[illegible] et laudate quia venit me
dicus ad egrotos redemptor ad ven
ditos ad errantes via sed ad mortuos
venit vita venit inquam ille qui pro
iecit in profundum maris omnia peccata nostra
qui sanabit omnes infirmitates nostras
qui nos suis humeris ad nostre digni
tatis originem reportabit magna quidem
esse legitur est veniens potentia sed
super admiranda est eius misericordia Idem
in sermone primo de vigilia natalis domini
super illud Ihesus in bethleem iude nas
citur Aliquibus sonare et eloquium dul
ce quid tam utile [illegible] quid tam
ab optabile in seculis quid tam utile
desperatis venit eius donum [illegible]
tis et venit cum gloria nec cum sine
salute Ihesus nec sine victorie Christus
nec sine gloria venit dei filius siqui
dem ipse est salus ipse est victoria ipse
quoque est gloria sempiterna Idem ibi
dem de puritate ergo [illegible] quia venit
Ihesus querere et salvum facere quod perierat
omnis quoque morbido qualiscumque qui
venit Christus qui cunctos corde con
tritos sanat [illegible] et [illegible]
Idem ibidem Exultate quoque quot
quot estis gaudia cupientes quia
venit ad nos dei filius ut regni sui
nos faciat coheredes Idem in sermone
primo de adventu domini O inestimabilis
dignatio pietatis et penitus incogi
tabilis quod in huius carceris honore
tanta dignata est descendere celsitudo
Idem ibidem Cuius cogitatio sufficiat
qualis dominus iam preveniunt nos et ve
nit ad nos ac subvenit nobis sin
gularis illa divina et maiestas Idem
ibidem Cuius cogitatio sufficiat qualis
dominus iam Si perscrutari venientis intu
eor non capio celsitudinem maiestatis
si ad quos venit attendo nimis ex
pavesco magnitudinem divine dignationis
si considero propter quod venerit amplec
tor quantum possum inestimabilem

latitudine caritatis. Si vero mod venerandi cogito laudabilem qualitatem agnosco humane condicionis. Idem Exponens illud 4 Regum iiii° f. quod Helizeus propheta descendit ad Sunamitis filium Sunamitis dicit ita Non modicum fiducie prestat michi quod magnus ille propheta filius dei potens in opere et sermone de excelso celorum descendens dignatus est me in suo incorporare cum ego sim pulvis et cinis ipse enim dignatus est insuper mortuis coequari per huius oculorum ... tecum ... quoque manus meas suarum contactu manuum roborare.

De christi annunciacione Augustinus in sermone de annunciacione dicit quod missus est ad virginem non quilibet angelus sed illustris archangelus Gabriel trinitatis sacre sancte legatus et celestium consiliorum secretorum qui flammigero volatu intrans domicilium virginis simul et mentem sue claritatis splendore totaliter illustravit. Idem in alio sermone Angelus vel potius archangelus Symeone cecinit et christum virgo concepit a coniugio suo sordibus facta ubi maritus est sine sed uxor ancilla quere de christi concepcione infra. Iohannes in sermone Cogitatis me cogitatum coram angelus qualis et quanta sit quam salutat non enim simplex vel consueta fuit ista salutacio si quid venerationis fuit dilatio minuens oblacio et obsequium famulatus. Idem in epistola ad Eustochium Ideo virgo deifica turbata fuit quod non potuit quia angelum prius aliquo salutata fuit. Idem Omnia angelus est cognata virginitas ideo decuit ut ad virginem alloqueretur et plura que infra de christi concepcione. Beda in omelia de annunciacione dicit Sicut humana perdicionis supplit quod ... quod diabolus est allocutus mulierem eam decipiendo ita congruum fuit humane reparacionis merito ut angelus virginem alloquatur ipsam de divinis misteriis instruendo. Bernardus martir et ... super ... dei de annunciacione. Unde beatam mariam virginem salutat archangelus Gabriel supplex et tremebundus nec audet ut ita dicam tante celsitudinis virginis intente respicere vultum quia enim superiorum tuum non formidet illam contemplari divinam gloriam vel quia dei filii maiestas ... ipse quoque dei patris splendor ineffabilis et in mente ... tremenda ... viderat ... puella venerabilem et admirandam. Idem Non fuit consuetudinis beate marie virginis tamen quod uti colloquiis viri sed sola divina familiari sermo qua propter turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutacio plura que de christi concepcione. ... super Math. In annunciacione ... salutacio ... plenitudinis copiam portans et virgineum pectus illustrans pervenit ita quod iudicem ... tam ... clarus et ... tam festinus et properans ut in ... virginitatis ... posset divine maiestatis plura que infra de christi concepcione. Petrus Ravennas in sermone Venit angelus blandus in specie mitis ... terribilis in sermone humana ... sed divina repromittens plura que de christi concepcione de christi nativitate.

De christi concepcione vel incarnacione Bernardus in sermone Annunciata ... angelo et adveniente spiritu sancto ... verbum ... et ... uterum et manente ... integrita

bili essentia que est ei cum patre et
spiritu sancto coeterna assumpsit intra vir-
ginee a visceribus matris ut impassi-
bilis pati et immortalis mori et
eternus ante secula temporalis fieri pos-
sit in fine seculorum ut per ineffabile
sacramentum conceptus sancto ac inviolabili
partu salva virginitate utriusque nature
eadem virgo mater esset et ancilla
Idem in Registro Ad hoc unigenitus
dei filius formam infirmitatis nostre
suscepit ad hoc invisibilis deus
non solum visibilis sed etiam despi-
cabilis apparuit ut hominem non su-
perbum esse doceret sed humilem humilis
deus Idem in omelia natalis domini
Summa rex celi carnis nostre terrenam
assumpsit infirmitatem nostram iam il-
la non despicit angelica celsitu-
do sed ad patriam nostram iam angeli re-
deunt et homines quos ante despe-
xerant iam sicut socios venerantur
Idem super Ezechielem omelia xvi Caro
factus est deus ut nos faceret spi-
rituales benigne inclinatus est
ut nos levaret flagella pertulit ut
sanaret irrisiones et obprobria sus-
tinuit ut nos ab eternis obprobriis libera-
ret Idem in omelia Deus qui in utero
virginis incarnatus que supra de Christi
adventu plura quere de Maria vir-
gine Idem thezaurus maris aper-
tus est fontes ebullierunt pietatis
ingressus est dei filius cum plenitu-
dine gratiarum currite ergo currite fra-
tres sumus viris et gratia aquas
Aug de trinitate li° 13 c° xl Cum
lego verbum caro factum est et ha-
bitavit in nobis In verbo intelligo
verum dei filium sed in carne verum agnos-
co hominis filium et utrumque simul
in unam personam dei et hominis in-
effabilis gratie largitate coniunc-
tum psalmis quod sequitur et vidimus gloriam
eius gloriam quasi unigeniti a patre
plenum gratie et veritatis Idem ibidem
Sed gratiam referamus ad scientiam verita-
tem autem ad sapientiam puto nos non
errare In rebus enim per tempus or-
tis illa summa gratia est quod homo in
unitate persone coniunctus est deo In
rebus autem eternis summa veritas rec-
te tribuitur dei filio sive verbo Et aut
idem ipsius ipse est unigenitus a pa-
tre plenus gratie et veritatis illud ac-
tum est ut illud ipse sit in rebus pro
nobis temporaliter gestis cui per eandem
fidem mundamur ut eum stabiliter
contempleremur in rebus eternis Idem libro
c° 22° deo cuius potestati subiacent
equaliter cuncta non defuit alius mo-
dus possibilis ad nostram liberationem sed sana-
de nostre miserie non fuit alius convenien-
tior modus nec oportuit alium
modum esse Quid enim tam congruum
tam necessarium quod fuit ad erigendum spem
nostram mentes que [struck through] mortalium
ab ipsa mortalitatis desperatione libera-
das quam ut demonstraretur nobis quan-
ti nos penderet deus quantumque dilige-
ret Quid etiam huius rei manifes-
tius atque preclarius signum quam ut dei
filius immutabiliter bonus in se ma-
nens quod non erat preter nature
sue detrimentum nature nostre digna-
tus inire consortium Idem ibidem
c° 38 Pertinebat autem ad iustitiam
bonitatem quod creatoris ut per eandem
creaturam superaretur dyabolus quam se
superasse gaudebat et de eodem ge-
nere veniret quod genus origine
viciata per unum ipse dyabolus tene-
bat universum Idem ibidem Poterat
enim deus hominem aliunde sus-
cipere per quem esset ipse persona me-

creatori dei et hominum non dedignatur ille
us adam qui peccato suo genus huma
num humanum fecit ipsum quem primum
hominem creauit non dedignatur crea
uit alium patitur ergo deus uel
sic uel alio cuiusque uellet modo creare
quendam hominem per quem genus hu
mani uinceret inimicum sed tamen eo
uirginem cuius conceptum spiritus
non caro fides non libido preuenit
Idem eodem non enim in illo con
ceptu ubi uerbum dei inest fuit carnis
concupiscentia per quam semina nostra et con
cipiuntur ceteri homines qui trahunt
originale peccatum sed penitus ea re
motissima credendo non concu
piscendo facta est uirginitas secun
da ita ut illud quod nascebatur propa
gine primi hominis tamen uno genus non
autem crimine duceret origine Idem in libro
de conceptione et gratia naturam
hominis ueram .i. rationalem animam
et corpus humanum corpus christi in
uirgine suscepit susceptione utraque
singulariter mirabili atque mirabiliter
singulari Idem in quodam sermone deos
facturus qui erant homines homo
factus est qui deus erat nec amit
tens quod erat fieri uoluit quod ipse
fecerat nam hominem deus assumpsit
ut deus homini afficeret Idem contra
Julianum hereticum Caro christi mor
talitatem de mortalitate matris cor
poris traxit quia mortale corpus
eius inuenit contagium uero peccati non
contraxit quia concubitus concupiscentias
non inuenit Idem libro primo. De
nuptiis Omnem nuptiarum bonum imple
tum est in illis parentibus christi
scilicet proles fides et sacramentum pro
lem enim agnoscimus ipsum dominum ihesum

fidem quia nullum adulterium sacramen
tum quia nullum diuortium Idem in
libro de ordine disciplinae De hoc uir
ginis corpus tantus prodiit nos deus
et dominus assumere dignatus est qua
to uidetur minus tanto magis
est et clementia plenius et aqua
rum ingeniosorum similia longo la
te quoque uenientes Idem Anima
te homo deus quem infra de christi pro
pietate Idem in sermone de nati
uitate domini factus est homo deus et
quere infra de christi natiuitate
Idem in libro de doctrina christiana hu
militas filii dei quem supra de humilita
te filii dei Idem contra Julianum
in libro contra quinque hereses Stulte un
de sordes in uirgine matre ubi
non est concubitus in homine pa
tre unde sordes in ea que nec con
cipiendo libidinem nec pariendo
est perpessa dolorem unde sordes
in domo ad quam nullus hospes
habitator accessit Solus eum adea
factor eius et dominum uenit ueste
quam non habebat induit eandem
eamque sicut inuenit clausam
reliquit plura quem infra de christi
natiuitate de maria uirgine dei
matre Ambrosius super illud Luce
2° Et pannis eum inuoluit et c. me
um patrimonium est ista paupertas
infirmitas domini mei mea uirtus
est lauauit me illius infantis
uagitus et non audis hominis diu
angustiantis mugitus cognouit
enim bos possessorem suum et asinus
presepe domini sui Idem super illud Luce
Dum uocat christus omnia christus
nobis si uulnus curare desideras
medicus est si febribus estu laboras
bus estuas fons est si grauaris

in stalle iustitia est si aqua sitis
indigens virtus est si morte ti
mes vita est si celum desideras via
est si tenebras fugis lux est si ca
lum queris alimentum est Bernardus
ergo et videte quam suavis est dominus
Eusebius in sermone Christus creator factus
est ut fieret sine labore Christus de mu
liere natus est ut eius per naturam
ipse deleret qui mulierem femina nasci
Christus homo factus est ut te deum
appellaret Christus filius hominis factus
est et deus est ut te in dei filium ad
optaret Bernardus in sermone Ergo parvulus
hec tibi predicat sabbatum hoc tibi pre
sepe clamat hoc tibi in facultate me
bra locuntur hoc fletus et lacrime pu
eriles et vagitus evangelizant Ysidorus
natus est de virgine plorans pu
er et vagiens ut nec natus ulu
lat quid ergo ploras suavissime tu
am ne miseria aut nostram sed ut di
cam miser natus es quia sic volu
isti nostram deplorans potius mise
riam quia languores nostros tu
ipse tulisti et dolores nostros tu ipse
portasti ut nobis medicinam im
petrares Idem in sermone Quid enim
sic instituit sic roborat spem hu
manam sic accendit caritatem sicut
humilitas et humanitas salvatoris Ille
o ipsa in sermone de nativitate domini
Non enim fas est ullocum esse
tristitie ubi natalis est Idem in
eodem Redit homo in hominem pri
ab antiquus contagiis nativitas
nativitate reparatur mors mor
te destruitur quia simul et re
demptio tollit servitutem et regene
ratio mutat originem et fides iu
stificat peccatorem Idem ibidem Na
to in carne domino mundi destructum

tum est cyrographum homo per
initium natus est dominum redemp
tus est mundus clausus est dyabo
natus est agnus fugatus est lupus
plura que supra de Christo tam de proce
Anshelmus in libro Cur deus homo iiii or
modis potest deus facere hominem scilicet
aut de viro et femina sicut assidu
us docet usus aut nec de viro nec
de femina sicut creatus est adam
aut de viro sine femina sicut facta
est eva aut de femina sine viro sic
fecit semel ipsum ut ergo ut hunc
quartum modum probaret sine peccato sub
esse necessaria quemcumque fuit qui
ut de femina sine viro deus huma
nitatem assumeret et hoc de virgine
matre quia sicut mors per feminam
virginem humanum intraverat ita in
ta per feminam virginem mox intraret
que morte concluderet de maria non vir
gine natus est deus quod ipsa primitiva
fuit in hoc mundo que deo virginita
tem vovit Petrus Ravennas Ete
por maiorum occurrunt mee et dum ora
replico tunc omnia que replicantur
nova preter novitatem relucet et par
tu virginis omnia famulantur fuit
mirabilia celo sursum et inferi
deorsum et universa que sunt in na
scentis sui domini obsequium veniunt
Bethleem civitas dei susum quod in
te et suburbiis tuis visa sunt hodie
mirabilia deus cum omnipotens pendet
ad ubera femine puer factus deus cuius
imperio ligatur in cunis reno lint
infans et laxat fasciolis faciles
manus et sancta brachia per tenera
membra tales expandit alludet puer vir
gini arridet mater filio et blandien
tes oculos serpens ad maria virgines
puer torquet Theophilus quemcumque
erat ut per Christum tutius multorum dicorum

desiccet ac unus solus deus in
universo mundo colatur unde tunc
temporis quo christus natus est unus
rex et dominus toto orbe imperasse
describitur Albertus qui et alquinus
super illud luce primo In mundo erat
Cum in mundo esset per divinitatem mundus
eum non cognovit et ideo dignatus
est venire in mundum per humanitatem
et homo factus est notus ut eum mun-
dus cognosceret Hystoria scolastica
Tunc templum pacis corruit et
fons olei erupit et usque in tyberim
fluxit quo christus natus fuit primo
predixit appollo secundo vero sibilla

De christi circumcisione Beda in
omelia de circumcisione domini
post quam consummati sunt dies octo
ut circumcideretur puer vocatum est no-
men eius ihesus O mirabile et magnum
sacramentum circumciditur puer et vocatur
ihesus Quid sibi vult ista connexio Cir-
cumcisio nempe salvandi potius quam
salvatoris esse videtur et salvatorem po-
tius circumcidere decet quam circumcidi sed
agnosce mediatorem dei et hominum qui
ab ipso sue nativitatis exordio divinis
humana sociat et yma summis adiungit
nascitur enim ex muliere sed cui fecundi-
tas fructus sic accedit ut flos vir-
ginitatis non decidat pannis volvitur
et involvitur et ipsi panni laudibus
angelicis honorantur in presepio quoque
sic absconditur quod stella de celo radian-
te predicatur Sic etiam circumcisio
carnis veritate suscepte probat humani-
tatis et nomen quod est super omne nomen
gloriam indicat maiestatis Circumci-
ditur tamquam verus abrahe filius
ihesus nominatur verus dei filius
Idem ibidem Et nos fratres circumcidi
debemus et sic nomen salutis acci-
pere circumcidi facere debemus non litera sed

sensu et in veritate circumcidi vitiis de-
bemus non unius tantum membri sed
corporis toto simul Idem in alio sermone
Aperte dum circumciditur unus qui
natus est nobis salvator vocatur
quia videlicet ex hoc iam tempore
cepit salutem nostram inchoantibus opera-
ri in inmaculatum sanguinem pro nobis
effundens propter hoc enim circumcisus
est Idem Nos fratres quod ad nomen
quod audivimus quod etiam nuntiemus
Idem ille qui sine peccato est non est
indignatus peccator reputari nos autem
peccatores esse nolumus sed nolumus esti-
mari Beda in omelia de circumcisione
domini Unde etenim debet vestra fra-
ternitas quia illud salutifere curatio-
nis auxilium circumcisio in lege con-
tra originalis peccati vulnus agebat
quod nunc baptismus tempore revelate
gratie consuevit (?) quod regni celestis ia-
nuam non dum intrare poterant
donec veniens benedictionem daret qui
legem dederat ut videri posset deus
deorum in syon et sinum abrahe post
mortem beata requie consolati super-
ne pacis ingressum spe felici ex-
pectabant Idem hec est vera
atque plena nostra circumcisio cum in
die iudicii omnes simul anime carnis
sue corruptionibus exute mox peracto
iudicio ad videndum ipsius crea-
toris sui faciem in aulam celestis
regni feliciter ingrediuntur

De christi nomine Augustinus in libro
de meditacionibus Quid est ihesus
nisi salvator Ergo domine ihesu propter
temet ipsum et propter gloriam nominis
tui esto mihi salvator ihesus noli
domine noli attendere malum meum ut
obliviscaris bonum nominis tui [illegible]
quid si ego admisi unde merito
me dampnare (?) dampnare potes

tu tamen non amisisti nomen tuum
unde salvare peccatores soles Augustinus
in quadam omelia vocabitur ihesus glo
riosum omni adoratu cultuque dignissi
mum nomen utique quod est super omne
nomen unde non decuit illud no
men primum ab hominibus appellari sed
ab excellentiori quadam maiori que
natura videlicet angelica prius quam in
utero conciperetur Richardus de sancto
Victore Ihesus nomen dulce nomen
delectabile nomen confortans peccato
rem nomen bone spei nomen salu
tare quia non est aliud datum ho
minibus in quo nos oporteat salvos
fieri Bernardus vel sic dicitur O nomen
dulce ineffabile lux est dictus et spes
peccatorum meum requies ... libe
ris Blandus more pastor flagrans
odor virginum fons castus amor
pulchra spes et sincera voluptas
Fili quid mater dicens es primum sim
tur ita pendens Responsio Gemens humanum te
dat ... qui me fleo quia te
video fili morientem Responsio Nunc fleas si
me videas mundum redimentem

De sancto epiphania epiphania
Augustinus in sermone de epiphania
domini Iudeus ignem accepit et frigidos
gentiles accendit sed ut Christo plenum
videat obsequium temperabat gradum
donec magos perduceret ad presepe et ado
rent regem cuius pannus non purpura
in volutum Idem in eodem Quis
est ille magnitudinis superne glorie
ad cuius pannos angeli astabant
sidera obsequium dant reges terre
trepidant et sectatores ... sapientie
genuflectant Idem ubi supra
o secunda dei sedes post empireum
celum ubi non luna sed stella occles
te palacium in quo non habitat rex

geminatus sed deus dominus incarnatus
cui pro mollibus thoris erant dura pre
sepia prolaqueantibus amicis ferea
tecta sed siderum obsequiis decorata
Idem in eodem Quis est iste talis at
tantus a natura mundi confert metum
quis est ille qui in presepe vagitibus
implet quis est ille cui tu tale obse
quium exhibes et ipse non habet tectum
a natura mundi confert metum unde
ineffabili stupore ... video pannos
et intueor celos estuo dum in presepio
conspicio pueri ... et supinus as
trum prelarum sed quia ideo natura
deficit ideo subveniat nobis fides
que videt et dicit Ista pannum vagitus
et infantia sunt humane nature na
tivitas nova quia intervenit preter homines
nova stella vero fulgens et sapiens
ac magis adveniens regis magni cele
stis est nativitatis patens declaratur cum
deus in lapide duro dum vult humani
...e mundo Idem ibidem Beatus
in angulo hodie declaravit sedulo pasto
ribus angeli sed magis stella demon
strat et utrique loquitur lingua ce
lorum qua lingua ... prophetarum
Idem in eodem nec deus non potuit
prius esse obscurus celum ubi ved
dunt et ipsa sidera testimonium apparent
tunc magus obstupuit astrologus
et putavit esse factum quod fuit ma
gni regis signum obsequium enim stel
la persolvit non inventum O infantia in
varabilis cui et astra subduntur dum
famulantur Idem in alio sermone de e
piphania Quam stupenda dignatio
quod inter amplexus infirmi matris
latet qui regnum patris tenet precios
corpus ... et divinitatis sublimitas
adoretur Responsio sub ... videa
mus nunc post famulatum stelle pro

magorum cursum Christi regem natum
quem gloria sua cogitacio prosequatur statim
cum magi videntes procedentes dominum
Christum Christi adorant ut deum et ipsi
pars cunas oblatis muneribus vene
rantur pueri quoque vagientis infan
ciam aliter oculis corporis cernitur
sed divinitatis gloria non celatur puer
enim est qui corporaliter videtur sed
verus deus est qui venerit et fide
liter adoratur. Idem dicit O quam inenar
rabile divine dignacionis misterium in
comprehensibilis est illa divina maiestas et
divina natura parvulus nec carnis infir
mitate non dedignatus sed ecce fil
ius dei qui deus est immensitatis homo
nascitur in tempore temporalis in pre
sepio se ponit patitur infra quem celi
celorum situantur in cunis continetur
puer unus quem totus non capit
orbis et qui voce vagientis infancie
plorans mundus auditur ad cuius vo
cem tempore passionis contremuit totus
mundus. Idem in alio sermone epiphanie
Audivimus aliquos referentes de quadam
scriptura quamvis non certa non tamen
destruente fidem nostram sed pocius de
lectante quod erat gens quedam in princi
pio orientis sita apud mare occea
num apud quos habebatur quedam scrip
tura nomine Seth filii Ade inscripta
de apparicione huius stelle et huiusmodi
muneribus offerendis que quidem
scriptura nomine Seth filii Ade per
generaciones et generaciones studiosorum ho
minum patribus referentibus filiis
suis habebatur in temporibus longum
deducta postmodum elegerunt eo
semet ipsis xii viros studiosiores
et amatores celestium misteriorum et
posuerunt semet ipsos ad expectacionem
contemplacionem stelle prophetalis. Si quis

autem moriebatur ex illis tunc filius
eius aut quis propinquior eius qui
voluntatis eiusdem inveniebatur
loco eius superveniebatur substitue
batur. Dicebant autem lingua eorum
magi sancti quia in silencio deum
adorabant et glorificabant. Hugo per sin
gulos annos post messem et tritu
turam ascendebant quendam mon
tem qui vocabatur mons triumphalis
vel victorialis lingua ipsorum [illegible]
et erat mons ille fontibus et ar
boribus amenissimus quem ascenden
tes et semet lavantes adorabant
deum et laudabant tribus diebus
in silencio et sic faciebant per singu
las generaciones expectantes semper
ut in sua fortassis generacione illa
stella prophetalis [illegible] oriretur que tandem circa finem nati
vitatis Christi apparuit eis descendens
super montem victorialem huius in
formam pueri parvuli et super se simi
litudine crucis et locutus est eis
et docuit eos de via et de omnibus
faciendis et precepit eis ut in Iu
deam proficiscerentur proficiscerentur proficiscen
tibus ergo eis per biennium integrum
precedebat et stella per annum viam
quam veniebant sed nec esca nec
potus deficiebant in [illegible] eorum
tandem cum venissent in regio
nem propriam sicut evangelium dicit ma
serunt illic laudantes et glorifican
tes deum deum studiosius quam
prius et predicaverunt omnibus de gene
re suo mirabilia que viderunt et ut
vos commiterent. Deinde cum post
resurreccionem domini beatus Thomas venis
set in provinciam illam scilicet in Yndiam
adiuncti sunt eo et baptizati ab eo et

facti sunt adiutores praedicationis
eius et multos paganos ad fidem
Christi fideliter converterunt propter quod tandem
martirium susceperunt. Crisostomus super Matheum
Adhuc non viderant magi Christum
et tamen iam erant parati mori pro
Christo et dicebant ubi est qui natus
est rex iudeorum et si eum mortem
timuissent talia verba coram Hero-
de rege ausi dicere non fuissent.
Idem Si intus ne adorassent magi
infantem non intelligentem adora-
tionis honorem nisi deum aliud in eo
credidissent. Beda in sermone epiphanie
Agnovit illum splendore quo certe
longe potius reges magis innotuit
non enim ipsam stellam secuti sunt
fuissent nisi quadam suavitate divini-
tatis trahentur. Idem in primo sermone
de epiphania domini. Quid facitis o magi
lactantem puerum adoratis in tugu-
rio vili pannis vilibus involutum
ergo nec deus est iste puer deus
certe deus in templo sancto suo dominus
in celo sedes eius et vos eum que-
ritis in vili stabulo et in matris gremio
Quid facitis o magi quod tali par-
vulo aurum offertis ergo nunc rex est
iste sed si rex ubi est aula regia u-
bi thronus regalis ubi curie rega-
lis frequentia sed numquid aula regia
est stabulum thronus presepium curie
regalis frequentia Ioseph et Maria
sed isti reges et magi stulti facti
sunt ut fierent sapientes. Leo pa-
pa in sermone de epiphania. Adorat in
carne magi verbum in infan-
tia sapientiam in infirmitate virtutem
et in vera natura hominis adorat
deum et dominum maiestatis et hoc quod
cordibus creditur muneribus pro-
testantur thus enim deo mirram ho-

sed aurum regi. Idem in alio sermone de
epiphania domini. Quid hac letius die quid
hac sollempnitate sacratius in qua par-
tum virginis qui iacebat in cunis
stella fulgentior ceteris choruscantibus
in qua unigenitum dei filium in sum-
stificationem iordanis unda suscepit
homo spiritum sanctum vidit patrem iu-
dus audivit in qua etiam sobrio vi-
no poculo miraculoso potantis ebrium mor-
tale genus hominum se insinuasse Christus
ostendit. Idem in eodem. Viderunt et
adorant puerum unigenitum opus
indigentem loqui impotentem et in nullo
ab humane infantie qualitate distantem.
Idem ibidem. Ipsa species pueri infan-
tie cum se dei filius adoptabat pre-
dicationis auribus intimanda oculis
ingerebat ut quod ad hoc vocis non
proferebat sonus ipse iam nisi eius
doceret effectus. Virgilius super illud
Numeri 24 Orietur stella ex Iacob in
omelia Christi. Movet quosdam quod de stel-
la postquam dictum est stetit supra ubi
erat puer ultra non sit dictum quo
discessisset unde evanuerit vel assump-
ta sit sed sicut venisse dei spiritum super
Christum putamus quod longo tempore mo-
ta non sit pulchre de loco ubi stetit
donec tandem sicut columba redac-
ta sit in materiam unde primus as-
sumpta fuit sunt et ideo divinitatis
eius indicium stella columbam illam
opinor fuisse fulgentem. In quodam
sermone sic scriptum nunc ipso vident ma-
gi nec tamen apud semper eorum
humilitas reverentia dei in minuit
sed adorant corporibus honorant mu-
neribus venerunt obsequiis oculis
hominem vident et deum obsequiis con-
fitentur. plura quere supra de Christi nativitate

De Christi transfiguratione Greg(orius)
in xxxii moral(ium) super illud Job
Circunda tibi decorem et in sublime
erigere et esto gloriosus et speciosus
induere vestibus. Et ipse speciosis indu-
tus vestibus quia post angelorum
thronos quos condidit in usum sui
decoris assumpsit et velud quandam
vestem gloriosam sibi totam eccle-
siam exhibet non habentem maculam ne-
que rugam. Unde et ei propheta dicit
Confessionem et decorem induisti
amictus lumine sicut vestimento.
Hic quippe confessionem induit illic
vero decorem quia quos hic per
primam confitentes fecerit illic ful-
gentes per decorem iusticie ostendit.
Luce ergo sicut vestimento amic-
tus quia sanctis omnibus quibus
dicitur vos estis lux mundi in illa eter-
na gloria vestietur. Unde et precun-
datur quod tunc figuracio in monte
dicamus quid aliud quam resurrectionis
domini ultime gloria nunciavit. Idem
videlicet in monte vestimenta eius
sicut nix facta sunt quia in super-
ne claritatis culmine sancti omnes
ei luce iusticie fulgentes pectus
adherebunt. Plura quere infra de ca-
pitulis subsequentibus

De Christi conversatione Greg(orius) in
moral(ibus). Ad hoc deus incarnatus appa-
ruit incarnatus ut humanam vitam a-
monendo exempla praebendo accende-
ret et moriendo redimeret et resur-
gendo repararet. Idem in omelia de f.
Christus in mundo apparens venit ab
plura derisiones quas sustinuit spu-
ta flagella et alapas spineam co-
ronam crucem tollavit. Quid ergo
quod ipse pati debet homo si tanta
pro hominibus pertulit deus. Quis
tramite ambulat si gaudia vana

requirit quod delectationes appetit mun-
di et vero eius vitam amantu-
dinis quod audit. Idem ad hoc unige-
nitus quere infra de Christi passione.
Idem ibi quam passus nos et que infra
de Christi passione. Aug(ustinus) in libro de
cathezizandis rudibus et est in
glo(sa) super illud ad Hebre(os) xii Aspici-
entes in auctorem fidei omnia bona
terrena contempsit Christus ut nobis
contempnenda monstraret et omnia
terrena mala sustinuit Christus que
sustinenda precepit ut nos proterea
placeant similia patiens et ut in bo-
nis terrenis quereret felicitatem nec
in malis terrenis infelicitatem timeret.
Idem in eodem Panis factus est et
tunc sunt omnia esuriit qui nos
pascit sic unus ille qui fons est
sitivit unde fatigatus est ex itinere
qui via vitas est et vita qui no-
bis omnibus viam monstrat ad ce-
lum mortuus est qui mortuos
suscitavit sepultus est et resur-
rexit qui cunctos sepultos homines
de locis suis ubicumque fuerint resur-
gere facit. Ascendit ad celos qui ce-
lum et terram semper implet ut
nobis semper iter ascendendi os-
tendat. Cuius ergo amore nos
similia patiamur ut ab ipso cum sanctis
omnibus mereamur celestibus gaudiis reperiri.
Idem in libro de vera religione. Nul-
lum peccatum commisit pro quo illi ea appe-
tuntur ea que Christus contempsit aut
dum fugiunt illa que Christus sustinu-
it. Tota ergo conversatio Christi sive
vita quam in humana natura fecit dis-
ciplina morum omnibus hominibus ve-
ra fuit. Idem in sermone de assumptione
ecclesiam dum ipse Christi doluisse
flevisse fatigatum fuisse querelas

ac flagella crucis quasi superesse
numquam aut legimus eum risisse vel
supercilium fuisse. Sunt plane gaudet
cum hii electi cum ceperint huius mun-
di adversitatibus fatigari sencientes a-
liam viam non superesse nisi viam
tribulacionis per quam possunt celestia
penetrare. Idem in iiii° libro confes-
sionum. Descendisti huc vita et tulis-
ti mortem nostram de habundancia vite
tue et tamen intonuisti clamans dos
deus inde ut redeamus ad te. Idem
in eodem. Descendi in persona Christi ad
portum maris huius et ecce quasi in ute-
rus virginis suscepit me ambiens
quoque turbo maris mundi huius
et mundus non cognovit me. Veni
postea in altitudinem maris magni
et elevatus sum in mare et tempes-
tas dimersit me. Descendi per quemadmodum
in profundum maris et inferius
exonerauit me ... in potencia
2 reddi reversus sum ad eum qui mi-
sit me. Idem ad Julianum comitem.
Nichil felicissimum est bonum et quam val-
de felicissimum splendidam Christi pulc-
tudinem i. eius pulchritudinem contemplatur
amare et imitari radios quasi ful-
goris eius nostris pectoribus inserere
et omnem absurditatem diaboli repellere.
Idem in libro de pace ad vos dictam
Christus est pax Christus quo ad superas
divinas et ex alto spiritus sanctus missus
est qui desideria sancta nostris cordibus
inspiravit. Idem super illud Luce secundo
Quare cum peccatoribus et publicanis
manducat et bibit magister vester. Veniens
ipse in mundum dei filius graciam ev-
vangelii temperavit cunctis cibus et
potibus potus et ambulacio et omnia
que gessit nostre saluti proficiunt. Idem
super illud Luce 2° Quare. Idem super

illud ysa. xlii. Non erit tristis neque Christus
semper fuit hilaris semper iocundus
i. equalitate vultus omni tempore con-
fuerunt quod quidam philosophi de Socrate
protestantur. Idem super illud Prover. xiii. In
facie prudentis lucet sapiencia. In facie
Christi semper lucebat sapiencia divinitatis
plura que infra capitulo proximo. Item
Aug. in cap. ad diosorum. Claritas cor-
poris gloriosi derivatur ab anime clarita-
te claritas corporis Christi in sua transfi-
guracione derivata est ab ipsius divinita-
te et eciam a gloria anime eius et da-
mascenus idem dicit. Crisostomus super Math.
Christus iunior factus est quere supra de
Christi nativitate. Idem super illud Johis
vi. Verba vite eterne habes. Omnia verba
domini Jhesu Christi quamvis rustica pueris
et incomposita videantur tamen ve-
ra sunt quia secundum fidelium intellectus
habet in se virtutem dei et ideo veri-
ficant audientes fideles. Idem in eo-
dem. Abeuntes iudei quidam ut Christum
ligarent redierunt ligati verbis Christi
qui admiracione doctrine nec signis
aut miraculis egerunt unde non
dixerunt nunquam sic magnificant
homo sicut iste locutus est homo.
Idem super illud Math. xvi. Donec vi-
deant filium hominis venientem et voles
innuere Christus quod sit illi gloria magna
postea venturus discipulis suis qui-
busdam et non omnibus in vita presenti
revelavit sicut possibile fuit eos dis-
cere vel capere ne iam in sua domini mor-
te dolerent vel deficerent. Idem super id
Math. xvii. Transfiguratus est ante
eos et Moyses et Helyas in medio
adducuntur propter multas causas quere
in 3a parte summa Thome. Idem ad an-
thonium monachum. Christus humilitatem
quam docuit verbo complevit exemplo

dum peccatorum pedes lavit dum pro-
ditorem suum osculo suscepit dum loque-
tur samaritane dum ad pedes eius
sedente peccatrice de celorum regno dispu-
tat dum resurgens ab inferis primo ma-
rie et ipsis mulieribus apparuit. Idem
in Virg. super Cant. xxxi. Tima Christus sem-
per fuit et nulli noluit adulari pharisea
hospitem invitante intravit intravit
unde cum non invenit. Idem in eod.
Certe fulgor ipse divinitatis et maies-
tas deitatis occulte que in humana fa-
cie relucebat ex primo aspectu poterat
ad se trahere iam credentes. Idem super
ps. xliv. Ubi Christus speciosus pre filiis
hominum memoratur ubi pulcritudo virtu-
tum inspectio venerando quam corpore
memoratur. Dominus cum comparacionem
non habet nisi cum in vultu suo spe-
ciosissimo sedeamus quodam et divini
habitus ymaginem cum apostoli statim ad
primam vocem secuti fuissent vel
illi qui ad ipsum Christum comprehenden-
dum venerunt tam subito in primas
facies sicut mortui corruissent. Idem
super illud Math. xvii. Transfiguratus
est ante eos. Qualis erit in futuro
iudicio talis apparuit apostolis et quia
fragilitas humana constat maioris
glorie ferre non sustinet de qua fra-
gilitate sanantur homines per eas in glo-
riam addiscendo quod per hoc significatur
quia dixit eis Surgite. Bern. in sermone
de omnibus sanctis predicante domino de civi-
tatibus et castellis sequebantur et ad-
herebant ei affectu pie et aspectu illi-
us delectari cuius numquam vox sua-
vis et facies decora sicut scriptum
est Speciosus forma pre filiis homi-
num. Totus enim desiderabilis est et erant
in quem non solum ipsi sed etiam an-
geli sancti desiderant prospicere. Idem

in ultimo sermone epiphanie. Totus sua-
vis est Christus totus salubris est
totus delectabilis est totus denique
iuxta vocem sponse desiderabilis
est. Idem. Quam dulcis bone Ihesu
cum hominibus conversatus es quam
habundanter multa et magna dona
largitus es tam fortiter tam indig-
na quam aspera pro hominibus passus
es. Idem super Cant. Intuere Christi et
presencie quia deus omnipotens et po-
tenter operatus est et mira locutus
est salubria passus quamvis indigna per
que satis evidenter ostendit quia ipse
est qui potenter sed invisibiliter cuncta
condidit et sapienter regit universa. I-
dem. Frustra sapientes huius secu-
li de iiii°r virtutibus cardinalibus
tam multa disputaverunt quas tamen
apprehendere nequiverunt cum illum nes-
cierunt qui factus est nobis a deo
virtus et sapiencia docens pruden-
ciam et iusticiam de hiis cardinalibus
et factus est nobis vel iustificatio
vel medicina in exemplum temperancie
exemplo prudencie fortiter moriens.
Idem. Utrumque es mihi domine Ihesu
et speculum paciendi et premium pacien-
tis utrumque fortiter provocat ac ve-
hementer accendit. Idem. Sicut exal-
tantur celi a terra sic exaltata est
vita mea per te. Ante vitam que tunc
potuit esse proporcio inter Christi ad vitam
meam sicut enim nichil ad aliud nul-
lam recipit comparationem cum sua
dignior et vita inferior esse non
possit. Idem in sermone. Caritatem sua
misimus et copiosissimam tuam domine
Ihesu redolet non solum temporalia
sed etiam conversatio vitam sequidem
non contra posui sed hoc quam ipsi Bc

dicitur super illud Math. xvij. Transfi
guratus est coram eis In corpore
mortali ostendit eis non immorta
litatem sed claritatem glorie future
Idem super illud Luce ix. non gusta
bunt mortem donec videant reg
num dei corporis in ymaginaria re
presentatione future beatitudinis unde
aut regnum dei corporis in ymagina
ria representatione future beatitudinis
unde Leo papa in epistola ad flamanum C
pistropitum In christo sunt due nature
scilicet divina que fulget miraculis et
humana que succumbit iniuriis et
tamen quelibet earum agit cum commuta
tione alterius in quantum scilicet humana
natura est instrumentum divine actio
nis et operatio humana virtute accipit
a natura divinitatis Damascenus
Dicunt autem hystorie quod dominus fuis
se vir supercilliatus bene oculatus lon
gum vultum habens et actum inter
homines apparens bene cum homini
bus conversatus Ambrosius Omnia
nobis est christus quere supra de christi
nomine

De christi misericordia et pietate Bernardus
in omelia Gaudium est angelis
dei et peccatoribus si possimus dispen
satione tanta nos super nos supreme
pietatis esse peccando terga dedimus
in faciem creatoris nostri si tamen sus
tinemus superbos nos ampliis be
neficiis revocat et ut ad ipsum reverta
mur nobis omnia remittit Tan
ta ergo pietas et misericordia christi conditoris
nostri divinitatem nostram vocatus revertere
hac et invenit Idem in omelia Ecce quod
vult venire et esse inter nos et dum
discordiam peccando fecimus et tamen
ad nos deus ipse primus suos lega
tos mittit ut nos qui peccavimus
ad pacem rogati veniamus erubes
cat ergo humana superbia quia nisi se

vicerit deus contemptum et vocavit suum
suam miseriam apud quem peccavi dicat Adhuc
convertere et ego suscipiam te Idem in
summa tribulatione potius sola consola
tione est pietas et misericordia conditio
nis Idem super illud ysa. 26 Quomodo
si blandiatur omnipotens deus sicut
misericors et pius pater modo se com
parat aquile nos galline modo matri
blandienti quatinus nos blanditiis
alliciat qui minas eius et mandata
eius contempnimus aquila enim et gallina
plus ceteris bestiis et iumentis dili
gunt fetus suos Idem in omelia defe
ria 2 pasche super illud Job dicit arr
milla ubique penitentis ambiendo con
stringit Quid ergo per armilla nisi cir
cumplectentes nos divina misericordia designatur
que leviathan istius et dyaboli ma
xillam perforat dum nobis perpetrata
que prohibuit mala ad huc deus mi
nobis penitentie remedium prostendit Idem
ibidem Quis autem hominum istius levia
than i. demonis os sic evadit ut illi
cita nulla committat quod autem quis illius
ore semel captus mox illam eius e
vaderet si perforata non esset Igitur
ubique nobis occurrit superne miseri
cordie medicina quia et deus dedit
homini preceptum ne peccaret et tamen
homini peccanti dedit et remedia ne de
speraret Unde cavendum summopere est ne
quis delectatione peccati leviathan istius
ore capiatur et tamen si captus quis
quis fuit non desperet quia si perfecte
peccatum lugeat adhuc per mortem et mi
sericordiam dei nostri foramine maxime
maxilla invenerit per quod evadere pos
sit Idem ibidem Quid ergo in hac
re fore bonum deimus aspicere nisi pie
tatis divine in mensuram mirum que
nobis velud insigno ad exemplum

Pater ignosce illis et plura quere de
passione christi. Bernhardus in sermone incentivo
te fructus quia christus pro se perdidit obedienciam
perdidit vitam. Idem descendit deus ut
ascendat homo incarnatur christus deus
simul sum ut camelus contus homo
per foramen acus evadat. Idem Hu-
tua salutis est hominibus fidelibus hu-
militas salvatoris. plura que supra
de humilitate filii dei. De christi tunica q[uere]
re supra in littera C de tunica christi.

De christi passione Bernhardus in sermone
Cum nos christe fecit dominus
sine sua passione vel morte renovare
nos potuit de dyabol[i] possessione sed
ut quanta virtus esset compassionis
et misericordie nobis ostenderet fieri voluit
dignatus est quod ce vos voluit ut in se
met ipso corporaliter mortem sustineret quam
animabus inferendam effugaret. Idem Ber[nhardus]
quem christe nos inter angelos constitueret
les nos angelos virtute inoratoris
fecit unde et moriendo docuit mor-
tem non metui resurgendo docuit
de vita confidi ascendendo de celestis
patrie hereditate gloriari ut quo prece-
sse capud conspiciunt illuc etiam se se-
quuturi membra gratulentur. Idem in re-
gestis adhoc ut unigenitus dei fi-
lius quere supra de christi conceptione.
Idem in sermone mortis non se despice-
ret humana fragilitas quere supra
de desperatione. Augustinus in libro confessionum quamquam
heres precium meum non auro sed
sanguinis christi est quicumque michi
tu confiteris non tamen michi tollis
precium meum quia precium meum non
habet precium non enim precioso fit venus (?)
so nisi precium qui suo sanguine
vincit dyabolum principe precioso. Idem
in eadem sermone sanguinis media
et factum est mediatoris fervencia.
Idem in eadem loquens in persona christi

O homo cur languisti (?) cum esses ante ego
veni ad te ut redimerem te cum esses
immunis dei ego pati me veram
alam te cum exaltavi inter montes
et planas et inter lapides et ligna de
monorum et ydolorum que sunt te et
invenem te et ne luporum ferarum vulne
lamareris collegi te humeris quoque
meis portavi te ac reportavi te
patri meoque tuo reddidi te / labora
in pro te sudavi pro te capud meum
spinis apposui pro te manus meas
clavis ferreis alieni quibus et con-
fixus et pedibus affixus martiri-
um pro te sed et lancea militis latus
meum aperiri pro te tantum non solum
minus sed cum contumeliis et sputis
et aspersionibus vulneris et in finem
laceratus et lacessitus sum pro te
sanguinem quoque meum preciosum
fudi pro te animam meam dilectam et
dilectam in ligno crucis posui pro te
ut coniungerem michi te et tu semper
et inter homines pro te medicus pas-
siones et temptaciones dividerem
et recedis et fugis et contempnis
me. Idem in libro suo pastorali Alba-
nis temptacionibus erueret te christus
si ab illa non recesserit cor tuum ve-
nit christus pati venit mori venit
sputis illinire venit spinis corona-
ri venit obprobria sustinere venit
postremo sicut pessimus redemptor
maleficus pati turpiter crucifigi hec
omnia christus homo passus est pro te
tu non michi passus es peccata sed pro
pro te mori tu. Idem in sermone Agno-
scat homo quantum valeat et quan-
tum debeat et dum preciosum suum
precium cogitat non sinet ipsum co-
temptat nec sibi vilis esse cupiat
sed de puat ce vilis qui tam precioso

precio redemptus fuerit est nobilis be-
ne ergo erit non primi precii sed precioso san-
guinis ihesu xpi qui peccatis inclitus vio-
lat et maculat humanam animam ihesu
xpi precioso sanguine iam redemptam
et mundatam. Item eiusdem. Ergo quo
xpus sanguine suo precioso me rede-
mit non me decet cum quo uen-
dam ne qui tam precioso suo sanguine
sum redemptus iterum vilis et vena-
lis fiam. Idem in li° quorundam capitulorum
sibi falso impositorum. Sanguinis xpi
redempcio est tocius mundi precii
cuius in mortalitate quod confec-
tum est de nostra infirmitate diuinam
virtutem habet ipse ut omnibus prosit
sed si non sibi detur non medetur. Idem
in li° de vilibus dei. Multos filios dei
fecit unicus filius dei cum sibi
fratres sanguine suo probauit cum
ille qui fuit occisus dilectus. Ergo
pauper homuncio si deus dabit tibi
bona sua qui non dedignatus est
suscipere mala tua. Idem in sermone
de palmatum qui vere et vera pal-
ma dicitur primus cruciatur qui primus
paradysum licuit constringit ligatum
qui soluit compeditos ligno sus-
penditur qui erigit elisos aceto pota-
tus dulcissimus disciplina credor
ille qui est magister morum. Salus om-
nium vulneratur vita in ligno vi-
te moritur et mors ad tempus
vitam occidit ut in perpetua vita mors
perpetualiter occidatur. Idem in alio
sermone. Qui vere repletur iocunditas
aceto inebriatur felle dulcedo
adicitur innocencia reus reatus
dicitur innocencie titulo decorat mo-
ritur vita pro mortuo. Idem in sermo-
ne [illegible] in passione velud nox
factus est dies unde est illud Et
nox sicut dies illuminabitur. Idem in

li° confessionum. Quantum nos amasti pater
bone qui unico filio tuo non pepercis-
ti pater bone sed pro nobis impiis illum
tradidisti. Idem eiusdem. Merito ergo in
illo spes valida et fortis in illo est qui
sanabit omnes languores meos per eum
qui sedet ad dexteram tuam et te pa-
trem et deum interpellat aliquin desper-
arem nisi filius unicus ille tuus
me suo precioso sanguine redemisset
et ideo non calumpnientur me superbi quia
cogito precium et recogito precium pre-
cium meum ac id ipsum cottidie man-
duco bibo atque libo. Idem eiusdem. Xpus per
gloriam suam delevit culpam prete-
ritam et futuram peccata namque pre-
terita tulit ea remittendo presencia que
delet homines abiectis misericorditer retra-
hendo futura quoque compescit graciam
dans que intentum largiendo. Idem in
li° ad [illegible] tantum [illegible] nos
amauit xpus ut pro nobis mori dig-
natus est et manus que virtutes
plurimas faciebant clauis ferreis pro
nostra redempcione sunt confixe [illegible]
que suo mellifluo quo salutaris
doctrina profluxerat fel et acetum
gustabat et potum mixti impii porrexerunt
et qui neminem lesit cesus est et qui
nulli maledixit maledicta pro nobis et
obprobria multa sustinuit et tunc no-
bis deus tot et tanta beneficia presti-
terit nichil tamen a nobis querit et pe-
tit nisi ut eum diligamus et animas
nostras et corpora nostra seruemus impol-
luta plura que supra de amore dei
ad homines. Ambrosius in sermone. Prima
eadem que operacione in [illegible]. Idem
in alio sermone. Predicabat ergo predicabat
plane non potuit sed hominum salutem
non aquam unde sed salute gens sua
[illegible]. Idem [illegible] hic in modum
fons super puteum sedens ubi [illegible]
fluenta producit querere super dextra [illegible]

de xpi vita Idem super verba in incon
lati patens erat xpus et tamen pro
nobis despicabilis se prebuit tam
ut herodes eum sperneret et illuderet
et celum et terram xpus regebat et
ligno crucis herebat mundus ipse rege
bat attamen crucifixus erat ange
los elevabat et aspiciendo inclinabat
omnia replebat sed ipse coniunctus erat
deus mariae descendit ut homo per
super celum ascendit pendebat et non
pendebat de cruce non dependebat
quia medicamentum de suo sanguine
sanctiens faciebat Idem videm lo
quens in persona xpi Ego xpus re
demptor hominum ad veneriam ut eum
hominem peccati mundarem ut perditos re
cuperarem ut hereditatem iacob pa
radyso restituerem et tamen ille mor
tem adversum me tractabat et ideo
vos omnes imitatores mei discipu
li mei nolite erubescere iniurias et
calumpnias cum steteritis ante reges
et presides pro nomine meo cum eo
steterim coram eis pro vestra salute
Idem in sermone Cum fermentum sit
magnitudine parvum specie simplex
tantum tamen fortitudine intrin
secus gerit ut cum reconditum fu
erit in farina faciat totam in esse
massam hoc ipsum esse quod ipsum est
Hoc ergo xpus fermento comparat
ut cum ipse specie vel habitu inven
tus ut homo humilitate parvus in
becillitate despectus atque deiectus
tanta tamen intrinsecus sapiencia ac vir
tute pollebat ut doctrinam ipsius ac
miracula totus mundus capere non
valebat Idem videm dicens ecce ihu
xpus cum esset tamquam mundi ferme
tum passionibus confractus lacera
tus et dissolutus est fermentum cum
dixerim totam duntaxat passionem Idem
super illud xpus cum in forma dei
esset forma tamen sui pressione pro
salute suscepit et in ligno crucis
tum esse ipse non legitur appensum
est quod sinet ipsum pendere in spe
cie patris Idem in eodem Dolos
domine ihu non tua sed mea vulnera
dolos non tuam mortem sed mea
tristis enim erat tua anima quia
nos parvulos et debiles et infir
mos reliquisti Idem passio domini
separacio quid habere potest et habet
sed pares ut simulos nec habet nec
pat Idem videm Si passio domini nostri
ihu xpi ad memoriam revocetur
nichil est quod non equo animo
tolletur Ille namque derisiones et
flagella spineam coronam et clavos
et lanceam et tandem crucem et mor
tem sustinuit amarissimam sed nos
pauperes peccatores et impacientes v
no levi verbo dicimus et calumniis
plura que sunt de amore dei ad ha
nos. de xpi nativitate de xpi con
cepcione Crisos in sermone O xpi vita
o unde demencia iudas cum xpum tri
ginta denariis precio debam ut venderet
et xpus et sanguinem suum quo iudas
vendidit offerebat Idem non sub
tecto sed sub celo xpus ymolatus fuit
ut universus aer mundaretur a tenebris
et fetore propter ymolacionem eius adu
ersare et per hos se tacimus sed tota celes
tis machina simile lucificam sentie
bat dissipacione de crucis de latere sang
uinis emundata Idem super illud Eluz
xpi Et ipsi nichil horum intellexerunt
Simone dominice passionis tractus re
plicatum adeo intelligere non valebat
quia quem maxime vivere desiderabat
eius mortem audire non potuit
et etiam quia quociens de passione

loquitur hoc allegorice dictum esse putat
Idem super Luc. xviii Baptisma ha
beo baptizari tantum est dignacio divi
ne infinitudine nobis devocionis
et multitudine pro nobis passionis
studium sibi in esse testetur et tre
moris mesticiam tendebat quam
non de metu mortis sue sed de mo
ra iure redempcionis assumpserit
Idem super Math. non una particula
corporis sed totum corpus Christi per
totum universas patebatur corporis
quod per flagella ipsius de iudaicorum
dum per contumelias et ob plura post
derisiones prorumpentis pati non
patitur sed cum passionis Christi dispen
sacionem tempus sit Idem in libro de
laudibus sancti Pauli Caritate autem
et amore etc. quere supra de amore
dei ad homines Ieronimus in Virg.
super Math. Traditus est dominus Ihesus
militibus verberandus et eius sacra
tissimum corpus dum flagella
militum secuerunt Idem in eo
dem Non propter timorem passionis
turbatur Christus qui propter hoc et ad
hoc venerat ut pati vellet sed propter
infelicem miseriam iudeorum et propter scan
dalum discipulorum et propter perdicionem
impiorum Idem super Luc. xx capitulo
Columpna ad quam ligatus erat dominus
usque hodie eius sanguinis cruenta ves
tigia demonstrat Idem super epistolam ad Ephe.
Ihesus Christus dei filius proprium suum
sanguinem pro nobis dedit et nos de
servitute sathane cupiens libertati
donavit Idem ibidem Christus cruore
suo non tantum unam urbem sed
totum purgavit orbem Idem ibi
dem Christus in suo sanguine terrena
simul et celestia copulavit que pri
us inter se multo a longe dissoci
abant Idem super Ysa. lxiii Super
quem etc. In passione domini conspu

endo faciem vellendo barbam Idem
super illud Ysa. lxv Expandi manus
meas scilicet in cruce orans et dicens
Pater ignosce illis ut vel sic eos
vocarem et placarem et in sinum meo
collocarem vel quia largus existens
nichil eis penitus denegarem vel
ut sic eos ad penitenciam revocarem
Idem in epistola quadam ad Heliodorum
Ignea rumphea vetus cherubin
paradisi foribus presidencia Christi sunt
extincta cruore sunt sanguine re
serata Idem ad Edibiam etc. Glosa super
illud Ps. lxx Ad hanc vocem Christi
Pater ignosce illis multa milia iu
deorum circa Christum astancium crediderunt
in Christum Idem ad eandem et est glosa
super Luc. xxiii Iosephus ait vir
tutes angelicas presides quondam te
mpli tunc pariter conclamasse Transeamus
ex his sedibus Idem ad eandem Ter
ra mota est pendente domino suum fer
re non sustinens petre scisse ut in
dicarent duriciam iudeorum sepulcra
monumenta aperta sunt in signum et cer
titudinem future resurrectionis Idem
super illud Ioh. Sol obscuratus est
ne scilicet Christum videret morte pende
tem et ne vilissimum iudei solis lumine
fruerentur Idem ad Eustochium Christus usque
ad xxx annum puerum ignobilitate pau
pertate contemptus est tandem etiam
verberatur et tacet crucifigitur et ac
cusatur et tamen pro ipsis crucifixoribus
et accusatoribus deprecatur dicens Pater
ignosce illis etc. Plura que supra de amo
re dei ad homines Ysid. de summo bono
Sicut Christus peccatum quod pena dignum sit
non admisit ita penam pro nobis sus
cepit ut per indebitam penam suam
aboleret debitam culpam nostram et
ut per hoc perderet dyabolus illos quos
tenebat reos dum interficeret quem

nichil peccati qui in se fecerit plura que supra
de amore dei Anshelmus cur deus homo et
ut deus homines de potestate dyaboli per
in servitute tenens et non magis
potenciam divinitatis eripuit de ma
nibus eius quia humana condicio
que propter transgressionis culpam alio
via tenebatur inimicos non erat in
pro se precioso redimenda potuit ergo
miser homo seipsum redimi si non
potuit verus homo propalam peccata
liberari quia non erat ut iniusticia
ta iniustum iusticia si non careret po
tencia immortalibus cum ancte si ve
ro et deus pro se sentiretur intercessione
et humilitate plura que supra de xpi
conceptione Bernhardus in sermone quodam
de passione domini O indebita miseraci
o o gratuita tamquam probata
dilectio o inopinata dignacio o stu
penda s. dulcendo o invicta mansue
tudo regem videlicet glorie dominum ma
iestatis pro tam despicatissimo ver
naculo ymno // crucifigi Idem Quid
ergo facient et querere supra de vincu
lo amoris dei ad homines plura qui
videm Idem in sermone de omnibus
sanctis super illud Cant. 3o Egredimini filie
syon et videte regem salomonem O regem o
dyadema o mater un[?] signum syna
goga non invenit se cohibens sed
induceram regem unum regem he
debat indecoro coronatum pudeat er
go membra fieri sectari gloriam quibus
caput caput suum tam inglorium cohi
bebant pudeat etiam eos sub spinato ca
pite membra fieri delicatum Idem
Et si cognovimus xpm secundum carnem
sed nunc non cognovimus quia non est
species neque decor Idem in .2o. li. de trini
tate De nostra sepulture nostre addidi
culo respiciamus xpi xxxvi. hore
fuit .i. nox tota cum tota die tota

in mundo

et nocte sequente tota unde patet
quod in dilucido .i. in principio amore
dici dominice resurrexit xpus de sepul
cro Ambrosius in sermone de sabbato
sancto Ideo xpus in aliena sepultura
ponitur quia pro aliorum salute morie
batur Idem ibidem Ut quid illi sepul
tura propria qui mortem propriam non ha
bebat et ut quid illi tumulus in
terris cuius sedes manebat in celis
et ut quid illi sepultura qui tridu
tantum temporis spacio non tam in
sepulcro mortuus iacuit tamquam
veluti dormiens in lectulo conqui
evit ipsa namque temporis brevitas
declarat non tam mortem fuisse
quam sompnum cum tamen mortuus
veraciter erat xpus Idem ibidem
Non dum inquit xpus ad mariam
magdalenam non dum ascendi ad
patrem meum 2. i. tui non dum
ascendi quod apud fidem tuam adhuc
detineor in sepulcro et quitum inte
est a maria humilibus et mortalibus
in maior adhuc teneris in specu quia
non dum fides tua me de sepulcro
levavit in celum Idem super illud Noli
me tangere in mare patrono verbum est
i. noli me tangere manibus quem re
quiris de sepulcro mentis albumi
one non retines nec poteris ancui
corpus tenere amplexibus quia
fidei perfectam non tangis prohibetur
ergo hic contactum quia fidei per
didit auditum Beda super Math. Sepul
tura resurgentis quia sicut mors
eius efficaciter operata est salutem
nostram sic etiam sepultura eius Ben
tes que sue erant dabit xpus deo
patri quia mortuus et sepultus e
as acquisivit Idem super Math. In
syndone munda xpm sepelivit quia
cum yozeph mente pura xpm suscepit

Idem ibidem In novo Christus ponitur in monumento ne post resurrectionem ceteris corporibus remanentibus alius surrexisse fingeretur Idem super hac est novum sepulcrum Marie virginalem uterum demonstrat Idem super hoc est datur intelligi quod per Christi sepulturam innovabimur omnibus destructa morte et cum corruptione Idem ibidem In uno munito aut excisso in petra recluditur est Christus ne si de multis lapidibus edificatum fuisset sepulcro tumuli fundamentis aut suffossis sublatus furto diceretur Unde et saxum magnum quod appositum ostendit non absque pluriorum auxilio potuisse sepulcro reserari Idem si etiam sepultus fuisset Christus in terra dicere poterant iudei et pharisei suffoderunt discipuli eius terram et furati sunt eum Glossa super Math Non fortuito scriptum est quod Ioseph involvit corpus Christi sindone munda ac posuit in monumento novo et advolvit lapidem magnum quia omnia que sunt circa corpus Iesu Christi munda sunt et nova et valde magna Beda super Math Hinc mos ecclesie obtinuit catholice et voluit ut sacrificium altaris non in serico neque in panno tincto sed in lineo terreno celebretur sicut corpus domini est in sindone munda sepultum Thomas de Aquino ordinis predicatorum in 3a parte summe q. l. articulo 1o Primo quidem ad comprobandum veritatem mortis eius Non enim aliquis in sepulchro ponitur nisi quando iam de morte constat Unde Marci xv legitur quod Pylatus antequam concederet Christum sepeliri diligenti prius inquisitione cognovit ipsum mortuum esse Secundo quia per hoc quod Christus de sepulchro resurrexit datur spes resurgendi per ipsum Christum hiis qui sunt adhuc in sepulchro secundum illud Iohannis v Omnes qui in monumentis sunt audient vocem filii dei et qui audierunt vivent Tercio propter exemplum illorum qui per mortem Christi spiritualiter moriuntur peccatis qui scilicet absconduntur a conturbatione hominum Unde dicitur Coll 3o Mortui estis et vita vestra abscondita cum Christo in deo Unde et baptizati qui per mortem Christi moriuntur peccatis quasi consepeliuntur Christo per immersionem triplicem sive simplicem secundum illud Ro. vi Consepulti sumus Christo per baptismum in mortem etc. Idem ibidem Christus in sepulchro se ostendit inter mortuos esse liberum in hoc per inclusionem sepulcri non potuit impediri quin ab eo resurgendo recederet et abiret Idem ibidem in ar. x Tempus quo Christus in sepulchro mansit effectum mortis eius representat per mortem autem Christi liberati sumus a duplici morte scilicet a morte anime et a morte corporis hoc signatur per duas noctes quibus Christus in sepulchro permansit mors autem Christi que non fuit ex peccato proveniens sed caritate suscepta non habuit rationem noctis sed diei et ideo signatur per diem integrum quo Christus in sepulchro fuit et sic conveniens fuit quod Christus una die et duabus noctibus quiesceret in sepulchro Eusebius emissenus in omelia prima paschalis Exultat celum et letatur terra dios cum ille magis de sepulchro radiavit quam de sole refulsit

De Christo inferno Birg. in Reg. descendens ad inferos Christus illos tunc per suam gratiam liberavit qui ipsum et venturum esse crediderunt et eius precepta vivendo tenuerunt Idem super Iob xvij Superprofundissima inferni descendent omnia mea scilicet ad superiora loca inferni descendent omnia scilicet sup

iora loca inferni profundissimum
infernum vocat. Sicut enim quantum ad
celsitudinem celi aer iste caliginosus
infernus est et quantum ad eiusdem
aeris altitudinem terra que iacet in-
ferius et infernus et profundum
intelligi potest, sic eciam ad eiusdem
terre altitudinem illa loca inferni que
superiora sunt aliis receptaculis in-
ferni hoc modo profundissimi
inferni appellacione signantur. Ista
que supra de dampnacione. Augustinus in
sermone de passione domini. Sancti pa-
tres in inferno obscuracione lacri-
mabili Christum exorabant ut de infer-
ni dolore qui est exodilati [illegible] libe-
rarentur non de dolore quo passione
pene quam illum penitus non sense-
runt. Idem in libro de symbolo. Totus
filius ad patrem, totus in celo, totus
in terra, totus in utero virginis, totus
in cruce, totus in inferno, totus in
paradiso quo latronem introduxit. I-
dem ibidem. Non per diversa tempora vel
loca dicimus Christum ubique totum es-
se ut modo sit ubi totus. Idem in
sermone de passione domini. Quando Chris-
tus ad inferna descendit portam
inferni vectesque confregit et omnes
iustos qui originali peccato constric-
ti tenebantur absolvit. Idem in sermone
de Sabbato sancto. Confestim Christo descen-
dente ad inferos silet stridor ille
dencium, disrupta sunt vincula, cecide-
runt [illegible] iugo Christus impios
crudeles ministros penarum inferna-
lium [illegible] stringit ac implacabiles
demonum turmas frenat divina cathe-
dis. Tristes ergo mox lugentes
qui diutino squalore turbe popu-
li ignorata occurrunt et ad salvatoris
sui vestigia volvuntur. Occurrere
inquiunt adveniente [illegible] fessis

gemitus miserorum inferendo re-
solve, redemptor domine, redemis-
ti vivos morte tua, suscita liberan-
dos quoque nunc mortuos morte tua [illegible]
pari namque voluptatum sorte totus
mundus periit sed ad adventum
tuum omnis simul creatura pende-
bat, tibi domine, tibi vera tormen-
ta suspirat et te semper infernus
iste pavebat. Dum ergo hic es ab-
solve nos, dum ascendis defende-
nos, dum hic es vincula claustra
tartarea resolvantur, dum eum asce-
dis non claudantur et cum redies
ad corpus in maiestate tua non p-
uetur potencia tua. Idem eidem.
Post auditas ergo preces et post di-
uersos alta voragine superbos tor-
tores inde [illegible] ab inferis lania-
tus [illegible] et leta cum principe
suo [illegible] turma processit. Expelimus
cunissemus in omnes [illegible] Ex-
ultat infernus quia resalutus est,
gaudeat quia Christo visitatus re-
sultet quia lucem ignotam post
secula longa vidit et in profunde
noctis caligine respirarunt et pul-
chra lux que candidi celo fastigio
micuisti et inefluenti sulphurea
sedentes in tenebris et umbra mor-
tis subita claritate visitasti. Quod
illud [illegible] ergo Christo descendente
ferrugine carnifices illi talia inter
umbrosa silencia sed metu nimio
moribunde simul murmurabant.
Quis tam vanus inquiunt est ille ter-
ribilis ac nimio splendore choru-
scans numquam enim in tartarus talem
recepit numquam talem evomuit pro-
fundus. Maior ergo ille non debitor,
effractor est ille non peccator, predator
non peccator, iudex videns, non supplex

R B

venit cum prope non putabatur
ubi non parat capere non munit.
Idem iudex. Si hic verus esset tam
audax non esset si cum aliqua de
licta fuissent umquam nostras tarta
reas ac nostris tenebris suo fulgo
re dissiparet. Idem. Si deus est quid
facit in sepulcro si homo est quid
presumpsit facere in inferno si deus
est ut quid venit si homo quo
captivos solvit. Nunquid non iste tu
principe nostro belzebub fortior fuit
aut forsitan ipsum aggressus in
bello vicit et sic ad regna nostra vi
cenda tu fuisti certe vinctus erat
ille per iudeos certe per pilatum mor
tuus erat certe sepultus. Idem.
Sed nunc videmus quia illius est
predator noster in mundo nescimus eum
qualem ille stragem perpetravit in
inferno nostro cum illa fallens
gaudia nostra perturbans dampna
nostra per lignum quoddam quidam dita
ti sumus sed nunc per lignum crucis
destruimur et turbamur. Idem. Quis
est ille qui sic intrepidus fines nos
tros ingreditur nec solum nostra
supplicia non veretur verum eciam alios
de vinculis nostris absolvit. Idem. Et
ecce qui sub nostris solebant suspirare
tormentis insultant nobis de per
ceptione salutis et non solum iam
nichil verentur sed et insuper iam
nobis minantur. Idem iudex. O prin
ceps noster belzebub prope omnis le
ticia tua conversa sunt in luctum
gaudia tua dum tu ipsum suspen
dis in ligno multum nimis multum
ignoras quanta dampna sustine
as in inferno. Idem iudex. Post
istas crudelium voces infernalium
satellitum omnes ferrei fracti sunt
vectes ad imperium domini qui fregit
ac destruit omnes portas in

ferorum. Idem ibid. Et ecce in malos
ipsi sanctorum domini genibus provoluti
voce lacrimabili clamabat Advenis
ti redemptor mundi quam desideratus
cunctis gentibus advenisti quem
desiderantes cottidie salvatorem post
talemus descendisti pro nobis ad infe
ros noli deesse cum rursus fueris
ad superos

De ipso resurrectione. Hieron. in
omel. pasch. Maria magdalene
dat nobis licenciam loquendi
resurrectionis dominice tanta sollempnitas
quod indignum valde est ut eo die lau
des debitas taceat lingua carnis
qua caro resurrexit auctoris. Idem
iudex. Ecce ad memoriam redit quod
crucifixo dei filio iudei insultantes
dicebant si filius dei est descendat
nunc de cruce et credimus ei. Quia si
tunc de cruce descendisset minime in
sultantibus cedens virtutem nobis
paciencie non demonstrasset sed exspec
tavit ob probrum tollavit ludibrium
suscepit derisiones conservavit pa
cienciam distulit admiracionem et qui de
cruce descendere noluit de sepulcro
post triduum resurrexit. Plus ergo
fuit de sepulcro resurgere quam de cruce
descendere plus fuit mortem re
surgendo destruere quam vitam descen
dendo servare. Idem in omel. que sic
incipit Una sabbatorum. Hanc nobili
tate vere quoque trinitatis sollempni
tatum dicam quia sollempnitates
tatis antecedit sicut eum inspicio clo
quo dicuntur sancta sanctorum cantica can
ticorum ita quoque festivitas ipsa vere
potest dici sollempnitas sollempnita
tum. Idem super Iob prohemium. Si de ca
nere siliginis fit tam pulcra corpus
i. natura multo magis potuit
deus facere de pulveribus nostris facere
corpus impassibile. Aug. in quodam s
ermone pasche. Dominus noster Jhesus Christus

nu est celorum salus mundi occasus
inferni gloria superiorum vita crede
ncium resurrectio mortuorum testimon
ium incarnationis precium redemptionis
humane contricio mortis abolitio Idem
ibidem Resurrectio domini defunctis est
vita peccatoribus venia sanctis est gloria
Idem in alio quodam sermone Sicut ma
ria mater domini prepollet ceteris mulier
ibus melior est etiam inter ceteros
dies ista dies resurrectionis omnium dierum
mater est et excellencior cunctis et
dulcior ac delectabilior universis Idem
ibidem Ad hoc deus resurrexit ut ymagi
nem future resurrectionis ostenderet
quod marie magdalene primo apparuit
dominus nec dum enim manifestare
vult se discipulis suis nec etiam sue
genitrici Ambrosius libro iiii° ad virgines
Considerate quia virgines pre apostolis re
surrectionem christi videre meruerunt Vidit
ergo mater domini resurrectionem christi et pri
ma vidit et credidit vidit et maria
magdalene quamvis adhuc esset ipsa du
bitaret Idem ibidem mulier quid plo
ras et hec mulier que plorat quod vir
go iam crediderat Idem in resurrec
tione christi omnia elementa gratulantur nam
aer salubrior terra fecundior sed et ip
sum solem arbitror in hac die solito
clariorem natura est enim ut sol in eius
resurrectione gaudeat qui in illius pas
sione condoluit Idem Quando po
tuit adiutorium sui corporis suscitan
di querere qui mortuos alios suscita
vit Idem in alio sermone In hac die
per resurrectionem ihesu christi tartarus a
peritur terra per christianos neophitos reno
vatur celum per spiritum sanctum reseratur
apertus est infernus reddidit mortu
os innovata terra germinat resur
gentes celum quoque reseratum sus
cipit ascendentes celum quoque rese

ratum suscipit ascendentes Idem
Tartarus quos homo reddidit li
reddit ad superos terra quos sepe
lit mittit ad celum celum quoque
quos recipit representat domino Idem
ibidem Resurrectio enim christi defunctis
est vita peccatoribus venia sed sanctis
est gloria una eademque operacione pas
sio salvatoris elevat de ymis sus
citat defunctos et collocat in excelsis
Idem in eodem Venit ergo creatura
ad festivitatem resurrectionis suis i
nvitat propheta david dicens Exulte
mus in hac die quam fecit dominus
et letemur Idem ibidem Sed dicet ali
quis si in hac die gratulandum est huius
gratulandum est quos dies ipsa con
plectitur celum autem et tartarus quo
rum limites constituta sunt sed ad hoc
videndum quod hec dies quam fecit
dominus penetrat omnia continet univer
sa celum enim et tartarum complectitur
dies ista lux enim christi dies est sine
nocte dies sine fine ubique splendet
ubique radiat nunquam deficit Idem
ibidem quod autem dies ista christus sit
apostolus dicit nox precessit dies autem
appropinquabit christus autem iusticia pecca
torum tenebre non sentiunt semper
enim dies celi fulget lucet et splen
det nec potest obscuritate concludi sic
et lumen christi semper micat semper
radiat et choruscat nec aliqua
potest peccatorum caligine deprehendi Idem
super illud Renovabitur ut aquile iu
ventus tua unam salam aquila
recte christum dixerim cum tunc iuven
tus sua renovata est cum a mor
tuis resurrexerit depositis enim corrup
tele carnis exuviis regimina car
nis assumpcione refloruit unde ipse ait Re
floruit caro mea Idem ibidem
Sicut enim aquila humilia deserit alta

petit celorum menia conscendit sic
et salvator noster Ihesus Christus infernum dese-
rit alacer paradisi petiit et celorum
fastigia penetravit et sicut aquila
relictis terrenis sedibus in sublime
volans purioris aeris sobrietate
perfruitur sic et dominus noster Ihesus Christus
terrenorum feces deserens pterorum in-
stris suis volitans purioris vite
sollempniter letatur. Idem ibidem.
Cum tacito dum cum prodiit de matre
virginis utero processit illibato
sicut ait Ysaias: Exiet virga de radi-
ce Yesse refloruit autem tertio Christus
surrexit per undecim corporis flore viri-
dia de sepulcro resurrectionis gloria
germinavit et in floris more adore
visitet et nitorem et fulgore in mor-
talitatis cunctis hominibus inflamat
et afflamat decore quidem opere sua
virtute candescens et nitorem id est nitor
rupitelam prestet divinitatis ardens
quod in alio sermone. Dominica dies nobis
venerabilis est atque sollempnis qua
in ea salvator noster Ihesus velut ori-
ens in mundo reformabilibus tenebris
luce resurrectionis emicuit qua propter
dies ipsa ab hominibus huius seculi
dies solis appellatur. Ea quod eam
sol iusticie Christus dominus noster illumi-
nat. Christi enim resurrectio cunctorum
est resurrectio populorum. Idem in eodem
ca[pitu]lo. Ideo salvator noster rudimentum
corporis assumit et inter florentes
arbores et candencia lilia carne
iam mortua resurgit fructificat
autem cum ad celum ascendit flos est
ergo Christus cum de inferioribus re-
gignitur sed fructus est cum ab assumpta
sede reconditur et granum est sicut
ipsemet in ewangelio ait dum solus ipse
crucem patitur sed fructus est cum

apostolorum plurima credulitate cumulatam
Ieronimus in epistola ad de celebracione pas-
ce. Pasca celebrantes non solum quod
factum est ad memoriam revocamus
sed etiam sacramenta significacionem
intelligimus quia cum trino tem-
pus appareat salvat salvat tempus
gracie primum cum tempus ante lege
fuit secundum sub lege sed tercium tempus
gracie ideo resurrectio domini tercia ebdo-
made lune celebratur vel quia dies oc-
currit a quarta decima usque ad vicesi-
mam primam. Idem est et alia racio
saluberrima ut sicut luna crescit sic et nos
tunc in melius crescimus. Crisostomus super
illud Mathei: Confracta sunt eum nobis
dormientibus. Quomodo iam timidi dis-
cipuli furari potuissent quomodo nisi
vera resurrectio esset firmassent eam
in quo cum consederent in facinus ea
furandi sed adhoc erant omnibus indoc-
tiores imperiti sed neque lingwam ne-
que talia tamen habebant. Iudea tan-
te gentis sed humiles erant de humilibus
nati in magnitudine patria sed de villis
erant non famosis. In multitudine
sed non erant plures undecim et illi
dispersi sunt. In promissionibus ergo magi-
stri sed qualibus non resurrexisset nec
Si enim non resurrexisset Christus nec
ille promissiones fuissent eis credibi-
les qualiter ergo sustinuissent plebe
in parentes qualiter currerissent ad fi-
nes orbis terrarum et plantavissent fidem
in resurrectionis verbo qualiter ante
reges et presides stare potuissent ubi
gladii et sartagines et caminum et
mille milia mortes quotidie et nisi
eius auxilio qui resurrexerat potiti fu-
issent plura que de pascha. Idem illud
loquens insignia Christi. Sub summacio cri-
pite non debet corpus aut membrum

aliquod corporis honoraret. Tu enim
es homo corruptibilis et esca vermi-
um et habes in capite sertum de flori-
bus et ego deus tuus porto pro te super
caput meum spineam coronam tu cyro-
thecas delicatas et molles portas in
manibus et ego clavos ferreos in
manibus meis defixos sustineo pro-
pter te tu tripudias in vestibus pre-
ciosis et ego propter derisus ab Herode
dimissus fui in alba veste tu tripu-
dias cum vestibus et saltas et ego
pedibus meis confixis crucis labo-
rem sustinens tu in choreis exten-
dis brachia propter ludum et ego pro
te extendi brachia in supplicium ego
maceror dolui et tu in carne exultas
et tu habes latum apertum et pectus
pulcrum insignum vanis glorie et
ego latus meum confossum pro te
habui lancea militaris. Si adhuc homo
reverteris ad me et ego suscipiam te
dicit dominus deus. Idem: O homo vide
quid pro te patior vide si est dolor
sicut quo ego crucior ad te clamo
pro te patior morior vide penas qui-
bus afficior vide clavos ferreos qui-
bus confodior et cum sit dolor ta-
tus exterior et interior tamen est plan-
ctus gravior quia te pro quo patior ta-
m ingratum experior. Idem: Aspice
homo quam gravia sunt vulnera pecca-
torum tuorum pro quibus necesse fuit Christum dominum
vulnerari et si non essent hec ad mor-
tem et ad mortem utique sempiternam
numquam pro remediis illorum filius dei
mortuus esset. Ubi pro te clamavit
moriens sitio non dixit crucis dolo-
rem sed dixit sitio. Sitio inquit salutem
et vitam tuam. O miser homo im-
memor ergo fuit Christus crucis sed non
fuit immemor tue salutis. Quid est
ergo quod non emolliunt te tanta dei be-
neficia non alliciunt te tot et tanta
dei promissa non corrigunt te tot
flagella nec terrent eterna supplicia.
Idem in alio sermone. Multum labora-
vit salvator noster in sua passione pro
nostra salute nec in tota mundi fabri-
ca tantum fatigatus est. Ipse enim dixit
quod ibi dixit et facta sunt manda-
vit et creata sunt sed hic in redemptione
pro redemptione salutis in passione sua
pro redemptione nostra sustinuit in
dictis suis contradictores in factis
suis observatores in tormentis suis
illusores et in morte exprobratores.
Idem in sermone de ramis palmarum. Val-
de quam dissimile est tolle tolle
eum et crucifige eum et benedictus
qui venit in nomine domini. O quam
dissimiles ramos virentes et flores
et crux et spine pungentes et cum
paulo post vestimenta prosternebant
in via iam suis vestimentis exuitur
et sors mittitur super ea. Ve tibi mag-
nitudo peccatorum meorum propter te diluen-
da tanta fuit passionis amaritudo
necessaria. Idem super illud Mathei: Tradet
gentilibus et cetera. Heu mi fides quid est
hoc quod libertas captivorum traditur an-
gelorum gloria deluditur speculum
sine macula et candor lucis eterne
conspuitur deus et dominus cum flagella
impius cum vita moritur occiditur cru-
cifigitur et ecce nobis miseris quid
restat amplius faciendum nisi ut
carnis exterior castra corporis nostri
et moriamur cum illo. Idem in eodem. Heu
ille qui celum duplex vestivit lumi-
nibus ante crucem nudus expoliatur
et ut cum ex flagellis lividus cruci
affigitur et facies eius quam cherubim
et seraphim videre desiderant conspuitio-
nibus et lacrimis erit tumida facta
et exspuitus indecoro differunt decor

paca Idem Appendit xpus in altu
tudine ut longius audiretur forti
ter clamauit ut melius exaudiret
clamori suo lacrimas addidit ut ho
pro quo xpus patitur xpo domino com
patitur Idem in sermone Caput xpi
tremendum angelicis spiritibus metu
endum et contremendum densitate
spinarum usque ad ipsum cerebrum configi
tur facies eius pulchra pre filiis homi
num sputis perfidorum iudeorum deturpatur
et oculi xpi lucidiores sole caliga
tur in morte aures xpi que can
tus et melodias angelicas audiunt
peccatorum hominum sputis perfidorum iude
orum deturpatur et oculi xpi et
impiorum insultus et obprobria susti
nent os xpi quod docet angelos
felle et aceto potatur pedes xpi quorum
scabellum adoratur eciam ab ange
lis quid sanctum est crucifixi clauis fer
reis affiguntur manus xpi que ce
los formauerunt extense sunt in cruce
et clauis ferreis affixe denique to
tum corpus xpi verberatur et la
tus eius lancea perforatur et quid
plura nichil remansit in eo nisi lin
gua ut pro peccatoribus exoraret et
matrem discipulo commendaret Idem
vultum tuum bone ihesu desiderabilem
in quem desiderant angeli prospicere spu
tis inquinauerunt et manibus per
cusserunt ac perdicione velauerunt
nec amaris vulneribus pepercerunt I
dem quare bone ihesu quare in morte
flevisti cum potius esset gaudendum
eo quod omnia consumasti sed ideo flevisti
quia licet eius passio sufficeret salu
ti hominum profuit tamen redempcioni
paucorum Idem passio tua domine ihesu
ultimum unicum est refugium ac singu
lare remedium deficiente namque iusti
cia mea et non sufficientibus
meritis meis tunc passio tua succurrit

ut nobis Idem super Cay xpus in car
nis assumptione condescendit michi
in culpe senectute consulit sibi in
mortis susceptione satisfecit deo patri
xpus ergo amicus est dulcis consi
liarius prudens adiutor fortis quem
timemus me credo qui saluare me ve
lit nouit atque possit Idem super Cay
hoc petra refugium herinaciis et ve
nerit refugium ubi enim est tuta at
firma requies pauperibus et infirmis
nisi in vulneribus ihesu xpi saluatoris
ac redemptoris nostri Tanto ergo illic
securior habito quanto dominus ille
potencior est ad saluandum fremit
ergo mundus premit corpus insidia
tur dyabolus non cado ergo fundatus
enim sum supra firmam petram petra autem
erat xpus quod nulle benignius vero
et duo deuoti sui vultus vultu et
oculos in sua sancto illi sublimiter
ut illius solhoc animum erigat et exem
plo sui animus reddat ad tollerandum
fortiorem vere enim non sentiet do
lores miles xpi vulnera sua non de
uote xpi vulnera intuetur Idem quid
respondeam domine aut quid loquar aut
quid retribuam fecisti michi de corpore
tuo anime mee balsamum salutis mee
tabernaculum glorie et habitaculum perpetue
vite Idem commutauit xpus semet
ipsum formam serui accipiens. Filius enim
erat regis et factus est velud seruus
nec solum accepit formam serui ut va
pularet sed et serui peccati ut peccatoris penam
solueret cum culpam non haberet quia que
tunc non rapuit tunc exsoluebat
Idem in passione domini tria occurrunt
specialiter intueri scilicet opus modum et cau
sam In opere quidem est paciencia in modo
humilitas sed in causa caritas commendatur
Idem iudeum viderunt opera domini que
fecerunt prodigia super terram flagellis

testis spinis coronatus clavis con
fossus patibulo affixus obprobriis
saturatus propter dolorem tamen dolorum im
memor dixit pater ignosce illis Dis
cas ergo et tu frequenter ignoscere
nec erit quicquam quo possis offendi
si tibi consuetudo fuerit ignoscendi
Idem quis non rapitur ad impetran
dam fiduciam quicumque corporis christi
considerat disposicionem capud videlicet
inclinatum ad osculum brachia exten
sa ad complexum manus perforatus ad
largiendum latus apertum ad diligen
dum pedes confossos et affixos ad
nobiscum manendum et totum christi
corpus extensum ad totum se nobis
impendendum Idem capud inclinas
bone ihesu ad accipiendum licenciam
ad ostendendum humilitatem viam ad sa
lutandum nos ex parte patris tui domini
dei mei ad osculandum ad audiendum
et ad regraciandum de cunctis malis
tibi factis unde dicis pater ignosce
illis Idem Sicio sed quid sitis bone
ihesu ergo ne te plus cruciat sitis
quam crux amara de cruce omni tu
tes et desiti clamas sicio verum fi
dem verum salutem verum gaudium sem
piternum plus enim animarum vestrarum quam
corporis mei cruciatus me cruciat at
que vexat Idem Aspice ergo fratres a
mentibus mei per decursum mentorum quam
diu esse sciebat sapiencium mirare mihi
colligere et inter ubera collocare omnia
collectis quamplurimis cruciatibus et
amaritudinibus domini mei ihesu christi
recordor in infantulo infantilium illarum
necessitatum deinde sanguinem circum
cisionis post modum laborum suorum quos
pertulit in predicando fatigacionum quos
que in discurrendo vigiliarum quas in o
rando temptacionum in ieiunando la
crimarum in compaciendo insidiarum in col
loquendo postremo periculorum in falsis
fratribus contumeliarum quoque et spu
torum colaphorum et subsannacionem
et plurimorum et clamorum horum
que et maiorum et tandem amarissime
crucis morte amarissima quam
pro malis peccatoribus dignatus est sine
sua culpa misericorditer sustinere Idem
Et ergo fratres fideliter quere supra
de amore dei ad homines plura que
ibidem Item supra de amore hominis
ad deum Item supra de caritate de dilec
cione de cruce De christi misericordia
et pietate Ambrosius in libro de lau
de crucis passio christi celum susten
tat mundum regit tartara perfodit
passionem christi confirmati angeli re
demit populo contriverunt minima sta
bilita que sunt sub potencia stabili
untur lumenta plus amari amarum
sentencia consumantur intelligencia
illustrantur de passione christi timor dul
cis aperta felicitas liberat et gaude
tristicia salubrius penitentes aptatis
mundat concupiscencia quoque boni virtu
tum fructus germinat et gaudium vite
confitentes letificat Anshelmus
in libro cur deus homo Abiectus e
deus homini ut deus homo fieret
panis unus lucitur in presepio reponi
tur venditur flagellatur
colaphizatur ligatur crucifigi
tur moritur et toto sanguine exinanitur
plura que supra de cruce De christi mor
te Fulgencius in libro de symbolo
Commemoremus iustis mors et pas
sio christi quesita est videlicet ut
in aere sublimatus per aereas potesta
tum acras subiugans potestates
victoriam de superis traheret et
extensas manus utrasque tenderet
ad populum qui utitur mitteria ut incre
dulos ad veniam invitaret illam
vero partem crucis que sub terra
demergitur pedibus tegeret

ut infernum sibi regna subiceret unde apostolus paulus ait ut in nomine ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum Leo papa in sermone super illud Math. Si ergo ypocrite est quod hiis vocibus reddiderunt omnia elementa vicissim et unam in iudeos simul sententiam protulerunt Idem in eodem Post passionem xpi ruptis vinculis mortis infirmitas in virtutem mortalitas in eternitatem et contumelia transiuit in gloriam Salvias papa in sermone Flagellatur xpistus perpetua virtus crucifigitur universitatis cum sceleratis et criminatis patibulo suspenditur deus quis umquam audivit dici vel dicentibus credidit quod de iudea de tot malis civitatibus bellis vindicata tot beneficiis honorata tot legibus et prophetis illustrata tot victoriis glorificata pro domino talia facere vel dicere presumpsisset Gregorius nicomediensis Erat ipse celestium spirituum virtutibus virtutes de celestibus habitaculis descenderunt et versabantur in illo loco passionis domini ihesu xpi stupide super audacia et insania humana sic loquentes per invidiam vero in ut meditaremus pendam condignam meritis super eos qui arte in merito crucifixerunt xpm aut orans pro crucifixoribus suis dicens pater ignosce illis Idem in eodem sermone O ineffabilis et indeficiens bonitas ac pietas regis ac domini nostri ihesu xpi quia qui tota continet universa silicet manu sua manibus in tendens et perfidis coobprobriis et contumeliis colaphizatur et in mirabili angelorum immensitate laudabilis irrisiones patitur et dolores plura que supra

de cruce Hugo de sancto victore O caritas xpi qui magnum est vinculum nullum enim aliud vinculum potuit xpm deum ad talem penam ligare vel ligaverit et in cruce detinere quam et ipsum de celo descendere fecit ut nos a doloribus inferni liberet et a morte perpetua liberaret et ad celum faceret pervenire plura que supra de amore dei ad homines Anthonius abbas O pater et domine celorum et terre si non libet aspicere super nos ipse nos respice saltem in faciem xpi tui propter alapas et sputis illitam flagellatum crucifixum mortuum et morte pallidam non habentem speciem neque decorem Respice ergo in faciem xpi tui plura que supra de amore dei ad homines Item supra de cruce Dyonisius in ariopagita in libro de celesti ierarchia In passione xpi sol est horribiliter obscuratus quia sue lucis auctorem patiebatur xpm tunc lucere nequiuit plura que supra de amore dei ad homines per totum Item supra de cruce

De xpi morte Bern. in sermone de dominica tercia in adventu domini super illud Math. Beatus qui non fuerit scandalizatus in me Stupendum valde est hominibus ne mortem in deos despiciant qui miracula venerunt Idem in sermone de dominica x post festum sancte trinitatis super illo apostoli Mortificate membra vestra que sunt super terram Certe namque est quia ubi mors xpi tenetur fixatur non potest regnare peccatum est enim tanta suavitas crucis xpi ut si eam totam oculis mentis aspiciat nulla carnis concupiscentia nulla libido nullus furor nulla peccata possit in mundicia superari Idem ibidem Dolet hoc ergo quia mortuus est iusti

ficatur dicit apostolus neque cum mor
tuus concupiscat aut invideat aut
furetur aut diripit aliena si ergo ab
his omnibus concupiscentiis cordis
et corporis reprimamus mortuum peccato
dicitur esse corpus Idem ibidem Dum
quis ergo de morte cogitat assidue
extinguuntur in eo concupiscentie carnis
et effugatur ab eo peccatum et hoc mo
dicitur quis mori peccato et vivere deo
quid est enim vivere deo nisi vivere
in pace in gracia in iusticia in sanctitate
omni veritate ceterisque virtuti
bus que omnia Christus est Iustus qu
que modo vivit simul cum Christo in
eternum vivet Idem in xvii libro mor
super illud Job xxxiii prudencia eius
percussit superbum dominus enim ut pro
nobis mortem solveret crudelem ita
ut nobis mors debita non noceret
Idem redemptor noster suscepit mor
tem ut nos mori non timeremus
Augustinus libro iiii de trinitate Morte mors
Christi preciosa veniens condampna
tionis necessitate soluta est per mortem
iusti .i. Christi veniente communi volun
tate dum simplum eius congruit
nostro duplo duplex enim mortem nostre
salvator noster impendit simplam
suam Idem in libro xxxi de trinitate
ca° 3° apostolus non tamen vita eterna
Sanus dubitet Christum animas suas
[illegible] vitam suam pro quibus ani
mas dedit vitam suam mortem
Idem Iudicem ca° xxxii [illegible]
est potencia post mortem vivere re
surgendo quam [illegible] vincendo Idem
in sermone vita morte et mors ad
tempus vitam accedit ut impetum
mors a vita occidat Ambrosius in li
bro de obitu [illegible] Pater fratris sui unius
morte totus mundus redemptus
est potuit enim Christus non mori

sed noluit repugnando mortem quasi
ignaviam putabat neque melius
nos quam moriendo salvasset Ita
quod mors Christi vita est omnium mors
eius victoria est eius mors ec
sacramentum est mors eius anima
sollempnitas mundi est Idem in eo
dem Desideramus vitam quam perdi
mus [illegible] vite sine morte Christi quo
modo ergo non dabit Christus nobis
bona sua qui pro nobis suscepit
mala nostra Idem super illud ps In
te domine speravi Divina commercia ce
lebrata sunt in hoc mundo per celes
tem negociatorem venit enim
ad nos ille celestis negociator
[illegible] adiuvat in car
nem Idem in libro de bono mortis
Christi mortificacio peccatorum mors
est destructio criminum ablacio errorum
ab imo et celestium assumpcio graciarum
Bernardus in sermone Vocatus est Christus
ut celestia pacificet et terrena
ac reconciliat universa et ut te
constituat amicum angelorum qui
fuisti amicus demonum et te tollo
[illegible] fratrem [illegible] sin
gulorum Idem ibidem Extremum mortis
genus elegit Christus dominus ut
nullum genus mortis martires ti
merent seu formidarent Anshelmus
Cur pie domine et bone Ihesu redemp
tor potens salvator et deus plas
mator cur tanta virtute compressa
tanta humilitate tanta passionis
acerbitate plura que super decore
dei ad homines detrahit Prudencius
versificator sic [illegible] quid mater dolo
ris sum cur ita pendes. ne gemas
[illegible] tendat ad interitum Stella
fleo solem et plango diligens amo
rem amorem Aspice qui transis tu
tu [illegible] dolorem pro te pas

sus ista prius dispensa mea. Lex
nec tamen tibi tam turpis macule
despicy prouendi mea pendeo fixus
ita succinctus sum pro te quia peccas
despice prius. Despice do ueniam dic
culpam detraho penam. Texunt cap
tum prolixus quanta subiui. Sic e
uos cum sic uos a morte redemi
lancea cum clauis sanguinis mors
qua tollam. Demonstrat quia ui in
feros de morte leuaui. Ut inimicus
tolleres sic tua quoque flagella As
pice que dure mea ceciderunt membra
tenella. Nec tibi decipiat afflictio
carnis acerba. Due culpas purgat
mea sunt tibi uerbera uerba. Sic mors
uidetur latet hamus et esca uidetur
mordens mordet dum sic tenet ea
tenetur

De Christi sepultura Augustinus libro primo
decimo de ciuitate dei laudabiliter comme
morantur in euangelio qui corpus Christi de
tracte susceperunt diligenter et honori
fice tegendum sepeliendumque curarunt.
Idem super Iohannem. In hoc quod euangelista
dicit quod sepelierunt Christum sicut mos
est iudeis sepeliri admonuit in huius
modi officiis que mortuis exhibentur
morem cuiusque gentis esse seruandum.
Idem in libro tertio de doctrina Christi
ana. In omnibus talibus officiis et
exhibitionibus sicut sunt aromata
uaria et mirra et aloe et vnguen
ta preciosa non usus rerum sed libido uten
tis in culpa est. Idem eiusdem. Quod
in aliis personis plerumque flagitium est
hoc in diuina persona uel prophetica persona
magne cuiusdam rei signum est. Mir
ra enim et aloes propter sui amari
tudinem signant penitentiam per quam aliquis
insinuet ipso Christum conseruat absque
corruptione per ista aromata non propter

bonum odorem signat bonam famam.
Idem in quodam sermone. Ideo saluator
in aliena ponitur sepultura quia
pro aliorum moriebatur salute. Idem in
monumento autem nouo excisa in petra
conditus est ne si sepultus fuisset
intra duce potuissent iudei suffode
runt discipuli eius terram et fura
ti sunt eum. Idem in libro de consensu
quatuor euangelistarum. Restat ergo ut hoc
quod Christus in sepulcro permanserit una
die et duabus noctibus intelligatur
illo scripturarum usitato loquendi mo
do quo a parte totum intelligitur ita scilicet
quod unam noctem et unam diem ac
cipiamus pro una die naturali et sic tres
dies computantur ab extrema parte sexte quando
Christus in sexta feria mortuus est et
sepultus. Media dies autem integrarum
uiginti quatuor horarum nocturnis et diur
nis rerum autem sequens pertinet ad tertiam
diem. Et hoc propter misterium sequens fac
tum. Sicut enim priores dies seculi propter
futurum hominis lapsum de spiritu and
lucae computantur in noctem sic isti dies
propter hominis reparationem a tenebris com
putantur in lucem. Idem in xx libro
de ciuitate. Christus in diluculo resurrexit
de sepulcro. Illud autem diluculum est pars
noctis precedentis et pars future diei propter
quod memoria utriusque. Beda in sermone.
Constat uidelicet corpus Christi clau
so exisse tumulo quia in hanc uitam
clauso processit uirginis utero et
ad discipulos clausis intrauit ianu
is. Inconclusum est locus unde clau
sus uoluit procedere ianuas qui est tar
tar utique infernalis confregit siquidem
serratos uectes uniuersa quoque recepta
cula contriuit ut suos liberare re
duceret quos inquam suo timore uidebat
uerum demonibus ... et ut plenius
et planius egrediens portas agmina

de albatoro qui lavant stolas suas et
candidas eas fecerunt in sanguine
Leo pp in sermone Respectu domini non fi
nis carnis sed unitatis fuit qualitas
cuius transijt non natura defecit et
factum est corpus impassibile quod
potuit crucifigi factum est in mortale
quod potuit occidi factum est incorruptibile
quod potuit vulnerari Petrus ravennas
sol qui ut suo moreretur auctori ipsum
meridiana mortificaverat clari
tatem et nunc consurget auctori suo
cunctis tenebris ante lucem erupit
Remigius super Math. Inveniuntur cre
dere demens quod illi qui resurgente
domino de mortuis surrexerunt ascen
dente modo ad celos et ipsi cum eo pa
riter ascenderit sed hoc falsum quia Aug.
dicit contra Glo. Iohannis xvij humilitas
in passione claritas incepit in resu
rectione Idem Iudex per resurrectionem filii
claritas i. gloria patris ubique inno
tuit Glo. Ioh. xvij. xpus fuit pirus
ipsius in passione sed erat famosus melius
in resurrectione

De xpi ascensione Beda in omelia
de ascensione xpi Sublata sol
lempnitate deletum est cyrographum
dampnationis nostre mutata est sententia
corruptionis nostre illa cui natura cui
dictum est terra es et in terram ibis
hominem super omnes angelos modo intrat
Idem de ascensione domini gloria Aba
cuk ait Elevatus est sol et luna et
quid hunc nomine nisi sancta mater
ecclesia omnia mundi adversa formidat
at post eius ascensionem roborata
aperte predicavit quod occulte credidit
Elevatus est ergo sol et luna et quia
tum dominus celos petijt tunc ecclesia stati
in auctoritate predicationis apparuit Idem no
vimus xpum sed pater suscepit filium et
occursu quodam pietatis ascendentem
precipiens victori complectitur Nam teste pr

dicat filium suscipe filium cum vulneribus in
vinculis ut ondatur quo resurgens
resurrexit vulnera passionis Aug. in lu
dicibus domini et legitur in glo. super illud
Iohannis xvij Gaudetis utique quia va
do ad patrem humane nature gratu
landum est in eo quod si assumpta ab
unigenito verbo ut in mortalis consti
tueretur in celo atque ita fiet terra sub
limis ut incorruptibilis pulvis sederet
ad dexteram dei patris et alijs propheciis
brevis dave spes et certitudo ascensio
nis restis remansissent quod in sermone de
ascensione Salvator noster ascendit in
celum non ergo turbemur interea dum
sit mens et cum requies ascendamus
et nos interim corde cum xpo ascen
damus aut sed non extollamur nec
detinis quod de ipsius meritis presuma
mus sursum cum corda demus hic
sed addunt Idem Stetit bis ab angelis
tempus ventura cum xpo et ipsum ple
ro quod secreta suscipiunt que tempus in
die novissima iam resumdant Idem
sanctissime domino comitatu deum in
mensus et omnis illa voluntas paria
vas turba tarnalis xpo ascendente
cum surgit licet omne celum mirantur
astra occurrunt festinus fulminans
ille celestis comitatus videns regem
suum   tunica carnis indutum
bya reportante hoste utique debellato
hominem inspirata consurge agnoscunt
inclaritatibus signa bellorum adorant
in carne vulnera iam sanata ubi nichil
pro macula traxerunt plaudunt ag
mina turbe sonant celestis consistunt
blanda modulamina chorum Idem re
serantur undique siderei repagula celi
atque aspersit orbes archana saluta
penitus compage patescunt rece
sit ingenua ptem dimissus aer et
barathra celi ardua lateri consaepis
marginibus pependerunt sic unus

ubique sine celo deus dies et cla-
rus rutilat natura fulgoribus
ornatus ascendebat cruoris rubore
perfusus et triumphis victricibus pha-
leratus. Idem ibidem. Quis est inqui-
unt angeli quis est iste rex glorie
hic est ille candidus et roseus con-
spectus amabilitudine decorus hic
est qui non habuit speciem neque deco-
rem infirmus in ligno fortis in po-
lo nudus in patibulo sed armatus
in polo fedus in morte pulcher in
resurrectione candidus ex virgine
rubicundus in cruce fuscus in oppro-
briis clarus in celo. Aug. in libro con-
tra quinque hereses super illud Ysa.
Deus iudex noster deus legifer noster. Ne
contempnendo putes iudicem si parum
tibi videtur quod iudex est scias etiam
quod rex noster est et ante te est sic enim
est in celo ut non deserit terram ce-
lum et terram quod ego implebo er-
go nobiscum est et cum patre est sic
enim est in celo ut non deserat ter-
ram quia patrem non dimisit cum
ad nos venit nec nos deseruit cum
ad patrem ascendit. Idem ibidem.
Sed quamquam illud nosset quod deus
lateret divine maiestatis habitaret
in corpore et sic in mundo gereret pu-
blicum quod ut ipsum corpus post pauca
mox levaret in celum quod vere ibi fac-
tus est salvator surge et ambu-
la hec quo vadis ~~noli~~ progressio
Ambrosius in sermone. Non sicut Hely-
as sic salvator noster in celum ascen-
dit ille curru ad celos rapitur iste
regreditur ille tamquam infirmus ig-
nea quadriga subvehitur hic tam-
quam deus propria virtute levatur ille
sicut homo ducitur hic sicut salvator
ascendit ille ducentes se sequitur
angelos ille comitatus sibi ange-
los precedit plura quere infra B.

Bernardus in sermone. Ascensione domini na-
tivitatis et resurrectionis domini dig-
na devotione celebravimus sollempnia
diem hodiernum quoque videlicet ascen-
sionis domini non minori devotione conve-
nit celebrari. In nullo siquidem a sollemp-
nitatibus illis degenerat dies ille
sed magis adimpletio est illorum quorum
cum sparse perimeret ascensum celi
nisi ille qui descendit primus ascende-
ret ceterorum ergo sollempnitatum
hodierna sollempnitas consummacionem
habet et fructum declarat et gratias
auget. Idem in libro de XII gradibus
humilitatis. Raptus est Paulus raptus
est Helyas translatus est Enoch sed redemp-
tor noster legitur elevatus hoc est propria
virtute levatur et non alio adiutus.
Denique non curru vehiculo non an-
geli adminiculo sed propria virtute sublim-
atur. Idem ibidem. Suscepit eum nu-
bes non hoc ad fessum iuvit an-
gelorum impulit aut cadentem sustinuit
abiit sed suscepit eum ab oculis car-
nalibus discipulorum dei qui et si Christum
noverint secundum carnem sed ultra iam non
noverint. Leo papa in sermone. Christi ascensio
nostra provectio est et quo precessit gloria
capitis eo spes vocatur et corporis. Idem.
Exultemus dilectissimi gaudio spirituali
et digna apud deum gratiarum actione le-
tantes liberos cordis oculos ad illam
altitudinem in qua Christus est sublimiter
erigamus sursum quoque vocatos
animos desideria terrena non deprimant
electos per eternos peritura bona non oc-
cupent viam veritatis ingressos falla-
ces illecebre non retardent. Idem super
omnem militiam celorum super omnes ordines
angelorum hodie natura humanitatis
nostri transcendit altitudinem potestatum
ad dei patris est provecta consessum

ut invincibilior fiat gratia dei cum
fides non diffidet spes non fluctu-
abit et caritas non torpet plura quere
infra de xpi sessione

De xpi sessione ad dexteram dei
patris. Ambrosius in sermone. Cum
nec dignitatis gradus non sit ubi ple-
nitudo divinitatis est tamen ad dexteram
dei tamen sedet filius non quia preferatur
patri sed ne credatur inferior esse et ideo
filius ad dexteram sedere perhibetur quia
secundum evangelium oves ad dexteram se-
dent sed ad sinistram hedi constituentur
Necesse est ergo ut pastor cum primis
agnis accipiat et in inmaculato gre-
ge locum proprium pastor et dux in-
maculatus accipiat. Idem in pietate
regis sedet xpus ad patris dexteram
dicitur pro bonitate vero xpus cum resi-
det advocatus ut assurgit iudex
plane iudicis et omnibus malis ad-
vocatus nunc omnibus xpianis hic
stans apud patrem xpianorum licet pro
tanorum causis exorat ubi cum pater
residet iudicem peccatorum condempnans
Aug. in libro de symbolo. Sedet ad dex-
teram dei patris sedere habitare in-
telligite sicut dicimus de quocumque ho-
mine quod in illa patria vel in illa dig-
nitate sedet per tres annos. Sic ergo
credite xpum habitare in dextera dei pa-
tris. Idem in alio sermone de symbolo
Eandem vero dexteram patris intelli-
gite potestatem quam accepit ille homo sus-
ceptus a deo et veniet iudicaturus qui
prius venerat iudicandus. Idem in
alio quodam sermone de symbolo. Si carna-
liter acceperimus quod xpus sedet ad
dexteram patris tunc pater erit ad si-
nistram tunc pater. ubi autem illud
est inetra beatitudine eius dextera est
et nulla sinistra quia ibi nulla est mi-
seria. Cris. super Math. locus ille i. con-
sessus dextere dei patris in numis est

non solum hominibus sed etiam ange-
lis sic eius proprium unigenitum ponit
paulus dicens ad quem autem angelorum
dominus dixit Sede a dextris meis
ergo non quia non dominantibus quibuslibet
qui sessum sunt sed descendens intre-
ganti in supplicia videt xpus ia-
cobus et iohannem qui solum hoc una
querebant salvet pro aliis discipulis
stare vel sedere apud xpum sed tamen
dicit quod filii zebedei petebant excelle-
ntiam super patrem aptus perficiendo
inscitiam peritiam xpi unde nec pe-
tebant quod sederent ad dexteram vel ad
sinistram dei patris sed ad dexteram
vel sinistram xpi. Greg. in omelia ascensionis.
Sedere iudicantis est stare vero pug-
nantis est vel adiuvantis est stephanus
vero ergo in labore certaminis positus
illum stantem videt quem adiutorem
habuit sed hunc post ascensionem suam marcus
sedere describit quia post ascen-
sionis sue gloriam iudex erit vivorum
et mortuorum in fine mundi videlicet.
Damascenus in libro 3o. Non localem
dexteram patris dicimus qualiter enim
qui incircumscriptibilis est localibilem ad-
ipiscetur dexteram. dextera enim et
sinistra eorum qui circumscribuntur
sunt dexteram ergo patris dicimus
gloriam et honorem divinitatis in qua dei
filius ante secula ut deus et patri
consubstantialis sedet glorificata carne
cuius adoratur in una adoratione una
et eadem oratione cum carne eius ab
omni creatura. Glo. super illud Ps. vin-
dum est ad dexteram dei i. equalis
patri in eodem honore quo deus
pater est vel ad dexteram patris i. in
potioribus bonis. Item glo. super illud
primo Sedet ad dexteram in po-

actus i. equalitate patris super omnia
et loco et dignitate Thomas de a
quino ord. predicatorum in 3 parte sum
me q. lviij. dicendum quod in nomine
sessionis duo possumus intelligere vi
delicet quietem secundum illud Luce ulti.
Sedete hic in civitate Et etiam di
gnitatem regiam et iudiciariam potestatem
secundum illud prov. xx. Rex qui sedet
in solio iudicii dissipat omne malum
intuitu suo utroque autem modo con
venit xpo sedere ad dexteram dei pa
tris Uno quidem modo in quantum xpc
manet eternaliter incorruptibilis in
beatitudine patris que eius dextera dici
tur secundum illud ps. Delectationes in dextera
tua usque in finem Unde Aug. dicit
in symbolo Sedet ad dexteram patris
sedere habitare intelligite quemadmodum
nos dicimus dicitur xpus sedere ad dex
teram patris in quantum patri commu
nicat et adeo iusticia vera potestatem habet
sicut ille qui consedet regi ad dexte
ram eius assidet enim in regnando
et iudicando Unde Aug. in alio ser
mone de simbolo Eam ipsam dexte
ram intelligite potestatem et quere su
perius plura que de ista sessione in
3a parte summe

De xpo spiritu quem misit apostolis
Albertus in omelia x. sie penthe
costes super illud apostoli Si quis spiritum xpi
non habet et dicit si aperte dicat Ani
me deo inhabitante non regitur illa
post modum dine claritatis specie no
letatur quia enim quidam titulus
dine possessionis est ille spiritus amoris
Vnus ergo spiritum xpi habet ille cuius
mentem odia dissipant caritas in
flat ita usque ad dimensionem mentis
exasperat avariciam truncat luxuriam
enervat Idem ibidem penitentie fides quod
sit spiritus iste xpi perfecte ille qui ami

cos et inimicos facit de ipsa precedentes
talibus quoque facit estuare contra vicia
quoque eternum facit amicum et mente
carnalem resistentes refrenari Idem ibidem
qualis est iste spiritus qui humanam vel ani
ma subito ut illustrat immutat abnegat
hic quod erat et exhibet hic repente
quod non erat Idem in omelia penthecostes Si
quis diligit me paraclitus greca lingua
dicitur advocatus quia pro errore de
linquentium apud iusticiam patris inter
venit consolator autem vocatur quia de
peccati perpetratione merentibus dum spem
venie prestat ab afflictione tristicie men
tem levat Idem ibidem Deus spiritus
sanctus ignis dicitur et quere super de spiritu
sancto Idem in omelia predicta Nunc his
potestatibus apostoli non presumerent ante
ire nisi eos Idem fortitudo spiritus sancti
solidasset Idem Eustatio spiritum de spiritu
omnis caro Idem non habet tarda
molimina spiritus sancti gracia Idem super
Ezech. ad bo. quelibet opera perfecte fa
cere non possumus nisi nos spiritus et pre
veniendo elevet et in nobis sequendo co
fortet Idem in mor. Cum nos gracia
spiritus sancti illustrat cuncta nobis
nostre mentis abscondita manifes
tat Plura quere supra de gracia de spiritu
sancto Aug. Ambros. Epys Johannes
Leo pp. Bichardus Richardus glo. et
quere super de spiritu sancto

De xpi saltu Greg. in omelia de
ascensione de xpo Xpus veni
endo ad redemptionem nostram quosdam ut
ita dicam saltus dedit de celo namque
venit in uterum virginis De virginis
utero venit ad mortem crucis in angu
stiam presepis de presepio venit ad mortem
crucis de cruce venit in tumulum de
tumulo rediit in celum ubi sedet ad
dexteram patris Idem Ecce ut nos post
se currere faciat quosdam pro nobis saltus
manifesta per carnem veritas dedit qui

exultavit ut gigas ad currendam
viam. Oportet ergo ut christianus illuc
ascendat ubi christus mortem cum
carnis ascendisse. Idem desiderata ter-
rena fugiamus nil nos delectet in
infimis qui patrem habemus in celis.
Ambrosius in libro de ysaac. Saltu quo-
dam christus venit in hunc mundum
apud patrem erat et in virginem
venit ex virgine in utero venit in pre-
sepe quod fulgebat in celo descendit
in iordanem ascendit in crucem descen-
dit in tumulum de resurrexit de tumu-
lo et ascendit in celum ubi sedet ad dex-
teram patris ut interpellet patrem
pro nobis

De christiano bono. Gregorius in
moralibus. Ecce veritas clamat
nisi quis renunciaverit omnibus que pos-
sidet non potest meus esse discipulus
Utrumque ergo christianus quomodo potest
vel debet res terrenas relinquere dese-
rere quas percipitur quas percipitur non
possidere. Itaque cum res proprias amit-
timus si ipsi deum sequimur in huius
vite termino a maligno opere lenigati
sumus. Idem in registro. Christianum decet
ut nobilem plus benignum esse quam
rigidum plus misericordem esse quam
districtum et liquido de dampnis alterius
non compatiatur. Augustinus in libro de civitate
dei. Cum christianus cepit bene vive-
re ac bonis omnibus fervere mundum-
que contempnere statim in ipsa novitate
suorum operum patitur reprehenso-
res frigidos et contradictores fri-
gidos et contradictores frigidos
si autem perseveraverit et eos superaverit perseve-
rando ac bonis operibus inherendo ad-
versum illi iam obsequuntur quod ante
dicunt prohibebant. Idem in libro de doc-
trina christiana. Hoc est sacrificium quod
deus super omnes hostias querit et diligit
ut per opera nostra vere nomen suum ubique
laudetur et deus ac dominus suorum et suorum

actu vel opere complectitur. Idem in
eodem. Esto fidelis et que supra
de nobis. Ambrosius in epistola. Omnis
qui sapientiam recipit sapiens est et qui
liber est omnis ergo christianus sapi-
ens et liber est. Idem in sermone super
illud petri. Quasi modo geniti in-
fantes. Sicut infans nescit irasci
fraudari non novit reddere non
audet sic et christianitatis infancia
ledentibus non irascitur spoliantibus
non resistit impugnantibus non re-
pugnat. Idem in alio sermone de ascen-
sione pro potestate regis et que re-
supra de christi sessione ad dexteram
dei patris. Ipse in epistola. Unum tamen modo
christianus iudicat esse malum solum
quod formidat scilicet dei celestis
offensam. Idem super illud Matthei dis-
sit duos discipulos. Duo sunt in
hac vita genera christianorum bonorum
unum bene vivencium sed nulla docencium
alia recte vivencium et recta docencium
sicut enim in celo facte sunt alique
stelle que prodeunt quas nulle plu-
vie subsequuntur alie sunt que pro-
deunt et terram magnis ymbribus
perfundunt. De quibus recte dicitur
in libro Job. Qui aufert stellas pluvie
et effundit ymbres ad instar gur-
gitum. Idem et habetur in decretis. De
christiano malo. Gregorius nazazenus
Duo sunt in celo que teneri non pos-
sunt scilicet deus et angelus tercium
est interea scilicet christianus perfectus
qui velud incorporeus est angelis
vivens in carne incorruptus in
corpore interea celestis est incor-
ruptione impassibilis in omnibus ce-
dit in omnibus vincit preter quam
voluntate. Augustinus in libro de vera vita christi-
ana. Non solum hoc a christiano queritur
ut malo caveat sed ut bonum operetur
Idem in eodem. Christianus ille est qui non
nomine tantum sed opere christianus est

xpianus enim ille est qui xpistum quantum valet in omnibus imitatur qui sanctus et innocens inquinamentis et intactus est cuius in pectore malicia non habet locum cuius in pectore sola pietas consistit et bonitas qui neminem novit ledere vel nocere sed omnibus opem ferre Idem eciam xpianus ille est qui exemplo xpisti nec inimicos novit odire sed magis adversantibus sibi benefacere ac pro persecutoribus suis et hostibus exorare Nam et quicumque alium ledere vel nocere paratus est ille utique mentitur se xpianum esse xpianus enim est qui potest iusta voce dicere neminem hominum lesi sed cum omnibus iuste vixi Ambros. in sermone Hoc est tota summe nostre xpianitatis ut nos amantes mansuetudine ledentibus nos parcere et pacem rependamus Crisos. super Matheum Summa laus est xpianorum alienos esse a foro nec ullam causam habere cum illo

A

487

D

E

26 De subditis et subiectis
27 De sufficientia
27 De suplicia
29 De superstitione

T

1 De taciturnitate
1 De temperantia
2 De temptatione
3 De timore bono
4 De timore malo
6 De tribulationibus
6 De trinitate
9 6 De trinitate creata
9 6 De tristitia bona

V

1 De verbo
1 De verecundia bona
2 De veritate
3 De vestibus et vestimentis
3 De via dei
4 De viduis
6 De virginibus et virginitate
9 De virginitate et humilitate
12 De virtutibus theologicis
12 De virtutum connexione
12 De visione dei
13 De vine et vita
14 De vitiis generalibus
14 De vitiis vitae testibus
14 De vitiis capitalibus //hz=
16 De vitiis et virtutibus [...] per sententiam
= sive de virtute simulata
17 De vitiis sibi invicem succedentibus
18 De vitiis que vituperandis
19 De unitate
19 De voluntate bona
20 De voluntate mala
21 De voluntate propria
21 De voluptate

X

1 De Christo et eius adventu
2 De Christi adventu ad iudicium
3 De Christi annuntiatione
3 De Christi conceptione
4 De Christi circumcisione
4 De Christi nomine
4 De Christi apparitione epiphania
7 De Christi conversatione
8 De Christi vita et pietate
9 De Christi patientia obedientia et humilitate
10 De Christi passione
12 De Christi inferno
13 De Christi resurrectione
16 De Christi morte
17 De Christi sepultura
17 De Christi ascensione
18 De Christi sessione ad dexteram dei patris
19 De Christi spiritu quem misit apostolis
19 De Christi saltu
19 De christianis bonis

